

№ 102
2

~~суды~~
~~№ 2~~

А К Т Ы

ИЗДАВАЕМЫЕ

ВИЛЕНСКОЮ АРХЕОГРАФИЧЕСКОЮ КОММИССИЕЮ.

Т о м ъ XIII.

АКТЫ ГЛАВНАГО ЛИТОВСКАГО ТРИБУНАЛА.

ВИЛЬНА.

Въ типографіи А. Г. СЫРКИНА, Большая улица, собственный домъ, № 37.

1886.

152
2

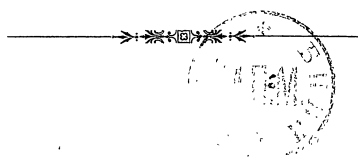
А К Т Ы

ИЗДАВАЕМЫЕ

ВИЛЕНСКОЮ АРХЕОГРАФИЧЕСКОЮ КОММИССИЕЮ.

Т о м ъ XIII.

АКТЫ ГЛАВНАГО ЛИТОВСКАГО ТРИБУНАЛА.

В И Л Ь Н А .

Въ типографіи А. Г. СЫРЕННА, Большая улица, собственный домъ, № 37.

1886.

Личный состав комиссии:

Председатель: Яковъ Федоровичъ Головацкій.

Члены: { **Семень Вуколовичъ Шолковичъ.**
Иванъ Яковлевичъ Спрогисъ.
Константинъ Ивановичъ Снитко.

2007044663

ПРЕДИСЛОВІЕ.

Выходящій въ свѣтъ XIII томъ актовъ заключаетъ въ себѣ 102 документа; изъ нихъ 90 относится къ области администраціи, а остальные 12—къ области экономики, торговли и разграниченія имѣній.

Документы *перваго* рода заключаютъ въ себѣ королевскія привилегіи и листы, такіе же листы гетмановъ и другихъ правительственныхъ сановниковъ, постановленія дворянъ на сеймикахъ и посольскія инструкціи на вальные сеймы; въ этомъ же отдѣлѣ помѣщены: жалованная грамота Императрицы Анны Іоановны Потоцкому на имѣніе *Горы-Горки*, конфискованное на казну послѣ ссылки князя Меньшикова, документы, касающіеся фамиліи кн. Глинскихъ, перечень воинскихъ повинностей дворянъ Волынской земли и другіе менѣе важные документы.

Документы *второго* рода представляютъ собой ограниченія, инвентарныя описи имѣній съ показаніемъ крестьянскихъ повинностей и описи имущества нѣкоторыхъ Виленскихъ купцовъ.

Для болѣе удобнаго ознакомленія съ содержаніемъ этихъ историческихъ матеріаловъ мы представимъ обзоръ ихъ по отдѣламъ.

Всѣхъ королевскихъ привилегій 46; къ нимъ слѣдуетъ причислить также и привилегію Мстиславскаго князя Лугвенія Ольгердовича боярину Костюшкѣ Валюжиничу на землю (1385 года) и жалованную грамоту Императрицы Анны Іоановны Потоцкому (1732 г.) на имѣніе *Горы-Горки*.

Въ общемъ документы эти или утверждаютъ за извѣстными лицами право владѣнія землями, или предоставляютъ имъ отдѣльныя льготы, или же надаютъ извѣстнымъ мѣстностямъ магдебургію и права торговли. Привилегій послѣдняго рода наибольшее количество. Онѣ тѣмъ охотнѣе выдавались королями, что приносили значительный доходъ королевской канцеляріи и давали значительный оплотъ королевской власти противъ произвола шляхетства. Такимъ образомъ развитіе

въ краѣ городской жизни и промышленности находилось въ зависимости не столько отъ жизненныхъ потребностей страны, сколько отъ причинъ политическихъ. Привилегированныя мѣстности вскорѣ были заполнены евреями, которые успѣли со временемъ захватить въ свои руки и промыслы и торговлю. Это обстоятельство и было между прочимъ главнѣйшей причиной развитія въ краѣ многочисленныхъ еврейскихъ мѣстечекъ, которые влачатъ свое жалкое существованіе и до настоящей поры. Ярмарки, періодически открывающіяся въ нихъ, удовлетворяютъ не столько потребностямъ окружающихъ сель и деревень, сколько потребностямъ костела и мѣстечковаго еврейства.

Королевскихъ листовъ и универсаловъ 7. Они касаются различныхъ предметовъ внутренней администраціи. *Первый*—Сигизмунда Августа князю Огинскому о приготовленіи въ походъ; *второй*—тогоже короля Кричевскому державцѣ о сохраненіи за мѣстными боярами ихъ правъ, выслуженныхъ ими еще при короляхъ Казимирѣ и Александрѣ; *третій*—королевы Анны Гродненскому ревизору о замѣнѣ земель дворянамъ Станевичамъ; *четвертый*—Яна Казимира Новогородскимъ іезуитамъ, чтобы они на будущее время воздерживали своихъ студентовъ отъ буйства и безчинства, причиняемыхъ ими мѣстному евангелическому народонаселенію; этотъ листъ былъ изданъ королемъ по жалобѣ конюшаго князя Радивила; *пятый*—короля Яна III Ковенскому магистрату, въ которомъ указывается, что мѣстные купцы захватили „виту“ и въ ней на 7000 зл. зерноваго хлѣба у королеваго купца Геринга; король повелѣваетъ имъ удовлетворить обиженнаго подъ страхомъ уплаты заруки въ 10000 зл.; при этомъ король увѣдомляетъ магистратъ, что объ этомъ дѣлѣ ходатайствуетъ Прусскій князь, жалуясь въ тоже время и на другія притѣсненія, которыя дѣлаютъ Ковенскіе купцы купцамъ Королевскимъ и у себя въ Ковнѣ и за границей; *шестой* универсалъ короля Августа II, которымъ онъ возстановляетъ силу прежнихъ таможенныхъ постановленій, и *седьмой*—Станислава Августа объ аккуратной высылкѣ судебными учреждениями рапортовъ въ постоянный королевскій совѣтъ. Листы и универсалы разныхъ правительственныхъ сановниковъ касаются такихъ же предметовъ внутренней администраціи.

Постановленій дворянъ на повѣтовыхъ и воеводскихъ сеймикахъ 7; къ нимъ слѣдуетъ отнести и одно постановленіе Литовской конфедерации. Всѣ они касаются предметовъ внутренней администраціи по текущимъ дѣламъ. *Первое* постановленіе дворянъ Лидскаго повѣта предписываетъ новоизбраннымъ должностнымъ лицамъ старательно искоренять беспорядки и безчинства, водворившіеся въ повѣтѣ, и предѣставляетъ распоряженіямъ ихъ значеніе и силу трибунальскихъ

приговоровъ; *второе*—дворянъ Виленскаго воеводства объ избраніи такъ называемыхъ *каптуровыхъ*, (т. е. на время безкоролья) судей и предоставленіи имъ власти, опредѣленной сеймовыми конституціями; *третье*—дворянъ тогоже воеводства, которые рѣшили руководствоваться комиссарскими постановленіями, выработанными въ Шкудахъ, не впускать въ предѣлы воеводства Сапѣги съ войскомъ и вообще защищать права и свободу шляхты, которая жестоко была поругана подъ Юрбургомъ, придерживаясь въ этихъ дѣлахъ намѣреній и дѣйствій другихъ воеводствъ; *четвертое*—дворянъ Браславскаго повѣта, которые, собравшись на *посполитое рушenie*, рѣшили принять мѣры къ огражденію земскихъ имѣній отъ наложенія вторичныхъ войсковыхъ повинностей, которые могутъ быть назначены по случаю смутнаго военнаго времени, ходатайствовать о сокращеніи сборовъ съ Дрисвятской державы и передать ее старостѣ Стародубовскому Бѣганскому, а въ случаѣ сопротивленія Сапѣги поддерживать своего кандидата вооруженной силой; просить гетмана, чтобы собранные войсковые взносы онъ расходовалъ исключительно на повѣтвые хоругви; *пятое*—дворянъ Витебскаго воеводства о принятіи мѣръ къ защитѣ г. Витебска отъ нападенія непріятелей и избраніи для сей цѣли военачальникомъ *Гребницкаго*; *шестое*—дворянъ Пинскаго повѣта (1701 г.), которые, собравшись на сѣтенскій сеймикъ, рѣшили учинить протестъ противъ Сапѣги и его сторонниковъ; лицъ, поименованныхъ въ этомъ документѣ, въ случаѣ отказа учинить присягу на вѣрноподданничество рѣчи посполитой, считать врагами отечества; избрать должностныхъ лицъ для сбора податей и администраціи съ правомъ аппеляціи на злоупотребленія первыхъ въ фискальные суды; наконецъ *седьмое*—постановленіе дворянъ Виленскаго воеводства объ избраніи „*каптуровыхъ*“ судей.

Постановленіе Литовской конфедераціи касается разныхъ должностныхъ лицъ, особенно маршаловъ и совѣтниковъ, которые во вниманіе къ ихъ военнымъ заслугамъ освобождаются отъ всякихъ взысканій по судебнымъ приговорамъ, состоявшимся во время ихъ пребыванія въ конфедераціи.

Къ документамъ этого же рода слѣдуетъ отнести еще и заявленіе дворянъ Витебскаго воеводства, находившихся въ плѣну у царя Алексѣя Михайловича въ Казани. Они говорятъ, что

„Во время войны царя Алексѣя Михайловича съ рѣчью-посполитой, когда войска Московскія подъ начальствомъ боярина Шереметева взяли Полоцкъ и подступили къ Витебску, многіе изъ дворянъ и обывателей Витебскаго воеводства, не смотря на строгій универсалъ Виленскаго воеводы Януша Радивила,

подъ предлогомъ спасенія своихъ семействъ, уѣхали на Литву; но значительная часть ихъ стянулась въ Витебскъ и рѣшилась сопротивляться. Осада производилась 14 недѣль; осажденные успѣшно отбивали всѣ штурмы, наконецъ стали чувствовать недостатокъ въ съѣстныхъ и военныхъ припасахъ. Тѣмъ не менѣе осажденные держались до послѣдней возможности и вѣроятно не сдались бы, если бы не нашлось среди нихъ измѣнниковъ, въ лицѣ одного полковника Войны и отряда въ 150 человекъ польнаго гетмана. Эти послѣдніе проломали часть стѣны и открыли доступъ неприятелю.“

Далѣе дворяне описываютъ послѣдствія паденія Витебска. Часть обывателей цѣловала крестъ царю Алексѣю Михайловичу и осталась въ Витебскѣ; другая же часть пожелала остаться вѣрною рѣчи цесполитой. Эти обыватели были разосланы по разнымъ городамъ военно-плѣнными; затѣмъ были опять собраны въ Казани съ цѣлью дальнѣйшаго ихъ расселенія въ Астрахань, на Терекъ и др. мѣста. Доведенные до крайности эти военноплѣнные изъявили наконецъ свое согласіе цѣловать крестъ и принять православную русскую вѣру.

Посольскихъ инструкцій 8: четыре—дворянъ Виленскаго воеводства, одна—Литовскаго трибунала, одна—дворянъ Смоленскаго воеводства, одна—Стародубовскаго повѣта и одна—Новгородскаго воеводства. Содержаніе ихъ различное, смотря потому, куда и съ какою цѣлью отправлялись послы: такъ инструкціи на большіе сеймы касаются по преимуществу дѣлъ обще-государственныхъ внѣшнихъ и внутреннихъ; инструкціи же отдѣльнымъ лицамъ отличаются характеромъ спеціальности. Инструкціи первого рода имѣютъ безспорное значеніе: въ нихъ до извѣстной степени отражается современная историческая эпоха бывшей рѣчи-цесполитой со взглядами, мнѣніями, заявленіями, желаніями и жалобами ея представителей. Документы этого рода довольно значительнаго объема; познакомиться съ ихъ содержаніемъ въ подробностяхъ довольно трудно. Но такъ какъ онѣ въ большинствѣ случаевъ сходятся и по изложенію и языку, то мы ограничимся изложеніемъ подробнаго содержанія только одного изъ нихъ, предоставляя самому читателю заглянуть въ подлинникъ, гдѣ онъ найдетъ довольно подробное объясненіе каждой инструкціи въ началѣ документа.

Дворяне Виленскаго воеводства, собравшись въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій въ 1764 г., дали своимъ посламъ, отправляемымъ на конвокаційный сеймъ, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) По засвидѣтельствованіи примасу благодарности за заботы его о безопасности рѣчи цесполитой во время безкоролья, требовать, чтобы на конвокаційномъ

сеймъ были легальнымъ образомъ установлены для королевской присяги *роста conventa*.

2) Требовать, чтобы будущій король былъ непременно польскаго происхожденія изъ родовой шляхты, польской ли, литовской ли—все равно, но лучше польской; чтобы служащіе придворные были тоже поляки и придерживались старопольскихъ обычаевъ и одежды, вмѣсто новѣйшихъ французскихъ; чтобы резиденція короля чередовалась между Короной и Литвой (2 года въ Коронѣ и 1 г. въ Лягвѣ); чтобы сеймы тоже чередовались въ такомъ же порядкѣ и король въ это время не отлучался изъ предѣловъ рѣчипосполитой.

3) Порядокъ избранія короля и пріѣзда его въ предѣлы рѣчипосполитой послы обдумаютъ въ своей избѣ, придерживаясь конституціи 1616 года (Vol. III. fol. 273), по которой пріѣзжающимъ магнатамъ разрѣшается имѣть не болѣе 50 человекъ свиты и прислуги.

4) Ходатайствовать предъ королемъ о недопущеніи чужеземцевъ къ занятію должностей въ княжествѣ, достоинствъ и разныхъ бенефицій въ видѣ староствъ, войтовствъ, державъ и т. п.; въ случаѣ же предоставленія какому либо чужеземному лицу такой должности или бенефиціи, домогаться, чтобы можно было получить на нее вторичную привилегію; вообще домогаться, чтобы таковыя должности и достоинства раздавались на будущее время исключительно мѣстнымъ уроженцамъ изъ родовой и заслуженной шляхты.

5) Позаботиться объ изысканіи мѣръ, которыя могли бы обезопасить сеймы и сеймики отъ сорваній, такъ какъ повторяющееся въ теченіи уже нѣсколькихъ десятковъ лѣтъ такое срываніе губительно отзывается на благосостояніи рѣчипосполитой.

6) Измыслить строгія мѣры противъ лицъ, нарушающихъ права и законы.

7) Позаботиться также о строгомъ разграниченіи правъ каждой юрисдикци, чтобы не было путаницы въ администраціи.

8) Позаботиться о непрерывномъ продолженіи дѣйствій трибунала въ обѣихъ репартиціяхъ.

9) Скарбовый трибуналъ долженъ засѣдать въ Гроднѣ и разсматривать не иныя дѣла, какъ только относящіяся къ скарбу великаго княжества Литовскаго.

10) Трибуналъ *compositi iudicii* долженъ отбывать свои засѣданія во все время засѣданій трибунала общаго, а не такъ, какъ прежде, однажды въ теченіи недѣли.

11) Виленскіе, Новогородскіе и Минскіе земскіе писаря должны работать въ судахъ земскихъ, а въ трибуналъ должны избирать другихъ лицъ, свободныхъ

отъ судебныхъ занятій, или же чередовать писарей земскихъ на одинъ годъ; регентовъ избирать не болѣе трехъ.

12) Требовать, чтобы предоставлено было сторонамъ право самимъ лично вносить въ реестры свои акторы, исключая просроченныхъ; чтобы на будущее время не смѣшивать акторы, а каждый судился бы особо, и новый трибуналъ чтобы продолжалъ судить то дѣло, которое оставилъ на очереди предшествующій.

13) Лица, избранныя на трибуналъ, должны являться въ его засѣднія и заниматься дѣлами; писаря должны хранить акты въ безопасномъ мѣстѣ и выдавать копии безъ всякаго затрудненія.

14) Открывающіяся вакансіи послѣ умершихъ чиновниковъ должны замѣщаться воеводой или каштеляномъ въ теченіи 6 недѣль, въ противномъ случаѣ обязанность эта возлагается на старшаго въ повѣтѣ или воеводства чиновника.

15) Земскіе и городскіе чиновники чтобы не опаздывали въ засѣданія, чтобы не принимали другихъ должностей и получали за свою службу вознагражденіе.

16) Инстигаторы должны слѣдить за добросовѣстнымъ исполненіемъ чиновниками своихъ обязанностей и чтобы были уволены отъ расходовъ, сопряженныхъ съ веденіемъ дѣлъ въ разныхъ судахъ.

17) Приведеніе въ исполненіе экзекуцій чтобы было распространено и на повѣтовыхъ чиновниковъ, на основаніи особой конституціи.

18) Начало и окончаніе всякаго судебного дѣла, относящагося къ земству или городу, должны совершаться въ одномъ и томъ же судѣ и не переводиться въ трибуналъ; лица, не подчиняющіяся судебному приговору, или же совершающія въ это время новыя насилія, должны строго преслѣдоваться закономъ.

19) Въ трибуналъ должны поступать только апелляціи; земскія же и городскія дѣла, въ случаѣ отсутствія въ повѣтѣ соотвѣтственныхъ судовъ, должны разсматриваться въ ближайшихъ судахъ другихъ повѣтовъ.

20) Законныя судебныя проволочки (*dyłacii* и *obnowy*) должны допускаться только въ самыхъ крайнихъ случаяхъ; право взять на «*годичу*» должно быть тоже допускаемо, но лица, злоупотребившія этимъ правомъ, должны быть наказаны денежнымъ штрафомъ въ 100 копъ и двухнедѣльнымъ тюремнымъ заключеніемъ.

21) Регенты и патроны должны происходить изъ хорошихъ фамилій и знать законы; они должны исполнять канцелярскія обязанности, корректировать приговоры, отмѣчать копии и т. д., но дѣятельность судей должна быть изъята изъ ихъ вліянія.

22) Принять рѣшительныя мѣры къ поддержанію и развитію благосостоянія скарба; съ этою цѣлью на мѣста таможенныхъ чиновниковъ и сборщиковъ пода-

тей назначать родовитыхъ шляхтичей и отнюдь не жидовъ, нѣмцевъ и диссидентовъ; произвести люстрацію староствъ и экономическихъ имѣній и раздавать ихъ не частнымъ лицамъ, а имѣющимъ на это законное право.

23) Лицамъ, несущимъ скарбовую службу, отнюдь не давать другихъ должностей—посольскихъ, депутатскихъ, комиссарскихъ и другихъ.

24) Настаивать на уравненіи денежнаго курса съ сосѣдними государствами.

25) Настаивать на введеніи однѣхъ и тѣхъ же мѣръ въ предѣлахъ великаго княжества Литовскаго.

26) Относительно уравненія денежнаго курса ходатайствовать, чтобы составлена была международная коммиссія изъ представителей Австріи, Россіи и Пруссіи.

27) Для исправленія достоинства монеты домогаться открытія Олькускихъ горъ и монетнаго двора.

28) Изыскать способы относительно увеличенія количества войскъ, весьма нужныхъ для рѣчисполигой.

29) Подымное съ имѣній земскихъ уничтожить, такъ какъ оно назначено было сеймомъ временно; вмѣсто его увеличить поголовное жидовское и кварту.

30) Амнистіи преступникамъ не допускать, такъ какъ надежда на полученіе оныхъ служить причиной весьма многихъ преступленій.

31) Съѣздъ Слонимскій возстановить въ полной силѣ.

32) На мѣста сенаторовъ назначать лицъ заслуженныхъ, пожилыхъ и отличившихся въ военномъ дѣлѣ.

33) Очередные *пописы* (т. е. военные смотры) сохранить въ прежнемъ видѣ; въ случаѣ ихъ пропуска подвергать взысканію воеводскихъ хоружихъ и лишать ихъ должности; ротмистровъ избирать на сеймахъ, а не по желанію хоружаго.

34) Виленское епископство возвести въ достоинство архіепископіи съ митрополичьей юрисдикой и присоединить къ нему діецезіи Жмудскую, Инфлянтскую и Смоленскую.

35) Распоряженія воеводъ касательно открытія трибунальныхъ засѣданій сохранить на основаніи конституціи 1667 года.

36) Изыскать средства къ сохраненію порядка и спокойствія во время сеймиковъ, на которые пріѣзжаютъ иногда съ многочисленною челядью и вооруженными людьми.

37) Подскарбіямъ въ случаѣ надобности давать помощь со стороны войскъ литовскихъ и коронныхъ.

38) Почты слѣдуетъ обезопасить и завѣдываніе ими передать настоящему римо-католику.

39) Обезпечить въ краѣ торговлю и промыслы и избавить отъ жидовскаго давленія.

40) Возобновить *legem sumptuariam* (законъ объ издержкахъ), на основаніи котораго точно указать шляхтѣ и горожанамъ, какъ именно они могутъ жить.

41) Пограничные судьи должны безостановочно рѣшать возникающія у нихъ спорныя дѣла, а гетманы беречь въ безопасности границы.

42) Трактаты съ сосѣдними государствами и конференціи возобновить.

43) Приговоры по поводу наѣздовъ и своеволій, совершенныхъ во время междоусобія при каптуровыхъ судьяхъ, исполнить въ настоящее время.

44) Лицъ, присвоившихъ себѣ королевскую номинацію, считать врагами отечества.

45) Войсковыя ревизіи отбывать ежегодно.

46) Возстановить Литовскія границы съ Короной въ капитульныхъ Мозырскихъ имѣніяхъ на основаніи конституціи 1631 г., разбивавшей уже это дѣло по имѣніямъ Коменцизвѣ и Уборѣ.

47) Возобновить законъ объ отчужденіи имѣній отъ духовенства, поступающихъ въ ихъ владѣніе въ видѣ фундушей.

48) Уничтожить пограничныя староства, занимающіяся разбирательствомъ пограничныхъ дѣлъ, за исключеніемъ одного или двухъ.

Въ остальныхъ пунктахъ идутъ ходатайства по дѣламъ духовенства (римско-католическаго), его учрежденій и школъ и по дѣламъ отдѣльныхъ лицъ и сословій.

Вниманія заслуживаютъ также и другіе документы, какъ напр. подъ № 5 перечень документовъ, относящихся къ фамиліи князей Глинскихъ по части имущественныхъ отношеній какъ между членами этой фамиліи, такъ и лицами посторонними; подъ № 6—перечень воинскихъ повинностей у дворянъ Волынской земли 1528 года; подъ № 73—дозволеніе епископа Массальскаго Виленскимъ евреямъ построить синагогу на предмѣстьи Антоколъ.

Изъ 12 документовъ второго отдѣла—*пять* представляютъ собой межевыя записи или ограниченія имѣній, *четыре*—инвентарныя описи имѣній и *три*—инвентарныя описи имущества Виленскихъ купцовъ.

Ограниченія важны въ томъ отношеніи, что заключаютъ въ себѣ множество древнихъ географическихъ названій и разныя подробности относительно существовавшихъ тогда обычаевъ проведенія границъ; къ числу этихъ документовъ мы

причислили и *мирлобивоуду* едѣлку митрополита Коленды съ Раецкимъ относительно разграниченія плацовъ въ г. Вильнѣ.

Инвентарныя описи заключаютъ въ себѣ подробности по части этнографіи и опредѣленія количества повинностей. По случайному стеченію обстоятельствъ между ними встрѣчаются двѣ описи, одна 1588 г., а другая 1640-хъ годовъ. Это даетъ возможность сравнить между собой количество повинностей, какія взимались съ крестьянъ на разстояніи 50 лѣтъ въ имѣніяхъ казенныхъ и лицъ частныхъ. Въ описи имѣнія *Лулиница*, принадлежавшаго Витебской каштеляновой Варварѣ Клочковнѣ, повинности исчислены въ слѣдующихъ размѣрахъ:

«*Повинность подданныхъ того села:* Въ каждый рокъ зо всего села дани медовое меду прѣсного ведеръ Пинскихъ двадцать шесть. А при той дани полату денежного копѣ двѣ, грошей двадцать, а зъ каждого дыму серебщизны по грошей тридцати, сѣновщизны по грошей тридцати, овса по бочкѣ одной верховатой, по сыру одному, або по гроши два, по кумпу одному, або за кумпъ по гроши два, масла по патушцѣ одной, або за масло по гроши два, крупъ по ковшику, сѣмени конопляного по ковшику, хмѣлю по рѣшету одному, по курицы одной, а зо всего села яловицу, або грошей пятьдесятъ, уюновъ троску одну, конопель чосаныхъ по десятку одному, которые конопли въ часъ потребный на неводъ и на сѣти до езу осетринога оборочають; а коли на неводъ и на сѣти непотреба, до его милости пана, або гдѣ имъ розказано будетъ, отвозить повинни. Около озеръ Лулинецкихъ съ каждого дыму по котцу на ловеньє рыбъ на потребу панскую ставить; езу осетринога тотъ, кого съ розказанья панского врадникъ приставить, пильновать повиненъ; а за то тому, хто ему пильновать будетъ, маеть ему сѣновщизны грошей тридцать одпущено бытъ на неводы. Въ подводу, гдѣ розкажутъ, до гоновъ добрыхъ ходити, церковь, дворъ, стодолу и езь осетринный на рѣчцѣ Припети оправовати, сторожовъ при бытности ее милости паней, або врадничой, колько потреба, давати подданные того села повинни. При томъ селѣ огородниковъ девять. Повинность тыхъ огородниковъ: въ каждый годъ съ каждого огорода по грошей двадцати, а надъ то ничего большъ давати и ни которыхъ повинностей полнити не повини».

Въ казенномъ же имѣніи Антоновичахъ Гомельского староства повинности исчислены слѣдующія:

„Повинность того села: въ каждый годъ о светомъ Михаилѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ тое службы грошей пятьдесятъ, жита бочку ровную, безъ верха и нетресенную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптанную, зъ сѣножатей отъ возовъ двадцати пяти, отъ каждого воза сѣна

по четыре пенеzi, то чинить грошей десять; дани грошми платить грошей сорокъ, а вроку зъ земли Матвеевское грошей двадцать; за ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣра и тежъ куничные, бѣлочныя и инныя всякія и пташія копа одна; за ловы рыбныя ничего не платятъ, ижъ ихъ не мають; за бобровыя гоны копа одна, за езовщину съ тое службы грошей шесть. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того сельца копъ чотыри. грошей шесть, жита бочка одна, овса бочка одна. Доходы на державцу съ тое службы: жита поль бочки, овса поль бочки тоежъ мѣры, которою на господаря его милости маеть быти давано, а зособна за каждою копою всякого плату по шести грошей. А надто съ тое службы два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ иншихъ платовъ, ани подачекъ жадныхъ, ни на господаря его милости, ни на державцу своего, ани на врадниковъ земскихъ, ни на господарскихъ давати не повинни“.

Изъ этого перечня видно, что въ теченіи 50 л. и цѣны на различные хозяйственные предметы и размѣры повинностей увеличивались.

Описи имущества Виленскихъ купцовъ могутъ познакомить читателя съ предметами торговли, удовлетворявшими потребностямъ современныхъ потребителей, съ качествами и характеромъ этихъ предметовъ,—откуда они получались и какими путями достигали Вильны, наконецъ съ имущественнымъ цензомъ самихъ купцовъ, который достигалъ значительныхъ размѣровъ. Такимъ образомъ изъ этихъ документовъ нельзя не видѣть, что предметы торговли были мѣстнаго и заграничнаго производства; послѣдніе получались преимущественно чрезъ Данцигъ (Гданскъ) и Королевецъ, хотя производились и въ другихъ мѣстахъ: въ Англіи, Франціи и Голландіи.

С. Шолковичъ.

I.

Королевскія привилегіи, листы, сеймовыя інструкціи
и постановленія.

1395 г. Сентября 1-го дня.

Изъ книги № 64, за 1718 г., л. 612.

1. Привилегія Мстиславскаго князя Лугвенія (Ольгердовича) дворному боярину Костюшкѣ Валюжиничу на грунтъ Валюжинскій подъ г. Мстиславлемъ.

Roku tysiąc siedmsetnego ośmnastego. miesiąca Iulii dwudziestego ośmego dnia.

Przed nami sędziami głównemi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy tysiąc siedmsetny ośmnasty obranemi, stanowszy personaliter u sądu patron imć pan Kazimierz Liborcza, opowiadał y do akt podał ekstrakt z xiąg grodzkich woiewodztwa Mścislawskiego przywileiu, od kniazia Łukwienia Mścislawskiego imć panu Konstantemu Walużyncu na grunt, nazwany Walużnicki, dany, na rzeez w nim niżej wyrażoną ichmościom panom Walużyncom służący y należący; który podając do akt, prosił nas sądu, aby ze wszytką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany. Jakoż my sąd ony przyjąwszy, a wpisując w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Выпись съ книгъ вгородскихъ замку господарского воеводства Мстиславского. Лѣта отъ naroженья Сына Божого тысяча шестьсотъ сорокъ первого, мѣсеца Марца третего дня. На врадѣ

господарскомъ вгородскомъ Мстиславскомъ передо мною Геліяшомъ Живгмунтомъ Суходольскимъ — чешникомъ и подстаростимъ Мстиславскимъ постановившимъ очевидно велебный отецъ Василій Михайловичъ Валюжиничъ, священникъ Спаскій Брасносельскій, покладалъ и ку актыкованью до книгъ вгородскихъ Мстиславскихъ подалъ привилей, на паркгаминѣ писанный рускимъ писмомъ, отъ князя Луквенія Мстиславского продкови его Константому Валюжиничу на грунтъ, названный Валюжинскій, данный, въ речи ниже въ немъ выраженой писанный, пресечи, абы тотъ листъ принять и до книгъ уписанъ былъ, котораго я врадѣ, оглядавши и читаного достатечне выслушавши, до книгъ уписать есьми велѣлъ, а уписуючи у книги слово въ слово такъ се въ собѣ маеть: Божію милостію я князь Луквеній Мстиславскій. Пожаловали есьмо боярына нашего дворного Костюшку Валюжинича, далисьми ему за его къ намъ вѣрное раденье вгрунтъ, названный Валюжинскій, подъ мѣстомъ Мстиславлемъ лежащій, со всеми навсими пожитками, съ которыхъ вгрунтовъ нынѣ и на по-

томъ будучіе потомковѣ жадное пошлины намъ князю и державцомъ нашимъ давати не маюте, опрочъ службы военныя, которую посполу и зъ другими боярьми нашими Мстиславскими повинни будутъ отправовати. А будетъ ли на него явая отъ кого жалоба, ино его намъ судити, а не нашимъ урядникомъ и десятникомъ городскимъ. А то есмы дали ему самому и щаткомъ его на вѣки вѣчно и непоручно. Данъ во Мстиславлю, Сентябра первого, въ лѣто шостое тысячи семьсотъ *), индикта третьяго. У того привилія при печати подпись руки писарское подписано тыми сло-

*) Въ датѣ здѣсь, по всей вѣроятности, переписчикомъ сдѣлана ошибка; можно думать, что это было въ 6903 г. т. е. въ 1395 г., такъ какъ въ этомъ году былъ третій индиктъ и въ это время Симеонъ Лугвеній Ольгердовичъ былъ княземъ Мстиславскимъ.

вы: Остафій Гарабурда писарь. Который же тотъ привилей, за подавемъ и прозьбою особы вышеймененое, до книгъ кгородскихъ Мстиславскихъ есть записанъ, съ которыхъ и себъ выпишь подъ печатью врадовою и съ подписомъ руки писарское велебному отцу Валужиничу—свещеннику Спаскому Красносельскому есть выданъ. Писанъ во Мстиславлю. U tego ekstraktu z xiąg grodzkich woiewodztwa Mściślawskiego przywileiu przy pieczęci podpis ręki imć pana pisarza z korektą regentowską temi słowy: Самуель Величко—писарь. Есть у, книгахъ: Янъ Романовскій.

Który to ten ekstrakt z xiąg grodzkich woiewodztwa Mściślawskiego przywileiu, za podaniem onego do akt przez patrona zwyż wyrażonego; iest do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty u wpisany.

1503 г. Юля 17-го дня.

Изъ книги № 13, за 1673 г., л. 249.

2. Уступочная запись Федьки Ивашовича и брата его Богуша матери своей Аннѣ Мицовичъ на половину Сапѣжинскаго двора въ г. Вильнѣ, на Савичъ улицѣ, возлѣ церкви св. Кузьмы и Демьяна, которую она подарила сыну своему Петрухну Сапѣжичу.

Лѣта отъ нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ третьего, мѣсяца Мая семнадцатого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земль и повѣтовъ, на року теперешній тысяча шестьсотъ семьдесятъ третій обраными, постановившисе очевисто у суду панъ Самуель Корейва, покладалъ и до аеть подалъ листъ старосвѣдчимъ письмомъ писанный,

документъ на дворѣ въ мѣстѣ Виленскомъ, на Савичъ улицѣ стоячий, мурованный, Сапѣжинскій названный, теперъ вѣчнымъ купнымъ правомъ отъ его милости пана Яна Павла Волочича—старосты Плотельскаго и другихъ ихъ милостей пановъ брата и сполсукцесоровъ добръ ихъ милостей, по родичахъ ихъ милости служащихъ, набытымъ, его милости пану Яну Ейдзятвичу—писару сварбовому великого князства Литовского служацій, просечи, абы

тотъ документъ былъ до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ активованъ и уписанъ; который, уписуючи у книги, слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Во имя Божое, аминь. Я Федько Ивашковичъ чиню знаменито симъ моимъ листомъ, хто на него посмотритъ, або чтучи его услышитъ, нинешнимъ и потомъ будущимъ, кому будетъ потреба того вѣдати, чтожъ трезвымъ розумомъ, никимъ ненамovenъ, ани примушонъ, лечь съ пороюю пріятелей моихъ то есьми учинилъ: Штожъ тотъ дворъ, гдѣ отецъ нашъ самъ жылъ, подле светыхъ Козмы и Дамьяна, а первой сего и дѣдъ нашъ панъ Андрей Мицовичъ, купивши два дворища и спустилъ въ одинъ дворъ и далъ за дочкою своею, маткою нашою, вдаючи ее за отца нашего, и отецъ нашъ на одной половицѣ того двора погребъ съкоморою змуровалъ, и то матка моя пани Анна мнѣ за тотъ муръ, за тотъ накладъ отца моего, што на тотъ муръ пѣзней вложилъ, заплатила и досыть учинила, а я Федько туу половицу двора и зъ муромъ посполъ и зъ братомъ

моимъ Богушомъ спустилъ есьмо матцѣ нашой пани Аннѣ вѣчно, непорущне на вѣки вѣкомъ. А матка наша тутъ же передо мною туу половицу двора спустила и даровала сына своего Петрухна Сапѣжыча, вѣчно и непорущно. Маеть Петрухно тотъ дворъ и въ муромъ держати, его наслѣдки вѣчно и непорущно. Вжо намъ Федьку а Богушу тое половины двора подъ нимъ не поискивати, за нужъ братъ мой Богушъ въ томъ маеть мене знати, а другая половица двора намъ зъ братомъ Богушомъ, въ туу половицу двора ненадобя се уступовати матцѣ нашой, ани еедѣтемъ. А при томъ были дворяне господарскіе панъ Ялубъ Ивашенцовичъ, а писаръ панъ Громыка, а панъ Федько Сто..., А писалъ есьми тотъ мой листъ самъ своею рукою въ лѣто семь тысячь первое десяти, мѣсяца Іюля семнадцатаго, индикта шостого, а просилъ есьми ихъ милости, и ихъ милость печати свои приложили къ сему моему листу. Который же тотъ документъ, за поданьемъ оногo черезъ особу верху мененую до актъ, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ уписанъ.

1507 г. Августа 15-го дня.

Изъ книги № 59, съ 1715 г., л. 762.

3. Подтвердительная привилегія короля Сигисмунда I-го королевскому боярину Петру Кундѣ на земли и часть Городенской пуци на р. Лососнѣ и Поганомъ озерѣ, на пространствѣ 4 верстѣ въ длину и 3 въ ширину.

Roku tysiąc siedmsetnego piętnastego, miesiāca Augusta dziewiętnastego dnia.

Przed nami sędziami głównemi, na trybunał w wielkim księstwie Litewskim w wojewodztw, ziem y powiatów na rok wyżey pomieniony

obranemi, stanąwszy oczewisto u sądu imć pan Stephan Frackiewicz—krajczyk Upitski, pokładał y ku aktykowaniu podał (ekstrakt) przywileiu króla iego mości Zygmunta pierwszego, dane go panu Piotrowi Kundzie boiarzynowi, po-

twierdzący daninę króla iego mości Alexandra, sam oryginał na pergaminie pisany, z iedną pieczęcią, na polskie pismo przewidziony, służący y należący wielebnym oycom iezuitom Nowiciatu Wileńskiego, prosząc aby y z rzeczą w nim wyrażoną był do akt przyjęty y do xiąg spraw wieczystych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego wpisany, który z ruskiego na polskie *) pismo słowo w słowo przepisawszy, a do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjmując, tenor taki iest:

Жигимонтъ, Вожію милостию король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Княжа Прусское, Жомонтское и инныхъ. Билъ намъ чоломъ бояринъ нашъ Кунда и повѣдилъ передъ нами, чтожъ братъ нашъ Александеръ, король и великій князь его мость, далъ ему земли и пуци Городенское, на Лососнѣ, къ Поганому озеру, подле границы Васка Дороміевича въ должъ на чотыри версты, а поперекъ на три версты, которуюжъ землю посполу зъ пуцою завелъ и ограничилъ ему и его въ то увезалъ, зъ роказанія брата нашего, ловчій и конюшій нашъ дворный, намѣстникъ Жмудскій панъ Мартинъ Хребтовичъ, и на то листъ брата

*) Этотъ актъ вписанъ въ книги польскими буквами.

нашого Александра, короля его милости, передъ нами всказывалъ и билъ намъ чоломъ, абихмо то подтвердили ему нашимъ листомъ. Ино мы, выслухавши того листа брата нашего, при томъ таки есьмо его оставили и подтверждаемъ то симъ нашимъ листомъ вѣчно ему и его жонѣ и ихъ дѣтемъ и напотомъ будучимъ ихъ счадкомъ. Маеть онъ и его наслѣдкы тую вышей писавую землю, посполу пуцою держати въ должъ на чотыри версты, а поперекъ на три версты, и тамъ собѣ дворець збудовати, альбо людей садити, если похочеть, и воленъ онъ и его справедливые наслѣдки то отдати, продати, замѣнати, въ своему ужиточному и лѣпшому обернути, какъ самъ наилѣпей розумѣючи. А на твердость того и печать нашу казали есьмо приложити къ сему нашему листу. Писанъ въ Минску, лѣта Вожего тысеца пятьсотъ сегомо, мѣсеца Августа петнадцатого дня, индыкта десятого. У tego przywileiu króla iego mości Zygmonta pierwszego, przy pieczęci pokoiowey iego królewskiey mości, podpis rąk temi słowy: Правилъ маршалокъ земски, староста Городеньски Павелъ Янъ Юревичъ Ивашко Сопига. Ктóryжъ то list przywileju króla iego mości, za pokładaniem do akt przez osobę w wierzchu mianowaną y z rzeczą w nim wyrażoną, iest przyjęto y do xiąg głównych wieczystych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego wpisano.

1508 г. Апрелья 7-го дня.

Изъ книги № 130, за 1762 г., л. 999.

4. Подтвердительная грамота короля Сигисмунда I-го городничему Минскаго воеводства Петру Оношкѣ на двѣ пустоши Слизино и Янушкевичи, двухъ человекъ и танже пустоши Даниловщизну, Янубовщизну и Родовщизну въ Минскомъ „уѣздѣ“.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtórego, miesiąca Augusta siódmego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim księstwie Litewskim, z woiewodztw, ziem y powiatów w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtorym obranymi, comparendo personaliter w trybunale głównym wielkiego księstwa Litewskiego patron imć pan Marcin Supiński—rotmistrz powiatu Oszmiańskiego, opowiadał, prezentował y w sposób przenosu przy samymoryginale ad acta podał ekstrakt przywileiu confirmationis od nayiaśnieyszego króla imci Zygmunta pierwszego, quondam ichmościom panom Macieiewi, Kuzmie, Stanisławowi y Alexieiewi Onoszkom, synom wielmożnego imć pana Piotra Onoszki, horodniczego woiewodztwa Mińskiego, na rzecz w nim intus wyrażoną danego, circa acta grodu powiatu Oszmiańskiego oblatowanego, ac ex iisdem actis wydany, ad praesens in rem et partem takóž ichmościów panów Onoszków, successorow onego, służący y należący, który podając do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniony ekstrakt ze wszystką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany; jakož my sąd ony przyiowskiy, w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwoliliśmy, którego tenor sequitur estque talis: Wypis z xiąg grodzkich spraw wieczystych powiatu Oszmiańskiego roku tysiąc siedm-

setnego dwudziestego ósmego, miesiąca Nowembra dwudziestego siódmego dnia. Na urządzie jego królewskiej mości grodzkim Oszmiańskim, przede mną Tomaszem Lachowickim Czechowiczem—starostą Dziewieniskim, skarbnikiem y podstarościm sądowym powiatu Oszmiańskiego, stanowszy personaliter imć pan Iozef Onoszko, opowiadał y do akt podał przywilej, od nayiaśnieyszego króla imci Zygmunta pierwszego dany ichmościom panom Macieiewi, Kuzmie, Staškowi y Olexieiewi Onoszkom, synom imć pana Piotra Onoszki—horodniczego Mińskiego, a teraz służący y należący ichmościom panom Iózefowi, Andrzejowi y Antoniemu Onoszkom, braci rodzonym, który upraszał, aby pomieniony przywilej, ze wszystką w nim wyrażoną rzeczą, był do xiąg grodzkich Oszmiańskich spraw wieczystych przyjęty y wpisany, jakož onego przyiawszy, a wpisując w akta de verbo ad verbum, tak się w sobie ma, z ruskich na polskie litery przekładając y tłumacząc: Живмунтъ першій, король польскій, великій князь Литовскій и проч. и проч. Чинимъ знаменито симъ нашимъ листомъ, хто на него посмотреть, або чтучи его услышать, нынешнимъ и на потомъ будучимъ, кому будетъ потреба того вѣдати. Были намъ чоломъ сьнове городничого нашего Минского Петра Оношка, Матей, Кузьма, Стасько, Олексей Оношкове, о чимъ повѣдали передъ нами, штожъ есмо сего дали отцу ихъ Оношкови

въ уѣздѣ Минскомъ, а въ присудѣ Гаенскомъ двѣ земли пустыхъ, на имя Слижино и Янушкевичи, со всимъ, яко се оны земли мають, на штожь и листъ съ подписомъ руки нашею передъ нами вказывали, а къ тому тежь повладали передъ нами три листы воеводы Виленского, канцлера нашего, старосты Мозырского, пана Альбрехта Мартиновича Краштолта: въ першимъ листѣ описуетъ: ижь его милость даль отцу ихъ Оношку чоловѣка волости Гаенское на име Юшка Гарасимовича до воли нашею; а на другимъ листѣ стоять описано, ижь его милость даль отцу ихъ Оношку чоловѣка также волости Гаенское Якима Яновича, а къ тому землю пустую, также въ Гаине Братаско Петроповицину до воли нашею; а на третимъ листѣ стоять описано, ижь отцу даль три земли пустыхъ волости Гаенской на име Якубовицину, Даниловицину, Родовицину во всѣмъ, яко се оны земли мають въ собѣ до воли нашею господарское. Гдѣжь они намъ чоломъ били, абыхмы на то дали онимъ нашъ листъ и оны люди и земли выжеи писавыи подтвердили; на штожь оный листъ данину нашу и тые листы пана воеводы его милости Виленского въ собѣ мають, подтвердили симъ нашимъ листомъ на вѣчность, о чимъ и бискупъ Плоцкій—канцлеръ нашъ Юруны польское, князь Янъ Ховинскій за дѣтми Оношквичовыми насъ жодаль и билъ намъ чоломъ, абыхмо то утвердили, а такъ мы, тыхъ листовъ выслушавши, зъ ласки нашею, на причину князя бискупа его милости Плоцкого и на чолобатье то ихъ училии, и то листомъ нашимъ имъ подтвердили самымъ, жонамъ и дѣтемъ, и потомкомъ ихъ на вѣчные часы. А такъ мы господаръ тыхъ листовъ выслушавши зъ ласки нашею и на причину князя бискупа его милости Плоцкого и на челобитье то ихъ учи-

нили, тые земли и люди выжеи мененые водле данины першое нашею и водле листовъ пана воеводы его милости Виленского подтверждаемъ симъ самымъ нашимъ листомъ. Мають они сами, жоны, дѣти и потомки ихъ тые земли и люди на себе держати и ихъ ужижати со всемъ по тому, яко се оны земли въ собѣ здавна мають, на вѣчные часы держати, продати, замѣнати вольни быти мають, и жаденъ имъ кривды чинити не маеть подь виною; и на писемъ тотъ нашъ листъ и печатъ нашую казали есмо приложити и рукою нашую подписали. Писавъ въ Краковѣ, року тысяча пятьсотъ осьмого, мѣсеца Апрѣля сегого дня, индикта десятого. U tego przywileju przy pieczęci wielkiej wielkiego księstwa Litewskiego, na czerwonej massie wycisnionej, podpis ręki najjaśniejszego króla imci Zygmunta pierwszego y imć pana marszałka temi słowy: Sigismundus rex; Горностаѣй—маршалокъ и писарь. Który to takowy przywilej, z ruskiego ad praesens na polskie pismo exponowany, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich Oszmiańskich spraw wieczystych przyjęty y wpisany. Z których y ten wypis pod pieczęcią urzędową y z podpisem ręki wielmożnego imć pana pisarza ichmościom panom Jozefowi, Andrzejowi y Antoniemu Onoszkom iest wydan. Pisan w Miadziole. U tego extractu pieczęć grodzka powiatu Oszmiańskiego, na białej massie wycisniona, po niżej korekta, a na ostatniej stronie konnotacya in haec verba: Correxit Talewicz mp. Est in actis. Który to takowy extract przywileju confirmationis, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego spraw wieczystych, w Wilnie expedyowanych, przyjęty y wpisany.

1508 годъ.

Изъ книги № 70, за 1731 г., л. 291—302.

5. Документы касающіеся фамиліи Нязей Глинскихъ.

Roku тисячъ siedmsetnego dwudziestego pierwszego, miesiąca Maia szesnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z wojewodstw, ziem y powiatów na rok terazniejszy тисячъ siedmsetny dwudziesty pierwszy obranemi, stanowszy personaliter u sądu głównego trybunału w. x. L. imć pan Michał Moniuszko, tę kopią ekstraktu, ruskimi literami pisanego, na polskie przetłumaczoną, przy samym ekstrakcie oryginalnym, na rzecz w nim niżej wyrażoną ichmć panom — Michałowi podczaszemu, Andrzejowi — miecznemu Witebskiemu, Franciszkowi — strażnikowi Wołkowyskiemu, Józefowi — strażnikowi Smoleńskiemu Janowiczom Wasilewskim, imć panu Michałowi Milkiewiczowi — podczaszemu Grodzieńskiemu, ichmć panom Kazimierzowi Bronisławowiczowi, Janowi, Krzysztofowi, Stefanowi Kazimierzowiczom Wasilewskim służącą y należącą, ad acta podał, który podaiąc prosił nas sądu, ażeby ze wszystką w nim wyrażoną rzeczą był do akt xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyjęty y wpisany, iakoż my sąd ony przyjąwszy wpisać w akta rozkazali, który wpisując de verbo ad verbum tenor sequitur talis.

Впиши зъ книгъ судовыхъ земскихъ воеводства Витебского. На рокахъ судовыхъ земскихъ, о трехъ Кролехъ, свята костела римского, судовне справованыхъ въ замку господарскомъ въ Витебску, лѣта Божего нароже-

нія тысяча пятьсотъ семьдесятъ девятого, мѣсяца Генвара дватцатого дня, во второкъ, передъ нами судьями земскими, передо мною Иваномъ Богушевичомъ Ромейкомъ — судькою, а Василемъ Григорьевичемъ Гуркомъ — подсудкомъ, а Василемъ Богдановичемъ — писаромъ, вradниками земскими воеводства Витебского, ставши обличче князь Богданъ Федоровичъ Глинскій, повѣдалъ, ижъ што продалъ на вѣчность часть свою одъ браты выдѣленную имѣнья Овлеевского въ повѣтѣ Полоцкомъ, которое въ границахъ Витебскихъ зъ Полоцкомъ лежитъ, за Двиною рѣкою, пану Василю Богдановичу — писару земскому Витебскому и малжонцѣ его а братанцѣ своей княжнѣ Ганнѣ Дмитровнѣ Глинской и на то особные листы вѣчистые далъ, а же по взятыю Полоцка нѣкоторые листы и твердости на тые имѣнья позосталые, передъ нами покладалъ, просечи, абы до книгъ земскихъ Витебскихъ были вписаны. Мы огледавши и читанныхъ прослухавши, велѣли есмо оны до книгъ земскихъ Витебскихъ вписать, которые вписуючи, такъ со всемъ слово отъ слова въ собѣ заховуютъ се и маютъ.

Жигмонтъ, Вожию милостию, во имя Божіе, Аминь. Чинимъ знаменито симъ нашимъ листомъ, кто на него посмотреть, альбо тучи его услышать нивѣйшимъ и напогымъ будучимъ, кому будетъ того потреба вѣдати. Билъ намъ дворянинъ нашъ, князь, Федоръ Ивановичъ Глинскій и указывалъ передъ нами листы, данину брата нашего, щасное памяти, Але-

ксавдра, короля и великого князя его милости. Въ тыхъ листахъ стоить, штожь его милость далъ ему люди въ Полоцкомъ повѣтѣ, на Двинѣ, которые, ижь держалъ Юхно Вороничъ, Овдеевичи, на име Лукіана и Богдана зъ ихъ братью, а Тулобеевцовъ Демида зъ дѣтми, а потымъ далъ ему его милость, ему у Витебскомъ повѣтѣ, надъ озеромъ надъ Будовестомъ Амбросовичи, на име Ермолу, Андрея, а Ивана Шалису, а Микипора, а Иванца Микитина, а Федора Стопса, а Мелешка, а Захарку, а иншіе люди межи Двины и Крывины, Санники, на име Амброса, Халимона и Ивана Ковина, Пашка, а Цурика и со всею братью, и зъ дѣтми, и къ тому земли тыхъ же селищъ—пустовское, со всимъ тымъ, якъ тые земли здавна въ собѣ мѣли, и билъ намъ чоломъ, абысьмо ему тую данину брата нашего его милости потвердили сямъ нашимъ привилеємъ, на вѣчность. Ино мы выслушавши тыхъ листовъ его милости, зъ ласки нашей, за его къ намъ вѣрную и николи не оменканую службу, и тежь хочечи его напотымъ охотнѣйшого и пильнейшого ку службѣ нашей его мѣти, тые люди и пустовщизны въ верху писанные и въ данину его милости (зъ) землями пашными и бортными, зъ сѣножатymi, зъ лѣсы, и зъ озеры, и зъ рѣками, и зъ бобровыми гоны, и со всими ихъ людymi, и зъ данью медовою, еувичною, со всими ихъ службами, и податками волочными и огородными, работами и со всимъ правомъ, панствомъ, такъ долго и широбо, какъ тые люди земли здавна у во всехъ границахъ маю, ижь што къ тому прислухало, ничего на насъ не оставляючи, потвержаемъ сямъ нашимъ листомъ вѣчне ему и жовѣ его и ихъ дѣтемъ и напотомъ будучимъ ихъ щадкомъ. Воленъ и его справедливые наслѣдники то продати, оддати, и розширити, и замѣнити, и дворы собѣ будовати, и ставы, млыны собѣ справи-

ти и ку своему лѣпшому и ужиточному обернути, какъ сами найлѣпей розумѣючи. А на твердость того и печать нашу казали есьмо привѣсити къ сему нашему листу. Писанъ въ Петриковѣ, лѣта Божего тысяча пятьсотъ осьмого, мѣсеца Марта двадцатого дня, индикта дванадцатого. При томъ былъ маршалокъ и секретарь нашъ Витебскій и Браславскій панъ Иванъ Сапѣга—подканцлерій, дворянинъ нашъ панъ Иванъ Андреевичъ, Иванъ Богданъ Сапѣга. У того привилею печать господарская и подпись руки: Ивашко Сапѣга. Жигмонтъ Божью милостью, во имя Божье, Аминь. Намѣснику Витебскому, князю Юрю Ивановичу Заславскому и дворянину нашему Тишу Ивановичу Выковскому. Ознаймуемъ вамъ и приказуемъ, ижь што щасное памяти король Александеръ, великій князь Литовскій, братъ нашъ, далъ князю Федору Ивановичу Глинскому въ Полоцкомъ повѣтѣ Овдеевичи, а у Витебскомъ повѣтѣ Амбросовичи и Санники со всимъ тымъ, какъ держалъ ихъ Юхно Вороничъ, ино мы тую данину брата нашего потвердили князю Федору Ивановичу Глинскому на вѣчность, и вы бы о томъ вѣдаючи, его въ тые сельца и людей увезали, по старымъ границамъ и рубежахъ, якъ здавна се мають и ихъ держалъ Юхно Вороничъ. Писанъ въ Петриковѣ. Лѣта Божего нароженья тысяча пятьсотъ осьмого, мѣсеца Марта двадцатого дня, индикта дванадцатого. При томъ были—маршалокъ и секретарь нашъ Витебскій Иванъ Сапѣга—подканцлерій дворный, Иванъ Андреевичъ, Ивашко Богдановичъ Сапѣга. У того листу печать господарская, а подпись руки подписано тыми словы: Ивашко Сапѣга, приказаньемъ господара его милости Жигмунта Божью милостью короля польского, великого князя Литовского, Руского, Пруского, Жмойдского и иншихъ.

Я князь Иванъ Юрьевичъ Заславскій,

намѣстникъ Витебскій, а я Тышь Ивановичъ Быковскій — дворянинъ господарскій, высланники господарскіе, увезали есмы князя Федора Ивановича Глинского — дворянина господарского въ тые земли, выслугу на королю польскомъ, великомъ князю Литовскомъ, щасное памети Александра, и за potwierженемъ теперешного кроля его милости Жигмонта у въ Овдеевичи, въ повѣтъ Полоцкомъ надъ Двиною, которые держаль Юхно Вороничъ, а Санники и Амбросовичи у Витебскомъ повѣтъ, по Юхнѣ Вороничу, которые земли Овдеевскіе подлугъ супокойного держанья Юхна Воронича положили есмы рубежь и грань зобопольныхъ людей, какъ люди сторонные сознали, которыхъ князь Федоръ Ивановичъ передъ нами ставиль, людей добрыхъ, сусѣдей своихъ, бояръ и шляхту: Михайла Говоруху, Миколая Ивашкевича, Юшка Семеновича, Аврама Андреевича, а бояръ путныхъ Полоцкихъ Метковичовъ Студеницкихъ, Ивашка, Дорощка, Еска Харковичовъ, а Филька Макаровичовъ, а мужей подданныхъ околичныхъ Лукіана, Якова, Гарасима Ананиковъ а Куприяновичовъ, Семена, Ивана, а Сазоновичовъ, Якима и иныхъ людей Овдеевлявъ, Лукіана, Богдана, Альхима, Демида Тулобеевъ, которые передъ нами завели грань земли Овдеевское подлугъ стары зъ Двины рѣки Медвѣжимъ ручьемъ у верхъ, да въ Мохъ Бѣлый напростъ къ Переворотю въ Курелица, во лѣсъ до ручья Вормольца, въ рѣчку Ольсовку, што въ Земсково идеть къ Митковичомъ, а тутъ зъ Митковичами Овдѣвцамъ кончатъ грань, гдѣ зышли се три земли Овдѣвская, Митковская, Тишиловская; одъ ручая Вормольца пошла грань Овдѣвская съ Тишиловичами, на лѣво рѣчкою Ольсовкою у верхъ мхами Ольсами да на Сутови ручьемъ по мху въ Брасный мохъ сосновый покрутый и суходоломъ, да у копанице Сузвальное старыми

рубежами, на которомъ копаницу становятся лоде сугранные Овдеевцы, Быстрейцы, и Горшовцы, и Тишиловцы подъ пуцою межи горъ и тамъ копцы усыпаны суть, а одтуль зъ Быстрейны Овдеевская грань пошла назадъ черезъ гору напростъ рубежами и натесами, да въ Березовый мохъ и въ Побѣдинскій мохъ, да въ Пласкую грязь и въ мохъ великій Быстрейскій, а тотъ мохъ великій Овдеевцомъ зъ Быстрейны цотовый, а Овдеевцомъ и Тишиловцомъ звѣринные ловы и входы луговые пущи въ Цотове; а зъ Быстрейского мху зъ Митковичами земли Трувское поддала се грань по боъ Веретей рубежами въ Павлову мшару, зъ тое мшары поправѣ копице межъ дѣбною воды живое межи горъ, да въ Могильникъ Овдеевскій и въ Курганъ тяней у сосонку и въ камень, да въ Двину рѣку, въ ровъ противъ монастыря церкви Мильковское. То есмы у въ Овдеевичахъ приказанемъ господарскимъ границу и рубежь положили. При чомъ были люди сусѣдные и тые бояре господарскіе: панъ Ляъ Глѣбовичъ Корсакъ, панъ Быстрейскій зъ сыномъ своимъ Яцкомъ, панъ Богданъ и иные люди князю Федору Ивановичу Глинскому такъ держать и болѣй не обидить никого. Писанъ въ Овдеевичахъ, подъ лѣто воплощенія Христова тысяча пятьсотъ осьмого, мѣсеца Октября десятого дня, индикта дванадцатого. — А потомъ тогожь року воплощенія Христова на третій день за приказаніемъ господарскимъ огривили есмы землю у Витебскомъ повѣтъ за Мильковичами и зъ поменеными боярми суграничными, мужами Мильковскими и зъ Санниковскими, подлугъ привилею господарского межи Двины и Кривина, згодивши се на одно слово: зъ Мильковичи и Бѣшенковичъ положили есмы грань Санниковскую зъ Двины рѣки напротивъ Овдеевичъ, нижей Светого ручья, выжей езица старого Мильковского, ровомъ Крутымъ

въ суходолъ, черезъ боръ на лѣвѣй церковъ Санниковская, въ Шарипинское болото, гдѣ озерко Мочульное, въ березу Шарипинского болота, тѣе и въ Камень Острый и далѣй подлѣ Тихановщины, которая на правѣ, въ Плоскій камень, отъ Шарипинского озера въ ольху, по вонецъ Мшары, въ Щеловатый камень, рубежными грани нарощное тѣе въ Велькій камень рубежный Выхлошкое, Санниковское, обокъ земли церковное монастырское; зъ того камня у Вязникъ ручей Бишлошская грань, тымъ ручьемъ у верхъ подъ Могильную гору, тымъ же ручьемъ Вязникомъ въ Прудичо, да у верхъ Прусского мху и зъ того Прусского мху ручьемъ и рубежами въ Сорыцеую грань петы Санниковское, и тамъ есьмо Бишлошской грани и Санниковское удѣлали вонецъ. А я Тиша Ивановичъ Быковскій въ томъ дубѣ на вси чотыры грани клейма и рубежи положилъ, стороны Санникъ рубежи три и полозъ санний, зъ стороны Бишложи-быхлага и рубежи, стороны Старицы, митра Бискупья и клейна Капитульское зъ рубежами стороны Вязищъ—вязе санное и клейма, рубежи гранные подъ клеймами навласти велѣлъ есьми и положилъ; одъ того четверогранного дуба тѣе въ Передѣлю, до Братища камня, ручьемъ Передѣльнымъ въ Двину рѣку Санниковскую грань положили есмо и князю Федору Ивановичу увязали, потуль ему тое земли смотрѣти и грани, и держати зъ выжъ—мянованными людьми.—А послѣ съ того дѣла и справы въ семь же выжъ писанымъ мѣсецѣмъ Октобрѣмъ двадцатого дня, подлугъ приказанья господарского, ограничили есьмо земли князя Федора Ивановича Глинского Амбросовскую у Витебскомъ повѣтѣ, надъ озеромъ Будовестомъ, зъ поменеными людьми вверху описанными, Завойцями и старыми знаки рубежами, у Гомоници писанными, и людьми заводными, обокъ земли Амбросовское. Съ петы Непоротовское грань на-

чинается отъ озера Будовеста, ручьемъ Теклою, въ Погорѣльскій мохъ, а зъ Погорѣльского мху во три озерка, одтуль въ ручей Дубенець, Волосиное Купелища, а зъ Дубенеца и Купелища тѣе въ мохъ Амбросовскій Чистивомъ, зъ Чистика полѣе въ между подъ Могильники Амбросовскіе земли на гору рубежами натесами въ Копнище на дорозѣ Великой сугранное, а съ Копнища рубежами суходоломъ въ ручей Дятловъ лугомъ, да въ Студеницу рѣчку, тою рѣчкою Водеточю, ольсами и болотами да въ Дворскій мохъ сугранный Амбросовичомъ, Тешиловичомъ и Митковичомъ, зъ того мху зъ Митковичами грань Водеточю лугомъ, да въ Крушиновыи мохъ въ ручью рубежному до земли Улазовское, отъ ручья рубежного мхомъ Крушиновымъ зъ Улазовичами подала се граница Амбросовщаномъ въ лѣво, да въ Ясень, на устью у мху стоячій зъ рубежами, зъ Ясеня и мху Крушиновского Водотечю, мхами, мшаринами, болотами, ольсами тѣе въ рѣчку Ольсоватку, што течетъ зъ великого Чистика Амбросовского рубежами и Суходоломъ въ Дубовець, да въ мошокъ Вѣлый Высокій до долгой ямы, съ того мху рубежами въ Скриплеватку до земли границы Городенское и тамъ се скончила зъ Улазовичами Амбросовляномъ граница по старымъ рубежомъ. А съ Скриплеватки пошла грань подлугъ стары въ ручей Врезгунъ, тѣе тымъ же ручьемъ въ озеро Сосно старая граница, а зъ озера по мху да черезъ дорогу подлѣ Кургановъ Амбросовскихъ у рѣчку Будовестицу. А зъ Будовестовъ отъ земли Городенское рѣчкою Будовестицою грань Амбросовская идетъ у озеро Будовесто въ Староевище, а въ томъ озерѣ Будовести Амбросовляномъ только скрыгою, да моченья пеньки вольно, по старому обычаю, водде ихъ права. То есьмо за приказаньемъ господарскимъ въ земли Амбросовское положили грань при всихъ

верху менованыхъ людей постороннихъ и заводныхъ. А такъ того усега князю Федору Ивановичу Глинскому смотрѣти, уживати, подлугъ данины господарское и яко се здавна тые сельца въ тыхъ границахъ мѣли. На што для лѣшное вѣры въ пришыле вѣки мы высланики господарскіе, а Иванъ Юрьевичъ Зеславскій—намѣстникъ Витебскій, а я Тиша Ивановичъ Быковскій—дворянинъ господарскій, увезавши въ тые сельца и люди пустовскіе князя Федора Ивановича Глинского и ограничивши, дали есмы ему сесь нашъ увязчій и граничный листъ подъ нашими печатями. Писанъ у Амбросовичахъ, подле Христова рождества тысяча пятьсотъ осьмого, мѣсеца Октября дватцать четвортого дня, индикта дванадцатого. У того листу увязчого высланиковъ господарскихъ печатей приложонныхъ двѣ.—Ажъ я князь Михайло Ивановичъ Глинскій, дворянинъ господарскій, подѣлилъ есмы братаничовъ моихъ—князя Федоровыхъ сыновъ, а князя Ивана, а князя Дмитрея, а князя Богдана Федоровичовъ Глинскихъ, отчину ю ихъ, а выслужного отца ихъ князя Федора Ивановича Глинского на господарѣ его милости щасное памяти королѣ Александру, великомъ князю Литовскомъ, имѣнными въ Полоцкомъ повѣтѣ и у Витебскимъ. А периодъ въ жеребеевымъ метанью достало се князю Дмитрею у Витебскомъ повѣтѣ Санники зо всеми принадлежностями и людьми осѣлыми, ничего на другую часть невымовляя, во всехъ границахъ подлугъ высланиковъ господарскихъ; а напротивъ въ жеребеевымъ метанью достало князю Богдану въ Полоцкомъ повѣтѣ Духоровичи и Войнино зо всимъ навсе, зъ людьми осѣлыми и пустошами, ничего незоставуючи на другую часть, только въ части Санниковское у въ озерахъ Духоровскихъ вольное князю Дмитрею ловенье рыбъ и оббронгъ зъ княземъ Богданомъ въ Духоровцѣ и индеи пополамъ

и всякое надобье въ лѣсѣ Духоровскимъ, неводное и рыбачное князю Дмитрею вольно подлугъ звывлости, а напротивъ тыхъ частей братаничу моему князю Ивану подлугъ першого листовного дѣлу у Саймуловичахъ достало се двѣ части и вжо въ тые двѣ части Духоровскую и Санниковскую не надобе князю Ивану вступовати се. А подѣлилъ есмы въ Полоцкомъ повѣтѣ подлугъ ихъ любви братанковъ моихъ князя Ивана, а князя Дмитрея, а князя Богдана у въ Овдеевичахъ на три части, инокъ въ тыхъ же Овдеевичахъ въ жеребееву метанью достала се часть князю Ивану внизъ рѣки Двины; одъ Милковское грани положили есмы рубежъ зъ Двины рѣки, нижеи езища, напротивъ Санниковское и Милковское грани, противъ рову въ Великій Дубъ, што надъ болотомъ стоить; зъ дуба тяней въ Клепую березу, а подъ гору въ Розбитый камень, а зъ камня у Заспища Ватажникового, зъ Ватажниковое заспы тяней въ Мошокъ и у въ Сосну, а зъ Сосны черезъ гору у Кривуши на долину, а зъ Кривуши рубежами у Великій Мохъ Быстрейскій. А напротивъ тое части князю Дмитрею въ жеребеевомъ метанью достало се все селище Остовское за ручьемъ Светицкою, у верхъ Двины, а зъ Светицы у верхъ идучи да въ Прокоповъ прудъ, а съ Прокопового пруда по Мху въ озеро Советое (sic). А князю Богдану достало се у въ Овдеевичахъ третья часть въ жеребеевымъ метанью въ середивѣ братанникомъ нижеи ручья Светого, гдѣ гумно отца ихъ было, а дугъ имъ за озеромъ Светымъ подлугъ грани высланиковъ господарскихъ, по Старый рубежъ Животочное грани Шешеловляны по Горковскую, да по Быстрейскую грань, да въ ручей Вормолецъ и въ мохъ Ыѣлый и по мхи всѣ Великіе зъ Быстрейны, имъ всимъ тремъ княземъ Цотовые, а прудъ отцу ихъ на Светицы сумежной, имъ всимъ

его правити и заспу коли надобе сыпати, а у озерѣ Светомъ всимъ за одно, а князю Ивану и князю Дмитрею зъ частей своихъ Овдеевскихъ и Духоровскихъ озерахъ вольно ловить и обброгоны въ Цотовѣ, въ Духоровичахъ и въ лѣсѣ надобѣ неводное и рыбацкое вольное. А князю Ивану люди у въ Овдеевичахъ достали се: Степашко а Микла Лукьяновичи, Антипъ, Осташко Гермолины, а Ивашко Болдура, а Телешко Ивахнмъ зъ братомъ Семенкомъ и зъ дѣтьми ихъ и инные люди захожіе въ его части; а князю Дмитрею достало се людей у въ Овдеевичахъ Богдановыхъ сыновъ два: Сергѣйко и Остапко, а Демидовыхъ Толубея сынъ Есько и Федько, а прихожіи чловѣкъ Веремейко. Тыхъ людей вождый на свою часть понести мають уборзде супокойне мѣшкаать, а хоромы отца ихъ при князю Дмитрею, а гумно при князю Богданѣ, а князю Ивану мають за хоромы. за увесъ дворъ дати обадва копь дватцать Литовскихъ, а грани имъ смотрѣти всимъ у любви одъ обополныхъ людей и странныхъ сусѣдей. А подѣлилъ есьмо отчизну ихъ у Витебскомъ повѣтѣ надъ озеромъ Будовестомъ Амбросовичи: ино въ жеребеевомъ метанью князю Ивану достало се у Амбросовичахъ все Запрудье, гдѣ Мелешко и Захарю Дзятлы живутъ, по земли и границу Шестиловляны, по Кописце на дорозѣ, по Дворскій мохъ и Крушиновый мохъ, до Улазовское границы и по Расячіе мхи, ольсами въ мохъ Чистикъ подъ Прудище, то князю Ивану все Запрудье въ жеребеевымъ метанью тые двѣ службы Никипоровцизна и Азаркина, а надъ озеромъ Будовестомъ достало се ему чловѣкъ одинъ Миклашъ зъ дѣтьми и зо всею землею, а мурокъ имъ пополамъ. А князю Дмитрею достало се въ жеребеевомъ метанью дворище отца ихъ Подсадье и вся селидба зъ садомъ и землями до границы Городенское; а князю Богдану тутъ же

надъ озеромъ надъ Ровомъ ку Непоротовской грани все Прилучье и Примочье и коло озерокъ по Дуновець ручей, по прудище и мохъ Чистикъ, да по мошокъ и по ровъ Великій, къ Будовесту озеру. А князю Дмитрею люди въ Омбросовичахъ достали се, што подъ дворемъ живутъ: Савка и Микита Гермаловичи, а Шенки два: Лукашъ, Ивашко, а Степанъ и Салижичи Ивашко а Андрей Семеновичи, Никипоръ а Сава Мошникъ и инные захожіе люди, Степанъ; а князю Богдану на его дѣлицу выняло се у Амбросовичахъ люди Федора Стопца дѣти и внуки Алексѣйко и Миколай Гермаловичи и инные одъ земли и грани Непоротовское Микита и Андрей Селивоновы, прибылые жильцы, а инные люди. Межи ими держати супокойне въ любви братней, а прудъ имъ всимъ въ Цотове и всимъ его править, а заспу сыпати, а придетъ ли на нихъ какое дѣло и тяжба, всимъ за одно и служба господарская всимъ по томужъ, а служити имъ всимъ въ любви, а о Смоленскіе имѣнья имъ всимъ печаловать у господаря его милости. И держати имъ тотъ листъ у вѣки и хто его покривитъ и порушитъ къ чомъ кольвекъ и тотъ дастъ господарю королю и великому князю Литовскому сто рублей, а сторонѣ укривжовой другую сто рублей. А пришлобъ имъ которому объ тое невдержанье сего дѣла тегати се, тогда князи Глицскіе другіе мають ихъ о тое судить, и винного казнить, а послѣ того пришлобы въ дальшій судъ, то уже господарю его милости судити и сего дѣлу невдержачоного подлугъ тое заруки карати, а предъ же и послѣ того люди сего дѣлу имъ у вѣки ненарушне вѣгле держати имъ самимъ и дѣтемъ ихъ и щадкомъ всимъ, а ниволи большъ одинъ другого нечепати, не обидити. А што князь Иванъ побилъ князя Богдана, а служебника князя Дмитрея—Степана Ясковича, и о тое позывали князя Ивана пе-

редь пана воеводу, тое вжо имъ покинути будеть, и тое я межи ими усмирить и князь Иванъ за тое ихъ переедналъ и того служебника навезалъ, а послѣ того недратисе. А церкви своее имъ у Санникахъ и священника, о чомъ ему жити, неоскудѣти подлугъ слова и testamentу отца ихъ, а вѣры и присеги слова своего на вси потомные вѣки не одступити. Аминь. Я тогда Михайло Ивановичъ Глинскій, маючи при собѣ пана Юрья Ивановича Ворону, а пана Яцка Богдановича Быстрейского, а князя Михаила Семеновича Глинского, до сего роздѣлу межи братаничовъ моихъ ужитыхъ, зъ ними подѣливши по ихъ власной любви, сесь мой дѣльчій листъ межи ихъ далъ, подъ моею печатью, а при томъ они свои печати приложили; што они учинили и печати свои приложити рачили къ сему листу дѣльчому. Писанъ у Амбросовичахъ, подъ лѣто воплощенія Христова тысяча пятьсотъ тридцать четвертого, индикта осьмого, януаря двадцатого дня. У того листу печатей приложовыхъ семь, а подписъ руки подписано тыми словами. Писалъ дьякъ Городенскій Борисъ Ольферовичъ.—Самъ Александръ, Божьею милостью великій князь Литовскій, Рускій, Жмойдскій и инныхъ. Намѣстнику Смоленскому пану Юрию Глѣбовичу. Што перво писалъ ты до насъ за княземъ Иваномъ Семеновичемъ Глинскимъ, штожъ отчизна его вся къ Москвѣ отошла и не маеть се на чомъ поживити самъ зъ дѣтми своими, и пишешъ къ намъ, абысмо дали ему сельцо у Смоленскомъ повѣтѣ, у Деменской волости, на име Снопотець, ино мы его сельцомъ пожаловали, нехай онъ тое сельцо Снопотець держитъ со всимъ по тому, какъ держалъ Григорей Мишковичъ; а дали есмо ему тое сельцо до нашего лѣпшого осмотра дотуля, поки его отчизну очистимъ, а увезати казали есмо его въ тое сельцо дворанину нашому Василью Сапѣѣ. Писанъ въ

Городиѣ, Февраля шестнастого дня. У того листу печать господарская одна. Одъ Юрья Глѣбовича—намѣстника Смоленского привазчику Сноподкому и всимъ мужомъ. Такожъ тыми разы господарь его милость князь великій Александръ далъ волотку Снопотсеку князю Ивану Семеновичу Глинскому со всимъ по тому, какъ держалъ Григорій Мишковичъ и вы бы его были послушни во всемъ, и казалъ господарь его милость увезати въ тую волотку Василью Сапѣичу. Писанъ въ Смоленску, Марца пятого дня. У того листу пана Глѣбовича печать одна.

Александръ Божьею милостью, великій князь Литовскій, Рускій, Жмойдскій и инныхъ. Намѣстнику Смоленскому, пану Станиславу Петровичу. Виль намъ чоломъ князь Иванъ Глинскій, просилъ у насъ сельца у Смоленскомъ повѣтѣ у Молоховской волости, на име Шилковичъ, и мы ему тое сельцо Шилковичи зъ людьми дали (есмо), и ты бы ему въ то увезанье далъ. Писанъ у Вильни, Марца четвертого дня, индикта четвертого.

Одъ Станислава Петровича—маршалка господара нашего великого князя Александра, намѣстника Смоленского, ко всимъ мужомъ Шильковцомъ. Здѣсе передъ нами князь Иванъ Глинскій покладалъ листъ господарскій, што ему господарь его милость далъ васъ въ жалованье и вы бы его во всемъ были послушни. Писанъ у Смоленску, Мая одинатцотого дня, индикта четвертого.

Александръ Божьею милостью великій князь Литовскій, Жмойдскій и инныхъ. Намѣстнику Смоленскому, пану Петровичу Станиславу. Што перво сего дали есмо князю Ивану Семеновичу Глинскому сельцо на Молохвѣ, на име Шильковичъ, и тые Шильковичи почали были намъ се на него жаловати и потомъ дей запѣняли се ему служити зъ того сельца; ино будетъ ли, такъ какъ намъ повѣдано, и они

нехай князю Ивану служить поддугъ первое наше данины и ты бы се въ нихъ неуступовалъ. Писанъ у Меречу, Аугуста шостого дня. У того листу господарского печать одна, а подпись теми словы: князь Михайло Глинскій маршалокъ дворный.

Александръ Божьею милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Жмойдскій и иныхъ. Намѣстнику нашему Рошскому и Оболецкому, князю Федору Ивановичу Зеславскому. Билъ намъ чоломъ дворянинъ нашъ князь Михайло Ивановичъ Глинскій и просилъ насъ въ Рошскомъ повѣтѣ двухъ селець, на име Занкова а Порщихина, а тотъ дей Занко а Порщиха побѣгли къ Москвѣ за своимъ господаремъ, за княземъ Семетичомъ и тые сельца покинули, и коли они побѣгли къ Москвѣ, а тые сельца свои покинувши, и мы ему тые сельца дали зо всеми людьми и зо всеми ихъ уходы и приходы, зо всемъ зъ тымъ, што здавна къ тымъ сельцамъ прислухало и какъ тотъ Зенько и Порщиха сами держали; а увезать его въ тые сельца послали есмы дворянина нашего Сестренца. Писанъ у Вильни, Новембра шеснадцатого, индикта шостого. У того листу печать господарская.

Александръ, Божьею милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, княже Прусское, Жмойдское и иныхъ. Намѣстнику Рошскому и Оболецкому, князю Федору Ивановичу Заславскому, а не будетъ его самого, ино его намѣстникомъ Рошскому и Оболецкому. Што есмы подавали сельца бояромъ Смоленскимъ Ивашку Свирыдонову, а князю Михайлу Ивановичу Глинскому, а Матвею Сестренцу, а боярину Витебскому Ильи Моститичу въ Рошскомъ повѣтѣ, ино што будешь ты самъ, або намѣстникъ твой, а любо иные, хто побрали зъ тыхъ селець домовыхъ статковъ и жить и иныхъ речей, тобы еси все засе имъ поодавалъ и намѣстникомъ своимъ

и тежъ инымъ людямъ, которые будутъ отобрали безъ наше воли, велѣлъ засе то отдавати конечно, а инакъ абы еси неучинилъ, абы намъ о томъ не жаловали. Писанъ у Вильни, Новембра осмнадцатого дня. У того листу печать господарская.

Александръ, Божьею милостью великій князь Литовскій, Рускій, Жмойдскій и иныхъ. Намѣстнику Смоленскому пану Станиславу Петровичу. Билъ намъ чоломъ князь Иванъ Глинскій и просилъ насъ дворца въ мѣстѣ Смоленскомъ, за Днѣпромъ, близко церкви светого Ильи, князя Семена Володимеровича Бѣльского и мы ему тотъ дворець за Днѣпромъ князя Семеновъ дали. Писанъ у Городку, Септембра первого дня, индикта четвертого. У того листу печать господарская, а подпись не знать.

Я Станиславъ Петровичъ, маршалокъ господаря нашего великого князя, намѣстникъ Смоленскіи. Здѣсе передъ нами покладалъ листъ господарскій великого князя князь Иванъ Глинскій и што его господарь его милость пожаловалъ дворець въ мѣстѣ Смоленскомъ, за Днѣпромъ, близко светого Ильи князя Семеновского Володимеровича Бѣльского, и мы поддугъ листу господарского въ той дворець дали есмы ему увезанье. Писанъ у Смоленску, Новембра пятого дня.

Я Юрей Андревичъ, намѣстникъ Смоленскій. Говорилъ намъ князь Иванъ Семеновичъ Глинскій и просилъ насъ мѣста пустовского, на име Волкова, за Днѣпромъ близко его двора въ мѣстѣ Смоленскимъ, и мы ему тое мѣсто дали, маєт оны тое мѣсто держати совсимъ тымъ, што здавна къ тому слушало. Писанъ у Смоленску, Октобра двадцать пятого дня и печать у того листу одна.

Я смиренный Мисаиль — епископъ Смоленскій далъ есмы сесъ мой листъ сыну нашему князю Ивану Семеновичу Глинскому, благо-

словилъ есьми его церковь Божю поставити нанове у его имѣнью у Вязичнѣ. А на то есьми ему сесь нашъ листъ далъ; штожь тому его попу, который коли будетъ служить у тое светое церкви, ненадобе никоторыхъ нашихъ доходовъ давать на митрополитовъ приѣздъ, ани королевъ, ани пакъ нашего объѣзда, развѣ ему давати зъ году на годъ куницу шерстью на изборъ, а большъ того ему ничего не знати, занеже на томъ тая светая церковь сооружена есть. А потомъ который братъ нашъ будетъ епископомъ у Смоленску, а усчетъ ли тые рушити, а тая церковь Божья оскудѣтъ, то на него души узыщется. А такожь и десятнику нашому къ тому попу не уѣзджати и поплинъ своихъ не брати, ани судити его нашимъ десятникомъ, ани намѣстникомъ нашимъ его не судити. Придетъ на него которое дѣло, ино самому того священника судить и правляти у духовныхъ дѣлахъ, послушество ему къ намъ мѣти. Данъ у Торецѣхъ, Февраля деветнатцатого дня, индикта четырнадцатого. У того листу епископа Смоленского печать одна.

Я Иосифъ, епископъ Смоленскій. Просилъ насъ у нашего смиренія князь Иванъ Семеновичъ Глинскій, што братъ нашъ небощикъ владыко Мисаилъ дозволилъ ему церковь поставити на нове у его имѣнью у Вязичнѣ, абыхмо благословили тую церковь поставити и поплины нашей отпустили тому попу, который будетъ въ той церкви служить; и мы на его прозьбу

учинили, благословили есьмо тую церковь осветити и поплинъ нашихъ отпустили есьмо ему, митрополичій и нашъ объѣздъ и десятникомъ нашимъ къ ему не въѣзджати, несудити его. Которое дѣло до него пригодитисе, ино намъ самимъ его судити, а князь Иванъ маеть къ той церкви приписати сельцо свое Шепеловское, о чомъ тому священнику жить. И на то дали есьмо сесь нашъ листъ зъ нашою печатью. Писанъ у Смоленску, Іюля семнадцатого дня, индикта тринадцатого.

Тогда князь Богданъ Глинскій, положивши передъ нами тые всѣ листы, которые, повѣдилъ, послѣ вынятя замку Полоцкого черезъ непріятели князя Московского остави при нимъ, а инные въ замку Полоцкомъ непріятель побралъ, а про старость тыхъ листовъ, не одному ему належныхъ, и просилъ, абы до книгъ земскихъ Витебскихъ были вписаны, зъ которыхъ онъ собѣ взялъ выписъ подъ нашими печатями судейскими и зъ подписаньемъ рувъ нашихъ письмомъ рускимъ. Писанъ въ Витебску. U tego ekstraktu penes loci sigillum podpisu rąk copiatim w te słowa: Иванъ Вогушевичъ Ромейко — судья земскій Витебскій, рука власная; Василей Грегоровичъ Гурко — подсудокъ земскій Витебскій, рука власная; Василей Богдановичъ — писарь земскій Витебскій. Ktora to copia ekstraktu, za podaniem oney przez wyż wyrażonego patrona, iest do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyjeta u wpisana.

1528 г. Мая 1-го дня.

Изъ книги № 130, за 1762 г., л. 1001.

6. Списокъ дворянъ земли Волынской, съ показаніемъ сколько нандый изъ нихъ обязанъ былъ ставить во время войны вооруженныхъ конныхъ ратниковъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtórego, miesiąca Augusta siódmego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów w roku terazniejszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtorym obranymi, comparendo personaliter w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego patron imć pan Marcin Supiński—rotmistrz powiatu Oszmiańskiego, opowiadał, prezentował y w sposób przenosu przy ekstrakcie popisu ziemi Wołyńskiej, z metryk wielkiego xięstwa Litewskiego wydanym, alias przy samym oryginalu ad acta podał ekstrakt ziemski woiewodztwa Połockiego z ekstraktu popisu ziemi Wołyńskiej, wiele kto z obywatelów wielkiego xięstwa Litewskiego na obronę rzeczy-pospolitey ku służbie ziemskiej koni stawić miał, za nayiaśniejszego świętey pamięci króla imci Zygmunta pierwszego uczynionego, ex post za nayiaśniejszego króla imci Władysława czwartego z metryk wielkiego xięstwa Litewskiego wydanego, w ziemstwie Połockim aktykowanego, ac ex iisdem actis wydany, in rem et partem różnych iaśnie wielmożnych ichmościów, a praecipue ichmościów panow Onoszkow ad praesens służący y należący, który, podając do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniony ekstrakt ze wszystką w nim wyrażoną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany; iakoż my sąd ony przyiowski w xięgi de verbo ad verbum wpisać roskazaliśmy, którego tenor

sequitur estque talis: *Wypis* z xiąg ziemskich spraw wieczystych woiewodztwa Połockiego, roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego ósmego, miesiąca Maia trzydziestego pierwszego dnia. Na rokach sądowych po Świętey Trócy, porządkiem prawa pospolitego w roku wyż na dacie pisany przypadłych y officiose w Połocku agitujących się, przed nami Troianem Haską—sędzią, Jozafatem Antonim Sielawą—podśędkiem, Bazylim Rypińskim—pisarzem, urzędnikami sądowemi ziemskiemu woiewodztwa Połockiego, comparens personaliter patron imć pan Franciszek Czaplic, registr popisu nayiaśniejszego króla imci Władysława czwartego, służący ichmościom panom Onoszkom y Jacynom, ad acta podał, a podawszy prosił nas urzędu, ażeby pomieniony registr ze wszystką w nim inserowaną rzeczą był do akt xiąg ziemskich spraw wieczystych przyjęty y wpisany, cujus tenor sequitur talis.

Владиславъ четвертый... Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ, кому то вѣдати належить: пропсени есьмо были о выданье зъ книгъ канцелярии нашею большое великого князства Литовского экстрактомъ попису земли Волынской, который въ ухвалѣ на соймѣ Виленскомъ року тысяча пятьсотъ двадцать осьмомъ, мѣсеца Мая первого дня, стороны обороны земское, колько хто зъ обывателей великого князства Литовского ку службѣ земской коней ставити маеть, за светое памети короля его милости Жигмонта першого учиненой, слово въ слово такъ есть описанный.

Попись земли Волынской. Князь Федоръ Михайловичъ Чорторыскій — староста Луцкій, маєть ставити тридцать три кони; княгиня Заславская и зъ сынми — двадцать девять коней; староста Володимирскій князь Андрей Александровичъ Саньгущковичъ маєть ставити сорокъ два кони; подскарбій земскій панъ Богушъ Боговитиновичъ — чотырнадцатъ коней; панъ Боговитишъ — семь коней; Иванъ Боговитиновичъ — петнадцатъ коней; князь Василій а князь Богданъ Романовичи Любецкіи — семь коней; князь Богданъ Любецкій особно маєть ставити зъ имѣнья, которое маєть по жонѣ, три кони; князь Василій Ковельскій — тридцать восемь коней; князь Вандрей Коширскій — сорокъ шесть коней; князь Федоръ Вишневскій, державца Пропойскій, дванадцатъ коней; князь Иванъ Вишневскій — державца Ейшипскій — чотырнадцатъ коней; князь Александро Вишневскій — дванадцатъ коней; князь Федоръ Вишневскій — пять коней; князь Корецкій — пять коней; князь Василій Федоровичъ Четвертеньскій — дванадцатъ коней; княгиня Корѣцкая — дванадцатъ коней; князь Иванъ Масальскій Корецкій — осмъ коней; князь Богданъ Любецкій — пять коней; князь Василей Кропотка — два кони; князь Иванъ Григорьевичъ — конь; князь Григорей Галичинскій — конь; князь Иванъ Григоревичъ — два кони; князь Солтанъ Сокольскій — три кони; князь Юрей Сокольскій — два кони; княгиня Александрова Буремская — два кони; панъ Яхно Козинскій — чотыри кони; панъ Олехно Козинскій — два кони; панъ Олехно Козинскій — три кони; панъ Михайло Свюнюскій — чотыри кони; панъ Петръ Кирдеевичъ — три кони; пани Кирдеевая — конь; панъ Василей Чапличъ — десеть коней; князь Андрей Четвертеньскій — чотыри кони; князь Андрей Сокольскій — чотыри кони; князь Василей Ве-

лецій — конь; князь Буремскій — два кони; панъ Богданъ Готскій — три кони; панъ Федоръ Мышка — три кони; панъ Олехно Ласка — конь; панъ Ощовскій — пять коней; панъ Васько Беликовичъ — два кони; панъ Федоръ Сербиновичъ — чотыри кони; панъ Василей Семашковичъ — десеть коней; панъ Федоръ Еловичъ — два кони; панъ Михайло Гулевичъ — три кони; панъ Иванъ Дчуса — чотыри кони; панъ Федоръ Зайкурскій — чотыри кони; панъ Гаврило Холуневскій — два кони; панъ Василей Готскій — семь коней; панъ Иванъ Хомяковичъ — два кони; панъ Петръ а Даданъ Чапличи — пять коней; панъ Иванъ Даниськовичъ — три кони; панъ Михайло Десковичъ — три кони; панъ Михайло Пряжовскій и зъ шуриномъ — конь; панъ Богданъ — конь; пани Васьковая Промчейковая — два кони; Васько Поскій зъ Горайномъ — конь; панъ Еско Есиницкій — конь; Петръ Кугровка — конь; Михайло Затурецкій — конь; панъ Сенько Потнишъ — конь; панъ Федоръ Офремовичъ — два кони; Пашко Лусвишскій — конь; Ивашко Жабокрицкій — конь; Лосько Лосатынскій — конь; Богданъ Бѣлокриницкій — конь; Михно Лосатынскій — конь; Федоръ Андружскій — конь; Санко Андружскій — конь; Ивашко Крупецкій — конь; Грицко Береженскій, Грицко Збранникъ — конь; Гальшка Железковая — конь; Сенько Порванецкій — конь; Зигура — конь; Яцко Бѣлостодцкій — два кони; пани Ельцовая — конь; Коть — конь; Михно Смыковский — конь; Федоръ Селедцій — конь; Красовскій — конь; панъ Ванько а Семень, а Романъ Бѣлостодцкій — два кони; панъ Коцина — конь; пани Горзенская — конь; Жукъ — конь; Андрей Зубовичъ — конь; Рогоженскій — два кони; Олизаровскій — конь; Пацко Квинскій — конь; Иванъ а Костя Волковевичи — конь; Петръ Олехновичъ — конь; Семень а Романъ Цатычи — шесть коней; Евмахъ, Сенько, Левко Мин-

ковичи—конь; Хрс. Полукнязевичъ — конь; Гдешошъ Полукнязевичъ—конь; Сенько Владыка—конь; панъ Андрей Зарецкій—конь; Богданъ Ледоготскій—конь; Андрей Юхновичъ Еловича съ отцемъ своимъ—два кони; панъ Гришко Промчейко—конь; Яцко Андрусскій—конь; Денисъ Каледяховскій—конь; Васыко Сійловскій—конь; Григорей Пугачевичъ—конь; Михайло Берестейскій — конь; панъ Андрей Холоневскій—конь; Сенько Ожорскій—конь; Гаврило Броховичъ—конь; Ворона—конь; Олександро Пиропейскій—два кони; Немѣра Порванецкій — конь; Михно Зубовичъ—конь; панъ Иванъ Козинскій—два кони; панъ Хмарій Миловскій—конь; Андрей а Федоръ Вилгорскій—четыри кони; Сенько Вютинскій—конь; Матіашъ Сыропатовичъ—два кони; Матіасъ Зенковичъ—три кони; Олехно Гринковичъ—конь; панъ Василей Ланевскій—три кони; Стецко Здовскій—два кони; Михайло Броховичъ—конь; панъ Лешницкій—три кони; Микита Чарковскій—конь; Федоръ—конь; Семень Петрикеевичъ—конь; Василей Петрикеевичъ—два кони; Ивашко Гуторъ—конь; Иванъ Верховскій—конь; Яцко Смоленскій зъ братомъ—три кони; Яковая Боруховская—конь; Яцко Прушкисъ—конь; Богушъ Павловичъ—два кони; Богушъ Несвецкій—конь; Костка Есеницкій—конь; пани Томковая Посяговецкая—три кони; Ивашко Гуляницкій — конь; Стецко Гуляницкій—конь; Андрей Коровай—конь; Грыцко Юшковичъ—конь; Федоръ Промчейковичъ—конь; панъ Василей Ярдецкій—два кони; панъ Русинъ—два кони; Дашко Еловичъ—два кони; Кмита Смиковскій—конь; Богданъ Костюшковичъ—конь; Ванько Колтевичъ—конь; Гнѣшошъ Яловицкій—пять кони; панъ Путошинскій—конь; Ярмошъ Гуляницкій—конь; бояринъ Гуляницкій, Яцко—самъ, Иванъ Волковый—самъ, Ломанъ Сыропатовичъ—конь; Лецко Ваев-

скій—два кони; Василей Балковскій—два кони; Грицко а Иванъ Привередовскіе—конь; Ивашко Бобровичъ—конь; панъ Семень Козинскій—пять коней; Иванъ Кнегининскій—конь; панъ Михайло Бубовскій—два кони; панъ Михайло Кирдеевичъ—три кони; Грицко Ваевскій—два кони; Гурко Омельскій—два кони; Барсановая Жоравницкая—три кони; Прокопъ—два кони; Занко Чариковскій—конь; Пашко Оздовскій—конь; Ивашко Красноселецкій — конь; пани Войсецкая — конь; панъ Олехно Войницкій—конь; панъ Воржищовскій — конь; Янушъ Книзскій — конь; Яцко Гиравичъ—самъ, Семень а Романъ Радошинскіи—конь; панъ Семень Вабинскій—семь коней; Дроздовскій—пять коней; Кошувскій—конь; Богдановы дѣти Друсины—четыри кони; Михно Якубовичъ—два кони; Енинная Марья—конь; Петръ Турчивовичъ—конь; Креньскій Владыка—конь; Лазаръ Ясенинцкій—конь; Грицко Томачевичъ—конь; пани Сеньковая Креевская—два кони; Богданъ Култуничъ—конь; Левъ Хвалеткевичъ—два кони; Василей Пугачевичъ—два кони; Степанъ Воропаевичъ—конь; Дахно Васильевичъ—три кони; Лопотко—конь; Маша—конь; князь Дольскій—два кони; Павлова Корытенская—конь; Волбасъ Скверуга—конь; Вереженскій—конь; Занько Дедеркаль—конь; Сидоръ Дедеркаль—конь; Пашко Дедеркаль—конь; Устианъ Серницкій—конь; Вохлоповскій—три кони; Янъ Котовскій—войтъ Лудкій—конь; Семень Вабинскій—два кони; Радошинскій—конь; Яцко Патрыкевичъ—конь; Грицко Сеютничъ—четыри кони; князи Вороницкіе—конь; Гнѣвошовы дѣти Ораньского—конь; панъ Михайло Святвовичъ—четыри кони; Федоръ Гнѣвошевичъ—пять коней; Иваницкая Сенковая—конь; Андриясъ Янчинскій—конь; Олехно, Стасъ а Мацко Дегтевы—сами, Богушъ а Иванко Шельбовскій—конь; князь Иванъ

Роговицкій—два кони; Иванъ Яковицкій—
 конь; князь Василей Роговицкій—конь; Ко-
 пытовскій — конь; Щасный Семашковичъ—
 конь; князь Федоръ Роговицкій—конь; Чува-
 товъ—конь; Федоръ Оношковичъ—два кони;
 Суморокъ—конь; Радовицкій—конь; Якимъ—
 шесть коней; Грицко Янчанскій—два кони;
 Ивашко Яковицкій—конь; Иваницкая Вогу-
 шовая—конь; Мацко Оранскій—самъ ку служ-
 бѣ; Стадницкій—самъ отъ себе и отъ свѣсти
 своее—конь; Ивашко Ключка—конь; панъ
 Сенько Ляховскій—два кони; Мартинъ Пузов-
 скій конь; Петръ а Богданъ Костюшковичи—
 конь; панъ Загоровскій—пять коней; Якимъ
 Вохновичъ — конь; Святоша—конь; Скипо-
 ровъ—конь; Василей Янковичъ Здрикси—чо-
 тыри кони; Калишова—конь; Андрей Орань-
 скій—конь; Орицкій—конь; Сирота Бобиц-
 кій—конь; Богданъ Бобицкій—конь; Васько
 Пузовскій—конь; Воходовскій—конь; Олехно
 Бнягининскій—конь; князь Андрей Михайло-
 вичъ Козѣвка—пять коней; Ставецкій—конь;
 Томко Станкевичъ—три кони; Яцко Лѣтын-
 скій—конь; Томко Лисовскій—конь; Петрова
 Радовицкая—конь; Клевецкая—конь; княгиня
 Ивановая Курцова—осмь коней; Ивашко Бу-
 ховичъ—конь; панъ Якубъ Монтовтовичъ—
 чотыри кони; панъ Боговитинъ—семь коней;
 Богданъ Семашковичъ—три кони; князь Фе-
 доръ Четвертенскій—шесть коней; князь
 Иванъ Козѣвка—пять коней; панъ Сенько Ко-
 товичъ—два кони; панъ Михайло Котовичъ—
 два кони; панъ Левъ Котовичъ—два кони; панъ
 Михайло Семашковичъ—деветь коней; панъ Фе-
 доръ Гулевичъ—чотыри кони; Петръ Калусов-
 скій—два кони; Тихно Кисель—два кони; панъ
 Богданъ Хребтовичъ—три кони; Кмиговая Дру-
 сия—два кони; Мартинъ Пузовскій—конь;
 князь Андрей Семеновичъ Збаражскій—чотыр-
 надцать коней; Яцко Жабоврицкій—конь.

А такъ мы король на прозьбу сторо-
 ны потребуемое ласкаве призволивши, тотъ
 попись, вышей достаточне выраженный, въ
 сесь нашъ листъ въ року теперешнемъ
 тысяча шестьсотъ тридцать пятомъ, мѣсеца
 Декабра девятого дня вписавши, а на боль-
 шую повагу печать нашу великого князтва
 Литовского притиснуть розказали есмо. Пи-
 санъ у Варшавѣ. U tego rejestru popisowe-
 go przy pieczęci wielkiey wielkiego księstwa
 Litewskiego, na czerwoney massie wyciśnionej,
 podpisy rąk temi słowy: За справку освѣдо-
 ного Альбрехта Станислава Радивиля—кня-
 жати на Олыцѣ и Несвижу, канцлера вели-
 кого князтва Литовского, Пинского, Кгнев-
 ского, Ковельского, Тухольского старосты.
 Францишекъ Долматъ Исайковскій—секретарь
 его королевской милости мр. А корректа: ско-
 рикговалъ Кымбаръ. Który to takowy rejestr
 popisu, za podaniem onego przez wyż wyrażo-
 nego patrona, iest do akt xiąg ziemskich spraw
 wieczystych przyjęty u wpisany. Z których y
 ten wypis pod pieczęciami urzędowemi ziem-
 skimi y z podpisem ręki pisarskiey imć panu
 Kazimierzowi Onoszkwiczowi Jacynie iest wy-
 dan. Pisan ut supra. U tego ekstraktu ziem-
 skiego Połockiego przy dwóch pieczęciach ziem-
 skich woiewodztwa Połockiego, na białey massie
 wyciśnionych, podpis ręki wielmożnego imć
 pana pisarza, po niżej korrekta, a na ostat-
 niey stronicy konkordancya tymi wyraża się
 tłowy: Bazyli Rypiński—ziemski woiewodztwa
 Połockiego pisarz. Correxit Załęski; concordat
 cum actis. Który takowy ekstrakt ziemski Po-
 łocki ekstraktu popisu ziemi Wołyńskiej z met-
 ryk wielkiego księstwa Litewskiego wydanego,
 za podaniem onego przez wyż wyrażonego
 patrona do akt, iest do xiąg trybunału głów-
 nego wielkiego księstwa Litewskiego spraw wie-
 czystych przyjęty u wpisany.

15. г., *) Юня 30 дня, инд. 2.

Изъ книги № 142, за 1769 г., л. 230.

7. Подтвердительная грамота короля Сигизмунда I-го Яцнѣ Оношковичу на купленную имъ землю
Городище и сѣножати въ Криницахъ, въ Клецномъ повѣтъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiątego, miesiąca Augusta siódmego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w. x. Lit. z wojewodztw, ziem y powiatów w roku terazniejszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiątym obranymi, comparendo personaliter u sądu trybunału głównego w. x. Lit. patron w. i. p. Ludwik Narwoysz— podczaszy Starodubowski, opowiadał, prezentował y ad acta podał ekstrakt autentyczny przywileju confirmationis od najjaśniejszego króla imci Zygmunta pierwszego quondam i. p. Jacynie Onoszkowiczowi na ziemię, Horodyszczce nazwaną, u brata swego imć pana Iwana Onoszkowicza kupioną, w powiecie Kleckim leżącą, danego, expost za najjaśniejszego króla imci Władysława czwartego, w roku tysiąc sześćset trzydziestym piątym, Marca dwunastego dnia z metryk tegoż króla imci Zygmunta pierwszego ekstraktem wydanego et eodem anno, Julii trzydziestego dnia tenże ekstrakt przywileju confirmationis w trybunale głównym w. x. Lit. aktykowany, ad praesens in rem et partem tak imienia ichmość panów Onoszków, seu Onoszkowiczów, jako też imienia ichmość panów Jacynów Onoszkowiczów, czyli Onoszkiewiczów, jako successorów pomienionych ichmość panów Iwana y Jacynu braci inter se rodzonych Onoszkowiczow y jako iednego nierozdzielnego imienia, domu, linii, familii y herbu z sobą będących służący

y należący; który podając do akt prosił nas sądu, ażeby toties pomieniony ekstrakt ze wszystką w nim wyrażoną rzeczą był do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. spraw wieczystych, na kadencyi Wileńskiej expedyowanych, przyięty y wpisany; jakoż my sąd ony przyjowszy w xięgi wieczyste trybunalskie de verbo ad verbum wpisać pozwolili, którego sonancya, z ruskiego pisma na polskie przekładając, jest takowa.

Владиславъ четвертый, Божою милостью король польскій, великій князь Литовскій, Русскій, Прусскій, Жомойтскій, Мазовецкій, Ифлянскій, Смоленскій, Сѣверскій, Черниговскій, а Шведскій, Кюдскій, Вандальскій дѣдичный король. Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ, кому то вѣдати належить, прошени есмо были о выданѣ съ книгъ канцеляріи нашею большое великого князства Литовского sprawy привилею нижею выраженою, которая се въ книгахъ знашла за светобливое памяти короля его милости Жикгимонта першого, предка нашего, теми словами: Жикгимонтъ зъ ласки Божое и далей... Чинимъ явно, хтобы похотѣлъ посмотреть, билъ намъ (чоломъ) бояринъ нашъ Яцна Оношковицъ и повѣдилъ передъ нами, штожь онъ дей купилъ у брата своего Ивана Оношковица землю Городище и сѣножати до тогожь Городища въ Брыницахъ, въ повѣтъ Клецкимъ, еще за отца нашего Казимера, короля его милости, безъ дозволенныхъ листовъ его милости, и ластъ дей купчій на то въ себе мѣлъ, ино дей тотъ листъ въ него зги-

*) Въ царствованіи Сигизмунда I-го второй индиктъ былъ 1514, 1529 и 1544 гг.

куль въ тотъ часъ, какъ татарове домъ его забрали, а билъ намъ чоломъ, абыхмо то ему подтвердили листомъ нашимъ на вѣчность; и мы зъ ласки нашею то учинили, тую куплю его подтверждаемъ симъ листомъ нашимъ вѣчно, ему самому и его женѣ и дѣтемъ ихъ; маеть онъ то держати водлугъ купли своею, а намъ службу земскую съ того служити. И на то дали есмы ему сесь нашъ листъ подъ нашу печатью. Писанъ у Вильни, Юня тридцатого дня, индикетъ второй. Пр. В. Под. Мир. К. дер. Бря. П. Ив. семь соп.—А такъ мы король, на просьбу стороны требующею ласкаве призывавши, тую справу вышъ выражоную въ семь року тысяча шестьсотъ тридцать пятомъ, мѣсеца Марца дванадцатого дня въ сесь листъ нашъ вписать, а на большую вагу и певность тыхъ речей печать великого князтва Литовского притиснуть розказали есмы. Писанъ у Варшавѣ, панованья королевствъ нашихъ Польского и Шведского четвертого року. U tego autentycznego ekstraktu przywileju confirmationis, przy pieczęci wielkiej wielkiego księstwa Litewskiego, na czerwonej massie wyciśnionej, podpis ręki i. o. xiążęcia imci Radziwiła—kanclerza wielkiego w. x. Lit., tudzież a latere konnotacya, a na dole przy teyże pieczęci podpis ręki w. i. p.

sekretarza i. k. mości u korrekta tymi wyrażaią się słowy: Альбрихтъ Станиславъ Радивилъ—канцлеръ великого князтва Литовского, за справою ясносвѣдчонного княжати Альбрихта Станислава Радивила, княжати на Олыцѣ и Несвижу княжати, канцлера великого князтва Литовского, Кгнѣвского, Пинского, Ковенского, Тухольского старосты, Велюнского, Давговского державцы; Францишекъ Долматъ Исайковскій—секретарь его королевской милости. Correctum. Ad haec u tegez ekstraktu in margine suscepta aktykacyi trybunalskiej z podpisami rąk i. ww. i. pp. marszałka u pisarza trybunalskich in haec verba wyrażone: Roku тысяча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсеца Юля тридцатого дня тотъ привилей панъ Криштофъ Лосовскій до актъ подалъ. Gabryel Białożor—podkomorzu u deputat Upitski, stta Nowomyński, jako marszałek mp. Янъ Коленда писарь. Który to takowy ekstrakt przywileju confirmationis, ruthenico idiomate pisany u na jedney stronie arkusza zakończony, ad praesens na polskie pismo przełożony, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. spraw wieczystyżh w Wilnie expedyowanych przyięty u wpisany.

1536 г. Мая 2-го дня.

Наъ книги № 22, за 1682 г., л. 249.

8. Привилегіи короля Сигисмунда I-го стрѣльцу королевскаго Пунскаго двора Ивану Станилевичу на сѣножать Крановскую съ лѣсомъ, на р. Першайкѣ, въ Пунской волости.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ осмьдесятъ второго, мѣсеца Мая девятого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствѣ, земль и повѣтовъ на рокъ тепе-

решній тысяча шестьсотъ семьдесятъ второй обранными, постановившисе очевисто у суду, панъ Александеръ Естко оповѣдалъ, покладаль и ку актыкованью подалъ привилей зошлого съ сего свѣта святобливое памяти наясвѣйшого короля его милости Живгимонта первого зошлomu съ сего свѣта Яну Станилевичу на речь въ немъ ниже помененую даннй и належачй, просечи, абы тотъ привилей до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ принять, актыкованъ и уписанъ былъ, который уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Живгимонтъ, Вожою милостью король польскй, и проч. Билъ намъ чоломъ подданный нашъ стрѣлецъ двора нашего Пуньского Янъ Станилевичъ, съ братомъ своимъ Матѣмъ, и повѣдѣли передъ нами: што дей у въ отца ихъ Станела осемь сыновъ есть, а земля подъ ними невеликая, немѣли съ чого службы намъ служить и поживенья собѣ мѣти, а такъ князь Павелъ Алектъ Виленскй, маючи первой того дворъ нашъ Пуне въ себѣ у заставѣ, далъ ему съ братомъ сѣножать у Пуньской волости Краковскую, на рѣдѣ Першайцѣ противъ осечениа: Пуньского Антона, на особную службу, которую передъ тымъ отъ его милости держали люди Пуньскіе Наркгель Завилтовичъ съ братьею своею, а скатернижъ Андрей Тойпинъ, а Станиславъ Нарковичъ Занемонскй — приставъ Дякольскй, а подскарбиное земское пани Богушовое Боговитиновича: человекъ Андрей Шляковичъ, и съ тое сѣножати они повлонъ вранникомъ Пуньскимъ давали и врочища вси оное сѣножати, подъ которымъ мѣстцемъ мають они то держати, князь Павелъ Алектъ Виленскй у листѣ своемъ и тежъ онъ враннижъ его милости Пуньскй Янъ Михновичъ у своемъ листѣ; язь имъ то подалъ,

достаточное выписали со всимъ, язь ся оная сѣножать Краковская зъ лѣсомъ, што къ ней прислухаеть, въ собѣ маеть, и велѣлъ ему оттуль службу стрѣлецкую намъ служить, або и службѣ земской коня ставити, самъ на войну ѣздити; на штожъ онъ листъ данину князя Павлову съ подписомъ руки его милости и листъ увязчй вранника его Пуньского Яна Михновича передъ нами покладаль, и билъ намъ чоломъ, абыхмо при той данинѣ князя Павла Алекта Виленского ихъ заховали, и на то дали имъ нашъ листъ. Ино вгдыжъ ихъ осемь сыновъ и земля отчизная подъ ними мала, а князь Павелъ бачечи ихъ ку службѣ нашей потребныхъ, далъ имъ тую сѣножать вышъ мененую съ лѣсомъ на особную службу. Мы огледавши листъ его милости, на чоломъ битые ихъ то вчинили, на то дали имъ сесь нашъ листъ: нехай они тую сѣножать Краковскую съ лѣсомъ и со всимъ, язь ся она въ собѣ маеть, на особой службѣ держать въ тыхъ урочищахъ, язь на листѣ князя Павломъ и вранничомъ есть описано, до воли нашегое господарское, а съ того мають они службу стрѣлецкую намъ служить, а въ часъ потребный коня оттоль ставити г на службу земскую ѣздити, подле листу князя Павла Алекта Виленского. На што дали есьмо имъ сесь нашъ листъ. Писанъ у Вильни, подъ лѣта Вожого Нароженя тысяча пятьсотъ тридцать шостого, мѣсеца Мая второго дня, индикта девятого. У того привилею при печати его королевское милости подпись руки тими словы: Михайло—писарь. Который же тотъ привилей, за поданьемъ оногo черезъ особу верху мененую де актъ, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ уписанъ.

1547 г. Апрелья 1-го дня.

Изъ книги № 47, за 1702 г., л. 747.

9. Универсалъ короля Сигизмунда Августа князю Огинскому о приготовленіи въ походъ и приказъ, чтобы солдаты не чинили никакихъ притѣсненій Ново-Троцкимъ мѣщанамъ—церковнымъ огородникамъ.

Roku tysiąc siedmsetnego wtórego, miesiąca Decembra dwudziestego wtórego dnia.

Przed nami sędziami głównemi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy tysiąc siedmsetny wtóry obranemi, stanowszy personaliter y sądu patron imć pan Samuel Koreywo—woyski, opowiadał y do akt podał uniwersał nayiaśnieyszego króla iego mości Zygmunta Augusta jaśnie wielmożnym ichmościom panom z Kozielska Ogińskim na rzecz w nim niżej wyrażoną służący y należący, który podając do akt prosił nas sądu, aby ten uniwersał był do xiąg głównego trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany, iakoż ony przyiowski, a wpisując w xięgi, słowo do słowa tak się w sobie ma:

Зигмунтъ Августъ, милостию Божию король польскій и проч. Тобѣ вельможному князю Федору въ Козельска Огинскому—маршалку великого князства Литовского, каштеляну Виленскому, державцы Могилевскому, старостѣ Гайнскому. Ознаймуемъ твоей милости, ижъ тыхъ часовъ зъ нашихъ Прусь, Сень маемы се рушити въ Литовскіе крае до столечного мѣста Виленского, посмотрити его розложенья, про то сказую вашмости, абьсь къ нашему прибытью ознаймилъ вельможному князю Павлу Ольшанскому, бискупу Виленскому, и брату его воеводѣ Троцкому, зъ ин-

ными панами, Григоримъ Пальчевскимъ -- старостою Мецьбовскимъ и Оранскимъ, Ивановъ Горностаемъ, подскарбему земскому а пану Тышкевичу—державцы Радунскому и Бѣлицкому, Августину—войту Виленскому, щобъ до насъ для нѣкоторыхъ радъ зѣхкали и спотыкати хотѣли, въ теперешнимъ року мѣсяца Мая петнадцатого дня выбралисе на границу Прускую, любо надъ рѣкою Дубисою насъ пождали, на которой и на инныхъ рѣкахъ и розныхъ переправахъ розказали есьмо то имъ Андрею и Павлу Сапѣжинскому, абы они зъ росказу твоего по всехъ рѣкахъ розныхъ и на инныхъ небезпечныхъ переправахъ, зважа на рѣцѣ Дубисѣ, мость безпечный зробити казали и кормъ всякій на певныхъ мейсцахъ для приѣзду нашего розложили. Тие твое служебники, которые первой сего листу намъ чоломъ били и жаловалисе на мѣщанъ Новотроицкихъ, ижъ мѣщане Новотроцкіе, намесникъ ихъ Климовичъ примушаеть и потягаеть городниковъ церковныхъ, тыхъ Сапѣжисковъ, абы до мѣста Троцкого серебщизны прикладали. Люде сіе вѣчистые, зъ вѣчистыхъ пляцовъ, которые никакого права ихъ не подлежатъ и подлежатати своихъ пляцовъ церковныхъ не повинны будутъ, за особливимъ нашимъ листомъ приказанымъ, за которымъ твоя милость абьсе у тое уступилъ и тамъ Сапѣжисковъ у кривду не давалъ и драбовъ нашихъ тамъ ставити не позволялъ,

которыхъ передъ собою посылаемъ зъ княземъ Брусемъ Корецкимъ, державцю городу Веницкогю, до мѣста Троцкогю, осмьсотъ есть у нихъ конныхъ приказанныхъ старшину, абы они зъ гроша своего справовалисе и никакой вриды мѣсту не дѣлали, подь великимъ каранемъ, прикажите твоя милость имъ дѣло се. Въ Прусахъ у державы, названой Сену, мѣсяца Аурѣля первого дня, нароженія Сына

Вожого тысеца пятьсотъ сорокъ семого году. U tego uniwersału, przy pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego, podpisy takowe: Sigismundus Augustus, rex; Валеріанъ—писарь. Który to uniwersał, za podaniem onego przez wyżey wyrażonego patrona, iest do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego-spraw wieczystych przyięty u wpisany.

1548 г. Мая 27-го дня.

Изъ книги № 130, за 1762 г., л. 1005.

10. Подтвердительная грамота короля Сигизмунда Августа боярину Федору Оношновичу на поупное имѣніе Ковпчу, въ Оршанскомъ „уѣздѣ.“

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtórego, miesiāca Augusta siódmego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim, z woiewodztw, ziem y powiatów w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym sześćdziesiąt wtórym obranymi, comparendo personaliter w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego patron imć pan Marcin Supiński—rotmistrz powiatu Oszmiańskiego opowiadał, prezentował y w sposob przenosu przy samymoryginale ad acta podał ekstrakt przywileiu confirmationis od nayaśniejszego króla imci Zygmunta Augusta, quondam imć panu Fiedorowi Onoszkowicowi, na rzecz w nim intus wyrażoną danego, expost przed iaśnie wielmożnymi ichmość panami komisarzami w Wilnie produkowanego, deinde w grodzie powiatu Oszmiańskiego aktykowanego, ac ex iisdem actis wydany, adpraesens in rem et partem ichmościów panów Onoszków—successorów onego służący y należący, który

podając do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniony ekstrakt ze wszelką w nim ingrossowaną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany, iakoż my sąd ony przyiwszy w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwoliliśmy, którego tenor sequitur estque talis. *Wypis* z xiąg grodzkich spraw wieczystych powiatu Oszmiańskiego roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego ósmego, miesiāca Nowembra dwudziestego siódmego dnia. Na urządzie iego królewskiej mości grodzkim Oszmiańskim, przede mną Tomaszem Lachowickim Czechowiczem—starostą Dziewieniskim, skarbnikiem y podstarościm sądowym powiatu Oszmiańskiego, stanowszy personaliter imć pan Józef Onoszko, opowiadał y do akt podał przywilej od nayaśniejszego króla imci Zygmunta Augusta dany w Bogu zeszkłemu imć panu Theodorowi Onoszkowicowi, a teraz służący y należący ichmość panom Jozefowi, Andrzejowi y Anto-

ниему Оношкзом, брати родзону, котрый упра-
сзаш, абы поменионы przywилей ze wszысткз
w nim wyrazonз речззз бул до хизг grodzkich
Oszmiańskich справ wieczystych przyjęту у
wpisany; iakoż оny przyiowsзу, а wpisuiąc w
akta de verbo ad verbum tak się w sobie ma,
z ruskiego na polskie litery przekładaiąc у
тлумасзас:

Жигмунтъ Августъ, Божю милостью ко-
роль польскій и проч. Озваймуемъ симъ ли-
стомъ нашимъ, што пришовши передъ насъ
господара и паны рады наши, при боку на-
шомъ засъдаючие, урожонный Федоръ Оношко-
вичъ— бояринъ нашъ господарскій уъзду Оп-
шмянского, и повъдилъ передъ нами, штожъ
онъ купилъ вѣчнымъ правомъ имъниче, на-
зываемое село Ковпча, зъ людьми осълыми,
зъ ихъ будынками, огородами, полями, сѣно-
жатями, рѣками, рѣчками, пуццами, за рѣкою
Березиною лежащее, въ присудѣ Богушев-
скомъ, зъ двома оступами, зъ деревомъ борт-
нымъ, пчолами и въ томъ селу вшелякими дань-
ми грошовыми, шѣнежными и всякими ихъ
повинностями, яко здавна тое село въ собѣ
мѣло, такъ и теперъ маеть, яко стоять въ
правѣ вѣчистымъ описано, въ границахъ дав-
ныхъ, обыходахъ, съ тымъ усимъ продалъ
вѣчистымъ правомъ, которое тое право передъ
нами покладалъ и читалъ, просечи насъ гос-
подара, абыхмо то водлугъ того права оному
нашимъ потвердили листомъ. Мы, господаръ,
ласкаве склонивши, а на его чолобитье то
учинили, ему самому, его жонѣ, ихъ дѣтемъ
вѣчно утверждаемъ и при мощи заховуемъ,
вѣчными часы уживати, продати, замѣнити
и куды хотечи тое имъниче обернути, яко
онъ купилъ у боярина нашего Ивана Выков-
ского— войского Минского, и яко стоять опи-
сано въ его листахъ купчихъ того села Ковпча,
зъ людьми осълыми, въ томъ селѣ будучими,
и зъ двома оступами, надъ рѣкою Березиною

будучими, купленные за чотыриста копъ гро-
шей личбы Литовское, проданые на вѣчные
часы, и зъ тыхъ кгрунтовъ, сѣножати, лѣ-
совъ вѣчно се зрекли. Зачимъ и мы, господаръ,
стосуючисе до привилеевъ антецесоровъ на-
шихъ, вѣчными часы оному Федору Оношко-
вичови подаемъ, увольнивши одъ всихъ по-
дачокъ скарбовыхъ. А такъ мы, господаръ, во
всемъ утверждаемъ, а для лѣпшого вѣдома и
твердости того письма нашего печать нашую
притиснути казали и рукою нашою подписали.
Писанъ у Вильни, подъ лѣты Божого Наро-
женя тысяча пятьсотъ сорокъ осьмого, мѣ-
сеца Мая двадцать сегомо дзя, индыкта ось-
мого. U tego przywileiu, przy pieczęci wielkiego
wielkiego xięstwa Litewskiego, na czerwoney
massie wyciśnoney, podpis ręki nayiaśnieysze-
go króla imci y imć pana marszałka temi sło-
wy: Sigismundus Augustus rex; Горностаей мар-
шалокъ и писарь. Ad haec na tymże przywileiu
konnotacya y podpisy rąk iaśnie wielmożnych
imć panów komissarzów są takowe: Roku ty-
siać sześćset czterdziestego trzeciego, miesiąca
Septembra siedymnastego dnia, w Wilnie przed
nami komissarzami produkował, Piotr Parczew-
ski— biskup Smoleński, Mikołaj z Ciechanowca
Kiszka— podskarbi wielkiego xięstwa Litew-
skiego mp. Krzysztof Białożor — marszałek
Upitski mp. Kazimierz Horodeński — podko-
morzy Witebski mp. Który to takowy przy-
wiley, za podaniem onego przez wyż wyrażonз
osobę do akt, iest do хизг grodzkich Oszmiań-
skich справ wieczystych przyjęту у wpisany,
z których у ten wypis pod pieczęcią urzędow-
wą у z podpisem ręki wielmożnego imć pana
pisarza ichmościom panom Józefowi, Andrze-
iowi y Antoniemu Оношкзом iest wydan. Pi-
san w Miadziole. U tego extractu pieczęć
grodzka powiatu Oszmiańskiego, na białey mas-
sie wyciśniona, poniżey korrekta, а на ostat-
niey stronicy konnotacya his exprimumtnt ver-

bis: correxit Talewicz mp. Est in actis. Który na do akt, iest do xiąg trybunału głównego to takowy ekstrakt przywileiu confirmationis, z wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczys- ruskiego na polskie pismo exponowanego, za tych, w Wilnie expedyowanych, przyięty u wpi- podaniem onego przez wyż wyrażonego patro- sanu.

1555 г. Мая 3-го дня.

Изъ книги № 11, за 1671 г., л. 1133.

11. Привилегія королевы Боны данная Пинскому и Кобринскому старостѣ Станиславу Фальчевскому на имѣние Сельце, или Селець.

Королева Бона, чтобы поощрить къ дальнѣй- шей ревностной службѣ Пинскаго и Кобринскаго старосту; Фальчевскаго, дарить ему Селецкій дворъ съ волостью [и выдаетъ ему какъ настоящую

привилегію, такъ и другихъ двѣ латинскихъ при- вилегій отъ короля Сигизмунда стараго ей коро- левѣ Бонѣ на право владѣнія этимъ дворомъ.

Лѣта отъ нароженья Сына Божіо^{го} тысяча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Іюля семнадцатого дня.

Передъ нами судьями головными, на три- буналъ у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земль и повѣтовъ на рокъ тепе- ренній тысяча шестьсотъ семьдесятъ первый обраными, постановившисе очевидно у суду панъ Андрей Янкевичъ оповѣдалъ, покладалъ и до актъ подалъ экстрактъ, съ канцеляріи большое великого князства Литовского види- мусъ свой, за светобливое памяти короля его милости Владислава четвертого выданный, на речь въ томъ экстрактѣ выражающую, его ми- лости пану Томашу-Михалу Вукрабѣ взгля- домъ старшенства малженскаго, а паней мал- жонки его милости, ей милости пани Зофіи Косиловнѣ Вукрабиной, яко самой акторцѣ, взглядомъ маестности ее дѣдичное, праву зем- скому и военной службѣ належачое, въ трактѣ Селецкомъ, въ воеводствѣ Берестейскомъ ле-

жачое, названое Милашевцизна, въ чомъ насъ суду просечи, абы тотъ экстрактъ былъ до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣ- чистыхъ принять, актыкованъ и уписанъ; ко- торый принявши, а уписуючи въ книги, сло- во до слова такъ се въ собѣ маеть:

Владиславъ четвертый, Божю милостью ко- роль польскій, и проч. Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ, кому то вѣдати належитъ, илжъ прошоны есьмо были о выдавнѣ, съ книгъ канцеляріи нашею большого великого князства Литовского экстрактомъ справы нижей выра- жоное, которая за светобливое памяти коро- левы ее милости Боны такъ се въ собѣ маеть: Бона, Божю милостью. Ознаймуемъ симъ на- шимъ листомъ, кому будетъ потреба того вѣ- дати, або чтучи его слышати, нынѣшнимъ и напотомнымъ людямъ будучимъ, штожъ ко- торое имѣние Сельце, зъ дворомъ и волостями, за датою короля его милости пана а малжонки нашего светое памяти, по небожику Щасномъ

Гримайлѣ и по жонѣ его Зохеи до сего часу держали есьмо и мѣсто тамъ осадили, а такъ маючи особливую бачность и взглядъ на службы старосты нашего Пинского, Кобринского, Клецкого, пава Станислава Фальчевского и малжонку его, панее Барбары Фальковны, которыми ся намъ одъ давныхъ часовъ заховали и теперь заховываютъ, и впередъ хочечи ихъ ку службамъ нашимъ охотнѣйшими удѣлати, зъ ласки нашею за ихъ чолобитвемъ дали есьмо и симъ листомъ нашимъ даемъ дворъ нашъ Сельце, зъ челядью невольною, зъ быдломъ, зъ мѣстечкомъ и зъ волостью, зъ людьми путными, тяглыми, зъ даными ихъ медовыми и грошовыми, зъ дяклы, службами и всякими повинностями ихъ, зъ боры, зъ лѣсы, зъ лавы, зъ озеры, зъ рѣками и зъ рѣчками, зъ ставы, зъ млыны, зъ вымелки ихъ, зо всимъ панствомъ, властностью, яко се тое имѣнье Селецкое въ собѣ здавна маеть; только шляхту Селецкую, которая се правомъ земскимъ судить и земскую военную службу служить, и тежъ подданые костела и плебана Селецкого въ нашей и потомковъ нашихъ справѣ и владности заховываемъ. А и къ тому тежъ што которые люди и земли тогожъ имѣнья Селецкого дали есьмо зъ ласки нашею Корнелю Карлу, въ тое ся они ни въ чемъ не мають вступовать и вжо отъ сего часу и даты сего листу нашего мають они тотъ дворъ Селець, зъ мѣстечкомъ, зъ людьми путными и волостными, и со всеми доходы ихъ и во всемъ навсе, яко тое имѣнье Селецкое въ собѣ се маеть, яко на тотъ часъ къ рукамъ нашимъ отъ его одержано есть, шляхту только и костельное подаванье вынявши, на себе и ку своему пожитку держати, и того уживати, со всемъ навсе, пожитки тамъ собѣ множити, яко найлѣпей розумѣючи, до живо-

товъ ихъ обѣюхъ, самага пана Станислава Фальчевскаго и жоны его панее Барбары Фальковны, якожъ и листы привилія два латинские, которые мѣли есьмо на тое имѣнье Селецкое отъ короля его милости, пана малжонка нашего светое памяти, тые листы дали есьмо до рукъ ихъ и для лѣпшого певности и свѣдома тыхъ всихъ речей дали есьмо тому старостѣ нашему Пинскому, Кобринскому, Клецкому и Городецкому, пану Станиславу Фальчевскому и женѣ его Барбарѣ Фальковнѣ сесь нашъ листъ зъ нашу печатью и съ подписомъ руки нашею. Писанъ у Варшавѣ, подъ лѣто Божого нароженья тысяча пятьсотъ петьдесятъ пятого, мѣсеца Мая третьего дня. А такъ мы король, на просьбу стороны потребующое ласкаве призоливши, тую справу выжей выражоную въ року теперешнимъ тысяча шестьсотъ тридцать девятомъ, мѣсеца Октября двадцать четвертого дня въ сесь нашъ листъ вписать, а на большую повагу печати великого князства Литовского прѣтиснуть розказали есьмо. Писанъ у Варшавѣ. У того экстракту видимусового печать большая великого князства Литовского, а при той печати подпись руки тыми словы: Альбрехтъ-Станиславъ Радивиль — канцлеръ великого князства Литовского; а руки подпись въ тые слова: Франтишекъ Долмать Усаковский, секретарь ее королевское милости, и написъ таковой: За справую освѣцового Альбрехта-Станислава Радивила, княжати на Олцѣ и Несвижу, канцлера великого князства Литовского, Пин., Кнед., Тухольского старосты, также коректа подписаная тыми словы: Скориг. Монтримовичъ. Который то экстрактъ, за поданемъ оногo черезъ особу верху мененую, до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ есть принятъ, аетывованъ и уписанъ.

1560 г. Іюня . . .

Изъ книги № 4, за 1665 г., л. 1261.

12. Листъ короля Сигизмунда Августа о нѣкоторыхъ боярахъ Кричевскаго повѣта и ихъ правахъ.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ пятого, мѣсеца Іюля осьмнадцатаго дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земли и повѣтовъ на рокъ теперешній тысяча шестьсотъ шестьдесятъ пятый обранными, постановившисе очевидно у суду панъ Янъ Вроблевскій подалъ до актъ листъ светое памяти наяснѣйшаго короля его милости Жякгимонта Августа, въ справѣ особъ нижей мененыхъ, до его милости пана Андрея Богдановича Шолухи, на ончасъ державцы Кричевскаго выданныхъ, просячи, абы тотъ листъ до книгъ головныхъ трибунальныхъ аکتивованъ и уписанъ былъ; который уписуючи у книги, што се зъ него вычитать могло, слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Жякгимонтъ Августъ, Божью милостью король польскій и проч. Державцѣ Кричевскому пану Андрию Богдановичу Шолушѣ. Пріѣздили до насъ бояре наши Волчаскіе, Іосифъ а Романъ Вотвинеичи, Романъ Каша, съ братьею своею Жданомъ и Михаломъ Вацурами Косцюшковици, а Митко а Богданъ и Дешко Сватковичи съ братьею ихъ Семеномъ а Матвѣемъ Попелами о томъ, ижъ што перво сего они за жалобю поданныхъ нашихъ все волости Кричевское, съ розказанья нашего господарского на дворѣ нашоу передъ врадными нашими дворными мѣли справу и люде ихъ боарскіе, которые они выслужили на продахъ нашихъ, тежъ на насъ господару, пос-

поль зъ ними повинни были на замку Кричевскомъ кликати, стеречи и подводы подъ войска и гонцы давати, и они, што предъ тымъ того не было выставили дванадцать свѣдковъ, то есть волостей Могилевскихъ шесть чоловѣковъ, зъ волости Мстиславской шесть чоловѣковъ, которые свѣдомы, а такъ мы на выслуханье того свѣдчества отослали поставити свѣдковъ предъ тобою; ино ты выслухавши того свѣдчества до насъ и всю тую справу на вырокъ нашъ господарскій отослалъ, и обоа сторона року отъ тебе зложеного пльновали и на выписѣ съ книгъ твоихъ оказало се: же тые свѣдки передъ тобою незгодне своимъ свѣдцтвомъ были, и мы порозумѣвши тому, ижъ речъ не есть подданныхъ нашихъ, але земская и власна наша господарская, а ижъ тежъ на нѣкоторыхъ замцахъ Украинскихъ зо всехъ тыхъ повинностей подданные боарскіе не выламуютъ се, которые отданы тыхъ же волостей, прото есмы такъ постановили, што ся дотычетъ тыхъ вышей менованыхъ бояръ, то есть Вотвиневъ, Кашъ, Костюшковъ, Волчаскихъ и Сватковичовъ, выслуги продковъ ихъ еще за Казимера короля и за Александра, то одложили есмы на вывѣданье посланцовъ нашихъ, которые для постановенья пожитковъ скарбу нашого посланы тамъ будутъ, и не мають подданные наши ихъ людеи давно выслужонныхъ ку повинности тыхъ примушати до вывѣданья одъ посланцовъ нашихъ. А егды посланцы наши тамъ будутъ и оказеть ли се то зъ вывѣданья ихъ, же люде оныхъ бояръ

въ повинности. передь тымъ сполне зъ ними были, тогда и теперь посполъ зъ ними, поданными нашими, тую всю повинность къ замку нашему полнити мають, по первому. Нижли што се догычетъ иныхъ всихъ бояръ, которые на выслузѣ сѣдятъ, за отца нашего и за насъ господара, и хотяжъ бы и пустовцизны волостные выслужили и людми осадили, таковые вси люди ихъ той повинности замковой досыть чинить мають и тебѣ о томъ вѣдаючи, тымъ бояромъ нашимъ помененымъ зъ давности

утверженнымъ ни въ чемъ права не нарушать, яко вижей листомъ нашимъ описано. Писанъ въ Вильнѣ лѣта отъ нароженья Божого тысяча пятьсотъ шестьдесятого, мѣсяца Юня. У того листу при печати подпись руки тыми словами: Остафей—маршалокъ и писарь. Который же тотъ листъ, за подаваемъ оного до аеть черезъ особу верху мененую, што могло зъ него вычитать, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ уписано.

1565 г. Декабря 1-го дня.

Изъ книги № 72, за 1722 г., л. 2046.

13. Привилегія короля Сигизмунда Августа королевскимъ дворянамъ Ивану, Григорію, Федору и Василию Семеновичамъ Тереховичамъ на право ловли рыбы въ Евейскомъ (нынѣ Евьевскомъ) озерѣ и въ Брожалскомъ прудѣ.

Roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego wtórego, miesiąca Augusta trzydziestego pierwszego dnia.

Przed nami sędziami głównymi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem u powiatów na rok terazniejszy tysiąc siedmsetny dwudziesty wtóry obranemi, comparens personaliter u sądu patron imć pan Jan Kaczanowski—praesentował y do akt xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych podał kopią autentyczną polskiemii literami z trybunalskiego Wileńskiego ekstraktu ruskiiemi literami pisanego przywileiu niaśnieyszego króla imci Zygmunta Augusta, na rzecz w nim wyrażoną zeszyłm ichmościom panom Janowi, Hrehoremu, Theodorowi y Bazylemu Terechowiczom danego, a teraz w Bogu

wielebnemu imci oycu Eufemiemi Własowiczowi—namiesnikowi y wszystkim ichmość oycom bazylianom Wileńskim Święto-Duskim y zakonnikom monastyru Jewieńskiego, także bractwu Wileńskiemu należącemu, prosząc, aby ta kopia do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyjęta y wpisana była. Jakoż my sąd przyiowski do xiąg wpisać rozkazaliśmy, którą wpisuiąc w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma.

Выписъ съ книгъ головныхъ трибунальныхъ, у Вильни отправованныхъ. Лѣта одъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ двадцать сего, мѣсяца Юля пятого дня. Передь нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земь и повѣтовъ на рокъ теперешній тысяча

шестьсотъ двадцать семей обраными, поставившише очевисто земеннѣ Троцкій и повѣсту Лидскаго панѣ Александеръ Пурминъ — оповѣдалъ и ву актыкованью поклададъ привилей святобливое паметп короля его милости Жигимунта Августа, належачій особамъ въ немъ помененнымъ, который привилей передъ нами положивши, просилъ, абы до книгъ головныхъ трибунальныхъ былъ вписанъ. Мы судъ, того привилею оглядавши и читаного выслухавши, дали есмы его до книгъ вписати, и вписуючи слово до слова такъ се въ собѣ маеть: Жигимунтъ Аугустъ, Божею милостію король польскій, великій князь Литовскій и проч. и проч. Ознаймуемъ симъ нашимъ (листомъ) нинѣйшимъ и напотомъ будучимъ, кому будетъ потреба того вѣдати. Били намъ чоломъ дворане наши Иванъ, Григорей, Федоръ и Василій Семеновичи Тереховича о томъ, штожь дей завжды зъ стародавна зъ двора ихъ Вьевейскаго вступъ въ озеро наше Вьевейское, подъ тымъ дворомъ ихъ Вьевейскимъ лежачое, бывалъ и его такъ зъ неводомъ, подволокомъ, тригубицами, оборами и всякими инными приправами зимѣ и лѣтѣ и скрыня дей на рыбы въ томъ озерѣ въ Евейскомъ противъ двора ихъ и продковъ ихъ завжды бывала, которого дей вступу продкове ихъ и они сами ажъ до сего часу спокойне уживали; а къ тому дей до того имѣнья ихъ прудъ зъ млыномъ на рѣцѣ Брожолѣ есть, который прудъ ихъ заливкъ свой маеть ажъ подъ самое село нашего двора Брожольскаго Вилюнискаго, подъ самыя плоты огородовъ нашихъ Вилюнискыхъ подданныхъ, и николи дей въ томъ заливку перешкоды нѣякое не мѣвали и рыбъ подданные наши Вилюнискіе въ томъ заливку прудовомъ по самый мостъ на рѣцѣ Брожолѣ, подъ селомъ ихъ на дорожѣ Троцкой, не ловливали, а тѣми дей часы подданные наши села нашего Вьевейскаго, безъ вѣдома

для чого скрыню ихъ въ томъ озерѣ перевернули, а вступу и ловленья рыбъ въ озеро наше Вьевейское заборонили, а Вилунищане своевольне въ томъ заливку ихъ прудовомъ рыбъ собѣ ловити почали, почавши одъ того мосту, ажъ до островка, и били намъ челомъ, абыхмо ихъ при стародавномъ вступѣ въ томъ озерѣ Вьевейскомъ и въ томъ заливку прудовомъ zostавили, а ловенья рыбъ подданнымъ нашимъ Вилунискимъ въ томъ заливку ихъ заборонили. Якожь и его милость панъ воевода Троцкій, гетманъ найвысшій великаго князтва Литовскаго — староста Мозырскій, державца Лидскій и Сумилскій, панъ Николай Юрьевичъ Радивилъ, за ними насъ жедаль, абыхмо ихъ при стародавномъ вступѣ въ томъ озерѣ Вьевейскомъ и при заливку ихъ стародавномъ пруда Брожольскаго заховали и листомъ нашимъ то имъ утвердили, повѣдаючи, ижь его милость самъ то вѣдомъ, ижь подданные наши селъ Вилюнискаго и Вьевицкаго упоромъ ихъ зъ вступу и до того озера Вьеви и заливку ихъ прудового вытискають и рыбу своевольне ловятъ. На што его милость слугъ своихъ высылалъ и тую вѣдомость одъ людей певныхъ взялъ, ижь упоромъ своимъ, ничего до того не маючи, имъ перешкоду чинятъ, а предки дей ихъ того спокойне уживали и панъ дей Иванъ Андреевичъ — подскарбій дворный, спокойне того вступу въ озеро Вьевию и заливку прудового Брожольскаго завжды уживалъ. Ино мы, зъ ласки наше господарское, на жеданье и причину его милости пана воеводы Троцкаго, такъ тежь маючи у себе на бачности вѣрныя и пыльные послуги дворянъ нашихъ Тереховичовъ, и на то маючи взглядъ, абы ништо на власности своей не шкодовалъ, тотъ вступъ въ озеро наше Вьевейское зо всякимъ ловеньемъ рыбъ, неводомъ, подволокомъ, оборами, тригубицами и всякими инными припра-

вами, зимою и лѣтомъ, и вольное будованье скрини въ томъ же озерѣ, такъ тежъ заливоу пруда ихъ Брожольскаго, подъ самыя плоты огородовъ подданныхъ нашихъ села нашего Вилунискаго, имъ признавши, при Тереховичахъ, самихъ и при потомкахъ ихъ, держачихъ того имѣнья Вьевейскаго, оставляемъ, и имъ того вѣчными часы подтверждаемъ, а подданнымъ нашимъ Вьевеницкимъ и Вилунижскимъ и державцомъ Брожольскимъ того вступу въ озеро наше Вьеве и въ заливоу пруда ихъ Брожольскаго, по самыя плоты огородовъ подданныхъ нашихъ Вилунискихъ, не боронили и не вступалися, и рыбъ въ томъ заливу ихъ не ловили и езовъ не забивали ажъ по самой мостъ на рѣцѣ Брожолѣ, подъ селомъ ихъ на дорожѣ Тродцкой, вѣчными часы. И на то дали есмы сесь нашъ листъ зъ нашу печатью и зъ подписомъ руки нашей господарской. Писанъ у Вильни, лѣта Божого нароженья тысяча пятьсотъ шестьдесятъ пятого, мѣсяца Декабря первого дня. У того привилею, на паргаминѣ писаного, печать великаго князства Литовскаго притиснена одна, а подпись рукою тыми словами: Sigismundus Augustus Rex. Миколай Нарушевичъ—писарь, секретарь господарскій. Который тотъ привилей есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ вписанъ, зъ которыхъ и сесь вписъ подъ печатью земскою воеводства Виленскаго ихъ милостямъ отцомъ законникомъ Виленскимъ церкви Святого Духа есть выданъ. Писанъ

у Вильни. U tey kopii podpisy rąk tak iaśnie wielmożnego imć pana marszałka trybunalskiego, iako u wielmożnych ichmościów panów deputatów tymi wyrażają się słowy: Zenowicz Stefan Stanisław—marszałek trybunalski. Jan Kolenda—pisarz ziemski Wileński. Alexander Hołownia—deputat Wileński. Jan Narbut—sędzia ziemski y deputat Lidzki. Józeph Bychowicz—deputat woiewodztwa Trockiego. Gnoński Jan—deputat Grodzieński. Andrzej Kimbar—deputat Braślawski. Umiastowski Michał—podstoli y deputat Upitski. Jan Dzierażyński—deputat Witebski. Władysław Kaleczycki—deputat Brzeski. Stefan Grodzieński—deputat Orszański. Jan Kuncewicz—podkomorzy y deputat Mozyrski. Skorygował Bryndza. Przypisek zaś jaśnie wielmożnego imć xiędza metropolity Kiiowskiego na tey kopii przywileiu króla imci Zygmunta Augusta takowy. Takową kopią, z dokumentów autentycznych w skarbcu zostaiących wypisaną, potrzebiącym oycom bazylianom Wileńskim Świętego Ducha y Jewieńskim dać rozkazawszy, dla dania wiary przy pieczęci podpisuję się. W Kiiowie, dnia siódmego Marca, anno tysiąc siedmsetnego ośmnastego. Joasaph Krokowski—metropolita Kiiowski y całey Rusi, manu propria. Która to kopia przywileiu, za podaniem oney przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyjeta y wpisana.

1568 г. Апрелья 14-го дня.

Изъ книги № 168, за 1784 г., стр. 137.

14. Привилегія короля Сигисмунда Августа Жмудскому старостѣ Ивану Геронимовичу Ходкевичу на право пользования по закладной Ковенскимъ замкомъ и землями къ нему принадлежащими.

Roku tysiąc siedmset ósmdziesiąt czwartego, miesiąca Augusta szóstego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim księstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów w roku terazniejszym obranemi y aktualnie w mieście jego król. mci zasiadającemi y sędzącemi, stawiając obecnie patron w. i. p. Adam Rupeyko—łowczy księstwa Żmudzkiego, ekstrakt przywileju, w roku tysiąc siedmset osmdziesiąt czwartym z metryk kancelaryi Litewskiej wydany, na rzecz we szredzinie dostatecznie opisana, do akt podał, którego wyraz taki: Stanisław August, z Bożej łaski król Polski etc. Oznajmujemy tym listem ekstraktem naszym, komu to wiedzieć należy, iż w xiegach metryk kancelaryi naszej wielkiej wielkiego księstwa Litewskiego znajdnie się przywiley, panu Janu Jaronimowiczu Chodkiewiczzu—starostie Żomoyskomu, na Kowno za nayiaśnieyszego predecessora, króla imci Polskiego y wielkiego xiążęcia Litewskiego Zygmunta Augusta, w roku tysiąc pięćset sześćdziesiąt ósmym, miesiąca Apryla czternastego dnia dany, y suplikowano nam iest przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, abyśmy ten przywiley z tychże ksiąg metryki kancelaryi naszej wielkiej w xięstwie Litewskim per extractum authenticе wydać pozwolili, który słowo do słowa, z ruskiego wypisując, tak się w sobie ma. Жигимонтъ Августъ и проч. Ознаймемъ симъ нашимъ листомъ, што которое староство Ковенское, замокъ зъ мѣстомъ и зъ

волостию, къ нему прислухаючою, перво сего zostавили есьмо маршалку нашому князю Ярославу Матеевичу у двоухъ тысячахъ копахъ грошей Литовское личбы, въ которой сумѣ малжонка князя Ярослава *), по зейстью его зъ сего свѣта, тотъ замокъ зъ мѣстомъ, зъ волостью и теперь держитъ, а дворъ нашъ Румшишки зъ мѣстечкомъ и зъ волостию также обычаемъ заставнымъ есть заведенъ хоружому Ковенскому Яну Выдрѣ, а дворанину нашому Балтазару Раецкому у троухъ тысячахъ копахъ грошей также личбы Литовское; ино мы дозволили и симъ листомъ нашимъ дозволяемъ старостѣ Жомойтскому, маршалку земскому великого княства Литовского, администратору и гетману земли Лифлянтское, державцы Плотельскому и Тельшовскому пану Яну Яронимовичу Ходкевичу, замокъ Ковенский зъ мѣстомъ и волостию къ нему прислухаючою, у малжонки князя Ярославовы у двоухъ тысячахъ копахъ грошей, а дворъ Румшишки зъ мѣстечкомъ и зъ волостию, у Яна Выдры а въ Балтазара Раецкаго у троухъ тысячахъ копахъ грошей окупивши, держати, собѣ одъ тое суммы пети тысячей копъ грошей платовъ и доходовъ нашихъ тамошнихъ Ковенскихъ и Румшвскихъ на каждый годъ, пока его милости тая сумма одъ насъ оддана будетъ, по петисотъ копъ грошей беручи, а остатокъ тыхъ платовъ до скарбу нашего оддаочи и

*) Въ подлинникѣ пропускъ.

личбу чинечи, по тому, якъ перво князь Ярославъ и нани малжонка его зъ чиншовъ волости Ковенское по двѣстѣ копѣ грошей, а Янъ Выдра и Балтазаръ Раецкій зъ платовъ Румшискихъ также на годъ по триста копѣ грошей собѣ интересы одѣ тыхъ пѣвзей бирали, остатоѣ тыхъ пѣвзей до скарбу нашего давали и личбу чинили; нижли гдыбхмо розказали пану старостѣ тую сумму пять тысячи копѣ грошей оддати, тогда его милость безъ року тую сумму приняти повиненъ будетъ и вжо по одданью тое суммы пѣвзей пяти тысячей копѣ грошей, оное петисотѣ копѣ грошей его милость брати не маеть, одно тое староство Ковенское, замокъ зъ мѣстомъ и зъ волостію къ нему прислухаючоу и дворъ нашъ Румшискій зъ мѣстечкомъ и волостію тамошнею одѣ насъ до живота своего держати маеть, вси платы одтоль приходячіе до скарбу нашего отдаючи и личбу чинечи, а на себе ку пожитку своему только доходы на врадѣ тамошній водлугъ постановенья нашего беручи. И на то есьмо пану старостѣ Жомойтскому дали сесь нашъ листъ, рукою нашу господарскою подписавши, зъ нашою печатію. Писанъ въ Квншинѣ, лѣта Вожого нарощенья тысяча пятьсотъ шестьдесятъ осьмого, мѣсеца Априля чотырнадцатого дня. Подпись руки господарское. Му tedy król, do pomienionej supliki łaskawie się skłoniwszy, zwyż wyrażony przywilej z xiąg przerzeczonych metryki kancelaryi naszej wielkiej w.

x. Lit. ekstraktem stronie potr zebującej wydać y dla więksey wagi pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w kancelaryi naszej wielkiego xięstwa Litewskiego, dnia czwartego miesiąca Augusta, roku Pańskiego tysiąc siedmset ósmdziesiąt czwartego, panowania naszego dwódziesiątego roku. U tego przywileju przy wyciśnionej pieczęci kancelaryi mniejszey wielkiego xięstwa Litewskiego podpiśanie się i. w. podkanclerzego Litewskiego y metrykanta, oraz adnotacye na tym przywileju zapisane tymi wyrażają się słowy: Joachim Chreptowicz—podkanclerzy wielkiego xięstwa Litewskiego. Za sprawą jasnie wielmożnego imci pana Joachima na Szczorszach, Ziembinie y Wiszniewie hrabi Littawora Chreptowicza—podkanclerzego wielkiego xięstwa Litewskiego, sądownego Orszańskiego, Żosłańskiego etc. starosty. Felix Szubert—metrykant Litewski *mp.* Extrakt przywileju panu Яну Яронимовичу Ходкевичу, старостѣ Жомойтскому, на староство Ковенское, w roku tysiącnym pięćsetnym sześćdziesiątym ósmym danego.

Który to ekstrakt przywileju, datą wyż wyrażoną z kancelaryi metryk wielkiego xięstwa Litewskiego wydany, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona wielmożnego imci pana Adama Rupeykę—łowczego xięstwa Żmudzkiego do akt, iest do xiąg trybunalnych głównych wielkiego xięstwa Litewskiego przyięty y wpisany.

1569 г. Ноября 5-го дня.

Изъ книги № 185, за 1795—1797 г., л. 457.

15. Привилегія короля Сигисмунда Августа Борисовичамъ, думнымъ землянамъ Слонимскаго повѣта, на право дворянства.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt siódmego, miesiąca Marca dwudziestego trzeciego dnia.

Przed aktami trybunalskiemi w imieniu y powadze Jego Imperatorskiew Mości, samowładnącego wszech Rossyą, stawaiąc osobieście i. pp. Leon y Gabryel Borysowiczowie, bracia między sobą stryieczni, widymus przywileju króla Polskiego Zygmunta Augusta, z xiąg ziemskich woiewodztwa Nowogrodzkiego sobie wydany y służący, do akt podali, który co do słowa w też akta wpisując temi się wyraża słowy. *Widymus* z xiąg ziemskich woiewodztwa Nowogrodzkiego, roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt szóstego, miesiąca Oktobra dwudziestego szóstego dnia novi styli. Przed aktami ziemskimi woiewodztwa Nowogrodzkiego stawaiąc osobieście imć pan Jakub Borysowicz, pismo pod tytułem: przywiley, na pargaminie po Rusku pisany, przy kopii polskiew, imć panom Borysowiczom służące, ad acta podał, którego treść takowa:

Жигмонтъ Августъ, зъ Божой милости король Польскій, Великій князь Литовскій и проч. Ознаймуемъ всимъ симъ листомъ нашимъ, нинѣйшимъ и на потомъ будочого вѣку людемъ, кому о томъ вѣгать будетъ належало, поневажъ приѣхали до насъ господаря нашіе думные земляне повѣту Слонимскаго Ленець Ивановичъ, Марко Блимовичъ, Василій Борисовичъ, Петръ Ходоровичъ, повѣдаючи, ижъ они зъ предковъ своихъ суть земляне, однакъ

за примушеньемъ по пригодѣ чинишь давать мусять, що и въ регестрахъ нашихъ скарбовыхъ есть вписано; и били намъ чоломъ, абыхмо на выводъ шляхецтва имъ дали. За вторымъ чолобитьемъ листъ до воеводы Виленскаго, канцлера великаго князства Литовскаго и Мозырскаго, на ончасъ будучаго воеводы Троцкаго, гетмана найвышшаго великаго князства Литовскаго, пана Миколая Юрія Радивила листъ нашъ писати велѣли, абы его милость того выводу шляхецтва ихъ послушалъ у хоружаго и землянъ Слонимскихъ, если же они зъ предковъ своихъ земляне шляхта, одпыталъ и пильно достатечне вывѣданье коло того вывѣдалъ и намъ тую справу далъ на письмѣ; бо они покладали передъ нами выпись зъ книгъ пана воеводы Виленскаго, у которомъ описуетъ, ижъ его милость на ончасъ, яко гетманъ найвышшій, будучи въ войску нашимъ подъ Таурузомъ замкомъ, коло того опытъ и вывѣданье чинити поручилъ хоружому нашему, на ончасъ дворному, а тешерешнему судьи земскому войсковому Григорому Рохожоку, хоружому Новогородскому Ивану Харитоновичу, хоружому Берестеньскому Кердею Криштовскому. *Вывѣданье шляхецтва ихъ:* Земляне нашіе повѣту Слонимскаго, люди добрые, шляхта, Миколай Станкевичъ Проствиловичъ а Богущъ Машковичъ Проствиловичъ тыми словы зезнавали, ижъ предкове ихъ были Проствилы, а пять рожонные братья народу шляхецкаго зъ Проствила вышли, два

сыны Станько и Анисько, зъ Станька вышовъ сынъ Миколай, а зъ Миволая онъ сынъ его Богущъ, а тые Ленець Ивановичъ, Марко Климовичъ, Василий Борисовичъ и Петръ Ходоровичъ зъ Проствиловичовъ роженного брата Ивана пошли и суть стрѣчные имъ братья. На той же часъ земляниъ нашъ панъ Войтѣховичъ Квинта зезнававъ, ижъ тые земяне отцу его Войтѣху Квинтѣ кривная братья и одного зъ нимъ гербу, тогда зъ нимъ посполу службу земскую служивали. Такимъ обычаемъ и хоружій Слонимскій Михаль Соколовскій повѣдалъ, ижъ тые земяне зъ продковъ его хоружихъ Слонимскихъ, такъ и за хорутва его посполу зъ иными земляны повѣту Слонимского зъ шляхтою службу земскую военную служивали. На остатокъ тыхъ недавно минулыхъ часовъ, будучи намъ господарю у двору нашего, войсковый самъ панъ воевода Виленскій намъ справу давалъ, ижъ тежъ его милость потомъ не тылько зъ тыхъ же выжей помененныхъ землянь Проствиловичовъ, лечъ и зъ иными земляны шляхтою, людьми добрыми, старожитными, коло того шляхецтва ихъ опытъ, достаточное вывѣданье чинилъ, зъ которого того опыту ясно се то передъ ними показало, ижъ они зъ родовъ своихъ суть шляхтою, тые земяне. По таковымъ певнымъ достаточнымъ вывѣданью, одъ плаценья ими чиншу до скарбу нашего господарского земского вывольняемъ, во великомъ князтвѣ Литовскомъ права, свободы, вольности, тытулы, заволанье шляхецкое привлащаемъ, постерегаючи, бы вольности, права, свободъ шляхецкихъ овшемъ въ цѣлости непорушной захованые были, а до того и тыхъ выжей помененныхъ землянь нашихъ Слонимскихъ Ленеца Марка Климовича, Василя Борисовича, Петра Ходоровича и всихъ за таковымъ певнымъ доводомъ, достаточнымъ яснымъ выводомъ ихъ шляхецтва своего, зъ ласки нашей господарской, одъ

плаценья чиншу до скарбу нашего земского вывольнили и зверхностью нашей господарской при шляхецтвѣ ихъ застаючи, даруемъ и даемъ имъ самимъ и потомкомъ ихъ права, свободы, вольности заровно ве сположъ зъ иншою шляхтою и рыцертвомъ панства нашего въ коронѣ Польской и въ великомъ князтвѣ Литовскомъ уживати и зъ нихъ же веселити мають вѣчными часы. При томъ старостѣ Слонимскому пану Григорію Воловичу и напотымъ будучимъ старостомъ нашимъ Слонимскимъ приказуемъ, абы есте о томъ вѣдаючи, зъ тыхъ землянь и потомковъ ихъ чиншу до скарбу нашего не правили и никакой трудности имъ въ томъ не задавали, але се къ нимъ и потомкомъ ихъ водлѣ того листу нашего господарского заховали вѣчными часы. И на тое даласмы тымъ выжъ выражоннымъ шляхтѣ, урожоннымъ земляномъ нашимъ повѣту Слонимского и сей листъ нашъ, подписавши власною рукою нашу господарскою, до которого сего привилею на твердость того печать привѣсити розказали есмы. Писанъ у Люблинѣ, лѣта Вожиа отъ нароженья тысяча пятьсотъ шестьдесятъ девятого, мѣсяца Новембра пятого дня, панованья нашего 21^а. U tego piśma podpis króla ięgomósci, przy zawieszoney na massie czerwoney pieczęci, oraz podpis sekretarza, iako teź suscepta aktykacyi na boku onego zapisana tak się wyrażaią: Sigismundus rex Poloniae. Bazyli Drowiński—iego królewskiej mości pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz, manu propria. Roku tysiąc sześćset siedmziesiątego, miesiąca Junii dziewiątego dnia, ten przywilej przez pana Stefana Doneyka na rokach do akt iest podany. Jan Kiersnowski—sędzia, Jan Korsak—podeśdek, Jerzy Protasowicz—pisarz m. p. Który przywilej, po podaniu onego przez osobę wyż rzeczoną do akt, iest do xiąg ziemskich spraw wieczystych woiewodztwa Nowogrodz-

kiego przyjęty y wpisany, z których y ten widymus w roku teraznieyszym tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt siódmym, miesiąca Marca dziwiątego novi styli dnia pod pieczęcią urzędową ziemską weiewodztwa Nowogrodzkiego stronie potrzebującej jest wydan. U tego widymusu, na dwóch arkuszach pisanego, karmazynowym iedwabiem sposzytego, przy wyciśnio-ney urzędowej ziemskiej weiewodztwa Nowo-

grodzkiego pieczęci podpis regenta, poniżej adnotata tak się wyrażają: Zgodno z xięgami: Tadeusz Czeczot—regent ziemski weiewodztwa Nowogrodzkiego. Widymus przywileiu Borysowiczom służącemu. Który to takowy widymus przywileju, za podaniem onego przez wyż wyrażone osoby do akt, jest do xiąg trybunalskich przyjęty y wpisany.

1580 г. Декабря 8-го дня.

Изъ книги № 152, за 1776 г., л. 18—33.

16. Привилегія короля Стефана Баторія мѣстечку Липску на Магдебургское право, съ подтверженіемъ оной послѣдующими королями.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstego, miesiąca Maja siedmnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego z weiewodztw y powiatów, w roku teraznieyszym obranemi y aktualnie w mieście jego królewskiej mości Grodnie zasiadającemi, stanowszy osobiście u sądu patron wielmożny iego mość pan Krzysztof Lichodziejewski—strażnik weiewodztwa Mińskiego, przywilej konfirmacyiny, od najjaśniejszego króla jego mości Polskiego Augusta trzeciego miastu Lipskowi, w ekonomii Grodzieńskiej będącemu, dany, służący y należący, opowiadał, prezentował y do akt podał, który podając, prosił nas sądu, aby wysz rzeczony przywilej konfirmacyiny ze wszelką w nim zawartą rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany. Jakoż my sąd ony przyiowski w xięgi trybunalskie wieczyste

de verbo ad verbum wpisać zleciliśmy, którego tenor sequitur talis.

August Trzeci, z Bożej łaski król Polski, wielki xiąże Litewski etc. Oznaymujemy tym listem confirmationis przywilejem naszym wszem wobec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, na wieczne czasy pisanym y danym, iż przez panów rad y urzędników przy boku naszym rezydujących przełożona nam iest płacziwa suplika od sławetnych Franciszka Bartoszewicza—burmistrza, Jana Małaszkiwicza, Franciszka Olszewskiego, rayców, Antoniego Złobika, Andrzeja Trochimowicza, Jana Olszewskiego—ławników miasta naszego Lipska, w ekonomii Grodzieńskiej, w leśnictwie Nowodworskim leżącego, mieszczan przysięgłych, urzędników sądowych podpisana, imieniem urodzonego wóyta y całego pospólstwa tegoż miasta naszego Lipska podana, przez którą suplikę referując się do manifestu, w roku

tysiąc sześćset dziesiątym, miesiąca Maja trzynastego dnia przez antecessorów swych, mieszczan Lipskich, do xiąg grodzkich Grodzieńskich zaniesionego, jako onym oryginalne przywileja nadań różnych temuż miastu od nayiaśniejszych antecessorów naszych, praecipue królów ichmościów Zygmunta Augusta, Stefana Batorego y Zygmunta Trzeciego łaskawie konferowane, u jednego z mieszczan w domu zgorzeli; a za pokładaniem takowego manifestu przy wyiętych z xiąg kancelaryi ekstraktami przywilejów na instancją panów rad wprzód od nayiaśniejszego Zygmunta Trzeciego, potym od nayiaśniejszych Władysława Czwartego, Jana Kazimierza, Jana Trzeciego y pana oycy naszego Augusta wtorego, królów Polskich y wielkich xiążąt Litewskich, antecessorów naszych, tych ekstraktów, jakoby same oryginaly były, ejusdem valore confirmationem otrzynali, dopiero gdy onym powtóre też ekstrakta vidimatim wyjęte de confirmationis originalia privilegia zwysz mianowanych nayiaśniejszych antecessorów naszych w roku tysiąc siedmset trzydziestym siódmym, miesiąca Septembra dwudziestego pierwszego dnia, w sam dzień świętego Mateusza Apostoła, po nabożeństwie przez oddalenie się wielebnego xiędza Sawaścianowicza—plebana Lipskiego od plebanii y kościoła, w tym że kościele nie wiedzieć z jakich przyczyn pokazawszy się ze śródka ogień, w którym zwysz mianowane et originalia confirmationis privilegia y wszystkie swoje Magdeburskie akta różnych szlacheckiech y mieyskich tranzakcyi, także dekretów sądowych w deponowaniu mieli, wszystko pospołu z kościołem in favillam poszło, tak, iż żadnego ratunku kościołowi, ani też aktom swym dać nie mogli. Na dowód czego, o tak przypadkowy y nieszczęśliwy casus produkując, in tempore zaniesiony manifest sub eodem actu et data roku tysiącznego siedmsetnego trzydzie-

stego siódmego na dniu trzydziestym Septembra, do tychże xiąg grodzkich Grodzieńskich ingrossowany, supplikowali do nas króla, abyśmy im tak ten zwysz wyrażony manifest wypisem z xiąg wyjęty, iako też wszystkie ekstrakta listów, przywilejów antecessorów naszych, iakiein actis wynaleźć mogli, których oryginaly pogorzwały, a z xiąg kancelaryi naszej metryk wielkiego xięstwa Litewskiego są wydane, do terazniejszego confirmationis przywileju naszego od słowa do słowa wpisać rozkazawszy, approbowali, przy mocy zupełney wiecznemi czasy, jakoby same oryginaly byli, zachowali, stwierdzili y zmocnili; do którey suppliki mieszczan miasta naszego Lipska, za przełożeniem nam oney przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, a za proźbą y instancją łaskawie się skłoniwszy, przerzeczony manifest y wszystkie przywilejów, konfirmacyi ekstrakta, widząc być sprawiedliwie z kancelaryi naszej wydane, całe, w niczym nie naruszone, z prawem pospolitym zgadzające się, przyjowszy, wpisać w ten terazniejszy konfirmacyiny przywilej nasz pozwoliliśmy, które tak się w sobie mają de tenore sequenti. A *nayprzód*—manifest: wypis z xiąg grodzkich powiatu Grodzieńskiego. Roku tysiąc siedmset trzydziestego siódmego, miesiąca Septembra trzydziestego dnia. Na urządzie jego królewskiey mości grodzkim Grodzieńskim przede mną Antonim z Wahnowa Micutą—podstolim y podstarościm sądowym powiatu Grodzieńskiego, od iaśnie wielmożnego iego mości pana Michała Józefa Masalskiego—woiewody Mściśławskiego, Grodzieńskiego, Radoszkowskiego, Berznickiego etc. starosty, ustanowionym, solennissime manifestowali się sławetni panowie Paweł Suszyński—burmistrz, Leon Woyciechowski—pisarz, Stefan Chalecki, Jan Symonowicz, Daniel Tumkiewicz—raycowie y cała ławica magdeburyi iego królewskiey mości Lipskiey, przy tym

magistrat Lipski pro infelici casu, mieniać o to: iż co z dopuszczenia Boskiego w roku terazniejszym tysiąc siedmset trzydziestym siódmym, miesiąca Septembra dwudziestego pierwszego dnia, w dzień świętego Mateusza, w mieście iego królewskiej mości Lipsku stałego, kościół pogorzał, gdzie przywileja od najjaśniejszych królów ichmościów panów miłościwych teyże Magdeburyi nadane, przy tym xięgi: sprawy różne, dokumenta, kwity y registra w skrzyni będące, w tymże kościele Lipskim deponowane, pogorzali, tak, iż żadnego ratunku dać y onych podźwignąć z ognia nie mogli; przez który to nieszczęśliwy przypadek, ażeby żałujące delatores dla stracenia przywilejów, praw, dokumentów, xiąg, kwitów, registrów, jakowey nie ponosili szkody, lub od stron akklamacyi, solennissime manifestując się, dali ten swóy manifest do xiąg urzędowych zapisać, co iest zapisano, z których y ten widymus pod pieczęcią urzędową grodzką Grodzieńską ad requisitionem tychże sławetnych mieszczan magistratu Lipskiego w roku terazniejszym tysiąc siedmset piędziesiąt czwartym, miesiąca Septembra trzydziestego dnia iest wydan. Pisan w Grodnie. Locus sigilli. Podpis pisarski: Dobrogost Kazimierz Boufał—pisarz grodzki powiatu Grodzieńskiego; correxit Olizarowicz—regent grodzki y namieśnik sądowy powiatu Grodzieńskiego. Zatem ekstrakt *pierwszy* przywileju. August Trzeci, z Bożey laski król Polski etc. Oznamujemy tym listem ekstraktem naszym, komu to wiedzieć należy, iż w xięgach metryki kancelaryi naszey mniejszey wielkiego xięstwa Litewskiego znajduje się przywilej, na prawo magdeburskie mieszczanom Lipskim danoje (sic), za nayiaśniejszego predecessora naszego króla iego mości Polskiego y wielkiego xiążęcia Litewskiego Stefana, w roku tysiącnym pięćsetnym ośmdziesiątym, miesiąca Decembra ósmego dnia

dany; supplikowano nam iest przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, abyśmy ten przywilej z tychże xiąg metryki kancelaryi naszey mniejszey wielkiego xięstwa Litewskiego per extractum authentice wydać pozwolili, który słowo do słowa z ruskiego wypisuiąc, tak się w sobie ma: Стефанъ, Божю мялостію король Польскій, Великій Князь Литовскій, Рускій, Прусскій, Жомойтскій, Мазовецкій, Инфлянскій, вьяжа Седмигрокое и инныхъ. Ознаймуемъ сямъ листомъ нашимъ всимъ воецѣмъ и каждому зособна, кому бы того вѣдати потреба была, нинѣшнимъ и на потымъ будучимъ, ижъ мы господарь, бацечи ку заложенью и забудованью мѣста надъ рѣкою портовою Воброю мѣстцо пригодное и пожиточное, выслалисмо передъ выѣдомъ нашимъ на войну противъ неприятелю нашому и речи-посполитой великому князю Московскому, въ року теперешнимъ тысяча пятьсотъ осьмьдесатомъ на розмѣрѣніе ревизоромъ секретаря нашего Станислава Локнецаго, за которою помененою розмѣрою и роздѣльнемъ плацовъ и огородовъ мѣстскихъ, зваца для способности рѣки портовое, за короткій часъ видечи немалое зобранье людей купецкихъ на осѣданье у томъ мѣстѣ Липскомъ, одъ часу тымъ большъ со всехъ сторонъ оныхъ пребываетъ и въ томъ мѣстѣ нашомъ осѣдаеть, хотечи мы порядокъ добрый и пожитовъ въ томъ мѣстѣ нашомъ видѣти, у явовомъ бы за пораднымъ заложеньемъ мѣста пожитки и доходы скарбу нашего розмножоны были и тоє мѣсто у порядокъ зъ иншими мѣстами нашими, упривилеванними и правомъ Майдеборскимъ одъ предковъ нашихъ и одъ насъ господара наданними, привести, всимъ подданымъ того мѣста нашего Липска право Майдеборское дали и тымъ листомъ нашимъ даемъ и позволяемъ на вѣчныя часы. Ку которому праву Майдеборскому зъ оздобою и

помноженьемъ ихъ печать мѣскую лодью зъ жаглемъ назначемъ и подаемъ и въ томъ же листѣ напомнимъ, всимъ обывателямъ Липскимъ одъ насъ даномъ, таковую печать и гербъ на свѣдѣцтво яснѣйшее вырезати есмы лодь съ жаглемъ розказали, вызволяючи тыхъ подданныхъ нашихъ пререченого мѣста Липского одъ вшелякихъ правъ земскихъ великого князства Литовского и звичаевъ посполитыхъ, которые право Майдеборское звыкди затрудняти. Вымюючи тежъ обывателей того мѣста и предмѣщаны теперешніе и напотымъ будучіе тымъ листомъ нашимъ на часы вѣчные одъ зверхностей вшелякихъ, всихъ и кожного зъ особна великого князства Литовского воеводъ, каштеляновъ, старостъ, державцевъ, судей, подсудковъ, урядниковъ и намѣстниковъ всякихъ, такъ, ижъ передъ ними, альбо которымъ кольвекъ зъ нихъ зособна, о речи такъ великія, яко и малыя и выступъ якіи кольвекъ стояти альбо одповѣдати и для нестанья и приказанья которого кольвекъ правного жадныхъ винъ платити не будутъ повинны, одно передъ войтомъ того мѣста, теперъ и напотымъ будучимъ, который одъ насъ водлугъ потребы подаваный быти маеть, и передъ бурмистромъ, зъ посредку себе водлугъ обычаю инныхъ мѣстъ великого князства Литовского обранымъ и поставленнымъ правомъ Майдеборскимъ, а водлугъ поступку и захованья того права, одповѣдати и справоватися мають, то есть, передъ войтомъ и лавниками того мѣста присяглыми, водлугъ часу будучими, о речи дотеливыя и кривавыя, яко то: злодѣйство, мужобойство, на чловзахъ охромение, о пожогу и о инные вшелякія речи и выступки злосливые, суду войтовскому належачіе; а передъ бурмистромъ и райцами того мѣста речи и sprawy вшелякія поточныя, которыя суду бурмистровскому и радецкому належать, кождому жалобливому такъ того мѣста обывателемъ, яко и

постороннымъ особомъ одповѣдати будутъ повинны, даючи и позволяючи войту зъ лавниками, а бурмистру зъ райцами, у мѣстѣ пререченомъ водлугъ часу уставленными, моць и зверхность вшелякіе таковыя sprawy до суду ихъ припалые слухати, узнавати, судити, сказывати, карати, водле поступку и бѣгу права Майдебургского моцою сего листу нашего. А всимъ посполъ такъ того мѣста нашего Липска обывателямъ, яко тежъ и постороннымъ особомъ, которые бы кольвекъ сказнями и декреты пререченыхъ радъ мѣста помененого обтежливимъ быти розумѣли, вольно маеть быти одъ сказни и декретовъ ихъ до державцы нашего Липского, теперъ и напотымъ будучого, одложивши до скрынни мѣстское водлугъ повинности права Майгдебурского копу грошей, апеллевати, а потомъ одъ суду державцы и декретовъ его речей вшелякихъ судовыхъ до насъ и до суду нашего, если бы была потреба, одзывать. На который урадь бурмистровскій въ томъ мѣстѣ чловѣкъ побожный и въ правѣ Магдеберскомъ умѣтный, а въ томъ же мѣстѣ осѣлный, зъ чотерохъ особъ посполитого чловѣка выбранныхъ, а черезъ тыхъ мѣщанъ державцы нашому Липскому оказанныхъ, зверхностью нашою: одинъ черезъ тогожъ державцу нашего, теперъ и напотымъ будучого, потверженный и уставленный быти маеть. Также войта чловѣка побожного и умѣтного, на которого судъ справъ дотеливыхъ припадати маеть, мы на томъ урадьъ ужыванью и обыходѣ звыкломъ войтовскомъ особливимъ листомъ нашимъ до живота каждого зособна, або до воли наше, потвержати и заховати зъ грунтами, на войтовство належачими, которыхъ грунтовъ у волокахъ не большъ, одно двѣ волюки маеть быти, и зе вшелякою владностію обѣцуюемъ. Надъ то хочечи мы тымъ подданнымъ нашимъ рущомъ и вшелякимъ реместникамъ, также иннымъ обы-

вателемъ и передѣшаномъ того мѣста Липска щодрѣйшую ласку оказати, постановить есьмо умыслили въ тымъ мѣстѣ чотыри ярмарки дорочные вольные, то есть: першый на день трехъ Крулевъ, другій на день святого Войтѣха по Веливодню, третій на день Апостоловъ святыхъ Петра и Павла, четвертый на день Шимона Іуды, а тыйденный торгъ на кождый день Четвергъ у кождую недѣлю обходити и одправовати уставляемъ, даючи моцъ и владность помененнымъ мѣщаномъ Липскимъ преречонные ярмарки такъ дорочные, яко торги каждое недѣли днєвъ и часовъ вышей описанныхъ, обычаемъ инныхъ мѣстъ и мѣстечокъ нашихъ великого князтва Литовского, обходати и одправовати, а всямъ и кождому зъ особна: купцомъ, фурманомъ, врамаромъ, преручилямъ, ремеснникомъ, мѣщаномъ, селяномъ и людямъ усякого стану будучимъ, до помененого мѣста Липска на дни и на часы помененные ярмарковъ дорочныхъ и дней торговыхъ зо усякими товары и речами продайними пріити и пріѣхати вольно быти маеть и товары таковые продавати, куповати, замѣнити и на инные купецтва и гандли зо всякими особами одкуль кольвекъ прибылыми справовати. Въ которомъ мѣстѣ Липскомъ бочку помѣрную, у которой бы были чотери корцы мѣры Краковское не доптаную встрихъ, вольную, ку вымѣриванью усякого збожа обывателемъ тогожъ мѣста Липска привлащаемъ и приписуемъ, а торговое мѣсное, также одъ иншихъ вшелякихъ речей куплей и товаровъ, которыми кольвекъ прозвиски названыхъ, на кождый тыйденъ въ кождый четвергъ вѣчними часы на пожитокъ нашъ маеть быти выбирано одъ таковыхъ людей, которые на торгъ зъ товары своими пріѣзжати будутъ, окромъ мѣщанъ, которые одъ торгового речей купецкихъ мають быти вольны, водле обычая иншихъ мѣстъ нашихъ упривилееваныхъ. Ко-

торому преречонному мѣсту Липскому и обывателемъ его всимъ грунты мѣстскіе, то есть у волокахъ, селискахъ, огородахъ, моргахъ, застѣнкахъ, сѣножатахъ, лѣсахъ, иншіе которые кольвекъ посполитые зъ тое новое помѣры черезъ вышей менованого ревизора нашего на то высланого тому мѣсту назначонные и приданные, яко се вдолжъ и въ шириню и въ межахъ и границахъ своихъ стегають нинѣшнимъ привилеемъ нашимъ потвержаемъ, приписуемъ и привлащаемъ, имъ самымъ и потомкомъ ихъ на всякіе потомные часы, обычаемъ иншихъ мѣстъ нашихъ упривилееваныхъ держати. А если бы коли грунты якіе мѣстскіе зъуставовъ нашихъ были заняты и мѣсту отошли, або если на томъ ку потребѣ нашей большъ грунтовъ тыхъ мѣстскихъ отгидеть, тогда мы преречонному мѣсту таковымъ же грунтомъ и такъ много, яко одгидеть, отгину слущную водле уставы наше на иншомъ мѣстѣ грунты нашими на таковой же повинности мѣстской державцы нашему Липскому оддати и вышполнитъ розкажемъ; зъ которыхъ грунтовъ мѣстскихъ, тымъ способомъ черезъ насъ тому мѣсту приданыхъ и приписаныхъ, мѣщане преречонные, кождый зъ нихъ, вси чинши и вшелякіе доходы, капщизны и иншіе повинности, водле уставъ нашихъ, въ великимъ князствѣ Литовскомъ черезъ насъ уфаленныхъ, скарбу нашему належачіе, звыклымъ обычаемъ въ кождомъ року платити и полнити будутъ повинны. Которые то вси доходы, чинши мѣстскіе войтъ зъ лавниками мѣста помененого выбирать и до державцы нашего Липского оддавать, а на то квиты одбирать мають, вшакожъ абы тымъ способнѣй потреби оного мѣста опатровать: ратушъ будовати, и въ улицахъ, на гостинцахъ завартіе починити и иншіе потреби мѣстскіе опатровати и сами тежъ дома свое добре будовати, за унижоною прозбоку ихъ, зъ ласки наше, плаченя прутового зъ пладовъ домо-

вхъ мѣстскихъ всимъ обывателемъ мѣста пререченого Липска на пожитокъ ихъ посполитый одпустилисьмо и даровали тымъ листомъ нашимъ такъ, же зъ нихъ ничего платити не будутъ винни вѣчными часы. А штоса дотычеть дому гостинного, который тые подданые збудовати мають и будутъ повинни въ томъ мѣстѣ Липску коштомъ и накладомъ своимъ на приѣздъ людей купецкихъ збудовати, тотъ домъ гостинный, отъ даванья всякихъ платовъ и доходовъ до скарбу нашего вольный вѣчными часы быти маеть, выймучи только то, еслибы въ томъ домѣ гостиннымъ шинкъ альбо корчма была, тогда кашпизна и чоповое потомужь, яко и одъ инныхъ карчемъ, платити и давати будутъ повинни. Бровары и еотлы до сыченья медовъ, до варенья пива и паленья горѣлки, также и солодобни кождому зъ тыхъ подданныхъ нашихъ Липскихъ въ дому своимъ вольно мѣти будетъ. Надъ то на тую жъ потребу и пожитокъ посполитый помененного мѣста нашего дали есьмо обывателемъ его и привилеемъ тымъ нашимъ даемъ доходы и пожитки вси: зъ ласни, зъ ваги, зъ пострыгални, одъ ятокъ солъныхъ и одъ хлѣбныхъ, которые собѣ мѣщане въ мѣстѣ збудовати мають, вѣчне и на вѣки. Которая лазня для безпечности одъ огня на сторонѣ за вѣдомостію ураду двора нашего Липского маеть быти збудована; уставляемъ, абы жадень мѣщанинъ въ томъ мѣстѣ ласни особливыхъ при домахъ своихъ мѣти не смѣли, але одна лазня посполитая быти маеть. Къ тому всѣхъ мѣщанъ нашихъ Липскихъ одъ толокъ, гвалтовъ вольныхъ мѣти хотимъ, вынявши властные потребности ваши, гдыбы для розерванья ставовъ и гребель нашихъ и подводъ потреба ввазовала. Уставуемъ тежь особливе, не хотечи, и въ томъ переказы тому мѣсту нашему допускати ижь нигдѣ по гостинцахъ, около того мѣста будучихъ, на грунтахъ такъ нашихъ, яко и шляхецкихъ,

корчмы въ мѣти быти не мають. При томъ уставуемъ и то мѣти хотимъ, абы шляхта, бояре, люди служебные котораго кольвекъ стану, которые въ прдреченомъ мѣстѣ нашомъ Липску осѣлости свои мають и мѣти будутъ, звлаца которые бы особливими листы нашими съ повинности мѣстской выняты не были, зъ таковыхъ своихъ осѣлостей посполъ зо всеми мѣщаны помененными, подъ правомъ и юрисдикціею мѣстскою, одповѣдати и всякія повинности мѣстскія звывлялы полнити. А взглядомъ тое таковое ласки, одъ насъ тому мѣсту Липску показаное, въ рыноу и въ улицахъ мѣстскихъ, на рѣчкахъ, болотахъ и индей, гдѣ бы кольвекъ потреба была, мостити и бруговать, надто ратушь у рыноу того мѣста своимъ накладомъ збудовати, дороги и гостинцы великіе, около мѣста въ тымъ же грунтѣ ихъ властномъ мѣстскомъ положонные, своимъ коштомъ направовати будутъ повинни. А подъ тымъ ратушомъ, около ратуша, который черезъ нихъ будетъ збудованъ, на посполитый пожитокъ того мѣста маеть быти вольно крамницы побудовати для складу и продаванья всихъ товаровъ крамныхъ, зъ которыхъ то коморъ таковыхъ чинши, доходы черезъ урадъ помененного мѣста. выбранный и на посполитый пожитокъ мѣстскій оборочанный быти маеть. А для безпечности отъ огня солодобни и бровары на сторонѣ одъ мѣста мають быти будованы; къ тому для тоежь небезпечности огневое, абы всѣ мѣщане и кождый зособна въ томъ мѣстѣ нашомъ комины мурованые, або добре опатронные мѣли, повинность на нихъ тую вкладаемъ. А ижьбы тымъ снадней потребомъ того мѣста нашего догодити могло, зъ ласки наше господарское, за чоломъ битіемъ всѣхъ тыхъ мѣщанъ нашихъ Липскихъ, позволили есьмо и симъ листомъ нашимъ позволяемъ въ томъ же мѣстѣ нашомъ Липскомъ складъ соли бѣлое Гонендзкое, рѣкою Юброу

до мѣста нашего Липска зъ мѣста нашего Говендзкаго приходячое, мѣти вѣчными часы. Што все и кождую речъ зъособна въ своихъ артыкулахъ и пожиткахъ моцно имъ ховати сами за себе и за потомки наши, королей ихъ милости Польскихъ и великихъ князей Литовскихъ, тымъ листомъ приведемъ нашимъ ховати обѣцуюемъ на вѣчные часы. И на то дали есмы имъ сесь нашъ листъ, подписавши его рукою нашою господарскою, до которого есмы и печать нашу привѣсити розказали. Писанъ въ Городнѣ, лѣта Божего вароженья тысяча пятьсотъ осмьдесятого, мѣсеца Декабра осмого дня. Подпись руки господарское. Венцлавъ Агрипа—писарь.

My tedy król, do pomienionej supliki łaskawie się skłoniwszy, zwysz wyrażony przywilej z xiąg przerzeczonych metryki kancelaryi naszej mniejszej wielkiego xięstwa Litewskiego ekstraktem stronie potrzebuiącej wydać y dla większej wagi pieczęć w. x. L. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w kancelaryi naszej w. x. L., dnia siódmego, miesiąca Listopada, roku Pańskiego tysiąc siedmset piędziesiąt wtorego, panowania naszego dziewiętnastego roku. Michał książę Czartoryski—kanclerz wielki w. x. Lit. Locus sigilli. Za sprawą jasnie oświeconego xiążęcia jego mości Michała na Klewaniu y Żukowie Czartoryskiego—kanclerza w. x. L. Łuckiego, Homelskiego, Jurburskiego, Uświat-skiego, Poduswiatskiego etc. starosty. Józef Mikłaszewicz—metrykant w. x. L.

Drugi ekstrakt: August Trzeci, z Bożey łaski król Polski, etc. Oznajmujemy tym listem ekstraktem naszym, komu to wiedzieć należy, iż w xięgach kancelaryi naszej mniejszej w. x. L. znajduje się list, na młyn mieszczanom Lipskim za nayiaśniejszego predecessora naszego króla jego mości Polskiego y wielkiego xiążęcia Litewskiego Stefana, w roku tysiącczym pięćsetnym osmdziesiątym wtórym, miesiąca¹ Junii

szesnastego dnia dany, y suplikowano nam iest przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, abyśmy ten list z tych że xiąg metryki kancelaryi naszej mniejszej w. x. L. per extractum autentice wydać pozwolili, który słowo do słowa, z ruskiego wypisując, tak się w sobie ma.

„Стефанъ, Божію милостію король Польскій, Великій Князь Литовскій и проч. Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ. Били намъ господарю чоломъ войтъ Якубъ Громадкій, бурмистрове, мѣщане и все посольство мѣстечка нашего Липска, абыхмо имъ для потреби мѣстское млынъ на рѣцѣ Бобрѣ на томъ мѣстѣ, гдѣ, за позволеньемъ и листомъ нашимъ, они подъ мѣстечко Липско рѣку Бобру приведуть, збудовати ихъ власнымъ коштомъ, давши воли на выдержанье за накладъ ихъ, позволили. А тагъ мы господарь видечи, въ томъ чоломъ битые ихъ слушное и то, же они безъ млына обыйтися не могутъ, дали есмы и симъ листомъ нашимъ позволяемъ: млынъ на рѣцѣ Бобрѣ подъ мѣстомъ ихъ власнымъ коштомъ на грунтѣ ихъ мѣстскомъ, для потреби ихъ мѣстское, збудовати, а на выдержанье накладу ихъ, который они, тотъ млынъ будуючи, выдадутъ, держати и зъ того млына пожитки всякіе брати ажъ до выстья чотырохъ годъ даемъ; а по выстью чотырохъ годъ зуполныхъ мають они и повинны будутъ при иншихъ доходахъ зъ пожитковъ млыновыхъ, зъ того мѣстечка до скарбу нашего великого князства Литовского приходячихъ, личбу чинити. И на то есмы дали имъ сесь листъ нашъ зъ подписомъ руки наше господарское, до которого и печать нашу притиснути есмы велѣли. Писанъ въ Городнѣ, лѣта Божого вароженья тысяча пятьсотъ осмьдесятъ второго, мѣсяца Юнія шеснадцатого дня. Подпись руки господарское. Венцлавъ Агрипа—писарь.—My tedy król, do pomienionej supliki łaskawie się

склониwszy, zwysz wyrażony list z xiąg przereczonych metryki kancelaryi naszey mnieyszey w. x. L. ekstraktem stronie potrzebującey wydać y dla większey wagi pieczęć w. x. L. przycisnąć roskazaliśmy. Dan. w kancelaryi naszey w. x. L. dnia czwartego miesiąca Listopada, roku Pańskiego tysiąc siedmset piędziesiąt wtórego, panowania naszego dziewiętnastego roku. Michał xiąże Czartoryski—kanclerz wielki w. x. L. Locus sigilli. Za sprawą iasnie oświecon. iego mości Michała na Klewaniu y Łukowie Czartoryskiego—kanclerza w. x. L., Homelskiego, Jurburskiego, Uswiadckiego, Poduswładckiego etc. starosty. Józef Mikołozewicz—metrykant w. x. L.

Extrakt trzeci. August Trzeci, z Bożey łaski król Polski etc. Oznaymujemy tym listem ekstraktem naszym, komu to wiedzieć należy, iż w xiągach metryki kancelaryi naszey wielkiej w. x. L. znajduje się przywilej mieszczanom Lipskim na kut puszczy Perstunskoie, za nayiasniejszego predecessora naszego króla, iego mości Polskiego y wielkiego xiążęcia Litewskiego Stefana w roku tysiącnym pięćsetnym ośmdziesiątym czwartym, dnia dwudziestego dziewiątego miesiąca Maja dany, y suplikowano nam iest przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, abyśmy ten przywilej z xiąg przereczonych metryki kancelaryi naszey wielkiej w. x. L. per extractum autentice wydać pozwolili, który słowo do słowa z ruskiego wypisując, tak się w sobie ma:

Стефанъ, Божію милостію король Польскій и проч. Ознаймемъ симъ листомъ нашимъ нивѣшнимъ и напотымъ будучимъ, кому бы того была потреба вѣдати. Били намъ чоломъ подданне наши войтъ и мѣщане мѣста Липскаго, которое есть теперь ново въ пуци вашей Перстунской при рѣцѣ Бобрѣ заложено, и повѣдали, ижь што перво писати есмы велѣли листъ нашъ до лѣсничого нашего Пер-

стунскаго и Новодворскаго, абы имъ пуци нашое Перстунское, тому мѣсту Липскому прилеглое, на будованье и на инныя потребы того мѣста вдолжь и вширь на мило, и въ тому сѣножати и багна по обополь рѣки Бобры зъ вольнымъ уживаньемъ тое рѣки, почавши одъ грунтовъ землянь нашихъ Макаровичовъ зъ одное стороны, а зъ другое стороны одъ бояръ Барановичовъ, ажъ до урочиска Свиргутова, внизъ рѣки, окромъ сѣножатеи шляхецкихъ, завелъ и подалъ, постерегаючи, абы некоторая шкода въ пуци и въ оступахъ не была. Люкожь водле того листу нашего преречонный лѣсничій нашъ Перстунскій и Новодворскій, панъ Петръ Веселовскій, такъ пуци, яко тую рѣку Бобру зъ багнами и сѣножатами зъ одное стороны рѣки въ певныхъ границахъ и знавахъ, ачь не такъ много, яко въ листѣ нашомъ есть описано, постерегаючи, абы шкода оступовъ не была, имъ подалъ и поступилъ, чога они уже въ держанью суть, на што имъ и листъ свой далъ, который они передъ нами покладали, біючи чоломъ, абыхмо имъ водле того листу пана Веселовскаго тую пуцу, сѣножати и уживанье рѣки Бобры листомъ нашимъ утвердили; на што мы господаръ ласкаве позволивши, хотечи, абы тое мѣсто тымъ лепѣй тамъ фундовали, тотъ листъ пана Петра Веселовскаго въ сесь листъ нашъ вписати есмы велѣли, который слово до слова такъ се въ собѣ маеть: Piotr Wesołowski, lesniczy iego królewskiej mości Perstuński y Nowodworski. Oznaymię tym listem moim, iż za pisanem listu iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego do mnie, z podpisem własney ręki iego królewskiej mości, z prawey pisarza i. k. mci pana Więclawa Agruppy etc., w którym liście pisać iego k. mc raczy, abym miasteczku i. k. mci nowo założonemu Lipsku, dla sposobniejszego pobudowania tego miasteczka y wszelakich potrzeb mieyskich, puszcze i. k. mci

Perstuńskiej. gdzieby nayrzęczniey było ku temu miastu, postrzegaiąc szkody ostępów zwierzynnych, na milę wzdłuż y na milę wszertz zawiodł, ograniczył y mieszczanom Lipskim we władzę podał; w tym że liście pisać i. k. mć raczy, abym Biebre rzekę y sianożęci z bagniskami po obu stron tej rzeki Biebry, poczowszy od gruntów ziemian i. k. mci panów Makarowiczów z iedney strony, a od gruntów Jurga Baranowicza z drugiey strony wniz rzeki, aż do uroczysza Swirgutowa, ze wszystkimi tej rzeki y w sianożęci z bagniskami pożytki, wyimując tylko sianożęci szlacheckie, tymże mieszczanom Lipskim zawiodł, w moc y we władzę podał. W czym ja czyniąc dosyć woli y temu listownemu rozkazaniu i. k. mci, ziechawszy do przerzoczenego miasteczka Lipska y przypatrzawszy dobrze położenia puszcze, temu miasteczku przyległey, zawiodłem y ograniczyłem mieszczanom przerzeczony kąt puszcze i. k. mci Perstuńskiej z bagnami, co na przyległey ku miastu w tych granicach: Poczowszy od ściany boczney, która graniczy włoki miasteczka tego z włokami sioła i. k. mci leśnictwa Perstuńskiego Skleblewa, idzie pierwsza granica tej puszcze bagnami, ścianą Komeczką włok mieyskich y z teyże ściany prostym trybem aż do rzeki Biebry; tey granice od ściany Szkrzebielskiey do Biebry dłużyną sznurów miernicznych siedmdziesiąt sześć; druga granica tej puszcze, poczowszy od tego mieysca, gdzie się pierwsza przy rzece Biebry skończyła y gdzie wniz tej rzeki Biebry bagnami aż do uścia rzeki Jaminy w Biebrzę, a tey dłużyna prostym trybem sznurów dziewiędziesiąt. Trzecia granica, poczowszy od rzeki Biebry, idzie rzeką Jaminą w górę przez sznurów dziesięć, a potom od rzeki Jaminy idzie prostym trybem po koniec lasu Łuki, zostawiając ten wszystkie las Łuki w prawie w puszczy mieyskiej aż pod las Jamiński, który się został w lewie

w puszczy i. k. mci: tey prostości dłużyna sznurów siedmdziesiąt. Potym od lasu Jamińskiego zakluczyla się ta granica: w prawo idzie swą prostością przez las Dorogiaszyn na sznurów trzydzieści dwa y zaś drugi raz zakluczyla się ta granica; wprawo idzie prostością swą, zostawiając ostęp jasionowy. w lewie w puszczy i. k. m. aż do drogi Przechodskiey, idącey z Lipska do Augustowa; tey prostości od wtórego zakluczlenia do drogi pomienioney sznurów trzydzieści y ośm, a wszystkiey tej granicy, poczowszy od rzeki Biebry aż do drogi Przechodskiey dłużyna sznurów sto y piędziesiąt, a iż się w dwóch mieyscach ta granica zakluczyla, to z tey przyczyny, aby się więcey lasów y ostępów zwierzynnych do mieyskiej puszczy nie zajmowało. *Czwarta* granica tej mieyskiej puszcze idzie tą Przechodską drogą ku Lipsku przez sznurów ośnaście, a potom z drogi wlewo idzie prostym trybem na uroczysza Kunoszowe Stanki y potom bagnami aż do ściany boczney mieyskiej z siołem Skleblewem, zkąd się opisanie granic tej puszcze počęło; tey granice trybem od drogi sznurów siedmdziesiąt, a wszystkiey tej granice y z drogą sznurów ośmdziesiąt y ośm. W tych wyżey opisaných granicach mieszczanie Lipscy borów y lasów z bagnami na budowanie y wszelakie potrzeby swe wolno mają używać, wedle listu daniny i. k. mości, niżli gać kogo od tey im od i. k. mości dla własnych ich potrzeb nadaney puszcze, ani żadnych wkupów dla którego pożytku swego pod naruszeniem łaski i. k. mości czynić nie mają, także w drzewie bortnym osiadłym y nieosiadłym, z którego dań do skarbu i. k. mości idzie, żadney szkody y w dogładaniu pszczoł bortników i. k. mości przeszkody czynić nie mają, czego urząd mieyski pilnie powinien przestrzegać. A iż się granice puszcze zwyż opisaney kopcami zaraz nie osypały, ta przy-

czyną, że na ten czas mrozy ciężkie zaszyły, wszakże ziemia skoro puści, z wiadomości mojej mają być te granice kopcami osypane, a już też to ograniczenie puszcze stało się nie wedle listu i. k. mości, gdyż żadney z tych czterech granic nie masz na mile, z tey przyczyny, żeby się musiało ostępów kilka zwierzynnych w tak szerokie ograniczenie z szkodą puszcze y zwierzu i. k. mości zaiąć, czego i. k. mość w pisaniu swoim do mnie pilnie przestrzegaiąc, rozkazować raczył. Tym że mieszczanom Lipskim wedle listu i. k. mości opisanego do mnie, zawiodłem y podałem w moc y udzierżanie ze wszelakimi pożytkami rzekę Biebrzą y sianożęci z bagnami, tey rzecze przyległej, poczowszy od gruntów ziemian i. k. mości powiatu Grodzieńskiego panów Makarowiczów, imienia ich Rohozyna, wnicz idąc tą rzeką Biebrzą, y sianożęci własne i. k. mości z bagnami, tey rzecze przyległymi, leżącymi w prawie tey rzeki ku miasteczku temu y ku puszczy mieyskiej, wzwyz opisaney, y potom za rzeką Jaminą na niz rzeki Biebrzy aż do budy i. k. mości, nazwaney Swirgutowo, którzy rzeki y sianożęci z bagniskami po tey opisaney stronie rzeki od miasta y puszczy mieyskiej mieszczanie Lipscy wolno będą ze wszystkimi pożytkami według listu daniny i. k. mości używać; niżli szlacheckie sianożęci, które by między temi zaległy, każdy szlacheic za prawem swym dobrowolnie używać będzie, a iż się po drugiey stronie rzeczki sianożęci z bagnami mieszczanom Lipskim według pisania i. k. mości nie podały, to się zatrzymało, iako dla własnych potrzeb i. k. mości leśnictwa Nowódworskiego, którzy na włokach sianożęci naymniej nie mają y przylegleyszych nad te mieć nie mogą. Na które zwyz opisane podanie puszcze rzeki Biebrzy y sianożęci z bagniskami, po iedney prawey stronie rzeki wedle opisania wierchu leżącemi, dałem mie-

szczanom Lipskim ten mój więzczy list z przycisnieniem pieczęci mey y z własney ręki podpisem. Pisan na Kamionce, roku tysiąc pięćset ośmdziesiąt trzeciego, Februaryi dnia dziewiętnastego. У того листу печать пана Веселовского одна, а подпись руки его польскимъ письмомъ теми словы: Piotr Wieselowski—ręka własną. А такъ мы господарь зъ того листу пана Веселовскаго, въ сесь нашъ листъ слово до слова вписаного, добре зрозумѣвши, ижъ онъ тотъ куть пуци наше Перстунское безъ шкody оступовъ и тое пуци, а также рѣку Бебру зъ сѣножатями и багнами ку тому мѣсту нашому Lipsку завель, ограничивши подалъ, то все водлугъ листу пана Веселовскаго мѣсту нашому Lipsкому ку ихъ власному пожитку симъ листомъ нашимъ подтверждаемъ на вѣчность. Зъ которыхъ то грунтовъ всихъ, гды вольность тому мѣсту одъ насъ наданая выдетъ, таеъ, яко и зъ иншихъ грунтовъ мѣста тамошнего, водлугъ привилея головного, одъ насъ тому мѣсту даного, и уставы ревизорское, всякия повинности до скарбу нашего полнити будутъ повинни. И на то дали есьмо подданымъ нашимъ обывателемъ мѣста нашего Lipsкого сесь нашъ листъ зъ подписомъ руки наше господарское, до которого и печать нашу привѣсити есьмо розказали. Писанъ у Городнѣ, лѣта Божого нароженья тысяча пять сотъ осьмдесять четвертого, мѣсеца Мая двадцать девятого дня. Подпись руки господарское.—Му tedy król, do pomienionej supliki łaskawie się skłoniwszy, zwyz wyrażony przywilej z xiąg przerzeczonych metryki kancelaryi naszej wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego ekstraktem stronie potrzebuiaćey wydać y dla większey wagi pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć o rozkazaliśmy. Dan w kancelaryi naszej wielkiego xięstwa Litewskiego, dnia czwartego miesiąca Nowembra, roku Pańskiego tysiąc siedmset piędziesiątego wtórego, panowania na-

шого двенадцатого року. Michał książę Czartoryski—kanclerz wielki wielkiego księstwa Litewskiego. Locus sigilli. Za sprawą i. oświecon. xiążęcia iego mości Michała na Klewaniu y Żukowie Czartoryskiego—kanclerza wielkiego księstwa Litewskiego, etc. Łuckiego starosty. Józef Mikłaszewicz, metrykant wielkiego księstwa Litewskiego.

Extrakt czwarty: August trzeci, z Bożey łaski król Polski etc. Oznaymuemy tym listem ekstraktem naszym, komu to wiedzieć należy, iż w xięgach metryki kancelaryi naszej wielkiej wielkiego księstwa Litewskiego znajduie się przywilej mieszczanom Lipskim na hrunt, od pana marszałka zawedenyie za nayiaśnieyszego predecessora naszego, króla iego mości Polskiego y wielkiego xiążęcia Litewskiego, Zygmunta trzeciego w roku tysiącnym sześćsetnym wtórym. miesiąca Maia czwartego dnia, y suplikowano nam iest przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, abyśmy ten przywilej z tych że xiąg metryki kancelaryi naszej wielkiej wielkiego księstwa Litewskiego per extractum authenticę wydać pozwolili, który, słowo do słowa z ruskiego wypisując, tak się w sobie ma.

Жигимонтъ третій Божію милостію король Польскій, великій князь Литовскій и проч. Ознаймуемъ симъ нашимъ листомъ, кому бы то вѣдати належало, ижъ мы господарь въ року прошломъ тысяча пятьсотъ деведьдесятъ осьмомъ, мѣсеца Мая шестнадцатого дня, у Варшавѣ, за даньемъ sprawy мѣщанъ мѣста нашего Липского, ижъ имъ водлугъ привилею продава нашего славное памяти короля его милости Стефана пуци Перстунское на будованье и на инше потреби того мѣста не мало не доставало. Писалисьмы до вельможного Петра Весоловского—маршалка нашего надворного великого князства Литовского, старосты Ковенского и Рамборского, лѣсни-

чого Перстунского и Новодворского, абы его милость которого кольвекъ часу тамъ зѣхавши, и штобы еще имъ грунтовъ не доставало, безъ шкоды пуци наше и оступовъ тамошнихъ завелъ и подаль. За котрымъ писаньемъ нашимъ подлѣсничій Перстунскій, урожоный Станиславъ Таруса, маючи розказанье одъ вельможного маршалка нашего, въ року теперешнимъ тысяча шестьсотъ второмъ, мѣсяца Марца тридцатого дня тамъ зѣхавши, бачечи бытъ безъ шкоды пуци наше и оступовъ, завелъ куть пуци на выробенья поля, который, статечне вымѣривши, адтрыбоваль. *Напервей* першая граница идетъ почавши одъ оступа, прозываемого Красного, ажъ до Ясенового; вымѣрено шнуровъ двадцать семь, а одъ Ясенового идетъ черезъ копецъ оступа Острова Инского и багниска, называемый Ясени, ажъ до оступа Острова, одъ того оступа Острова идетъ до рѣки Бебры, не переходечи нигдѣй на другую сторону рѣки, противко головной стѣнѣ Каменской, которая идетъ подъ пуцкою Новодворскою; тамъ вымѣрено шнуровъ сто семьдесятъ два; што усе вымѣривши ограничилъ въ мощъ, у держанье и уживанье подаль, и листъ свой съ подписомъ руки и съ печатію своею имъ на то далъ, а водлугъ розказанья тогожъ вельможного маршалка нашего зъ тогожъ лѣсу мѣщаномъ заведеного волокъ шесть на плебанію костела мѣста Липского заставилъ, меновите оступъ, называемый Дорогушинъ, и другій Ясеновый, зъ которыхъ двухъ оступовъ вымѣрити собѣ маеть князь плебанъ Липскій волокъ шесть, а *остатокъ* мѣщане взяти мають, на што листъ свой особливый помененый подлѣсничій Перстунскій плебану Липскому далъ. И били намъ чоломъ мѣщане Липскіе, абыхмо, ихъ при томъ заведенью поменене пуци Перстунское заставивши, потверженье наше на то дали. Въ чомъ мы господарь, бачечи бытъ чолом-

битье слушное, а прихилиючи се до привилею продка нашего короля его милости Стефана, тотъ куть пуци имъ водлугъ заведенія подлѣсничого Перстунского въ границахъ выжей описаныхъ сямъ листомъ нашимъ утвержаемъ. Мають помененые мѣщане Липскіе менованую пуцу водлугъ заведенья, поданья и ограниченья подлѣсничого Перстунского держати, розробляти, пожитговъ одтуль приходячихъ на себе вживати; а ижь розробляючи тые грунты немалый накладъ поднати мусать, про то мы господарь зъ ласки нашею господарское одъ плаченья чиншу воли лѣтъ десять одъ дати сего листу нашего узычаемъ, въ которомъ часѣ до выстья воли мѣщане Липскіе чиншу някого платити не будуть повинни, а по выстью воли зъ грунтовъ выробленныхъ чиншъ пеняжный до скарбу нашего водлугъ постановенья ревизорского платити повинни будуть. И на то есьмо мѣщаномъ Липскимъ дали сесь нашъ листъ зъ подписомъ руки нашею господарское и зъ нашою печатью. Писанъ у Варшавѣ, лѣта Божого нароженья тысяча шестьсотъ второго, мѣсеца Мая четвертого дня. Sigismundus Rex, Матей Война писарь.—Му tedy król, do pomienoney supliki łaskawie się skłoniwszy, zwyżъ wyrażony przywilej zъ xiągъ przereczonychъ metryki kancelaryi naszej wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego ekstraktemъ stronie potrzebującey wydać y dla więksey wagi pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w kancelaryi naszej wielkiego xięstwa Litewskiego, dnia siedmnastego miesiaca Listopada, roku Pańskiego tysiącъ siedmsetъ piędziesiątъ wtórego, panowania naszego dziewiętnastego roku. Michałъ xiąże Czartoryski — kanclerzъ wielki wielkiego xięstwa Litewskiego. Locus sigilli. Za sprawą i. o. xiążęcia ięgomości Michała на Klewaniu y Żukowie Czartoryskiego — kanclerza wielkiego xięstwa Litewskiego, Łuckiego etc. starosty.

Józeph Mikłaszewicz—metrykantъ wielkiego xięstwa Litewskiego.

Extraktъ piąty. Augustъ trzeci, zъ Bożey łaski królъ Polski etc. Oznaymuujemy tymъ listemъ ekstraktemъ naszymъ, komu to wiedzieć należy, iż wъ xięgachъ metryki kancelaryi naszej wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego znajduie się konfirmacia prawъ miasta Lipska, wъ ekonomii Grodzieńskiej leżącego, odnowienie y zachowanie przy nich, za nayiaśnieyszego antecessora naszego króla Polskiego y wielkiego xiążęcia Litewskiego Augusta wtórego, pana oycy naszego, wъ roku tysiącnymъ siedmsetnymъ dziewiętnastymъ, miesiaca Januaryi czternastego dnia dana; y suplikowano namъ iestъ przezъ panówъ radъ y urzędników, przy boku naszymъ rezydującychъ, abyśmy tę konfirmacyą zъ tychъ że xiągъ metryki kancelaryi naszej wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego per extractumъ authenticie wydać pozwolili, która słowo do słowa wypisującъ takъ się wъ sobie ma. Augustъ wtóry, zъ Bożey łaski królъ Polski etc. Oznaymuujemy etc. Iżъ lubośmy na seymie walnymъ blisko przeszłymъ szczęśliwey koronacyi naszej przy bytności wszystkichъ stanówъ rzeczypospolitey prawa y przywileia, odъ nayiaśnieyszichъ królówъ Polskichъ, przodkówъ naszychъ, tymъ że stanomъ rzeczypospolitey y prywatnymъ osobomъ nadane y u każdego przy nichъ nienaruszenie zachować mamy y zachowamy, sakramentemъ przysięgi przezъ nasъ wykonaney stwierdzili y zmocnili y dla tego pomienione ichъ prawa y przywileie wagę swoią y moc mieć powinny; przecie iednakъ gdy namъ przezъ panówъ radъ naszychъ, przy boku naszymъ będącychъ, imieniemъ sławetnychъ Krzystofa Łokinowicza — burmistrza, Woyciecha Adamowicza — mieszczanina, tudzieżъ rayców, urodzonego wóyta, ławników y całego spóspólstwa miasta naszego Lipska, wъ ekonomii Grodzieńskiej leżącego, imieniemъ doniesiona iestъ suplika, ażebyśmy imъ prawa y całemu

miastu pomienionemu Lipskowi służące, od nayiaśniejszych przodków naszych królów Polskich nadane y pozwolone a w przywileiu nayiaśniejszego niegdy świętey pamięci Jana Trzeciego, antecessora naszego, confirmatorialnym inserowane, powagą naszą królewską zmocnili, stwierdzili y approbowali, którego przywileiu konfirmatoryalnego tenor słowo w słowo nastempuie y iest takowy: Jan Trzeci, z Bożey łaski król Polski etc. Oznaymujemy tym listem przywileiem naszym etc. Przełożono nam przez urzędników y rad naszych, na ten czas przy boku naszym zostaiących, imieniem sławetnych burmistrza, rayców, urodzonego wóyta, ławników y całego pospólstwa miasta naszego Lipska, do ekonomii Grodzieńskiej należącego, iż im prawa od nayiaśniejszych królów Polskich y wielkich książąt Litewskich, przodków naszych, częścią nieprzyziacielskimi w panstwo nasze naiazdami, częścią przypadkowemi ognia pożarami pogineły y pobutwiały: suplikowano nam tedy, abys my mocą y powagą naszą królewską też prawa odnowili, reassumowali, stwierdzili y zmocnili, defekta niektóre naprawili y suplementowali, które prawo od nayiaśniejszego króla imci świętey pamięci Władysława Czwartego antecessora naszego z podpisem bez pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego dawnością czasu zepowany, podarty, stwierzenie iego przez nayiaśniejszego króla imci Jana Kazimierza, de dato w Grodzie, dnia czwartego miesiąca Stycznia, roku tysiãcznego sześćsetnego piędziesiąt trzeciego, z podpisem ręki urodzonego Jana Dowgiały Zawiszy—referędarza y pisarza wielkiego xięstwa Litewskiego, część udartą przed nami pokładali de tenore tali. Władysław Czwarty, z łaski Bożey król Polski etc. Oznaymujemy tym listem naszym etc., iż pokładany był przed nami przywileiy, ręką świętey pamięci króla iegomości Zygmunta Trzeciego, pana oycza naszego, pod-

pisany y pieczęcią większą wielkiego xięstwa Litewskiego zapieczętowany, niżej wyrażony. Y doniesiona nam iest proźba imieniem mieszczan naszych Lipskich, abys my ony mocą y powagą naszą królewską zmocnili y stwierdzili, który tak się w sobie ma. Zygmunt trzeci, z Bożey łaski król Polski etc. Oznaymujemy tym listem naszym etc., iż pokładali przed nami mieszczanie miasta naszego Lipska przywileia y listy, od świętey pamięci przodka naszego króla Stefana y od nas samych im na prawo Magdeburskie, grunty, lasy, morgi y insze wolności nadane, widymusami z xiąg kancelaryi naszej wielkiego xięstwa Litewskiego autentice wydane, y protestacją swoią, roku tysiãcznego sześćsetnego dziesiątego, miesiąca Maja dnia trzydziestego pierwszego na urządzie grodzkim Grodzieńskim uczynioną, iż im z dopuszczenia Bożego ogniem u iednego z nich, u którego w schowaniu były, z domem oryginały pogorzeli, y prosili nas, abyśmy im to osobiwym listem naszym warowali, iż by listy y przywileia, których oryginały pogorzały, y które autentice z xiąg kancelaryi naszej są wydane, approbujemy y przy mocy iako oryginały same zostawujemy wiecznemi czasy, co do wiadomości każdego sędziom trybunalskim, ziemskim y grodzkim donosząc, chcemy mieć y rozkazujemy, aby pomienione przywileia y listy mieszczan naszych Lipskich autentycznie z xiąg kancelaryi wydane, miasto oryginałów przymowane były, w żadną wątpliwość ich nie przywodząc, dla lepszey wiary list ten ręką naszą podpisawszy y pieczęcią wielkiego xięstwa Litewskiego zapieczętować rozkazaliśmy. Pisan w Warszawie, roku Pańskiego tysiãc sześćset iedynastego, miesiąca Decembra dnia dziesiątego, panowania królestw naszych Polskiego dwadziestego piątego, a szwedzkiego ośmnastego. Sigismundus rex. Eustachi Wołowicz—pisarz y referen-

darz wielkiego księstwa Litewskiego. My tedy Władysław król, łaskawie się skłoniwszy do takowej sprawy, wzwyż pomieniony przywilej we wszystkich punktach, klauzulach y artykułach mocą y powagą naszą królewską stwierdzamy, prawa y wolności, od świętej pamięci antecessorów naszych królów Polskich miasteczku naszemu Lipskiemu nadane y przed nami y aktami kancelaryi naszej pokładane, widymusami autentycznymi wyięte, we wszystkim approbujemy y przy tej że władzy y mocy, iako same oryginały mieć powinni, zostawujemy, chcąc mieć, aby się im w niwczym ubliżenie (in quantum iure communi non repugnant) nie działo, ale y owszem aby przy nich mieszczanie nasi Lipscy na potomne czasy zachowani byli dla łaski naszej. Na co się, dla większej wiary, ręką naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego księstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Grodnie, dnia szóstego miesiąca Junii, roku Pańskiego tysięcznego sześćsetnego, panowania naszego polskiego pierwszego, a Szwedzkiego drugiego roku. Władislaus rex. Marczyan Tryzna—referendarz y pisarz wielkiego księstwa Litewskiego. My tedy Jan król, skłoniwszy się do ich supliki y widząc prawo pomienionych mieszczan Lipskich cale zruynowane, żądając, aby w porządku też miasto było y pomnożenie większe dla wyszka skarbu naszego y rzeczypospolitey z niego było, mianowane prawa odnawiamy, reperujemy, naprawujemy y defekta wszystkie, które tak w tym prawie, iako y w rządzie y sprawiedliwości były, nagradzamy y deklarujemy tym listem naszym, iż pomienieni mieszczanie sędzić się będą prawem od nayaśniejszych antecessorów naszych nadanym Magdeburskim, appellacyie iednak y remissy od sądów ich do samego generalnego administratora ekonomii Grodzieńskiej iść będą powinni w tych sprawach, w których prawo appella-

cyie dopuszczać pozwala. Także wszyscy obywatele tegoż miasteczka Lipska, jakiey kolwiek kondycyi będący, lub chrześciane, lub żydzi, powinni będą respectu fundi, osiadłości, rol y placów przed urzędem mieyskim sprawować się, tak iako insi mieszczanie; także nowo osiadający mieszczanie, aby po wyściu roku y sześciu niedziel przysięgę wykonawszy pod iurisdykcyą miasta zostawali y szlachta tamże osiadła, racione teyże osiadłości, posłuszeństwu mieyskiemu podlegać ma, prawa nasze królewskie kościoła Bożego katolickiego wcale zachowuiąc. Na co, dla większej wagi, ręką naszą podpisawszy się, pieczęć wielkiego księstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Grodnie, dnia miesiąca, roku Pańskiego tysięcznego sześćset siedmdziesiąt dziewiętego, panowania naszego piątego. Mieysce pieczęci wielkiego księstwa Litewskiego. Antoni Kazimierz Giełgud—pisarz wielkiego księstwa Litewskiego. Konfirmacya y renowacya praw miasteczku Lipskowi ekonomii Grodzieńskiej. Jan król. Przeto my August król, do pomienioney supliki miłościwie się skłoniwszy, wyżey inserowany przywilej nayaśniejszego Jana Trzeciego, przodka naszego, tudzież y inne prawa y przywileia przodków naszych królów Polskich, w nim wyrażone, we wszystkich punktach, klauzulach y artykułach, tak iako w sobie są opisane, stwierdzić, zmocnić y approbować y odnowić umysłiliśmy. Jakoż mocą y powagą naszą królewską stwierdzamy, zmacniamy, approbujemy y odnawiamy niniejszym listem przywileiem naszym y aby teraz y na potomne czasy wieczny walor y moc miały deklarujemy y przy nich miasto nasze Lipsko nienaruszenie zachowujemy. Na co dla lepszej wiary y pewności ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego księstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia czternastego miesiąca Januaryi, roku Pańskiego tysięcznego

siedmsetnego dziewiętnastego, panowania naszego dwadziestego drugiego. Augustus rex. My tedy król, do pomienioney suppliki łaskawie się skłoniwszy, zwyż wyrażoną confirmacją z xiąg przerwczonych metryki kancelaryi naszej wielkiego xięstwa Litewskiego ekstraktem stronie potrzebującej wydać y dla więksey wagi pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycinając rozkazaliśmy. Dan w kancelaryi naszej wielkiego xięstwa Litewskiego dnia siedmnastego miesiąca Lutego, roku Pańskiego tysiąc siedmset piędziesiąt wtórego, panowania naszego dziewiętnastego roku. Michał xiąże Czartoryski—podkanclerzy wielkiego xięstwa Litewskiego. Locus sigilli. Za sprawą etc. Michała na Klewaniu y Żukowie Czartoryskiego—podkanclerzego wielkiego xięstwa Litewskiego, Homelskiego etc. starosty. Józef Mikłaszewicz — metrykant wielkiego xięstwa Litewskiego. A za tym my August Trzeci, król polski y wielki xiąże Litewski, lubośmy na seymie walnym szczęśliwey koronacyi naszej przy bytności wszystkich stanów rzeczypospolitey prawa y przywileia od nayiaśnieyszich królów polskich, przodków naszych, iako tym że stanom rzeczypospolitey, tako y prywatnym osobom, mieszczanom poddanym naszym nadania y, że każdego przy nich nienaruszenie zachować mamy y zachowamy, sakramentem przysięgi przez nas wykonaney stwierdzili, zmocnili y dla tego pomienione ich prawa przywileia wagę swoią y moc mieć powinny; przeciesz aby tym pewnieyszemi y bezpiecznieyszemi byli, za instancją y przełożeniem nam przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, tym łaskawie do proźb mieszczan naszych Lipskich skłoniwszy się, a widząc prawa onych przez przypadek ogniowy po dwakroć zgorzałe, a przez to cale zruinowane, w porządku należytym nie zachowujące się, przez co diminucya w prowentach stołu królewskiego nam

y nayiaśnieyszym nastempcom naszym być może, prze to za rzecz słuszną y sprawiedliwą renovationem tych wszystkich przywileiów antecessorów naszych za radą panów rad przy boku naszym zostaiących uważywszy, dając tym że mieszczanom naszym Lipskim wszelki rząd, aby w tym samym porządku to miasto zostawało, iako y przed tym za nayiaśnieyszich antecessorów naszych było y żeby tym większe pomnożenie dla zysku skarbu naszego y rzeczypospolitey z niego brało, ludzie krzewili się y osiadali, wszystkie wyżeymianowane prawa, przywileia, od założenia tego miasta Lipska mieszczanom naszym nadane, y których tu ekstrakta inserować rozkazaliśmy, mianowicie poczowszy od świętych y godnych pamięci nayiaśnieyszego króla iego mości polskiego y wielkiego xiążęcia Litewskiego Zygmunta Augusta y przed nim powyższych monarchów, o których nayiaśnieysz y król imć Stefan Batory, przyozdobiając tych mieszczan Lipskich prawem y urzędem sądów Magdeburgskich, w swoim przywileju wspomina, utwierdza y nadaie, zatym przywilejem dalsze wszystkie przywileja, daniny, przydatki, confirmacye nayiaśnieyszich królów imci Zygmunta Trzeciego, Władysława Czwartego, Jana Kazimierza, Michała Korybuta, Jana Trzeciego, aż do ostatniey confirmacyi nayiaśnieyszego świętey pamięci pana oycy naszego Augusta Wtorego, ninieyszym listem confirmationis przywilejem naszym we wszystkich punktach, klauzulach, paragrafach, artykułach, tak, jako są opisane y wyrażone w przywileiach, osobliwie nayiaśnieyszego króla imci Stefana, przodka naszego, nie rozumiejąc y nie tłumacząc inaczey na ubliżenie y krzywdę poddanym naszym mieszczanom abo przedmieszczanom Lipskim, ze wszytkiemi włokami, gruntami, wyrobkami, placami, sieliszczami, ogrodami, morgami, zasćiankami, sianożęciami hrudowemi, murożnemi

y błotnemi po nad rzeką Biebrą y po puszczy będącemi, a rzeką Bobrą aż do uroczysca Sierzbutowa ciągnącemi się, także lasami, gajami, puszcza, ante et post nadaną, podług przeszłych rewizyi y potym nową przez urodzonych Stanisława Łoknickiego—rewizora y Piotra Wesołowskiego—leśniczego pod ten czas Perstuńskiego y Nowodworskiego, nowo przyczynionych y ograniczonych, z wolnym oraz tym że mieszczanom Lipskim, podług przywileiów ante uniemem y od przerzeczonego toties przodka naszego nayaśniejszego Stefana Batorego nadanych, wyłożeniem portu na rzece y na oney wystawieniem młynów proprio sumptu, cum libertatione a censu, do bonifikacyi wyłożonego kosztu, także z wolnym przeprowadzeniem tym że portem rzeką Bobrą y składaniem w mieście naszym Lipsku soli białey Gonienskiej, mocą terazniejszego przywileju a powagą naszą królewską stwierdzamy, zmacniamy, approbujemy, odnawiamy, reperuiemy y poprawujemy defekta wszystkie, które tak w tym prawie, iako y w urzędzie y wydawaniu od niego sprawiedliwości, czy to z sądu wóytowskiego, albo burmistrzowskiego były, nagradzamy tak, aby teraz y napotomne czasy wieczny walor y moc miały, deklaruiemy y przy nich miasto nasze Lipsko nienaruszenie zachowuiemy, obiecuiąc po nas y nayaśniejszych następców naszych, iż pomienieni mieszczanie sędzić się będą prawem, iako się wyżey wyraziło, Magdeburskim, od nayaśniejszych antecessorów naszych nadanym, uwalniając onych od woiewodów, starostów y wszelkich praw ziemskich, grodzkich y zwierzchności onych, apelacye iednak od sądów ich, czy to wóytowskiego, albo burmistrzowskiego, do samego ieneralnego administratora ekonomii Grodzieńskiej, a nie do dwornego, y to w tych sprawach, w których prawo apelacyi dopuszcząć pozwala, iść będą powinne, nie wprzód

iednak takowey appellacyi strony wiedące prawo cuiuscunque status et conditionis, w którym by się w sądach wóytowskich albo burmistrzowskich za uciążliwy dekret zdać był, używać maią, albo minowszy sąd magdeburski przed sąd administratora generalnego ekonomii Grodzieńskiej ex cruda citatione pozwy wynosić powinne, aż wprzód w tym że pomienionym sędzi magdeburskim, wóytowskim lub burmistrzowskim dekretem oczewistym rozsądzeni zostaną. Administrator zaś generalny ekonomii Grodzieńskiej, po oczewistym magdeburskim dekrete, za uroszczoną apelacją nie ze statutu wielkiego xięstwa Litewskiego albo z innego prawa, iedno z tegoż prawa magdeburskiego, które nazywaią Saxoń albo Niemieckie prawo, rozeznanie swoje, w słuszności albo niesłuszności wydanego dekretu, czynić będzie powinien. A gdyby w tym sędzi administratorskim, teraz y napotym będącym, ieszcze strona która pro gravanine miała, tedy do nas króla y do sądu naszego też apelacya ma być dopuszczona, zapłaciwszy do skrzynki mieyskiej dochód podług porządku prawa saksońskiego. Także wszyscy obywatele tegoż miasta naszego Lipska, iakiey kolwiek kondycyi ludzie będący, duchownego lub świeckiego stanu, szlachta, chrześciane, lub żydzi, którzy kolwiek w tym miasteczku swoje osiadłości albo grunta, place będą mieli, powinni będą respectu fundi, osiadłości, rol y placów przed urzędem mieyskim we wszystkich sprawach y na każde zawołanie sprawować się, iako wszyscy mieszczanie, a to podług tak wielu dyspozycyi praw konstytucyi seymowych w tym obszerneye opisanych. Nowo takoz osiadaiący mieszczanie, którzy by na osiadłości y pod prawem Magdeburskim zostać chcieli, lub ze stanu szlacheckiego, w rok y sześć niedziel przysięgę na ratuszu wypełnić będą powinni, a po wykonanym iuramencie pod iurizdykcyą

miejską zostawać, onemu podlegać y równych wolności, swobód z drugimi mieszczanami w nabywaniu, przedawaniu gruntów, placów używać y zaszczycać się mogą, terazniejszym postanowieniem w wieczne czasy żądamy y mieć chcemy, approbuiemy. Na ostatek władzę urzędu wójtowskiego y burmistrzowskiego ze wszelką należnością onym y dochodami zwyżczaynemi osobliwie włok dwie y placów cztery, zdawna na wóyta należących, y drugich cztery, w ulicy Zakościelney przez tych że wóytów Lipskich od Karłowskiego nabytych, cum omni proprietate, usu et fructu, dając moc y pozwalając na onych temuż wóytowi teraz y napotym będącemu, wszelkie mieć zabudowanie y szynki bez żadnego do skarbu naszego, oprócz czopowego, szelężnego, płatu, turbacyi, przeszkody albo iakowey od ekonomów naszych prepedycyi, którey niniejszym przywileiem naszym zakazuiemy y wiecznie od tego wszystkiego urodzonego wóyta naszego przez terazniejszą donacją uwalniami tą wolnością, iako y przed tym dawnieysi wóytowie od antecessorów naszych zaszczytzeni byli y przez rewizorów naszych, do teyże ekonomii zeslanych, cum exceptione zachowani zostali, chcąc mieć y pilnie przykazując wóytowi y burmistrowi według postanowienia antecessorów naszych brukować ulice, mosty po drogach, gościncach y na rzekach nowe budować, stare poprawować, kominy po domach murowane mieli, aby doglądali; przy tym, aby łąznią iedną na potrzeby ichże własny y dla dochodu na potrzeby mieyskie, nie pozwalając nikomu z chrześcian, ani żydów mieć inney, wystawili, postanawiamy

y potwierdzamy, zachowując wcale nasze królewskie y kościoła Bożego katolickiego. Na co dla większey wagi, wiary y pewności do takowey konfirmacyi naszej własną się ręką podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie roku Pańskiego tysięcznego siedmsetnego piędziesiątego czwartego, miesiąca Junii dwudziestego siódmego dnia, panowania naszego dwudziestego drugiego roku. U tego przywileju konfirmacyjnego, od nayjaśnieyszego króla jego mości Augusta trzeciego, wielkiego xiążęcia Litewskiego, miasteczku j. k. mości Lipskowi danego y służącego, podpis ręki tegoż nayjaśnieyszego króla jego mości Polskiego, przy zawieszoney na sznurze jedwabnym koloru niebieskiego pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego, tudzież adscripcya, oraz podpis ręki wielmożnego jego mości pana sekretarza pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego temi wyrażają się słowy: Augustus rex. Konfirmacya praw y przywilejów mieszczanom Lipskim w ekonomii Grodzieńskiej. Józef Dulemba — j. k. mości pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz.

Który to takowy przywilej konfirmacyjny, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona wielmożnego jego mości pana Krzysztofa Lichodziejewskiego — strażnika wojewodstwa Mińskiego do akt, jest do xiąg tribunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych, w Grodnie expedyowanych, przyjęty y wpisany.

1586 г. Апрелья 4-го дня.

Изъ книги № 59, за 1715 г., л. 760.

17. Привилегія короля Стефана Баторія землянину Сонгину на устройство моста на рѣкахъ Клевѣ и Трокупи и взиманіе мостовой пошлины.

Roku tysiąc siedmsetnego piętnastego, miesiąca Augusta dziewiętnastego dnia.

Przed nami sędziami głównymi, na trybunał w wielkim księstwie Litewskim z wojewodztw, ziem y powiatów, na rok wyżej pomieniony obranemi, stanowszy oczewisto u sądu imię pan Stephan Frackiewicz—krayczy Upiński, pokładał y ku актыкованиу подаł przywiley króla jego mości Stephana, sam oryginal po Rusku pisany, дану пану Songinowi на myto mostu Klewickiego, на Polskie przewidziony, z iedną pieczęcią mnieyszą wielkiego księstwa Litewskiego, prosząc, aby y z rzeczą w nim wyrażoną był do akt przyjęty y do xiąg głównych wieczystych trybunału wielkiego księstwa Litewskiego wpisany, służący y należący ww. oo. iezuitom nowiciatu Wileńskiego; który z russkiego на polskie pismo verbum de verbo przepisawszy, а do xiąg głównych trybunału wielkiego księstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjmując, tenor taki iest:

Стефанъ, Божію милостію король Польскій и проч. Ознаймуемъ тымъ листомъ нашимъ; ижъ будучи намъ господару въ създѣ въ панствѣ нашомъ великомъ князствѣ Литовскомъ, донесены суть до насъ и пановъ радъ нашихъ, на тотъ часъ при насъ господару будучихъ, просьбы земенина нашего повѣту Опмянского Лаврина Мартиновича Сонгина о томъ: ижъ людямъ народу шляхецкого и купецкимъ, также и инымъ всякого стану на гостинцу великомъ, который съ Нового-

рода идетъ до Опмены и Клевѣицы черезъ мѣсто старосты Жомойдского пана Яна Кишки Ивейское, мимо Сурвилишки, въ небудованью мосту на рѣцѣ Клевѣ и Трокупи, небеспечнымъ и труднымъ переѣздомъ великіе шкоды дѣютъ, абысьмы господарь, зъ ласки наше господарское, вжо большъ всемъ людемъ, менованнымъ гостынцомъ ѣздячимъ, шкоды и лихого переѣзду теперъ ие допустили, а ему Сонгину мостъ на той рѣцѣ Клевѣ и Трокупи, яко вчаснику грунту и береговъ тое рѣки Клевы и Трокупы, кромъ другихъ участниковъ его, будовати у мостовое брати позволяли. Ино мы господарь, намовившисе въ томъ зъ паны радами нашими, на тотъ часъ при насъ господару будучими, а бачечи то бытъ речъ слушную и потребную, безъ шкоды скарбу нашего и рѣчи-посполитое, и тежъ маючи певную вѣдомость о томъ зломъ переѣздѣ на той рѣцѣ Клевѣ и Трокупи, также паметаючи на службы его, которые онъ, у войскахъ нашихъ господарскихъ бываючи, прогивко неприятели нашего чинилъ и вязни приводилъ, его властнымъ наеладомъ мостъ будовати и отъ всякого стану людей на той рѣцѣ Клевѣ и Трокупи, безъ жадного обтеженія, по два пѣнези бѣлые отъ дуги зъ ласки наше господарское ему Лаврину Сонгину, малжонцѣ, дѣтемъ и потомкомъ его брати и на пожитовъ ку имѣнью его Сурвилискому оборочати позволили, безъ всякое перешкоды; а съ того намъ господару и до скарбу нашего ничого платити и личбы ни-

которое чинити не мають. И на то есмыо ему, жонѣ, дѣтемъ и потомкомъ его дали сесь нашъ листь съ подписомъ руки наше господарское, до которого на твердость и печать нашу притиснути есмыо велѣли. Писанъ у Городнѣ, лѣта Вождя Нарожения тысяча пятьсотъ осемьдесятъ шостого, мѣсяца Априля четвертого дня. У tego przywileiu, przy pieczęci mnieyszey, podpis rąk temi słowy: Stephanus

Rex. Левъ Сапѣга—подканцлерій Великого Князства Литовского.

Któryż to przywilej króla iego mości Stephana, za pokładaniem do akt przez osobę w wierzchu mianowaną, z rzeczą w nim wyrażoną, iest przyięty y do xiąg głównych wieczystych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego wpisany.

1589 г. Марта 9-го дня.

Изъ книги № 50, за 1706—1708 г., л. 931—934.

18. Привилегія короля Сигизмунда III-го на основаніе города Биржъ съ наданіемъ ему Магдебургскаго права, подтвержденная королею Владиславомъ IV въ 1642 году.

Roku tysiācnego siedmsetnego szóstego, miesiāca Septembra szóstego dnia.

Przed nami sędziami głównymi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z wojewodztw, ziem y powiatów, na rok teraznieyszy tysiāczny siedmsetny szósty obranemi, stanówszy oczewiscie patron imśe pan Michał Frąckiewicz, przywilej nayiaśnieyszego króla iegomości polskiego Władysława czwartego, miastu Birzańskiemu na rzecz w nim wyrażoną dany, do akt podał w te słowa pisany:

Wladislaus quartus, Dei gratia rex Poloniae etc. Significamus praesentibus literis nostris, quorum interest, universis et singulis, exhibitas fuisse coram nobis literas pargameneas, manu serenissimi olim parentis nostri desideratissimi subscriptas, et sigillo minoris cancellariae magni ducatus Litvaniae pensili communitas, sanas, salvas et illaesas, omnique suspitionis notā carentes, continentes in se certas liber-

tates et immunitates, civitati illustris. Janussii Radziwił, ducis Birzarum et Dubincorum, sacri Romani imperii principis, archicamerarii magni ducatus Litvaniae, Camenecensis, Casimiriensis, Seyvensis, Bystricensis capitanei, nostri administratoris Mohyloviensis, haereditariae Birze D—sis servientes, petitumque à nobis est, ut easdem autoritate nostra regia approbare, confirmare et ratificare dignaremur. Quarum quidem literarum tenor de verbo ad verbum sequitur estque talis:

In nomine sanctae et individuae Trinitatis, Patris, et Filii, et Spiritus sancti. Amen. Quod cum humanae naturae ea sit fragilitas, ut omnium rerum et actionum, etiam quae splendore atque autoritate immortalem expostulare videntur memoriae, facile nos caperet oblivio, et quae in usum et commodum hominum studio, labore atque diligentia conduntur, statuuntur et perficiuntur, temporis

diuturnitate brevi evanescerent, nisi literarum apicibus consignata, facile ad cognoscendum et repetendum, cuique sese exhiberent via. Pro inde at illa, quae nonnunquam praeclare et gloriose gesta sunt, his et jura, privilegia et statuta, principum benevolentiam in usum hominum concessa et donata, sagax hominum industria literis mandare adinvenit et consuevit. Nos etiam Sigismundus tertius, Dei gratiam rex Poloniae, etc. nec non regni Sveciae proximus haeres, et futurus rex. Significamus tenore praesentium, quorum interest, universis et singulis, harum notitiam habituris, quod cum illustris et magnificus Christophorus Radziwił, dux in Birze, et Dubinki, palatinus Vilnensis, supremus exercituum M. D. Litvaniae, Solecensis, Kokenhausensis, Urzędoviensis, Borissoviensisque etc. capitaneus, exposuisset nobis propter splendorem, ornatumque patriae, et nominis, et defensionem loci atque reipublicae, se in animum induxisse et suscepisse oppidum patrium et haereditarium Birze ex lapide et cocto latere velle exaedificare, arcemque et oppidum ipsum contra insultum hostis Moschi, cuius finibus proximum est, ad incursionemque ac repellendum aptum, praesidiis firmare et communire. Et quandoquidem rempublicam hanc nostram, et opibus optime auctam, et praesidiis quam plurimis undique firmatam et stabilitam, tum et civitates optime constitutas esse cupiamus, studium hoc et operam magnifici Christophori Radziwił, quo et reipublicae dignitatem amplitudinemque adaugere, et tueri; et patrii loci splendorem illustrare, non sine magnis sumptibus, suscepit, vehementer non possumus non probare in foundationem et munitiorem oppidi Birze, cuius nomen, denominationem patriae Radzivilorum habet, libenter assentimur et approbamus: ac ut tanto maiori diligentio et studio opus inchoatum perfici et frequentiam hominum compleri possit,

quos libertatum dulcedo, et convocare, sive allicere et acuere, atque excitare consuevit, tum propter praeclara et amplissima familiae Radzivilorum, reipublicae huic atque praecessoribus nostris regibus Poloniae et magnis ducibus Litvaniae, pacis et belli temporibus praestita merita, ipsiusque magnifici Christophori Radziwił singularem virtutem et dignitatem, quibus ad se ornandum et amplificandum quasi perpetuis nexibus obstricti et obligati tenemur, tum reipublicae nostrae dignitatem, quam privatorum opes et praesidia amplificant et tuentur, oppidum Birze iure civili donandum, et certis praerogativis atque libertatibus ex speciali gratia nostra regia ornandum duximus et praesentibus donamus et exornamus. Imprimisque oppido Birze ac omnibus illius incolis praesentibus et futuris, jus Teutonicum, quod Magdeburgense vocatur, et cuiusmodi civitas nostra Vilna utitur, damus et concedimus, removendo ab oppido proefato omnia iura terrestria magni ducatus Litvaniae, caeterasque consuetudines, quae ius teutonicum perturbare consueverunt, eximendoque illud, ac cives suburbanos, ac incolas illius omnes, inter limites consistentes, praesentes et futuros, ab omni iurisdictione et potestate omnium et singulorum magni ducatus Litvaniae palatinorum, castellanorum, capitaneorum, iudicum, subjudicum, et quorumvis magistratum iudicialium, ac eorum tribunalium, ita, quod coram ipsis, aut coram aliquo pro causis tam magnis, quam parvis et quibusvis excessibus, vel rebus citati, parere et respondere, aut ob non partitionem et condemnationem quamcunque paenas aliquas pati et subire non teneantur; verum coram avvocato et magistratu suae civitatis, tantummodo iure teutonico respondebunt. Cui quidem avvocato et scabinis, ac magistratui civitatis praedictae legitimam in omnibus et singulis

causis, tam civilibus, quam criminalibus, sive capitalibus, puta furti, homicidii, membrorum mutilationis, incendii, et quorumvis maleficiorum et excessuum, plenam facultatem et auctoritatem tribuimus et concedimus iudicandi intra metas et limites eiusdem oppidi iure teutonico, ac secundum illius formam animadvertendi innoxios et corrigendi excessus ita, ut in aliis tam regni, quam magni ducatus Litvaniae civitatibus, maxime Vilnae observatur; integra tamen permanente via appellationis ad haeredem et dominum oppidi eiusdem. Ad literas autem et actiones civitatis obsignandas, oppido illi Birze, stemma, sive publicum insigne donamus et assignamus: vexillum album et in illius medio aquila nigra, hoc, quo cernis, modo depictum. Quod quidem stemma, seu insigne perpetuum eiusdem civitatis esse volumus. Omnes etiam, et singulos cives eiusdem oppidi Birze, tum et societates et collegia artificum quorumvis, instituta in eodem oppido, et in posterum instituenda, in praerogativis, et existimatione, civibus et societatibus, ac collegiis civitatis Vilnensis, aliarumque magni ducatus Litvaniae civitatum adaequamus, et pares esse volumus. Deinde vero quod fori septimanalis et nundinarum recte constituta ratio non parum etiam incrementi et amplitudinis adferre consuevit civitatibus ac oppidis, in eo oppido, seu civitate Birze forum septimanale, in qualibet septimana peragendum, unum videlicet die dominico, aliud feriâ quintâ constituimus. Annualia autem sive mercatus bonis temporibus anni inducimus et ordinamus, primum quidem pro festo purificationis beatae virginis Mariae, alterum pro festo nativitatis sancti Joannis Baptistae, iuxta calendarium romanum. Ad quos quidem mercatus liberum esse volumus, et omnes cuiuscunque gentis et nationis mercatores, negotiatores, vectores et artifices, caeterique homines venire possint, modo non sint eius-

modi, quos iura ferre non permittunt, facultatemque habeant, in eodem oppido a die incepti mercatus, per quatuordecim dies continuos omnis generis negotiationes exercendi, atque tam equos, boves, agnos, capros, porcos, et animalia quaevis maiora et minutiora, alias etiam merces in pannis et aromatibus, vectualibus et suppellectili quavis, et aliis omnibus in universum mercimoniis, tam domesticis, quam exoticis, nullis penitus exceptis, vendendi, commutandi, contractus de illis faciendi, aliaque omnia et singula agenda exercendaque, quae in celeberrimis etiam mercatibus, seu nundinis exerceri solent. Et cum ex antiquo Vilnâ Rigam euntibus et redeuntibus, iter per civitatem Birze fuerit usitatum et institutum, sed praeteritis annis propter arcium finitimarum circa Dzwina ab hoste Moscho occupationem est mutatum, et per Surdaki institutum, verum liberatâ hoc metu universâ illâ provinciâ, iter illud civitati Birzensi restitui- mus, instituimusque et decernimus, ut Vilnâ Rigam versus tam negotiatores et caeteri homines, et vectores euntes, non alio itinere, quam per Onikszy, Kupiszki et Birze, quae commodior et melior via est, proficiscantur, iterque illud tanquam publicum et usitatum habeant et sequantur, et per Surdaki, quâ hactenus commeari consueverant, amplius proficisci non audeant et praesumant. Ut autem ad inhabitandam et incolendam eam civitatem, in qua ornanda et munienda sumptus non mediocres ipse illustris et magnificus Christophorus Radziwił facturus est, eo facilius homines invitentur, reddaturque populosior et opulentior, eandem omnesque illius incolae gaudentes iure civitatis eximimus et liberos facimus temporibus perpetuis a solutione theloneorum pontalium, aggeralium et aliorum, quocunque nomine, tam in bonis nostris, quam in bonis nobilium, quomodo libet institutorum

et instituendorum, concessorum et concedendorum, et generaliter ab omni eorundem exactione a mercibus quibuscunque, quocunque nomine vocantur, tam per terram, quam etiam per flumina navigabilia, secundo, vel etiam adverso flumine, per magnum ducatum Litvaniae et caeteras eiusdem ducatus ditiones in perpetuum liberi sunt. Ad extremum etiam, ut beneficia beneficiis cumulentur, eandem civitatem, seu oppidum Birže, uti novum et nunc primum locatum, eximimus et liberum facimus a solutione thelonei generalis in magno ducatu Litvaniae, hoc tempore usitati, quodque vetus vocatur, et si quod aliud in posterum fuerit institutum, contributionumque aliarum omnium publicarum, laudatarum, et laudandarum, quocunque illae nomine et instituto publico conferuntur, vel conferentur, ad viginti quinque annorum decursum. Quod earundem contributionum praefectis et quaestoribus denuntiatum esse volumus, mandantes, ut ab eo tempore, per integros viginti quinque annos a civibus iisdem, qui literas testimonii obsignatas, sigillo civitatis praedictae Birže, vel sui domini produxerint, contributiones nullas publice constitutas, et in posterum constituendas ab iisdem, vel mercibus eorum exigere praesumant difficultatesque eo nomine facessent. Quae omnia superius expressa et descripta rata, firma et inviolabilia facere in perpetuum eidem oppido, sev civitati Birže promittimus. Atque in eorum fidem et testimonium praesentes manu nostra subscripsimus, sigilloque magni ducatus Litvaniae communiri mandavimus. Datae Varsaviae in comitiis generalibus, die nona mensis Martii, anno Domini millesimo quingentesimo actuagesimo nono, regni vero nostri anno secundo. Sigismundus Rex. Sigillum pensile magni ducatus Litvaniae. Gabriel Woyna—sacrae regiae maiestatis in magno ducatu Litvaniae notarius.

Nos itaque Vladislaus quartus petitioni per praefatum illustrem Janussium Radziwił—magni ducatus Litvaniae archicamerarium, apud nos factae, uti iustae, benigne annuentes, praeinsertas literas, in omnibus eorundem punctis, clausulis, articulis, et conditionibus approbamus, confirmamus et ratificamus, cum hac melioratione, ut nundinae communes, alias targi, singulis diebus dominicis, iuxta praescriptum privilegii originalis, in dicta civitate Biržanensi celebrari solitae, in diem sequentem, videlicet feriam secundam transferantur. Tum et libertatem ratione desolationis ab oneribus vectigalium, et theloneorum, vulgo stare myta nuncupatis, persolvendis, a serenissimo olim, rege parente nostro desideratissimo, eidem civitati Biržanensi, ad certos annos concessam, (qua ob continuos belli motus intermissa, uti non poterat), eandem ex speciali nostra gratia, in annos duodecem prorogandam esse duximus, uti quidem prorogamus, et concedimus hisce literis nostris. Quae omnia et singula supra scripta vim et robur debitae firmitatis obtinere volentes, praesentes manu nostra subscripsimus et sigillo magni ducatus Litvaniae communiri mandavimus. Datum Varsaviae, die vigesima septima mensis Martii, anno Domini millesimo sexcentesimo quadragesimo secundo, regnorum nostrorum Poloniae et Sveciae decimo anno. Vladislaus Rex. Sigillum minus pensile magni ducatus Litvaniae. Chritophorus Zawisza—notarius magni ducatus Litvaniae. Vice cancellariatu illustrissimi et reverendissimi domini Martiani Tryznae—episcopatus Vilmensis coadiutoris. Recepit Vladislaus Kierdey, sacrae regiae maiestatis secretarius. Hucusque contenta privilegii. Ego Janussius Radziwił—dux Biržarum et Dubincorum, sacri romani imperii princeps, magni ducatus Litvaniae archicamerarius, Mohyloviensis administrator, Kasimir. Camenec. Seyvensis etc. capitaneus,

post obtentum eiusmodo privilegium confirmationis a serenissima regia maiestate, domino meo clementissimo, originale, manu sacrae regiae maiestatis subscriptum et sigillo minori magni ducatus Litvaniae communitum, archivo meo asservavi, hoc vero transcriptum, deducendo ad incolarum Biržensium, nec non eorum, qui iure eiusdem civitatis gaudere in animum induxerint notitiam, manu, sigilloque meo, maioris fidei erga signatum, civibus et incolis civitatis meae Biržensis extradi mandavi. Datum Vilnae die septima mensis Maii, anno millesimo sexcentesimo quadragesimo secundo. Na tym przywileiu przy pieczęci iasnie oświeconego xięcia imści Radziwiła, podpis tegoż iasnie oświeconego xięcia imści tymi słowy: I. Radziwił. Na wierzchu tego przywileiu con-

notacia iedna w te słowa: Roku tysiąc sześćset czterdziestego trzeciego, miesiąca Marca dwunastego dnia. Ta kopia przywileiów królów ichmościów. Pan Symon Smilgiewicz y pan Jan Żupszewicz obywatele miasta Birż, do akt na urządzie pokładali. Stachowski Mikołaj—podstarości Wileński. Druga zaś connotacia w te słowa: Roku tysiąc sześćset czterdziestego trzeciego, miesiąca Marca dziesiątego dnia. Ta kopia przywileiów królów ichmościów do akt xiąg grodzkich Wiłkomirskich pokładana. Адамъ Костялковскій—вгородскій Вилкомирскій писарь.

Który to przywilej przez wyżey pomienionego patrona do akt podany, iest do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1590 г. Марта 23-го дня.

Изъ книги № 33, за 1691 г., л. 678.

19. Копія привилегіи короля Сигисмунда III, выданная нѣкоторымъ землянамъ Ошмянскаго повѣта на причисленіе ихъ къ шляхтѣ Ошмянскаго повѣта.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ девятьдесятъ первого, мѣсеца Іюля девятого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земля и повѣтовъ, на рокъ теперешній тысяча шестьсотъ девятьдесятъ первый обранными, постановившисе очевидно у суду панъ Михаль Репницкій видимусъ привилею его милости пана Казимера зъ Голевщизны Дорняка, домовству оного и инымъ въ томъ привилею мянованымъ особомъ служацій, до

аетъ книгъ головныхъ трибунальныхъ Виленскихъ справъ вѣчистыхъ подалъ, просечи насъ именованой особы, ажебысьмо до актъ приняли и у книги уписать велѣли. Которого мы судъ огледавши и читаного выслушавши, велѣли есьмо принять и уписать, а уписуючи у книги слово до слова таеъ се въ собѣ маеъ: Видимусъ съ книгъ владовыхъ земскихъ вѣчистыхъ повѣту. Опшенского. Лѣта Божого нароженья тысяча пятьсотъ девятьдесятъ первого, мѣсеца Октебра второго дня. На рокахъ судовыхъ земскихъ, водлугъ

статуу о светомъ Михалѣ, святѣ римскомъ припалыхъ, и судовне отправоваанныхъ, передъ нами вradoмъ судовымъ земскимъ, повѣту Ошменского, Станиславомъ Станиславовичомъ Саковича—судью, Андреемъ Сасиновичомъ Бѣликовича, подсудюмъ, а Петромъ Станиславовичомъ Саковича—Дровиницкимъ писаромъ, ставши очевисто земяне короля его милости повѣту Ошменского: панъ Миколай Балтромѣвичъ Мерла, а панъ Грегорей Федоровичъ Сорока повѣдили то, ижъ што дей они и иншіе вчасники ихъ имѣнича дворы свое мѣли въ присудѣ замку господарского Кгеранойнского, тогда дей король его милость, зъ ласки своее господарское, за чоломъ битіемъ ихъ, вынявши ихъ съ тыми имѣничами ихъ съ того присуду замку Кгеранойнского въ присудъ и подъ хоруговъ повѣту тутюшнего Ошменского съ тыми имѣничами ихъ привернути, и на то имъ привилей свой дати рачилъ, который то привилей ихъ милости господарскій, на паргаминѣ писанный, верху мененные панъ Миколай Мерла, а панъ Грегорей Сорока самъ отъ себѣ и именовъ вчасниковъ своихъ, въ томъ привилею именовъ описанныхъ, теперь передъ нами вradoмъ поладали и хотечи то они мѣти, абы тое вылучене съ присуду замку господарского Кгеранойнскаго, а привернене ихъ до присуду и подъ хоруговъ повѣту тутюшнего Ошменского, за имѣничами ихъ вѣдомо въ насъ врадъ и инныхъ людей было, просили насъ, абы тотъ привилей королевскій его милости до книгъ земскихъ вѣчистыхъ повѣту Ошменского былъ вписанъ, который уписуючи слово до слова такъ се въ собѣ маеть: Жигмонтъ третій, Божью милостью король польскій и т. д. Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ, кому того потреба будетъ вѣдати, инѣшнимъ и на потомъ будучимъ: били намъ господару чоломъ земяне наши Миколай Бал-

тромѣвичъ Мерла, Грегорей Федоровичъ Сорока, Матей и Грегорей Маслове, Янъ Каменскій, Павелъ Борзовей, Миколай Можейко, Миколай Закревскій, Андрей Чеховичъ, Войтехъ и Миколай Яновичи, Лавринъ Нѣмцевичъ, Щасный Ятовтовичъ, Богданъ Чижъ, Себастьянъ Дорняка, Миколай Загоранка, Станиславъ Шимаъ а Юрій Мисевичи, Езофъ и Насупъ Александровичи Турчиновичи, и повѣдили передъ нами, ижъ продкове ихъ и они сами ажъ до сихъ часовъ, будучи зъ имѣничами своими подъ присудомъ имѣнича нашего спадкового Краштольтовского замку Кгеранойнского, съ которыхъ имѣнъ жадное иншее повинности и службы ку тому замку Кгеранойнскому неповинни полнити, одно изъ нихъ службу земскую военную, яко иншая шляхта, обыватели великого князства Литовского полнять, повинни есть полнить. А теперь хотечи быть подъ присудомъ и хоруговью повѣту Ошменского, для того просили насъ господара, абыхмо въ томъ ласку нашу господарскую имъ показавши, съ тыми имѣничами ихъ зъ влады и присуду Кгеранойнского вызволивши, подъ присудъ и хоруговъ повѣту Ошменского, заровно до жыванья свободъ и вольностей шляхецкихъ, пропустили. За которыми насъ у причинѣ вѣкоторые ихъ милость панове рады и врадники наши дворные великого князства Литовского жадали, въ чомъ мы видечи быть жодане ихъ милости пановъ радъ пристойное и чолобитье ихъ самихъ слушное, то есмы зъ ласки нашее господарское учинили, а яко всимъ иннымъ поданнымъ нашимъ, людемъ рыцерскимъ стану шляхецкого, зъ доброты и ласки нашее господарское, ку розмножанью вольностей и свободъ шляхецкихъ, естесмо хутливи и щодробливи, такъ и тымъ земляномъ нашимъ ласку и щодробливість нашу господарскую показали, а то есть верху помененныхъ особъ Миколая Бал-

тромаевича Мерлу зъ имѣнными его прозываемыми Кгавьєю, надъ рѣкою Кгавьєю лежачого, и зъ другимъ имѣнникомъ Дудинскимъ, у логѣ лежачимъ, надъ рѣкою Дудою, Григорья Федоровича Сорочу зъ имѣннемъ его прозываемымъ Бараво, тамъ же надъ рѣкою Дудою лежачимъ, Матея и Григорья Масловъ зъ имѣннемъ ихъ Покговейскимъ, а другимъ имѣннемъ того Матея Подгуратишками, Быгговскимъ и Костеневскимъ, Ява Каменского зъ имѣннемъ его Трилупскимъ Володковскимъ, Николая Можейка зъ имѣннемъ его Покговейскимъ, надъ рѣкою Кгавьєю лежачого, Николая Закревскаго зъ имѣннемъ его Покговейскимъ, тежъ надъ рѣкою Кгавьєю лежачого, Авдрея Чеховича зъ имѣнными его Покговейскимъ и Дудою, Войтеха и Николая Яновичевъ, зъ имѣннемъ ихъ Трилупскимъ, Лаврина Нѣмцевича зъ имѣннемъ его Трилупскимъ, Щасного Ятовтовича зъ имѣннемъ его Ятовтовичи, Богдана Чижка зъ имѣннемъ его Червею, надъ рѣкою Червею лежачого, Себестяна Дорвяку зъ имѣннемъ его Волковщизною, Николая Загоранка зъ имѣннемъ его Упитою, надъ рѣкою Упитою лежачимъ, Станислава Шимана и Юрья Миввичевъ зъ имѣннемъ ихъ Трилупскимъ, надъ логомъ Трилупскимъ лежачимъ, Езона и Насупа Александровичевъ Турчиновичевъ зъ имѣннемъ ихъ Упитою Ташликовскимъ, надъ рѣкою Упитою лежачимъ, съ присуду и послушенства того имѣнья нашего спадкового Кгаштолтовского замку Кгеранойнскаго тымъ нашимъ упривилееваннымъ листомъ вѣймуемъ, вызвляемъ и приворочаемъ ихъ подъ присудъ, справу и владзу судовъ земскихъ, то есть владу земскому, вгродскому, подкоморскому и хоруговъ повѣту Опменского. А таеъ они сами, жены, дѣти, щатки и потомки ихъ, одъ даты сего листу нашего, съ тыхъ имѣнней своихъ, веру помененныхъ, и тежъ еслибы хто собѣ зъ нихъ,

або изъ потомковъ ихъ прикупилъ якую тамъ же въ томъ повѣтѣ ку имѣнью своему прикуплю, або якимъ кольвекъ обычаемъ, выслугою, даровизною набылъ въ томъ повѣтѣ Опменскомъ, передъ судомъ земскимъ и вгродскимъ, порядкомъ звѣлымъ статутнымъ, за позвы будъ земскими, або вгродскими судити и справоватисе, и службу земскую военную намъ господару и потомкомъ нашимъ подъ хоругвьєю Опменскою служити и вшелякихъ вольностей, свободъ, правъ, яко инная старожитная шляхта великого князства Литовского, съ тыми имѣнными своими уживати вѣчными и непорушными часы мають. И хотя быхмо мы господарь, або потомки наши, короли ихъ милости Польскіе и великіе князи Литовскіе, тое имѣње спадковое Кгаштолтовское, замокъ Кгеранойны кому кольвекъ будъ доживотнымъ, або вѣчистымъ и якимъ кольвекъ иннымъ правомъ дали, завели и зъ руеъ нашихъ выпустили, тогда таковое кожде право и дата наша шкюдити не маеть, ани будетъ мочи тымъ веру помененнымъ имѣннамъ ихъ и тыхъ, хто кольвекъ ихъ будетъ держати, вѣчными и непорушными часы. А особливе то варуемъ симъ листомъ нашимъ, если бы хто зъ поданныхъ нашихъ тамошнихъ Кгеранойнскихъ одѣныхъ и одъ помочниковъ ихъ въ забранью вгруттовъ, або тежъ боехъ, грабежохъ и въ якихъ кольвекъ иншихъ речахъ кривду поносили, въ таковыхъ всихъ справахъ, за помочью и вѣдомостью старостъ Кгеранойнскихъ, подданные наши ихъ выжей помененныхъ особъ и потомковъ ихъ передъ судъ Опменскій вгродскій и земскій позвами позывати и справедливости собѣ доводити мають. И на то есьмо имъ самимъ и потомкомъ ихъ дали сесе нашъ листъ съ подписомъ руи наше господарское, до которого и печать нашу великого князства Литовского привѣсити есьмо велѣли. Писанъ у Варшавѣ,

лѣта Божого нароженя тысяча пятьсотъ девятдесятого, мѣсеца Марца двадцать третьего дня. У того привилею короля его милости печать меньшая подканцлерская привѣшана и подпись руки его королевское милости тыми словы: Sigismundus Rex; а подпись руки писара его королевское милости тыми словы: Матей Война—писарь. Што про паметь до книгъ владовыхъ земскихъ вѣчистыхъ повѣту Опменского записано, съ чого и сеь видимусь князю Адаму Выдровскому—плебану Жижмонтійскому въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ тринадцатомъ, мѣсеца Октября третьего дня, подъ нашими владовыми печатями мене Яна Корсака—секретара его ко-

ролевское милости, судьи, Станислава Александровича князя Свирского — подсудва, а съ подписомъ руки мене Станислава Внучка — писара есть выданъ. Писанъ у Опменѣ. У того видимусу печати двѣ, одна большая судьи, а другая меньшая подсудва, владниковъ земскихъ Опменскихъ, воскомъ червонымъ подложонныхъ притисненныхъ, а при печатяхъ подпись руки писара тыми словы: Станиславъ Внучекъ—земскій Опменскій писарь, а коректа въ тые слова: Сворыгговаль съ книгами Юрій Масло. Которыйжъ то видимусь, за поданьемъ черезъ особу въ верху мененую одного до актъ, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ уписанъ.

1590 г. Апрелья 9-го дня.

Издъ книги № 22, за 1682 г., л. 253.

20. Листъ королевы Анны ревизору Гралевскому о надѣлѣ землей дворянъ Станевичей.

По жалобѣ шляхтичей Станевичей на администраторовъ королевскихъ имѣній, которые во время разверстки земель отрѣзали у шляхтичей

земли безъ всякого вознагражденія, королева Анна предписываетъ ревизору Гралевскому разслѣдовать это дѣло и представить на усмотрѣніе королевы.

Лѣта отъ нароженя Сына Божого тысяча шестьсотъ осьмьдесятъ второго, мѣсеца Мая девятого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земли и повѣтовъ на рокъ теперешній вышъ писанный обраными, постановившисе очевисто у суду пленипотентъ панъ Александръ Естко, тотъ листъ королевой ее милости Анны, до его милости пана Яна Гралевского—ревизора на тотъ часъ будущого,

до актъ книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ подалъ въ тые слова написанный: Anna, z Bożej łaski królowa Polska etc. Szlachetnemu Janowi Gralewskiemu rewizorowi naszemu towarów naszych leśnych w Litwie y na Podlasiu, wiernemu nam miłemu łaskę naszą. Szlachetny, wiernie nam miły! Skarzył się tu przed nami Szczęsny u Kasper Maciejewiczowie Staniewiczzy—bracia, iż im pomiarą odjęto gruntu ich własnego dziedzicznego niemało, od obsady naszej Oliskiej y

Puńskiemy y na zalewek stawu tamże przyłą-
czono, niedawszy im za to żadney nagrody, ani
odmiany, co ieśliby tak było, mieli by ci ludzie
krzywdę. A tak rozkazujemy wierności twoiey,
aby rewidując tam towary nasze, sprawę też
y skargę tych szlachciców werifikował przez
świadome a prawdziwe ludzie, przy bytności
abo zawiadomością dzierzawców naszych Olic-
kiego y Puńskiego, albo ichmć namiestników; a
gdzieby się tam prawda y krzywda ich oka-
zała, obacz wierność twoia tamże jakie miejsce
(bez) przeszkody puszczy albo gruntu osiadłego,

gdzieby się im tamże zamiana y nagroda dać
mogła, a to wszystko, nic tam nie oddaiąc
odniesie wierność twoia do nas, abyśmy sami
dobrze uważyli, co być może, a co nie. Dan
z Warszawy, dnia dziewiątego Kwietnia, roku
Pańskiego MDLXXXX. У того листу подпись
руки при печати наисвѣйшой королевы тыми
слова: Anna, królowa Polska. Который же
тотъ листъ, за поданьемъ оного до актъ черезъ
особу верху мененую, есть до книгъ голов-
ныхъ трибунальныхъ справъ вѣчныхъ упи-
санъ.

1593 г. Юня 25-го дня.

Изъ книги № 5144, за 1752—1753 г., л. 229.

21. Подтвердительная привилегія короля Сигизмунда III на древнія права и вольности
Полоцкой земли.

Документъ этотъ очень замѣчательнъ по своей
древности и важности содержания. Въ немъ при-
водится послѣдовательный рядъ подтвержденій
разными польскими королями и велими князьями
Литовскими древнѣйшихъ правъ и вольностей
„добрыхъ и христіанскихъ,“ дарованныхъ Полоц-
кой землѣ Витовтомъ, Сигизмундомъ, Свиргай-

ломъ, Казимиромъ, Александромъ и др. Въ этихъ
привилегіяхъ Литовскіе князья сохраняютъ за
Полоцкой землей древнѣйшія порядки и обычаи
самоуправленія, вытекавшіе изъ вѣчеваго устрой-
ства Полоцкаго княжества. Такъ какъ документъ
этотъ писанъ по русски, то подробнаго содержа-
нія къ нему не прилагается.

Feria secunda post dominicam: iubilate, die
vigesimā quarta mensis Aprilis, anno Domini
millesimo septingentesimo quinquagesimo se-
cundo.

Coram actis nobilis officii consularis Vilnen-
sis comparentes personaliter domini Leo Hrysz-
panowski, Onufrius Rajów et Theodorus
Panchilonek, degentes in terra, ad aeconomiam
palatinatus Połocensis pertinente, praesentes
litteras privilegii confirmationum seremissimii

Sigismundi tertii, regis Poloniae et magni du-
catus Lithuaniae, ruthenico idiomate scriptas
sigilloque M. D. Lit. pensili munitas, salvas
et illesas, nullius suspicionis obnoxias, in rem
et partem totius terrae Połocensis servientes,
cum introfusius contentis ad acta obtulerunt.
Quarum literarum, praemisso modo ad acta
oblatarum, de verbo ad verbum rescribendo
contenta, tenor sequitur estque talis:

Жигимонтъ третій, Божою милостію ко-

роль Польскій и проч. Озвнймуемъ симъ листомъ нашимъ всѣмъ въ обещъ и кождому съ особна, кому то вѣдати належитъ. Покладали передъ нами, господаремъ, бояре наши воеводства Полоцкога, панцерные и путные, листъ привилей продка нашего славное памети, короля его милости Стефана, съ подписомъ руки его королевское милости и съ печатью великого князства Литовскаго, данный всимъ паномъ Полоцкимъ, рыцерству, шляхтѣ, обывателемъ воеводства Полоцкога, въ которомъ привилей продка и вуя нашего, короля его милости Жигмонта Августа, тежъ на певные вольности и надавья обывателемъ, всимъ мѣщаномъ и всей земли Полоцкой данный, естъ вписанъ. И повѣдѣли тые то бояре панцерные и путные, ижъ тежъ они до тогожъ привилею належать, вижли ижъ не завжды для частыхъ потребъ своихъ онога досегнути могутъ; тогда били намъ господарю чоломъ, абы есмы тотъ привилей продка нашего, короля его милости Стефана, въ сесь листъ привилей нашъ вписати розказали и оный съ подписомъ руки наше имъ дали. Въ чемъ мы, господарь, видечи быть чоломъбиты ихъ слушное, велѣли есмы тотъ помененый привилей, передъ нами покладаный, въ сесь нашъ листъ вписать, который слово одъ слова такъ се въ собѣ маеть:

Стефанъ, Божью милостью король Польскій и проч. Чинимъ знаменито симъ нашимъ листомъ, нинѣшнимъ и напотомъ будучимъ, кому бы того была потреба вѣдати, ижъ што перво сего за продка нашего славное памети короля его милости Польского и великого князя Литовскаго Жигмонта Августа, съ Божого допущенья, черезъ непріятели нашего князя великого Московскаго съ посягненьемъ и несправедливимъ оторваньемъ отъ панства нашего великого князства Литовскаго замку и мѣста Полоцкаго, маестности, имѣней пановъ Полоц-

кихъ, рыцерства, шляхты, обывателей земли воеводства Полоцкога, въ земли Полоцкой лежащихъ, вси листы, привилей и твердости на права и вольности, всей земли Полоцкой лежащіе, на онъ часъ въ томъ замку Полоцкомъ, во церкви Святое Софеи, одъ продковъ нашихъ королей ихъ милости польскихъ и великихъ князей Литовскихъ наданые, суть побранны, а ижъ за помощью Божою за панованья нашего тотъ замок Полоцкій зъ рукъ того непріятели нашего, князя великого Московскаго, до панства нашего великого князства Литовскаго вже засъ взяли есмы, при которомъ имѣнья, въ той земли Полоцкой лежащіе, одъ того непріятели нашего, менованого Московскаго, освобоженые естъ; тогда мы господарь, зъ ласки наше, маючи ласкавый взглядъ на вѣрные, а намъ господарю и рѣчипосполитой пожиточные службы пановъ Полоцкихъ, рыцерства и шляхты, обывателей земли воеводства Полоцкога, ижъ они овимѣнья свои, въ земли Полоцкой лежащіе, спустошеные, съ которыхъ не только теперь, . . . але съ милости своее ку намъ господарю и рѣчипосполитой, бываючи на службахъ нашихъ господарскихъ и рѣчипосполитое, здоровье свое противъ люду непріятели нашего Московскаго выносечи и при добыванью того замку Полоцкога зъ рукъ непріятелискихъ Московскихъ не одно сами при насъ господарю были и, певные почты свое водлугъ набольшего преможенья своего на службу нашу господарскую выведши, зъ нелитованьемъ горль и маестностей своихъ, яко добрые, вѣрные рыцерские люди, служили, до которыхъ службъ и впродъ охотнѣйшими вчинити ихъ хочечи, будучи намъ на томъ теперешнимъ зъвѣдѣ у Вильни, за присланьемъ до насъ пословъ, то естъ подкоморога земли Полоцкое пана Оникея Корсака и писара земского земли Полоцкое Юрья Дроговицкаго, которые намъ долег-

лости ихъ прекладали, про то при тыхъ вольностяхъ, привилеяхъ первшихъ, одъ продковъ нашихъ королей ихъ милости и великихъ князей Литовскихъ имъ наданныхъ, zostавуемъ, якожь книги канцелярійскіе отворить и привилей, на вольность ихъ имъ наданный, до метричь вписанный, въ сесь листь привилей нашъ господарскій слово до слова увести есмыо розказали, который такъ се въ собѣ маеть:

Во имя Божое станьсе. Ижь всякіе вчинки цютлитые, которые съ обычаевъ людскихъ походятъ и бывають въ заховалостяхъ ихъ дѣланые, которыежь на знаемости звичаю, вчиненого часы своими, явне се черезъ до-свѣдченья оказываютъ, и вѣрне а стали до-ковакють, годно есть, абы слушне тежь въ чинности свое поживали, а были бы озвай-мены на письмѣ, выложеные и подтвер-женые для вѣдомости потомъ пришлое люд-ское, абы часу посполитого съ памяти не сходило; а про то мы Жигмонтъ Августъ Божьею милостью король польскій и проч. чинимъ знаменито симъ листомъ нашимъ, хто на него посмотрить, абы чтучи услышнить, ни-нѣшнимъ и на потомъ будучимъ, кому того потреба будетъ вѣдати. Били намъ чоломъ бояре Полоцкіе и мѣщане и весь городъ и вся земля Полоцкая и клали передъ нами листы дѣда нашего Казимера и дяди нашего Але-ксандра и пана отца нашего, королей и ве-ликихъ князей ихъ милости, штожь ихъ ми-лость перво сего пожаловали ихъ, дали имъ права вольные, добрые, христіанскіе, такъ въ Корунѣ польской, какже и перво того, которые доброволенства мѣли одъ продковъ нашихъ великихъ князей, одъ великого князя Витовта и Жигмонта и Сциргайла, и просили насъ, абыхмо имъ вси тые права и доброволенства нашимъ привилеємъ подтвердили. Мы, бачучи, ижь яко продкове ихъ, такъ и они завжды у суполной вѣрности заховалися ку продкомъ

нашимъ и къ намъ, хотечи имъ тую сталость ихъ вѣры и послугу щодробливостію нашою панскою отдати, въ особливое ласки нашей господарской, вси тые доброволенства, листы продковъ нашихъ, дѣда и дяди и отца на-шого, королей и великихъ князей ихъ милости, симъ нашимъ листомъ потвержаемъ, и права вольные, христіанскіе, добрые, справедливые симъ нашимъ привилеємъ на вѣчные часы даемъ. Наипервей: въ церкви Божіи и въ имѣ-нія церковные намъ не вступоватися, въ домъ Божій Светой Софеи и въ домъ Божій Светого Спаса и въ иншіе дома церковные намъ не вступоватися; а хто кого обвадить явно або ли тайно, ино намъ его не карати ни одною виною, ани имѣньемъ, ни нятствомъ, ни серебромъ, ни горломъ, олижь постановити его очи на очи на явномъ суду христіян-скомъ, и того хто вадилъ, и того, на кого ва-дилъ, и досмотрѣвши межи ними право учи-нити, хто будетъ што заслужилъ, какъ право вкажетъ, такъ его карати. А который кото-рую вину заслужить, ино его самого карати по его винѣ, а жоны и дѣтей не займати и имѣнья не рушати, нижли который будетъ въ томъ дѣлѣ, а то вѣдалъ, тыхъ карати; про-ступить-ли отецъ, ино отца карати, просту-пить ли сынъ, ино сына карати, а отца за сынню вину не карати, а сына за отцову вину не карати, только того самого карати, хто виновать будетъ. Также хто держить отчиз-ныя имѣнья своя, аболи кому што будетъ великій князь Витовтъ далъ, и великій князь Швидрикгаило далъ, и дѣдъ и дядя, и отецъ нашъ, короли ихъ милости, што кому дали, и мы што кому дали, то ему удержати, какъ въ королевствѣ Польскомъ и князи, и панове, и мѣщане держать. Всхочеть ли хто свое имѣнье продати, или оддати, или замѣнити въ кимъ, ино намъ, альбо намѣстникомъ на-шимъ явивши, продати и замѣнити. А въ куп-

ленины намъ Полоцкіе не вступоватисе, также и въ беззадщины ихъ и въ вотумерщины не вступоватисе намъ. Также который бояринъ альбо мѣщанинъ сойдетъ (съ) сего свѣта, ино жова тая вдова, доколѣ на вдовьемъ столыци сѣдитъ и имѣнемъ мужнимъ володаеть, а коли всхочеть пойти за иного мужа, ино ее силоу замужь не давати, а пойти ей зъ тымъ, што ей будетъ мужъ записалъ, а штобы то было вѣдомо племени первого мужа, або иннымъ добромъ людемъ, а имѣнье оставити дѣтемъ; а не будетъ дѣтей, ино братьи, а не будетъ братьи, ино близшимъ первого мужа. Тежь на боярскіе люди и на мѣщанскіе сабры дѣцкихъ намъ и намѣстникомъ нашимъ не давати. А будетъ ли кому кривда, ино перво у господаря его искати правомъ; паели не всхочеть господаръ его подобнымъ рокомъ права вчинити, ино намъ и намѣстникомъ нашимъ дѣцкіе давати, а вина, которая будетъ осужона, ино намъ господару своему заплатити. А въ люди намъ боярскіе не вступоватисе, а воеводѣ нашему Полоцкому мѣщанъ одному не судити, судити ему зъ бояры и зъ мѣщаны, а черезъ паруку въ нятельство не сажати, а по муцѣ вѣры не искати, а холопу и робѣ вѣры не няти, а въ подводы намъ коней въ Полочанъ не брати, ни въ поселскихъ путниковъ, ни въ сябровъ городскихъ. Также съ боярскихъ и съ мѣщанскихъ сель людемъ ненадобѣ ни на какую службу тягнути къ нашимъ влечимъ дворомъ. А старыхъ судовъ намъ непосуживати, ани своихъ судовъ судивши не посуживати, а въ заставу намъ бояръ и мѣщанъ Полоцкихъ, поселскихъ путниковъ не послыгати, а заставъ намъ у Полтеску некоторыхъ Полочаномъ николи не давати безъ ихъ воли, а съ нами имъ быти готовымъ на войну. А по волости нашей воеводѣ нашему не ѣздити, а поѣдетъ ли коли въ ловы, ино по станомъ его не даровати. А

станеть ли ся въ которого Полочанина татьба а доищутъ ли се татьбы, ино господарю оддати, а чога не достанеть, ино татя выдати; а бобры гнати по старой пошлинѣ, также важницу въ замку, або въ мѣстѣ напомъ Полоцкомъ, которую перво того держали бояре посполу зъ мѣщаны, за продковъ нашихъ, за дѣда нашего Казимера короля его милости, а потомъ съ тоежь важницы дядя нашъ Александръ—король его милость, платъ былъ взялъ ку скарбу его милости; ино король его милость, старшій панъ, а отецъ нашъ, засе тую вагу и плату съ нее бояромъ и мѣщаномъ дати рачилъ. А такъ и мы зъ ласки наше при той важницы ихъ заховываемъ, мають они на полы подавнему подле уставы продковъ нашихъ ее мѣти, то есть, мають въ кождый годъ удержати по два боярины, а по два мѣщанины и плату зъ нее выберати: и свою половину мають обернути на свое потреби. Такъ тежь которые дома и мѣстца церквомъ Вожимъ наданы славна одъ продковъ нашихъ, або Владыки и Игумена и инные князи и бояре, и мѣщане и люди добрые прикупили церквамъ Вожимъ, а тые дома и мѣстца суть въ замку, або середъ мѣста Полоцегого, и будутъ-ли за панованья щастливое памяти дѣда нашего Казимера короля его милости, Владыки и Игумена на тыхъ звѣчныхъ мѣсцахъ церковныхъ за собою слуги и инные закладники мѣли, мы и теперь Владыцѣ и Игумени дозволяемъ, на тыхъ мѣсцахъ ихъ, и въ тыхъ церковныхъ домѣхъ слуги и инные закладники за собою мѣти и ихъ судити; а то тымъ обычаемъ: язь мають имъ служити а поземъ имъ господаремъ своимъ съ тыхъ мѣстцъ мають давати. А будутъ ли ся которые съ нихъ торгомъ обходити, они мають серебщизну и ординщизну съ мѣстомъ нашимъ платити. А которые за мѣстомъ фольварки, поля и сѣножати церковные Вла-

дыа и Игуменя мають, на тыхъ поляхъ и на сѣножатехъ не мають торговыхъ людей, ани ремесныхъ за собою садити, ни жили мають садити людей сельскихъ, которые бы тамъ хлѣбъ пахали. Такожъ бояре Полоцкіе тымъ же обычаемъ, которые зъ нихъ отчизные свои дома и мѣста внутри города мають, або на мѣстѣ Полоцкомъ, и тежъ если будутъ еще за дѣда нашего Казимера и за дядка нашего Александра и за отца нашего королей ихъ милости, отцы ихъ и они слушнымъ а раднымъ обычаемъ которыя дворища покупили, або съ данины его милости мають, тымъ и теперъ мы дозволяемъ, на тыхъ дворищахъ слугъ и людей за собою садити и ихъ судити. Потомужъ, который бы съ нихъ хотѣлъ купецтвомъ, або ремесломъ которымъ обходити, тые мають съ мѣщаны нашими серебщизну нашу и ординщину платити и инные слушныя подати ку пожитку нашему земскому. А што се дотычетъ серебщизны, которуюжъ войтъ и бурмистры и радцы на свое потреби владуть на мѣсто нашо, того церковнымъ людемъ а боярскимъ помагати ненадобежъ, и тежъ которые бояре будутъ мѣти близко мѣста зстародавна свои лѣсы, и боры, и дубровы, и гаи, въ тыхъ ихъ лѣсахъ, и борехъ, и дубровахъ, и гаехъ не мають мѣщане на свои потреби мѣскіе дерева брати, на будованье домовъ и на дрова, ни жили мають мѣщане на свои потреби брати дерево около мѣста въ нашихъ борехъ, и лѣсахъ, и дубровахъ, и гаехъ, гдѣ здавна будутъ бирали, а въ боярскихъ не мають брати. А еслибы который бояринъ своею доброю волею дозволилъ мѣщаномъ у своемъ лѣсѣ и борехъ, и дубровахъ, и гаехъ дерево брати, ино то есть въ его воли. Также въ которого Полочанина загудать восеъ въ Ризѣ или индѣ, а придетъ до Полоцка, ино Полочаномъ взяти тотъ восеъ къ собѣ въ городъ, и карати его Полочаномъ

по своему праву, а намъ се въ то не вступовати. А Полочаномъ нашихъ рѣвъ и озерь не тавити, а хто потаитъ, мы ихъ карати маемъ, а Полочаны намъ не даритися никому. Такожъ есьмо и мыта имъ отпустили по всей нашей державѣ и тежъ серебщизну отпустили есьмо вѣчне. А которые Полочане межи собою побьются а за дѣцкимъ поеднаются, ино намъ куница шерстью зъ мирщины. Также воли посварятся Полочане и выдадутся оба въ костѣ, ино то вина наша; а если одинъ выдасть, а другій не выдасться, то есьмо имъ отпустили. А за закладную куницу брати по десети грошей, а поборцу по два гроши. Также дѣцкованья одъ рубля по чотыре гроши, а помильнаго по грошу; а владычному слугѣ и боярскому по томужъ дѣцкованье. А воеводинымъ слугамъ тивунства городного не держати, а съ тивуномъ воеводинымъ слугамъ по волости Полоцкой не ѣздити, а тивуну городскому на нашъ дворъ по три гроши на день, а на Черсветѣ воеводинымъ слугамъ не судити, судити тивуну постарой поплинѣ. Также на Невли суди не быти и по всей волости Полоцкой судити воеводѣ на городѣ. А также Владыцѣ на попехъ Полоцкихъ соборная куница шерстію, а въ пригонѣ Попомъ и Игуменомъ въ Владыцѣ не ходити, а церковныя дома присмотрати старостомъ городскимъ; а церковныхъ земель владычнымъ слугамъ не держати, а гривострижцу по волости не ѣздити, ани льну брати. Также намъ воеводу нашего Полочаномъ по ихъ воли, яко который будетъ воевода нашъ не любъ имъ, намъ воеводу дати по ихъ воли, а приѣхавши воеводѣ нашему въ Полоцку, первого дня крестъ цѣловати Полочаномъ на томъ, штожъ безъ ихъ sprawy Полочанина не карати ни въ чемъ, а воеводу городомъ не даровати. Тежъ Полочаномъ всимъ жити въ Полоцку добровольне, покуль хто хочеть; а будетъ ли

которому Полочанину отъ насъ насильство, намъ его силою не держати, ино ему путь чистъ, вуды хто хочеть, безъ всякое зацепки; а въ своемъ имѣннѣ во всемъ воленъ идучи прочъ продати, або которому пріятелю своему приказати, въ то намъ не вступоватися. А который Полочанинъ иметъ намъ о чомъ жаловатися о насилнѣ на Полочанина, приѣхавши до Литвы одинъ безъ исца: намъ съ Литвы дѣцкога не слати, писати намъ листъ свой ку воеводѣ нашему, хотя о смертней винѣ, ино ему судити по дѣлованью, а осудивши его въ Полоцкужъ карати виноватого по ихъ праву съ Полочанъ по испросу. А воеводѣ нашему одъ пригоновѣ городскихъ посула не брати, а чоломъ битіе намъ въ Полочанъ примовати, также воеводѣ нашему отъ варъ имати гостинца по полу копы грошей со всякой вары. А на твердости того всего и печать нашу казалисьмо привѣсити. А при томъ были панове рады наши великого князства Литовского, бискупъ Виленскій князь Павелъ, княжа Гольшанское; воевода Виленскій, канцлеръ великого князства Литовского, державца Вобруйскаго и Борисовскаго, панъ Янъ Юрьевичъ Глебовичъ; панъ Виленскій, державца Упитскій, панъ Григорей Григорьевичъ Остикъ; воевода Троцкаго, князь Янушъ Юрьевичъ княже Гольшанское; панъ Троцкаго, староста Жомойтскій, державца Плотельскій и Тельшовскій, панъ Еронимъ Александровичъ Ходкевичъ; маршалокъ земскій, державца Шавленскій, панъ Миколай Яновичъ Радивилъ; воевода Кіевскій, князь Альбрехтъ Глѣбовичъ Пронскій; воевода Полоцкаго, панъ Станиславъ Станиславовичъ Довойна и инные панове рады наши. Писанъ и данъ у Вильни, лѣта Вожого нароченья тысяча пятьсотъ сорокъ семого, мѣсяца Февраля двадцать первого дня, индикта пятого. У того листу привилею подпись руки

короля его милости тыми словы: Sigismundus Augustus rex. А подпись руки писарское тыми словы: Иванъ Горностаѣй—маршалокъ дворный, подскарбій земскій и писарь.

И хочемъ мѣти, абы во вскихъ артикулахъ и важности своей теперъ и на потомные часы, водлугъ утверженья продковъ нашихъ королей ихъ милости и великихъ князей, и теперешняго нашего утверженья, ни въ чомъ ненарушано вездѣ и на каждомъ мѣсту, и въ каждомъ правѣ, при зуполной моцы паномъ Полоцкимъ, рыцерству, шляхтѣ, обывателямъ, тое земли воеводства Полоцкаго тотъ привилей, въ семь листѣ привилею нашомъ вписаный, былъ хованъ и держанъ быти маеть вѣчными часы. Одножь, што се дотычетъ справъ судовыхъ, врадомъ нашимъ господарскимъ, гродскому и земскому належачихъ, ино яко въ тутошнемъ панствѣ нашемъ великомъ князствѣ Литовскомъ тые справы на тыхъ врадехъ отправуются, потомуужъ водле статуту правъ земскихъ великого князства Литовского и въ той земли воеводства Полоцкаго на врадяхъ нашихъ городскомъ и земскомъ тые справы отсуживаны и отправованы быти мають. А которыхъ метрикъ канцелерійскихъ, звлаца давныхъ правъ, сесь часъ у Вильни при канцеларіи нашой не было, вгды и на потомъ што се кольвекъ давныхъ справъ, потребъ, правъ и вольностей всей земли Полоцкой належачихъ, тамъ поязежеть, и чога коли они зъ метрикъ потребовати будутъ, то все съ канцеларіи нашею шляхтѣ полоцкой выдавано быти маеть. А ижъ они пляцовъ своихъ, которые въ замку головнымъ мѣли, гдѣ теперъ двори ихъ суть, для пространства пляцу за жоданьемъ нашимъ сами добровольне уступили, позволивши одмѣною за нихъ въ замку нижпомъ, называемомъ Стрѣлцекомъ, пляцы собѣ вяти, тогда симъ листомъ привилеемъ нашимъ господарскимъ такъ имъ варуемъ и

уверяемъ, ижъ не одно привилеямъ, вольностямъ ихъ ничего ублизити, але и никоторой ниволи переказѣ то быти не маеть, а они мають таковымъ же правомъ тые пляцы въ замку Стрѣлецкомъ держати, якимъ правомъ и въ вышнемъ замку пляцы свои мѣли. И на то дали есмы паномъ Полоцкимъ, всему рыцерству, шляхтѣ, обывателямъ земли воеводства Полоцкого, сесь нашъ листь привилей съ подписомъ руки наше господарское и съ нашою привѣсистою Великого князства Литовского печатью. Писанъ у Вильни, лѣта Божого нароженья тысяча пятьсотъ осемьдесятото, мѣсяца Мая сегого дня. У того привилею подпись руки его королевское милости тыми словами: Stephanus rex. И печать привѣсистая великого князства Литовскаго канцлерская, а подпись руки писарское тымъ способомъ: Венцлавъ Агриппа писарь.

Который то сесь листь привилей нашъ, съ уписаньемъ въ него привилею продка нашего славное памети короля его милости Стефана, всимъ бояромъ нашимъ панцернымъ и путнымъ во-

еводства Полоцкаго съ подписомъ руки наше господарское и съ печатью нашою привѣсистою великого князства Литовского есть выданъ. Писанъ въ Варшавѣ, на сеймѣ вальномъ лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча пятьсотъ деветдесять третего, мѣсяца Юня пятоннадцати дня. Apud quas literas privilegii confirmationum subscriptio manus serenissimi regis et notarii, circa sigillum pensile M. D. Lit., sequitur talis: Sigismundus rex. Яромъ Воловичъ—писарь. Atergo vero suscepta his exprimitur verbis: Roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt trzeciego miesiąca Maia dwunastego dnia ten przywilej iego królewskiej mości Żygmunta trzeciego pan Amelan Fiedorowicz — boiarzyn pancerny, putny woiewodztwa Połockiego, sobie służący, do akt grodu Witebskiego podał. Alexander Hlebiński Jozefowicz — namiesnik Witebski. Quae praesentes literae privilegii confirmationum, praemisso modo ad acta oblatae, sunt actis N. O. C. Vil. insertae.

1597 г. Мая 17-го дня.

Изъ книги № 69, за 1720 г., л. 107.

22. Привилегія короля Сигисмунда III-го мѣстечку Лоздеѣ на Магдебургское право и другія вольности, подтвержденная королями Михаиломъ въ 1669 и Августомъ II-мъ въ 1718 годахъ.

Roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego, miesiąca Julii piątego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego księstwa Litewskiego z woiewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy tysiąc siedmsetny dwudziesty obranemi, stanowszy

personaliter u sądu patron imé pan Michał Moniuszko, przywilej od nayiaśniejszego króla. imci, wielmożnemu imści panu Franciszkowi Mirosławowi Więczkowiczowi—podsędkowi woiewodztwa Trockiego, wóytowi Maydeburskiemu miasta iego królewskiej mości Łozdziej

y całemu magistratowi tamecznemu dany, słu-
żący y należący, ad acta xiąg głównych try-
bunalnych wielkiego xięstwa Litewskiego po-
dał; który podając prosił nas sądu, aby ze
wszytką w nim wyrażoną rzeczą był do akt
xiąg głównych trybunalnych spraw wieczy-
stych przyjęty y wpisany. Jakoż my sąd ony
przyiwszy wpisać kazaliśmy, a wpisując w
xięgi de verbo adverbum tak się w sobie ma:

August wtóry z Bożey łaski król polski
etc. Oznaymujemy tym listem confirmacyjnym
przywilejem naszym, wszem wobec y koźdemu
zosobna, komu by o tym wiedzieć należało,
iż produkowane były przed nami przez wiel-
możnych rad, urzędników naszych przywileja,
na pergaminie pisane y ręką nayiaśniejszych
antecessorów naszych podpisane, nadane, confir-
mowane y pieczęciami wiszącami wielkiego xię-
stwa Litewskiego obwarowane, żadney censurze
y wątpliwości niepodległe, miastu naszemu kró-
lewskiemu, Łozdzie nazwanemu, w wielkim
xięstwie Litewskim, w woiewodztwie Trockim
leżącemu, na prawo, iurysdykcyą y sądy may-
deburskie, wolności mieyskie, porządki, po-
winności maydeburskie, iarmarki, podatki,
czynsze, obrzędy samego miasta z przynależ-
nościami iego, ograniczeniem pol, rol, młynów,
ocyrklowaniem samego urzędu mieyskiego y
całego pospółstwa, obligacie y zwyczaje rzą-
dzenia się w obrzędach mieyskich, niżej spe-
cifikowanych postanowieniem, którego listu
przywileju, słowo w słowo pisanego, takowy
tenor iest.

Zygmunt trzeci z Bożey łaski król polski
etc. Oznaymujemy tym listem naszym wszem
wobec, y koźdemu zosobna niniejszym y na-
potym będącym, komu by tego była po-
trzeba wiedzieć, iż my chcąc w lepszym
porządku y pożytku miasto nasze Łozdzieje,
w powiecie Trockim leżące, mieć, przeto tym
poddanym naszym miasta Łozdzieyskiego daimy

y pozwolamy tym listem naszym na wieczne
y potomne czasy prawo niemieckie, które May-
deburskim zowią, do którego prawa ku ozdo-
bieniu y pomnożeniu ich y dla odprawowania
spraw sądowych mieyskich pieczęć mieyską,
to iest: łosia z rogami y trzy klucze nada-
iemy, którąśmy w tym liście naszym na świa-
dectwo jaśniejsze naznaczyć rozkazali. Ktemu
wyzwalamy tych poddanych naszych miasta
Łozdzieyskiego od wszelkich spraw ziemskich
wielkiego xięstwa Litewskiego y zwyczajów
pospolitych, które prawo maydeburskie zatrud-
niać zwykły, wymiując też obywatele tego
miasta y przedmieszczany terazniejsze y na
potem będące tym przywilejem naszym od
wszelkicy władzy y zwierzchności wszystkich
y koźdego z osobna wielkiego xięstwa Litew-
skiego woiewod, kasztelanów, starost, dzier-
zawców, sędziów, podsędków y wszystkich urzę-
dników y namiesników ich, tak, iż przed nimi
oni albo który kolwiek z nich z osobna, o
rzeczy tak wielkie, iako y małe y którekol-
wiek występki stanowiąć się, albo odpowiadać
y dla niestania y skazowania którego kolwiek
prawnego żadnych win płacić nie będą po-
winni, iedno przed wóytem, burmistrzami, ray-
cami, ławnikami tego miasta, wedle zwyczaju
prawa pospolitego, to iest: przed wóytem y
ławnikami przysięgłymi, wedle czasu będącymi,
o rzeczy krwawe, które łacińskim ięzykiem
zowią criminales, iako: o złodzieystwo, mężo-
bóystwo, na członkach ochromienie y pożogę
y ynne wszelkie tym podobne rzeczy y wy-
stępkę, za co gardłem karaią, sądowi woytow-
skiemu należące; a przed burmistrzem y ray-
cami tegoż miasta wszelkie rzeczy y sprawy,
które łacińskim ięzykiem zowią civiles y inne
wszelakie, sądowi burmistrzowskiemu y radziec-
kiemu należące, koźdemu żałożliwemu tak tego
miasta obywatelom, iako y postronnym oso-
bom odkazować będą powinni; daimy y przy-

zwalamy woytowi y z ławnikami, burmistrzowi z raycami w tym pomienionym mieście, według czasu postanowionego, wszelaką moc y zwierzchność, takowe rzeczy y sprawy wszelakie sądowi ich przypadłe słuchać, uznawać, sądzić y innych karać według biegu y postępku prawa maydeburskiego, mocą tego listu naszego y prawa, im od nas nadanego, co zaiednako przeciw wszystkim tego miasta naszego obywatelom, iako też y postóronnym osobom, ściągac się ma. A ieśliby które kolwiek osoby skazania y dekreta przerzeczonych urzędników Sądowych tego miasta obciążliwe sobie być rozumieli, tedy im wolno ma być od kaźni y dekretów ich do starosty naszego Łoździeyskiego, teraz y potym będącego, apellować, a potem od dekretu starościńskiego do nas króla, ieżeli by była potrzeba, odezwać się; a starosta nie sposobem jakiego inszego prawa, iedno tego maydeburskiego ma to rozeznawać, na który urząd burmistrzowski człowiek pobożny y w prawie maydeburskim umiejętny, w tymże mieście osiadły, nie z innych, tylko ze czterech osób pospolitego człeka, przez tych że mieszczan staroście tamecznemu, postanowionych y okazanych, przez tegoż starostę naszego, teraz y napotym będącego, mocą y władzą zwierzchności naszej ieden postanowion y potwierdzon być ma; także też wóyta człowieka pobożnego y umiejętnego, na którego sąd rzeczy kiminalnych przypadać ma, my na tym urzędzie, używaniu y obchodzie zwykłym wóytowskim osobliwym listem naszym ze wszystką władzą do żywota każdego zosobna, albo do woli y łaski naszej potwierdzać y zachować z gruntem na woytostwo należącym, których gruntów we włokach nie więcej ma być, iedno włok wedle ustawy dwie, obiecuiemy. Nadto chcąc my poddanym naszym, kupcom y wszelakich rzemiosł rzemieśnikom y wszelakim obywatelom y przedmieszczanom tego miasta

Łoździeyskiego hoynieyszą łaskę naszą pokazać, postanowiamy w tym mieście Łoździeyskim iarmarki w każdy rok, to iest: pierwszy, iako y zdawna był, na dzień ciała Pańskiego, a drugi na święty Krzyż w jesieni, a targ, iako y zdawna był, we Śróde na każdy tydzień mieć y odprawować, dając moc y wolność pomienionym mieszczanom Łoździeyskim te iarmarki roczne y targi każdej niedziele tych dni y czasów pomienionych, sposobem obywatelów inszych miast y miasteczek wielkiego xięstwa Litewskiego, odprawować, a wszystkim y koźdemu z osobna kupcom, furmanom, kramarzom, przekupniom, rzemieśnikom, mieszczanom, sielanom y ludziom wszelakiego stanu, do pomienionego miasta Łoździeyskiego na dni y czasy naznaczone iarmarkow dorocznych y dni targowych ze wszelakimi towary y z rzeczami przedaýnymi, iakim kolwiek imieniem nazwanymi, wolno przyść y przyiechać y takowe rzeczy y towary wykładać, przedawać, kupować, zamieniać y insze kupiectwa ze wszelakimi osobami, odkądby kolwiek przyszły y przyiechały, sprawować. W którym mieście Łoździeyskim beczkę pomiarną we cztery korce Krakowskich, wolna ku wymierzeniu wszelakiego zboża, obywatelom tegoż miasta Łoździeyskiego przywłaszczamy y przypisuiemy, a targowe mieyskie y pomiarne od beczki po dwa pieńiądze, także y innych wszelakich rzeczy, kupie y towary, któremi kolwiek przezwiskami nazwane, na każdy tydzień, w koźdą śróde na pożytek mieyski do skrzynki mieyskiej zawsze ma być wybierano, okrom tylko innych pożytków wóytowskich od ludzi iedno postóronnych, którzy na targ y iarmarki z towarami swymi przedźdzać będą, krom wszystkich mieszczan y przedmieszczan Łoździeyskich, którzy od pomiernego y targowego we wszystkich rzeczach kupieckich mają być wolni, według zwyczaju inszych miast naszych uprzywilejo-

wanych. Ku temu przerzeczonemu miastu Łódzieskiemu y obywatelom iego wszystkie grunta mieyskie, to iest: we włokach, siedliskach, ogrodach, w morgach, zaściankach, sianożęciach, w lesiech, we wszystkim, w granicach zamierzonych y kopcami okopanych, y po rzekę Łódzieję, niczego nie wymując, ani mieszając, jedno jako rewizorowie nasze temu miastu naznaczyli y przydali, iako się ten grunt sam w sobie wzdłuż y wszyrz w miedzach swoich ma, tym terazniejszym przywilejem naszym potwierdzamy, ze wszystkimi pożytkami na tych gruntach, im samym y potomkom ich dzierżec y tego używać obyczajem inszych miast naszych uprzywilejowanych; z których gruntów mieyskich tym sposobem przez nas temu miastu nadanych, mieszczanie wprzód rzezieni każdy z nich wszystkie czynsze y dochody z włok, morgów, kapszczyzny, łoie od rzezników y inne powinności, według ustaw naszych w wielkim księstwie Litewskim przez nas postanowionych, do skarbu naszego należących, zwykłym obyczajem na dzień świętego Marcina w każdym roku płacić y peñnić będą powinni. Do tego też młyn z włoką na młynarza przy mieście Łódzizjach mają pomienieni mieszczanie nasi Łódziejscy trzymać, z którego mają y powinni będą zawsze do dzierżawce naszego każdego Łódziejskiego na każdy rok pewną summę pieniędzy kop sto groszy Litewskich oddawać, także myto targowe mieyskie Łódzieyskie, z karczmami gorzałczanymi y miodowymi, tak jako przedtym zdawna bywało, mają ciż mieszczanie trzymać, a z tego do dzierżawce naszego każdego Łódziejskiego pewną summę pieniędzy kop ośmdziesiąt groszy liczby litewskiej, przy czynszu y wszelakich powinnościach zdawna należących, iako zwykli oddawać, na każdy rok mają wypłacywać. Które to wszystkie dochody, czynsze mieyskie y te pomienione pieniądze z młyňa kop sto

y targowe kop ośmdziesiąt groszy wóyt albo łantwóyt z ławnikami miasta pomienionego Łódziey wybierając, do starosty naszego Łódziejskiego, a w niebytności iego samego, tedy do podstarościiego iego na dzień świętego Marcina oddawać, y na to kwity sobie brać mają, płacąc od kwitów nie więcey, tylko po groszy sześciu. A gdzieby na tenczas y dzień pomieniony na dzień świętego Marcina, w którym roku wszystkich dochodów do skarbu należących, wyżej opisanych, spełno nieodali, tedy winę dwojaką tak wielką, jako y sama istota wynosi, podpadać mają do dzierżawcy Łódziejskiego; ale aby mieszczanie miasta Łódziejskiego tym sposobem onego miasta potrzeby opatrowali, ratusz zbudowali, w ulicach, na gościncach warunki poczynili y pilne potrzeby mieyskie opatrowali y sami dobrze domy swe budowali, za uniżoną proźbą ich z łaski naszej placowe, prętowe, z domowych placów, ogródnych y gumiennych mieyskich wszystkim obywatelom miasta przerzeczonego Łódziejskiego tym listem naszym na pożytek ich pospolity odpuściliśmy y darowali y na wieczne czasy daimy tak, iż z nich nic płacić nie będą powinni. Nadto, na też potrzeby, pożytki miasta naszdo pomienionego daliśmy obywatelom iego y tym przywilejem naszym daimy dochody y potrzeby wszystkie z łazni, z wagi y postrzgalney, które sobie mieszczanie w mieście budować mają; a iżby bezpiecność od ognia była, ta łaznia na stronie od miasta zbudowana ma być, y ustawuiem, aby żaden mieszczanin w tym mieście łazni osobliwych przy domach swych mieć nie śmiał, ale jedna pospolita łaznia być ma. Ustawujemy też y to y mieć chcemy, aby szlachta, bojarowie, ludzie służebni którego kolwiek będąc stanu, który wprzód w przerzeczonym mieście naszym Łódziejskim osiadłości swoje mają y mieć będą; a którzy by nie byli listami naszymi osobi-

wemi z powinności mieyskiej wyięci, z takowych swoich osiadłości aby także, iako mieszczanie Łoździeyscy, pod tym prawem żyjąc, we wszelakich sprawach przed urzędem mieyskim odkazowali y wszelakie powinności zwykłe mieyskie pełnili; tylko wymuiemy z tey powinności mieyskiej włok sześć folwarku Kiełczewskiego y zagrodniki do niego należące, tudzież też place y włoki, które pewne osoby trzymają, to iest: sekretarz nasz Hrehory Dzielnicki — plac y włoki cztery, Mikołay Bałtromiejowicz plac y włok cztery, Iwan Swiacki — plac y włok dwie, Kochma żyd — plac siedlibny osadzony, które to włoki y place pomienione, iako zdawna, tak y teraz sądowi, władzy y szafunkowi starościnnemu zostawuiemy. A względem takowey łaski naszey, którąśmy wszystkim obywatelom miasta Łoździeyskiego uczynili w rynku, ulicach, mieście, mosty mościć y brukować, nadto ratusz w rynku tegoż miasta y zegar swym nakładem zbudować, drogi też, goścince wielkie koło miasta w tym że gruncie tylko własnym mieyskim położone, do tegoż miasta ściągające się, swym kosztem naprawować powinni będą, a pod tem ratuszem y koło ratusza, który zbudowan będzie, ma być wolno na pospolity pożytek tego miasta kramnice dla przedawania wszelakich rzeczy y towarów kramnych zbudować; z których kramnic y komor takowych czynsze y dochody przez urząd mieyski ma być wybierano y na pospolity pożytek mieyski obracano. A dla bezpiecności od ognia, aby wszyscy mieszczanie słodownicy y browary na stronie od miasta budowali; ku temu dla teyże bezpiecności od ognia aby wszyscy mieszczanie y każdy z osobna w tym mieście naszym Łoździeyskim kominy murowane y dobrze opatrzone mieli, powinność mieyską na nie okładali. Na co dla lepszey wiary y świadectwa wszystkich rzeczy, w wierzchu opi-

sanych, daliśmy y daimy wszystkim mieszczanom y obywatelom miasta naszego Łoździeyskiego, teraznieyszym y napotym będącym, ten nasz list przywilej z podpisem ręki naszey królewskiej, do którego y pieczęć naszą wielkiego xięstwa Litewskiego przywiesić rozkazaliśmy. Datum w Warszawie, w sobotę blisko po święcie Bożego Wniebostąpienia, dnia siedmnastego miesiąca Maja, roku Pańskiego tysiącznego pięćsetnego dziewiędziesiątego siódmego, panowania królestw naszych Polskiego dziesiątego, Szwedzkiego piętnastego roku. Przełożone są nam także y inne pargaminowe; także przywileja nayiaśnieyszych antecessorów naszych Władysława y Michała y produkowane przez urodzonego Franciszka Więckowicza — podsędką Trockiego, wóytą sądowego maydeburzey Łoździeyskiej: pierwszy de data w Warszawie w sobotę bliską po święcie Bożego Wniebostąpienia, dnia siedmnastego miesiąca Maja, tysiącznego pięćsetnego dziewiędziesiątego siódmego pisany; drugi nayiaśnieyszego króla Michała confirmacyi w te słowa: Pzeto my król Michał suplikuiącym do nas załobliwie pomienionym mieszczanom miasteczka, Łoździeje nazwanego, łaskę naszą królewską pokazując, wszystkie ich prawa, wolności, porządki, powinności, onym od niaśnieyszych antecessorów naszych nadane, we wszystkich ich punktach, clausulach, condiciach, one aprobować, confirmować y ratifikować umyśliliśmy, iakoż teraznieyszym listem przywilejem naszym aprobujemy, confirmujemy; a że nam oraz y na żydów, w miasteczku tym mieszkających, suplikowali, że podług ich praw y zwyczaiów z mieysca tego, na którym niewiernych żydów są mogiły, iako w własnych mieyskich gruntach y placach żadnych czynszów y roczney po złotych sześciudziesiąt należytey daniny, (nie dają) tedy pomienionych niewiernych żydów od tych placów y gruntów, do miasteczka należytych,

cale oddalamy y moglił stawić y kopać zakazujemy. Co do wiadomości wszystkich dzierżawców naszych podaiemy, aby te prawa y wszystkie punkta, miasteczku pomienionemu od nas approbowane y confirmowane, wcale y nienaruszenie od nich były zachowane y obserwowane mieć chcemy y deklarujemy. Co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęcią wielkiego księstwa Litewskiego zapieczętować y stwierdzić rozkazaliśmy. Dan w Krakowie, na seymie szczęśliwej koronacyey naszej, dnia szesnastego miesiąca Oktobra, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego dziewiątego, panowania naszego pierwszego. Michał król. A na drugiej stronie: Walerian Stanisław Judicki — archidiakon Wileński, pisarz wielkiego księstwa Litewskiego. A tak y my August wtóry, król Polski etc., chcąc nayiaśniejszych antecessorów łaskę y z naszej munificencyey w dalsze wieki perennare, nie tylko pomienione przywileja wolności, nadania, aprobacie we wszystkim in toto approbujemy y confirmujemy, ale insuper, annuendo proźbie wielmożnych rad, urzędników naszych, na supplikę mieszczan y dla zupełnego ad normam drugim miastom prawa maydeburckiego apelacyą do dzierżawców naszych znosimy, ale one pro more solito od sądu woytowskiego, iezeliby tego potrzeba ukazywała, do sądu naszego królewskiego assessorskiego zachowujemy

y nakazujemy, ubezpieczając y za naszego panowania przy wszystkich prawach illaese zachować, dla czego aby niewierni żydzi Łoździejscy do żadnych rządów mieyskich, skupowania placów y pol nie wazyli się, zasłaniając się protekcyą urodzonych dzierżawców, mieć chcemy, a z moglił swoich corocznie po złotych sześćdziesiąt do poborow mieyskich na podatki rzeczypospolitey wnosili. Do którego listu confirmationis przywileju ręką naszą królewską podpisawszy się, pieczęć wielką wielkiego księstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Grodnie, na seymie walnym, dnia dwudziestego czwartego miesiąca Novembris, roku tysiąc siedmsetnego ośmnastego, panowania naszego dwudziestego wtórego roku. U tego przywileju, przy pieczęci wielkiej wielkiego księstwa Litewskiego podpis ręki tak samego nayiaśniejszego króla imci, jako też y iaśnie wielmożnego imé pana pisarza wielkiego wielkiego księstwa Litewskiego w te słowa pisany: Augustus Rex. Confirmacya maydeburyey praw y przywilejów miasta Łoździey: Michał kniaz z Kozielska Puzyna — pisarz wielki wielkiego księstwa Litewskiego.

Który to takowy przywilej, za podaniem onego do akt przez wyż wyrażoną osobę, iest do xiąg głównych trybunalnych wielkiego księstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1609 по 1679 г.

Изъ книги № 5123, за 1676—1679 г., л. 1004—1015.

23. Раскрипты, декреты и привилегіи, данные мѣщанамъ и боярамъ города Крева королями Сигизмундомъ III-мъ, Владиславомъ IV-мъ и Яномъ III-мъ.

Бояре, мѣщане и крестьяне Кревской волости принесли жалобу на Кревского старосту Волминского, что онъ производитъ въ волости невыносимыя обиды и притѣсненія: такъ онъ вѣзметъ съ нихъ незаконные поборы, отнимаетъ рабочій скотъ, назначаетъ лишніе рабочіе дни и позволяетъ безчинствовать и своимъ слугамъ.

Волминскій, будучи спрошенъ въ королевскомъ судѣ, нѣкоторые изъ этихъ обвиненій призналъ за собой, а отъ другихъ отказался; въ спорныхъ пунктахъ король велѣлъ боярамъ и крестьянамъ учинить присягу. Въ назначенный день, когда истцы явились для учиненія присяги, Волминскій

не допустилъ ихъ къ оной. Вслѣдствіе этого король Сигизмундъ III во всемъ обвинилъ Волминского и издалъ настоящій декретъ. Далѣе слѣдуютъ королевскіе листы королевскому землемѣру объ исполненіи королевскаго декрета, державцѣ Волминскому о томъ же и королевскимъ каммиссарамъ.

По поводу дальнѣйшихъ злоупотребленій Волминского Кревскіе бояре и мѣщане получили еще четыре листа, два отъ короля Владислава IV, и два Яна III-го, въ которыхъ польскіе короли поставляютъ на видъ тому же державцѣ его злоупотребленія и совѣтуютъ отъ нихъ воздержаться.

Feria quarta post dominicam quartam Pentecostes, mensis Junii die vigesima prima, anno Domini 1679.

Zygmunt III, z Bożej łaski król Polski etc. etc. Urodzonemu Janowi Wołmińskiemu—staroście naszemu Krewskiemu, wiernie nam miłemu łaskę naszą królewską. Urodzony wiernie nam miły! Oznajmuujemy wierności twej, iż zśleliśmy do Krewa urodzonego Pawła Tyszkiewiczza—dworzanina naszego, na odprawę summy pieniędzy trzech tysięcy dziewięćdziesiąt ósmiu kop groszy Litewskich y pięćdziesiąt pięciu poddanym naszym Krewskim—boiarom y mieszczanom y wszytkiej włości, do Krewa należącey, za szkody ich; a tysiąca kop groszy Litewskich za winę, skarbowi naszemu przepadającą, dekretem sądu urodzonych Stanisława Korewy — podsejda Oszmieńskiego y Jana Kamińskiego—rewizorów naszych, na wier. t.

y na prowentach starostwa Krewskiego roszkazaną y przysądzoną, także na postanowienie inszego wóyta w miasteczku Krewie y na wygnanie z miasta Woyciecha Magnuszewskiego, iako szerczey w liście naszym, do pomienionego dworzanina naszego pisanym, dołożono iest. Przeto chcemy mieć y roszkazuujemy w. t., abyś pomienionemu dworzaninowi naszemu niwczym przeciwny nie był, y tak odprawę za summę, wyżej opisaną, poddanym naszym y skarbowi naszemu należącą, na prowentach starostwa Krewskiego, iako y insze rzeczy, od nas iemu zleczone, czynić dopuścił y nie broził, inaczey nie czyniąc, dla łaski naszej y pod winami w prawie pospolitym opisanemi. Dan w Warszawie, 11 dnia Lipca, roku Pańskiego tysiąc sześćsetnego dziewiętego, panowania królestw naszych trzydziestego wtórego, a Szwedzkiego dwudziestego wtórego roku.

Sigismundus Rex. (Locus sigilli M. D. Lit.).
Gedeon Michał Tryzna — sekretarz.

Zygmunt III z Bożey łaski król Polski etc. etc. Oznajmujemy tym listem naszym, iż przychodzili do nas poddani naszy, boiarowie, mieszczanie y włoscianie starostwa naszego Krewskiego, uskarżają się na urodzonego Jana Wołmińskiego — starostę naszego Krewskiego w różnych krzywdach y dolegliwościach swych, które przy bytności urodzonego starosty Krewskiego przed assessormi naszymi na tę sprawę wysadzonymi, przekładali; a *naprzód*: mianowicie boiarowie y mieszczanie Krewscy skarżeli się, że gdy przerzeczony starosta Krewski terazniejszy za daniną y przywilejem naszym wiedział na starostwo Krewskie, na onczas dworzaninowi, którego z sobą dla uwiązania w to starostwo wywiódł, uwięzczego za grabieżami musieli mu kop pięćdziesiąt dać. Tenże starosta nasz cynsze z domów y rol ich nad ustawę rewizorską y nad zwyczaj wybrał, do robot niezwykłych, na straż, podwody, grabieżem, biczem, więzieniem y głodem przymusza y trapi, u boiar wsielę Nawuliach przez przyczyny kłaczę y czworo baranów pograbiwszy, do roboty, którey oni pełnić nie powinni, orać przymusza, potym bezwinnie niektórych mieszczan Krewskich, a mianowicie Hrehora Tołpybę, Iwana Chropacza, Wasila Bohdanowica, Radziwona, Mikitę Kowalów, gwoli xiędzu plebanowi Krewskiemu, na którego się imć xiędzu biskupowi Wileńskiemu w krzywdach swych skarżeli, wprzód samym domy z majątnościami ich zapieczetowawszy, do więzienia ich pobrał, przez trzy dni w onym trzymawszy, potym u nich pograbił wołów czterech y krowę iednę y do tego winy iakieysy pieniądze kop cztery y groszy dziesięć litewskich z nich wyciągnął; słudzy też y namiestnicy iego krzywdy im niezmierne czynią, samych y żony ich białą y mordują. Do tego sam urodzony starosta ka-

zał im wydawać sobie pieniądze na wyprawę wybrańców, czego oni nie powinni, grunty do cerkwie ś. Mikoły własne należące, podstarościemu swemu Krewskiemu na się zabrać y ponajmować, także y żyto na tym gruncie, które zasiano było, pożać kazał. Teraz zaś znou u mieszczan Krewskich pograbić kazał, mianowicie u Dymitra Chorążego krowę, u Hrehora Tołpyhy wołu, a u drugich mieszczan na imie u Tołpyhy, u Dymitra, u Waszuha po kopie groszy winą wyciągnął. Po Iwaszku Tołpyzie, też mieszczaninowi, dom wziął, a bratu iego rodzonemu postąpić niechce, y innych niemało krzywd, tak sam przez się, iako y przez sług swoich pomienionym mieszczanom y podanym naszym Krewskim poczynił. A po przełożeniu tych wszystkiej skarg urodzony starosta sam oczewiście u sądu naszego stojąc y na te skargi poddanym naszym Krewskim usprawiedliwiał się powiedział, *naprzód*: co się tknie pięciu dziesiąt kop, o które się poddani skarżą, przyznał się do tego, że z względem dawnego zwyczaju, gdy dzierżawę w dobra nasze uwiązują, powinność iest poddanych wieszczego dworzaninowi naszemu dawać, z czem też oni telko dwadzieścia kop, a nie pięćdziesiąt dali, które dworzaninowi naszemu podał, czynszów, ani żadnych podatków nad ustawę rewizorów na nich nie wyciągał, y do żadnych niesłusznych robot y na straż nie przymuszali. Jeśli który z boiar lub z mieszczan y poddanych karanie iake y winę poniosł, tedy za słuszny występki, a zwłaszcza y strony tego grabieżu u boiar, kłaczę y czterech baranów, a u mieszczan wołów y krowy, ta się wina słusznie na nich wzięła, że boiarowie zuchwali y nieposłuszni, a mieszczanie też, że się iego nie dołożywszy niewinnie do imć xiędza biskupa Wileńskiego plebana Krewskiego oskarżeli; na sługi też żaden się z nich przed nim nie skarżel, iesti komu który z nich co winien

y teraz gotow sprawiedliwość z nich uczynić. Co się też skarżą o zabranie gruntów cerkiewnych przez iego urzędnika y o pograbienie świezo u dwóch mieszczan krowy y wołu y o winę iakąś pienięzną, powiedziały: że o tym nie wie, ale z urzędnika gotów sprawiedliwość uczynić, ieśli co winien. O dom Iwaszka Tołpyhy przyznał się, że go w possessią swą wziął, bo sam ten Iwaszko dobrowolnie domu odbiegł, ale y ten gotów wrócić. My tedy przez pany rady y assessory nasze, przysłuchawszy się tey wszytkiej sprawie y skargom poddanych naszych, na takowe skargi takiśmy rozsądek uczynili: *Naprzód*: co się tyce kop pięcdziesiąt wwiązczezo ponieważ urodzony starosta nasz Krewski zna się, że od poddanych naszych kop dwadzieścia wybrał y dworzaninowi dał, a do trzydziestu się niezna, tedy nakazujemy, aby trzy z mieszczan y z poddanych naszych Krewskich, których sam starosta obierze, przysięgę uczynili cielesną, iż starosta nasz pięcdziesiąt kop uwieszczezo od nich wyciągnął, a gdy przysięgą, ma im urodzony starosta nasz trzydzieści kop litewskich actorom poddanym naszym wrócić, a od dwudziestu kop, które komornikowi naszemu podał, wolnym czyniemy. A co się tyce strony brania nad ustawę revizorską czynszów y przymuszania do niezwykłych robot y straży mieszczan y boiarów naszych starostwa Krewskiego, przypatrzwszy się rewiziom y postanowieniu pierwszemu y listom przodka naszego ś. pamięci króla Stephana, przed nami pokładanymi, nakazujemy, aby starosta nasz od boiar więcej czynszów y robot nad confirmacją ś. pamięci króla Stephana uczynioną nie wyciągał; także też mieszczan Krewskich do niezwykłych robot y orania nie przymuszał, y cynszu nad ustawę daną na nich nie wyciągał, ale się przystoynie z niemi zachował. O pograbienie u mieszczan Krewskich, miano-

wicie u Hrehora Tołpyhy, u Iwana Chropacza, u Wasila Bohdanowicza, u Radziwona Mikity Kowalów, czterech wołów y krowy, ponieważ starosta nasz do wzięcia krowy iedney zna się, nakazujemy, aby ią temu, czyia iest, oddał a cztery woły, do których się niezna, skazujemy, aby ci poddani przysięgli, że im są te woły od starosty naszego pograbione, wzięte y niewrócone, a po przysiędzie przerzeczoney, starosta ma im te cztery woły wrócić, albo za nie iako kosztuią zapłacić. Wybrańców tak z miasteczka, iako y z włości wszytkiej krom listu y roskazania naszego wybirać nie ma. Co się też na urzędnika y sługi iego o różne krzywdy skarżeli, ma starosta nasz z każdego sługi swego, którym winę dadzą, koźdemu mieszczaninowi y poddanemu naszemu sprawiedliwość słuszną y skuteczną uczynić; dom też, który po Iwaszku Tołpyzie y z rolą urodzony starosta na się przywłaszczył, nakazujemy aby bratu iego rodzonemu Hrehorowi Tołpyzie, któremu to spadkiem należy, znowu przywrócić. Co się tknie win, które dzierzawca nasz z poddanych naszych Dymitrze Chorążym, Hrehoru Tołpyhy, po Iwaszku po kopie wyciągnął, do czego się też urodzony starosta niezna, tedy maią ci poddani naszy przysięgę wykonać, iako z nich dzierzawca winy po kopie groszy y pamietnego po groszy sześciu litewskich wyciągnął; a po wykonaniu przysięgi ma tym poddanym naszym te kopy y po sześciu groszy litewskich wrócić, które przysięgi wzwyż mianowane tu w sądzie naszym assessorskim poddanym naszym na szkody, grabieży, winy wykonac nakazaliśmy y miesce y czas uznaczyli. Czemu wszytkiemu, gdy poddani naszy beli gotowemi dosyć uczynić, przysięgi według dekretów naszych wykonać y wypełnić, a starosta nasz przerzeczony Jan Wołmiński, sam oblicznie przed sądem naszym będąc, do przysięgi żadnego z nich nie wiodł, ale tak wszyt-

kich społem, iako kōzdego z osobna, z tych przysięg wypuścić. Przeto my za dobrowolnym wypuszczeniem starosty naszego z przysięg mieszczanom, spólnie y kōzdemu z osobna, na ich krzywdy nakazanych, skazuiemy, aby przerzeczony starysta te wszystkie grabieży, dobra, majątności, rzeczy ruchome y nieruchome, winy, bydła y cokolwiek iedno iest komu z poddanych naszych wzięto, według tego dekretu naszego wrócić, wcale oddać, szkody nagrodzić, y temu decretowi naszemu we wszystkim dosyć uczynić, pód winami w prawie pospolitym na nieposłuszne rzeczy osądzone opisanemi. A żeby się tym prędzey y dostateczniej tym wszystkim poddanym naszym dosyć stało, naznaczymy y zsyłamy tam do Krewa komornika naszego urodzonego Woyciecha Podoskiego, przed którym iako te grabieże wrócić, tak y z sług swych sprawedliwość starosta nasz uczynić ma y będzie powinien. Waruiąc to, aby ten dzierżawca napotył od tego czasu tych poddanych naszych do niezwykłych robot, ciężarów, zaciągów nie przymuszał, win niesłusznych na nich niewyciągał, ale się z nimi przystoynie, według ustaw y naszego rozsądku, zachował, pod winami na gwałtowniki gleytów naszych opisanemi. Jednak też poddani naszy nie szczycąc się tym gleytem naszym, mają powinnościom swoim wszystkim według ustaw y decretu naszego czynić dosyć. A iż też ciż poddani przekładali skargę, że wedle dawnego zwyczaju wóyta między sobą nie mają, tedy ma urodzony starosta nasz między nimi wóyta, człowieka dobrego y osiadłego obrać, y onym dla przestrzegania wszelakiego porządku podać, mocą tego decretu naszego. Co dla lepszey wiary pieczęć naszą wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Wilnie, dnia trzynastego, miesiąca Lipca, roku Pańskiego 1609. Panowania królestw naszych

Polskiego 22, a Szwedzkiego 12 roku. Leo Sapieha — cancellarius (Locus sigilli M. D. Lit.).

Zygmunt III, z łaski Bożey król Polski etc. etc. Urodzonemu Woyciechowi Podoskiemu — komornikowi naszemu, wiernie nam miłemu, łaskę naszą królewską. Urodzony, wiernie nam miły! Za skargą poddanych naszych, mieszczan, boiar y wszystkiey włości starostwa Krewskiego na urodzonego Jana Wołmińskiego — dzierżawcę Krewskiego, o pewne krzywdy, winy, boie, grabieży uczyniliśmy pewny decret y rozsądek między temiż poddanemi naszemi a przerzeczonym dzierżawcą. A żeby się temu decretowi naszemu we wszystkim dosyć stało, wierność twą tam do dzierżawy Krewskiej naznaczyliśmy. Roskazuiemy przeto w. t., aby sposobiwszy sobie czas pewny y obiema stronom o byciu swym oznaymiwszy, tam ziachał, tego doyrzał, iakoby się we wszystkim dekretowi naszemu, tak wszystkim poddanym, iako y Janowi Sokalskiemu dosyć stało. Y żeby dzierżawca nasz z sług y urzędników swoich sprawedliwość przy bytności w. t. słuzną y skuteczną uczynił, dla łaski naszej. Dan w Wilnie, dnia trzynastego miesiąca Lipca, roku Pańskiego 1609, panowania królestw naszych XXII, a Szwedzkiego XII toku. Sigismundus rex (Locus sigilli). Jan Sokoliński pisarz.

Zygmunt III, z Bożey łaski król Polski etc. etc. Urodzonemu Janowi Wołmińskiemu — staroście naszemu Krewskiemu, wiernie nam miłemu, łaskę naszą królewską. Urodzony, wiernie nam miły! Zesłaliśmy byli niedawnemi czasy urodzonego Woyciecha Podoskiego — komornika naszego do Krewa, dla przesłuchania krzywdy y szkód poddanych naszych, boiar y mieszczan Krewskich y wszystkiey włości, do Krewa należący, o które się przed nami na w. t. ciż poddani skarżyli, y w których decret nasz na blisko przeszłej limitathey spraw

zadwornych w Wilnie między w. t. a temiż poddanemi naszymi uczyniliśmy, aby ten że urodzony Podoski tam, do Krewa ziachawszy, a w krzywdy wszelakie poddanych tamtych pilno weyrzawszy, tego doyrzał, abyś w. t., decretowi naszemu we wszystkim dosyć uczyniwszy, poddanym tamtym naszym usprawiedliwił się y onych według ustaw dawnych zachował. A iż ciż poddani naszy przychodzili tu do nas, skarżąc się na w. t., żeś nie tylko decretowi naszemu, iako mamy sprawę, dosyć uczynić przed pomienionem komornikiem naszym niechciał, ale snadź tych że poddanych w. t. biciem y więzieniem po decrecie naszym trapisz, przeto znowu tegoż Podoskiego tam do Krewa zsełaiąc, roskazujemy w. t. koniecznie mieć chcąc, abyś na miesce y dzień, przez tegoż komornika naszego naznaczony, stawiwszy się przynim, nieczyniąc dalszey w tey sprawie zwłoki, decretowi naszemu we wszystkim dosyć uczyniwszy, poddanym tamecznym się usprawiedliwił y onych przy dawnych ustawach zachował, tak iakobyśmy od nich więcey nagabania nie mieli. Inaczy w. t. nieczyni dla łaski naszej y pod winą tysiąca kop litewskich, która skarbowi naszemu oddana będzie, y pod nagrodą koźdemu ukrzywdzonemu rzecz y od niego wziętey. Dan z obozu pod Smoleńskiem, dnia czwartego Novembra, roku Pańskiego tysiąc sześćsetnego dziewiątego, panowania królestw naszych polskiego XXII, szwedzkiego XII. Sigismundus rex. (Locus sigilli M. D. Lit.). Jan Sokoliński pisarz.

Zygmunt III, z Bożey łaski król polski etc. etc. Urodzonym Stanisławowi Koreywie — podsędkowi Oszmiańskiemu, a Janowi Kamińskiemu, commissarzom naszym z strony poddanych naszych Krewskich, a z strony urodzonego Jana Wołmińskiego — dzierżawcy tameyszego Krewskiego, urodzonym Jaroszowi Maximilianowi Strawińskiemu — staroście Rohaczewskiemu, a

Fiedorowi Siekierze, podstarościeму Oszmiańskiemu, do sprawy niżej opisaney zesłanym, wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Urodzeni, wiernie nam mili! Za częstym nagabaniem mieszczan, boiar poddanych naszych Krewskich o wielkie krzywdy, króre od urodzonego Jana Wołmińskiego — dzierżawcy tameyszego, arendarzów y sług iego mianowali, w. w. rewizorami na rozsądzenie y sprawiedliwości uczynienie zsyłaliśmy. A dzierżawca tameyszy, za daniem sprawy, na insze rewizory listy z kancellariey naszej otrzymawszy, inszych rewizorów z strony swey tamże do Krewa wywodził. W której sprawie, iż różne decreta tak w. w. z strony poddanych naszych, iako y rewizorów z strony dzierżawcy Krewskiego za niestanowieniem się stron zaszyły, tedy y poddani naszy skuteczey sprawiedliwości nieotrzymawszy, a od czasu większe krzywdy y ciężary mianuiąc, dzierżawcę tameyszego mandatem o sprzeciwienstwo przed sąd nasz assessorski zapozwali. Gdzie sąd nasz znowu do w. w., wyżej pomienionych, z obu stron commissarzów za pokazaniem takowych różnych decretów na skuteczną rosprawę odesłał. My dla ostrzeżenia bezpieczeństwa mieszczan y poddanych naszych tameyszych, aby koźdy bez boiazni krzywdę swą bezpiecznie u sądu w. w. przełożył, y dla dowiedzenia im sprawiedliwości, miasto instigatora, zsyłamy z ramienia naszego dworzanińa y strukczaszego naszego urodzonego Jana Wilczka. A po w. w. mieć chcemy, aby w. w. porozumiawszy się z tym dworzanim naszym, czas pewny ziachania do Krewa złożyli. na który abyście w. w., z obu stron ziachawszy się, wszystkim mieszczanom, boiarom, poddanym naszym, w krzywdach ich, coby się ienokolwiek od samego dzierżawcy arendarzów y sług iego, tak po decrecie sądu naszego assessorskiego, w roku tysiąc sześćset dziewiątym uczynionym, iako

po wydaniu listów zarucznych y po podaniu mandatu pokazało, zachowując się według tego dekretu, wysz opisanego, według naszego pierwszego do w. w. pisanego, listów zarucznych y nauki prawa pospolitego, sprawiedliwość skuteczną uczynili, y nic nad ustawy rewizorskie wyciągać z nich nie dopuścili. A iesliby który z w. w. na termin złożony, tak z strony dzierżawcy tameyszego, iako y z strony poddanych naszych nie przybył: tedy nieprzybycie tych nic szkodzić nie ma, ale którzy do Krewa ziedziecie, we wszystkim tę sprawę z obu stron sądzić y skutecznie uspokoić moc mieć będziecie, apellatye iednak do nas, którey by' stronie decret w. w. z ubliżeniem bydź zdał, nie brojąc. Uczynicie to w. w. dla łaski naszej y dalszey przysługi swey. Pisan w Warszawie, roku Pańskiego 1620, miesiąca Lipca 21 dnia, panowania królestw naszych Polskiego 33, a Szwedzkiego 27 roku. Sigismundus rex. (Locus sigilli). Stephan Pac — pisarz.

Zygmunt III, z Bożey łaski król Polski etc. etc. Urodzonemu Janowi Wołmińskiemu — dzierżawcy naszemu Krewskiemu, wiernie nam miłemu, łaskę naszą królewską. Urodzony wiernie nam miły! Za odesłaniem sprawy od sądu naszego assessorskiego mieszczan, boiar, poddanych naszych Krewskich, którą z wiernością twą o różne krzywdy swe mają, na czynienie sprawiedliwości, tak z strony w. t., iako y z strony poddanych naszych do commissarzów, ubodzy poddani naszy dowodzenia sprawiedliwości sobie, za następowaniem na zdrowia ich y dla wielu od w. t. ucisków, które mienią, bezpiecnymi być niemogą; przeto my z ramienia naszego dla ostrzeżenia bezpieczeństwa mieszczan y poddanych naszych tameyszych, aby koždy bez boiaźni krzywdę swą bezpiecnie u sądu commissarskiego przełożył, y dla dowiedzenia im sprawiedliwości w miasto instigatora dworzánina y trukczasego naszego

urodzonego Jana Wilczka zsyłamy. A po w. t. mieć chcemy y rozkazujemy, aby w. t. gdy commissarze zesłani y dworzánin nasz czas pewny złożą, sam na ten termin bez żadney zwłoki do Krewa stawił, wszystkich poddanych naszych z więzienia, gdzieby iedno byli, zarazem, skoro ten nasz list w. t. oddany będzie, powypuszczą, na zdrowiu im niestał, żadnych krzywd nieczynił, w niewolą pobranych, także y sług swoich, którym wina dana, czasu prawa postawił, commissarzom naszym y dworzáninowi niwczym przeciwny nie był, poddanym naszym we wszystkim usprawiedliwił pod winami w decrecie sądu naszego assessorskiego w roku tysiąc sześćset dziewiętym wydanego y w listach zarucznych opisanemi. Pisan w Warszawie, roku Pańskiego 1620, miesiąca Lipca 21 dnia, panowania królestw naszych polskiego 33, a szwedzkiego 27 roku. Sigismundus rex. (Locus sigilli). Stephan Pac — pisarz.

Władysław IV, z Bożey łaski król Polski etc. etc. Urodzonemu Janowi Wolmińskiemu — chorążemu Upitskiemu, dzierżawcy naszemu Krewskiemu, y małżonce w. t. Halszce Zawiszance Wołmińskiej, wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Urodzeni wiernie nam mili! Poddani naszy mieszczanie y boiarrowie Krewscy dzierżawy na ten czas w. w. przychodzili do nas, uskarżając się, iż w. w. nic nie oglądając się na prawa, im od niaśnieyszych antecessorów naszych nadane, y decreta ś. pamięci króla imci pana oycy naszego, szynki wolne od nich poodeymowaliście, do robot, podwod, straży, płacenia niesłusznych podatków przymuszacie, winami, grabieżami y inszemi nieznośnemi krzywdami onych obciążacie. Co iż nas barzo porusza, kazaliśmy z cancellariety naszej mandaty po w. w. wynieść, chcemy tedy po w. w. mieć, abyście się z pomienionemi mieszczanami y boiary Krewskiemu do

rosprawy przed nami y sądem naszym o takowe krzywdy spokojnie pod zarękami y winami, w decretach ś. pamięci króla imć pana oycy naszego opisanemi, zachowali y żadnego im bezprawia sami przez się y substitutów swoich nie czynili, inaczey w. w. dla łaski naszey nie czyniąc. Dan w Wilnie, dnia 30 miesiąca Czerwca, roku Pańskiego tysiąc sześćset trzydziestego trzeciego, panowania naszego pierwszego roku. Vladislaus rex. (Locus sigilli M. D. Lit.) Marcian Tryzna, referendarz y pisarz w. x. L.

Władysław czwarty, z łaski Bożey król polski etc. etc. Urodzonemu Janowi Wołmińskiemu — chorążemu Upitskiemu, dzierżawcy naszemu Krewskiemu, wiernie nam miłemu, łaskę naszą królewską. Urodzony wiernie nam miły! Skarżyli się przed nami boiarrowie y mieszczanie Krewscy, do dzierżawy wier. t. Krewskiey należący, że onych do robot, których oni y przodkowie ich nigdy nie odprawowali, czynsz tylko zwyczajny do zamku Krewskiego oddawszy, przymuszasz nad prawa y przywileia ich, od antecessorów naszych onym nadane y od nas świeżo confirmowane; przeto chcemy to mieć po w. t., abyś onych do robot tych nie przymuszał y żadney im przykrości nie czynił, dokąd sprawa, od pomienionych boiar przed sąd nasz w. t. intentowana, skonczonea nie będzie, inaczey nieczyniąc dla łaski naszey. W Horodyszczach, dnia piątego. miesiąca Sierpnia, roku Pańskiego 1633, panowania naszego polskiego y szwedzkiego pierszego. Vladislaus rex. (Locus sigilli M. D. L.).

Jan III, z Bożey łaski król polski etc. etc. Oznaymuujemy tym listem confirmacynym, przywileiem naszym, komu by o tem wiedzieć należało: iż mieszczanie y boiarrowie miasta naszego Krewa doniesli nam prozbę swą, abyśmy prawa, onym z dawnych czasów od najaśniejszych ś. pamięci antecessorów naszych Stephana,

Zygmunta III y Władysława IV nadane, które przed nami pokładali, stwierdzili. Jakoż my król, widząc słuszną rzecz, teraznieyszym listem naszym wszytkie prawa, iakiekolwiek mają, sobie służące, umacniamy y przy ustawach, sporządzonych pierwey przez urodzonego Stanisława Steckiewicza w roku tysiąc pięćset sześćdziesiątym, a potym przez urodzonego Jana Korsaka — pisarza ziemskiego Oszmiańskiego y Jana Korwina Gąsiewskiego, na revizią od ś. pamięci antecessorów naszych do Krewskiego starostwa zesłanych, confirmowanych, zachowuiemy. Mają tedy mieszczanie y boiarrowie Krewscy zostawać we wszytkim przy ustawach swoich, trunki wszelakie robić y one szynkować, więcey nic nad dawny zwyczaj od tego na rok do zamku Krewskiego nie płacąc. Czynsze zaś z włok y morgów, tak mieskich, iako y boiarskich niewiększy, tylkoiaki przedtym wyż mianowani urodzeni rewizorowie postanowili, oddawać do zamku Krewskiego powinni: A iako wypłacając czynsz, tak czyniąc sprawiedliwość w czym kolwiek z boiar y mieszczan tamecznych, wóyt (którego sami mieszczanie wolni będą obrać), ma z podstarościm Krewskim sądy odprawować, z odebraniem sobie przesądu trzeciego grosza. Za donativum kupieckie y za wszelakie inne podatki, rzeczypolitey należące, powinni będą mieszczanie nie do zamku Krewskiego, ale do skarbu wielkiego xięstwa Litewskiego dość czynić y kwity otrzymywać. W tym wszytkim dzierżawca nasz Krewski nie ma onym czynić żadney przeszkody, dla czego w namniejszym punkcie, clausule y paragraphie prawa wszelakie y ustawy, temu miastu zdawna nadaue, teraznieyszym listem naszym stwierdzamy. Do którego dla lepszey powagi, ręką naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Pisan w cancellariy naszey roku Pańskiego 1679, miesiąca Febru-

arii dnia 9, panowania naszego VI roku. Jan król (Locus sigilli M. D. Lit.). Confirmatia prawa, służącego miastu naszemu, nazwanemu Krewo. Michał Drucki Sokoliński—pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego.

Jan III, z Bożey łaski król polski etc. etc. Urodzonemu Karolowi Marsonowi—dzierzawcy naszemu Krewskiemu, wiernie nam miłemu łaska nasza królewska. Urodzony, wiernie nam miły! Poddani naszy mieszczenie y boiarrowie Krewscy dzierzawy na tenczas wier. w. przychodzili do nas z suppliką, iż wier. w. nie oglądając się na prawa, im od naiśniejszych antecessorów naszych nadane, wielkie im krzywdy y bezprawia nad ustawy dawne, które im teraz stwierdziliśmy, braniem różnych podatków niesłusznie obciążasz, do robot niebываłych przymuszasz y na zdrowie onych od

powiadasz, co iż barzo nas porusza, przeto chcemy po w. w. mieć, aby się z pomienionemi poddanemi naszemi Krewskimi spokojnie według ustaw dawnych zachował, sam przez się, ani przez substitutów swoich onych nad zwyczaj y prawo nie opprimując, co w. w. pod łaską naszą królewską inaczey nie uczynisz. Pisan w cancellaryi naszej roku 1679, mca Februaryi dnia dziesiątego, panowania naszego V roku. Jan król. (Locus sigilli M. D. L.). List upominalny za mieszczeniami y boiarami Krewskimi do urodzonego Marsona—dzierzawcy Krewskiego. Michał Drucki-Sokoliński—pisarz w. x. Lit. Quae eiusmodi iura et privilegia civitatem Creuen. concernentia per supra nominatum exhibitorem producta et acticata, cum ipsis originalibus sunt eidem extradita. Quod est actis connotatum.

1623 г. Октября 10-го дня.

Изъ книги № 105, за 1746 г., л. 409.

24. Наназъ Виленскаго воеводы Льва Сапѣги Виленскому магистрату насательно отношеній юрисдиціи городской къ замковой.

Въ этомъ документѣ виленскій воевода старается обстоятельнѣе и точнѣе разъяснить на основаніи древнѣйшихъ договоровъ взаимныя отношенія двухъ юрисдицій—замковой и магистратской въ городѣ Вильнѣ. Сущность этихъ разъясненій заключается въ слѣдующемъ: объ юрисдици должны строго руководствоваться предоставленными имъ правами и не вторгаться въ непринадлежащую имъ сферу дѣйствій; аресты горожанъ отъ замка должны производиться въ присутствіи ма-

гистратскаго слуги; лицъ арестованныхъ освобождать не на поруки, а листами съ вѣдома стороны; аресту подвергать только послѣ удостовѣренія, къ какой юрисдикѣ принадлежитъ обвиняемый; даже свободныя лица, даже шляхта, находящіяся подъ городской юрисдиціей, должны оставаться подъ ней и на будущее время; вообще всякія недоразумѣнія стараться разрѣшать не только по закону, но и по любви, дружбѣ и снисходительности.

Roku tysiąc siedmset czterdziestego szóstego, miesiąca Maja szesnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw,

ziem y powiatów w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym czterdziestym szóstym obranymi, comparendo personaliter patron imé pan Jozef Łepkowski—starosta Bolecki, opowiadał, pre-

zentował y do akt podał ordynacyą, na rzecz w niey wyrażoną, od iasnie wielmożnego imć pana Leona Sapiehi—wojewody Wileńskiego, miastu iego królewskiej mości Wileńskiemu wydaną, ad praesens miastu Wilnowi służącą y należącą, który podając do akt prosił nas sądu, aby pomieniona ordynacya była do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęta y wpisana. Jakoż my sąd, oną przyiowski, w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwolili, którey tenor sequitur estque talis.

Leo Sapieha — wojewoda Wileński, Mohilewski starosta, wiadomo czynię, iż jako iest rzecz piękna w swoich się swobodach y wolnościach każdemu kochać y tych strześć, tak niemniej powinno (tym zwłaszcza, którzy urzędów y sądów Boskich dignitarstwa y przełożenstwa na sobie noszą), nad mnieyszemi przeciw następcom na prawa y prerogatywy ich wszelką mieć protekcyą y stratą potrzeby nie tylko bliźniemu, ale Bogu samemu prawami ostawali. Około czego się ja opierając y pilno na to oko mając, a wiedząc, jako wielkiemu xięstwu Litewskiemu siła należy, aby to miasto stołeczne Wilno w ozdobach, porządkach y miłym pokoju rosło y kwitnęło, widząc, iż też godney pamięci antecessorowie moi do tego uprzeymie y stale dopomagali, za okazaniem mnie od szlachetnego magistratu miasta tego postanowienia, z podpisem ręki y pieczęcią ich mci temuż magistratowi, a osobliwie od blisko zeszęłego imć pana wojewody Wileńskiego, tu w Wilnie dnia dwudziestego ósmego Maja, roku tysiąc sześcsetnego siedymnastego dane, na żądanie y prozbę magistratu miasta tego, iako rzecz słuszną, zgodnie urzędu obojga dobrą y wielce pożyteczną, tez punkta we wszystkim przyioł y aby w swoiey sequecyey w przyszłe czasy ostawali, słowo w słowo przepisawszy, wydałem, które się w sobie tak

mają: *Naprzód*: pan podwojewództwi mój, tera y na potym będący, ma się w braniu targowego rachować według listu antecessora mego xięcia imć pana wojewody Wileńskiego, przez mię teraz osobliwym listem moim z tym że magistratem ponowionego w tym, jako do tego czasu miasto przeszkody nie czyniło, tak y napotym czynić nie ma. Rząd wszytek w jurydykcyi zamkowej bez żadney mieyskiej przeszkody pan podwojewództwi czynić ma, niweczmy się (w) jurydykcyą mieską nie wstępując, gdyż urzędnicy miescy, iako na to prawo y przywileia swoje pokazali, przysięgami na każdy rok bywają onerowani, in eum finem, aby rządowi sobie należącemu przestrzegali; a jeśli by też abo urząd zamkowy widział co zdrożnego w jurydykcyi mieyskiej, albo też urząd mieski w jurydykcyi zamkowej, mają to sobie amice donosić y, gdzie by tego potrzeba ukazowała, spulnie in charitate sobie consilio et auxilio dopomagać, mieszczan jurydykcyi mieyskiej do sądu zamkowego y więzienia nienależnego et e contra ludzi do zamku należących do więzienia y do sądu mieyskiego aby nie pozywano. A jeśli by się to stało przez sługi urzędowe, aby takowi impune nie chodzili, gdyż to nie mało obelżyć kogo y do szkody przywieść, a potym poturemne wziowski y de foro incarcerati dowiedziawszy się turmy go wypuścić, a zato ani sługi urzędowe, ani strony, która na to instabat, paeną talionis według prawa nie skarać. Więzień, gdy będzie dany do turmy zamkowej od mieszczanina, aby bez wiadomości samey strony, albo paręki ludzi osiadłych, a nie listowney, do dosyć uczynienia niebył wypuszczonym. Reconventia tak w prawie ziemskim wielkiego xięstwa Litewskiego, jak w prawie maydeburkskim, którym się miasto Wileńskie sądzi, iest wprawdzie pozwolona. Ale iż miasto Wileńskie z zamkiem zdawna te pacta zachowało, aby każdy in foro suo proprio

był requisitus, przeto y teraz ta reconventia między urzędem mieskim y zamkowym mieysca niech niema, ale raczey gdy się kto a foro excypuje z mieszczan Wileńskich, tak też vice versa z zamkowych, tedy takowego każdego ad forum competens odesłać, a gdzieby wątpliwość była o jego excepcyey, a mianowicie ludzi nieosiadłych, tedy poki testimonią z urzędu swego exceptionem illatam nie weryfikuje, ma rem iudicatum mieć in suspensio; azby to porządnie wywiódł, że iest pod jurydykcyą, abo mieską, abo zamkową, w żadnym go więzieniu tym czasem nie zatrzymywaiąc, to jednak ma się tylko o ludziach nieosiadłych rozumieć, a termin na pokazanie świadectwa urzędowego dalszy nad trzy dni nie ma być pozwolony. Słudzy zamkowi, gdy się trafi na pozew gościa iednego, abo na arezsta do domu mieskiego ich, niech się zachowują według dawnego zwyczaju, aby przy słudze urzędu mieskiego wchodzili do takowego domu, bo iuz za tym y mieszczanin nie może krzywdy sobie mianować od urzędu zamkowego, gdy się zachowa tak, jako mu roskaże sługa urzędu jego należącego, aby nie bronił zamkowi przystępu do gościa, in quantum juris ma do onego. Weszło też to per errorem w urzędowe sługi zamkowe, że skoro postrzegą, iż dom jurydykcyey mieskiej osoba ordinis equestris kupiła, to już zaraz on dom, rozumiejąc, że y z jurydykcyą mieską kupił, w powinność zamkową wciągaia, przeto urząd zamkowy y do takowych domów iurydykcyey sobie żadney przywłaszcząć nie ma, bo nie idzie to za tym, aby takowy dom miał być alienowany od jurydykcyey mieskiej do szlacheckiey possessorem onego, gdyż dom kupił może, albo mu się po żenie y iakimkolwiek inszym sposobem dominium dostanie, lecz jurydykcyi kupić y oney w inszą prze-

nieść nie może, bo y zeznania takowych domów w urzędach tych że mieskich bywają y od emptorów takowych inscriptam to teraz de prestanda obedientia eidem a to civili more aliorum civium ex eadem domo bywają opisane, excypuiąc iednak komienice y domy pańskie y szlacheckie pod władzą zamkową statutem warowane; wszelakich przekupów według prawa mieyskiego maydeburskiego y dekretów, także listów osobliwych królów ichmościów, za konsensem wszech stanów na to danych y pod władzę samego urzędu mieskiego podanych urząd sam mieski doglądać ma, zaczym by cena rzeczom strawnym prędzey umnieyszona być mogła. Na co dla lepszey pewności przy pieczęci ręką swą podpisał. Datt. w Wilnie, dnia dziesiątego miesiaca Oktobra, roku tysiąc sześćsetnego dwudziestego trzeciego. U tey ordynacyi przy pieczęci wyciśnionej na kustydyi podpis ręki jaśnie wielmożnego imć pana wojewody Wileńskiego temi słowy: Leo Sapieha—wojewoda Wileński ręką swą. A suscepta maydeburyi Wileńskiej ad marginem zapisana in eum tenorem: Anno Domini millesimo septingentesimo quadragessimo tertio, die duodecima mensis Junii, coram nobili officio consulari Vilmensi comparentes personaliter nobiles dominus Paulus Duchowicz—consul et Casimirus Niemanowicz—notarius communitatis Vilmensis praesens instrumentum ad acta obtulerunt. Alexander Konczewski utriusque iudicii civitatis S. R. M. metropolitanae Vilmensis juratus notarius mp.

Która takowa ordynacya, za podaniem oney przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjeta y wpisana.

1635 г. Марта 12-го дня.

Изъ книги № 142, за 1769 г., л. 227.

25. Грамота короля Владислава IV, подтверждающая декретъ Сигизмунда первого по дѣлу между князьями Четвертинскими и земьянами Оношновичами.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiątego, miesiąca Augusta siódmego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim księstwie Litewskim z wojewodztw, ziem y powiatów w roku terazniejszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiątym obranymi, comparendo personaliter u sądu trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego patron wielmożny imć pan Ludwik Narwoysz—podczaszy Starodubowski, opowiadał, prezentował y ad acta xiąg trybunalskich spraw wieczystych na kadencyi Wileńskiej ekspedyowanych, podał ekstrakt autentyczny dekretu oczywistego między w. imć panem Iwanem Andrzejewiczem—podskarbm iego królewskiej mości dwornym, y szwagrami imci kniaziami Czetwertyńskiemі y Sokolińskimi, a między ichmość panami Fiedorem Onoszkowiczem y Iwanem Rusinem—ziemianami Łuckiemі y towarzyszami ichmościów o różne dobra ziemskie y imiona, na Wołyniu y w innych krajach situm mające, quondam przez nayiaśnieyszego króla imci świętey pamięci Zygmunta pierwszego ferownego, expost za nayiaśnieyszego króla imci Władysława czwartego w roku tysiąc sześćset trzydziestym piątym, Marca trzynastego dnia z metryk tegoż króla imci Zygmunta pierwszego ekstraktem wydanego, a tysiąc siedymset dwudziestego ósmego, Maja trzydziestego pierwszego tenże ekstrakt dekretu superius wyrażonego w ziemstwie Połockim oblatowany, stylem

ruskim y charakterem pisany, ad praesens in rem et partem tegoż imienia, domu y familii ichmościów panów Onoszków, successorów pomienionego imć pana Fiedora Onoszkowicza służący y należący, którego brzmienie słów, s ruskiego pisma na polskie przekładając, iest takowe:

Владиславъ четвертый, Божю милостью король польскій, великій князь литовскій и проч. Ознаймуемъ тымъ листомъ нашимъ, кому то вѣдати належитъ. Прощени есмы были о выданье съ книгъ канцелярїи нашею большое великого князства Литовского справы декрету вижеи выраженое, которая се въ книгахъ знашла за светобливое памяти короля его милости Жикгимонта первого, продка нашего, тыми слоуы: Жикгимонтъ... Смотрѣли есмы того дѣла съ паны радами нашими. Стояли передъ нами очевисто. Жаловали намъ подскарбий нашъ дворный державца Веленскій панъ Иванъ Андреевичъ о близкость панее своее княжны Богданы, дочки князя Федора Вышковскаго, съ шурью своею княземъ Валилемъ, а княземъ Федоромъ, а княземъ Андреемъ Четвертенскими, а княземъ Василемъ, а княземъ Солтаномъ, а княземъ Юрьемъ Соколинскими, на земьянъ Луцкихъ Федора Оношковича, а Ивана Русина и на ихъ товаришовъ тымъ обычаемъ. Упросили дей они имѣнья нашу близкость, люди и земли по смерти пана Ивана Хрептовича y Четвертни, y Лютогодци,

у Подлѣсахъ, у Сучку, у Копыলেখъ, у Годомичохъ, у Навозѣ, у Смердини, у Чолници, у Ирсовѣ ставу, у Сокиричохъ и на Рудѣ и въ приселкахъ Лютогоцскихъ, у Корсинѣ, а въ Бреховѣ, къ которымъ же имѣньямъ мы ближше, нижи они. И Оношковичъ повѣдиль передъ нами, изъ то есть имѣнья материзна его, а matka дей его была дочка князя Юрья Четвертенского. И панъ подскарбій съ князи Четвертенскими и Соколинскими мовили: Изъ отца его Оношка отъ тыхъ имѣней отецъ нашъ Казимиръ король его милость отдалиль за выступъ его, што онъ шурина своего князя Вацлава съ порады жоны своее убилъ, хотячи одинъ самъ ты имѣнья отчизну его одержати; а была дей у того шурина его другая сестра, князя дочка, на имя княжна Федка, которая мѣла волю пойти въ черницы и мѣшала вжо у монастари у Четвертни, котораяжъ о брата своего убійствѣ ничего не вѣдала, и коли вжо Казимиръ король его милость ты имѣнья отъ Оношка отдалиль, ино отцы наши ты имѣнья князя Вацлавовы, братавича своего, къ своей рудѣ держали и потомъ панъ Богданъ Хрептовичъ довѣдавшися о той княжнѣ Федкѣ и ее за себѣ понаялъ, и она зъ отцы ихъ, зъ дядковичи своими князи Четвертенскими, о тые имѣнья отчизну свою мѣла право передъ отцомъ нашимъ Казимеромъ королемъ его милостью, на штожъ Оношковичъ съ товариши своими и листъ судебный Казимера короля передъ нами вказывалъ, въ которомъ жо мѣстѣ стоить: Изъ отецъ нашъ ты вси имѣнья, отчизну ее, одной ей присудиль, а matka Оношквича къ тымъ имѣньямъ по отдаленю мужа ее у въ отчизныхъ своихъ имѣняхъ ничего не мѣла, кромѣ выслуги отца своего Хупкова, какъ же и въ томъ листѣ судовомъ отца нашего матцѣ Оношквича ничего не выписуетъ, ани дей тежъ за панованья отца и брата нашего королей ихъ ми-

лости тыхъ имѣней Оношко съ тою жонкою своею Ганною николи въ держеню не былъ. А такъ мы съ паны радами нашими тому порозумѣвши и бачечи, изъ отца того Оношквича зъ его жонкою за выступъ ихъ отъ тыхъ имѣней отецъ нашъ Казимиръ король его милость отдалиль, а къ тому, изъ они тыхъ имѣней въ держаньи не были и вспоминая жадного въ томъ не дѣлали, и то вышло давностью, ты есмы имѣнья вышей писаныи вси пану Ивану—подскарбему, по близкости жоны его, и княземъ Четвертенскимъ и Соколинскимъ присудили. Подле тежъ близкости кромѣ третие части тыхъ всихъ имѣней вышей речовыхъ, што дочка небожика пана Ивана Хрептовича Настасья записала мужу своему Василью Чапличу на вѣчность и ты имѣнья потвержаемъ симъ нашимъ листомъ вѣчно и на вѣки непорушно имъ самимъ и жонамъ и дѣтемъ и ближнимъ и на потомъ будучимъ щадкомъ ихъ со всеми людьми, и дворищи, и съ пашнями дворными, и зъ ихъ землями пашными и бортными и зъ сѣвожатными, и зъ гаи, и лѣсы и дубровами, и зъ лова звѣринными и пташими, и озеры и зъ рѣчками и рѣками, ставы и зъ млыны и ихъ вымели, и зъ бобровыми гоны и съ службами и входы всеми тыхъ людей и земля, и зъ даными грошовыми и медовыми и бобровыми и куничными и и житными, и зъ дялы и ржаными и овсяными, и со всеми иными платы и доходы и пожитки, и со всемъ съ тымъ, какъ ся ты имѣнья верху писаныи здавна и нынѣ сами въ собѣ и въ границахъ своихъ мають, и вольни и ставы собѣ справовати и людьми осаживати и справляти и росширяти и къ своему лѣпшому и житочному обернути, какъ сами налѣпей розумѣючи. А на твердость того и печать нашу казали есмы привѣсити къ сему нашему листу. Писанъ у Вильни.

А такъ мы король, на просьбу стороны потребовавшее ласкаве призовивши, туя справу декрету вышей выраженого въ семь року тысяча шестьсотъ тридцать пятомъ, мѣсяца Марта дванадцатого дня въ сесь листь нашъ вписати, а на большую вагу и певность тыхъ речей печать великого князства Литовского къ нему притиснуть росказали есмы. Писавъ у Варшавѣ. У tego autentycznego extractu dekretu oczywistego królewskiego przy pieczęci wielkiej wielkiego księstwa Litewskiego, na czerwoney massie wyciśnionej, podpis ręki i. o. xiążęcia imci Radziwiła—kanclerza wielkiego wielkiego księstwa Litewskiego, tudzież a latere konnotacya, po niżej przy teyże pieczęci podpis ręki wielmożnego imć pana sekretarza iego królewskiej mości, a na dole korekta his exprimuntur verbis: Альбрихтъ Станиславъ Радивиль—канцлеръ великого князства Литовского шпр. За справою освѣдоного княжати Альбрихта Станислава Радивила—княжати на Олыцѣ и Несвижу, канцлера великого князства Литовского, Кнневского, Ковенского, Тухольского старосты, Велюнского, Давковского державци, Францишекъ Долмать Исайковскій—секретарь его королевской ми-

лости. Correxith Montrymowicz. Ad haec u te goż extractu dekretu oczywistego królewskiego in margine pierwszej strony suscepta aktykacyi ziemskiej Połockiej z podpisami rąk wielmożnych ichmościów panów sędziego, podsędku y pisarza urzędników ziemskich województwa Połockiego y przy teyże suscepcie na spodzie koncordancya tymi wyrażają się słowy. Anno tysiąc siedmset dwudziestego ósmego, miesiąca Maia trzydziestego pierwszego dnia, comparens personaliter u sądu patron imć pan Franciszek Czaplic ten dekret ad acta podał. Troian Hłasko—sędzia ziemski województwa Połockiego. Józafat Antoni Sielawa—podsędek województwa Połockiego. Bazyli Rypiński—ziemski województwa Połockiego pisarz. Concordat cum actis. Załęski. Który to takowy extract dekretu oczywistego, przez nayiaśnieyszego króla imci Zygmunta pierwszego ferowanego, ruthenico idiomate pisany, ad praesens na polskie pismo przełożony, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego spraw wieczystych, w Wilnie expedyowanych, ze wszytką w nim wyrażoną rzeczą przyiętą y wpisany.

1636 г. Апрелья 21-го дня.

Изъ книги № 54, за 1712 г., л. 57.

26. Привилегія короля Владислава IV, которою освобождается отъ постоевъ домъ Ивана Ключаты, предназначенный для хранения метрики великаго княжества Литовскаго.

По ходатайству канцлера в. кн. Литовскаго Альбрехта Станислава Радивила король Владиславъ IV, соглашаясь на устройство помѣщенія для метрики в. кн. Литовскаго въ частномъ домѣ Ключаты, возлѣ Воскресенской церкви, на рынкѣ,

выдаетъ настоящую привилегію Ключатѣ а его наследникамъ, съ тѣмъ, чтобы домъ вхъ, взятый подъ архивъ, былъ свободенъ отъ постаю даже во время пребыванія двора въ Вильнѣ.

Roku тисяч siedmsetnego dwunastego, miesiaca Kwietnia szesnastego dnia.

Przed nami sędziami głównymi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy тисяч siedmsetny dwunasty obranemi, stannowszy personaliter imć pan Stefan Frąckiewicz, kracyczy Upitski, pokładał y ku aktykowaniu do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych dla wpisania podał list, przywiley nayiaśnieyszego króla imci Władysława czwartego, na rzecz niżej w nim dostatecznie wyrażoną służący, który podaiąc do akt prosił nas sądu, ażeby ze wszytką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg głównych trybunałnych spraw wieczystych przyjęty y wpisany. Jakoż my sąd ony przyiowski, a wpisując w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

Władysław czwarty, z Bożey łaski król polski i t. d. Oznamujemy tym listem naszym wszem wobec y kożdemu zosobna, komu by o tym wiedzieć należało, teraz y napotym będącym. Wnosił do nas prozbę swą wielmożny Albrycht Stanisław Radziwił, xiąże na Ołyce, kanclerz wielkiego xięstwa Litewskiego, Piń-

ski, Gniewski, Tucholski nasz starosta, abyśmy kamienicę szlachetnego Jana Kluczaty, w rynku miasta Wileńskiego, na koncu Rybnym, podle cerkwi ruskiej Zmartwychwstania Pańskiego stojącą, tę, w której on sam mieszka, na chowanie akt metryki wielkiego xięstwa Litewskiego obrócili. My do pomienionego wielmożnego kanclerza naszego wielkiego xięstwa Litewskiego. prozby, iako w rzeczy słuszney uczynioney, przykloniwszy, aby się sprawy cancellariey naszej tym wcześnief y bezpiecznief pod bytność naszą w Wilnie odprawować y w niebytności naszej akta, abo metryka, iako na mieyscu sposobnym chowania być mogła, tę wyżej mianowaną kamienicę pomienionego Jana Kluczaty, w rynku miasta Wileńskiego stojącą, na metrykę akt cancellariey naszej wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego sposabiamy y obracamy y ona tak pod bytność naszą królewską y successorów naszych, iako też w niebytności y podczas trybunałskich głównych, zamkowych, ziemskich sądów y innych wszelakich generalnych y partykularnych ziazdów, od stawania gości wszelkiego stanu, godności y urzędu abo praeeminentief tak duchownych, iako y świeckich, także dworzan

naszych, y innych wszystkich osób, lubo to y w służbie naszey będących, też cudzoziemców, tym ninieyszym listem naszym wolną czyniemy wiecznymi czasy. Co do wiadomości wszystkich y każdego zosobna, a mianowicie dignitarzów, urzędników y wszystkiej szlachty wielkiego xięstwa Litewskiego, osobliwie też wielkich nadwornych, trybunalskich y powiatowych marszałków, także urzędów grodzkich y mieyskiego Wileńskiego, terazniejszych y napotym będących, donosząc, rozkazuujemy, abyście pomienionego Jana Kluczatę y successorów jego przy tey wolności, iemu y kamienicy jego od nas nadaney, wcale zachowali, y aby bez wszelkiej przeszkody był zachowany, starali się, inaczey dla łaski naszey nie czyniąc. Na co, dla lepszey wiary, ręką naszą ten list podpisawszy, pieczęć do niego wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Wilnie, dnia

dwudziestego pierszego miesiąca Kwietnia, roku Pańskiego tysiąc sześćset trzydziestego szóstego, panowania królestw naszych Polskiego y Szwedzkiego czwartego roku. U tego listu przywileiu podpis ręki nayiaśnieyszego króla imci przy pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego temi słowy: Vladislaus Rex, a przypisek wespół z podpisem imci pana referendarza wielkiego xięstwa Litewskiego temi słowy: Libertacia domu Jana Kluczaty w Wilnie, w rynku, od stawania gości, który iest na akta y metrykę cancellariay wielkiego xięstwa Litewskiego obrócony. Marcjan Tryzna—referendarz, pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego.

Który to list przywilej, za podaniem onego przez wyż mianowaną osobę. iest do akt xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1640 г. Мая 29-го дня.

Изъ книги № 54, за 1712 г., л. 59.

27. Ассесорскій декретъ короля Владислава IV, по поводу нарушения привилегіи о свободѣ постоя въ домѣ Ивана Ключаты.

Въ задворномъ королевско-ассесорскомъ судѣ разсматривалось дѣло между Виленскимъ мѣщаниномъ Ключатой и Врестскимъ войскимъ Шуйскимъ по воводу занятія послѣднимъ подъ квартирный постоя привилегированной каменницы Ключаты. Дѣло это разбиралось сначала въ трибуналѣ и Шуйскій былъ оправданъ на томъ основаніи, что онъ занялъ каменницу не своевольно, а по распоряженію Виленскаго магистрата; тогда Ключата позвалъ Шуйскаго въ королевскій судъ.

По выслушаніи сторонъ королевскій судъ рѣшилъ, что виноватъ въ этомъ дѣлѣ Ключата, такъ какъ онъ противъ закона звалъ Шуйскаго въ задворный судъ послѣ трибунальнаго поставленія; на будущее же время счелъ нужнымъ подтвердить Виленскому магистрату, чтобы онъ строго наблюдалъ неприкосновенность правъ Ключаты и не назначалъ въ его домѣ квартирнаго постоя подъ зарукой 1000 зл., такъ какъ въ немъ помѣщается архивъ большой метрики в. кн. Литовскаго.

Roku tysiąc siedmsetnego dwunastego, miesiąca Kwietnia szesnastego dnia.

Przed nami sędziami głównymi, na trybunał

w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy tysiąc siedmsetny dwunasty obranemi, stanowszy per-

sonaliter imć pan Stefan Frąckiewicz—krajczy Upitski, pokładał y ku aktykowaniu do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych dla wpisania podał dekret assessorski, na rzecz niżej w nim dostatecznie wyrażoną, służący, który podając do akt prosił nas sądu, ażeby ze wszystką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg głównych trybunałnych spraw wieczystych przyjęty y wpisany. Jakoż my sąd ony przyjąwszy, a wpisując w xięgi de verbo ad verbum tak sie w sobie ma:

Władysław czwarty, z Bożey łaski król Polski i t. d. Oznaynujemy tym listem dekretem naszym. Odprawowała się przed nami y sądem naszym assessorskim sprawa między sławetnym Janem Kluczatą, mieszczaninem naszym Wileńskim, na instancją instygatora wielkiego xięstwa Litewskiego aktorem, a urodzonym Alexandrem Szuyskim—woyskim Brzeskim, pozwanym o to, iż on lekce poważając maiestat nasz królewski y list przywilej, którym libertowaliśmy kamienicę aktorową od stawania gości wszelakich, przez gwałt do uprzywilejowanej gospody iego wiechawszy, w roku przeszłym tysiąc sześćset trzydziestym dziewiątym, miesiąca Julii dnia czwartego, stanął, w czym wielką krzywdę tak pomienionemu mieszczaninowi naszemu, iako y prawu iego uczynił; co szerzey w mandacie naszym iest opisano. Na terminie tedy z tego pozwu w roku terazniejszym tysiąc sześćsetnym czterdziestym, miesiąca Maia szesnastego dnia przy padłym, za przywołaniem przez ienerała naszego dwornego stron do prawa, aktor przez szlachetnego Józefa Piotrowicza, umocowanego swego, a pozwany sam oczewisto z plenipotentem swoim szlachetnym Marcinem Swiężyńskim, przed sąd nasz stanowili się, gdzie na przód umocowany aktorów powiedział: iż kamienicę aktorową, w rynku miasta Wileńskiego, w Rybnym końcu będącą, w której on sam

mieszka, na cancellaryą wielkiego xięstwa Litewskiego y chowanie akt metryki większey wielkiego xięstwa Litewskiego nadaliśmy, a iako pod bytność y bez bytności naszej, tak podczas sądów głównych trybunałnych, zamkowych, ziemskich y inszych wszelakich generalnych y partykularnych zjazdów od stawania gości wszelkiego stanu, godności y urzędu czasy wiecznymi przywilejem naszym uwolniliśmy. Na dowod czego pokładał extract autentyczny z xiąg radzieckich Wileńskich, datą roku tysiąc sześćsetnego trzydziestego szóstego, miesiąca Septembra dwudziestego wtórego dnia, aktykowania przywileju naszego w dacie roku tegoż tysiąc sześćsetnego trzydziestego szóstego, miesiąca Kwietnia dwudziestego pierwszego dnia, którym przerzeczoną kamienicę Kluczaciną, sposobem wyżej pomienionym, uprzywilejowaliśmy. Więc ze pozwany, mimo takową libertacją, w tę kamienicę wjechał y gospodą stał, abyśmy za to na nim winy prawne wskazałi y napotym tak tę kamienicę, iako y drugą na metrykę mniejszą wielkiego xięstwa Litewskiego nadaną, od takowego bezprawia obwarowali, domawiał się. A umocowany urodzonego Szuyskiego powiedział: iż actor przez dekret trybunałski niesłusznie urodzonego woyskiego Brzeskiego turbuie, abowiem on ieszcze w roku przeszłym, mając sobie od instygatora wielkiego xięstwa Litewskiego o te stanowienie się w kamienicy, na metrykę uprzywilejowanej, intentowaną actią, z oczewistej controwersiey przed sądem trybunałskim sprawił się y za pokazaniem rejestru rozdawania gospod, trybunałistom naznaczonych, z ratusza Wileńskiego podanym, że nie swawolnie, ale ex officio w tamtej gospodzie stał, od tego obwinienia uwolniony iest; co verificując, czytał dekret trybunałski, datą roku przeszłego tysiąc sześćset trzydziestego dziewiątego, miesiąca Lipca trzydziestego dnia ferowany, mimo

który iż Kluczata ważył się mandatem urodzonego wojskiego Brzeskiego nulliter et illegitime zapozwać domawiał się, abyśmy mu na nim podług constitucyey roku tysiąc pięćset ośmdziesiąt dziewiątego o pozwiech zadwornych y drugiey, roku tysiąc sześćset trzydziestego trzeciego, na szczęśliwey koronacley naszej uchwaloney, o niewynoszeniu mandatów za dworem ku znoszeniu dekretów trybunalskich, winy evocationis złotych polskich pięćset na nim Kluczacie y dobrach iego wskazali, a o szkody, nakłady w tey sprawie podjęte, wolne mówienie do niegoż pozwanemu w sądzie należnym zachowali. Po wysłuchaniu takowych controwersyi natenczas decisiey naszej nie czyniąc, strony winy evocationis wzięliśmy na deliberacją naszą, którą dnia niniejszego expedituiąc, my tedy król przez panów rady y urzędniki nasze dworne, na sądach assessorskich zasiadające, ponieważ urodzony Szuyski, wojski Brzeski, okazał to, że dekretem sądu trybunalskiego od tey sprawy z strony stania gospodą w kamienicy, na metrykę wielkiego księstwa Litewskiego uprzywilowaney, względem tego, że nie temere, ale za registrem rozdania stanowisk, od magistratu mieyskiego Wileńskiego podanym, w niey stał, uwolniony iest, z tych przyczyn za niesłuszną, mimo dekret trybunalski przed sąd nasz wocatią, podług constitucyi roku tysiąc pięćset ośmdziesiąt dziewiątego y roku tysiąc sześćset trzydziestego trzeciego, winy złotych polskich pięćset na nim sławetnym kluczacie y dobrach iego wszelakich, ruchomych y nieruchomych pozwanemu wskazujemy y na odprawę do magistratu mieyskiego Wileńskiego założywszy na sprzeciwnego trojake zaręki, iaką

ważność osądzoną rzeczy wynosi, odsyłamy y o szkody, nakłady w tey sprawie podjęte, temuż urodzonemu Szuyskiemu, wojskiemu Brzeskiemu, do niego Kluczaty wolne mówienie w sądzie należnym zachowujemy. A chcemy mieć po magistracie mieyskim Wileńskim y rozkazujemy, aby napotym w kamienicach, na metrykę większą y mniejszą wielkiego księstwa Litewskiego uprzywilejowanych, nikomu gospod ukazować pod winą na nas hospodara tysiąca złotych polskich nie ważył się, mocą tego dekretu naszego. Do którego na większą wagę pieczęć wielkiego księstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego dziewiątego miesiąca Maia, roku Pańskiego tysiąc sześćset czterdziestego, panowania królestw naszych Polskiego y Szwedzkiego dziewiątego roku. U tego dekretu assessorskiego, przy pieczęci wielkiej wielkiego księstwa Litewskiego, podpis ręki kanclerskiej temi słowy: Albrycht Stanisław Radziwiłł — kanclerz wielkiego księstwa Litewskiego. Correcta w te słowa: correxit Monszymowicz; a przypisek wespół z podpisem imć pana sekretarza iego królewskiej mości temi słowy: Dołmat Isaikowski — sekretarz iego królewskiej mości. U tego listu dekretu assessorskiego connotacya zwierzchu w te słowa: Dekret króla iego mości Władysława od stawania gości wszelakiego stanu pod winą na magistrat złotych tysiąc w kamienicy Jana Kluczaty, w Rybnym końcu będącay.

Który to ten list, dekret assessorski, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona, iest do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1655 г. Сентября 20-го дня.

Изъ книги № 4, за 1665 г., л. 1600.

28. Заявленіе Витебскихъ обывателей, находишихся въ плѣну въ Казани, о невзгодахъ, понесенныхъ ими во время занятія Витебска царемъ Алексѣемъ Михайловичемъ, и вмѣстѣ постановленіе ихъ не избирать въ должности тѣхъ, которые отказались съ ними участвовать и присягнули на вѣрность Царю.

Дворяне Витебскаго воеводства, находившіеся въ плѣну у царя Алексѣя Михайловича въ Казани, единогласно постановили сдѣлать слѣдующее заявленіе потомству:

Во время войны царя Алексѣя Михайловича съ рѣчью-посполитой, когда войска Московскія подъ начальствомъ боярина Шереметева взяли Полоцкъ и подступили въ Витебску, то многіе изъ дворянъ и обывателей Витебскаго воеводства, не смотря на строгій универсалъ Виленскаго воеводы Януша Радивила, подъ предлогомъ спасенія своихъ семействъ, уѣхали на Литву; но значительная часть ихъ стянулася въ Витебскъ и рѣшилася сопротивляться. Осада производилась 14 недѣль; осажденные успѣшно отбивали всѣ штурмы, наконецъ стали чувствовать недостатокъ въ съестныхъ и военныхъ припасахъ. Тѣмъ не менѣе

осажденные держались до послѣдней возможности и вѣротно не сдались бы, еслибы не нашлось среди нихъ измѣнниковъ, въ лицѣ одного полковника Войны и отряда въ 150 человекъ польнаго гетмана. Эти послѣдніе проломали часть стѣны и открыли доступъ неприятелю.

Далѣе дворяне описываютъ послѣдствія паденія Витебска. Часть обывателей дѣловала крестъ царю Алексѣю Михайловичу и осталась въ Витебскѣ; другая же часть пожелала остаться вѣрною рѣчи посполитой. Эти обыватели были разосланы по разнымъ городамъ военно-плѣнными; затѣмъ были опять собраны въ Казани съ дѣлю дальнѣйшаго ихъ расселенія въ Астрахань, на Терекъ и др. мѣста. Доведенные до крайности эти военноплѣнные изъявили наконецъ свое согласіе дѣловать крестъ и принять православную русскую вѣру.

Лѣта отъ нароженя сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ пятого, мѣсяца Августа двадцать второго дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ въ воеводствахъ, земля и повѣтовъ на рокъ теперешній тысяча шестьсотъ шестьдесятъ пятый обраными, постановившице очевисто у суду панъ Самуель Велямовичъ, покладалъ и ку активованью до книгъ головныхъ трибунальныхъ подалъ явдумъ ихъ милостей пановъ обывателей воеводства Витебскаго, до везенья неприятельскаго Московскаго досталыхъ и забраныхъ, въ речи нижей мененой учиненое, просечи, абы тое явдумъ до книгъ головныхъ

трибунальныхъ активованое и уписаное было, которое уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

My urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewodstwa Witebskiego, a wierni poddani najiaśniejszego króla imci Polskiego Jana Kazimierza, pana naszego miłosciwego, ktorzyśmy się z dopuszczenia Boskiego dostali w ciężkie utrapienie i więzienie Cara Moskiewskiego Alexeja Michajłowicza, do ziemi jego Moskiewskiej, a chcąc to utrapienie nasze niemniej u odważne dzieła nasze rycerskie u życzliwość ku miłey oyczyźnie naszej królowi panu naszemu u rzeczypospolitey potomnym wiekom pismem objaśnić, takowe czyniemy

consensu między sobą stateczne y nieodmienne laudum. Które (gdy nas pan Bóg z łaski swej świętej zdrowo zachowa, a wybawi nas z tego ciężkiego więzienia) starać się mamy, aby seymem approbowane zostawało. A to dla tego, ut pateat posteritati nostra virtus et dexteritas nostra, et amor patriae, która posteritas nostra aby tak sławę naszą piastowała, iakoby imienia naszego imie a sława sięgała na wieki nieśmiertelne sławy, a panom swoim dziedzicznym y oyczyźnie swej (przykładem naszym) życzliwość swą oświadczała. Które laudum tak się ma w sobie: W roku tysiąc sześćset pięćdziesiąt czwartym, gdy woysko Moskiewskie insperacie z wielką potęgą mimo poprzysiężone pacta, upatrzysz czas y pogodę, zwłaszcza bacząc enervatas bello domestico vires nostras, która domowa woyna od lat ośmiu w oyczyźnie naszey z Kozaki Zapożskimi. rebelizanty, concatenata z tatory Krymskimi trwała, y wiele spustoszenia tak Koronie polskiej, iako xięstwu Litewskiemu przyniosła, wtargnąwszy w państwo iego krolewskiej mości, zamek Newelski w woiewodstwie Połockim, a w woiewodstwie Smoleńskim Dorohobusz, Białą opanowało, a potem y sam Smoleńsk obległo, wiele włości, miast, miasteczek, dworów szlacheckich splondrowało y w popioł funditus obróciło. A po wzięciu Połocka, nim woysko Moskiewskie pod Witebsk podstąpiło, tedy my szlachta woiewodstwa Witebskiego, będąc wiernemi iego krolewskiej mości. pana naszego miłościwego, poddanemi, miłując życzliwie oyczyznę naszą, zachowując wiarę skuteczną krolowi panu naszemu y rzezypospolitey, reprezentując w osobach swoich pamięci godną sławę przodków naszych, iako boni cives patriae, odważysz zdrowia y substantie swoje, iedni, wyprawisz małżonki y dziatki swoje do Litwy na bezpieczniejsze miejsce, sami osobami swemi na zamkach

Witebskich zostali, a drudzy z nas, po większej części z małżonkami y dziatkami naszymi do Witebska ziachawszy się, z iednostayney miłości y zgody z sobą, iakośmy między sobą opisek uczynili, takeśmy te zamki (koło których muru y żadnego budynku od rzezypospolitey uczynionego niebyło), ostrogiem y parkanem, każdy z nas według siły, możności naszych, iako kto mógł, nayprędzey w czasie szczupłym obwiwszy, opatrzili y sami osobami swemi od zaczęcia tych trwog aż do oblężenia residowali. Lecz niektórzy bracia nasza ichmość panowie obywatele Witebscy, niechcąc z nami spolnie o obronie zamków tych Witebskich radzić, nam pomagać y z nami mieszkac, iako tych zamków budynkiem y parkanem nieopatrowali, tak żadnego praesidium czynić niechcieli, nulla habita ratione sławy dobrej, temere nas bracią swą opuścili, ani zawierając się z nami na tych zamkach, precz powyieżdżali, nic się nie oglądając na postanowienie y spisek nasz, przed oblężeniem uczyniony y sobie poprzysiężony, na constitucie seymowe, na srogi uniwersał iaśnie oświeconego xięcia imci Janusza Radziwiła, woiewody Wileńskiego, hetmana wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, a niektórzy, dawszy na się assecuratie ostre, że się mieli powrócić do nas, uprosiwszy się u ichmościów panów regimentarów, od nas obranych, na czas mały do domów swoich, wrzкомо dla żywności, nie dotrzymawszy nam słowa, do Litwy ziechali, których potym ciż panowie regimentarze nasi, za domawianiem naszym, wytrąbić kazali, y są wytrąbieni według assekuratii onych, dowolnie panom regimentarzom danych. My iednak, in tanta stojąc calamitate nostra, będąc deserti od tych panów braci naszych, statecznie w przedsięwzięciach swych trwając, a stojąc przy spisku naszym, lubo niemając żadnego niskąd wsparcia y ratunku, tak od

iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, od rzeczypospolitey, iako y od ichmościów panów hetmanów y imci pana wojewody naszego, do któregośmy częstokroć pisywali, żebrząc ratunku, a oznaymując niedostatki nasze. Gdy woysko Moskiewskie po wzięciu Połocka z armatą, z działą, potężnie pod Witebsk z starszyną swoją, z Wasilem Piotrowiczem Szeremeciowym — boiarzynem, z wojewodą Moskiewskim z Zdanem Kondarowem — hetmanem, wojewodą nazwanym Połockim, z Ophanasim Naszczokinem y innemi pułkownikami Moskiewskimi y cudzoziemskimi y kozaki Zaporoskimi rebellizanty, w roku przeszłym tysiąc sześćset piędziesiąt czwartym, dnia dwudziestego czwartego Augusta, w dzień świętego Bartłomieia podstąpiło y Witebsk obległo, zawarszy się w tych zamkach Witebskich, w ciężkim będąc obleżeniu, przez niedziel czternaście, dzień y noc bez odpoczynku u parkanów broniąc się, temu nieprzyjacielowi odważnie odpor dawaliśmy, ile sił naszych, prochów, kul y chleba stawało, częste odbijając szturmą potężną nieprzyjacielskie, trupami ich wały u parkanów naściłali. W których szturmach, iedni z nas ranni zostawali, drudzy certując armis mężnie z tym nieprzyjacielem, za dostojństwo króla pana naszego y całosc oyczyny, tak czasu szturmów, iako y na wycieczkach częstych, iako odważni kawalerowie, capita voverunt, a gdy za niedodaniem nam przez ichmościów panów hetmanów odsieczy, nastąpił głód wielki, z którego nie mało ludzi, pospolstwa y czerni pomarło, gdyż niemaiąc chleba, szkapy śmy chude, które wypędziliśmy byli, nie maiąc czym karmić, za parkan na wały, znowu odyskując, bili, a iedli, poko ich stawało. A skoro y tych nie stało, a nie mało też ludzi w szturmach y wycieczkach z działą y ręczney strzelby w gęstym strzelaniu od woyska nieprzyjacielskiego, szlachty, mieszczan, pospolstwa,

żołnierstwa, dragonii, przed obleżeniem nam od xięcia imci pana hetmana przysłaney, pozabijano, a strzelców pospolstwa dla wielkiego głodu, z zamków, parkanów y miasta bardzo wiele do woyska Moskiewskiego poprzedawało y przerzuciwało, a zatym prochów nie stało, y niemielśmy czym iuz odpor dać temu nieprzyjacielowi, enervatas penitus maiąc vires et paucum numerum ludu do obrony maiąc, gdy to woysko Moskiewskie, z woyskiem Zaporoskim kozackim dnia miesiąca Nowembra, wyrozumiawszy z przedawszczyków nasze niedostatki, potężny ostatni szturm uczyniło, do których razem więcey do półtoraset strzelców, poddanych iaśnie wielmożnego imci paną Wincentego Gąsiewskiego — hetmana polnego y podskarbiego wielkiego xięstwa Litewskiego Poreckich z miasta Witebskiego, z iedney kwatery, wyciąwszy parkan, przedało się, a ta kwatery goła bez ludzi została, zaraz woysko Moskiewskie tą dziurą z nimi wespół do miasta wpadło. Gdzie nie mało braci naszej, szlachty, mieszczan, pospolstwa, żołnierstwa, dragonii, niewiast y dziątek małych, u piersi matek będących, dziadów, bab, w szpitalach będących, bez żadnego miłosierdzia, miasto opanowawszy, wysiekli y wycinali; a potem same zamki Witebskie y nas samych mało nie przez miecz, za ledwo z miłosierdziem od gardła, opanowało y wzięło, gdzie niedziel trzy zostawaliśmy, a w tym czasie większa część panów obywatelów naszych niesłusznie, dobrowolnie, zasmakowawszy sobie obietnice Moskiewskiego woyska przełożonych, którym w majątnościach ich y nasze majątności conferowane miały być, odstąpiwszy nas, nie respectując na sławę dobrą, pogardzając clementią króla imci, pana oyczystego, ignominiose, na imie Osudarskie poprzedawszy się, chrest Osudaru całowali. A potym niektórzy y Panu Bogu wiare, w której się porodzili, złomawszy, w wiare Moskiewską

pokrzecili. A my będąc wiernemi y życzliwemi poddanemi iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, miłując oyczyznę naszą, na woli y miłosierdziu Bożym zostali, wołąc pro rege et patria mori, vel in praedam dostać się foedifrago hosti, quam laedere conscientiam, fidem et dexteritatem nostram. Zaczyn nam ci przełożeni woyska Moskiewskiego, że nas mieli ze wszystkimi dostatkami naszymi do Litwy zdrowo y cało wypuścić, verbo non steterunt, ale nam kazawszy się do wozów ułożyć, wrzкомо do Litwy iachać, roskazali do starszego boiarzyna do Wasila Piotrowicza Szeremieciewa do taboru, tuż pod Witebskiem leżącego, przyść dla pożegnania. Gdzie iakośmy wszyscy przyszli, ten boiarzyn wielki Szeremeciew, naradziwszy się z drugimi półkownikami, wyprawił do nas dworzanina y stolnika osudarskiego Ładożyńskiego, który taki ordynans wyszedszy od boiarzyna na podwórzu w taborze uczynił: Postawiwszy około nas circum circa strzelców y żołdatów, odłączył na prawą stronę tych panów obywatelów naszych y mieszczan, którzy chrest Osudara całowali, a nas na lewą stronę. Potym z karty nam respons takowy uczynił: Iż Car iego mość za to, żeście mu siła ludzi ratnych iego, nie oglądając się na hramotę iego, do siebie pisaną, nie zdając zaraz zamków, pobili y siła szkody uczynili, rozgniewany na was będąc, kazał was być wszystkich śmiercią karać; lecz za prośbą y do nóg upadnięciem syna swego Alexieia Alexiejewicza Carewicza, który za wami przyczynił się, prosząc o miłosierdzie, miasto śmierci, żywot wam daruie. Jednak kazał was rozesać różno po horodach swoich, iako więźniów, a dostatki wasze wszystkie kazał zregestrowawszy na siebie pobrać. Zatym tym, którzy chrest całowali, kazał wesoło imieniem Carskim do miasta do gospod iść, a nas z wielką gromadą strzelców kazał

gołowie strzeleckiemu Bułhakowemu do zamku zaprowadzić y we dworze imci pana wojewody naszego, w zamku wysznm w Witebskim stojącego, w więzieniu osadzić. Gdzie tydzień cały w ciasnocie wielkiej, o chłodzie y głodzie, będąc za potężną strażą, byliśmy. A wozy nasze do Litwy ułożone wszystkie pozakowali y wszystkie dostatki nasze, złoto, srebro, klejnoty, perła, rynsztunek, cynę, miedź, od mała do wiela zregestrowawszy, iako wiele u kogo czego było, na Osudara pobrali, a potym nas samych, różno na różne mieysca do ziemie Moskiewskiej, obnażywszy ze wszystkiego, sine victu et amictu, do więzienia, iednych do Pskowa, do Wielkiego Nowogrodu, do Toropca, do Łuk, drugich do Jarosławia, do Kostromy y innych horodów rozesało. A potym sprowadziwszy nas iednych z Nowogroda, drugich ze Pskowa, do Jarosławia zawiezli. Gdzie nas do turmy smrodliwej y ciasney wrzuciwszy, przez cały tydzień, perswadiąc nam, abyśmy chrest Osudara całowali y w wiarę ich się ochrzecili, więzili. A widząc stateczność naszą y niemogąc nas za wolą swoją pociągnąć, niemniey bacząc, że nie mało braci naszej znacznej, szlachty, urzędników ziemskich y szlachcianek, iako w drodze z głodu, z przeziębienia, z niewczasu pomarło, tak y w turmie poczeli się byli myć y chorzeć, a niektórzy umierać, tedy zaledwo za częstemi suplikami naszymi sprowadzili nas wszystkich do iednego domu pustego, gdzie ośm niedziel, szczupły karm od nich biorąc, żebrząc iakmużny po ulicach, mieszkaliliśmy. A potym Wołgą rzeką zesłani iesteśmy do Kazani, gdzie do tych czas od niedziel dziesiątka mieszkamy, iedni z małżankami y dziećkami naszymi, drudzy rozłączeni będąc z żonami y dziećkami, wyglądając cum lacrimis łaski y zmiłowania Bożego, a od iego królewskiej mości y rzeczy pospolitey prętkiego z tego ciężkiego nieprzyjacielskiego wię-

zienia oswobodzenia, póki ieszcze niebędziem, iako inni więźniowie, daley iako do Astrachani, do Sibiru, do Terek y na ynne różne dalekie horody Osudarskie zasłani y póki tu w Kazani w gromadzie iedney iesteśmy, takowe czynim, iednostaynie się wszyscy zgodziwszy, laudum. Poniewasz bracia nasi panowie obywatele Witebscy, opuściwszy nas bracią swą w tak ciężkim razie naszym, niepomagając nam obrony zamków naszych, wywiozłszy małżonki y dzieci, y wszystkie dostatki swoje wcale, iedni do Litwy ziechali, drudzy dobrowolnie, impudice, nie nierespektując na sławę dobrą, wyrodkami prawie zostając w oyczyźnie swoiey, chrest Carowi Moskiewskiemu dla szczególney chciwości y łakomstwa całowali y w wiare się moskiewską pokrzceli: mianowicie pan Alexander Woyna Jasieniecki — sędzia grodzki Witebski, znaczną zdradę swą ku iego królewskiej mości, rzeczy pospolitey y nam braci swey okazał, który, w rozgovorach podczas oblężenia często z Moskwą na stronę odwiódzły się. mimo wolą y wiadomość przełożonych regimentarzów naszych, od których był deputowany, tacite sprawował conferentie, nagosć onym naszą y wszystkie rewelując niedostatki, który y na ostatni rozgovor, umyślnie iątrząc na nas Moskwę, na czas naznaczony wyiachać nie chciał, za czym zaraz Moskwa zaiątrzywszy się szturm uczyniła, czasem y mimo wiadomość naszą sam ieden na rozgovor wychodził. Co gdyśmy po nim postrzegli, daley niechcieliśmy onemu iuz confidować y niedopuszczaliśmy onemu wychodzić na rozgovor z Moskwą. Jakoż po zdaniu naszym znaczna się ta zdrada po panu Woynie wyiawiła. Gdyż w oczach naszych Ophanasy Naszczokin — boiarzyn Carski, który z nim na rozgovorach od Moskwy stawał, oddał mu hramotę Carską do niego pisaną z podziękowaniem za życzliwość iego y dwa soroki y dwie parze soboli

od Osudara temuż panu Woynie dał. Zaczyn y chrest całowawszy Carowi Moskiewskiemu został w Witebsku, który różnemi sposoby wielu naszych braci szlachty namawiał, aby chrest całowali. Jakoż niektórzy, za perswazią iego chrest Osudara całowawszy, tam zostali. A nawet ten że pan Woyna, gdy woysko iego królewskiej mości przyszło bylo w tydzień po zdaniu naszym pod Witebsk do Ostrowna, nam na odsiecz, nad którym był regimentarzem imć pan Komorowski y pisał do nas oznajmując o przyściu swoim z woyskiem, y chcąc zasiądz od nas wiadomości o potędze nieprzyjacielskiej, tedy ten list, iakośmy tego doskonale doszli, pan Woyna przy sobie utaiwszy, a nam nieogłosiwszy tego, sam na to pisanie dał respons imci panu Komorowskiemu, perswadując, aby nienacierał iuz na woysko Moskiewskie, opisując ich potęgę wielką nad to, iaka była: a to wszystko czynił ku zdradzie iawney y ku szkodzie nas utrapionych ludzi. Jakoż y domu onego w Sielutach Moskwa niepaliła y żadney szkody w tey majątności iego nie czyniła. My tedy iako na tego pana Alexandra Woynę, tak na bracią naszą, którzy nas w takowym odbiegli razie, przed Bogiem, królem iego mością y rzeczą pospolitą żałośnie (tradendo et iudicium et vindictam) protestanur y ex charitate nostra fraterna onych excludniemy. A gdy nas Pan Bóg y iego divina providentia zdrowo z tego więzienia nieprzyjacielskiego wyswobodzi, a do woiewodztwa naszego przywróci, tedy takowe teraz stateczne sobie y nicodmienne czyniemy laudum et sancte spondemus: że iako pomienionego pana Woynę, tak tych braci naszych, od których deserti sumus, niemamy do żadnych honorów y splendorów vocować y na żadne urzędy w woiewodstwie naszym wakujące nie mamy promovować, ani do żadnych zgoła usług braterskich niemamy onych używać, iako posłami

na seymie, deputatami na sądy główne trybunalne, na poborstwa, dyrektorami na seymikach y zjazdach różnych niemamy obierać, eo ipso, że oni nas bracią swą niesłusznie w takowym nieszczęsnym razie opuścili. A ktoby z nas, przepomniawszy tego laudum naszego, respectem pokrewności, albo iakiey inney prywaty, tych ludzi czasu seymików sententią swoią chciał na urzędy iakie promować, tedy takowego sententia niema mieć u czas żadnego waloru y niema takowego sententii pan director od nas obrany kreskować, owszem takowy pro hoste patriae ma być rozumiany. Które to laudum nasze dla wieczney pamięci podpisujemy rękoma naszymi. A któryby z braci naszej, tu w więzieniu będącey, z iakiego respectu, mając w kraiu naszym pokrewnych swoich, nie chciał się podpisać do tego laudum naszego, tedy y ci tey uchwale naszej podlegać maią. Działo się w Kazaniu, roku sześćset piędziesiąt piątego, miesiąca Septembra dwudziestego dnia. У того лядумъ подпись рукъ тыми словы: Kazimierz Strawiński—podkomorzy Starodubowski, podwoiewodzy Witebski. Mikołay z Brusilowa Kisiel—podkomorzy Derpski, podsędek Witebski ręką własną. Kazimierz Szapka Chotolski—woyski Witebski mp. Mikołay Jozephowicz—ekonom Witebski. Krzysztofh Brański Bielecki—pisarz grodzki Witebski. Józeph Chrapowicki—rotmistrz iego królewskiey mości. Marcin Stanisław Wołodkowicz—rotmistrz woiewodstwa Witebskiego. Stanisław Szapka Chotolski—rotmistrz Witebski. Jan Worotyniec—mieczny Witebski ręką. Hrehory Białynicki Birula ręką. Bazyli Jakimowicz Hołownia—łowczy woiewodztwa Witebskiego. Hrehory Szapka Chotolski—ręką. Andrzej Białynicki Birula. Adryan Hrebnicki. Piotr Gano Lipski. Alexander Ramsza. Lew Białynicki Birula—Iwanowski.

Mikołay Biberszteyn ręką swą. Hrehory Murza mpr. Władysław Krupienicz. Stanisław Rapał Żuk. Michał Szapka Chotolski. Hrehory Letecki. Konstanty Wolgrat. Kazimierz Hurko Chocimski. Heronim Borzenski Tulko ręką. Heronim Ostańkiewicz ręką. Jakub Pohoski Hrehorowicz mp. Piótr Kazimierz Eysimont, ręką swą. Stanisław Rafał Żuk ręką. Bazyli Letecki. Franciszek Zaręba. Michał Adamkowicz. Samuel Czaplic ręką swą. Paweł Ramsza. Pypka Theodor. Jan Czaplic, ręką swą. Szweykowski Kasper Jan. Samuel Nieszzyka ręką swą. Bazyli Hołownia Podwiński. Stephan Borowski. Marcian Rogowski ręką swą. Theodor Białynicki Birula. Gabryel Białynicki Birula. Jan z Lada Ladachowiec. Heliasz Żaba. Bohomolec. Dmitr Alexander Bohomolec. Jan Bohomolec. Jerzy Stanisław Swinarski. Mikołay Poczobut—Kundzicz mp. Jan Umieński. Piotr Kazimierz Krasowski. Hrehory Krzysztofh Możeyko—kapitan iego królewskiey mości. А по доконченью того лядумъ и подпись рукъ вышей выраженныхъ. У того лядумъ сусцепта въ тые слова: Року тысеца шестьсотъ шестьдесятъ четвертаго, мѣсяца Генваря осмнадцатого дня тое лядумъ его милость панъ Адамъ зъ Русилова Кисель на градъ вгородскомъ Минскомъ до книгъ ку активованью покладя. Александръ Танаевскій—намѣстникъ Минского воеводства. По которой сусцептѣ у того лядумъ другая сусцепта въ тые слова: Roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt czwartym te laudum iest presentowane w Szennie, w dzień Gromnic przy obraniu ichmość panów deputatów. Samuel Eustachi Żukomski—director seymiku gromnicznego. Которое то лядумъ, за подавьемъ оного черезъ особу верху меневую, до книгъ головныхъ трибунальныхъ есть уписано.

1662 г. Мая 19-го дня.

Изъ книги № 1, за 1662 г., л. 181.

29. Постановленіе дворянъ Лидскаго повѣта по случаю происходившихъ въ этомъ повѣтѣ беспорядковъ и безчинствъ.

Дворяне Лидскаго повѣта, въ виду постоянно возрастающихъ въ повѣтѣ разбоевъ, безчинствъ и разныхъ беззаконій, собравшись на громничныи сеймикъ, избрали земскихъ и градскихъ должностныхъ лицъ, возложивши на нихъ спеціальныя

обязанности—какъ можно энергичнѣе приняться за искорененіе вышеуказанныхъ преступленій; постановленія этихъ лицъ должны были считаться равносильными трибунальскимъ и исполняться безапелляціонно.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ второго, мѣсяца Мая девятнадцатаго дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводства, земль и повѣтовъ на рокъ теперешній тысяча шестьсотъ шестьдесятъ второй обранными, постановившисе очевисто у суду, панъ Казиміръ Гуриновичъ покладалъ и ку активанью подалъ лядумъ ихъ милости пановъ обывателей повѣту Лидскаго, на речъ въ немъ выраженую, просечи абы тое лядумъ до книгъ головныхъ трибунальныхъ активаное и уписаное было, которое вписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Мы dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodscy, rycerstwo, szlachta, obywatele powiatu Lidzkiego, którzyśmy się na seymik Gromniczny w roku teraznieyszym tysiąc sześćset piędziesiąt ósmym, miesiąca Februarii dnia wtórego. dla niebezpieczeństwa jeszcze od powi etrza w Lidzie, do miasteczka Myta zjachali, wiadomo czyniemy, iż zabiegając wyuzdaney swey woli ludzi, którzy na boiaźń Bożą pod ten czas, kiedy iura silere musieli, niepoglądając, różne najazdy, gwałty, zabóystwa, morderstwa, grabieże y

inne excеса czyniąc, im daley tym więcej maiestat Boski ad vindictam pobudzaią, a żeby te ych facinora daley się nieszyrzyli y ukrzywdzony świętą odniósł sprawiedliwość, ponieważ y grod za zeyściem stego świata godney pamięci iego mości pana Jana Szymkowicza Szkłęskiego—podstarościiego Lidskiego wakuie, tym naszym zgodnym iednostaynym postanowieniem, stosując się do drugich powiatów, sędziów y sądy, pod ych rozsądek, decisią y executią dobrowolnie poddając się, uchwalamy, postanawiamy y obieramy ichmość pana Marcina Limonta—sędziego, starostę Wasiliskiego, pana Macieja Mikołaja Olszewskiego — pod sędka, pana Jana Narbuta—pisarza ziemskich, pana Adama Narbuta, jako podstarościiego, pana Jana Zuba—sędziego, pana Alexandra Stanisława Kołontaja—pisarza, grodskich powiatu Lidzkiego urzędników, pana Mikołaja Radoszyńskiego, podstolego Lidzkiego, pana Mikołaja Suchodolskiego, pana Alexandra Tyszkiewiczza, którzy ichmość panowie urzędnicy, tak ziemscy, jako grodscy przysięgli pod tą przysięgą, a teraz od nas nowo obrani sędziowie rotę trybunalską wykonawszy, na przyszłych sądach, na trzecim wołaniu przysięgę po obraniu między sobą dyrektora, za wyda-

nemi na niedziel cztery od iegomości pana pisarza ziemskiego pozwami, wszystkie sprawy w tym powiecie od zawoiowania, to iest causae civiles et criminales, iako: naiazdy, expulsie, zabóystwa, zranienia, bicia, grabieże, rozboie, złodzieystwa y insze wszelakie excessa, zapisy, obligi, także s poborcami y retentorami sprawy, exceptis tylko cauis fundi y dawniejszych przed zawoiowaniem, żadnych, ani zapisowych niezaciągając, sądzić y one per vota publice decidować mają; a tam, gdzie maior pars votorum będzie, dekret stawać powinien, od którego dekretu, iako od trybunalskiego, żadna ani appellationis motię iść niema, pogotowiu protestacye, relacye, przeświadczenia nullitati subesse mają y każdy takowy, ktoby się tego ważył, termino peremptorio citatus, w winę sześć niedziel siedzenia popadać będzie, która irremisibiliter exequovana ma być, sub pena banitionis za temi dekretami, iako wszelkie y na garło execucie, tak za wskazy, poiazdy, via iuris przez którego kolwiek ichmościów panów urzędników, którego sobie strona zażyie, odprawowane y dekreta pro contraventione, aż do ostatniego punctu banitii ferowane być mają. Które takowe, iako trybunalskie dekreta, mają, będą mieć walor zbiiania pozwów y insze dilatie, które świętey sprawiedliwości w prolongacyą przynoszą, excepta vera infirmitate, amputamus; tak że mora w doniesieniu procesów szkodzić nie będzie, ale każdy pozwany w samey rzeczy, o co pozwany od aktora będzie, usprawiedliwić się tenebitur. A gdzie y z ichmość panów sędziów miał s kim lubo też kto z którym z ichmość sprawę, tym się zastawiać pozwany nie będzie mógł, ale skutecznie się rozprawić powinien będzie, a sędzia takowy z miejsca swego wstać y na dekret wynieść ma; także za chorobą y nieprzybyciem którego

z ichmość te sądy odprawować y dekreta takowyż swój walor mieć mają. Gdzieby też iegomość pan pisarz ziemski z których przyczyn nie przybył, iegomość pan pisarz grodzki te officium na sądach odprawować y dekreta wydawać powinien będzie. Solarya ichmościów wpisnego od pozwu kopa, pamiętnego kopa; także excessa, gdy się co pod sądami ichmościów stanie, według constitucii należeć będą. To tedy nasze laudum, iako zgodnie postanawiamy, tak fide, honore et constantia obligamur y przyrzekamy ad comprobationem na seymie przywieść. Działo się w Mucie ut supra. У того Лявдუმъ подпись рукъ тыми словы: Jakub Teodor Kuncewicz—podkomorzy Licki, Koniawski y Dubicki starosta, dyrektor seymiku na Mucie gromnicznego; do tego landum, Jan Kurcz—chorąży powiatu Lidzkiego, Marcin Limont—sędzia ziemski Lidzki, starosta Wasiliski mpr. Maciey Mikołay Radoszyński—podstoli Lidzki, Jan Stanisław Zub—sędzia grodzki Lidzki mpr. Alexander Stanisław Kołontay—pisarz grodzki Lidzki ręką swą, Hieronim Dzierżyc—mieczny powiatu Lidzkiego mpr. Kazimierz Teofil Kuncewicz—sędzia Lidzki ziemski, Michał Kuncewicz—sędzia ziemski Lidzki, Jan Waleryan Kucewicz mpr. Stanisław Olszewski, Bogusław Kazimierz Skinder mpr. Adam Narbut mpr. Jan Łukasz Woyciechowicz, Stefan Gurski, Michał Jankowski, Krzysztof Kozicz Boreyko, Ludwik Skabiński, Malcher Konstanty Bohdziewicz, Konstanty Dmitrowicz Kolesiński. Котороежь то лявдумъ ихъ милость пановъ обивателевъ повѣту Лидского, за поданьемъ до актъ черезъ верху мененую особу, есть до енигъ головныхъ трибунальныхъ актикованое и уписаное.

1662 г. Юня 17-го дня.

Изъ книги № 1, за 1662 г., л. 694.

30. Упоминальный листъ короля Яна Казимира о буйствахъ и беспорядкахъ иезуитскихъ студентовъ въ Новгородѣ.

Вслѣдствіе жалобы литовскаго конюшаго кн. Радивила на иезуитскихъ студентовъ, произведшихъ въ Новгородѣ разныя безчинства и разбой совмѣстно съ чернью надъ жителями евангелическаго исповѣданія, но безъ подстрекательства со стороны иезуитовъ, король Янъ Казимиръ

симъ упоминальнымъ листомъ поставляетъ на видъ иезуитамъ ихъ неодобрительныя дѣйствія, осуждаетъ ихъ и въ тоже время повелѣваетъ заплатить обиженнымъ протгори и убытки и на будущее время строго слѣдить за студентами и не причинять такихъ обидъ евангеликамъ.

Лѣта отъ нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ второго, мѣсяца Юля двадцать сегого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земель и повѣтовъ на рокъ теперешній тысяча шестьсотъ шестьдесятъ второй обраными, постановившисе очевидно у суду панъ Самуель Велятовичъ покладалъ и ку актикованью подалъ листъ его королѣвское милости упоминальный въ речи и справѣ, въ немъ меновите выраженой, до велебныхъ въ Бозѣ отцовъ иезуитовъ колеюмъ Новгородскаго писанный, просечи, абы тотъ листъ до книгъ головныхъ трибунальныхъ былъ актикованный и уписанный, который уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Jan Kazimierz, z Bożey łaski król Polski etc. Wielebny ojcom iezuitom kolegium Nowogrodzkiego, wiernie nam miłym, łaskę naszą krolewską. Wielebni, wiernie nam mili! Doniosł nam wielmożny xiążę Radziwił—koniuszy wielkiego xięstwa Litewskiego, przez pisarza swojego de data dwódziesiątego dziewiątego Maii z Królewca, że niedawnego czasu ex instinctu wier-

ności waszey y oyców Dominikanów, nulla data occasione, stało się invasio na zbor ewangelicki, w Nowogrodku będący, przez studentów, do których y pospółstwo mieyskie, iako to więc bywa, pod takie insolentie przymieszają się y, iako on pisze, nie małe szkody w budynkach zborowych poczynione, dzwony gwałtem zabrane et privati teyże reliey różne damna passi; czego żadną miarą chwalić nie możemy y owszem skandalizujemy się z tego, że motu wierności waszey, którzy omni modestia nie tylko certare cum populo, ale uczyć iey powinniście, takie processerunt ausus, któremi violata securitas publica, oraz et iura protestantibus Ewangelicis, od nas poprzysiężone. Nieczyniąc tedy, aby dalsze w tey materzey miały nas dochodzić querimonie, napominamy wierność waszą, abyście wierność wasza z iak naywiększą pilnością starali się o to, iakoby iniuriati ab invasoribus debitam odnieśli satisfactionem y cokolwiek podczas tego tumultu komu wzięto, aby wróccono y nagrodzono. W czym in quantum byście wierność wasza za tym listem naszym upominalnym secus postępować chcieli, przyszło

by nam zesłać kommissarzów naszych na inquisitią, z którey kto kolwiek by się pokazał winnym, musiałby według występku bydź karanym; iteratis tedy vicibus napominamy wierność waszą, abyście studentom uspokoić kazali tę sprawę, mając ich napotym in meliori disciplina y samym strzegąc się tego, aby z wierności waszey namnieysza niebyła okazja do niesnasek, inaczey wierność wasza nieuczynicie z powinności swey dla łaski naszej. Dan w Warszawie, dnia siedmnastego miesiąca Czerwca, roku Pańskiego tysiąc sześćset szesdziesiąt wtórego, panowania naszego polskiego y szwedz-

kiego czternastego roku. У того листу печать большая великого князства Литовского притиснена, а подпись руки наясвѣйшаго короля, пана нашего милостивого, тыми словами: Jan Kazimierz król. А по подписѣ руки короля, его милости пана нашего милостивого, другій подиись вельможного его милости пана писара великого князства Литовскаго тыми словами: Andrzej Kotowicz—pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego mpr. Который же тотъ листъ его королевской милости, за подаьемъ до актъ черезъ особу верху меневую, до книгъ головныхъ трибунальныхъ есть уписанъ.

1667 г. Юля 18-го дня.

Изъ книги № 11, за 1671 г., л. 277.

31. Привилегія короля Яна Казимира, данная дворянину Грузевскому на взиманіе мостоваго на рѣкѣ Датновѣ.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Априля двадцать девятого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земля и повѣтовъ, на рокъ теперешній тысяча шестьсотъ семьдесятъ первый обраванными, постановавшисе очевисто панъ Стефанъ Видейко у суду, оповѣдалъ, покладалъ и до актъ подалъ привилей прошлаго короля его милости Яна Казимира, его милости пану Крыштофу Кгружевскому на речъ въ немъ нижей выражоную даный, служацій, просени абы тотъ привилей былъ до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ аетикованъ, принять и уписанъ; который принявши, уписуючи

у книги слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Jan Kazimierz, z Bożey łaski król Polski etc. Oznaymujemy tym listem, komu to wiedzieć należy, gdy commissarze nasi za listem od nas wydanym do majątności urodzonego Krzysztopha Gruzewskiego — dworzanina naszego pokojowego, nazwaney Montwidow, w xięstwie Żmudzkiem leżącej, ziachali y tam na mieyscu przez rzekę Datnowka nazwaną, pode wsią iego Pilanami, do teyże majątności należącej na bitym z różnych miast y miasteczek, w xięstwie Żmudzkiem będących, gościncu przy patrzyli się przeiazdowi trudnemu y niebezpiecznemu, gdzie ludzie podroźni wielkie szkody y trudności ponosić muszą. Przetoz

koszt, który w budowaniu y naprawowaniu mostu przez rzekę musi być pоdeymowany, zważywszy, myto zarazem mostowe na ludzie kupieckie, żyды, furmany, postanowili y do нас pro confirmatione odesłali. My tedy, chcąc aby ludzie podróżni wczesny y bezpieczny przejazd mieli, a wielkim braniem myta ociążeni niebyli, tak z umiarkowania ordynaty commissarskiey postanowiamy y urodzonemu Krzysztophowi Gruzewskiemu, iego successorom, takie myto nadaiemy: aby od każdego wozu towarem naładowanego o iednym koniu po groszu polskim; od konia y bydła rogatego, na sprzedaż tamtędy prowadzonych, po szelągu iednym. Stan duchowny y szlachecki y podwody ich od płacenia tego myta, pogotowiu wierzchownych y pieszych, uwalniamy. Co do wiadomości wszystkim wobec, a mianowicie żydom, furmanom y wszelkiego stanu kupieckiego ludziom przywodząc, mieć chcemy y rozkazujemy, abyście to myto mostowe niżej

mianowane urodzonemu Gruzewskiemu y iego następcom płacili y oddawali bez trudności żadney wiecznemi czasy. Dan w Warszawie, dnia ośmnastego miesiąca Julii, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt siódmego, panowania królestw naszych Polskiego y Szwedzkiego dziewiętnastego roku. У того привилею при печати великой великого князства Литовскаго подписъ руки его королевское милести теми словы: Jan Kazimierz król; до того подписъ руки писарское въ тые слова: Andrzej Kotowicz—pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego, а приписокъ на томъ же привилею въ тые слова: Myto mostowe на речце Datnowce urodzonemu Gruzewskiemu — двorzаниnowи naszemu y товариyszowи usarskiemu. Который же тотъ привилей, за поданемъ одного черезъ особу вышѣ мененую, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ въчистыхъ принять и уписанъ.

1670 г. Юня 5-го дня.

Изъ книги № 10, за 1670—1708 г., л. 850.

32. Привилегія короля Михаила, данная королевскому секретарю Мелеру на мостовое мыто на рѣкѣ Ванѣ.

По ходатайству королевскихъ комиссаровъ, доведшихъ до свѣдѣнія короля Михаила, что въ имѣнни Войнатишвахъ, по большой почтовой дорогѣ въ Вильну изъ разныхъ мѣстъ, находится мость на р. Ванѣ, причиняющій много издержекъ и неудобствъ проѣзжающимъ, вслѣдствие неудобстворительнаго своего состоянія, король Михаилъ

выдаетъ настоящую привилегію королевскому дворянину Мелеру на право постройки новаго прочнаго моста и взиманія за проѣздъ пошлинъ съ параконной подводки по 1½ гроша, а съ одной конной по 1 грошу, не привлекая къ уплатѣ означенныхъ пошлинъ подводъ дворянства и духовенства.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятая, мѣсяца Августа шестнадцатого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводство, земль и повѣтовъ на рокъ тепе-

решній тысяча шестьсотъ семьдесятый обра-
ными, постановившисе очевисто у суду его
милость панъ Александеръ Хельховскій, тотъ
привилей его королевское милости до актъ
подалъ, на речъ въ немъ нижей помененую
данный и служацій его милости пану Павлу
Мелеру—секретарови его королевское милости,
просечи насъ суду, абы тотъ привилей до
книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣ-
чистыхъ былъ активованъ, принять и уписанъ,
который принявши а уписуючи у книги слово
до слова такъ се въ собѣ маеть:

Michał, z Bożej łaski król polski etc. Oznay-
muujemy tym listem przywileiem naszym, komu
o tym wiedzieć należy, iż gdy commissarze nasi,
za listem od nas do siebie wydanym, do dóbr,
Waynaciszki, albo Waka nazwanych, w woie-
wodztwie Wileńskim leżących, w dzierzeniu
na ten czas urodzonego Pawła Melera—sekre-
tarza naszego, będących, ziachawszy, a tam
przeiazdowi trudnemu y niebezpiecznemu na
gościncu głównym, z różnych miast y miaste-
teczek wielkiego xięstwa Litewskiego do Wilna
idącym, na pomienionej rzece Wace, barzo
błotney y nieprzystępney, przypatrzyszysię,
koszt, który się co rok na pobudowanie na
tamtym mieyscu mostu y na częste onego po-
prawę y zasypanie groble łożyc musi, uwa-
zywshy, myto mostowe na ludzie kupieckie,
żydy y furmany postanowili y do nas pro con-
firmatione onego przysłali. My tedy król, con-
sulendo indemnitati podróżnych ludzi, aby
wczesny tamtędy ab utrinque idący przeiazd
mieli, ordynacją commissarską tak moderujemy
y postanawiamy y nadaemy, iż myto od wozu

parą koni towarami naładowanego po pultora
grosza, od wozu zaś iednym koniem po groszu
brano bydź ma; stan iednak duchowny y szla-
checki, ich podwoy, pogotowiu pieszo prze-
chodzący ludzie, od płacenia tego myta wol-
nemi powinni bydź mają; waruujemy to iednak,
aby ludzie podróżni wielkim myta braniem
aggrawowani nie byli y most zawsze naprawiony
dla wczesniejszego swego przejazdu mieli. Czego
utrumque urodzony Meler—sekretarz nasz y
successorowie iego przestrzegać powinni będą.
Co do wiadomości wszem wobec, a mianowi-
cie ludziom conditiei kupieckiei przywiodszy,
chcemy mieć y rozkazujemy, abyście pomie-
nionie myto mostowe podług ustawy wyżej
opisaney bez żadney contradictiei y trudności
urodzonemu Melerowi—sekretarzowi naszemu
y namiestnikom jego wypłacali. Na co dla
lepszey wiary ręką się naszą podpisawszy, wy-
częć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć
rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia piątego
miesiąca Junii, roku Pańskiego tysiąc sześć-
set siedmdziesiątego, panowania naszego Pol-
skiego pierwszego roku. У того привилею при
печати великого князства Литовского подпись
руки ваяснѣйшаго короля его милости тими
словами: Michał król, а вельможного его ми-
лости пана писара подпись руки тими словами:
Суприан Павелъ Brzostowski—referendarz y
писарз wielkiego xięstwa Litewskiego. Который
же тотъ привилей его королевское милости,
за поданьемъ оното черезъ особу верху мене-
ную до актъ, есть до книгъ головныхъ три-
бунальныхъ справъ вѣчистыхъ уписанъ.

1670 г. Ноября 8-го дня.

Изъ книги № 174, за 1787 г., л. 19—20.

33. Привилегія короля Михаила на еженедѣльные торги въ мѣстечкѣ Сейнахъ.

Король Михаилъ по ходатайству Гродненскихъ доминиканъ разрѣшаетъ имъ открыть въ ихъ мѣ-
нѣнн Сѣйнахъ (гродненскаго повѣта) еженедѣльные

торги съ сохраненіемъ изданныхъ по этому пред-
мету узаконеній.

Roku tysiąc siedmset ósmdziesiąt siódmego,
Maja czwartego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny
wielkiego księstwa Litewskiego z wojewodztw,
księstwa y powiatów w roku terazniejszym
tysiąc siedmset ósmdziesiąt siódmym obranymi
y aktualnie w mieście i. k. mości. Grodnie
zasiadającymi y sądzącymi, stawiający u sądu
patron w. imię pan Stanisław Orzechowski—
komornik Mozyrski, ten przywilej, od Michała
króla Polskiego nadający y pozwalający targi
w miasteczku Seynach księży dominikanów, ad
acta podał, którego treść następną.

Michał, z Bożej łaski król Polski, etc. Oz-
najmujemy tym listem, przywilejem naszym,
komu to wiedzieć należy, iż nic chwalebniej-
szego y do zatrzymania integritatem państwa
naszego salubrius być nieuznawamy nad to,
abyśmy miasta y miasteczka, hac stante rerum
calamitate zruynowane y devastowane, in pri-
stino flore atque statu oglądać mogli, gwoli
czemu chcąc clementia nostra regia upadłemu
miasteczkwowi Seynenskiemu y mieszczanom, w
nim mieszkającym, succurrere y ich fortuny
zubożone przez odprawowanie handłów kupiec-
kich sublevare, umyśliliśmy w Seynach, mia-
steczku wielebnych świętych oyców dominika-
nów, w powiecie Grodzieńskim leżącym, targi

każdego tygodnia w poniedziałek, iako y przed-
tym bywały, nadać, postanowić y utwierdzić,
iakoż y niniejszym listem naszym omni meliori
modo et forma nadaiemy, postanowiamy y
mieszczanom tamecznym Seynenskim libertatem
odprawowania kupieckich handłów daiemy,
którzy mają y wolni będą po publikowaniu
tey od nas miłościwie sobie nadaney liberta-
tis handle wszelkie z drugimi kupcami z róż-
nych miast y miasteczek tak naszych królew-
skich, iako też duchownych y świeckich, w
państwie naszym będących, z towarami przy-
byłymi odprawować, kupować, przedawać,
frzymarczyć, wszelkiemi towarami pro libito suo
disponować, y te pożytki, in rem et commo-
dum suum obracać wiecznymi czasy, sine prae-
iuditio iednak targów, in circumferentia będą-
cych, nic nam, ani do skarbu naszego nie płą-
cąc, ani żadney niepełniąc powinności, tylko
oneribus reipublicae seymem uchwalonym dosyć
czyniąc. Na co dla lepszey wiary ręką się naszą
podpisawszy, pieczęć wielkiej buławy Litew-
skiej przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w War-
szawie, dnia ósmego miesiąca Nowembra, roku
Pańskiego tysiącznego sześćsetnego siedmdzie-
siątego, panowania naszego Polskiego iedyna-
stego roku. U tego przywileiu przy wycisnio-
ney pieczęci wielkiej wielkiego księstwa Litew-

skiego na czerwoney massie z iedney strony podpis w tych słowach: Michał król; z drugiej zas strony teyże pieczęci te są słowa: Nadanie targu w Seynach miasteczku wielebnych oyców dominikanów y podpis w tych wyrazach: Cypryan Paweł Brzostowski—referendarz y pisarz n. star. El.; oraz na zatyłkach tego przywileju zapisanie adnotaty temi wyrażają się słowy: cancellariatu illmi Christophori Pac receptit, procuravit hoc privile-

gium Fr. Marinus Miednicki—mag. p. Seynensis; tysiąc sześćset siedmdziesiątego, ósmego Novembris, oretur pro eo; przywilej na targi w poniedziałek od króla Michała dany miasteczкови Seynenskiemu roku tysiąc sześćset siedmdziesiątego, dnia ósmego Nowembris. Takowy przywilej, za podaniem przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg trybunalskich przyjęty y wpisany.

1674 г. Октября 17-го дня.

Изъ книги № 20, за 1680 г., л. 704.

34. Заявление подскарбія Литовскаго Киршенштейна о взятіи заимообразно у дочери своей разныхъ драгоценностей и матерій.

Вслѣдствіе особенной надобности литовскій подскарбіи Киршенштейнъ занялъ у своей дочери разныхъ драгоценности, платья и матеріи на сумму болѣе 11,000 злот., которыя онъ обязывается воз-

вратить или натурой или же деньгами хорошаго качества. Изъ документа видно, какого погрод, цвѣта и достоинства были дорогія платья, какой величины и формы были ювелирныя издѣлія.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ осмдесятого, мѣсеца Іюня двадцать второго дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земля и повѣтовъ на ровъ теперешній тысяча шестьсотъ осмдесятой обранными, постановившише очевисто у суду панъ Александеръ Естко, оповѣдалъ и покладалъ и ку аکتывованью подалъ реестръ списанья шать, клейнотовъ и ившихъ речей, отъ ясне вельможного его милости пана Геронима Кришпина Киршенштейна, на ончасъ подскарбего великого князства Литовскаго вельмож-

ной ей милости пани Аполоніей Киршейштейновнѣ Завишиной—старостиной Браславской, пани цорцѣ ей милости данній и належайи, просечи, абы тотъ реестръ до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ принять, аکتывованъ и уписанъ былъ. Который уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маеть.

Regestr szat y kleynotów y płocien różnych, tak też y korun Olenderskich, przeze mnie Heronima Kryspina Kirszensteyna—podskarbiego wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego u córki mey ieymści paniey Apoloniey Kirszensteynowny {Zawiszney—starościney Brasław-

skiey wziętych, które mam oney, to iest za kleynoty równym kleynotem oddać, za szaty y płotna według szacunku (który dobrą monetą rachuje się) niżej wyrażonego zapłacić, albo kazać odkupić takowych że materyi, płocien y korun białyowych Olenderskich, które w tym regestrze wyrażają się. *Szaty.* Szata materyey złocistej różnych kolorów w cieniach z korunami wielkimi srebno złotemi, w dziesięcioro na przedzie, w pięcioro u dołu; ta szata kosztuje dziewięćset trzydzieści y siedm złotych. Szata materyey gryglinowej złocista, prosta z kabatem, z korunami wielkimi srebrnymi, we dwoie większe naprzędzie, mniejsze po brestach idą; ta szata kosztuje sześćset dwadzieścia y siedm złotych. Spodnica lamy ceglastej z korunami złotosrebrnymi w ośmioro naprzędzie, u dołu we czworo, kosztuje złotych trzysta dwadzieścia y sześć. Szata materyey zieloney złocistej z korunami wielkimi srebrnymi w ośmioro naprzędzie, u dołu we czworo; ta szata kosztuje złotych sześćset pięćdziesiąt y siedm. Szata francuzkiey materyey w pręgi z korunami małemi srebrnymi w dwadzieścioro naprzędzie, w dziesięcioro u dołu, ta szata kosztuje złotych czterysta. Namiot adamaszku blumerantowego łokci sto sześćdziesiąt po złotych pięciu, złotych siedmset ośmdziesiąt pięć. Kitayki blumerantowej łokci dwadzieścia dwa po złotych cztery, groszy piętnastu, złotych dziewięćdziesiąt {dziewięć. Korun do wienca łokci piętnaście, czewek trzydzieści; do kódry łokci czterdzieści, cewek trzydzieści, czyni oboygą cewek sześćdziesiąt, po złotych sześć, złotych trzysta sześćdziesiąt. Korun mieszanych

mniejszych łokci sto sześćdziesiąt, cewek czterdzieści sześć, po złotych pięć, złotych dwieście dwadzieścia pięć. Ałasu karmazynowego na pościel łokci sześćdziesiąt po złotych cztery, groszy piętnastu, złotych dwieście sześćdziesiąt. Szarzy ceglastej łokci ośm po złotych dwa, złotych szesnaście; za kwiaty cztery do łózka złotych dwadzieścia cztery; za materye, za iedwabie, za płótna różne, za potrzeby wszytkie, do tego łózka należące, złotych trzysta, in summa czyni ten namiot złotych dwa tysiące sześćdziesiąt dziewięć. *Kleynoty:* sztuka dyamentowa, w niey kamieni rzezanych pięćdziesiąt siedm, perła przy niey wisząca Kryiańska spora nakształt gruszki, ta sztuka kosztuje złotych trzy tysiąca; zausznice po trzydziestu ośmiu dyamentów w kózdey, perły Kryiańskie, przy nich wiszące nakształt gruszki, kosztują złotych dwa tysiąca pięćset. *Płótna:* rąbku Flamskiego łokci polskich dwadzieścia y ieden, płótna Olenderskiego łokci polskich sto dwadzieścia, płótna Szwabskiego łokci polskich trzydzieści, korun Olenderskich łokci polskich ośmdziesiąt sześć. Tedy zwysz pomienione szaty y kleynoty y płotna, assecuruując się córce mey zapłacić, ręką się moją do tego rejestru podpisuję. Pisan w Rawdani, siedmnastego dnia Oktobra, tysiąc sześćset siedmdziesiąt czwartego. У того реестру подпись руки теми слова: Heronim Kryspin Kirszenstejn—podskarbi wielki wielkiego xięstwa Litewskiego.

Который же тотъ реестръ, за поданьемъ оного черезъ особу верху мененую до актъ, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчныхъ уписанъ.

1677 г. Марта 24-го дня.

Изъ книги № 157, за 1778—1779 г., л. 68—73.

35. Привилегія короля Яна III татарамъ, живущимъ въ вел. к. Литовскомъ, на право дворянства, съ подтвержденіемъ оной послѣдующими королями.

Король Янъ III, принимая во вниманіе полезную и усердную службу татаръ, находящихся въ вел. кн. Литовскомъ, въ качествѣ военнаго сословія (мурзъ, князей, ротмистровъ и вообще солдатъ), выдаетъ имъ настоящую привилегію на право дворянскаго сословія съ особенной льготой получать заручные листы отъ гетмановъ,

воеводъ и старостъ противъ притѣсненій и преслѣдованій шляхты. Король Августъ II подтверждаетъ татарамъ эту привилегію и распространяетъ ее на всѣхъ вообще татаръ, живущихъ въ королевскихъ столовыхъ имѣніяхъ и земскихъ и находящихся даже на частной военной службѣ у князя Радивила. Тоже подтвердили и слѣд. короли.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt dziewiątego, miesiąca Januaryi drugiego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego z wojewodztw, xięstwa y powiatów w roku przeszłym tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmym obranymi, w mieście iego królewskiej mości Wilnie zasiadającymi, stanowszy osobiście u sądu trybunального głównego wielkiego xięstwa Litewskiego patron wielmożny imci pan Ignacy Zaiączkowski — komornik wojewodztwa Wileńskiego, przywiley konfirmujący prawa y przywileie chorążym, kniaziom, murzom, rotmistrzom y wszystkim татаром, w wielkim xięstwie Litewskim mieszkającym, od nayiaśnieyszego króla Stanisława Augusta wydany, ex instantia iegomość pana Kazimierza Juszyńskiego — murzy ottomańskiego, porucznika przedniey straży woysk wielkiego xięstwa Litewskiego, ad acta podał, prosząc nas sądu trybunalskiego głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, aby pomieniony przywiley, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, był do xiąg trybunału głównego wielkiego

xięstwa Litewskiego przyjęty y wpisany; iakoż my sąd ony przyjąwszy w xięgi wieczyste trybunalskie kadencyi Wileńskiej wpisać zaleciliśmy.; który słowo do słowa w xięgi wpisując następującymi wyraża się słowy:

Stanisław August, z Bożej łaski król Polski etc. Oznaymuujemy tym listem confirmationis przywileiem naszym wszem wobec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, iż przez urodzonych Janusza, murzę Baranowskiego — półkownika naszego y Musztafę murzy Kryczyńskiego — rotmistrza naszego woysk wielkiego xięstwa Litewskiego pokładany był przed nami ekstrakt, od nayiaśnieyszego antecessora naszego Augusta Trzeciego, pod dniem pierwszym miesiąca Lipca, roku tysiącznego siedmsetnego piędziesiąt czwartego konfirmacyi praw y przywileiów, od nayiaśnieyszich antecessorów naszych chorążym, kniaziom, murzom, rotmistrzom, y wszystkim татаром w wielkim xięstwie Litewskim mieszkającym nadanych, supplikowano za tym nam iest przez panów rad y urzędników, przy boku naszym

przytomnych, ażebyśmy rzeczone przywileja praw im nadanych potwierdzić raczyli, które od słowa do słowa tak się w sobie mają:

August Trzeci, z Bożej łaski król Polski etc. Oznaymujemy tym listem ekstraktem naszym, komu o tym wiedzieć należy, iż w xięgach metryki kancelaryi naszej mniejszey wielkiego xięstwa Litewskiego znajduie się konfirmacya praw chorążym, kniaziom, murzom, rotmistrzom y wszystkim tatarom, w wielkim xięstwie Litewskim mieszkaiącym, za nayiaśniejszego antecessora naszego króla iegomości Polskiego y wielkiego xięcia Litewskiego Augusta wtórego, pana oycy naszego, w roku tysięcznym sześćsetnym dziewiędziesiąt ósmym, miesiąca Maja dwónastego dnia dana, y supplikowano nam iest przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezyduiących, abyśmy tę konfirmacyą z tych że xiąg metryki kancelaryi naszej mniejszey wielkiego xięstwa Litewskiego per extractum autentice wydać dozwolili, która słowo do słowa wypisując, tak się w sobie ma:

August wtory, z Bożej łaski król Polski etc. Oznaymujemy tym listem przywileiem konfirmacyinym naszym, komu wiedzieć należy. Pokładany był przed nami przywilej nayiaśniejszego Jana Trzeciego—antecessora naszego de data w Warszawie dwódziesiątego czwartego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt siódmego, nienaruszony, żadney w sobie wątpliwości nie mający, z pieczęcią wiszącą wielkiego xięstwa Litewskiego chorążym, kniaziom, murzom, rotmistrzom y wszystkim tatarom, którzy na ziemskich dobrach siedzą y służbę wojenną odprawuią, służący, proszono nas za tym, abyśmy ten przywilej, powagą naszą approbowawszy, stwierdzili, który słowo w słowo tu wpisuiąc to w sobie ma:

Jan trzeci, z Bożej łaski król Polski etc. Oznaymujemy terazniejszym listem przywileiem

naszym wszem wobec y każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy. Nie zwykliśmy męstwa, prac, odwag y niewczasów obozowych ludzi rycerskich, ile wiernie y życzliwie na całość oyczyny zastawuiących się, tylko zwykłą naszą królewską zawdzięczać dobroczynnością, zaczym mając dobre, od wielmożnych hetmanów naszych wielkiego xięstwa Litewskiego zalecone, a znakomite odwagi chorążych, murzów, rotmistrzów y wszelkich tatarów chorągwi tararskiej, w woysku wielkiego xięstwa Litewskiego na usłudze naszej y rzeczy pospolitey wyświadczone merita, które oni z dawnych lat, iako nayiaśniejszym antecessorom naszym królom Polskim y wielkim xiążętom Litewskim w różnych okazyach y ekspedycyach woiennych przeciwko różnym nieprzyaciołom państw naszych wiernie wyświadczaeli, tak y teraz nam samym za szczęśliwego panowania naszego tąż statecznie y wiernie cnotę wyświadczać do tego czasu nie przestaią, a przeto za wniesieniem do nas przez panów rad naszych koronnych y wielkiego xięstwa Litewskiego, przy boku naszym będących, usilney za nimi instancyi, abyśmy onych przy dawnych prawach y przywileiach, które tak wiele konstytucyami utwierdzone, zachowali y całemu narodowi ich nadali, chorążym, kniaziom, murzom y wszystkim tatarom, w woiewodztwach Wileńskim, Trockim y wszystkich woiewodztwach y powiatach w wielkim xięstwie Litewskim mieszkaiącym, które w woysku woienną służbę służą y prawem szlacheckim się sądzą, wszystkich tych zarówno z stanem szlacheckim w kryminalach, świadectwach, y dowodach o wszelką rzecz porównyway y według iedynastego rozdziału, artykułu siedmnastego y dwudziestego siódmego za równo z stanem szlacheckim w kryminale zachowuiemy y za zacne ich odwagi, tudzież y szwaniki poniesione według dawnych praw y statutu wielkiego

xięstwa Litewskiego umacniamy y meczety, które przed zruynowaniem gdzie mieli, y teraz im mieć pozwalamy. A że niemało dobr tatarskich w wielkim xięstwie Litewskim szlachta do dobr swych ziemskich poskupowali, dla którego skupna służba woenna tatarska zmniejszyła, tedy takowe dobra tatarskie pozwalamy niniejszym przywileiem naszym przereczonym wyżej mianowanym tatarom u szlachty odkupować y wszelkim prawem wszelkie dobra trzymać y z nich zwyczajną powinność pod chorągwiami tatarskimi odprawować y czeladź chrześcijańską w domu y na wojnie mieć pozwalamy, y nad stan szlachecki żadnych podatków do skarbu nie mają wnosić, także pogłównego y innych extraordinarynych dawać podatków nie mają, którzy w woysku woienno służą, prawem szlacheckim się sądzą, poborcy y urzędy ziemskie y grodzkie trybunalskie y nasze assessorskie nad stan szlachecki nie mają ich depaktacyami uwiązać, pod winą w prawie pospolitym opisaną. Chorążowie y wszyscy tatarowie z swoich dobr pospolite ruszenie według statutu y uchwały seymowej mają służyć y sprawować się, według konstytucyi tysiąc sześćset sześćdziesiątego wtórego, która wyraznie opisała, iako mają służyć, a chorążowie tatarskie, tatarów, którzy w woysku woienney nie służą, do extraordinarynego podatku nie należą, spisować y exekucyi czynić nie mają y należeć nie będą, iako teraz, tak y na potomne czasy, ale skarb według prawa powinien exekucyą czynić, y cokolwiek na furmanów tatarów tych, którzy w woysku woienney nie służą, uchwalone y uchwałać będziemy seymem, to tym tatarom, co ziemską wojenną służą, y prawem szlacheckim się sądzą, teraz y napotomny czas szkodzić im niema, warujemy. A tatarowie Łukiskie, Niemierzańskie y Rudomińskie, ponieważ z szczupłych gruntów ziemską wojenną służą y prawem szla-

checkim się sądzą, tedy według prawa y przywilejów, od najyśniejszych antecessorów naszych królów polskich, wielkich xiążąt Litewskich nadanych y tak wiele konstytucyami utwierdzonych, nie mają należeć do pogłównego tatarskiego extraordinarynego żadnego podatku, tak też tatarowie, którzy mieszkają w mieście Trockim, a w woysku wojenną służą, y prawem szlacheckim się sądzą, iż nie mają do ciężarów mieyskich żadnych być pociągani, warujemy. Y wszystkim tatarom wyżej mianowanym, w służbie naszej y rzeczy pospolitey zostającym, żołd zarówno z chorągwiami polskimi, kozackimi, według konstytucyi roku tysiąc sześćset pięćdziesiątego y sześćdziesiąt pierwszego, dochodzić ma ze skarbu naszego koronnego y wielkiego xięstwa Litewskiego, umacniamy; ażeby ich nie krzywdzono, dodajemy im wielmożnych hetmanów y pieczętarzów wielkiego xięstwa Litewskiego, tak też wojewodów, starostów sądowych za protektorów, y dla bezpieczeństwa zdrowia ich listy zaręczne żeby im wydawali naprzeciwko szlachty, które za mocne u prawa przyimowane być mają, warujemy. Co im wiecznymi czasy y potomkom ich terazniejszym przywilejem naszym nadajemy y utwierdzamy, chcąc to mieć po wszystkich sądach y urzędach grodzkich, ziemskich, trybunalskich, tak koronnych, iako y wielkiego xięstwa Litewskiego, aby przytym przywileju naszym pomienieni chorążowie, murzowie y wszyscy tatarowie, którzy w woysku wojenną służą y prawem szlacheckim się sądzą, zawsze wcale zachowani byli, mocą zwierzchności naszej królewskiej utwierdzamy. Co tak mieć chcemy y deklarujemy, na co dla lepszej wiary ręką się własną podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwódziesiątego czwartego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedm-

dziesiąt siódmego, panowania naszego czwartego roku. Jan król. Pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego. My tedy August król do wniesioney suppliki urodzonych chorążych, kniaziów, murzów, rotmistrzów y wszystkich tatarów (łaskawie skłoniwszy), a mając zalecone męstwo ich od wielmożnych hetmanów naszych obóyga narodów, tak koronnych, iako wielkiego xięstwa Litewskiego, onych przy wszystkich punktach, klauzulach, kondycjach, paragrafach y ligamentach w tym przywileju wysadzonych stwierdzamy, zmacniamy y powagą naszą królewską approbowawszy, przyrzeczonych chorążych, kniaziów, murzów, rotmistrzów y wszystkich tatarów wielkiego xięstwa Litewskiego, którzy na dobrach ziemskich siedzieli y siedzą y w dobrach naszych stołowych mieszkają, czasy wiecznemi zachowuiemy. A że toż beneficium służyć ma tatarom, którzy na dobrach wielmożnych xiążąt Radziwiłów mieszkają, jako na usłudze naszej y rzeczy pospolitey zostającym, deklarujemy. Którą tą konfirmacyę dla tym lepszey oney wagi ręką naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwónastego miesiąca Maja, roku Pańskiego tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmym, panowania naszego pierwszego roku. Augustus Rex. My tedy król, do pomienioney suppliki łaskawie się skłoniwszy, z wyż wyrażoną konfirmacyą z xiąg przyrzeczonych metryki kancelaryi naszej mniejszey wielkiego xięstwa Litewskiego ekstraktem stronie potrzebującey wydać y dla większey wagi pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć roskazaliśmy. Dan w kancelaryi naszej wielkiego xięstwa Litewskiego, dnia pierwszego miesiąca Lipca, roku Pańskiego tysięcznego siedmsetnego piędziesiąt czwartego, panowania naszego dwódziesiątego pierwszego roku. M. xiąże Czartoryski, k. w. wielkiego xięstwa Litewskiego;

pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego za sprawą i. o. xięcia jegomości Michała na Klewanu y Żukowie Czartoryskiego—kanclerza wielkiego xięstwa Litewskiego, Homelskiego, Jurborskiego, Uświatskiego, Poduświatskiego etc. starosty. Józef Mikłaszewicz, metrykant wielkiego xięstwa Litewskiego. Extrakt konfirmacyi prawa, chorążym, kniaziom, murzom, rotmistrzom y wszystkim tatarom, w wielkim xięstwie Litewskim mieszkającym, in anno tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego daney. My tedy król, do pokorney suppliki urodzonych Janusza murzy Baranowskiego—półkownika naszego y Musztafey murzy Kryczyńskiego—rotmistrza naszego wóysk wielkiego xięstwa Litewskiego łaskawie się skłoniwszy, pomienione przywileje praw, od nayiaśniejszych antecessorów naszych chorążym, kniaziom murzom, rotmistrzom y wszystkim tatarom, w wielkim xięstwie Litewskim mieszkającym, im nadane y approbowane we wszystkich punktach, paragrafach y klauzulach niniejszym listem confirmationis przywilejem naszym stwierdzamy y zmacniamy y też prawa za niewzruszone wiecznemi czasy mieć chcemy. Na co dla lepszey wiary ręką naszą podpisawszy się, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia trzeciego miesiąca Grudnia, roku Pańskiego tysięcznego siedmsetnego siedmdziesiąt ósmego, panowania naszego piętnastego roku. U tego przywileju confirmationis przy wyciśnioney na czerwoney massie pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego podpis nayiaśniejszego króla, oraz wielmożnego sekretarza, poniżey intitulacya, a na ostatniey karcie tegoż przywileju adnotacya w te słowa: Stanisław August król. Michał Nagurski, pieczęci mniejszey wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz. Konfirmacya praw y przywilejów, chorążym, kniaziom, murzom, rotmistrzom y wszystkim

tatarom, w wielkim xięstwie Litewskim mieszka-
jącym, służąca. Procancellariatu jego królew-
skiej mości et excellentissimi domini Joachimi,
in Szczorse, Ziembin, Wiszniew et Ponedel co-
mitis, Littavor Chreptowicz, procancellarii
magni ducatus Litvaniae, Orsensis, Zoslen.

etc. capitanei sigillatum; est in actis. Który
to przywilej confirmationis, przez wyż wyra-
żonego patrona do akt podany, iest do xiąg
tribunału głównego wielkiego xięstwa Litew-
skiego przyięty u wpisany.

1679 г. Марта 2-го дня.

Изъ книги № 19, за 1679 г., л. 268.

36. Привилегія короля Яна III, утверждающая за бывшими въ плѣну всѣ ихъ права
и преимущества.

Король Янъ III, принимая во вниманіе убыт-
ки, понесенныя жителями части Смоленскаго вое-
водства при установленіи новой границы съ Мо-
сковскимъ княжествомъ, выдаетъ настоящую
привилегію эмигрантамъ на право поселенія въ
разныхъ королевскихъ имѣніяхъ Себежскаго и

Невельскаго трактовъ послѣ того, какъ недавніе
обыватели этихъ мѣстностей были водворены на
своихъ прежнихъ мѣстахъ. При этомъ король
выражаетъ желаніе, чтобы эта привилегія была
подтверждена предстоящимъ гродненскимъ сей-
момъ.

Лѣта отъ нароженія Сына Божого тысяча
шестьсотъ семьдесятъ девятого, мѣсяца Мая
двадцатого дня.

Передъ нами судьями головными, на три-
буналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ
воеводства, земля и повѣтовъ на рокъ тепе-
решій тысяча шестьсотъ семьдесятъ девятый
обранными, постановившише очевидно у суду панъ
Юрій Домарацкій оповѣдалъ, поладалъ и до
заетъ внигъ головныхъ трибунальныхъ справъ
вѣчистыхъ подалъ привилей найяснѣйшого
короля его милости Яна третего, ихъ мило-
стямъ паномъ обывателомъ воеводства Смо-
ленскаго повѣту Стародубовскаго и части вое-
водства Полоцкою на речъ въ томъ привилею
его вор. милости ниже мененую данній,

служацій, просечи насъ суду, абы тотъ при-
вилей до внигъ головныхъ трибунальныхъ
справъ вѣчистыхъ принять, активованъ и
уписанъ былъ, который уписуючи у книги
слово до слова тажъ се въ собѣ маеть:

Jan trzeci, z Bożey etc. Oznaymujemy tym
listem przywileiem naszym, komu to wiedzieć
należy. Nie tak curae et sollicitudini nostrae
regiae, iako opatrności Boskiey przypisujemy,
że za panowania naszego od państw Moskiewskich
avulsa bona ad corpus reipublicae powra-
caią, iako to: trakty Newelski y Siebiezski,
y inż z pomienionych traktów exules ad pro-
prios reinducuntur fundos, reclinatoria zaś,
onum od nayiaśnieyszch antecessorów naszych
conferowane, do dispozytiety naszej królewskiej

przypadają. My tedy, mając wzgląd na wygnańców województwa Smoleńskiego, powiatu Starodubowskiego y części województwa Połockiego, a zwłaszcza tych, którzy albo nieomieszawszy na commissye exdividowanej summy y dobr od rzeczy-pospolitey naznaczonych nie wzięli, albo w exdivizyi ukrzywdzeni zostali, chcąc ich lapsis succurrere rebus y uspakaiąc ich na terazniejszym seymie wniesioną praetensję, żeby też materyą dłużey spraw rzeczypospolitey nietrudnili, ponieważ z nich jedni w sumie dostoyney et in reclinatoriis exdivisis, drudzy in alterutro z tego są ukrzywdzeni, za czym my król ex senatus consilio wszystkie te reclinatoria, zostaiące w starostwie Uciańskim, Olwickim, Hoszkim y Przełomskim, per legem exulibus pozwolone y gdziekolwiek będące, tych obywatelów, którzy w trakt Newelski y Siebieski reinducuntur, pomienionym exulibus ukrzywdzonym województwa Smoleńskiego, powiatu Starodubowskiego y części województwa Połockiego, daliśmy y conferowaliśmy, y tym listem naszym według pierwszej seymowey decyzyey w nagrodę ukrzywdzenia ich daiemy y konferujemy, przywileie wszystkie, któreby kolwiek z kancelaryi naszey na pomienione reclinatoria komu wyszły, iako ad male narrata otrzymane, kassuiemy y anihiluiemy, a tea tylko sam terazniejszy przywiley nasz za słuszny declaruiemy y commissarzów naszych na podzielenie tych dobr inter iniuriatos województwa Smoleńskiego, powiatu Starodubowskiego, y części województwa Połockiego, osobliwym listem naszym vigore wypadłego z tego seymu decretu naznaczamy. Maią tedy y wolni będą przerzeczeni iniuriati obywatele województwa Smoleńskiego, powiatu Starodubowskiego, y

części województwa Połockiego, po commissyey y wydzieleniu przez commissarzów naszych ze wszystkimi poddanemi, robotami, domami, gruntami, puszczeniami, lasami, łąkami, karczmami, młynami, jeziorami, rzekami, sadzawkami, zaroslami, dworami y ze wszystkimi in genere et specie przyległościami, podług dyplomu prawem warowanego, trzymać, używać y wszelakich sobie przymnażać pożytków do tąd, aż do dobr swoich, w woiewodztwie Smoleńskim, w powiecie Starodubowskim, y w części województwa Połockiego będących, realiter reintroducentur, non praeiudicando pewney assekuratyey naszey, tymże obywatelom exulibus województwa Smoleńskiego, powiatu Starodubowskiego, y części województwa Połockiego, na terazniejszym seymie Grodzieńskim in vim uspokojenia ich daney, która in toto ma być zachowana. Na co dla lepszey wagi ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Grodzie, na seymie walnym sześć niedzielnym, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt dziewiątym, dnia wtórego miesiąca Marca, panowania panstw naszych piątego roku. У того привилею при печати великого князства Литовского подпись руки теми словы: Jan król. Другий подпись теми словы: Michał Drucki-Sokoliński — pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego. Приписокъ теми словы: Przywiley exulibus iniuriatis na reclinatoria post reintroductionem obywatelów tractu Siebieskiego y Newelskiego do własnych swych fortun. Который же тотъ привилей, за поданьемъ оного до актъ черезъ особу верху мевеную, до книгъ головныхъ справъ вѣчныхъ есть активованъ и уписанъ.

1681 г. Апрелья 12-го дня.

Изъ книги № 21, за 1681 г., л. 755.

37. Привилегія короля Яна III-го на мостовое мыто на рѣкѣ Басупѣ, данная Ковенскому мечнику Яну Забѣлѣ.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ осмьдесятъ первого, мѣсяца Юна тридцатого дня.

Передъ нами судьями головными трибунальными, у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земля и повѣтовъ на рокъ теперешній тысяча шестьсотъ осмьдесятъ первый обраными, постановившисе очевисто у суду панъ Александеръ Ество оповѣдалъ и покладаль. ву актыкованью до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ уписати далъ привилей его королевской милости пана нашего милостивого на речъ, въ немъ нижей выражоную, его милости пану Яну Забѣлѣ — мечнику Ковенскому належачій. Тотъ привилей мы судъ огледавши велѣли осьмо его до книгъ головныхъ трибунальныхъ уписать; якожь уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Jan trzeci, z łaski Bożej król Polski etc. Oznaymujemy tym listem przywileiem naszym, komu to wiedzieć należy, iż gdy commissarze nasi za listem, od nas do siebie wydanym, do majątności nazwanej Łabunow, w powiecie Kowieńskim leżącey, urodzonego Jana Zabięły — miecznika Kowieńskiego, ziachali у tam przeprawie złey, niebezpieczney на rzese Basupie, на гоścincu Kowieńskim у Kieydańskim przypatrzywszy się у koszt, іаки się на zbudowanie на tamtych mieyscach mostu у на częсте onych naprawy łożуć się musi, uważыwszy,

myto mostowe на ludzie kupieckie, żydów, furmanów postanowili у do nas po confirmacyą onych odesłali. My tedy król, wygadziąc indemnitati podróżnych ludzi, aby tamtędy w tą у ową stronę іаdący bezpiecznie przejazd mieć mogli, postanowienie commissarskie tak modyficyem: iż od wozu по parę koni towarami наłożonego по два grosze, od wozu іедnym koniem по groszu, od koni, bydła rogatego у на przedaż pędzanego od pogłowia "po groszu myto mostowe od ludzi kupieckich, żydów у furmanów brane być ma. Od którego to płacenia myta stan duchowny у szlachecki у podwody szlacheckie, pogotowiu pieszy ludzie w przechodzie zawsze wolni być maіа. A іeżeliby most niebył zawsze naprawiony, albo іeżeliby się іака depactatio stanowi szlacheckiemu у podwodom ich działa, także od kupców, żydów у furmanów nad postanowienie więcey brano, tedy eo ipso ten przywilej cassari powinien. Na co dla lepszey wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dat. w Warszawie dnia dwunastego miesiąca Apryla, roku Pańskiego tysiąc sześćset osmьdziesiąt pierwszego, panowania naszego siódmego roku. У того привилею подпись руки найяснейшого короля его милости тыми словы: Jan król. Печать большая великого князства Литовского притиснена. А ниже печати подпись руки его милости пана писара великого князства Литов-

ского въ тые слова: Michał Drucki-Sokoliński — pisarz wielkiego księstwa Litewskiego. Еще надписи такіе: Mostowe na rzece Basurpie w powiecie Kowieńskim urodzonemu Za-

biele—miecznikowi Kowieńskiemu. Которыйжь тотъ привилей, за поданьемъ до актъ черезъ особу въ верху помененую, есть до книгъ вѣчистыхъ головныхъ трибунальныхъ уписанъ.

1681 г. Апрелья 23-го дня.

Изъ книги № 23, за 1683 г., л. 127.

38. Привилегія короля Яна III-го на взиманіе мостоваго мыта на рѣкѣ Рещѣ, данная Казимиру и Андрею Закревскимъ.

Король Янъ III, по ходатайству обывателей Виленского воеводства Казимира и Андрея Закревскихъ, разрѣшаетъ имъ построить на р. Рещѣ, возлѣ Гульбина (озера) мостъ и на будущее вре-

мя содержать его въ исправности; а для возмѣщенія издержекъ по устройству моста и содержанию его позволяетъ взимать съ купцовъ пош-

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ осмьдесятъ третего, мѣсяца Мая семнадцатого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земель и повѣтовъ на рокъ теперешній тысяча шестьсотъ осмьдесятъ третій обраными, постановившисе очевидно у суду пленипотентъ панъ Александеръ Гордеевскій оповѣдалъ, покладалъ и ку актывованью до книгъ головныхъ трибунальныхъ подалъ листъ привилей вайяснейшого короля его милости, ихъ милостямъ паномъ Казимиру Андрею — писару земскому Ошменскому и Андрею — ловчому Виленскому Закревскимъ на мыто и мостовое на рѣкѣ Рещи Кгульбинахъ будучое належачій; который подаючи до актъ просилъ насъ суду, абы тотъ листъ его королевское милости привилей былъ до книгъ головныхъ трибу-

нальныхъ справъ вѣчистыхъ принять и уписанъ. Который принявшп, а уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Jan trzeci, z Bożey łaski król Polski etc. Oznaymuieemy tym listem przywileiem naszym, komu o tym wiedzieć należy, iż urodzeni Kazimierz Andrzej—pisarz ziemski Oszmiański, Andrzej—łowczy Wileński Zakrzewscy, będąc possessorami majątności Rzeszy, na gościncu Giedroyckim w woiewodztwie Wileńskim leżącey, pod którą mając głęboką rzekę Rzesze y przeprawę wielkie, nazwiskiem Gulbiny, do Wilna iadąc z Wilkomirza, za prozbą tedy panów rad y urzędników na ten czas przy boku naszym będących, a wygadzaiąc indemnitati ludzi podróżnych, osobliwie obywatelów woiewodztwa Wileńskiego, aby bezpieczeni byli y wygodniejszy mogli mieć tam y siam przeiazd, pozwoliliśmy y tym przywileiem naszym pozwa-

lamy zwysz pomienionym urodzonym Zakrzewskim na tey rzece nazwaney Rzeszy y przezprawach Gulbinach mosty budować y przezprawy naprawować, z których sobie względem ważonych kosztów ma zwyczajne pożytki wynajdować y myto od ludzi kupieckich brać. Na co dla lepszey wiary ręką się naszą podpisawszy pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego piątego miesiąca Apryla, roku Pańskiego tysiąc sześćset ósmdziesiąt pierwszego, panowania naszego siódmego roku.

У того листу его королевское милости привилею печать великая великого князства Литовского притиснена, а подпись руки найяснейшого короля его милости теми словами: Jan król. А подпись руки писарское въ тые слова: Andrzej Kazimierz Giełgud — pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego. Который же тотъ листъ его королевской милости привилей, за поданьемъ оного черезъ особу въ верху мененую, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчныхъ уписанъ.

1684 г. Февраля 21-го дня.

Изъ книги № 5165, за 1791—1795 г., л. 893.

39. Подтвердительная привилегія короля Яна III на возобновленіе правъ мѣстечка Каменца Литовскаго.

Въ этой подтвердительной привилегіи короля Яна III-го заключается указаніе на послѣдовательный рядъ документовъ, начиная отъ временъ Александра, въ которыхъ изложены права и вольности Каменецкихъ мѣщанъ. Права эти представлены были мѣщанамъ въ слѣдующемъ хронологическомъ порядкѣ: князь Александръ даровалъ Каменцу магдебургское право; оно было подтверждено въ 1546 г. королемъ Стефаномъ; въ 1515 г. король Сигизмундъ I уволилъ мѣщанъ отъ уплаты 2-хъ грошей съ *гайнакъ судовъ* въ пользу замка; разрѣшилъ устроить воскресную, вѣсн и завести рѣзниковъ; въ 1520 г. освободилъ

отъ уплаты *старой пошлны*; въ 1523 г. подтвердилъ прежнія и даровалъ новыя выбирать войта и строить корчмы; король Сигизмундъ III уволилъ мѣщанъ отъ подводной повинности и позволилъ пользоваться Залавскими уволками съ платою чинша 2 зл. и 15 грошей; затѣмъ, декретъ королевскаго суда по поводу притѣсенной старосты Тышневича (1631 г.) и наконецъ инвентарь Андрея Котовича, въ которомъ обозначены повинности Каменецкихъ мѣщанъ. Король Янъ III подтвердилъ эти права и назначилъ два дня на ярмарки—день св. Симеона (11 Сент.) и св. Юрія (23 Апр.).

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt piątego, miesiąca Lipca dwudziestego dnia.

Na sądach burmistrzowskich radzieckich miasta Wilna, przed nami Wincentym z Zaho-

rowa Minkiewiczem — burmistrzem, Jakubem Doranowskim, Gotfridem Hahnem — radzami, Jakubem, Kazimierzem Sidorowiczem — sekretarzem iego królewskiej mości, pisarzem,

urzędnikami sądowemi miasta stołecznego Wilna, stanowszy osobiście wielmożny imć pan Michał Grabowski — komornik woiewodztwa Mińskiego, przywilej niżej wyrażony ku wpisaniu do akt z głosu podał, który od słowa do słowa wpisując w księgi, tak się w sobie ma:

Jan trzeci, z Bożej łaski król polski etcet. Oznaymujemy tym listem naszym, komu to wiedzieć należy: iż my, przychylając się do wniesionej przez niektórych panów rad y urzędników naszych dwornych do nas za mieszczanami naszymi Kamieńca Litewskiego proźby, a niemniej zachowując ich przy prawach, przywileiach, od nayiaśniejszych antecessorów naszych, który mieszczanie kamienieccy przed nami przez szlachetnych Adama Horbacza — wóyta y Adama Jana Koszuba — raycę, urzędników tamecznych, produkowali y pokładali: *A naprzód:* przywilej świętey pamięci króla imci Alexandra de data w Wilnie roku Pańskiego tysiąc pięćset trzeciego, na prawo Maydeburskie im nadany, obieranie co rok z poszrodka siebie wóyta, z wolną appellacją z sądów Maydeburskich Kamienieckich do sądów assessorskich, a nadto do żadnych woiewodzińskich, kasztelanów, starostów, podstarościch, przysądów niepodleganie, od podwodnych pieniędzy uwolnienie — iarmarków w tym mieście postanowienie, na co w roku tysiąc pięćset siedm dziesiąt szóstym świętey pamięci króla imci Stefana de data w Toruniu konfirmacja. *Wtóry* przywilej świętey pamięci króla imci Zygmunta pierwszego, datą w Krakowie w roku tysiąc pięćsetnym piętnastym, miesiąca Septembra czternastego dnia, uwalniający od dawania dwóch groszy z sądu gaynego do zamku Kamienieckiego, postanowienie wagi, woskoboynie y rzeźników w tymże mieście, od czego mieszczanie przy czynszu do zamku Kamienieckiego płacą po złotych dwunastu y groszy piętnastu. *Trzeci* list świę-

tey pamięci króla imci Zygmunta pierwszego, datą w Krakowie roku tysiąc pięćset dwudziestego trzeciego, miesiąca Junii szesnastego dnia, od płacenia starego cła w wielkim xięstwie Litewskim wiecznemi czasy uwalniający pomienionych mieszczan, za tąż konfirmacją świętey pamięci króla imci Michała datą w Warszawie roku tysiąc sześćset siedm dziesiątego, miesiąca Apryla dwudziestego pierwszego dnia. *Piąty.* Konfirmacja świętey pamięci króla imci Zygmunta pierwszego, datą w Krakowie w roku tysiąc pięćset dwódziesiątym trzecim, miesiąca Februaryi dwudziestego siódmego dnia na wolność mieszczanom Kamienieckim obierania z poszrodku siebie co rok wóyta y na wolność karczem wszelakiego napoiu, od których mieszczanie do zamku Kamienieckiego niewięcey, tylko po złotych dwa y groszy piętnaście płacić powinni. *Szósty* przywilej świętey pamięci króla imci Zygmunta trzeciego, datą w Krakowie, roku tysiąc (pięćset) dziewiędziesiąt piątego, miesiąca Marca ósmego dnia, wiecznemi czasy mieszczan Kamienieckich od płacenia podwodnych pieniędzy, przytym list tegoż króla imci, datą w Krakowie roku, miesiąca y dnia w przywileiu opisanych, uwalniając onychże od podwodnych pieniędzy do wielmożnego podskarbiego wielkiego xięstwa Litewskiego pisany. *Siódmy.* Przywilej świętey pamięci króla imci Zygmunta trzeciego, datą w Krakowie roku tysiąc sześćset szóstego, miesiąca Februaryi czternastego dnia, na włoki Żaławskie y morgi za mostem, Żawami nazwane, ostrow y ograniczenie onych y na zbudowanie karczmy za mostem Żawami, która należy na ratusz Kamieniecki, z wolnym wszelakiego napoiu szynkiem, bez płacenia wszelkiej oneratye zamkowej. *Ósmy.* Approbatia dekretu komisarzkiego świętey pamięci króla imci Zygmunta trzeciego, datą w Warszawie roku tysiąc sześćset trzydziestego pierwszego, miesiąca Julii

dwudziestego trzeciego dnia, między zesłym wielmożnym Ostaphieiem Tyszkiewiczem—woiewodą Brzeskim, starostą Kamienieckim, a mieszczanami Kamienieckimi o różne pretensye, którym domy w mieście Kamieńcu, przez żydów pokupione, pod jurysdykę mieyską y pełnienie wszelakiey powinności do miasta przysądżono y wolność mieszczanom Kamienieckim łowienia ryb w rzece Leśnie wszelakimi statkami y sieciami, excepto niewodu. *Dziwigtę*. Skrypt inwentarza urodzonego Andrzeia Kotowicza—pisarza wielkiego xięstwa Litewskiego, że nie po więcey mieszczanie z włoki każdey, tylko po czterdziestu y dwa grosze Litewskie do zamku powinni płacić, datą w Kamieńcu roku tysiiąc sześćset pięćdziesiąt siódmego, miesiąca Decembra dwudziestego wtórego dnia. A przy pokładanych pomienionych prawach swoich suplikowali do nas pomienione szlachetne Horbacz y Kaszuba imieniem całego miasta Kamieńca naszego, abyśmy przy wyż pomienionych prawach y wolnościach onych zachowawszy, we wszystkich punktach, klauzulach y paragrafach stwierdzili y uwolnili. My tedy król, do pomienioney proźby łaskawie się skłoniwszy, niemniej respektuiąc na wierność mieszczan naszych Kamienieckich, przy wyż pomienionych prawach, przywileiach, confirmacjach, ekstraktach, iakoby słowo w słowo wpiściąc, cale y nienaruszenie zachowujemy y we wszystkich punktach, paragrafach y klauzulach utwierdzamy, zmacniamy y approbiujemy y cokolwiek antecessorowie miastu Kamieńcowi nadali y postanowili y od ciężarów uwolnili, tedy y my powagą naszą królewską tym przywileciem naszym konfirmacyinym takoweż prawa nadaemy, wolne obieranie wóyty z pośrodku siebie co rok mieszczanom naszym Kamienieckim pozwalamy, od sądów wszelkich quocunque titulo et nomine nazywających, pogotowiu wielmożnych starost y podstarościch Kamienieckich,

excypuiemy, appellaciey z sądów mieyskich Maydeburkskich do sądów naszych assessorskich pozwolamy, od podwodnych pieniędzy wiecznemi czasy y od dawania starego cła, dwóch groszy z sądu gaynego mieszczan do zamku uwalniamy, włoki y morgi Załawskie, nazwane Ostrow, z ograniczeniem onych, karcznię bez wszelkiey powinności ze wszelakim napoim u mostu Ław mieszczanom naszym Kamienieckim ku wspomózeniu onym zbudować pozwalamy y od arędy zamkoweoy oną wiecznemi czasy wymuiemy, wagę, wosko-boynią y rzeźników przy ich wolnościach wcale zachowujemy; jednak przy czynszu mieszczanie zato do zamku po złotych dwunastu y groszy piętnastu na każdy rok płacić powinni będą, a od karczem wszelakiego napoju mieszczanie do zamku niewięcey, tylko po złotych dwa y groszy piętnaście płacić powinni będą co rok; domy żydowskie, pod jurysdyką mieyską zostaiące, one wiecznemi czasy pod jurysdykę y pełnienie wszelakiey do miasta powinności pod straceniem onych poddaiemy, w rzece Lśnie łowienie ryb mieszczanom naszym Kamienieckim wszelakimi statkami y sieciami, excepto niewodu, wiecznemi czasy pozwalamy bez wszelkiey zamkoweoy przeszkody; iarmarki, od świętey pamięci króla imci Alexandra w mieście Kamieńcu pozwolone, takowym sposobem powagą naszą wiecznemi czasy postanawiamy: pierwszy na świętego Symeona dnia iedynastego Septembra, drugi na świętego Jerzego in Aprili świąt ruskich, które mają trwać po niedziel dwie, a sławetni mieszczanie nasi Kamienieccy u siebie y po innych miastach obwołać mają. Jakoż zachęcaiąc ludzi kupieckich y handlownych od wszelkich podatków mostowych, grobelnych, targowych, brukowych wiecznemi czasy uwolniwszy, na lat trzy od płacenia ceł wielkiego xięstwa Litewskiego wszelakiego stanu kupcom na po-

mienione jarmarki, poko trwać będą, do Kamieńca przyjeżdżającym, daemy nienaruszenie wolności. Co do wiadomości wielkiego podskarbiego wielkiego xięstwa Litewskiego doniosłszy, pisarzom celnym na przykomorku Kamienieckim będącym, przykazujemy: aby od kupców, do Kamieńca na jarmarki przyjeżdżających, od ich towarów żadnych ceł, myt wielkiego xięstwa Litewskiego y kwitowych przez lat trzy nie wymagali, a wielmożny starosta Kamieniecki y jego podstarości, teraz y napotym następujący, niwczym nayiaśniejszych antecessorów naszych praw y wolności nadanych y od nas konfirmowanych niepowinien będzie naruszać dla łaski naszej. Na co dla lepszey pewności y wiary ręką się naszą podpisawszy na większą powagę pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozka-

zaliśmy. Pisan w Grodnie roku Pańskiego MDCLXXXIV, miesiąca Februarij XXI, panowania naszego piątego roku. U tego przywileju podpis nayjaśniejszego pana—po órrodku zaś pieczęć wielka wielkiego xięstwa Litewskiego na massie czerwoney wyrzyta, oraz poniżej w boku podpis jaśnie wielmożnego pisarza wielkiego xięstwa Litewskiego w tych wyrazach: Jan król (S. L.) Approbacya praw miasta Kamieńca Litewskiego. Michał Drucki-Sokołński—pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego.

Który to przywilej, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona z głosu do akt, iest w xięgi burmistrzowskie radzieckie miasta stołecznego rzeczypospolitey, w wielkim xięstwie Litewskim głównego, Wilna przyjęty y zapisany.

1685 г. Мая 23-го дня.

Изъ книги № 25, за 1685 г., л. 305.

40. Универсалъ гетмана Великаго Княжества Литовскаго Казимира Яна-Сапеги о сборѣ войска по поводу вторженія въ предѣлы государства Татарскаго хана.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ осьмдесятъ пятого, мѣсяца Мая двадцать первого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земель я повѣтовъ на рокъ теперешній тысяча шестьсотъ осьмдесятъ пятый обраными, постановавшимсе очевидно у суду панъ Самуель Корейво, оповѣдалъ, покладалъ и ку актыкованью подалъ ластъ ординансъ ясневельможного его милости пана Казимера Яна Сапеги, воеводы Виленского, гетмана великого

великого князства Литовского, до ихъ милости пановъ компании хоругвей розныхъ войска его королевской милости великого князства Литовского выданный, просечи, абы тотъ ординансъ былъ до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ уписанъ, которого мы судъ огледавши и читаного выслухавши велѣли есмы оного до книгъ уписать, а уписуючи слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Kazimierz Jan Sapieha—hrabia na Buchowie, Zasławiu y Dombrownie, woiewoda Wileński, hetman wielkiego xięstwa Litewskiego

ichmościom panom companiey chorągwi różnych woyska iego królewskiej mości wielkiego xięstwa Litewskiego, w domach, a nie przy chorągwiach zostaiącym, po zaleceniu chęci moich: Ponieważ tak gwałtowna nieprzyjacielska na oyczyznę następuie potęga, kiedy sam Han ze wszystkimi ordami, wszedzsy w państwa iego królewskiej mości, ogniem y szablą grasuie y wiele dusz chryścianskich w niewolę zabiera, za którym gromadne woyska tureckie następuią z dalszem co raz większem oyczyzny niebezpieczeństwem, tedy iakom iuż przez uniwersały moie wszystko woysko do gotowości porządku y ruszenia się ostrzegł, tak waszmościom toż donoszę y z władze moiey hetmańskiej nie ominam, aby każdy towarzysz do chorągwi swoich iako naprędzey pospieszał y za ordynansem moim, do chorągwi wszystkich iuż wydanym, który

iuż za trzeci rozumiany być ma, na dzień dwudziesty trzeci Czerwca w obozie pod Szkurowiczami stawał, postrzegaiąc na się sądu y surowego według artykułów woyskowych karaniana. Ten zaś mój ordynans aby w grodach aktikowany y po parafiach publikowany był, ichmościów panów urzędników grodzkich proszę. Dat Warszawie, dnia piętastego Maia roku tysiąc sześćset ósmdziesiąt piątego. У того ординансу при печати ясневельможного его милости пана воеводы Виленского, германа великого великого князства Литовского притисненной подпись руки самого его милости теми словы: Kazimierz Sapieha—woiewoda Wileński, hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego. Который же тотъ ординансъ, за подаемъ оного до актъ черезъ особу веруху мененую, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ уписанъ.

1687 г. Сентября 26-го дня.

Изъ книги № 5351, за 1682—1687 г., л. 569.

41. Упоминальный листъ короля Яна III, Ковенскому магистрату по дѣлу Королевскаго купца Іоанна Валеріана Гернига.

Король Янъ III симъ листомъ предписываетъ Ковенскому магистрату удовлетворить обиженно Королевскаго купца Гернига, у котораго Ковенскіе купцы захватала витину и на 7 тысячъ зернового хлѣба, противъ котораго произносятъ еще угрозы. При этомъ король напоминаетъ, что по этому дѣлу ходатайствуетъ прусскій князь и

его повѣренный заявлялъ, что прусскіе купцы подвергаются въ Ковнѣ разнымъ преслѣдованіямъ, что Ковенскіе купцы явно не исполняютъ королевскихъ повелѣній и комиссарскихъ постановлений. Въ случаѣ не улаты купцу Гернигу долга король налагаетъ штрафъ на купцовъ въ 10,000 злотыхъ.

Judicium opportunum feria sexta antè festum sancti Michaelis Archangeli die vigesima sexta mensis Septembris per g. d. Andream Gierkiewicz--advocatum Vilensem, sacrae regiae maiestatis secretarium et mfcos dominos sca-

binos Wilhenses bannitum est anno domini millesimo sexcentesimo octuagesimo septimo.

Ad quod iudicium et acta eiusdem personaliter veniens spectabilis dominus Joannes Valerianus Hernig—negociator et civis Regio-

montanus exhibuit literas monitoriales sacrae regiae maiestatis, domini nostri clementissimi, ad spectabilem magistratum Caunensem scriptas, petendo easdem ad acta praesentia suscipi et sibi per depromptum extradi, quarum tenor sequitur estque talis:

Jan trzeci, z Bożej łaski król Polski i t. d. Sławetnym Winogrodzkiemu—woytowi, Adamowi Skuderniczowi—rocznemu, Alexandrowi Szymanowiczowi y Wołkowi, burmistrzowi y wszystkim raycom y na mieyscu pisarskim zostaiącemu, ławnikom y całemu magistratowi miasta naszego Kowieńskiego y sławetnemu gminowi oznaymujemy: iż nieraz dochodzi nam suplika od kupców Królewieckich, a osobliwie od sławetnego Jana Waleriana Hernika w nieznośnych krzywdach onego, poniesionych od was, kiedy sławetny Jan Waleryan Hernik w roku tysiąc sześćset ósmdziesiąt czwartym, miesiąca Nowembra dnia dwudziestego piątego z naszego państwa wielkiego xięstwa Litewskiego, w długu wziowşy różne zboża od swoich panów kreditorów, spławił do Kowna wicinami, uczyniwszy dość skarbowi naszemu y rzeczypoşolitey na komorze Grodzieńskiej, do waszych szpichlerzów do przedania w Kownie lokował, oddawszy do rąk sławetnego raycy Jerzego Krystiansa, zlecił onemu po cenie przedawać, a wyście onemu niesłusznie te złożone za złotych siedm tysięcy dobrej Pruskiej monety do swoich szpichlerzów przyjęte zboże, onemu violenter, sposobem gwałtownym, odbiwszy zamki, iako szyrzey w processie wyrażono, pozabieraliście y na swóy pożytek obróciliście y podzieliłiście, iako obszernie w rescriptach naszych de data w Jaworowie dnia dziewiątego Maia w roku terazniejszym tysiąc sześćset ósmdziesiąt szóstym pod pae-nami mille florenorum hungaricalium sławetnemu Waleryanowi Herynkowi do ww. danych wy-raża się. Także kiedy y imieniem niaśnien-

szego elektora Brandeburskiego, xiążęcia jego mości Pruskiego, urodzony de Wirchert, ablegat u dworu naszego extra-ordynariiny, często uskarża się, że contra pacta publica zabiory, areşty y inne niewymówne depaktacie w towarach y handlach od ww. dzieją się y dzieją, ale na nasze kilka rescriptów y listów upominalnych nic nie dbacie, nawet gdy urodzeni kommisarze nasi w akcie kommisarskim dnia piętnastego miesiąca Junii roku tegosz odprawuiącego się, po ufundowanej funkciey swoiey kommisarskiej ziachali na uspokojenie kupców Królewieckich między wami, tam ww., sprzeciwiając się zwierzchności naszej y prawu pospolitemu, sprawować się sami nie chcieli y pospólstwu zakazaliście y ieszcze na zdrowie sławetnego Waleryna Herninka pochwałkę uczyniliście. My tedy król, przychylając się do świętey sprawiedliwości y samey słuszności y postrzegając, aby kupcy Królewieccy, w państwie naszym będące, w bezpieczeństwie zostawali, w handlach, towarach swoich żadney szkody nieponosili, przyiowşy sławetnego Jana Waleryana Herninka pod protekcją naszą królewską, rozkazalişmy ten list nasz upominalny z kancellariey naszej mniejszey w. x. Lit. do ww. wydać, chcąc mieć po wier. w., abyście onemu za zabrane zboża y wicinę, które do przedania sławetnemu raycy Krystyansowi dane, kosztuiące złotych siedm tysięcy dobrej monety Pruskiej, a interesu y szkody, nakładu sześć tysięcy ósmset złotych monety szelężney, abyście zaraz nie czyniła żadney zwłoki pomie-nionemu Herynkowi oddali y zapłacili spełna, żadnych pochwałek na zdrowie jego nieczyni-ając, pod zaręką dziesiáciu tysięcy kop litewskich, ieżeli byście zwierzchności magistratu naszego sprzeciwiając się na zdrowie pochwałki czynić nieprzestali y za zboże zabrane pie-niądze wyż pomienione wszystkie spełna nie

oddali, którey zaręki połowa do skarbu naszego, a druga połowa stronie ukrzywdzoney należeć będzie. A ieśli ww. iaką macie praetensią do sławetnego Hernika, to nie violenter, ale prawnie in foro fori rozprawić się powinni będziecie. Dan w kancellariey naszej w. x. Lit., dnia XV miesiąca Septembra, roku Pańskiego MDCLXXXVII, panowania naszego

XIII roku. Dominik Radziwił—podkanclerzy w. x. Lit., na własne rozkazanie iego krolew. mści pana naszego miłościwego, Gabriel Mathesusz Hołownia—iego kr. mści sekretarz aktualny. Sigillum minus M. D. Lit. Quae literae s. r. m. monitoriales, uti actis praesentibus sunt ingrossatae, ita originales cum deprompto offerenti extraditae.

1695 г. Мая 6-го дня.

Изъ книги № 62, за 1617 г., л. 161—162.

42. Универсалъ Полоцкаго воеводы Доминика Слушки къ Миленскимъ и Дѣвицинимъ боярамъ о томъ, чтобы они не сопротивлялись отдать третью часть своей земли Полоцкому иезуитству коллегіуму.

Полоцкій воевода Доминикъ Слушка предписываетъ Миленскимъ и Дѣвицинимъ боярамъ во всемъ подчиниться суду и распоряженію особой комиссіи, назначенной имъ для разверстки земель ихъ съ имѣніемъ Полоцкихъ иезуитовъ Дѣ-

вицинимъ. Разверстка эта была потребована иезуитами; результатомъ ея было то, что болре потеряли третью часть своихъ земель подъ зарукой 1000 копъ лит. грошей, въ случаѣ сопротивленія.

Roku tysiąc siedmsetnego siedemnastego, miesiąca Julii ósmego dnia.

Przed nami sędziami głównymi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy tysiąc siedmsetny siedemnasty obranemi, stanąwszy personaliter u sądu patron imć pan Thomasz Gąsowski opowiadał, prezentował y do akt podał uniwersał od w Bogu zeszcłego jaśnie wielmożnego imć pana Dominika Michała na Czasnikach Słuszki—woiewody Połockiego, Borysowskiego, Suraskiego etc. starosty, półkownika iego królewskiej imci, do boiarów ekonomiey Połockiey Myleńskich y Dziewickich

ordynowany, in rem wielebných ichmościów xięży iezuitów collegium Połockiego służący y należący, który podając prosił nas sądu, ażeby ze wszytką w nim wyrażoną rzeczą był do xiąg główných trybunalnych wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystých przyięty y wpisany; jakoż my sąd ony przyiąwszy w akta ingrossować de verbo ad verbum rozkazali, którego tenor sequens talis:

Dominik Michał na Czasnikach Słuszka—woiewoda Połocki, Borysowski, Antonowski, Suraski starosta, półkownik iego królewskiej mości, boiarom ekonomiey Połockiey Myleńskim y Dziewickim, po oświadczeniu łaski na-

szej pańskiej oznaymuję wolą moję: iż ponieważ z praw starodawnych to się pokazuje, że trzecia część służby ziemie, którą wy trzymacie, należy do collegium xięży iezuitów Połockich, wsi ich Dziewice, a dotąd ta część w szachownicach nie wydzielona zostawała, lubo na wydzielenie iey w iednym osobnym mieyscu dekreta y reskripta królewskie były, przez co wiele krzywd sobie od was uczynionych poddani collegium Połockiego pomienionej wsi Dziewica bydź mienią, tedy zabiegając dalszym między nimi a wami dla pomieszania tych gruntów zawodom, naznaczam z ramienia mego commissarzów imci pana Stanisława Żuka—krayczego, urzędników ziemskich Połockich, imci pana Daniela Szantyra—woyskiego Inflantskiego, a naypierwszego między nimi imci pana Luszczyka—woyskiego Połockiego, ekonoma mego y chorążego chorągwi mey husarskiej; aby ziachawszy do Dziewice y Mylonek wydział ten trzeciej części służby

na stronę collegium Połockiego uczynili y one pewnemi znakami y kopcami ograniczyli na wieczne czasy. Których to ichmościów panów kommissarzów sądowi, wydziałowi y dekretowi abyście bez żadnego sprzeciwienia, zwłoki y przeszkody podlegali, pod winą tysiąca kop Litewskich, przykazuje. Na co dla większey wagi dałem ten mój uniwersał z podpisem ręki mey y pieczęcią. Pisan w Wilnie, roku tysiąc sześćsetnego dziewięćdziesiątego piątego, dnia szóstego Maia. U tego uniwersału podpis ręki jaśniewielmożnego imci pana wojewody Połockiego w tenorze takowym: Dominik M. Słuszka—woiewoda Połocki, starosta Boryowski, Suraski, półkownik iego królewskiej mości mp. A ten podpis przy pieczęci iest wypisany.

Który to takowy uniwersał, za podaniem onego do akt przez wyżey specifikowanego patrona, iest do xiąg głównego trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1696 г. Июля 26-го дня.

Изъ книги № 40, за 1696—1697 г., л. 43 во 2-й ч. книги.

43. Постановленіе дворянъ Виленскаго воеводства о выборѣ каптуровыхъ судьей.

Дворяне Виленскаго воеводства, собравшись на сеймикъ по случаю междучарствія, сдѣлали слѣдующее постановленіе: впредь до избранія новаго короля быть готовыми встрѣтить всякую опасность и отразить ее по первому приглашенію воеводы; въ помощь каптуровымъ судьямъ избрать

еще 23 человекъ, которые, по учиненіи присяги трибунальской, должны рѣшать всѣ дѣла по жалобамъ частныхъ лицъ на обиды и насилія; въ случаѣ неповиновенія, имѣнія такихъ лицъ должны быть занимаемы вооруженной силой впредь до исполненія приговора.

Лѣта отъ нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ девятьдесятъ шостого, мѣсяца Сентябра шостого дня.

Передъ нами судьями головными каптуровыми воеводства Виленскаго, по смерти наснейшого короля его милости на сеймику

антеконвокацыйномъ згодне обраными, ставши очевисто у суду пленипотентъ панъ Стефанъ Тарашкевичъ, оповѣдалъ, покладалъ и ку активованью до книгъ головныхъ каптуровывъ уписати далъ лядвумъ воеводства Виленского на сеймику антеконвокацыйномъ одъ ихъ милостей пановъ обывателей тогожъ воеводства въ року теперешнемъ тысеца шестьсотъ девятьдесятъ шостомъ, мѣсеца Юля двадцать седмого дня становленое. Которое то лядвумъ подаючи до актъ просилъ насъ суду, абы было принято и у книги уписано: якожь принявши а уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

My senatorowie, dignitarze, urzędnicy ziemscy, grodzczy, rycerstwo, szlachta, obywatele wojewodztwa Wileńskiego, którzyśmy się na dzień dwudziesty siódmy miesiąca Iulii, w roku terazniejszym tyśiąc sześćset dziewiędziesiąt szóstym, za uniwersałem jaśnie oświeconego xięcia imci kardynała Michała Radzieiowskiego—arcybiskupa Gnieźnieńskiego, primasa Korony polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego, na seymik anteconvocacyiny do miasta Wileńskiego, na mieysce zwykłe seymikowania, do zamku Wileńskiego ziechali y zgromadzili, wszyscy zgodnie, iednostaynie, stosując do informacyi w tymże uniwersale o potrzebach rzeczywospolitey po śmierci maiańszieszego króla imci Jana trzeciego, pana naszego miłościwego, w roku terazniejszym tyśiąc sześćset dziewiędziesiąt szóstym, miesiąca Junii siedmnastego dnia w Warszawie zmarłego, do obrady należących wyrażonych, upatruiąc w tym, iako na upatrzenie wszelakiego domowego y postronnego niebezpieczeństwa, tudzież na zobopolney między sobą wszystkich zgodzie y miłości rzeczywospolitey, a zwłaszcza oyczyźnie naszej podczas interregni, kiedy bez króla y pana osieroceni iesteśmy, siła należy. W czym lubo w kapturach y confoederaciach prawa y po-

rządку, iako się podczas interregnum zachować powinno, opisane mamy; iednak stosując się do dawnych praw y przykładów do całości wolności naszych, y w przyszły czas porządnych opisania szrodków przystąpić niezaniebdaliśmy, iakoż przyrzekamy y obowiązujemy pod wiarą y podściwościami naszymi przy wszelkich prawach y wolnościach naszych mocnie przy sobie stać y nigdy, poko nam nie tylko fortun, ale y zdrowia stawać będzie, rozrywać się nie dopuszczając, y niakiego żadnego za pana y króla swoiego wyznawać nie chcąc, iedno tego, któryby od wszech stanów rzeczywospolitey, którzy do obrania króla podług prawa y zwyczaiov należą, podług prawa y wolności naszych obrany, oznaymiony y obwołany był. Nawet przeciwko tym wszystkim y kożdemu z osobno powstaniemy, którzyby tak z obcych, iako y z naszych bez porządney y wolney elekcyi królestwo osiadać, albo kogo. inszego bez woli wszech stanów oboyga narodów fortytować chcieli, y którzyby praktyki, iakie rzeczywospolitey szkodliwe z postronnemi pany y z kim kolwiek w uszczerbku naszej elekcyi, towarzystwa y związku przeciwko pokoiowi y bezpieczeństwu pospolitemu ważyli się czynić, iako przeciwko nieprzyiaciołom rzeczywospolitey, tak y wnetrznym, gdyby się znajdowały, gwałtownikom powstać deklaruiemy. O czym obszerniey punkta w instrukcyei osoblwey naszej ichmościom panom posłom naszym, na seymiku terazniejszym na convokacją, dnia dwudziestego dziewiątego Augusta w roku terazniejszym od imć xiędza kardynała primasa oboyga narodów y arcybiskupa Gnieźnieńskiego w Warszawie złożoną, obranym wyprawuiąc, wyraziliśmy, tak y w tym zgodnie postanowienia naszego laudum przyrzekamy, ieśliby, strzeż Boże, iakie na rzecz pospolitą zaszło periculum, tedy za daniem znać przez innotestencią jaśnie wielmożnego imci pana Kazimierza Jana Sa-

piehy—woiewody Wileńskiego, hetmana wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, nie tylko naszemu woiewodztwu, ale y całemu wielkiemu xięstwu Litewskiemu, iako w naylepszym porządku, na zaszczyt rzeczypospolitey, sine divisione belli, stawać gotowiśmy. Osobliwie uważając to, że złość ludzka tego potrzebuie, aby srogość prawa przeciwko niey była extendowana, a z drugiey strony aby każdy ukrzywdzony sub hoc interregni tempore sprawiedliwość odnosił, stosując się w tym do dawnych kapturów y konfederacyi seymowych, w których do sądzenia spraw kryminalnych, expulsyjnych, zapisowych y innych akcyi od dnia śmierci królewskiej, komu kolwiek y od kogoż kolwiek stałych, sędziów kapturowych obierać zwykły, y my w tey mierze sprawiedliwości świętey niechcąc nic ubliżać, obraliśmy spozrodka siebie przy iasnie wielmożnym imści panu woiewodzie Wileńskim, hetmanie wielkim wielkiego xięstwa Litewskiego y ichmościach panach urzędnikach ziemskich y grodzkich woiewodztwa Wileńskiego, osobliwie osob dwadzieścia trzy, to iest: imć pana Jana Skorulskiego—marszałkowica Kowieńskiego, imć pana Franciszka Skarbka Kiełczewskiego—stolnika Poznańskiego, imć pana Jana Leona Oziębłowskiego, starostę Jakuńskiego, imć pana Malchera Kamińskiego—czeszniaka Wileńskiego, imści pana Jerzego Władysława Borekę—podczaszego Wileńskiego, imć pana Malchera Pietkiewicza—stolnika Orszańskiego, imć pana Jana Krzysztofa Żabę—podczaszego Mścisławskiego, imć pana Samuela Szadurskiego—stolnika Infantzkiego, imć pana Alexandra Pietkiewicza—chorążycza Wędeńskiego, imć pana Alexandra Michała Hordzieiewskiego—miecznego Wileńskiego, imć pana Stefana Kostrowskiego—chorążego Derbskiego, imć pana Jakuba Pietkiewicza—podczaszego Sędomirskiego, imści pana Jana Brzezińskiego—czeszniaka Brześkiego,

imści pana Kazimierza Józefa Hlinieckiego—woyskiego Starodubowskiego, podstarościego Wileńskiego, imści pana Wawrzynca Moksiewicza—podstolego Wendeńskiego, imć pana Gabryela-Kazimierza Medunieckiego—sekretarza iego królewskiej mości, imć pana Samuela Mąkiewicza—podczaszego Rzeczyckiego, imć pana Władysława Krasowskiego—skarbnika Rzeczyckiego, imć pana Franciszka Jagiełowicza—stolnika Wendeńskiego, imć pana Jana Karola Tymińskiego, podczaszego Wieluńskiego, imć pana Heronima Bohusza—horodniczego Kowieńskiego, imć pana Stefana Poczobuta—podczaszego Grodzieńskiego, imć pana Jana Chryzostoma Pietraszewicza. Którzy to ichmość panowie sędziowie kapturowi, stosując się we wszystkim do konfederacyi ieneralnych rzeczypospolitey, mianowicie roku tysiąc pięćset siedmdziesiąt trzeciego, tysiąc pięćset ośmdziesiąt siódmego, tysiąc sześćset trzydziestego wtórego, tysiąc sześćset czterdziestego ósmego, tysiąc sześćset sześćdziesiąt ósmego y tysiąc sześćset siedmdziesiąt czwartego, które my wszystkie przyimuemy y za wyrażone w tym postanowieniu naszym mieć chcemy, na mieyscu zwyczajnym w zamku Wileńskim sądy swe, wprzód wszyscy iurament rotą trybunalskich sędziów wykonawszy, iurydykami w miesiącach przypadających odprawować mają. Przed któremi każdy ukrzywdzony swoiey krzywdy, która mu się teraz podczas interregnum, to iest, od dnia śmierci królewskiej stała, albo stanie, na wszelkich osób y kondycyi ludziach, a osobliwie ieżeliby osobom stanu szlacheckiego od mieszczan y obywatelów miasta Wileńskiego, lub innych iakich swawolnych ludzi y hołoty lozney excessa, kryminały, krzywdy stały się, według namienionych konfederacyi dochodzić powinien za pozwem, dwiema niedzielami obwinionemu przez ienerała podanym, a w excessach, kryminałach, w mieście pod sądami sta-

łych, za zakazem intentowanych akcyach citati peremptorie bez wszelkiej dylacyi stanąć y sprawić się powinni, salva inquisitione w sprawach kryminalnych, iako statut wielkiego xięstwa Litewskiego y constitucie seymowe o tym ordyniują. Których to panów sędziów pluralitas sententiarum dekret concludować ma, y iezeliby z osób samych sędziów kapturowych obranych komu krzywda dziać się mogła, tamże u tego sądu sprawić się, iako osoba prywatna, powinni będą. A te sądy, unius, duorum vel trium absentia non obstante, iurydyki te we trzy niedziele po sobie idące, albo iako sąd okoliczności spraw zważy, odprawować się mają. Securitas tych sądów y osób na nich będących, iako sędziów trybunalskich, obserwowana być powinna, exekucie za dekretami tych sędziów kapturowych, poiazdy y uwiązania przez samych że tych sędziów kapturowych, którego strona zażyć zechce, odprawować się mają. A ktoby dekretom tych sędziów posłuszny być niechciał y onym za potrzykrotnym przypozwaniam sprzeciwił, za wiecznego banita, ostatnim trzecim dekretem uznany, osądzony być powinien y fortis executia na takowego przez tychże sędziów kapturowych odprawowana być ma. A ięsbly y oney zmocniwszy się przeciwnik broń y niedopuscił, tedy, exquo urząd chorągwa naszego Wileńskiego woiewodztwa na tenczas vacat, w osobie onego imć pan podwoiewodzy Wileński uniwersał od siebie do woiewodztwa całego wydawać mocen będzie mógł, za którym y całym woiewodztwem ruszywszy dobra sprzeciwnego za przekonaniem w ostatnim punkcie prawa exequowane będą y daley we wszystkim we wszystkich sprawach, sądowi kapturowemu do sążenia opisanych, ichmość panowie sędziowie kapturowi według wyraźnych confederacyi seymowych, według Boga, prawa, sprawiedliwości świętey, sumnienia swego y wszelkiej słuszności, nic nad prawo y zwyczaie

dawne nie exorbitując, ani sobie usurpując, zachować się y sprawować powinni będą. Pisan w Wilnie, roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt szóstego, miesiąca Julii dwudziestego siódmego dnia. У того лядумъ воеводства Виленского подписа рукъ тмии словы: Kazimierz Sapieha—woiewoda Wileński, hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, marszałek anteconvocacyjnego seymiku confederacye, Kazimierz Stanisław Dąbrowski—podkomorzy Wileński, Jan Konstanty Wolski—pisarz grodzki Wileński, Michał Rafał Szumski—podstoli y podwoiewodzy Wileński, Michał Koszczyk—ziemski Wileński y trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego pisarz, Stefan Mikołaj Szwykowski—sędzia grodzki Wileński, starosta Oniski, Jerzy Remer—woyski Inflanski, Jan Skorulski—M. K., Jerzy Władysław Boreyko, podczaszy Wileński, Jan Leon Oziębłowski, Malcher Kamiński—czeszniak Wileński, Alexander Hordzieiewski—mieczny woiewodztwa Wileńskiego, Franciszek Skarbek na Kielczewiczach Kielczewski, Matheusz Michał Haniewicz—obozny woiewodztwa Wileńskiego, Adam Bohusz, Samuel Szadurski—stolnik Inflantski, Gabryel-Karol Sakowicz Komorowski—podstoli Brasławski, Heronim Bohusz—horodniczy Kowieński, Jan Michał na Chrzanowie Chrzanowski—czeszniak powiatu Lidzkiego, Jakub Miechowicz, Dawid z Podkofa Swinko, strażnik Czernihowski, Tomasz-Stanisław Januszewski, Heronim Musnicki, Heronim Hordzieiewski, Konstanty-Wiktor Bartoszewicz, Samuel Sarnowski, Michał-Kazimierz Chmielewski, Józeph Ostrowski, Eliasz Mikosz, Antoni-Kazimierz Rudzki, Kazimierz Ostrowski, Tomasz Ostrowski, Kazimierz Ciundziewicki, Symon Jeżewski, Stanisław Woroniecki, Stephan Taraszkiwicz, Samuel Monkiewicz—podczaszy Rzeczycki, Andrzej Odlanski Poczobot—podczaszy Grodzieński, Michał Mikosz, Michał Radziwiłowicz Szostak, Michał Mon-

kiewicz, Marcin Zakrzewski, Elias Szopowski, Stanisław Lachowicz, Kazimierz Ciundziewicki, Mikołaj Szykowski, Alexander Dyrwoniszko, Michał Kiełpsz, Michał Augustyjanowicz, Kazimierz Jan Steygwił Lawdański, Michał Bohdziewicz, Symon Suroż, Tomasz Nowakuński, Michał Jaroehowski, Mikołaj Antoniewicz Woysim, Tomasz Lubkiewicz, Andrzej Kamiński, Hrehory Jan Krepsztuł, Samuel Bohdanowicz, Michał Ciundziewicki, Michał Zychowski, Konstanty Ciundziewicki, Krzysztofh Sidorowicz, Krzysztofh Chodkowski, Samuel Giedroyć, Kazimierz Szyksznistrunski, Jan Cybulski, Franciszek-Kazimierz

Krepsztul, Samuel Giedroyć, Mikołaj Moko-siey, Andrzej Suroż, Jan Mikosza, Jan Kowalewski, Bazyli-Antoni Wersocki—skarbnik Brzeski Kuiuawski, Mikołaj-Dominik Bortkiewicz, Józeph-Kazimierz Hliniecki—woyski Starodubowski, podstarości Wileński, Władysław-Antoni Rogożyński, Piotr Abramowicz, Władysław Czyż, Samuel Antoniewicz, Alexander Giedroyć, Kazimierz Penski, Ian Jagwiłowicz, Jerzy Buhoty, Symon Rynkszelewski, Jan Haniewicz. Котороежь то лядлумь, за поданьем оного через верху мененого пленипотента до актъ, есть до книгъ головныхъ каптуровыхъ принято и уписано.

1698 г. Мая 21-го дня.

Наъ книги № 41, за 1698 г., л. 367.

44. Универсалъ короля Августа II, которымъ онъ возобновляетъ силу прежнихъ постановлений касательно таможенъ.

Король Августъ II настоящимъ универсаломъ доводитъ до свѣдѣнiя подлежащихъ учрежденiй и лицъ, что до него дошли слухи, будто въ публикѣ распространяются универсалы о прекращенiи дѣйствiй литовскаго скарба по части взиманiя

различныхъ пошлинъ; вслѣдствiе этого король и подтверждаетъ прежнее законное значенiе этого учрежденiя, а универсалы повелѣваетъ считать подложными.

Roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego, miesiąca Maia dwudziestego pierwszego dnia.

Przed nami sędziami głównymi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmy obranemi, stanowszy oczewisto u sądu pan Michał Bohdanowicz opowiadał, pokładał y do akt xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych uni-

wersał najaśniejszego króla iegomości do woiewodztwa Wileńskiego z woli naszej sądowej całego koła podał, który podaiąc prosił, aby był do xiąg wysz mienionych spraw wieczystych przyiety y wpisany, jakoż przyjowszy, a w xięgi wpisuiąc słowo do słowa tak się w sobie ma:

August wtóry, z Bożey łaski król Polski i t. d. Wszem wobec y koźdemu z osobna,

komu to wiedzieć należy, osobiwie iednak wielmożnym urodzonym senatorom, dygnitarzom, urzędnikom ziemskim, grodzkim, rycerstwu, szlachcie y wszystkim obywatelom wojewodztwa Wileńskiego, tudzież administratorom, superintendentom, pisarzom na komorach y przykomorkach ceł, myt y innych dochodów, do skarbu wielkiego xięstwa Litewskiego y naszego należących, do wiadomości podaiemy: Wyniść miały, jako nas informują pp. rady, przy boku naszym zostaiące, pod praetextem legis novellae coaequationis iurium, pewne iakię uniwersały, przeciwne urzędowi skarbu wielkiego Litew., naszym y świętym obowiązkom, któremi myśmy się obligowali każdego w urzędzie y prerogatiwach swoich zachować, wymiując nullo iure z rąk y attendentey skarbu wielkiego xięstwa Litewskiego myta, stare cła podwyższone, donatiwa. kupieckie, monopolia tabaczne, a w inszą administracją bez nas y bez woli rzeczypospolitey podaiąc, prawo zaś coaequationis iurium immunitatem urzędu y skarbu wielkiego xięstwa Litewskiego in salvo mieć chciało, ile gdy wielmożny podskarbi eandem coaequationem acceptował y do niego omni statu paccatae reipublicae stosować gotów; uważwszy przy tym, iako na potrzeby potoczne ex senatus consilii skarb zawsze przy boku naszym ad publicas intervenientes occasiones iest potrzebny, a nade wszystko bacząc, iż zniosszy urząd skarbu bez prawa y bez sądu nie tylko by rachunki rzeczypospolitey szwankować musiały, ale prawie novus status reipublicae pessundato hoc ministerio induceretur y naszej przysięgi validitas nulla y prowentu naszego stołowego, ceł starych, per indebitam attractationem manifesta

violatio; tedy z tych wszystkich y wielu innych przyczyn, na prawie y przysiędze naszej ufundowanych, uniwersały w tey materiy do kogokolwiek, tak te, które są wydane, iako y te, któreby mogły ieszcze wyniść, za niesłuszne y nieważne deklarujemy, mieć chcąc, aby pomienione dochody skarbowe, według praw y zwyczajów dawnych y świeżey constitutuey coaequationis iurium, do żadnych innych rąk y administratuey przez urzędników y contrahentów skarbu wielkiego xięstwa Litewskiego nie wchodziły, a to pod surowemi winami, super damnificatores skarbu publicznego w prawie opisanemi. Który to uniwersał nasz aby tym prędzey doszedł, po grodach, parafiach, komorach y miejscach zwyczajnych publikować rozkazaliśmy; na co dla lepszey wiary przy pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego ręką własną podpisuiemy się. Datt dnia, miesiąca, roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego panowania naszego pierwszego roku. U tego uniwersału iego królewskiy mości, przy pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego, podpis ręki niaśnieyszego króla iegomości temi słowy: Augustus Rex. A na drugiey stronie pieczęci suscepta w te słowa: Roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego, miesiąca Maja ośminastego dnia, ten uniwersał iego królewskiy mości ad akta grodu Wileńskiego podano, in absentia iegomości pana podstarościgo Wileńskiego Tomasz Józeph Hruszewski — namiestnik grodu y pisarz zamku iego królewskiy mości Wileńskiego. Który to uniwersał iego królewskiy mości, za podaniem przez osobę wysz mianowaną do akt, iest do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych wpisany.

1698 г. Августа 9-го дня.

Изъ книги № 41, за 1698 г., л. 1582.

45. Постановление дворянъ Виленскаго воеводства.

Дворяне Виленскаго воеводства, собравшись на чрезвычайный сеймикъ, на основаніи новѣйшаго закона равенства (coaequationis), по избраніи генеральнаго полковника, постановили: придержи-ваться трактата для войска великаго княжества Литовскаго, установленнаго комиссарами изъ воеводствъ въ Шкудахъ; противиться всѣми силами проискавъ Сапѣги и не иначе впускать въ пре-

дѣлы княжества войска, какъ по полученіи законной части обѣщанныхъ королемъ милліоновъ: противиться всѣми силами дальнѣйшему угнетенію шляхты и поправію самыхъ священныхъ ея правъ, какъ это недавно было сдѣлано подъ Юрбургомъ; свестись по этому дѣлу съ другими воеводствами и повѣтами и избрать для этого спеціальныхъ лицъ.

Roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego, miesiąca Augusta dziewiątego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał w wielkim księstwie Litewskim z wojewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy wysz pisany obranymi, postanowiwszy się oczewisto u sądu plenipotent pan Bonifacy Milewski, opowiadał, pokładał y ku aktykowaniu do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych te laudum ichmościów panów obywatelów wojewodztwa Wileńskiego o rzecz w nim wyrażoną wpisał podał, w te słowa pisane:

My senatorowie, dignitarze, urzędnicy ziemscy, grodzy, rycerstwo, szlachta, obywatele wojewodztwa Wileńskiego, za innotescencyami, wydanemi od iaśnie wielmożnego imć pana Michała Kotła, kasztelana Witebskiego, wprzód na seymie electionis, potom coronationis przez posłów, od wojewodztw y powiatów wielkiego księstwa Litewskiego ad normam novellae legis coaequacyey na dzień czternasty Aprilis od wojewodztw y powiatów viritim zgromadzonych, za ieneralnego półkownika confirmowa-

nego, na dzień siódmy Augusta anno tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego na zjazd zia-chawszy się, zgodnie y iednostaynie na utrzymanie prawa terazniejszego, swobod y wolności naszych te laudum nieporuszenie postanowiliśmy. Kiedy niepamiętna dotąd y nuda fatorum series nieszczęśliwość in viscera spolney matki oyczyzny tak dalece wprowadziła, że, quibus deerant inimici, per amicos oprimumtur, a zawziętość niechętnego domu na zruinowanie prawa coaequacyey i dawniejszych swobod nad równą sobie bracią, in aequali republica urodzoną, tenerrime circa factionem wolności opponując się, więcey praesumens, zapamiętałe ferream extendit manum, lud rzeczypośpolitey tatarski, niewolniczy naród, raytarią, dragonie, piechoty y same nawet rzeczypośpolitey armaty od nieprzyziaciela krzyża świętego wstecz wyrzuchtowawszy in viscera spolney matki oyczyzny, bo w piersi braci naszej ugadzaiąc, pod commendą wielmożnego imć pana Sapiehy — stolnika wielkiego księstwa Litewskiego będące, na tą dyspensował licentię, że szlachcie, braci

naszey. domy naiezdziąc plondruią pro libitu, z dworów szlacheckich przez ogień paenitentis w rzeszypospolitey zostawują cineres, a nietylko cokolwiek sors nascendi wolnemu szlachcicowi, certus emit consiliis labor szczyrey wysługi, splendorów, rynsztunków, depositów, tatarskie inkursie per spolia et rapinas odbieraia, ale też, po zruinowanym wszędzie publicznym bezpieczeństwie, gdy ius sceleri pozwolone, krew braci naszey rozlewać tyrańsko odważyli się. Świadczy to świeża pamięć exemplo carens et nullo cognitus suo luctus pozabiianey braci, tak wiele szlachty xięstwa Żmuydzkiego w Wielonie, gromadzącey się dla utrzymania publicae securitatis; głośni będą potomnym wiekom arida ossa, pamiętnemi pod Jurborkiem braci naszey osypane kurhanami. Ażeby tedy tak ciężki, nie iedno na honor y świętнице boskie, wolność y praerogatywy, ale też życie same wyniesiony zamach fatalem wielkiemu xięstwu Litewskiemu nieprzyniosł crísim, nieznaudyemy skutecznieszego na tak znacznie okazujące się wolności naszey simptomata, iedno w szczegulney szlacheckey rezolucyi anthidotum, dla czego na teraznieyszym zieżdzie naszym fide, honore et conscientia nieporusznie przyrzekamy: iż ieśliby mercenarius miles wielkiego xięstwa Litewskiego y to exitiosum genus Tatarów miało przeciwko wielkiemu xięstwu Litewskiemu simili ausu powstawać, stan szlachecki tak ciężkiemi laccessere aggravatiami, albo, wykracziąc iawnie przeciwko coaequacyey wielkiego xięstwa Litewskiego, za manudukcią swych pryncypałów miało in veterem abusum y quocunque titulo et praetextu wpadać recydivę, usurpując sobie zabronionych prawem consistencyi, przechodów, niedyszkretnych dyszkrecyi, wymyślnych exakcyi, albo iezeliby po kilkuletniey bez woiennych operacyi leży y wypoczynku nie miało iść na teraznieyszą kampanią, in obsequium iego kró-

lewskiej mości, pana naszego miłościwego, y całej rzeszypospolitey przeciwko nieprzyjacielowi krzyża świętego, a tym więcey ieszcze gdyby po odprawioney lubo mieszkaney kampanii miało do jakowych się zabierać związków y conspiracyi przeciwko rzeszypospolitey, fortunom szlacheckim minitando ruinas, tedy tak przeciwko nieposłusznemu y wyłamującemu się ex obsequio iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, et obedientia rzeszypospolitey woyska którymkolwiek zwysz wyrażonych sposobów, jako też contra principales onego, tanquam contra hostes patriae, wszyscy consurgi powinniśmy, a za pierwszemi inno-tescenciami iaśnie wielmożnego imć pana kasztelana Witebskiego, jako jeneralnego półkownika woiewodztw y powiatów, obwieszcziąciami o zapamiętały na własną oyczyznę zawziętości, a z niey imminentibus periculis, wszyscy osobami swemi wsiadać na koń y w jako najlepszym moderunku stawić się tam, gdzie jaśnie wielmożny imć pan półkownik generalny mieysce y czas naznaczy, dla złączenia się z innemi wojewodztwy y powiatami, unitis armis et animis obliguiemy się, sub paenis de expeditione bellica sancitis, utwierdzając we wszystkich punktach y paragrafach laudum generalne, na pospolitym ruszeniu powiatów y wojewodztw wielkiego xięstwa Litewskiego, na unfundowanie trybunału zgromadzonych, postanowione. Traktat woyska wielkiego xięstwa Litewskiego, przez commissarzów, od wojewodztw y powiatów umowiony, zakończony y zaprzysiężony w Szkudach quarta Martii w roku teraznieyszym, acceptujemy y onego w naymnieyszym punkcie wzruszać niedozwolemey, deklarując się umówione cztery czwierci tym chorągwiom, które z repartycyi na wojewodztwo nasze przypadły, z czopowego, szelężnego, z sowitey hiberny dwiema niedzielami przed świętym Marcinem pod Dubieńką przed

granicą xięstwa Litewskiego wypłacić per delegatos; po zapłaconych zaś, przy largicyi millionów jego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, w tych czterech czwterciach przypadły na wojewodztwo nasze mercenarius miles, nie wchodząc w granice wielkiego xięstwa Litewskiego, zwinąć się powinien będzie, to deklarując, że na dalszą rzeczypospolitey usługę insze obmyślać effiaciora będziemy subsidia na seymie koronnym, ponieważ terazniejsze woysko, zruinowawszy królewskie, duchowne y szlacheckie dobra, tak enormiter już się y na same życia braci naszey targnęło, nie mało pozabiałwszy, ugody niby wielkiego xięstwa Litewskiego, traktaty jakoweści, gdy fama publica głosi, directe impugnantia y znoszące ex cardine coaequacją wielkiego xięstwa Litewskiego, ad veteres abusus tak ciężkie stanowi szlacheckiemu ministeria, wprowadzając materias status, jako to: awkcyca woyska, inscia republica, czterechset kilkadziesiąt ludzi y jurgieltów podwyszenie, innych de recenti postanowienie, samym tylo wolnym seymom ad decisionem reserwowane, nienależycie privata autoritate including, bez wiadomości wojewodztw y powiatów wielkiego xięstwa Litewskiego y absque plenipotentiariis od nich są stanowione, pro irritis et inanis deklarujemy y acceptować in posterum niebędziemy; ile gdy krwią braci naszey pozabianey wszelkie nawet do traktatów y ugody zmasane pod Jurborkiem y Wieloną dyspozycie, że coaequaci^a wielkiego xięstwa Litewskiego zabroniła exercitium commissyi w wielkim xięstwie Litewskim, które się przedtym zagęściły były na szkodę rzeczypospolitey, a przez nie creverunt privata publicis aeraria damnis, więc że y my in fundamento sancitorum rzeczypospolitey na żadne inne nie pozwalamy commissie, okromtey tylko commissyi, która seymem coronationis iest naznaczona na exdiwizję millionów,

deklarowanych od jego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, na woysko wielkiego xięstwa Litewskiego, warując y to że, ex senatu commissarzów na tę commissją inszych nie acceptujemy, jedno, którzy są konstytucją coronationis naznaczeni, a jeżeliby w jakowej inszey materyey miała być, inscia republica et statibus regni, wyniesiona, tedy przeciwko niey solennie manifestujemy się y commissarzów z wojewodztwa naszego obierać y posyłać nie będziemy, chyba delegatów dla szczegulney contra actum protestacyi. Na podane reflexie od jasnie wielmożnego imć pana kasztelana Witebskiego — generalnego półkownika, skuteczzną na terazniejszym kongressie naszym rezolucją ad combinationem zdania y jednostayney woli inszych woiewodztw y powiatów wielkiego xięstwa Litewskiego uprosilichmy e consortio nostri delegatów na dzień czterenasty Awgusta imć pana Jana Skorulskiego — chorążego woiewodztwa naszego Wileńskiego y imć pana Stephana Kostrowskiego — chorążego Derbskiego, na wysz pomienione reflexie cum plenaria resolutione; którzy to ichmość panowie delegaci, spólnie cum plenipotentiariis inszych woiewodztw y powiatów w Wilnie zgromadzeni, skuteczną uczynią obradę sanandorum vulnerum rzeczypospolitey y oraz posłów imieniem wojewodztwa naszego do jego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, obrać wolni będą, upraszać tam tenerrime majestatu pańskiego, ażeby uniwersały swe na zwinienie woyska przed granicą xięstwa Litewskiego wydać rozkazał, uzałiwszy się super expletam hostilitatem, a barziej tyrannidem nad bracią naszą, oraz super iacturam fortun y wolności szlacheckich wiernych poddanych swoich, ale kiedy przy largicyi jego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, millionów, na woysko wielkiego xięstwa Litewskiego deklarowanych, podług zawartego kon-

traktu, cztery czwieri chorągwiom, z repar-tycyi przypadającym, jak nayskuteczniej na wyszpomienionym terminie wypłacić, jak nayscisley obowiązujemy się. Ponieważ w wojewodztwie naszym znajdują się niektórzy intra abruptam contumaciam, że, contraveniendo sancitis rzeczypospolitey y coaequacyi wielkiego xięstwa Litewskiego, nie wnoszą do ichmość panów poborców sowitey hyberty y innych extraordinarynych podatków, ażeby tedy punktualna doysć jak nayprędzey mogła exolucya żołnierzowi rzeczypospolitey, fortem executionem super renitentes naznaczamy, conveniendo ichmość panów rotmistrzów naszych, ażeby powiatowemi chorągwiami podniesionemi szukali zatrzymaney super bona renitentium, jak nayskuteczniejszey rezolucyi, w którym to laudum jednostaynie, dobrowolnie, bez żadney contradikcyi postanowionym, że wszystkie punkta y paragrafy inviolabiliter dotrzymać mamy fide, honore et conscientia obowiązujemy się. U tego laudum wojewodztwa Wileńskiego podpisy rąk tymi słowy: Michał Kazimierz Kocień—kasztelan Witebski, dyrektor zjazdu Wileńskiego, Kryszpin Kierszeysztejn—kasztelan Trocki, Mikołay Franciszek z Kozielska Ogiński—podskarbi nadworny wielkiego xięstwa Litewskiego, Michał Szczuka—ciwun, pisarz ziemski Trocki, Franciszek Skarbek na Kielczewicach Kielczewski—stolnik Poznański, Konstanty Woyna—podkomorzy Brasławski, Marcjan Dominik Wołowicz—chorąży wojewodztwa Mścislawskiego, Jan Skorulski, Malcherz Saka Pietkiewicz—stolnik Orszański, Jan Skarbek na Kielczewicach Kielczewski—stolnikowicz Poznański, Jerzy Jankiewicz, Samuel Monkiewicz—podczaszy Rzezycki, Jerzy Boreyko—S. P. Kostrowski, Kazimierz Suroż, Piotr Suroż, Kazimierz Theodor Dąbrowski, Andrzej Suroż, Kazimierz Monkiewicz, Józeph Narkiewicz, Kazimierz Braciszewski, Jan Sędziwoy Prąt-

nicki, Michał Sperski, Stanisław Kazimierz z Saka Pietkiewicz, Wawrzyniec Michał Witakowski, Jerzy Michał Woytkiewicz—skarbnik Lidzki, Władysław Giecewicz, Piotr Mickiewicz, Thomasz Kuprewicz, Janusz Michał Chrzanowski, Jan Michał Dogil, Alexander Skocki, Władysław Kazimierz Thomaszewicz, Franciszek Naborowski, Kazimierz Przewski Poleński, Mikołay Szymkowski, Daniel Kuczyński, Stephan z Klimonta Klimowicz, Bogusław Dworzecki, Władysław Kazimierz Rogowski, Jerzy Niekrowicz *mp.*, Michał Rogowski, Stanisław Sendzina, Jan Kazimierz Abramowicz, Rapał Koreywo, z Konczyny Józeph Kąciecki—S. K., Michał Dominik Andruszkiewicz, Jarosz Czyż, Marcin Kazimierz Joczynski—łowczy w. W., Jerzy Moygis, Stephan Moygis, Marcin Kazimierz Dmitrowicz, Wawrzyniec Moygis, Stephan Czywel, Krzysztoch Czyż—sędzic ziemski wojewodztwą Wileńskiego, Heronim Milwid—P. S., Kazimierz Zenowicz—P. C., Jerzy Monkiewicz, Michał Kazimierz Kamieniecki, Kazimierz Gukowski, Michał Gaieła, Jakub Hryniewicz, Symon Hryniewicz, Zachariasz Szczęsnowicz, Kazimierz Zewęło, Andrzej Kureysza, Theophil z Borowa Borowski—podczaszy Lidzki, Maciey Suroż, Andrzej Szumański—sędzic ziemski Krzemieniecki, Wincenty Rybiński, Jan Rogowski, Kazimierz Rogowski, Alexander Snieszko, Jan Haniewicz, Michał Chmielewski—strażnik Infantzki, Floryan Krzeczowski, Kazimierz Chmielewski—podczaszy Brzeski, Woyciech Podgurski, Jan Fzanciszek Sawaniewski, Wawrzyniec Wincenty Moksiewicz—podstoli Infantzki, Stephan Taraszkiewicz, Jan Kazimierz Suroż—koniuszy Mścislawski, Krzysztoch Kosiński, Józeph Kosiński, Maciey Suroż, Jerzy Kosiński, Jan Downarowicz, Krzysztoch Monkiewicz, Mikołay Usakowski, Jerzy Usakowski, Jerzy Rogiński, Adam Bohusz—sekretarz jego

królewskiej mości, Bałtromiey Etwid, Jerzy Marcinkiewicz, Jan Zewelo, Stanisław Giedgowd, Alexander Krukowski. Które to laudum ichmość panów obywatelów wojewodztwa Wiłeńskiego, na seymiku postanowione, za poda-

niem onego przez osobę wierzchu mianowaną do akt, jest do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyjęte, aktykowane y w xięgi wpisane.

1701 г. Февраля 10-го дня.

Изъ книги № 46, за 1701 г., л. 123.

46. Постановленія дворянъ Пинскаго повѣта на Срътенскомъ сеймику.

Дворяне Пинскаго повѣта, собравшись въ королевскомъ замкѣ на Срътенской сеймику, постановили: учинить протестъ противъ дѣйствій Сапѣги и его сторонниковъ; лицъ, поименованныхъ въ этомъ документѣ, въ случаѣ отказа учинить присягу на вѣрноподданство рѣчи посполитой, счи-

тать врагами отечества; затѣмъ слѣдуютъ пункты о назначеніи сборщиковъ различныхъ податей какъ на содержаніе войска, такъ и администраціи съ правомъ апелляціи въ фискальные суды, въ случаѣ злоупотребленій сборщиковъ.

Roku tysięcznego siedmsetnego pierwszego, miesiąca Kwietnia dwódziesiątego ósmego dnia.

Przed nami sędziami głównymi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z wojewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy tysięczny siedmsetny pierwszy obranemi, stanowszy personaliter u sądu patron pan Jakub Czerniewski opowiadał y ku aktykowaniu do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych podał ekstrakt z xiąg grodzkich zamku jego królewskiej mości Pińskiego, laudum na rzecz w nim niżej wyrażoną postanowionego, który ten ekstrakt podając do akt prosił nas sądu, aby był przyjęty y do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych wpisany; iakoż my sąd, przyjowszy y wpisując w xięgi słowo do słowa tak się w sobie ma:

Wypis z xiąg grodzkich zamku jego królewskiej mości Pińskiego roku tysięcznego siedmsetnego pierwszego, miesiąca Februarii dziesiątego dnia. Na urządzie grodzkim w zamku

jego królewskiej mości Pińskim, przedemną Michałem Orzeskiem — podstolim y podstarościm Pińskim, od jaśnie oświeconego xięcia imci Janusza Antoniego na Wiszniowcu y Zbarażu Korybuta Wiszniowieckiego — marszałka nadwornego wielkiego xięstwa Litewskiego, Pińskiego, Osieckiego starosty, ustanowionym, te laudum powiatowe do akt niniejszych xiąg grodzkich podano w te słowa pisane:

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele powiatu Pińskiego, na seymik gromniczny dla obrania ichmościów panów deputatów na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego pro die 7-ma Februarii anni praesentis millesimi septingentesimi primi do zamku jego królewskiej mości Pińskiego zgromadzeni, to nasze jednostayne, zgodne y bez żadney contradictyi laudum w niżej wyrażonych punktach postanowiamy: iż my, mając naywiększy zaszczyt wolności, swobod naszych

prawo coaequationis z koroną polską, constituciami approbowane, które ad executionem dla zawziętości aemulae domus wielkiego księstwa Litewskiego przychodzić niemogły, dla których contemptu gdy y dalsza malitia ichmość panów Sapiehów nie tylko nad wolnością szlachecką, ale też y nad życiem samym extendi chciała, czego Boska providencia niedopuszczała, aby całego księstwa Litewskiego cives od jednego zawziętego domu deprimi miała, y gdy już per generosa pectora civium ukroczone harda impreza pod Olkinikami została, za co Domino exercitium pokornie oddajemy dzięki, a oraz postanowienie y confederacją rad duchownych y świeckich całego księstwa Litewskiego, jako na ten czas y Olkinikach powiat nasz zgodnie in toto acceptował, tak teraz in tenerrimo affektu chcąc mieć, wszyscy się na to zgodnie y jednostaynie obligujemy, iż przy majestacie jego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, y przy tym jeneralnym postanowieniu y confederacyi krwią y życiem wielu braci naszych y odwagą pro levamine przeszłych oppresyi y wielorakich inconveniency, przez ministeria ichmościów pana hetmana y podskarbiego bywszych, wielkiego księstwa Litewskiego niedobrze administrujących, vitam et sanguinem fundere gotowiliśmy y z całą Rzeczypospolitą wielkiego księstwa Litewskiego unum velle et nolle mieć nieodmiennie deklarujemy. Jakoż kiedy nas expressa lex, na pospolitym ruszeniu od stanów Rzeczypospolitey postanowiona, edocet, że ichmć niektórzy po wojewodztwach y powiatach wielkiego księstwa Litewskiego znajdowali się być od zaczęcia szczęśliwey elekcyi jego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, partialistami hucusque actii Sapieżynskich, jako też e converso nieprzyjaciołami y uporczywemi na zamieszanie rad dobrych Rzeczypospolitey wielkiego księstwa Litewskiego propter priva-

tum commodum adversarzami, jako to nonnulli w powiecie naszym notant; aby tedy stateczney confidencyi, nie uwodząc się prywatnemi interessami, powiatowi naszemu dotrzymać mogli, przysiąc tenebuntur in anno praesenti na przyszłych marcowych roczkach super contenta et manutentioniam interessów Rzeczypospolitey rotą, in volumine jeneralnego postanowienia wielkiego księstwa Litewskiego wyrażoną, imć pan Franciszek Strawiński—woyski Starodubowski, z ichmość pany synami swemi dwuma starszemi, imć pan Franciszek Szyrma—podśędkowicz Piński, imć pan Jakub Lauson—major jego królewskiej mości, którzy ichmość jeśliby iuramentu na roczkach pomienionych explere zaniechali, pro hostibus patriae, infamibus et incapacibus honorum et bonorum tym zgodnym postanowieniem naszym być mają. A co się tkanie sprawy imć pana Alexandra Brzeskiego z ichmość panami Strawińskimi, tedy w tey, iuxta obloquentiam dekretów trybunalskich, jakoby sua sorte imć pan Brzeski cieszyć się mógł, fortem executionem uczynić deklarujemy. A że też na errigowane woysko wielkiego księstwa Litewskiego exolutia żołdów z sowitych hybern czópowego, szelężnego in duplo y innych extraordinarynych podatków, in volumine legum wyrażonych, jest postanowiona, a powiat nasz do tych czas niepraktykował sowitey exolucyi podatków, tylko po seymie coronationis w roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiętym, miesiąca Februarii dnia dziewiętego, na seymiku gromnicznym w zamku jego królewskiej mości ichmościom panom exaktorom do czópowego y szelężnego, sosowego monopolium y pogłównego żydowskiego instruktarz podał y na każde miasteczko u panów pewne summy designował, według którego instruktarza gdy zupełność summy według taryfy wielkiego księstwa Litewskiego pro exolutione zasług żołnierskich nie wy-

chodzi, tedy conformując się do postanowienia wielkiego xięstwa Litewskiego y do taryfy, aby per coniunctiam powiatu naszego impedimentum w exolucyi summy żołnierzowi nie było, ten instruktarz nasz in toto approbujemy, według którego sowicie ze wszystkich miast, miasteczek, tak też w całym powiecie naszym karczem y arend wybierać y exequować ichmość panom administratorom czopowego, szelężnego, monopolium tabacznego niniejszym congressem naszym iniungimus. A ponieważ z prywatnych mieysc y pokątnych karczem decem a centum naznaczyliśmy, co teraz in duplo itidem wydawać powinni, a miasto Turów dobra episkopii Pińskiej iniuste pociągnęło do płacenia kilku set złotych, tedy ponieważ pokazuje się, iż w tych wioskach episkopskich złotych sto tylko arendy płacą, od czego in duplo złotych dwadzieścia do skarbu debetur, w czym ieśliby miasto Turów, ex occasione kwitów pierszych do exakcyi, w których insimul y dobra episkopskie przyłączono, depactować chciało, do sądów fiskalnych depactatorów iniuriato pozwać wolno będzie. Któremu instruktarzowi y postanowieniu naszemu w wydawaniu in duplo y wnoszeniu do ichmość panów administratorów, jeśliby kto retinens się być pokazał, omni activitate w powiecie naszym, tak na seymikach, iako y na sądach, za dowodem słusznym od ichmość panów administratorów być, powinien privatus. A że pogłównie żydowskie y w powiecie naszym disposuit rzecz pospolita, aby kahał Piński, sam wybrawszy według taryfy złotych dwa tysiące, do rąk imć pana rotmistrza piechoty trybunalskiej na zaśługi onych że annuatim wybieraiąc wypłacał, tedy ichmość panowie administratorowie abhinc pogłównego żydowskiego wybierać non tenebuntur, ale y owszem, te postanowienie publiczne wiedząc, żydzi niech sami pogłowne do imćsi

pana rotmistrza odwożą, lub gotowe dla pomienionej piechoty trybunalskiej, kto po nie ziedzie, mają pieniądze. Podatek, noviter postanowiony od sum plebeiorum. we wszystkich miastach y miasteczkach cuius cunque sint iuris, terrestris, sive regalis, jako na handlach, tak też towarach różnych, summach prowizyjnych, na majątnościach, w powiecie naszym mających, zlustrowany ma być przez ichmość panów Michała Kazimierza Uszaka Kulikowskiego — stolnika Czernihowskiego, pisarza grodzkiego Pińskiego, y imć pana Kaspra Parysowicza — horodniczego Pińskiego. Który procent pieniędzy, porządnie spisany, przez ichmć, ad acta cancellariae podany y przez tychże ichmć wybierany y exequowany być ma, sprawuiąc się w tym podług jeneralnego postanowienia. A gdy aeraria publica dla erigowanego woyska zagaściły się, dla których podatków sądy fiskalne ex praescripto legis być powinny, ichmościów panów urzędników grodzkich imć pana Parysowicza — horodniczego Pińskiego y imć pana Hieronima Ciechanowicza — podkomorzycza Pińskiego, za sędziów fiskalnych na cały rok aż do przyszłego da Bóg seymiku deklarujemy, którzy ichmość sądy fiskalne, nie odiezdżaiąc protunc z Pińska, aby odprawili, piersze wołanie na dniu jutrzyszym, to iest, octava Februarii przez jenerała jego królewskiej mości uczyniwszy. Poniewasz miles patitur moram, a w wydawaniu podatków, dawno przez uniwersały ogłoszonych, wielka retinentia być pokazuje się, aby ichmość panowie administratorowie, mając dekret contra retinentes, facilius mogli expedire opus suum, executionem podatków, tak hybernowych, jako extraordinarynych, jakoż gdy już za assignacyami ichmość panowie deputaci od chorągwi swoich concurrunt o pieniądze, wczesniejsza importancia pieniędzy, tak hybernowych z dzierzaw, jako czopowego, szelężnego z majątności

dóbr wszelakich do ichmość panów administratorów już należałyby, na tych że sądach fiskalnych tenebuntur ichmość panowie, jako przeszley exakcyi, którzy się jeszcze nie liquidowali z funkcyi swojej, excepto ichmość panów poborców podatku, laudo publico powiatu naszego uchwalonego, dostatecznie wyrachować się et deponere funkcją swą, jako też y niniejsi ichmość panowie administratorowie, post peractam functionem suam, tenebuntur liquidować się przy expirowaniu roku, lub y prędzey, jeżeli ichmość expedient funkcją swoją. Tak też jeśli by kto był inuriatus y depactowany od ichmość panów administratorów, forum o to w tychże sądach fiskalnych rozprawić się naznaczamy. Co wszystko manutene in omnibus punctis et clausulis te nasze zgodnie uczynione laudum fide, honore et conscientia obstringimur y powinniśmy. A dla pewniejszego stwierdzenia y gruntownego dotrzymania rękoma naszymi podpisujemy. Działo się w zamku jego królewskiey mości Pińskim, roku y dnia ut supra. U tego laudum podpisy rąk temi słowy: Michał Korybuth xiążę Wiszniewiecki—generalny wojewodztw, powjatów y woysk jego królewskiey mości wielkiego xięstwa Litewskiego pułkownik, Gliniański W. starosta, dyrektor seymiku gromnicznego. Michał Cziechanowicz — podkomorzy powiatu Pińskiego, Stanisław Godebski — chorąży powiatu Pińskiego, Kazimierz Woyna—sędzia ziemski powiatu Pińskiego, Stephan Stanisław Chrzanowski—podsędek ziemski powiatu Pińskiego, Michał Orzeszko—podstoli y podstarości powiatu Pińskiego, Józeph Gałeczki—stolnik wojewodztwa Smoleńskiego, Jan Kazimierz Parysowicz—sędzia grodzki powiatu Pińskiego, Michał Kazimierz Uszak Kulikowski — pisarz grodzki powiatu Pińskiego, Mikołay z Hur-

dow Orda, cz. p. P., Kasper Parysowicz — horodniczy powiatu Pińskiego, Józeph Płaskowicki — łowczy powiatu Pińskiego, Stephan Kurzeniecki, Jakub Stanisław Jaspers—miecznik Wileński, Franciszek Niesłuchowski—skarbnik Brzeski, Piotr Szymkowicz Moygis, Heliasz Ostrowicki Hołownia, Ludwik Antoni Orda, Gabryel Rodziewicz, Franciszek Szyrma, Adam Ostrowicki Hołownia, Piotr Szyrma — komornik p. P., Jan Thokarszewski, Paweł Niesłuchowski, Jerzy Niemczynowski, Bazyl Słotnicki, Jan Stachowski, Даниель Стаховский, Миколай Стаховский, Hieronim Olpiński, Семень Сачковский, Иванъ Стаховский, Adam Swiderski, Jozeph Protasewicz, Andrzej Luberski, Jozeph Ramult, Stephan Niesłuchowski,—horod. Lati., Władysław Czyż, Hrehory Protasewicki, Jan Kamieński, Adam Bohdaszewski, Jan Siekowski, Samuel Franciszek Niesłuchowski—skarbnik Zakroczymski, Jerzy Uszak Kulikowski, Marcin Florian Korbut—strażnik Starodubowski, Woyciech Budny, Stanisław Orda—rotmistrz iego królewskiey mości, Jozeph Mozyrka, Wincenty Rokotański, Alexander Żardecki—podstoli La., Theodor Uszacki, Leon Semucki, Jan Horbaczewski. Które te laudum, za podaniem onego, do xiąg iest wpisano, s których y ten wypis pod pieczęcią urzędową y z podpisem ręki pisarskiey stronie pótřebuiącej iest wydan. Pisan w Pińsku. U tego ekstraktu przy pieczęci urzędowej podpis ręki pana regenta tymi słowy: W niebytności imé pana regenta correxit Olpiński manu-propria. Który ten ekstrakt, za podaniem do akt przez osobę wysz pomienioną, iest do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1701 г. Іюня 20-го дня.

Изъ книги № 46, за 1701 г., л. 1603.

47. Привилегія короля Августа II-го на освобожденіе города Витебска отъ Римскихъ долговъ и податей.

Король Августъ II, принимая во вниманіе вѣрноподданническую преданность г. Витебска королю, такъ и крайнее разореніе отъ прохода Московскихъ и польскихъ войскъ во время не-

давнихъ войнъ, освобождаетъ этотъ городъ отъ долговъ городу Ригѣ и отъ всѣхъ податей въ теченіи семи лѣтъ.

Roku tysiąc siedmsetnego pierwszego, mie-
siąca Awgusta ósmnastego dnia.

Przed nami sędziami głównemi, na trybu-
nał w wielkim xięstwie Litewskim z woie-
wodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy
tysiąc siedmsetny pierwszy obranemi, stanow-
szy personaliter u sądu plenipotent pan Mi-
chał Kopeć, opowiadał y do akt xiąg głównych
trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw
wieczystych podał list przywilej od najsńniej-
szego króla imści, pana naszego miłościwego,
na rzecz w nim niżej wyrażoną, miastu iego
królewskiey mości Witebskiemu dany y słu-
żący, który ażebyśmy do xiąg głównych try-
bunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw
wieczystych przyieli, upraszał; jakoż przyjąw-
szy a wpisując w xięgi, słowo do słowo ten-
nor onego sequitur talis:

Awgust wtóry z Bożey łaski król polski i t. d.
Oznaymuujemy tym listem naszym wszem w obec
y koźdemu z osobna, komu o tym wiedzieć na-
leży, iako na to omnem sęrvamus za pano-
wania naszego curam, abyśmy avulsa regni
nostri pozyskawszy regno Poloniae przywrócić
mogli, tak tąż intencją podeymuujemy na się
koszty y prace nasze wojenne, ut partem Li-
voniae od Szwedów recuperemus et adiunga-

mus corpori regni magnique ducatus Litva-
niae. Na co że nasz koszt własny na większe
obracamy wydatki, a dla mniejszych wyna-
leżliśmy bona hostilia, przeto kapituły summ
Ryskich, u obywatelów miasta Witebska stante
bello zaległe, na prowizyą woysk naszych
konfiskować przez dworzanina y commissarza
naszego rozkazaliśmy. Więc która onych po-
granicznych mieszczan chwalebnie innotuit,
mianowicie tempore Moschoviticae hostilitatis,
ku najsńniejszym antecessorom naszym, tąż
sama inviolata fides y ku nam dość evidenter
pokazała się, kiedy recenter ante stans bellum,
in vim summ na towary wziętych u obywa-
telów y kupców miasta Rygi, iako zawoiowa-
ny, confiscationi nostrae cesserunt, summy zaś,
in vim długów dawno zaciągnionych, na się
woyska nasze, tudzież Moskiewskie y Kozackie,
nam in subsidium pod Rygę y ztamąd nazad
traktem ciągnienia przez Witepsk idące, suffi-
cientissime providowali, którzy przez zawarcie
portu Ryskiego, iako nad portem y z portu
tylko żyjące, ad eximiam fortun swoich przy-
szli iacturam, a do tego od Ryżan onym re-
ciproca debita debentur; przeto z tych y
innych przyczyn, mianowicie z osobliwey ele-
mentiey naszej miasta Witebskiego mieyskiej

iurysdykcji obywatelów wszystkich y każdego z osobna ze wszystkich tak dawnych y zastarzałych, iako też recenter przed terazniejszą wojną ze Szwedem zaciągnionych, niedawnymi czasy po dwakroć razy poprzysiężonych y niepoprzysiężonych długów, summ, towarów, kapitałów y wszelkich praetensi wiecznie eliberujemy, quitujemy, obligi starodawne y świeże, cyrografy onych, assecuratie Ryżanom dane, wszystkie kassujemy y annihilujemy. O te długi wszystkie ani nam samym, dworzanom, comissarzom naszym, ani kreditorom Ryskim od daty tego listu żadnego salvum nie zachowując, od tych zastępować każdego et pactis statuendis, si haec intervenerint, firmiter approbare deklarujemy. A że to miasto Witebsk propter bonum republicae, albowiem propter recuperanda avulsa regni Poloniae regnoque restituenda, do znacznych fortun swoich przyszło ruin tak dalece, że na żadne nullatenus podatki dla wielkiego ubóstwa nie może sufficere, przeto na którey całości y doskonałości wszystkich miast nam y rzeczypo-spolitey multum consistit, do teyże samey y one nim przyść, nim pristinas swoich perfectionis reassumere będzie mogło vires, tedy godnie mając nad zubożalymi commiseratią, za instancją rad y urzędników naszych, na tenczas przy boku naszym zostających, pomienionego miasta mieyskiej iurysdykcji obywatelom, aby ani nam, ani rzeczypo-spolitey żadnych, mianowicie hyberny, excepto cła nowopodwyszonego, od daty tego przywileiu naszego, przez siedm lat nie płacili podatków y żadnych pensyi, quocunque titulo nazwanych, tę nadajemy wolność. Na co, aby y cała rzeczypo-spolita condescendowała, tego po radach y wierności oney wielce żądaiąc, także aby per ministros et exactores suos wszelkich contribucyi nie requirowała y nie exequowała, owszem constytucją seymową hanc

libertatem approbowała, autoritate nostra regia expostulamus. Nad to, iż zadni ludzie nasi y woysk naszych, mianowicie przełożeni onych, ani za universałami naszymi, ani swoimi, jeśli by jakiegokolwiek ad sinistram delationem wynieść miały, które praesentibus kassujemy, od daty tego listu w tymże mieście Witebskim nigdy nie stali, brania porcyi, dyszkrecyi y wszelkich exactii nie wymagali u mieszczan y inquantum by z kąd kolwiek jakie kolwiek woyska przez Witepsk mieli przechodzić, in subsidium nam pod Rygę, tedy ni wczym onych nie exorbitowali, in perpetuum postanawiamy. Inaczej a contravenientibus tey woli naszej mieszczan naszych wojewodztwo omni-może ochraniać y zaszczycać będzie. Y na to ten nasz daliśmy przywilej, dla lepszey wiary y pewności ręką naszą podpisawszy, do którego pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego miesiaca Czerwca, roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego pierwszego, panowania naszego piątego roku. U tego przywileiu przy pieczęci mnieyszey wielkiego xięstwa Litewskiego podpis ręki najjaśnieyszego króla imści, pana naszego miłościwego, tymi słowy: Augustus Rex. A przypisek na drugiey stronie tey że pieczęci takowy: Libertacya od wypłacenia długów Ryskich y podatków miastu Witepskiemu nadana, oraz y connotacya na drugiey stronie tegoż przywileiu w te słowa pisana: Pro cancelariatu illustrissimi et excellentissimi Stanislai Antonii in Szczuczyn et Radzyn Szczuka—procancellarii magni ducatus Lithvaniae, Lublinensis et capitanei Induct. Który to list przywilej, za podaniem onego do akt przez wyż pomienionego plenipotentą, jest do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1702 г. Іюля 13-го дня.

Изъ книги № 47, за 1702 г., л. 87.

48. Универсалъ польнаго гетмана в. кн. Литовскаго князя Корибута Вишневецкаго объ исключеніи изъ войска и наказаніи смертною казнію Василя Юшкевича, какъ измѣнника отечества.

Польный гетманъ в. кн. Литовскаго кн. Вишневецкій настоящимъ универсаломъ доводитъ до всеобщаго свѣдѣнія, что шляхтичъ Юшкевичъ, находившійся въ военной службѣ, вступилъ въ сношенія со Шведами, вслѣдствіе чего и объявленъ измѣнникомъ отечества. Вишневецкій по-

этому и извѣщаетъ, что онъ распорядился имѣніе его конфисковать, его самого объявить безчестнымъ и исключеннымъ изъ военнаго сословія. Впрочемъ гетманъ считаетъ еще нужнымъ дѣло это довести до свѣдѣнія короля.

Roku tysiąc siedmsetnego wtórego, miesiąca Julii trzynastego dnia.

Przed nami sędziami głównymi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z wojewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy tysiąc siedmsetny wtóry obranemi, stanąwszy personaliter plenipotent pan Stefan Franckiewicz opowiadał, pokładał y od jasnie oświeconego xięcia iego mości Wiszniowieckiego — hetmana polnego, uniwersał ze wszystką w nim wyrażoną rzeczą wielmożnemu imć panu Janowi Siesickiemu — towarzyszowi chorągwi husarskiej wielmożnego imć pana starosty Żmudzkiego dany y służący, ad acta cancellarie trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego podał, który ażebyśmy do akt xiąg głównych trybunałnych wielkiego xięstwa Litewskiego przyięli, upraszał, jakoż przyiowski a wpisuiąc w xięgi de verbo ad verbum tenor sequitur talis:

Michał Serwacy Korybuth na Wiszniowcu y Zbarażu xiąże Wiszniowiecki, na Dolsku, Komarnie y Dąbrowicy brania, hetman polny wielkiego xięstwa Litewskiego, Piński, Wilkowiński y Piński etc. starosta. Panu podstaro-

siemu, wóytowi y całej włóści Janancom, w powiecie Wiłkomierskim leżącej, przykazuję: Ponieważ jawno pokazała się zdrada przeciwko Rzeczypospolitey imć pana Bazylego Juszkiewicza. conintelgentia ze Szwedami na zgubę oyczyny y przeciwko majestatowi jego królewskiej mości, zatym tanquam perduellem et profugum ex castris dekretem woyskowym, jako na ten czas służbę wojenną traktuiącego, na garło, na łapanie y od uczciwego odsądziwszy, podług artykułów woyskowych y z woyska wytrąbić rozkazawszy, dobra jego zwysz rzeczzone, nazwane Janance, confiscationi podległe, do dalszej woli jego królewskiej mości, pana naszego miłościwego y całej Rzeczypospolitey y disposicyi z władze mego hetmańskiego urzędu, tudziesz in virtute Olkinnickiego postanowienia, w administratią cum omnibus redivibus, jako się zdawna w sobie miały, y ze wszystkimi powinnościami poddaństwa tamecznego, zupełną administracią imćsi panu Janowi Siesickiemu — towarzyszowi chorągwi husarskiej wielmożnego imćsi pana starosty Żmudzkiego, salva per omnia przed wysadzonemi commissarzami liquidatione; pod-

daństwu przykazuję omnem obedientiam, tak imści, jako od imści ustanowionemu, a nieposłusznych karać, by y na garle obiecuję. Dan w obozie pod Zelwą, dnia dwudziestego trzeciego Junii, roku tysiąc siedmset wtórego. U tego uniwersału, przy pieczęci podpis ręki iaśnie oświeconego xięcia imści temi słowy:

chorąży xiąże Wiszniowiecki—hetman polny wielkiego xięstwa Litewskiego. Który to ten uniwersał, za podaniem onego do akt, jest do xiąg głównych trybunalnych wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1702 г. Августа 11-го дня.

Изъ книги № 47, за 1702 г., л. 456.

49. Постановленіе дворянъ Браславскаго повѣта, собранныхъ на посполитое рушенье.

Дворяне Браславскаго повѣта, собравшись на посполитое рушенье, постановили: 1) принять мѣры къ огражденію дѣдичныхъ имѣній отъ вторичныхъ войсковыхъ взносовъ, которымъ они могутъ подвергнуться въ такое смутное время; 2) ходатайствовать о сокращеніи репартицій съ Дрисвятской державы, подвергавшейся неоднократнымъ

войсковымъ переходамъ и поборамъ: 3) просить гетмана собранныхъ съ повѣта войсковыхъ повинности расходовать только на повѣтовны хоругви; 4) державу Дрисвятскую отдать въ завѣдваніе Бѣганскому, Стародубовскому старостѣ, и въ случаѣ наслія со стороны Сапѣговъ, защищать его вооруженной силой.

Roku tysiąc siedmsetnego wtórego, miesiāca Nowembra trzynastego dnia.

Przed nami sędziami głównymi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy tysiąc siedmsetny wtóry obranemi, stanowszy oczewiście u sądu patron imć pan Michał Kopeć, opowiadał y ku aktykowaniu do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych podał laudum powiatu Brasławskiego w rzeczy niżej wyrażoney, wielmożnemu imć panu Janowi Kazimierzowi z Bieganowa Biegańskiemu, staroście Starodubowskiemu, półkownikowi jego królewskiej mości wielkiego xięstwa Litewskiego, służące, które ażebyśmy

przyjęli, upraszał; jakoż przyiowszy a wpisując w xięgi słowo do słowa tak się w sobie ma:

My senatorowie, dignitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta y obywatele powiatu Brasławskiego, na zjazd electionis ichmościów panów posłów, od iaśnie oświeconego xięcia imści hetmana polnego woysk y generalnego wojewodztw y powiatów wielkiego xięstwa Litewskiego półkownika pro die undecima Augusti powróconych na pospolite ruszenie, zgromadzeni pod Brasławiem, gdy tak ciężkie nieszczęścia oyczyzny vices przez inudaczą zuchwałego nieprzyjaciela palpabilem oculis subiicit reflexionem, jako tak wielu chorągwiom odebrane y zruynowane reparticie

z dóbr dziedzicznych przez wypadające palety y assygnacye sumunt nagrodę, zacyzm, prospiciendo indemnitati tak prawa coaequationis jurium wielkiego xięstwa Litewskiego z Koroną polską, względem konserwowania reperiticy, jako też providendo futura mala dóbr naszych dziedzicznych, aby, za nakroczoną zgubą reparticy, simili, assignacyi y palletów niepodlegały oneri, ponieważ dzierzawa Dryświatska, po wyszłym terminie arendy y tenuty wielmożnego imć pana Remera — chorążego Trockiego, suo orbata colono przez różnych chorągwi przechodzących nad artykuły wojskowe pozwoloną licencyą, po kilka noc nocowaniem, ugod, podwod braniem, per tot discrimina rerum, tak dalece do ostatniej przywiedziona ruiny, że już y sowitey hiberny płaceniem. nietylko impar, ale cale reditur impossibilis, przez co de sufficiente sufficientia żołdu na chorągiew pancerną wielmożnego imć pana Jana Kazimierza z Bieganowa Biegańskiego — starosty Starodubowskiego, półkownika jego królewskiej mości wielkiego xięstwa Litewskiego, reparticie y powiatu naszego Brasławskiego, musiały by, simili innych wojewodztw y powiatów methodo, dobra dziedziczne, circa ius aequum et immunitates dobr dziedzicznych ab aevo ab impetitione militari wolnych, militari attradi oneri, zacyzm, occurendo wcześnie, aby jako wszystkich dzierzaw conservatione praemeditata upraszać mamy przez powrotnych ichmościów panów delegatów naszych xiąże imć na dzierzawy powiatu Brasławskiego na inne chorągwie krom naszej reparticy innej wydawać nie raczył assygnacyi. Tak osobliwym sposobem ducti compassionis gementis ingrati pressura populi dzierzawy Dryświackiey communi voto nostro uprosiwszy, za protektora pomienioney dzierzawy, jako onego chorągwi reparticy wielmożnego imć pana Jana Kazimierza z Bieganowa Bie-

gańskiego — starostę Starodubowskiego, zaraz in realem possessionem, tak vigore terazniejszego laudum naszego, jako też przez deputowanego do podania od powiatu naszego Brasławskiego kommissarza imć pana Antoniego Sehenia — podstolego Brasławskiego, podaliśmy y podać iniunximus, jakoż y konfirmacyą jasnie oświeconego xięcia imci hetmana ichmościom panom delegatom naszym upraszać zleciliśmy. A in quantum by kto do possessiey pomienioney dzierzawy Dryświatskiej, lub za prawem od ichmościów panów Sapiehów, a tenuta dobrem prawem Olkinickim et ipso actu wprowadzonego nieprzyjaciela in reatu perduellionis odsądzonych, lubo quovis praetextu wdzierać się usiłował, tedy y przeciwko takiemu, tanquam contra complicem, powstać et agere deklarujemy. Pisan na pospolitym ruszeniu pod Brasławiem iednastego Augusti roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego wtórego. U tego laudum podpisy rąk temi słowy: Kazimierz Władysław z Bieganowa Biegański — marszałek Brasławski, Jozefat Antoni Mirski — chorąży Brasławski, Jarosz Alexander Wawrzecki — sędzia ziemski Brasławski, Thomasz Konstanty Dusiaci Rudomina — woyski Brasławski, Wawrzyniec Piotr Tołokoński — stolnik Brasławski, Piotr Krzysztof Kaczanowski — podczaszy Brasławski, Konstanty Jan Sipowicz — horodniczy Brasławski, Michał Dusiaci Rudomina — czesnik Brasławski, Krzysztof Biegański s. O., Jakub Benet — stolnik Mozyrski, Alexander Ryży, Jozef Zachorski, Jan Piotrowicz, Kazimierz Szczunowski, Krzysztof Mocarzewski, Thomasz Fran. Tomaszewicz — strażnik Brasławski, Marcian Dusiaci Rudomina, Władysław Mirski, Krzysztof Butler — sędzia grodzki Brasławski, mp., Tho. P. z Skrzetuszewa Wawrzecki — pisarz grodzki Brasławski, Jakub Korf, Konstanty Tynko — komornik powiatu Brasławskiego, Jan Zahorski, Stanisław Za-

horski, Michał Krasowski, Michał Arcimowicz, Józef Zahorski, Jan Kulmiński, Jan Stankiewicz, Bonifacy Ostaszewicz, Jan Kazimierz Sztok, Bogusław Kaczanowicz, Władysław Izdebski, Adam Jan Dombrowa, Marcin Przewysz Kwinta—budowniczy Braśławski, Michał Jan Mirski—powiatu Braśławskiego, Stanisław Piotr Puczyński s. G. sta., Władysław Biesiecki—cześnik Miński mp., Mikołaj Kazimierz z Bnina Smigielski—koniuszy Braśławski, Woyciech F. Masłowski, mp., Mikołaj

Chmielnicki, Alexander Salmonowicz, Jan Zahorski, Adam Zasztowt, Kazimierz Kostrowski, Jerzy Towieyko, Michał Arcimowicz, Mikołaj Walinowski, Rafał Marcinkiewicz, Jakub Cilewicz, Wilhelm Karol Brunow, Antoni Rasztenberk. Które to te laudum, za podaniem onego do akt przez pomienionego wysz patrona, iest do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęte y wpisane.

1715 г. Октября 10-го дня.

Изъ книги № 59, за 1715 г., л. 1703.

50. Привилегія короля Августа II-го, которою городъ Черей освобождается отъ уплаты долговъ въ теченіи трехгодичнаго срока.

По ходатайству польнаго писаря великаго княжества Михаила Сапѣги король Августъ второй, принимая во вниманіе нищету и разореніе мѣщанъ города Черей какъ христіанъ, такъ и евреевъ, сильно пострадавшихъ отъ непріятель-

скаго нашествія, выдаетъ имъ настоящую привилегію на право приостановки уплаты долговъ разнымъ лицамъ въ продолженіе трехъ лѣтъ. Имѣніе Черей принадлежало польному писарю Николаю Сапѣгѣ.

Roku tysiąc siedmsetnego pietnastego, miesiąca Septembra dwudziestego dnia.

Przed nami sędziami głównymi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy tysiąc siedmsetny pietnasty obranemi, stanowszy personaliter imé pan Jan Fiedorowicz opowiadał y do akt podał list iego królewskiej mości moratorialny, miastu Czerey, w powiecie Orszańskim leżący, dany y służący, który podając prosił nas sądu, aby ze wszytką w nim wyrażoną rzeczą był do xiąg głównych try-

bunalnych spraw wieczystych przyjęty y wpisany, jakoż my sąd ony przyjowszy a wpisując w xięgi, de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

August wtóry, z Bożey łaski król Polski etc. Wszem wobec y koźdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, osobiwie wielmożnym, urodzonym senatorom duchownym y świeckim, dygnitarzom, urzędnikom, szlachcie, duchowieństwu, zakonom et cuiuscunqę conditionis ludziom przy ofiarowaniu łaski naszej królewskiej. Oznaymuujemy, iż przez panów rad.

urzędników naszych doniesiona jest nam wielka desolacya żydom y chrześcianom miasta Czerey, dóbr dziedzicznych urodzonego Michała Sapiehi—pisarza polnego wielkiego xięstwa Litewskiego, za którym miastem, iako dobrami swemi suplikował do nas urodzony Michał Sapieha—pisarz polny wielkiego xięstwa Litawskiego, że tak chrześciane, iako y żydzi przez niemały czas trwającego zamieszania w państwach naszych, dla inkursyi nieprzyacielskich, oppressyi różnych, w rewolucjach terazniejszych totaliter na fortunach swoich zruynowani zostali, że kredytorom swoim tak szlacheckiey, iako y różney condycyey nie małe długi na opłaceniu tak podatków rzeczypospolitey y innych wszelakich, iako też na woyska nieprzyziacielskie contrybucyi zaciągając musieli, których że dla desolatii y ciężkiego ich zubożenia wypłacać na ten czas nie mogą, przeto my król, z zwykłej naszey nad upadłemi ludziami clemencyi, stosując się do prawa pospolitego, pomienionym chrześcianom y żydom miasta Czerey, w powiecie Orszańskim leżącey, ten list nasz żelazny królewski dajemy. mocą którego listu naszego wolni będą od płacenia kredytorom swoim wszelkich długów winnych y żadnych prowizyi do wyścia lat trzech od daty ninieyszey, secundum obloquentiam iuris, tak iednak, że po wyszłym terminie obligi, skrypta, cerografy, karty, assekuracie in suo robore zostawać będą. Waruiemy też y ubezpieczamy pomienionych chrześcian y żydów miasta Czerey zdrowia, fortunonych od wszelkiej impetycy, naiazdów, quovis

titulo oppressyey, zabierania, grabienia na wszelkich mieyscach państw naszych, od kredytorów o to, sub paenis legum, super violatores takowych naszych listów praescriptis, dając folgę, aby tym prędzey ad florescenciam dóbr swoich przyść mogli. Dla czego ten list nasz moratorialny dla większey wagi y wiary, (że pomienione miasto Czereia z obywatelami oney w protekcią naszą królewską bierzemy), ręką naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dat. w Warszawie, dnia dziewiętego miesiaca Oktobra roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego pietnastego, panowania naszego dziewiętnastego. U tego przywileiu podpis ręki nayiaśnieyszego króla iegomości przy pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego tymi słowy: Augustus rex. A przypisek takowy: List moratorialny miastu, Czereia nazwanemu, w powiecie Orszańskim, Michała Sapiehi—pisarza wielkiego xięstwa Litewskiego. W tyle pieczęci connotacia takowa: Cancellariatu celsissimi Caroli Stanislai Radziwił, ducis in Ołyka, Niewież, Birze, Dubinki, Słuck, Kopyl et Kleck s. r. i. principis, comitis in Mir, Szydłowiec, Kroże et Biała supremi cancelarii m. d. Lit., Brasłaviensi, Premislensi, Głuchowiensi, Kamenecensi, Ostrensi, Niznensi etc. capitanei. Est in actis. Który to przywilej iego królewskiej mości, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, jest do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1717 г. Мая 16-го дня.

Изъ книги № 64, за 1718 г., л. 1624.

51. Универсалъ русскаго фельдмаршала Александра Меншикова, данный Дубровинскимъ мѣщанамъ Пилатамъ на нѣноторыя права.

Roku tysiąc siedmsetnego ósmnastego, miesiąca Septembra dwunastego dnia.

Przed nami sędziami głównymi, na trybunał w wielkimъ księstwie Litewskimъ z wojewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy tysiąc siedmsetny ósmnasty obranemi, stanowiący personaliter patron imć pan Adam Makuszycki—obozny Nowogrodzki, opowiadał y do akt podał w sposób przenosu z grodu Orszańskiego uniwersał, od iasnie óswieconego księcia Mężyka mieszczanom Piłatom Dубровинскимъ дану, służący y należący, który podając do akt prosił nas sądu, ażeby ze wszytką w nim wyrażoną rzeczą był do xiąg głównychъ trybunału wielkiego księstwa Litewskiego spraw wieczystychъ przyjęty y wpisany, iakoż my sąd ony przyiowski, ingrossować w xięgi rozkazywali, którego tenor sequitur talis:

Мы Александръ Меншиковъ, свѣтлѣйшій римскій и руссійского господарствъ Изерскаго князь, енералъ фельдъ-маршалъ и кавалеръ святого Андрея и прочихъ орденовъ, полковникъ отъ лейбъ-гвардіи Преображенскаго полку, губернаторъ Санктъ-Петербуржскій, староста Оршанскій и Дисненскій и прочая и прочая, ихъ милостямъ господамъ комисаромъ, акономомъ, администраторомъ нашимъ въ маентностяхъ Бѣлорускихъ, а именно: въ грабствѣ Дубровинскомъ и въ Езнескомъ. Чиню, кому вѣдать о томъ надлежитъ, нинейшимъ и впредь будучимъ: которые имѣютъ заставоку маентности у себя, Пилаты, мѣщане наши Дубровинскіе, отъ бывшихъ антецессоровъ его милости господина Сапегы—воеводы Виленскаго

и его милости господина Потея—гетмана великаго великаго князтва Литовскаго, отъ грабства Дубровинскаго отлученные, у побличнихъ семь днѣхъ у правахъ и у крепостяхъ выражонныя суммы, такожь де имъ сею конфирмаціею утвержаемъ, оныхъ при усякихъ вольностяхъ ненарушно ни отъ кого имать, покаместъ онымъ заложеныя дни сполна дойдуть, и про оное наше и вышше помянутое подтвержденіе да ажъ будущіе господа комисары, економы, администраторы имѣли въ охоронности и протевціи нашей и ни кому въ обиду и въ разореніе не поущали, такъ отъ войскъ его царскаго величества, также и отъ войскъ великаго князтва Литовскаго. На што дана сія наша конфирмація зъ подписомъ руки нашей. Печать приложеная. Изъ Санктъ-Петербурха, Мая шестнадцатаго дня, тысяча семьсотъ одинадцатаго году. У tego uniwersału przy pieczęci podpis ręki księcia jego mości tymi słowy: Alexander Menszchikow. Na tym uniwersale suscepta grodu Orszańskiego tenoris talis; roku tysiąc siedmsetnego iedyństego, miesiąca Nowembra ósmego dnia stanowiący oczewisto sławetny pan Theodor Piłat—obywatel Dąbrowieński, ten uniwersał księcia jego mości Mężyka ad acta podał. Suscepit Mikołaj Józef Cholewicz—namiesnik grodu Orszańskiego.

Ктóry то такowy uniwersał, за podaniem onego przez wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego spraw wieczystychъ przyjęty y wpisany.

1718 г. Іюня 10-го дня.

Изъ книги № 63, за 1718 г., л. 869.

52. Письмо Виленскаго епископа Константина, которымъ онъ убѣждаетъ Новгородскаго дена Залѣснаго не вымогать тяжолыхъ процентовъ съ Клецкаго кагала.

Виленскій римско-католическій епископъ, по просьбѣ Клецкихъ евреевъ, обращается къ Новгородскому декану Залѣскому съ совѣтомъ брать съ Клецкихъ евреевъ не болѣе 7% со ста, а не 10%, и не дѣлать своимъ должникамъ никакихъ

насилій, т. е. на дома ихъ не нападать и стеколъ не выколачивать камнями. Епископъ надѣется, что деканъ исполнитъ его совѣтъ въ виду современныхъ трудныхъ обстоятельствъ, вслѣдствіе войны.

Roku tysiąc siedmsetnego ósmnastego, miesiąca Junii dziesiątego dnia.

Przed nami sędziami głównymi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy tysiąc siedmsetny ósmnasty obranymi, stanowszy personaliter patron imé pan Adam Malaszycki, list prywatny od jaśnie wielmożnego imci w Bogu nayprzewielebniejszego xiędza biskupa Wileńskiego do imci xiędza Michała Zaleskiego—dziekana Nowogrodzkiego, służący y należący niewiernym żydom kahału Kleckiego, do akt xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych podał; który podając prosił nas sądu, aby ten list ze wszytką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyjęty y wpisany; jakoż my sąd ony przyiowski, a wpisując w xięgi, de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

Illustris admodum reverende domine et frater observande! Sam wielmożny imci pan, iako iudiciosus, considerata moderna temporum calamitate dla przechodzących woysk auxyliarnych, oraz przeszłorocznych nieurodzaiów, a day Boże tego roku lepszy doczekać się krescentii, mógł byś kahałowi Kleckiemu w należący kościołowi swojemu od summy wy-

derkafowey prowisyi uczynić defalkę. Lecz kiedy pomienione żydowstwo płacziwą przekłada supplikę, iakobyś w. mość pan po złotych dziesięciu od sta miał rigide extorquere y sam cum sua familia domy ich nachodzić, oraz okna żydowskie kamieniami kazać wybijać, niechęć w prawdzie temu dawać wiary, lecz stante relatorum veritate, nie była by chwalebna ta w. mści pana akcia. Interim! należało by, żebyś w. mość pan prowizją kościelną per septem à centum kontentował się, z namienionych okoliczności ad feliciora tempora odłożywszy. Co ad debitam quaerulantibus satisfactionem, a wasz mość panu dla wcześney precustodiey (iezeliby wyżej specyfikowany proceder miał verificować się), przełożywszy, zostaie illustris admodum reverendae dominationis vestrae faventissimus frater. U tego listu tak podpis ręki samego i. w. w Bogu nayprzewielebniejszego imć xiędza biskupa Wileńskiego temi słowy: Constantinus episcopus, iako też przypisek własną ręką na onym temi słowy: Si credere fas est relationi, modestiae wasz mść pana przeciwnym, spraw (?) falsum profari perfidos dobrą o sobie opinią y informacją de quantitate census satius per septem à centum życzę pro circumstantia temporum do pewnego czasu convenire. A data na tym liście y tytuł w te słowa pisane:

z Werek, dnia dziesiątego Junii tysiąc siedemsetnego ósmnastego: Illustri admodum reverendo Domino Michaeli Zaleski—s. c. decano Novogrodensi, praeposito Klecensi, et fratri ob-

servando. Który to ten list, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1725 г. Декабря 17-го дня.

Изъ книги № 5138, за 1725—1727 г., л. 102.

53. Привилегія короля Яна Казимира, данная Шедюнкскимъ и Шморлянскимъ крестьянамъ, освобождающая ихъ отъ излишнихъ налоговъ.

Король Янъ Казимиръ поставляетъ на видъ Шедюнкскому державцѣ Нарбуту, что онъ обременяетъ крестьянъ незаконными поборами и причиняетъ имъ разныя насилія, какъ то: съ каждой уволоки и пустой и осѣлой беретъ по 6 копъ, а также дякло, медь, хмѣль, грибы, чего не положено въ уставѣ, гоняетъ ихъ на работы въ новоустроенный

фольварокъ, отнимаетъ у нихъ пахатныя земли, причиняетъ имъ и другія притѣсненія; король Янъ III подтверждаетъ эту привилегію и прилагаетъ ревизорскій инвентарь и повѣлываетъ Нарбуту во всемъ сообразоваться съ этимъ документомъ.

Feria quarta post festum sanctae Hedvigis, die decima septima mensis Octobris, anno Domini millesimo septingentesimo vigesimo quinto.

Venientes ad acta nobilia officii consularis Vilmensis personaliter providi Mathias et Martinus Eynarowicz, Jacobus Łozuckiewicz, Simon Klepka, et Laurentius Zuwela, de bonis regalibus capitaneatus Mercensis ex villa, Szedziunciów et Smorlanów dicta, literas monitoriales authenticas serenissimorum olim Joannis Casimiri et confirmationis Joannis tertii, regum Poloniae et m. d. L., in ipsis originalibus reproductas, illaesas et nulla suspitione ac vitio carentes, manu vero serenissimorum regum subscriptas circa sigillum m. d. L., obtulerunt, quarum literarum, ad acta susceptarum, de verbo ad verbum rescribendo, ut in se continent, tenor sequitur estque talis:

Jan Kazimierz, z Bożej łaski król polski etc. Urodzonemu Adamowi Narbutowi—pod-

starościemu Lidzkiemu, wiernie nam miłemu, łaskę naszą królewską. Urodzony wiernie nam miły! Supplikowali do nas poddani nasi ze wsi Szedziunców y Smorlanów, iż wierność twoia, nie zachowując się z niemi według dawnych ustaw rewizorskich. nowe niezwyčajne czynsze z włoki osiadłej y pustey po kop sześciu litewskich, dziakło, miody, chmiele, grzyby y inne podatki bierzesz y wyciągasz, w podwoły dalekie y nienależnie y niesłusznie wypędzasz. Także folwark we wsi Smorlanach, który nigdy z dawnych czasów nie był, zbudowawszy, wzywż pomienionych poddanych, biąc, mordując, do roboty nad ustawę przymuszasz, grunty ich, własne pognoie, do tego folwarku zabierasz, na ostatek na zdrowie onych następuiesz, przez który takowy wierności twojej postępek poddani nasi do wielkiego ubóstwa y zniszczenia przyszli; chcemy tedy po wierności twojej mieć y tym listem na-

szym upominalnym rozkazujemy, abyś, wierność twoja, sam przez się y namiesników swych, żadnego im bezprawia nieczyniąc, czynszów tak wielkich z włok osiadłych y pustych, działka, miodów, chmielów, grzybów y innych niezwyuczaynych nowych podatków na nich nie wymagał, w podwoły dalekie nie wypędzał, folwark iako nigdy niebywały zniósł, do roboty niezwyuczayney nieprzymuszał, gruntów onym nie zabierał y na zdrowie onych nie następował, ale się z onymi spokojnie we wszystkim zachował podług ustawy pośledniejszey rewizorskiej. Inaczey wierność twoja dla łaski naszej y z powinności swey nie uczynisz. Dan w Mereczu, dnia XIV. miesiąca Oktobra roku Pańskiego MDCLXI, panowania naszego polskiego y szwedzkiego XIV roku. Jan Kazimierz król (subscriptio serenissimi regis manus est talis circum sigilli m. d. L.) Additamenta sequuntur talia: List upominalny do urodzonego Narbuta, aby nad ustawę nowych podatków u poddanych wsi Szedziunców nie wyciągał y do roboty nie przymuszał. Inferius additamentum tale: E. P. Brzostowski — referendarz y pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego. Secundarum literarum confirmationis tenor talis:

Jan III, z Bożej łaski król polski etc. Oznajmujemy tym listem confirmacyjnym naszym, komu to wiedzieć należy: Iż pokładany był przed nami list świętey pamięci króla Stefana, antecessora naszego, pod datą w Grodnie roku tysiąc pięćset ośmdziesiąt czwartym, w którym poddanym naszym dzierżawy Mereckiey, wsi Szadziunów y Szmerlan nazwanych, postanowione ustawy, powinności pomienionych poddanych wyrażone y postanowione zostały. Za wniesieniem tedy do nas supliki przez panów rad y urzędników przy boku naszym rezydujących y supplikowali, abyśmy, stosując się do samey słuszności, zesłali urodzonych kom-

missarzów naszych do pomienionych wsi dzierżawy Mereckiey urodzonego Hieronima z Trzebawia Dąbrowskiego — dworzanina woiewodztwa Brzeskiego y Zygmunta Gawryłowicza — skarbnika Kowieńskiego, aby sądem naszym kommissarskim, weyrzawszy w prawa, ustawy, powinności dzierżawy wsi pomienionych Mereckich, utwierdzili; prawa dawne pomienionych poddanych, ustawy dawne y powinności, nad które żeby daley pociągani niebyli od dzierżawców swoich, decydowali, dekretem swym kommissarskim y inwentarzem z ustawą zwyuczayną opisali y potwierdzili. Maią tedy y wolni będą pomienionych wsi poddani od wszelkich podatków, robocizn dworu nowego, na uciążenie ubogich ludzi postanowionego, czynszów nad ustawy y powinności wymagających, przez dzierżawców swoich terazniejszych y potom następujących, iako to w odebraniu pasznie, w podatkach, robociznie niezwyuczayney, którey do tych czas niebywało, osobliwie w miodach podbieraniu na dwór, którego dworu przed tym nie bywało y żadnych połowinnych miodów przerzeczeni poddani niedawali, ale tylko według postanowienia sprawowali się urodzonych kommissarzów, których akt commissyi we wszystkich punktach, paragrafach y powinnościach, w ustawach opisanych pomienionym poddanym dzierżawy Mereckiey, nazwanym Szedziunów y Szmerlan, wiecznymi czasy approbujemy, ztwierdzamy, zachowując onych przy dawnych prawach, zwyczajach, ustawach y powinności dzierżawy Mereckiey listem przywilejem naszym confirmacyjnym, ustawy, w inwentarzu opisane y podane pomienionym poddanym wsi Szedziunów y Szmerlan nazwanych, umacniamy y nadajemy y dawnych praw ich włości Mereckiey zwyczajom zachowanym we wszytkim incorporujemy. Na co dla lepszey wiary ręką się naszą podpisywawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego

przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Grodnie, dnia VI miesiąca Marca, roku Pańskiego MDCLXXIX, panowania naszego V roku. Subscriptio serenissimi regis manus circa sigillum m. d. L: Jan król. Additamentum vero est tale: confirmatia ustaw y listu kommisarskiego wsi Szadziunców y Szmerlan dzierzawy Mereckiey, za listem świętey pamięci króla Stefana. Inwentarii conscripti tenor est talis:

Inwentarz sioła Szawdziunów y Szmerlan, przez nas commissarzów roku 1679, miesiąca Januarii dnia 20 z powinnością opisaną podany:

Szioło Szawdziunny.

	Włoki.
Piotr Minkiewicz wóyt	3
Jan Banklis	1/2
Stanisław Parlis	3/4
Gabryelowa wdowa	2/3
Piotr Hayduczek	1/3
Piotr Generał	1/2
Mikołay Koledonis	5/6
Grygus Naweras	1/2
Piotr Burak	1/2
Matyasz Szklarz	1
Szymon Grygielewicz	3/4
Szczesny Bubel	1
Łukasz Jurajtys	1/3
Andruch Grygielewicz	3/4
Piotr Perła	5/6
Mathyasz Klonowicz	1/3
Januk Burak	1/2
Marcin Radufka	1/2

Włok osiadłych N-ro 13^{3/4}, w puście włok 6^{1/4}. Summa włok 20. Ta wieś za morgi, na których siedzą, płaci kop. 6. Wóytowska włoka, jako od dawnych czasów, od wszelkiey płaty ma bydź wolna.

Szioło Szmorlunny.

	Włoki.
Krzysztof Minkiewicz	3/4—1/6
Adam Minkiewicz	1/4—1/3
Jakub Jusielewicz	1/2
Marcin Gryszkiewicz	1/4
Wdowa Grygielowa	1/4
Piotr Tomaszewicz	1/4
Szymuk Tomaszewicz	1/4
Woyciech Tomaszewicz	2 ^{1/3} —1/4
Krzysztof Tomaszewicz	3/4—1/6
Jakub Łozukiewicz	2 ^{1/4} —1/6

Włok osiadłych N-ro 9^{1/2}; w puście włok N-ro 9^{1/2}. Summa włok 19.

Powinność z tych włok wszelka inna, iako niebywała zdawna, ani dziakłem, ani robotą, ani podwodami pełniona, tak y teraz dekretem zniesiona iest, tylko na gołym czynszu z włoki po kop sześciu płacić będą, zostaiąc zapisnego z włoki po groszy trzy, a woytowi po groszu jednemu płacić powinni. Także pobieranie miodów połowinnych, których dwór do tych czas bezprawnie brał, znosimy y, aby więcey nie bierał imci pan dzierzawca, ustawniemy. Ten czynsz każdego roku, według dawney ustawy, na święty Marcin święta rzymskiego wydawać maią. A dla lepszey wiary ten inwentarz manibus nostris podpisuiemy. Działo się w Szadziunach, roku y dnia wyż mianowanego. Hieronim Kazimierz z Trzebawia Dąmbrowski,—dworzanin y kommisarz jego królewskiey mości mp. Zygmunt Hawryłowicz—skarbnik Kowieński mp. Quae literae, supra expressae, praemisso modo ad acta consularia Viltensia oblatae et susceptae, providis hominibus regalibus, per depromptum, cum ipsis originalibus authenticis, praevia quietatione de receptis literis originalibus facta, sunt extraditae. Actum anno, die et mense ut supra.

1732 г. Января 5-го дня.

Изъ книги № 95, за 1740 г., л. 775.

54. Грамота императрицы Анны Иоанновны подстолю графу Михаилу Потоцкому на владѣніе имѣніями Горы-Горки и другими.

Roku tysiąc siedmsetnego czterdziestego, miesiąca Junii pierwszego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym czterdziestym obranemi, comparando personaliter patron imć pan Stefan Grochowski Grekowicz—mieczny Smoleński, opowiadał, prezentował y ad acta przy kopii po polski przetłumaczoney podał dyploma, po rusku pisane, od nayiaśnieyszey Anny—Imperatrycy państwa Rosyiskiego, na rzecz w niey wyrażoną, iaśnie wielmożnemu imć panu Michałowi Antoniemu Potockiemu, na tenczas podstolemu wielkiego xięstwa Litewskiego, ad praesens woiewodzie Bełskiemu dane y temuż iego mości służące y należące, które podaiąc ad acta, prosił nas sądu, aby pomienione dyploma przy kopii po polsku przetłumaczoney cum toto eius effectu było do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęte y wpisane, iakoż my sąd one przyiowski de verbo ad verbum w xięgi wpisać rozkazali, którey tenor sequitur estque talis:

Воژیю поспѣшествующею милостію Мы Анна, императрица и самодержица Всероссийская, Московская, Киевская, Владимирская, Новгородская, царица Казанская, царица Астраханская, царица Сибирская, Государыня Псковская и великая княгиня Смоленская,

княгиня Астланская (sic), Лифланская, Корильская, Тферская, Югорская, Пермская, Видская, Болгарская и иныхъ, государыня и великая княгиня Новгорода Низовское земли, Черниговская, Рязанская, Ростовская, Ярославская, Вѣлозерская, Удорская, Обдорская, Кондийская и вся сѣверныя страны повелительница и государыня Иверскія земли, Карталинскихъ и Грузинскихъ царей и Кабардинскіе земли, Черкасскихъ и Горскихъ князей и иныхъ наслѣдняя государыня и обладательница. Объявляемъ и вѣдомо чинимъ сею нашею грамотою и дипломомъ всимъ, которымъ нынѣ и впредь о томъ вѣдать надлежитъ, понеже мы къ благородному графу Михаилу Антонію Потоцкому—великого княжества Литовского подстолю, нашего ордена святого Андрея кавалеру, особливую милость и благоволеніе имѣемъ и для оказательства оной милости мы намѣрены лежачія въ помянутомъ великомъ княжествѣ Литовскомъ маетности, а именно: въ Бѣлой Россіи, въ Оршанскомъ дистриктѣ, графство Горы-Горки, въ воеводствѣ Полоцкомъ маетности Улу, Поль-Езерье, да Галю, и въ воеводствѣ Мстиславскомъ маетность Краснополе, которыя чрезъ бывшаго князя Александра Меньшикова у вольной націи законнымъ образомъ купленны и по силѣ правъ рѣчи-посполитой Польской конфирмованы, а въ городѣ Могилевѣ юрисдикція по Магдебургскимъ правамъ за озна-

ченную въ декретѣ сумму признана, но по бывшемъ князѣ Меньшиковѣ оныя маестности въ наше владѣніе пришли, пожаловать ему благородному графу Михайлу Антонію Потоцкому вѣчнымъ и никогда неотимѣяемымъ правомъ, яко же мы нынѣ чрезъ сію нашу грамоту и дипломъ жалуемъ, отдаемъ и даруемъ со всеми подданными жилими и нежилыми, со обрѣтающимися нынѣ на лицо или збѣглыми издревле, съ женами, дѣтми и со всѣми ихъ сродники, съ дачею скота, съ платежемъ денежнаго оброку, со всѣми пахотными и къ тѣмъ маестностямъ принадлежащими посѣянными и пустыми полями, садами, сѣнокосами, рѣками, ручаями, мѣльницами, корчмами, лѣсами, прудами, съ рыбною ловлею и звѣриною охотою и со всѣми угодіи, такъ какъ сіи маестности въ своихъ межахъ и околичностяхъ изстари состояли. Мы же оныхъ маестностей ленное право, власть въ отказѣ, описи, межевыя книги, декреты и прочія письма, которыя бывший князь Меньшиковъ получилъ, безъ всякаго себѣ предоставленія выдать повелѣваемъ и вгдѣ бы не сыскалъ ихъ какія доказательства, хотя въ Россіи или индѣ, на то ему господину графу въ присканное позволеніе (sic) даемъ, не оставляя ни себѣ, ни всепресвѣтлѣйшимъ наслѣдникамъ нашимъ никакого претексту такимъ образомъ, штобъ никто, подъ какимъ бы видомъ оное ни было, помянутого господина графа Михаила Антонія Потоцкого въ его владѣніи безпокойствовать не могъ. А ежели

на тыхъ маестностяхъ явятся какіе долги, которые еще прежде бывшаго князя Меньшикова покупки учинилися, то господамъ кредиторамъ оныя не на господинѣ графѣ Потоцкомъ, но на прежнихъ помѣщикахъ, которые тыми маестностями до того времени владѣли, взыскивать и тако помянутому благородному графу Михайлу Антонію Потоцкому— великаго княжества Литовскаго подстолю, сего числа власть и вольность дается, сіи отъ насъ законнимъ образомъ ему пожалованныя милости, а именно графство Горы-Горки, маестности Улу, Полъезерье, Гале и Краснополе и Могилевскую юрисдикцію содержать, въ доходахъ съ нихъ по своему произволенію располагать и оныя раздавать, подарить и продать, или своимъ правомъ уступать, кому онъ похочеть, еже мы для вѣщячаго увѣренія сею нашею грамотою и дипломомъ за собственноручнымъ подписаньемъ и приложенемъ печати подтверждаемъ. Данъ въ Москвѣ, Генвара пятого дня тысяча семьсотъ тридцать втораго году. U tey Dyplomy przy przyciśnionej pieczęci podpis ręki nayiaśniejszey Impetratrycy Rosyiskiey takowy: ANNA; a latere zaś tey że pieczęci podpis w te słowa pisany: графъ Головкинъ. Które to dyploma, za podaniem oney przez wyż wyrażonego patrona, to iest imię pana Stefana Grochowskiego Grekowicza — miecznego wojewodztwa Smoleńskiego do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego ze wszystką w niey inserowaną rzeczą spraw wieczystych przyjęte y wpisane.

1733 г. Юля 18-го дня.

Изъ книги № 87, за 1733 г., л. 192—201.

55. Инструкція дворянъ Виленскаго воеводства, данная депутатамъ на избирательный сеймъ.

Дворяне Виленскаго воеводства, собравшись на сеймикъ, въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ за-сѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на избирательный сеймъ въ Варшаву инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) По засвидѣтельствованіи примасу благодарности воеводства за многочисленныя труды его по случаю междуцарствія требовать прежде всего, чтобы на избирательный сеймъ были допускаемы только лица, облеченныя посольскою функцией, а въ короля былъ избранъ родовитый шляхтичъ; при этомъ послы обязываются настоять, даже подъ опасеніемъ сорванія сейма, чтобы подымная подать была уничтожена и чтобы королевщины, больше удовлетворяющія личнымъ интересамъ отдѣльныхъ лицъ, были обращены исключительно на содержаніе войска;

2) Потребовать подробной иллюстраціи королевщины и постановленія,

3) Чтобы на будущее время никому не выдавалось болѣе одной бенефиции, будетъ ли это держана, лѣнничество, староство и т. д.;

4) Денежныя староства должны быть уволены отъ общихъ податей для болѣе прибыльнаго содержанія войска, или же подвергнуть ихъ люстраціи и подати назначить соотвѣтственно доходамъ;

5) Для увеличенія доходовъ литовскаго скарба потребовать, чтобы всѣ лица, занимающіяся торговлей, вносили торговыя пошлины, а склады назначены были по конституціи въ Ковнѣ; въ этихъ же видахъ разрѣшить подскарбію или другому лицу открытіе монетнаго двора;

6) Позаботиться о приведеніи въ порядокъ войска, вообще объ увеличеніи его численности; при этомъ назначить только трехъ генераловъ; изъ коихъ двоихъ можно допустить иностранцевъ;

7) Воеводамъ воспретить, подъ страхомъ утраты должности, чтобы они не искали и невладѣли староствами, державами и войтовствами;

8) Законъ этотъ распространить и на старостъ;

9) Позаботиться объ исправленіи не столько законовъ, сколько судей, которые часто забываютъ Бога и произносятъ свои приговоры въ пользу тѣхъ, которые даютъ имъ больше;

10) Въ трибуналъ должны поступать дѣла только исключительно апелляціонныя; общія же дѣла должны поступать въ надлежащія инстанціи;

11) Возстановитъ силу законовъ о венгерскомъ винѣ, такъ какъ вслѣдствіе употребленія его вводится въ край *роскошь и бѣдность*; въ случаѣ же ввоза продавать его не дороже 6 злотыхъ за гарнецъ и отнюдь не скрывать въ дворянскихъ палатахъ во избѣжаніе уплаты пошлины (чоповаго);

12) Этой же пошлинѣ подвергать, и всѣ вообще шпанки какъ духовныхъ, такъ и свѣтскихъ лицъ;

13) Наставлять, чтобы на будущее время *bene meriti* (заслуженные) граждане, получая привилегіи на титулы, вмѣстѣ съ ними получали и принадлежащія имъ бенефиции;

14) Позаботиться объ уплатѣ часовнѣ св. Казимира пошлины съ королевщины; о канонизаціи Гетройты и Боболи;

Въ остальныхъ пунктахъ слѣдуютъ ходатайства по дѣламъ отдѣльныхъ лицъ.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego trzeciego, miesiąca Julii osmnastego dnia.

Przed nami sędziami głównymi kapturowymi woiewodztwa Wileńskiego, po śmierci nay-

iaśniejszego króla imci Augusta wtórego na seymiku antekonwokacyinym w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym trzydziestym trzecim zgodnie obranymi, comparendo personaliter patron imé pan Gabryel Dachnowicz Haciski—opowiadał, prezentował y do akt podał instrukcyą seymiku anteelectionis woiewodztwa Wileńskiego, wielmożnym ichmościom panom posłom, na seym elekcyiny obranym, służącą, którą podając do akt prosił nas sądu, ażeby ze wszytką w niey inserowaną rzeczą była do xiąg głównych kapturowych woiewodztwa Wileńskiego spraw wieczystych przyjęta y wpisana, jakoż my sąd oną przyiowszy w xięgi de verbo ad verbum wpisać rozkazali, którey tenor sequitur talis.

Instrukcyą, od nas senatorów, dygnitarzów duchownych y świeckich, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty y obywatelów woiewodztwa Wileńskiego, vigore obloquencyi konfederacyi ieneralney omnium ordinum, na seymie convocationis postanowionej, tak na seymik relacyiny, iako też y anteelekcyiny do Wilna ad solitum consiliorum locum zgromadzonych, wielmożnym ichmościom panom Michałowi Tyzenhauzowi—podkomorzemu, Wolskiemu — chorążemu, Marcinkiewiczowi,—podśędkowi, Horodeńskiemu—woyskiemu, Abramowiczowi — stolnikowi, Giedroyciowi — podstolemu, Horainowi—podwoiewodzemu, Czyżowi—sędziemu grodzkiemu, Wizgierdowi—pisarzowi grodzkiemu, Władysławowi Petruszewiczowi—oboznemu, Mikołajowi Petruszewiczowi—czesznikowi, Towiańskiemu—miecznikowi, Brońcowi — podeczasemu, Miedzychowskiemu — skarbnikowi, Narbutowi — strażnikowi, Narbutowi—krayczemu, Narbutowi — koniuszemu, urzędnikom Wileńskim, Krolikowskiemu — ciwunowi Tendziagolskiemu y rotmistrzowi woiewodztwa Wileńskiego, Tyzenhauzowi—staroście Inturskiemu, Frąckie-

wiczowi—staroście Suraskiemu, Czyżowi—sędzicowi Wileńskiemu, Giecewiczowi—sędziemu grodzkiemu Brasławskiemu, Dominikowi Sawaniewskiemu—stolnikowi Wileńskiemu, Felkierzambowi—pułkownikowi iego królewskiej mości, Kurminowi—strażnikowi Upitskiemu, Janowi Monkiewiczowi, Michałowi Horainowi—staroście Nowo-młyńskiemu, Antoniemu Boreyco Zmijowskiemu—regentowi ziemskiemu Wileńskiemu. Janowi Kołędzie, Jerzemu Zaleskiemu, Kazimierzowi Towiańskiemu—mostownicemu Wileńskiemu, Janowi Chmielewskiemu—stanowniczemu, Wawrzyńcowi Świętorzeckiemu, Józefowi Konopackiemu Jelcowi, Stanisławowi Narbutowi, Janowi Zielonackiemu, Putwińskiemu. Kazimierzowi Giecewiczowi, Adamowi Bohuszowi, Józefowi Brzezińskiemu, Antoniemu Towiańskiemu, Józefowi Matuszewiczowi, Józefowi Walickiemu—stolnikowi Połockiemu, Benedyktowi Staniewiczowi, Rafałowi Wancewiczowi, Michałowi Staniewiczowi, Józefowi Czymińskiemu. Franciszkowi Downarowiczowi, Janowi Wąsowskiemu, Taraszkiewiczowi—posłom naszym na seym elekcyiny, w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym trzydziestym trzecim pro die vigesima quinta Augusti determinowany, zgodnie obranym, praevio juramento wszytkich całego woiewodztwa nas obywatelów in rotam de tenore w konfederacyi expressam, super eligendo na tron polski nobili de gente Polona, bene nato, w roku tysiąc siedmsetnym trzydziestym trzecim, miesiąca Julij dnia siedmnastego dana.

Jeszcze podobno ręka Boska w tak wielkim zamachu y niepraktykowanej koniunkturze nietylko nieskwapia się, chcąc afflictis addere afflictionem na ostatnią zgubę naszą, lecz miłościwie y łaskawie indulgendó delictis, przytrzymuie zaostrzone zewsząd od sąsiedzkich potencyi fatales ictus, kiedy dotąd, lubo in acephalo zostaiąc statu, na publicznych zjazdach,

konwokacyach in antiqua libertatis dulcisque quietis forma daie y pozwala inducias bene consulendi, recte sentiendi, daie pokóy zewsząd nad nadzieie, rady zdrowe y zgodne nad podobieństwo, wszystko dobre nad zasługi, a ztąd emanat oyczyźnie praesidium nayprętsze, nayskuteczniejsze oney że remedium, za co supremo numini in victimam et holocaustum z serc naszych sacrificamus adorem. A tu ktoż nie przyzna, owszem ipse invidus etiam fatebitur livor wielkiego, a prawie oycowskiego około publicznego dobra pieczołowania jaśnie oświeconego xiążęcia imci prymasa korony polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego, który iako desuper natus ad recte vivendum, bene consulendum, totus ad exemplificandum, tak y teraz in praesenti rzeczypospolitey statu dał dowód oycowskiej prawie ku oyczyźnie miłości, gdy sub tanta curarum mole nie tylko non succubuit, lecz generosos erigens spiritus proximam lapsus oyczyzny machinam nie tylko erexit, lecz provido consilio indeffessa solitudine ozdobniejsze oney faciem, a prawie celsiorem expressioni, sereniorem ex flammis, augustiorem ex ruinis erexit et auxit; a że tanti primatis tot laborum nulla extat merces, przeto sama wielkość nieporównaney godności niech sobie przyznaża nagrody, tu solus numerabile magnus, od oyczyzny zaś niech będzie doskonała wdzięczność, od nas wszystkich uniżone podziękowanie, od terazniejszego y przyszłego wieku ónego imienia y nieśmiertelnych dzieł nieskazitelna pamięć. Desideria zaś woiewodztwa naszego Wileńskiego w niżej wyrażonych punktach objaśniaią się, które ichmość panowie posłowie nasi sub fide, honore et constantia urgentissime instabunt, ażeby były in executione. Ponieważ ex dispositione supremi numinis cała rada Korony polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego na seymie przeszłym convocationis non dissona vota et desideria nostra uprze-

dziwszy sacrosanctum inivit faedus, że na tron polski niekto inny, ieno prawdziwy Polak obrany ma być y ten swoy związek iuramentami zawarła, niemniey ponieważ y my wszyscy takowyz iurament zgodnie wykonaliśmy: zacyz iureiurato obstringimus ichmość panów posłów naszych, ażeby żadnemi racyami, interpretacyami nie uwodzząc się, ale dotrzymuiąc sacrosancte wykonaney przysięgi, in hoc puncto vota swoje ad intentionem postanowienia stanów rzeczypospolitey przywieść starali się, excludendo omnino cudzoziemca, a biorąc prae oculis w obieraniu szlachcica, w Koronie polskiej lub w wielkim xięstwie Litewskim urodzonego, animadversio, qui sit proficiuus magis bono publico y z którego by osoby non permaneret occasio do nieszczęśliwey w oyczyźnie, uchoway Boże, rewolucyi. A że in fundamento prawdy libera electione et suffragio każdego szlachcica in promovendo ad maiestatem subiecto per laudum woiewodztwa naszego żadnema z ichmość panów braci obywatelów naszych ad campum electoralem nie iest praeclusa via; przeto nizeli in electionem novi regnantis będzie przystępio ad vota, pomienieni ichmość, którzy nie są in caractere poselstwa, in electionem marszałka seymowego, także w deputacyą ad pacta conventa et ad ullos praeliminares actus, praeter solam nominationem regis, involare niepowinni. Nizeli zaś condescendetur ad electionem, ponieważ iuxta mentem tak przeszłych na seym konwokacyiny instrukcyi, iako też terazniejszego naszego postanowienia requiritur ante omnia niesienie z dobr ziemskich, szlacheckich y duchownych contributionis podymnego, seymem pacificationis względem zdezelowanych na tenczas, a teraz iuz in optimo flore będących królewsczyzu imponowanego, zacyz obowiazuiemy ichmościów panów posłów naszych, ażeby, etiam cum discrimine obrania na tron polski pana, nie pierwey

przystępowali do elekcyi, aż się umówi y postanowi sposób do uwolnienia się ab hoc onere, w czym ażeby się woiewodztwo nasze nie zdało być nieprzezorne y niewidzące sufficientia nie tylko dla zniesienia tego ciężaru podymnego, ale też do potrzebney omnino aukcyi woyska palpabilia media, exposit to ichmość panom posłom swoim, ażeby wziowszy prae oculis iako królewsczyny wszystkie, titulo panis bene meritorum nazwane, z których przedtym absolutni monarchowie nie tylko bene meritos pascebant et provincias suas defendebant, ale też dalsze debellabant nationes, nie iuż in panem bene meritis, ani też in commodum boni publici, ale barzies in oppressionem aequalitatis cedunt, kiedy familiares principi domus, zabrawszy plus, quam hereditario iure, y zagarnowszy do siebie co naylepsze dzierżawy non patriae, która vigore otrzymanych wolności potior disponendi takimi dobrami iest domina, ale suis immediatis beneficiariis et proprio suo student akkomodować się bono. Zaczym in *primario*, ażeby wszystkie ieneraliter królewsczyny na zapłatę woyska aplikowane były. *Secundo*, ut praecedat per iuratas personas lustratio tych że królewsczyn y onych doskonałe zinwentowanie, z opisaniem gruntów, lasów, dobroci, obszerności y wszelkich prowentów, iakie kolwiek dzierżawcom dochodziły y dochodzić mogą. *Tertio*, ażeby propter augmentum importancyi robocizny wszelkie, ieżeli które iakowé w których dzierżawach practicantur, zniesione, a grunty, lasy y sianożęci od sadzib pozostałe, tak dworne, iako też chłopskie, niżeli suo tempore numerus poddaństwa przyczyni się, miedzy znaydujące się chłoptwo, praevia pensionis iusta impositione, były exdividowane, ac tandem, za doskonałym wywiezieniem intrat, ażeby zaśluzonym ad fortia agenda nieginęła ochota, z tych wszystkich intrat dziesiąty grosz na imć pana dzierżawcę,

a dziewięć groszy na zapłatę woysku determinowane były. Puszcze też y ieziora y młyny, któreby od arend były excypowane, a w tenucie dzierżawców zostawały, ażeby iusto pretio na coroczną płatę otaxowane y temuż dzierżawcy vel plus offerenti zawiedzione były; z którey importancyi takóž grosz dziesiąty in usum dzierżawcy cedere powinien. Dzieie się też y w tym wielka krzywda distributivae iustitiae, kiedy cum iniuria aliorum bene meritorum iedney osobie nie tylko po kilka, ale y po kilkanaście dzierżaw dostaie się in possessionem; przeto ut tollatur hic abusus y ażeby od niższego do wyższego stanu nad iedną dzierżawę, albo starostwo, leśnictwo et id genus nikomu żadna dzierżawa druga, ani starostwo konferowane niebyły y to bene meritis, aetate vigentibus, a nie minorennibus, ale ad minimum lat dwadzieście mającym. Similiter consensa ad cedendum tych dzierżaw, ani też iura communicativa ażeby nikomu dawane nie były y pieczętarze onych sub privatione officii ażeby pieczętować nieważyli się, bo to iest cum detrimento bene meritorum. Starostwa summowne, propter melius commodum reipublicae, dla obwarowania na onych że modo supra dicto żołnierzowi płacy, indigent expectione; zacych recommendatur ichmość panom posłom naszym, ut stimulent status ad exemptionem onych ex proventibus reipublicae, a iezeliby te non sufficerent, ażeby była uznana lustratia y weryfikacya, wiele te starostwa czynią intraty ex previa lustratione ac verificatione, ażeby wniesiona przez konstytucyą summa rocznemi prowentami, ad aliquod spatium pozwoić mogącemi, extenuowana była. Skarb wielkiego xięstwa Litewskiego ab inductis et evectis etiam in afflictissimo reipublicae statu, absque tam intollerabili, iako teraz conqueruntur handlujący, aggravatione, znaczną więcey kilku kroć sta tysięcy czynił importancyą, a teraz

in florentissima pace, z wielkim pogorszeniem y z publiczną szkodą, do barzo małej pensyi iest poniżony, a to dla wielu protekcyi y potencyi, w czym ażeby się zabieażo publicznemu uszczerbkowi, a na zapłatę woysku mogło exrescere subsidium, niewidzi innego medium woiewodztwo nasze, iako tylko obligować ichmościów panów posłów, ażeby starali się quam strictissime opisać, aby poczowszy od naywyższego do nayniższego cuiuscunque status et conditionis duchowny y świecki człowiek od wszelkich towarów wożących, według instruktarzów ustanowionych, na wszystkich trzech komorach takoweż importancye, iako y kupcy bez żadney defalki, ochrony y paszportów, rachuiąc złote, grosze y pieniądze nie na pruską, ani tynfową, ale pro currenti moneta, bez żadnego kwitowego honorarium y ni na kogo akkomodacyi, płacił. Tych że towarów skład ażeby nie daley, iako w mieście Kownie, vigore dawnych konstytucyi, był determinowany, a tak y extorsye, krzywdy y płacz ludzki ustają y importancya do znacznych przydzie aukcyi. Żeby zaś officium iaśnie wielmożnego imć pana podskarbiego wielkiego xięstwa Litewskiego niebyło damnosum, z teyże importancyi designetur imści pensio, proportionata corocznie ad summam iednak po złotych ośmdziesiąt tysięcy; a iako iaśnie wielmożnemu imć panu podskarbiemu wielkiemu wielkiego xięstwa Litewskiego cum omni renitenti ubiquinarium absque apellatione, tak e converso iniuriato przez dependetów iaśnie wielmożnego imć pana podskarbiego wielkiego xięstwa Litewskiego, summario processu powinno determinari forum. Ad augendos reipublicae proventus, a na zabieażenie enervationi oneyże, ażeby żydzi y inne handluiące osoby srebra za granicę nie wyprowadzali, należałoby otworzyć mince, w czym expetent consensus universalem rzeczypospolitey ichmość panowie posłowie

nasi, ażeby hoc opus było commissum w prowincyi naszey iaśnie wiolmożnemu imć panu podskarbiemu Litewskiemu seu alio plus offerenti, który tenebitur doyrzeć, ażeby nie była fałszowana moneta, ale in valore, pondere et existentia correspondens acceptabili etiam w pogranicznych państwach monetae. A tak kiedy to wszystko adimplebitur, skarb augebitur, z którego nietylko tolletur onus podatkovania, ale też niemal in quaduplo auctio woyska być może. Regulamen woyska summopere iest potrzebny, officerów siła, a mało potrzebnych, przeto lepiej by więcej rąk do boiu, niż gęb ad consumendas fruges. Jenerałów nad woyskami cudzoziemskimi niepowinno by być więcej iak dwóch, ieden nad infanteryą, drugi nad kawaleryą, a trzeci nad artyleryą; półkownicy pod rzeczypospolitey imieniem, każdy swego półku, a w regimencie ażeby zupełnie, czy to konnym, czy to pieszym, naydowało się ludzi tysiąc, a in casu fătorum półkownika pierwszy officer, po nim ex gradu następujący, do półkownikowstwa succedere powinien et per consequens do inszych szarzy gradatim postępując. Gaży officerskie tempore pacis ażeby były ad mediam sortem extendowane, tempore vero belli ex integro mają być dawane, przykładem państw cudzoziemskich. Numerus ichmościów panów officialistów woyskowych, w religii dissidentskiey zostaiących, ut omnino minuatur y ażeby nad trzecią część ichmościów akceptowano niebyło. Denique ienerali y półkownicy ażeby omnino szlachta et bene possessionati w wielkim xięstwie Litewskim byli, curabunt providere ichmość panowie posłowie. Jaśnie wielmożni ichmość panowie woiewodowie, którzy mają dependencyą od siebie urzędów grodzkich, ażeby starostw sądowych ani w Koronie, ani w Litwie niemieli, także y dzierzaw, starostw, wóytowstw seorsive in personas suas nie wyprawowali, sub amissione utriusque officii

ad instantiam każdego delatora. Ciz ichmość panowie woiewodowie lub starostowie sądowi, ieżeli iako kolwiek, czy to małą, czy wielką maia do siebie należącą ekonomią, ażeby starostw y dzierzaw otrzymywać nie mogli. Correctura iurium iakie ma w sobie perplexitates, iuż to nie tayno całemu xięstwu Litewskiemu, zaczym obowiązuemy ichmościów panów posłów naszych, ut urgeant meliorationem oney, a naybarzies ut adinveniant modum nie tak sądów, iaky sędziów poprawy, którzy często-kroć, zapomniawszy Boga, prawa y summienia, non secundum iustitiam et obloquentiam praw oyczystych, ale secundum velle suum zwykli ferować iudicata, czyniąc kontrakty z stronami o swoje sentencye y one plus offerenti invadiując. Strony też potentiores, które in contemptum legis z wycięceniem uboższych, nie iuż kilkakroć, ale kilkanaście razy dopuściwszy się kondemnować, ponieważz nigdy nie dopuszczaią per fortem resistentiam ad executionem dekretów przywozić, curandum opisać, ażeby każdy in causis simplicium iniuriarum za trzecim dekretem, a in causis propriarum inscriptionum et expulsionum za powtórny dekretem renitens exekucyi był in perpetuum pro incapaci wszelkich urzędów, także activae et passivae vocis uznany, y takowy ultimae instantiae dekret ażeby iuż za oczewisty był rozumiany y ad executionem omnimodo przywiedziony. Circa primam foundationem iurisdykcyi sądów trybunalskich nie inne sprawy, iako tylko apellationum od urzędów ziemskich, grodzkich y podkomorskich temu sądowi ad iudicandum determinowane były, a inne sprawy in foris sibi competentibus agitabantur, które potym sądy trybunalskie abusive przywłaszczywszy sobie, ponieważz causerunt farraginem aktoratów w registrach sądowych, że, ob concursum mniej należących do tego sądu akcyi, iniuriati rozsądzenia spraw apellacyinych do-

czekać się przez długie czasy nie mogą. Ad haec ponieważz y w tym dzieie się wielka krzywda, że strony, unikaiące sprawiedliwości świętey za przypozwaniem siebie do ziemstwa, albo do grodu, dawszy się kondemnować, via condemnationis do trybunałów, propter solam prolongationem, sprawy wyprowadzać zwykły, przeto obviando takowym inwencyom curabunt ichmość panowie posłowie nasi przez korekturę opisać, ażeby abhinc ex competentia actionis do grodu lub do ziemstwa zapozwana strona tamże y o kontrawencyą ad ultimum gradum konwinkowana była y ażeby za pokazaniem pierwszej litispendencyi w grodzie, czy w ziemstwie, trybunał pro finali decisione do tego urzędu odsyłał etiam z sprzeciwonego aktoratu sprawy, salva iednak a definitiva sententia appellatione. Zaniedbana executio legum o nieiachaniu dla win do Węgier ażeby per futuram constitutionem opisana y obostrzona była, domówią się ichmość panowie posłowie nasi, bo ztąd niepotrzebny luxus y widome zniszczenie prowincyi; z składów zaś na granicy ieżeliby kupowane y prowadzone miały być wina, ażeby kupcy, którzy ie kupować y sprowadzać, szynkować zechcą, niewiększą ceną, sub confiscatione tychże win, iako po złotych sześciu garniec naylepszego wina przedawali. A że nulla informante lege od tychże win w skarbie czopowego, szeleżnego praetenditur pensio od każdej beczki po talarów bitych siedmiu zgórą et eo intuitu kupcy, szukaiące protekcyi, sub alio nomine wina wprowadzaią y po pańskich pałacach lokować zwykszy, iawną krzywdę skarbowi przynosić muszą, przeto curabunt obviare utrique iniuriarum ichmość panowie posłowie nasi, ażeby według dawnych praw y instruktarzów importancya czopowego opisana była. Panowie duchowni y świeccy, którzy na potrzebę swoią do tych miast, gdzie są szynki winne, wina prowa-

dzic będą, fideliter wszystkie w skarbie ażeby opowiedzieli et per nobilem servum, że nie są protekcyjne y że ich bez opowiedzenia się skarbowi nikomu na wyszynk nieoddadzą, ani przedadzą, coram actis castrensibus iuramentum wykonali, cło iednak, uti supra expressum, etiam y od takich win ażeby omnino płacone było; co y o zamorskich winach censendum. Dzieie się y w tym niemała krzywdą stanowi szlacheckiemu, kiedy w woiewodztwach y powiatach bene meriti, otrzymawszy przywilej na iaki urząd, titulo tylko solo w zasiadaniu muneris sui zaszczycają się, a prowent, antiqutis do tychże urzędów należący, in usus aliarum personarum idzie, przeto ażeby ten abusus, iako z służnością niezgadzający się, był paenitus zniesiony y przy którym urzędzie iaki by się prowent znajdował, teży osobie, która za przywilejem w woiewodztwie lub powiecie miejsce swoje zasiada, omnino był reintegrowany y oddany, urgebunt ichmość panowie posłowie. Ex pio voto świętey pamięci nayiaśniejszego króla imci Zygmunta Augusta, sub actu roku tysiąc pięćset pięćdziesiąt pierwszego, przywilejem w Warszawie danym, na konserwacyą kapłanów przy kaplicy świętego Kazimierza, patrona korony Polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego, z dobr wszelkich, ad mensam regiam należących, determinowana prowizya y do kaplicy apparencyja ponieważ ob plurimas revolutiones przez znaczny czas sufficienter nie dochodziła y teraz in exigua parte mało co dochodzi, przeto, mając inextinguibilem religionis et pii affectus przeciwko tak wielkiemu patronowi zelum, obliguemy ichmość panów posłów naszych, ażeby się serio domówili, opisać per pacta conventa punctualiore et infallibilem ex certo fundo, iuxta mentem fundatoris, do tey kaplicy solutionem eiusmodi provisionis et conservationem terazniejszego proboszcza, to iest, iaśnie wielmoż-

nego xiędza Jerzego Ancuty—biskupa Antypatreńskiego, suffragana Wileńskiego, referendarza wielkiego xięstwa Litewskiego. Circa possessionem młynów królewskich, w mieście iego królewskiej mości Wilnie będących, na których osoblisza prowizya po kop trzysta corocznie do tego probostwa iest aplikowana, salva in casu niewynoszącey z tych młynów prowizyi z innych prowentów mensae regiae compensatione, item vigore przywileiu tegoż nayiaśniejszego króla imci Zygmunta Augusta, roku tysiąc pięćset sześćdziesiąt trzeciego datowanego, modus exolutionis cum censu summy pięćset trzydzieście siedm kop groszy Litewskich, a venerabili capitulo Vilnensi przez tegoż nayiaśniejszego regnanta ad usus publicos pożyczoney, a dotąd niezapłaconey, ut provideatur de certo et infallibili fundo, requirent ichmość panowie posłowie nasi. Wszak codziennie doznawamy experyencyą, iż gdy ad pia convertimur opera, na tenczas manus Domini radom y akcyom naszym assistere zwykła, przeto y dopioro nil iustius censendum, ażeby kanonizacya b. Michaelis Giedroyc, ex magna ducum Lithuaniae progenie oriundi, canonici regularis, miraculis clarissimi, subsequi mogła, omnimodam apponent curam przy rekomendacyach gorących stanom rzeczy-pospolitey et futuro regnanti. In simili y o kanonizacyą błogosławionego Andrzeia Boboli—societatis Jesu, ciż ichmość panowie posłowie instabunt. Merita wielmożnego imci pana Michała Jana Tyzenhauza—podkomorzego woiewodztwa Wileńskiego, polskiemu całemu światu wiadome, iak dawał dowody maiestati et libertati, przeto obliguemy ichmość panów posłów stanom rzeczy-pospolitey et futuro regnanti rekomendować. Za wielmożnym imć panem Benedyktem Tyzenhauzem — starostą Szmeltyńskim, ichmość panowie posłowie instabunt, któremu nullo demerito chorągiew Petyhorska odebrana ut

restitutur. Wielmożny imć pan Eliasz Marcin-kiewicz—podsedek wojewodztwa Wileńskiego, będąc na usłudze rzeczy-pospolitey lat dwa-dzieście, znaczną od nieprzyziaciela na zdro-wiu y fortunie poniosszy ruinę, gdy dotąd żadney de condigno nie odebrał nagrody, re-currit y o instancją przez ichmościów panów posłów do przyszłego króla y pana, aby inter emeritos cives nie był zapomniany exposcit. Za imć panem Felkierzambem—półkownikiem iego królewskey mości, który w tak wielu okazjach dając dowody in defensioe praw, swobód y wolności rzeczy-pospolitey, nietylko ciężko przy różnych razach iest postrzelany, ale też y na fortunie zruinowany, instabunt o recompensę ichmość panowie posłowie. Dla i. k. mci podjęte na usłudze rzeczy-pospolitey przez kilkanaście lat w woyskowej służbie prace y niewoli Szwedzkiej przez sześć lat wycier-pienie, na zaszczyt oyczyzny, imć pana Kazi-mierza Towiańskiego—mostowniczego Wileń-skiego, aby iustam odniosły mercedem, ichmość panowie posłowie futuro regnanti ażeby donieśli, comittitur. Tak wielą dowodami w róż-nych woennych okazjach oświadczone pro pat-riis focis, cum discrimine zdrowia y życia, imć pana Jana Chmielewskiego—stanowniczego wo-jewodztwa Wileńskiego, ażeby przypomniane były przyszłemu da Bóg elektowi, obliguiemy ichmościów panów posłów naszych. Zaścianek Dworec, Petryszcze, pustosz, zarośli, w wojewod-ztwie Wileńskim leżący, zdawna seorsive u różnych possessorów będący, za przywileiem nainaśnieyszego w Bogu zesłego króla imci Augusta wtórego, a za cessayą iaśnie wielmoż-nego imć pana Ludwika Pocięcia—woiewody Wileńskiego, hetmana wielkiego wielkiego xię-stwa Litewskiego, anno tysiąc siedmsetnego dwudziestego dziewiątego, w tych dokumen-tach granicą opisanych, imć panu Dominikowi z Szankowa Sawaniewskiemu—stolnikowi Wie-

luńskiemu, konferowany, aby był per constitu-tionem approbowany, ichmość panowie posłowie nasi instabunt. Swiadczone pro bono publico usługi w tak wielu woennych okazjach w Bogu zesłego imć pana Władysława Putwińskiego—stolnika Inflantskiego, gdy znaczny z siebie dały dowód publicznemu zaszczytowi oyczyzny, a dotąd nulla meritorum superest merces, przeto vivus wielkich zasług successor imć pan Putwiński ażeby był rekomendowany przyszłemu da Bóg panu, ichmość panowie posłowie instabunt. Superstes po straconych in Martio campo za wolność y dobro pospolite dziadu y stryjach imć pan Józef Złobocki ażeby miał swoją rekomendacją, obliguiemy ichmościów panów posłów. Y komuż tajne z tak wielu dowodów pro bono publico oświad-czone zasługi iaśnie wielmożnego imć pana Pocięcia—strażnika wielkiego xięstwa Litew-skiego, który gdy dotąd ieszcze za tak wielkie y znaczne zasług swych specimina żadney nie-odbiera nagrody, tylko spe vana laetatur, więc kiedy znajduie się być położonym in sublimi gradu meritorum, ażeby też et in gradibus praemiorum nie był uposzedzony, ut instent ichmość panowie posłowie do stanów rzeczy-pospolitey, także y do przyszłego da Bóg pana, iak naypilniey zalecamy. Desiderium iaśnie wielmożnego imć pana Ignacego Ogińskiego—oboznego wielkiego xięstwa Litewskiego, ex respectu otrzymanego przywileiu iuris com-unicativi na ekonomią Braślawską przez wiel-możną ieymć panią Ogińską—starościnę Mści-bowską, iako iest ex se iustum, tak ażeby hic abusus tollatur, instabunt ichmość panowie posłowie. Dobra, Gieyrany nazwane, z wsią Wilną, w xięstwie Żmuydzkim leżące, ab antiquo lenne, ażeby per constitutionem iure terrestri imć panu Janowi Horainowi—podwoiewodziemiu Wileńskiemu y porucznikowi Petyhorskiemu, zenie et successoribus eorum assekurowane

były, curabunt ichmość panowie posłowie nasi. Interes imć pana Domasławskiego — półkownika jego królewskiej mości, ex respectu ukrzywdzenia, zachodzącego w szarży cudzoziemskiej, iako emeritissimi tot meritis, quot exemplis civis, ut recomendent stanom rzeczy-pospolitey y przyszlęmu królowi imci, ichmość panów posłów naszych obstringimus. Lubośmy się na seymie convocationis, sub vinculo confaederationis zgodnie odprawionym, dostatecznie opisali, gdy iednak żałośnie nas ex post dochodzą wieści y wiadomości, że się znajdują między nami tak zapamiętałe y zawzięte na zgubę oyczyzny subiecta, które w kointelligencye z postronnemi potencjami przez posłów ich wchodząc, machinacye in pernitium rzeczypospolitey knują y, przysięgszy dobrowolnie na konfederacyą, do której że nie tylko nikogo nie przymuszano, ale nawet wzdrygaiących się do tey przysięgi dopuszczać nie chciano, szukaią teraz media wprowadzenia woysk cudzoziemskich in viscera regni, sub colore protekcyci liberi veto et, quod horribilius, że się cudzoziemscy ministrowie, ut fertur, niektórymi ex senatorio et equestri ordine na danym sobie in hoc puncto skrypcie szczycą podpisami, więc takowego każdego, etiam cum successo-

ribus suis, pro hoste patriae, infami, bannito et invindicabili capite, cum asseclis suis, maiąc, y, dobra ich aby konfiskowane były, za słuszną rzecz uznaiąc, za przybyciem da Bóg naszym ad campum electorale upominać się tego będziemy, aby na kogoby kolwiek słusna huius criminis padła suspicya, ad instantiam instigatoris do sądu kapturowego ieneralnego był pozwany et paenis superius expressis irremissibiliter karany. Co y na duchowieństwo ma extendi, cum requisitione od rzeczy-pospolitey u oycy świętego, aby a sacris suspendantur et beneficiis priventur, które futurus regnans, iako post perduelles wakuiące, bene meritis oddawać będzie. Caetera fidei et dexteritati ichmościów panów posłów committimus. U tey instrukcyi podpis ręki iaśnie wielmożnego imć xiędza biskupa Wileńskiego y dyrektora seymiku anteelectionis takowy: Michał Jan Zieńkowicz — biskup Wileński, dyrektor seymiku anteelectionis woiewodztwa Wileńskiego — nomine całego woiewodztwa.

Która ta instrukcyja, za podaniem oney przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg głównych kapturowych Wileńskich spraw wieczystych przyięta y wpisana.

1735 г. Января 7-го дня.

Изъ книги № 88, за 1734—1735 г., л. 39.

56. Универсалъ подноморія великаго княжества Литовскаго Игнатія Завиши къ дворянамъ великаго княжества Литовскаго.

Чрезвычайный посоль при русскомъ дворѣ графъ Завиша издаеть настоящій универсалъ дворянамъ в. кн. Литовскаго съ цѣлю предостеречь ихъ отъ политическихъ увлеченій и симпатій къ французскимъ проискамъ и склонить на сторону русскаго двора, который заботится не

только о преуспѣяніи рѣчи-посполитой, но и о цѣлости ея границъ; при этомъ разъясняетъ подробности французскихъ предложеній русскому двору—завладѣть Курляндіей и отклоненіе такого предложенія русской императрицей.

Roku tysiąc siedmset trzydziestego piątego, miesiąca Maia dwunastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy, wyż na dacie pisany, obranymi, comparens personaliter patron imć pan Michał Kunicki—starosta Malacki, uniwersał od iaśnie wielmożnego imć pana Ignacego, hrabi na Baksztach, Berdyczewie y Zawiszynie, z Rożyców Zawiszy—podkomorzego wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, Mińskiego, Grodowego, Czezerskiego, Chosławskiego, Summiliskiego y Inturskiego starosty, ienerała-maiora od kawaleryey y półkownika obojga authoramentów w woysku Litewskim, do dworu Rosyiskiego od iego królewskiej mości y zconfederowanych stanów rzeczywospolitey extraordinarynego posła, iaśnie oświeconym, iaśnie wielmożnym, wielmożnym ichmościom panom, cujusvis dignitatis et officii prześwietney prowincyey wielkiego xięstwa Litewskiego obywatelom służący y należący, prezentując, ad acta podał, prosząc nas sądu, ażeby ten uniwersał ze szwytką w nim inserowaną rzeczą był do ciąg głównych trybu-

nału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany, iakoż my sąd ony przyiowski w xięgi wpisać de verbo ad verbum rozkazaliśmy, którego tenor sequitur estque talis.

Ignacy, hrabia na Baksztach, Berdyczewie y Zawiszynie, z Rożyców Zawisza—podkomorzy wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, Miński, Grodowy, Czezerski, Chosławski, Summiliski y Inturski starosta, ieneral-maior od kawaleryey y półkownik obojga authoramentów w woysku Litewskim, do dworu Rosyiskiego od iego królewskiej mości y zconfederowanych stanów rzeszy-pospolitey poseł extraordinaryny, iaśnie oświeconym, iaśnie wielmożnym, wielmożnym ichmościom panom cujusvis dignitatis et officii prześwietney prowincyey wielkiego xięstwa Litewskiego obywatelom, moim wielce miłościwym panom y braci. Po zaleceniu życzliwych usług moich y oświadczeniu koźdemu zosobna in debito cultu unizienności mey, do wiadomości podaie: Niech się to koźdego in sinu liberimae matris tey oyczyny wypielęgowanego syna szkodliwą, tłumaczącą in malum interpretaціą nieuymie serca, ażeby ta do monarchyey Ro-

syiskiey extraordinaryina legacya moja miała rzeczy-pospolitey wnątrznego nieukontentowania et cujusvis praejudiciosi nocivique przynosić zatrudnienia, która jako iest ku powszechnemu oyczyzny uszczęśliwieniu y iey nienaruszonych swobod zmierzająca całości, tak dla prawdziwey informacye y doskonałej wszytkich wiadomości kategoryczną czynię waszmciom, moim wielce mościwym panom, expozycją: *a naprzód*: Już iest dobrze wiadomo, iak nam dał Naywyższy niebios Wielkorządca króla y monarchę nayiaśniejszego Augusta trzeciego, pana naszego miłościwego, prawie secundum cor nostrum wielkimi rzadkich cnot przykładami, łaskawością, wspaniałością et pacis amica sapientia ornatissimum, który w pierwszym stopniu na tron Polski z osobliwszey ku dobru pospolitemu, a powszechney spokojności pańskiej attencyi swoiey, zabiegając wszelkim wnątrznym pokoy mieszającym inconvenienciom, początek panowania à cultura dobrej nieodmienney z sąsiedzkimi monarchiami harmonii (za którą trwały y bezpieczny zwykł następować pokóy) szczęśliwie prowadzić zaczął, destino wawszy hac pro exigentia posłów do różnych dworów, a naprzód do Cesarza iego królewskiey mości chrześciańskiego, do porty Ottomańskiej, która z inauguracyi iego królewskiey mości na tron Polski iuż się pokazała być ukontentowana, kiedy posła honorifice przyiwszy wszelkiey przychilności, dobrej sąsiedzkiey cointelligencye dała upewnienie, tuż y do inszych monarchii, gdzie y mnie do Rosyiskiey dostał się służenia honor. A gdy tu poznaię mentem nayiaśniejszey Monarchini tak z zdaney od tronu przy audyencyey repliki, iako też z ustawicznego oświadczenia uznaię dla dobra pospolitego superflua przyiaźni y aplikacyey dokumenta od tych, iako y same teraz swieży z pod prassy wyszłe nayiaśniejszey Monarchini manifesta jawnie y dostatecznie

oświecają upewnienia, do iakiego końca y starania zmierzająca iest nayiaśniejszey Monarchini intencya, iż nie insza, tylo aby, ugasiwszy wzniecony in septemtrione pożar, który daleko zamierzona rozzarzyła y nas zagarnęła fakcya y między zkolligowanemi państwa rozrywała sojusze, cum integritate praw y swobod naszych, znowu pokoy z dalszym utwierdzeniem sojuszów y gruntowne przymierze przywroczone było. Nadto nic więcey nie życząc, za jedyny cel sprawiedliwych procederów kładzie sobie trwałego sąsiedztwa y pokoio zachowanie, do którego wszytkich wielmożnych panów tak przez wydane publiczne uniwersały, iako też y przeze mnie zaprasza y animuje przedsięwzięcia y nie tak, iako sinistrae adscribunt relationes, które repraehensyi godne, albowiem dwoiaką racię, wielmożni panowie, o zachodzących wyczytacie deklaracyach, gdy sam iestem świadek, co clarius namienię: ziechał tu qua commissarz francuski, przewiskiem pan Bernardotti, mający in commissis do traktowania z dworem tuteyszym z takową od przeciwey strony propozycją: Ruskiemi graniczącemi wojewodztwami y powiatami po połowie się dzielić, według owego interesowanego przykładu, divide et regna, tak, aby y Kurlandya cała do Państwa Rosyiskiego przywłaszczona zostawała, byleby najaśniejsza Monarchini była tego zdania,—odstąpić ukoronowanego Augusta trzeciego, a zatym król francuzki, iako tego interessu gwarant, zabiera tedy takową na siebie gwarancyą: poki państwa Francuzkiego stawać będzie, tego podziału utrzymywać nigdy nie zaniedba; lecz niezwyczęzona w stałej intencyey Monarchini, przykładem ewanielii tentującey piekielnicy zawziętości odrzuciwszy takową propozycją, na zaiutrz precz onemu odiechać kazała: Wnidźcież tedy w rekolekcją wasz mość, wielce miłościwi panowie, w rekolekcją altisque suis perpendite iudiciis, czy

francuzkich nie graniczących trzymać się zawodów, które quo cesserunt dolo, eo continuant ausu, y za któremi wieczna strata y nieskonczone w oyczyźnie pociąga się zamieszanie, czy spieszyć się in cognitionem tego pana, za którym doskonale uszczęśliwienie y pożądany następuje pokoy et in cuius sinu respirare et melius sperare może cała rzecz-pospolita, której iego królewska mość pan nasz miłościwy aperto et plus quam paterno corde zupełny czeka reconcyliacyey y do zbawienney iedności dissipata invitat membra. A tak, iako wierny compatriota, życzę waszmościom moim wielce miłościwym panom, a raczey ipsa per me patria rogat, postrzeżcie się, ferrea belligeri compescite limina Martis, niechay ta niewinna krwi rozlania szczodroblivość—frater ruit in fratrem—dalszego grobowego dla ziemi nie

zabiera szafunku, a do požądanego tot suspiriis chwytcie się pokoju. Wyciągam zatym ręce z uniżoną przychilnością in amplexum w. m. miłościwych panów et, ad asilum gratiae amorisque fraterni recurrens, zniżonym czołem, iako wierny brat y życziwy sługa referro cuique cultum. Dat w St. Peterburgu, roku tysiąc siedymset trzydziestego piątego, miesiąca Januarii dnia siódmego. U tego uniwersału przy pieczęci podpis ręki his exprimitur verbis: Ignacy hrabia Zawisza—podkomorzy wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, extraordinaryny poseł.

Który to uniwersał, za podaniem onego ad acta, iest do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych wpisany. Pisan ut supra.

1735 г. Апрелья 12-го дня.

Изъ книги № 88, за 1734—1735 г., л. 31.

57. Универсалъ подкоморія великаго няжества Литовскаго Игнатія Завиши дворянству Жомойтскаго воеводства о томъ, что вступившія въ предѣлы его русскаго войска не будутъ дѣлать жителеймъ никакихъ притѣсненій.

Подкоморій в. кв. Литовскаго и экстраординарній посоль при Россійскомъ дворѣ Игнатій Завиша доводитъ до свѣдѣнія обывателей Жомойтскаго воеводства, что, вслѣдствіе представленій его русскому двору о разныхъ злоупотребленіяхъ иррегулярныхъ войскъ, находящихся въ предѣлахъ рѣчи-посполитой, по части сбора провіанта

и денежныхъ контрибуцій, послѣдовали отъ русской Императрицы строгіе указы, чтобы сборы провіанта совершались на основаніи Олькеницкой рады. Вслѣдствіе этого Завиша предписываетъ дворянству избрать изъ среды себя особыхъ комиссаровъ какъ для сбора, такъ и расходованія военнаго продовольствія.

Roku tysiąc siedymset trzydziestego piątego, miesiąca Maja czwartego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw,

ziem y powiatów na rok terazniejszy, wyż na dacie pisany obranymi, comparens personaliter patron ięgomość pan Michał Kunicki—starosta Malacki, uniwersał od iaśnie wiel-

możnego imé pana Ignacego hrabi na Baksztach, Berdyczewie y Zawiszynie, z Rożyców Zawiszy—podkomorzego wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, Mińskiego, Grodowego, Czczerskiego, Chosławskiego, Summiliskiego y Inturskiego starosty, ienerała maiora od kawaleryy y półkownika obozga authoramentów w woysku Litewskim, kawalera orderu Białego Orła, do dworu Rosyiskiego od iego królewskiej mości y zkonfederowanych stanów rzeczypospolitey oextraordynaryinego posła, jaśnie oświeconym y jaśnie wielmożnym, wielmożnym ichmościom panom in suis titulis et dignitatibus prześwieznego xięstwa Żmoyckiego obywatelom służący y należący, praezentując, ad acta podał, prosząc nas sądu, ażeby ten uniwersał ze wszystką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany; jakoż my sąd ony przyiwszy w xięgi wpisać de verbo ad verbum rozkazaliśmy, którego tenor sequitur estque talis:

Ignacy hrabia na Baksztach, Berdyczewie y Zawiszynie, z Rożyców Zawisza—podkomorzy wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, Miński, Grodowy, Czczerski, Chosławski, Summiliski y Inturski starosta, ienerał-maior od kawaleryy y półkownik obózga authoramentów w woysku Litewskim, kawaler orderu Białego Orła, do dworu Rosyiskiego od iego królewskiej mości y zkonfederowanych stanów rzeczypospolitey extraordynaryiny posek. Jaśnie oświeconym y jaśnie wielmożnym, wielmożnym ichmościom panom in suis titulis et dignitatibus prześwieznego xięstwa Żmoydzkiego obywatelom, moim wielce miłościwym braci, po zaleceniu uprzemych chęci y usług moich, donaszam: Jako nie wątpię, iż wyszłe in lucem polskiego świata nayiaśniejszey Imperatorowej iey mości Rossyiskiej

publiczne manifesta, doszedzsy in ordine prześwietnemu xięstwu Żmoyckiemu, palpabiliter objawiły waszeciom, moim wielce miłościwym panom, sprawiedliwe iey wieliczeństwa intencye, które szczegulnie zmierzają końca, ażeby zawichrzoney nierozpatrznym zuchwałey impraeczy usiłowaniam oyczyźnie naszey pax rursum veniat alta y z nim dawne spokojne, indissolubilis nexus zprzymierzonych wiekami państw trwało sąsiedzstwo; tak ztąd widoczny pokazuje się tego dowod, iż nayiaśniejsza Imperatorowa ieymc woyskom swoim w granice nasze weszłym uciemienienia kraju surowemi przykazawszy ordynansami, gdy onych niektóre dywizye, zwłaszcza irregularne półki kozackie, pro temerario ausu executive nie zachowały, znowu, za postanowieniem na radzie Olkienickiej planu, dla ścisłego we wszystkim podług jego postanowienia expediowała naypilniejsze ukazy y onych za każdą okazją powtórzyć nie zaniechała, uczyniwszy w kompicie kozaków y Kałmuków, dla uskromienia pochodzącey swawoli, stipendyi regulamen, teraz denuo na propozycye memoriałów moich, z rozkazu y wyraźnych insinuacyey iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, expediowanych, w wydanym responsie swoim wszystkich gdzie ienokolwiek praktykuiących się in contra pierwszym ukazom praeaggrawacyey zabraniać raczy, wydawszy na to mnie ad manus do wszystkich jaśnie wielmożnych ichmościów panów commenderuiących ienerałów ordynanse, ażeby nie podług swego zdania, ale podług wyż wspomnionego planu postanowionej w roku tysiącznym sześćsetnym siedymdziesiątym szóstym taryffy, y iak nayśliczniejszą obchodzili się modestyą, samym tylko proporcjonalnym necessitati (bez którego się obeysć nie podobno) kontentuiąc się prowiamentem, pieneznych zaś żadnych non extorquendo contrybucyi. Dla tego expedit wiel-

możnym moim wielce miłościwym panom, ażebyście przykładem koronnych województw, wysadziwszy swoich ichmościów kommisarzów, iednych (do) iaśnie wielmożnego iego mość pana ienerała - maiora Fon-Bismarka (któremu to specjaliter commissum y do którego iuż odesłał iey wielczeństwa ukazy) dla dispartimentu y umiarkowania podług planu taryfy odesłać chcieli, drugich zaś penes fundum województwa dla comportowania się y dostarczania potrzebnych powiatów zostawili. A takim sposobem y ten ciężar znacznie ulżony y podatki pieniężne nieomylnie zniesione będą. Co ażeby wszystkich iaśnie oświeconych, iaśnie wielmożnych ichmościów panów obywatelów przeświet-

nego xięstwa doszło wiadomości, upraszam, aby praesentes po wszystkich parafiach publikowane były, hasque przy pieczęci ręką moją podpisuję. Dabantur w Rydze, miesiąca Apryla dwunastego dnia, roku tysiącznego siedemsetnego trzydziestego piątego. U tego uniwersału, przy pieczęci podpis ręki his exprimitur verbis: Ignacy hrabia Zawisza — podkomorzy wielki wielkiego xięstwa Litewskiego.

Który uniwersał, za podaniem onego ad acta, jest do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany. Pisan ut supra.

1735 г. Мая 13-го дня.

Изъ книги № 98, за 1734—1735 г., л. 43.

58. Инструкція главнога Литовскаго трибунала, данная депутатамъ, отправленнымъ къ королю Августу III.

Roku tysiąc siedemsetnego trzydziestego piątego, miesiąca Maja trzynastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał głównego wielkiego xięstwa Litewskiego z województw, ziem y powiatów na rok terazniejszy wyż na dacie pisany obranemi, comparendo personaliter u sądu patron imć pan Michał Kunicki—starosta Malacki, prezentował y ad akta podał instrukcją, od nas sędziów trybunalskich wielmożnym ichmościom panom posłom, do nayiaśniejszego króla imci Augusta trzeciego delegowanym, daną, prosząc nas sądu, ażeby ta instrukcja ze wszystką w niey inserowaną rzeczą była do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa spraw wieczystych przy-

jęta y wpisana, iakoż my sąd przyiowski ona y xięgi wpisać rozkazaliśmy de tenore sequenti, iak się w sobie ma his verbis:

Instrukcyja od nas sędziów trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego do nayiaśniejszego regnanta Augusta trzeciego, pana naszego miłościwego, którego vicariam maies-tatem reprezentujemy, wielmożnym panom, imć panu Antoniemu Skorulskiemu — krayczemu, powiatu Kowieńskiego y wielmożnemu imci panu Antoniemu Lawdańskiemu — stolnikowi xięstwa Zmuydzkiego, kollegom naszym a posłom, é medio nostro obranym, w roku terazniejszym tysiąc siedemsetnym trzydziestym piątym, miesiąca Maia dwunastego dnia dana w Wilnie.

Poniewasz z obojga narodów złożone vastum reipublicae corpus znacznie do tych czas fatis agitatur iniquis, izali być może iaśniejszy wschodzący nam fortuny dokument, iako gdy in corde regni wiernych poddanych cor et caput nayiaśniejszego monarcha założył sobie regiam solis, ani distulit augustus Lechico se credere caelo, a co większa chociaż diviso cum Jove imperio samych Bogów vicariam osiadł maiestatem, kiedy ultro się purpura supplex obtulit et solus meruit regnare rogatus, przeciesz do tego iedynie zmierza celu, aby, stawszy się omnibus omnia, wszystkich na łonie swym nosił et corde teneret. Owoż rzymskiego koronata regulując się maxymą, non oportet quenam à conspectu principis tristem discedere, zwerifikował na sobie nayiaśniejszy pan ów (iako subalterna potestas) Boski wyrok, cum exaltatus fuero, omnia traham ad me, kiedy barziew cum cernuo do adoracyi poplite nas pociąga, niż facies solis humiles atomos y bezpieczniejsze, iako za czasow starożytności na tronie swym fundue asilum omnibus afflictis et vel labentibus cito vel prope casuris, y z tąđ cito, ledwie co augustis mundum complexus habenis, a iuż Vespazyana zaszczyt o nim głosi świat: princeps bonus, orbis amor, iuż saeculorum memoria godne Antoniusza elogium czyni: et pius et pater patriae, wszyscy nań in die cordis wesoło skazują: en princeps, en orbis apex, aequatus Olympo, kiedy z naywyszego królewskiej dostojności claromentu szerokie od pola Polaków lustrują niziny, słonecznym własnie aspektem respicit, ut prospiciat nieinaczey, tylko mente serena maturoque regens vastas moderamine gentes, nie tak cum homagio słow, iako raczey życziwego affektu przed pański stawię się konspekt. Ex praemissis tę tylko formuiem illacją, iż solennia ludit omnia libertas, te bellatore Quirino, te placido moderante Numa, a oraz pro clausula

otworzystych panu serc z tym się iednomysłnym odzywamy głosem: diu intersis populo, peccati moderator, orbis auguste, sami zaś sobie y całej oyczyźnie życząc tego, ut rege sub augusto regnet rex tempore iusto. Przystępujemy do punktów instrukcyi, która post osculum dexteræ excelsi przełożona wielmożnym ichmościom panom posłom. Denutiabunt wielmożni ichmość panowie posłowie nasi, że trybnał główny wielkiego xięstwa Litewskiego in termino lege praefixo nayiaśniejszego regnanta Augusta trzeciego, pana naszego miłościwego, sub regiminibus wielkiego koła iaśnie wielmożnego imci pana Antoniego Łoyki—woyckiego powiatu Oszmiańskiego, a koła compositi iudicyi wielmożnego imci pana Stanisława Gąsowskiego — podkomorzego Wendeńskiego, magnorum in republica meritorum civium, dyrektorów, in majori nas sędziów y stron, niżeli przeszłego roku, frequentia et cum majori apparatu szczęśliwie y spokojnie, sine ullo impedimento sądzić sie zaczęł. Remonstrabant też wielmożni ichmość panowie posłowie, że in turbido et calamitoso tempore rozróznionych serc dyssidencye, chociaż in pauco numero ieszcze ad unionem nieprzystępując, na fortunach nas niszczyć prawie hostiliter nie przestają, lubo od avxilarnego rossyiskiego nayiaśniejszey Imperatorowey ieymści woyska iuż to który rok xięstwo Litewskie sub pondere prowiantów, furazów y kontribucyi zostaje, że niechibnie carystyi, a per consequens y pestilencyi spodziewać się trzeba; iednak my wszelkie conamina do tey aplikując mety, iakoby, co iest basis et fundamentum pokoiu, sądy główne trybunalne suo cursu w wielkim xięstwie Litewskim sub nomine nayiaśniejszego króla imci Augusta trzeciego, pana naszego miłościwego, odprawowali się, cum summo depanso et dispendio fortun naszych, a barziew cum magno periculo zdrowia y życia,

prawie odrzekszy się domów własnych, daliśmy się obrać za sędziów na trybunał głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, ledwo który mógł się przebrać do Wilna, ile kiedy zachodzą nam pewne wiadomości, że nie mało ich mościów panów kolegów naszych russkiej prowincyi do woyska przeciwney strony pobrawszy, w ciężkim więzieniu sequestruią, że, excepto zruinowania na fortunach, życia nie są pewni; więc ażeby ten nasz azard był w niewygasłej pamięci pana naszego miłościwego położony, upraszać będą wielmożny ichmość panowie posłowie nasi. In virtute praw dawniejszych et antiquo usu chcemy, ażeby trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego kadencya terazniejsza usque ad finem lege determinatam sądziła się, więc że ichmość panowie litigantes wielkiego xięstwa Litewskiego, lubo magna inter se mają iniuria y chcieliby per sacram iustitiam et per decisionem quam citius finale conclusionem odebrać, tylko że ob distantiam loci do trybunału, dla swywolnych gromad securum aditum et reditum mieć nie mogą, a do tego ustawiczne dawanie prowiantów, furazów trudnym absentowaniem się z domów ad prosequendum negotii w trybunale cursum tamnie y ztąd paucus numerus spraw; więc ażeby nayiaśniejszy regnant, pan nasz miłościwy, iako pater patriae, raczył adhibere curam uspokojenia nayprętszego, instabunt wielmożni ichmość panowie posłowie nasi. A że iaśnie oświecony xiąże imć w. woiewoda Nowogrodzki, qua verus pro iustitia et libertate zelator, summo suo studio profuit, aby seymiki po woiewodztwach y powiatach(y) deputatów obranie spokojnie odprawiły się y trybunał sub auspitiis nayiaśniejszego regnanta szczęśliwie nam panującego ufundował, skąd immensa maiestati crescit gloria, zaczym koło nasze, vicaria iego królewskiej mości potestas, dignum gratia regis w oycow-

skim (y aby) sercu ex distributiva iego królewskiej mości iustitia inter primos wakansów mógł się mieścić kandydatem iaśnie oświecony xiąże imć woiewoda Nowogrodzki, instabunt wielmożni ichmość panowie posłowie nasi do iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego. Lubośmy wszyscy in hoc calamitoso tempore nie uszli generalney kłeski, iednak singulariter że wielmożny imć pan Antoni Ratyński—czesnik y deputat z woiewodztwa Mińskiego, kolega nasz, sine ulla ratione, nie będąc do partyi przeciwney nullo modo incorporowanym, ale owszem majestatowi iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, addictissimus był servus, znaczną przez ludzi rossyjskich nayiaśniejszey Imperatorowej ieymości, tak w dobrach leżących, iako y w ruchomych, przez zabranie funditus koni, bydła, afferencyi y inney ruchomości poniosł ruinę, przeto instabunt wielmożni ichmość panowie posłowie, ażeby ta znaczna dezolacya była inter alios w pamięci nayiaśniejszego króla iego mości, pana naszego miłościwego. Słuszney uwagi potrzebują merita filialis ku oyczyźnie candoris wielmożnego imć pana Andrzeia Kazimierza Radziwińskiego Frąckiewicza—starosty Suraskiego, surrogatora woiewodztwa Wileńskiego, który tak antecessorowi, iako też ab inchoatione samey elekcyi nayiaśniejszego regnanta terazniejszego, pana naszego miłościwego, tanto sudore, tanto labore, tak circa tuitionem interessów iego królewskiej mości, iako też całej rzeczy-pospolitey zkonfederowanej quam fidelissime cum summo depanso et dispendio fortunae, a bardziej cum periculo życia y zdrowia pokazał meritów dowody, a po dwakroć od przeciwney strony woyska będąc brany, ze wszystkiey substancyi odartym, wyzutym y z dóbr leżących ex cardine wywróconym, zruinowanym, przeciwieź żadnego przeciwney stronie, gdzie o życie chodziło, na

życzliwość nie dawszy dowodu, faventibus superis, retro powrócił y na samą inchoacyą trybunału circa iuramentum na sędziów trybunalnych przybywszy, munus sui officii in praesentia iaśnie oświeconego xięcia imści, woiewody Nowogrodzkiego adimplevit; więc przy oddaniu nayiaśnieyszemu maiestatowi fidele humagium ut, qua a parte legionum, iako virum w wielkim xięstwie Litewskim ex serie antecessorum suorum bene progenitum meritumque civem, serenissimae maiestati ab antiquo z azardem fortun y życia własnego fidelem ex summa regali clementia non postremam w sercu dobrotliwego pana odebrał stationem, instabunt ichmość panowie posłowie. A iako wszystkim monarchom, vicariae in terris potestati, to iest a rege Regum et Domino dominantium w ich świętobliwym panowaniu powierzona zwierzchność debellare superbos, parcere subiectis, tak subsellium waszey królewskiej mości, pana naszego miłościwego, skłaniając się do dobrotliwego serca panującego nad polskim narodem króla, zważywszy skłonionych in obsequium pana y pragnących reconciliacii et praestandae fidelitatis za wielmożnym imć panem Odachowskim—skarbnikiem wielkiego xięstwa Litewskiego, porucznikiem, w niewoli zostającego w Wilnie w komendzie iaśnie wielmożnego imć pana Lwa Izmayły—ienerała woysk rosieyskich nayiaśnieyszey Imperatorki, ażeby wrodzoney łaskawości pańskiej, post expletum wierności ku waszey królewskiej mości, pana naszego miłościwego, iuramentum, za interpositą waszey królewskiej mości, pana naszego miłościwego, do nayiaśnieyszey Imperatorki rosieyskiej, być mógł czym prędzey y detencyi uwolniony y oswobodzony, instabunt wielmożni ichmość

panowie posłowie nasi do maiestatu pańskiego. Cetera fidei, dexteritati summaeque activitati wielmożnych ichmościów panów posłów naszych, do nayiaśnieyszego regnanta, pana naszego miłościwego, obranym, committuntur. U tey instrukcyi podpisy rąk his exprimuntur verbis: Antoni J. J. Rendzieiewski Łoyko—woyski powiatu Oszmiańskiego, marszałek trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, Stanisław Skwarków Gąsowski—podkomorzy Wendeński, deputat powiatu Oszmiańskiego, marszałek koła duchownego, Mateusz Kazimierz Wołodźko—starosta Urzecki, deputat powiatu Oszmiańskiego, Antoni Denyko—deputat powiatu Lidzkiego, podskarbi trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, Piotr Stanisław Hawryłkiewicz—strażnik y deputat powiatu Lidzkiego, Piotr Paszkiewicz—deputat Wiłkomirski, pisarz trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, Jan Kazimierz Swirski—podczaszy y deputat powiatu Kowieńskiego, Ludwik Leparski—łowczy Upicki, deputat głównego trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego, Kazimierz Bystrom—deputat głównego (trybunału) wielkiego xięstwa Lit., Onufry Kownacki—c. X. Ż., deputat, Jan Modecki—rotmistrz y deputat woiewodztwa Nowogrodzkiego, Józef Bykowski—chorąży y deputat powiatu Słonimskiego, Sylwester Ferdud Gosliński—obozny y deputat, Antoni Ratyński—czesnik y deputat woiewodztwa Mińskiego, Jan Józef Filipowicz—krajczy xięstwa Inflanckiego y deputat woiewodztwa Mińskiego.

Która ta instrukccya, za podaniem oney ad acta, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięta y wpisana.

1735 г. Юня 15-го дня.

Изъ книги № 88, за 1734—1735 г., л. 105.

59. Инструкція дворянъ Виленскаго воеводства, данная Интурскому старостѣ Тизенгаузу, избранному посломъ къ канцлеру кн. Михаилу Корибуту Вишневецкому.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego piątego, miesiąca Junii piętnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy wyż na dacie pisany obranymi, comparendo personalliter u sądu patron imć pan Michał Kunicki — starosta Malacki, instrukcyą kongressu w. woiewodztwa Wileńskiego wielmożnemu imć panu Franciszkowi Tyzenhauzowi — staroście Inturskiemu, posłowi, do iaśnie oświeconego xiążęcia imści Michała Korybuta Wisznowieckiego — kanclerza y generalnego woysk wielkiego xięstwa Litewskiego regimentarza, obranemu, daną y służącą ad akta podał, prosząc nas sądu, aby ten instrument ze wszytką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg głównych trybunału głównego spraw wieczystych przyięty y wpisany, iakoż my sąd ony przyiawszy w xięgi wpisać de verbo ad verbum rozkazalismy, którego tenor sequitur est que talis.

Instrukcyja, od nas senatorów duchownych y świeckich, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty y obywatelów w. woiewodztwa Wileńskiego, za uniwersałami wielmożnego imć pana Jana Benedykta z Rusinowa Wolskiego — chorążego woiewodstwa Wileńskiego, pro die quarta Junii w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym trzydziestym piątym na kongres rady wydanymi, wielmożnemu imć panu Franciszkowi

Tyzenhauzowi — staroście Inturskiemu, zgodnie od nas in solito consiliorum loco obranemu posłowi do iaśnie oświeconego xiążęcia imści Michała Korybuta na Wiszniewcu y Zbarażu Wisznowieckiego — kanclerza wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego y regimentarza generalnego woysk wielkiego xięstwa Litewskiego, dana w Wilnie roku Pańskiego tysiąc siedmset trzydziestego piątego, miesiąca Junii czwartego dnia. Niech nie będzie ingrator vox woiewodztwa Wileńskiego naszego nad inne u iaśnie oświeconego xięcia imści Michała Korybuta na Wiszniewcu y Zbarażu Wisznowieckiego, kanclerza y regimentarza ieneralnego woysk wielkiego xięstwa Litewskiego, które iako zawsze per secula memorandumi herois chwalebne depraeiudicabat pro bono publico świadzione akcyce, tak tym barzicy gdy w terazniejszej konjunkturze oycowskiego prawie ku miłey oczyźnie pieczęlowania indefessas continuo usu doznaie sollicitudines, kiedy totus in patriam efusus wszytkie na to obraca conatus, iakoby unusquisque tute et secure sub ficu sua mógł respirare colonus; a że tantorum meritorum nulla extat merces, przeto niechay będzie od nayiasniejszego pana copiosissima zasług nagroda, od terazniejszego y potomnego wieku niewygaska pamięć, od oyczynny nieustająca wdzięczność, od woiewodztwa naszego iak nayniższe podziękowanie; specialiter zatym. iniungit woiewodztwo nasze Wileńskie wielmożnemu imć panu

posłowi od nas delegowanemu, ażeby iak nay-
uniżeney upraszał iasnie oświeconego xiążęcia
imści kanclerza y regimentarza ieneralnego
woysk wielkiego xięstwa Litewskiego, ut cura
et sollicitudine sua raczył salutem publicam
operari, uwagą w radach, odwagą w heroicznym
działach którego in religionem pietas, erga
regem fides, in patriam amor, pro libertate
zelus a komuż tajne? a gdy uzna oyczyzna
(iako dotąd continua experitur praxi) i. o. xią-
żęcia imści kanclerza y regimentarza general-
nego woysk wielkiego xięstwa Litewskiego in
patriam solum seminantem beneficia, wątpić
nie trzeba, iż zyczliwym chęci civium metet gra-
titudines. Desideria przytym woiewodztwa W-go
wielmożny imć pan poseł nasz w niżej wyra-
żonych punktach exponet: 1-mo. Niepotrzeba
obszernemi słowy, afflictissimum prowincyi wiel-
kiego xięstwa Litewskiego opisywać statum, bo
te każdy nietylko praktykuie, gdy miseros
sensus consiliumque fugit, lecz y ktoby mise-
rabili indoleret sorti, nie nayduie, kiedy niby
iurato foedere varia calamitatum genera, zgrom-
adziwszy się in viscera patriae, iuż tu sobie
specialiter w woiewodztwie naszym Wileńskim
et in metropoli wielkiego xięstwa Litewskiego
z ostatnią civium gementisque populi zgubą
domicilium założyły. Woysk auxiliarnych, pros-
piciendo terazniejszych coniunctur finem, re-
zydencya in corde patriae acz zda się być po-
trzebna, że iednak przez nieznośne prowianty,
furaży, pienezne kontrybucye kozackie, z ra-
bunkami czaty, iuż penitus woiewodztwo Wi-
leńskie per despoliationem poszło in praedam
vicinis, przeto tedy wielmożny imć pan poseł nasz
urgentissime instabit do i. o. imści kanclerza
y regimentarza generalnego woysk wielkiego
xięstwa Litewskiego, ażeby autoritate, qua pol-
let, mógł takowe adinvenire media, które by
woiewodztwo nasze od ostatniej zguby, od
prowiantów, furażów, pieneznych kontrybucyi,

czat y rabunków kozackich per totum vindicare
mogły; iako tedy o tey łaskawey uczynności
i. o. xiążęcia imści kanclerza y regimentarza
generalnego woysk wielkiego xięstwa Litew-
skiego woiewodztwo nasze nic nie wątpi, tak
y owszem upadłe nutrit nadzieie, że se duces
patremque geret et consulet punctis. 2-do.
Dotąd ieszcze tacito sensu ubolewało super mi-
seram sortem suam woiewodztwo nasze Wileń-
skie, ale kiedy omnes patientis animi sensus
superavit nieznośna od swoich że braci oppres-
sia, iuż musi rumpere silentium, a żal swój
złożywszy in praecordiis paterni pectoris i. o.
xiążęcia imści, kanclerza y regimentarza iene-
ralnego woysk wielkiego xięstwa Litewskiego,
exponere, będąc dobrej nadziei, że iako pro
praeterito justam odbierze iustorum petitorum
satisfactionem, tak in futuro a simili impetitione
omni assecurabitur securitate. Diwisia pod
komandą wielmożnego imć pana Kazimierza
Baranowicza, strażnika polnego wielkiego xię-
stwa Litewskiego, tak nas offixit, że z ostat-
niego prawie do życia despoliavit sposobu, który
imć, wyexcypowawszy za dwie raty podymne
y nie dawszy czasu y terminu do wydania
pomienionego podatku, po domach y dworach
szlacheckich non in tempore sancito, legis con-
stitutione praescripto, nietylko należąca quanti-
tatem ex lege dispositam wybrał, lecz insuper
po trzy grosze od złotego każdego kwitowey
y exekucyiney extorsyi, mimo wyraźną wołę
constitucyi, in solo fundamento abusivo licen-
tiosi ausus strictissime, z niezmiernym ludzi
ubogich płaczem, exequować komenderowauym
od siebie ludziom rozkazał, jakoż de facto ad
ultimum quadrantem cum summo gemitu po-
puli intenciom swoim zadość uczynił; nie wi-
dząc tedy inszego pro futuro salwowania swojego
woiewodztwo nasze Wileńskie sposobu, czyni
rekurs do wielkiej władzy i. o. xięcia imści
kanclerza y regimentarza generalnego woysk

wielkiego księstwa Litewskiego, iak nayuniżen-
 niey upraszając, ażeby pomieniony wielmożny
 imć pan Baranowicz—strażnik polny wielkiego
 księstwa Litewskiego, de injuste exacto trzy-
 groszowey od złotego pensyi et in proprium
 usum obróconey censu reddat strictissimum
 calculum, injuriatis uczynił adaequatam dam-
 norum satisfactionem; a zaś w przysłym czasie
 ażebyśmy ab hoc insuportabili podatku onere,
 iako cale zniszczeni, z osobliwey łaski y kle-
 mencyi i. o. xiążęcia iego mości, kanclerza
 y regimentarza generalnego woysk wielkiego
 księstwa Litewskiego, per totum mogli być uwol-
 neni. 3-to. Niewyrażony słowem dworów y
 wiosek rabunek przez imć pana Kekebusza—
 półkownika woysk nayiaśnieyszey Monarchini
 Rosieyskiej doniesie y upraszać będzie iak
 nayuniżeney wielmożny imć pan poseł nasz
 iaśnie oświeconego, xiążęcia imci kanclerza y
 ieneralnego regimentarza woysk wielkiego xię-
 stwa Litewskiego o mocną y skuteczną inter-
 pozycyą, ażeby naznaczona komissya od nay-
 iaśnieyszey Monarchini Rosieyskiej iak nay-
 prędzey expediowana była. 4-to. Lubo to pewna,
 że ipsa virtus merces et praecium sibi, nec
 est indigna laudis, że iednak sub modio celare
 nie godzi się candelam, przeto y woiewodztwo
 nasze Wileńskie, mając słuszny wzgląd iustum-
 que recognitionem wielkich w oyczyźnie zasług
 wielmożnego imć pana Jana Benedykta z Ru-
 sinowa Wolskiego—chorążego woiewodztwa na-
 szego, teraz recenter ex domo servitutis ad
 patrios lares szczęśliwie wróconego, iako nay-
 uniżeney instat do i. o. xięcia imci kanclerza
 y regimentarza ieneralnego woysk wielkiego
 xięstwa Litewskiego, ażeby pomieniony imć
 pan chorąży nasz, na honorze y fortunie iniu-
 riaty, przez rekomendacyą skuteczną do ma-
 iestatów iego królewskiej mości pana naszego
 miłościwego mógł mieć iustam tak damnorum,
 iako y honori recompensacyą. 5-to. Jeżeli to

pewną, że tam poenis, quam praemiis stat
 omne regnum, y woiewodztwo nasze Wileńskie
 ex motivo debito gratitudinis et ex obligatione
 iustitiae, gdy wielkich w oyczyźnie zasług in
 numero liczy ad servos wielmożnego imć pana
 Andrzeia Radziwińskiego Frąckiewicza—surro-
 gatora woiewodztwa Wileńskiego, który pro
 maiestate et libertate zelando a cognata acie
 po dwa razy detentus, cum periculo vitae et
 dispendio fortunae, iako multa tulit, sudavit
 et alsit, to ażeby przez osobliwą promocyą
 iaśnie oświeconego xiążęcia imści kanclerza
 y regimentarza generalnego woysk wielkiego
 xięstwa Litewskiego u nayiaśnieyszego króla
 imści Awgusta trzeciego, pana naszego miłoś-
 ciwego, tam ex pane bene meritorum, iako ex
 gradibus honorum condignam mógł mieć ex
 distributiva justitia recognitionem, singularis-
 sime wielmożny imć pan poseł nasz do iaśnie
 oświeconego xięcia imści kanclerza y regimen-
 tarza generalnego woysk wielkiego xięstwa
 Litewskiego instabit. 6-to. Acz by y zasła
 verborum obsigilacya powinna reserari in re-
 cognitionem znacznych w oyczyźnie, a specia-
 liter w woiewodztwie naszym Wileńskim za-
 sług wielmożnego imć pana Mikołaja Petru-
 sewicza—czesnika Wileńskiego, który gdy do-
 piero podwakroć innocentissime przez kozaków
 w Wilnie y w domu własnym przez imć pana
 Kekebusza—półkownika woysk Rosieyskich,
 funditus zrabowany, przeto woiewodztwo nasze
 Wileńskie, zważywszy y wielkość zasług et
 notabilem na fortunie cladem, singularissime
 suplikuje do i. o. xięcia imści kanclerza y re-
 gimentarza generalnego woysk wielkiego xięstwa
 Litewskiego, ażeby pomieniony imć pan Petrus-
 sewicz—czesnik Wileński, iako emeritissimus
 woiewodztwa naszego civis, z osobliwey kle-
 mencyi iego królewskiej mości, pana naszego
 miłościwego, tak na fortunie, iako też et ex
 distributiva justitia wakansów mógł być ukon-

tentowany, o to iako nayuniżeney w. imé pan poseł nasz iaśnie oświeconego xięcia imci kanclerza y regimentarza ieneralnego woysk wielkiego xięstwa Litewskiego upraszać będzie. 7-mo. Zagęszczone a prawie niechrześciańskie, qua publice, qua privatim varia scelerum genera iustam od naywyższego pana że sprowadzają vindice coelo na prowincją wielkiego xięstwa Litewskiego nemesim, edocent nos exempla, które w teraznieyszey koniunkturze patimur, quod maximum, że takowe niezbożne facinora, coby miały exemplariter puniri, to przeciwnym sposobem przy sposobionych sobie mocnych protekcjach, ex male actis gloriari non erubescunt. Swięży a nieszczęśliwy przykład, w teraznieyszey oplakaney rewolucyi nad godnym z imienia y znacznych w oyczyźnie zasług wielmożnym imé panu Michale Tyzynhawzie—podkomorzym Wileńskim, wprzód incarcerowanym, denique w Oszmianie, sine ulla convictione, tumultuario ausu, tyranice rozsiekanym, cum summo gentis scandalo, a przed Bogiem

y światem miserabili abominatione wykonany, że dotąd ieszcze żadney innocens sanguis nie odbiera satisfakcyi, clamat vindictam de coelo, a zaś woiewodztwo nasze singularissime instat do i. o. xięcia imści kanclerza y regimentarza generalnego woysk wielkiego xięstwa Litewskiego, ażeby do dobrotliwey klemencyi podał sposób lacrimabundo successori do dochodzenia y skutecznego innocentissimi sanguinis konwinkowania. Cetera fidei et dexterritati wielmożnego imé pana Franciszka Tyzenhawza — starosty Inturskiego, posła woiewodztwa naszego, commituntur. U tey instrukcyi podpis ręki wielmożnego imé pana dyrektora temi słowy: Imieniem całego woiewodztwa podpisuję się: Benedykt Jan z Rusinowa Wolski—chorąży y dyrektor congressu woiewodztwa Wileńskiego.

Który to ten instrument, za podaniem onego ad acta, iest do xiąg głównego trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1735 г. Августа 16-го дня.

Изъ книги № 88, за 1734—1735 г., л. 201.

60. Инструкція дворянства Смоленскаго воеводства, данная посламъ на Варшавскій сеймъ.

Дворяне Смоленскаго воеводства, собравшись на сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ на *антекоммуніальный* сеймъ инструкцію слѣдующаго содержания:

1) По засвидѣтельствованіи королю вѣрнопопуданническихъ чувствъ дворянство проситъ его сохранить по старинѣ рѣчь *conventa*;

2) Сохранить наилучшія отношенія къ Россійской Императрицѣ;

3) Проситъ о выводѣ россійскихъ войскъ изъ предѣловъ рѣчи-посполитой;

4) Объ уничтоженіи податей съ имѣній землевладельцевъ;

5) Объ уничтоженіи какихъ бы то ни было конфедераций, какъ нарушающихъ правильное теченіе дѣлъ въ государствахъ;

6) О воспрещеніи посламъ получать отъ иностранныхъ государствъ *пенсій*;

7) О возвращеніи государственныхъ клейнотъ въ отечество;

8) Объ уравниеніи денежнаго курса червонныхъ злотыхъ съ монетами сосѣднихъ государствъ; остальные 12 пунктовъ заключаются въ себѣ ходайство по дѣламъ равныхъ должностныхъ и частныхъ лицъ.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego piątego, miesiąca Augusta ósmnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy tysiąc siedmsetny trzydziesty piąty obranymi, comparendo personaliter patron imć pan Jan Kazimierz Woyna—krajczy Mścisławski, opowiadał, prezentował y do akt podał instrukcyą, od iaśnie wielmożnych, wielmożnych ichmościów panów dygnitarzów, urzędników, szlachty, obywatelów woiewodztwa Smoleńskiego wielmożnym ichmościom panom Michałowi Sliźniowi—Krewskiemu y Felicyanowi Łoykowi—Żukowickiemu starostom, posłom, na seym następujący obranym, daną, którą podając do akt prosił nas sądu, ażeby ze wszystką w niey wyrażoną rzeczą była przyjęta y do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych wpisana; jakż my sąd oną przyiowszy

w xięgi wpisać rozkazali, którą wpisując de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

Instrukcyja, od nas dygnitarzów, urzędników, szlachty, obywatelów woiewodztwa Smoleńskiego na seymiku przedseymowym za uniwersalami, od nayiaśnieyszego króla imci Augusta trzeciego, pana naszego miłościwego, wydanyimi, ad locum solitum zebranych, wielmożnym ichmościom panom Michałowi Sliźniowi—Krewskiemu y Felicyanowi Łoykowi—Żukowickiemu starostom, zgodnie przez nas obranym posłom, w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym trzydziestym piątym, miesiąca Augusta szesnastego dnia. Po tak wielu zazdrośney fortuny przeciwnościach w pospolitym między szczęściem y nieszczęściem obrocie, gdy się skołatana conjuratis in praelia ventis oyczyna do brzegu zabiera, komuż sprawiedliwiey podziękować należy, ieżeli nie Panu panujących, od którego jus suum wziowszy iego królewska mość, pan

nasz miłościwy, nie tylko regnare, ale też de-
corem suum induere zaczął, gdy nam przez
złożenie seymu do zupełnego uspokojenia nay-
skuteczniejsze podał media, które uprzemym
sercem woiewodztwo nasze przyiwszy, nietylko
powinno panu swemu wyraża podziękowanie, ale
też ażeby w zaczętych szczęśliwie panowaniu
longe fata fluant prospera vita, usilnie życzy,
niewątpiąc o tym, że za nieporównanym iego
królewskiej mości, pana naszego miłościwego,
circa bonum publicum staraniem y łaskawym roz-
iątrzonych serc ugłaskaniem veniet felicior aetas,
o co votis et suspiriis do Pana panów concur-
rendo, a na propozycye od iego królewskiej
mości, pana naszego miłościwego, reponendo,
ichmościów panów posłów obligeiemy, ażeby
quam primum iego krolewskiej mości, panu
naszemu miłościwemu, podziękowali za oycow-
skie ku nam oświadczenie, że to panowanie
bez żadnego od nayiaśniejszego świętey pamięci
Augusta wtórego, rodzica swego, do tronu prawa
y praetextu nad wolnym państwem otrzymawszy,
nienarusznie circa tuitionem legum et liber-
tatis według poprzysiężonych sacrosancte pak-
tów zachowa. *Secundo.* Ponieważ konserwacya
państw y królestw naybarzciey consistit in
cultura stateczney y nienaruszoney przyiaźni
z sąsiedzkimi potencjami y w obserwancyi za-
chodzących z nimi traktatów, zaczym któż nie-
przyzna, że ratio status et conservationis rzeczy-
pospolitey naszej, z okoliczności terazniejszych
konjunktur w chrześciaństwie, praecipue w tym
consistit, ażeby dobra przyjaźń y harmonia
servare z nayiaśniejszą Monarchinią Rossyiską,
z którey antecessorami nie tylko rzeczpospo-
lita traktatami y sojuszami iest zmocniona, ale
też y z własnych teyże nayiaśniejszey Monar-
chini wydanych manifestów iest ubezpieczona
o iey przyiaźnych ku sobie intencyach, że żad-
ney w państwach y granicach rzeczypospolitey
nie pretendeie awulsi lub diminucyi, owszem

całość praw, przywileiów, swobod, wolności y
szerokości granic cum annexis provinciis contra
quoscunq̃ usurpatores et agressores, ne quid-
quam respublica detrimenti capiat, bronić y
utrzymywać deklaruie: zaczym iniungimus ich-
mościom panom posłom naszym, aby omnes
ineant modos et rationes, które by dawną przy-
iaźń y zachodzące między polskim y rossyiskim
państwem soiusze y traktaty utwierdziły. *Tertio.*
A że do utrzymania in integro tychże paktów
y soiuszów należy wypełnienie onych, zaczym
ichmość panowie posłowie inter alias materias,
wziowszy pro primo obiecto nieznosne, naybar-
ziciey w pogranicznych od Rygi powiatach, idque
w Wiłkomierskim, Upitskim y Kowieńskim,
także y w xięstwie Żmudzkiem przez pieniężne
y prowiantowe podatki uciemiężenie, suplikować
będą do maiestatu iego królewskiej mości, pana
naszego miłościwego, ażeby zwykłym pańskim
swoim super gemitu et fletum populi respek-
tem w to potrafił, iakoby nayprędsza z państw
Korony polskiej y wielkiego xięstwa Litew-
skiego woysk Rossyiskich mogła subsequi eva-
cuatio, co specialii curae et sollicitudini ich-
mościów panów posłów nietylko committimus,
ale też amore boni publici ichmościów obstrin-
gimus. *Quarto.* Utrzymuiąc constitutionem elec-
tionis iego królewskiej mości, pana naszego
miłościwego, ażeby proiekt względem zniesienia
podatków z dobr ziemskich do skutku przy-
wiedziony był, ciż ichmość panowie posłowie
starać się będą. *Quinto.* Chcąc mieć zupełne
stanów rzeczypospolitey uspokojenie, ażeby po
rozwiązaniu wszystkich konfederacyi tak gene-
ralney, iako też partykularnych, wszystkie nowe
zaciągi y wyprawy ustały, także aby omnes
actus contra maiestatem y stanom, przy dō-
stojenństwie iego królewskiej mości będącym,
pokóy wzruszaiący, albo też materiam status
dotykaiący, aboleantur, condemnentur et elimi-
nentur, ichmość panowie posłowie nasi promo-

vebunt. *Sexto.* Wielą prawami korrespondencye z postronnymi, inscia republica, mianowicie in materia status, zabronione, zaczym reassumptionem tych wszystkich constytucyi ciz ichmość panowie posłowie w pamięci mieć powinni będą y żadnych od postronnych monarchów pensyi brać nie powinni. *Septimo.* Clenodia rei publicae, tanquam ornamenta regni et regum, za granice wywiezione, ażeby omni meliori modo praevia investigatione vindicari mogły, ichmość panowie nasi wespoł z innymi ichmościami sposób umówić mają. *Octavo.* Niepośledniemu staraniu y pamięci ichmość panów posłów zalecamy reductionem monetae czerwonych złotych ad aequalem cum vicinis cursum; inne zaś punkta, iako to: obmyślenie securitatis internae et externae, iako też maiestatis iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, desolationis żup y dobr stołowych, opatrzenie artyleryi, cekawzów, garnizonów, aukcyi prowentów, otworzenie miennicy, ad communem sensum całej izby poselskiej odkładając. *Nono.* Za iaśnie oświeconymi, iaśnie wielmożnymi, wielmożnymi ichmościami pany senatorami, ministrami y dygnitarzami utriusque gentis suplices woiewodztwo nasze przez ichmościów panów posłów mittit do respektu pańskiego praeces, ażeby de liberalitate regia distinctim udzielić raczył, mianowicie: iaśnie oświeconemu xiążęciu imci Wiszniowieckiemu—kanclerzowi y generalnemu woysk Litewskich regimentarzowi, którego wielkość godności, żadney za sobą niepotrzebująca zalety, ani promocyi, loquitur ipsa sibi, universum sparsa per orbem, więc ażeby to, na które iusto meritorum przez cały wiek swój certamine zasłużył, praemium, to iest, buława wielka, a iaśnie oświeconemu xiążęciu imci Radziwiłowi—marszałkowi nadwornemu, takż virtutum et meritorum incremento dobrze zaszczyconemu, buława polna Litewska, korona zaś polna iaśnie wielmoż-

nemu imć panu Lubomirskiemu—woiewodzie Sandomirskiemu, oddane były, urgentissime ichmość panowie posłowie nasi promovebunt. *Decimo.* Tychże ichmościów panów posłów obstringimus, ut instent do łaski pańskiej iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, za iaśnie wielmożnym imć panem Sapięhą—kaszellanem Trockim, do pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego ex votis nostris kandydatem; za iaśnie oświeconym xiążęciem imć Radziwiłem—woiewodą Nowogrodzkim, iaśnie wielmożnym ichmość panem Zawiszą—podkomorzym Litewskim, Ponińskim—instygatorem y marszałkiem generalney konfederacyi koronney, ażeby distincta ichmościów merita distinctis muniorum praemiare nie zapomniął gratiis. *Undecimo.* Wielą recessami w konstytucyach, mianowicie w ostatniej coronationis iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, oddane do pamięci rzeczypospolitey zabicie y na placu pod Kowalewem za oyczynę położenie dwóch wielmożnych ichmościów panów Pawła y Dominika Łoyków, że dotąd effectum wdzięczności successoribus sortiri nie mogło, zaczym przypominając hos heroicos actus pomienionych ichmościów, ażeby do respektu pańskiego z całej rzeczypospolitey instent, ichmość panom posłom naszym pilno zalecamy. *Duodecimo.* Takż recessem, w konstytucyi roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego szóstego wyrażonym, odłożono iest danie kwitu successoribus iaśnie wielmożnego imć pana Kotła—podskarbiego wielkiego xięstwa Litewskiego, ażeby y to, jako już po uczynioney dostateczney kalkulacyi skutkiem effectuetur, promotioni ichmościów panów posłów rekomendujemy. *Decimo tertio.* Następują do pamięci y respektu pańskiego wiadome całemu xięstwu Litewskiemu krzywdy y szkody, przez Kiekibusza y żyda Hirszę rożnym obywatelom Litewskim poczynione, mianowicie wiel-

możnym ichmościom panom Burzyńskiemu—instygatorowi wielkiego xięstwa Litewskiego, Wolskiemu—chorążemu Wileńskiemu, Petruszewiczowi—czeszni-kowi tegoż woiewodztwa Wileńskiego, Monkiewiczowi—takozż czeszni-kowi, za któremi, na substancyach y na samym zdrowiu przez więzienie ichmościów panów chorążego Wileńskiego y Monkiewicza zruinowanymi, ichmość panowie posłowie instabant y o wydanie tak Kiekibusza, iako też Żyda, ludzi państwa naszego usilnie domawiają się. W tymże interessie do tychże osób nie przepomnią wielmożnego imć pana Frąckiewicza—pisarza ziemskiego Smoleńskiego, summopere variis extorsionum generibus oppressum, similiter y wielmożnego imć pana Szczyta—czeszniaka wielkiego xięstwa Litewskiego. *Decimo quarto.* Zagęszczone, a prawie niechrześcijańskie, qua publice, qua privatim varia scelerum genera, iustam że od najwyższego pana sprowadzają vindice caelo na prowincją wielkiego xięstwa Litewskiego Nemesim, edocent nos exempla, które w teraznieyszej konjunkturze patimur, a quod maximum, że takowe facinora, coby miały exemplariter puniri, to przeciwnym sposobem sobie przysposobiwszy mocne protekcyę, ex male actis gloriari non erubescunt. Swięży a nieszczęśliwy przykład, w teraznieyszej opłakaney rewolucyi na godnym z imienia y znacznych w oyczyźnie zasług wielmożnym imć panu Michale Tyzenhauzie—podkomorzym Wileńskim, wprzód incarcerowanym, denique w Oszmianie tumultuario ausu, sine ulla convictione, cum summo gentis scandalo, a przed Bogiem y światem abominatione, wykonany, zaczym injungimus wielmożnym ichmość panom posłom naszym, ażeby talia inpracticata exempla amnestya nie pokrywała, owszem clamanti de coelo vindictam sanguini do dochodzenia iustum jus successoribus ad iniuriantes zachowano było.

Decimo quinto. Kamienica Żółta pod Orłem Donatowska, w mieście Wilnie, na Świętojańskiej ulicy obok z pałacem Chodkiewiczowskim leżąca, ad praesens imci xiędza Józefa Donata—kanclerza dyecezyi Smoleńskiej, ob respectum zasług Jana Donata—chorążego, iako obloquitur constitutio roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt wtórego, follio quadragesimo, ażeby od stancyi deputatów na trybunale obranych perpetuis temporibus salvis oneribus civitatensibus uwolniona była, staraniu ichmościów panów posłów pilno zalecamy. *Decimo sexto.* Ponieważ ichmość xięża Karmelicy Bosi prowincyi Litewskiej, odłączywszy się od prowincyi koronney, nie więcey, iako trzy konwenta do siebie należące mając, dwa, to jest: Warszawski y Poznański, in supplementum pauci numeri konwentów, per decretum oyca świętego Klemensa dwunastego otrzymali, zaczym ażeby te dwa konwenta z dekretu oyca świętego przy prowincyi Litewskiej in perpetuum konserwowane były, ichmość panowie posłowie nasi animadvertent. *Decimo septimo.* Za interessem imć pana Woyny—krayczego Mściławskiego, względem odeszłych dóbr w woiewodztwie Smoleńskim antecessoribus imci, iako też względem szkod in statu praesenti poniesionych, curabunt ichmość panowie, iakoby praemissorum condigna mogła subsequi przez respekt pański gratitudo. *Decimo octavo.* Similiter interes ichmościów panów kniazioż Juchniewiczów Birbaszów względem dóbr, ante unionem lennością z wniesieniem summy nadanych, Dobuże, Piotrowicze, Holenie, Sledziuki, Trylesin y Bowki nazwanych, w powiecie Orszańskim leżących, quondam od starostwa Mihilowskiego odłączyzonych, antecessoribus ichmościów panów Birbaszów przywilejami najiaśniejszych królów approbowanych, aby na teraznieyszym seymie roborowany był y rekompensa za straty y expensa prawne, z

okazyi j. w. imć pana z Tęczyna Osolińskiego—podskarbiego wielkiego koronnego, poniesione, na dobrach tegoż imci obmyślona była, pamięci ichmościów panów posłów zaleca się. *Decimo nono.* Dygnitarstwo wielkiego xięstwa Litewskiego iaśnie wielmożnych ichmościów panów pisarzów wielkich y referendarza Litewskiego ażeby według praw y dawnych zwyczajów in executione circa distributivam iustitiam zostawało, ciż ichmość panowie posłowie omnino domowią się. *Vigesimo.* Dalsze punkta, które by sprawiedliwości świętey prawom y wolności przeciwne niebyły, owszem bonum publicum et integritatem rzeczy pospolitey concernerent, fidei et activitati wielmożnych ichmościów panów posłów committendo,

podpisujemy się. Actum ut supra w Wilnie. U tey instrukcyi przy pieczęci na laku przycisnoney podpis ręki iaśnie wielmożnego imć pana dyrektora seymiku woiewodztwa Smoleńskiego temi wyraża się słowy: Antoni J. Fr. Rędziewiczski Łoyko—woyski Oszmiański, marszałek trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego y dyrektor seymiku woiewodztwa Smoleńskiego, imieniem całego woiewodztwa podpisuię się.

Która ta instrukcyja, za podaniem oney przez patrona wyżey mianowanego do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięta y wpisana.

1735 г. Августа 24-го дня.

Изъ книги № 88, за 1734—1735 г., л. 231—238.

61. Инструкція дворян Виленскаго воеводства депутатамъ на главный сеймъ Варшавскій.

Дворяне Виленскаго воеводства, собравшись на сеймикъ, въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ заседаній, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на избирательный сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) По засвидѣльствованіи предъ королемъ Августомъ III вѣрноподаническихъ чувствъ дворянства, послы обязываются познакомиться съ содержаніемъ *пактовъ конвентовъ*, по которымъ производилась королевская присяга, и если въ нихъ допущены какія либо измѣненія, домогаться дополнительной присяги по старинѣ; особенно имѣть въ виду конституцію 1717, по которой не допускается никакихъ послабленій дисидентамъ.

2) Просить короля о принятіи мѣръ въ водворенію мира внѣшняго и внутренняго; но при

выдачѣ амнистій руководствоваться осторожностію и лицамъ, не служившимъ въ военномъ вѣдомствѣ, таковыхъ не выдавать.

3) Позаботиться о сохраненіи и укрѣпленіи дружбы съ Русскою Монархиней, которая обѣщала сохранить не только прерогативы и вольности дворянства, но и цѣлость границъ рѣчи-посполитой; также согласно ея обѣщанію возвратить изъ Кіева актовыя книги великаго княж. Литовскаго, забранныя еще въ 1655 году;

4) Ходатайствовать о выводѣ русскихъ и саксонскихъ войскъ изъ предѣловъ рѣчи-посполитой, частью по причинѣ разоренія края, частью по причинѣ прекращенія конфедерацій; напомнить также ему и о сохраненіи древней вѣры польскихъ королей;

5) Просить его о содержаніи дѣйствующей

пѣхоты на счетъ королевщинъ, которыя въ прежнія времена удовлетворяли не только военнымъ потребностямъ, но служили также средствомъ для вознагражденія лицъ заслуженныхъ въ государствѣ.

6) Потребовать прекращенія таможенныхъ злоупотребленій, которыя проявляются въ видѣ различныхъ льготъ разнымъ привилегированнымъ лицамъ съ явнымъ ущербомъ для скарба и обидой для купцовъ; хлопотать, чтобы складъ такихъ товаровъ былъ устроенъ въ Ковнѣ.

7) Ходатайствовать о воспрещенія жидамъ вывозить серебряную монету за границу, объ открытіи монетнаго двора и уравниеніи достоинства монеты съ сосѣдними государствами.

8) Принималъ во вниманіе быстрое богатѣніе жидовъ, какъ посредствомъ захвата торговли, такъ и умѣнія пользоваться политическими обстоятельствами въ свою пользу,—требовать увеличенія съ нихъ подымной подати подъ страхомъ проскрипціи.

9) Ходатайствовать объ увольненіи шляхетскихъ имѣній отъ аграрной повинности.

10) Позаботиться объ исправленіи законовъ, особенно объ исправленіи судей, которые часто забываютъ Бога, законы и совѣсть и судятъ не по правдѣ, а по своему произволу и въ свою личную пользу; потребовать постановленія, чтобы въ трибуналь могли поступать только апелляціи, такъ какъ практикующіеся приемы уклоненія отъ исполненія судебныхъ приговоровъ отнимаютъ у обиженныхъ всякую возможность дожидаться отъ

трибунала рѣшенія по своему дѣлу: по этому настаивать, чтобы издано было законоположеніе, строго запрещающее сторонамъ обращаться по одному и тому же дѣлу въ разные судебныя инстанции.

11) Требовать, чтобы содержаніе, присвоенное извѣстнымъ должностямъ, было отдаваемо лицамъ, несущимъ эти должности, а не лицамъ постороннимъ, что практикуется до сихъ поръ, вопреки здравому смыслу.

12) Постараться о возобновленіи законнаго количества чоповой пошлины, а не произвольнаго, которое практикуется въ настоящее время съ явной обидой и разореніемъ воеводства.

13) 14) 15) 16) 17) 18) 19) 20) 21) пункты заключаютъ въ себѣ ходатайства по дѣламъ должностныхъ и частныхъ лицъ.

22) О вознагражденіи Виленскаго кармелитскаго монастыря, понесшаго убытки и разореніе на 600,000 злот. отъ политическихъ замѣшательства.

23) Объ открытіи въ Ригѣ костела и римско-католическаго богослуженія, подвергшихся насилію и закрытію.

Остальные пункты инструкции до 35) включительно заключаютъ въ себѣ ходатайства по дѣламъ частныхъ лицъ и р.-к. духовенства, возникшимъ большей частью подъ влияніемъ совершавшихся въ то время политическихъ событій; нѣкоторые изъ нихъ касаются столкновеній здѣшнихъ дворянъ съ русскими.

Roku tysiąc siedmset trzydziestego piątego, miesiąca Augusta dwudziestego wtórego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z wojewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy, wyż na dacie pisany, obranemi comparendo personalliter u sądu patron imć pan Stanisław Koszarzewski—starosta Nowosiołkowski, instrukcją prześwietnego wojewodztwa Wileńskiego, na seym następujący pacificationis, wielmożnym iehmościom panom Janowi Benedyktowi z Rusinowa Wolskiemu—chorążemu wojewodz-

twą Wileńskiego y Mikołaiowi, Antoniemu Piotruszewiczowi — czesznikowi wojewodztwa Wileńskiego, posłom tegoż wojewodztwa daną y służącą, ad acta podał, prosząc nas sądu, ażeby ten instrument ze wszystką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany, iakoż my sąd ony przyiowski w xięgi wpisać de verbo ad verbum rozkazaliśmy, którego tenor sequitur estque talis.

Instrukcyja, od nas senatorów, dygnitarzów

duchownych y świeckich, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty y obywatelów województwa Wileńskiego, in fundamento uniwersału iego królewskiej mości Augusta trzeciego, pana naszego miłościwego, na seym walny sześćniedzielny pacificationis do Warszawy pro die vigesima septima Septembris anni praesentis wydanego, do Wilna ad solitum locum consiliorum zgromadzonych, wielmożnym ichmościom panom Janowi, Benedyktowi z Rusinowa Wolskiemu—chorążemu województwa Wileńskiego y Mikołajowi Antoniemu Piotruszewiczowi—czesnikowi województwa Wileńskiego, posłom od nas zgodnie, nemine contradicente, na seym walny obranym, roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego piątego, miesiąca Augusta szesnastego dnia dana. A kiedyż barziej, ieżeli nie dopioro, w terazniejszym czasie, doznawamy szczęśliwą experyencyą, że ubi humana deficiunt, ibi divina incipiunt media, kiedy iuż zdesperowana de summa vitae oyczynna nasza vitales zda się recolligere spiritus, gdy szczyrze aplikująca się ad salutem universi oycowska iego królewskiej mości Augusta trzeciego, pana naszego miłościwego, ręka providam łask pańskich apposuit curam, niechcąc nas widzieć extra modum consilii, ut consulamus nobis et prospiciamus patriae, przezornymi na seym walny sześćniedzielny Warszawski convocat uniwersałami; za co, przy nayniższym (podziękowaniu) pro paterna cura et sollicitudine erga bonum publicum, ichmość panowie posłowie nasi cum eo staną in conspectu domini voto, ut gloria eius micet, velut inter ignes luna minores. Desideria zaś województwa naszego Wileńskiego w niżej wyrażonych punktach ichmość panowie posłowie nasi, sub fide, honore et conscientia, ut sint in executione, promovere curabunt. *1-mo.* Informowane, tak z doszłej od iego królewskiej mości, pana naszego miłości-

wego, przez wielmożnego imci pana dworzana y posła instrukcyi, iako też z adresowanych od iaśnie oświeconych y iaśnie wielmożnych ichmościów panów senatorów y ministrów status Korony polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego, a principaliter iaśnie oświeconego xiążęcia iego mości arcybiskupa Gnieźnieńskiego — prymasa Korony polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego, expedicji województwo nasze, iako providencya Boska, a cuius nutu regum et regnorum dependent vicissitudines, wszystkie te nieszczęśliwości, w które nas publiczne zamieszanie weгнаło było y do ostatniej ruiny oyczynę wiodło, in eventum clementissimum zamieniło, kiedy utrzymawszy na tronie polskim nayiaśniejszego króla imci Augusta trzeciego, pana naszego miłościwego, którego zacość nie tylko w dawniejszych antecessorach, którzy diadema regni intulerunt w Polskę, ale też niedawno zesłym ś. p. nayiaśniejszym Augustcie wtórym, który gloria sua toti illuxit orbi, iest nietayna, tym nas ubłogosławiła szczęściem, że y terazniejszy pan nasz miłościwy, gloriosissimo antecessorów swoich idąc tractu, ledwie co tylko designatum à saeculis dla siebie conscendit solium, wszystko to, co ad interitum patriae nakierowało się było, clementia et iusta moderatione odwróciwszy, a cokolwiek concertat bonum patriae, iako providus pater, przez poprzysiężone circa coronationem sui pacta conventa y przyrzeczone vinculo sacramenti sponsye manutenere et conservare przyrzekłszy, niezawodną uczynił nam nadzieię, że za panowania iego pax et iustitia nostris reforescent in annis, za co supremo numini y iego królewskiej mości, tanquam vicarium tenenti potestatem, uczyniwszy nayniższe podziękowanie, ichmć panowie posłowie nasi, a idąc przykładem starszey braci naszej, iaśnie wielmożnych, iaśnie oświeconych ichmościów

panów senatorów y ministrów status, circa praestandum homagium iego królewskiej mości, powinni wyznać nomine całego woiewodztwa naszego iego królewską mość za pana naszego y iego maiestatu tuitionem et defensionem upewnić. A lubo z teyże instrukcyi iesteśmy informati, iż iego królewska mość pacta conventa in omni solennissima formâ spisane poprzysiągł y nie spodziewamy się z nich nil dissonum legibus publicis emanare, iednak iż te pacta conventa, ani żadne sancita, za panowania iego królewskiej mości zaszłe, w woiewodztwie naszym publicata nie są, curabunt ichmość panowie posłowie nasi weyść in trutiam onych y iezeliby czego niestawało, iuxta antiquas praxes, żeby dopeñniono, doyrzeć, osobliwie ażeby przeciwko konstytucyi tysiąc siedmset siedymnastego roku in favorem dissidentium nic niebyło. 2-do. De securitate interna iak ma być provisum conferent ichmość panowie posłowie nasi, tak z iaśnie wielmożnemi ichmościami panami senatorami, ministrami y drugimi utriusque provinciae ichmościami pany posłami, żeby unito et unanimi voto et consilio mogła ta rana, (którą oyczyna od swoich że synów a braci naszych cierpi), absque violentiis mediis być zgoiona, y w tym placabunt maiestatem, ut non sit iustitia dissociata a clementia. A że w takowych okazach solita praxi zwykła bywać inter belligerentes amnestia, pod którą etiam licentiosi et invasores oppressoresque osób y dóbr szlacheckich podszywać się zwykli, przeto iezeli komu ex clementia reipublicae będzie dana amnestia, ażeby ta tylko directe et expresse do tych osób, które, w aktualney regularney służbie pod trąbą woyskową zostając, in Martis campo co przeciwko sobie wykroczą, ściągala się, a do tych, którzy przy naiezdzie dóbr szlacheckich, osobliwie w żadney służbie woyskowej niebędących, vel alio titulo

komu co zawinią, nieregulowała się, curabunt doyrzeć ichmość panowie posłowie nasi. 3-tio. Jezeli conservacya państw y królestw naybarzieszy consistit in cultura stateczney y nie-naruszoney przyiaźni z sąsiedzkiemi potencyami y w obserwancyi zachodzących z niemi traktatów, zaczym któż nie przyzna, że ratio status et conservationis rzeczy pospolitey naszej, z okoliczności teraznieyszych coniunktur w chrześcijaństwie, praecipue w tym consistit, ażeby dobrą przyiaźń y harmonią servare z nayiaśnieyszą Monarchinią Rossyiską, z której antecessorami, nie tylko rzecz pospolita traktatami y soiuszami iest zmcniona, ale też y z własnych teyże nayiaśnieyszey Monarchini wydanych manifestów iest ubezpieczona o iey przyiaźnych ku sobie intencyach, że zadnych w państwach y granicach rzeczy pospolitey nie pretendeie awulsi, albo dyminucyi, owszem całość praw, przywilejów, swobod, wolności y szerokości granic, które Korona polska y wielkie xięstwo Litewskie, cum connexis provinciis, usque ad praesens momentum possidet, contra quoscumque usurpatores et aggressores, ne quidquam republica detrimenti capiat, bronić y utrzymywać deklarue. Zaczym iniungimus ichmościom panom posłom naszym, aby na blisko następującym seymie omnes inean modos et rationes, któreby tak dawną przyiaźń y zachodzące między polskim a rossyiskim państwem soiusze y traktaty były utwierdzone, iako też aby y nowy z tąż nayiaśnieyszą Monarchinią mógł stanąć obowiazek, któryby commoda, emolumenta et securitatem tych oboygá narodów contra quosvis aggressores iako naymocniey y naylepiey ugruntować potrafił, żeby też do prowincyi Kurlandskiej y do części Inflant, które świętey pamięci nayiaśnieyszy Piotr Alexieiewicz—monarcha Rossyiski przyrzekł do państw naszych przywrócić, ponieważ ta woyna,

do zakończenia której to było suspensum, już się skończyła, nullo sibi reservato praetextu restituere chciała. Similiter akta trybunałskie, ziemskie y grodzkie prowincyi wielkiego księstwa Litewskiego, ieszcze w roku tysiąc szesćsetnym pięćdziesiątym piątym zabrane y do Kijowa wyprowadzone, wydać y wrócić rozkazała, w czym publica desideratur legatio. 4-to. Woyska zagraniczne nayiaśniejszey Monarchini Rossyiskiey, in viscera regni wprowadzone, których już wcale daley sustentare et alimentare przy naszych ruinach, nieurodzajach y dalszych plagach Boskich niemożemy, żeby miały w dalszy czas na ostateczną naszą zgubę w państwach rzeczy pospolitey subsistere, racyi niewidzący, ile kiedy idąc in recognitionem maiestatu, wszelkie scyssyie y confederacye, które niektórych z nas invitos do siebie wciągnowszy, do tych czas mogły reddere suspicatos, iego królewskiey mości revocamus et tuitionem osoby y maiestatu iego królewskiey mości spondemus, qua praevia recognitione instabunt ichmość panowie posłowie nasi o nieodwloczną tak Rossyiskich, iako też woysk iego królewskiey mości Saxonskich ewakuacyą. Remonstrabunt też przy tey proźbie ichmość panowie posłowie nasi iego królewskiey mości antiquam fidem monarchów polskich, której pleno ku narodowi naszemu corde wyznawali, iż super sinum cuiusvis civis bezpiecznie recumbere mogą, a zatym expetent, żebyśmy tego kredytu y u iego królewskiey mości nie tracili. 5-to. Nie iest ieszcze do ostatka zwątlona w siłach swoich rzecz pospolita, lubo ią domowe ad praesens nadtargały niezgody, że dla zaszczytu iego królewskiey mości, także dla utrzymania praw, swobod y wolności swoich nie miała znaleźć sił sposobnych, y przeto dla potrzebney omnino aukcyi y retencyi woyska takowe wynayduie media, ażeby ichmość pa-

nowie posłowie wziowszy to przed oczy, iako królewsczyzny wszystkie, titulo panis benemeritorum nazwane, z których przedtym absolutni monarchowie nie tylko benemeritos pascebant et provincias suas defendebant, ale też dalsze debellabant nationes; przeto tedy, vigore dawnych praw, piechota wyprawna ażeby dawana była, ichmość panowie posłowie serio promovere et manutenere curabunt. 6-to. Skarb wielkiego księstwa Litewskiego ab inductis, etiam in afflictissimo reipublicae statu, absque tam intolerabili, iako teraz conqueruntur handlujący, aggravatione, znaczną więcey kilkukroć sta tysięcy czynił importancyą, a teraz z wielkim pogorszeniem y publiczną szkodą do barzo małej pensyi iest ponizony, a to dla wielu protekcyi y potencyi, w czym ażeby się zabieażo publicznemu uszczerbkowi, a na zapłatę woysku mogło exrescere subsidium, nie widzi innego medium woiewodztwo nasze, iako tylko obligować ichmościów panów posłów, ażeby starali się quam strictissime opisać, aby poczowszy od naywyższego do nayniższego cuiuscunque status et conditionis, duchowny y świecki człowiek, od wszelkich towarów wwożących y wywożących, według instruktarzów uformowanych, na wszystkich trzech komorach takąż importancyą, iako y kupcy, bez żadney defalki, ochrony y paszportów, rachuiąc złote, grosze y pieniądze nie na pruską, ani tynfową, ale pro currenti moneta, bez żadnego kwitowego honorarium y na kogo akkommodacyi, płacił. Tych że towarów skład, ażeby nie daley, iako w mieście Kownie, vigore dawnych konstytucyi, był determinowony; a tak y extorsyie, krzywdy y płac ludzki ustana y importancya do znacznych przyidzie aukcyi. A ponieważ konstytucya tysiąc siedymset siedemnastego roku, providendo securitati skarbu, zkądby żołnierz niezawodną miał płacę, sub titulo czopowego,

szelegnego opisała, iż do contrahencyi onego nie powinien być *admissibilis contrahent*, któryby in duplo *aequivalentem* importancyi skarbowey swoiey własney nie pokazał fortuny, tedy *simili modo* chcąc mieć woiewodztwo nasze y skarb wielkiego xięstwa Litewskiego, który daleko iest większey importancyi, obwarowany, obliquie ichmościów panów posłów, ut *promoveant eandem circumscriptionem* dla skarbu, żeby także imć pan podskarbi miał in duplo *aequivalentem* fortunam. Że zaś iaśnie wielmożny imć pan Sołohub—terazniejszy podskarbi wielkiego xięstwa Litewskiego, *tantae aequivalentiae* substancyi swoiey nie ma, zacyzm obligantur ichmość panowie posłowie nasi ministerium imci *pro vacanti* podać y tego dopomnieć się, żeby *strictum calculum* ze wszystkich dat, procentów y, cokolwiek *ex publico aerario* na siebie obrócił, indilate *restituat, sub confiscatione bonorum*. Pensya też in *futurum* iaśnie wielmożnych ichmościów panów podskarbach na rok *ultra numerum ad summum* osimdziesiąt tysięcy złotych polskich *ne excedat, providebunt* ichmość panowie posłowie nasi. A iako iaśnie wielmożnym ichmości panom podskarbim wielkiego xięstwa Litewskiego *cum omni renitente ubiquinarium absque appellatione*, tak é *converso iniuriato* przez dependentów iaśnie wielmożnego imć pana podskarbiego wielkiego xięstwa Litewskiego z samym że iaśnie wielmożnym imć panem podskarbim wielkiego xięstwa Litewskiego *summario processu* powinno *determinari forum*. 7-mo. Ad *augendos reipublicae proventus*, a na zabiezenie *enervationis* oneyże, ażeby żydzi y inne handlujące osoby srebra za granicę nie wyprowadzali; należałoby otworzyć *menicę*, o co *expetent consensum universalem* rzeczy-*pospolitey* ichmość panowie posłowie nasi, ażeby hoc opus było *commissum* w prowincyi wielkiego xięstwa Litewskiego iaśnie

wielmożnemu imci panu podskarbiemu wielkiego xięstwa Litewskiego *seu alio plus offerenti*, który *tenebitur* doyrzeć, ażeby nie była *falszowana moneta*, ale in *valore, pondere et existentia* *correspondens acceptabili etiam* w pogranicznych państwach *monetae*. A tak kiedy to wszystko *adimplebitur* y skarb *augebitur*, y onus *podatkowania tolletur*. 8-vo. Żydzi też wielkiego xięstwa Litewskiego *ponieważ per suas machinationes* y przez wynajdzone różnemi *praetextami* y protekcyami sposoby nie tylko znaczne od ludzi kupieckich do siebie przyciągneli *handle* y zarobki, z których *abundanter profituią*, ale też in hoc *turbido statu*, implikowawszy się do różnych partyi y znalazzzy dla siebie *media lucrandi*, stan etiam *rycerski uciemigzyli*, a siebie *zbozacili*; zacyzm ażeby do *połównego* większego, *przynamniej in duplo*, niż *constytucya* roku *tysiąc siedmset siedymnastego* naznaczyła, byli *przynagleni, sub proscriptione de regno*, które *połównie* także na *zapłatę* wojsku *caedere* powinno. 9-mo. A ponieważ takowe *proponuntur media*, które *ad restaurandum et erigendum* znaczney *milicyi robur* niechybnie *sufficere* mogą, zacyzm *quam urgentissime invigilare* powinni ichmość panowie posłowie nasi, ażeby stan *szlachecki* y ich *dobra ab agraria contributione* byli *wolni* y imć pan Baranowicz—strażnik *polny* wielkiego xięstwa Litewskiego, który *contra sancita reipublicae, sub regimine* *nayiaśniejszego pana constituta*, w *terazniejszym* roku ten *podatek cum salario plus quam iniuste extorsit, ut restituat, domowią* się. 10-mo. *Correctura iurium* iakie ma w sobie *perplexitates*, iż to nie *tayno* *całemu* xięstwu Litewskiemu, zacyzm *obwiazuiemy* *ichmościów panów* *posłów* *naszych*, ut *urgeant meliorationem* oney, a *naybarzief* ut *inveniant modum* nie tak *sądów*, iako *sędziów* *poprawy*, którzy *częstokroć* *zapomniawszy* *Boga, prawa* y *sumnienia*,

non secundum iustitiam et obloquentiam praeo-
yuczystych, ale secundum velle suum zwykli
ferować iudicata, czyniąc kontrakty z stronami
o swoje sentencie y one plus offerenti inva-
diuiąc; strony też potentiores, które in con-
temptum legis z wyciężeniem uboższych, nie
iuz kilkakroć, ale kilkanaście razy dopuściwszy
się condemnować, ponieważ nigdy nie dopusz-
czają per fortem resistentiam ad executionem
dekretów przywodzić, curandum opisać, ażeby
każdy, in causis simplicium iniuriarum za trze-
cim dekretem, a in causis propriarum inscrip-
tionum et expulsionum za powtórny dekre-
tem renitens exekucyi, był in perpetuum pro
incapaci wszelkich urzędów, także activae et
passivae dekret, ażeby iuz za oczewisty był
rozumiany, ad executionem omnimode przywie-
dziony, circa primam fundationem iurydykcyi
sądów trybunalskich nie inne sprawy, iako
tylko appellationum od urzędów ziemskich,
grodzkich y podkomorskich temu sądowi ad
iudicandum determinowane były, a inne sprawy
in foris sibi competentibus agitabuntur, które
potym sądy trybunalskie abusive przywłasz-
czywszy sobie, ponieważ causarunt faraginem
aktoratów w registrach sądowych, że, ob con-
cursum mniej należących do sądu akcyi, in-
iuriati rozsądzenia spraw appellacyjnych do-
czekać się przez długie czasy niemogą. Ad
haec ponieważ y w tym dzieie się wielka
krzywda, że strony unikające sprawiedliwości
świętey, za przypozwaniem siebie do ziemstwa
albo do grodu, dawszy się kondemnować, viā
condemnationis do trybunałów propter solam
prolongationem sprawy wyprowadzać zwykły,
przeto obviando takowym invencyom curabunt
ichmość panowie nasi przez correkturę opisać,
ażeby abhinc ex competentia actionis do grodu
lub ziemstwa zapozwana strona, tamże y contra-
vencyą ad ultimum gradum convinkowana była

y ażeby za pokazaniem pierwszey litispenden-
cyi w grodzie, czy w ziemstwie trybunał pro
finali decisione do tego urzędu odsyłał, etiam
z przeciwnego aktoratu sprawy, salva iednak
a definitiva sententia appellatione. 11-mo. Dzieie
się y w tym niemała krzywda stanowi szla-
checkiemu, kiedy w wojewodztwach y powia-
tach benemeriti, otrzymawszy przywilej na
iaki urząd, titulo tylko solo w zasiadaniu mu-
neris sui zaszczycają się, a prowent, antiquitus
do tychże urzędów należący, in usus aliarum
personarum idzie; przeto ażeby ten abusus,
iako z słusnością nie zgadzający się, penitus
był zniesiony y przy którym urządzie iaki by
się prowent znajdował, teyże osobie, która za
przywileiem w wojewodztwie lub powiecie
mieysce swoje zasiada, omnino był incorporo-
wany y oddany, urgebunt ichmość panowie
posłowie. 12-do. Taryfa czopowego, szelężnego
województwa Wileńskiego, cum summa prae-
aggravatione do siedmiudziesiąt tysięcy exten-
dowana, iako niemałe miastu y wojewodztwu
uczyniła gravamina, tak y w wypłaceniu ta-
kowej summy causatur zawód, przeto tedy
ad iustam quantitatem, ile in hac miserabili
miasta facie płacenia czopowego, szelężnego,
ażeby była redukowana, ichmość panowie po-
słowie nasi urgentissime curabunt. 13-tio.
Lubo wielkie y znaczne cum discrimine zdro-
wia y fortun iaśnie oświeconego xiążęcia imci
Korybuta Wiszniowieckiego—kanclerza y re-
gimentarza woysk wielkiego xięstwa Litew-
skiego, magni et per saecula memorandi hae-
rois, fama, volando per orbem, ku oyczynie
ogłosiła zasługi, iednakże y wojewodztwo nasze
Wileńskie, gdy iusto iuditio recognoscit, iako
erga regem fides, in patriam amor, pro liber-
tate zelus specialiter elucescunt, ażeby tak
wielkie zasługi buławą wielką nad woyskami
wielkiego xięstwa Litewskiego z dobrotliwy
łaski iego królewskiej mości iaśnie oświeco-

nego xiążęcia imci kanclerzowi y regimentarzowi woysk wielkiego xięstwa Litewskiego rekompensowane były, ichmość panowie posłowie nasi urgentissime instabunt. 14-to. Któż nieprzyzna, owszem ipse invidus fatebitur livor y wielkiego imienia zacność, y wysokich cnot wspaniałość, et ad fortia agenda z nieskomparowaną aplikacją, z azardem życia pro bono communi doskonałość w osobie iaśnie oświeconego xiążęcia imci Michała Radziwiła—marszałka nadwornego wielkiego xięstwa Litewskiego, który, gdy totus in patriam effusus, dotąd multa tulit, sudavit et alsit, ażeby tak wielkie zasługi in gradu praemiorum steriles cere nie mogły, woiewodztwo Wileńskie, gdy inszych u siebie ad condignum tantorum meritorum mercedem nie znajduie sposobów, szuka in remotiori, obligując ichmość panów posłów swych, ut instent do maiestatu iego królewskiej mości y stanów rzeczy-pospolitey, iakoby buława polna wielkiego xięstwa Litewskiego iaśnie oświeconemu xiążęciu imci marszałkowi nadwornemu wielkiego xięstwa Litewskiego conferowana była. 15-to. Kiedy cała prowincya wielkiego xięstwa Litewskiego respicit et recognoscit wielkich cnot doskonałość y zniezrachowanych w oyczyźnie zasług promptitudines iaśnie wielmożnego imć pana Sapielhy—kasztelana Trockiego, w tenczas y wotewodztwo Wileńskie, niechcąc degenerare a recto iudicio, pro unico sobie licząc solatio, ut tam eximiae virtutes dignissimis coronentur praemiis, który gdy mądrą radą y przezornym obmyśliwaniem w senacie dotąd infirma regni nostri sanabat, ażeby z osobliwej łaski y oycowskiej klemencyi iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, iaśnie wielmożnemu imć panu kasztelanowi Trockiemu, veluti magno Fabio, vero Cato ni pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego post ascensum iaśnie oświeconego xiążęcia imćci, kanclerza y regimentarza woysk wielkiego xięstwa

Litewskiego conferowana była, ich mość panowie posłowie nasi do iego królewskiej mości y stanów rzeczy-pospolitey urgentissime instabunt. 16-to. Wielkie, qua sagò, qua togà w oyczyźnie zasługi iaśnie oświeconego xiążęcia imci Radziwiła—woiewody Nowogrodzkiego, iako splendide in patrio elucescunt sole, tak niemniej erubescendum, gdy tantorum meritorum nulla dotąd extat merces; przeto woiewodztwo Wileńskie, niechcąc na się ingratitude zabierać censuram, obligue ichmościów panów posłów, ut instent do maiestatu iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, iakoby ex distributiva iustitia et ex pane bene meritorum tak wielkich zasług nagroda subsequi mogła. 17-mo. Niemiał by ten dobrego rozeznania, któryby niedoyrzał wielkich w koronie Polskiej y w wielkim xięstwie Litewskim zasług emeritissimi Fabii iaśnie wielmożnego imci pana Józefa Potockiego—woiewody Kijowskiego, który dotąd, chcąc salvare universos, non exclusit singulos, a iako zawsze iest in gradu meritorum, tak ażeby liczyć się mógł in primo ordine praemiorum, nil iustius sądzi woiewodztwo nasze Wileńskie, iako, ex clementia principis, ut conferatur iaśnie wielmożnemu imci panu woiewodzie Kijowskiemu munus buławy wielkiej koronney, o co instabunt do iego królewskiej mości y stanów rzeczy-pospolitey ichmość panowie posłowie nasi. 18-vo. Jeżeli to prawda, że tam paenis, quam praemiis stat omne regnum, y gdzie niemasz dobrym nagrody, a złym kary, quid sunt regna, nisi mera latrocinia, przeto woiewodztwo nasze Wileńskie, lubo a longe zostające, nie tylko w koronie Polskiej, lecz y w wielkim xięstwie Litewskim, eximias magnorum meritorum, prae a teneris elucescentes virtutes iaśnie wielmożnego imć pana Lubomirskiego—woiewody Sandomirskiego, gdy dulci recordatione recognovit, non leve pondus addit obligacyi swoich

ichmościom panom posłom swoim, pilno zaleciwszy, iakoby in conspectu principis stanowszy, ut munus buławy polney kōronney conferatur iaśnie wielmożnemu imć panu wojewodzie Sandomirskiemu, instare starali się. 19-no. Y kogoż latere mogą wielkie y znaczne, nie tylko ex dignissima aevorum serie, lecz y z własney osoby swoiey w oyczyźnie zasługi iaśnie wielmożnego imć pana Zawiszy — podkomorzego wielkiego xięstwa Litewskiego, który gdy y dopiero de recenti gloriosissime legacyi publiczney do nayiaśniejszey Imperatorki Rossiiskiey, cum decore et emolumento gentis gessit provinciam, ażeby tedy od nayiaśniejszego pana copiosissima tantorum meritorum y od stanów rzeczy-pospolitey subsequi mogła merces, instabunt ichmość panowie posłowie nasi. 20-mo. Jeżeli czyie w oyczyźnie, ile in hac circumstantia rerum, elucet zasługi, toć inaestimabile pondus ex gloriosissime gesto pro rege, lege, fide et patria officio pociąga magni sui nominis iaśnie wielmożny imć pan Łodzia Poniński — marszałek ieneralney confederacyi, który ex puro zelo utrzymania praw, swobod y wolności oyczystych, gdy nil intentatum reliquit, przeto inter primos candidatos ex distributiva iustitia iego królewskiej mości ażeby mógł być policzony, urgentissime instabunt do maiestatu iego królewskiej mości y do stanów rzeczy-pospolitey ichmość panowie posłowie nasi. 21-mo. Wiele recessami w konstytucyach, mianowicie w ostatney coronationis iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, oddane do pamięci rzeczy-pospolitey zabicie y na placu pod Kowalewem za oyczyzną położenie dwóch wielmożnych ichmościów panów Pawła y Dominika Łoyków; że dotąd effectus wdzięczności successoribus sortiri niemógł, zaczynam przypominając hos heroicos actus pomienionych ichmościów, ażeby do respektu pańskiego y całej rzeczy-pospolitey instent, ichmościom panom

posłom naszym pilno zalecamy. 22-do. Tak wielą praw y konstytucyami obwarowana immunitas kościołów y świątnic Pańskich, a w terazniejszy koniunkturze pessime abusa, gdy vim patitur, iako się to pokazało specialiter na kościele pod tytułem świętego Jerzego w Wilnie oyców karmelitów, który z klasztorem, cum omni suppellectili ecclesiastica z ozdob y argenterii, z depozytami różnych ludzi condycyi szlacheckiey y mieskiey, wynoszącą (poniosł) szkodę iustissimo pretio na sześć kroć sto tysięcy, ichmościom panom posłom naszym omnimode iniungimus, ut instent do króla incii y stanów rzeczy-pospolitey, iakoby takowe notabilia damna rekompensowane były. 23-tio. Wszak to pewna, że gdzie cultus viget divinus, tym państwowemu benedictio domini assistere zwykła, przeto tedy ex puro pietatis zelo wojewodztwo nasze Wileńskie urgentissime iniungit ichmościom panom posłom swoim, iakoby kościół y exercitium religionis romano-catholicae, vigore pactorum, w mieście Rydze (gdy dopiero przez zamknięcie siebie y relegowanie kapłana in vim patitur et opprimitur) in suo robore inviolabiliter zostawały. 24-to. Zagęszczone, prawie niechrześcianskie, qua publice, qua privatim varia scelerum genera, że iustam od najwyższego pana na prowincyą wielkiego xięstwa Litewskiego zprowadzają Nemesim, edocent nos exempla, które w terazniejszy koniunkturze patimur, a quod maximum, że takowe niezbożne facinora, coby miały exemplariter puniri, to przeciwnym sposobem przy mocnych protekcyach ex male actis gloriari student, świeży a nieszczęśliwy przykład w terazniejszy opłakaney rewolucyi nad godnym imienia y znacznych w oyczyźnie zasług wielmożnym imć panem Michałem Tyzenhauzem — podkomorzym Wileńskim, przód incarcerowanym, na substancyi funditus zrabowanym, denique w Oszmiane, sine ulla convictione, cum summo gen-

tis scandalo, a przed Bogiem y światem miserabili abominatiōne, tyrannice rozsiekanym y zabitym, że dotąd ieszcze niewinna krew żadney nieodbiera satysfakcyi. clamat vindictam de coelo, co ichmość panowie posłowie nasi, tak iego królewskiey mości, iako y stanom rzeczypospolitey remonstrowawszy, urgentissime instabunt, iakoby z dobrotliwey clemencyi iego królewskiey mości y stanów rzeczypospolitey był podany sposób successori do dochodzenia y convinkowania innocentis sanguinis. Także in simili zabicie y zamordowanie w domu przez kozaków y kałmuków spieczonego na ogniu imć pana Heronima Tyzenhauza—woyskiego Wileńskiego że dotąd tanti sceleris nie odebrało nagrody, ichmość panowie posłowie nasi iego królewskiey mości y stanom rzeczypospolitey donoszą, urgente tantorum scelerum condignam satisfactionem. A że praetensya regimentu konnego iaśnie wielmożnego imć pana hetmana polnego wielkiego xięstwa Litewskiego iest nie mała, respektem summy hybernowey, nieoddaney z starostwa Inturskiego, ta ażeby in supplementum et levamen strapionego successora serca była skassowana y z starostwa Inturskiego zniesiona, tak iego królewskiey mości, iako y stanów rzeczypospolitey ichmość panowie posłowie nasi upraszać będą. 25-to. A komuż tajne po niemałej części prowincyi wielkiego xięstwa Litewskiego przez rabunki szlacheckich dworów y osób samych, w detencyą branych y do Rygi odsyłanych, notabilia damna, causata przez imć pana Kikibusza—podpółkownika woysk Rossyiskich nayiaśnieyszey Imperatorki, który że tu swoją mając possessyą in regione nostra, takowe ważył się popełnić kryminalne excessa, iako to specialiter practicum nad wielmożnym imć panem Burzyńskim—instygatorem wielkiego xięstwa Litewskiego y nad imć panem Eliaszem Marcinkiewiczem, podsejdkiem Wileńskim y innemi woiewodztwa Wileń-

skiego ichmości pany obywatelami, przeto singularissime iniungimus wielmożnym ichmościom panom posłom naszym, ażeby tak krzywdy y szkody mogły być rekompensowane iniuriatis, iako y sam imć pan Kikibusz, w naszym kraiu mający possessyą, do sądu trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, lub woyskowych sądów pro ultima convictione był oddany, o co urgentissime ichmość panowie posłowie nasi instabunt. Tudzież niewinna detencya wielmożnego imć pana Pawła Marcinkiewicza—sędziogo ziemskiego Upitskiego, za ordynansem imć pana ienerała Bismarka, z domu wziętego y do Rygi zaprowadzonego, z okazyi takowey detencyi, że y fata zakroczyły y na fortunie notabiliter zniszczony, ut successoribus iusta subsequatur satisfactio, c iż ichmość panowie posłowie nasi promovere non intermittent. 26-to. Lubo ex occasione publicae calamitatis wszyscy niemal obywatele wielkiego xięstwa Litewskiego notabilia passi damna, że iednak singularissime przez przechody woysk auxyliarnych znaczną na fortunie wielmożny imć pan Ignacy Frąckiewicz—pisarz ziemski Smoleński poniosł szkodę, przeto imć panowie posłowie nasi instabunt do iego królewskiey mości, iakoby tak wielkie szkody ex clementia principis mogły być rekompensowane. 27-mo. Consumpta na usługach prześwietnego trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego aetas imć pana Józefa Zmijowskiego—regenta ziemskiego woiewodztwa Wileńskiego, niżeli pro suis meritis powinna a republica odbierze gratitudinem, ad praesens instabunt ichmość panowie posłowie nasi, ażeby kamieniczka imci, quondam Gierkowiczowska nazwana, w mieście Wilnie, na Końskim zaułku leżąca, ab omnibus oneribus civitatensibus, także od stancyi poselskich, deputackich y kommisarskich in perpetuum była uwolniona et iuri terrestri inkorporowana, salvis oneribus reipublicae z pół-

dymu. 28-vo. Ponieważ na pomnożenie chwały y honoru Boskiego stała prowincya Litewska w. oo. karmelitów Bosych, a że tylko trzy konwenty w Litwie mieli, przysądzone są dwa conwenty przez dekret oycy świętego Clemensa dwunastego, Warszawski y Poznański, które ażeby według dekretu przy prowincyi Litewskiej były conserwane. 29-no. Ponieważ imć pan Władysław Stanisław Potwiński— stolnik Owrucki, brat nasz z woiewodztwa naszego, był obranym za posła do Krakowa na seym koronacyiny najiaśnieyszego króla imci Augusta trzeciego, pana naszego miłościwego, gdzie dla zamieszanych czasów przy konfederacyi przez lat dwie swoim sumptem trwać musiał, z niemają strata, a barziej że od przeciwney strony na fortunie wiecznie z tej okazały na kilkanaście tysięcy iest zgubiony, o rekompensę do iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, woiewodztwo Wileńskie wielmożnym ichmościom panom posłom rekomenduie, aby tam raczyli promowować. In simili y za kolegą imć panem Zaleskim, ciz ichmość panowie posłowie instabunt. 30-mo. Niektórzy zakonnicy w wielkim xięstwie Litewskim, osobiwie ci, którzy największe possident dobra, tak królewskich, iako y szlacheckich fundacyi, odważyli się contemnere sądu trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego compositi iudicii y lubo od stu piędziesiąt lat rozprawowali się, zapozwani o takowe dobra, iterum gdyby byli adcytowani do tego trybunału na przeszłych cadencyach, osobiwie a clero singulari, odważyli się per contemptum patriae legis et immemorabilis consuetudinis otrzymać inhibicye a sacra nuntiatura, sub paenis excommunicationis, privationis beneficiorum y zapłaćenia tysiąca czerwonych złotych, a to dla tego, ażeby securius mogli przywłaszczuć sobie cudze sąsiedzkie grunta y fortuny, wiedząc, że żaden nie odważy się dla odległości

miejsca y dla wielkich kosztów w Rzymie prawować się,— przeto promovebunt ichmość panowie posłowie, aby rzecz-pospolitą raczyła obviare takim intencyom ichmość xięży zakonników per publicam constitutionem, ażeby pomieniony trybunał wielkiego xięstwa Litewskiego compositi iudicii miał potestatem obiudicandi od takowych dobr za dowodem takowych inhibicyi. 31-mo. Constat ex notorietate facti, iż niektórzy ichmość panowie officerowie woysk Rossyiskich kościoły kazali palić, iako to w powiecie Wiłkomierskim imć pan Ropp podpółkownik kazał zpalić kościół Pogirski, plebanią y ecclesiasticam supellectilem zabrać, zaczym iako krzywdy boskiey upomnia się ichmość panowie posłowie na tym seymie pacificationis. Et in simili kościoła katedralnego w Wilnie będącego rabunek, tymże ichmościom panom posłom, ut vindicent iniuriam Dei, recommendatur. 32-do. Kamienica Żółta pod Orłem Donatowska w Wilnie imć xiędza Józefa Donata—kanclerza diecezji Smoleńskiej, ażeby tylko od stancyi deputatów, na trybunał obranych, salvis aliis oneribus civitatensibus, uwolniona była, staraniu ichmość panów posłów pilno zalecamy. 33-tio. Interes imć pana Woyny respektem znaczney substancyi, w Smoleńskim woiewodztwie będącey, zkąd żadnego, iako exulant, gdy niema proventu, ażeby mógł mieć sposób inserviendi oyczyźnie y do alimentacyi przystoyney, ichmość panowie posłowie nasi instabunt do iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego. 34-to. Za interessem ichmościow panów kniazioów Birbaszów, obliguie woiewodztwo Wileńskie ichmościow panów posłów swych, ut instent do iego królewskiej mości, ne abeant à clementia principis vacuis manibus. 35-to. Znaczna dezolacya y rabunek imć pana Jakuba Wołka—rotmistrza garnizonu Wileńskiego, przez woysko Rossyiskie y zabicie żołnierzów zamkowych, krzywdy wynoszące

na czterysta talarów, także rabunek pod tenże czas stały imć pana Kazimierza Dombrowskiego na trzydzieście tysięcy, in simili noclegiem uczyniona krzywda przechodem woysk Moskiewskich, wynosząca na dwieście talarów bitych, w majątności Kamionce imć pana Antoniego Kolendy, ażeby o rekompensę pomienionych ichmościów ichmość panowie posłowie nasi iego królewskiej mości y stanom Rzeczypospolitey remonstrabant. Caetera fidei et dextertati wielmożnych ichmościów panów posłów

naszych commitimus. U tey instrukcyi podpis ręki wielmożnego imć pana dyrektora seymiku antecomitalnego woiewodztwa Wileńskiego his exprimitur verbis. Imieniem całego woiewodztwa podpisuię się Kazimierz Dowgiało Narbut—strażnik y dyrektor seymiku antecomitalnego woiewodztwa Wileńskiego.

Który to instrument, za podaniem onego ad acta, iest do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych wpisany.

1744 г. Ноября 12-го дня.

Изъ книги № 107, за 1747 г., л. 621.

62. Привилегія короля Августа III-го на двухнедѣльную ярмарку въ мѣстечкѣ Пѣтуховѣ.

Король Августъ III, по ходатайству придворныхъ чиновъ, разрѣшаетъ подкоморію Волковскаго повѣта Хлуссовичу открыть въ его имѣніи

Пѣтуховѣ двухнедѣльную ярмарку, въ чемъ и выдаетъ ему настоящую привилегію.

Roku tysiąc siedmsetnego czterdziestego siódmego, miesiąca Septembra wtórego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów, w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym czterdziestym siódmym obranymi, comparendo personaliter patron imć pan Mikołaj Turczynowicz Suszycki—skarbnik woiewodztwa Trockiego, opowiadał, prezentował et ad acta podał przywilej iego królewskiej mości Augusta trzeciego, na jarmark dwuniedzielny w miasteczku Pietuchowie, w powiecie Wołkowyskim, wielmożnemu imci panu Michałowi z Chłussowa Chłussowiczowi—podkomorzemu

powiatu Wołkowyskiego, z kancellaryi wielkiego xięstwa Litewskiego wydany, in rem et partem tegoż wielmożnego imci pana Chłussowicza—podkomorzego powiatu Wołkowyskiego, służący y należący, który; podając do akt prosił nas sądu, aby pomieniony przywilej iego królewskiej mości ze wszystką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany; jakoż my sąd ony przyiwszy w xięgi wpisać pozwolili, którego tenor sequitur estque talis:

August trzeci, z Bożey łaski król Polski i t. d. Oznajmujemy tym listem przywilejem

naszym komu o tym wiedzieć należy, iż przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, doniesiona nam iest supplica nomine urodzonego Michała z Chłussowa Chłussowicza—podkomorzego powiatu Wołkowyskiego, żebyśmy w dobrach Pietuchowie, w powiecie Wołkowyskim leżących, jarmark dwuniedzielny, to iest w dzień świętego Michała Archanioła, święta rzymskiego, dnia dwudziestego dziewiątego Septembra przypadać mający, nadać y ony w tym że miasteczku Pietuchowie perpetuis temporibus odprawować pozwolili, jakoż niniejszym listem przywilejem naszym temuż urodzonemu Chłussowiczowi—podkomorzemu Wołkowyskiemu, perpetuis temporibus w miasteczku Pietuchowie jarmark dwuniedzielny na święty Michał Archanioł nadajemy y ony handlującym wszelkimi towarami ludziom odprawować pozwolamy y tym przywilejem naszym takowy jarmark, aby się odprawował more jarmarków w innych miasteczkach od nas nadanych, korroborujemy, uwalniając ludzi handlujących od wszelkich niesłusnych depaktacyi, prawa nasze królewskie rzeczypospolitey y kościoła świętego katolickiego nie naruszenie zachowując. Na co się dla więksey wagi ręką własną podpisawszy pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Grodnie, dnia dwunastego mie-

siąca Listopada, roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego czterdziestego czwartego, panowania naszego dwunastego roku. U tego przywileju przy pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego podpis nayiaśnieyszego króla imci, takż na drugiej stronie teyże pieczęci notacya z podpisem wielmożnego imci pana sekretarza pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego, oraz na złożeniu tego przywileju konnotacya prokancellariatu na pieczęci his exprimuntur verbis: Augustus rex. Jarmark dwuniedzielny w miasteczku Pietuchowie, w powiecie Wołkowyskim, urodzonemu Michałowi z Chłussowa Chłussowiczowi—podkomorzemu Wołkowyskiemu confertur. Felix Owsiany—czesnik Wołkowyski, jego królewskiej mości y pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz. Cancellariatu illustrissimi et excellentissimi domini Joannis Friderici—comitis in Codeń, Czarnobyl, Dorohostaje et Sapieżyn, Sapięha, supremi magni ducatus Lithvaniae cancellarii, Brestensis, Gorzdoviensis, Propoyscensis etc. capitanei, sigillatum; est in actis.

Który to takowy przywilej, za podaniem onego przez wysz wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1752 г. Юня 12-го дня.

Изъ книги № 113, за 1752 г., л. 658.

63. Постановление жителей Витебскаго воеводства относительно защиты Витебскаго замка и избранія своимъ начальникомъ Ивана Гребницкаго.

Дворине Витебскаго воеводства, принимая во вниманіе, что послѣ вятія въ плѣнь Москвитиномъ Реута, Витебскіе замки остаются безъ всякой защиты, постановили: защищать ихъ вмѣ-

стѣ съ мѣщанами на свой счетъ и своими стрѣльцами; при этомъ стражникомъ избирають Гребницкаго, который защищалъ Витебскіе замки и во время первой Московской войны.

Рoku тисячъ siedmset piędziest wtórego, miesiācia Junii dwunastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów, w roku teraznieyszym ty-sięcznym siedymsetnym piędziesiątym wtóрым obranymi, comparendo personaliter patron w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego imć pan Mikołaj Życki — miecznik xięstwa Żmuyckiego opowiada, prezentował et ad acta podał instrument od obywatelów woiewodztwa Witebskiego na rzecz w nim we strzedzinie wyrażoną, Antoniemu wielmożnemu imć panu Hrebnickiemu służący y należący, który podając ad acta prosił nas sądu, ażeby pomieniony instrument ze wszytką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany: Jakoż my sąd przyiowski ony w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwolili, którego thenor sequitur estque talis:

My urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewodztwa Witebskiego oznaymuujemy tą naszą adtestacją, iż roku ty-sięć siedymsetnego piędziesiąt czwartego, mie-

siācia Junii trzynastego dnia, po wzięciu Reuta przez nieprzyaciela wiarołomnego Moskiewskiego, ziechaliśmy się do Witebska, gdzie spisawszy się y poprzysiāgszy sobie zarowno z pany mieszczany Witebskimi, przykładem przodków naszych, zachowując posteritati nostrae sławę dobrą, do gardł naszych nie odbiegać zamków Witebskich, które pod te nieszczęsne czasy żadnego praesidium niskąd nie mają, ani żołnierza, ani porządku doskonałego, do broni należytego, postanowiliśmy sami osobami swemi zostawać na zamkach Witebskich, mając przy sobie strzelców naszych każdy z maiętności swych, według kwitów, y straże czule odprawując we dnie y w nocy u kwater y w polu, naprawiwszy zruinowanie tych zamków z poddanemi naszymi podług sił naszych, co nie z żadney powinności, ani z niewoli żadney uczyniliśmy, którey libera respublica nostra non patitur, ale z szczegulney naszej miłości y sławy dobrej, która z przodków naszych, którzy ante gloriosi viverunt, y na nas spływa, takowa, że tego miejsca królom panom swoim nieustraszonym sercem kaźnych woien Moskiewskich dotrzymywali y niepodawali nigdy in praedam nieprzy-

iacielowi. Przy którym sprzysiężeniu naszym dla lepszego porządku zaraz obraliśmy reymentarzów y panów rotmistrzów, kwatermagistrow, a znając czułość y biegłość w dziełach rycerskich brata naszego obywatela Witebskiego, Połockiego pana Jana Hrebnickiego, który, służąc w wojskach iego królewskiej mości w różnych expediciach, representabat zawsze in persona sua arte et marte dzieła odważne przodków swoich y z nami. iako pierwszy Moskiewskiej wojny, za szczęśliwego panowania króla iego mości Władysława. na zamkach Witebskich rezydując, nieospale zawsze nie tylko że sam strażę odprawował, ale drugim z siebie przykład czułości dawał, obraliśmy natenczas iego mości strażnikiem; który za proźbą naszą ochotnie się takowey funkcji podiowski, nic nie wąpiemy, że ten urząd zwykłą czułością swoją będzie sprawował, któremu my w zawodzeniu straży posłuszni być mamy, a tę attestacją naszą daemy z podpisem rąk naszych przy pieczęciach naszych. Działo się w Witebsku, roku y dnia wyż mienionego. U tego instrumentu podpisy rąk ichmościów panów urzędników ziemskich, grodzkich, także rycerstwa y szlachty y obywatelów woiewodztwa Witebskiego tymi się

wyrażają słowy: Kazimierz Strawiński—podkomorzy Starodubowski, podwoiewodzi y reymentarz Witebski, Bazyl Szwogir Letecki manu propria, Alexander Kaczewski, Roman Szostowski — budowniczy Witebski, Łukasz Stawski—chorąży manu propria, Jerzy Kossov, Bazyl Podwiński—rotmistrz woiewodztwa Witebskiego, Ignacy Swiniarski ręką swą, Mikołaj Hurko — sędzia ziemski Witebski, Krzysztof . . . — pisarz Witebski, Józef Chrapowicki, Kasper Szwykowski, Krzysztof Dymitrowicz, Mikołaj z Brusiołowa Kisiel—podkomorzy Derptski, podsekek Witebski, Stefan Hurko, Samuel . . . Jan Zdzitowicz, Tomasz Downat Siesicki, Piotr Bobeasz, Alexander Żaba—czes. y rotm. Witeb., Krzysztof Osipowski—rotm., Andrzej Hurko pisarz, Andrzej Naytkowski, Jakub Pohoski, Alexander Hurko—kwatermagister Witebski.

Który to instrument, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona, scilicet wielmożnego iego mości pana Mikołaja Życkiego—miecznika xięstwa Żmuyckiego do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1752 г. Августа 21-го дня.

Изъ книги № 113, за 1752 г., л. 1259—1266.

64. Инструкція дворянъ Стародубовскаго уѣзда на ординарный сеймъ въ Городнѣ.

Дворяне Стародубовскаго повѣта, собравшись на сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ за-сѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на ординарный сеймъ въ Варшаву инструкцію слѣдующаго содержанія:

По засвидѣтельствованіи королю о вѣрно-подданническихъ чувствахъ повѣта и благодарности за поученія его о сохраненіи мира и политической независимости рѣчи-посполитой, ходатайствовать по слѣдующимъ дѣламъ:

О болѣе продолжительномъ пребываніи короля въ предѣлахъ рѣчи-посполитой, о предоставленіи большей печати в. кн. Литовскаго подканцлеру, и подляшскому воеводѣ—печати меньшей; о воспрепещеніи короннымъ лицамъ занимать должности въ княжествѣ; о наоминаніи министрамъ и сенаторамъ бюлети за сохраненіемъ законовъ; о сохраненіи королевскихъ столовыхъ доходовъ въ Курляндіи, которые за отсутствіемъ барона обращаются въ частную пользу; объ исправленіи монеты; о назначеніи новыхъ сенаторовъ въ трибуналь на вакантныя мѣста; о назначеніи пограничныхъ комиссаровъ для разбирательства спорныхъ дѣлъ

между пограничными съ Россіей жителями; о воспрепещеніи русскимъ безпошлинной торговли на витинахъ; о недопущеніи диссидентовъ къ занятію староствъ, королевщицъ и войсковыхъ должностей и объ изданіи по этому предмету особаго закона; о сохраненіи *liberum veto* за шляхтой въ полной неприкосновенности, хотябы въ противномъ случаѣ и пришлось сорвать сеймъ; объ исправленіи законовъ, сохраненіи правъ за Смоленскими изгнанниками и удовлетвореніи денежныхъ претензій наслѣдниковъ Стравинскаго и Палецкаго; о сохраненіи за желѣзными королевскими листами законной ихъ силы и преслѣдованіи лицъ нарушающихъ ихъ значеніе; о воспрепещеніи духовенству приобрѣтать новые фундуши и объ отнятіи у иезуитовъ имѣнія Данюшова, завѣщаннаго покойнымъ земскимъ писаремъ Коцицеиъ и предоставленіи онаго его наслѣдникамъ; въ остальныхъ пунктахъ выражаются частныя ходатайства по дѣламъ отдѣльныхъ личностей относительно служебныхъ и имущественныхъ интересовъ.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt wtórego, miesiąca Augusta dwudziestego trzeciego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim księstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów, w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym piędziesiątym wtórym obranymi, comparendo personaliter patron imé pan Mikołaj Życki—miecznik księstwa Żmudzkiego, opowiadał, prezentował y ad acta podał instrukcyą prześwietnego powiatu Starodubowskiego, od jaśnie wielmożnych ichmościów panów sena-

torów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty, obywatelów powiatu Starodubowskiego, iaśnie wielmożnym ichmość panom Thomaszowi Straszewiczowi—staroście sądowemu powiatu Starodubowskiego, Andrzeiowi Abramowiczowi—pisarzowi ziemskiemu woiewodztwa Wileńskiego, posłom obranym sine ulla protestatione daną, który podając do akt prosił nas sądu, aby pomieniona instrukcyja ze wszystką w niey inserowaną rzeczą była do xiąg trybunału głównego

wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęta y wpisana; iakoż my sąd oną przyiwszy w xięgi de verbo ad verbum wpiśać rozkazali, którey tenor sequitur estque talis:

Instrukcyja od nas senatorów, dignitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty, obywatelów powiatu Starodubowskiego na seym sześcianiedzielny ordynaryinny w Grodnie przypadający, w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym piędziesiątym wtórym, pro die Octobris dezygnowany, iaśnie wielmożnym ichmościom panom Thomaszowi Straszewiczowi—staroście sądowemu powiatu Starodubowskiego, Andrzejowi Abramowiczowi—pisarzowi ziemskiemu województwa Wileńskiego, obranym posłom, sine ulla protestatione powiatu naszego Starodubowskiego dana roku tysiąc siedmset piędziesiątego wtórego, miesiąca Sierpnia dwudziestego pierwszego dnia. Nie iest godzien pod słodkim panowaniem iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, szczęścia swego, ktokolwiek intinô non tangitur sensu szczerey y gruntowney przy wiernym podaiństwie wdzięczności za tak skuteczne koło powodzenia publicznego przezorney providencyi iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, czułości y starania, za którym, Bogu dzięki, dulcis nos ieszcze dotąd saturat quiet, po Boskim miłosierdziu oculatissimae prospectantiae mądrego rozsądzenia iego królewskiej mości in solidum debemus, że po oschłych na niedoszłym blisko przeszłym seymie obradach rzeczy-pospolitey na łonie miłego odpoczywa pokoiu, że przez tak częste seymów upadnienie status consilii experts nieupada, ut ipsis stat casibus, że od przeważających siły naszych sąsiadów gwałtu ieszcze niecierpiemy, że zwyczajne w wolnym narodzie animosae libertatis emulacye y niestworność powszechney niewzruszyły spokoyności, eximiae sunt partes

wielowładney opieki y przezornego panowania, pana naszego miłościwego. Pierwszą tedy in ordine powinność wkładamy na iaśnie wielmożnych ichmościów panów posłów naszych, żeby in publica facie rzeczy-pospolitey digna celebrent mentione niewysławione pana naszego miłościwego koło dobra pospolitego pieczołowanie y usilności y ażeby ad scabillum pedum iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, iak naysgłębsze eo nomine złożyli podziękowanie, przy mocnym upewnieniu, że firmisimum erit imperium, quo obedientes gaudent et felices sunt. Widział dotąd świat polski ab aevo contenta prawie serio tak wielkie dzieła y zasługi iaśnie oświeconych xiąząt ichmościów Czartoriskich ad perennaturam wieków memoriam dla dobra pospolitego sacrifikowane; też summa pro patria monumenta w osobie iaśnie oświeconego xiążęcia imci podkanclerzego wielkiego xięstwa Litewskiego adoruję w nim oczysta prowincya, nie tylko dopełniające, ale iuż przechodzące mensuras znakomitości y zasług praedecessorów iego, a te iako uniwersalne rzeczy-pospolitey appetiantur consideracyą, tak oraz in singulari nasz prześwietny powiat victimas słuszhney immolat zalety, annectendo to za pryncypalny projekt do instrukcyi na następujący seym wielmożnym ichmościom panom posłom, aby one przy następującey dystrybucyi wakanców do pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego iego królewskiej mości, panu naszemu miłościwemu quam flagrantissime zalecić raczyli. Wielkie in republica dzieła, znaczne zasługi domu Sapieżyńskiego w krótkich projekcie tego non enumeramus terminach, pogotowiu nieskonserowane merita y uczynki iaśnie wielmożnego imć pana wojewody Podlaskiego nie wyliczamy, bo w tym non parvi momenti ipsae prosperitatis manet opus, quam enixissime tylko zalecamy wielmożnym ichmościom panom posłom, aby diser-

tiori rekomendować one raczyli maiestatowi iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, ażeby iako iustus meritorum arbiter tak wielkie zasługi iaśnie wielmożnego imé pana wojewody Podlaskiego assensem do pieczęci mniejszey wielkiego xięstwa Litewskiego zwykłego pańskiego nie zaniechał praemiari względu. Tytu prawami obostrzona alternata wielkiego xięstwa Litewskiego gdy per conniventiam ministeryi seymu przeszłego złożeniem w Warszawie nadwreżoną została, zaczym wielmożni ichmość panowie posłowie nasi iak naygruntowniejsze wezmą przedsię śródki do assekurowania alternaty seymowej dla prowincyi naszej y czulsze baczenie na praw całości ichmościom panom ministrom pacis et belli insinuabunt. Z niemałym prowincyi naszej y to jest ukrzywdzeniem, iż senatoria, dygnitarstwa y panis bene meritorum, vetante lege, obywatelom koronnym distribuitur, a tytu expectantow w zasługach swoich osychać musi, przedto usilnie iniungimus ichmościom panom posłom, aby takowe prowincyi naszej ukrzywdzenia prawem świeżym dostatecznie opisali. Szerzące się w oyczyźnie naszej przez niedoyscie seymów bezprawie et abusus, przy pomieszaney intra concives harmonii y confidenciy, gdy żadnego mieć nie mogą do uleczenia lekarstwa nad jedną iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, bytność in visceribus państwa naszego, którego obecność z tytu doświadczenia gromadzące się in publicos turbines nie raz rozpedziła chmury, upadła dzwignęła y uszczęśliwiła w koronnym trybunale sprawiedliwości, więc zalecamy ichmościom panom posłom, aby starali się adinvenire efficaciam media, abyśmy w państwie naszym dłuższą y częstą mieć mogli pańską rezydencyą. Pro bono publico, wiernego poddaństwa solatio y dla konserwacyi praw całości przypomnieć też raczyć będą ichmość panowie posłowie ichmościom

panom ministrom, których oyczyzna pro custodibus legi mieć chciała, postrzeganie praw oyczystych, które często szwankują y z kluby swoiey wypadają, ani czułością ministeryi wsparte nie bywają. Xięstwo Kurlańskie w niesworności swoiey zamieszane, bez głowy y urzędu zostające, in privatos usus proventa mensae ducalis obracające, gdyby uwolnieniem xięcia Birona za interpozycyą króla imci do Monarchini Rosyiskiey ad malaciam et ordinem było przywróconym, curae imé panów posłów permittitur. Moneta w państwie naszym za granicę wyprowadzona gdy egestatem oney causavit, zaczym otwarcie miennicy promotebunt ichmość panowie posłowie, oraz aby moneta złey wagi y gatunku zakazaną była curabunt. Ponieważ dawniejszą konstytucyą naznaczeni iaśnie wielmożni ichmość panowie senatorowie do zasiadania w skarbowym trybunale niektórzy iuż są ex libro viventium delati, więc na ich mieyscu alios subsistuos urgebunt ichmość panowie posłowie. Od ściany Rossyiskiey różne suscitantur na granicy zaczepki; więc pro tuitione tranquillitatis et integritatis kraiu pogranicznego o ustanowienie sędziów pogranicznych instabunt. Wiadomo jest wszystkim, iako skarb wielkiego xięstwa Litewskiego publica patetur damna y znaczne rzeczypospolitey prowentów uięcie przez wolne Moskiewskich wicin na spławach Ruskich przechody, zaczym insinuamus mocno ichmość panom posłom, aby się serio o to na seymie terazniejszym domowili, gdyby ta krzywda publiczna publica lege ubezpieczona była y skarb wielkiego xięstwa Litewskiego od wicin Moskiewskich należące miał swoje dochody, przełożą ichmość panowie posłowie. Prócz inszych dawniejszych wielu praw konstytucye posledniejsze anni tysiąc siedymset siedemnastego mocno praecavit y obostrzyła, aby dissidentibus in religione urzędy woyskowe, starostwa

y wszelkie królewszczyzny niedostawały się, cum praejudicio concivium, w wierze prawdziwej będących et in republica dobrze zasłużonych, y aby tego postrzegali iaśnie wielmożni ichmość panowie hetmani y pieczętarze injunxit; jednak gdy się secus dzieie, iż ciż dissidentes często praeferuntur w promocjach do urzędów wojskowych y królewszczyzn, iedne directe ex distributiva gratia otrzymując, drugie studiose nabywając, zaczym ażeby na przyszłym seymie novella lege tym inconvenientiom zabezpiecono było, quam maxime ichmościów panów posłów obowiązujemy. Ante omnia obstarwać maia ichmość panowie posłowie, ażeby liberam vocem vetandi sacrosancte utrzymowali, etiam cum discrimine seymu. Correctura iurium wielkiego xięstwa Litewskiego, iako potrzebiująca poprawy, podług tak wielu projektow, wydanych do kancelaryi wielkiego xięstwa Litewskiego, aby ad effectum przyprowadzona była, instabunt quam urgentissime ichmość panowie posłowie. Immunitas dóbr exulum woiewodztwa Smoleńskiego y powiatu Starodubowskiego, tak legibus circumscripta y konstituciami korroborowana, niemey konstytucyą pacificationis roku tysiąc siedymset siedymnastego, oraz dobra w niey specyfikowane, tudziesz praerogativa honorów tegoż woiewodztwa y powiatu ażeby magis korroborowane były, usilnie domawiać się maia ichmość panowie posłowie. Dług urodzonym Marcinowi Strawińskiemu y Marcinowi Poleckiemu, na wojnę Moskiewską przez króla imei sławney pamięci Stefana zaciągniony, a constitutione anni tysiąc pięćset dziewiędziesiąt trzeciogo approbowany, że dotąd successorom nie oddany, zalecamy ichmościom panom posłom naszym, aby na seymie terazniejszym mocno domawiali się o satisfakcyą. Listy iego królewskiej mości żelazne tantae autoritatis, z kancelaryi przez pieczętarzów rzeczy-pospolitey

wydane, które mimo powagę królewską bywaią gwałcone, rekomenduiemy ichmościom panom posłom naszym, aby nietylko in suo robore zostawały, lecz in casu zgwałczenia onych paenae in legibus circumscriptae rigorosissime na takie osoby extendowane były. Instabunt o to ichmość panowie posłowie nasi do nayiaśniejszego maiestatu króla imci, pana naszego miłościwego, do prześwietnego powiatu y do iaśnie wielmożnych ichmościów panów ministrów status utriusque gentis, aby dobra ziemskie tot constitutionibus opisane, mianowicie: annorum tysiąc sześćset trzydziestego pierwszego, tysiąc sześćset szesdziesiąt dziewiętego, tysiąc sześćset siedymdziesiąt szóstego, przez konstytucyą tysiąc siedymset dwudziestego szóstego za panowania nieśmiertelney pamięci Awgusta wtórego oycza ad personam ssześliwie panującego iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, reasummowane, de non alienandis bonis od stanu rycerskiego y mieyskiego do duchowieństwa, na terazniejszym seymie approbowane były, mimo które prawo dobra dziedziczne Daniuszow w Bogu zeszęgo imć pana Michała Koszczyca—pisarza ziemskiego Wileńskiego, sine consensu rei publicae, odeszły do ichmościów xięży iezuitów domus tertiae probationis, w Wilnie na Snipiskach fundowanego, aby dobra nazwane Daniuszow successoribus legitimis per praesentem constitutionem, vigore tak wielu praw, wrócone były y aby approbacyą fundacyi Snipiskiey domus tertiae approbationis s. Jesu nie była pierwey w konstytucyą włożona, aż się dobra Daniuszów wróca w dom ichmościów panów Koszczyców, naturalnyb successorów po w Bogu zeszyłm imci panu Michale Koszczycu—pisarzu ziemskim Wileńskim, którym ichmościom praesenti lege pozwalamy tey to maiętności Daniuszowa dochodzić, ubi de iure competierit. Recomendatur ichmościom panom posłom, aby attinencyi do ekonomyi, za przy-

wilejami sławney pamięci króla imci Augusta wtórego nadane, były zupełnym ztwardzone ubezpieczeniem. Wiadome y widome tak sławney pamięci wielmożnego imć pana Strasze-wicza—podstarościę sądowego powiatu Upickiego, oycą, jako też personalnie jaśnie wielmożnego imć pana starosty Starodubowskiego, in re publica zasługi słuszney dla siebie szukają rekompensy, a te, gdyby prętszy y požądańszy mogły znaleźć skutek, o rekomendacyą przez wielmożnych ichmościów panów posłów do najjaśniejszego króla imci, pana naszego miłościwego, concurrunt. Znaczne tak przez heroiczne dzieła, jako też przez utratę pozostałych dobr, w Infantach Szwedzkich wielmożnych ichmościów panów Tyzenhauźw (zasługi), że jeszcze dotąd nie wzięły iustam od najjaśniejszych monarchów y rzeczypospolitey mercedem, instabunt za tym wielmożni ichmość panowie posłowie do najjaśniejszego majestatu, ażeby, nim dalsze mogą się obmyślić praemiandi sposoby, przywileje na wieczność starostwa Kupiskiego, od najjaśniejszego króla imci Jana Kazimierza sub actu roku tysiąc sześćset szesdziesiąt siódmego, dnia szesnastego Ap-ryla w Warszawie podczas seymu walnego ichmościom panom Tyzenhauźom vigore skryptu, xiążęciu Inflanskiemu służącego y konstytucyą tegoż roku approbowanego, dane, na teraznieyszim seymie reassumowane były. Fundusze wszystkie terazniejsze, w wielkim xięstwie Litewskim ichmościom xięży scholarum Piarum cum exercitio instituti, aby były konstytucyą przyszłego seymu approbowane, wielmożnym ichmościom panom posłom dopraszać się zalecamy. Znaczne in republica w Bogu zesłego imć pana Mateusza Romera—ienerała artyleryi wielkiego xięstwa Litewskiego merita, w niepośledniey zostawać godne pamięci, który z azardem życia y zdrowia heroicznie na wielu woiennych postępując expedyacyach

y własney in subsidium rzeczy-pospolitey nie-załużając substancyi, nie mało różnemi czasy y gotowey summy wydał, o które expensa rzecz pospolita, uczyniwszy in parte calculum, per constitutionem anni tysiąc sześćset dziewiędziesiątego exolutionem summy iniunxit sto czterdzieście trzy tysiące siedymset siedymdziesiąt ieden, o dalsze zaś summy ad calculum suspendowała, którey od roku tysiąc sześćset osimdziesiąt dziewiętego, aż do roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt piątego podczas kompanii różnych, signanter Kamienieckiey, Wołoskiey, Szocawskiey (?), Żwanieckiey y pod szancem Trojańskim przez lat siedym w nagłej na artyleryą potrzebie rzeczy-pospolitey, ex ratione niedostarczającego de aerario publico prowentu, na dwakroć dziewiędziesiąt cztery tysiące trzysta siedymdziesiąt osim y groszy dwadzieście tenże imć pan jenerał artyleryi spendował; in probationem tey de proprio onego erogowanej summy registra strictae calculationis percepty y expensów z różnych przychodów, przez ichmościów panów, ex senatorio et aequestri ordine podczas seymu ad hoc opus destinowanych, podpisane, u successorów zostają. Zaczym ichmość panowie posłowie instabunt, aby rzecz-pospolita, w której emerita honorum non evanescit virtus, raczyła ad restitutionem justi debiti w rekompensę umniejszoney przez te expensa successorów imć pana Romera, jenerała artyleryi wielkiego xięstwa Litewskiego, substancyi obmyślić sposoby, gdyby wyż wyrażona summa tak vigore konstytucyi, jako też za registrami de plano reeat imć panom Romerom. Dobra w Bogu wielebnych panien benedyktynek Wileńskich Dżisna, Ostrowiec, Dżeszkwoczyna w Oszmiańskim y Braślawskim powiatach, Wiazyń w Mińskim, Halin, Porudominie Wileńskim, Lentwariszki w Trockim woiewodztwie cum attinentiis, z kościołem y klasztorem, w mieście

Wilnie przy bramie Wileńskiej będącym, aby do instrukcyi imć panom posłom były przyjęte, też w Bogu wielebne panny benedyktyнки suplikują. Pilno też y usilnie wielmożnym ichmościom panom posłom naszym innodamus, zalecając, ażeby ex zelo boni publici y z granic wielkiego xięstwa Litewskiego majestatem króla imci, pana naszego miłościwego, publico ore upraszali w izbie poselskiej, aby in virtute et ex nexu pactorum subjectionis ducatum Curlandiae et Semigaliae, per auctoritatem regiae potestatis raczył designare komissarzów do rozgraniczenia xięstwa Żmudzkiego, od xięstwa Kurlanskiego, ad normam ograniczenia quondam, (jako sonat, Radziwiłowego), na której kommissyi privati, granice swoje z xięstwem Kurlanskim mający, avulsa od fortun swoich repetere będą mogli, przez co granice wielkiego xięstwa Litewskiego re-integrabuntur. Daley, referując się do konstytucyi de anno tysiąc siedmset dwudziestego szóstego, zacne merita quondam imć pana Adama Kazimierza Kościuszki -- na tenczas oberburgrafa, potym landhofmistrza Kurlanskiego, ad recompensandum recesses seymu pomienionego upewnnione, ponieważ za wierne usługi cum dispendio zdrowia, z ruiną fortuny w osobie zeszcłego imci pana Kościuszki żadna nagroda niestała się, zaczym dopraszać się wielmożny imć panowie posłowie będą, ażeby ex gratia regio munere digna imć panu Mikołajowi Kościuszkowi — synowi decessora, ex pane bene merentium czyli ze skarbu largiri raczył in vim strat oyc a nego, na substancyi poniesionych, przez co virtus fidelitatis et zeli pro bono publico pomnażać się będzie. Oraz habito respectu iustitiae regiae nie mniej meritorum oycy terazniejszego imć pana Mikołaja Kościuszki w krzywdzie y praetensyi onego o granice od fortuny iego dziedzicznej do xięstwa Kurlańskiego violenter zabraney,

o którą od sześciu lat cum evisceratione substancyi swoiey imć pan Kościuszko in lite zostaje, ażeby nayiaśniejszy pan miłościwy, mediante commissione ad fundum designanda cum plenaria potestate, czyli in iuditiis relationis propriarum tu w Grodnie finem tey sprawie inponere, tribuendo cuique suum, y oraz avulsa do Kurlandyi od granic wielkiego xięstwa Litewskiego restituere raczył, publicę quam privatim o doniesienie majestatowi przez jaśnie wielmożnego imci pana marszałka izby poselskiej dopraszać się będą. Po odejściu ad hostium wojewodztwa Smoleńskiego y innych ziem y powiatów niektórzy obywatele, szlachta w tychże zawojowanych wojewodztwach y powiatach, przyjowszy absolutum regimen, tamże przy dobrach od absolutnego pana konserwowani zostali, é converso ciż sami od rzeczy pospolitey korony polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego pro hostibus et perduellibus patriae constytucyani praescripti y ogłoszeni, dobra zaś onych, illo tempore in visceribus patriae znajdujące się, majestas cum pleis ordinibus bene meritis civibus patriae constitucyami ac jure caduco in perpetuum oddała, a że niektórzy niby ex nexu sanguinis ius ad successionem antecessorum perduelliam formować praesumendo et ad litem mimo zaszcze konstytucye et instituta regni prowokować wazą się, przeto za doysciem seymu imć panowie posłowie dawniejsze konstytucye, pro perduellibus zaszcze et iure caduco na dobra perduellium dane, terażniejszą konstytucyą umocnić y approbować obligantur. Dobra Kottowszczyń alias Popeszupie, w powiecie Kowieńskim leżące, w possessyi urodzonego Antoniego Chrapowickiego — podkomorzego Smoleńskiego będące, jako avulsa od dobr exulantkich Olwity, podług praw naszych aby były (inaczey nierozumiem) jak tylko za dobra ziemskie uznane, takż merita tegoż wielmoż-

nego imci pana podkomorzego Smoleńskiego aby były najjaśniejszemu majestatowi zalecone, wielmożnym imć panom posłom rekomendujemy. Kamienicy wielmożnego imci pana Jakuba Woyny Orańskiego—podsędką powiatu Starodubowskiego, na Szklaney ulicy, quondam Hubrykowskie. do jurydykcyi miasta jego królewskiej mości Wilna należące, teraz dopraszamy się libertacyi. Takoz zalecamy, aby za pokazaniem indygenatu imć pana Kazimierza Desztrunka, instent imć panowie posłowie, ażeby za indygię Korony polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego przyjęty był. Wieś Szostaki, w powiecie Orszańskim, w woytowstwie Czomanadowskim leżąca, niegdyś po Krzysztofie Buynickim—zdraycy rzeczy pospolitey, urodzonemu Chryzostomowi Rduktowskiemu za dzielne y odważne zasługi, przeciwko nieprzyjacielowi oyczyzny oświadczone, prawem lennym nadana, starać się mają ichmość panowie posłowie, aby per constitutionem novellae legis była approbowana y stwierdzona. Że po zesłym seymie walnym Grodzieńskim w roku tysiąc siedymsetnym dwudziestym szóstym, delendo fato dla całej oyczyzny, sine eventu seymy inaniter zchodzili, pro vi pacificationis seymu roku tysiąc siedymset trzydziestego szóstego, na którym, ob optatissimam powszechnego w oyczyźnie pokoju materiam, inne desideria w dalsze iść musiały prolongacyie y dotąd w recessach odłogiem leżą, a mianowicie: ichmość panom Epimachom perpetuo jure, przywilejem najjaśniejszego króla jegomości Alexandra tysiąc pięćset czwartego nadane, Cwietuszyna, Hory, Czarytowicze, w woyewodztwie Połockim sytuowane, które za prawami wieczystymi różni ichmość panowie possidebant, tymże sposobem świętey pamięci wielmożny jegomość pan Bazyli Rypiński—pisarz ziemski wojewodztwa Połockiego, nabyte possydownał, ad praesens jure

naturali successoribus spadłe, antierius per errores do tabelli hibernowey w roku tysiąc siedymsetnym siedymnastym podinszą denominacyą, idque Bałtyszcze, wpisane, zaczym o te dobra, do zesłego recessu w konstytucyi tysiąc siedymset dwudziestego szóstego referuiąc się, wielmożni ichmość panowie posłowie instabunt, ażeby pomienione dobra, naturam hereditaryi ab aevo maiące, futura constitutione sua gauderent tranquillitate y gdyby ab onere hiberny uwolnione były, omni curabunt possibilitate. Inter alia non postrema zalecamy ichmościom panom posłom, aby za dóysciem seymu akademii Wileńska pariter z Krakowską ad normam dawnych konstytucyi, a osobliwie w roku tysiąc siedymsetnym trzydziestym szóstym zaszły, była potwierdzona absque ulla limitatione. Fundusz ichmościów xięży jezuitów Sznipiskich przez w Bogu zesłego imć pana Michała Koszyczca — pisarza ziemskiego wojewodztwa Wileńskiego erygowany, w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego zaprzysiężony, instabunt iaśnie wielmożni ichmość panowie posłowie, aby novella lege następującego seymu był approbowany. Lubo sam przez siebie kawalerskie swe dzieła, w woienney służbie woysk Saskich zostając, jego mość pan Antoni Dybowski—kapitan jego królewskiej mości, promeruit słuszney w rekompensę nagrody u majestatu jego królewskiej mości, jednak nasz powiat Starodubowski obliguie iaśnie wielmożnych ichmościów panów posłów, ut instent do majestatu jego królewskiej mości za tymże imć panem kapitanem. Mając za tym względ y kompassyą na spółbraci naszą, imć panami exulantami xięstwa Inflantskiego, którzy dotąd żadney od rzeczypospolitey za zawojowane przez potencyą Szwecką dobra swoje nie mają regalizacyi, instabunt iaśnie wielmożni ichmość panowie posłowie, aby in rem tychże ichmościów panów exulantów Inflantskich vigore dokumen-

tów ad effectum przyprawdzona była konstytucia anni tysiąc sześćset szesdziesiąt wtórego. Caetera fidei, activitati, dexteritati tychże jasnie wielmożnych ichmościów panów posków committendo, takową instrukcyą podpisuję. Dana roku tysiąc siedymsetnego piędziesiąt wtórego, miesiąca Sierpnia dwudziestego pierwszego dnia w Wilnie. U tey instrukcyi prześwietnego powiatu Starodubowskiego podpis ręki wielmożnego iego mości pana dyrektora seymiku ante-

komicyalnego powiatu Starodubowskiego temi wyraża się słowy: Hrehory Antoni Gimbut—podkomorzy powiatu Starodubowskiego, dyrektor seymiku antekomicyalnego powiatu Starodubowskiego. Która to takowa instrukcyja, za podaniem oney przez wyż wyrażonego patrona do akt, jest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjeta y wpisana.

1756 г. Сентября 9-го дня.

Изъ книги № 119, за 1756 г., л. 1401.

65. Инструкція дворянъ Новгородскаго воеводства депутатамъ, отправляемымъ на сеймъ Варшавскій.

Дворяне Новгородскаго воеводства, собравшись въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на вальный ординарный сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержания:

По засвидѣтельствovanіи предъ королемъ о вѣрнопоподанническихъ чувствахъ воеводства, убѣдительно просить его о болѣе продолжительномъ пребываніи въ предѣлахъ своего королевства, такъ какъ отсутствіе его часто служить причиною продолжительныхъ и частыхъ политическихъ замѣшательствъ; рекомендовать вниманію короля и рѣчи-посполитой заслуги вице-канцлера в. княж. Литовскаго, польнаго гетмана, Виленскаго бискупа и другихъ лицъ; на соединеніе двухъ должностей польной булавы и Виленской каштеляніи отнюдь не соглашаться, хотя бы пришлось *составить сеймъ*; съ такой же точно угрозой добиваться отозванія стражи отъ трибунала и предоставленія ему свободы дѣйствій по старинѣ; хлопотать о дарованіи шляхетскимъ имѣніямъ свободы отъ рескрипцій и комиссій, о воспрещеніи короннымъ занимать въ Литвѣ должности, объ

отнятїи у диссидентовъ права занимать должности и королевщины, у жидовъ—права сидѣть на таможенныхъ и экономіяхъ; возстановить прежній порядокъ и срокъ собранія ополченій, а богатымъ, знатымъ лицамъ воспретить содержать у себя больше драгови, нежели сколько положено по закону, для своихъ прихотей и угнетенія бѣдной шляхты; дома шляхетскіе, пользующіеся привилегіями, отъ постоевъ освободить; духовенству воспретить приобретать новые фундуши, такъ какъ вслѣдствіе этого страшно дорожаютъ имѣнія и дворянство лишается возможности употребить капиталъ на приобретение земли; дворянству же предоставить право войти по этому дѣлу съ жалобами въ трибуналъ; потребовать исправленія законовъ; запретить гетману в. кн. Лит. употреблять войско на частныя свои надобности; за тѣмъ слѣдуетъ перечень ходатайствъ по дѣламъ частнымъ отдѣльныхъ лицъ и духовенства р.-к. и унитскаго (Церкскихъ базилянъ); въ заключеніе дворянство домогается отнятїя у иностранцевъ военныхъ должностей и предоставленія ихъ лицамъ польскаго происхожденія.

Roku tysiąc siedymsetnego piędziesiąt szóstego, miesiąca Septembra dziewiątego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw,

ziem y powiatów w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym piędziesiąt szóstym obranymi, comparendo personaliter. w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego patron imć pan Ignacy Jakowicki — mostowniczy y rotmistrz powiatu Orszańskiego, opowiadał, prezentował y ad acta podał instructiã, od jasnie wielmożnych ichmościów panów senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty y obywatelów wojewodztwa Nowogrodzkiego wielmożnym ichmościom panom Józefowi Niesiołowskiemu—staroście Cyryńskiemu y wielmożnemu imci panu Wiktoremu Woyniłowiczowi—wojskowiczowi y rotmistrzowi wojewodztwa Nowogrodzkiego, posłom na seym walny ordnaryiny Warszawski obranym, przy zanesionym o nieprzyjęcie ad acta tey instrukcyi na kancelaryjã grodzką woiewodztwa Nowogrodzkiego manifeście, dany służący, y należący, którego tenor sequitur estque talis:

Instrukcyia, od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty, obywatelów wojewodztwa Nowogrodzkiego wielmożnym ichmościom panom Józefowi Niesiołowskiemu—staroście Cyryńskiemu y wielmożnemu imć panu Wiktoremu Woyniłowiczowi—wojskowiczowi y rotmistrzowi wojewodztwa Nowogrodzkiego, sine contradictione obranym posłom na seym walny ordnaryiny, z alternaty w Warszawie przypadający, roku tysiąc siedmsetnego piędziesiąt szóstego, miesiąca Augusta dwudziestego trzeciego dnia (od seymiku, in loco solito consiliorum w Nowogrodku expedyjowanego, dana. Uszczęśliwiona nieprzerwanymi od tylu lat ad invidiam postronnym nacyjom słodkiego pokoju używaniem oyczyna nasza, komuż ten miły spoczynek, komu trwałe y żadney niepodległe odmianie przyznać może uspokojenie, jeżeli nie oycowskiemu jego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, pielęgowaniu, który, powszechną kraju szczęs-

liwość za naywiększe miłościwego serca licząc ukontentowanie, bezsenney pracy ciężar z niezliczonych trosk dzwiga podziałem, troskliwie dla dobra pospolitego myśli z dążącą do spokojności civium łączy czułościã, vigilia regum quies subditorum, słowem wszystkich nie oszczędza środków, które by constantem dilecti populi fortunam reddere mogły; doświadcza y teraz tych skutków niestrudzonego nigdy pieczołowiania, kiedy jego królewska mość, pan nasz miłościwy, paterne consulendo wszystkim rzeczypospolitey naszej pożytkom, utrzymaniu praw y swobod oyczystych, seym, ex praescripto legis po dwuletnim terminie w Warszawie z alternaty przypadający, dignanter składać raczy vocatque ad patria jura quirites. Zapatruiąc się zatym wojewodztwo nasze z głębokã recognicyã na oycowskie jego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, ad stabilem prosperitatis publicae staranie, kładzie te naypierwsze y naymocniejsze na obranych od siebie wielmożnych ichmość panów posłów obowiązki, ażeby optimo principi pro paterna sollicitudine pełne wdzięczności wyraziły dziękczynienia. Instabunt także ichmość panowie posłowie z pokornã suplikã do jego królewskiej mości, pana miłościwego, ażeby skłoniony ad preces populi częścicy y dłużey pozwalał się napawać y nasycać widzeniem twarzy swojej, bowiem si licet Augustus sit magnus, attamen egredi viditur populi se praetendentis amori, jako bowiem serce ludzkie inaczey się nie dzieli od ciała, chyba ciała z życiem ponosząc się rozdzielenie, tak y monarcha cor universi populi bez wszelkiej oddalonego od swojej przytomności państwa z nim się nierozłącza szkody, czego teraz z żalem doświadczamy, ponieważ wypadłe z kluby prawa, zruszaiąca się przez wewnętrzne kollizyie tranquillitas interna w niebezpieczney oyczynę naszą locuiã sytuacyi; primacyalna

powaga y prerogatiwa ażeby w swojej całości, tyle prawami obwarowanej, intacte inviolateque trwała, insistent jak nayusilniey ichmość panowie posłowie. Czuła jaśnie oświeconego xiążęcia jegomości kanclerza wielkiego xięstwa Litewskiego y jaśnie wielmożnego imć pana podkanclerzego wielkiego xięstwa Litewskiego w utrzymaniu dobrego w oyczyźnie rządu pilność, jako całą oyczyznę pociąga ad gratitudinis sensum, tak ichmość panowie posłowie nasi vigilantissimis in ministerio suo custodibus imieniem woiewodztwa naszego należyte uczynią dzięki, oraz tak wielkie y dawne tych domów w oyczyźnie zasługi respektowi y faworom iego królewskiey mości, pana naszego miłościwego, ad iustam remunerationem laboriosissime atque indefesse rekomendować będą. Drogi szacunek zasług w oyczyźnie naszej iaśnie wielmożnego imci pana Masalskiego—hetmana polnego wielkiego xięstwa Litewskiego y czułość w utrzymaniu tranquillitatis internae idque integritatis praw y swobod oyczystych, sprawiedliwemu heroicznym dzieł wazycielowi y nagrody dobrotliwemu panu, jako naymocniey ichmość panowie posłowie rekomendować tenebuntur. Idącego trita honorum et meritorum via z wielkich w oyczyźnie naszej y Europie całej przodków swoich jaśnie wielmożnego imć pana podskarbiego Litewskiego, marszałka trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, który y teraz publicis sacrificujący usibus, jako drugi Arystydes, quo non iustior ullus, cum plausu et admiratione populi świętą administrue sprawiedliwość, jak nayłaskawszym jego królewskiey mości, pana miłościwego, względem y munificencyi wielmożni ichmość panowie posłowie solliciti zalecić nie omieszają. Mając prae oculis wojewodztwo nasze emeritam przez tak wiele lat w kościele Bożym y w oyczyźnie jaśnie wielmożnego imci xiędza biskupa Wileńskiego virtutem, który, uznawszy zdolność do

prac in vinea Christi sposobną y jaśnie wielmożnym imć xiędzu Masalskim, referendarzu wielkiego xięstwa Litewskiego, obrał go sobie pro succolaneo y upraszał za tymże jaśnie wielmożnym imć xiędzem Masalskim, referendarzem wielkiego xięstwa Litewskiego, jego królewskiey mości, pana naszego miłościwego, aby mógł otrzymać koadjutorią Wileńską, a za tym toż wojewodztwo, tuendo iudicium magnorum meritorum pasterza swego, zapatrując się oraz na urodzone przymioty, nabytą w naukach doskonałość, na skromność w postępkach, stanowi duchownemu przyzwoitą, na zasługi dawne y ustawiczne in toga et sago jaśnie wielmożnego imć pana Kasztelana Wileńskiego, hetmana polnego wielkiego xięstwa Litewskiego, tudziesz brata jaśnie wielmożnego imci pana podskarbiego nadwornego wielkiego xięstwa Litewskiego, nieustannie in publico na poselstwach, laskach trybunalskich y seymowych własnym kosztem y wiernością ku panu, życzliwością ku oyczyźnie nieposzlakowaną merentis, obliguje jak nayusilniey ichmość panów posłów, aby gorliwie y nieodstępnie instare raczyli ad majestatem, ażeby jego królewskia mość, pan nasz miłościwy, jako jest iustus każdego meritorum ponderator, skłonił serce y ściągnąć raczył dobroczynną rękę do podpisania koadiutoryi Wileńskiej favore jaśnie wielmożnego imć xiędza referendarza wielkiego xięstwa Litewskiego. Uzała się coram plenibus ordinibus ichmość panowie posłowie na ichmość panów ministrów pacis et belli utriusque gentis, którzy podług urzędów y przysiąg swoich nie utrzymują całości praw y zwyczajów in forma regiminis y o nie się nie domawiają, ponieważ głos wolny szlachecki na seymikach y seymach anima gentis liberae nie tylko uważany nie bywa, ale owszem intercluso spiramine emori videtur, zwłaszcza, kiedy niektórzy tey

władzy, którą im pro tuitione legum et libertatis względna powierzyła oycyzna, in convulsionem oney zażywając et, quae ad publicum dicuntur utilitatem, ad privatam rapiunt contumeliam; zaczym zelosissime ichmość panowie posłowie ubezpieczenia głosu wolnego y ażeby każdemu przy wolnościach y swobodach szlachcicowi, co mu życzące dobra politego dyktuje zdanie, sentire et eloqui godziło się, domawiać się będą. Wprowadzony y już dawno trwający, w tym zaś roku samą zwyciężający cierpliwość, ut nec pati, nec taceri queat, fundowania vi et armis trybunału zwyczaj, ponieważ z złączonego województwa Wileńskiego z buławą swóy bierze początek, zaczym instabant etiam cum discrimine seymu ichmć panowie posłowie, ażeby in futurum województwo y kasztelania Wileńskie hetmanom konferowane nie były y aby województwo Wileńskie z buławą wielką, ani kasztelania Wileńska z buławą pełną jedney osobie nie dostawały się, salvis jednak modernis possessoribus tych urzędów. Izba sądowa, legum exequentorum domicilium, ażeby practicato et nunquam practicando exemplo zamykana, wartą otoczona, dla niedopuszczenia szlachty y protestantów, nie była, cum discrimine seymu ichmość panowie posłowie statuendum satagent. Sądy woyskowe ażeby pod trybunałem sądzone nie były, bo to derogat powadze trybunału, także ażeby prawa y artykuły woyskowe, nie tak jak teraz ex libitu imć panów hetmanów obójsza narodów, ale na seymach a plenis ordinibus stanowiące były, concordanter z prawami oyczystymi, curae ichmość panów posłów, etiam cum discrimine seymu, mandatur; także żeby służba woyskowa non impediatur wolnego szlachcicowi zdania y mówienia, caveatur. Uskarżają się ichmość panowie posłowie na ichmość panów podskarbach utriusque gentis, że, non attento officio, pozwalają złey monecie, a nay-

szkodliwszey miedzianey mieć w kraju naszym kurrencyją; więc ażeby ta ad intrinsecum valore redukowana była, a mennica polska otworzona została, interpellabunt cum discrimine seymu. Mocną przyłożą usilność ichmość panowie posłowie. ażeby relacyja komissy Kurlanskiej była y gdyby akta commissionis comportowano. Na dekreta assessorskie rescripta jego królewskiej mości, vigore pactorum conventorum, aby niewychodzili, cum discrimine seymu curandum ichmościom panom posłom committimus. Reces seymowy anni tysiąc sześćset siedmdziesiąt siódmego o dobra Ostrolisie jeżeli nie był naruszony et immunitas dobr ziemskich jeżeli rescriptami y komissiami laesa niebyła, rostrząsną ichmość panowie posłowie. Junctim z innemi agendo, będą się usilnie dopraszać sądu ichmość panowie posłowie na tych ichmość panów senatorów y ministrów, którzy sine consensu rzeczypospolitey zagranicę wyjezdżali. Ponieważ contra mentem praw y konstytucyi atque pactorum conventorum urzędy Litewskie koronnym osobom rozdawane bywają, zaczym validissime promovebunt ichmość panowie posłowie, ażeby wszystkie takim osobom konferowane urzędy pro vacanti podane były. Dopraszać się tenebuntur ichmość panowie posłowie, gdyby acatholici munia publica y królewszczyzny nie zabierali, także ażeby na cłach y ekonomiach dissidenci y żydzi conserwowane nie byli, także ażeby catholici żydom służyć, ani żydzi katolików trzymać nie ważyli się. Szcześliwość ztąd sądząc każdego kraiu przodkowie nasi, kiedy go naygłębszy pokóy w tak okrzepłe nigdy nie wprowadza próżnowanie, żeby ad casum iakich rozruchów w opatrzną nie był uzbrojony gotowość, provide wielą prawami y konstytucyjami po województwach y powiatach obmyślili popisy, termin onych dzień świętego Michała naznaczywszy; te ponieważz

teraz są zaniedbane, omni studio starać się będą ichność panowie posłowie, ażeby według przepisania prawa in usum wprowadzone y punktualnie po wszystkich wojewodztwach odprawowane były. Ponieważ niektórzy ichność panowie senatorowie, dygnitarze przeciwko tylo konstytucjom y prawom, wynaszając się supra equalitatem, dragonie nadworne et varrii tituli żołnierzy konserwując, onych na opressią stanu szlacheckiego zażywają, domawiać ichność panowie posłowie etiam cum discrimine seymu będą, ażeby więcey nad opisanie prawa konserwować nie wazyli się. Commissia Grodzieńska in puncto zniesienia podymnego, per constitutionem tysiąc siedmsetnego, do doszłego tylko seymu na dobrą ziemskie imponowana, ażeby dla zniesienia tegoż podymnego była przypominaną y aby sposób zniesienia podymnego z dóbr ziemskich był obmyślony, procurabunt ichność panowie posłowie. Placy libertowane szlachty, swoje dwory w mieście Nowogrodku, Wilnie y Mińsku mających, ażeby od exdivisi na stancye deputackie vigore wielu konstytucyi były uwolnione, irremissibiliter curabunt ichność panowie posłowie. Lubo tylą prawami jest warowano, ażeby dobra ziemskie ullo titulo od stanu rycerskiego do stanu duchownego niebyły alienowane, nisi de nova radice, jednak ponieważ sub specie de nova radice pozwoionych fuuduszów stan duchowny variis titulis biorąc fundusze, dobra ziemskie alienują y nie tylko prawa zastawne na siebie, lub też na świeckie osoby biorąc, sami trzymają y in variis subseilis takowe actus, contra legem poczynione, dekretami kondyktowemi ratyfikują, summy na zastawy supra valorem wieczności dawać wazą się, a co większa, prawa wieczyste na imię świeckich osób za summy przez się dane biorąc, na też dobra, przez się zapłacone, od tychże osób fundusze

biorą y takowe fundusze przyznaniem magdeburskim, za przekupieniem maydeburji, bez przysięgi legitimują, a stan szlachecki, etiam mający kapitały, dla takowych sposobów alienationis stanu duchownego, dokupić się dóbr ziemskich nie mogąc, ad summam egestatem przychodzi; exinde aby odtąd fundusze de nova radice na dobrach ziemskich nikomu czynić, a stanowi duchownemu przyimować sub nullitate funduszu niegodziło się, a względem już alienowanych dóbr ziemskich, post constitutionem tysiąc siedmsetnego dwudziestego szóstego, ażeby rigor, w teyże konstytucyi opisany, przez wielmożnego imć pana instigatora wielkiego xięstwa Litewskiego ad executionem był przyprowadzony et prosecutio o takowe alienacie w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego każdemu, etiam z osób stanu szlacheckiego, była pozwolona, instabunt imć panowie posłowie nasi. Summ zaś gotowych na jakieżkolwiek fundusze y legacye zapisywanie ma być wolne, a że po konstytucyi tysiąc siedmsetnego dwudziestego szóstego zageściły się wielkie abusus w jurizdykcyjach trybunałskich, ziemskich y grodzkich, dla obojętnie w wielu punktach opisane pomienionej konstytucyi y dla zniesienia niezliczonych dziejących się praejudiciów, omnino potrzebna correctura iurium, a już in hac materia magno sudore rzeczy pospolitey na przeszłych niedoszłych seymach są ułożone projekta, wiadome nam wszystkim; omnino tedy instabunt ichność panowie posłowie, etiam cum discrimine seymu, ażeby takowa correctura quo meliori modo praw na terazniejszym seymie do skutku przyprowadzona była. Ażeby jaśnie wielmożny jegomość pan hetman ullo titulo aut praetextu, vigore konstytucyi tysiąc pięćsetnego dziewiędziesiąt pierwszego et tysiąc siedymsetnego siedymnastego, reymentów chorągwi, ani komenderowanych ludzi

in privatos usus nie zażywał y tym wojskowych nie wycięczał, domówić się. Żeby także żołnierzy in opressionem wolnych głosów na seymiki nie sprowadzali. Żalić się o to, że in anno tysiąc siedmsetnym piędziesiąt czwartym trybunał koronny w Piotrkowie ważył się nie tylko dekretem nakazać spalenie kopii skryptu, którym xiążę imć primas pro munere suo wyraził najjaśniejszemu królowi imci prawa oyczyste, ale eo usque był tego dekretu trybunałskiego ausus, że w nim te słowa znajdują się: Nihil debere nocere gloriae sacrae regiae maiestatis, że wydał administracyą y kommissią do dóbr Ostrogskich, przez co suprema dignitas tronu niby pociągnioną pod sąd y władzę trybunałów, tak censere, dopieroz hoc sensu decernere jest to in extremo nefas. O libertacyą placu, w mieście Nowogrodku leżącego, y gruntów do tego placu należących, przez kommissią, dekretem jego królewskiej mości assessorskim w Nowogrodku expediowaną, niegdyś imć panu Michałowi Daszkiewiczowi—regentowi grodzkiemu Nowogrodzkiemu, przysądzonych, a post decessum imci pana Daszkiewicza imci panu Ignacemu Rowińskiemu jure successivo spadłych, instabunt imć panowie posłowie. Fundusz na missią ichmościów xięży jezuitów, przez w Bogu zeszcłego jaśnie wielmożnego imci pana Kazimierza Niesiłowskiego—kasztelana Smoleńskiego, w dobrach swoich dziedzicznych, Woroncza nazwanych, de nova radice czyniony, przez onego zaprzysiężony, in toto confirmetur, zaleca się usilnie ichmość panom posłom. Dobra Cepra, w wojewodztwie Nowogrodzkim, a Nowy Dwór w powiecie Pińskim leżące, do klasztoru Ceperskiego ichmościów xięży bazylianów unitów należące y w possessyi tychże ichmościów xięży bazylianów Ceperskich będące, aby vigore tak wielu konstytucyi, favore unii zaszczyt, in perpetuum, wespoł z klasztorem y cerkwią w possessyi tychże ich-

mościów xięży bazylianów Ceperskich unitów zostawały, per constitutionem warowane, insistent wielmożni imć panowie posłowie, ex quo ciż ichmość xięża bazyliane Ceperscy innych dobr niemają. Fundusze tak dawniejsze, jako też modernis czynione temporibus, a za nimi zapisane y nadane place, do klasztoru wieleb. panien dominikanek Nowogrodzkich, ut in omni appobentur, za dochodzeniem szczęśliwie terazniejszego seymu curae ichmościów panów posłów mandatur. Ínteres imci pana Marcina Korsaka—rotmistrza wojewodztwa Nowogrodzkiego, z ichmość panami Miłaszewiczami, obywatelami wojewodztwa Smoleńskiego, vigore praw przyznanych, ponieważ ad suum successum łaski najjaśniejszey Imperatorowey Rosyiskiey requirit, zaczym, ad plenariam satisfactionem tego interesu, o instancyją do teyże najaśniejszey Monarchini z ichmość panami ministrami expostulować ichmość panowie posłowie non negligent. Przywileje wszystkie nadania miastu Nowogrodzkowi, od dawniejszych regnantów polskich potwierdzone, żeby y terazniejszego łaskawie panującego Monarchi konstytucyą obwarowane były, poczynione dawniej od jaśnie wielmożnych wojewodów Nowogrodzkich miastu temuż krzywdy, jeżeli nagrodzone być nie mogą, więc przynajmniey żeby w przyszły czas czynienia onych impediatur y ażeby wojewodowie Nowogrodzcy dochodów własnych, miastu należących, in proprios usus nie obracali, praesenti lege sanciat, ichmość panowie posłowie starać się będą. Ponieważ nie tylko cum opprobrio polskiego państwa, ale też ze szkodą y krzywdą całego narodu, wszystkie niemal rangi, szarże officerstwa wojsk koronnych y wielkiego xięstwa Litewskiego cudzoziemskiego authoramentu alienis osadzane, onym konferowane bywają, przez co in casu, ucho-way Boże, jakiey na oyczynę burzy, nulla salus oney być by mogła, gdyż alieni, nie mając

w tym żadnego interesu, próżno by życie y zdrowie pro integritate cudzey oyczyzny azardować mieli, własni zaś jey synowie, gnuśnym okrzepli próżnowaniem, in cognita arte et disciplina militari zdolni by nie byli, zaczym ut provideatur krzywdzie w szczególności każdego szlachcica y ziomka, a w pospolitości całego narodu polskiego, dla wzbudzenia większey a większey co raz ku oyczyźnie miłości, ażeby młodź polska do heroiczych czynów otwarte miała sposoby y ażeby securius fidenciusque patriae salus, swoim kredytowana synom, na ich się wspierała dzielności, incumbent ichmość panowie posłowie, ażeby, praesenti lege exclusi na zawsze od szarży wojskowych cudzoziemcy, uwolnili rodowitym Polakom w woysku te, które praecoccuparunt, mieysca, przez co et publicae salutis consuletur y wielkim a szkodliwym zabieży się inconvenienciom. Cetera activitati, dexteritati ac fidei wielmożnych ichmość panów posłów comittuntur. Datum w Nowogrodku ut supra. U tey instrukcyi jaśnie wielmożnych, wielmożnych ichmościów panów senatorów, dignitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty y obywatelów wojewodztwa Nowogrodzkiego, wielmożnym ichmościom panom posłom daney, podpisy rąk temi wyrażają się słowy: Felicyan Danieyko—łowczy Lidzki, dyrektor wojewodztwa Nowogrodzkiego. Wiktor Józef Chełchoski—p. s. wielkiego xięstwa Litewskiego. Eliasz Mogilnicki—surrogator wojewodztwa Nowogrodzkiego. Antoni Tuhanow-

ski—łowczy wojewodztwa Nowogrodzkiego. Michał Krzyszyłowski—koniuszy wojewodztwa Nowogrodzkiego. Jan Chmielewski—budowniczy wojewodztwa Nowogrodzkiego. Jan Bułhak—rotmistrz wojewodztwa Nowogrodzkiego. Marcin Korsak—rotmistrz jego królewskiej mości y wojewodztwa Nowogrodzkiego mp. Ignacy Rowiński—rotmistrz wojewodztwa Nowogrodzkiego. Marcin Mogilnicki—s. S. Bogusław Uzłowski. Jan na Rowinach Rowiński—rotmistrz wojewodztwa Nowogrodzkiego. Kazimierz Bułharyn—chorążyc Mozyrski. Ignacy Chełchowski mp. Antoni Woyniłowicz. Alexander Mogilnicki, Franciszek Antoni Kondratowicz—m. d. powiatu M-go. Ignacy Kondratowicz. Kazimierz Kondratowicz. Jan Wiednicz—stolnik Czernichowski. Thomasz Wołocko mp. Benedykt Kuncewicz. Kazimierz Wołocko. Antoni Danieyko—sta. Wołk. Jan Bielikowicz. Cypryan Borodzicz mp. Joachim Borodzicz. Alexander Tolszewski—rotmistrz wojewodztwa Nowogrodzkiego. Franciszek Krzyszyłowski—l. w. N. Thadeusz Krzyszyłowski l. w. N. Marcin Zamoyski. Bonifacy Bereśniewicz. Bogusław Bereśniewicz mp. Samuel Zmieiowski. Benedykt Kuniewicz. Karol Buynowski.

Która ta takowa instrukcja, za podaniem oney przez wyż wyrażonego patrona do akt, jest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, ze wszytką w niey inserowaną rzeczą, spraw wieczystych przyjęta y wpisana.

1757 г. Сентября 27-го дня.

Изъ книги № 122, за 1758 г., л. 613—614.

66. Привилегія короля Августа III-го на четырехнедѣльную ярмарку въ мѣстечкѣ Молодечнѣ.

По ходатайству Троцкаго каштеляна Фаддея Огнянскаго, король Августъ III выдаетъ ему настоящую привилегію на открытіе въ его имѣніи

м. Молодечнѣ ежегодной ярмарки въ теченіи 4-хъ недѣль, съ соблюденіемъ всѣхъ законоположеній, касающихся этого предмета.

Roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt ósmego, miesiąca Maja dwudziestego siódmego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów, w roku teraznieyszym tysiąc siedmset ósmym obranymi, comparendo personaliter u sądu patron imć pan Jan Jezierski—rotmistrz powiatu Oszmiańskiego, opowiadał, prezentował y ad acta podał przywilej jego królewskiej mości na jarmarki czteroniedzielne w każdym roku, w miasteczku Mołodeczny odprawować się y trwać mające, z wolnym ustanowieniem myta, według zwyczaju innych miast, jaśnie wielmożnemu imci panu Tadeuszowi z Kozielska Ogińskiemu—kasztelanowi Trockiemu, konferowany, in rem et partem tegoż jego mci, wielmożnego imć pana kasztelana Trockiego służący y należący, który podając do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniony przywilej jego królewskiej mości na jarmarki, w mieście j. wielmoż. imci, pana kasztelana Trockiego, Mołodeczna nazwanym, składać się mające, dany y konferowany, był do xiąg powiatu głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany, jakoż my sąd ony przyjąwszy, ze wszystką w nim inserowaną rzeczą w xięgi ingrossować pozwoliśmy, a wpisując de verbo ad verbum thenor sequitur estque talis:

August trzeci, z Bożey łaski król polski etc. Oznajmujemy tym listem, przywilejem naszym wszem w obec y każdemu z osóbna, komu o tym wiedzieć należy, iż my z osobliwego względu na zasługi wielmożnego Tadeusza z Kozielska Ogińskiego—kasztelana Trockiego, przychylając się do pomnożenia dóbr y fortuny, skłoniliśmy się do tego, że na proźbę tegoż wielmożnego Tadeusza z Kozielska Ogińskiego—kasztelana Trockiego, do nas króla przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, wniesioną, miastu, Mołodeczna nazwanemu, w wojewodztwie Mińskim leżącemu, jarmark czteroniedzielny, w każdym roku od dnia ósmego Września zaczynający się, na wieczne czasy nadaliśmy y naznaczyliśmy, jakoż tym listem, przywilejem naszym naznaczamy y nadajemy, z wolnym ustanowieniem myta, według zwyczaju innych miast, na które to jarmarki do pomienionego miasta Mołodeczny wolno będzie wszelakiego narodu kupcom y innego stanu ludziom przyjeżdżać, tamże towary sprzedawać, odmieniać, y inne sprawy podściwe y kontrakta odprawować, pod bezpieczeństwem przyjeżdżającym, sprzedającym y wyjeżdżającym, prawem popolitym warowanym. Na eo dla większego waloru ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć roz-

kazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego siódmego miesiąca Wrzesnia, roku Pańskiego tysiąc siedmset piędziesiąt siódmego, panowania naszego dwudziestego czwartego roku. U tego przywileju jego królewskiej mości na jarmarki, w Mołodeczney odprawować się wiecznemi czasy mające, konferowanego, przy pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego podpis ręki najjaśniejszego króla imci his verbis: Augustus rex. Ad haec a latere pieczęci konnotacia y podpis sekretarza pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego in eum thenorem wyraża się: Przywilej na jarmarki w mieście, Mołodeczna nazwanym, w wojewodztwie Mińskim leżącym, wielmożnemu Ogiń-

skiemu—kasztelanowi Trockiemu. Adam Chnara—podczaszy wojewodztwa Mińskiego, jego królewskiej mości pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz. Denique na zatyłku pieczęci expressia takowa: Procancellariatu illustrissimi, excellentissimi domini Michaelis in Bychów, Zasław, Dombrowna et Sapieżyn Sapieha procancellarii M. D. Litwaniae, Tucholiensis, Viłkovicensis, Kalvariensis etc. capitanei sigillatum; est in actis.

Który to takowy przywilej jego królewskiej mości, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1758 г. Марта 15-го дня.

Изъ книги № 122, за 1758 г., л. 215—216.

67. Привилегія короля Августа III-го Виленской иезуитской Свято-Янской аптекъ.

Король Августъ III, принимая во внимание значительную пользу, которую приносила Св.-Янская аптека не только жителямъ г. Вильны, но и всѣхъ окрестныхъ мѣстностей, какъ въ оказаніи медицинской помощи, такъ и приготовленіи апте-

скихъ помощниковъ, по ходатайству придворныхъ чиновъ, выдаетъ иезуитамъ настоящую привилегію, которая обезпечиваетъ ея существованіе навѣчныя времена.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt ósmego, miesiąca Apryla dziewiętnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim w roku tysiąc siedmsetnym piędziesiątym ósmym, z wojewodztw, ziem y powiatów obranymi, comparando personaliter w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego patron imć pan Ludwik Chodkiewicz—komornik wielkiego xięstwa Litewskiego, opowiadał, prezentował y ad acta podał przywilej na aptekę, przy kościele świę-

togo Jana w Wilnie będącą, od najjaśniejszego króla jegomości regnanta Polskiego, pana naszego miłościwego, na rzecz w nim wyrażoną intus imć xięży jezuitom societatis Jesu collegium Wileńskiego dany, in rem et partem tychże ichmościów służący y należący, który podając do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniony przywilej ze wszytką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany; jakoż my sąd ony przyiowski y w xięgi

de verbo ad verbum wpisać pozwoliliśmy, którego tenor sequitur estque talis:

August trzeci, z Bożej łaski król polski etc. Oznajmujemy tym listem, przywilejem naszym, komu to wiedzieć należy, iż doniesiono nam jest przez panów rad y urzędników naszych, że w collegium societatis Jesu akademickim Wileńskim, przy kościele świętego Jana będącym, kosztem tegoż collegium, dla prywatney tegoż collegium wygody, więcy niż od lat półtorasta założona y ufundowana jest apteka, która, że od początków swoich pod rządem y sprawowaniem pilnych y w sztuce chemiczney biegłych zakonu cocietatis Jesu aptekarzów zostawała y do tychczas zostaje, przeto od niemałego już czasu do tey doskonałości przysła, iż nie tylko miastu naszemu stołecznemu Wilnowi, ale też wszystkim tak poblížszym, jako też odleglejszym od miasta tego obywatelom wielkiego xięstwa Litewskiego wielce wygodną y pożyteczną stała się, zatym suplikowano nam, abyśmy pomienioną aptekę przywilejem naszym ozdobić y utwierdzić raczyli. Jakoż my król, do instancyi pomienionych panów rad y urzędników naszych łaskawie przychilając się, pomienioną aptekę, w collegium akademickim święto-Jańskim Wileńskim będącą, od lat więcey niż półtorasta ufundowaną, nie tylko miastu naszemu stołecznemu Wilnowi, ale też innym wielkiego xięstwa Litewskiego obywatelom pożyteczną y wygodną, tym listem, przywilejem naszym na wieczne czasy utwierdzamy y onę za publiczną y od nas potwierdzoną deklarujemy, oraz wszystkie przywileja, wolności y prerogatywy, innym publicznym aptekom służące, specjaliter moc y władzę wyzwalania y za towarzyszących deklarowania wyedukowanych y wyexercytowanych u siebie chłopców, teyże aptece święto-Jańskiej Wileńskiej y przełożonym oney aptekarzom

societatis Jesu, pro tempore będącym y być mającym, wiecznemi czasy nadajemy. O czym wobec wszystkim y każdemu zosobna subse-liom y magistratowi w miastach naszych, osobliwie miastu naszemu stołecznemu Wilnowi wiadomo czyniąc. rozkazujemy, aby toties rzeczoną aptekę święto-Jańską Wileńską, jako przywilejem naszym potwierdzoną, przy tymże przywileju y nadanych oney wolnościach zachowali, nie czyniąc inaczey dla łaski naszej królewskiej. Na co dla lepszey wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia piętnastego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiąc siedmset piędziesiąt ósmego, panowania naszego dwudziestego piątego roku. U tego przywileju przy pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego. w mosiężney puszcze na czerwoney massie wyciśniętey, oraz na karmazynowym sznurze zawieszoney, podpis ręki najjaśniejszego króla imci regnanta polskiego, pana naszego miłościwego, Augusta trzeciego, tudzież poniżey podpis ręki imć pana sekretarza pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego, a na złożeniu konnotacya ad haec poniżey: Est in actis, his exprimitur verbis: Augustus rex, Adam Chmara—podczaszy woiewodztwa Mińskiego, i. k. mci pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz. Pro cancellariatu illustrissimij excellentissimi domini Michaelis comitis in Bychów, Zaslaw, Dombrowna et Sapieżyn Sapięha—procancellarii Magni ducatus Litvaniae, Tuchoviensis, Wiłkovicisensis, Calvariensis etc. capitanei, sigillatum; est in actis.

Który to takowy przywilej, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, jest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1762 г. Юня 25-го дня.

Изъ книги № 130, за 1762 г., л. 720.

68. Списокъ актовыхъ книгъ, истребленныхъ пожаромъ въ городѣ Минскѣ въ 1762 году.

Земскій намѣстникъ Минскаго воеводства Феликсъ Кублицкій Пѣтухъ, за подписью лицъ присутствовавшихъ на пожарѣ, представляетъ въ Литовскій трибуналъ списокъ актовыхъ книгъ глав. литъ. Трибунала и Минскаго воеводства, истребленныхъ пожаромъ въ 1762 году, спасти которыхъ оны не имѣли никакой возможности. Такимъ об-

разомъ сгорѣли: книги „въчистыя, кептуровыя, поточныя, декретовыя, реестра и протоколы“ Минскаго земскаго суда съ 1641 по 1710-й г.; трибунальныя—«въчистыя» Минской каденціи съ 1641 по 1759-й; трибунальныя—«поточныя» той же каденціи съ 1660 по 1761-й г. и многа разныхъ дѣловыхъ бумага.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtórego, miesiąca Junii dwudziestego piątego dnia.

niony regestr przyjąwszy, w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwolili, którego tenor sequitur estque talis:

Przed nami sędziami na trybunał główny wielkiego księstwa Litewskiego z wojewodztw, ziem y powiatów w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym sześćdziesiątym wtórym obranemi, comparendo personaliter w trybunale głównym wielkiego księstwa Litewskiego patron imć pan Jan Gierzdowicz—skarbnik woiewodztwa Mińskiego, opowiadał, prezentował y ad acta xiąg trybunału głównego wielkiego x. Litewskiego spraw wieczystych podał regestr xiąg ziemskich wojewodztwa Mińskiego y trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego wieczystych y dekretowych y potocznych, intrologowanych regestrów sądowych oczewistych y potocznych, protokółów et varii tituli autentycznych dokumentów, susceptowanych y niesusceptowanych, oraz różnych spraw, papierów y rzeczy, in locatione będących, czasu conflagraty w Mińsku pogorzałych. Który regestr podając ad acta prosił nas sądu, aby ze wszelką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego przyjęty y wpisany; jakoż my sąd pomie-

Regestr xiąg ziemskich wojewodztwa Mińskiego y trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego wieczystych, dekretowych y potocznych, intrologowanych regestrów sądowych, oczewistych y potocznych, protokółów variique tituli autentycznych dokumentów, susceptowanych y niesusceptowanych, item różnych spraw, papierów y dalszych rzeczy, in locatione zostających, niżej wyrażonych, w kamienicy ichmościów panów Jeleńskich będących, przy gwałtowney konflagracie miasta Mińska, ze dnia szóstego na dzień siódmy Junii roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtórego zgorzałych, przez wielmożnego imć pana Felixa Kublickiego Piotucha — namiestnika ziemskiego Mińskiego sporządzony. *Primo*, xięgi wieczyste, potoczne, dekretowe y regestra sądowe, protokoły oczewiste y potoczne ziemskie wojewodztwa Mińskiego, zacząwszy od roku tyciąc sześćset czterdziestego pierwszego, aż do roku tysiąc siedmset dziesiątego, oraz w tych latach kapturowe wszystkie zgorzały. *Secundo*: xięgi wie-

czyste trybunalskie kadencyi Mińskiej, zacząwszy od roku tysiąc sześćset czterdziestego pierwszego, aż do roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt dziewiątego, takż terazniejszey kadencyi, za laski jaśnie wielmożnego imię pana Paca wyjęte, wszystkie pogorzały. *Tertio*: księgi potoczne trybunalskie kadencyi Mińskiej, zacząwszy od roku tysiąc sześćset sześćdziesiątego, aż do roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszego, wszystkie zgorzali. *Daty ksiąg pogorzałych*: roku tysiąc sześćset czterdziestego pierwszego, roku tysiąc sześćset czterdziestego siódmego—tomów dwa; roku tysiąc sześćset czterdziestego dziewiątego tomów dwa; roku tysiąc sześćset pięćdziesiąt wtórego, roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt trzeciego, roku tysiąc sześćset osmdziesiąt trzeciego, roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt piątego, roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt trzeciego, roku tysiąc siedmset siedmnaście—tomów dwa; *księgi dekretowe* trybunalskie kadencyi Mińskiej: roku tysiąc siedmset dwudziestego trzeciego, roku tysiąc siedmset dwudziestego czwartego, roku tysiąc siedmset dwudziestego siódmego, roku tysiąc siedmset dwudziestego ósmego, tysiąc siedmset dwudziestego dziewiątego, roku tysiąc siedmset trzydziestego, roku tysiąc siedmset trzydziestego pierwszego, roku tysiąc siedmset trzydziestego szóstego, roku tysiąc siedmset trzydziestego dziewiątego, roku tysiąc siedmset czterdziestego, roku tysiąc siedmset czterdziestego pierwszego, tysiąc siedmset czterdziestego wtórego, tysiąc siedmset czterdziestego trzeciego, tysiąc siedmset czterdziestego piątego, tysiąc siedmset czterdziestego siódmego, tysiąc siedmset czterdziestego dziewiątego, tysiąc siedmset pięćdziesiąt pierwszego, tysiąc siedmset pięćdziesiąt wtórego, tysiąc siedmset pięćdziesiąt trzeciego, tysiąc siedmset pięćdziesiąt

piątego y szóstego, tysiąc siedmset pięćdziesiąt siódmego y ósmego, roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszego, roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtórego; *protokoły* oczewiste, potoczne, zapisowe, wszystkie rejestra (excepto pod datami tysiąc siedmset czternaście, tysiąc siedmset siedmnaście, tysiąc siedmset dziewięćnaście, tysiąc siedmset dwudziestego pierwszego, tysiąc siedmset dwudziestego piątego, tysiąc siedmset dwudziestego siódmego, tysiąc siedmset dwudziestego dziewiątego, tysiąc siedmset trzydziestego pierwszego, tysiąc siedmset trzydziestego piątego, tysiąc siedmset trzydziestego siódmego, tysiąc siedmset trzydziestego dziewiątego, tysiąc siedmset czterdziestego pierwszego w kościele ichmościów panien benedyktynek ocalałych) zgorzeli; *dokumenty* różne tak ziemskie, jako trybunalskie lokacyjne, komportacyjne, item różne rzeczy w teyże kamienicy znajdujące się spłoneli. U tego rejestru podpisy rąk tali tenore sequuntur: Do którego rejestru, przy użytych ichmościach panach przyjaciołach, czasu tey konflagraty będących, y że żadnym sposobem dla otoczenia zewsząd ognia ratować nie można było widzących, własną ręką moją podpisuję się: Felix Kublicki Piotuch—namiesnik ziemski wojewodztwa Mińskiego mp. Franciszek Kołupajło mp. Ignacy Michałowski—regent powiatu Oszmiańskiego, pisarz, kom. Miński. Paweł Józef Wierzbicki—sekretarz powiatu Mińskiego mp. Jan Antoni Krupski mp. Krzysztof Gliński Lichodziejewski m. h. S.

Który to takowy rejestr, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, jest do ksiąg trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1762 г. Октября 6-го дня.

Изъ книги № 142, за 1769 г., л. 236.

69. Привилегія короля Августа III-го мѣстечку Старому Мяделу на магдебургское право и на четыре ярмарки.

По ходатайству Зарѣцкаго старосты Кошица и его жены, король Августъ III выдаетъ имъ настоящія привилегія на магдебургское право въ ихъ мѣстечкѣ—Старомъ Мяделѣ и открытіе въ немъ 4-хъ ярмарокъ, изъ коихъ каждая можетъ

продолжаться въ теченіи 2-хъ недѣль. Достоинно замѣчанія въ этой привилегіи то, что апелляція на магистратъ допускается не въ королевскій за дворный судъ, а къ помѣщикамъ Кошицамъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiętego, miesiąca Augusta dziewiętnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego księstwa Litewskiego, z wojewodztw, ziem y powiatów w roku terazniejszym tysiąc siedmset sześćdziesiątym dziewiętym obranymi, comparendo personaliter u sądu trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego patron w. i. p. Marcin Supiński—strażnik powiatu Oszmiańskiego, opowiadał, prezentował y ad acta podał przywilej nadania magdeburyi y jarmarków miastu, Stary Miadzioł rzezonemu, w powiecie Oszmiańskim sytuowanemu, od najjaśniejszego króla imci Augusta trzeciego ww. i. pp. Antoniemu y Barbarze z Woynów Koszyczom — starostom Zarzyckim, małżonkom, dany in rem et partem tychże ichmościów służący y należący, który podając do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniony przywilej ze wszelką w sobie wyrażoną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego spraw wieczystych, na kadencyi Wileńskiej expedyowanych, przyjęty y wpisany; jakoż my sąd ony przyjowszy w xięgi wieczyste trybunalskie wpisać słowo do słowa dozwoliliśmy, którego thenor sequitur estque talis:

August trzeci, z Bożej łaski król polski etc. Oznajmujemy tym listem, przywilejem naszym wszem wobec y każdemu zosobna, komu by o tym wiedzieć należało, iż my osobiłszemi listami, przywilejami naszymi, jednym w roku tysiącnym siedmsetnym trzydziestym szóstym, miesiąca Januaryi jedenastego dnia, na erekcyą miasteczka w dobrach ziemskich, Stary Miadzioł nazwanych, w powiecie Oszmiańskim leżących, drugim w tymże roku tysiącnym siedmsetnym trzydziestym szóstym, miesiąca Februaryi dwudziestego dziewiętego dnia na wolne jarmarki y targi, w tymże przywileju wyrażone, daliśmy; teraz podczas seymu ordynaryinego w Warszawie, w mieście naszym stołecznym determinowanego, przez panów rad y urzędników naszych, przy boku naszym rezydujących, doniesiona nam proźba urodzonych Antoniego y Barbary z Woynów Koszyczów—starostów Zarzyckich, małżonków, abyśmy w tym miasteczku erygowanym, Stary Miadzioł nazwanym, w dobrach ziemskich, do urodzonych Koszyczów—starostów Zarzyckich, należących, łaską y powagą naszą królewską, dla zachowania rządów y wszelkiego bezpieczeństwa, magdeburyą mieć pozwolili y stwierdzili. Przeto

my król, skłoniwszy się na proźbę panów rad y urzędników naszych, przy boku naszym rezydujących, także posków z różnych ziem, wojewodstw, y powiatów dla lepszego porządku, magdeburyą w pomienionym miasteczku, Stary Miadzioł nazwanym, ad normam innych miasteczek, w dobrach ziemskich od antecessorów naszych królów y od nas magdeburyą mieć pozwolonych, z wolnym installowaniem osób do tego magistratu przysięgłych, oraz cum libera appellatione od tegoż sądu osób magistratowych tylko do urodzonych possessorów dóbr Starego Miadzioła, magdeburyą, mieć pozwolamy y utwierdzamy niniejszym przywilejem naszym. Tudzież w tymże miasteczku jarmarki cztery wolne, jeden w dzień gromniczny najswiętszey panny Maryi, przypadający miesiąca Lutego dnia wtórego, drugi w dzień świętego Józefa, przypadającego dnia dziewiętnastego miesiąca Marca, trzeci w dzień świętego Jakuba apostoła, przypadającego miesiąca Lipca dwódziesiątego piątego dnia, czwarty w dzień niepokalanego poczęcia najswiętszey Maryi panny, dnia ósmego miesiąca Grudnia przypadający według rzymskiego kalendarza; wszystkie te cztery jarmarki po niedziel dwie odprawować pozwoliliśmy y tym przywilejem naszym pozwalamy wieczniemi czasy; na których jarmarkach ludzie wszyscy, tak państw naszych Korony polskiej, wielkiego księstwa Litewskiego y do nich należących prowincyi, jako y zagraniczne ludzie, kupy wszelakie towary, różne likwory, trunki et omnis generis mercionia, do handłów kupieckich należące, aby mieć mogli y nimi handlować, sprzedawać, targować; według ich najlepszego upodobania kupieckiego postępować przez niedziel dwie każdego pomienionego jarmarku pozwolamy bezpłacenia żadnych ceł, myt, do skarbu naszego należących, bez żadney ni od kogo najmniejszey przeszkody, oprócz jarmarko-

wego, targowego, zgonnego, przesądów, poturemnego y innych akcydencyi pro quantitate rei, które przyjeżdżający y odjeżdżający dworowi Staro-Miadziołskiemu płacić powinni będą, zaczynając jarmarki od nas nadane, po dacie tego listu przywileju naszego; ażeby to wszystkim in genere ludziom kupieckim do wiadomości przyszło, urzędóm naszym ziemskim, grodzkim, surrogatorskim, magistratowym y zamkowym wojewodstw y powiatów wielkiego księstwa Litewskiego zalecamy y przykazujemy, aby, za podaniem onego, aktykowany y wszędzie po miastach stołecznych, miasteczkach był publikowany y obowołany. Przeto jako w miasteczku sądowym securitatem omnimodam obywatelom tegoż miasteczka et advenis cujuscunque conditionis et fidei waruiemy y ubezpieczamy y po wszystkich poddanych naszych wielkiego księstwa Litewskiego cujuscunque dignitatis et praerogativae należytą tego przywileju obserwancyą mieć chcemy, dla łaski naszej y dla uchronienia pen, in contravenientes listom przywilejom naszym in volumine legum opisanych, urzędóm y wszelkim subselliom naszym, którym to doniesiono będzie, irremissibiliter extendere nakazujemy. Na co dla lepszey wiary, wagi y pewności ten przywilej ręką naszą królewską podpisawszy, pieczęć przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, roku tysiąc siedmset sześćdziesiątego wtórego, miesiąca Oktobra dnia szóstego, panowania naszego dwudziestego dziewiątego roku. U tego przywileju, przy zawieszoney pieczęci wielkiej wielkiego księstwa Litewskiego, na czerwoney massie w puszcze cynowej pod niebieskiego jedwabiu sznurem wyciśnioney, w. i. panom Antoniemu y Barbarze z Woynów Koszczycom—starostom Zarzyckim małżąkom, od najjaśniejszego króla imci Augusta trzeciego konferowanego, podpis ręki tak samego tegoż najjaśniejszego króla, jako też poniżej kon-

notacya z podpisem ręki sekretarza jego królewskiej mości pieczęci ww. xięstwa Litewskiego w takowej następuje słów wyraźności: Augustus Rex. Nadanie magdeburyi y jarmarków miastu, Stary-Miadzioł rzezonemu, w powiecie Oszmiańskim sytuowanemu, urodzonych Antoniego y Barbary z Woynów Kozszyców — małżanekw dziedzicznemu. Józef Dulemba—jego królewskiej mości pieczęci wiel-

kiej wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz mp. Który to takowy przywilej, za podaniem onego przez wyż namienionego patrona w-go imci pana Marcina Supińskiego—strażnika powiatu Oszmiańskiego, do akt, jest w xięgi trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych, na kadencyi Wileńskiej expedyowanych, przyjęty y wpisany.

1763 г. Ноября 12-го дня.

Наъ впаги № 133, за 1764 г., л. 1—4.

70. Универсалъ примаса польскаго Владислава Лубенскаго, съ приглашеніемъ на избирательный сеймъ въ Варшаву.

Примасъ рѣчи-посполитой Владиславъ Лубенскій доводитъ до свѣдѣнія всѣхъ ея воеводствъ и земель о смерти короля, назначаетъ сроки для помѣстныхъ сеймиковъ и вольнаго избирательнаго сейма, предписываетъ старостамъ открыть каптуровне суды и относительно безпокойныхъ людей руководствоваться конституціями 1609 и 1613 гг. и умоляетъ всѣхъ сыновъ рѣчи-посполитой покон-

чить свои частныя недоразумѣнія и явиться на дѣло служенія отчины съ старопольскими добротѣтелями, особенно въ виду опаснаго политическаго положенія королевства, въ которомъ царить уже въ теченіи 37 лѣтъ удивительный беспорядокъ, потому что въ теченіи такого длиннаго періода времени не могъ состояться ни одинъ сеймъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego, miesiąca Februaryi dziewiątego dnia.

Przed nami sędziami głównymi kapturowymi wojewodztwa Wileńskiego, in virtute praw pospolitych post fata, w roku immediate przeszłym tysiąc siedmset sześćdziesiąt trzecim, miesiąca Października piątego dnia, w Dreźnie najjaśniejszego króla imci polskiego y wielkiego xięstwa Litewskiego Augusta trzeciego, pana naszego, zaszłe, et in virtute uniwersału jaśnie oświeconego xiążęcia imci Wła-

dysława Alexandra Pomiana z Żubny Żubieńskiego—prymasa Korony polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego, na seymik przedkonwokacyiny wydanego, obranemi y rotą trybunałską przed urzędnikami ziemskimi Wileńskimi et in facie całego prześwietnego wojewodztwa Wileńskiego zgromadzonego przysięgłymi, comparendo personaliter patrona na sądach kapturowych wojewodztwa Wileńskiego in stuba judicii wielmożny imię pan Antoni Miedzichowski—krayczyc wojewodztwa Wileń-

skiego, nomine całego prześwieanego wojewodztwa Wileńskiego, tegoż uniwersału jaśnie oświeconego xiążęcia imci primasa Korony polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego u nas sądu przez kontrowersyą do xiąg naszych przyjęcia dopraszał się; zaczym my sędziowie kapturowi wojewodztwa Wileńskiego ony, ze wszelką w nim specificie inserowaną rzeczą, w xięgi nasze wieczyste kapturowe wpisać sądownie rozkazaliśmy. Którego to uniwersału kontenta de verbo ad verbum sequuntur sunt-que talia:

Władysław Alexander, Pomian, z Łubna Łubieński, z Bożey y stolice apostolskiej łaski arcybiskup Gnieźnieński, legatus natus Korony polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego, prymas y pierwszy xiąże. Wszem wobec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, osobliwie i. w., wielmożnym imć panom senatorom duchownym y świeckim, dygnitarzom, urzędnikom y wszystkim stanu rycerskiego obywatelom koronnym y wielkiego xięstwa Litewskiego, moim wielce miłościwym panom kollegom, przyjaciołom y braci. Przy zaleceniu chęci y służby moiey, do wiadomości podaje, yż po tak przykrych nieczczęśliwościach y dolegliwościach, które potykały oyczynę naszą, jako też temi laty wielorako z okazyi sąsiedzkiej wojny doznanych, ta naywiększa nazwać się może, gdy naylepszego z panów, nayjaśniejszego króla imci Augusta trzeciego, szczęśliwie nam dotąd panującego, nad wszystkie nasze spodziewanie gwałtownie wcale utracamy. Przerażliwa zaiste wiadomość feralnym lotem napełniając cały prawie Europy kraje, niepodobna żeby w szczegulności zacnych obywatelów narodu polskiego y wielkiego xięstwa Litewskiego już dotąd nieznośnym także nie napełniła smutkiem. Przypadek ten żałośny, a oraz okropna cały rzeczy-pospolitey (mianowicie w tak niepomyślnym właści-

wych interessow położeniu zostającej) postać terazniejsza, kogoż z kochających własną matkę synów nie zasmuci y nierozrzewni? ale wszródt tych rospaczy podniosłszy ku Panu panujących oczy y widząc, że nieskazitelnych jego wyroków dzieło, biorąc nam nayukochańskiego oycza oyczyny, to nas powszechną w oplakania godnym sieroctwie pokryło żałobą, już do woli jego świętey stosować się przyzwoiło, a poleciewszy niezawodney y wszechmocney opiece całość rzeczy-pospolitey y publicznego dobra, teraz w tym wspólnym każdemu żalu czułą pieczę y naddokładniejsze staranie o miłey wszystkim obywatelom matce mieć należy; jakoż idąc przodków moich w podobnych okolicznościach śladem, gdy dla ubezpieczenia całego królestwa y państw, jemu należących, do nayskuteczniejszych brać się nam skwapliwie śródków sama potrzeby nieodbitey przynagła pora y prawem opisane w tym razie po wojewodztwach, ziemiach y powiatach przedkonwokacyne seymiki, a wraz y samę generalną konwokacyą wyznaczyć radzi; przeto ja, zrzędzeniem Boskim na pierwszym w tey nayjaśniejszey rzeczy-pospolitey zasadzony mieyscu, sprawując nieuchronną, dostojenństwu memu z dawnych praw przyłączoną powinność, przychyliwszy się do rady y zdania imć panów senatorów, na odgłos tak smutnych nowin śmierci króla imci do Warszawy zgromadzonych, z urzędu mego podług dawnego zwyczaju do wiadomości wszystkich stanów Koronnych y wielkiego xięstwa Litewskiego żałosne donoszę osierocenie y śmierć króla imci, pana naszego miłościwego, nie bez łez ogłaszam, którego Pan Bóg z tego doczesnego życia na wieczny żywot powołał y przenosił w Dreźnie, mieście stołecznym państw jego dziedzicznych, dnia piątego miesiaca Pazdziernika, około piątey godziny przed wieczorem; y żeby to zeyście z tego świata króla imci po wojewodztwach,

ziemiach, powiatach y grodach wszystkich ogłoszone było, od wszelkich, do których to należy, żądam urzędów y im to zapowiadam. Stosując się przytym do zgodney rady powyżey wspomnionych przytomnych imć panów senatorów obojga narodów, na fundamencie praw y zwyczajów dawniejszych, (ponieważ nic dotąd nowszego w przypadkach interregni później nieustanowiono), lubo seymiki przedkonwokacyjne także y sam seym należało by prędyż złożyć, lecz gdy okoliczność śmierci króla imci zagranicą ogłoszenie jey publiczne spóźniła, tudzież wielkiej ważności materye, co w tym razie prześwietne wojewodztwa wziąć przed się do naradzenia mają, porozumienie pomiędzy sobą zacnych obywatelów y pomiarkowanie braterskie zaszyłych na niedawnych seymikach niechęci, do odnowienia potrzebney konfidency y ziednoczenia się ku dobru pospolitemu, nadto zgodzenie potrzeb publicznych z interessami wojewodztw Ruskiey prowincyi y wielkiego xięstwa Litewskiego, sposobność podróży y na miejscu konwokacyi generalney uprowidowanie wystarczającej ku potrzebom wszystkich żywności, przyspieszenia ich niedozwalają, więc też seymiki po wojewodztwach, ziemiach y powiatach obojga narodów na dzień szósty miesiąca Lutego w roku przyszłym tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartym xięstwu jednak Zatorskiemu y Oświęcimskiemu, tudzież ziemi Halickiey ośmiu dniami podług zwyczaju przed tym terminem, to jest, na dzień trzydziesty, miesiąca Stycznia, a wojewodztwu Mazowieckiemu partykularne seymiki na dzień miesiąca*) generalny w Warszawie na dzień pomienionego miesiąca składam; w wojewodztwach zaś Pruskich poprzedzić mają seymiki

partykularne (według zdania imć panów wojewodów tameczney prowincyi złożone) generalny w Grudziądzu, z alternaty przypadający na dzień miesiąca do których nim przyidzie, aby dla przyjęcia samych prywatnych tranzakcyi wszędzie po grodach publiczne xięgi otwarte były, ostrzegam. Na tych zaś seymikach prześwietne wojewodztwa, ziemie y powiaty, nayistotniejsze członki, jedność ciała y okazałość tey najjaśniejszey rzeczy-pospolitey składające, jednomyślnie wszystkie czynić zechcą y, że każdemu na uszczęśliwieniu wszystkich należy, wszyscy y każdy do niego przykładać się powinni. Zatyż według prawa postanowią zaraz sądy kapiturowe, ażeby po zeyściu pana w tym czasie terazniejszym nie ustawał bieg ś. sprawiedliwości przeciwko tumultom y kupom swywoynym na utrzymanie wewnętrznego bezpieczeństwa. Zważą oraz y zastanowią się nad tym, w jakowym stanie oyczyna osierocona zostanie, *którey bliski upadek swój y obcy widzi, a każdemu dziwno, jak ta bezrządna machina dotąd stoi.* Lat trzydzieście siedm mineło—wolnie doszłego seymu nie mieliśmy, te obszerne państwa rzeczy-pospolitey najmocniejszemi sąsiadami otoczone, blisko pół wieku bez rady, prawa, bez skutku, sprawiedliwość tumultami obarczona, wolność—mocą, musem y bezprawiem skrępowana, handle wewnętrzne upadły, miasta, kraju ozdoba, cale zniszczały, wsie y fortuny szlacheckie na łup podane, kto mocniejszy—ten rządzi. Jesteśmy bez sił, granice otwarte, bezbronne y bezodsieczne, skarb publiczny bez pieniędzy, pieniądze bez waloru wewnętrznego, słyseć, czytać historye różnych nierządów, przykładu wynaleźć trudno; poznać zaś łatwo, że państwa, podobnie nierządne, albo nieprzyjaciółóm łupem, albo dzikiemi z czasem, na wzór tatarskich, staną się polami. Także obiorą posłów na konwokacyą, którą na

*) Въ подлинникѣ пропускъ,—не показано числа и мѣсяца.

dzień siódmy miesiąca Maja, roku tegoż tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego, tu w Warszawie naznaczam. Na tę żeby tak imć panowie senatorowie, jako też panowie posłowie wcześniej stawić się raczyli, zapraszam y przez miłość oyczyzny, (gdyż wiele na tym zależy całość bezpieczeństwa rzeczy-pospolitey, aby jak nayprędzey był ten akt odprawiony), pobudzam y zalecam, abyśmy y o przyszłym monarsie rozważnie pomyśleć y czas elekcyi onego ustanowić, na wzór zaś dawniejszych kapturów y jak podczas ostatniego interregnum były rząd, bezpieczeństwo, porządek sądów, sprawiedliwości świętey ustawicznosc, pogotowiu dla czynienia zapisów, kontraktów y innych zwyczajnych tranzakcyi, leżenia ksiąg sposób obmyśleć, bezpieczeństwo granic koronnych y wielkiego xięstwa Litewskiego, (zbroynego y licznego żołnierza potrzebujących). ustanowić y utrzymanie jego upewnić, sojusze y przymierza z pany y państwa sąsiedzkiemi potwierdzić y obwarować mogli. A gdy z rządzenia Boskiego pora nadziei otwiera się, byle zgoda y jednostayność, na miłości spólney początki swoje ufundowała, chwytając czas ucałowania ustaw podupadłych, czas ratunku, do którego naturalnego prawa instynkt każdego pobudza, a prosząc Boga o oświecenie myśli naszych, dla tym doskonalszego wynalazku środków skutecznych do wybawienia y wydzignienia z obalin już cale ku upadkowi oyczyzny naszej przez bezradność nachyloney, potrzeba pomyśleć o wyszukaniu sposobów przywoitych, których by użyciem można dostatecznie całość y ubezpieczenie rad, seymu y praw, oraz niezawodną onych eksekucją opatrzeć y zmocnić y te sposoby w instrukcyach przyszłych doskonale wypisać, lub mocy y powagi obranym na seym konwokacyiny jaśnie wielmożnym imć panom posłom do spólney z innemi wojewodztwy namowy y nieodwłocznego udziałania użyzyć,

żeby y to wszystko, cokolwiek terazniejszych okolicznosci wyciągać może potrzeba y co na elekcyi przyszley za radą y zgodą wszech stanów oboyga narodów obranemu, da Bóg, panu do poprawy rządu y praw być ma podane, za pomocą Bożą gruntownie ustanowione było. Jaki zaś sposób przyszley elekcyi ma być ułożony, czas sam użyć rady. Niech tedy nad tym seymiki mocno pomysła y w tym uniwersale wyrażone materye za instrukcyje mają, abyśmy napotym y czasu nie tracili y nowemi ziazdami kosztu sobie nie przyczyniali. Niech o to imć panom posłom moc umawiać się w konwokacyiny przeciagu zupełną dadzą y jey na wszytkie wynikające przypadki dostatecznie powierzą; a że Bogu, miłośnikowi y dawcy pokoju, rzecz naymilsza, państwom zaś wszelkim nayszacownieysza obywatelów powszechna zgoda y wzajemna miłość; więc proszę, zaklinam y obowiazuję każdego z w. m. panów, ażebyście wszelkie do siebie, z jakich kolwiek przyczyn wynikające urazy z serc wyrugowawszy y w wieczne zapomnienie zagrzebłszy, (bo te zawsze były y są, y te będą, przyczyną jarzma, zniszczenia y zguby wszystkich państw wolnych), szczerze, a niezmyślnie podufałość staropolską między sobą jak nayściśley przywrócili y po bratersku, (jako jednej matki synowie); w złączeniu nierozdzielnym myśli y serc, przez związek jak naymocniejszy uprzejmości poiednali, wspólnie ze mną to powszechnie sieroctwo naszego królestwa dotąd, (ile naydelikatniey y naywierniey być może), piastując, dokąd nam Bóg łaskawy z swych opatrznych naywyszych rządów nie ustanowi szczęśliwie króla y oycza krajowi naszemu powszechnego. Ażeby zaś swywolnym kupom, najazdom zabieżona była droga, oddają to straży y pilności ichmościów panów starostów sądowych oboyga narodów, przypominając onym, ażeby się w potrzebach podług

konstytucyi roku tysiąc sześćset dziewiątego o ludziach swawolnych, powtorną tysiąc sześćset rzyrnastego stwierdzoney, sprawiali. Imć panom zaś starostom pogranicznym mocno zalecam, aby żadnych cudzoziemców, jakiemu kolwiek podeyrzeniu podpadających y słusznych paszportów nie mających, w granice królestwa tego nie puszczali, tudzież nowey zagranicznej monety nawożenia przestrzegali, nieodstępując od rygoru praw dawnych, jakimi do strzeżenia granic y dodania ludzi za ordynansem jaśnie wielmożnych wodzów są obowiązani; jeżeli by zaś od którego monarchy poseł się trafił, mnie znać nieodwłocznie dawali, a samemu do mojej rezolucyi przy granicy zostanie potrzebne zapowiedzieli. W czym wszystkim aby nas pan Bóg zastępów wspomagać raczył, gorąco onego proszę. Aby ten uniwersał po wojewodztwach, ziemiach, powiatach nieodwłocznie był rozgłoszozony, pilności ichmościów panów starostów w obu narodach jak nayskuteczniey polecam y onyże przy położeniu pieczęcy mojej własną podpisuję ręką. U którego to uniwersału, do wojewodztwa Wileńskiego oddanego, podpisy nad pieczęcią y przy pieczęci jaśnie oświeconego xiążęcia imci prymasa takowe: X. W. Żubieński, prymas mp. Oraz za zdaniem imć panów starostów, na tenczas w Warszawie będących, jako to: jaśnie wielebnych ichmościów xięży Antoniego Ostrowskiego—Kujawskiego, Hieronima Szeptyckiego—Płockiego, Antoniego Wołowicza—Łuckiego, Michała Wodzickiego—Przemyskiego, oraz podkanclerzego koronnego, Józefa Załuskiego—Kijowskiego biskupów, jaśnie oświeconych, jaśnie wielmożnych Jana

Klemensa Branickiego—kasztelana, Wacława Rzewuskiego—wojewody Krakowskich, pierwszego woysk koronnych wielkiego, drugiego polnego hetmanów, Antoniego Jabłonowskiego—Poznańskiego, Franciszka Salezego Potockiego—Kijowskiego, Andrzeja Zamoyskiego Inowrocławskiego, Alexandra xiążęcia Czartoryskiego—Ruskiego, Józefa Ossolińskiego—Wołyńskiego, Antoniego Lubomirskiego—Lubelskiego, Bernarda Gorskiego—Podlaskiego, Kazimierza Granowskiego—Rawskiego, Jana Jabłonowskiego—Braclawskiego, Pawła Mostowskiego—Pomorskiego, Franciszka Szembeka—Inflantskiego wojewodów; Thadeusza Lipskiego—Łęczyckiego, Andrzeja Moszczeńskiego—Inowrocławskiego, Michała Suffczyńskiego—Czerskiego, Alexandra Dzierzbickiego—Brzezinskiego, Jakuba Zielińskiego—Raciąskiego kasztelanów; Franciszka Bielińskiego, marszałka wielkiego koronnego, Fryderyka Michała xiążęcia Czartoryskiego—kanclerza wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, Teodora Wessla—podskarbiego wielkiego koronnego, Józefa xiążęcia Sanguszka—marszałka nadwornego Litewskiego, status ministrów podaję y do grodów posyłam. Dan w Warszawie dnia dwunastego miesiāca Listopada, roku Pańskiego tysiąc siedmset sześćdziesiąt trzeciego, Jan Słomiński—m. r. jo. xięcia prymasa pod interregnum sekretarz.

Który to uniwersał, za podaniem decretorie onego ad acta przez wyż wyrażonego patrona, jest do xiąg kapturowych wojewodztwa Wileńskiego spraw wieczystych przyięty y wpi-sany.

1764 г. Февраля 6-го дня.

Изъ книги № 133, за 1764 г., л. 5—10.

71. Постановление дворян Виленскаго воеводства на предконвокаціонномъ сеймикѣ объ избраніи членовъ каптуроваго суда.

Дворяне Виленскаго воеводства, собравшись на предконвокаціонный сеймикъ, по избраніи послевъ и каптуровыхъ судей, постановили: 1) снабдить судей инструкціей относительно исполненія ими своихъ обязанностей, обратить особенное ихъ вниманіе на бродягъ, бѣглыхъ крестьянъ и вообще

людей гулящихъ; 2) потребовать отъ магистрата сохраненія въ городѣ строгаго порядка; для судей назначить содержаніе и вообще подвергнуть населеніе посольщизнѣ, при чемъ бѣдную шляхту, не имѣющую крестьянъ, отъ этой повинности освободить.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego, miesiąca Februaryi dziewiątego dnia.

Przed nami sędziami głównymi kapturowymi wojewodztwa Wileńskiego, in virtute prava popolitego et in virtute uniwersału, post fata króla imci Augusta trzeciego, pana naszego, w roku immediate przeszłym tysiąc siedmset sześćdziesiątym trzecim, miesiąca Oktobra piątego dnia w Dreznie subsecuta, od jaśnie wielmożnego Władysława Alexandra Pomiana z Łubny Łubieńskiego—korony polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego prymasa y pierwszego xiążęcia, do wojewodztwa Wileńskiego wydanego, obranemi, postanowionemi, comparendo personaliter u sądu kapturowego patron wielmożny imć pan Antoni Miedzichowski—krayczy wojewodztwa Wileńskiego, laudum seymiku przedkonwokacyjnego Wileńskiego opowiadał, prezentował y do xiąg kapturowych wojewodztwa Wileńskiego nomine prześwietnego wojewodztwa Wileńskiego podał, którego laudum tenor de verbo ad verbum sequitur estque talis:

My senatorowie, duchowni y świeccy dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzczy wojewod-

stwa Wileńskiego, rycerstwo, szlachta, obywatele tegoż wojewodztwa Wileńskiego, którzyśmy się post fata najjaśniejszego króla imci Augusta trzeciego, pana naszego miłościwego, za nniwersałem jaśnieoświeconego Władysława Alexandra Pomiana z Łubny Łubieńskiego—arcybiskupa Gnieźnieńskiego, legati nati, Korony polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego prymasa y pierwszego xiążęcia, za zdaniem j. o., jaśnie wielmożnych imć panów senatorów y ministrów, na tenczas w Warszawie przytomnych, w roku immediate przeszłym tysiąc siedmset sześćdziesiąt trzecim, miesiąca Listopada dwunastego dnia wydanym, na dzień szósty miesiąca Februaryi w roku terazniejszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartym na seymik przedkonwokacyiny ad solitum consiliorum locum, do zamku jego królewskiej mości Wileńskiego zgromadzili, invocato spiritu sancto, zaczowszy obrady nasze in omni modestia et observantia liberae vocis, nemine contradicente, obraliśmy za dyrektora wielmożnego imć pana Franciszka z Woroney Czyża—krayczego wojewodztwa Wileńskiego naszego, pod którego dyrekcją, po przeczyta-

nym in publica facie uniwersału, stosując się ad sonantiam onego y mając prae oculis prawa oyczyste, potrzeby rzeczy pospolitey wojewodztwa naszego, dalsze obrady continuando, za posłów na seym convocationis, w Warszawie w roku terazniejszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartym na dzień siódmy miesiąca Maja wyznaczony, wielmożnych imć panów: Jana Horaina—podkomorzego, Krzysztofa Giedroycia — stolnika urzędników wojewodztwa naszego, obraliśmy unaniami assensu et nemine contradicente y tymże ichmościom osobliwą instrukcją ad promovendum na następującym seymie desideriorum nostrorum, ad publicam utilitatem spectantium, daliśmy; similiter, upewniając pokóy wojewodztwa naszego y zabiegając tumultom, kupom swywolnym y wszelkim inkonweniencyom, któreby bez sprawiedliwości okazać y mnożyć się mogły, in virtute praw Korony polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego et a condita republica practicato stante interregno exemplo, sądy kapturowe ustanowiliśmy, na które sądy z poszródka nas, disponente lege, obraliśmy jednostaynie za sędziów wielmożnych imć panów Michała Dzierzgowskiego Szumskiego—starostę Karpowieckiego, Marcina Dzierzgowskiego Szumskiego—podstolica Wileńskiego, Benedykta Oganowskiego—oboznego wojewodztwa Wileńskiego, Thadeusza Horaina—podkomorzycza Wileńskiego, Ignacego Horodeńskiego — sędzica ziemskiego Wileńskiego, kapitana jego królewskiej mości, Stefana Horodeńskiego—wóyta Łozdzieyskiego, Antoniego Szpyrkę—krayczego wojewodztwa Wileńskiego, Adama Brońca—buńczuczego b. w. w. xięstwa Litewskiego, Antoniego Gieczewicza—rotmistrza woiewodztwa Wileńskiego, Ignacego Brońca—podczaszego Wileńskiego, Ludwika Abramowicza—derewniczego Wileńskiego, Ignacego Jasieńskiego—podstolica Lidz., Thad. Towiańskie-

go—miecz. Wileńsk.. Thad. Buchowieckiego—krayczego Nowogrodzkiego, Michała Karybę—star. Kukan., Thad. Wąsowskiego—czes. Pińskiego, Thomasza Godlewskiego—stolnika Nurskiego, Jana Czyża y Matusewicza—komornika wojewodztwa Wileńskiego, Jozepha Korsaka—chorążego Smoleńskiego, Michała Narbuta — kray. wojewodztwa Wileńskiego, Jana Giedroycia—skarbnika Żytom., Ludwika Klimaszewskiego — czesznika Brack., Józefa Januszkiewicza — podczaszego Brzesc., Marcina Mączyńskiego—star. Kobyl., Marcina Zaleskiego, star. Grzybian., Michała Kiełczewskiego—stolnika Poznańskiego, a do tychże sądów pisarza wielmożnego imć pana Ignacego Horodeńskiego — kapitana jego królewskiej mości, sędzica ziemskiego Wileńskiego, wyż wyrażonego, naznaczyliśmy. Którzy to wielmożni imć panowie sędziowie kapturowi y wielmożny imć pan Horodeński, qua sędzia y pisarz, tychże sądów practicato w wojewodztwie naszym post fata najjaśniejszego króla imci Augusta trzeciego exemplo et ex mente terazniejszego postanowienia naszego, ku prędszey sprawiedliwości administracyi, ażeby in instanti in facie wojewodztwa naszego juramenta wykonali, postanowiliśmy. Jakoż eodem die ciż ichmość rotą, sędziom trybunalskim opisaną, a wielmożny imć pan Horodeński etiam rotą pisarską przysięgli; zaczym tymże wielmożnym imć panom sędziom kapturowym dajemy moc, dla akceleracyi ś. sprawiedliwości y dla zabieżenia mnożącym się w mieście tuteyszym swywolom y excessom, na dniu dzisiejszym w izbie sądowej w zamku jego królewskiej mości Wileńskim primam sessionem y jurydykę unfundować, marszałka e medio suo obrać, y po wyiściu troyga wołania sprawy, które ex termino tacto y za zakazami de violata securitate przypadać by mogły, in instanti y nieodwłocznie sądzić, excessantów, kryminalistów

karac, łapać y do sądu swego pro captivacione prowadzić: in ordine zaś dalszego sądzenia y kontynuowania sądów, aby się ad praescripta legis stosowali, egzekucye, inkwizycye y dalsze actus sądowe ad normam konstytucyi tysiąc pięćset osimdziesiąt siódmego ciż imć panowie sędziowie kapturowi, nullo excepto, ubique locorum, we wszystkich sprawach expedyowali y czas opisany reassumowania sądów zachowali, obowiązujemy. Ad haec ciż wielmożni imć panowie sędziowie kapturowi, ażeby stante suo caractere, omnem modestiam nie tylko u sądu, ale też extra stubam iudicii na każdym mieyscu zachowali, zwad, praktyk z sobą y z nikim nieczynili, w stancyach spokojnymi byli, exorbitancy y krzywd w mieście nie czynili, stron nie dызgustowali, ale, w skromności y trzeźwości zachowuiąc, przed oczyma Boga y przysięgę mając, sprawiedliwie sądzili, stron karami nie agrawowali, obligujemy. In casu renitentiae temu naszemu postanowieniu consone prawu uczynionemu, każdego wykarczającego sędziego officio privatum mieć chcemy, y aby secundum demeritum de inobservantia sądów karany był, postanawiamy. E converso cavemus wielmożnym imć panom sędziom od stron omnem securitatem et reverentiam, tak jako sędziom trybunalskim; egzekucye za dekretami tych że sądów, pojazdy, uwiązania, etiam inkwizycye, kalkulacye, weryfikacye spraw, pure czasu interregni urosłych, przez urzędy ziemskie lub grodzkie, z którego chcąc wojewodztwa y powiatu, pro libitu strony lub, za niezgodzeniem się, ex decisione iudicii odprawowane być mają, tak jako za dekretem trybunalskim; a kto by tym dekretem posłuszny niebył y dawał by się kondemnować, tedy za trzecim dekretem po odprawionych dwóch pojazdach, fortis executio mota nobilitate extendi powinna. Które to dekreta tak wielmożni urzędnicy, jako też pułkowicy y chorążowie, disponente lege, prae-

via requisitione od stron, ażeby ad executionem przychodziły, sub paenis, contra officiales non exequentes circumscriptis, praesenti laudo stanowimy; w sprawach o excessa y kryminalny, sub saecuritate iudiciorum tu w mieście Wilnie, intra moenia y za miastem in circumferentia o pół mile popeńnione, inkwizycye przez wielmożnych imć panów sędziów kapturowych, tak jak w trybunale przez sędziów trybunalskich, expediowane będą. Ażeby zaś większa securitas samych osób, jako też y dobr dla nas obywatelów wojewodótwa Wileńskiego y dla samychże wielmożnych imć panów sędziów była, ile sub hoc interregni tempore, przeto dla lepszego porządku praesenti laudo determinujemy: ażeby ludzie lozni, hultaje, kostyrowie, roczną służbą niebawiący się, y różni excessivi, tak w samym mieście Wilnie, jako też ubique locorum ścigani, łapani, y pod wartę zabierani byli, którzy to włokitowie, jeżeli actu w mieście tu pokażą się, aby karani y z miasta wygnani byli. Chłopi y poddani, zbiegli od panów y osiadłości swych, ażeby za pócignieniem pod wartę zatrzymani zostawali póty, poki ich dziedziczni panowie odyskiwać nie będą, mieć chcemy; o których za oskarżeniem aby pędzsa do dziedzicznych panów dochodzić mogła wiadomość, sąd prześwietny kapturowy na regestrze wpisanym trąbą publicznie instygatorowi swemu ogłaszać rozkaże. Ażeby zaś przez protekcye pańskie y duchowne podeyrzani ludzie tu w mieście Wilnie nie znajdowali przytulenia, terazniejszym wojewodztwa naszego postanowieniem obligantur wszystkie klasztory, pałace, dwory, kamienice, dworki y w nich mieszkający gospodarze wszelką utriusque generis czeladź spisać de nomine et cognomine y takowy regestr ad acta sądów kapturowych podać; do czego ad satisfaciendum concurrent magistrat Wileński. Tenże magistrat miasta jego królew-

skięj mości Wilna, quam strictissime postrze-
gać będzie, aby się miejskie osoby we wszel-
kiej skromności zachowali, excedentes zaś we-
dług swych ustaw na ratuszu karać tenebun-
tur; stancye w. i. p. sędziom, jako pro pub-
lica utilitate pracującym, miasto jego królew-
skiej mości Wilno, tak jako sędziom trybu-
nalskim, wyznaczyć obowiązane będzie, a wiel-
możni imć panowie sędziowie kapturowi, nie-
czyniąc dezolacyi, nieuciemiężając gospodarzów,
pomiernym mieszkaniem kontentować się mają.
Których to wielmożnych imć panów sędziów
praesenti laudo stringimus, aby w juryzdykcyą
i. o. x-cia imci wojewody Wileńskiego nie-
wdawali się, salvam circa iura sua oną zacho-
wując. Które to laudum aby w. imć, przez
nas obrani posłowie na seymie utwierdzić sta-
rali się, rekomendujemy. A iż publica officia
nemini damnosa być nie winne, przeto za uni-
wersalną zgodą poselszczyzny z dobr ziem-
skich, duchownych, szlacheckich, pańskich
y mieskich miasta jego królewskiej mości
Wilna, także z królewsczyzn, juryzdyk wszel-
kich, z każdego dymu po tynfów dwa, na osobę
postanowiamy y uchwalamy; a przytym neces-
sariam exolutionem z tychże wszystkich dobr
nullis exceptis uznawamy y ażeby te posel-
szczyzny, wielmożnym imć panom posłom wy-
znaczone, kancelarya grodzka Wileńska przy
podatku podymnego raty następującej marco-
wey odbierała y imć panom posłom wypłacała,
iniungimus. A jeżeliby kto z dobr swych ren-
tencyą okazać chciał, tedy na takowego del-
tatę żołnierzom wydać powinna będzie, którzy
sub irremissibili stipendiorum aresto takową
exolucyą wypełnić stringuntur. Gdzie by zaś
kancellarya sama takowej poselszczyzny od-
bierać zbraniała się, albo też kto y za żoł-
nierską exekucyą postanowieniu ninieyszemu
subesse nie chciał, tedy tak z kancelaryą,
jako też cum quovis renitenti forum w sądach

kapturowych, summario processu iuris, designa-
mus et executionem militarem per decretum
lucrari pozwalamy. A iż niektórzy imć pano-
wie obywatele, bracia wojewodztwa naszego,
nie mając poddanych, sami pracując, do pła-
cenia podatku tenentur, więc tylko szlachta
od dymów, którzy po iednym mają, lub też
mniey, od płacenia poselszczyzny wielmożni
imć panowie posłowie uwalniają, iako też prae-
senti laudo wojewodztwo liberos pronuntiat
y, niechcąc tymże ichmościom wielmożni imć
panowie posłowie być uciążliwemi, poselszczyznę
darowali, oraz od płacenia libero hoc laudo
uwalniamy; które to laudum nasze rąk naszych
własnych podpisami authoryzujemy. Pisan
w Wilnie, roku Pańskiego tysięcznego siedmset
sześćdziesiątego czwartego, miesiąca Februari
szóstego dnia, w zamku jego królewskiej mości
Wileńskim sporządzone. U tego laudum podpisy
przy pieczęci, na czerwonym laku wyciśnionej,
his exprimuntur verbis: Franciszek Czyż—
krayczy y dyrektor seymiku antekonwokacy-
nego wojewodztwa Wileńskiego; Ignacy książ
Massalski—biskup Wileński; Alexander Ho-
rain—biskup Hirenon., referendarz wielkiego
księstwa Litewskiego, archidyakon Wileński,
Michał Horain—horodniczy wojewodztwa Wi-
leńskiego, Alexander Horain—podstoli Wileń-
ski, Felicyan Zmijowski—łowczy wojewodztwa
Wileńskiego; Gaspar Horain—woyskowicz wo-
jewodztwa Wileńskiego; Franciszek Oganowski
m. pp.; Ignacy Towiański—m. w. W.; Ludwik
Ryło Klimaszewski—czesznik Bran. mpr.; Ig-
nacy Talat Kiełpsz; Antoni Talat Kiełpsz;
Dominik Hatowski; Józef Dombrowski; Jó-
zef Augustynowicz; Benedykt Korsak +++;
Ludwik Antoni Truchnowski—regent ziemski
Wiłkomirski, s. podkomor. mpr.; Józef Kra-
jewski; Theodor Gorski mpr.; Konstanty Wierz-
bowski; Antoni Miedzichowski—krayczy woje-
wodztwa Wileńskiego; Kazimierz Gerald To-

wiański, s. Wileński; Józeph Iszora—s. w. W.; Franciszek Gierald Towiański; Walenty Zniszczyński+++; Kazimierz Taraszkiewicz+++; Józef Byliński+++; Jerzy Michalewicz; Marcin Januszkiewicz+++; Symon Laudo; Ignacy Szczurkowski—skarbnik Mścistałwski; Ignacy Kontowt—łowczy Rzeczycki; Ludwik Kontowt; Piotr Radziszewski++; Stefan Radziwiłowicz; Józef Hiniewicz; Kazimierz Łuczko Grzybowski; Michał Rodziejewicz; Józef Klimaszewski; Antoni Miłaszewicz+++; Tomasz Bohuszewicz; Marcin Zaleski; Dominik Iwanowski; Ignacy Biłtuński; Michał Offan; Jozeph Znosko; Dominik Gabryłałowicz; Symon Jurewicz; Antoni Chmielewski+++; Maciey Jurewicz; Antoni Gierald Towiański, s. w. W.; Benedykt Lubicz Tylicki; Józef Sienkiewicz+++; Michał Wiszomirski; Józef Szyszło+++; Franciszek Radziwiłowicz Szostak; Józef Radziwiłowicz Szostak; Antoni Sobolewski; Pior Radziwiłowicz Szostak; Andrzej Wiszomirski; Antoni Sobolewski+++; Ignacy Wiszomirski; Stanisław Joteyko+++; Matheus Joteyko+++; Piotr Frąckiewicz; Bartłomiej Grzybowski; Antoni Kolenda; Adam Józef Stadnicki Kolenda—stolnik Wołkowyski; Dominik Szostak Radziwiłowicz; Jan Bartoszewicz; Thadeusz Giedroyć; Kazimierz Usowicz; Franciszek Bryling; Jerzy Mikosza+++; Franciszek Staszekiewicz+++; Michał Miłaszewicz; Jan Ometa+++; Ignatius Czerkaski; Stanislaus Kotkowski; Jerzy Bohdanowicz; Franciszek Chrzesczonowicz; Cyfron Szpyrkowicz; Jerzy Chrzesczonowicz; Jan Eywild; Maciey Totwiński; Władysław Wiszomirski; Michał Pieslak; Michał Ciwiński; Stefan Jacuński; Jan Trusewicz; Rafał Wismont; Jan Czerniewski; Johannes Więckowicz; Kazimierz Alexandrowicz;

Piotr Bogusław Franciszek Wotto; Antoni Wiszomirski; Antoni Kuczewski; Michał Biłtuński+++; Antoni Strzyżewski+++; Jan Strzyżewski; Józef Klimaszewski+++; Antoni Piatkowski; Franciszek Bieniasz; Józef Finiewicz+++; Antoni Strzyżewski; Stanisław Joneyski; Filip Olichnowski; Jan Strzyżewski+++; Antoni Strzyżewski; Ignacy Józef Bielski; Antoni Januszkiewicz; Grzegorz Korwin Milewski mpp.; Jan Osiański; Antoni Rowba; Theodor Malicki mpp.; Stefan Miszeyko; Jan Eywiłt; Kazimierz Klimaszewski+++; Gabryel Klimaszewski+++; Onufry Byszyński—strażnik Oszmiański mpp. Józef Byszyński—strażnikowicz powiatu Oszmiańskiego mpp.; Jerzy Drobiazgowicz; Ludwik Steckiewicz; Adam Dzidziuła+++; Kazimierz Wiszowaty; Michał Wiszowaty; Leon Korbut—strażnik Smoleński; Franciszek Gontarski; Józef Sonko; Piotr Wyszyński; Józef Rafanowicz; Michał Suroż+++; Jakub Bohdanowicz; Piotr Joneyko; Franciszek Grabowski; Ignacy Brzozowski mpp.; Kazimierz Haniewicz+; Marcin Brzozowski mpp.; Jakub Daszkiewicz; Kazimierz Mickiewicz+++; Józef Turczyński; Andrzej Sakowicz; Paweł Perkowski; Mikołaj Gorski; Jakub Kanonowicz; Antoni Kony Dorożyński; Franciszek Pottozy Konstantynowicz; Thadeusz Klimaszewski+++; Kazimierz Symonelewicz+++; Tomasz Stankiewicz+++; Symon Krukowski+++; Franciszek Brzozowski; Antoni Jakub Makarewicz mpr.; Wawrzyniec Garnowski; Józef Rowba.

Które to takowe laudum wojewodztwa Wileńskiego, za podaniem onego przez wyż wyrażoną ad akta osobę, jest do xiąg kapturowych wojewodztwa Wileńskiego spraw wieczystych przyjęte y wpisane.

1764 г. Февраля 19-го дня.

Изъ книги № 133, за 1764 г., л. 11—24.

72. Инструкція дворянъ Виленскаго воеводства, данная депутатамъ, выбраннымъ на конвокаційный сеймъ въ Варшаву.

Дворяне Виленскаго воеводства, собравшись въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на конвокаційный сеймъ, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) По засвидѣтельствованіи примаса благодарности за заботы его о безопасности рѣчи-посполитой во время безкоролья, требовать, чтобы на конвокаційномъ сеймѣ были легальнымъ образомъ установлены для королевской присяги раста conventa.

2) Требовать, чтобы будущій король былъ непременно польскаго происхожденія изъ родовитой шляхты, польской ли, литовской ли—все равно, но лучше польской; чтобы служащіе придворные были тоже поляки, а не чужеземцы; чтобы сенаторы были тоже поляки и придерживались старопольскихъ обычаевъ и одежды, вмѣсто новѣйшихъ французскихъ; чтобы резиденція короля чередовалась между Короной и Литвой (2 года въ Коронѣ и 1 годъ въ Литвѣ); чтобы сеймы тоже чередовались въ такомъ порядкѣ и король въ это время не отлучался изъ предѣловъ рѣчи-посполитой.

3) Порядокъ избранія короля и пріѣзда его въ предѣлы рѣчи-посполитой послы обдумаютъ въ своей избѣ, придерживаясь конституціи 1616 года (Vol. III, fol. 273), по которой пріѣзжающимъ магнатамъ разрѣшается имѣть не болѣе 50 человекъ свиты и прислуги.

4) Ходатайствовать предъ королемъ о недопущеніи чужеземцевъ къ занятію должностей въ княжествѣ, достоинствѣ и разныхъ бенефіцій, въ видѣ староствъ, войтовствъ, державъ и т. п.; въ случаѣ же предоставленія какому либо чужеземному лицу такой должности или бенефіціи, домогаться, чтобы можно было получить на нее вторичную привилегію; вообще домогаться, чтобы таковыя должности и достоинства разла-

вались на будущее время исключительно мѣстнымъ уроженцамъ изъ родовитой и заслуженной шляхты.

5) Позаботиться объ изысканіи мѣръ, которые могли бы обезопасить сеймы и сеймики отъ сорваній, такъ какъ повторяющееся въ теченіи уже нѣсколькихъ десятковъ лѣтъ такое срываніе гибельно отзывается на благосостояніи рѣчи-посполитой.

6) Измыслить строгія мѣры противъ лицъ, нарушающихъ права и законы.

7) Позаботиться также о строгомъ разграниченіи правъ каждой юрисдикціи, чтобы не было путаницы въ администраціи.

8) Позаботиться о непрерывномъ продолженіи дѣйствій трибунала въ обѣихъ репартиціяхъ.

9) Скарбовый трибуналь долженъ засѣдать въ Гроднѣ и разсматривать не инья дѣла, какъ только относящіяся къ скарбу великаго княжества Литовскаго.

10) Трибуналь *compositi iudicii* долженъ отбывать свои засѣданія во все время засѣданій трибунала общаго и не такъ какъ прежде однажды въ теченіи недѣли.

11) Виленскіе, Новгородскіе и Минскіе земскіе писаря должны работать въ судахъ земскихъ, а въ трибуналь должны избирать другихъ лицъ, свободныхъ отъ судебныхъ занятій, или же чередовать писарей земскихъ на одинъ годъ; регентовъ избирать не болѣе трехъ.

12) Требовать, чтобы предоставлено было сторонамъ право самимъ лично вносить въ реестры свои актораты, исключая просроченныхъ; чтобы на будущее время не смѣшивать актораты, а каждый судился бы особо и новый трибуналь чтобы продолжалъ судить то дѣло, которое оставилъ на очереди предшествующій.

13) Лица, избранныя на трибуналъ, должны являться въ его засѣданія и заниматься дѣлами; писаря должны хранить акты въ безопасномъ мѣстѣ и выдавать копии безъ всякаго затрудненія.

14) Открывающіися вакансіи послѣ умершихъ чиновниковъ должны замѣщаться воеводой или каштеляномъ въ теченіи 6 недѣль, въ противномъ случаѣ обязанность эта возлагается на старшаго въ повѣтѣ или воеводствѣ чиновника.

15) Земскіе и городскіе чиновники чтобы не опаздывали въ засѣданія, чтобы не принимали другихъ должностей и получали за свою службу вознагражденіе.

16) Инститоры должны слѣдить за добросовѣстнымъ исполненіемъ чиновниками своихъ обязанностей и чтобы были уволены отъ расходовъ, сопряженныхъ съ веденіемъ дѣлъ въ разныхъ судахъ.

17) Приведеніе въ исполненіе экзекуцій чтобы было распространено и на повѣтовыхъ чиновниковъ, на основаніи особой конституціи.

18) Начало и окончаніе всякаго судебного дѣла, относящагося къ земству или городу, должны совершаться въ одномъ и томъ же судѣ и не переводиться въ трибуналъ; лица, не подчиняющіяся судебному приговору, или же совершающія въ это время новыя насилія, должны строго преслѣдоваться закономъ.

19) Въ трибуналъ должны поступать только апелляціи; земскія же и городскія дѣла, въ случаѣ отсутствія въ повѣтѣ соотвѣтственныхъ судовъ, должны разсматриваться въ ближайшихъ судахъ другихъ повѣтовъ.

20) Законныя судебныя проволочки (dylacii и obnowu) должны допускаться только въ самыхъ крайнихъ случаяхъ; право взять на «одину» должно быть тоже допущено, но лица злоупотребившія этимъ правомъ должны быть наказаны денежнымъ штрафомъ въ 100 копъ и двухлѣдѣльнымъ тюремнымъ заключеніемъ.

21) Регенты и патроны должны происходить изъ хорошихъ фамалій и знать законы; они должны исполнять канцелярскія обязанности, корректировать приговоры, отмѣчать копии и т. д.; но дѣятельность судей должна быть изъята изъ ихъ вліянія.

22) Привять рѣшительныя мѣры къ поддержанію и развитію благосостоянія скарба; съ этою

цѣлю на мѣста таможенныхъ чиновниковъ и сборщиковъ податей назначать родовитыхъ шляхтичей и отнюдь не жи�довъ, нѣмцевъ и диссидентовъ; произвести люстрацію старостовъ и экономическихъ мѣщнн и раздавать ихъ не частнымъ лицамъ, а имѣющимъ на это законное право.

23) Лицамъ, несущимъ скарбовую службу, отнюдь не давать другихъ должностей посольскихъ, депутатскихъ, комиссарскихъ и другихъ.

24) Настаивать на уравниеніи денежнаго курса съ сосѣдными государствами.

25) Настаивать на введеніи однѣхъ и тѣхъ же мѣръ въ предѣлахъ великаго княжества Литовскаго.

26) Относительно уравниенія денежнаго курса ходатайствовать, чтобы составлена была международная коммиссія изъ представителей Австріи, Россіи и Пруссіи.

27) Для исправленія достоинства монеты домогаться открытія Олькеускихъ горъ и монетнаго двора.

28) Изыскать способы относительно увеличенія количества войскъ, весьма нужныхъ для рѣчи-посполитой.

29) Подымное съ имѣній земскихъ уничтожить, такъ какъ оно назначено было сеймомъ временно; вмѣсто его увеличить поголовное жи�довское и квартиру.

30) Амнистіи преступникамъ не допускать, такъ какъ надежда на полученіе оныхъ служить причиной весьма многихъ преступленій.

31) Съѣздъ Слонимскій возстановить въ полной силѣ.

32) На мѣсто сенаторовъ назначить лицъ заслуженныхъ, пожилыхъ и отличившихся въ военномъ дѣлѣ.

33) Очередные *потисы* (т. е. военные смотры) сохранить въ прежнемъ видѣ; въ случаѣ ихъ пропуска подвергать взысканію воеводскихъ хоружихъ и лишать ихъ должности; ротмистровъ избирать на сеймахъ, а не пожеланію хоружаго.

34) Виленское епископство возвести въ достоинство архіепископіи съ митрополичьей юрисдикціей и присоединить къ нему діецезіи Жмудскую, Инфлянскую и Смоленскую.

35) Распоряженія воеводъ касательно открытія трибунальных засѣданій сохранить на основаніи конституціи 1667 года.

36) Изыскать средства къ сохраненію порядка и спокойствія во время сеймиковъ, на которые прѣзжаютъ иногда съ многочисленною челядью и вооруженными людьми.

37) Подскарбіямъ въ случаѣ надобности давать помощь со стороны войскъ литовскихъ и королевскихъ.

38) Почты слѣдуетъ обезопасить и завѣдываніе ими передать настоящему римо-католику.

39) Обезопасить въ краѣ торговлю и промыслы и избавить отъ жидовскаго давленія.

40) Возобновить *legem sumptuariam* (законъ объ издержкахъ), на основаніи котораго точно указать шляхтѣ и горожанамъ, какъ именно они могутъ жить.

41) Пограничныя судьи должны безостановочно рѣшать возникающія у нихъ спорныя дѣла, а гетманы беречь въ безопасности границы.

42) Трактаты съ сосѣдними государствами и конференціи возобновить.

43) Приговоры по поводу наѣздовъ и своево-

лій, совершенныхъ во время междуцарствія при калтуровыхъ судьяхъ, исполнить въ настоящее время.

44) Лицъ, присвоившихъ себѣ королевскую номинацію, считать врагами отечества.

45) Войсковыя ревизіи отбывать ежегодно.

46) Возстановить литовскія границы съ Короной въ капитульныхъ Мозырскихъ имѣніяхъ на основаніи конституціи 1631 г., разбившей уже это дѣло по имѣніямъ Коменщизнѣ и Уборѣ.

47) Возобновить законъ объ отчужденіи имѣній отъ духовенства, поступающихъ въ нихъ владѣніе въ видѣ фундушей.

48) Уничтожить пограничныя староства, занимающіяся разбирательствомъ пограничныхъ дѣлъ, за исключеніемъ одного или двухъ.

Въ остальныхъ пунктахъ идутъ ходатайства по дѣламъ духовенства (римско-католическаго), его учреждений и школъ и по дѣламъ отдѣльныхъ лицъ и сословій.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego, miesiąca Februarii dziewiątego dnia.

Przed nami sędziami głównymi kapturowymi wojewodztwa Wileńskiego, in virtute prav popolitych et post fata króla imci Augusta trzeciego, pana naszego, w roku immediate przeszłym tysiąc siedmset sześćdziesiątym trzecim, miesiąca Oktobra piątego dnia w Dreźnie subsecuta, oraz in virtute uniwersału jaśnie oświeconego Władysława Alexandra Pomiana z Łubny Łubińskiego—korony Polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego prymasa y pierwszego xięcia, do wojewodztwa Wileńskiego wydanego, obranemi y postanowionemi, comparens personaliter u sądu patron wielmożny imć pan Antoni Miedzichowski—krayczyc wojewodztwa Wileńskiego, instrukcją od prześwietnego wojewodztwa Wileńskiego wielmożnym ichmościom panom: Janowi Horainowi — podkomorzemu, Krzysztofowi Giedroyciowi—stolnikowi, urzędnikom Wileńskim, daną na seym konwokacyiny

Warszawski, pro die 7-ma Maii praesentium służącą, opowiadał, praesentował y do akt kapturowych Wileńskich nomine tegoż prześwietnego wojewodztwa podał, którey tenor de verbo ad verbum (sequitur) estque talis:

Instrukcyja, od nas senatorów, dygnitarzów duchownych y świeckich, urzędników całego rycerstwa, szlachty y obywatelów wojewodztwa Wileńskiego wielmożnym imć panom Janowi Horainowi—podkomorzemu, Krzysztofowi Giedroyciowi—stolnikowi, urzędnikom wojewodztwa Wileńskiego, na seym konwokacyiny, w roku terazniejszyim tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartym, na dzień siódmy miesiąca Maja determinowany, obranym od nas posłom, w roku tymże, miesiąca Februarii dziewiątego dnia dana. Niedościągła przedwiecznych wyroków Pana Boga dyspozycya, dawszy nam w czasie swoim za króla y pana najjaśniejszego Augusta trzeciego, przez lat trzydzieście szczęśliwie panującego, z życia doczesnego już

do nieprzeżytey przeniosszy wieczności, smutną y okropną oyczynę naszą przyćmiła żałobą; w tak opłakanym czasie, w tak niepomysłney interregni porze, zupełnie y pokornie na jego świętą rezygnując się wolę, mocno ufamy, że Wielwładny śmierci y życia Dawca, qui affligit et solatur, qui aufert et donat dyadema fronti, per quem reges regunt, absterget omnem lacrimam ab oculis osieroczonego narodu. Fundując zatym dalsze successa nasze in misericordiis optimi consolatoris, zabieramy się chętnie do tych środków ratowania oyczyny, które nam i. o. xiąże imć arcybiskup, legatus natus korony Polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego, prymas y pierwszy xiąże, za zdaniem prześwietnego senatu, przez uniwersał wojewodztwa naszego, na terazniejszy przedwokacyiny seym przysłany, proponował y donieść raczył; eoqne intuitu temuż jasnie oświeconemu xiążęciu imci, vice-regi y pierwszemu senatorowi za czułość y staranie około dobra pospolitego wielmożni ichmość panowie posłowie nomine wojewodztwa naszego należyte złożywszy podziękowanie, dalsze desideria y sentymta naszego wojewodztwa, w niżej następujących punktach zawierające się, na seymie convocationis promovebunt et demonstrabunt: *Primo.* Iż nayspokoyniejsza y naywolniejsza remotiore a studiis candidatorum tempore, aniżeli na seymie electionis, teraz jest pora potrzebnemi y zbawiennemi dla oyczyny naszej kondycjami futurum opisywać regnantem, zaczynając aby pacta conventa według artykułów dawniejszych warunków, w nich opisanych, na następującym seymie convocationis legaliter ułożone były. *Secundo.* Nayszczęśliwsze narodów czasy pod najjaśniejszych monarchów panowaniem bydź zwykły, więc teraz na seymie convocationis wielmożni ichmość panowie posłowie nasi, cum statibus naradzając się, usiłować będą, aby powszechną zgodą do przyszley

elekcyi na tron Polski podawany był kandydat rodowity polak, in utraque gente, tak w koronie Polskiej. jako też w wielkim xięstwie Litewskim, et ex utraque linea z rodowitych ex antiquo polaków pochodzący, orthodoxae fidei romanae, aby stroju polskiego zawsze zażywał, cudzoziemców konsyliarzów etiam nadwornych nie trzymał, lecz rodowitą szlaciętę utriusque gentis w stroju krajowi własnym chował, tam in publico, quam privato ażeby polskiego ięzyka zażywał. przez co non praecludetur via niechęcącym się uczyć cudzoziemskich ięzyków, ad tractandum cum exteris potrzebnych, lecz przywróci się decor degentis y confidentia w narodzie, która przez pospolite inter primores w cudzoziemskim ięzyku konwersowanie tollitur. Tudzież aby senat do staropolskiej przywrócił się powagi, insistent wielmożni ichmość panowie posłowie, aby prześwietny senat, zrzuciwszy strój francuzki, abhinc w polskim krzesła zasiadał, takoz aby wszystkie legacye y poselstwa ad exteras gentes w własnym stroju polskim odprawowane były; przez co resuscitabitur y lex sumptuaria, która teraz przy cudzoziemskim stroju infracta przez ustawiczne wprowadzenie kosztownych materyi, galonów, korun etc., bez czego to przy polskiej suknie obeysć się można. Rezydencya przyszłego najjaśniejszego króla imci powinna bydź lat dwie w Koronie, a trzeci rok w wielkim xięstwie Litewskim; seymy punktualnie po odprawionych dwóch kadencjach czy doszłych, czy niedoszłych, czy obranego, czy nieobranego marszałka, trzeci w Litwie nastąpić powinien; rezydencya najjaśniejszego króla imci w czasie seymu nie gdzie indziej, tylko w zamku rzeczy - pospolitey być powinna, z której czasu agitującego seymu ullo praetextu oddalić się niema, a to dla snadniejszego stanów rzeczypospolitey z swoim monarchą zniesienia się. *Tertio.* Czas przyszły następu-

jącey elekcyi do ziachania się wygodney, na miejscu prawem opisanym obwarują; formam zaś electionis nowego najjaśniejszego króla czy evictum, czy przez posłów, czy pluralitate votorum, wielmożni imć panowie posłowie w izbie swojej et cum statibus concludent, jachanie zaś na elekcyą ad mentem konstytucyi tysiąc sześćset szesnastego, volumine tertio, folio ducentesimo septuagesimo tertio, titulo przyjazdzenia na trybunał, opisali z warunkiem, żeby cujuscunque status et conditionis osoby na elekcyą jadąc, większey nad piędziesiąt ludzi nieprowadzili assystencyi, includendo w to sług y czeladź luzną. *Quarto.* Cavebunt ciż wielmożni ichmość panowie, ut stringatur najjaśniejszy król w szafunku panis bene meritorum, ażeby nikt praetextuoso possessionis titulo w wielkim xięstwie Litewskim senatorii, dygnitarstw y omnis tituli urzędów, starostw, dzierżaw, królewsczyzn y wszelkich łask pańskich nie otrzymywał, nie wyprawował, prócz dawnych w wielkim xięstwie Litewskim patryotów y szlachty. A iezeli in praesenti z krzywdą prowincyi jakie znajdują się rozdane łaski pańskie, instabunt wielmożni ichmość panowie posłowie, aby jako post male obtenta privilegia nova terrigenis wolno było wyprawować, oraz praecavebunt, ażeby abhinc honory, urzędy, starostwa, dzierżawy nie z szafunku łask pańskich wychodzili, lecz żeby per zraemia dawane były. Takoz urgebunt, aby, wedle paszłych konstytucyi de non activitate dyssydentów y tatarów, żadne łaski szafunku królewskiego, jako niemającym do zasługiwania mieysca, dawane nie były, idque starostwa, dzierżawy, lenności y dobra ekonomiczne; a jeśli który co uprosił y otrzymał, aby jako wakujące terrigenis szlachcie fidei orthodoxae nova privilegia otrzymywać wolno było. *Quinto.* Dochodzenie seymów jest szczegulnym sposobem utrzymywania całości rzeczy-pospoli-

tey; praxis edocuit, jakie nieszczęśliwości in rem publicam spłyneły przez kilkadziesiąt-letnie niedochodzenia obrad; curabunt zatym jak nayusilniey unito cum statibus consilio wielmożni ichmość panowie posłowie nasi, aby seymowania porządek jasno opisany był y wygodniejszy do ziachania czas obmyślony, przytym ażeby abhinc protestacya contra actum seymu przed elekcyą marszałka, mimo wszystkie prawa abusive wprowadzona, tudzież lucta o praecedencyą między prowincyami głosów, na wycięczenie tylko czasu wymyślona, in perpetuum zabroniona była. Toż same intuitu seymików wielmożni ichmość panowie posłowie cavebunt y wynaydować będą sposoby, któremi by seymiki dochodzić mogły, posłowie, deputaci, kommissarze stawali, zachowując liberam vocem vetandi posłom na seymie contra materiam, wszystkim zaś obywatelom na seymikach contra personas z ogłoszeniem sprawiedliwej racyi, czy to z procederu prawnego, czyli z jakowej inney pretensyi dowodney, a nie za korupcyą, datkiem y obligacyą, iure victis et infamibus solummodo exceptis, którzy wszędzie y zawsze omni activitate carere powinni. *Sexto.* Na przestępujących prawo kary obmyślić y exekucyą onych opisać y cokolwiek z kluby prawa wypadło, ażeby było ad orbitam przywrócono y ponowiono, cum rigorissimis in refragarios paenis attendant wielmożni ichmość panowie posłowie. *Septimo.* Żeby urzędy sądowe y wszelkie narodów jurysdykcyje nie mieszały się z sobą, lecz żeby każdy swey powinności w administrowaniu prawa postrzegał, ad normam praw y zasłych konstytucyi. *Octavo.* Trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego aby się na obydwuch repartycyach incessanter sądził y żeby sposobniejszy czas inchoacyi trybunału obmyślony był. *Nono.* Trybunał skarbowy żeby distinctim, jako y przed tym, był sądzony przez ob-

ranych osobliwych komissarzów, na których wojewodztwa y powiaty salaria ażeby ad masam do skarbu wnosily, a potym pilnującym tylko swey funkcyi kommissarzom dzielone były; czas sądzenia aby był obmyślony, a miejsce w Grodnie naznaczone, w którym to trybunale aby żadne inne sprawy do sądzenia nie przychodziły, prócz spraw skarbowych wielkiego xięstwa Litewskiego, woyskowych et inscriptionum za obligami. *Decimo*. Trybunał compositi, iudicii że ad praesens tylko w tygodniu co wtorek sądził się, dla którego tak duchownym całą kadencyą siedzącym, jako też y trybunałowi ziemskiemu działo się ubliżenie y nieprętką sprawiedliwość, przeto instabant wielmożni ichmość panowie posłowie, ażeby nie już jeden wtorek, ale consecutive dziesięć niedziel sądził się, z przydanemi z koła wielkiego deputatami czterema, którzy po zakończoney kadencyi znova do wielkiego koła powracać powinni będą. *Undecimo*. Pisarze ziemscy Wileński, Nowogrodzki, Miński ażeby tylko do sądów ziemskich y konserwacyi aktów, tak ziemskich, jako y trybunalskich należeli, a do trybunału inni kolejno corok, sposobni do tey funkcyi, czy to z urzędników, sądami niezaiętych w tym wojewodztwie, czyli kolejno z wojewodztw y powiatów byli obierani tylko na rok jeden, po którym skończonym aby akta zdawali pisarzom ziemskim pcz rządnie, sub paenis. Regentów wielu żeby nie było, ale dosyć trzech w trybunale, a ziemski ma być osobliwy y do trybunału należeć nie powinien. *Duodecimo*. Do regestrów sądowych aby po ufundowaniu trybunału w izbie sądowej aktoraty wpisywać samym stronom wolno było tylko te, którym termin pozwów wyszedł, gdzie pozew zeznany, od podskarbiego sublektora konnotowany regestr aktoratów żeby był ieden raz nazawsze y sprawy żeby z niego, nie wybierając aktoratów, ale ex ordine jeden

po drugim wołane były; a na którey sprawie jeden trybunał zakończy, aby od następującej drugi marszałek y pisarz sądzić zaczynał. *Decimo tertio*. Senatorowie, pisarze, instygatorowie, regenci, do trybunału skarbowego wyznaczeni, aby assidue sądujących się sądów pilnowali, instygator ut muneri suo satisfaciat, a pisarze aby akta na miejscu pewnym konserwowali y ekstrakta potrzebującym wydawali, sine depactatione. *Decimo quarto*. Elekcyja ziemstwa aby wraz po śmierci umarłego urzędnika w niedziel sześć przez wojewodę albo kasztelana uniwersalami naznaczona była, a gdyby wojewoda lub kasztelan in spatio hoc nie wydał, tedy pierwszy urzędnik wojewodztwa lub powiatu szlachtę obwieściwszy urzędnika obierać ma, salva voce vetandi contra personas; starający się eligendi zaś do urzędów aby byli aetate et scientia vigentes, non notati ulla infamia, wolni od służby woyskowej, alias libera ma być contradictio; którzy zaś eligentur ad officia, takowym porządkiem przez przysięgę in facie wojewodztwa lub powiatu confirmari mają. *Decimo quinto*. Urzędnicy ziemscy y grodzczy aby sami osobami swemi, a nie zaszadzając protunkowych, tak ziemstwo, jako y grody punktualnie przez miesiąc sądzili, exinde żeby przeciwko sprawiedliwości sądów swych nie omieszkiwali, do deputacyi y funkcyi publicznych żeby nie byli dopuszczeni; a iż ciż ichmość panowie urzędnicy nie bez expensu y opuszczenia własnych interessów sprawiedliwości zadość uczynić tenentur, przeto curabunt wielmożni ichmość panowie posłowie; aby dla nich dostarczająca obmyślona była pensya. *Decimo sexto*. Instygatorów wielkiego xięstwa Litewskiego są obowiązki takowe, żeby cokolwiek widzą przeciwko prawu lub niedbalstwu ministrów y innych urzędników, lub inne exorbitancye legis, u należytego sądu, czy też na seym instygowali; więc jeżeli by był nie-

dbałym, ażeby perpetua infamia notetur et a functione amoveatur; securitas dla nich omnimoda powinna provideri, jakoż w prawach publicznych od expensów prawnych in omni foro mają być wolni. *Decimo septimo.* Do odprawowania exekucyi za dekretami kontumacyjnemi expediowane inquizycye, kalkulacye, werifikacye, tradycye dobr ponieważ urzędnicy ziemscy y grodzcy nie tak łączno mogą być ściągnięni na exekucyą, przeto z innych urzędników powiatowych wyznanie cum addito iuramento super fidelitatem officii per constitutionem promoveatur. *Decimo octavo.* Wszelkie sprawy tak w ziemstwach, jako y w grodach, secundum meritum actionis, aż do finalney oczewistey rosprawy kończyć się powinny, a która by strona dała się kondemnować, tedy via contraventionis nie już do trybunału, ale iterum do ziemstwa lub grodu, gdzie zaczęta sprawa, ad ultimariam convictionem powracać ma; ultimaria zaś convictio za trzecim dekretem we wszystkich nullis exceptis, powinna nastąpić y traditia dobr, quovis captato tempore, cum forti ac irremissibi executione, etiam sub paenis criminalibus, ktoby się ważył takowey tradycyi bronić y iure victus et complices onego byliby zabici, tedy pro invindicabili capite mają być rozumieni, a jeżeliby konwinkującego lub podającego dobra ranił czy zabił, tedy, prócz płacenia nawiązek, głowoszczyny y wszystkich pretensyi, penami kryminalnemi karany ma być y takowe sprawy ex termino tacto, quam primum, etiam in tractu każdej oczewistey, in quolibet foro mają być sądzone. *Decimo nono.* Od oczewistych finalnych dekretów ziemskich y grodzkich tylko powinny bydź dopuszczone appellacye, za któremi w trybunale sprawy sądzić się mają bez żadnych dillacyi, nie używając nadto dokumentów, któreby nie byli produkowane przed urzędem ziemskim lub grodzkim; któreby zaś

województwa lub powiaty ob aliquum casum niemiałyby urzędu grodzkiego lub ziemskiego, tedy, nie pozywając się do trybunału, powinni secundum meritum actionis do poblížszego ziemstwa lub grodu procedować do finalney rosprawy, a która by strona dała się wzdać, tedy via contraventionis do tego ziemstwa lub grodu powracać, aż do trzeciego dekretu y tradycyi dobr. *Vigesimo.* Instabunt wielmożni ichmość panowie posłowie, ażeby we wszystkich subseliach propter celeriorems cursum świętey sprawiedliwości wszystkie dillacye były odcięte, excepto tylko kopii spraw, takoz y munimenta mają być ad documenta specificata, praevio jednak iuramento nie przez plenipotentów, ale przez samych aktorów, sine respectu personarum; solucia zaś munimentowa powinna być per totum zniesiona, takoz obmowy żadne nie powinny esse, excepto obłożney choroby, tylko in causis personalibus, gdzie requiritur comparitio. Godzina jedna takoz powinna być concessibilis, in spatio którey godziny sąd żadney sprawy sądzić niema, ale po expirowaniu oney te samę sprawę sądzić powinien, a ktoby sine urgenti necessitate tey godziny użył, tedy in instanti powinien być karany excessum sta kop y wieży civilney dwie niedziele. *Vigesimo primo.* Ichmość panowie regenci, patronowie powinni być nobiles, benenati et possessionati, jurati. wiadomi prawa; ichmość panowie regenci żeby dekretow w kole zawartym obszernie nie pisali, a ichmość panowie sędziowie wszelkiego sądu sami, nie per subalternos, kontrowersye y repliki notowali, nie wrywając w produkta y repliki, dekreta same strony terminować y przepozwać gdyby wolne były, a ichmość panowie regenci tylko skorygować powinni zapisy y wszelkie dokumenta przyznane, lubo w kancelaryi mają być przepisywane, jak nayściśley pisane będą, czego ichmość panowie regenci przestrzegać będą,

sub abjudicatione. O co wielmożni ichmość panowie posłowie instabunt. *Vigesimo secundo.* In ordine pomnożenia prowentów zaleca prześwietne wojewodztwo wielmożnym ichmość panom posłom, ut urgeant, ażeby abhinc jaśnie wielmożny podskarbi wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, praemisso super realitatem podanych registrów juramento, ad assem kalkulował się, tudzież aby się ten skarb pomnażał mógł, żeby wolno było oniego starać się per plus offerentiam; w kalkulacye żeby wchodziły prowenta z wakujących starostw według przepisów prawa, aby do zlustrowania skarbów wyznaczenia e medio sui posłów dopraszali się wielmożni ichmość panowie posłowie nasi, przed któremi genera wszystkich z skraju wychodzących y wchodzących towarów, tudzież miejsca wszystkich ceł y komor, tak londowych, jako też y wodnych ażeby okazane były; przytym wielmożni ichmość panowie posłowie upraszać będą publicznie, ażeby jaśnie wielmożni ichmość panowie podskarbiowie usprawiedliwili z nieattencyi swojej nad upuszczeniem w kraje rzeczy-pospolitey złey monety y ażeby o to coram republica odpowiedzieli, quam strictissime dopominać się będą. Żeby na cłach, komorach, przykomorkach, strażnikowstwach y wszelkich skarbowych usługach nie byli przyjmowani niemcy, żydzi, dissidentes y wszyscy extranei, lecz żeby ta usługa przy urodzoney szlachcie, dobrze osiadłey, nienotowanej, dobrze zachowana była, serio domówią się wielmożni ichmość panowie posłowie.

Podskarbstwa nadworne tak koronne, jako wielkiego xięstwa Litewskiego są mente prawa postanowione na to, aby najjaśniejszym panom polskim usługę swą pełniły w dozorze y pilności intrat mensae regiae, a przez postanowienie osobliwszych na te dobra economorum derogatur tey dystyngencyi kraju powadze, przeto instabunt ichmość panowie posłowie,

aby abhinc przyszły najjaśniejszy pan summam swych intrat inspectionem przy tychże jaśnie wielmożnych urzędnikach zachowywać raczył. *Vigesimo tertio.* Żeby wszyscy, którzy kolwiek skarbową służbę odprawują, lub dobra stołowe ekonomiczne, komory, cła trzymają, do żadnych funkcyi publicznych, to jest, poselskich, deputackich, kommissarskich, urzędów ziemskich, grodzkich nie byli dopuszczeni, instabunt wielmożni ichmość panowie posłowie. *Vigesimo quarto.* Ponieważ nieznośne szkody kray cały ponosi przez różny monet kurs, instabunt wielmożni ichmość panowie posłowie, aby na tym seymie jednostayny kurs w całym kraju tak w złotey, jako y w srebreny monecie był ustanowiony, przeciwko któremu gdy kto w partykularności nowy kurs naznaczył w miastach lub w dobrach swoich dziedzicznych, tedy aby takowego ad cuiusvis instantiam in paenas peculatorum pozywać godziło się. *Vigesimo quinto.* Miary jednostaayne ad proportionem Wileńskiej w całym wielkim xięstwie Litewskim (aby) były zborowe, tudzież garce szynkowe, łokci kromne, funty y wagi, adhibebunt curam wielmożni ichmość panowie posłowie, a jeżeliby kto w domach, kamienicach swoje miary wystawował, z prawami ustanowionymi niezgadzające się, łokcie pomniejszał, funta y wagi falszywe trzymał, żeby takowego każdego, ad cuiusvis instantiam pozwanego, in quolibet foro ad proportionem handlu winą picnięzną y więzieniem karano. *Vigesimo sexto.* Ponieważ ustanowienie kursu monety ściągać się powinno do sąsiedzkich z nami potencyi, tedy zalecamy wielmożnym ichmość panom posłom, ażeby publiczney hoc in puncto dopraszali się konferencyi z posłami y rzydentami: cesarskim, rossyiskim, pruskim, żeby z tych krajów do nas zła nie wchodziła moneta, lecz żeby mincie tameczne monete, dobry walor w sobie zawierającą, były. *Vigesimo sep-*

timo. Otwarcie gór Olkuskich, minerał srebrny w sobie trzymających, ufundowanie mincicy, jako tylko szczególnie jedynym zostaje sposobem wyprowadzenia z krajów złej monety; przeto rekomendujemy wielmożnym ichmość panom posłom, aby się w tey materii cum statibus rzeczypospolitey naradzali, oraz żeby się dopomnieli u successorów przeszłych jaśnie wielmożnych ichmość panów podskarbach koronnych pozostałych rzeczy-pospolitey summ, a u jaśnie wielmożnego podskarbiego Litewskiego postąpionej przez świętey pamięci jaśnie wielmożnego imć pana Sołohuba—wojewodę Brzeskiego, sto tysięcy skarbu aukcyi y przez jaśnie wielmożnego imć podskarbiego przyjętey, aby te wszystkie summy, una cum provisione za wszystkie lata, rzeczy-pospolitey cum comodo publico restituantur. *Vigesimo octavo*. Aukcyja woyska, jako jedna z potrzeb największych rzeczy-pospolitey, jak ją uczynić obmyślić sposoby pilnie mają wielmożni ichmość panowie posłowie. *Vigesimo nono*. Podatek podymnego, na dobra ziemskie szlacheckie wniesiony, jako tylko ad tempus jest ustanowiony do przyścia ad florem starostw y królewszczyn, tak zalecamy wielmożnym ichmość panom posłom, ażeby się zniesienie onego per totum dopraszali, natychmiast zaś aby pogłównie żydowskie aukcyonowane było y kwarta sprawiedliwa z starostw była ustanowiona; żydzi żeby dla lepszej odbierania pogłównego wiadomości po miastach, miasteczkach, wsiach inwentarzem przez wysadzonych kommissarzów spisani byli y żeby takowy inwentarz in futurum przez przeniesienie onych nie odmieniał, urgebunt wielmożni ichmość panowie posłowie, aby ciż żydzi, gdzie osiadłemi się znajdą, in perpetuum immobiliter tam siedzieli y poddani byli. *Trigesimo*. Ponieważ nadzieją amnestiae wiele exsessów y zbrodni w rzeczypospolitey practicantar, więc ażeby paena in

omnes delinquentes extendi mogła, per totum na amnestyą wielmożni ichmość panowie posłowie nie pozwolą. *Trigesimo primo*. Zjazd Słonimski przedseymowy, konstytucyami aprobowany, żeby znowu reassummowany był y in executione zostawał, insistent wielmożni ichmość panowie posłowie. *Trigesimo secundo*. Do senatu którzy admittendi bydź mają, według dawniejszych praw y zwyczajów chwalebnych meritis et aetate vigentes, w wojenney sztuce wiadomi, opisać wielmożni ichmość panowie posłowie cum statibus starać się będą. *Trigesimo tertio*. Okazywania, popisy wojewodztw y powiatów ażeby nie były zaniedbywane, ale conformiter do dawniejszych praw czynione corocznie, quam strictissime wielmożni ichmość panowie posłowie dopomnieć się mają; a in casu zaniedbania takowych popisów aby ad instantiam instigatoris wielmożnego imć pana chorążego wojewodztwa, lub powiatów, pozyswać in paenas privationis officii wolno było ad cuiusvis instantiam y ażeby rotmistrze wojewodztw y powiatów nie ex placito wielmożnych ichmość panów chorążych, ale per laudum wojewodztw y powiatów na seymikach gospodarskich obierani byli y ażeby takowych seymików actus, jako porządek wewnętrzny utrzymujące, nigdy zrywane bydź nie mogły, salva libera voce vetandi contra personas. *Trigesimo quarto*. Biskupstwo Wileńskie ażeby było wyniesione na arcybiskupstwo, cum jurisdictione metropolitana, z przyłączeniem do niey dyecezyi Żmoydzkiej, Smoleńskiej y Inflanskiej, tak motivo pierwszeństwa tey powagi w prowincyi naszej Litewskiej, dla udystrynguowania oney, jakoż motivo słuszney exigencyi, żebyśmy daley od podobney jurisdycyji, do której się dotąd w sprawach z duchownemi osobami expensownie y często do nieznanomych patronów zawodnie pociągać musimy, mogli mieć zręczną władzę arcybiskupią metropoli-

tanską, gdyby wielmożni ichność panowie posłowie usilnie agant o zezwolenie rzeczy-pospolitey y o punkt rekomendujący do konstytucyi futuro regnanti y potrzebujący włożenia się tego ad sedem pro requisito privilegio na godność arcybiskupią, zaleca się activitati et urgenti studio wielmożnych ichność panów posłów. *Trigesimo quinto*. Wojewodów Wileńskich powaga, a mianowicie względem fundowania trybunałów, aby tak, jak chce konstytucya tyciąc sześćset sześćdziesiąt siódmego, zachowana była, pilno się zaleca. *Trigesimo sexto*. Ponieważ na seymy, seymiki, ziazdy publiczne cohortes ściagać się zwykły, przeto omnimodo securitatem y spokojność tym zjazdom obwarują wielmożni ichność panowie posłowie. *Trigesimo septimo*. Jaśnie wielmożni ichność podskarbowie gdyby jaką w dozorze skarbu mieli przeszkodę, aby z woyska oboygą narodów przydaną dostawali assistencyą. *Trigesimo octavo*. Poczta wielkiego xięstwa Litewskiego aby kurs swój ubezpieczony, mając osobliwego swego generała poczty, miała y żeby na tym urzędzie xięstwa naszego obywatel orthodoxae fidei zostawał. *Trigesimo nono*. Handle kraju aby ubezpieczone były y ażeby handlującym chrześcianom żydzi tak po miastach, jako miasteczkach non praepediant, obwarują wielmożni ichność panowie posłowie. *Quadragesimo*. Legem sumptuariam, ad formam dawniejszey konstytucyi, opisując stanowi tak szlacheckiemu, jako też y mieyskiemu, czemu zażywać mają, cum statibus rzeczy-pospolitey wielmożni ichność panowie posłowie ponowią y ustanowią. *Quadragesimo primo*. Sędziowie pogranicznici aby sądy swoje dla utrzymania z sąsiedzkimi potencjami zupełney spokojności sądziły, a jaśnie wielmożni ichność panowie hetmani oboygą narodów aby securitatem na tychże granicach czułością ubezpieczyły, upraszać będą wielmożni ichność panowie po-

słowie. *Quadragesimo secundo*. Tractaty z sąsiedzkimi potencjami y konferencye z ich ministrami aby ponowione były, referendo se in omnibus do stanów rzeczy-pospolitey. *Quadragesimo tertio*. Wszelkie najazdy, swywole. stante-interregno, aby w sądach kapturowych, za przystawieniem złoczyńców przez ichność panów starostw grodowych z pomocą woyska, ad cuiusvis instantiam karę podług prawa odniosły, non attenta conditione status et personarum, y żeby takowe dekreta y laudum wojewodztwa Wileńskiego było aprobowane, dopraszać się mają wielmożni ichność panowie posłowie. *Quadragesimo quarto*. Ktokolwiek nominacyą króla niesłusznie sobie uzurpował by, ażeby za nieprzyjaciela oyczynny był poczytany. *Quadragesimo quinto*. Rewizya woyska coroczna bydź powinna y ażeby hoc in puncto jaśnie wielmożny imć pan pisarz polny swojemu urzędowi zadość uczynił. *Quadragesimo sexto*. Ciż posłowie nasi serio dopomnieć się mają konstytucyi roku tysiąc sześćset trzydziestego pierwszego, potwierdzającej pierwsze konstytucyę y dekret seymowy rozgraniczenia dobra Kamienszczyzny kapituły Wileńskiej a Uboru jaśnie wielmożnego imć xiędza biskupa Wileńskiego do powiatu Mozyrskiego, a prowincyi naszej wielkiego xięstwa Litewskiego też dobra przyłączającej, oraz od juryzdyki wszelkiej y trybunałów koronnych wymującej, mimo które konstytucyę że w assessoryi y trybunale koronnym cum violentia iurium ferowane dekreta, więc ażeby było deklarowano, iż nullum robur wszelkie hac in parte dekreta koronne y juryzdyki mieć mogą y szkodzić aktorom przereczonych dobr niemają, o tym instabant wielmożni ichność panowie posłowie. *Quadragesimo septimo*. Ponieważ po zasłęzy konstytucyi de non alienatione bonorum od stanu rycerskiego do stanu duchownego wiele barzo dobr odchodzi, sub titulo fundusze de

nova radice, a przeto stan szlachecki upada, zaczym instabunt urgentissime wielmożni ichmość panowie posłowie, aby wszystkie takowe dobra, ultra mentem konstytucyi zaszyłych odeszłe, legitimis successoribus odbierać wolno było, praevia repositione summy zapisaney, medium valoris dobr nie przechodzącey. *Quadragesimo octavo*. Starostw pogranicznych praetextem iuris communicativi y pod żadnym innym tytułem, takż kilku starostw ex vi iuris communicativi femineus sexus, sine respectu personarum, niepowinni trzymać, ale owszem wszystkie iura communicativa starostw pogranicznych powinne być skassowane, dalszych zaś starostw tylko jedne lub dwa sub iure communicativo mają subsistere, serio wielmożni ichmość panowie posłowie instabunt. *Quadragesimo nono*. Chwalebna y przykładna fundacya świętey pamięci Jozefy Antoniny z Zahorowskich, ordynatowey Zamoyskiey, w roku tysiąc siedmset czterdziestym piątym, na fundamencie konstytucyi w roku tysiąc sześćset trzydziestym piątym, de nova radice z ozdobą całego królestwa y pożytkiem stanu szlacheckiego ichmość panien kanoniczek Warszawskich, z zachowaniem wszelkiey solenności y opisem pomienionej konstytucyi uczyniona, protekcyi jego królewskiey mości, pana naszego miłościwego, y całej rzeczy-pospolitey przez też nieśmiertelney pamięci godną y pobożną fundatorkę oddana, ażeby na seymie następującym konwokacyinym wraz z ustawami wszelkimi, do tey funkcyi opisanemi, bez żadnego onych naruszenia lub odmiiany, utwierdzona y aprobowana była, wielmożni ichmość panowie posłowie utrzymywać, promowować starać (się) będą, wczym ich fide publica obowjązujemy. *Quinquagesimo*. Ponieważ ichmość xięża kapucyni, zakonnicy strictae observantiae, świętego Franciszka Saraficznego, de providentia sola żyjący, mający benefactores suos, którzy chcą

onych fundować, a w wielkim xięstwie Litewskim znajdując przeszkodę przyjęcia swych funduszów w kontradycyji inszych zakonów mendicantium, zaczym ut major Dei (gloria) promoveatur, za przybyciem tych świętych zakonników w prowincyi naszej, instabunt wielmożni ichmość panowie posłowie, ażeby fundować ten święty zakon jak teraz chcącym pierwszym benefactorom, tak też potym wszystkim ad pia opera inclinantibus, fundować wolno było, sine ulla praepeditione, w czym sancitum przez konstytucyą starać się będą. Tąż samą wolność wprowadzania w prowincyą xięstwa Litewskiego zakonników teyże strictae observantiae reguły reformatów, oraz y ichmościów xięży kleryków regularnych, teatynów, dla wszystkich zelo pietatis pobudzonych ku wprowadzeniu y ufundowaniu wyjednać wielmożni ichmość panowie posłowie usilnego dołożą starania. *Quinquagesimo primo*. Akademia Wileńska aby przy prawach y przywilegiach swoich zachowana była, excepto artykułu. zabraniającego w bliskości szkół, których frekwencyą pożyteczną nobilitate wojewodztwo Wileńskie bydź sądzi, hoc praecavente, aby ta akademia, ad mentem fundacyi swojej y przywilejów służących, sciencyi wszelkich języków cudzoziemskich chcących się aplikować publicznie nauczała, professorów do tych nauk zgodnych y aprobowanych chowała, ile gdy znaczne fundusze na nich postanowione dostatecznym dla naygodniejszych y naydoskonalszych mogą być opatrzaniem. Przytym aby w dyspozycyach swych y porządku ni od kogo inszego dependowała, tylko od jaśnie wielmożnego imć xiędza biskupa Wileńskiego, jako kanclerza teyże akademii y naznaczonego protektora. Simili modo aby akademia Lwowska, za sławney pamięci nayjaśniejszego króla imci Jana Kazimierza, konstytucyą tysiąc sześćset piędziesiąt dziewiętego pozwolona, opisana y

zachowana była, oraz z Wileńską y Krakowską porównana została, instabunt wielmożni ichmość panowie posłowie nasi. Że zaś kollegie nobilem in praejudicium przywilejów akademii ustanowione są, cum discrimine honoru szlacheckiego, aequalitate zaszczyconego, y z uymą sposobu aplikowania się uboższej szlachcie, która przed tym te dyrekcyje mając, tą posługę majetniejszych dzieciom czyniąc, uczyć się mogła, zkąd oyczynie całej rośnie detrimentum, że sterilescent ubogiej szlachty subiekta, któreby mogły stan świecki y duchowny zaszczycić, więc zniesienia onych urgentissime dopraszać się będą wielmożni ichmość panowie posłowie nasi; fundusze zaś titulo konwiktu na ubogą tylko szlachtę imienia fundatorskiego lub innych ażeby circa mentem fundatorów in toto zachowane były, cavebunt wielmożni ichmość panowie posłowie. *Quinquagesimo secundo.* Jako beatyfikacya wielkiego sługi Bożego błogosławionego Jozefa Kalassenciusza—patryarchy scholarum piarum, za włożeniem się przeszłego seymu konwokacyjnego prętszy wzięła skutek, tak aby na przyszłym konwokacyjnym seymie tegoż błogosławionego kanonizacya promowana była, rekomendujemy wielmożnych ichmość panom posłom naszym; tudzież ażeby place, na których kościoł ichmościów więzy piarów w Wilnie murować jest zaczęty, aprobowane były y ażeby tym ichmość więzy piarom otwarcie szkół publicznych pozwolone było—instabunt wielmożni ichmość panowie posłowie. *Quinquagesimo tertio.* W Bogu wielebnych imć panien bernardynek Świętomichalskich Wileńskich prozbę o zbor Kalwiński zruinowany, pod kościołem świętego Michała będący, aby in perpetuum tymże ichmość pannom bernardynkom do klasztoru przyłączony y oddany ich był, za znaczne tychże panien pokrzywdzenie y szkody prawne, instabunt wielmożni ichmość panowie posłowie nasi

stanom rzeczypospolitey. *Quinquagesimo quarto.* Exofficia, jako są widoczną ruiną miast y przeskodą do ich reparacyi, więc o zniesienie onych per totum summam operam dołożą wielmożni ichmość panowie posłowie nasi; żeby zaś ztąd obranym na funkcją sędziom w stan-cyach niebyła incommoditas, unito cum statibus consilio providebunt tymże ichmościom, in publico versantibus, competentia do nąjęcia solaria, lub żeby były place do zabudowania dla wojewodztw y powiatów intra moenia wyznaczone, wolne ab oneribus civitatensibus. *Quinquagesimo quinto.* Miasto Wilno cum suis desideriiis recommendatur wielmożnym ichmość panom posłom, sine praejudicio stanu szlacheckiego, którzy ichmość obmyślą sposób, iuncto cum statibus consilio, boni ordinis in tym mieście, żeby magistrat fiscum publicum civitatensem porządnie utrzymywał, in proprios usus nie obracał, ale miasto za nie reparaował, przytym aby tenże magistrat calculum z publicznych prowentów swoich zdawał, ad mentem opisanych hoc in puncto praw, praecustodient wielmożni ichmość panowie posłowie. *Quinquagesimo sexto.* Sprawa wielmożnego imć pana Wilczewskiego—podkomorzego jego królewskiej mości, z miastem Gdańskiem aby pilnie była roztrząsniona; jeśli jest jaka wielmożnego imć pana podkomorzego, sędziowską na owczas w trybunale koronnym zaszczyconego funkcją, krzywdą, aby za publiczną wizją była poczytana, dochodzona y uznana była, oraz ażeby na występnych kara ad executionem przyprowadzona została, usilnie nasze wojewodztwo wielmożnym imć panom zaleca y rekomenduje. *Quinquagesimo septimo.* Wielkie y znaczne zasługi cum dispendio substantiae wielmożnego imć pana Jana Horaina—podkomorzego wielkiego Wileńskiego, w funkcjach deputackich, poselskich, kommissarskich dla dobra pospolitego przez kilkadziesiąt lat bez prze-

stanku okazane, wojewodztwo nasze rzeczy-pospolitey stanom zalecić y rekomendować do słuszney zasłużonym nadgrody y wdzięczności wielmożnym ichmość panom posłom praecomittit. *Quinquagesimo octavo.* Pamięć wielkich zasług jaśnie wielmożnego imć pana Stanisława Burzyńskiego, przed tym w oyczyźnie naszej znakomitego senatora, teraz w zakonie wielbnych ichmość xięży jezuitów żyjącego, żeby w godnym następcy jaśnie wielmożnym ichmość panu Stefanie Burzyńskim—kasztelanie Smoleńskim, słuszne od rzeczy-pospolitey odbierała względy, dopraszać się mają wielmożni ichmość panowie posłowie nasi. *Quinquagesimo nono.* Recess summy in publicum łożony jaśnie wielmożnego imć pana Michała Kazimierza Kocieła—podskarbiego wielkiego xięstwa Litewskiego, aby był stanom rzeczy-pospolitey przypomniany, a summa a legitimis successoribus powrócona ex fisco publico, vigilantiae y rekomendacyi wielmożnych ichmość panów posłów praecomittitur. *Sexagesimo.* Ponieważ wojewodztw prowincyi Pruskiej liczba posłów quantitate nie jest determinowana et exinde całemu krajowi praeiudiciosa, zaczyn wielmożni ichmość panowie posłowie nasi, ut certus numerus, jako y w inszych wojewodztwach, constituantur, urgebunt; a gdyby in praesenti przybywających posłów liczba izbę poselską praegravare et superflua być miała, zaczyn tychże ichmościów ad activitatem dopuszcząć nie mają. *Sexagesimo primo.* Dwory y place wielmożnego imć pana Horaina—podkomorzego Wileńskiego, za Wileńską bramą y na Łukiszkach nad Wilią będące, tudzież kamienica quondam Radkiewiczowska, na ulicy Wielkiej idąc ku Ostrey bramie, obok kamienicy, *Góscinny dom* nazwaney, ad praesens wielmożnych ichmość panów Horainów—wojskich Wileńskich, urgebunt wielmożni ichmość panowie posłowie, ażeby były libertowane ab officio

et omni onere civitatensi y ziemskim prawem incorporowane. Similiter. Kamienica jaśnie wielmożnego imć pana Jerzego Abramowicza—starosty Starodubowskiego, przy kościele świętego Kazimierza, na rynku w Wilnie sytuowana; kamienica Bohdałowska, w Rybnym końcu leżąca, in possessione ichmość panów Matusewiczów zostająca, kamienica wielmożnego imć pana Felicjana Zmijowskiego—łowczego Wileńskiego, dawniej Siergiewiczowska, na zaułku Końskim w Wilnie leżąca, kamienica wielmożnych ichmościów panów Brońców, quondam Anckiewiczowska, na Rudnickiey ulicy, place imć pana Tadeusza Buchowieckiego w Wilnie będące, żeby libertowane być mogły, staraniu et activitati wielmożnych ichmościów panów zalecamy; takż ad obtinendam eandem libertatem rekomenduje się kamienica w Rybnym końcu sytuowana, dawniej do świętego Krzyża ichmościów xięży kanoników należąca, ad praesens Hamaltona aptekarza. *Sexagesimo secundo.* Horodnictwo wojewodztwa Wileńskiego, jako jest równym urzędem horodnicznych inszych wojewodztw y powiatów, tak aby konstytucye, które służą horodniczemu Witebskiemu, itidem służyły y horodniczemu Wileńskiemu, oraz aby subreptitie otrzymana konstytucya na odłączenie młynów od zamku królewskiego była skasowana y żeby też młyny do tegoż zamku y jurysdykcyi horodnictwa Wileńskiego przyłączone były, jako też y wsie, które od tegoż urzędu per usurpationem praedominanter poodchodziły, nazad przywrócone były, urgentissime instabunt wielmożni ichmość panowie posłowie. *Sexagesimo tertio.* Podatki wszelkie, które publicam utilitatem non concernunt, ale partykularnych osób tylko są wynalazkiem, a obywatelom naszego wojewodztwa y wielkiego xięstwa Litewskiego stają się uciążliwemi, tak po miastach, jako też y na rzekach po defluc-

tacych, mianowicie na rzece Wilii, aby były zabronione, zniesione y skasowane, prześwietne wojewodztwo staraniu wielmożnych ichmość panów posłów swoich praecommittit. *Sexagesimo quarto*. Przytym obowiązuemy wielmożnych ichmość panów posłów, żeby w materyach, które jakie kolwiek eversionem status, albo odmiany praw kardynalnych w sobie by zachowywać mieli, quam strictissime postrzegać chcieli antiquo legis usu wolności y stanu szlacheckiego zaszczyt y żeby, na żadne novitates nie pozwalając, relative zachowali się do wojewodztwa naszego. *Sexagesimo quinto*. W dalszych zaś punktach, które bonum publicum et utilitatem concernunt, fidei et activitati wielmożnych ichmościów panów posłów praecommittendo, haec desideria podpisami rąk naszych stwierdzamy. U tey instrukcyi, przy pieczęci, na czerwonym laku wyciśnioney, podpisy patryotów wojewodztwa Wileńskiego temi wyrażają się słowy: Franciszek Czyż—krayczy y dyrektor seymiku antekonwokacyjnego wojewodztwa Wileńskiego, Ignacy książę Massalski—biskup Wileński, Alexander Horain—biskup Hireneński, referendarz wielkiego xięstwa Litewskiego, Alexander Horain—podstoli Wileński, Felician Zmijowski—łowczy wojewodztwa Wileńskiego, Benedykt Ogonowski—obożny wojewodztwa Wileńskiego, Stefan Horodeński—sędzia kapturowy wojewodztwa Wileńskiego; Gaspar Horain—woyskowicz wojewodztwa Wileńskiego, Ludwik Abramowicz—derewniczy wojewodztwa Wileńskiego, Ignacy Towiański—m. W., Ludwik Ryło Klimaszewski—czesznik Brasł., Ignacy Talat Kiełbsz, Antoni Talat Kiełbsz, Dominik Hatowski, Józef Dąbrowski, Józef Augustynowicz, Benedykt Korsak+++ , Ignacy Stankiewicz—k. W., Ludwik, Antoni Truchnowski—regent ziemski Wiłkomirski sądów podkomorskich, Teodor Gorski, Konstanty Wierzbowski, Antoni Miedziechowski—kray-

czyc wojewodztwa Wileńskiego, Ignacy Iszora s. w. T., Kazimierz Gieralt Towiański—s. W., Franciszek Gieralt Towiański+++ , Mateusz Zniszczyński, Kazimierz Taraszkiewicz+++ , Józef Byliński+++ , Jerzy Michalewicz, Marcin Januszkiewicz+++ , Symon Laudo, Antoni Gerald Towiański k. w. W., Thadeusz Teyserski, Michał Trzeciak, Jerzy Teyszerski, Michał Gurski, Andrzej Kondracki, Jerzy Wilkaniec, Matheus Woytkiewicz, Michał Wilkaniec, Józef Szyszło, Jan Gosniewski, Józef Lienkiewicz, Franciszek Szostak, Antoni Szostak, Piotr Szostak, Mikołaj Michałowski, Jan Woyna Orański, Antoni Zniszczyński, Ignacy Wiszomirski+++ , Nikodem Strzałkowski, Jan Burzyński, Thadeusz Klimaszewski+++ , Marcin Zaleski, Józef Znosko, Maciej Dzidziula, Stanisław Joteyko, Wiktory Korzeniewski m. p., Dominik Iwanowski, Matheus Haniewicz, J. Kononowicz, Jerzy Chmielewski, I. Kulwiński, Paweł Perkowt, Jerzy Korzeniewski, Antoni Chmielewski, Thadeusz Woydag, Bartłomiej Grzybowski, Onufry Byszynski—strażnik Oszmiański mpr., Wawrzyniec Zaleski, Józefat Byszynski—strażnikowicz powiatu Oszmiańskiego, Kazimierz Wiszowaty, Michał Wiszowaty, Antoni Giedroyć, Antoni Kolenda—p. W., Jerzy Mikosza, Dominik Szostak Radziwiłowicz, Adam Jozef Stadnicki Kolenda—stolnikowicz Wołkowyski mp., Jan Ometa, Józef Makowski++, Jan Bartoszewicz, Kazimierz Usowicz, Antoni Wiszomirski, Krzysztof Kostecki, Bartłomiej Januszkiewicz, Antoni Januszkiewicz, Jan Kosencant Jesse, Jan Ewyż, Marcin Tołwiński, Rafał Wiskont, Stefan Jacuński, Ignatius Czerkaski, Andrzej Wyszyński, Michał Stalewski, Andrzej Giedroyć, Jacek Weysztod, Franciscus Bieniasz, Filip Olichnowski, Piotr Bogusław, Jakub Stalewski, Antonius Cidzik, Michał Pieślak, Stanisław Jancykowski, Joannes Więckowicz,

Jan Osiński, Fran. Chrzczonowicz, Jan Żółczewicz, Jerzy Bohdanowicz, Stefan Myszejo, Andreas Wyszyński, Theodor Malicki, Jan Trusewicz, Jakub Zaleski, Jan Czerniewski, Antoni Ułowicz, Stefan Radziwiłowicz, Józef Klimaszewski. Józef Ziwick, Józef Jakubowski, Józef Ziniewicz, Maciey Sosonko, Józef Markowski +++, Piotr Radziszewski, Antoni Kunicki, Ignacy Biłunski, Józef Znosko, Kazimierz Mickiewicz, Franciszek Gontarski, Józef Poczobut +++, Jakub Daszkiewicz, Piotr Wyszyński +++, Piotr Gieczewski +++, Michał Surz, Leon Korbut—skarb. Smoleński, Wawrzyniec Sakowicz, Ignacy Stefanowicz, Marcin Mikołaj Brzozowski, Ignacy Brzozowski mp., Andrzej Sakowicz +++, Jakub Konowicz, Piotr Irneyko, Franciszek Grabowski, Józef

Turczyński, Jan Zaniewski, Antoni Koni Do-
rożyński, Fran. Molski, Kazimierz Symono-
wicz +++, Thomasz Stankiewicz, Michał Of-
fan, Jan Woynowski, Thad. Zabłocki, Ignacy
Kowalkowski, Fran. Potozy Konstantynowicz,
Symon Krukowski—łow. Wen., Thad. Klima-
szewski +++, Ignacy Przegoni Kowalkowski,
Fran. Brzozowski, Antoni Jakub Makarewicz,
Wawrzyniec Garnowski, Mikołaj Gorski, Ja-
kub Bohdanowicz.

Która to takowa instrukcja, od prześwie-
nego województwa Wileńskiego wielmożnym
imć panom posłom seymu convocationis dana,
za podaniem oney przez wyż wyrażonego pat-
rona ad acta, jest do ciąg kapturowych Wileń-
skich spraw wieczystych przyjęta y wpi-
sana.

1766 г. Августа 18-го дня.

Изъ книги № 138, за 1767 г., л. 155.

73. Грамота Виленскаго епископа Игнатія Массальскаго, данная евреямъ, живущимъ на Виленскомъ предметѣхъ Антоколѣ на постройку тамъ синагоги и кладбища.

Виленскій епископъ Игнатій Массальскій, сни-
сходя къ просьбѣ евреевъ, живущихъ на Анто-
кольскомъ предметѣхъ гор. Вильны, принадлежав-

шемя фамилии Сапѣговъ, настоящею грамотою раз-
рѣшаетъ имъ построить синагогу, но безъ всякаго
великолѣнія, и хоронить тѣла своихъ умершихъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt siódmego,
miesiąca Augusta trzynastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny
wielkiego xięstwa Litewskiego z województw,
ziem y powiatów, w roku terazniejszym tysiąc
siedmset sześćdziesiąt siódmym, ad sonantiam
konstytucyi coronationis, w roku przeszłym
tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartym na

seymie zaszły, obranemi, comparendo perso-
naliter u sądu trybunału głównego wielkiego
xięstwa Litewskiego patron imć pan Adam
Kozakowski—starosta Szyneliski, opowiadał,
prezentował y ad acta podał instrument per-
missionis budowania szkoły od jaśnie wiel-
możnego imć xiędza Ignacego Jakuba z wiel-
kich xiążąt Ruskich Massalskiego—biskupa

Wileńskiego, żydom, na przedmieściu Wileńskim, Antokole nazwanym, mieszkającym, dany, in rem et partem tychże żydów służący y należący, który podając do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniony instrument ze wszystką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany; jakoż my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego ony przyjąwszy w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwolili, którego tenor sequitur estque talis:

Ignatius Jacobus de supremis ducibus Rocolanis Massalski—Dei et apostolicae sedis gratia episcopus Vlnensis, universis et singulis, quorum interest, aut quomodolibet interesse poterit, significamus. Supplicatum nobis fuisse nomine et pro parte infidelium Judaeorum, in suburbio Vlnensi, Antokole nuncupato, illustriissimi, excellentissimi ac magnifici domini Alexandri Sapieha—palatini Polocensis, ducis campestris exercituum magni ducatus Lithvaniae haereditario, degentium, quatenus ipsis ibidem scholam seu synagogam extruere dignemur. Nos igitur supplicationibus eorum, humiliter ad nos factis, ac ad instantiam illustrissimi domini haeredis, ex rationibus bene visis benigne inclinati, ut praefati Judaei in eodem suburbio, in loco vero ab aula exdiviso et omnino ab ecclesiis catholicis remoto, scho-

lam seu synagogam in forma omnino simplici, videlicet, sine turriculis et elevatione tecti, nec non sine omni prorsus magnificentia et condecoratione, ne altitudine aut latitudine excellat ecclesiam, aut aliquo modo sit similis eidem, ex lignis extruere et aedificare, in eademque extracta et aedificata suos cultus et devotiones exercere, item cadavera mortuorum in loco extra suburbium, a domiciliis christianorum remoto et circumscripto, oriente aut occidente sole et non aliter, nec alius humare, (dummodo id privatim et sine offenso christianorum exequatur), sine ullo a quovis praeiudicio et impedimento possint et valeant, autoritate nostra ordinaria plenam damus atque concedimus facultatem. In quorum fidem datum Vilnae in cancellaria curiae nostrae, anno Domini millesimo septingentesimo sexagesimo sexto, die decima octava mensis Augusti. U tego instrumentu permissionis budowania szkoły przy wyciśniętej pieczęci podpis iaśnie wielmożnego imć xiędza biskupa Wileńskiego his exprimitur verbis: Ignatius episcopus.

Który to takowy instrument permissionis budowania szkoły, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, jest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych, w Wilnie expedyowanych, przyjęty y wpisany.

1766 г. Августа 19-го дня.

Изъ книги № 5155, за 1764—1766 г., л. 998.

74. Подтвердительная привилегія короля Станислава Августа въ пользу нѣкоторыхъ волостей Полоцкаго воеводства.

Въ этомъ документѣ представляется перечень крестьянскихъ повинностей по Полоцкому замку, утвержденныхъ королемъ Сигизмундомъ третьимъ; виды этихъ повинностей были слѣдующіе: бобровщина или куневщина, медь прѣсный, дань на

ловчаго, на конюшаго, на подорожника, на рыболовство, отвозъ и косьба, сторожеводство и постройки королевскихъ свѣтлицъ. Размѣры этихъ податей, а равно и самые ихъ виды, для каждой мѣстности были различны.

Feria secunda post dominicam decimam quintam post Pentecosten, die prima mensis Septembris, annò Domini millesimò Septingentesimò sexagesimò sextò.

Coram actis nobilis officii consularis Vilnensis, comparendo personaliter Theodorus Czerwiak — subditus oeconomiae Połocensis, praesentes literas privilegii confirmationis serenissimi Stanislai Augusti, regis Poloniae et magni ducis Litvaniae, parato scripto praeconceptas, in rem et partem subditorum oeconomiae Połocensis servientes, cum introfusius contentis ad acta obtulit. Quarum literarum praemisso modo ad acta oblatarum, de verbo ad verbum rescribendo contenta, tenor sequitur talis:

Stanisław August, z Bożej łaski król polski, etc. Oznajmujemy tym listem konfirmacyinym przywilejem naszym wszem w obec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, iż pokładany był przed nami ekstrakt listu z metryki kancelaryi wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego, zawierającego w sobie zachowanie przy dawnych powinnościach pod-

danych włóści Połockiey od najjaśnieyszego Zygmunta trzeciego—króla polskiego, w roku tysiąc pięćset osimdziesiąt dziewiątym nadane, y suplikowano nam przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, abyśmy takowe zachowanie łaską naszą królewską stwierdzić y zmocnić raczyli. Którego to ekstraktu tenor de verbo ad verbum sequitur estque talis:

Stanisław August, z Bożej łaski król polski i t. d. Oznajmujemy tym listem ekstraktem naszym, komu to wiedzieć należy, iż w księgach metryki kancelaryi naszej wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego znajduje się zachowanie przy dawnych powinnościach podanych wolosti Полоцкое за найjaśnieyszego predecessora naszego, króla imci polskiego y wielkiego xiążęcia Litewskiego Zygmunta trzeciego, w roku tysiąc pięćset osimdziesiątym dziewiątym, miesiąca Julii piętnastego dnia dane, y suplikowano nam jest przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, abyśmy to zachowanie z tychże xiąg metryki kancelaryi naszej wielkiej wielkiego

xięstwa Litewskiego per extractum autentice wydać pozwolili, które słowo do słowa z ruskiego wypisując tak się w sobie ma:

Жигимонтъ третій Вожою милостью король польскій и проч. Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ, кому того потреба будетъ вѣдати, нинѣшнымъ и напотомъ будущимъ: покладали передъ нами господаремъ листъ воеводы Полоцкаго, старосты Лепельскаго, державцы Веленьскаго, тивуна въ земли Гондынской, пана Миколая Монвида Дорогостайскаго, поданные наши Полоцкіе, люди данные, волости Невѣдерской, зъ села Нейцанъ, зъ села Уклеенскаго, зъ села Язна зъ грохъ службъ, зъ села Класицкаго, зъ села Лисна, зъ села Крешицкаго, зъ села Нецедерскаго и зъ села Зябицкаго, который ихъ при давныхъ повинностяхъ ихъ заховалъ. Покладали тежъ передъ нами регестръ повинностей своихъ, водлугъ котораго они до сварбу нашего здавна повинность вшелякую, одъ продковъ нашихъ королей ихъ милости польскихъ и великихъ князей литовскихъ имъ данные и черезъ ревизоровъ утвержденные и поставленные, ажъ до сего часу полнять, и били намъ господару чоломъ, абыхмо ихъ при давныхъ повинностяхъ, водлугъ того листу передъ нами покладанаго, заховали, также тежъ водлугъ того регестру заховали и и утвердили; въ чомъ мы видечи бытъ чоломъ-битие его слухное, при тыхъ всихъ повинностяхъ ихъ есьмо заховали и симъ листомъ нашимъ зъ ласки ваше господарское заховуемъ и заставуемъ, а меновите водлугъ того регестру: Нищинская волость повинни давать водлугъ регестру старога бобровщизны по нулъ трети копы грошей широкихъ, меду преснога пудовъ чотыры, за данъ городничому Полоцкому дванадцать грошей широкихъ, на сторожи замковне зъ дыму по два гроши широкихъ, хоружему Полоцкому двѣ копы грошей Литовскихъ, его королевское милости

одну свѣтлицу зъ иншими волостями, зъ людми волости Клясицкое, зъ волости Лесицкое робить на будованье. А зъ волости и зъ села Уляинскаго повинность: бобровщизны грошей пятьдесятъ широкихъ, бирчому грошей двадцать широкихъ, завозного по грошу, закосного по грошу, конюшому грошей десять широкихъ поклону, а по два пѣнези записного, сторожовщизны по два гроши зъ дыму, неводничому по грошу, а хлѣба по бохону, а по щуцѣ вялой зъ дыму, а къ тому овса четвертей шесть, чинить кравовскихъ два, и въ сѣти одинъ разъ озеро неводомъ повинни тянуть зъ людми волости Нецередское, а третіе луги надъ Рычею рѣкою повинни косити и сѣна до Полоцка зимѣ одвести повинни; а третья служба на селѣ Язни земли витавной, повинни давать на замокъ Полоцкій меду пудъ, медосытцы грошей десять широкихъ, зъ волостью Крошущкою повинни сѣно косить на королевскихъ лугохъ и до двора господарского возить повинни, бочку овса давать. А то есть зъ волости Клясицкое повинность: меду прѣснога пудовъ десеть, медосытцы грошей шесть широкихъ, городничому грошей дванадцать широкихъ, сторожовщизны грошей двадцать чотыри широкихъ, конюшому грошей двадцать широкихъ, на неводъ тянуть нехожи-вали, а предъсе неводничому грошей двадцать чотыре, подорожнику грошей двадцать широкихъ, ловчему грошей дванадцать широкихъ; усѣ тое повинни давать, а вси тые повинности зъ тое волости мають платити нигдѣ инде, одно въ замку Полоцкомъ и зъ села. Зъ волости съ Лисна повинность: на замокъ Полоцкій меду прѣснога пудовъ шесть, медосытцы грошей девять широкихъ, бобровщизны грошей осимдесятъ и грошей пять широкихъ, сторожовщизны грошей сто и грошей шесть узкихъ, конюшому грошей пятьдесятъ три узкихъ, еще конюшому грошей тридцать ши-

рокихъ, неводничому грошей сто и грошей шесть узкихъ, ловчому грошей двадцать широкихъ а подорожику грошей двадцать широкихъ. Вольно озеро разъ одинъ однимъ неводомъ зимѣ повинни тягнути, язъ королевскій черезъ усе лѣто маєть завѣдати, а рыбы уловивши на замокъ Полоцкій маюць давати и повинности усѣ односить, а въ замку Полоцкомъ на дворѣ его королевское милости одну свѣтлицу зъ людьми волости Нещередское и зъ волости Класицкое повинни на будованье робить. Село Сетно; тое село давати и повинность всякую полнить маюць по давному обычаю, водлугъ уставы ревизорское. А то есть село Крошицкое, зъ того села повинность: конюшому овса чотыри солянки, закосного зъ дьму по грошу широкому, одвозного и поюзного по два осмаки, жита по сѣвальни и гуменного куниця грошей пятьдесятъ широкихъ, неводничому двѣ солянки овса, сѣна возъ, грошей тридцать готовыхъ широкихъ, повинни сѣна косить, на Лисѣ рѣцѣ повинни косить, на дворъ господарскій до Полоцка возить. Зъ села Ощередского поданные его королевское милости давати повинни, которую они здавна повинни до замку Полоцкого полнити: меду прѣсного пуды два, вара за тымъ медомъ давати грошей литовскихъ двадцать восьмъ, за овсомъ ключнику пана воеводиному гроши сорокъ; одъ воловъ ему копы двѣ, грошей шесть, за хлѣбъ по грошу одному, чинить грошей сорокъ два, неводничему грошей пятьдесятъ чотыри, пѣнезей шесть, конюшому господарскому двадцать одинъ, за шуви грошей двадцать одинъ, отвозного и потужного по шеснацати пѣнезей, грошей двадцать чотыри, на сторожи замковне грошей сорокъ два, сумою за тое личбы литовскихъ чинить грошей когъ шесть, грошей сорокъ, пѣнезей шесть; повинни до лѣсу господарского, до пуци Страдыни, по-

винни въ ловы ходить тыежъ Нистержане зъ поплечникомъ своимъ Дайшеномъ; Усвѣтѣ озерѣ повинни тягнути одинъ разъ. Зъ волости Уклениское повинни луги косить на Дрисѣ рѣцѣ, до двора господарского возить до Полоцка; а зъ волости и зъ села Зябицкого повинность: дани меду прѣсного пудовъ пять, городичному грошей осимъ широкихъ, сторожовщизны грошей тринадцатъ широкихъ, бобровщизны грошей тридцатъ широкихъ, ловчому грошей двадцать широкихъ, подорожному грошей петнадцатъ широкихъ, два луги сѣна повинни косить, закосного гроши тринадцатъ широкихъ, сѣна до Полоцка возить до двора господарского, хлѣба булцать двадцать шесть, конюшому по осмаку, двадцать шесть осмаковъ, завозна одвезши маюць заплагитъ у Полоцкомъ замку, кухню на дворѣ господарскомъ робить повинни. А черезъ тое зъ тыхъ волостей и селъ помененыхъ некоторыхъ служобъ, подачобъ и повинностей надъ тую повинность небывало, а черезъ тое уже большъ тые уже выжей помененные поданные наши полнить и ничего давати до скарбу нашого не маюць. И на то есмо имъ дали сесь нашъ листъ зъ подписомъ руки нашое господарское и зъ нашою печатью. Писанъ у Вильни, лѣта Божого нароженья тысяча пятьсотъ осмьдесятъ девятого, мѣсяца Юля петнадцатого дня. Подпись руки господарское. Матей Война—писарь.—*My tedy król do pomienionej supliki łaskawie się skłoniwszy, zwyż wyrażone zachowanie z xiąg przerzeczonych metryki kancelaryi naszej wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego ekstraktem stronie potrzebującej wydać u dla większej wagi pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w kancelaryi naszej wielkiego xięstwa Litewskiego XXII miesiąca Januاری, roku Pańskiego MDCCLXVI, panowania naszego wtó-*

regu roku. Antoni Przedziecki — podkanclerzy wielkiego księstwa Litewskiego. Za sprawą jaśnie wielmożnego imci pana Antoniego Tadeusza na Zaslawiu, Czarnym, Ostrowiu y Dziunkowie hrabi Przedzieckiego — podkanclerzego wielkiego księstwa Litewskiego, sądowego Pińskiego y Dębskiego etc starosty, półkownika Petyhorskiego, kawalera orderu orła białego. Józef Mikłaszewicz — metrykant wielkiego księstwa Litewskiego. A tak my Stanisław August król, do wyż wyrażoney proźby imieniem Fiedora Czerwicka — poddanego włóści Połockiey, do nas czynioney, jako służney, łaskawie się skłoniwszy, pomieniony ekstrakt zachowania y inne wszystkie prawa y artykuły tu wyrażone, poddanym włóści Połockiey służące, we wszystkich punktach, klauzulach y kondycyjach (in quantum juris est) mocą y powagą naszą królewską aprobujemy, stwierdzamy, zmocniamy y przy nienaruszoney mocy na wieczne czasy zachowujemy. Na co dla więksey wagi, ręką naszą podpisawszy

się, pieczęć wielkiego księstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia XIX miesiąca Sierpnia, roku Pańskiego MDCCLXVI, panowania naszego II roku. Apud quas literas privilegii confirmationis, praemisso modo ad acta oblatas, subscriptiones manuum circa sigillum pensile minus M. D. Lit. sunt tales: Stanisław August — król. Przywilej confirmationis zachowania przy dawnych powinnościach poddanych włóści Połockiey. Józef Downarowicz — czesnik powiatu Oszmiańskiego, chorąży Petyhorski, jego królewskiej mości y pieczęci wielkiego księstwa Litewskiego sekretarz mpr. A tergo vero hujus privilegii intitulatio sequitur talis: Procancellariatu illustrissimi et excellentissimi Antonii Thadaei — comitis in Zaslaw, Czarny, Ostrow et Dziunkow Przedziecki — procancellarii M. D. Lit., Pincensis, Dombensis etc. capitanei sigillatum; est in actis. Quae praesentes literae privilegii confirmationis praemisso modo ad acta oblatas.

1767 г. Августа 13 -го дня.

Изъ книги № 138, за 1767 г., л. 306.

75. Постановление конфедерации Литовской провинции в пользу маршалов и советников конфедерации.

Конфедерация Литовской провинции, принимая во внимание самопожертвование разных должностных лиц в пользу интересов своей провинции, особенно маршалов и советников, по-

становляет уволить их от приговоров, состоявшихся в разных судебных учреждениях, на вѣчныя времена.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt siódmego, miesiąca Oktobra trzeciego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego księstwa Litewskiego z wojewodztw,

ziem y powiatów w roku terazniejszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt siódmym ad sonantiam konstytucyi novellae legis obranymi, comparando personaliter w trybunale głównym wiel-

kiego xięstwa Litewskiego patron imć pan Jan Wolff—komornik Witebski, opowiadał, prezentował y ad acta podał sancitum konfederacyi generalney prowincyi Litewskiej, in rem et partem jasnie wielmożnych imć panów marszałków, konsyliarżów, do generalney konfederacyi prowincyi wielkiego xięstwa Litewskiego, jako też do partykularney wojewodztw, ziem y powiatów obranych osób, stanowiące, służące y należące, które podawszy do akt prosił nas sądu, aby pomienione sancitum ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą było do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęte y wpisane; jakoż my sąd one przyjawszy w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwolili, którego tenor sequitur estque talis:

Actum w Wilnie, roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt siódmego, miesiąca Augusta trzynastego dnia. Godna jest nie tylko sprawiedliwej konsyderacyi ochocha żarliwość ku dobru pospolitemu in premente necessitate oyczyny całej w wielu obywatelach wielkiego xięstwa Litewskiego, lecz wiekopomney chwały y osobliwych zasług w całej rzeczy-pospolitey zalety, gdy w ratunku nagłym oney, zaniechawszy wszelkich prywatnych starań swoich y zabiegów, same osoby y dobra onych ocalających, gorliwą, a bez żadnego względu na własne interessa swoje chęcią udali się do związku zbawienney y serc braterskich w jednomyślności zprzymierzenia w roku terazniejszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt siódmym pierwey po własnych wojewodztwach, ziemiach y powiatach, Deo iuvante et cooperante zaczawszy te dzieło á primis diebus Maii partykularnie, a potem w mieście stołecznym metropolii Litewskiej w tymże roku, miesiąca Julii wtórego dnia zkonfederowawszy się generalnie, jedni in functione konsyliarstwa przy generalney konfederacyi, drudzy przy funkcjach marszałkow-

stwa y konsyliarstwa wojewodztw, ziem y powiatów swoich naywyższej władzy y usługi publiczney zostali zaszczytzeni prerogatywą y w tey bono publico usług ochocie y prerogatywie aż do zupełnego y generalnego żądź oyczyny całej uspokojenia persistere są ofiarowani, quo in spacio różni obywatele tey że oyczyny, wiedąc swoje po różnych wielkiego xięstwa Litewskiego subselliach przeciwko tym bono publico aplikowanym osobom litigia, w czasie niesposobności dostatecznego bronienia się różne kontumacyine superlucrati sunt iudicata y wypadłe w niestawianiu kondemnaty. Więc my skonfederowane prowincyi wielkiego xięstwa Litewskiego stauy, jednostaynym adaequandae iustitiae tchnące duchem, a słuszną y sprawiedliwą rozważą przeważając staranność dobra pospolitego uniwersalnego nad wszystkie prywatne usiłowania y zyski, mając sprawiedliwy wzgląd y uwagę nad niesposobnością dopilnowania prywaty przez te osoby, które w tym czasie publicznego uieły się dzieła, tudzież nad prerogatywą onych, żadnym władzom y subseliom niepodległą, owszem nad wszystkimi jurydykcjami naywyższą władzą mającymi, z teyże naywyższej władzy naszej wszelkie kondemnaty od czasu dnia pierwszego Maii roku terazniejszego, z racyi rad wczesnych y dojachania przez niektórych obywatelów do mieysc przyzwoitych, a zatem per tractum zkonfederowania się wszystkich wojewodztw, ziem y powiatów partykularnego y generalnego usque ad datam praesentem przez kogożkolwiek na któreykolwiek z jasnie oświeconych, jasnie wielmożnych ichmościów panów marszałków, konsyliarżów, do generalney konfederacyi prowincyi wielkiego xięstwa Litewskiego, jako też do partykularney wojewodztw, ziem y powiatów obranych, osobie in quocunque subsellio, w trybunale, assessoryach, kommissyach, ziemstwach lub grodach, oprócz sądów naszych

konfederacji generalney, usque ad datam praesentem zyskane zostały, podnosimy y kassujemy, y te wszystkie osoby, in plena ubique locorum activitate zostawując, ażeby za takimi kondemnatami dobr onych eksekucjami, a osoby same tamowaniem activitatis tak teraz, jako y po skończoney generalney konfederacji naszey infestowane nie były, in perpetuum warujemy y ubezpieczamy, y też wszystkie osoby, naywyższą prerogatywą zaszczycone, od tych że wszelkich iurydykcyi y subselliów wielkiego xięstwa Litewskiego, aż do rozwiązania opłatą ewentu oyczyzny całej generalney konfederacji naszey, pro futuro, nonnisi accedente accessu proprio eximendo, ażeby wszelkie iurydykcyie y subsellia wielkiego xięstwa Litewskiego ipso facto pro legalibus uznawając obmowy, czy to słowne przez plenipotentów, czyli in scripto od samych aktorów we wszelkich sprawach, nullis exceptis aut excipiendis, przyjmując, suspensionem causae, aż (do) terminu superius wyrażonego uznawały, nakazujemy. Dogadzając pro reliquo dobra publicznego commoditati, a zasług tychże osób w funkcyach marszałkowskich y konsyliarskich sprawiedliwym względem, ażeby też osoby, które z miłości szczególney ku oyczyźnie swojej z azardem własnych majątków circa publica versantur obsequia y teyże oyczyźnie są nad innych, w prywatnych zyskach zanurzonych obywatelów, użyteczniejsi y w tak gwałtownym ratunku indispensabiliter potrzebni, żadney ex privato litigio pochodzący prawnych czyli nieprawnych prze-

wodów nie podlegali censurze et crisi, wszystkie kondemnaty, które etiam przed skonfederowaniem się wojewodztw, ziem y powiatów in quocunque subsellio od kogożkolwiek na którąkolwiek z jaśnie oświeconych jaśnie wielmożnych imć panów marszałków, konsyliarzów tak do generalney, jako y partykularney konfederacji osobę są kiedyżkolwiek otrzymane, non derogando eksekucjom, prawu popolitemu przyzwoitym, z osób tylko samych znosząc, ad plenam activitatem przywracamy y od tamowania activitatis ubique locorum in perpetuum uwalniamy y ubezpieczamy; a po upłynionym felici successu uspokojenia żądż publicznych terminie et exinde po rozwiązaniu generalney konfederacji wszystkie te sprawy in eodem statu, w którym teraz zostają, oprócz kondemnat, które distinctis categoriis podnieśliśmy y skassowaliśmy, in foro fori integraliter zachowane mieć chcemy y ubezpieczamy. Dat ut supra. U tego sancitum, przy wyciśnionej pieczęci konfederacji prowincyi Litewskiej, konkordancya imci pana regenta konfederacji generalney wielkiego xięstwa Litewskiego temi słowy: Concordatum cum protocollo sancitorum, Ignacy Kończa—regent konfederacji generalney wielkiego xięstwa Litewskiego.

Które to sancitum, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, jest w xięgi trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych w Wilnie expeditowanych przyjęte y wpisane.

1768 г. Августа 13-го дня

Изъ книги № 146, за 1771 годъ., л. 57.

76. Привилегія короля Станислава Августа, данная Динабургскому подстаростѣ Казимиру Кублицкому на три ежегодныхъ ярмарки въ мѣстечкѣ Мелегянахъ.

Король Станиславъ Августъ, заботясь о распространѣнии торговли и промышленности въ своемъ королевствѣ, свисходитъ на ходатайство Динабургскаго подстаросты Казимира Кублицкаго и разрѣ-

шаетъ ему открыть въ его Опшяномъ ижѣни *Мелегянахъ* три ежегодныхъ ярмарки съ сохраненіемъ всѣхъ вышедшихъ по этому предмету узаконеній.

Roku tysiąc siedmset siedymdziesiąt pierwszego, miesiąca Junii trzeciego dnia.

Przed nami sędziami głównymi, na trybunał główny wielkiego księstwa Litewskiego z wojewodztw, ziem y powiatów w roku terazniejszym tysiąc siedmset siedymdziesiąt pierwszym ad mentem konstytucyi coronationis na kadencyą Wileńską obranymi, comparando personaliter w trybunale głównym wielkiego księstwa Litewskiego patron wielmożny imci pan z Ludodhauzu Wolf—komornik wojewodztwa Witepskiego, przywiley jego królewskiey mości wielmożnemu imści panu Kazimierzowi Kublickiemu—podstarościeму sądowemu Duneburskiemu księstwa Inflanskiego, na targi y jarmarki w dobrach imści, Melegiany zwanych, w wojewodztwie Wileńskim sytuowanych, dany, służący y należący, opowiadał, prezentował y ad acta trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego spraw wieczystych kadencyi Wileńskiej podał, którego tenor de verbo ad verbum sequitur est que talis:

Stanisław August, z Bożey łaski król polski etc. Oznajmujemy niniejszym przywilejem

naszym wszem w obec y każdemu z osobna, komu by o tym wiedzieć należało. Wniesiona jest do nas proźba przez urodzonego Kazimierza Kublickiego—podstarościego sądowego Duneburskiego księstwa Inflanskiego, nam y rzeczy-pospolitey dobrze zasłużonego, abyśmy w dobrach jego dziedzicznych, Melegiany zwanych, w wojewodztwie Wileńskim, powiecie Oszmiańskim sytuowane, dla snadniejszego zgromadzenia y zapomożenia, jarmarki co rocznie y targi tygodniowe nadać y pozwolić raczyli, do którey my przychylając się a chcąc, aby królestwo nasze w jak najlepszym zostawało stanie, pozwalamy y naznaczamy pierwszy jarmark w dzień świętego Jana Chrześciciela, drugi na święto Narodzenia Najświętszey Maryi Panny, trzeci na święto Zielionych Świętek wiecznymi czasy, jednak bez ubliżenia poblizszych miast y miasteczek. Wolno zaś będzie na tych jarmarkach y targach każdego stanu, płci, dostojęństw, kunsztu ludziom z wszelkiemi materyami, towarami, bydłem y innemi rzeczami, do sprzedania służącemi, bezpiecznie bywać y one przedawać, mieniać, targować, kupować y innym godziwym naby-

wać sposobem, wyjwszy jednak tych, którym by prawo powszechne konwersacyi z ludźmi zabraniało. Co dla wiadomości wszystkich, mianowicie jednak obywatelów województwa Wileńskiego przywodząc, rozkazujemy, aby przerzeczone dobra Melegiany przy używaniu y odprawowaniu przerzeczonych targów y jarmarków nienaruszenie zachowywane były, dla łaski naszej królewskiej. Na co dla lepszej wiary niniejszy przywilej ręką własną podpisawszy pieczęcią wielkiego xięstwa Litewskiego ztwierdzić rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia trzynastego miesiąca Sierpnia, roku Pańskiego tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmego, panowania naszego czwartego roku. U tego przywileju podpis ręki najjaśniejszego króla jegomości, addytameut y podpis jegomości pana sekretarza przy wyciśnioney wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego na czerwoney massie pieczęci temi się wyrażają słowy: Stanisław August król. Przywilej urodzonemu

Kazimierzowi Kublickiemu—podstaroście sądowemu Duneburskiemu xięstwa Inflanskiego, na targi y jarmarki w dobrach jego dziedzicznych, Melegiany zwanych, w województwie Wileńskim, powiecie Oszmiańskim sytuowanych, dany. Józef Dulemba—horodniczy Brześciański, jego królewskiej mości pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz. Ad haec na złomaniu adnotacya kanclerska in haec verba zapisana: Cancellariatu celsissimi ac illustrissimi principis Michaelis — ducis in Clevan et Żukow Czartoryski, M. D. Lit. cancelarii, Homeliensis, Georgoburgiensis, Uświatensis, Poduświatensis, Kupiscensis, Pienianensis etc. etc. capitanei. Sigilatum; est in actis.

Który to przywilej, za podaniem onego do akt, jest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych kancelaryi Wileńskiej przyjęty y wpisany.

1774 г. Января 3-го дня.

Изъ книги № 148, за 1774 г., л. 519.

77. Привилегія короля Станислава Августа на четыре ежегодные ярмарки въ мѣстечкѣ Пакольні.

Король Станиславъ Августъ, снисходя на ходатайство земскаго Смоленскаго судьи Кулеша, а равно распространяя свою заботливость о пруспѣянии всѣхъ вообще городовъ и мѣстностей въ торговлѣ и промыслахъ, разрѣшаетъ насто-

ящую привилегію Кулешѣ открыть въ его Вилькомирскомъ имѣніи Пакольні четыре ежегодныя ярмарки съ соблюденіемъ всѣхъ вообще правилъ, касающихся этого предмета.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt czwartego, miesiąca Septembra czternastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego z województw, ziem y powiatów, w roku terazniejszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt czwartym obranymi, com-

parendo personaliter u sądu patron imć pan Narwoysz—podczaszy Starodubowski, opowiadał, prezentował y ad acta podał przywilej jaśnie wielmożnego imć pana naszego na cztery jarmarki w mieście, Pakolnie zwanym, w dobrach dziedzicznych wielmożnego imć pana Onufrego

Kuleszy—sędziego ziemskiego Smoleńskiego y trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, którzy podając prosili nas sądu, aby pomieniony przywilej ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany; jakoż my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego ony przyjowszy w xięgi wieczyste trybunalskie wpisać pozwoliliśmy, który wpisując słowo do słowa tak się w sobie ma:

Stanisław August, z Bożej łaski król Polski etc. Oznajmujemy tym listem przywilejem naszym wszem wobec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, iż chcąc w jak najszybszym sposobie szczęśliwościach, ozdobach y dostatkach widzieć to królestwo nam, od Boga powierzone, jako usilnie żądamy, aby wszystkie miasta y miasteczka przez handle y jarmarki do jak najlepszej przyść mogły sytuacji, z powszechnym wszystkim obywatelów y publicznym rzeczy-pospolitej pożytkiem, tak do wniesionej instancji, aby w mieście, Pakolnie zwanym, w dobrach dziedzicznych urodzonego Onufrego Kuleszy—sędziego ziemskiego Smoleńskiego, w powiecie Wilkomirskim leżącym, mogły być przyzwoite jarmarki, łaskawie się skłoniwszy, umyśliłiśmy temuż miastu Pakolnie jarmarków cztery na rok, to jest: jeden w dzień świętego Józefa, drugi w dzień Znalezienia Krzyża świętego, trzeci w dzień świętej Anny, czwarty w dzień ss. Apostolów Szymona y Judy, według Rzymskiego kalendarza, bywać mających, nadać y pozwolić; jakoż niniejszym listem przywilejem naszym na potomne czasy nadajemy y pozwalamy; na które to jarmarki wolno będzie wszystkim ludziom jakiej kolwiek kondycji y nacyi ze wszystkimi towarami y potrzebami przyjeżdżać, przychodzić, sprzedawać, kupować, handlować, towary wszelkiego rodzaju

publicznie wykładać y prezentować, oraz to wszystko, co tylko słusznie z prawa y zwyczaju do jarmarków należy, bez żadney y niczyjey trudności, lub przepedycyi czynić y odprawować; warujemy przytym należyte wszędzie po traktach y gościncach, a osobliwie na mieyscu miasta Pakolnie bezpieczeństwo wszystkim jeneralnie y każdemu z osobna, jak przyjeżdżającym na też jarmarki, tak też z niego powracającym, oprócz tych, którym prawo społeczności z ludźmi pocziwemi zabrania. Na co dla lepszej wiary ręką naszą podpisawszy się, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia trzeciego miesiąca Stycznia roku Pańskiego tysiąc siedmset siedmdziesiąt czwartego, panowania naszego dziesiątego roku. U tego przywileju przy wyciśnionej na czerwoney massie pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego podpis najjaśniejszego króla imci, poniżej intytulacya y podpis wielmożnego imć pana sekretarza pieczęci, a na ostatniej stronie intytulacya temi słowy: Stanisław August—król. Cztery jarmarki do roku w mieście Pakolnie w dobrach dziedzicznych urodzonego Józefa Onufrego Kuleszy—sędziego ziemskiego Smoleńskiego, w powiecie Wilkomirskim leżącym, Józef Dulemba—pisarz grodzki y horodniczy Brześciański, jaśnie wielm. imci pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz. Cancellariatu celsissimi ac illustrissimi principis Michaelis ducis in Klewan et Żukow, Czar-toryski—supremi M. D. Lit. cancellarii, Homelien., Georgoburgen., Uświaten. Poduświaten., Kupiscen., Pienian. etc. capitanei. Sigillatum; est in actis.

Który to przywilej (za podaniem) przez wyż wyrażonego u sądu patrona do akt, jest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego przyjęty y wpisany.

1777 г. Февраля 28-го дня.

Изъ книги № 155, за 1777—1778 г., л. 23.

78. Привилегія короля Станислава Августа Виленскимъ доминиканамъ на право содержанія аптеки.

Король Станиславъ Августъ, по ходатайству предворныхъ чиновъ благосклонно соглашается на просьбу Виленскихъ доминиканъ и разрѣшаетъ имъ открыть въ городѣ Вильнѣ при своемъ костелѣ

св. Духа аптеку и пользоваться всѣми отъ нея доходами; при этомъ обязываетъ доминиканъ, чтобы они не продавали лѣкарствъ вредныхъ для людскаго здоровья.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmego, miesiąca Nowembra dwudziestego ósmego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego księstwa Litewskiego z wojewodztw, ziem y powiatów w roku terazniejszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmym obranymi y w mieście jego królewskiej mości Wilnie zasiadającemi, comparendo personaliter w. i. pan Tadeusz Korsak—podczaszy Połocki, przywilej od najjaśniejszego króla imci na utrzymanie apteki ichmość xięży dominikanóm konwentu Wileńskiego, przy kościele ś. Ducha rezydującym, wydany, opowiadał, prezentował y ad acta podał, a podawszy prosił nas sądu, aby takowy przywilej ze wszelką w onym wyraźnością był do xiąg trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany; jakoż my sąd trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego ony przyjowszy w xięgi wieczyste trybunalskie wpisać zaleciliśmy, który co do słowa w xięgi wpisując tak się wyraża:

Stanisław August, z Bożej łaski król Polski, wielki xiążę Litewski etc. Oznaznujemy tym listem przywilejem naszym wszem wobec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy. Na pilnym mamy baczeniu oycowskiej naszej

pieczołowitości, jako, jeżeli na tym publicae salubritati zależy, ażeby po miastach y miasteczkach naszych naydujące się apteki doskonałemu powierzone były rządowi, ku temu więc zmierzając końcowi, kiedy w. w. xięża dominikanie konwentu Wileńskiego, przy kościele ś. Ducha mieszkający, do tey się publiczney ofiarując usługi, suplikowali nam przez panów rady przy boku naszym będącey, ażebyśmy onym w mieście naszym Wilnie, przy ichże klasztorze ze wszelkimi do konserwacyi zdrowia ludzkiego służącemi medykamentami aptekę publiczną mieć y utrzymywać pozwolili; my, do proźb wyrażonych łaskawie się skłoniwszy, niniejszym listem przywilejem naszym jak nayspełniejsze na takową aptekę prawo, moc y pozwolenie dajemy, z tym tylko warunkiem, ażeby przerweczone wyżej medykamenta et omnis tituli lekarstwa ad regulas medicinae należycie sporządzać, one jak najlepiey konserwować y nic zdrowiu ludzkemu szkodliwego niewydawać starali się y obowiązani byli. Wolni zatym y mocni będą powagą terazniejszego przywileju takową desuper opisaną aptekę przy kościele y klasztorze świętego Ducha omnimode mieć, utrzymywać, administrować, medykamenta z niey zbywać, wyda-

wać, zachowując jednak do publicznego doktora według prawa rewizyą y dalsze przyzwoite, z prawami krajowemi zgodne obeyscia się czynić, profitów wynaydować bez żadney od kogożkolwiek przeszkody, salvis oneribus reipublicae, tudzież wszystkie prawa nasze królewskie rzeczy-pospolitey y kościoła świętego katolickiego nienaruszenie zachowując. Na co dla lepszej wiary ręką naszą podpisawszy pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przyciśnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwódziesiątego ósmego miesiąca Februaryi, roku Pańskiego tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmego, panowania naszego trzynastego roku. U tego przywileju przy wyciśnioney na czerwoney massie pieczęci kancelaryi mniejszey wielkiego xięstwa Litewskiego podpis najjaśniejszego pana, na boku intitulacya, po niżej podpis wielmożnego sekretarza, a na złożeniu konnotacya tymi następującymi wyrażają się słowy: Sta-

niśław August król. Przywilej na utrzymanie apteki lekarskiej wielebnym xięży dominikanom konwentu Wileńskiego, przy kościele świętego Ducha mieszkającym, confetur. Michał Nagurski—pieczęci mniejszey wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz. Procancellariatu illustrissimi et excellentissimi domini Joachimi in Szczorse, Ziembin et Wiszniew comitis Litavor Chreptowicz—procancellarii magni ducatus Litvaniae, Orsensis, Żoslensis etc. capitanei. Sigillatum; est in actis.

Który to takowy przywilej. przez wyż wyrażonego u sądu trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego patrona wielmożn. imci pana Tadeusza Korsaka—podczaszego w-wa Połogo do akt podany, jest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego kadencyi Wileńskiej spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1779 г. Мая 14-го дня.

Изъ книги № 158, за 1779 г., л. 24.

79. Универсалъ короля Станислава Августа касательно аннуратной высылки судебными мѣстами рапортовъ въ постоянный королевскій совѣтъ.

Король Станиславъ Августъ по представлению чрезвычайной рады, состоящей при его особѣ, о томъ, что нѣкоторыя юрисдикциі или вовсе не представляютъ своихъ четвертныхъ рапортовъ о судебныхъ засѣданіяхъ или же представляютъ ихъ несвоевременно, издаетъ третій упоминанный универсалъ, подлежащимъ юрисдикциямъ о строгомъ исполненіи этого постановленія чрезвычайной по-

стоянной рады. При этомъ король напоминаетъ судьямъ объ ихъ обязанностяхъ, возложенныхъ на нихъ честью и присягой, указываетъ на отвѣтственность предъ закономъ въ случаѣ сорванія судебного засѣданія и вообще разъясняетъ пользу подобныхъ отчетовъ и вредъ отъ несвоевременнаго и небрежнаго ихъ исполненія.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt dziewiętego, miesiąca Junii dziewiętego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego z wojewodztw,

xięstwa y powiatów w roku terazniejszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt dziewiętym obranymi y aktualnie w mieście jego królewskiej mości Grodnie zasiadającymi, stanowszy u sądu

patron, wielmożny imć pan Marcin Dankiewicz—rotmistrz województwa Trockiego, uniwersał drukowany najjaśniejszego pana za zdaniem rady przy boku jego nieustającej względem raportów od juryzdykcy sądowych w prowincyi wielkiego xięstwa Litewskiego ad acta podał, którego thenor w te słowa:

My Stanisław August, z Bożej łaski król Polski etc. Za zdaniem rady nieustającej wszem wobec y każdemu z osobna przy ofiarowaniu łaski naszej królewskiej wiadomo czyniemy: Lubo za powtórzeniem listami naszymi uniwersałami, z których pierwszy dnia czwartego Sierpnia w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątym, drugi dnia czternastego Lutego tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątego roku, za zdaniem rady przy boku naszym nieustającej wydać rozkazaliśmy, z niemającym ukontentowaniem odbieramy od niektórych sądowych obojga narodów juryzdykcy dokładne wiadomości o pilnym urzędowych powinności sprawowaniu, jednakże gdy niektóre juryzdykcie, sądy y urzędy, nie stosując się do prawa y intency naszych, w przeszłych uniwersałach deklarowanych, o czynnościach swoich żadnego nie czynią doniesienia, chcąc nie mniej, ażeby wszelkie tamże znajdujące się rekwizycie dokładniejsze miawały uskutecznienie, a rada przy boku naszym nieustająca stanom rzeczypospolitey w czynnościach swoich podawała świadectwo, jako sądowa sprawiedliwości administracja nic nie opuszcza, co prawa mieć chcą, co troskliwość nasza usiłuje, co jest pilności y baczeniu rady powierzone, czego sądowe obowiązki wymagają, co dobro publiczne pomnaża, spory obywatelskie ułatwia, majątki ubezpiecza y każdego w swojej powinności utrzymuje, że rezoluciom naszym za zdaniem rady wychodzącym zadosyć staje się, że nie pozwolonemi z prawa dylacjami sprawiedliwość odwołczna nie bywa y dopiero po uła-

twionych y publikowanych sentencyach akcesoryjnych do sądenia sprawy przystępuje, że każda juryzdykcia w legalności prawem opisaney do sądenia zasiada, jedna drugiey władzy sądowej sobie nieprzywłaszcza y tego nayokropniejszego na powszechną spokoynść y na prawa obywatelskie niebezpieczeństwa, to jest, juryzdykcy zamieszania w granice władzy swojej niedopuszcza;—z takowych y tym podobnych powodów, my król za zdaniem rady nieustającej wszelkie y wszystkie sądowe pr owincyi wielkiego xięstwa Litewskiego juryzdykcie niniejszym rekwizycjonalnym listem obowiązujemy, ażeby sądowe rapporta w czasie y sposobem, w uniwersale, roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmego wydanym, przepisany, z wyrażonych tamże formalności nic nieopuszczając, bez odwołki, to jest wprze ciągu niedziel cztery, od czasu skończoney kadencyi limity sądów, lub skończonego kwartału roku (jak jest w przeszłym uniwersale wyrażono) rachowanych, zawsze z wyrażeniem osób, na sądach zasiadających, do rady podawane były, gdyż inaczej przychodzące dostatecznym rapportem uznane nie będą y w ten czas tylko na sądowe rapporta z rady odpowiedzi następować będą, gdy rapport niewczesnie podany lub niedokładny trafi się, lub też będzie w nim okoliczność rezolucyi naszej za zdaniem rady potrzebująca, te zaś wszystkie rapporta, które od seymu ostatniego dotąd od niektórych juryzdykcy y sądów nie były do rady podane, rekwirujemy, ażeby po publikacie niniejszego uniwersału nieodwłocznie były nadesłane. Na ten koniec zlecamy departamentowi sprawiedliwości, ażeby, doyrzawszy niedostateczność lub niepodanie wczesne rapportu, listem prezesa swojego dopełnienie niniejszego y dawniejszych uniwersałów zalecał, przypominając prawo tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstego roku, titulo: Obiaśnie-

nie ustanowienia rady etc., podług którego po tylu listach rekwizycyjalnych, w przypadku niesłuchania onychże, list upominalny y dalszy rygor musiał by następować. Lubo dla ubezpieczenia kadencyi sądów ziemskich y grodzkich wielkiego xięstwa Litewskiego, tudzież dla utrzymania kompletu ze trzech osób składającego się, prawo tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego roku convocationis, titulo sądy ziemskie, drugi seymu coronationis, titulo o kondemnatach, na ww. wojewodów lub ww. starostów sądowych wypadłych, w każdym sądzie liczbę sędziów powiększyły, trafiają się jednakże przypadki, że trzy sędziowie do jedney sprawy zapozwani bywają, a wpis takowej sprawy, gdy do wołania przypada, komplet sądu zrywa, kadencie psuje y administracją sprawiedliwości dla niżej wpisaných obywatelów zastanawia, przeto sądy ziemskie y grodzkie wielkiego xięstwa Litewskiego do rezolucyi naszej na rapport ziemstwa Słonimskiego, dnia jedynastego Grudnia tysiąc siedmset siedmziesiąt ósmego roku, za zdaniem rady nastąpioney, ^uklarującey, że gdy trzy sędziowie do jedney sprawy przed sąd swój zapozwani będą, sprawa takowa pro determinatione fori do trybunału iść powinna, stosować się mają. W dalszym zaś czasie po publikacie niniejszego uniwersału wpisx, czyli aktoraty takowe, gdzie trzy z pięciu sędziowie w jedney sprawie do sądu swojego zapozwani byliby, w regestrach tegoż samego sądu przyjmowane być nie mają, ale sprawa takowa prosto do trybunału pro determinatione fori intentowana być powinna, co będzie słusznym odporem przeszkody, która powszechney sprawiedliwości administracją przez wyszukane zerwanie kompletu tamować zwykła. Dla większego jeszcze ubezpieczenia kadencyi sądowych wielkiego xięstwa Litewskiego prawo tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstego roku,

titulo—regestr officii w trybunale wielkiego xięstwa Litewskiego, nie tylko na tych sędziów rygor roziąga, którzyby niezecaniem na kadencyą komplet zrywali, ale też chociaż by był komplet, innych sędziów od obowiązku zieciania nie uwalnia, nad komplet będących, którzy w przypadku choroby którego z przytomnych sędziów przez nieprzytomność swoją stali by się zerwania kompletu przyczyną. Więc dla ubezpieczenia kompletu wszyscy sędziowie ziemscy y grodzcy, legalney przyczyny niebytności swojej niemający, mają na siebie tym prawem włożony obowiązek ziezdżania na kadencie sądowe. W niektórych rapportach sądowych wielkiego xięstwa Litewskiego dochodzą do rady, przy boku naszym nieustającey, wiadomości, że z przyczyny nieprzytomności palestry kadencie nie sązione, lub niedosązione bywają, takowe y tym podobne przyczyny nie mogą y niepowinni dyspensować sędziów od ich obowiązków, które na nich prawo y przysięga włożyły. Przeto gdyby palestra do attendencyi spraw nieznaidowała się, wpisy porządkiem przywołane być mają y sąd każdy, na mieyscu do sążenia wyznaczonym zostając y dostarczające sprawy rozsądzając, w kończącym się sążeniu czasie sądy swoje lim'ować powinien, tym sposobem urzędowe obowiązki dopełnione będą. Zaś po limicie sądów pisarze, lub na ich mieyscu wedle praw wielkiego xięstwa Litewskiego pióro trzymający, protokołów dekretowych do domów swoich brać nie mają, ale one w aktach sądowi każdemu przyzwoitych zostawić powinni. List ten nasz uniwersał podpisałimy y on wydrukowany per copias pod pieczęcią rady, przy boku naszym nieustającey, z podpisem wielebnego sekretarza teyże rady rozesłać do grodów prowincyi wielkiego xięstwa Litewskiego rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia czternastego miesiąca Maja, roku

Pańskiego tysiąc siedmset siedmdziesiąt dziewiątego, panowania naszego piętnastego roku. U takowého drukowanego uniwersału przy wyciśnionej na czerwonej massie prześwietney rady nieustającej pieczęci podpis drukowany najjaśniejszego pana, i. w. pisarza koronnego, y sekretarza rady nieustającej, tudzież adnotacia na spodzie tegoż uniwersału w te słowa: Stanisław August król. X. Antoni Alexandro-

wicz—p. w. K., sekretarz Rady nieustającej. Uniwersał najjaśniejszego pana za zdaniem rady przy boku jego nieustającej względem rapportów od jurydykcyi sądowych w prowincyi wielkiego xięstwa Litewskiego. Który to uniwersał, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, jest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1779 г. Іюня 7-го дня.

Изъ книги № 159, за 1779—1780 г., л. 195.

80. Привилегія короля Станислава Августа на основаніе мѣстечка Бигушкѣ съ торгомъ въ кандую среду и одною двунедѣльною ярмаркою въ году.

По ходатайству минскаго подчашія Прошинскаго король Станиславъ Августъ выдаетъ ему настоящую привилегію на основаніе мѣстечка въ его родовомъ имѣніи Бигушкахъ, Вилкомирскаго по вѣта, съ установленіемъ въ немъ торга въ каждую

среду и одной двунедѣльной ярмарки въ году въ день св. Симона Іуды; при этомъ владѣлецъ обязывается исполнять все постановленныя по этому предъ лу законоположенія.

Roku tysiąc siedmset ośmdziesiątego, miesiąca Januarii dwódziesiątego dziewiątego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego z wojewodztw. xięstw y powiatów w roku przeszłym tysiąc siedmset siedmdziesiąt dziewiątym obranymi, ad praesens w mieście jego królewskiey mości Wilnie zasiadającymi, stanąwszy osobiście u sądu trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego patron w. i. pan Józef Rodziewicz—horodniczy Oszmiański, przywilej jaśnie oświeconemu imć panu Tadeuszowi Proszyńskiemu—podczasemu wojewodztwa Mińskiego y jego

następcom. na założenie w dobrach jego dziedzicznych, Biguszki zowiących się, w powiecie Wiłkomirskim leżących, miasta y w onym na wolność mieswania w każdą szrodę targów, oraz na jeden jarmark dwóniedzielny w dzień Symona Judy, wydany, służący do akt podał, prosząc nas sądu trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, aby pomieniony przywilej ze wszelką w onym wyrażoną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego wpisany, jakoż my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego ony przyjowszy w xięgi wieczyste trybunalskie

wpisać zaleciliśmy, który wpisując słowo do słowa tak się w sobie ma:

Stanisław August, z Bożey łaski król Polski etc. Oznajmujemy tym listem przywilejem naszym wszem wobec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, iż mając zaniesioną przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, instancją, pozwoliliśmy, niniejszym listem przywilejem naszym na zawsze pozwalamy urodzonemu Tadeuszowi Proszynskiemu—podczaszemu w-wa Mińskiego y następcom jegomości w dobrach dziedzicznych, Biguszki zwanych, w powiecie Wiłkomierskim leżących, na założenie miasta y w onym na wolność miewania w dni śródowne każdego tygodnia targów, nie mniej o pozwolenie w każdym roku jednego jarmarku; jakoż za prozbę tegoż urodzonego Proszyńskiego—podczaszego Mińskiego, w pomienionych dobrach założyć miasto y w onym w każdym tygodniu w dni śródowne miewać targi dozwalamy, oraz jarmark w każdym roku jeden, to jest w dzień ś. Symona święta rzymskiego, przez niedziel dwie od tego święta trwać mający, determinujemy. Na które to targi y jarmark wolno będzie ludziom każdego stanu ze wszelkimi, ile mieć może, towarami, z bydłem rozmaitego rodzaju y końmi przyjeżdżać, przedawać, kupować, handle y frymarki odprawować, towary różne tak z wełny, jako y z jedwabiu sprzewadzać, zbywać, składać y one takoz na inne towary zamieniać, kommercey według upodobania swego prowadzić, jednak aby ludzie tacy, których prawo przechowywać zabrania, w pomienionym mieście Biguszkach nie bywali. Warujemy tedy to naszym y najjaśniejszych następców naszych imieniem, aby się od daty tego listu naszego wyż

mianowane targi y jarmarki nieomiennie w mieście Biguszkach odprawowały, a inne okoliczne miasteczka przeszkodą tym targom y jarmarkowi wiecznymi czasy nie byli, oraz też obiecujemy takowe ustanowienie targów y jarmarku od miasta Biguszek nieoddalać y owszem nienaruszenie nazawsze dochować. Co wszystko stwierdzając, dla lepszej wiary do tego listu przywileju naszego ręką się naszą własną podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia siódmego miesiąca Junii, roku Pańskiego tysiąc siedmset siedmdziesiąt dziewiątego, panowania naszego piętnastego roku. U tego przywileju podpis najjaśniejszego króla imci, a na boku adnotacya z podpisem sekretarza, oraz w tey że pieczęci konnotacya w te słowa: Stanisław August król. Przywilej urodzonemu Tadeuszowi Proszyńskiemu—podczaszemu wojewodztwa Mińskiego y jego następcom na założenie w dobrach jego dziedzicznych, Biguszki zowiących się, w powiecie Wiłkomierskim leżących, miasta y w onym na wolność miewania w każdą śródowną targów, oraz na jeden jarmark dwuniedzielny w dzień Symona Judy wydany. Jan Zarzycki—jego królewskiej mości pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz. Cancellariatu celsissimi ac excellentissimi Alexandri principis Sapieha—comitis in Bychow, Dombrowna, Druja, Czereja, Szkudy etc. etc., supremi magni ducatus Lithuaniae cancellarii sigillatum. Est in actis.

Który to przywilej, za podaniem przez wyż wyrażoną osobę do akt, jest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego przyjęty y wpisany.

1786 г. Юля 16-го дня.

Изъ книги № 172, за 1786 г., л. 90.

81. Привилегія короля Станислава Августа мѣстечку Сопочкину на двѣ ярмарки и торги.

Король Станиславъ Августъ, принимая во внимание ходатайство Мозырскаго градскаго писаря Станислава Еленскаго, разрѣшаетъ ему въ его мѣстечкѣ Сопочкинѣ, Гродненскаго повѣта, от-

крыть двѣ ежегодныхъ ярмарки и торги, съ соблюденіемъ вышедшихъ въ свѣтъ по этому предмету узаконеній; въ удостовѣреніе чего и выдается Еленскому настоящая привилегія.

Roku tysiąc siedmset ósmdziesiąt szóstego, miesiąca Augusta czternastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego księstwa Litewskiego z wojewodztw, księstwa y powiatów w roku terazniejszym tysiąc siedmset ósmdziesiąt szóstym, na kadencją niniejszą Grodzień. obranymi y aktualnie w mieście jego królewskiej mości Grodnie zasiadającymi y sądzącymi, stawając obecnie patron wielmożny imć pan Ignacy Baliński—rotmistrz wojewodztwa Wileńskiego, przywilej na dwa jarmarki w miasteczku, Sopockinie zwanym, w powiecie Grodzieńskim leżącym, od najjaśniejszego pana wielmożnemu imć panu Stanisławowi Jeleńskiemu—pisarzowi grodzkiemu powiatu Mozyrskiego konferowany, ad acta podał, który słowo do słowa wpisując następujące ma wyrazy:

Stanisław August, z Bożej łaski król Polski etc. Oznajmujemy tym listem przywilejem naszym wszem wobec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, iż chcąc w jak najlepszych szczęśliwościach, ozdobach y dostatkach widzieć to królestwo, od Boga nam powierzone, jako usilnie żądamy, aby wszystkie miasta y miasteczka przez handel y jarmarki

do jak najlepszej przyść mogły sytuacji, z powszechnym wszystkich obywatelów y publicznym rzeczy-pospolitej pożytkiem, tak do doniesionej instancyi, aby w miasteczku urodzonego Stanisława Jeleńskiego—pisarza grodzkiego Mozyrskiego, starosty Niestanowsk., wieczystym, Sopockinie zwanym, w powiecie Grodzieńskim leżącym, mogły być przyzwoite jarmarki, łaskawie się skłoniwszy, umysłiliśmy dla tegoż miasteczka, Sopockinie zwanego, dwa jarmarki corocznie: pierwszy na Najświętszą Pannę Zielną—święta ruskiego, przez niedziel trzy, drugi na Pokrowę ruską, takż przez niedziel trzy, y targi, w tymże mieście Sopockinie bywać mające, nadać y pozwolić, jako niniejszym listem przywilejem naszym na potomne czasy pomienione dwa jarmarki w każdym roku z targami nadajemy y pozwalamy. Na które to jarmarki wolno będzie wszystkim ludziom jakiey kolwiek kondycyi y nacyi z wszelkiemi towarami y potrzebami przyjeżdżać, przychodzić y tam że przedawać, kupować, handlować, towary wszelkiego rodzaju publicznie wykładać y prezentować; oraz to wszystko, co tylko słusznie z prawa y zwyczaju do jarmarków należy, bez żadney ni czyjey trudności y pre-

pedycyi, czynić y odprawiać warujemy. Przytym należyte wszędzie po traktach y gościnicach, a osobliwie na mieyscu tegoż miasteczka, Sopotckinia zwanego, bezpieczeństwo wszystkim, y każdego z osobna tak przejeżdżającym na te jarmarki, jako też z nich powracającym, oprócz tych, którym prawo społeczności z ludźmi poczciwemi zabrania. Na co dla lepszey wiary ręką naszą podpisawszy się, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia szesnastego miesiąca Lipca, roku Pańskiego tysiąc siedmset ośmdziesiąt szóstego, panowania naszego dwudziestego drugiego roku. U tego przywileju, przy wyciśnioney na czerwoney massie pieczęci wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, z lewey strony podpis najjaśnieyszego pana, z prawey zaś strony intytulacya przywileju z podpisem sekretarza,

oraz adnotata na zatyłku temi się wyrażają słowy: Stanisław August—król. Przywilej na dwa jarmarki w miasteczku Sopotckinie, w powiecie Grodzieńskim leżącym, dla urodzonego Stanisława Jeleńskiego — pisarza grodzkiego Mozyrskiego confertum. Jan Zarzycki — jego królewskiej mości y pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz; cancellariatu celsissimi ac excellentissimi Alexandri principis Sapieha — comitis in Bychów, Druja, Szkudy, Czereja, Rożana, Dereczyn, Wysokie Litewskie etc. etc., supremi magni ducatus Litvaniae cancellarii sigillatum. Est in actis.

Który to przywilej, za podaniem onego przez wyż rzeconego patrona ad acta, jest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego kadencyi Grodzieńskiej przyjęty y wpisany.

1790 г. Сентября 9-го дня.

Изъ книги № 180, за 1790 г., л. 147.

82. Привилегія короля Станислава Августа Ивану Халецкому на еженедѣльные торги и четыре годовые ярмарки въ его мѣстечкѣ Жлобинѣ.

По ходатайству королевскаго шамбеляна Яна Халецкаго король Станиславъ Августъ разрѣшаетъ ему открыть въ его мѣстечкѣ Жлобинѣ, Рѣчиц-

каго повѣта, четыре годовыя ярмарки и еженедѣльные торги, съ сохраненіемъ установленныхъ по сему предмету узаконеній.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiątego, miesiąca Septembra dwódziesiątego piątego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego z wojewodzw, xięstw y powiatów w roku teraznieyszym tysiąc siedmset dziewiędziesiątym obranemi y w mieście jego królewskiej mości Grodnie

zasiadającemi y sądzącemi, stanowszy osobiście u sądu naszego patron wielmożny imć pan Kazimierz Sianożencki — rotmistrz powiatu Rzeczyckiego, przywilej na jarmarki y targi miasteczka Żłobina, od najjaśnieyszego króla jegomości Stanisława Augusta teraz panującego jaśnie wielmożnemu imci panu Janowi

Chaleckiemu—podkomorzemu nadwornemu jego królewskiej mości y sędziemu trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego wydany y służący, opowiadał, prezentował y do akt trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego podał, który w xięgi wpisując, tak się w sobie ma:

Stanisław August, z Bożey łaski król Polski, etc. Oznajmujemy tym listem przywilejem naszym, komu by o tym wiedzieć należało, iż doniesiona nam jest przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, proźba imieniem urodzonego Jana Chaleckiego—szambelana naszego, abyśmy jarmarki y targi w miasteczku Żłobinie, w powiecie Rzeczyckim leżącym, mieć pozwolili. Jakoż przychylając się do proźby onego, niniejszym przywilejem naszym na wieczne czasy pozwolamy y dopuszczamy w pomienionym miasteczku Żłobinie, to jest targ co tydzień w niedzielę, a jarmarków cztery do roku: na świętą Tróycę ruską na wiosnę, na Matkę najświętszą opieki, to jest na Pokrowę w jesieni, na najświętszą Pannę Gromniczną, to jest na Strytenie, na Trzech Króli, to jest na Krzczenie, z których zwyczajne pozwalają się prowenta, bez żadney ni od kogo przeszkody, uwalniająć oraz handlujących ludzi od wszelkich niesłusznych depactacyi, prawa nasze

królewskie y rzeczy pospolitey nienaruszenie zachowując. Na co, dla lepszey wiary y wagi, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia dziewiątego miesiąca Września, roku Pańskiego tysiąc siedmset dziewiędziesiątego, panowania naszego dwódziesiątego szóstego roku. U tego przywileju przy wyściśnionej wielkiego xięstwa Litewskiego pieczęci podpis najjaśniejszego króla imci, oraz adnotacya y podpis wielmożnego sekretarza temi wyraża się słowy: L. S. Stanisław August—król. Przywilej na jarmarki y targi w miasteczku Żłobinie urodzonego Jana Chaleckiego—szambellana naszego, w powiecie Rzeczyckim leżącym. Wincenty Białopiotrowicz—łowczy powiatu Lidzkiego, jego królewskiej mości pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz. Ad haec inskrypcia na zatyłku tego przywileju takowa. Procancellariatu illustrissimi et excelentissimi domini Joachimi in Szczorse, Ziemię et Wiszniew comitis Litawor Chreptowicz—procancellarii magni ducatus Lituaniae, Orsensis, Zoslensis etc. capitanei. Sigilatum; est in actis.

Który to przywilej, za podaniem onego przez wyż wyrażonego u sądu patrona do akt, jest do xięgi trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego przyjęty y wpisany.

1792 г. Января 4-го дня.

Изъ книги № 5367, за 1791—1792 г., стр. 287.

83 Протоколъ засѣданія Гродненскаго магистрата, заключающій въ себѣ распоряженіе о снесеніи старыхъ полуразвалившихся домовъ и трубъ, угрожающихъ пожаромъ.

Гродненскій магистратъ, принимая во вниманіе то обстоятельство, что многіе изъ горожанъ не желаютъ возводить новыхъ построекъ изъ опасенія пожаровъ вслѣдствіе большого накопленія ветхихъ домовъ съ дурно устроенными трубами и крышами, въ своемъ хозяйственномъ засѣданіи постановилъ: назначить особую комиссію изъ

присяжныхъ магистратскихъ чиновъ, которые бы составили подробный перечень такихъ домовъ, а затѣмъ обязать владѣльцевъ, чтобы они въ теченіи 4-хъ недѣль совершенно исправили указанные недостатки; въ противномъ же случаѣ такіе дома должны подвергнуться ломкѣ и уничтоженію.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt drugiego, miesiąca Januarii czwartego dnia.

Przed sądem appellacyjnym wojewodztwa Wileńskiego u przed nami Marcinem Wagnerem—konsyliarzem jego królewskiej mości, prezydującym, Janem Millerem, Teodorem Leniewiczem—sędziami, Wincentym Minkiewiczem, Rafałem Woyciechowskim—zastępcami, Felixem Franciszkim Abramowskim—pisarzem, urzędnikami sądowymi, obecnie stanowszy wielmożny imć pan Tadeusz Gineyko—skarbnik powiatu Kowieńskiego, excerpt sessyi, z protokołu sessyonalnego magistratu Grodzińskiego wydany, do akt podał, który co do słowa w księgi wpisując tak się w sobie ma:

Excerpt z protokołu sessyonalnego magistratu Grodzińskiego na sessyi czterdziestey trzeciej o zachowanie porządnej budowli w roku tysiąc siedmset ósmdziesiąt ósmym, miesiąca Julii dwudziestego piątego dnia zaszłego urzędzenia y pod tymże sessyonalnym urzędzeniem dopisku, w tymże protokule sessyonalnym znajdujących się, co do słowa w roku terazniey-

szym tysiąc siedmset dziewiędziesiątym, miesiąca Oktobra drugiego dnia, pod pieczęcią radziecką miasta seymowego jego królewskiej mości Grodna stronie potrzebującej jest wydan:

Sessya czterdziesta trzecia. Magistrat miasta seymowego jego królewskiej mości Grodna, mając ustawiczne doniesienia o niebezpieczeństwie, z ognia zdarzyć się mogącym, tak szczególnie, jako y powszechnie od wielu mieszkających possessorów, domy swe porządne, od podobnych przypadków zawarowane mających, jako też na nowo siedlić się chcących, a tę jedyną przyczynę za przeszkodę swoim zamysłom gdy dają, iż tuż obok nayporządniejszych budowisk nikczemne chatki bez żadnego opatrzenia od ognia, dla nieporządných dachów, kominów, plecionych, lub deskami okładanych z tych pieców, kuchni, nie tylko dawniejsze znajdują się, lecz y nowe takie prawie codziennie przybywają, które ani ozdoby miastu nieprzynoszą, ani pożytku publiczności uczynić niemogą, a zguby całego majątku posiadających y przybywających obywatelów, jako też

całego miasta konflagraty przyczyną stać się mogą. Mając na to sobie powierzoną y prawami przepisaną bacność, usiłujący niepojednokrotnie takowemu zapobiec nieporządkowi, dotychczas nieposłusznymi gdy widzi, referując się zatym do własnych swoich kilku poprzedzonych rozrządzeń y publikat, oraz prześwietney kommissyi boni ordinis ordynacyi zapadłych, wszystkim w ogół possessorom, jakiego kolwiek stanu y kondycyi, na czyjej kolwiek jurydyce y gruncie, tak w mieście jego królewskiej mości Grodna, jako y za Niemnem mieszkającym, żadnego niewyłączając, do wiadomości podaje, iż wyszła z przysięgłych osób urzędowa rewizya y że w przeciągu czterech niedziel od daty niniejszey publikaty do dnia pierwszego Wrzesnia roku terazniejszego sami possessorowie, takie domki mający, dachy niebezpieczne zrzucac, kominy zbijać, a nikczemne y nic niewarte kleciska rozbierać powinni, gdyż po wyszłym terminie urząd miasta jego królewskiej mości Grodna, znajdując takowe domki, na tabelli rewizyiney wyszczególnione, existującymi, przez rzemieślników cechowych y wszelką do tego użyć się mającą pomoc, prawami pozwoloną, bez żadney przewłoki y dalszego odkładania rozwałać y ruynować każe, oznajmuje y zastrzega. Ażeby zaś mieszkający na jakim kolwiek gruncie, tak w mieście, jak y przedmieściu Zaniemskim niewiadomością nieskładali się obywatele, takowe obwieszczenie ażeby imć pan instygator policyi przez bęben po ulicach całego miasta y za Niemnem publikował y ogłosił, nad to do drzwi ratuszowych y kościelnych, jako też po rogach ulic takową publikatę poprzybijał, tenże magistrat miasta jego królewskiej mości Grodna zaleca. Pisan na ratuszu Grodzieńskim, roku tysiąc siedmset ósmdziesiąt ósmego, miesiąca Julii dwudziestego piątego dnia. U tey sessyi przez

szlachetnego jegomości pana Jozefa Żylińskiego—miejsce pisarza zastępującego, ręką własną napisaney, podpisy osób magistrat składających są takowe: Józef Antoni Zieliński—woyt Grodzieński mpr. Andrzej Stoliński—prezydent Grodzieński mpr. Kazimierz Abramowicz—burmistrz Grodzieński mpr. Piotr Hertman—radca miasta jego królewskiej mości Grodna. Józef Zieliński—radca miasta jego królewskiej mości Grodna loco notarii. Pod tąż sessyą umieszczony dopisek ręką szlachetnego jegomości pana Jakóba Sidorowica ścisłym charakterem w następnym wyrazach czterdzieści trzy. Roku tysiąc siedmset ósmdziesiąt ósmego, dnia dwudziestego piątego miesiąca Julii, za wniesioną od szlachetnego Józefa Legatowicza—radcy miasta jego królewskiej mości Grodna do magistratu Grodzieńskiego o kondonacyą z placu, w mieście jego królewskiej mości Grodna domem possydanego, ilości w jednym boku od ulicy Bernardyńskiej łokci siedmdziesiąt trzy i pół, drugiego boku tyleż łokci mającego, w jednym końcu od uliczki małej łokci trzydzieści trzy y trzy czwierci, w drugim końcu łokci dwadzieścia dziewięć y pół w sobie zawierającego, opłaty czynszowey tak za dawniejsze lata niepłaconey, jako też pro futuro, do kassy mieskiej opłacać się należney prośbę, magistrat miasta seymowego jego królewskiej mości Grodna, mając wzgląd na kilku dziesiętletnie przez szlachetnego Legatowicza—radcy miasta jego królewskiej mości Grodna sprawowanie urzędów magistratowych, pro publico ciągle aż dotąd doświadczony y w następny czas pełnić się obowiązane posługi, przychiliwszy się zatym do jego prośby, tak zaległe z lat dawniejszych, jako też pro futuro usque do życia tegoż szlachetnego Legatowicza należną opłatę czynszową kondonuje, warując to, iż po ustałym życiu jego quocunque titulo possessor domów, na placu

wgórze rzeczonym znajdujących się, winien y obowiązany będzie do kassy mieyskiej corocznie po złotych dwadzieście cztery, numero 24, opłacać y wszelkim onerom civilibus wespół z dalszemi obywatelami ulegać. Dat na ratuszu Grodzieńskim, ut supra. U tego dopisku podpisy w te słowa: Andrzej Franciszek Stoliński—prezydent Grodzieński mp. Kazimierz Abramowicz—burmistrz Grodzieński mpr. Piotr Hertman—radca miasta jego królewskiej mości Grodna. Pod tym dopiskem adnotacya za dostrzeżeniem z niezgodnością wydanego ekstraktu takowa: Notandum: excerpt tey sessyi wydany niezgodnie z podpisami tu umieszczonemi przez szlchetnego jegomości pana Sidorowicza—wówczas pisarza wóytowskiego. Daniel Lenkiewicz—pisarz radziecki magistratu Grodzieńskiego. U tego excerptu pieczęć (L. S.), a obok jey podpis pisarza w następney słów osnowie: zgodno z protokołem sessyonalnym, Daniel

Lenkiewicz — apostolski y magistratski Grodzieński radziecki pisarz; pod tąż pieczęcią korrekta w tych wyrazach: czytano z protokołem sessyonalnym; Piotr Huboczyński—pisarz sądów wóytowskich miasta jego królewskiej mości Grodna. A na końcu teyże stronicy napis takowy: excerpt, jako wyżej. Na grzbiecie zaś złożonego tego excerptu adnotata w tych wyrazach: Tysiąc siedmset ośmdziesiąt ósmego, Julii dwudziestego piątego dnia, excerpt z protokołu sessyonalnego magistratu Grodzieńskiego sessyi czterdziestey trzeciej o zachowanie porządney budowli zaszłego urządzenia y pod tymże sessyonalnym urządzeniem dopisku w tymże protokole sessyonalnym znajdującego się.

Który to takowy excerpt sessyi, za podaniem onego przez wyżej wyrażoną osobę do akt, jest do xiąg sądów appellacyinych wojewodztwa Wileńskiego przyjęty y wpisany.

1792 г. Февраля 25-го дня.

Изъ книги № 5164, за 1792—1793 г., л. 6.

84. Подтвердительная привилегія короля Станислава Августа мѣстечку Липнишамъ на городскія права и вольности.

Король Станиславъ Августъ, по ходатайству въкоторыхъ сановниковъ, разрѣшаетъ мѣстечку Липнишамъ пользоваться магдебургскими правами, на что оно имѣло привилегію отъ короля Владислава IV, впоследствии затерянную. Король разрѣшаетъ устроить ратушу, гостинный рядъ и кирпичный заводъ; избавляетъ мѣстечко отъ подсудности судамъ градскимъ, земскимъ и духовнымъ;

даеть ему судъ магдебургскій; утверждаетъ также особый гербъ для печати (на красномъ полѣ изображеніе Литовца—всадника съ коньемъ). Въ случаѣ несправедливыхъ рѣшеній суда или притѣсненій, обиженнымъ предоставляется право подавать апелляцію или въ Виленскій трибуналъ, или же въ королевскій за дворный судъ.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt drugiego. miesiąca Apryla trzydziestego dnia.

Przed nami Antoniem Tyzenhauzem—cho-

rażym y posłem miasta Wileńskiego—prezydentem, Antonim Lachnickim—oboznym Wikomirskim, vice-prezydentem, Józefem Meje-

rem—rotmistrzem województwa Trockiego, Daniłem Hertelem, Kazimierzem Paszkiewiczem Piotrem Grozmanem—szambelanem, Fryderykiem Heyde, Antonim Trappem, Marcinem Knakfusem, Antonim Tołokońskim Paszkiewiczem, Franciszkiem Sądeckim—radnymi, Wawrzyncem Orzechowskim—budowniczym Mozyrskim—pisarzem magistratu głównego miasta wolnego rzeczy-pospolitey Wilna, stanowszy oczewisto wielmożny imć pan Kazimierz Trzeciak—generał-adiutant buławy wielkiej koronney, pisarz magistratu miasta Lipniszek, dyploma, czyli przywilej renovationis miastu wolnemu rzeczy-pospolitey Lipniszkom od najjaśniejszego Stanisława Augusta—króla polskiego, teraz panującego, na pergaminie z pieczęcią na sznurku jedwabnym wiszącą, na massie czerwoney wyciśnioną, z herbem pogoń Litewska, w śródku tego dyplomu wymalowanym, temuż miastu nadanym, wydane, do akt podań w tych słowach:

W imię Pańskie. Amen. Na wieczną rzecz pamiętkę. My Stanisław August z Bożej łaski y woli narodu król Polski, wielki książę Litewski et cet. Oznajmujemy tym naszym renovationis dyplomatem, wszem w obec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, tak terazniejszego, jako y potomnego wieku ludziom. Przełożono nam jest przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, w imieniu y na rzecz szlachetnych burmistrza, wójta, radców, ławników y całego ludu miasta naszego Lipniszek, w województwie Wileńskim, powiecie Oszmiańskim leżącego, że to miasto za najjaśniejszych poprzedników naszych było miastem, y miało sobie wolności nadane. Jakoż pokładano przed nami renovacją przywilejów, mieszczanom Lipniskim na prawo maydeburskie y inne wolności miastu Lipniszkom od najjaśniejszego poprzednika naszego Władysława czwartego w roku tysiąc sześćset

trzydziestym trzecim, miesiąca Czerwca szóstego dnia nadaną, a ekstraktem z metryk wielkiego księstwa Litewskiego w roku terazniejszym tysiąc siedmset dziewiędziesiąt drugim, miesiąca Stycznia drugiego dnia wyjętą. Zaczyn suplikowano nas, abyśmy z mocy naszej najwyższej zwierzchności, która nam prawami krajowemi jest dozwolona y na fundamencie konstytucyi, na seymie terazniejszym o miastach postanowionych, mianowicie pod tytułem: „Miasta nasze królewskie wolne w państwach rzeczy-pospolitey“,—przez którą pozwolono nam jest, nie tylko dawnym miastom przywileja renovationis, jeśliby im zaginęły, wydawać, ale nawet gdyby na gruntach naszych królewskich osada jakowa, z ludu wolnego złożona, dała siedlisku swemu przystoyną postać miasta, tedy nam królowi nowy przywilej locationis takowey osadzie nawet z nadaniem ziemi wydać moc zostawiona. Przeto gdy też miasto Lipniski, dawnymi dowodami byłości przywilejów jest zaszczycone y, jako miasto uprzywilejowane, ludem wolnym zasiedliło się, a ztąd przystoyną postać miasta formuie y z czasem przystoyniejszą y obszerniejszą uczynić może, onemu diploma renovationis, jako miastu wolnemu, na wzór innych miast uprzywilejowanych, wydać y też miasto do wolności innym miastom, równe podatki rzeczy-pospolitey opłacającym, przystosować, magistrat y juryzdykcyą sądową temuż miastu przywrócić, od juryzdykcyi wszelkiej ziemiańskiej, wojewodzińskiej wyjąć, juryzdyki wszelkie obce, duchowne y świeckie, w obrębie tegoż miasta położone, uchylić y one pod władzę y juryzdykcyą magistratu Lipniskiego poddać, od ciężarów arbitralnie narzuczonych uwolnić y używania wszelkich swobod, prerogatyw, zaszczytów, miastom wolnym służących, dozwolić raczyli. Do której proźby, ile na prawie publicznym gruntującey się, my król łaskawie skłoniwszy się, a do wyżey

wzmiankowanych konstytucyi, na seymie terazniejszym o miastach postanowionych, stosując się, chcąc oraz przerweczone miasto Lipniszki y jego obywatelów w wolnościach y zaszczytach prawami udzielonych zapewnić, one wolnym ludem, handle y rzemiosła sprawującym, osiedlić, ztąd też miasto do dobrego bytu y porządku przyprowadzić, a pomnażające się z czasem dochody rzeczypospolitey zwiększyć, rzeczone miasto Lipniszki za wolne uznawszy, wszystkich obywatelów w tym mieście, tak teraz osiadłych, jako y napotym osiadać mających, a poddaństwu niepodległych y do prawa mieyskiego wcielających się, za ludzi wolnych, ziemię, w obrębie tegoż miasta położoną y przez nich osiadłą, ich domy, wsie y terytorya, gdzie jakie do których miast prawnie teraz należą, własnością ich dziedziczną być przyznajemy. Co nie ma przeszkadzać za czętem, a niedokończonym sprawom wszystkich obywatelów przerzeczonego miasta Lipniszek, bądź szlacheckiego, bądź mieyskiego urodzenia ludzi, prowadzących handle lub rzemiosła, albo szynkiem bawiących się, bądź z jakiegokolwiek przemysłu żyjących y w tym że mieście tak teraz possessye mających, jako y napotym one nabyć mogących, jakiegokolwiek byliby dostojenstwa, professyi lub kunsztu, jurydykcyi mieyskiej y magistratowi mieyscowemu tegoż miasta, oraz równym podatkom, wolnościom y zaszczytom podległemi mieć chcemy y, że żaden z obywatelów tego miasta w własney sprawie przed innym sądem obcym odpowiadać nie będzie, tylko przed urzędem mieyskim, podług przepisu prawa terazniejszego, o miastach postanowionego, przez osiadłych w tym mieście obywatelów obranym sądzić się ma, stanowimy. A gdyby ktokolwiek dekretem sądów mieyskich miasta Lipniszek mniemał się być uciążonym, tedy do sądów appellacyjnych w mieście Wilnie, prawem seymu terazniej-

szego za wydziałowe dla miast powiatu Oszmiańskiego oznaczonym lub do nas y sądów naszych zadwornych assessorskich wielkiego księstwa Litewskiego, podług gatunku spraw w prawie wymienionych, apellować mocen będzie; urząd zaś y sąd mieyski z urzędów y sądenia tegoż miasta, jako też całe przerweczone miasto Lipniszki, nigdzie indziej, tylko przed nami y sądem naszym zadwornym assessorskim wielkiego księstwa Litewskiego w sprawach prawem wymienionych odpowiadać będą winne. Tudziesz, aby też miasto ratusz dla obrad y sądów mieyskich, jako też w przyzwoitych mieyscach jatki y kramnice na pożytek mieyski y cegielnią publiczną mieyską wystawiło, onemu dozwalamy. Aby zaś toż miasto, tak w rzeczach sądowych, jako y rządowych mieyskich na wypisach y dziełach urzędowych pewnego zażywało zaszczytu, onemu herb taki nadajemy, jaki się tu odmalowany widzieć daje, to jest: pogoń Litewska z proporcem w czerwonym polu, którego to herbu na pieczęciach y wszelkich oznakach temuż miastu używać pozwalamy. Jakie zaś daniny z tegoż miasta y gruntów mieyskich podług prawa należeć okażą się y te wyrokiem sądów naszych zadwornych assessorskich wielkiego księstwa Litewskiego w ekucyi prawa, w tey mierze na seymie terazniejszym postanowionego, w opłacie pienezney zadecydowane zostauą, takowe magistrat tegoż miasta od obywatelów wybierać y tam, gdzie prawo mieć chce, opłacać y kwity z opłaconych w generalności danin na rzecz miasta odbierać będzie; oprócz zaś takowych danin, jakowe podatki publiczne są lub będą przez prawo postanowione, takowe do skarbu rzeczypospolitey wnosić toż miasto będzie obowiązane. Innych wszelkich swobod, wolności y zaszczytów, jakowe prawami krajowemi miastom wolnym są dozwo-lone y jakowemu zarządzeniu władzom nay-

wyższym też miasta podlegać są obowiązane, to wszystko w tym mieście wolnym Lipniskach dopełnione y wykonane mieć chcemy. Oraz wszelkich prerogatyw, tak z praw krajowych, mianowicie konstytucyi, na seymach postanowionych, jako też z prawa mieyskiego magdeburskiego wynikających, tym że mieszczanom Lipniskim używać dozwalamy y, aby w tym od nikogo nie mieli przeszkody, ostrzegamy. Na co dla lepszej wiary ninieysze diploma, ręką naszą podpisane, pieczęcią wielkiego xięstwa Litewskiego stwierdzić rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwódziesiątego piątego miesiąca Lutego, roku Pańskiego tysiąc siedmset dzie-

więdziesiąt drugiego, panowania naszego dwudziestego ósmego roku. U tego przywileju dyplomatu renovationis podpis najjaśniejszego króla imci, oraz sekretarza pieczęci mnieyszey wielkiego xięstwa Litewskiego y dopis w te słowa: Stanisław August król. Diploma renovationis miastu wolnemu rzeczy-pospolitey Lipniskom, w wojewodztwie Wileńskim, powiecie Oszmiańskim leżącemu. Wincenty Białopiotrowicz—łowczy powiatu Lidzkiego, iego królewskiej mości pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz. Jakowe diploma, przez wyż wyrażoną osobę do akt podane, iest do xiąg magistratowych przyjęte y wpisane.

1792 г. Мая 22-го дня.

Изъ книги № 185, за 1795—1797 г., л. 536.

85. Привилегія короля Станислава Августа городу Ошмянамъ.

Король Станиславъ Августъ, по ходатайству придворныхъ чиновъ и на основаніи законовъ страны и позднѣйшихъ конституцій о городахъ, выдаетъ настоящую привилегію renovationis et locationis г. Ошмянъ, на основаніи которой предоставляетъ ему право вольнаго города, какъ въ

самоуправленіи, такъ и во владѣніи землей. Апелляцію допускаетъ или въ задворный королевскій судъ или же въ Виленскій трибуналь, которому предоставлено вѣдать такіа дѣла, на основаніи сеймовой конституціи 1794 года, надавал также особый гербъ городу.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt siódmego, miesiąca Junii dwudziestego pierwszego dnia.

Przed aktami trybunalskiemi w imieniu y powadze Jego Imperatorskiey mości—samowładnącego wszech Rossyą, stawając osobiście szlachetny jegomość pan Wincenty Pasznik—burmistrz miasta Oszmiany, imieniem swoim y całego miasta obywatelów mieszczan Oszmiań-

skich, przywilej od najjaśniejszego króla imci Stanisława Augusta II renovationis, temuż miastu Oszmianie służący, do akt podał, który co do słowa w też akta wpisując temi wyraża się słowu.

„W imie Pańskie. Amen. Na wieczną rzecz y pamiętkę. My Stanisław August, z Bożey łaski y woli narodu król Polski, wielki xiąże Litewski etc. Numero dwadzieście dwa

L. I. P. wielkiego xięstwa Litewskiego. Oznajmujemy tym naszym renovationis et locationis dyplomatem wszem w obec y każdemu, komu o tym wiedzieć należy, tak terazniejszego, jako y potomnego wieku ludziom. Przełożono nam jest przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, w i nieniu y w rzeczy szlchetnych burmistrza, wóyta, radców, ławników y całego ludu miasta naszego wolnego Oszmiana, w wielkim xięztwie Litewskim, w powiecie Oszmiańskim położonego, iż gdy prawami seymu terazniejszego, pod związkiem konfederacyi trwającego, o miastach postanowionemi, mianowicie konstytucyą pod tytułem: „Miasta nasze królewskie wolne w państwach rzeczy pospolitey“ wszystkie miasta nasze królewskie za wolne, obywatele takowych miast, jako ludzie wolni, ziemia w miastach przez nich osiadła, a dotąd niewątpliwie y prawnie posiadana, za własność tychże miast y obywatelów w nich osiadłych dziedziczną uznanemi zostały, dawne przywileja im służące zupełnie utwierdzone, a nam królowi takowym miastom wolnym, nie tylko tym, którym by dawniejsze przywileja lokacyjne zaginęły, za dowiedziem ich byłości, nowe dyploma renovationis y tym, które miejscem seymików y sądów ziemiańskich prawem seymu terazniejszego oznaczone zostały, ale nawet gdyby w jakim miejscu położona na gruntach naszych królewskich osada ludzi wolnych dała przystoyną siedlisku swemu miasta postać, dyploma erectionis wydać moc zostawiona y zachowana. A że miasto nasze wolne Oszmiana, od wieków ufundowane, miejscem sądów ziemiańskich powiatu Oszmiańskiego zaszczycone, nie tylko przystoyną postać miasta formuje, a przeto zdolnym jest otrzymania przywileju renovationis et locationis, ale nawet świeżo zapadłym seymu terazniejszego prawem za miejsce do odbywa-

nia seymików ziemiańskich powiatu Oszmiańskiego oznaczone jest y podatki wszelkie publiczne, jako to: półpodymne, czopowe, szelężne y skurowe, tak jak inne przywilejowane miasta, opłaca; zaczym suplikowano nas, abyśmy z mocy zwierzchności naszej naywyższej, która nam prawami krajowemi jest dozwolona, stosując się oraz do konstytucyi wyż nadmienionej, temuż miastu dyploma renovationis et locationis wydać, ziemię przez to miasto z mocy dawnych nadań w ograniczeniu dotąd nie wątpliwie exystującym osiadłą y posiadaną, ze wszelkimi własnościami, tak co są w aktualney possessyi, jako też któreby zdawna do tego miasta należały, własnością dziedziczną nadać, magistrat y juryzdykcyą sądową na wzór innych miast uprzywilejowanych ustanowić; nie mniej fundusze y dochody ogólne na rzecz tegoż miasta przeznaczyć y bezpieczne onych użycie zapewnić, od władzy y juryzdykcyi innej, jako to: ziemiańskiej, wojewodzianskiej, starościńskiej y dalszych, od obcego wszelkiego wpływu y od ciężarów arbitralnie narzuconych uwolnić, juryzdyki wszelkie obce, duchowne y świeckie uchylić y one pod władzę y juryzdykcyą magistratu Oszmiańskiego poddać, do wolności innym miastom, równe podatki rzeczy-pospolitey opłacającym, przystosować, wolney elekcyi magistratu y urzędników na mocy praw seymu terazniejszego dozwolić raczyli. Do której proźby, ile na prawnie pospolitym gruntującej się, my król łaskawie się skłoniwszy, a do wyż wzmienionych konstytucyi, na seymie terazniejszym ustanowionych, stosownie się mając, chcąc oraz przerzeczone miasto Oszmiana y jego obywatelów w wolnościach y zaszczytach mieyskich zapewnić, do dobrego bytu y porządku przeprowadzić, one wolnym ludem, handle y rzemiosła sprawującym, pomnożyć, a pomnożające się z czasem dochody rzeczy-pospolitey zwią-

żyć, mając oraz y to w zamiarze, aby z nadaniem wolności miastom kraj cały w handle y rękodzieła powstawał, a przeto zamożnym y bogatym, równie obcym narodom, stał się, też miasto Oszmiana za wolne uznajemy, wszystkich obywatelów w tym mieście osiadłych y napotym osiadać mających, a poddaństwu nie podległych y do prawa mieyskiego wcielaających się, za ludzi wolnych, ziemię, w obrębie tegoż miasta położoną y przez nich osiadłą, ich domy, wsie y terytorya, gdzie jakie do których miast prawnie teraz należą, własnością ich dziedziczną być przyznajemy, co niema przeszkadzać zaczętem a niedokończonym sprawom, magistrat utworzyć y sędziów mieyskich, to jest: burmistrza, wóytę, radców y ławników gminnych, pisarza, syndyka y kassyera na wzór innych miast wolnych uprzywilejowanych obierać, rządy y sądy wedle przepisu prawa seymu terazniejszego pod tytułem: „urządzenie wewnętrzne miast wolnych rzeczy polskitey w Koronie y wielkim xięstwie Litewskim“—sprawować dozwolamy, a wszystkich obywatelów przerzeczonego miasta Oszmiany bądź szlacheckiego, bądź mieyskiego urodzenia ludzi, handle, rękodzieła y rzemiosła sprawujących, albo szynkiem bawiących się, bądź z jakiego kolwiek przemysłu żyjących y w tym że mieście tak teraz possessye mających, jako y na potym one nabyć mogących, jakiego kolwiek byli by dostojęństwa, profesyi lub kunsztu, juryzdykcyi mieyskiej y magistratowi mieyscowemu tegoż miasta, równym oraz podatkom, wolnościom y zaszczytom podległemi mieć chcemy y wzmienione miasto Oszmiana wraz z jego obywatelami od wszelkich juryzdykcyi—ziemiańskiej, wojewodzińskiej, starościńskiej, zamkowej y dalszych na mocy prawa świeżo zapadłego wymujemy y, że żaden z obywatelów tego miasta w żadney sprawie, czy to z possessyi mieyskiej,

czyli z osobistości wynikłey, przed żadnym innym obcym sądem odpowiadać nie będzie, tylko przed urzędem mieyskim, podług przepisu terazniejszego prawa, o miastach postanowionego, przez osiadłych w tym mieście obranym, sądzić się ma, stanowimy. A gdyby któż kolwiek dekretem urzędu mieyskiego Oszmiańskiego mniemał się bydź uciążonym, tedy do sądów apellacyinych w mieście Wilnie, prawem seymu terazniejszego dla miast wielkiego xięstwa Litewskiego za wydziałowe oznaczonym, lub do sądów naszych zadwornych assessorskich wielkiego xięstwa Litewskiego, podług gatunku spraw w prawie wymienionych, apellować będzie mocen. Urząd zaś y sąd mieyski z urzędów y sądenia tegoż miasta, jako też całe przerzeczone miasto Oszmiana nie gdzie indziej, jak tylko przed nami y sądem naszym zadwornym assessorskim wielkiego xięstwa Litewskiego w sprawach prawem przepisanych odpowiadać będą winne. Tudzież aby te miasto w rynku publicznym ratusz dla obrad y sądów mieyskich, także w mieyscach przyzwoitych kramnice y jatki na pożytek mieyski, jako też publiczną cegielnię mieyską wystawiło, onemu dozwolamy. Żeby zaś przerzeczone miasto Oszmiana tak w rzeczach sądowych, jako y rządowych mieyskich pewnego zażywało zaszczytu, onemu herb taki, jako się tu daje widzieć odmalowany, to jest na jednej stronie ręka trzymająca szalę, na drugiej stronie tarcza, pomiędzy temi ciółek z napisem pod nim: „Memoria Stanisłai Augusti tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt drugiego“, przez też miasto obrany nadajemy. Którego to herbu na pieczęciach y wszelkich oznakach temuż miastu używać pozwalamy. Innych wszelkich swobod, wolności y zaszczytów, jakowe prawami krajowemi miastom wolnym są dozwolone y jakowemu zarządzeniu naywyższym władzom też miasta wolne podlegać są obowiązane, to wszystko w tym

mieście wolnym Oszmianie dopełnione y wykonane mieć chcemy, oraz wszelkich prerogatyw, tak z praw krajowych, miauwicie konstytucyi na seymach postanowionych, jako też z prawa mieyskiego Magdeburgskiego wynikających, tym że mieszczanom Oszmiańskim używać dozwolamy y, aby w tym od nikogo żadney nie mieli przeszkody, ostrzegamy. Na co dla lepszey wiary ninieysze dyploma, ręką naszą podpisane, pieczęcią wielkiego xięstwa Litewskiego stwierdzić rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego drugiego miesiąca Maja, roku Pańskiego tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt drugiego, panowania naszego dwudziestego ósmego roku. U tego przywileju renovationis et locationis od najjaśnieyszego króla jegomości Stanisława Augusta drugiego na stempowanym pergaminie, ceną czerwonych złotych dwanaście, na jednym arkuszu pisanego, miastu wolnemu Oszmianie danego, przy wyciśnieniu na czerwoney massie w puszcze mosiężney pieczęci mnieyszey wielkiego xięstwa Litewskiego na sznurze karmazynowym jedwabnym, przez oprawę w skórkę czerwoną przewłóczonym, zawieszoney, podpis ręki najjaśnieyszego króla jegomości Polskiego, poniżey adnotata y podpis wielmożnego imć pana sekretarza teyże pieczęci mnieyszey wielkiego xię-

stwa Litewskiego, oraz suscepta sądu ziemskiego powiatu Oszmiańskiego następnymi wyraża się słowy: Stanisław August król. Dyploma renovationis et locationis miastu seymikowemu Oszmianie, w wielkim xięstwie Litewskim, powiecie Oszmiańskim położonemu. Wincenty Białopiotrowicz — łowczy powiatu Lidzkiego, jego królewskiej mości pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz. Roku tysiąc siedemset dziewięćdziesiąt czwartego, miesiąca Februaryi dwudziestego ósmego dnia. Na sądach ziemskich Oszmiańskich stanowszy osobście patron wielm. imć pan Antoni Czernicki — skarbnik Brzeski, w obecności szlachetnych Wincentego Pasznika, Antoniego Kunickiego y Stanisława Kulikowskiego, mieszczan Oszmiańskich, do akt podał. Adam Ignacy Korsak — sędzia ziemski Oszmiański, prezydujący, Adam Kuncewicz — sędzia ziemski Oszmiański, Tomasz Umiastowski — sędzia ziemski Oszmiański. Zgodno z xięgami. Jan Wituński — pisarz sądowy ziemski Oszmiański.

Który to takowy przywilej, alias dyploma renovationis et locationis, miastu wolnemu Oszmianie służący, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę w imieniu całego gminu y obywateli tegoż miasta Oszmiany do akt, jest do xiąg trybunalskich przyjęty y wpisany.

1792 г. Февраля 25-го дня.

Изъ книги № 5165, за 1794—1795 г., л. 219.

86. Привилегія короля Станислава Августа на обновленіе правъ мѣстечки Ушполя.

Король Станиславъ Августъ, на основаніи особыхъ правъ, предоставленныхъ ему позднѣйшими конституціями, не только подтверждать старыя привилегіи и права разнымъ городамъ, но предоставлять таковыя новымъ мѣстностямъ, выдаетъ настоящую привилегію м. Ушполю на магдебургскія права. Вслѣдствіе этого жителямъ Ушполя разрѣшается учредить у себя магистратскій и войтовскій судъ, устроить ратушу, воскобойню,

мясной рядъ, кирпичный заводъ и другія зданія, необходимыя для развитія городской жизни; разрѣшается мѣстное магдебургское самоуправленіе съ правомъ апелляціи въ задворный ассессорскій судъ, а въ письменныхъ дѣлахъ употребленіе гербовой печати съ слѣдующимъ изображеніемъ: два лавра, связанныхъ вмѣстѣ и по срединѣ на голубомъ полѣ снопъ льна, приготовленный къ продажѣ.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt czwartego, miesiąca Apryla dziewiątego dnia.

W kancelaryi miasta głównego stołecznego rzeczypospolitey Wilna, przede mną Franciszkiem Xawierym Sidorowiczem—aktualnym y przysięgłym tegoż miasta regentem, stanowszy osobiście szlachetni Marcin Mikuszański—burmistrz, Jakub Kotkiewicz—radca miasta rzeczypospolitey klasy trzeciej Uszpoła, przywilej erectionis et locationis najjaśniejszego (króla), miastu rzeczy pospolitey Uszpolowi nadany—na pergaminie pisany, w szkórę czerwoną oprawny, sznurem jedwabnym czerwonym przewleczony, w końcu którego pieczęć w puszcze mosiężney na massie czerwoney wielkiego xięstwa Litewskiego wryta, na sądach ziemskich wojewodztwa Wileńskiego aktykowany, w sposób przenosu do akt wieczystych ku wpisaniu podali, który, od słowa do słowa wpisując w xięgi, tak się w sobie ma:

Na marginesie pierwszej karty suscepta aktykacyi przywilejowej z podpisem urzędników sądu ziemskiego wojewodztwa Wileńskiego

w tych wyrazach: Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt czwartego, Marca dziesiątego dnia. Przed sądem ziemskim wojewodztwa Wileńskiego stawając osobiście patron wielmożny imię pan Dyzmar Ogonowski—dworzanin skarbu Litewskiego, takowy przywilej najjaśniejszego pana do akt podał: Tadeusz Korsak—sędzia ziemski wojewodztwa Wileńskiego, prezydujący, Ignacy Gieralt Towiański—sędzia ziemski wojewodztwa Wileńskiego, Michał Horodeński—sędzia ziemski wojewodztwa Wileńskiego, Felicjan Pomarnacki—sędzia ziemski wojewodztwa Wileńskiego, Kalasanty Złobocki—pisarz sądów ziemskich wojewodztwa Wileńskiego; przywileju zaś samego treść następną:

W imie Pańskie, amen. Na wieczną rzeczy pamiątkę. My Stanisław August, z Bożey łaski y woli narodu, król polski, wielki xiąże Litewski i t. d. Oznajmujemy tym naszym erectionis et locationis dyplomatem wszem y obec y każdemu, komu o tym wiedzieć należy, tak terazniejszego, jako y potomnego wieku ludziom: Przełożono nam jest przez panów

rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, w imieniu y w rzeczy szlachejnych burmistrza, wójta, radzców y całego ludu miasta naszego wolnego Uszpol, w wojewodztwie Wileńskim, powiecie Wiłkomirskim położonego: iż gdy prawami seymu terazniejszego, pod związkiem konfederacyi trwającego, o miastach postanowionemi, mianowicie konstytucyą pod tytułem: „Miasta nasze królewskie wolne w państwach rzeczypospolitey“, — wszystkie miasta nasze królewskie za wolne, obywatele takowych miast, jako ludzie wolni, ziemia w miastach przez nich osiadła, a dotąd niewątpliwie y prawnie posiadana, za własność tychże miast y obywatelów w nich osiadłych dziedziczną uznaniami zostały, dawne przywileja im służące zupełnie utwierdzone, a nam królowi takowym miastom wolnym, nie tylko tym, którymby dawniejsze przywileja lokacyjne zaginęły, za dowiedzeniem ich byłości nowe diploma renovationis, ale nawet gdyby w jakim miejscu położenia na gruntach naszych królewskich osada ludzi wolnych dała przystoyną siedlisku swemu miasta postać, diploma erectionis wydać moc zostawiona y zachowana. A że miasto nasze Uszpole przystoyną miasta postać formuje, przeto zdolnym jest otrzymania przywileju erectionis et locationis, jako miasto wolne, uprzywilejowane. Przełożono nam też było y to, że to miasto Uszpole podatki wszelkie publiczne, jako to: półpodymne, czopowe, szeleżne y skórowe, tak jak inne miasta opłaca: zaczym suplikowano nas, abyśmy z mocy zwierzchności naszej naywyższej, która nam prawami krajowemi jest dozwolona, stosując się oraz do konstytucyi wyż nadmienionej, temuż miastu diploma renovationis et locationis wydać, ziemię przez to miasto, z mocy dawnych nadań, w ograniczeniu dotąd niewątpliwie exystującym osiadłą y posiadaną, ze wszelkimi własnościami, tak w aktualney

posessyi, jako też któreby zdawna do tego miasta należały, własnością dziedziczną nadać, magistrat y juryzdykcyą sądową na wzór innych miast uprzywilejowanych ustanowić, nie mniej fundusze y dochody ogulne na rzecz tegoż miasta przeznaczyć y biesieczne onych użycie zapewnić, od władzy y juryzdykcyi innej, jako to ziemiańskiej, wojewodzińskiej y dalszych, od obcego wszelkiego wpływu y od ciężarów arbitralnie narzuconych uwolnić, juryzdyki wszelkie obce, duchowne y świeckie uchylić y one pod władzę y juryzdykcyą magistratu Uszpolskiego poddać, do wolności, innym miastom, równe podatki rzeczypospolitey opłacającym, właściwych, przystosować, wolney elekcyi magistratu y urzędników na mocy praw seymu terazniejszego dozwolić raczyli; do której proźby, ile na prawie pospolitym gruntującej się, my król łaskawie się skłoniwszy, a do wyż wzmienionych konstytucyi, na seymie terazniejszym ustanowionych, stosownie się mając, chcąc oraz przerweczone miasto Uszpole y imć panów obywatelów w wolnościach y zaszczytach miejskich zapewnić, do dobrego bytu y porządku przyprrowadzić, one wolnym ludem, handle y rzemiosła sprawującym, pomnożyć, a pomnażające się z czasem dochody rzeczypospolitey zwiększyć, mając oraz y to w zamierze, aby z nadaniem wolności miastom kray cały w handle y rękodziela powstawał, a przeto zamożnym y bogatym, równie obcym narodom, stał się, toż miasto Uszpole za wolne uznajemy, wszytkich obywatelów w tym mieście osiadłych y napotym osiadać mających, a poddaństwu niepodległych y do prawa miejskiego wścielających się, za ludzi wolnych, ziemie, w obrębie tegoż miasta położoną y przez nich osiadłą, ich domy, wsie y terrytoria, gdzie jakie do których miast prawnie teraz należą, własnością ich dziedziczną bydź przyznajemy, co niema przeszkadzać zaczętym, a niedokoń-

czonym sprawom, magistrat utworzyć, y sędziów miejskich, to jest: burmistrza, wójta, radzców, ławników gminnych, pisarza, syndyka y kassyera, na wzór innych miast wolnych, uprzywilejowanych obierać, rządy y sądy wedle przepisu prawa seymu terazniejszego pod tytułem: „Urządzenie wewnętrzne miast wolnych Rzeczypospolitey w Koronie y w wielkim księstwie Litewskim“, sprawować dozwolamy, wszystkim obywatelów przerzczonego miasta Uszpole, bądź szlacheckiego, bądź miejskiego urodzenia ludzi, handle, rękodzieła y rzemiosła sprawujących, albo szynkiem bawiących się, bądź z jakiegokolwiek przemysłu żyjących y w tymże mieście tak teraz possessyie mających, jako y napotym one nabyć mogących, jakiegokolwiek byłiby dostojenstwa, professyi lub kunsztu, jurydykcyi miejskiej y magistratowi mieyscowemu tegoż miasta, równym oraz podatkom, wolnościom y zaszczytom podległym mieć chcemy y wzmienione miasto Uszpole, wraz z jego obywatelami, od wszelkich jurydykcyi ziemiańskiej, wojewodzińskiej, starościńskiej, zamkowej y dalszych, na mocy prawa świeżo zapadłego, wymujemy y że żaden z obywatelów tegoż miasta w żadney sprawie, czy to z possessyi miejskiej, czyli z osobitości wynikłej, przed żadnym innym obcym sądem odpowiadać nie będzie, tylko przed urzędem miejskim, podług przepisu terazniejszego prawa, o miastach postanowionego, przez osiadłych w tym mieście obywatelów obranym, sądzić się ma, stanowimy. A gdyby ktoż kolwiek dekretem urzędu miejskiego Uszpolskiego mniemał się być uciążonym, tedy do sądów appellacyjnych, w mieście Wilnie, prawem seymu terazniejszego dla miast powiatu Wiłkomirskiego za wydziałowe oznaczonym, lub do sądów naszych zadwornych assessorskich wielkiego księstwa Litewskiego podług gatunku spraw, w prawie wymienionych, appellować będzie

mocem; urząd zaś y sąd miejski z urzędów y sądenia tegoż miasta, jako też całe przerzczone miasto Uszpole nie gdzie indziej, jak tylko przed nami y sądem naszym zadwornym assessorskim wielkiego księstwa Litewskiego w sprawach, prawem przepisanych, odpowiadać będą winne; tudzież aby to miasto w rynku publicznym ratusz dla obrad y sądów miejskich, także w mieyscach przyzwoitych kramnice y jatki na pożytek miejski, jako też publiczną cegielnię miejską wystawiło, onemu dozwolamy. Żeby zaś przerzczone miasto Uszpole, tak w rzeczach sądowych, iako y rządowych miejskich, pewnego zażywało zaszczytu, onemu herb taki (L. S.), jaki się tu widzieć daje odmalowany, to jest, na postumencie kamienym z napisem: herb miasta Uszpole tysiąc siedemset dziewiędziesiąt wtórego roku, wsparty jest laur z dwóch drzewnych gałązek, w posród którego, w niebieskim polu znajduje się pundel lnu związany do handlu, którym szczególnie szczyci się to miasto, u wierzchu chorągiew z napisem, „handlem miasta wzrastają“, nadajemy, którego to herbu na pieczęciach y wszelkich oznakach temuż miastu używać pozwalamy. Innych wszelkich swobod, wolności y zaszczytów, jakowe prawami krajowemi miastom wolnym są dozwolone, y jakowemu zarządzeniu, naywyższym władzom też miasta wolne podlegać są obowiązane, to wszystko w tym mieście wolnym Uszpolach dopełnione y wykonane mieć chcemy; oraz wszelkich prerogatyw, tak z praw krajowych, mianowicie konstytucyi, na seymach postanowionych, jako też z prawa miejskiego magdeburskiego wynikających, tymże mieszczanom Uszpolskim używać pozwalamy, y, aby w tym od nikogo żadney nie mieli przeszkody, ostrzegamy. Na co dla lepszej wiary niniejsze diploma, ręką naszą podpisane, pieczęcią wielkiego księstwa Litewskiego stwierdzić rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia XXV

miesiąca Lutego, roku Pańskiego MDCCXCII, panowania naszego XXVIII roku. U tego przywileju erectionis et locationis podpis najjaśniejszego pana, po niżej adnotacya z podpisem wielmożnego sekretarza pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego w tych wyrazach: Stanisław August król. Diploma erectionis et locationis miastu wolnemu Uszpolom, w woje-

wodztwie Wileńskim, powiecie Wiłkomierskim położonemu. Wincenty Białołpiotrowicz—łowczy powiatu Lidzkiego, jego królewskiej mości pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz.

Który to przywilej erectionis et locationis, za podaniem onego przez wyż wyrażone osoby do akt, jest w xięgi wieczyste miasta rzeczypospolitey Wilna przyjęty u wpisanu.

1792 г. Февраля 23-го дня.

Изъ книги № 5160, за 1790—1792 годъ, л. 1116.

87. Подтвердительная привилегія короля Станислава Августа мѣстечку Мойшаголамъ на городскія права и вольности.

Король Станиславъ Августъ, по ходатайству нѣкоторыхъ сановниковъ, а равно и на основаніи конституцій, предоставляющихъ ему власть не только подтверждать древнія привилегіи и права разнымъ городамъ, но и даровать новыя, выдаетъ настоящую привилегію мѣстечку Мойшаголамъ (Вилкомирскаго повѣта) на магдебургскія права.

Вслѣдствие этого король образуетъ городскую юрисдикцію, даетъ особый гербъ (изображеніе св. Антонія), разрѣшаетъ построить ратушу, гостинный дворъ и кирпичный заводъ,—разрѣшаетъ вообще горожанамъ устроиться по магдебургскимъ обычаямъ.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt drugiego, miesiąca Marca dziewiętnastego dnia.

Na sądach magistratowych miasta stołecznego jego królewskiej mości u rzeczypospolitey, wydziałowego w wielkim xięstwie Litewskim, wolnego Wilna, przed nami Alexandrem Chmarzyńskim—burmistrzem, Danielem Gotlibem Hertelem, Jakubem Doroniewskim, Onufrym Sipką—radzcami, u mną Jakubem Kazimierzom Sidorowiczem—sekretarzem jego królewskiej mości, pisarzem, urzędnikami sądownemi miasta stołecznego jego królewskiej mości u rzeczypospolitey, wydziałowego Wilna,

stanowszy osobiście w. imé pan Antoni Perkowski—skarbnik ziemi Zabielskiej, przywilej renovationis, miastu wolnemu rzeczypospolitey Moyszagole, w wojewodztwie Wileńskim, powiecie Wiłkomierskim leżącemu, służący, ku wpisaniu do akt sądownie podał, który wpisując w xięgi od słowa do słowa tak się w sobie ma:

W imie Pańskie, Amen. Na wieczną rzeczy pamiątkę, My Stanisław August, z Bożej łaski u woli narodu, król Polski, wielki xiąże Litewski i t. d. Oznajmujemy tym naszym renovationis diplomatem wszem wobec u każdemu

zosobna, komu o tym wiedzieć należy, tak terazniejszego, jako y potomnego wieku ludziom. Przełożono nam jest przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, w imieniu y na rzecz szlachejnych burmistrza, wójta, radzców, ławników y całego ludu miasta naszego Moyszagóły, w wojewodstwie Wileńskim, powiecie Wiłkomierskim leżącego, że to miasto przed unią już miało swoją exystencyą; na dowód czego pokładano przed nami przywileja najjaśniejszych poprzedników naszych: pierwszy Alexandra króla w roku tysiąc pięćset trzecim, feria sexta in vigilia sancti Joannis Baptistae, także drugi Zygmunta Augusta w roku tysiąc pięćset siedmdziesiąt pierwszym, miesiąca Grudnia dwudziestego siódmego dnia datowane, a ekstraktami z ksiąg metryk wielkiego księstwa Litewskiego roku terazniejszego tysiąc siedmset dziewiędziesiąt drugiego, miesiąca Stycznia dwudziestego trzeciego dnia wyjęte, z których jasnie okazała się bytność miasta Moyszagóły. Zaczyn suplikowano nas, abyśmy z mocy naszej najwyższej zwierzchności, która nam prawami krajowemi jest dozwolona, y na fundamentie konstytucyi, na seymie terazniejszym o miastach postanowionych, mianowicie pod tytułem: *Miasta nasze królewskie wolne w państwach rzeczy-pospolitey*“, przez którą pozwolono nam jest, nie tylko dawnym miastom przywileja renovationis, jeśliby im zaginęły, wydawać, ale nawet gdyby na gruntach naszych królewskich osada jakowa, z ludu wolnego złożona, — dała siedlisku swemu przystoyną postać miasta, tedy nam królowi nowy przywilej lokacyiny takowey osadzie, nawet z nadaniem ziemi, wydać moc zostawiona, a miastom wszystkim, już w istocie miastami będącym, własność dziedziczna ziemi, gruntów, placów y przyległych territoriów, które też miasto y mieszczanie teraz posiadają, własność

cią dziedziczną miast y mieszczan jest przyznana, konstytucyą zaś, na dniu trzecim miesiąca Maja nastąpną, ustawę rządu przepisyującą, wszystkim miastom jurysdykcy sądowa zabezpieczona. Przeto gdy przerwczonemi dowodami toż miasto exystencyą swoją niewątpliwą dowiodło, y że osadę ludu wolnego znacznie pomnaża, podatki rzeczy-pospolitey, jako miasto wolne, uprzywilejowane, opłaca, a ztąd przystoyną postać miasta formuje y z czasem przystoyniejszą y obszerniejszą uczynić może, onemu przywilej stwierdzający dawną jego wolność z nadaniem praw miejskich, na wzór innych miast uprzywilejowanych, wydać y toż miasto do wolności, innym miastom równey, podatki rzeczy-pospolitey opłacającym, przystosować, wolney elekcyi magistratu, na mocy konstytucyi, na seymie terazniejszym o miastach zapadłych, dopuścić, od jurysdykcyi wszelkicy ziemiańskiej, wojewodzińskiej wyjąć, jurysdykcyi wszelkie obce, duchowne y świeckie, w obrębie tegoż miasta położone, uchylić y one pod władzę y jurysdykcyą magistratu Moyszagolskiego poddać, od ciężarów arbitralnie narzuconych uwolnić y używania wszelkich swobod, prerogatyw, zaszczytem miastom wolnym służących, dozwolić raczyli. Do której proźby, ile na prawie publicznym gruntujący się, my król łaskawie się skłoniwszy, a do wyżej wzmiankowanych konstytucyi, na seymie terazniejszym o miastach postanowionych, stosując się, chcąc oraz przerwczone miasto Moyszagóle y jego obywatelów w wolnościach y zaszczytach prawami udzielonych zapewnić, one wolnym ludem, handle y rzemiosła sprawującym, osiedlić, ztąd toż miasto do dobrego bytu y porządku przyprowadzić, a pomnażające się z czasem dochody rzeczy-pospolitey zwiększyć, przerwczone miasto Moyszagółę za wolne uznawszy, wszystkich obywatelów w tym mieście, tak teraz osiadłych, jako y napotym osiadać

mających, a poddaństwu niepodległych y do prawa mieyskiego wcielających się, za ludzi wolnych, ziemię, w obrębie tegoż miasta położoną y przez nich osiadłą, ich domy, wsie y territoria, gdzie jakie do których miast prawnie teraz należą, własnością ich dziedziczną być przyznajemy, co nie ma przeszkadzać zaczętem, a niedokończonym sprawom, wszystkich obywatelów miasta przerzeczonego Moyszagoły, bądź szlacheckiego, bądź mieyskiego urodzenia, ludzi prowadzących handle, lub rzemiosła, albo szynkiem bawiących się, bądź z jakiego kolwiek przemysłu żyjących y w tymże mieście, tak teraz possessye mających, jako y napotym one nabyć mogących, jakiego kolwiek byli dostojenstwa, professyi lub kunsztu, juryzdykcyi mieyskiej y magistratowi mieyscowemu tegoż miasta, oraz równym podatkom, wolnościami y zaszczytom podległemi mieć chcemy y przerzeczone miasto od wszelkich juryzdykcyi ziemiańskiej, wojewodzińskiej, na mocy prawa, świeżo o miastach zapadłego, wymujemy y, że żaden z obywatelów tego miasta w własney sprawie przed innym sądem obcym odpowiadać nie będzie, tylko przed urzędem mieyskim, podług przepisu prawa terazniejszego, o miastach postanowionego, przez osiadłych w tym mieście obywatelów obranym, sędzić się ma, stanowimy. A gbyby ktokolwiek dekretem sądów mieyskich miasta Moyszagoły mniemał się być uciążony, tedy do sądów appellacyjnych w mieście Wilnie, prawem seymu terazniejszego za wydziałowe dla miast powiatu Wiłkomierskiego oznaczonym, lub do nas y sądów naszych zadwornych assessorskich wielkiego xięstwa Litewskiego podług gatunku spraw w prawie wymienionych appellować będzie mocen; urząd zaś y sąd mieyski z urzędów y sądenia tegoż miasta, jako też całe przerzeczone miasto Moyszagoła nie gdzie indziej, tylko przed nami y sądem naszym zadwornym

assessorskim wielkiego xięstwa Litewskiego w sprawach prawem przepisanych odpowiadać będzie winne. Tudzież, aby toż miasto ratusz dla obrad y sądów mieyskich, jako też w przyzwoitych mieyscach jatki y kramnice na pożytek mieyski y cegielnią publiczną mieyską wystawiło, onemu dozwolamy. Aby zaś toż miasto, tak w rzeczach sądowych, jako y rządowych mieyskich, na wypisach y dziełach urzędowych pewnego zażywało zaszczytu, onemu herb taki nadajemy, jaki się tu odmalowany widzieć daje, to jest (L. S.) wyobrazenie świętego Antoniego, którego to herbu na pieczęciach y wszelkich oznakach temuż miastu używać pozwolamy. Jakie zaś daniny z tegoż miasta y gruntów mieyskich podług prawa należeć okażą się, y te wyrokiem sądów naszych zadwornych assessorskich wielkiego xięstwa Litewskiego w exekucyi prawa, w tey mierze na seymie terazniejszym postanowionego, w opłacie pienezney zadecydowane zostaną, takowe magistrat tegoż miasta od obywatelów wybierać y tam, gdzie prawo mieć chce, opłacać y kwity z opłaconych w generalności danin na rzecz miasta odbierać będzie; oprócz zaś takowych danin, jakowe podatki publiczne są, lub będą przez prawo postanowione, takowe do skarbu rzeczy-pospolitey wnosić toż miasto będzie obowiązane; innych wszelkich swobod, wolności y zaszczytów, jakowe prawami krajowemi miastom wolnym są dozwolone, y jakowemu zarządzeniu, władzom najwyższym też miastu podlegać są obowiązane, to wszystko w tym mieście wolnym Moyszagołe dopełnione y wykonane mieć chcemy. Oraz wszelkich prerogatyw, tak z praw krajowych, mianowicie konstytucyi, na seymach postanowionych, jako też z prawa mieyskiego magdeburskiego wynikających, tymże mieszczanom Moyszagolskim używać dozwalamy y, aby w tym od nikogo nie mieli przeszkody, ostrze-

gamy. Na co dla lepszej wiary niniejsze diploma, ręką naszą podpisane, pieczęcią wielkiego xięstwa Litewskiego stwierdzić rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXIII miesiąca Lutego, roku Pańskiego MDCCXCII, panowania naszego XXVIII roku. U tego diploma renovationis podpis najjaśniejszego króla, poniżej adskrypcya z podpisem wielmożnego sekretarza pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego, a sam przywilej na pergaminie pisany, na pół sznurkiem jedwabnym czerwonym przesyty, y na tymże sznurku zawieszona pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego, na massie czerw-

ney wyciśnięta, w pusce blaszanej mosiężney, w skórę czerwoną oprawny, takowy: Stanisław August król. Diploma renovationis miastu wolnemu rzeczy-pospolitey Moyszagole, w wojewodztwie Wileńskim, powiecie Wiłkomirskim leżącemu. Wincenty Białopiotrowicz—łowczy powiatu Lidzkiego, jego królewskiej mości pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz.

Który to przywilej, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę u sądu do akt, jest w xięgi magistratowe miasta stołecznego jego królewskiej mości y rzeczypospolitey, wydziałowego Wilna przyjęty y wpisany.

1792 г. Мая 25-го дня.

Изъ книги № 5165, за 1791—1795 г., л. 133.

88. Возобновление привилегии короля Станислава Августа, данной мѣстечу Геранонамъ.

Король Станиславъ Августъ, на основаніи конституцій, предоставляющихъ ему право не только возобновлять старыя, но и даровать новыя городскія права каждому мѣстечку, располагающему благоприятными условіями для своего развитія, выдаетъ настоящую привилегію м. Геранонамъ на магдебургскія права. Вслѣдствіе этого мѣстечко освобождается отъ посядственности воеводскимъ и старостинскимъ и земскимъ судамъ; предоставляется

ему право устроить магистратъ на общихъ городскихъ основаніяхъ, съ обязательствомъ отбывать городскія и общегосударственныя повинности; разрѣшается устроить воскобойню, общественныя вѣсы, кирпичный заводъ; разрѣшается имѣть особый гербъ—*мечъ, пронизывающій неблагородное сердце*; въ случаѣ магистратскихъ неурядицъ или притѣсненій, обиженные имѣютъ право обращаться въ ассесорскій судъ.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt czwartego, miesiąca Marca siedemnastego dnia.

W kancelaryi miasta głównego rzeczy-pospolitey Wilna przedemną Franciszkiem Xawierym Sidorowiczem—aktualnym y przysięgłym miasta rzeczy-pospolitey Wilna regentem, stanowiący osobiście szlachetni Franciszek Michal-

kiewicz y Józef Olszewski—obywatele miasta rzeczy-pospolitey Gieranon, przywilej renovationis najjaśniejszego pana, miastu Gieranonom nadany y służący, na dwóch kartach pergaminowych pisany, sznurem jedwabnym czerwonym przewleczony, w końcu którego pieczęć wielka wielkiego xięstwa Litewskiego na massie

czerwoney w puszcze mosiężney wyryta, kartę pierwszą pargaminu pieczęcią czarną koronną wyraz na sobie trzy czerwone złote oznaczoną mający, w szkurę szarą oprawny, ku wpisaniu do akt wieczystych podali, który od słowa do słowa tak się w sobie ma:

W imie Pańskie, Amen. Na wieczną rzecz y pamiątkę. My Stanisław August, z Bożej łaski y woli narodu, król Polski i t. d. W tym mieyscu sztemfel koronny czarno wryty, na którym napis: trzy czerwone złote, oraz z jedney strony numer dwadzieścia ośm, z drugiey litery A. D. P. N. W. X. L. Oznaymujemy tym naszym renovationis dyplomatem wszem wobec y każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy, tak terazniejszego, jako y potomnego wieku ludziom. Przełożono nam jest przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, w imieniu y na rzecz szlachetnych burmistrza, wóyta, radców, ławników y całego ludu miasta naszego wolnego Gieranony, w wielkim xięstwie Litewskim, nad rzeką portową Wilią leżącego, y pokładano przed nami przywilej najjaśniejszego poprzednika naszego króla jegomości Polskiego Augusta trzeciego, pod rokiem tysiąc siedmset czterdziestym ósmym, jakowy niewątpliwą byłość miasta wolnego rzeczy-pospolitey poświadcza, y targi, jarmarki zabespicza; zaczym supplikowano nas, abyśmy z mocy naszej naywyższej zwierzchności, która nam prawami jest udzielona y na fundamencie konstytucyi, na seymie terazniejszym o miastach postanowionych, mianowicie pod tytułem: „Miasta nasze królewskie wolne w państwach rzeczy-pospolitey“, — przez które pozwolono nam jest, nie tylko dawnym miastom przywileja renovationis (jeżeliby im pierwsze zaginęły) wydawać, ale nawet gdyby na gruntach naszych królewskich osada jakowa, z ludu wolnego złożona, dała siedlisku swemu przystoyną postać miasta, tedy

nam królowi nowy przywilej lokacyiny takowey osadzie, z nadaniem nawet ziemi wydać moc zostawiona. Że zatym miasto Gieranony dowiodło, iż jest wolnym y z wolnych ludzi złożone, a mając przystoyną postać miasta, z czasem przyść może do równego innych miast znaczenia, onemu przywilej renovationis, jako miastu wolnemu, na wzór innych miast uprzywilejowanych wydać y toż miasto do wolności innym miastom, równe podatki rzeczy-pospolitey opłacaającym, przystosować, wolney elekcyi magistratu dopuścić, od wszelkich juryzdykcyi ziemiańskich, wojewodzińskiey, starościńskiey, zamkowej wyjąć, juryzdyki wszelkie, obce duchowne y świeckie, w obrębie tegoż miasta położone, uchylić y one pod władzą y juryzdykcyą magistratu Gieranowskiego poddać, od ciężarów arbitralnie narzuczonych uwolnić y używania wszelkich swobod, prerogatyw y zaszczytów, miastom wolnym służących, dozwoić raczyli. Do której proźby ile na prawie publicznym gruntującey się, my król łaskawie się skłoniwszy, a do wyżey wzmiankowanych konstytucyi, na seymie terazniejszym o miastach postanowionych, stosując się, chcąc oraz przerweczone miasto Gieranony y jego obywatelów w wolnościach y zaszczytach, prawami udzielonych zapewnić, one wolnym ludem, handle y rzemiosła sprawującym, usiedlić, a ztąd toż miasto do lepszego bytu y porządku przyprowadzić, a pomnażające się z czasem dochody rzeczy-pospolitey zwiększyć, rzeczone miasto Gieranony za wolne uznawszy, wszystkich obywatelów w tym mieście, tak teraz osiadłych, jako y na potym osiadać mających, a poddaństwu niepodległych y do prawa mieyskiego wcielających się, za ludzi wolnych, ziemię, w obrębie tegoż miasta położoną y przez nich osiadłą, ich domy, wsie, y territoria, gdzie jakie prawnie do tego miasta należą, teraz własnością ich dziedziczną być

przyznajemy. Co niema przeszkadzać zaczęłym, a niedokończonym sprawom wszystkich obywatelów przerzeczonego miasta Gieranony, bądź szlacheckiego, bądź mieyskiego urodzenia ludzi, prowadzących handle, lub rzemiosłem, albo szynkiem bawiących się, bądź z jakiegokolwiek przemysłu żyjących y w tymże mieście, tak teraz possessye mających, jako y napotym one nabyć mogących, jakiegokolwiek byliby dostojństwa, professyi lub kunsztu, jurydykcyi mieyskiej y magistratowi mieyscowemu tego miasta, równym oraz podatkom, wolnościom y zaszczytom podległemi mieć chcemy, y że żaden z obywatelów tego miasta w własney sprawie przed innym sądem obcym odpowiadać nie będzie, tylko przed urzędem mieyskim, podług przepisu prawa terazniejszego, o miastach postanowionego, przez osiadłych w tym mieście obywatelów obranym, sądzić się ma, stanowimy. A gdyby ktokolwiek dekretem sądów mieyskich miasta Gieranonów mniemał się być uciążonym, tedy do sądów appellacyjnych w mieście Wilnie, prawem seymu terazniejszego za wydziałowe dla miast wielkiego xięstwa Litewskiego, w wojewodztwie Wileńskim leżących, przeznaczonym, lub do nas y sądów naszych zadwornych assessorskich wielkiego xięstwa Litewskiego podług gatunku spraw, w prawie wymienionych, appellować będzie mocen; urząd zaś y sąd mieyski z urzędów y sądenia tegoż miasta, jako też całe przerzeczone miasto Gieranony nie gdzie indziej, jak tylko przed nami y sądem naszym zadwornym assessorskim wielkiego xięstwa Litewskiego w sprawach, prawem postanowionych, odpowiadać winni będą. Tudzież aby toż miasto ratusz dla obrad y sądów mieyskich, jakoteż w przyzwoitych mieyscach jatki y kramnice na pożytek mieyski, takóż cegielnią publiczną mieyską wystawiło, onemu dozwalamy. Aby zaś toż miasto Gieranony, tak w rzeczach sądo-

wych, jako y rządowych mieyskich na wypisach y dziełach urzędowych pewnego zażywało zaszczytu, onemu herb taki nadajemy (L. S.), jaki się tu odmalowanym widzieć daje, to jest: *miecz w serce niewdzięczne utopiony*; którego to herbu na pieczęciach y wszelkich oznakach temu miastu używać dozwalamy. Jakie zaś daniny z tegoż miasta y gruntów mieyskich podług prawa należeć okażą się y te wyrokiem sądów naszych zadwornych assessorskich wielkiego xięstwa Litewskiego w wykucyi prawa, w tey mierze na seymie terazniejszym postanowionego, w opłacie pienezney zadecydowane zostaną, takowe magistrat tego miasta od obywatelów wybierać y tam, gdzie prawo mieć chce, opłacać y kwity z opłaconych w jeneralności danin na rzecz miasta odbierać będzie. Oprócz zaś takowych danin, jakowe podatki publiczne są, lub będą przez prawo postanowione, takowe doskarbu rzeczypospolitey wnosić toż miasto będzie obowiązane, innych wszelkich swobod y zaszczytów, jakowe prawami krajowemi miastom wolnym są dozwolone y jakowemu zarządzeniu władzom najwyższym też miasta podlegać są obowiązane, to wszystko w tym mieście wolnym Gieranonach dopełnione y wykonane mieć chcemy. Oraz wszelkich prerogatyw, tak z praw krajowych, mianowicie konstytucyi na seymach postanowionych, jakoteż z prawa mieyskiego magdeburskiego wynikających, tymże mieszczanom używać dozwalamy y aby w tym od nikogo nie mieli przeszkody ostrzegamy. Na co dla lepszey wiary niniejsze diploma, ręką naszą podpisane, pieczęcią wielkiego xięstwa Litewskiego stwierdzić rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXV miesiąca Maja, roku Pańskiego MDCCXCII, panowania naszego XXVIII roku. U tego przywileju renovationis podpis najjaśniejszego pana, poniżej adnotacya z podpisem wielmożnego sekretarza pieczęci wiel-

kiego księstwa Litewskiego, w tych wyrazach: Stanisław August król. Dyploma renovationis miastu wolnemu rzeczy-pospolitey Gieranonom, w wielkim księstwie Litewskim w wojewodztwie Wileńskim leżącemu. Wincenty Białopiotrowicz—łowczy powiatu Lidzkiego, jego królew-

skiej mości pieczęci wielkiego księstwa Litewskiego sekretarz.

Który to przywilej renovationis, za podaniem onego przez wyż wyrażonych obywateli do akt, jest w xiegi wieczyste miasta rzeczypospolitey Wilna przyjęty y zapisany.

1792 г. Декабря 7-го дня.

Изъ книги № 5164, за 1792—1793 г., л. 183.

89. Подтвердительная привилегія короля Сигизмунда Августа на дарованіе городу Диснѣ герба.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt drugiego, miesiąca Decembra siódmego dnia.

Przed aktami magistratowemi miasta stołecznego jego królewskiej mości w wielkim księstwie Litewskim Wilna stawając obecnie szlachetny imć pan Jeremiasz Krasowski—obywatel miasta jego królewskiej mości Dzisiaj, przywilej najaśniejszego króla Zygmunta Augusta, w roku tysiącnym pięćsetnym szeszedziesiąt siódmym, miesiąca Februaryi dwódziesiątego ósmego dnia miastu jego królewskiej mości Dzisiaj herb nadający, służący, w ruskim języku pisany, przy kopii na polski przepisany, ku wpisaniu do akt podał; który autentyczny po rusku, jako też kopią polskimi literami od słowa do słowa wpisując w xiegi, tak się w sobie ma:

Жагимонтъ Августъ, Волюю милостию король Польскій и т. д. Озваймуемъ симъ нашимъ листомъ нынѣшнямъ и на потомъ будучимъ, кому того будетъ потреба вѣдати: Присылали до насъ войтъ и вси мѣщане мѣста нашего Дисненскаго братью свою мѣщанъ тамошнихъ Олексея Романовича и Ивана

Богдановича о томъ, ижъ што для запоменья ихъ и хотечи оное мѣсто Дисненское размножити, зъ ласки наше господарское дали есмы имъ вольности по панству нашему великому князству Литовскому торговати, не даючи мытъ звныхъ и поборовъ нововставленныхъ, яко то ширѣи на листехъ нашихъ, на тую вольность имъ отъ насъ данныхъ, есть описано. Ино они били намъ чоломъ, абыхмо мѣщаномъ того мѣста для справъ ихъ и тѣхъ печатования минутъ зъ вольностей гербъ дали. А такъ мы, для размноженья оногo мѣста, зъ ласки наше господарское даемъ тому мѣсту Дисненскому гербъ *три вѣжи зъ муру*, который гербъ и на семь листѣ напомъ вымалевать есмы казали (L. S.). И тымъ гербомъ маюць они справы свои мѣсткіе и тежъ минуты зъ вольностей отъ насъ наданныхъ печатовати и того гербу вживати вѣчными часы. И на твердость того войту и всимъ мѣщаномъ Дисненскимъ даемъ сей нашъ листъ, рукою нашею Государскою подписанный, до которого и печатъ нашу приложити есмы казали. Писанъ у Кны-

шинѣ, лѣта Божего вароженья тысяча пять-
сотъ шестьдесятъ сегого, мѣсяца Февраля два-
дцать осьмого дня. У tego przywileju podpis
najjaśnieyszego pana, poniżey pieczęć na mas-
sie czerwoney wyruta, oraz w dole podpis jaśnie
wielmożnego pisarza w tych wyrazach: Sigis-
mundus Augustus rex (L. S.). Михайло Гара-
бурда—писарь. Po polsku zaś takowy przy-

wiley co do słowa wyłożony w następnych
wyrazach znajduje się: (Далѣе слѣдуетъ пов-
торение той же привилегии на русскомъ языкѣ,
писанной только польскими буквами).

Który to przywilej, za podaniem onego
przez wyż wyrażoną osobę do akt, jest w księgi
magistratowe miasta stołecznego jego królów-
skiej mości Wilna przyjęty y zapisany.

1797 г. Марта 10-го дня.

Изъ книги № 185, за 1795—1797 г., л. 460.

90. Свидѣтельство Якова Борисовича о дѣйствительной принадлежности Льва Борисовича къ дво- рянскому роду Борисовичей.

Roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt siód-
meo, miesiąca Marca dwudziestego trzeciego
dnia.

Przed aktami trybunalskimi w imieniu y
powadzę jego Imperatorskiej mości — samo-
władącego wszech Rossyą, stawiać osobiście
imć panowie Leon y Gabryel Borysewiczowie,
świadcetwo, od brata stryjecznego sobie wydane
y służące, do akt podali, które co do słowa
w też akta wpisując tak się w sobie ma:

Jakub Borysowicz zaświadczam tym moim
wiernym w naywyższej mocy y walorze wy-
danym dokumentem, iż mając naydawniejsze
papiery nabycia y przywileja niektóre nawet
w ruszczyźnie, imieniowi naszemu służące, tud-
zież późniejsze rozmaite tranzakcy, gdy te
wszystkie na skutek uniwersału w gubernii
Mińskiej dla wyvodu rodowitości naszej zło-
żyłem, nie mogąc więc onych bratu mojemu
stryjecznemu imć panu Leonowi Borysewiczowi
udzielić, wiernie y sprawiedliwie wyrażam to,

co się w nich zawiera, o co nie tylko całemu
pokrewieństwu naszemu, lecz y wszystkim po-
wietnikom y sąsiadom naszym wiadomo, iż
Stefan y Wasil Borysowiczowie — dziadowie
nasi, byli bracia między sobą rodzeni; z Ste-
fana zostało synów dwuch Kazymierz y Jan —
oyciec mój. Ci mieli swoje possessye w woje-
wodztwie Mińskim y Nowogrodzkim, miano-
wicie: folwark Procieńwicz, w wojewodztwie
Nowogrodzkim leżący, dotąd dziedzicznie w
imieniu naszym zostaje. Wasil zaś Borysewicz,
brat Stefana, spłodził syna Macieja, który,
na dworze xiążąt Radziwiłłów zostając, osiadł
y tam spłodził teraz żyjącego brata mojego stryjecz-
nego j. p. Leona Borysewicza, tudzież Jana
y Gabriela Borysewiczów braci jego, któren
podług wyprowadzoney descendency ze jest
bratem moim stryjecznym, a zatym jednego
imienia y jednej linii z nami zostaje, wszy-
stko to na fundamencie dokumentów y daw-

nych niezaprzeczonych familii naszej wiadomości jak naywierniej potwierdzam y wyznaję. Dat w Nowogródku, roku tysiąc siednset dziewięćdziesiąt siódmego, miesiąca Marca dziesiątego dnia. U tego zaświadczenia, i. pp. Borysewiczom służącego, podpis ręki aktora, poniżey i. pp. pieczętarzów, a na boku suscepta y w dole lecta temi się wyraża słowy: Jakub Borysewicz. Za ustną y oczewistą proźbą od i. p. Jakuba Borysewicza do tego dobrowolnego do wyvodu rodowitości y linii i. panu Leonowi Borysewiczowi, bratu swojemu stryjecznemu wydanego y służącego dokumentu, pieczętarzem piszę się—Jan Petrykowski—komornik Nowogrodzki. Ustnie y oczewisto proszony za pieczętarza od i. p. Jakuba Borysewicza do tego dokumentu, do wyvodu rodo-

witości y linii i. p. Leonowi Borysewiczowi, bratu swemu stryjeczno rodzonemu, wydanego, podpisuję się—Zenon Gotard Duchnowski. Roku tysiąc siednset dziewięćdziesiąt siódmego, miesiąca Marca dziesiątego dnia novi styli, przed aktami ziemskimi wojewodztwa Nowogrodzkiego y mną pisarzem stawając osobiście jego mość pan Jakub Borysowicz ten dokument przyznał y swe przyznanie podpisem ręki swey w protokole przyznań umocnił, przyjołem. Ignacy Tuhanowski—pisarz ziemski wojewodztwa Nowogrodzkiego. Zgodnie z xięgami. Franciszek Siemiradzki—ziemski wojewodztwa Nowogrodzkiego namiestnik.

Które to takowe zaświadczenie, za podaniem onego przez wyż wyrażone osoby do akt, jest do xiąg trybunalskich przyjęte y wpisane.

II.

Инвентарная и межовая описи.

1560 г. Декабря 8-го дня.

Изъ книги № 9, за 1670 г., листы 298—307.

91. Заѣтна земель мѣстечка Васишищъ на королевскія уволюи.

Лѣта отъ нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятого, мѣсяца Мая десятого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земель и повѣтовъ на рокъ теперешній тысяча шестьсотъ семьдесятый обратными, постановившише очевисто у суду панъ Александеръ Хелховскій, оповѣдалъ, покладалъ и ку активованью до книгъ головныхъ трибунальныхъ уписать далъ привилей наясвѣйшого короля его милости Жикгимонта Августа, на речъ и особомъ въ нимъ ниже мененымъ данный и належачій, просечи, абы принять, активованъ и до книгъ уписанъ былъ; якожь уписуючи у книги слова до слова такъ се въ собѣ маеть:

Жикгимонтъ Августъ, Божью милостью король польскій и проч. Чинимъ явно симъ нашимъ листомъ. Повѣдилъ передъ нами писаръ нашъ конюшій Городенскій, державца Опменскій, Утенскій и Красносельскій, панъ Янъ Николаевичъ Гайко о томъ, ижъ за росказаньемъ нашимъ господарскимъ, булучи у дворѣ нашомъ Васишискомъ, дворяне на-

ши Павелъ Котовичъ на помѣрѣ земли на волоки и шести, а Семень Война на ревизіи и постановеньи платовъ ку пожитку нашому и волокъ подданныхъ нашихъ Васишискихъ, не мало земли пашное и тежь лѣсовъ, сѣножатей, кгрунту его власного имѣней его и матки его, то есть Лебедского и Заболотского у волоки наши ку двору нашому Васишискому помѣроу волочноу взяли, а на противею того отмѣну кгрунтомъ нашимъ двора нашего Васишиского они ему дали земли пашное, лѣсы и сѣножати, меновите листы своими оные отмѣны описали, которежь листы ихъ на то ему даные, панъ Янъ Гайко передъ нами покладалъ и билъ намъ чоломъ, абыхмо ласку нашу господарскую вчнили и на то листъ нашъ ему дати и тые отмѣны кгрунту нашего, за его кгрунтъ отъ нихъ ему даные, листомъ нашимъ подтвердить ему казали. А такъ мы тыхъ листовъ Павла Котовича и Семена Войны огледавши и зъ оныхъ врозумѣвши, казали ихъ слово отъ слова у сесь нашъ листъ уписать, которые такъ ся въ собѣ мають. Зъ росказанья господаря короля его милости я Павелъ Юрьевичъ

Котовичъ—мѣрчій двора Василишского, а судья Троцкій, намѣстникъ его милости пана Николая Юрьевича Радивиля—воеводы Троцкого Василишскій—Янъ Яновичъ Волменскій, сознаваю тымъ моимъ квитомъ, коли была помѣра въ маестности Василишской, въ тотъ часъ взято и примѣрено у волоки подданнымъ господарскимъ у волоки Попелискіе, у огорода мѣсткіе, у волоки Лядзскіе, Псарецкіе, Бронковичи, Говеновичи, Мякишскіе и въ пашню его королевской милости земли его милости папа Яна Николаевича Гайка—писаря его королевское милости, пашни дворное и тежъ поданныхъ его милости имѣнныча оного, безъ которыхъ земля его милости волоки тымъ поданнымъ господарскимъ выполнить се не могли, которые земли его милости вси достаточно вымѣрены, мѣстцы и крунты описаны: На першомъ мѣстцу взято ниву дворную у волоки Попелискіе, подле дороги, которая идетъ отъ бояръ господарскихъ Богусевичовъ до Василишокъ, по лѣвой руцѣ поля голого крунту середнего моркговъ пять, прutowъ дванадцать; на другомъ мѣстцу взято поля дворного въ тѣже волоки Попелискіе концемъ ку дорозѣ великой, которая идетъ съ Василишокъ до Вильна, по лѣвой руцѣ поля голого съ сѣножатю крунту середнего морговъ девять, прutowъ шесть; на третьимъ мѣстцу взято погною и съ селидбою подданного его милости Совостьяна, врочищомъ Смильговщину, у огорода мѣстскіе крунту доброго моркговъ два, прutowъ двадцать девять; на четвертымъ мѣстцу взято селидбы и зъ огородомъ у мѣстѣ Василишскомъ подданного его милости Яна Юрьевича крунту доброго прutowъ осмнадцать; на пятомъ мѣстцу взято поля дворного за мѣстомъ въ пашню королевскую врочищомъ Гринкишки, за Лавками, зъ сѣножатю крунту доброго на полѣ съ середнимъ моркговъ тринадцать, прutowъ двадцать чотыре;

на шостомъ мѣстцу взято ниву дворную у волоки Лядзскіе, врочищомъ Гинцовщину, крунту середнего моркговъ три; на семомъ мѣстцу взято ниву подданного его милости Стецка Ходевича у волоки Кгордыскіе, врочищомъ Смильговщину, погною моркговъ два, прutowъ семь и пуль; на осьмомъ мѣстцу взято ниву подданныхъ его милости Петра а Яся Кгочевичовъ въ пашню его королевское милости, врочищомъ Виктуновщину, крунту доброго моркговъ три, пруть одинъ; на девятомъ мѣстцу взято ниву дворную у волоки Кгордыскіе, врочищомъ Гринкишки крунту середнего моркговъ девять; на десятомъ мѣстцу взято ниву тыхъ же подданныхъ его милости Кгочевичовъ у тые жъ волоки Кгордыскіе, врочищомъ Квигтуновщину, крунту середнего зъ сѣножатю моркгъ одинъ, прutowъ дванадцать; на одинадцатомъ мѣстцу взято ниву подданного его милости Стецка Ходевича въ пашню королевскую, врочищомъ Смильговщину, крунту середнего моркговъ пять, прutowъ двадцать шесть; на дванадцатомъ мѣстцу взято ниву подданного Ходевича въ пашню королевскую, врочищомъ Смильговщину, съ кустовьемъ, крунту середнего моркги два, прutowъ семнадцать и полъ; на тринадцатомъ мѣстцу взято ниву подданныхъ его милости Петра а Юся Кгочевичовъ у волоки Псарецкіе, врочищомъ Кликуновщину, крунту доброго на полѣ зъ середнимъ моркговъ пять, прutowъ три; на чотырнадцатомъ мѣстцу взято ниву тыхъ же подданныхъ его милости Кгочевичовъ у волоки Псарецкіе, врочищомъ Кликуновщину, крунту среднего моркговъ чотыри и полъ прута; на петнадцатомъ мѣстцу взято ниву тыхъ же подданныхъ его милости Кгочевичовъ у волоки Коревици, врочищомъ Кликуновщину, съ кустовьемъ крунту среднего на полѣ съ подлымъ моркговъ семь, прutowъ пять; на шостонадца-

томъ мѣстцу взято ниву тыхъ же подданныхъ его милости Кючевичовъ въ тыежъ волоки Кореевичи, врочищомъ Кликуновщину, кгрунту среднего моркговъ три, прutowъ десеть и пулъ; на семнадцатомъ мѣстцу взято ниву тыхъ же подданныхъ его милости Кючевичовъ въ тыежъ волоки Кореевичи, врочищомъ Кликуновщину, съ кустовемъ кгрунту подлого моркговъ два, прutowъ шестнадцать; на осьмнадцатомъ мѣстцу взято ниву въ тыежъ волоки Кореевичи тыхъ же подданныхъ его милости Кючевичовъ, врочищомъ Кликуновщину, кгрунту среднего моркгъ одинъ, прutowъ десеть; на девятнадцатомъ мѣстцу взято ниву тыхъ же подданныхъ его милости Кючевичовъ въ тыежъ волоки Кореевичи, врочищомъ Кликуновщину, съ сѣножатью кгрунту среднего моркговъ три, прutowъ двадцать шесть, а на двадцатомъ мѣстцу взято ниву подданого его милости Стецка Ходевича въ тыежъ волоки Кореевичи, врочищомъ Смилъговщину, подле стѣны боковое, съ кустовемъ кгрунту среднего моркговъ чотыры, прutowъ десять; на двадцать первомъ мѣстцу взято ниву тыхъ же подданныхъ его милости Кючевичовъ у волоки Мякшскіе, врочищомъ Кликуновщину, въ Старыхъ Селищахъ, кгрунту доброго моркговъ два, прutowъ дванадцать; на двадцати другомъ мѣстцу взято ниву подданого его милости Стецка Ходевича у волоки Мякшскіе, въ Старыхъ Селищахъ, кгрунту доброго съ сѣножатью моркговъ чотыры, прutowъ шестнадцать; на двадцать третимъ мѣстцу взято сѣножати и зъ лѣсомъ тыхъ же подданныхъ его милости Кючевичовъ, врочищомъ Кликуновщину, у волоки Говеновичъ, кгрунту подлого моркгъ одинъ; на двадцать четвертомъ мѣстцу взято ниву тыхъ же подданныхъ его милости Кючевичовъ, у волоки Кромковичъ, врочищомъ Кликуновщину, кгрунту среднего моркговъ пять, прutowъ тринадцать и пулъ;

на двадцать пятомъ мѣстцу взято ниву тыхъ же подданныхъ его милости Кючевичовъ въ тыежъ волоки Кромковичи, врочищомъ Кликуновщину, кгрунту среднего моркговъ семь, прutowъ двадцать семь; на двадцать шестомъ мѣстцу взято ниву тыхъ же подданныхъ его милости Кючевичовъ въ тыежъ волоки Кромковичи, врочищомъ Кликуновщину, кгрунту среднего моркговъ три, прutowъ пять съ сѣножатью; на двадцать семомъ мѣстцу взято селидбу и съ огородомъ подданого его милости Юхна Жомойтина, врочищомъ Гринкишки, у волоки Скордискіе кгрунту доброго моркги два, прutowъ чотырнадцать; на двадцать осмомъ мѣстцу взято въ тыежъ волоки Скордискіе селидбы и съ огородомъ подданныхъ его милости Пегра а Юся Кючевичовъ, врочищомъ Кликуновщину, съ сѣножатю кгрунту доброго моркгъ одинъ, прutowъ десять; на двадцать девятомъ мѣстцу взято селидбы и съ огородомъ подданого его милости Стецка Ходевича, врочищомъ Смилъговщину, въ тыежъ волоки Скордискіе кгрунту доброго прutowъ двадцать семь. Тыхъ всѣхъ земель его милости въ тые волоки взято кгрунту доброго, среднего и подлого всего сумою воловъ три, моркговъ двадцать пять. На противку тыхъ всѣхъ земель его милости далъ еси отмѣною волоками перегоненными села подданныхъ господарскихъ Говеновичовъ, а тая земля, въ отмѣнѣ его милости данная, лежитъ концомъ однимъ надъ рѣкою Невшою, съ другое стороны бокомъ подле волокъ села подданныхъ господарскихъ Говеновичовъ, съ третее стороны концомъ подле земля пана Шостаковыхъ, съ четвертое стороны подле обрубу слуги и коморного господарского Пилипа Опанасовича. Тое все земли, его милости въ отмѣнѣ данной, кгрунту доброго, среднего и подлого всего сумою воловъ три, моркговъ двадцать пять,—толькожъ его милости дано, колько у

его милости взято, которые земли въ отмѣнѣхъ его милости данны, вси достаточне ограничены и копцами осыпаны. И на то Павелъ Юрьевичъ Котовичъ—мѣрчій господарскій двора Василишского, а судья Троцкій, намѣстникъ его милости пана воеводы Троцкого Василишскій, Янъ Яновичъ Волменскій дали есмо на тую отмѣну его милости пану Яну Николаевичу Гайку—писару его королевское милости сесь нашъ квитъ подъ нашими печатми и съ подписью руки моее власное. Ку которому квиту и мѣрникъ его королевское милости Станиславъ Боровскій печать свою приложилъ. Писанъ у Василишкахъ лѣта Божого нароженья тысяча пятьсотъ пятьдесятъ пятого, мѣсеца Декебря двадцать первого дня. Павелъ Юрьевичъ. Зъ розказанья господаря короля его милости я Павелъ Юрьевичъ Котовичъ, мѣрчій господарскій Василишскій, а Янъ Яновичъ Волменскій—судья Троцкій, писарь Упитскій, намѣстникъ его милости пана Миколая Юрьевича Радивила—воеводы Троцкого Василишскій, сознаваемъ тымъ нашимъ квитомъ, коли была помѣра подданнымъ господарскимъ волости Василишское, у селѣ Попелишскомъ, въ мѣстѣ Василишскомъ, у Ладызѣ, въ селѣ Скордеи, въ селѣ Псярецькомъ, въ селѣ Кронковичъ, Говеновичъ, Мякишовскихъ и въ пашню его королевское милости двора господарского Василишского, у волоки мѣскіе въ тотъ часъ взято и примѣрено земли немало на розныхъ мѣсцахъ его милости пана Яна Миколаевича Гайка—писара господарского и пани малжонки его милости имѣнья Лебедского, земля его милости дворныхъ и подданныхъ ихъ милости, безъ которыхъ земля ихъ волоки тымъ подданнымъ господарскимъ выполнитися не могли: На первомъ мѣстцу взято ниву у волоки Попелискіе дворную, которая лежитъ подле дороги, ѣдучи отъ бояръ господарскихъ Богу-

шевичъ до Василишокъ, кгрунту середнего поля голого моргговъ пять, прutowъ девятнадцать; на другомъ мѣстцу взято поля дворного въ тыежъ волоки, лежитъ подле дороги великое Виленское, ѣдучи съ Василишокъ по лѣвой руцѣ, кгрунту середнего съ сѣножатью моргговъ девять, прutowъ шесть; на третимъ мѣстцу взято селидбы подданого его милости Совостіана, вровичомъ Смильговщину, у огорды мѣстскіе кгрунту доброго съ погноями моргги два, прutowъ двадцать девять; на четвертомъ мѣстцу взято поля его милости дворного въ пашню его королевское милости за Лавками, вровичомъ Гринкишки, съ сѣножатью кгрунту доброго на полъ съ середнимъ моргговъ тринадцать, прutowъ двадцать чотыре; на пятомъ мѣстцу взято ниву его милости дворную у волоки Ладызскіе, вровичомъ Лицковщину, кгрунту середнего моргговъ три; на шостомъ мѣстцу взято ниву подданного его милости Стецька Ходевича у волоки Скордыскіе, вровичомъ Смильговщину, съ погноемъ кгрунту доброго моргговъ два, прutowъ семь и пуль; на семомъ мѣстцу взято ниву подданныхъ его милости Петра а Юска Кбочевичовъ въ пашню его королевское милости, вровичомъ Кликуновщину, кгрунту доброго моргги три, пругъ одинъ; на осмомъ мѣстцу взято ниву дворную у волоки Скордыскіе, вровичомъ Гринкишки, кгрунту середнего моргговъ девять; на девятомъ мѣстцу взято ниву подданныхъ его милости Кбочевичовъ у волоки Скордыскіе, Кликуновщину, съ сѣножатью кгрунту середнего морггъ одинъ, прutowъ дванадцать; на десятомъ мѣстцу взято ниву подданого его милости Стецька Ходевича, вровичомъ Смильговщину, въ пашню его королевское милости кгрунту середнего моргговъ пять, прutowъ двадцать шесть; на одинадцатомъ мѣстцу взято ниву подданного его милости Стецька Ходевича въ пашню

его королевское милости, Смильговщину, съ кустовьемъ вгрунту середнего морьги два, прutowь семьнадцать и полъ; на дванадцатомъ мѣстцу взято ниву подданныхъ его милости Петра а Юся Кгочевичовъ, врочищомъ Кликуновщину, у волоки Псярецкіе вгрунту доброго на полъ съ середнимъ морьговъ пять, прutowь три; на третимънадцать мѣстцу взято ниву тыхъже подданныхъ его милости Петра а Юся у волоки Псярецкіе, врочищомъ Кликуновщину, вгрунту середнего морьговъ чотыре и пулъ прута; на четвертомънадцать мѣстцу взято ниву тыхъ же подданныхъ его милости у волоки Кореевичъ, врочищомъ Кликуновщину, съ кустовьемъ вгрунту середнего на полъ съ подлымъ морьговъ семь, прutowь пять; на пятнадцатъ мѣстцу взято ниву тыхъ же подданныхъ его милости Кгочевичовъ у волоки Кореевичъ земли Кликуновщины вгрунту середнего морьговъ три, прutowь десеть и пулъ; на шостомънадцать мѣстцу взято ниву тыхъ же подданныхъ его милости Кгочевичовъ въ тыежъ волоки Корсевичъ, врочищомъ Кликуновщину, съ кустовьемъ вгрунту подлого морьги два, прutowь шестьнадцать; на семнадцатъ мѣстцу взято ниву въ тыежъ волоки Кореевичъ тыхъ же подданныхъ его милости Кгочевичовъ Кликуновщины вгрунту среднего морьгъ одинъ, прutowь десять; на осьмомънадцать мѣстцу, взято ниву тыхъ же подданныхъ его милости Кгочевичовъ у волоки Кореевичъ тоежъ земли Кликуновщины съ сѣножатью вгрунту середнего морьговъ три, прutowь двадцать шесть; на девятнадцатомъ мѣстцу Стецка Ходевича въ тыежъ волоки Кореевичъ, врочищомъ Смильговщину, подле стѣны боковое съ кустовьемъ вгрунту середнего морьговъ чотыре, прutowь десеть; на двадцатомъ мѣстцу взято ниву Кликуновщину у волоки Мявировскіе, врочищомъ у Старыхъ Селищахъ, вгрунту добро-

го морьги два, прutowь дванадцать; на двадцать первомъ мѣстцу взято тоежъ земли Кликуновщины Стецка Ходевича у волокахъ Мявировскихъ у Старыхъ Селищахъ вгрунту доброго съ сѣножатью морьговъ чотыре, прutowь шестнадцать; на двадцать другомъ мѣстцу взято сѣножати у волоки Говеновичъ съ лѣсомъ тыхъ же подданныхъ его милости Кгочевичъ вгрунту подлого морьгъ одинъ; на двадцать третимъ мѣстцу взято ниву Кгочевичовъ у волоки Кронковичъ, врочищомъ Кликуновщину, вгрунту середнего морьговъ пять, прutowь тринадцать и пулъ; на двадцать четвертомъ мѣстцу взято ниву тыхъ же Кгочевичовъ земли Кликуновщины у волоки Кронковичъ вгрунту середнего морьговъ семь прutowь двадцать семь; на двадцать пятомъ мѣстцу тыхъ же Кгочевичовъ у волоки Кронковичъ взято ниву съ сѣножатью вгрунту середнего морьговъ три, прutowь пять; на двадцать шостомъ мѣстцу взято селидбу зъ огородомъ подданого его милости Юхна Жомойтина земли Гринькишки у волоки Скордыскіе вгрунту доброго морьговъ два, прutowь чотырнадцать; на двадцать семомъ мѣстцу взято у волоки Скордыскіе селидбы съ огородомъ подданныхъ его милости Петра а Юся Кгочевичовъ земли Кликуновщины съ сѣножатью вгрунту доброго морьгъ одинъ, прutowь десеть; на двадцать осьмомъ мѣстцу взято селидбу у волоки Скордыскіе зъ огородомъ подданого его милости Стецка Ходевича земли Смильговщины вгрунту доброго прutowь двадцать семь; на двадцать девятомъ мѣстцу взято земли пани магки его милости ниву дворную Тумелешщину у волоки мѣсткіе вгрунту середнего морьговъ чотыре, прutowь три; на тридцатомъ мѣстцу взято ниву его милости дворную Шудомишку у волочки мѣстскіе вгрунту середнего прutowь чотырнадцать; на тридцать первомъ мѣстцу взято земли

Тумелевщины у волочки мѣстскіе подле стѣны боковое волокъ Попелисвихъ вгрунту середнего поля морегъ одинъ, прutowъ двадцать шесть; на тридцать другомъ мѣстцу взято ниву дворную Шудомишку у волочки мѣстскіе съ кустовьемъ вгрунту середнего морегъ одинъ, прutowъ шестьдесятъ; на тридцать третимъ мѣстцу взято ниву дворную Шудомишку у волочки мѣстскіе съ кустовьемъ вгрунту подлого морегъ одинъ, прutowъ двадцать; на тридцать четвертомъ мѣстцу взято нивку его милости дворную Шудомишку у волочки мѣстскіе съ кустовьемъ вгрунту середнего морегъ одинъ, прutowъ пять и полъ; на тридцать пятомъ мѣстцу взято ниву ее милости дворную Шудомишку у волочки мѣстскіе, лежить обмежъ земли подданныхъ господарскихъ, вгрунту середнего морегъ одинъ, прutowъ семь; на тридцать шостомъ мѣстцу взято подданныхъ ее Яна а Бекга въ тьежъ волочки, врочицомъ Шудомишской, вгрунту середнего мореговъ три, прutowъ двадцать девять; на тридцать семомъ мѣстцу взято ниву подданныхъ ее Яна а Бекга ниву Шудомишку у волоки Попелисскіе Яна а Бекга вгрунту середнего прutowъ двадцать осмъ и полъ; на тридцать осмомъ мѣстцу взято ниву подданныхъ ее Волчка а Юся въ тьежъ волоки вгрунту середнего прutowъ осмъ и полъ; на тридцать девятомъ мѣстцу взято ниву Шудомишку подданныхъ ее Волчка а Юшка у волоки мѣстскіе, обмежъ земли подданныхъ господарскихъ, вгрунту середнего мореговъ осмъ, прutowъ двадцать одинъ и пулъ; на чetyрдесятомъ мѣстцу взято ниву тыхъ подданныхъ ее у волочки мѣстскіе земли Шудомишки вгрунту середнего прutowъ двадцать одинъ; на чetyрдесятомъ першомъ мѣстцу взято подданныхъ ее нивку въ тьежъ волоки тоежъ земли Шудомишки Яна а Бекга вгрунту середнего мореговъ пять, прutowъ три и пулъ; на сорокъ

другомъ мѣстцу взято подданого его Себестіана у волоки мѣстскіе земли Шудомишки вгрунту середнего прutowъ двадцать одинъ и пулъ; на сорокъ третемъ мѣстцу взято нивку въ тьежъ волоки подданныхъ ее Яна а Бекга вгрунту середнего прutowъ шестнадцатъ; на сорокъ четвертомъ мѣстцу взято ниву тыхъ же подданныхъ ее земли Шудомишки у волоки мѣстскіе вгрунту середнего поля мореговъ два, прutowъ тридцать; на сорокъ пятомъ мѣстцу взято нивку тоежъ Шудомишки у волочки мѣстскіе вгрунту середнего морегъ одинъ, прutowъ семь; на сорокъ шостомъ мѣстцу взято нивку тыхъ подданныхъ ее Яна а Бекга у волочки мѣстскіе, врочицомъ Шудомишку, вгрунту середнего мореговъ три, прutowъ пять и полъ; на сорокъ семомъ мѣстцу взято нивку тыхъ подданныхъ ее Яна а Бекга въ тьежъ волочки мѣстскіе земли Шудомишки съ кустовьемъ вгрунту середнего мореговъ два, прutowъ тридцать. Тыхъ всихъ земель его милости дворныхъ и пани матки его милости въ тые волоки взято вгрунту доброго, середнего и подлого его милости самого волокъ три, мореговъ двадцать пять, а пани матки его милости земли волока одна, мореговъ двадцать, прutowъ чотыры. А на противку тое земли даль еси отъ тѣною его милости самому и пани матцѣ его милости обрубомъ зъ одного пашнею его королевское милости двора господарского Василишского, врочицомъ у Рудовѣ Носовщина. А тая пашня его королевское милости, въ отъ тѣнѣ ихъ милости даная, лежитъ съ одное стороны концемъ отъ земли олтаристы пана Шостакова князя Станислава Кедройтя и тежъ концемъ къ доровѣ, великому гостинцу Виленскому, а зъ другое стороны отъ земли пана Счепана и пана Шадибора Довегирдовъ, лежитъ бокомъ врочицомъ отъ долины Рудова, зъ третее стороны концомъ прилегла къ землямъ земенина его королевское милости пана

Юрья Юраги и цюлю его дворному и ку рогу гая его, также дворному пана Юражину, черезъ дорогу великую Виленскую, а съ четвертое стороны бокомъ лежитъ отъ гаю пана Юражиного дворного, ажъ прилегла граница тая остаточная до перво речоное земли князя Станислава ольтаристы пана Шостакова и къ дорозѣ великой Виленской. Тое земли на томъ мѣстцу поля его королевское милости вгрунту доброго, середнего съ кустовьемъ волокъ три, моркговъ шестнадцать; на другомъ мѣстцу даль есми земли его королевское милости мѣстское мѣщанъ Василишскихъ, вровичомъ у Рудовѣ, и ниву его милости пана Довойнова и Жданка Богданковича зъ одного; тая земля лежитъ обрубцомъ зъ одное стороны отъ земли князя Станислава ольтаристы пана Шостакова бокомъ, зъ другое стороны отъ земли пана Юражины и Нелюбовичовъ земянь, съ третей стороны отъ Матуса Богуматчича земли концомъ, а съ четвертой стороны отъ земли земянь господарскихъ Яцковичъ и пана Доброгосовы земли, въ отмѣнѣ ему за земли его, у волоки взятые, даное; тое земли его милости дано на томъ другомъ мѣстцу вгрунту доброго и середнего волока, моркговъ пять, прутьъ одинъ; на третьемъ мѣстцу дано его милости ниву мѣщанина его королевское милости Василишского Петрутя Бородича, вровичомъ Врукутшки, которая нива лежитъ обмежъ земли пана Юражины, жконцемъ къ дорозѣ великой Виленской, ѣдучи съ Василишокъ до Вильна, по правой руцѣ съ кустовечкомъ вгрунту доброго моркговъ шесть, прutowъ два; на четвертомъ мѣстцу даль есми его милости подданому въ полю Василишскомъ Яну Юрьевичу Волочку также отмѣною межи земянь господарскихъ, „ту невычитано“, и паномъ, „ту невычитано“,—Ямонтомъ Полеевичомъ ведле реестру вгрунту доброго моркговъ семь, прutowъ пять, а огорода противъ дому тогожъ

подданого его милости дано морегъ одинъ. Тыхъ всихъ земель его милости вышей описанныхъ отмѣною, яко въ полю обрубками, таеъ въ мѣстѣ Василишкахъ, тому подданому его милости Янку всего суммою волокъ пять, моркговъ семь, прutowъ чотыры. Которые земли достаточне вси, его милости даные, ограничены и копцами осыпаны. Гдѣжь я Павелъ Юрьевичъ Котовичъ—мѣрчій господарскій Василишскій, а Янъ Яновичъ Волменскій—намѣстникъ Василишскій, на тую отмѣну его милости пану Яну Николаевичу Гайку—писару господарскому, конюшому Городенскому, ключнику Виленскому, державцы Опменскому и Кутенскому, дали тотъ нашъ квитъ подъ нашими печатями, съ подписью руки моее власное. Писанъ у Василишкахъ лѣта Вожого народженья тысяча пятьсотъ пятьдесятъ шестого, мѣсеца Юня двадцатого дня. Павелъ Юрьевичъ. Зъ розказанья господара короля его милости, я Павелъ Юрьевичъ Котовичъ—мѣрчій господарскій двора Василишского, а судья Троцкій, писарь Упитскій, намѣстникъ его милости пана Николая Юрьевича Радивила—воеводы Троцкого Василишскій, Янъ Яновичъ Волменскій, сознаваемъ симъ нашимъ квитомъ, што есмы перво сего за земли, у волоки взятые, отмѣну его милости пану Яну Николаевичу Гайку—писару господарскому, державцы Опменскому, Кутенскому, ключнику Виленскому, конюшему Городенскому, ку имѣнью его милости Лебедѣ на селидбу подданымъ его милости, которые седѣли подле мѣста Василишского, за мостомъ, треть волочки межи мѣщанъ господарскихъ Василишскихъ были дали и его милости квитовали, а потомъ, вгды мѣщане Василишскіе господарю королю его милости о волоки зуполные били чоломъ, господарь король его милость рачиль миѣ, наменшому служебнику своему, росказати, абыхъ я у волоки тымъ мѣщаномъ Ва-

василишскимъ по тридцати моргговъ для воженья пословъ, вгонцовъ его королевское милости, помѣрилъ. Гдѣ я воле розказанья его королевское милости, помѣряючи зуполные волоки, засегlose земли, въ отмѣнѣ его милости даные, которую принялъ и на противко тое земли далъ есми на селидбу тымъ подданымъ его милости огородцами полными подле мѣста Василишского по петнадцати прutowъ огородцовъ деветь, то есть, съ сѣножаткою моргговъ чотыры, прutowъ петнадцать, кгрунту доброго. А тые огородцы лежать концомъ подле волокъ мѣстскихъ, а бокомъ подле огородовъ мѣстскихъ, съ третее стороны концемъ отъ выпусту отъ огородовъ мѣстскихъ, съ четвертое стороны бокомъ отъ огородовъ мѣстскихъ. Гдѣжъ я Павелъ Юрьевичъ Котовичъ, а Янъ Яновичъ Волмескій на тую отмѣну дали есмы его милости пану Яну Николаевичу Гайку—писару господарскому, державцы Опшменскому, Кутенскому, ключнику Виленскому, сесь нашъ квитъ зъ нашими печатями, съ подписью руки моее власное. Писанъ у Василишкахъ лѣта Вожого нароженья тысяча пятьсотъ пятьдесятъ семого, мѣсеца Апрѣля шестнадцатого дня. Павелъ Юрьевичъ. Съ росказанья его королевское милости, я Янъ Юрьевичъ Волчекевичъ — конюшій и подконюшій Виленскій, державца Василишскій, а Семень Войничъ Гриничинъ—дворанинъ его королевское милости, на тотъ часъ ревизоръ Василишскій, ознаймуемъ то, ижъ коли была помѣра волокъ его королевское милости мѣста Василишского къ селу Замостскому черезъ мене Семена Войну, для простованья границъ оныхъ волокъ, которые границы и копцы были показаны, знову чинена, а яжемъ простовалъ границы оныхъ волокъ, на тотъ часъ взято и примѣрено земли ее милости паней Николаевой Гайковой, паней Ядвиги Павловны на кольку мѣсцахъ,

безъ которыхъ земель границы оныхъ волокъ слушне выпростоваться не могли, то есть: на первомъ мѣстцу у волоки мѣстскіе середнего поля нива, поля оромого моргговъ три, прutowъ одинадцать и полъ кгрунту доброго; въ томъ же полю середнимъ другая нива поля оромого прutowъ двадцать одинъ кгрунту середнего; на третимъ мѣстцу въ тыхъ же волокахъ мѣстскихъ третего поля моргговъ осмь, прutowъ двадцать семь и полъ кгрунту середнего. А што у волоки подданымъ господарскимъ Василишскимъ села Замостского занято, то есть: ниву поля оромого моргговъ семнадцать, прutowъ двадцать одинъ и полъ, кгрунту середнего. Сумма того всего забранья чинить моргговъ тридцать, прutowъ двадцать и полъ. А напротивко того забранья дали есмы отмѣну послушную застѣнками волокъ мѣстскихъ: то есть: на первомъ мѣстцу нива съ сѣножатю водлѣ рѣки Василишки и съ селищомъ при выпустѣ мѣстскомъ моргговъ чотыры, прutowъ двадцать два и полъ; тамъ же застѣнокъ огороду мѣстского ведле выгону ку рѣцѣ Василишцѣ и съ сѣножатю моргговъ петнадцать, прutowъ десеть; на третимъ мѣстцу подлѣ рѣки Скорды и при стѣнѣ головной третего поля волокъ мѣстскихъ застѣнокъ и съ сѣножатю моргговъ одинадцать, прutowъ дванадцать и цуль кгрунту доброго; на четвертымъ мѣстцу, тамъ же за тою рѣчкою Скордычю застѣнокъ, который былъ отъ пана Павла Котовича въ отмѣнѣ отданъ земенину господарскому пану Рылу, моргговъ три, прutowъ одинъ кгрунту середнего. Которое все земли есть въ отмѣнѣ дано на противку забранья земли ее, суммою чинить моргговъ тридцать два, прutowъ шестнадцать. А ижъ се ей наддало надъ зарбранья земли ее въ морггъ одинъ, прutowъ двадцать пять и третъ прута, въ тую причину, ижъ ее милости больше сѣножати отдало, а нижли полемъ. На про-

тивку забранья поля ее милости маеть она тую землю, на противку забранья земли ее милости, держать и уживать ее, яко властности свое вѣчными чясы. На што дали есми ей милости, сесь нашъ квить зъ нашими печатями и съ подписью руки моее власное. Писанъ у Васишкахъ (року) Сына Божого нароженья тысяча пятьсотъ пятьдесятъ осьмого, мѣсеца Ноября двадцать второго дня. Семень Война.

А *четвертый* листь тогожь Павла Котовича—мѣрчого господарского Васишского подъ датою лѣта Божого нароженья тысяча пятьсотъ пятьдесятъ пятого, мѣсеца Декебря девятнадцатого дня, даный пану Яну Гайку на отмѣну земель господарскихъ Васишскихъ противъ его земли пашни дворное и тежь подданныхъ его кгрунту имѣнья его Заболотского, съ гайми и съ сѣножатями его, у волоки господарские Васишские села Скорбовъ, черезъ его помѣроу волочноу взятые, то ссть: на осмнадцати мѣстцахъ вровичами Шадишки, Деревцину, Строчицо, Гомелишки, которыхъ всихъ земель его взято кгрунту доброго, середнего и подлого, кладучи на одну сумму, волокъ пять, моркговъ двадцать, прutowъ одиннадцать. Противко которыхъ земель его дворныхъ и тежь подданныхъ его преречонный Павелъ Котовичъ далъ и завель ему отмѣну съ прилеклности ку имѣнью его Заболотскому землями подданныхъ господарскихъ Скорбовъ и Мотылевъ на девятнадцати мѣстцахъ, яко то есть ширей и мяновите тые земли, лѣсы и сѣножати оморегованы вровичами, достачне въ томъ листѣ Котовичовомъ описаны и назначены. Которыхъ всихъ земель, отмѣною за его земли и подданныхъ его ку имѣнью его Заболотскому даныхъ, суммою волокъ пять, моркговъ двадцать пять, прutowъ двадцать чотыры и поль, а то для тое причины дано ему землями подданныхъ господарскихъ большъ моркговъ пять, прutowъ тринадцать и поль,

нижли у пана Гайка взято, ижь ему дано отмѣною земли зъ багномъ и зъ болотомъ. Которые земли, пану Яну Гайку отмѣною данные, вси достачне ограничены и копчами осыпаны. А то листь Войничъ. Зъ розказанья господаря короля его милости и великого князя Жиггимунта Августа я Семень Войновичъ Гричинъ—ревизоръ его королевское милости, везнавамъ тымъ моимъ квитомъ, ижь будучи мнѣ на справахъ помѣры волочное у волости его кролевское милости двора Васишского въ Заболотью и приводячи въ порадную помѣру, волдугъ уставъ короля его милости, села, завялемъ земель власныхъ отчизныхъ его милости пана Яна Миколаевича Гайка—писаря господарского, конюшого Городенского, старосты Ошменского, Утенского и Красносельского, имѣнья его милости Заболотского, у волоки села его королевской милости Мотылевъ, безъ которыхъ земель его милости тые волоки выполнить и порадне постановитися не могли, то есть: на першомъ мѣстцу въ полю того села седибномъ земли оромое кгрунту середнего морегъ одинъ, прutowъ двадцать три; на другомъ мѣстцу земли оромое кгрунту середнего прutowъ двадцать; на третимъ мѣстцу до тыхъ же волокъ занято земли кгрунту середнего оромое прutowъ двадцать; на четвертомъ мѣстцу до тыхъ же волокъ занято земли кгрунту середнего прutowъ десять; на пятомъ мѣстцу до тыхъ же волокъ занято земли оромое кгрунту середнего моркговъ занято три, прutowъ два. Того всего забранья земли его милости въ тые волоки господарские взято моркговъ шесть, прutowъ петнадцать. Къ тому тежь которые земли его милости тогожь имѣнья Заболотского подъ пуцою староста Мстабовоскѣй, обозный его королевское милости, небощикъ панъ Петръ Веселовскѣй ку пуци его кролевское милости отъѣхалъ и копчами засыпалъ, а его милости

отмѣны ни которое за то на онъ часть не отдалъ и за неотданемъ тое отмѣны подданные его милости предъ се оныя земли свое подъ пушою пахали; ино я, заховываючи пуцу его королевское милости въ покою, абы за тые копцы и границы, отъ пана обозного подѣланные нхто проробковъ и поль своихъ тамъ не пахалъ, але абы то все на пуцу было запущено, оныежъ земли его милости пана писаровы, которые отъ пана обозного ку пуци заграничны были, зморкговалъ, то есть: На первомъ мѣстцу подъ пушою за дворомъ его милости земли оромое кгрунту подлого моркговъ три, прutowъ дванадцать; на другомъ мѣстцу тамъ же земли подлое на чотырехъ нивахъ моркговъ пять, прutowъ двадцать и поль; на третьемъ мѣстцу земли подлого моркговъ два, прutowъ двадцать семь и поль; на четвертомъ мѣстцу тамже земли моркгъ одинъ, прutowъ семнадцать. Тое все земли его милости, ку пуци его королевское милости черезъ пана Веселовского отѣханое и копцами ограничоное, моркговъ тринадцать, прutowъ двадцать два. Сумма забранья тыхъ всихъ земель его милости у волоки короля его милости Мотылевскіе, такъ тежъ и ку пуци приверневыхъ, кгрунту середнего и подлого моркговъ двадцать, пруть одинъ и поль. А на противку того всего отмѣна его милости есть дана землями короля его милости Мотылевскими: На першомъ мѣстцу при отмѣнѣ боковой первого поля застѣнокъ, при земляхъ его милости, земли оромое кгрунту доброго моркговъ три, прutowъ двадцать девять, который застѣнокъ держалъ подданный господарскій Супронъ. На другомъ мѣстцу подле земли Михайла Собакина и въ концу годовное стѣны села Мотылевъ сѣножати съ проробками кгрунту середнего моркги три, прutowъ двадцать пять. На третьемъ мѣстцу подле гаю его милости, за прудищомъ, поля

оромое кгрунту середнего моркговъ три. На четвертомъ мѣстцу тамъ же черезъ ручай подъ гаемъ его милости, сѣножати прutowъ двадцать девять. На пятомъ мѣстцу земли оромое, на имя Коладышка, кгрунту середнего деветнадцать прutowъ и поль. На шостомъ мѣстцу земли Платнеровское моркгъ одинъ, прutowъ петнадцать и поль. На семомъ мѣстцу тоежъ земли Платнеровское моркги два, прutowъ осмнадцать кгрунту середнего, а на осмомъ мѣстцу моркгъ одинъ, пруть одинъ кгрунту середнего. На девятомъ мѣстцу нива съ кустовьемъ въ концу стѣны третего поля прutowъ осмнадцать; а на десятомъ мѣстцу за болоты обь между земли боярина его милости Максима Шилковича, земли моркгъ одинъ, прutowъ двадцать семь и поль. Сумма того всего отдавья кгрунту доброго и середнего землями господарскими за земли его милости, у волоки занятыя и до пуци короля его милости приверненые, моркговъ двадцать, прutowъ тринадцать. Которые земли его милости въ отмѣнѣ данные маеть его милость держати и взживати, яко властности своее, вѣнными часы. И на томъ его милости даль тотъ мой квитъ подъ моею печатью. Писанъ у Вострынѣ подъ лѣтъ Божьего нароченья тысяча пятьсотъ пятьдесятъ девятого, мѣсеца Юля двадцать второго дня. Семень Войновичъ Гричинъ. И зъ ласки наше господарское, на чоломъ битіе пана Яна Гайка, то есьмо вчинили, тые вси кгрунты, вышей въ тыхъ листахъ Павла Котовича и Семена Войны описанные, земли пашное, лѣсы и сѣножати, яко то на насъ господара ку двору нашему Василичскому здавна держано было, ему потвердили и тымъ листомъ нашимъ въ вѣчность у вочизну потвержаемъ, тымъ правомъ вольности, якъ предкове его и онъ самъ своего кгрунту, помѣроку волочкою на насъ господара у волоки наши взятого, въ держанью

и въ заживанью своемъ былъ, никоторыхъ повинности и пошлинъ съ тыхъ вгрунтовъ, отмѣною ему за вгрунты его данныхъ, ку двору вашему Василишскому, невыймующи, ани оставуючи. Маеть панъ Янъ Гайко самъ и его жона и ихъ дѣти, и потомки ихъ вси тые вгрунты, подле тыхъ листовъ Павла Котовича и Семена Войны, отмѣною имъ даные, на себе ку имѣнямъ своимъ Лебедскому и Заболотскому держати и того водле воли своее, яко сами налѣпей розумѣючи, вживати и всякіе пожитки тамъ на тыхъ вгрунтахъ собѣ множити, и вольни они то отдати и кому хочечи продати и записати, а врадъ нашъ двора нашего Василишского и тежъ иншіе мѣрчіе и ревизоры наши господарскіе, потомъ будуче, никоторого вжо затрудненья имъ въ

тыхъ вгрунтахъ, отмѣною имъ даныхъ, чинити не мають, але спокойне ку нимъ въ томъ мають ся заховати. И на то есьмо пану Яну Гайку дали сесь нашъ листь зъ нашою печатью привѣсистою. Писанъ у Вильни, лѣта Божого нароженья тысеча пятьсотъ шестьдесятого, мѣсеца Декабра осьмого дня. У того привилею подпись руки найясвѣйшого короля его милости тыми словы: Sigismundus Augustus Rex. А печать при немъ великого князства Литовского привѣсистая;—а иншіе подписы тыми словы: Nikolaus Radzivil—palatinus Vilnensis, г. cancelarius. Остафій маршалокъ писарь. Который же тотъ привилей, за подаемъ его черезъ особу верху меневую до актъ, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ уписанъ.

1600 г. Февраля 28-го дня.

Изъ книги № 21, за 1681 г., л. 477.

92. Подкоморское опредѣленіе касательно границъ между имѣніями Лулинцемъ и Волькою.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ осмьдесятъ первого, мѣсяца Юня четырнадцатого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ, зъ воеводства, земель и повѣтовъ на рокъ теперешній обраными, постановившисе очевисто у суду панъ Александръ Гордеевскій, оповѣдалъ, покладалъ и до актъ книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ подалъ документъ певный, на речъ въ немъ нижей меновите выражоную, въ Богу велебному его

милости отцу Серафимови Полховскому—игуменови теперешнему монастыра Дятелевицкаго закону светого Василія Великого релии вгрозное и наступощомъ его милости служачій и валежачій, просечи, абы тотъ документъ былъ принятъ и до книгъ уписанъ. Мы судъ тотъ документъ принявши, до книгъ уписать есьмо казали, который слово до слова такъ се въ собѣ маеть. Выписъ съ книгъ вгрозныхъ замеу господарского Пинского. Году отъ нароженья Сына Божого тысеча шестьсотного, мѣсеца Марца первого дня: (На) рочки судовые вгрозкіе повѣту

Пинского, мѣсяца Марца первого дня припалые и судовне отправоуаные на врадѣ господарскомъ въ замку Пинскомъ передъ нами Александромъ Ратомскимъ — подстаростимъ, Криштофомъ Сбирмонтомъ — судьео, Александромъ Кочавовскимъ — писаромъ, врадниками судовыми вгроцкими повѣту Пинского, отъ его милости вельможного княжати Юрья Корибутовича Збаразского, старосты Пинского, установленными, ставши очевисто обоя сторона ихъ милость панъ Симонъ Харлинскій — ротмистръ его королевское милости, земенинъ земли воеводства Новогороцкого, малжонка его милости, ей милость пани Ганна княжна Козечанка, а ихъ милость панъ Якубъ Кунцевичъ — хоружій и земевинъ господарскій повѣту Городенского и малжонка его милости ей милость пани Богдана Фурсовна, добровольне положивши листъ запись свой, ихъ милость панъ Симонъ Харлинскій и малжонка его милости, ей милость пани Ганна княжна Козечанка, тотъ листъ и всю речъ въ немъ описавую ведле него вызнати рачили и просили ихъ милость, абы тотъ листъ ихъ милости читанъ и изустнымъ вызнаемъ ихъ милости до книгъ вгроцкихъ Пинскихъ уписанъ былъ; которого мы огледали и видеци его зуполного, съ печатями приложонными и руки подписанными, читали и, вписуючи до книгъ вгроцкихъ повѣту Пинского, слово отъ слова таеъ се въ собѣ маеъ:

Я Симонъ Миколаевичъ Харлинскій — ротмистръ его королевское милости, земенинъ господарскій земли и воеводства Новогороцкого, а я Ганна княжна Козечанка, малжонка вышъ помененого его милости пана Симона Харлинского, созываемъ и явно чинимъ симъ нашимъ добровольнымъ листомъ, вѣчистымъ записомъ, иже что въ року прошломъ тисеча пятьсотъ деветьдесятъ пятомъ, мѣсяца Марца двадцать первого дня, за позвы

его милости пана Адама Хрептовича — подкоморого Новогороцкого подкоморскими по пани Миколаевую Нарушевичовую — подскарбиную земскую и писаровую великого князства Литовского, пани Барбару Кунцовичовну отъ пани матки, отъ мене и отъ браты моее рожоное, на имѣнью Маломъ Лулинцу, въ повѣтѣ Новогороцкомъ положонными, выѣхавши тотъ же панъ Адамъ Хрептовичъ и успокоиваючи тое имѣние Малый Лулинецъ и село мое Вольву, надъ рѣкою Непрцомъ лежащее, съ которого есьмо права на тую Вольву належачого вырекхисе, въ ровный дѣль есьмо съ панею подскарбиною тое сельцо наше Вольку зо всеми вгрунтами, болоты, озерами, сѣножатями и всякими уходами, до него належачими, въ ровный дѣль ку имѣнью Лулинцу пустали. Которое панъ подкоморій Новогороцкій вымѣривши всѣ вгрунты того имѣния Вольки и Лулинца, намъ двавадцатую часть водлугъ права нашего материстого вѣчне, правомъ прирожоннымъ намъ належачого, того всего имѣния Малого Лулинца и всякихъ вгрунтовъ и пожитковъ до него належачихъ, а пани подскарбиной одинадцать частей въ томъ же имѣнью Маломъ Лулинцу выдѣлилъ, всѣ розницы, переводы правные, бои, грабежи и шкоды всякие за добровольнымъ упушченемъ насъ зъ обудвохъ сторонъ декретомъ своимъ межи нами панъ подкоморій скасовалъ и вѣчне уморилъ и границу певную межи вгрунтами ей милости пани подскарбиное до Малого Лулинца и вгрунтами вашими, водлугъ выдѣленья пана подкоморого до Вольки належачими, певную учинилъ: почавши отъ врочашча Дубового болота, отъ двухъ копцовъ нарожныхъ, границею простымъ трибомъ, зоставуючи по лѣвой рудѣ вгрунты ей милости пани подскарбиное Лулецьке, ку Бѣлому бологу, а по правой рудѣ вгрунтъ пани Харлинское и сыновъ ей милости въ

обрубъ, ажъ до другихъ нарожныхъ двухъ кощцовъ подь Дубовымъ полемъ, на Михалевомъ полю, межи которыми кощцовъ побочныхъ усыпано осмь, а отъ двухъ нарожныхъ кощцовъ простымъ трибомъ черезъ дорогу, зъ Дулинца Великого до Малаго Дулинца идучую, также до другихъ нарожныхъ кощцовъ, на урочищу подь Лѣскомъ уюпаныхъ, межи которыми усыпано кощцовъ побочныхъ двадцать, и отъ того трибу и нарожныхъ кощцовъ уюсомъ черезъ лѣсъ Чорный, трибомъ простымъ ажъ на рогъ борка подь Селищами, заставаючи тотъ борокъ полѣвѣ ку кгрунтомъ Дулинецкимъ ей милости пани подскарбиное, а по правой сторонѣ заставаючи островъ Селишчо ку кгрунту пани Харлинска и сыновъ ей милости; а отъ того мѣйсца и рогу того борку подь Селишчами черезъ лугъ Деружинскій у Галые болота, которая граница кощцами въ полю, гдѣ конемъ доѣхати мogle, засыпана и достаточне опатрона и обварована, такъ ижъ некоторое трудности о нее нѣтъ и вонпливости жадное не было и не есть. Нижли се что дотычетъ границы, которую панъ подкоморій, не могучи ани конемъ, ани пѣхотою дойти, по урочищчахъ ажъ до рѣки Припети и потомъ черезъ рѣку Припеть ажъ до рѣки Глушицы, пописалъ, почавши отъ залому черезъ лугъ Деружинскій п отъ Деружинского луга ажъ до урочища Залебедья, а отъ Залебедья заставаючи першій Оноховъ дубъ влѣвѣ въ долину, которая лежитъ межи Грудами, на которомъ Грудъ, станъ Вешный пани подскарбиное и два дубы надъ Неростовищами по лѣвой рудѣ заставаючи, вси Неростовица пани подскарбиное въ лѣвой рудѣ вцале и въ правой рудѣ Грудъ Меньшій, ку кгрунтомъ села нашего Вольки належачое, а отъ тое долины простымъ трибомъ, заставаючи озеро Каменець вправѣ и двѣ сѣножатки къ кгрунту нашему, а въ лѣвой

рудѣ такъ сѣножати и кгрунты, яко и гати пани подскарбиное заставаючи просто, у другій Оноховъ дубъ, который надъ рѣкою Припетью стоитъ, границу описалъ; а отъ того Онохова дуба вжо не простымъ трибомъ, але заломомъ влѣво черезъ Припеть, у ковецъ озера Слижина, у старую границу, ку рѣчцѣ Глушицы, которая дѣлитъ зъ кгрунты Стаховскими, декретомъ своимъ границу учинилъ и описалъ и таковой вѣчный роздѣлокъ и границу декретомъ своимъ межи нами учинилъ и за позволениемъ насъ обудвухъ сторонъ декретомъ своимъ па спротивного и недержачого декрету пана подкоморого заруки двѣстѣ копей грошей положилъ; которыми декреты мощно подь тыми заруками зъ обудвухъ сторонъ держати поднелися, яко ширей а достаточней на томъ декретѣ пана подкоморого то все описано и доложено есть. А такъ я Симонъ Харлинскій, пришовши есмо до посесіи того села Вольки и кгрунтовъ и пожитковъ, до него належащихъ, за упущениемъ и записаньемъ мнѣ отъ пани матки моее, яко изъ ровного дѣлу въ имѣньяхъ отчизныхъ и материстыхъ межи братьею моею, а панъ Якубъ тежъ Кунцовичъ—хоружій Городенскій и съ пани малжонкою своею, пани Богданою Фурсовною, за правомъ куннымъ своимъ вѣчностью одъ ее милости пани Николаевое Нарушевичовое—подскарбиное земское великого князства Литовского, первой тое имѣнье заставою маючи, до посесіи того Малаго Дулинца вѣчне приполъ, а обачивши то зъ обудвохъ сторонъ, ижъ подданные наши о урочищѣ Залебедѣ и гды до трибу и забитыя палевъ черезъ мѣрника, отъ пана подкоморого высланого, пришло, кгда тое болото выскло и ужо люде по нимъ ходити могли, а о другое мейсце отъ озера Слижина о старую границу, гдѣ бы была отъ урочишча, то есть одъ конца озера Слижина

згодитисе немогучи, споръ mezi собою подданные наши зъ обудвохъ сторонъ мѣвали и одинъ другому черезъ тые границы переходчи кривды и шкоды такъ въ сѣнахъ, яко и въ иншихъ пожиткахъ чинили, о што сьмы се были первой съ пани подскарбиною и павомъ хоружимъ, яко заставникомъ, яко и о заруки, а потомъ за куплею его милости, яко зъ вѣчнымъ дѣlichemъ до оповѣданья зъ ободвохъ сторонъ о квалтовное забитье палевъ и попсованье копцовъ границъ, такъ въ полю, яко и въ болотѣхъ, о заруки и о иншіе розниці были завели и зъ obu сторонъ заповзвали до даты сего листу нашего; про то я Симонъ Харлинскій а я Ганна Козечанка, малжонка его милости, за выналезкомъ ихъ милостей пановъ пріятелией нашихъ зобопольныхъ, тые двѣ мѣста, о урочище, такъ Залебедье, яко и о старую границу, о што mezi нами и подданными нашими споръ ишолъ, до померкованья и вѣчного успокоенья приводечи, ни въ чомъ однакъ и въ намѣйшой речи декрету пана подкоморого не нарушаючи и овшемъ симъ листомъ нашимъ его во всемъ ствержаючи, такое есьмо померкованье и вѣчное застановенье о тые урочища и границу, mezi кгрунтомъ моимъ Днепрецкимъ, названымъ Волькою, и mezi кгрунтомъ пана хоружого и малжонки его Малого Лулинца положоною и палями забитую учинили и вѣчне держати подвезалисе, ижъ на тихъ вонтпливыхъ урочищахъ такъ на Залебедью, ижъ то есть власное, а неиншое Залебедье, куды палями побито, такъ и на той старой границы, о которую одъ конца озера Слижина вонтпливость и незгода была, ажъ до рѣки Глушицы палями теперь забито, присегу подданные наше села Вольки на томъ: ижъ то правдиве есть лѣсъ урочище Залебедье, а не Тенетице, и отъ конца озера Слижина правдива есть старая граница, ажъ у рѣку Глушицу, куды

палями побито, а не иншая, присегу тѣлесную дванадцать чоловѣка наши зъ села Вольки выконали. По которомъ выконанью присеги ужо такъ есьмо тую границу такимъ способомъ успокоили и вѣчне оную держати мы сами и потомки, щатки наши mezi собою маемъ, которая черезъ пана подкоморого есть заложона и пальми забитая и въ декретѣ пана подкоморого и въ семъ листѣ нашомъ по урочищахъ описана,—далѣй ужо за тую границу кгрунтовъ, лѣсовъ, сѣножатей, рѣкъ, болотъ, гатовъ, нерестовищъ, озеръ и някихъ инныхъ пожитковъ собѣ не привлацаючи, а ни забираючи одинъ у другого, одно кождый при своихъ кгрунтѣхъ и пожиткохъ, за границую кождому зъ насъ ку рудѣ его належачихъ, и водлугъ того роздѣлку и границы золожоное, уживати маемъ. Которую границу одъ урочища до урочища индей простымъ трибомъ, а индей заломомъ черезъ нана подкоморого учинено есть, почавши отъ Деружинского залому и луга, ажъ черезъ рѣку Припеть, границу у рѣку Глушицу, вѣчную учинили и палями отъ урочища до урочища трибуючи и заломываючи забили и знаки, яко въ дубахъ трохъ, такъ Степана Дмитровича и Оноховомъ першомъ дубѣ на шнурѣ отъ границы, яко и на другомъ Оноховомъ дубѣ, надъ рѣкою Припетью, на границы стоячомъ, на сей сторонѣ Припети и за Припетью у Ольхахъ и на иншомъ деревѣ таковые есьмо клейна и знаки на границы, то есть крижъ и подъ крижомъ три урубы *) починили, то есть, почавши отъ залому, съ поля идучого отъ двухъ копцовъ нарожныхъ черезъ лѣсъ и лугъ Деружинскій, идучою простымъ трибомъ черезъ Галые болота ажъ

*) Въ этомъ мѣстѣ въ подлинникѣ изображенъ слѣдующій знакъ X

до урочища Залебедья, мимо дубъ бортный Щепана Дмитровича—подданого пана хоружого, гдѣ клейно учинено, въ правѣ на шнуръ Мѣрвицскій въ кгрунтъ нашъ заставуючи, простымъ трибомъ палыи забито. А одъ того урочища Залебедья, заставуючи першій Оноховъ дубъ, на которомъ клейно и знакъ помененый криажъ и три урубы учинено, въ лѣвѣ, въ кгрунтъ пана хоружого на шнуръ Мѣрвицскій, просто черезъ Позное у долину межи Грудъ большого и меньшого, такъ нашъ, яко и пана хоружого, который Грудъ большій и станъ Вешный и все Неростовицо пану хоружому заставуючи въ лѣвѣ, а Грудъ меньшій заставуючи мнѣ Симону Харлиновскому и малжонцѣ мойей въ правой рудцѣ, простымъ трибомъ, троху заломивши отъ Залебедья палыи забито и одъ тое долины, межи грудами лежачое, простымъ трибомъ мимо урочище Каменецъ у другой Оноховъ дубъ, границу пали побито и клейно и знакъ у дубѣ учинено криажъ и три врубы, заставуючи двѣ сѣножатки и озеро Каменецъ въ правой рудцѣ намъ, а Неростовице, гати и иншіе сѣножатки въ лѣвой рудцѣ пану хоружому и малжонцѣ его, такъ же заставуючи по Оноховъ дубъ и по рѣку Припеть. А отъ того Онохова дуба, надъ Припетью стоячого, заломомъ у лѣвую руку черезъ рѣку Припеть около озера Слижина, заставуючи все озеро Слижино собѣ въ правѣ, палыи забито и тыежъ клейна на ольхахъ и на иншомъ деревѣ криажъ и три врубы починено, ажъ до конца озера Слижина и знаками границу учинили и палыи забили. А отъ конца озера Слижина заломомъ, также черезъ рожокъ грудка у ровъ, врочищемъ Корчевичъ, который ровъ зъ озера Слижина у Глушицу тягнеть, а тымъ ровомъ Корчевичъ, заломываючи тую границу, ажъ у рѣку Глушицу уходитъ, также палыи надъ тымъ ровомъ зъ сбу сторонъ

забито и самымъ тымъ ровомъ ажъ конецъ границы у рѣку Глушицу входитъ, палыи позабляли. Которая вжо рѣка Глушица дѣлитъ насъ зъ Стоховцами и вжо такимъ способомъ тую границу боковую по тыхъ врочищяхъ въ семь листѣ вышей описаныхъ, и клейнами на деревѣ назначеными и палыи по границы забитыми селу нашему Днѣпрцу, названому Вольцѣ, кгрунтомъ и пожиткомъ до него належачимъ зъ грунтами и пожитками пана хоружого и малжонки его Малого Лулинца вѣчною непорушною и черезъ подданные наши зъ села Вольки присекою змоцненою учинили есьмо. А отъ конца тое границы, межи нами заложное, отъ того рову Корчевичъ, вверхъ рѣкою Глушицою ажъ у Припеть, а отъ Припети черезъ озеро Хнору, а отъ озера Хвора па врочице у Избицахъ, а одъ Избищъ у рѣку Днѣпрець, старого рѣчища, на врочищу Жукового дуба, а отъ Жукового дуба Днѣпрцомъ у борокъ за сѣножатки, а отъ борка за-сѣножатного на врочище Быка, а отъ Быка тымъ же Днѣпрцомъ до млыника нашего, а отъ млыника нашего до спольныхъ кгрунтовъ зъ Великого Лулина, мужами и зъ Бостынцами, а тыми кгрунтами ажъ до петы старого трибу, у которого трибу у концу за Бѣлымъ болотомъ суть кгрунты Лулинца Малого зъ Бостынцами, а отъ петы того трибу назадъ ку Вольцѣ простымъ трибомъ ажъ до копцовъ закопанныхъ нарожныхъ на врочищу у Дубового болота, отъкульсе граница писати почала. Которую границу и сесь дѣль и застановенье наше вѣчистое, водлугъ декрету пана подкоморого и описанья въ семь листѣ нашомъ и водлугъ забитья палевъ и клейнъ и знаковъ, на деревѣ починеныхъ, и урочищъ помененыхъ маемъ вѣчне и непорушне держать, одинъ другому сего дѣлу вѣчистого и застановенья нашего черезъ тую границу описаную ни въ

чем не нарушаючи и кгрунтовъ, ани жадныхъ пожитковъ зъ руки кгрунтовъ пана хоружого у мою руку ку кгрунтомъ моимъ черезъ границу, окромъ всякихъ входовъ и дерева бортного, водлугъ декрету пана подкоморого, каждому и за границю уживати вольно и окромъ уходовъ не привлащаючи и палевъ границы теперъ забитое не вымаючи и ани тыми, або и другими палами кгрунтовъ пана хоружого ку кгрунтомъ моимъ не забиваючи, ани прилучаючи, такъже и клейнъ, на деревѣ починеныхъ, непсуючи и на иншое дерево ихъ не пишучи, або не вырубываючи. А тые вси оповѣданья, позвы, декрета такъ кгроцкіе, земскіе, трибунальскіе и всякіе процессы правные, такъ о розницы границъ, яко и о иншіе всякіе розницы наши, которые до даты сего листу нашего межи нами были, всѣ, а всѣ Огуломъ вѣчне касуемъ и вмораемъ, такъ, ижъ никоторое моцы, жадного права николи мѣти не мають и о то все себе зъ obu сторонъ вѣчне вызволяемъ и вольныхъ чинимъ. Николи мы сами и потомки наши зъ obu сторонъ позыватисе и трудности одинъ другому задавати не маемъ и мочи не будемъ; а гдѣбыхъ я Симонъ Харлинскій и я Ганна Козечанка, недосытъ чиначи сему запису нашему въ чомъ кольвекъ, что нарушили и яко границъ по тыхъ вровичахъ, въ декретѣ пана подкоморого Новогороцкого и въ семъ листѣ описаныхъ, вѣчне держати не хотѣли и не держали и, пали съ тое границы вынявши, тыми, альбо иншими далей кгрунтовъ пана хоружого заходечи заберали и забіяли и кгрунты собѣ, альбо явиежъ кольвекъ пожитки ку кгрунтомъ нашимъ села Днѣпрца, названого Вольки, за теперешнею вѣчне межи нами описаную границею одинъ у другого привлащали, и забиралъ, клейны, починенне на деревѣ, псовалъ, альбо на иншое дерево займучи кгрунты пана хоружого

на декретъ пана подкоморого и сесь листъ нашъ переносилъ и засѣкалъ, будь тежъ одинъ другого до права мимо сесь дѣль, декретъ подкоморскій и постановенье наше вѣчистое о тую границу пописаную, або о якіе пожитки, теперъ вѣчне застановенные, позывалъ и поволокалъ, тогда я Симонъ Харлинскій зъ малжонкою моею, еслибымъ въ чомъ водлугъ сего запису моего выкročилъ и тому запису моему и паракграфомъ, въ немъ описанымъ, досыгъ не учинилъ, тогда за кожное нарушенье, иле бы кольвекъ разовъ противъ сему запису есмы выкročили и противъ его выступили, за каждый незыщонный и нарушонный паракграфъ пану хоружому и малжонцѣ его милости заруки по сту копь грошей платити маемъ и повинни будемъ. А заплативши заруки за кождымъ разомъ выступу противъ сего листу нашего сто копь грошей, предъ се тотъ дѣль, черезъ пана подкоморого декретъ учиненный, и сее застановенье наше вѣчное и граница, въ декретѣ пана подкоморого и въ семъ листѣ нашомъ описаная, селу нашему Вольцѣ, зъ селомъ и кгрунтами пана хоружого Малого Лулинца вѣчне у каждого суду и права и на кождомъ мѣйску при зуполной моцы захована и держана быти маеть, отъ насъ и одъ потомковъ нашихъ и одъ каждого держачого тое село наше Днѣпрецкое, Волькою названое, о которое заруки вольно насъ будетъ пану хоружому повзати до суду кгроцкого, альбо земского Новогороцкого, альбо и до суду головного трибунального рокомъ завитымъ статутowymъ; а мы незбиваючи позву и небуречи року и ничимъ се не вымавяючи, во всемъ пану хоружему и малжонцѣ его усправедливитисе маемъ и повинни будемъ. И на то дали есмы сесь листъ нашъ добровольный записъ, зъ нашими печатными и съ подписами рукъ нашихъ, хто зъ насъ писать умѣлъ; а при томъ были и того бу-

дучи свѣдоми ихъ милость панове пріатели наши: его милость панъ Миколай Подаревскій, панъ Иванъ Дашковичъ, а возный воеводства Новогородского панъ Грегорій Богдановичъ Шантырь, которые за устною и очевистою прозьбою нашою печати свое приложати и руки свое подписати, хто зъ нихъ писать умѣль, рачили. Писанъ въ Лулицу, року тысеча шестсотного, мѣсяца Февраля двадцать осьмого дня. У того листу печатей приложонныхъ пять, а подписей рукъ польскимъ письмомъ двѣ тьми слова: *) *Симонъ Харлинскій власнонъ ренконъ*. Устне прошоный печатаръ Миколай Подаревскій ренко. И тотъ листъ зъ устнымъ признаньемъ ихъ милости пана Симона Харлинского и малжонки его милости пани Ганны княжны Козечанки за ихъже ихъ милости самыхъ прозьбою до книгъ кргодскихъ повѣту Пинского записана есть и сесь выпись съ книгъ подъ печатями нашими и съ подписомъ рукъ нашихъ его милости пану Якубу Кунцовичу—хоружому Городенскому и малжонцѣ его милости, ей милости пани Богданѣ Фурсовнѣ, выданъ есть. Писанъ у Пинску. У того екстракту аліась документу печатей притисненныхъ врадovýchъ три, а подпись рукъ тьми слова: Александръ Ратомскій,

*) Въ подлинникѣ подпись сдѣлана русскими буквами.

подстаростій Пинскій рукою. Криштофъ Скирмонтъ—судья кргодскій Пинскій. Александръ Бачановскій—писарь кргодскій Пинскій. А коректа въ тые слова: скоривговаль Плотничкій; а сусцепта владу земского Пинского на томъ же документѣ въ тые слова написана: року тысеча шестсотного, мѣсяца Октебра чотырнадцатого дня въ роки судовые земскіе о светомъ Михалѣ, святѣ римскомъ, сю справу переносиваючи къ уписанью до книгъ судовыхъ земскихъ повѣту Пинского, служебниихъ его милости пана Якуба Кунцевича—хоружого Городенского, панъ Миколай Вимко у суду передъ нами покладаль. Гуринъ Фурсъ—судья земскій Пинскій рукою. Миколай Дольскій—подсудокъ Пинскій рукою. Василей Скиндеръ—писарь земскій Пинскій. А другая сусцепта владу земского Новогородского на томъ же документѣ въ тые слова писана: року тысеча шестсотъ первого, Юня девятьнадцатого дня сесь выпись черезъ Станислава Мазановского перенесенъ. Василей Зинкевичъ—судья, Федоръ Евлашевскій—подсудокъ, Янъ Головня—писарь. Который же тотъ документъ, за поданьемъ оного до актъ и зъ сусцептами, на немъ написанными, и прозьбою зъ верху писаной особы, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ актыкованъ и уписанъ.

1604 г. Ноября 2-го дня.

Изъ книги № 21, за 1681 г., л. 487.

93. Инвентарь имѣнія Дятелевичъ.

Лѣта отъ нароженя Сына Вожого тысяча шестьсотъ осмьдесятъ первого, мѣсеца Іюня чотырнадцатого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земль и повѣтовъ на рокъ теперешній тысяча шетьсотъ осмьдесятъ первый обраными, постановившисе очевисто у суду панъ Александеръ Гордѣвскій, оповѣдалъ, покладаль и до актъ книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ подалъ документъ певный, въ Богу велебному его милости отцу Серафинови Полховскому—игуменови Дятелевицкому закону светого Василия, релии старовгрецкое, и наступцомъ его милости, на речъ въ немъ выражоную служачій и належачій, просечи насъ суду, абы тотъ документъ былъ принятъ и до книгъ уписанъ. Мы судъ оный принявши до книгъ уписать есмы велѣли,—явожъ уписуючи слово въ слово такъ се въ собѣ маеть. Выписъ съ книгъ головныхъ трибунальныхъ, въ Новогородку одправованныхъ лѣта отъ нароженя Сына Вожого тысяча шестьсотъ четвертого, мѣсяца Ноября шостого дня. Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земль и повѣтовъ на рокъ теперешній тысяча шестьсотъ четвертый обраными, одправуючи намъ справы, суду головному судить належачіе въ Новогородку, постановившисе очевисто у суду его милость панъ Криштофъ Кочъ и малжонка

его милости пани Гальшка Подаревская, оповѣдали и сознали инвентарь свой, воддугъ права справлений, данный отъ ихъ милости пану Адаму Подаревскому на речъ меновите въ томъ листѣ ихъ милости помененую сданный, и тотъ инвентарь передъ нами судьями сами ихъ милости положивши и всю речъ, въ немъ меновите описаную, сознавши, просили, абы до книгъ головныхъ трибунальныхъ уписанъ былъ. А такъ мы судъ, того листу ихъ милости огледавши и читаного добре выслухавши, наказали есмы тотъ инвентарь до книгъ уписать, который уписуючи въ книги слово въ слово такъ се въ собѣ маеть:

Инвентарь або реестръ списанья роздѣлку имѣнія Дятелевичъ межи небожчика пана Миколая Подаревского, тестя моего, мене Криштофа Коса, а отца моего, мене Гальшки Миколаевны Подаревское Криштофовое Косовое, а пана Адама Подаревского—стрия мене Гальшки Подаревское. Грунту штукъ, застѣнковъ и острововъ, на часть небожчика пана отца моего одъ пана Адама Подаревского, стрия моего, выдѣлено, и што того на часть пана Адама Подаревского досталосе, а меновите. *Напервей:* першая штука Хоинскій уголь, на селищѣ съ притятѣемъ другихъ шести шнуровъ, *другая* штука Березскій уголь отъ Вастыня, *третья* штука Вышній островъ, также отъ Востыньское границы, *четвертая* штука, островъ у Переспы, *пятая* штука за рѣкою Ельникъ и половицу Утре-

него острова и къ тому половица застѣнку, названнаго Ратча; *шостая* штука у Гатища, острова дальнего половица и къ той же части половица селища Старого отъ рѣки Цны и отъ млына ажъ по Хоминскіе ворота, а тутъ отъ двора по трибъ заложонный рѣка на часть пана Николаеву одъ дворовъ самыхъ до границы пана Кищины. Зъ другой стороны кгрунты, штуки, застѣнки, острова, которые се на часть зъ ровного дѣлу отъ пана брата моего, пана Николая Подаревского выдѣленне zostали, то есть меновите: штука *першая* Селища, або Луки названого, зъ *другимъ* островомъ, або штукою Буякомъ, и до него штукою, або застѣнкомъ за рѣкою, названою въ Ратчахъ; *третья* штука за рѣкою Павловское, названая Кутриновъ, острова половица къ тому трибу Павловскому кондомъ прилегла; *четвертая* штука островъ на полъ за Переспую; *пятая* штука Любины и острова Дальшого половица; *шостая* штука къ тойже части Старого селища половица отъ Бостыня, прозываемаго Луки, ажъ по ворота Хоминскіе, а тутъ отъ двора по трибъ заложонный рѣка отъ Бостыня, села пана Кишчиного, до дворовъ самыхъ мнѣ Адаму, а отъ дворовъ самыхъ до границы пана Кищины. Которые кгрунты, острова, застѣнки, штуки въ тыхъ границахъ вижей помененныхъ обѣдѣ части положеньемъ своимъ суть, а меновите: починается граница Дятелевская зъ кгрунтами и подданными его милости пана Кишки—воеводича Витебского, и его милости пана Якуба Кунцевича—хоружого Городенского, то есть: почавши отъ петы болота Зыта, границы Дулинецкое его милости пана хоружого зъ Дятелевичами, и отъ болота Зыту у Юхновъ лѣсокъ, отъ Юхнова лѣска до передѣла *Коповища* зъ Бостынцы, а отъ Коповища у Добрыньское болото, у рѣчку, Мисевъ дубъ, а оттуль у Залужь, зъ Залужья у Бѣлуу

горку, zostавуючи Вышній островъ по правой рудѣ, у кгрунтъ Дятелевскій, а отъ Вѣлое горки на верхъ Переброта и отъ Переброта мимо Березникъ въ Утренскую рѣчку, Утренскою рѣчкою у Подгурское болото, а отъ Подгурского болота у Гатискую потяжь, у лѣсь, Гатискою потяжью у Востринскую рѣчку, зъ Острыньское рѣчи у *Коповище* старое зъ Вичинцы и зъ Бродничаны у гостинца Городецкого, отъ того гостинца у Цну рѣку и черезъ рѣку Цну у Подлѣсейскій стежаръ и во лѣсь, оттуль у Подбѣлкевичъ Козла, у осну и у речку, коло Буяка, а отъ Буяка у *Литовское Коповище* зъ Вичинцы и зъ Лулянчаны, а съ того Коповища зъ Вичинцы а Лулянчаны у Зытинское болото, гдѣ се пета починаеть, zostавуючи вси кгрунты Дятелевскіе поправѣ, по словцу идучи, а полѣвъ кгрунты его милости пана Кищины. Который инвентаръ, або реестръ списанья штукъ, застѣнковъ, острововъ, также ограниченье того имѣнья Дятелевичъ дали есьмо его милости пану Адаму Подаревскому съ печатми нашими и подписами рукъ нашихъ. А при томъ были и того добре свѣдоми ихъ мил. панове пріятели наши, его милость панъ Левъ Моклокъ, его милость панъ Василій Богушевичъ Менковскій; его милость панъ Себастыянъ Свяцкій, а его милость панъ Барломей Толочко, земляне господарскіе воеводства Новгородцого и повѣту Городенского; что ихъ милость, на прозьбу нашу учинивши, печати свои приложити и руки свои подписати рачили. Писанъ у Новгородку, лѣта Вожого нароженья тысяча шестсотъ четвертого, мѣсяца Ноебра второго дня. У того инвентару печатей притисненныхъ шесть, а подписи рукъ подписаны естъ тми словы: Krzysztof Kos rękę swę. Halszka Podarewska, Krzysztofowa Kosowa ręką. Левъ Моклокъ рукою власною. Василій Богушевичъ Менковскій

рукою власною. Себестіянъ Свяцкій власною рукою. Bartłomieu Toloczko ręką. Которое добровольное очевидное сознание его милости пана Криштофа Юса и малжонки его милости и тотъ инвентарь ихъ милости до книгъ головныхъ трибунальныхъ есть записанъ, съ которого записанья и сесь выпись съ книгъ съ печатью его королевское милости земскою воеводства Новогородского его милости пану хоружому Городенскому есть выданъ. Писанъ у Новогородеу. У того инвентару при печати земской Новогородкой ихъ милостей пановъ судевъ головныхъ трибунальныхъ подпись рукъ тыми словы: Jan Drucki Horski—margzałek Trybunalski. Янъ Головня—земскій

писарь. Z wojewodztwa Wileńskiego deputat Heronim Dowgiało Narbutt ręką swą. Федоръ Ревуть—депутатъ Полоцкій. Stanisław Pukszta Klawzgayłowicz—chorąży y deputat Wołkowyski. Mateusz Ukolski z Brasławia. Piotr Hołub—deputat. Andrzej Kozłowski—deputat. Dmitr Karp z woiewodztwa Trockiego ręką swą. Deputat Nowogrocki Daniel Korsak. Z wojewodztwa Brzeskiego Jaroszewicz. А корректа въ тые слова написана: свориговаль Головня. Который тотъ документъ певное sprawy, за поданьемъ оного до аеть и прозбою звышь помененой особы, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ принять и уписанъ.

1623 г. Мая 20-го дня.

Изъ книги № 114, за 1752—1753 г., л. 885—8.

94. Описание границъ Усвятскаго староства.

Roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt trzeciego, miesiąca Februarii dwudziestego ósmego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z wojewodztw, ziem y powiatów w roku immediate przeszłym tysiącnym siedmsetnym pięćdziesiątnym wtórym obranymi, comparendo personaliter u sądu patron imć pan Mikołaj Życki—miecznik xięstwa Żmuydzkiego, opowiadał, prezentował et ad acta podał ekstrakt assessorski ograniczenia starostwa Uświackiego, po rusku pisany, ad praesens przy kopii onego po polsku przetłumaczony, w ziemstwie Mścisławskim aktykowany, in rem et partem jaśnie oświeconego xięcia imć Michała Czartoryskiego—kanclerza

wielkiego xięstwa Litewskiego służący y należący, który podając ad acta, prosił nas sądu, ażeby pomieniony ekstrakt cum tota re, w nim expressa, był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany; jakoż my sąd ony przyjowszy, w xięgi de verbo ad verbum wpiśać pozwolili, którego tenor sequitur estque talis:

Жигмундъ третій—Божью милостью король польскій и проч. и проч.—Ознаймуемъ сямъ листомъ нашимъ, кому то вѣдати належать. Прошенными были о выдань съ книгъ канцелярии наше меньшее великого князства Литовского екстрактомъ ограниченья староства

нашого Усвятского вѣчного, яко стоитъ въ томъ ограниченью, которого мы господарь огледавши и читавши казали въ книги уписати, который такъ се въ собѣ маеть.

Ограниченье цѣлого старства Усвятского, почавши одъ Невля, Псова озерича, Подъбусвяця, Козловичъ, Корына, Натолы, Рандына, Бадзякина, Савина, старства Великого и Верховья чрезъ мене Миколая Жабу—подстолого Витебского—дворанина и комисара его королевской милости, пана нашего милостивого, а за листовнымъ упрошеньемъ вельможного его милости пана Кристофа Нарушевича—подскарбего великого князства Литовского, при инвентару цѣлого старства Усвятского, вельможному его милости пану Петрови Рудоминѣ Дусядкому—старостѣ Усвятскому, въ давнего ограниченья и одновенья кощцовъ, границь старыхъ, людей постороннихъ присеюю обожаныхъ, а за обвѣщеньемъ о границу ихъ милостямъ паномъ сосѣдомъ вѣчными часы то примаючи, описано року тысяча шестьсотъ двадцать третего, мѣсяца Мая двадцатого дня, таковымъ способомъ: Напередъ зачинаеть се граница въ Невлемъ рѣчки Комли, у низъ идучи у рѣву Ловаць, Ловацею рѣкою вверхъ черезъ озеро Чашпля, въ озера Часпли на деревню Осова, въ деревни Осовой въ Дубовый островъ, въ Дубового острова Лавацица рѣкою у возерко Карыто, въ Карытаго озерка мимо церковь у рѣчку Волгаю, въ Волгаи рѣчки у Быкову пристань, въ Быковой пристани у Красный берегъ, въ Красного берега у Чертову лапу, въ Чортовой лапы на камень, что посередъ рѣки Ловацы лежить, одъ того каменя въ ручай Патаки, въ ручая Патаки въ Ореговую рощань, въ Ореговую рощаня на дорогу, въ тое дороги на сосну, въ тое сосны у рощань, въ рощаня у Каменную граду, въ Каменное грады черезъ ручей, въ того ручей у боръ Горѣлецъ,

съ того бору черезъ гостинець Невельскій, въ гостинца Невельского у Волатовки, въ Волатовокъ у копецъ великій сыпаный, въ того коща у ручей Ржавецъ, въ того Иржавца у старое Мостище, въ старого Мостища у ручей, тымъ ручаемъ живую водою на дорогу Псовскую, въ дороги Псовское вверхъ рѣки Держжаницы, одъ тое рѣки Держжаницы у ручей, тымъ ручаемъ идучи вверхъ въ Лотокъ лѣсъ, въ Лотока альсу у Сосновый рогъ, въ Соснового рогу ручаемъ въ Основный островъ, въ Осинowego острова у Прабаравый боръ, въ Прабаравого бору на сосну, на которой соснѣ лукъ и кубки нарублены, одъ тое сосны у лощину, въ лощины у Великій дубъ, въ того дуба у въ Уставъ, въ того Устава черезъ поле на Кромоватую ель, въ Кромоватой ели логчиною черезъ гостинець, который идеть до Усвята, въ тое дороги черезъ мость на Устье, въ того Устья у рѣчку Некунецъ, въ рѣчки Некунца на стѣну, на которой стѣнѣ кладены межи, въ тое стѣны у копецъ, у томъ кощцы кладены знаки, въ того коща у Мануйловъ мохъ, въ Мануйлового моху у Выгаръ, въ Выгару ручаемъ у Городище, въ Городища на камень Великій, въ камня Великого градою у Великій мохъ, въ великого моху у Лавадковичъ озерко, въ того озерка Лавадъ вышла рѣка, тою рѣкою у низъ идучи въ ясень дерево, одъ ясеня дерева суходольемъ черезъ нивы пашные, въ тыхъ нивъ пашныхъ до Стрѣлицы бору, въ Стрѣлицы бору въ ручай Борсуковый, въ Борсукового ручаю у дубъ Баранъ, одъ дуба Барана у Зеленый лугъ, въ Зеленого луга въ Лешянска Усця, въ Лешинска Усця въ озерко, въ того озерка въ копецъ, въ того коща у въ устье у Красный мохъ, въ Красного моху въ Чорное болото, въ Чорного болота у Лосины Купелича, въ Лосиного Купелича суходольемъ у ель, одъ тое ели у Ольхо-

вый ручай, зъ Ольховаго ручая до Добрай ели, зъ Добрай ели болотами на Бѣлый дубъ, зъ Бѣлаго дуба у мохъ Трастянникъ, зъ Трастянника моху у Сивяновъ дубъ, зъ Сивяноваго дуба у Маняновъ дубъ, зъ Маняноваго дуба у Осинный копецъ, на которымъ копцу осина усажана, одъ того копча у Великій алясъ, зъ Великого алясу у Великій мохъ, зъ Великого моху въ Зеленый островъ, на которомъ островъ Глухая ель, одъ Зеленаго острова у Велесу рѣку, тою рѣкою живою водою на бродъ Целешовъ, зъ броду Целешоваго у копецъ, зъ копча знову у другій копецъ лощиною у Собли, зъ Собковъ у Городище, зъ Городища въ Устье Высоцкое, зъ Устья Высоцкаго въ озера у верху рѣки живою водою, мимо Прилуцкаго устья, зъ Прилуцкаго устья на Потаповую луку, зъ Потаповой луки у Вубны, у три Сопки, одъ тыхъ Сопекъ на Битую стѣну, зъ тое стѣны у Дубовый ровъ, зъ Дубоваго рову у ручей границы живою водою у копецъ у Чистинскій мохъ, зъ того моха у Березовое болото, зъ Березоваго болота у Вобровъ ручей, зъ Воброваго ручая у Пергодеу рѣчку, зъ Пергодеи рѣчки у Крутой ручей, зъ Крутого ручая въ Деборовское устье, тутъ зашла се три ручаи, одъ тыхъ ручаевъ въ Высокую граду, зъ Высокой грады живою водою у рѣчку Кудзидианъ, одъ рѣчки Кудзидианца черезъ гору Стриновскую, зъ Триновской горы у Стрижонный мостокъ, зъ Стрижонаго мостка у Роговое озерко, зъ Роговаго озерка въ Соконичную гору, зъ Соконичной горы у копецъ, зъ копча у Придъ, зъ Прида у Придъ, зъ того Прида у Гатольскую стѣну, зъ Гатольской стѣны у Лукіе Лавы, зъ Лукыхъ Лавъ у Лысю гору, зъ Лысой горы у копецъ, одъ того копча у Варовину граду, зъ Варовиное грады у Вразначій ручай, зъ Вразначога ру-

чая у Волынку рѣчку, зъ Волынки рѣчки у въ Ольховые верховья, зъ Ольховаго верховья у Живый боръ, зъ Живого бору у копецъ, зъ того копча у Мелинское городище, зъ Мелинскаго городища Придомъ, зъ Приду у Бабиную сосну, зъ Бабиное сосны у Перевязья, зъ Первязья у Кадзинные узновы, зъ Кадзинныхъ узновъ у Долгіе грады, зъ Долгихъ градъ у Щипецъ, зъ Щипцовъ у Хмелинецъ ручей, зъ Хмелинца ручая у Медвѣжую подару, зъ Медвѣжкой подары у Красные луги, зъ Красныхъ луговъ у Долгіе мшары, зъ Долгихъ мшаръ въ Чорный олесъ, зъ Чорного олесу въ Манясовы мшары, зъ Манясовыхъ мшаръ у Чорный ручей, зъ Чорного ручая въ Усвячу рѣку, Усвячю рѣкою идучи уверхъ въ Усвяцкое устье, зъ Усвяцкаго устья у великую рѣку въ Усвячу, зъ тое рѣки у Семь деревъ, зъ Семи деревовъ у Теплоу луку, зъ Теплоу луки у Дзятлы, зъ Дзятловъ у рѣчку Одрынцу, зъ Одрынцы рѣчки у Прудовы мохи, зъ Прудовыхъ моховъ Чарновскихъ у Сергѣевъ островъ, зъ Сергѣеваго острова на Чортовъ ручей, зъ Чортоваго ручая у Задній ржавецъ, зъ Заднего ржавца ручаемъ на ниву Гараваху, зъ нивы Гаравахи въ омшару, зъ омшары ручаемъ въ верхъ идучи на Захарьяву дуброву, черезъ Захарьяву дуброву на Богоданову ниву у лашину, зъ тое лашины у выгаръ у Мачалище, зъ Мачалища ручемъ у гору черезъ Рудаковскую дорогу на Глиноватый ручей, черезъ Глиноватый ручей на Бризь гору, зъ Брыка горы на Барсуки, на Толстый дубъ, зъ Толстого дуба въ Апеище, зъ Апеища ручаемъ коло Высоваго борку, зъ борку Высоваго у ручей, зъ того ручая у Васочекъ мохъ, зъ Васочку моху у Перекарле, зъ Перекарли у Малякъ сульсу въ Крутой ручей, Крутымъ ручаемъ черезъ Красный ручей, зъ Краснаго ручая въ Копаницу рѣчку, Копан-

ницию рѣчкою идучи вверхъ (въ) Волчинскій мохъ, въ Волочинского моху у Закотынскую заногу, въ Закотынское заногги на Фадееву пасѣку, въ Фадеевое пасѣки на Бабавинъ мохъ, на Евловъ островъ, въ Евловаго острова на Прудовое верховье, въ Прудового верховья въ Прудовую рѣчку, въ Прудовой рѣчки у Лихіе болоты, въ Лихихъ болотъ у Комлю рѣчку, Комлею рѣчкою идучи вверхъ у мохъ Чицикъ, въ Чисцика моху черезъ мохъ въ Комлю рѣку, тою рѣкою идучи живою водою у гору у Юнюнецъ мохъ, въ Уюнца моха у Перезвье, въ Перезвья у Каменную лаву, въ Каменной лавы у Ордасно озеро, въ Ордасна озера на островъ Магилевецъ, въ острова Магилевца на Липовый островъ, въ Липового острова на Дубовый рогъ, въ Дубового рога на островъ Гастулю, въ острова Гастулиного на Горный островъ, въ Горного острова на Скацинный рогъ, въ Кацинного рога на камень, на томъ камени литеры кладены рускіе и польскіе, въ того камня въ рѣку Лучынницу, тою рѣкою Лучынницею вверхъ идучи въ рѣчку Вобчу, тою рѣчкою Вобчою идучи вверхъ, у мохъ Вараницкій, въ Вараницкого моху у ручей Семакинскій, въ Семакинского ручая вверхъ суходолемъ на сосну Платавую, на которой соснѣ кладены крижи, въ тое сосны въ у Циковскій мохъ, въ Циковского моху въ ручей Кальціи, въ Кальцоваго ручая у мошкъ Чистый, въ того мошка въ ручай, въ того ручая у омшарину, въ тое омшарины у лощину, въ лощины на суходоль на дуброву, въ дубровы суходоломъ у болощину, въ тое болощины у лощину, въ лощины на дорогу, черезъ дорогу на камень, въ камені у Мишуринскій ручей, въ Мишуринского ручая лохчиною черезъ дорогу у мохъ Мишуринскій, въ того моху въ Волощину, въ тое Волощины у лощину, въ лощины на Дубъ, на тымъ Дубъ кла-

деные знаки, въ того дуба у лощину, въ лощины въ умшару, въ умшары у Каменный ручей, въ Каменного ручья суходоломъ у Болотко, въ болотка у лощину, въ лощины у ручей Глиноватый, въ Глиноватого ручья болоткомъ, въ болотка суходоломъ у въ омшару, въ омшары на дубъ, на котрымъ дубъ кладены знаки, въ того дуба на камень, што подле дороги лежитъ, въ того камня у лощину, въ лощины у Трасное болото, въ Трасного болота въ Чорную грязь, въ Чорное грязи въ Черный ручай, въ Чорного ручья у алесъ, въ того алесу въ рѣчку Гастовичу, въ рѣчки Гастовичи у большую рѣку, которая идетъ въ Ордосна до Сороча, большою рѣкою идучи внизъ у большую Завань, въ большое Завани у ручей, тымъ ручаемъ идучи вверхъ черезъ дорогу у мохъ, въ того моху въ Чорную грязь, въ Чорное грязи въ ручей, въ того ручья черезъ мохъ, въ того моху у Платаву березу, одъ Платавой березы у гору въ лощину, въ тое лощины въ березу, которая надъ дорогомъ стоитъ, одъ тое дороги у лощину, въ тое лощины въ Осиновый рогъ, въ Осинового рогу у межу, въ тое межи у Яловый рогъ, въ Ялового рогу у Небелескій мохъ, въ Небелеского моху въ ручей Вольшій, въ большого ручья у Драпу, въ Драпы въ ручей, на котрымъ мостъ большій лежитъ, въ того моста въ ясень дерево, на котрымъ знаки кладены, въ того дерева у лощину внизъ идучи въ Вѣлый мошокъ, въ того мошка ручей Вышовъ живою водою на большую дорогу, которая идетъ въ Ратчизна до Городца, тымъ ручаемъ внизъ идучи въ лощину подъ Альбинину ниву, одъ Альбининой нивы у алесъ, въ того алесу на дубъ, на котромъ знаки кладены, въ того дуба у алесъ, въ того алесу въ ручай цекучій, въ того ручая у мохъ, въ того моху въ ручей, въ ручая суходоломъ черезъ дорогу Радчин-

скую, которая дорога на Боровцово идетъ, въ тое дороги въ островъ Осиновой, въ Осиноваго острова въ ручей Чорный, въ Чорного ручея въ копецъ, въ которомъ знаки владены, въ того копца у Яловый островъ, въ Яловаго острова въ ручей чекучий, тымъ ручаемъ идучи внизъ на сосну, на которой соснѣ владены знаки, въ тое сосны у Чорную грязь, въ Чорное грази у алесъ, въ алесу у Трастяный рогъ, въ Трастенного рогу въ рѣку большую, внизъ идучи въ Чорное грази черезъ стѣну Халмовскую на дорогу большую, которая идетъ въ Велиской до Усвятъ, въ тое дороги на липу дерево, на которой знаки владены, въ тое липы у лошину, въ лошины у мохъ Першыковскій, въ Першыковского моху у ель бортную, въ ели бортной на греблю, въ гребли въ ручей Глиноватый, въ Глиноватого ручая въ Драпъ болото, въ тое Драпы у Холуйку рѣчку, въ Холуйки рѣчки увнзъ идучи въ мостокъ, въ того на Холуйку рѣчку, въ того мостка у Драпъ, въ Драпы въ Осиновой рогъ, въ Осиноваго рогу у мшару, въ омшары болотина у Каковики малые, съ Каковикъ малыхъ у Лосиное Купелище, въ Лосиное Купелища у Мачалище, въ Мачалища у Недзерিশоватую ель, въ Недзерিশоватой ели въ дубъ Коровастый, въ того дуба въ Ускидний мохъ, въ Ускиднаго моху у Выскидний ручай, ручаемъ тымъ идучи внизъ у Нѣксцицу рѣчку, въ Нѣксцицы рѣчки у большую рѣку, которая идетъ до Чернея озера, въ Чернея озера у Холуецъ рѣку, уврхъ идучи Холуцею въ Сутоки, въ Сутокъ у рѣчку Чернейку и Полонейку, въ Полонейки рѣчки уврхъ Сѣнного ручаю въ рѣку малую, въ тое рѣчки въ малую Сотыню, у верху идучи малой Сатыней у Гары болота, въ Гары болота мимо Кривый и мимо Луговъ ручей, въ того ручея вколо Бабницы, по лѣвой рудѣ заставуючи деревни Верхов-

ское, тымъ ручаемъ идучи на дорогу, которая идетъ въ Усвятъ до Велича, въ дороги увнзъ идучи тымъ ручаемъ у Сусенки ручей, въ Сосенского ручая у Чатовуху рѣчку, въ Чатовухи рѣчки у Любоминскій мохъ, въ Любоминского моху у Соколинскій островъ, въ Соколинского острова у Лукьяновъ ручей, тымъ ручаемъ идучи увнзъ въ рѣчку Пудадъ, въ Пудадцы рѣчки увнзъ у Вразгучий ручей, въ Вразгучого ручая у Великій мохъ, въ Великого моху у Боховъ ручей, въ Боховаго ручая на Рацитники верховья, въ Рацитницкого верховья у Лабировцю рѣчку, внизъ идучи тою рѣчкою въ Усвачу рѣку, Усвачою рѣчкою идучи въ улицу великую на право ажъ до Кривое сосны Пазеницы, а проввши Пазевницу дорогою гостинцемъ, которая идетъ въ Каровичъ до Горолицца, у лѣво рѣчкою Волницою уврхъ до Осиноваго мостка, ажъ до дороги въ Витебска до Усвятъ; тутъ границца скончила се цѣлаго староства Усвачкого. До которого ограниченья подписуе се и печать мою приложити казалъ. Писанъ у Выдахъ, подъ лѣты Божого вароженья тысяча шестьсотъ двадцать третьего, мѣсяца Мая дватцатого дня. У того листу граничного при печати подпись руки комисара теми словы: Mikołaj Żaba—podstoli Witebski, dworzaniu u komisarz skarbowy jego królewskiej mości ręką swą. Который же тотъ листъ граничный, за поданьемъ оногo до книгъ канцеляріе наше великого княства Литовского, есть записанъ и есть выданъ. Писанъ въ Варшавѣ, року тысяча шестьсотъ дватцать четвертого, мѣсяца Юля семого дня. U tego ekstraktu ograniczenia, przy pieczęci mniejszej wielkiego xięstwa Litewskiego, podpis ręki jaśnie wielmożnego imię pana Pawła Sapiehi—podkanclerzego wielkiego xięstwa Litewskiego, tudzież podpis ręki jaśnie wielmożnego imię pana Marcina Tryzdu—pisarza wielkiego xięstwa Litew-

skiego his verbis: Paweł Sapieha—podkanclerzy wielkiego księstwa Litewskiego. Marcin Tryzna—pisarz wielkiego księstwa Litewskiego. Ad haec suscepta ziemi Mscisławskiej z podpisami rąk imć panów urzędników tegoż wojewodztwa Mscisławskiego in eum tenorem: Roku tysiąc sześćset dwudziestego siódmego, мѣсяца Октобра девятого дня тотъ листъ граничный панъ Остафей Раевскій до внигъ земскихъ Мсти-

славскихъ подалъ: Krzysztof Ciechanowiecki—sędzia ziemski Mscisławski. Лѣтъ Война Ясе-нецкій—подсудокъ и Грегорій Стаховскій—писарь.

Który to takowy ekstrakt ograniczenia starostwa Uświackiego, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, jest do xiąg trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty u wpisany.

1672 г. Февраля 6-го дня.

Изъ актовой книги Виленскаго Магистрата кн. № 5120, за 1668—74 г., стр. 435—62.

95. Инвентарь движимаго имущества Виленскаго купца Ивана Потта.

W sobotę, miesiąca Lutego dnia szóstego, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt wtórego. Na instancją szlchetnego pana Piotra Procewicza—raycy Wileńskiego y sławetnego Egidiusza Potta, kupca, mieszczanina Królewieckiego, tudziesz y niewiernego Moyżesa Jakubowicza żyda, obywatela Kleypedskiego, jako kreditorów nieboszczyka Jana Potta, mieszczanina y kupca Wileńskiego, są deputowani é medio annui officii szlchetni pan Andrzej Gierkiewicz y pan Stephan Konstantynowicz, rayce, na spisanie y otaxowanie pozostałych towarów po wysz pomienionym Janie Pocie, którzy ichmość dosyć czyniąc funkciey swojej z pisarzem ordinarynym, przy sługach urzędowi przysięgłych, uczciwych Kazimierzu Bernatowiczu y Jerzym Kozłowskim, do kramu pod kamienicą szpitalną świętey Trócyce rzymskiej, w której nieboszczyk Pott ex conducto et locato mieszkał, zszedszy, in praesentia pomienionych panów creditorów y sławetnego

Jana Hutmana—mieszczanina y kupca Wileńskiego, dla lepszey informaciey y taxy od ichmościów panów radziec wezwanego, tudziesz y przy bytności szlchetnego pana Stanisława Rudnaka—raycy Wileńskiego, jako kuratora uczciwey Anny Haynowney, Janowey Pottowey, pozostałey wdowy, do tego aktu y innych spraw użytego, a przez szlchetny urząd burmistrzowski y radziecki Wileński approbowanego, za exhibicją teyże paniey wdowy, towary Noremburskie y Holenderskie nieboszczykowskie, w pomienionym kramie znajdujące się, spisali y otaxowali, ordine et modo sequenti:

N a p r z ó d:

Towary różne Noremburskie y Holenderskie:

Jedna tablica marmurowa, taxowano na srebrną monetę, złotych dwa y groszy sześć.

Jedna miednica balbierska, na takowąż monetę złotych dwa y groszy piętnaście.

Dwie kamienne tablice, złoty jeden y groszy siedmnaście.

Trzydzieści y siedm miotełek ryżowych, złotych dwadzieścia y dwa y groszy sześć.

Dziewiętnaście tuzinów prostych zwierciadełek, złotych pięć y groszy dwadzieścia jeden.

Trzydzieści tuzinów skór pozłocistych y białych, złotych trzydzieści.

Pięć tuzinów kałamarzów czarnych y białych, taxowano wszystkie ogułem złotych siedm.

Czternaście kałamarzów beczułkowych, złoty jeden y groszy pięć.

Trzy kałamarze rogowe, groszy dwadzieścia y jeden.

Dziewięć kałamarzów kościanych białych, złoty jeden y groszy dwadzieścia cztery.

Cztery karty mosiądzowe, taxowano ogułem złotych dwa y groszy dwadzieścia dwa.

Pięć lichtarzów mosiądzowych ręcznych, taxowano ogułem złotych trzy.

Ośm tuzinów drewnianych łyżek, złotych dwa y groszy cztery.

Dwie skrzyneczki Noremberskie, złoty jeden y groszy sześć.

Jeden poltineczek, groszy siedmnaście y pieniędzy cztery.

Ośm tuzinów piszczałeczek dziecinnych, groszy szesnaście.

Jedna para strzemion pobielanych niemieckich, złoty jeden y groszy dwa.

Jedna para antab do truny, złoty jeden y groszy dwadzieścia siedm y pieniędzy cztery.

Jeden monsztnik niemiecki do konia, groszy dwadzieścia dwa y pieniędzy cztery.

Ośm kałamarzów drewnianych z szydełkami, złoty jeden y groszy dwa.

Pięć prochowniczek rogowych z kluczami, złotych sześć y groszy sześć y pieniędzy cztery.

Dwie prochowniczki połamane z kluczami, złotych dwa y groszy dwadzieścia pułtrzecia.

Pięć rozków do prochu, po groszy sześć—złoty jeden.

Dziesięć sztuk blaszanych tareczek okrągłych, po groszy cztery, złoty jeden y groszy dziesięć.

Jeden pultynek do szycia, groszy piętnaście.

Jedenastie pochewek skórzanych do nożów, po groszy cztery—złoty jeden y groszy czternaście.

Ośm drewnianych kul z kręglami, po groszy sześć—złoty jeden, groszy osmnaście.

Pisczałek chłopskich prostych, za złoty y groszy piętnaście.

Starych, to jest łowczych, złotych dwa, groszy piętnaście.

Czternaście krobeczek malowanych, złoty jeden, groszy piętnaście.

Dziesięć par niemieckich ostrog, po groszy dwadzieścia cztery—złotych ośm.

Dziesięć tachrów nożyków dziecinnych, po groszy trzy—złoty jeden.

Dwanaście sztuk połamanych woskowych obrazków, złoty jeden, groszy piętnaście.

Trzy szali do ważenia, po groszy sześćdziesiąt sześć—złotych sześć, groszy osmnaście.

Trzy mniejszych, po groszy czterdziestu y puł—złotych cztery y jeden grosz.

Dwa jeszcze mniejszych, po groszy dwadzieścia cztery—złoty jeden, groszy osmnaście.

Sześć jeszcze mniejszych, po groszy dziewiętnastu—złotych trzy, groszy dwadzieścia cztery.

Sześć jeszcze mniejszych, po groszy osmnaštu—złotych trzy, groszy osmnaście.

Cztery większych, po groszy dwadzieścia cztery—złotych trzy, groszy sześć.

Siedmnaście szal do ważenia kosztują wszystkie złotych sześć y groszy cztery.

Trzy sztuki szal do ważenia, złotych sześć y groszy osmnaście.

Półtory rezy papieru białego złotych sześć.

Ośm cynowych kubków, złoty jeden, groszy osmnaście.

Dwadzieścia trzy sztuki pargaminowych głównych szczotek, złotych trzy y groszy dwa.

Cztery sztuki plisem obszyte, złoty jeden, groszy dwadzieścia.

Dwa tuziny szpilek królewieckich, złotych szesnaście.

Pół tuzina mniejszych, złotych trzy.

Siedmnaście sztuk mosiądzowych piasecznic, złotych dziesięć y groszy sześć.

Dwie piasecznicy lepsze, złot. trzy y gr. ośm.

Dwa tuziny czarnych zwierciadełek, groszy dziesięć.

Cztery mosiądzowe fajerki, złotych pięć y groszy dziesięć.

Dwa funty truskaney blaszki, złotych siedm.

Cztery szczotki do chędożenia koni, złotych dwa y groszy dwanaście.

Ośmnaście szczotek do chędożenia sukien, złotych dziewięć y groszy ośm.

Dziesięć sztuk wełnianych pasamanów, złotych dwadzieścia y dziewięć.

Dwa bunt y skórzanych wstążek, złotych trzy y groszy dziesięć.

Trzy puzdra cyrulickie, złotych jedenaście y groszy dwadzieścia siedm.

Cztery tuziny rogowych grzebieniów, złoty jeden y groszy osmnaście.

Dwanaście buntów malowanych pudełek, złotych dwa.

Dziesięć tuzinów Wraclawskich kart, złotych szesnaście y groszy dwadzieścia.

Piędziesiąt y trzy sztuki drewnianych piasecznic, złotych dziesięć y groszy osmnaście.

Sześćdziesiąt y cztery tuziny cymbałowych strun, złotych trzydzieści y dziewięć y groszy trzy y pieniądze trzy.

Trzydzieści y dwie sztuki krzywych grzebieniów z puzderkami, złotych sześć y groszy piętnaście.

Pięć sztuk złocistych zwierciadełek książkowych, złotych pięć y groszy dwadzieścia pięć.

Dwanaście mniejszych, złotych siedmnaście y groszy trzy.

Ośm jeszcze mniejszych, złotych siedm y groszy ośm y pieniądze trzy.

Trzy tuziny jeszcze mniejszych, złotych dwadzieścia ośm y groszy piętnaście.

Trzy tuziny y dwie sztuki jeszcze mniejszych, złotych dwadzieścia y groszy piętnaście.

Cztery y ćwierć tuzina jeszcze mniejszych, złotych dwadzieścia pięć y groszy piętnaście.

Jedenaście tysięcy szpilek, złotych siedm y groszy dwadzieścia sześć.

Pięć set mniejszych, złotych trzy.

Cztery tysiące szląskich wielkich szpilek, złoty jeden y groszy dwanaście.

Sześćset małych Holenderskich, złotych dwa y groszy puł ósma.

Dwanaście tuzinów czarnych zwierciadełek, złotych trzy y groszy sześć.

Trzydzieści dwa tuzinów mniejszych, złotych pięć y groszy dziesięć.

Dwanaście tuzinów blaszanych okrągłych, złotych sześć.

Dwa tuziny z drwiczkami zawierającymi, złoty jeden y groszy osmnaście.

Dwadzieścia y siedm par szczotek do wełny, złotych dwadzieścia y siedm.

Dziewięć buntów prostych pierścionków, złotych dziewięć.

Drobnych koralików różnego koloru, za złotych piętnaście.

Trzydzieści sztuk rękojeści do szpad drotowych, złotych dziesięć.

Dwa pudełka mosiężnych kiszeczek do haftowania, złotych piętnaście.

Dwa pudełka białego, złotych ośm.

Pół dziewięta tuzina włosianych plotów, złotych sześćdziesiąt y pięć.

Cztery tuziny blaszkowych plotów, złotych dwa.

Dwadzieścia y siedm buntów nożów szpilkowych, złotych piędziesiąt y trzy y groszy trzy.

Trzy sztuki kłódek Gdańskich, złotych cztery.

Trzy sztuki mniejsze, złotych trzy y jeden grosz.

Dziewięć sztuk jeszcze mniejszych, złotych sześć, groszy dwadzieścia y pieniądze cztery.

Sześć sztuk jeszcze mniejszych, złotych trzy y groszy dwanaście.

Półtora tuzina jeszcze mniejszych, złotych ośm.

Jeden tuzin jeszcze mniejszych, złotych cztery y groszy półtrzecia.

Trzy tuziny jeszcze mniejszych, złotych dziesięć.

Dwa tuziny jeszcze mniejszych, złotych pięć y groszy dziewiętnaście.

Szesnaście tysięcy różnych pobielanych ćwieków, taxowano złotych dwadzieścia y dziewięć y groszy pięć.

Jeden bunt snickerskich szneydceygów, złotych cztery y groszy dwadzieścia siedm.

Dwanaście tuzinów złotnickich grabszyk-lów, złotych cztery y groszy dwadzieścia cztery.

Dwie sztuki młotków do nakręcania instrumentów, złoty jeden.

Półpięta bunta cyrulickich instrumentów do szkatułki, złotych dwa, groszy szesnaście y pieniądze trzy.

Dwanaście sztuk spatłów do plastrów, także do języków, złotych dwa y groszy dwanaście.

Troje kleszczów do wrywania zębów, groszy osmnaście.

Czworo nożyczek do postrzygania, po groszy ośm, złoty jeden y groszy dwa.

Cztery sztuki złotnickie do ciągnięcia drotu

Siedm flakczangów do drotu, pięć sztuk szrubstaków, in summa czyni złotych trzy-naście y groszy dwadzieście dwa.

Czternaście tuzinów krzesiwiek, złotych cztery y groszy dwanaście.

Siedm sztuk kraycarów do strzelby, złoty jeden y groszy dwadzieścia sześć.

Półtora tysiąca y sześćdziesiąt pobielanych ćwieków, złotych cztery y groszy czternaście.

Sześć par szczotek do wełny, złotych sześć.

Dziewięć y trzy ćwierci tuzina stołowych łyżek, złotych dwadzieścia sześć.

Dziewięć sztuk dłótek stolarskich, złotych dwa y groszy trzy.

Dwanaście sztuk form do kul lania, złotych dwa y groszy dwanaście.

Trzydzieści y dziewięć sztuk świderków do kołowrótków, złotych trzy y groszy dwadzieścia jeden.

Dziewiętnaście łyżek rogowych, złotych dwa y groszy dziesięć.

Dziewięć sztuk żelaznych form do szrotu lania, złotych trzy y groszy dziewięć.

Troje mosiężnych goździ do piwa, złotych jeden y groszy sześć.

Dziesięć sztuk wielkich szwieckich gnipów, złotych dwa y groszy półtrzyznaście.

Trzy tuziny okózków na szpady, złotych trzy.

Cztery sztuki szwieckich obcegów, złoty jeden y groszy dwadzieścia.

Dwa begcangi do drotu zaginania, groszy szesnaście.

Dwa szrubstaki, złoty jeden y groszy dwadzieścia siedm.

Jeden topor rzeźnicki, złotych dwa y groszy piętnaście.

Trzy bindasze ciesielskie, złotych trzy y groszy piętnaście.

Ośm sztuk bardyszów, złotych cztery y groszy dwadzieścia cztery.

Dziesięć buntów wielkich nożów łotowskich, złotych dwadzieścia sześć y groszy dwadzieścia.

Czterdzieści y dwie sztuki małych, złotych trzy y groszy piętnaście.

Jeden tuzin długich kałamarzów, złoty jeden y groszy dwanaście.

Ośm tysięcy ćwieków drobnych, złotych cztery.

Pięć tysięcy ośmset y pięćdziesiąt mniejszych, złotych siedm.

Dziewięćdziesiąt y pięć różnych kucharskich siekaczy, złotych dwadzieścia y ośm y groszy jedenaście y pieniądze cztery.

Cztery bednarskie karbmasy, złotych dwa y groszy dwadzieścia dziewięć.

Dwa bednarskie ośniki, złoty jeden.

Cztery krzywe snicerskie raszple, złoty jeden y groszy dziesięć.

Dwadzieścia y jeden miedzianych krowich dzwonek, złotych trzy y groszy sześć.

Trzydzieście y siedm sztuk greplów, złotych dziewięć y groszy pięć.

Trzysta y piętnaście funtów faskowey lipskiej stali, po groszy trzy—złotych trzydzieści y jeden y groszy pięć.

Dwie ogrodnicze okowy na łopaty, złotych dwa y groszy dwadzieścia siedm.

Trzydzieści y półtrzecia funta waży jeden garniec żelazny, złotych pięć y groszy dwadzieścia ośm y pieniądze cztery.

Sto y dziesięć sznurów złotych koralów, złotych pięć y groszy piętnaście.

Sto czterdzieści sznurów czerwonych szklanych, złotych trzy.

Szesnaście sznurów złotych wielkich koralów, złoty jeden y groszy dziesięć.

Dwadzieścia y pięć sznurów nakrapianych koralów, złotych siedm y groszy piętnaście.

Pięć sznurów czarnych nakrapianych, złotych szesnaście y groszy ośm.

Półtrzecia tuzina czarnych szklanych pacierek do modlenia się, złotych pięć y groszy piętnaście.

Półtora tuzina większych, złotych dwa y groszy siedm.

Czternaście sznurów agatkowych pacierek do modlenia się, złotych piętnaście y groszy ośm.

Dwa bunt y białych koralów, złotych sześć.

Dwadzieścia y siedm sznurów czerwonych rogowych z tabliczkami koralowemi, złotych dwa y groszy piętnaście.

Czternaście sznurów czerwonych koralów bez tabliczek, złotych sześć.

Trzy tuziny drewnianych paciorków do modlenia się, złotych jeden y groszy piętnaście.

Siedmdziesiąt cztery sztuk różnych zwierciadełek dla cyrulików, złotych dwadzieścia cztery, y groszy siedm y pieniądze trzy.

Pięćdziesiąt y ośm buntów mosiężnych ćwieków, złotych sześćdziesiąt y siedm y groszy dwadzieścia.

Półdwanasta funta mosiężnego drotu, złotych jedenaście y groszy piętnaście.

Jeden tuzin drobnych szpilek, złotych cztery.

Trzy czarne sztuce, złotych dziewięć.

Jedenaście tysięcy prostych szpilek, złotych siedm.

Sześć buntów czarnych nożów Noremberskich po złotych trzy—złotych ośmnaście.

Półtrzecia bunta blaszkowych nożów, złotych siedm y groszy piętnaście.

Szesnaście buntów czarnych koralu na szyję, szklanych, złotych trzydzieści y dziewięć.

Siedmdziesiąt y pięć tysięcy złotych koralików, złotych dwadzieścia y dwa y groszy piętnaście.

Jeden łót pozłotki trzeszczaney, złotych trzy y groszy piętnaście.

Dziewiętnaście tysięcy y pięćset ćwieków szmelcowanych różnych, złotych trzydzieści y dwa y groszy dwadzieścia.

Trzy bunty pierścionków chłopskich, złotych dziesięć y groszy osmnaście.

Dwadzieścia y ośm tuzinów papierowych zwierzadiadełek, złotych siedm y groszy dziesięć.

Szesnaście sztuk małych książek pergaminowych do pisania, złotych trzy.

Pięćdziesiąt y trzy sztuki włosowey stroczi, złotych trzydzieści y trzy y groszy siedmnaście.

Sto pięćdziesiąt y dziewięć sztuk nicianych uplotów, złotych trzydzieści y siedm.

Siedm sztuk blaszkowych uplotów, złotych dwa y groszy dziesięć.

Dwadzieścia sznurów pereł fałszywych, złotych czternaście y groszy dwanaście.

Cztery tysiące y sto kołeczek do firanków, złotych siedmnaście y groszy sześć.

Czterdzieści tuzinów pierścionków chłopskich, złotych dwa y groszy dwadzieścia.

Dwadzieścia y pięć tuzinów pierścionków rogiem przewijanych, złotych trzy y groszy dwadzieścia pięć.

Cztery bunty dzwonek, złotych ośm.

Dziewięć sztuk mosiądzowych szrub do lisztew, złoty jeden y groszy dwadzieścia cztery.

Jeden tuzin goździ do antwasów, złoty jeden y groszy dwadzieścia cztery.

Dziesięć sztuk mosiężnych kołek z windeczkami, złotych dwa.

Pięć sztuk większych, złoty jeden y groszy ośm.

Dwie sztuki mosiężnych kałamarzów, złotych dwa y groszy cztery.

Cztery sztuki mosiężnych czopków do antwasów, złotych trzy y groszy ośm.

Dwadzieścia y jedna sztuka krazburstów dla złotników, złotych cztery y groszy dwadzieścia.

Jeden mosiężny cyrkiel, groszy dwadzieścia y półtrzecia.

Osmnaście tuzinów mosiężnych białogłowskich naparstków, złot. pięć y groszy dwanaście.

Ośm par nożów białych, kościane okładki, złotych szesnaście.

Jedna kamienna książka, złoty jeden y groszy dwa.

Czternaście sztuk prostych składanych nożyków, złotych dwa y groszy dziesięć.

Piętnaście sztuk Holanderskich męzkich nożów, złotych dziewięć.

Ośm par białogłowskich nożyków, złotych sześć y groszy dwanaście.

Dwie sztuki blaszane perspektywy, złotych dwa y groszy cztery.

Cztery sznury żelaznych krawieckich naparstków, złotych siedm y groszy trzynaście.

Trzy tuziny nożnic cyrulickich, złotych piętnaście.

Dwadzieścia buntów kłódek prostych, złotych dwadzieścia ośm.

Dziesięć sztuk trzyganiastych, złotych pięć y groszy dwadzieścia ośm.

Dwa tuziny nożnic do papieru, złotych dziesięć y groszy dwadzieścia cztery.

Sześć tuzinów y jedna sztuka małych, złotych dwadzieścia sześć y groszy sześć.

Jedenaście tuzinów różnych nożyczek papierowych, złotych trzydzieści y jeden y groszy dwadzieścia pięć y pieniądze cztery.

Dziewięć sztuk mosiężnych szczypców do świec, złotych cztery.

Półtrzeci rezy papieru białego, złotych dwanaście y groszy piętnaście.

Szesnaście sztuk nożyczek do papieru, złotych siedm y groszy dwadzieścia y jeden.

Sześć kluczków do nakręcania strzelby, złotych cztery y groszy ośm.

Ośm nożnic do stryżenia owiec, złotych ośm y groszy szesnaście.

Jedenaście sztuk obcęków, złotych trzy y groszy dwadzieścia dwa.

Siedmnaście sztuk krawieckich nożnic, złotych dziesięć.

Sto y jedna sztuka różnych dłotów, złotych dwanaście y groszy trzy y pieniądze trzy.

Jeden tuzin kłódek okrągłych, złotych trzy y groszy sześć.

Trzy tuziny mniejszych, złotych siedm y groszy dziewięć.

Dwadzieścia y siedm tuzinów jeszcze mniejszych, złotych czterdzieści y pięć y groszy trzynaście.

Trzy tuziny jeszcze mniejszych, złotych cztery.

Jeden tuzin jeszcze mniejszych, złoty jeden, groszy siedm y pieniądze trzy.

Półtrzecia tuzina kart Wraclawskich, złotych pięć.

Jeden tuzin skórzanych puzerek do okularów, złotych trzy y groszy osmnaście y pieniądze cztery.

Osm szkatulek okularów Noremberskich, złotych sześć y groszy dwanaście.

Trzy funty białych kościanych grzebieniów, złotych dwadzieścia y jeden.

Dwanaście łotów maści Noremberskiej, złoty jeden y groszy piętnaście.

Dziesięć tuzinów drewnianych puzerek do okularów, złotych pięć.

Pięć sztuk w czerwoney skórze zwierciadł, złotych pięć y groszy dziesięć.

Dwadzieścia y cztery tysiąca igieł prostych, złotych czterdzieści y cztery.

Dwadzieścia y jeden tysiąc podlejszych, złotych trzydzieści y cztery y groszy osmnaście.

Cztery tysiące szwieckich świeków, złotych osm.

Sześć tuzinów żelaznych szczypców, złotych czternaście y groszy dwadzieścia cztery y pieniądze cztery.

Osmset szwieckich szydeł, złotych osm y groszy półósma.

Dwa pudełka białych kiszeczek do haftowania, złotych osm.

Pięć sztuk kamiennych książek, złotych trzy y groszy pięć.

Dwadzieścia y cztery sztuki zwierciadł, złotych dwa y groszy dwadzieścia cztery.

Trzydzieści y siedm sztuk brzytew różnych, złotych pięć.

Osmnaście sztuk rzezaków stolarskich, złoty jeden y groszy dwadzieścia y pieniądze cztery.

Dwadzieścia y siedm sztuk żelaznych cyrkłów, złotych cztery y groszy sześć.

Dwadzieścia y trzy sztuki heblów stolarskich, złotych trzy y groszy piętnaście.

Jeden funt y czternaście łotów słomki, złotych siedm y groszy dwadzieścia.

Sto y jedenaście różnych świderków do kołowrotków, złotych cztery.

Sto y czternaście sztuk bartek różnych, złotych sześćdziesiąt y pięć y groszy pięć.

Cztery laski, złotych sześć.

Piętnaście y pół funta mosiądzu w mozdzierzu, złotych piętnaście y groszy piętnaście.

Jeden wielki nóż łowczemu, złotych siedm y groszy osmnaście.

Jedna mosiądzowa kielnia do wody, złotych dwa.

Jedna miednica, złotych dwa,

Sześć funtów y trzy ćwierci mosiądzu tablicowego, złotych sześć y groszy dwadzieścia półtrzecia.

Dwadzieścia y siedm świderków, złotych siedm.

Pięć trzykonczystych, złoty jeden.

Dziesięć okowanych do wina, złoty jeden.

Trzydzieści pięć okręgów drutu cienkiego, złotych siedmdziesiąt.

Dziewięć set krzemieni do fluntów, złotych dziewięć.

Dwa okręgi styrskiego drótu, złotych sześć.

Dwa małe toczydła, złotych trzy y groszy osmnaście.

Szesnaście funtów stali faskowej, złotych dwa y groszy cztery.

Dwa pręty stali Gdańskiej, złotych pięć.

Pięćset osmdziesiąt y pięć funtów żelaza, złotych czterdzieści y sześć y groszy dwadzieścia półtrzecia.

Jeden bunt łyżek do kuchni, złotych trzy y groszy dwadzieścia pięć.

Dwadzieścia łyżek kucharskich, złotych dwa y groszy dziewięć.

Dziesięć sztuk łyżek do kul lania, złoty jeden y groszy dziewiętnaście.

Trzy tychże, złoty jeden.

Ośm funtów stali styrskiej, złotych dwa.

Dziewiętnaście funtów stali prętowej Gdańskiej, złotych cztery.

Sześć par rur do pistoletów, złotych osmnaście.

Dwa bunty strun do skrzypek, złotych sześć y groszy piętnaście.

Dziewiętnaście sztuk drewnianych puzderek do okularów, groszy dwadzieścia cztery.

Dwadzieścia y dwa skórzanych tych że, złotych pięć.

Czterdzieści y ośm sznurów wodnych pereł, złoty jeden y groszy cztery.

Trzydzieści kart Wraclawskich, złotych dwa.

Półosma bunta drobnych koralików, złotych jedenaście y groszy półosma.

Szesz tysięcy y dziewięćset igieł prostych, złotych czternaście.

Jedna skrzynka grodzkich strun, złoty jeden y groszy dziewięć.

Dziewięćdziesiąt y sześć toczonych kalcedanów, złotych dwa y groszy piętnaście.

Sto sześćdziesiąt y pięć prostych, złotych dwa y groszy piętnaście.

Trzydzieści y dwie sztuki obrazków pargaminowych, złotych sześć.

Sześć buntów y czterdzieści sztuk małych, złotych czterdzieści y dwa y groszy trzynaście y pieniędzy cztery.

Półtora tysiąca ćwieków pobielanych, złoty jeden y groszy dziesięć.

Półtora tysiąca ćwieków szwieckich, złotych trzy.

Cztery brytfany, złotych pięć y groszy piętnaście.

Sześć buntów szwieckich gnipów, złoty jeden y groszy dwadzieścia cztery.

Tysiąc szwieckich ćwieków, złotych dwa y groszy cztery.

Sześć sztuk końskich puszczadeł, złoty jeden y groszy sześć.

Jeden okrąg drótu, złotych dwa y groszy piętnaście.

Piętnaście sztuk pił do piłowania drew, złotych trzydzieści y trzy.

Sześć sztuk łańcuszków pobielanych, złotych cztery.

Półtrzecia pręta stali Styrskiej, złotych dwanaście y groszy piętnaście.

Dwoje alabartów, złotych siedm y groszy czternaście.

Dwadzieścia y cztery sztuki szpad, złotych czterdzieści y dwa y groszy dwanaście.

Pud papierów, z tyłkami, złotych dziewięć y groszy czternaście.

Cztery szable, złotych ośm.

Dwa okrągi cienkiego drótu, złotych cztery.

Jeden żydowski lichtarz, złotych dwa y groszy siedm.

Ośm mosiężnych lichtarzów, złotych sześć y groszy sześć.

Jeden tuzin drewnianych łyżek, złotych ośm.

Czterdzieści y cztery buntów napilników, złotych sto pięćdziesiąt cztery.

Dwie szkatułki do okularów, złoty jeden y groszy osmnaście.

Pięć tuzinów szpikulców, złotych dwa.

Dwie mosiądzowe miednice, złotych dwa y groszy ośnaście.

Dwa polerowanych bakta ków, złotych siedm.

Sto dziewiętnaście kostek do grania, złoty jeden.

Jedna czarna trąba, a druga żółta mosiężna, złotych czternaście.

Jeden bunt odlewanych dzwonek, złotych trzy.

Jedna para pistoletów gwintowych, złotych dwadzieścia y jeden.

Trzydzieści sztuk strugów bendarskich, złotych cztery y groszy piętnaście.

Trzydzieści sztuk skowrod, złotych siedm.

Półtora bunta mosiężnych fujarek, złotych siedm y groszy piętnaście.

Sześć sztuk kucharskich łyżek, złoty jeden y groszy jedenaście y pieniądze cztery.

Siedm pochówek do nożów, groszy czternaście.

Czternaście siekaczów kucharskich, złotych cztery y groszy półdziesiąta.

Trzy czarne świdry, groszy ośnaście.

Siedm bartek ciesielskich, złotych dwa y groszy dwadzieścia siedm y pieniądze trzy.

Jeden bindas ciesielski, złoty jeden y groszy pięć.

Jeden topor ciesielski, złotych dwa y groszy ośnaście y pieniądze cztery.

Dwa topory rzeźniczkie, złotych cztery y groszy dwadzieścia cztery.

Jedna siekiera y jeden bardysz, złoty jeden y groszy dwa y pieniądze ośm.

Trzy żelazne przykrywki na garce, groszy ośnaście.

Cztery długie ciesielskie świdry, złotych dwa y groszy dziesięć.

Piętnaście piłek stolarskich, ośm musatów y dwa ośniki, taxowano złotych ośm y groszy dwanaście.

Czternaście sztuk zwierciadeł różnych, złotych czterdzieści.

Cztery grzebła, złoty jeden y groszy dwa.

Sześć nożnic do owiec, złoty jeden y groszy piętnaście.

Jedna fajerka żelazna, groszy siedmaście.

Siedm wkrępowych skublic do zamykania, groszy dwadzieścia ośm.

Dwa roszy, złoty jeden y groszy dwadzieścia.

Dwie prostych fajerek, złotych dwa.

Sześć nakarek, złotych trzy y groszy piętnaście.

Jeden mały brus, albo toczydło, złoty jeden y groszy dwadzieścia cztery.

Jeden pręt stali Gdańskiej, złotych dwa y groszy piętnaście.

Sześć pobielanych łancuszków do psów, złotych cztery.

Jeden zamek do skrzynie, złoty jeden y groszy piętnaście.

Jedna sikawka drewniana od ognia, złotych dwa y groszy piętnaście.

Piętnaście tuzinów wstążek, złoty jeden y groszy piętnaście.

Dwadzieścia y siedm buncików koralów, złoty jeden y groszy dziewiętnaście.

Sześć trawiastych, złotych trzy y groszy dwadzieścia cztery.

Dwie piły do drew, złotych pięć.

Dwadzieścia funtów w mosiężnych kociołkach, złotych szesnaście.

Siedmaście rosztów, złotych trzydzieści y dwa.

Ośm piłek z obłonkami, złotych dwa y groszy dziesięć.

Trzy klucze do nakręcania strzelby, groszy ośnaście.

Dwie szczotki końskie, złoty jeden y groszy sześć.

Dwie żelazne fajerki, złotych dwa y groszy dziesięć.

Dwie baryły do wina, złotych trzy y groszy piętnaście.

Jeden nóż kowalski, złoty jeden y groszy pięć.

Sześć szcetek błotnych, groszy osmnaście.

Półfunta rogu, groszy półósma.

Jedna para szcetek do wełny, złoty jeden.

Jeden żelazny lichtarz na trzech nogach, groszy dwadzieścia dziewięć.

Trzy takich że, złotych dwa.

Dwadzieścia y dwa drótowych lichtarzóv, złotych cztery y grosz jeden.

Dwa małe moździerzki do pieprzu, złotych cztery y groszy sześć.

Jeden mały mosiężny kuchenny durszlak, złoty jeden y groszy dziewiętnaście.

Jeden mosiężny karaś do wybierania ryb, groszy dziewiętnaście y pieniądze trzy.

Dwanaście sztuk różnych szal do ważenia, złotych piętnaście y groszy piętnaście.

Jedno mosiężne tarło kuchenne, groszy dziewiętnaście y pół.

Trzy przykrywki żelazne, groszy osmnaście.

Dziesięć piłek z obłonkami, złotych trzy.

Dziesięć szydełek w kość oprawnych, złoty jeden.

Dwadzieścia y trzy rymarskich szwajek, złotych cztery y groszy osmnaście.

Jedna para dzianych rękawic, złoty jeden y groszy pięć.

Jedna mosiężna forma do pieczenia, złotych trzy y groszy dziesięć.

Jedna kłódka, groszy dwadzieścia y dwa.

Dwa strugi, złoty jeden y groszy pięć.

Jeden berał obracany, groszy dwadzieścia dziewięć.

Dwa żelaza kusznierskie, złoty jeden y groszy dwadzieścia półtrzęcia.

Jedna żelazna fajerka, groszy półósmnasta.

Jeden moździerzek do papieru, złotych dwa y groszy trzy.

Dwie szalamaie, groszy szesnaście.

Trzynaście igieł do szycia żagłów, groszy dwadzieścia sześć.

Czteryście czterdzieści y cztery sztuk piłek, złotych piętnaście y groszy dwadzieścia trzy y pieniądze trzy.

Jeden szpichlerzowy zamek, złoty jeden y groszy trzynaście.

Jeden roszt, złoty jeden y groszy pięć.

Siedm łyżek kucharskich, groszy dwadzieścia y dwa.

Dwa czarne łańcuszki, groszy dwadzieścia sześć y pieniądze cztery.

Trzy grzebła, groszy dwadzieścia cztery.

Jeden beżmien do ważenia, złotych dwa y groszy dziesięć.

Jeden brytfan, groszy dwadzieścia pięć.

Jedna skowrodka, groszy osmnaście.

Jedna para antab do truny, złoty jeden y groszy dwadzieścia siedm.

Pięć szrubek do zamknięcia, groszy piętnaście.

Jedna żelazna fajerka, groszy siedmnaście y pół.

Ośm sztuk dzwonek do koni, groszy dwadzieścia.

Jedna miednica do golenia, złotych dwa y groszy dwanaście.

Cztery musaty do nożów, groszy dwadzieścia y jeden.

Jedne szalki do ważenia jedwabiu, złoty jeden y groszy ośm.

Jeden roszt, groszy dwadzieścia y trzy.

Siedm dzwonek, groszy dwadzieścia y dwa y pieniądze cztery.

Jedna mosiężna fajerka, złotych dwa y groszy dwa.

Jedna para strzemion, złoty jeden y groszy dwa.

Jedna para niemieckich ostrog, groszy dwadzieścia cztery.

Jeden mosiężny durszlak kuchenny, złotych dwa y groszy cztery.

Jeden roszt groszy dwadzieścia.

Jeden lichtarz żelazny, groszy dziewięć.

Jedna szrotowa rura, złotych cztery y groszy dwadzieścia siedm.

Pięć nahajek, złoty jeden y groszy dwadzieścia.

Jedna skowroda, groszy ośmnaście.

Dwie stare kosy, złoty jeden y groszy sześć.

Jedna piła do piłowania tarcie, złotych dwa y groszy piętnaście.

Jeden kociołek mosiężny, groszy dwadzieścia cztery.

Dwa młotki z kleszczami, złotych dwa y groszy dwadzieścia.

Jeden mniejszy, złoty jeden y grosz jeden.

Jeden kurmaser bednarski, groszy półjednasta.

Dziesięć bartek do drzewa, złotych siedm.

Jeden strug, groszy półczternasta.

Szesnaście szwieckich krawców, złotych dwa y groszy dwadzieścia dziewięć.

Trzy nożnice do stryżenia owiec, groszy dwadzieścia cztery.

Dwie łyszki do lania kul, groszy szesnaście.

Szesnaście bart ciesielskich, złotych jedenaście.

Siedm siekier do drew, złotych cztery y groszy czternaście y pieniędzy cztery.

Dwa bardysze, złoty jeden y groszy pięć y pieniądze trzy.

Dwanaście siekaczy, złotych trzy y groszy dwadzieścia dwa.

Jedna para rur pistoletowych bez szrub, złotych trzy y groszy dwanaście.

Jeden mozdierz, złotych dwa y groszy dwadzieścia jeden.

Jedna forma pojedynkowa do szrotu, groszy jedenaście.

Sześć szczypców żelaznych, złoty jeden y groszy sześć.

Trzy kleszcze, groszy ośmnaście.

Sto trzydzieści funtów żelaznego drotu, złotych czterdzieści y groszy dziesięć.

Jedna księga kamienna, złotych trzy y groszy pięć.

Jedno stare puzdro cyrulickie, złotych pięć.

Dwoje czerwone zwierciadła, złoty jeden y groszy piętnaście.

Jedna para krótkich ruszniczek, złotych pięć.

Jedne nożyce krawieckie, groszy dwadzieścia.

Troje nożyczek prostych, groszy dwadzieścia cztery.

Dwa lichtarze mosiężne, złoty jeden y groszy półósma.

Jeden lichtarz ręczny mosiężny, groszy dziewiętnaście y półgrosza.

Jeden żelazny lichtarz z dwojema rurami, groszy dwadzieścia y dziewięć.

Jedna para szczotek do wełny, złoty jeden.

Trzy kałamarze, groszy półczternasta.

Cztery kłódki, złotych pięć y groszy dwa.

Dwie szruby do zamykania, złoty jeden y groszy jedenaście.

Jedna korzeniowa prochnica, złotych dwa y groszy dwadzieście dwa.

Jedna nieobszyta ryżowa miotłka, groszy czternaście.

Jedna skórzana prochnica, złotych cztery y groszy piętnaście.

Dwadzieścia y pięć sznurów prostych koraliów, złotych trzy.

Dwie miotłki obszyte, złoty jeden y groszy sześć.

Jeden róg myśliwcy, złotych dwa y groszy ośmnaście.

Sześć szczotek do sukien, złotych trzy.

Jeden klucz z rogiem, złoty jeden y groszy dwadzieścia.

Dziesięć sznurów prostych koralów, złotych dwa y groszy piętnaście.

Dwanaście sznurów sercowych koralów, groszy dwadzieścia cztery.

Ośm sznurów złotych okrągłych, groszy dwadzieścia.

Cztery sznury agatkowych paciorków do modlenia się, złotych cztery.

Siedm sznurów szklanych paciorków do modlenia się, złotych dwa y groszy jedenaście.

Jedna lampa y jeden trybularz, złotych trzy y groszy dziesięć.

Jedna trąba mosiężna, złoty jeden y groszy dwanaście.

Dwa małe myśliwce rożki, złotych dwa y groszy dwadzieścia dwa.

Jeden rożek z kluczem do nakręcania, złoty jeden y groszy półkośma.

Jedna mosiężna prochowiczka, złotych dwa.

Jeden rożek do prochu, groszy dwanaście.

Ośm małych szczotek prostych do czesania głowy, złoty jeden y groszy sześć.

Dwie w plis oprawne, groszy dwadzieścia y pięć.

Dziewięć rogowych sztucców do zębów, złoty jeden y groszy piętnaście.

Dwa tuziny drewnianych paciorków do modlenia się, groszy dwadzieścia y ośm.

Dwanaście sznurów z tabliczkami czerwonych koralików, groszy dwadzieścia cztery.

Jedno wędzidło do konia, groszy dwadzieścia półtrzecia.

Kołek do zapon, za złoty y groszy piętnaście.

Jedno czarne zwierciadło, złoty jeden y groszy dwadzieścia jeden.

Jedno zwierciadło mniejsze, złoty jeden y groszy dwanaście.

Dwa tuziny drewnianych paciorków do modlenia się, groszy dwadzieścia y ośm.

Siedmdziesiąt y jedna sztuka różnych nożyc, złotych dwanaście.

Sto pięćdziesiąt y sześć sztuk różnych kłodek, złotych pięćdziesiąt.

Jedenaście tuzinów nicianych uplotów, złotych trzydzieści.

Dwadzieścia sztuk włosowej stroczi, złotych dwanaście.

Sześć tuzinów żelaznych szpikulców, złotych dwa.

Cztery tysiące różnych pobielanych ćwieków, złotych sześćdziesiąt y cztery.

Piętnaście buntów ćwieków szmelcowanych, złotych trzydzieści y ośm.

Dwa bunty dzwonek, złotych pięć.

Siedm sztuk musatów, złotych dwa.

Pięć tysięcy ćwieków szwieckich, złotych dziesięć y groszy dwadzieścia.

Jedenaście buntów siekaczów, złotych dwadzieścia y groszy trzy y pieniędzy cztery.

Trzydzieści tuzinów kłodek okrągłych, złotych dwadzieścia y trzy y groszy dwadzieście dwa.

Dwa alabardy, złotych siedm y groszy dwa.

Jedno kusznierskie żelazo, groszy dwadzieścia sześć y pieniądze cztery.

Dziesięć nahajek, złotych trzy y groszy dziesięć.

Ośm buntów nożów szpilkowych, złotych piętnaście y groszy dwadzieścia dwa.

Jedna para garbarskich graplów, złoty jeden y groszy sześć.

Dwadzieścia cztery sztuki drewnianych piasecznic, złotych cztery y groszy sześć.

Półdziewięta tuzina grzebieniów w puzderkach, złotych dwadzieścia y trzy y groszy dwadzieścia dwa.

Pięć rur szrotowych, złotych dwadzieścia cztery y groszy piętnaście.

Trzydzieści trzy sztuki szpad nieoprawnych, złotych pięćdziesiąt siedm y groszy sześć.

Sześć sztuk zwierciadeł, złotych piętnaście y groszy dwadzieścia sześć.

Półósma bunta mosiężnych lichtarzów, złotych trzydzieści pięć y groszy osmnaście y pieniędzy cztery.

Cztery lampy y kadzielnica, złotych dwadzieścia.

Dwa mosiężne kociołki do święconey wody, złoty jeden y groszy półósma.

Trzy sztuki mosiężne żydowskie lichtarze, złotych sześć y groszy piętnaście.

Pięć miednic cyrulickich wywieszanych, złotych czternaście y groszy osmnaście.

Jeden myśliwczy róg, złotych dwa y groszy szesnaście.

Cztery mosiężne lichtarze drótowe, złotych siedm.

Tysiąc pobielanych ówieków, złotych dwa y groszy dwadzieścia siedm.

Dwa bunty sierpów, złotych sześć.

Dziesięć funtów mosiężney blachy, złotych dziesięć.

Jeden zamek kościelny wielki, złotych dwa naście.

Cztery bunty ośników krzywych, złotych czternaście.

Dwadzieścia y ósm sztuk różnych pił do drew, złotych siedmdziesiąt y trzy y groszy dwadzieścia sześć.

Czterdzieści cztery buntów napilników, złotych sto dwadzieścia y sześć.

Buntów cztery piłek stolarskich, złotych czternaście.

Cztery kółka żelaznego drótu, złotych dziesięć.

Cztery pary starych nożów, złotych trzy.

Dziewięćdziesiąt sztuk łyżek kucharskich, złotych dziewiętnaście y groszy szesnaście, y pieniędzy cztery.

Cztery bunty szwieckich krawaczów, złotych czternaście.

Dziesięć funtów prochu, złotych trzy y groszy dziesięć.

Osmnaście sztuk krawieckich nożyc, złotych dwanaście y groszy ósm.

Dziewięć sztuk małych szwieckich krawaczów, złoty jeden y groszy dwadzieścia cztery.

Dwa tysiąca szlaskich szpilek, złotych siedm.

Trzy naście sztuk musatów, złotych dwa.

Dwie małe szatne szczotki, złoty jeden y groszy osmnaście.

Troje kart do grania, groszy dziesięć.

Jedno wędziłło dla konia, groszy dwadzieścia półtrzecia.

Czternaście sztuk kulków do pierogów, złoty jeden y groszy piętnaście.

Dwa tuziny tareczek, złoty jeden.

Dwadzieścia sztuk siekier do drew, złotych czternaście.

Trzydzieści dziewięć bartek różnych, złotych dwadzieścia cztery y groszy piętnaście.

Dwadzieścia pięć młynarskich bartek, złotych dwadzieścia cztery y groszy piętnaście.

Sześć liber regałowego papieru, złotych ósm y groszy dwanaście.

Osmnaście tuzinów Wraclawskich kart, złotych trzydzieści.

Szesnaście par szczotek do wełny, złotych szesnaście.

Dwa tuziny szpilek, złotych szesnaście.

Jeden funt trapkowego mosiądzu, złoty jeden.

Dziewięć małych cienkich trzciniek, złotych cztery.

Osmnaście kótów maści Noremberskiej, złotych trzy.

Dwa bunty pudełek małych, groszy dziesięć.

Dwadzieścia pięć tysięcy Wraclawskich szpilek, złotych ósm y groszy dwadzieścia półtrzecia.

Cztery pochewki do nożów, groszy ósm.

Półfunta krazburtu dla złotników, złot. dwa.
Dwa tuziny rogowych grzebieniów, złotych
cztery.

Sto pięćdziesiąt małych pargaminowych
obrazków, złotych dziesięć y groszy piętnaście.

Dwa tysiąca krzywych szydeł, złotych dwa-
dzieścia trzy y groszy dziesięć.

Jedenaście funtów grubego mosiężnego drótu,
złotych dziesięć y groszy dwadzieścia siedm.

Dwa tysiąca wędek do ryb, złotych dwa.

Dwadzieścia pięć rymarskich szydeł, groszy
dziesięć.

Dwieście szydeł szwieckich, złotych dwa
y groszy dwanaście.

Pięć set ówieków szwieckich wielkich, złoty
jeden y groszy półośma.

Cztery bunty pierścionków chłopskich, zło-
tych trzynaście y groszy ośmnaście.

Siedm buntów pierścionków rogiem przepla-
tanych, złotych dwadzieścia trzy y groszy
dwadzieścia cztery.

Sześć kółek kuchennych do pirogów, groszy
dwadzieścia jeden.

Siedmnaście sznurów alabastrowych perek
złotych dwanaście y groszy ośm.

Sześć buntów pierścionków, złotych dwa-
dzieścia y groszy dwanaście.

Trzy bunty mosiądzowych, złotych ośm.

Dziewiętnaście sztuk różnych szal do waże-
nia, złotych czterdzieści y jeden.

Jedna sikawka do kamina zalewać ogień,
złotych dwa y groszy piętnaście.

Ośmdziesiąt y pięć sztuk nieobsztych ryżo-
wych miotełek, złotych czterdzieści dwa y groszy
półszesnasta.

Trzy sztuki szalek do jedwabia, złoty jeden
y groszy ośm.

Trzy obrazki, albo raczey kontrefekty, zło-
tych siedm y groszy piętnaście.

Sześć par przątek do trzewików, złoty je-
den y groszy dwanaście.

Siedmnaście wałków blaszki, złotych dwa
y groszy piętnaście.

Jedna para gwintowych pistoletów, złotych
dwadzieścia y trzy.

Różnego szmelcu, złotych dwadzieścia cztery.
Mosiężnych kurków y lichtarz, złotych dzie-
więć.

Siedmnaście sztuk półtyneków, złotych pięt-
naście y groszy dwadzieścia cztery.

Sześć buntów pudełek, złoty jeden.

Ośm tuzinów zwierciadełek, złoty jeden y
groszy dziesięć.

Półkopy szczotek błotnych, złotych dwa.

Jedno działko, złotych siedm.

Dwadzieścia sześć arkuszów szpilek, złoty
jeden y groszy dziesięć.

Dwadzieścia dziewięć arkuszów, złot. ośm.

Cztery tysiące szpilek, złotych dwa.

Dwanaście sztuk długich kałamarzów, złoty
jeden y groszy dwanaście.

Dziewięć sztuk rogowych, złoty jeden y
groszy dwanaście.

Siedmnaście sztuk baryłek, złoty jeden y
groszy dwadzieścia jeden.

Piętnaście buntów rogowych pierścionków,
złotych dwa y groszy piętnaście.

Dziesięć rogowych prostych grzebieniów,
złoty jeden y groszy dwanaście.

Półtrzecia tysiąca igieł kusznierskich y
szwieckich, złotych dwadzieścia.

Trzy bunty dzwonek do ptaków, złotych
pięć.

Siedm buntów ówieków mosiężnych, złotych
ośm y groszy dwanaście.

Dziesięć tuzinów y pół tuzina cymbałowych
strun, złotych jedenaście y groszy trzy.

Trzy pary bursztynowych nożów, złotych
dwanaście.

Trzynaście par stołowych nożów, złotych
trzy y groszy dwadzieścia siedm.

Trzy pary francuskich nożyków, złotych trzy.

Dziesięć buntów nożów blaszkowych, złotych trzydzieści trzy y groszy dwadzieścia.

Trzy bunty szmelcu, złotych sześć.

Ośmnaście scizoryków, złotych siedm y groszy sześć.

Białego szmelcu, złotych ośm y groszy dwadzieścia.

Trzysta szwieckich igieł; czterysta szwieckich szydek; dziesięć tuzinów naparstków; pięć set ćwieczków; dwieście większych y innych drobiazgów—to wszystko szacowano złotych czternaście.

Żelaznych goździ, nożów y szpilek, za złotych pięć.

Dwadzieścia y dziewięć sztuk miednic mosiężnych, złotych trzydzieści y cztery.

Dwadzieścia y pięć funtów tabliczkowego mosiądzu, złotych dwadzieścia pięć.

Różnego gatunku kłódki, złotych pięćdziesiąt y jeden.

Sto y ośm sztuk stolarskich świdrów, złotych dwa.

Sześć sztuk pobielanych łańcuszków dla psów, złotych cztery.

Trzyście par starych kołowych pistoletów, złotych sto trzydzieści.

Dziesięć sztuk piłek do rzeźniania, złotych trzy y groszy pięćnaście.

Sto trzydzieści y cztery funty starego cebulnego nasienia, złotych sto siedmnaście.

Dwadzieścia cztery tuzinów drewnianych żyłek, złotych sześć y groszy dwanaście.

Zwierciadełek, złotych pięć y groszy pięćnaście.

Różnych gwoździ żelaznych, złotych trzydzieście trzy y groszy dwadzieścia sześć.

Trzydzieści żelaznych przykrywek na garce, złotych sześć y groszy dziewięć.

Sześć żelaznych rynek, złotych dwa.

Dwadzieścia buntów złotnickich tyglów glinianych, złotych trzy y groszy dziesięć.

Trzysta rogu na latarni, złotych trzydzieści. Jeden bunt drewnianych goździ do piwa, groszy dziesięć.

Sześć sztuk fordymentów do szpad niepolerowanych, złotych sześć y groszy dwanaście.

Szesnaście sztuk błotnych szczotek, złoty jeden y groszy ośmnaście.

Trzydzieści trzy okrągów żelaznego grubego drótu, złotych czterdzieści ośm y groszy dwanaście.

Dwa pręty stali Gdańskiej, złotych cztery y groszy ośmnaście.

Jeden zamek do szpichlerza, złoty jeden y groszy dwadzieścia trzy.

Czterdzieści dwa funtów prętowej Gdańskiej stali, złotych czternaście.

Dwadzieścia dwa funty Styrskiej stali, złotych cztery y groszy dwanaście.

Pół funta mosiężnego drótu, groszy trzynaście.

Trzy garce żelazne, złotych dwadzieścia cztery.

Siedmset pięćdziesiąt y dziewięć sztuk kos, złotych pięćset y szesnaście y groszy trzy.

Dwa centnary Gdańskiej stali, złotych trzydzieści y siedm.

Cztery funty jedwabiu krawieckiego, złotych sześćdziesiąt.

Dziesięć sztuk złocistych pochewek do nożów, złotych dwa.

Dwa tuziny kłódek małych Gdańskich, złoty jeden y groszy ośmnaście.

Dwie szale do ważenia, złotych siedm y groszy pięćnaście.

Cztery tysiące drobnych agacików, złotych sześć y groszy dwa.

Trzy funty drótu do rękojeści szpadnych, złotych pięć.

Pięć tuzinów y cztery sztuki mosiężnych piórek do pisania, złotych trzy y groszy dwadzieścia cztery y pieniądze cztery.

Ośm buntów pilek stolarskich różnych, złotych dwadzieścia ośm.

Sześćdziesiąt y ośm funtów mosiężnego drótu, złotych pięćdziesiąt y jeden.

Dwie kłotki graniaste z łańcuszkami, złotych dwa y groszy dwadzieścia dwa.

Trzy bunt y blaszkowych nożów, złotych dziesięć y groszy trzy.

Dwoje okularów do prochu, złoty jeden y groszy ośm.

Summa wszystkich towarów, taxowanych na srebrną monetę, czyni *złotych pięć tysięcy dziewięćset dwadzieścia y jeden y groszy dwadzieścia siedm y pieniądze cztery.*

F a n t y:

Jeden płaszcz czarny palemitowy, taxowany na szelągi, złotych pięćdziesiąt.

Jedna suknia czarna teyże materiej, złotych dwadzieścia.

Jeden kaftan karmazynkowy czarny, złotych dziesięć.

Dwoje pluder palamitowych, taxowano oboje złotych dwadzieścia pięć.

Jedna suknia świsty czarney, złotych trzydzieści.

Jedna suknia stara z koletem podróżna, złotych dwadzieścia siedm.

Dwa kapelusze stare czarne, złotych sześć.

Jedna wilczura stara podróżna, złotych pięćnaście.

Jedne pludry łosie, złotych dwadzieścia.

Jeden sukienny płaszcz y jedna suknia, taxowane złotych pięćdziesiąt.

Jedna kolasa skórzana kowana z koniem, taxowano złotych sto ośmdziesiąt.

Z a s t a w a.

Czara srebrna biała z nakrywką jego mości pana Heliasza Krasowskiego—raycy Wileńskiego, zastawiona we złotych szelągami trzech

et siedmudziesiąt dwu y groszy dwudziestu dwu, przy której zastawie y cerograf pana raycy znajduje się.

Jeden lichtarz srebrny zastawny jego mości pana Rajeckiego—marszałka Lidzkiego, na szelągi we złotych czterdziestu.

Długi pewne nieboszczykowi Janowi Potowi winne, mianowicie:

Pan Jan Hutman, złotych pięćdziesiąt dwa y groszy dwadzieścia siedm y pieniądze dziewięć.

Pan Jerzy Szewel—rymarz, złotych dwieście dwadzieścia jeden y groszy siedm.

Pan Paweł Urbanowicz—winnik, złotych czterysta dwadzieścia.

Pan Bizyng—pocztarz, złotych trzy y groszy czternaście.

Imć pan Kostrowicki—burmistrz, złotych pięć.

Pan Marcin Farn—winnik, złotych dwadzieścia siedm.

Pan Pisarowicz—xiądz Saski, złotych czterdzieści jeden y groszy y pieniądze dziewięć.

Imć pan Rychter—burmistrz Wileński, złotych dwadzieścia sześć.

Pan Jan Gorgius, złotych sześćdziesiąt, groszy trzy y pieniądze trzy.

Jachim krawiec, złotych pięćnaście.

Krzysztof Klanowski, kował, złotych dwa.

Imć pan Bartłomiej Cynaki—sekretarz jego królewskiej mości, burmistrz Wileński, złotych sto trzydzieści dwa y groszy sześć.

Jego mości xiądz przeor Głęboccki, złotych sto y siedm.

Pan Adam Bejer, złotych siedmudziesiąt y dziewięć.

Pan Hendrych Tim, złotych ośmdziesiąt y groszy trzynastie.

Pan Michał Bejer, srebrney monety złotych tysiąc trzysta sześćdziesiąt y groszy dwa-

dzieścia sześć, a na szelągi rachując, złotych dwa tysiąca piędziesiąt dziewięć y groszy dwanaście y pieniądze dziewięć.

Pan Stephan Symonowicz, złotych trzydzieści pięć y groszy dwadzieścia siedm.

Pan Jan Feltner, złotych dwadzieścia ośm, grosz jeden y pieniądze dziewięć.

Pan Stephan Kuszelicz, złotych siedm y groszy czternaście.

Andrzej Styner, w Tylży kupiec, złotych dwa, groszy dwanaście y pieniądze dziewięć.

Pan Jan Desaus, złotych sześć, groszy dwanaście y pieniądze dziewięć.

Pan Jachim Trojanowicz, złotych dwieście dziewiędziesiąt dziewięć y groszy piętnaście.

Jegomość pan generał Kryszpin, złotych dwieście dziewięćdziesiąt.

Jegomość pan Arnolph Zaleski, złotych piętnaście.

Alexander kramarz, groszy piętnaście.

Pan Pissarski, złotych trzy.

Pan Matyasz od jegomości pana Cynakiego, złotych szesnaście.

Pan Wagner, złoty jeden.

Kazimierz, złoty jeden.

Michał Karetnik, złotych trzy y groszy dwadzieścia jeden.

Xiądz Władysław—kapelan jego mości xiędza biskupa, złotych pięć.

Fedel żyd, złotych trzy.

Imć pan Jan Pawłowicz—ławnik Wileński, złotych dziesięć.

Imć pan Franciszek Burba—rayca Wileński, złotych dwadzieścia trzy.

Pan Matyasz—złotnik, złotych czterdzieści. Jego mość pan Szcycik Zaleski—burmistrz Wileński, złotych dwa.

Moyżesz, żyd stary, złotych siedm y groszy dziesięć.

Niemiecki blacharz, złotych dwanaście y groszy piętnaście.

Pan Mogilnicki—organist, złotych dwa.

Pan Laneberk, złotych dwa.

Jego mość pan Szperkowicz—sekretarz jego królewskiej mości, burmistrz Wileński, złotych dziesięć.

Jego mość pan Romanowicz—burmistrz, złotych trzy y groszy piętnaście.

Pan Jan Gerhard—cukiernik, złotych siedm y groszy pięć.

Xiądz Brendius—jezuita, niemiec, collegium świętego Jana, złotych czterdzieści y sześć.

Od ojców bernardynów niemiec Bernardyn, złotych dziesięć.

Pan Zachariasz Bez, złotych trzy.

Pan Jan Loman, złotych trzy.

Pan major Brems, złotych trzydzieści dwa y groszy dwadzieścia pięć.

Pan Sokołowski młody, złotych dwanaście y groszy dwanaście.

Pan Sokołowski stary, złotych dwa y groszy dwadzieścia.

Pan Zygmuntowicz—przewoznik, złotych sześć y groszy dwadzieścia.

Pan Piotr Szreyder—pasamannik, złotych trzydzieści.

Pan Glower, u paniey Feltnerowey mieszka, złotych sześć y groszy dziesięć.

Pan Szmaliński w zamku, złotych piętnaście y groszy piętnaście.

Pan Negowicz, złotych cztery.

Pan Appel, groszy dwadzieścia cztery.

Jegomość pan Plater—pułkownik, złot. sześć.

Imć pan Konstantynowicz—rayca, złotych pięć y groszy dwadzieścia dwa y pieniądze dziewięć.

Jegomość pan Zahorski—pisarz, złotych pięć y groszy dwadzieścia.

Pan Ronowicz, sługa jego mości pana Tyzenhauza, złotych trzy.

Jegomość xiądz Woronowicz—pisarz duchowny, złotych dwadzieścia.

Pan Michał Bejer, złotych ośmnaście.

Jego mość pan Ilnatowicz—rayca, złotych dziesięć.

Imć pan Piotr Procewicz—rayca, złotych pięćdziesiąt y groszy dwadzieścia ośm.

Jego mość pan Ambrożewicz. złotych ośm y groszy piętnaście.

Pan Alexander Czerniewski, podstoli Wileński, złoty jeden y groszy sześć.

Imć pan Rudnak—rayca, złotych ośm y groszy ośmnaście.

Jegomości pana Kurowicza podpisek, złotych dwa.

Pan Jan Szreder—pisarz na poczcie, złotych cztery y groszy dwadzieścia cztery.

Xiądz bernardyn z Trok, złotych pięć y groszy piętnaście.

Imć pan Antonowicz, złotych cztery y groszy dwadzieścia cztery.

Imć pan Jan Sztrunk, złotych cztery.

Pani Antonowa Zachryczowa, kramarka, złotych trzy y groszy dwadzieścia.

Pani Reina Wasilowa, kramarka, złotych trzy y groszy dwadzieścia.

Żyd Moyzesz Łazarowi z, srebrney monety złotych sto pięćdziesiąt y jeden, szelągami złotych dwieście pięćdziesiąt sześć y groszy dwadzieścia. Summa czyni złotych

Długi niepewne, temusz nieboszczykowi panu Janowi Pottowi należące, mianowicie:

Pan Dawid Pacukiewicz, złotych sto y jeden y groszy trzy.

Pan Egidius Werderman. złotych dwieście trzydzieści dziewięć y groszy dwadzieścia cztery.

Peter Dyskewicz, złotych pięćdziesiąt dwa y groszy siedm y pieniądze dziewięć.

Pani Bazyłowa, kramarka, złotych dwadzieścia pięć y groszy dwadzieścia cztery y pieniądze dziewięć.

Pan Marcin Rein, złotych trzy y groszy czternaście.

Moyzesz żyd stary, złoty jeden y groszy sześć.

Samuel Alexandrowicz, złotych trzy y groszy ośmnaście.

Jakób Marton, złotych czternaście.

Moyzesz żyd Tratalewicz, złotych trzydzieści.

Michał Haderman, złotych pięć.

Stary niemiecki miecznik, złotych pięć y groszy dwadzieścia.

Gdański łożownik, mieszka w kamienicy jego mości xiędza biskupa, złotych sześć.

Haftelniczka, złotych ośm y groszy dwadzieścia pięć.

Pan Gniewkowski, złotych trzy.

Krzysztoph Libek, złotych czterdzieści ośm y groszy dwadzieścia trzy.

Pan Antoni Desaus, złotych ośmdziesiąt ośm y groszy trzynaście

Pan Jan Hembsing, złotych dwadzieścia dwa y groszy dwadzieścia dziewięć.

Berent Lersz, krawiec, złotych dwadzieścia y groszy dwadzieścia pięć.

Pan pułkownik Bokum, złotych czterdzieści pięć y groszy sześć.

Pan Stephan Szpakowski, złotych dwadzieścia siedm y groszy pięć.

Pan Klaudy Wentior, francus, srebrney monety złotych sześćdziesiąt trzy y groszy sześćnaście, a szelągami uczyni złotych sto y pięć złotych, groszy dwadzieścia sześć y pieniądze trzy.

Pan Reinold Gordon z Kieydan, złotych sto dwadzieścia pięć y groszy szesnaście.

Andrzej, slosarz, złotych jedenaście.

Stephan Taber, złotych sto ośmdziesiąt dziewięć y groszy trzy.

Pan Jakub Desaus, złotych siedmset dwadzieścia y groszy dziewięćnaście y pół grosza.

Szmel żyd, złotych pięćset.

Kowal przy Wileńskiej bramie mieszkający, złotych sześć y groszy piętnaście.

Samuel Szurek, złotych dwa.

Niemiecki iglarz, złotych trzydzieści y siedm.

Pan Dobroziński, sługa od jego mości pana Jerzego Tyzenhauza, miecznego wielkiego xięstwa Litewskiego, złoty jeden y groszy piętnaście.

Krzysztofh Steinberger, złotych piętnaście.

Gabriel Brendius — kantor Kowieński, złotych ośm y groszy piętnaście.

Hirspos, żyd, złotych ośm y groszy dwadzieścia cztery.

Ogrodnik jegomości pana Barsotego, złotych dziewięć y groszy piętnaście.

Jerzy Nizner, białoskórnik, złotych piędziesiąt trzy.

Cyrulik niemiecki od jego mości pana hetmana, złoty jeden y groszy piętnaście.

Jegomość pan Szemet—podkomorzy Derbski, złotych trzydzieści dwa y groszy ośmnaście.

Jegomość Rudomina, złotych sześćdziesiąt.

Imię pan Tulkiewicz—rayca, złotych czterdzieści.

Siodlarka u pana Afanasa, złotych dwa.

Walerian Szpuk Szott, złotych siedmnaście.

Pani jedna, złotych cztery.

Pan Zebeltowski, złotych cztery y groszy piętnaście.

Pan Kopiński, złotych trzy.

Pan Jakub Ramsz, groszy dwadzieścia dwa.

Niemiecki stary miecznik, złotych siedm.

Pan Alexander Zawisza, złotych pięć.

Summa długów niepewnych czerwonomi szelągami, złotych dwa tysiąca sześćset siedmdziesiąt, groszy czternaście y pieniedzy trzy.

Długi, co komu winien nieboszyk srebrną monetą, mianowicie:

Jegomości panu Jerzemu Tyzenhauzowi, miecznemu wielkiego xięstwa Litewskiego, złotych trzysta pięćdziesiąt cztery y groszy dwadzieścia dziewięć.

Jegomości panu Piotrowi Procewiczowi, złotych dwa tysiąca czterysta sześćdziesiąt.

Panu Egidiusowi Pottowi z Królewca, złotych trzy tysiące sześćset dwadzieścia sześć y grosz jeden y pieniedzy dwanaście.

Moyżeszowi Jakubowiczowi, żydowi z Kleypedy, złotych dwa tysiąca dziewięćset sześćdziesiąt jeden y grosz jeden.

Panu Laurenzowi Heusdensowi z Królewca, złotych trzysta siedmdziesiąt y groszy dwadzieścia ośm.

Panu Janowi Heldowi z Libeku, złotych czterysta pięćdziesiąt dwa y groszy dziewięć.

Panu Ernestowi Hirszfeltowi z Kowna, złotych trzysta dwadzieścia dziewięć y groszy dwadzieścia dwa.

Panu Pawłowi Szmausowi z Jnrborcka, złotych sto siedmdziesiąt dwa y groszy czternaście.

Panu Adamowi Nessowi, czerworemi szelągami złotych sto ośmdziesiąt, facit srebrną monetą złotych sto ośm.

Panu Erasnowi Folgnadowi z Wrocławia, złotych trzysta y trzy.

Panu Marcinowi y Krystianowi Kolbergom ze Gdańska, złotych dwadzieścia dziewięć, groszy cztery y pieniedzy dziewięć.

Panu kapitanowi Jerzemu Cukiernagielowi, czerwonomi szelągami złotych sto trzydzieści ośm y groszy dziewięćnaście, a srebrną monetą facit złotych ośmdziesiąt trzy, groszy pięć y pieniedzy dziewięć.

Panu Symonowi Szmalowi, czerwonomi szelągami złotych siedmnaście y groszy szes-

naście, a srebrną monetą uczyni złotych dziewięć, groszy piętnaście y pieniędzy dziewięć.

Panu Danielowi Hermanowi, czerwonymi szelągami złotych czterdzieści siedm, a na srebrną monetą facit złotych sto dwadzieścia ośm y groszy sześć.

Krzysztofu, rybakowi, czerwonymi szelągami złotych dwadzieścia pół ósma, co na srebrną monetę uczyni złotych szesnaście y groszy piętnaście.

Panu Janowi Szlagemanowi, czerwonymi szelągami złotych czternaście y groszy dwadzieścia dwa, co srebrną monetą uczyni złotych ośm y groszy dwadzieścia pięć.

Panu Janowi Buchnerowi, czerwonymi szelągami złotych dwadzieścia sześć y groszy dwadzieścia pięć. Na tę summę imci doszło złotych sześć y groszy dwadzieścia. Restat imci złotych dwanaście y groszy trzy.

Panu Janowi Feltnerowi, czerwonymi szelągami złotych dwadzieścia ośm y groszy półtora, co srebrną monetą czyni złotych szesnaście y groszy dwadzieścia sześć.

Jerzemu towarzyszowi, srebrną monetą złotych sto osmdziesiąt.

Chłopcowi Krzysztofowi, który lata swe wysługuje, złotych sto dwadzieścia.

Kucharce za rok złotych szesnaście y groszy piętnaście.

Panu Grzegorzowi Hapanowiczowi, złotych osmnaście.

Summa wszystkich długów, złotych jedenaście tysięcy sześćset siedmdziesiąt y ośm, groszy dziesięć y pieniądze trzy.

Przypowiadanie różnych osób.

Po skończeniu tego inwentarza szlachetny pan Piotr Procewicz — rayca Wileński, czynił indykacją do wszelakich dobr y towarów pozostałych nieboszyka Jana Potta, mieszczanina kupca Wileńskiego, o dług dwa tysiąca czterysta sześćdziesiąt dobrą srebrną monetą, talar po złotych trzy rachując, wyżej w inwentarzu pomieniony.

Item pan Egidius Pott, mieszczanin kupiec Królewiecki, czynił indykacją to tychże towarów y dobr pozostałych po Janie Pocie, bracie rodzonym swoim, o dług złotych trzy tysiące sześćset dwadzieścia sześć y grosz jeden y pieniądze dwanaście, dobrą srebrną monetą nieboszykowi dany.

Item Moyżesz Jakubowicz, żyd z Klepedy, przypowiadał się o dług dobrej srebrnej monety złotych dwa tysiąca dziewięć set sześćdziesiąt y jeden y jeden grosz do wszelakich dobr nieboszyka Jana Potta.

Item Jerzy Lange, kramarz, przypowiadał się o zasłużone swe, o złotych osmdziesiąt dobrą srebrną monetą do wszelakich dobr y towarów pozostałych nieboszyka pana swego.

Item Krzysztofh chłopiec, także o zasłużone swe złotych sto dwadzieścia dobrą srebrną monetą, któremu lata znówione wychodzą. do dobr tegoż pana swego przypowiadał się.

Item Katharzyna, kucharka, także o zasłużone swe na rok, o złotych szesnaście y groszy piętnaście, do tych że dobr przypowiadała się.

Co wszystko jest do xiąg burmistrzowskich y radzieckich Wileńskich zapisano.

1672 г. Мая 29-го дня.

Изъ книги № 12, за 1672 г., л. 36.

96. Мирюлюбивая сдѣлка между митрополитомъ Кіевскимъ Гаврииломъ Колендою и маршалкомъ Лидскимъ Раецкимъ о плацахъ въ г. Вильнѣ.

Кіевскій митрополитъ Коленда позволилъ было двумъ мѣщанамъ поселиться на 2-хъ церковныхъ плацахъ возлѣ Св. Покрова, Лидскій маршалокъ Раецкій учинилъ противъ митрополита искъ. По рассмотрѣніи документовъ оказалось, что спорные

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ второго, мѣсяца Іюня первого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводства, земль и повѣтовъ на рокъ теперешній тысяча шестьсотъ семьдесятъ второй обранными, постановившимъ очевидно у суду въ Возѣ превелебный его милость всендзь Кгабриель Коленда—архіепископъ, метрополита Кіевскій, Галицкій и всея Руси, и его милость всендзь Циприянъ Жоховскій—коадьюторъ той же метрополіи, оповѣдалъ, поклалъ и призналъ листъ свой добровольный вѣчистый угодливый записъ, на речъ въ немъ ниже помененую даный и належачій его милости пану Теофилу Дунину зъ Раецъ Раецкому—маршалку Лидскому, просечи насъ суду, абы тотъ листъ записъ былъ до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ уписанъ, который уписуючи въ книги слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Ja Gabryel Kołęda—archiepiskop, metropolita Kijowski, Halicki y wszystkiew Rusi, y ja Cypryan Żochowski—koadjutor teyże metropolii, czyniemy wiadomo. y zeznawamy tym naszym listem dobrowolnym wieczysto ugodliwym zapisem, komuby o tym terazniejszego

плацы были куплены Раецкимъ и составляютъ его собственность. Вслѣдствіе этого митрополитъ и отказывается отъ спорныхъ плацовъ, признаетъ ихъ дѣйствительно принадлежащими истцу.

y napotym będącego wieku ludziom wiedzieć potrzeba było, iż co po ruinie miasta Wileńskiego przez Moskwę oyciec protopop nasz Roman Rożyc, według dawnego zwyczaju zadowoląc placы, cerkwiom należące, różnym osobom dla budowania domów, z płaceniem cunszów, między którymi mieszczanom dwom, jednemu Januszowi Heydukowi, drugiemu Jerzemu Dzwonnikowi, pobudować się pozwolił, o które te dwa place, jako y trzeci, na którym przed tym dom Bielikowiczowski był, a teraz Piotr stolarz za pozwoleniem naszym mieszka, wielmożny jegomość pan Theofil Dunin z Rajec Rajeckі—marszałek Lidzki, mieniąc sobie expulsa, a zatym jakoby odpowiedź y pochwałkę uczynioną, intentował mi przed sąd ziemski Wileński w roku terazniejszym tysiąc sześćset siedmziesiąt wtórym na roki trzykrólskie aktią, od którego dekretu gdy za apelatią, przez plenipotentów moich uroszczoną, w pewnych punktach w tym dekrecie ziemskim wyrażonych, w tym że roku przed sąd główny trybunalny wytoczyła się ta sprawa, tam na ten czas, nie zawodząc się w dalsze terminy prawne, za włożeniem się w tę sprawę ichmość panów przyjacioł zobopolnych, a za wynalazkiem ichmościów takowego między nami sposobu, ponieważ się to s pokazanych przez imści pana marszałka

Lidzkiego słuźnych y prawnych dokumentów okazało, że te dwa placu, gdzie teraz Heyduk y Dzwonnik mieyszkają, a przed tym jeden plac Konstantynowski był, do kamienicy nazwaney Konstantynowskiej, prawem wieczystym kupnym przez imści pana marszałka Lidzkiego nabytey, są należące, tedy my wysz mianowane osoby tych dwóch placów exnunc jegomościu ustąpiwszy, do possessye jegomości podług prawa jegomości słuźącego poddajemy y samych osób, jako ludzi wolnych, wiecznie zrzekamy y już od daty tego naszego ugodliwego listu zapisu sobie y successorom naszym żadnego prawa y przystępu wiecznymi czasy niezostawujemy, ani żadney przeszkody sami przez się y nie przez kogo inszego w dzierżeniu jegomości y successorów jegomości czynić nie mamy y nie będziemy mogli. A co się tkanie placu, na którym przedtym dom Bielikowiczowski był, a teraz stolarz Piotr mieszka, ponieważ jest własny cerkiewny, do cerkwi świętey Pokrowy należący, przodem na ulicę Zborową, przeciw kamienicy Szantyrowskiej, bokiem dzwonicy świętey Pokrowy y muru Zborowego, drugim do placu teyże cerkwi Pokrowskiej pustego, tyłem do tych placów, któreśmy teraz jegomości panu marszałkowi Lidzkiemu ustąpili, tedy ten plac Bielikowiczowski przy cerkwi świętey Pokrowy, a w dispositii naszej ma zostawać, jakoż od daty tego listu naszego dobrowolnego ugodliwego wieczystego zapisu tak my, a po nas następcy nasi, jegomości pana marszałka Lidzkiego y successorów jegomości o te dwa place wysz mianowane turbować y pozywać, ani do nich żadnego wstępu mieć nie mamy, jako też y jegomość pan marszałek Lidzki do tego placu, gdzie Piotr stolarz mieszka, a przedtym dom Bielikowiczowski był, wstępować, się nie będzie mógł, pod zapłaceniem z obu stron za naruszenie tey naszej ugody zaręķ tysiąc kop groszy Litewskich, którą zaręķę

by y nie pojednokrotnie zapłaćciwszy, jednak ten list nasz wieczysto-ugodliwy, y zapis przy zupełney mocy nienaruszenie zostawać ma. O którą zaręķę wolne forum u kaźdego sądu y prawa ziemskiego, grodzkiego y góównego trybunalnego koła wielkiego przymujemy, y pozwać o to samych siebie y successorów naszych z osob własnych pozwalamy, które pod ewikcją poddajemy, a zatym processa, mandaty y wszelki w tey sprawie uroszczony progress prawny kasujemy y wiecznie umarzamy. Y na toś my dali ten list nasz wieczysto-ugodliwy zapis pod pieczęćiami naszymi y s podpisu rąk naszych, tak też pod pieczęćiami y y podpisy rąk ichmościów panów przyjacioł, od nas ustnie uproszonych, niżej na podpisach wyrażonych. Pisan w Wilnie roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt wtórego, miesiaca Maja dwódziesiątego dziewiętego dnia. У того листу запису при печатехъ подпись рукъ ихъ милости пановъ печатаровъ теми словы: Gabryel Kołęda—archiepiscopus metropolita wszystkiey Rusi do tego wieczysto-ugodliwego listu ręką swą. Cypryan Żochowski—episcopus Witebski, coadjutor metropoliey do tego wieczysto-ugodliwego listu ręką swą. Oczewisto proszony pieczętarz Jan Karol Kopec—kasztelan Trocki S. B. Ustnie proszony pieczętarz do tego listu od osób wysz mianowanych Michał Konstanty Kołęda—podsędek Wileński. Oczewisto proszony do tego listu pieczętarz od osoby w nim specifikowaney Gedeon z Chałcza Chałceki—starosta Nowosielski. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz do tego listu ugodliwego wieczystego Michał Brzozowski—stolnik Wendeński.

Который же тотъ листъ записъ, за признаньемъ черезъ особъ верху мененыхъ, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчныхъ уписанъ.

1673 г. Февраля 8-го дня.

Изъ актовъ книги Виленскаго магистрата кн. № 5120, за 1668—74 г., стр. 540.

97. Инвентарь, составленный присяжными радцами по смерти Виленскаго купца Аванасія Ивановича.

Инвентарь заключаетъ въ себѣ данныя для означенія съ имуществомъ и предметами торговли Виленскихъ купцовъ второй половины XVII ст. Отдѣлы этого имущества слѣдующіе: золотого, серебряно, цинкъ, бронза, мѣдь, одежда, товары су-

конной лавки, закладные предметы, находившіеся въ этой же лавкѣ, товары амбарной лавки (въ гостиной ряду), осѣдлость, разные документы и долги вѣрные и невѣрные.

We śródę, miesiąca Lutego, dnia ósmego, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmziesiąt trzeciego.

Na instancją szlchetnego pana Alexandra Ihnatowicza—raycy Wileńskiego y sławetnego pana Mikolaja Minkiewicza—mieszczanina kupca Wileńskiego, jako opiekunów dobr y dziełek nieboszyka pana Afanasa Iwanowicza—mieszczanina kupca Wileńskiego, urzędownie przydanych, deputowani są e medio annui officii na spisanie y otaxowanie wszelakich dobr, po tym że nieboszyku panu Afanasie Iwanowiczu—mieszczaninie kupcu Wileńskim, pozostałych, szlchetni pan Franciszek Burba y pan Mikolaj Ohurcewicz rayce, którzy ichność, dosyć czyniąc funkciey swey, z pisarzem ordinarynym, przy sługach urzędowi przysięgłych, uczciwych Kazimierzu Bernatowiczu y Danielu Symonowiczu, do kamienice nieboszykowskiey na Ambarach, w pewnych granicach leżącey, zszedszy, tamże pozostałe rzeczy we złocie, śrebrze, cynie, miedzi, fantach, towarach kramnych spisali y otaxowali fine et modo sequenti:

Напрзѡдъ злото:

Łańcużek złota koronnego, ważył sześć czerwonych złotych, taxowany czerwony złoty po złotych siedm y groszy piętnastu.

Jedna złota obrączka wielka Węgierskiego złota, ważyła czerwonych dwa, taxowano czerwony złoty po złotych dziewięć y groszy piętnastu.

Pięć sznurów pereł niewielkich, taxowano złotych trzydzieści, z których do dwuch się pani wdowa przypowiadała, mieniać być sobie darowane od nieboszyka. Contradicente nobili domino Ihnatowicz, iż ta donatio subsistere nie może, ex quo są nieboszykowski dziełki, którym iure successionis naturalis należą po swey matce.

Jeden krzyżyczek złocisty, taxowany złoty jeden.

Jedna sponka złota z dziewięcią rubinów, taxowano złotych ósm.

Jedna sztuka złamana ze szmelcem złota koronnego, ważyła pułtora czerwonego, czerwony złoty taxowano po złotych siedm y groszy piętnastu, czyni

Jeden pierścień z dwiema dyamentami, taxowano złotych dziesięć.

Cztery pierścienie ważyły czerwonych trzy, czerwony złoty taxowano po złotych siedm y groszy piętnastu.

Jedna sztuka rubinowa, ważyła czerwonych trzy, czerwony złoty po złotych siedm y groszy piętnastu.

Zausznice rubinowe złota koronnego, ważyły sześć czerwonych złotych, czerwony złoty po złotych siedm y groszy piętnastu.

Manelle złote z rogiem, róg potraćiwszy, ważą czerwonych złotych sześć, czerwony złoty po złotych siedm y groszy piętnastu.

Zausznice srebrne ze szmelcem, w nich diamencików małych y wielkich czterdzieści cztery, taxowano złotych czterysta.

Do tego wszystkiego złota szlachetny pan Alexander Ihnatowicz—rayca Wileński, imieniem nieboszczki siostry swey, przypowiadał się, mieniać te wszystkie złoto, za żywota nieboszczki siostry swey, nabyte y kupione.

Ś r e b r o .

Jeden kubek srebrny, w półtory kwarty, próby dziesiątej, ważył grzywien dwie, grzywnę taxowano po złotych dwudziestu pięciu.

Item łyżek dziewięć, dwa kubeczki białe, trzeci złoty y czaszka do tego, ważyły grzywien cztery y łotów czternaście, grzywnę taxowano po złotych trzydziestu.

C y n a .

Cyny angielskiej w różnych sztukach, ważyło funtów dwadzieścia siedm y ćwierć, funt po groszy dwudziestu pięciu.

Cyny prostej w talerzach y w półmiskach, ważyło funtów sto dwadzieścia, funt taxowano po groszy dwudziestu. Do tej wszystkiej cyny przypowiadał się pan Ihnatowicz, mieniać oną darowaną na wesele siostry swey paniey Barbary Ihnatowiczowny.

Mosiądz y spiża.

Mosiądz z spiżą w lichtarzu wiszącym, w garnuszku y w miskach różnych, ważyło funtów trzydzieści ośm y pół funta, funt po groszy piętnastu facit.

M i e d ź .

Miedź w kotłach, kociołkach, panewkach, alembiku, bez żelaza ważyła kamieni pięć y pół, funt taxowano po groszy dwudziestu pięciu.

Kocioł mydlarski, ważył kamieni pięć y pół, funt taxowano po groszy dwudziestu pięciu.

Drugi kocioł do piwa z banią y kociołkiem do chmielu, ważył kamieni cztery y pół, funt taxowano po groszy dwudziestu pięciu.

Trzy flaszki Gdańskie szklane z starymi szrubami, po groszy dwudziestu.

Rożen z dynarami, taxowano złoty jeden.

Troje drzwi żelaznych, taxowano po złotych dziesięciu, facit złotych trzydzieści.

Trzy olsterka, taxowano po złotemu.

Trzy beczki miodu pitego, beczka po złotych dwudziestu sześciu y groszy dwudziestu.

Dziesięć beczek piwa po złotych trzy y groszy dwudziestu.

Dwoje beczki siodu, za pieniądze od mydła kupione, złotych dwadzieścia cztery.

Item siodu dwie beczki tańskiego, za złotych dwadzieścia.

Dwie pierzynki y trzy poduszki nieboszczki paniey Barbary Ihnatowiczowney Afanasowey Iwanowiczowey, te są oddane dziatekom tej że nieboszczki.

Pięć obrazów papierowych w ramkach, dwa na płótnie, trzeci obraz panny Najświętszey w ramkach, z drzewczkami.

Stołki stare drewniane roboty stolarskiej.

Łóżko malowane rozsuwane stolarskiej roboty, szafa pojedynkowa, to wszystko taxowano ogółem złotych piętnaście.

Koń stary gniady chudy, taxowany złotych dziesięć.

F a n t y .

Kuntusz czarny, kunami dobrze wytartemi podszyty, z ośmnastą guziczkami srebrno złotymi dętymi, taxowano złotych piędziesiąt.

Kuntusz tuzinkowy stary, futrem lisim dobrze wytartym podszyty, taxowany złotych dwadzieścia.

Żupan tabinu fiałkowego, ze dwudziestą sześcią guziczków srebrno złocistych dętych, kirem białym podszyty, taxowano złotych trzydzieści pięć.

Żupan fiałkowy sukieny nicowany, kirem białym podszyty, z dziewięcią guziczkami srebrnymi, taxowano złotych osmnaście.

Do tych guziczków Michał kramarz przypowiadał się, iż dał panu swemu do zachowania dwanaście guziczków.

Sukienka atłasu wiszniowego z kabatem, z korunkami srebrno złotymi, taxowano złotych siedmdziesiąt pięć.

Sukienka turecka wiszniowa, nie podszyta z potrzebami jedwabniami, taxowana złotych trzydzieści pięć.

Sukienka pstra saiowa stara, złotych dziesięć.

Do tych sukien obudwuch pani wdowa przypowiadała, powiadając, że nieboszyk małżonek oney Afanas Iwanowicz za żywota swego jej darował. In contrarium zaś pan rayca Ilnatowicz przeciwko tej indykciey protestował się, ponieważ są dziatki, którym te sukienki należeć mają.

Rękawik białogłowski flisowy, fiałkowy, z korunkami złotymi, taxowano złotych sześć.

Rękawka atłasu Holanderskiego pstrego, futrem popieliczym podszyte, karwatki pupkami sobolemi założone, taxowano złotych ośm.

Rękaw męzki flisowy fiałkowy stary, złotych dwa.

Czapeczka białogłowska haftowana złotem y srebrem z ogonkami sobolemi, taxowana złotych dwadzieścia pięć.

Trzy wierzszki teletowe białogłowskie bez ogonków, jeden po złotych pięciu, czyni złotych piętnaście.

Czapeczka stara haftowana na atłasie turkusowym z ogonkami wytartymi, taxowana złotych sześć.

Lisztwy atlasu wiszniowego stare, taxowano złotych dziesięć.

Podszewka półbajowa zpod sukienki czarnej tabinowej, złotych pięć.

Kołdra atłasu papużego z płotkiem, zastawiona od imię pana S . . . w złotych trzydzieści pięciu.

Kabat axamitu czarnego stary, podszyty pupkami sobolemi, taxowany złotych dwadzieścia.

Szostokor axamitu czarnego wzorzystego, podszyty pupkami sobolemi. Pani wdowa y czeładź mienili być dany do przedania żydowi niektóremu, którego imienia nie wiedzą, ale czeładź nieboszykowska dobrze zna.

Towary kramu sukiennego.

Półtrzecia łokcia tuzinku angielskiego szarego, łokieć taxowano po złotych pięć y groszy piętnastu, czyni złotych trzynaście y groszy dwadzieścia półtrzecia.

Trzynaście łokci tuzinku Hyszpańskiego, łokieć po złotych trzy y groszy piętnastu, czyni złotych czterdzieści pięć y groszy piętnaście.

Półłokcia tuzinku Narockiego złotych dwa, groszy dziesięć.

Jeden postaw lundyszu Meżyryckiego łązurowego, taxowano złotych piędziesiąt.

Pół siódma łokcia lundyszu Szkowskiego łązurowego, łokieć po złotych dwa y groszy dwadzieścia dwa y pieniędzy cztery—czyni złotych siedmnaście y groszy dwadzieście sześć.

Sześć łokci łązurowego lundyszu Mieżyryckiego, po złotych dwa y groszy dwadzieścia, czyni złotych szesnaście.

Trzy ćwierci lundyszu czarnego takiegoż, taxowano złotych dwa.

Jeden łokieć y ćwierć karaziey Gdańskiej łązurowey, taxowano złotych dwa.

Trzydzieści y dwa łokcie kuzbaj Ruskiey, łokieć po złotemu y groszy piętnastu, czyni złotych czterdzieści y ośm.

Półdziesiąta łokcia szyptuchu Gdańskiego, łokieć po złotemu y groszy sześciu, czyni złotych jedenaście y groszy dwanaście.

Półsiódma łokcia szyptuchu podleyszego, taxowano łokieć po groszy dwudziestu pięciu, czyni złotych pięć y groszy dwanaście y pieniędzy cztery.

Ćwierć łokcia falendyszu angielskiego, taxowano złoty jeden.

Trzydzieści y pięć łokci kiru kosmatego białego, łokieć po groszy ośmnastu, czyni złotych dwadzieścia y jeden.

Trzy postawy kiru farbistego, po złotych pięć y groszy piętnastu, czyni złotych szesnaście y groszy piętnaście.

Dwadzieścia y cztery łokcie kiru różnego w ostatkach, taxowano łokieć po groszy dziesięciu, czyni złotych ośm.

Cztery postawy kiru Rakowskiego czarnego, taxowano po złotych cztery, czyni złotych szesnaście.

Półtora łokcia kiru Rakowskiego, łokieć po groszy dziesięć, czyni groszy piętnaście.

Siedmnaście y pół łokcia palamitu, łokieć taxowano po złotych dwa y groszy dwudziestu, czyni złotych trzydzieści y trzy y groszy dziesięć.

Siedm łokci palamitu podleyszego, taxowano łokieć po złotych dwa y groszy dziesięciu, czyni złotych szesnaście y groszy dziesięć.

Trzy łokcie palamitu czarnego, łokieć po złotych dwa y groszy dziesięciu, czyni złotych siedm.

Pięć łokci szarzy w ostatkach żółtey, łokieć po złotych dwa y groszy dziesięciu.

Pół łokcia jerzynku, groszy dwadzieścia pięć taxowano.

Piętnaście y pół łokcia sztometu różnego w ostatkach, łokieć po złotych dwa y groszy piętnastu, czyni złotych trzydzieści ośm, y groszy dwadzieścia półtrzecia.

Dziewiędziesiąt y trzy łokcie y trzy ćwierci harusu różnego w ostatkach, łokieć po złotemu y groszy piętnastu taxowano, czyni złotych sto czterdzieści y dziewięć y groszy szesnaście.

Dwadzieścia y dwa łokcie y trzy ćwierci muchajeru Ryskiego, łokieć po złotemu y groszy siedm y pieniędzy cztery, czyni złotych dwadzieścia siedm y groszy dwadzieścia cztery y pieniądze trzy.

Półszosta łokcia kinetu muchajeru, łokieć po złotemu, czyni złotych pięć y groszy piętnaście.

Półtrzydziestu łokcia kinetu białego, po groszy dwudziestu siedmiu łokieć taxowano, czyni złotych jedenaście y groszy cztery y pieniądze sześć.

Półtrzecia łokcia czamletu łązurowego po złotemu łokieć, czyni złotych dwa y groszy piętnaście.

Pięć łokci y ćwierć swisty czarney wąskiej, po złotemu y groszy dziewięć łokieć, czyni złotych siedm.

Jedna sztuka kindiaku zielonego, taxowano złotych sześć.

Półtrzydziestu łokcia kindiaku czarnego w ostatkach, łokieć taxowano po złotemu, czyni złotych dwadzieście y groszy piętnaście.

Trzydzieści y półdziewięć łokcia say różney Angielskiey, łokieć po złotemu y groszy dwudziestu, czyni złotych sześćdziesiąt cztery y groszy pięć.

Czterdzieści y dwa łokcie y ćwierć say Hollanderskiey różney w ostatkach, łokieć po

złotemu, czyni złotych czterdzieści dwa, groszy siedm y pieniędzy cztery.

Półdziewięta łokcia medelanu różnego w ostatkach, po groszy cztery łokieć, czyni złotych trzy y groszy dwadzieścia dziewięć.

Dwie sztuki bawełnic, złotych dwadzieścia taxowano.

Dwa łokcia y ćwierć łokcia bawełnic, łokieć po groszy dwudziestu siedmiu, czyni złoty jeden y groszy dwadzieścia cztery.

Trzy łokcie bawełnicy grubszey, łokieć po groszy dwudziestu taxowano, czyni złotych dwa.

Sześć łokci barakanu w ostatkach, łokieć po groszy dwudziestu, czyni złotych cztery.

Trzy łokcie y trzy ćwierci półaxamitu, łokieć po złotemu y groszy dziesięciu, czyni złotych cztery, groszy dwadzieścia pięć y pieniędzy dwa.

Dziesięć łokci y ćwierć jedwabnicy wążkicy, łokieć po groszy ośmnastu, czyni złotych sześć. groszy cztery y pieniądze cztery.

Sześć łokci harusu zielonego do pasów, po groszy dziesięciu łokieć, czyni złotych dwa.

Siedmnaście łokci harusu karmazynowego, także do pasów, po groszy piętnastu łokieć taxowano, czyni złotych ośm y groszy piętnaście.

Półtora pasa harusowego karmazynowego, taxowano złotych dwa.

Dwie sztuki rąbku, sztuka taxowana po złotych sześć y groszy dwunastu, czyni złotych dwanaście y groszy dwadzieścia cztery.

Trzydzieści półpasków jedwabnych, taxowano jeden po groszy dwudziestu siedmiu, czyni złotych dwadzieścia cztery y groszy dwadzieścia jeden.

Dziewiętnaście łokci y trzy ćwierci mucha-
jeru pstręgo, po złotemu y groszy dwudziestu
łokieć, czyni złotych trzydzieści dwa, groszy
siedmnaście y pieniądze cztery.

Cztery pasy siatkowe z zarabiankami, taxo-
wano jeden po złotych dwa y groszy pięciu,
czyni złotych ośm y groszy dwadzieścia.

Jedno płocienko roboty Wileńskiej, taxo-
wano złotych pięć.

Jeden kilimek słąski, taxowano złotych
cztery.

Pięć kilimków mniejszych słąskich, taxowano
po złotych dwa, facit złotych dziesięć.

Cztery rezy papieru szląskiego bez libry,
taxowano rękę po złotych ośm, facit złotych
trzydzieści dwa.

Dwie rezy bibuły, taxowano rękę złoty je-
den y groszy dwadzieścia, czyni złotych trzy
y groszy dziesięć.

Siedmnaście y pół łokcia pytlu, łokieć ta-
xowano po groszy szesnastu, czyni złotych
dziewięć y groszy dziesięć.

Dwadzieścia cztery łokcie barchanu białego,
łokieć po groszy ośmnastu, czyni złotych czter-
naście y groszy dwanaście.

Dwie kiecy, jedna taxowana po złotych sześć
y groszy piętnastu, facit złotych trzydzieści.

Dwie kiecy ukraińskie, jedna taxowana po
złotych siedm, czyni złotych czternaście.

Jeden koc z ogonów wilczych, taxowano
złotych pięć.

Jedna szabla oprawiona w fożę, Wyszynka,
taxowana złotych dziewięć.

Trzy szable Tęczynki oprawne w fożę, ta-
xowano jedną po złotych trzy y groszy trzy-
nastu, facit złotych dziesięć y groszy dziewięć.

Dwie ładownice haftowane z paskami, jedna
taxowana po złotych trzy y groszy piętnastu,
facit złotych siedm.

Dwa błamy futra baraniego białego, taxo-
wano błam po złotych dwa y groszy piętnastu,
czyni złotych pięć.

Dwa łokcie atlasu ceglatego Łukieyskiego,
łokieć taxowano po złotych pięć, czyni złotych
dziesięć.

Jeden łokieć y ćwierć musułbesu, taxowano ogułem złoty jeden y groszy dziesięć, czyni złoty jeden y groszy półtrzynasta.

Półtrzecia łokcia półatłasia pstrego, łokieć taxowano po złotych dwa, facit złotych pięć.

Jeden woyłok Słucki, taxowano złoty jeden.

Półpięta łokcia szkotu białego, łokieć taxowano po złotych dwa, czyni złotych dziewięć.

Dwa bandolety, taxowano złotych dziesięć.

Jedna ptaszynka stara, taxowana złotych trzy.

Item ptaszynka druga, taxowana złotych dwa.

Dwie parze pancoszek starych niemieckich męzkich wielkich, jedną parę taxowano po groszy dwudziestu, czyni złotych jeden y groszy dziesięć.

Jeden leyc rzemienny, taxowano złoty jeden.

Jedne szalki z olsterkiem do czerwonych złotych, taxowano złoty jeden.

Ośm gry kart po groszy sześć, czyni złoty jeden y groszy ośmnaście.

Jedna kobza bez strun, groszy ośmnaście taxowano.

Jedna para podwiązek haftowanych bez przęzek, groszy dziesięć.

Jedna ładownica blaszana stara, groszy piętnaście.

Dwadzieścia łokci y jeden korunek szerokich sniegowych, łokieć po groszy piętnastu.

Jedna sztuka passamanów życzkowych, złotych cztery.

Dwadzieścia y półtrzecia łokcia korunek czarnych jedwabnych, łokieć po groszy sześć, czyni złotych cztery y groszy piętnaście.

Sześć sztuczek stroczi czerwoney, sztuczka taxowana po złotemu, czyni złotych sześć.

Dziesięć łokci życzki, łokieć po cztery pieniądze taxowano, czyni groszy pięć.

Teyże życzki pół bunta, złoty jeden.

Sto trzydzieści y jeden łokci pasamanów pstrych, łokieć po groszy dwa y pieniądze

cztery, czyni złotych dziesięć y groszy dwadzieścia ośm.

Czterdzieści cztery łokcie pasamanów kreto-
wych, łokieć po groszy dwa, czyni złotych dwa y groszy dwadzieścia ośm.

Dwieście piędziesiąt y trzy łokcie pstrey stroczi, łokieć po groszy dwa, czyni złotych szesnaście y groszy dwadzieścia sześć.

Cztery pary nożów z widelcami szlaskich, po groszy dziesięć, czyni złoty jeden y groszy dziesięć.

Półłokcia kindyaku barszowego, groszy piętnaście.

Skrzynka Słucka okowana żelazna, złotych cztery.

Skrzynka nieokowana roboty Wileńskiej, złoty jeden y groszy piętnaście.

Trzysta piędziesiąt y pięć łokci wstęg farbistych szerokich, łokieć po groszy trzy y pieniądze cztery taxowano, czyni złotych czterdzieści jeden y groszy półtrzynasta.

Sto dwadzieścia y sześć łokci wstęg wąz-
szych, farbistych, po groszy trzy, czyni złotych dwanaście y groszy ośmnaście.

Cztery sztuki wstęg farbistych wązkich, sztuka złotych cztery, czyni złotych szesnaście.

Szesnaście kamieni bez ćwierci łoiu, kamień po złotych dziewięć, czyni złotych sto trzydzieści siedm y groszy półośma.

Cztery pasy włóczkowe, jeden po złotemu y groszy dwudziestu, czyni złotych sześć y groszy dwadzieścia.

Sto siedmdziesiąt łokci polityczek farbistych, łokieć po cztery pieniądze taxowano, czyni złotych dwa y groszy dwadzieścia pięć.

Czterdzieści y półośma łokcia Meżyryckiego sukna lazuruwego, łokieć po złotych dwa y groszy piętnastu, czyni złotych sto ośmnaście y groszy dwadzieścia dwa, y pieniądze cztery.

Zastawa do tej że kramy należąca.

Ordynka srebrem oprawna stara, od imci pana Jana Kazimierza Dąbrowskiego, miecznika Wiłkomirskiego, zastawiona w złotych trzydziestu y jednym.

Sześć guziczków złocistych z dyamencikami, zastawione od jegomości pana Zenowicza w złotych trzydziestu.

Szabla oprawna we srebro złocista, od jego mości pana burgrabiego zastawiona we złotych dwudziestu czterech y groszy pięciu.

Kuntusz tabinu karmazynowego, podszyty białą kitayką, zastawiony od jego mości pana Andrzeja Kazimierza Rużewskiego we złotych dziewiętnastu y groszy piętnastu.

Kuntusz atlasowy karmazynowy niepodszyty, przy tym jedna (sprzączka z diamencikiem, od jego mości pana Grodzińskiego, zastawiona we złotych trzydziestu.

Łyżki Kazackie niejakiegoś tatarzyna składane, sub litera A. et B. zastawione w złotych ośmnastu y groszy dwudziestu półtrzecia.

Towary kramne ambarne.

Jedna sztuka harusu do pasów, złotych ośmnaście.

Dwa pasy siatkowe, jeden po złotych dwa, czyni złotych cztery.

Jeden pas podleyszy siatkowy, złoty jeden y groszy dwadzieścia.

Jeden półpasek harusowy, złoty jeden.

Dwie kozy Ukraińskie, po złotych siedm, czyni złotych czternaście.

Cztery funty bawełny przebijaney, funt po złotemu, czyni złotych cztery.

Sześć funtów bawełny nieprzebijaney, funt po groszy dwudziestu dwu y pieniędzy cztery.

Półpięta funta życzki, funt po złotych dwa y groszy piętnastu.

Dwa funty gorynu, funt po złotemu y groszy dwudziestu.

Dziesięć kilimków szlaskich, po złotych trzy, czyni złotych trzydzieści.

Dziesięć par gręplów, po złotemu y groszy dwudziestu.

Szesnaście sztuk sztab, po złotych dziesięciu. Siedm opończy habianych, po złotych dziewięć y groszy dziesięć.

Piętnaście skórek Słuckich do woyłoków, po roszy dwudziestu pięciu.

Dwie skórki nabijane srebrem, po groszy dwudziestu pięciu.

Trzynaście cimców Mohilewskich, po groszy ośmnastu.

Trzy woyłoki kitayką obszyte płótniane, po złotych trzy y groszy piętnastu.

Dwa woyłoki płótniane obszyte musulbesem, po złotych dwa y groszy dwudziestu.

Dwa woyłoki wełniane po złotemu y groszy dziesięciu.

Dziewięć woyłoków pilśnianych, po groszy dziesięciu.

Szesnaście woyłoków krytych, jeden po złotemu.

Cztery łęki gołe, taxowane po złotemu y groszy pięciu.

Dwa łęki kością sadzone, po złotych dwa.

Jeden łęk sadzony perłową macią, taxowano złotych sześć.

Jeden jarczak haftowany skórzany, złotych sześć.

Dwa jarczaki haftowane skórzane, z płatami skórganemi, taxowane złotych piętnaście

Jeden łęk z poduszką turkusową, złotych sześć.

Jeden łęk skórą turecką kryty, taxowany złotych trzy.

Dwa łęki w capie z poduszkami, taxowano po złotych trzy.

Dwa jarczaki dawne haftowane, taxowane po złotych dwa.

Jeden łąk w brzoście z poduszką skórzaną, taxowano złoty jeden.

Dwoje siodła woźnicke kryte, taxowano po złotych dwa.

Cztery pary olster, po złotych trzy.

Dwie pary podlejszych, po złotych dwa.

Trzy pary jeszcze podlejszych, po złotemu.

Jedna para zażywanych, złoty jeden.

Cztery pary tabinek haftowanych, po złotych dwa y groszy dziesięciu.

Dwadzieścia sześć par tabinek różnych, po groszy dwudziestu pięciu.

Trzy pary kapturków sukiennych do olster, po złotemu y groszy piętnastu.

Jedna para kapturków haftowanych skórzanym, złoty jeden.

Dwie pary tabinków nabijanych, po złotemu.

Siedm szabel Nowodzickich, po złotych trzy y groszy piętnastu.

Cztery szable dawne, po złotych dwa y groszy piętnastu.

Cztery szable oprawne w capie Wyszyńskie, po złotych dziesięciu.

Dwie głównie Tęczyńskie, po złotemu y groszy dziesięciu.

Dwie pary pistoletów, para po złotych sześć.

Dwie pary pistoletów podlejszych, po złotych cztery.

Jeden bandolet stary, złoty jeden.

Dwie szabelki małe, po złotemu.

Pięć ładownic haftowanych, po złotych trzy y groszy piętnastu.

Jedna ładownica pojedynkowa niehaftowana, groszy dwadzieścia pięć.

Cztery blachy żeściane do ładownic, po groszy piętnastu.

Dwie ładownice wielkie, skórą kryte, po groszy piętnastu.

Dwa obuszki stare, po groszy dziesięciu.

Dwa obuszki lepsze, po groszy piętnastu.

Dwa obuszki srebrem nabijane, po złotych dwa.

Siedm obuszków rysowanych polorowanych, po złotemu.

Cztery grzebła Słuckie, po groszy siedm y pieniędzy cztery.

Pięć grzebków Szereszowskich, po groszy dwudziestu dwu y pieniędzy cztery.

Ośm par strzemion nabijanych, po złotemu y groszy piętnastu.

Dwadzieścia sześć wędzideł różnych, po groszy trzy.

Dziesięć strzemion Słuckich, jedno po groszy siedm y pieniędzy cztery.

Jedna para strzemion Wileńskich, groszy piętnaście.

Jeden monszteczek arabski, złoty jeden.

Trzy półszorki francuskie żelazne, po złotych trzy.

Jeden półszorek prosty, złoty jeden y groszy dziesięć.

Dwoje wędzidła kantarowe, po groszy piętnastu.

Dwa pobijacze, po groszy sześciu.

Jedna kulbaka w capie, złotych trzy.

Pięć kalitek na juchcie, haftowanych srebrem, po złotych dwa.

Jedna kalitka z sznurami, złotych trzy.

Dwie kalitki haftowane na suknie, po złotych pięć.

Jedna kalitka na suknie nie tak bogata, złotych cztery.

Jedna kalitka haftowana na cyrmie, złotych trzy.

Dwie blaszki do kalitek, po groszy siedm.

Jedna szkatuła Słucka, złotych ośm.

Dwa szory dawne na sześć koni, po złotych cztery.

Jedna sztuka sznurków życzkowych, groszy dziesięć.

Dwa łuki z cięciwą, po złotych dwa.

Pięć dziesiątków strzał, po groszy ośm-nastu.

Siedm błamów baraniego futra, po złotych dwa.

Trzy dziesiątki uzdeczek Słuckich, po złotych sześciu.

Dziewięć dziesiątków podwiązek, po groszy dwudziestu pięciu.

Czternaście par podwiązek Mohilewskich, po groszy trzy.

Dwa kanczuki na trzcinie, po groszy dwunastu.

Trzy sakwy stare, po złotemu.

Dwanaście potrzeb do kulbak, po groszy dwudziestu pięciu.

Sześć potrzeb lepszych, po złotemu y groszy piętnastu.

Dwie obrączki do chartów, po groszy sześciu.

Jedna para podwiązek haftowanych, groszy dziesięć.

Jedna reza papieru Szląskiego lepszego, złotych dziewięć.

Dwie rezy papieru Szląskiego podlejszego, po złotych siedm y groszy piętnastu.

Jedna reza papieru Wileńskiego, złotych pięć.

Jedna reza papieru y liber sześć tabacznego, po złotych dwa y groszy piętnastu.

Pięć rez papieru grubego, po złotemu y groszy dwudziestu.

Trzy dziesiątki pasków do szabel, po groszy dwudziestu pięciu.

Ośm harapników, po groszy ośm.

Ośm gniek Nowogrodzkich, po groszy dwudziestu.

Dziesięć dziesiątków par podwiązek Słuckich, po groszy ośm.

Dwie kosy, po groszy piętnastu.

Siedm baryłek goździ gontowych, po złotych siedm.

Trzy pręty stali Gdańskiej, po złotych trzy y groszy piętnastu.

Dziesięć sztab żelaza w sztukach, po złotych sześć.

Jeden tłumok podszyty, złotych dwa.

Piętnaście snopów szkła, po groszy dwudziestu pięciu.

Dwie poduszki rzemieńne stare, po złotemu.

Stali Lipskiej, za groszy dwadzieścia.

Piętnaście krzemieniów, po groszu jednym.

Siedm pochewek y dwa łyżeczники haftowane, po groszy piętnastu.

Jedna para taszek Tureckich, groszy dwadzieścia.

Ośm dziesiątków strycek, po groszy dziesięciu.

Trzydzieści krobi, po groszy pięć.

Dwanaście kamieni krety, po groszy piętnastu.

Półtory kopy pukłów białych, po groszy dziesięciu.

Jeden kamień warwolu, złotych cztery.

Dwieście dwadzieścia kop pukłów szmelcowanych, taxowano po groszy dwa y pół.

Trzy dziesiątki postronków, po złotemu.

Dwa kobierce stare, po złotych dziesięć.

Jeden kobierzec większy, taxowano złotych piętnaście.

O s i a d ł o ś c i .

Kamienica za Subaczą bramą, w pewnych granicach leżąca, taxowana złotych cztery tysiące.

Dom za bramą Rudnicką, na ulicy Ożarzych, w pewnym ograniczeniu, taxowany złotych ośmset.

Półkamienice, z dawna Brażyczowska nazwana, na Ambarach, w pewnym ograniczeniu leżąca, działkom pierwszego y wtórego małżeństwa, przy quarcie nieboszczyka pana Afanasa Iwanowicza y przy budynkach, taxowano

Sprawy różne.

Przedaża Gabriela Brażycza y paniey Theodory Brażyczowej Sielawiney panu Athanazemu Iwanowiczowi y małżonce onego, paniey Barbarze Ihnatowiczownie, oyczyste y macierzyste części do teyże przedaży y dwa oryginaly należące, z podpisem rąk tychże sukcesorów Brażycza.

Dekret officii consularis pod rokiem tysiąc sześćset pięćdziesiątym piątym, służący successorom Saffianowiczowskiem na pół kamienicę Brażyczowską.

Kupła placu od pana Alexandra Grzybowicza w tey że półkamienicy Brażyczowskiej.

Contrakt nabytego tytu w pół kamienicy Brażyczowskiej od jeymości paniey Mariny Fikonowiczowny, Janowey Woysznarowiczowey—burmistrzowey Wileńskiej, pod rokiem tysiąc sześćset pięćdziesiątym siódmym, Maja pierwszego dnia.

Protestacja pana Iwanowicza przeciwko testamentu Kobusiewiczowey.

Tegosz pana Iwanowicza protestacja względem spraw różnych zginęłych za nieprzyjaciela, pod rokiem tysiąc sześćset sześćdziesiątym trzecim, dnia trzynastego Januarii.

Ugoda pana Bazilego Fiedorowicza z panem Afanasem Iwanowiczem.

Teżyże ugody aktikacia y kwietacia.

Protestacja o zginieniu summy w towarach różnych, plus minus na siedmdziesiąt tysięcy złotych na wicinie Czernieckiey, pod rokiem tysiąc sześćset pięćdziesiątym ósmym, dnia pierwszego Aprila.

Dekret pana Afanasa Iwanowicza z panem Brażyczem, pod rokiem tysiąc sześćset pięćdziesiątym piątym, dnia dwudziestego pierwszego Augusta.

Kwietacia jegomości pana Cypryana Pawła Brzostowskiego, pisarza wielkiego xięstwa Li-

tewskiego, w praetensjach pewnych, to jest ratione długu pana Łyszkiwicza na procesie prawnym y na dekrecie iudicii scabinalis, ręką własną jego mości podpisaną.

Fascykuł spraw różnych, numero sztuk szesnaście, służących panu Iwanowiczowi w różnych materiach.

Reiestr stary w kompaturze białey pana Iwanowicza wydatkowy zarękę Parfianowiczowską y w inszych pretensjach.

Dwa fascykuły spraw różnych, sukcesorom nieboszczyka pana Dmitra Brażycza należące.

Przybudynków expensa na pół kamienicy Brażyczowską, ręką samego nieboszczyka pana Afanasa wypisane pod rokiem tysiąc sześćset pięćdziesiątym siódmym, dnia siedmnastego Januarii.

Fascykuł spraw, sukcesorowi nieboszczyka pana Hrehorego Moroza panu Stephanowi Morozowi należące, y reiestr wydatków na kamienicę Morozowską z donatariuszami, przez nieboszczyka Afanasa Iwanowicza łożonych.

Fascykuł spraw różnych, successorom nieboszczyka pana Kondrata Parfianowicza przynależący, z reiestrami trzema, ręką tegoż nieboszczyka pana Parfianowicza pisanemi.

Długi pewne y niepewne nieboszczykowi należące:

Za postaw lundyszu u żyda Abrama, złotych sześćdziesiąt.

U tegosz żyda za sztukę rąbku, złot. siedm.

Oblig od jegomości pana Benedikta Przysieckiego, podstolego Połockiego, dany nieboszczykowi na złotych czterdzieści sześć.

Oblig na jegomości pana Stacewicza, na złotych dwadzieścia.

Karta jegomości pana Jana Waleriana Kuncewicza, starosty Upitskiego y Dubickiego, na złotych trzydzieści.

Bractwo Wileńskie, przy cerkwi świętego Ducha będące, według rejestru brackiego, ręką pana Iwanowicza podpisanego, na różne expensa

zostało winne złotych dwieście trzydzieści y jeden.

Przypowiadanie różnych osób.

Po dokończeniu tego inwentarza, przypowiadał się do dóbr nieboszczyka sławetny pan Mikołaj Mińkiewicz o złotych trzysta dwadzieścia cztery y groszy dwa, na pogrzeb nieboszczykowski spendowanych, rejestrem tegoż pana Mińkiewicza liquidowane.

Item Alexander Szandurski, tak synaczka samego nieboszczyka, jako y synaczka nieboszczyka Parfianowicza, w opiece nieboszczykowskiej będącego, za naukę psalterza y czasownika o kuntusz tuzinkowy, sobie przez nieboszczyka obiecany, przypowiadał się.

Michał Chodzienievicz za wysłużone za lat siedm do umowy, w rejestrze nieboszczykowskim mianowanej, o parę sukien falendyszowych, czapkę lisią, ukłony y o złotych piędziesiąt gotowych pieniędzy przypowiadał się.

Item Bazili Maximowicz, drugi chłopiec, także za wysłużone lata według umowy, w rejestrze pana Afanasa Iwanowicza znajdujący się, także o parę sukien falendyszowych, czapkę lisią y ukłony, tudzież y o gotowe pieniądze złotych piędziesiąt, uczynił indykacją.

Michał Pawłowicz, także za lat dwie zasłużonego, o parę sukien falendyszowych, czapkę lisią, ukłony y o gotowe pieniądze złotych czterdzieści przypowiadał się.

Marcin Bolewicz parobek, za półtrzecia lata zasłużonego o złotych sto.

Drugi parobek Roman Kamiński, o zasłużone złotych piędziesiąt.

Ewa Tomkiewiczówna—czeladnica nieboszczykowska, o złotych trzydzieści czyniła indykacją.

Szlachetny pan Mikołaj Ohurcewicz, rayca Wileński, jako kurator panny Maryany Iwanowiczówny, pierwszego małżeństwa, córki, o wniesienie paniey matki oney, paniey Anny Safianowny, o złotych cztery tysiące, tudzież

y do dobr w osiadłościach będących, na nią, iure successionis, po paniey matce jey spadłych, czynił indykacją.

Item szlachetny pan Alexander Ihnatowicz—rayca Wileński y szlachetny pan Mikołaj Mińkiewicz, mieszczanin, kupiec Wileński, jako opiekunowie dobr y działek nieboszczyka pana Afanasa Iwanowicza, urzędownie przydani, in rem tych że działek pozostałych, o summę wniesioną do nieboszczyka przez panią Barbarę Ihnatowiczównę, matkę onych, złotych tysiąc, tudzież y do dóbr stojących, iure successionis naturalis, vigore spólnego kupna, y przybudynków w półkamienicy, bywszey Brażyczowskiej, na nich spadłych, czynili indykacją.

Item sławetny pan Mikołaj Mińkiewicz—kontutor nieboszczyka pana Afanasa Iwanowicza, ratione opieki po nieboszczyku panu Kondracie Parfianowiczu insimul administratae, a niemal po całej części, u nieboszczyka pana Afanasa Iwanowicza będącey, to jest, o złotych piętnaście tysięcy czterysta ośmdziesiąt y dziewięć złotych y groszy dwadzieścia siedm, pieniędzy cztery, winwentarzu tegoż nieboszczyka pana Parfianowicza znajdujący się, przypowiadał się.

Pan Jakub Borysowicz, jako przyjaciel, w niebytności pana Stephana Moroza, imieniem onego, do dobr nieboszczyka pana Iwanowicza, jako opiekuna będącego, strony wybrania czynszów z kamienic jego własnych, hucusque nieoddanych y niewyrachowanych, czynił indykacją według pretensyi, ręką pana Moroza pisanych, o złotych trzy tysiące pięćset czterdzieści y cztery y groszy dziesięć.

Szlachetny pan Stephan Migura, rayca Wileński, przy ustney swey indykciey, in parato scripto, do dobr nieboszczyka pana Iwanowicza ruchomych y leżących, podał huius seriei: Stephan Migura czynię przypowiadanie do dobr nieboszczyka pana Afanasa Iwanowicza o dług

mnie winny, który zaciągnął w roku tysiąc sześćset pięćdziesiątym trzecim do zapisu urzędowego, złotych tysiąc dobrej monety, tak też o cynsze od tey summy pochodzące za lat dwadzieścia, rachując od sta po dziesięciu złotych, złotych dwa tysiąca.

Item ja Stephan Migura czynię przypowiadanie do dobr nieboszczyka pana Afanasa Iwanowicza, imieniem jeymości paniey Marty Sienczyłowny, o złotych pięćset dobrej monety, do cerografu winne, tak też o czynsze, od tey sumy pochodzące za lat ośmnaście od sta po dziesięciu, czyni złotych dziewięćset, in summa czynię przypowiadanie o złotych cztery tysiące y czterysta złotych. Stephan M

Item szlachetny pan Grzegorz Kostrowicki, burmistrz Wileński, o resztę za sukno, do rejestru sobie winną, do dobr tegosz pana Iwanowicza o złotych trzydzieści cztery y groszy siedmnaście y pół czynił indykacją.

Item szlachetny pan Stephan Karaś-burmistrz Wileński, za łoy o złot. sto, do rejestru winne.

Tenże imć pan burmistrz, imieniem urodzonego jego mości pana Pawła Boimy, sekretarza jego królewskiey mości, wóyta Wileńskiego, za listem do siebie dirigowanym, o złotych sto pięćdziesiąt, za sukno do reiestru winne, czynił indykacją.

Item sławetny pan Łukasz Kuczarski, mieszczanin kupiec Wileński, z uczciwym Stephanem Chankiewiczem, kraszelnikiem, mieszczaninem Wileńskim, jako starsi tegoroczni bractwa, przy cerkwi świętego Ducha będącego, imieniem tegosz całego bractwa, o gotową summę, to jest, złotych sto siedmdziesiąt sześć brackich pieniędzy, z jałmużny zebranych, a przez nieboszczyka pana Afanasa Iwanowicza pożyczonych, do wszelakich dobr, stojących y ruchomych, po nieboszczyku pozostałych, przypowia-
dał się.

Item ten że pan Kuczarski, imieniem wielebnych panien zakonnych, przy cerkwi tegosz świętego Ducha zostających, o złotych pięćdziesiąt, testamentem poślednim ostatniey woli na conwent tych że panien zakonnych legowane, przypowia-
dał się.

Item o złotych trzysta. publice na schadzce w bractwie na dzwon przez pana Afanasa przybiecanych, przypowia-
dał się.

Item imć pan Bartłomiej Krogulecki, do solanki flonderek, do przedania nieboszczykowi panu Afanasowi Iwanowiczowi danych, na które wziął tylko sześć funtów Wołoskich szelągów, targiem funt po półkopy, czynił indykacją.

Item pan Andrzej Brzozowski, mieszczanin, kupiec Wileński, do maneli, ważących czerwonych dwanaście, przez nieboszczkę panią Annę Pasternakównę Izakową Stefanowiczową zastawionych u nieboszczyka pana Kondrata Parfienowicza, kupca mieszczanina Wileńskiego, w kopach dziesięciu, o które, stante vitâ nieboszczki paniey teści swey, terazniejszey przypowiadającej się, pan Andrzej Brzozowski, za żywota jeszcze z nieboszczykiem panem Afanasem Iwanowiczem y panem Mikołajem Mińkiewiczem, jako opiekunami dobr y dziełek nieboszczyka pana Kondrata Parfienowicza, imieniem tey że paniey teści swey w roku przeszłym tysiąc sześćset siedmdziesiątym wtórym iure expergabatur, przypowia-
dał się.

Item szlachetny pan Wawrzeniec Mińkiewicz, jako kurator sławetney paniey Heleny Jacznikiewiczowney Afanasowey Iwanowiczowey, pozostałej wdowy, do wszystkich dobr, tak stojących, jako y ruchomych, po tym że panu Iwanowiczu pozostałych, tak o quartę, jako też strawne pieniądze y per medietatem cibariorum, które kaźdey wdowie po zeyściu małżonka de iure należeć maia, przypowia-
dał się.

1588 г. Апрѣля 26-го дня.

Изъ книги № 21, за 1681 г., л. 473.

98. Инвентарь имѣнія Луинца.

Лѣта отъ нароженя Сына Божого тысяча шестьсотъ осмьдесятъ первого, мѣсеца Іюня чотырнадцатого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земель и повѣтовъ, на рокъ теперешній тысяча шестьсотъ осмьдесятъ первый образами, постановившисе очевидно у суду панъ Александеръ Гордеевскій, оповѣдалъ, покладалъ и до актъ книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ подалъ документъ певный на речъ, въ немъ нижеи меновите выражоную, въ Богу велебному его милости отцу Серафинови Полковскому—игуменови теперешнему монастыра Дятелевицгого закону светого Василия Великого реліеи крещное и наступцомъ его милости служацій и належачій, просечи, абы тотъ документъ былъ принять и до книгъ уписанъ. Мы судъ тотъ документъ принявши, до книгъ уписать есмы казали, который слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Реестръ инвентаръ списанья, подданныхъ, данниковъ вельможное ей милости пани Малхеровое Сквовское Кгравжовое — каштеляновое Витебское, пани Барбары Яновны Ключковны села *Луинца*, въ земли воеводства Новгородского лежачого, людей, дымовъ и кгрунтовъ, осѣбныхъ и пустыхъ поль, сѣножатей, лѣсовъ, боровъ и всякихъ пожитковъ того села Луинца, отъ ей милости звышъ помененое пани Малхеровое Сквовское Кгравжовое—каштеляновое Витебское, пани Барбары Ключковны,

вельможной ей милости паней Миколаевой Нарушовичовой—подскарбиной земской великого князтва Литовского, паней Барбарѣ Кунцевичовнѣ, поменоного еела Луинца зъ людьми, кгрунты и совсимъ на все на вѣчность записаного и посланцу служебнику ей милости пани подскарбиное, пану Адаму Ивановскому, черезъ мене Якуба Третьака — служебника звышъ помененое ей милости пани Витебской, панее моее, за посланіемъ, розказаньемъ и за листомъ ее милости отвороннымъ, до старца и всихъ подданныхъ Луинецкихъ о томъ писанымъ, въ моцъ, въ держанье и въ вѣчистое ей милости пани подскарбиной уживанье поштуленого и врадовне передъ вознымъ земли воеводства Новгородского, Петромъ Олексѣвичомъ Каменскимъ и передъ стороною людьми добрыми, земяны господарскими земли воеводства Новгородского, имени въ семъ инвентару нижеи описанными, поданого, року тысяча пятьсотъ осмьдесятъ осмого, мѣсеца Априля двадцать шестого дня.

Село Луинецъ. Люди того села ойчизные: Иванъ Маливикъ, сыны его: Леонъ, Сенько и Филипъ, дымъ одинъ. Трохимъ Смолка, сынъ Лукьянъ, Марко и Курило, дымъ одинъ. Давидъ Онаничъ, сынъ его Олцянъ, а Самуйло, дымъ одинъ. Андрей Яськовичъ, сыны его Филипъ и Карпъ, дымъ одинъ. Сенько Багстичъ, сыновъ его три: Карпъ, Грикъ и Олексѣй, а Томило и Курило Карповичи, дымъ одинъ. Данило Романовичъ, сыны его:

Марко и Лунявъ, дымъ одинъ. Зеновій Свочичъ, сыны его: Калистратъ, Федько и Савецъ, дымъ одинъ. Трухонъ Охимовичъ, дымъ одинъ. Игнатъ Романовичъ, сыны его: Гриць и Демидъ, дымъ одинъ. Сенько Сидоровичъ, сыны его: Карпъ, Валентій, Игватъ, дымъ одинъ. Омелянъ Сидоровичъ, сыны его: Василь и Сымонъ, дымъ одинъ. Павелъ Еськовичъ, сыны его: Гаврило, Давидъ и Яцко, на войта вольный дымъ одинъ. Марко Губичъ, сыны его: Евхимъ, Гуричъ, Илья, Фалко и Сидоръ, дымъ одинъ. Янъ Пронцевичъ, сыны его: Василь и Вагула, дымъ одинъ. Евхимъ Кевовичъ, сыны его: Сергій и Глѣбъ, дымъ одинъ. Ахимъ Пацукевичъ, сынъ его Охремъ и Несторъ. Добродеревецъ, сынъ его Севонъ, дымъ одинъ. Максимъ Талка, сынъ его: Мивита, дымъ одинъ. Федько Пронцовичъ, сынъ его: Евхимъ а Сенко Пронцовичъ, дымъ одинъ. Петръ Николаевичъ, сынъ его: Данило, дымъ одинъ. Иванъ Онисимовичъ, сынъ его Павелъ, дымъ одинъ. Лазаръ Лосевичъ а Юрко Лосевичъ, дымъ одинъ. Трухонъ Лосевичъ, сынъ его: Василь, Петръ и Марко. Анохъ Лосевичъ, сыны его: Демидъ и Ходоръ, дымъ одинъ. Федько Лосевичъ, сынъ его Игватъ, дымъ одинъ. Гринъ Борсичъ, сынъ его: Ходоръ, дымъ одинъ. Мокей Борсичъ, сыны его: Яцко и Совостыянъ, дымъ одинъ. Каленикъ Ждановичъ, сыны его: Филипъ, Артимъ, Гаврило и Калистратъ, дымъ одинъ. Мивита Ждановичъ, сынъ его Якимъ, дымъ одинъ. Дорохъ Ждановичъ, сыны его: Василь и Мордышъ, дымъ одинъ. Пархомъ Логновичъ, сыны его; Еремій, Оліявъ, дымъ одинъ. Лазаръ Володковичъ, сыны его: Пактіо, Мартинъ, Ерка и Игватъ, дымъ одинъ. Софонъ Микуличъ, сынъ его Яцко, дымъ одинъ. Иванъ Ковалевичъ, сыны его: Ерохъ а Самуило, дымъ одинъ. Жданъ Василевичъ, дымъ одинъ. Яковъ Опанасовичъ, сыны его: Мойсей а Самойло, (дымъ одинъ). Аулачъ Моксевичъ, дымъ

одинъ. Яковъ Осѣвичъ, сыны его: Мишко, Пишлоуъ, Янъ, дымъ одинъ. Сенько Гринцовичъ, дымъ одинъ. Степанъ Гостиловичъ, сыны его: Игватъ, а Сенько и Мивита Игватовичи, дымъ одинъ. Орефа Германовичъ, сыны его: Викторъ, Яцуеъ и Ларіонъ, дымъ одинъ. Карпъ Германовичъ, сыны его: Гаврило, Мокавъ, Уласъ и Ольцянъ, дымъ одинъ. Сенько Ивановичъ, сыны его: Самуило и Германъ, дымъ одинъ. Онопрей Ивановичъ, сыны его: Трохимъ, Евсей и Купріянъ, дымъ одинъ. Кирило а Нелюбъ Ивановичи, дымъ одинъ. Охремъ Кузьмичъ, сынъ его Панфилъ, дымъ одинъ. Василь Сеньковичъ, сыны его: Потапъ и Андрей, дымъ одинъ. Пронъ Лукьяновичъ, а Гордей Лукьяновичъ и Гаврило и Гордей Андрѣвичи, дымъ одинъ. Василь Потаповичъ, а Курило и Федь Потаповичи, дымъ одинъ. Иванъ Соньцовичъ, сыны его: Денисъ и Полузянъ, дымъ одинъ. Максимъ Ивановичъ, сыны его: Мивита, Аростъ, Ходоръ и Федько, дымъ одинъ. Яцъ Омеляновичъ, а Степанъ и Самойло Омеляновичи, дымъ одинъ. Ходоръ Климовичъ, дымъ одинъ. Самуило Мартыжевичъ, сыны его: Туминъ, Аврамъ и Онисько, дымъ одинъ. Курило Мартыжевичъ, дымъ одинъ. Степанъ Марковичъ, сынъ его Наумъ. Афели Ждановичъ, сыны его: Доронъ и Сенько, дымъ одинъ. Федько Панасовичъ, а Мартинъ и Сенько Панасовичи, дымъ одинъ. Петръ Микуличъ, сынъ его Косцюкъ а Сенько Микуличъ, сынъ его Мартинъ, дымъ одинъ. Михайлъ Ивановичъ, сынъ его Кондратъ а Иванъ Кондратовичъ, дымъ одинъ. Омелянъ Микуличъ, сынъ его Илья, дымъ одинъ. Мамонъ Прокоповичъ, сынъ его Фанько а Сергій Прокоповичъ, дымъ одинъ. Лукьянъ Прокоповичъ, сыны его: Потапъ а Тимохъ Прокоповичи, дымъ одинъ. Севонъ Совостыяновичъ а Сава и Дмитръ Совостыяновичи, дымъ одинъ. Занъ Хомичъ, сыны его: Андросъ и Василь, дымъ одинъ.

Зань Михалевиць, сынъ его Адамъ, дымъ одинъ. Сувошъ Сениковиць, сыны его: Ходоръ, Ароствъ и Мойсей, дымъ одинъ. Еремей Ивановичъ, сынъ его Иванъ, дымъ одинъ. Михалъ Костяковиць, сыны его: Марко и Федько, дымъ одинъ. Степанъ Дмитровиць, сыны его: Зеновъ, Марко и Мишко, дымъ одинъ. Василь Остаповиць, Аксенъ Остаповиць, дымъ одинъ. Парфенъ Мартыжевиць, сыны его: Потапъ, Мартишъ, Степанъ, Костюкъ, Сенько и Федько, дымъ одинъ. Радивонъ Супшовиць, сыны его: Данило, Санецъ и Гринь, дымъ одинъ. Еремей Губиць, сынъ его: Микула, а Сенько Хомиць, сынъ его Совостьянъ, дымъ одинъ. Радивонъ Кулаковиць, сыны его: Куприянъ и Василь, дымъ одинъ. Пантюхъ Богдановиць, сыны его: Лувьянъ и Гаврило, дымъ одинъ. Косътюкъ Гостыловичъ, сыны его: Тарасъ и Потапъ, дымъ одинъ. Хотей Сонцовиць, сыны его: Ничипоръ и Гарцукъ, дымъ одинъ. Въ томъ селѣ осѣлыхъ дымовъ семьдесятъ чотыры.

Повинность подданныхъ того села: Въ каждый рокъ зо всего села дани медовое, меду прѣсного ведеръ Пинскихъ двадцать шесть. А при той дани поплату денежного копъ двѣ, грошей двадцать, а зъ кожного дыму серебряны по грошей тридцати, сѣновщизны по грошей тридцати, овса по бочцѣ одной верховатой, по сыру одному, або по гроши два, по кумпю одному, або за кумпъ по гроши два, масла по патушцѣ одной, або за масло по гроши два, крупъ по ковшику, сѣмени конопляного по ковшику, хмѣлю по рѣшоту одному, по курицы одной, а зо всего села яловицу, або грошей пятьдесятъ, уюновъ троску одну, конопель часавыхъ по десятку одному, которые конопли въ часъ потребный на неводъ и на сѣти до езу осетринога оборочають; а коли на неводъ и на сѣти непотребна, до его милости пана, або гдѣ имъ розказано будетъ, отвозить повинни. Около озерь Лулинецъ

вѣхъ съ кожного дыму по котцу на ловенье рыбъ на потребу панскую ставить; езу осетринога тотъ, кого съ розказанья панского враникъ пристави, пильновать повиненъ; а за то тому, хто езу пильновать будетъ, маеть ему сѣновщизны грошей тридцать одпущено бытъ на неводъ. Въ подводу, гдѣ розкажутъ, до гоновъ добрыхъ ходати, церковь, дворъ, столоду и езь осетринный на рѣцѣ Припети оправовати, сторожовъ при бытности ее милости паней, або враничой, колько потреба, давати подданне того села повинни. *Огородники* при томъ же селѣ Лулинцу: Олексѣй Колесникъ и Сымонъ Лобчанинъ, огородъ одинъ. Хотей Волотковиць, сыны его: Олишко и Гриць, огородъ. Курило Волотковиць, сынъ его Иванъ, огородъ одинъ. Климиъ Гостыловичъ, сыны его: Иванъ а Поликарпъ, огородъ одинъ. Сенько Панасовиць, огородъ одинъ. Тышъ Сеньковиць, огородъ одинъ. Харитонъ Еськовиць, сынъ его Максимъ, огородъ одинъ. При томъ селѣ огородниковъ девять. Повинность тыхъ огородниковъ: въ каждый годъ съ кожного огорода по грошей дванадцати, а надъ то ничего большъ давати и ни которыхъ повинностей полнити не повини. Въ томъ же селѣ Лулинцу церковь ново-збудованная; при томъ же селѣ Лулинцу есть дворець на приѣздъ панскій збудованый, въ которомъ никто не мѣшкаеть. Въ томъ дворцѣ будованья: свѣтлицъ двѣ, межъ нихъ сѣнь, при одной свѣтлицѣ комора; въ тыхъ свѣтлицахъ лавы, столъ, печи простыя, двери на стезеяхъ, (сѣ) зацепками, тые свѣтлицы побиты драаницами; гриденъ двѣ, кухня одна, стаенъ три, ворота драаницами побитые; дворець около замогтомъ одылюваный. Пашни дворное при томъ дворцы нѣтъ. Въ томъ же селѣ стокола будованая, въ ней при сторонѣ грижня и комора, броваръ; аренды платятъ зъ нее на годъ по осьми копъ грошей. Озера: Лулинецъ

кое коло рѣки Припети; озеро Яолесо, въ немъ тони три; озеро Боробчье, въ немъ тони семь; озеро Сельцо, въ немъ тони двѣ; озеро Слижино спольное съ павекъ Харлинскою, въ немъ тони двѣ, ездъ на рѣчцѣ Припети зъ одну сторону рѣки Лулинецкой, въ которомъ езу есетры и иншую всякую рыбу, на потребу ей милости панее, ловятъ; озеро Чорное, спольное зъ селомъ Бостынемъ, въ немъ тони чотыри. Граница вгрунтовъ того села Лулинца, то есть зъ вгрунтами вельможного пана его милости, пана Яна Кишки, пана Виленского, села его милости Бостыни, а одъ того села Бостыни, зъ вгрунтами пана Миколая Подаревского, села Дятеловичъ, отъ того села Дятеловичъ, зъ вгрунтами егожь милости звышъ мененого пана Виленского, села Вичины и села Городца, отъ вгрунтовъ тыхъ селъ Вичины и Городца, черезъ рѣку Припетъ, зъ вгрунтами села Ястребли, одъ села Ястребли, зъ вгрунтами села Стохова, земавъ господарскихъ повѣту Пинского и подданныхъ волости Пинское, одъ вгрунтовъ того села Стохова стѣною просто черезъ рѣку Припетъ, зъ вгрунтами пани Миколаево Харлинское и сыновъ ее милости села Днѣпреца, которое село Днѣпрець, посажено на вгрунтехъ Лулинецкихъ, на часть пани Харлинское и сыновъ ей милости, зъ роздѣлу оддѣленыхъ и тою стѣною просто до вгрунтовъ Лулинецкихъ, спольныхъ зъ селомъ Бостынемъ. А около тыхъ спольныхъ вгрунтовъ ажъ до вгрунтовъ села Бостыни, откулъ се граница писати почала. Которое поменено село Лулинецъ зъ дворцомъ, зъ людьми, вгрунтами, пашными и непашными, съ сѣножатями, зъ зарослями, зъ проробками, зъ пушчами, зъ боры и зъ лѣсы, болоты, зъ деревомъ баргнымъ, зъ озеры, рѣками, рѣчками и рѣчищами, зъ данею медовою, пѣвнжною и всякою, зъ ловы звѣринными, пташими и рыбными, зъ гоны бобро-

выми, и зъ иншими всякими пожитками, въ семь инвентару описанными и неописанными, зо всимъ навсе, яко се тое село Лулинецъ само въ собѣ, въ вгрунтахъ, пожиткахъ, въ обыкодахъ и въ границахъ своихъ здавна мѣло и таперъ маеть, именемъ ей милости пани Витебское, панее моее, а Язубъ Третьякъ—служебникъ ее милости, за росказаньемъ ей милости, ей милости паней Миколаево Нарушевичовой—подскарбиной земской великого князства Литовского, паней Варбарѣ Кунцевичовнѣ, въ мѣць, въ держанье и вѣчистое уживанье поступую и до рукъ служебника ее милости пани подскарбиное, пана Адама Ивановского подаю и подаломъ. Якожь старцу и всѣмъ подданнымъ Лулинецкимъ, тутъ въ дворцы Лулинецкомъ очевидно стоячимъ, листъ ей милости пани Витебское, панее моее, о томъ до нихъ писанный, оказавши и передъ ними читавши, именемъ ее милости пани Витебское, панее моее, росказалъ ей милости, абы вжо отъ сего часу и дна, вышей въ семь инвентару описаного, ей милости пани подскарбиное, яко панее своее, во всемъ послушни были. Якожь того поступленья и поданья сесь реестръ-инвентаръ, воде росказанья ей милости панее Витебское, панее моее, списавши, съ моею печатью и зъ подписомъ руки моее и съ печатью вольного воеводства Новгородского, Петра Олексѣевича Малышевича Каменского и пана Петра Ивановича Бонина и пана Яроша Григоревича Гречихи, земавъ господарскихъ земли Новгородское, при томъ будучихъ, и съ подписомъ руекъ ихъ, которые зъ нихъ писати умѣли, далъ еси ей милости пани Миколаево Нарушевичовой—подскарбиной земской великого князства Литовского, паней Варбарѣ Кунцевичовнѣ, черезъ служебника ей милости пани подскарбиное, пана Адама Ивановского. Писанъ въ Лулинцу, року и дня вышей описаного. У того докумену печати

притисненныхъ чотыре, а подпись руку ихъ милостей пановъ печатаровъ въ тые слова: Якубъ Третьакъ—служебникъ звышъ поменное ей милости пани Витебское власною рукою; за устною прозвобю пана Якуба Третьака я Ярошъ Григоревичъ Гречиха при печати своей руку подписалъ; за устною прозвобю пана Якуба Третьака я Петеръ Ивановичъ Бонинъ печать свою приложилъ и руку свою власную подписалъ. А сусцепта на томъ же документъ

певномъ въ тые слова написана: року осмьдесятъ первого, Юна второго дня тотъ инвентаръ на врадѣ въ замку Новгородскомъ оповѣданъ: Миколай Есманъ. Который же тотъ документъ и зъ сусцептою, на немъ написаную, за поданьемъ оного до актъ и прозвобю зъ верху писаной особы, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ принять и уписанъ.

1685 г. Мая 21-го дня.

Изъ книги № 25, за 1685 г., листъ 293.

99. Разграниченіе имѣнія Жомойтскаго старосты Иеронима Ходкевича съ имѣніемъ Комаевскаго.

Лѣта отъ нароженя Сына Божого тысяча шестьсотъ осмьдесятъ пятого, мѣсяца Мая дватцать первого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводство, земль и повѣтовъ на роуъ теперешній тысяча шестьсотъ осмьдесятъ пятый обранными, постановившисе очевисто у суду панъ Самуель Корейва—оповѣдалъ, покладалъ и ку актыкованью подалъ документъ, служачій его милости пану Криштофу Хельховскому, то есть листъ ограниченья певного села и ыгрунтовъ, анте належачихъ пану Комаевскому, въ речи, въ немъ нижей поменовой достаточно выраженой, черезъ зошлого зъ сего свѣта годной памяти ясне вельможного его милости пана Геронима Хоткевича—старосты Жомойтскаго, учиненный и сворыгованный есть, просечи абы

тотъ документъ былъ до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ уписанъ. Который мы судъ огледавши и читаного выслужавши, велѣли есмы оного до книгъ уписать, а уписуючи слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Я Геронимъ Александровичъ Хоткевичъ—панъ Троцкій, староста Жомойтскій, державца Плотельскій и Тельшевскій, вызнаваю тымъ моимъ листомъ, што люди мои двора моего Лебеньского, которые седять надъ рѣкою Солодкою, на имя село Твирбутовки, перешедши черезъ границу, рѣчку Солодкую, въ сѣножати, въ земли оромые самыя, въ заросли, въ гай, въ лѣсъ, въ болота почели се вгвалтовне вступовати, у гай бѣжати и имѣнія пана Яна Юревича Комаевского—маршалка Городскаго, державца Ожскаго и Переломскаго,

Радивонишекъ; и такъ я Геронимъ Александровичъ Ходкевичъ за частымъ прошенемъ также пана Яна Комаевского, зложивши рокъ передъ Квѣтною недѣлю въ четвертымъ року тысяча пятьсотъ пятьдесятъ четвертого, мѣсеца Марца петнадцатого дня, просилемъ его милости вельможного пана Миколая Юрьевича Радвила, воеводы Троцкого, державцы Лидского, Василицкого, Бѣлицкого и Семенижского, абы его милость рачилъ на тые рубежи выѣхать. Якожь его милость и выѣхалъ и зъ его милостью я самъ тамъ же выѣхавъши тыми рубежами, которые панъ Комаевскій оказывалъ, то есть, тыми: найпервей копецъ мой, который копецъ дѣлитъ границу одъ людей Гольскихъ Бобровниковъ, отъ того копца моего не далеко копецъ пана Комаевского и другій до рѣчки Солодкое, пускаючи лѣсы, сѣножати, земли оремые, заросли по лѣвой сторонѣ мой, а по правой сторонѣ того копца пускаючи лѣсы, сѣножати, проробки, здавна оремые поля пана Комаевского, къ дубу Розсоховатому и въ того дуба другій копецъ, а отъ того копца тоужь дорогою новою, которою панъ воевода Троцкій со мною и съ паномъ Комаевскимъ ѣхалъ, не много у лѣсъ поѣхавши, третій копецъ, отъ того копца тоужь дорогою новою подле пня дубового черезъ весь той копецъ; отъ тогожь копца тоужь дорогою выходячи и проробкомъ старымъ, на дорожѣ поперечной пятый копецъ; шостый копецъ на проробныхъ на сѣножати, семый копецъ вышодши съ пероробковъ ку оремому полю на край Лѣсанки; осьмый копецъ недалеко отъ того копца у Лѣсанцѣ подъ дубкомъ Розсоховатымъ; девятый копецъ приходячи къ дорожѣ, которая дорога идетъ отъ Лѣсниковъ моихъ до Лебеди; десятый копецъ по другой сторонѣ тое дороги, идучи межю стародавнюю до рѣчки Солодкое; одинацатый копецъ вшодши въ лѣсъ около пня Везового,

все пушаючи мое по лѣвой сторонѣ, а по правой сторонѣ пана Комаевского; дванатцатый копецъ подле пня Везового, на ели Кривой; тринацатый копецъ подле пня Великого дубового, вышедши зъ лѣса на сѣножати; чотырнацатый копецъ по другой сторонѣ тоежь сѣножати; петнацатый въ лѣсѣ тоужь дорогою копецъ ѣдучи до рѣчки Солодкое; шостынацатый копецъ вышедши зъ лѣса на дорожѣ; семьнацатый копецъ на сѣножати, приходячи къ рѣчцѣ Солодкой; осьминацатый копецъ подле самой рѣчки Солодкое, которая рѣчка дѣлитъ границу, у верху тое рѣчки Солодкое идучи къ селу моему Твирбутовичи, пушаючи мое по лѣвой сторонѣ, а пана Комаевского по правой сторонѣ; деветнацатый копецъ подле рѣчки Солодкое у верхъ; двадцатый копецъ подле тоужь рѣчки Солодкое у верхъ на сѣножати, также пускаючи мое по лѣвой сторонѣ, а пана Комаевского по правой сторонѣ; двадцать першій копецъ подле тоужь рѣчки Солодкое, подле дороги, которая идетъ черезъ рѣчку Солодкую до Совдова; двадцать и третій копецъ подле рѣчки за дорогою, которая дорога идетъ одъ Лѣсниковъ до Лебеди; двадцать и четвертый копецъ межю дорогами подле рѣчки Солодкой, противку улицы села Твирбутовичи; двадцать пятый копецъ уверхъ тоужь рѣчки Солодкое, по лѣвой сторонѣ дороги Бѣлицкое одъ Лебеди; двадцать и шостый копецъ у верхъ рѣчки Солодкое, подъ лѣсомъ на сѣножати, одъ Бубровницкое границы. А вгдыжь панъ Комаевскій тые рубежи значне передъ его милости паномъ воеводою Троцкимъ и передо мною оказалъ, я не хотечи съ паномъ Комаевскимъ въ жадное право вступовати, вывѣдавшисе того достаточно, ижъ тые земли, сѣножати, лѣсы, якъ болота имѣныя Радивошского, поступилемъ до тыхъ рубежовъ верху писаныхъ пану Комаевскому на вѣчность. Я самъ, ани потомчи

мои, ани тежъ подданные мои Лебедскіе вѣч-
ными часы черезъ тые рубежи ни чемъ, а ни чимъ
ся уступовати не мають. И на то его милости
пану Комаевскому далъ тотъ мой листъ подъ
моею печатью. Писано на Лебедевѣ, лѣта

и дня выжей описаного. Въ томъ листу того
документу печать притиснена. За подаемъ
оного теды черезъ особу верху помененую
до актъ, есть до внигъ головныхъ трибуналь-
ныхъ справъ вѣчистыхъ уписаъ.

164 . . г., Февраля 20-го дня.

Изъ книги № 113, за 1752 г., л. 266—83.

100. Инвентарь Гомельскаго староства.

Roku тисячъ siedymset piędziesiąt wtórego,
miesiąca Aprila dwudziestego dziewiątego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny,
w wielkim xięstwie Litewskim z wojewodztw,
ziem y powiatów, w roku teraznieyszym ty-
сячъ siedmsetnym piędziesiątym wtórym obra-
nymi, comparendo personaliter w trybunale
głównym wielkiego xięstwa Litewskiego pat-
ron imć pan Mikołaj Życki—miecznik xięstwa
Żmuydzkiego, opowiadał prezentował et ad
acta podał ekstrakt inwentarza y ograniczenia
starostwa Homelskiego, w powiecie Rzeczyckim
sytuowanego, z xiąg skarbowych wielkiego
xięstwa Litewskiego, za skarbstwa jaśnie wiel-
możnego imć pana Stanisława Beynarta—skar-
bnego wielkiego xięstwa Litewskiego, klucznika
y podkluczego wojewodztwa Wileńskiego wy-
danego, po rusku pisanego, ad praesens z rus-
kiego języka na polski język przetłumaczonego,
przy testimonium jaśnie wielmożnego imci pana
Bogusława Korwina Gąsiewskiego—biskupa
Smoleńskiego, in contentis w nim expressis,
ad praesens in rem et partem jaśnie oświeco-
nego xiążęcia imci Michała na Klewaniu y

Żukowie Czartoryskiego—podkanclerzego wiel-
kiego xięstwa Litewskiego, Homelskiego, Jur-
borskiego, Poduświackiego etc. starosty dany,
służący y należący, który podając do akt pro-
sił nas sądu, ażeby wyż pomieniony ekstrakt
inwentarza y ograniczenia przy testimonium
jaśnie wielmożnego imci xiędza Bogusława Kor-
wina Gąsiewskiego—biskupa Smoleńskiego, był
do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa
Litewskiego spraw wieczystych, ze wszystką
w nim intus exprymowaną rzeczą, przyjęty
y wpisany; jakoż my sąd trybunału głównego
wielkiego xięstwa Litewskiego ony przyjowszy
w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwolili,
którego tenor talis:

Roku тисячъ sześćset czter.*)
miesiąca Februarii dwudziestego,
za potrzebowaniem jaśnie wielmożnego imci
pana Alexandra Słuszki—wojewody
. starosty Homelskiego ekstrakt
. rewizyi zamku, miasta
y włości Homelskiego, przez

*) Въ подлинникѣ пропускъ.

zeszłych imé panów
 Wołłowicza—marszałka wielkiego
 Słonińskiego pana
 przez mié Stanisława Beynarta—skarbnego
, sekretarza króla jego
 mości, klucznika y podkluczego Wileńskiego
 wydany jest; w którym regestrze włóść jego
 królewskiej mości starostwa Homelskiego tak
 opisuje:

Болость замку господарского Гомельского:
 село Романовичи: Иванъ Ходоловичъ, Илія а
 Хилимонъ Марковичи—воловь осмь, вони
 седмь, дымы три, служба; Иванъ а Стефанъ
 и Овтухъ Ходоровичи: воловь чотыри, кони
 два, дымовъ три, служба; Курила Явовичъ,
 Кондрать Омеляновичъ, а Илія Бобровниъ:
 воловь шесть, кони шесть, дымы два, служба;
 а подъ каждою службою сѣножатей возъ по
 семьдесятъ три и по одной трети воза . . .
 осмь, службы три, грунту
 среднего, сѣножатей возовъ двѣстѣ двадцѣтѣ
 въ каждый годъ
 о светымъ Михалѣ свята Римского
 бу господарскую, съ каждое
 службы по петьдесятъ
 ку ровную безъ верха и не тресеную, овса
 бочку безъ верха и не тресеную,
 то чинить зѣ службъ трехъ
 жита бочокъ три, овса бочокъ три, съ сѣно-
 жатей отво. сотъ
 дватцати, одъ каждого воза сѣна по чотыри
 пенязи, (ко)па одна, грошей
 дватцать осмь, за дани медовую и за отвозъ
 за сем терныхъ, за
 каждый пудъ по двадцати пети грошей . . .
 грошей петьдесятъ
 пять. За ловы звѣриные яко великого, такъ
 и ма(лого) тежъ вуничные и бѣ-
 лочные и инне всякіе и пташ
 грошей тридцать; за ловы рыбные копа одна
 (гро)шей тридцать.

За езовщизну съ каждое службы
 (гро)шей осемнадцать. Сумма всихъ
 платовъ и дохо(довъ)
 грошей одинацать, жита бочокъ три
 (дер)жавцу, съ каждой
 службы жита полъ бочки же
 мѣры, которую особна
 за каждую копою всякого по шести
 грошей, а надто съ каждое службы по два
 возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши,
 а по два возы дровъ; а окромъ што на той
 уставѣ описано, никоторыхъ иншихъ платовъ,
 ани доходовъ жадныхъ, ни на господара его
 милости, ани на державцу своего, ани на врад-
 никовъ земскихъ и на дворныхъ давати не
 повинни. При томъ селѣ діаконь Гомельскій
 Троецкій Гришко Лубьяновичъ держитъ здавна
 къ той церкви землю пустовскую Махалев-
 скую а Шадьевскую, за нимъ чоловѣки три
 на имя Стефанъ Михайловичъ, Осипъ Дани-
 ловичъ, а Матфей Ерыга, земли пашное бо-
 чокъ тридцать шесть, сѣножати возъ петна-
 цать, дани меду зѣ нихъ идетъ пуда полтора,
 а грошыми копа одна и грошей тридцать; то
 по старому; къ той церкви при томъ діа-
 конѣ оставлено. Граница того села зѣ людьми
 поповскими отъ границы Лагуновское, одъ
 устья рѣки Ипути рѣкою Сожомъ у верхъ
 до озера Бронного, одътуль до мху Меле . . .
 . . . ото мху лѣсомъ до урочища сѣножа-
 токъ и черезъ рѣку Ипути бо-
 лотомъ Еловицкимъ въ рѣчку Щеновку . . .
 Ипутью въ низъ зася
 въ рѣку Сожь, откуль ся грани(цы)
 грунту отъ устья рѣки
 Ипути въ Сожь до грани(цы)
 на полъ трети мили, а въ поперокъ отъ бо-
 лота Ело(вицкого) на двѣ мили, тгезъ
 подданные поведили села
 Юрковичъ мають уступъ въ томъ обру(бѣ)
 ловъ звѣринныхъ окромъ

переходомъ, некоторыхъ того села зъ людьми поповскими въ возерѣ Студенцу бобровые, окромъ пона того села въ рѣцѣ Ипути отъ рѣ Добруское однимъ берегомъ на двѣ мили, а другого Созоновки до рѣчки Хропути на мило.

Село Добруша. Амелианъ Василевичъ, Пронко а Иванъ Оли воловъ осьмь, кони пять, дымовъ чотыри, служба, ловичъ, а Яковъ Филиповичъ во Максисовичъ Васько воли чотыри, кони три, дымы три, служба, вичъ, а Семень Ованичъ—воли три, кони два, дымы два, служба . . . дою службою, сѣножатей возъ по тридцать семь и полъ; въ томъ селѣ дымовъ . . . чотыри грунту среднего, сѣножатей возовъ сто петдесятъ; повинность того села: дый годъ о светомъ Михалѣ свята римского мають давати (до скар)бу господарского, съ каждое службы по петдесятъ грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку такъ же повную, безъ верха и нетоптаную, то чинить зъ службъ чотырохъ копь три, грошей двадцать, жита бочокъ чотыри, овса бочокъ чотыри, зъ сѣножатей отъ возовъ ста петидесять, одъ каждого воза сѣна по чотыри пенеzi, то чинить копа одна, за дань медовую и за отвозъ за петнацать пудовъ пегерныхъ и за три безмѣны, за кождый пудъ по дватцать пять грошей, а за безмѣнъ по пять грошей, то чинить копь шесть, грошей тридцать. За ловы звѣринные яко великого, такъ и малого звѣру и тежъ куничные, бѣлочные и инные всякие и пташиѣ, копа одна и грошей тридцать, за ловы рыбные копа одна, за бобровые гоны копь двѣ, за езовичу съ каждое службы по шести грошей, то чинить грошей двадцать чотыри; сумма всехъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копь пет-

нацать, грошей сорокъ чотыри овса бочокъ чотыри; доходы на державцу съ кождое службы жита полъ бочки тоежъ мѣры, которую на господара его милости маеть , а зъ особна за кождою копою всякого плату по шести грошей е службы по два возы сѣна, або за кождый годъ по три гроши дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано ничего платовъ, ани подачокъ жадныхъ ни на господара его милости державцу своего, ани на вадниковъ земскихъ и надворныхъ ти не повинны. При томъ селѣ поць Никольскій Гомельскій держить землю къ той церкви Шишаптуровскую, которое земли, е бочки двѣ, сѣножати возовъ петнацать, тая земля ному при немъ къ той церевѣ оставлена а того села съ попомъ отъ границы Романовское, одъ рѣчки Дроховы рыщъ, одъ того села до рѣчки Успонча, тою рѣчкою у верхъ Деміановское оттоль до рѣчки Ипути, Ипутью одъ того озера черезъ рѣку Ипутъ въ рѣ вверхъ до Тучное лозы, одтуль у Глодову ковъ, оттоль въ рѣчку Нетечу, Нетечею въ внизъ черезъ рѣку Ипутъ, засъ до рѣчки Дрох широкость того всего грунту отъ рѣчки Хропути до рѣчки вдложъ на три мили, а въ попережъ отъ у до рѣчки Хропопутя, на полторы мили. Нижли подданные того села повѣдили, ихъ въ томъ обрубѣ ихъ подданные тоежъ волости Гомельское Ёормяне и Деміановцы мають уступъ у деревѣ бортномъ; лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, некоторыхъ нѣтъ,

ловы рыбные и гоны бобровые того села съ попомъ въ рѣцѣ Ипути, одъ рѣчки Хоропути до Вылева однимъ берегомъ на двѣ мили, а зъ другого берега на милю, а въ рѣцѣ Хоропути одъ рѣки Ипути до врочища Корытищъ однимъ берегомъ на милю.

Село Деміановичи и Берессы. Радько Юшковичъ, а Антонъ Микитичъ воловъ чотыри, кони чотыри, дымовъ два, служба. Апанасъ Ивановичъ, а Грыцко Даниловичъ воли чотыри, кони три, дымы два, служба. Омелянъ Антоновичъ, а Нестеръ Тереховичъ, а Зозыко Михалевичъ воловъ пять, кони чотыри, дымы два, служба. Иванъ Позняковичъ, а Игнатъ Михалевичъ воловъ три, кони два, дымы два, служба. Радивонъ Шостаковичъ
. Илія Вобровникъ, воловъ три, кони два, дымы два, служба
сѣножатей возовъ по тридцать; въ томъ селѣ дымовъ десять, служобъ скою Емановскую, а Пузынскую грунту средне(го) сто петдесятъ. Повинность того села въ каждый годъ о светомъ Михалѣ мають давати до скарбу господарского съ каждое службы грошей, жита бочку ровную безъ верха и нетресеную, овса . . . также безъ верха и нетоптаную, то чинить зол чотыри, грошей десять, жита бочокъ пять, овса бочокъ отвозъ ста пятидесятъ, одъ каждого воза сѣна по чот нить копа одна, дани грошми платять здавна пять, а отъ земли Олизаровское, Илія Вобровникъ одну, за ловы звѣринные, яко великого такъ и малого чные, бѣлочные и инные всякіе и пташіе за ловы рыбные копа одна, за бобровые гоны копа, за езвщину съ каждое службы по шести грошей, то сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села сорокъ пять, жита бочокъ пять, овса бочокъ пять;

доходы на державцу съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежь мѣры, которую на господара его милости маєт быти давано, а зособна за каждую копою всякого плату по шести грошей, а надъ то съ каждое службы по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши и по два возы дровъ, а окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ инныхъ платовъ, ани подачоекъ жадныхъ ни на господара его милость, ни на державцу своего, ани на врадниковъ земскихъ и на дворныхъ давати не повинни. Граница того села: одъ границы Добруское, отъ врочища Замаросовья болотомъ Счовскимъ въ рѣчку Изгиблю; Изгиблю немного пошедши вверхъ черезъ боръ въ рѣчку Очесу, Очесоу внизъ до острова Осова, около того острова болотомъ Вышковымъ, до врочища Завихвоста, оттоль въ рѣку Ипутъ; Ипутью вверхъ до жерела Моротыша, отъ того жерела у лозу Тучную, отъ тое лозы у Плоское болото, съ того болота въ рѣчку Передѣль, тою рѣчкою внизъ и черезъ болото Тесноковское въ рѣку Ипутъ; Ипутью вверхъ зася до врочища Замаросовья, откулъ ся граница почала. Широкость того грунту отъ рѣчки Изгибли до Тучное лозы удолжь на три мили, а въ поперекъ одъ Замаршова до Завихвоста того села повѣдили, ижъ въ томъ обрубѣ ихъ подданные господарскіе лизниковъ мають вступъ въ деревѣ бортномъ, лововъ звѣрин. домъ, которыхъ нѣтъ, ловы рыбные и гоны бобровые Ипути спольные зъ селомъ Гомельскимъ Кормою, одъ Вылева однимъ берегомъ на полторы мили, а зъ другого берега Столпецкое рѣчки на милю, у другомъ мѣисцы въ рѣцѣ Очесѣ угла обѣма берегами на три версты.

Село Тростынь. Иванъ Овдеевичъ, Сенко Яковлевичъ воловъ чотыри, кони два, дымы

два Демидовичъ а Иванъ Ула-
совичъ воловъ чотыри, кони два, дымы два
. служба. Борисъ Макаровичъ,
а Лука Прокоповичъ воловъ два, дымы . . .
Автонъ Пилиповичъ, а Сенью Оскамвиловичъ
а Иванъ Гость одинъ, дымы два,
служба. А подъ каждою службою сѣно . . .
. . . у томъ селѣ дымовъ осимъ, службъ
чотыри грунту среднего сто при
томъ селѣ земля пустовскихъ здавна
Пателевская, Савинская а Рыжковская, дани
. меду пудовъ пяти, а грошей
пядесятъ пять; тые вси пустовщизны подданные
того села на вродѣ приняли. Повинность
того села: въ каждый годъ о светомъ Михалѣ
свята римского мають давати до скарбу го-
сподарского съ каждое службы по пятьдесятъ
грошей, жита бочку ровную, безъ верха и не-
тресеную, овса бочку также ровную, безъ
верха и нетоптаную; то чинить съ службъ
чоторыхъ копъ три, грошей двадцать, жита
бочокъ чотыри, овса бочокъ чотыри, зъ сѣно-
жатей отъ возовъ ста, отъ каждого воза сѣна
по чотыри пenezи, то чинить грошей сорокъ;
за дань медовую и за отвозъ за дванадцать
пудовъ меду петерныхъ, за каждый пудъ по
двадцати пяти грошей, то чинить копъ пять,
и зъ земль пустовскихъ въ рокъ копа одна
и грошей тридцать; за гоны звѣриные, яко
великого, такъ малого звѣру и тежь кунич-
ные, бѣлочные и инные всякіе и пташные
копа одна и грошей сорокъ; за ловы рыбные
копъ двѣ; за бобровые гоны копъ двѣ; за езю-
вщину съ каждое службы по шести грошей,
то чинить грошей двадцать чотыри.

Сумма всякъ платовъ и доходовъ господар-
скихъ съ того села копъ шеснатцать, грошей
тридцать чотыри, жита бочокъ чотыри, овса
бочокъ чотыри. Доходы на державцу: съ кож-
дое службы жита полъ бочки и овса полъ
бочки тоежь мѣры, которую на господара его

милости маеть быти давано; а вособна за
. плату по шести грошей, а надто
съ каждое службы або за кож-
дый возъ по три гроши, а по два возы . .
. што на той уставѣ описано, нико-
торыхъ иншихъ човъ жадныхъ,
ни на господара его милости, ни на дер-
жавцу земскихъ и надворныхъ
давати не повинни. При Сава
Богдановичъ Дехтеровъ держитъ земли пу-
стое Тамоневскую, Литчинскую,
Лавровскую а Кладовскую за
листомъ державцы теперешнего
Коленицкога Василевича Тышкевича, съ тыхъ
первой того хоживало меду пудовъ петерныхъ
семь и грошей тринадцать, на
тыхъ земляхъ зарослей бочокъ
тридцать грунту среднего, сѣножати возъ
. въ отмѣнѣ тому боярину Савѣ
черезъ пана кевича старосты
Гомельского за листомъ и роска(зомъ) зъ земль
его, которые онъ имѣлъ зъ данины госпо-
дарское при селѣ Маркевичяхъ,
при которой отмѣнѣ зоста старостин-
ского. Граница того села зъ боярино
(гра)ницы села московского Бобовицкое: отъ
Кормы Завихвоста въ рѣку Ипуть, Ипутью
уверхъ при границы Московской до рѣчки
Корны, Корною уверхъ въ рѣчку Сновъ,
Сновью уверхъ при границы села Москов-
ского Микуличъ въ рѣчку Каменку, Камен-
кою вниизъ до врочища Передѣля, отъ Пе-
редѣля лугомъ Гнѣвецкимъ до озера Могильна,
отъ того озера въ рѣчку Ипуть, Ипутью
вниизъ до рѣчки Стовпца, Стовпцомъ уверхъ
немного пошедши черезъ боръ и черезъ лѣсъ
Горскій зася до Кормы Завихвоста, откуль ся
граница почала. Широкость того грунту одъ
рѣчки Снова до рѣчки Стовпечки удолжь
на шесть миль, а впоперокъ одъ рѣчки
Кормы до рѣчки Каменки на двѣ мили, а ин-

дей и на версту. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, некоторыхъ нѣтъ; ловы рыбные и гоны бобровые того села зъ бояриномъ въ рѣцѣ Ипути, отъ границы села Московскаго, одъ рѣчки Кормы до рѣчки Стовна однимъ берегомъ на чотыри мили, а зъ другого берега на двѣ мили; у другомъ мѣйстцы въ рѣцѣ Корнѣ одъ рѣки Ипути до рѣчки Оновы однимъ берегомъ на двѣ мили, але ничемные; у третимъ мѣйстцы на рѣцѣ Деменцѣ одъ рѣки Ипути до Рытовичъ на двѣ мили; у четвертымъ мѣйстцы въ рѣцѣ Каменцѣ вышей шляху Гомельскаго до рѣки Ипути обѣма берегами.

Село Корма. Левонъ . . . Иванъ Михайловичъ а Дорохъ Василевичъ. воли два, кони два служба, Фтома Ничипоровиль, Стефанъ Богдановичъ Ай . . . вичъ, воли два, кони два, дымъ два, служба, а подъ кожного (сѣ)ножателей возъ по двадцать; въ томъ селѣ дымовъ пять, службы двѣ, среднего сѣножателей возовъ сорокъ, при томъ селѣ земля пустов(ская) сквская, съ которое дани грошовое хоживало копа одна, тую тое все село на уроцѣ на тридцати грошахъ приняли. Повинность села въ кождый годъ о светомъ Михалѣ свята римскаго мають скарбу господарскаго съ кождое службы по пятьдесятъ грошей ровную, безъ верха и нетресенную, овса бочку ную, безъ верха и нетоптаную; то чинить зъ службъ двоухъ . . . сорокъ, жита бочки двѣ, овса бочки двѣ, зъ сѣножателей отъ возовъ воза сѣна по чотыри пеньязи, то чинить грошей шеснаццать; за дань возъ; за семь пудовъ меду петерныхъ, за кождый пудъ по . . . пати грошей, то чинить копъ двѣ, грошей петдесать пять; за ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣра, и тежъ

куничные, бѣлочные и инные всякіе и пташіе копа одна и грошей сорокъ, за ловы рыбные и гоны бобровые копа одна; за езовщину съ кождое службы по шести грошей, то чинить дванацать. Сумма всякъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копъ семь, грошей двадцать три, жита бочовъ двѣ, овса бочовъ двѣ. Доходы на державцу: съ кождое службы жита по полъ бочки, овса полъ бочки тое мѣры, которою на господара его милости маеть быти давано; а зособна за кождою копою всякаго плату по шести грошей, а надъ то съ кождое службы по два возы сѣна, або за кождый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ иншихъ платовъ, ани подачовъ жадныхъ ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на враниковъ земскихъ и надворныхъ давати не повинни. Граница того села: одъ границы Добрускаго, одъ рѣчки Павизни, рѣчкою Хоропутью вверхъ въ рѣку Нетешу, Нетешою вверхъ до острова Куликовскаго, оттуль боромъ при границы Данилковской въ рѣку Хоропутъ, Хоропутью внизъ въ рѣчку Городенку, Городенскою вверхъ въ болото Городенское, тымъ болотомъ въ болото Переротъ, отъ того болота до врочища Сусча, одъ Сусча одкуль ся граница почала. Шировость того грунту до рѣчки Нетеши удолжъ на полторы мили Кормы до границы Дельковское на три версты. Повѣдили, ижъ маюти уступъ въ деревѣ бортномъ Демьяновичъ у Березцахъ; лововъ звѣринныхъ некоторыхъ нѣтъ; ловы рыбные и гоны бобровые селомъ Демьяновичи и Березцы есть описано.

Сельцо боярское Кузьмичи . . . Исай Харковичъ держать за листомъ господарскимъ до воли и до иншого постановенья

островъ Кузминскій, дани хо-
живало копь три; земли пашное и зъ зарос-
лями доброго бочовъ дванацать,
сѣножатей возовъ петнацать, съ того остро(ва)
. ничего не платилъ, нижили съ
теперешнего нового въ кождый
годъ до сварбу господарского давати съ кож-
дое цыншъ за жито, за овесь,
по два гроши по пяти пенезя,
зъ сѣножати отъ возовъ петнацати отъ кож-
дого чотыри пенези, за дань
копь три, за ловы звѣринные, яко великого,
такъ и малого звѣра, и тежъ куничные и бѣ-
лочные и инные всякіе и пташіе грошей со-
рокъ; за ловы рыбные и гоны бобровые ни-
чего не платятъ, ижъ ихъ не мають. Сумма
всѣхъ платовъ и доходовъ господарскихъ зъ
того сельца боярского копь чотыри, грошей
шестнацать, пенези чотыри. А окромъ того,
што на той уставѣ описано, некоторыхъ ин-
шихъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ давати,
ани службъ служить не повиненъ. *Граница
того острова:* Отъ границы Данилювское бо-
лотомъ Заемнымъ въ рѣчку Тесну, Тесною
уверхъ до болота Довбуковъ, съ того болота
въ рѣчку Копылецъ и у болота Позинецъ,
зъ того болота въ рѣчку Черилошонку, Че-
рилошонкою унизъ зася у болота Заемное,
одеуль ся граница почала. Широкость того
грунту одъ рѣчки Тесны до рѣчки Черило-
шонки удалжъ на милю, а въ поперокъ отъ
Копыльца до Заемного на версту. Лововъ звѣ-
ринныхъ, окромъ переходомъ, а рыбныхъ и го-
новъ бобровыхъ некоторыхъ нѣтъ. А зособна
той же бояринъ маеть островъ на дерево борт-
ное, на имя Переновскій, къ томужъ острову
здавна прислухаючи. Широкость того острова
отъ верха рѣчки Ути до границы Митков-
ское на три версты, а впопе-
рокъ отъ ниского болота Зовчова на полъ
версты.

Село Головинцы. Матвей Ходотовичъ, а
Устинъ Заричъ воловъ три, дыми
два, служба. Тронько Заричъ, а Иванъ Губичъ,
воловъ два, дыми два, служба;
а подъ каждою службою сѣножатей возовъ
по двадцать селѣ дыми чотыри,
служобъ двѣ грунту среднего, сѣножатей во-
зовъ сорокъ одинь. Повинность того села . .
. въ кождый годъ о светомъ Михаелѣ
свята римского мають до сварбу gospodar-
ского съ кождое (службы) по пятьдесятъ грошей,
жита бочку ровную, безъ верха и нетресе-
ную, овса бочку ровную, безъ верха и не-
топтаную, то чинить двоухъ копа
одна и грошей сорокъ; жита бочокъ двѣ, овса
бочокъ сѣножатей отъ возовъ
сорока одного, одъ кождого воза сѣна по чо-
тыри пенези, то чинить грошей шеснацать,
пенезей чотыри; дани грошми
платятъ копь двѣ, грошей дватцать; за ловы
звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣра,
и тежъ куничные, бѣлочные и инные всякіе
и пташіе зъ обѣихъ острововъ грошей двад-
цать; (за) ловы рыбные и гоны бобровые грошей
тридцать, за езовщину съ кождой службы по
шести грошей, то чинить грошей дванацать.
Сумма всѣхъ платовъ и доходовъ gospodar-
скихъ съ того села копь пять, грошей
. пенезей чотыри, жита бочокъ двѣ, овса
бочокъ двѣ. Доходы на державцу съ кождое
службы жита полъ бочки, овса полъ бочки
тоежъ мѣры, которую на господара его ми-
лости маеть быти давано. А зособна за
каждою копою всякого плату по шести гро-
шей; а надто съ кождое службы по два воза
сѣна, або за кождый возъ по три гроши а
по два возы дровъ. А окромъ того, што на
той уставѣ описано, некоторыхъ иншихъ пла-
товъ, ани подачокъ жадныхъ ни на господара
его милости, ни на державцу, ани на врад-
никовъ земскихъ и надворныхъ давати не по-

вини. Граница того села: отъ границы Лагуновское, отъ врочища Горноща въ рѣку Ипутъ, Ипутю вверхъ до рѣчки Сченовки, Сченовкою вверхъ до Старого шляху, оттоль у болото Проскурнино, оттоль боромъ старыми рубжеми засе до врочища Горноща, откуль ся граница почала. Широкость того грунту отъ врочища Горноща до рѣчки Сченовки удолжь на три версты, а впоперокъ отъ Проскурнина болота до Кривого озера на версту. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, некоторыхъ нѣтъ; ловы рыбные и гоны бобровые того села въ рѣцѣ Ипути отъ высокаго острова до рѣчки Сченовки однимъ берегомъ на три село маеть островъ свой на дерево бортное на имя Губицкій заравъ въ дани описаной при обрубѣ, на котормъ село острова отъ рѣчки Городыля рѣчкою Хопутю Примысля, оттоль до болота Веляхова черезъ съ того болота зася до рѣчки Городыля, откуль Широкость того грунту одъ рѣчки до Роготыля удолжь на четыре версты, а въ поперокъ одъ Микольского Хоропутя на двѣ версты. Лововъ звѣринныхъ, окромъ и рыбныхъ некоторыхъ нѣтъ; гоны бобровые въ рѣцѣ рѣчки Доростыля до рѣчки Павизны однимъ версту, а въ рѣцѣ Павизны одъ рѣчки Хоропути до обѣма берегами на версту.

Село Данилковичи. Леонъ а Лазарь Евхимовичи, а Трохимъ Ивановичъ дыми три, служба. Семень а Игнатъ Стефановичи, Лукіанъ а Жданъ Антоновичи, а Сава Нитковичъ дыми чотыри, служба; а подъ каждою службою сѣножатей селѣ дымовъ семь, службы двѣ грунту среднаго, сѣножати возовъ осимдесять, и зъ землею Кулаковскою; при томъ селѣ пустовщизнѣ

здавна залежныхъ двѣ: Ходоровская, а Опанасовская, съ котрыхъ первой тое дани хоживало грошми копа одна, грошей тридцать; въ тыхъ пустовщизнѣ зарослыхъ, на припашъ годныхъ, бочокъ шесть, сѣножатей возовъ пять; тые земли приняли подданные господарскіе того села: Сава Митковичъ а Отрохимъ Ивановичъ на вродѣ на пятидесять грошей. Повинность того села: въ каждый годъ о светомъ Михалѣ свята римского мають давати до скарбу госпонарского съ вождое службы по пятьдесять грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаюу, то чинить зъ службъ двухъ копъ двѣ и грошей сорокъ, жита бочокъ двѣ, овса бочокъ двѣ, зъ сѣножатей отъ возовъ осмидесять, одъ кожного воза сѣна по чотыри пенызи, то чинить грошей тридцать два; за дань медовую и за отвозъ за пять пудовъ меду петерныхъ, за чотыри безмѣны, за каждый пудъ по двадцать пять грошей, а за безмѣнъ по пяти грошей, то чинить копъ двѣ, грошей двадцать пять; а зособна зъ земль пустовскихъ Ходоровское а Опанасовское уроку грошей петдесять; за ловы звѣринныхъ, яко великого, такъ и малого звѣра, и тежъ куничные, бѣлочные и иные пташіе, копъ двѣ; за ловы рыбные и гоны бобровые грошей щигу вождое службы по шести грошей, то чинить грошей дванатцать платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копъ осимъ, грошей бочокъ двѣ, овса бочокъ двѣ. Доходы на державцу съ вождое жита полъ бочки, овса полъ бочки, тоежъ мѣры, кото господара его милости маеть быти давано, а зособна за кож коу всякого плату по шести грошей, а надто съ вождое службъ возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши,

а по два возы дровъ тою, што на той уставѣ описано, некоторыхъ иныхъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу ани на вранниковъ земскихъ и надворныхъ давати не мають. Граница того села: отъ границы Корменское, отъ болота Заямное Хоропутью вверхъ въ рѣчку Негешу, Негешою вверхъ въ рѣчку Вышновкою вверхъ до острова Обчого, оттуль бо Тучное лозы, отъ Тучное лозы до Доброго бору, отъ До до озера Моротиша, Моротишомъ въ рѣчку Ипуть, Ипутью вверхъ до озера Могильна, отъ Могильна у стругу Студеную, стругою въ логъ Передѣль, отъ Передѣля у рѣчку Каменницу, Каменницею вверхъ въ рѣчку Хмѣленку, черезъ тую рѣчку въ рѣчку Воронъ, Ворономъ вверхъ въ рѣчку Обрусовъ, одъ Обруска лѣсомъ до Белиного борка, отъ борка въ рѣчку Ректу, Ректою внизъ въ рѣчку Кривку, Кривкою внизъ въ рѣчку Цалу, Цалою вверхъ зася у болота Заямное, одкуль граница почала. Широкость того грунту одъ болота Заямное до рѣки Ипути долужь на три мили, а въ поперокъ одъ острова Обчого до рѣчки Каменницы на одну милю. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, некоторыхъ нѣтъ; ловы рыбные и гоны бобровые того села у рѣцѣ Ипути отъ озера Могильна до озера Моротиша однимъ берегомъ на версту.

Село Антоновичи. Федько Сидоровичъ, Васько Сквировичъ, Васько Борода, а Кивулина Матруна, воловъ пять, кови чотыри, дымъ чотыри, служба; а подь тою службою сѣножатей возовъ дватцать пять; въ томъ селцы дымъ чотыри, служба одна грунту среднего, сѣножати возовъ дватцать пять; при томъ селѣ пустовщина здавна залеглая, Матвеевщина, съ которое дани хоживало грошей

дватцать, зарослей, на припашъ годныхъ, бочокъ на пять, сѣножатей возовъ пять. Тую землю принялъ на той дани на вроцѣ на дватцать грошей подданный господарскій того села Федько Сидоровичъ. Повинность того села: въ вождый годъ о светомъ Михаилѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ тое службы грошей пятьдесятъ, жита бочку ровную, безъ верха и негресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, зъ сѣножатей отъ возовъ дватцати пяти, отъ каждого воза сѣна по чотыре пѣнези, то чинить грошей десять; дани грошми платитъ грошей сорокъ, а вроку зъ земли Матвеевское грошей дватцать; заловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣра и тежъ куничные, бѣлочные и иные всякіе и пташіе копа одна; заловы рыбные ничего не платятъ, ижъ ихъ не мають; за бобровые гоны копа одна, за езовщину съ тое службы грошей шесть. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того сельца копь чотыри, грошей шесть, жита бочка одна, овса бочка одна. Доходы на державцу съ тое службы: жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которою на господара его милости маеть быти давано, а зособна за каждою бокою всякого плату по шести грошей. А надто съ тое службы два возы сѣна, або за вождый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ иныхъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на вранниковъ земскихъ, ни на дворныхъ давати не повинни. Граница того села: отъ границы Утевское, отъ рѣчки Ути, рѣчкою Радвиноу вверхъ, у лѣсъ спольный, съ того лѣса бологомъ Голымъ до болота Узноза, одтуль у долину Струсову, вверхъ рѣчки Радвины, одтоль въ лѣсъ до Роготыща, отъ того лѣса зась въ рѣчку Утью, откуль ся

граница почала. Широкость того грунту отъ рѣчки Ути до болота Голого, у должъ на мильо, а поперець отъ стиги Носовицкое до рѣчки Радвины на три версты. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, а рыбныхъ некоторыхъ нѣтъ; гоны бобровые того села спольные зъ Лагуновичи, зъ Носовичи и Прибытковичи въ рѣцѣ Ути, одъ рѣчки Радвины до рѣчки Куплины, обѣма берегами на шесть версть.

Село Лагуновичи. Вурецъ Рабцовичъ, а Селимъ Стефановичъ, воловъ два, кони два, дымы два, служба; Мартинъ Павловичъ, а Михалъ Матрѣевичъ, воловъ два, кони два, дымы два, служба; Ташко Ташковичъ, Стефанъ Логвиновичъ, а Тимошъ Ташковичъ, воловъ шесть, кони чотыри, дымы три, служба; а подъ каждою службою сѣножатей возовъ десять. Въ томъ селѣ дымовъ семь, службы три, грунту среднего; сѣножатей возовъ тридцать и зъ землею Раковскою; при томъ селѣ пустовщизна здавна залеглая, на имя Семеновская. Дани въ ней залегло меду пудъ одинъ, а грошей дватцать; тую землю все тое село на вроецѣ на тридцати грошахъ привняли. Повинность того села: въ кождый годъ о светомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ кождое службы по пятидесять грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресенную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинить зъ службъ троухъ копъ двѣ, грошей тридцать, жита бочокъ три, овса болокъ три; зъ сѣножатей отъ возовъ тридцати, одъ кождого воза сѣна по чотыри пенази, то чинить грошей дванадцать; за дань медовую и за отвозъ за пять пудовъ меду петерныхъ, за кождый пудъ по двадцати пять грошей, то чинить копъ двѣ, грошей пять, а уроку изъ земли Семеновское грошей тридцать. А зособна съ того села Ташко, Тимохъ а Степанъ даеъ здавна до Орши *на церковь*

светого Николы дани пудовъ меду пять, а грошей семьдесятъ. За ловы звѣринные, яко великого, такъ малого звѣру и тежъ куничные, бѣлочные и инные всякие и пташие копа одна, грошей дватцать; за ловы рыбные ничего не платять, бо ихъ не мають; за бобровые гоны копа одна, за езовщину съ кождое службы по шести грошей, то чинить грошей осимнатцать. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копъ семь, грошей петдесать пять, жита бочокъ три, овса бочокъ три. Доходы на державцу, съ кождое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которую на господара его милости маеъ быти давано; азъособна за кождою копою всякого плату по шести грошей. А надто съ кождое службы по два возы сѣна, або за кождый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ иншихъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на вранниковъ земскихъ и надворныхъ давати не повинни. При томъ селѣ дяконъ Гомельскій Троецкій — Гришко держитъ землю здавна въ той церкви, на имя Вушмановскую, на которой зарослей бочви двѣ, сѣножатей возовъ пять, то по старому при церви оставлено. Граница того села съ попомъ отъ замку Гомельского рѣкою Сожомъ до рѣки Ипуги, Ипугью уверхъ до Высокого острова, одтоль отъ Горноща у болото Проскурнино, отъ того болота презъ рѣчку Сченовку у болото Супецкое и въ Кудринское, съ того болота у островъ Одаричкій, съ того острова у рѣчку Жукогинь, тою рѣчкою въ рѣчку Понявну, Понявную внизъ въ рѣчку Подерачу, Подерачую внизъ у болото Счоновское, съ того болота черезъ дугъ Выдрицкій заса въ рѣку Сожъ, откулъ ся граница почала. Широкость того грунту отъ рѣки Сожа до границы Кор-

менское удолжь на три мили, а въ поперокъ отъ рѣчки Пониквы до болота Мощоваго миль одна, а индеи только на двѣ версты. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, и рыбныхъ нѣкоторыхъ нѣтъ; гоны бобровые съ того села въ рѣцѣ Сожу отъ замку Гомельскаго до рѣки Ипути однимъ берегомъ на версту, удругомъ мѣйстцы на рѣцѣ Ипути, отъ Сожа до границы Головинское, однимъ берегомъ на полъ версты.

Село Прибытковичи. Илія Сидоровичъ, Давидъ Матѣевичъ, Тишко Ходоровичъ, Иванъ Кисель, воловъ осимъ, кони чотыри, дымъ чотыри, служба; Стефанъ Сидоровичъ, Семень Легоновичъ, Федькова Оксинья, Супровъ Яковичъ а Сенько Федьковичъ, воловъ пять, кони чотыри, дымовъ пять, служба; а подъ каждою службою сѣножатей возовъ петнатцать. Въ томъ селѣ дымовъ девять, службы двѣ грунту среднего, сѣножатей возовъ тридцать. Повинность того села: въ каждый годъ о светомъ Михаелѣ, свята римскаго, мають давати до скарбу господарскаго съ каждое службы по пятидесять грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинить зъ службъ двоухъ копа одна, грошей сорокъ; жита бочокъ двѣ, овса бочокъ двѣ, зъ сѣножатей отъ возовъ тридцати, отъ каждого воза сѣна по чотыри пезези, то чинить грошей дванацать; дани грошовое здавна платятъ коць три, грошей двацать; за ловы звѣринные, яко великаго, такъ и малаго звѣря, и тежъ куничные, бѣлочные и инные всякіе и пташіе копа одна; за ловы рыбные ничего не платятъ—ихъ не мають; за бобровые гоны грошей сорокъ; за езовщину съ каждое службы по шести грошей, то чинить грошей дванацать. Сумма всехъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села коць семь, грошей чотыри, жита бочокъ двѣ, овса бочокъ двѣ.

Доходы на державцу съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которую на господара его милости маеть быти давано, а зособна за каждую копою всякаго плату по шести грошей, а надто съ каждое службы по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, нѣкоторыхъ ившихъ платовъ и подачовъ жадныхъ на господара его милости, ни на державцу своего, ани на владниковъ земскихъ и надворныхъ давати неповинни. Граница того села: Отъ границы Лагуновское логомъ Тѣснымъ въ рѣчку Песочну, Песочною внизъ въ рѣчку Рѣпенецъ, Рѣпенцомъ внизъ въ рѣчку Посожецъ, Посождомъ внизъ черезъ рѣку Утью въ рѣчку Черилопонку, съ тое рѣчки въ лѣсъ Лопатища, съ того лѣса въ рѣчку Торчянь, тою рѣчкою внизъ въ рѣчку Пенцику, Пенцикою уверхъ у болота Кудринское, съ того болота черезъ рѣку Утью зася у логъ Тѣсный, откуль ся граница почала. Широкость того грунту одъ рѣчки Посожца до Тѣсна удолжь миль одна, а впоперокъ отъ рѣчки Песочны до рѣчки Пониквы на три версты. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, и рыбныхъ нѣкоторыхъ нѣтъ; гоны бобровые того села въ рѣцѣ Ути отъ Купленины до Мошка обѣма берегами на три версты.

Село Марковичи. Яковъ Плошковичъ а Антонъ Федоровичъ, воловъ чотыри, кони чотыри, дымъ два, служба одна и полъ. Свиридъ а Жидко Фурсовичи, воловъ два, кони два, дымъ одинъ, служба. Иванъ Андросовичъ а Тишко Полавановичъ, воловъ три, кони три, дымъ два, служба. Андрей Васильковичъ зъ братьею Василемъ а Легономъ, воловъ два, кони два, дымъ одинъ, служба одна и полъ. А подъ каждою службою сѣножатей возовъ по сорокъ. Въ томъ селѣ дымовъ шість, службы пять грунту среднего, сѣножати возовъ двѣстѣ. По-

винность того села: въ каждый годъ о светомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ каждое службы по пятьдесятъ грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинять зъ службъ пяти копь чотыри, грошей десять; жита бочокъ пять, овса бочокъ пять, зъ сѣножатей отъ возовъ двохъ сотъ, одъ кожного воза сѣна по чотыри пенеши, то чинить копа одна, грошей дватцать; за дань медовую и за отвозъ за чотырнатцать пудовъ меду петерныхъ, за каждый пудъ по дватцать пяти грошей, то чинить копь семь, грошей тридцать; за ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣра, и тежъ куничные, бѣлочныя и иншія всякія и пташія копа одна, грошей сорокъ; за ловы рыбныя копь двѣ; за бобровыя гоны копь двѣ; за езовщину съ каждое службы по шести грошей, то чинить грошей тридцать. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копь девятнадцать, грошей десять, жита бочокъ пять, овса бочокъ пять. Доходы на державцу съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которую на господара его милости маеть быти давано; а зособна за каждую коною всякого плату по шести грошей, а надто съ каждое службы по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, никоторыхъ платовъ, ани подачовъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на вранниковъ земскихъ и надворныхъ давати не повинни. *Граница того села.* Отъ границы Дятловское, отъ рѣки Сожа, боромъ и черезъ лѣсъ Охабца до границы села Любедного Исаковичъ, до лѣса Бортного, отъ того лѣса черезъ озеро Рожденець, при границы Ериловской и черезъ рѣку Сожъ, до рѣчки Нилильны, черезъ тую рѣчку до острова Невбо-

това, одтоль въ рѣчку Селечну, Селечною уверхъ въ рѣчку Добрую, Добрую внизъ въ рѣку Теруху, Терухою внизъ у озеро Козейково, съ того озера въ рѣку Сожъ, Сожомъ внизъ зася до границы Дятловское, откуль са граница почала. Широкость того грунту отъ границы Исаковское до границы Носовицкое удалжъ на три мили, а впоперокъ отъ границы Дятловское до границы Ериловское, а зособна тое село маеть островъ свой спольный зъ селомъ Носовичи, на имя Затеруше, на дерево бортное, съ которого дани платяеть, заразы въ дани описаной при обрубѣ, надъ которымъ селомъ седяеть. Широкость того острова: одъ рѣчки Доброе до Малого острова удалжъ на двѣ мили, а впоперокъ одъ села Линницкого до рѣчки Нилильны на чотыри версты. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, никоторыхъ нѣтъ; ловы рыбныя и гоны бобровныя того села въ рѣцѣ Сожу, отъ границы Дятловское до границы Ериловское, обѣма берегами на двѣ мили; у другомъ мѣйстцы, въ рѣцѣ Терусѣ, отъ луки Козейковы до болонья Шункова, однимъ берегомъ на чотыри версты; у третьемъ мѣстцы въ рѣцѣ Теруси, отъ болонья Шункова до Прибежи, обѣма берегами на три версты; у четвертомъ мѣстцы въ рѣцѣ Нилильнѣхъ посполъ зъ Носовичи, отъ Обосого добору Нивольского, однимъ берегомъ на версту; а къ тому въ озерахъ въ Кожейковѣхъ Луцѣхъ тони двѣ, у Казары тони двѣ, у Кателона една.

Село Терешковичи: Ермакъ Стефановичъ а Косило Якововичъ, воловъ чотыри, кони два, дымъ два, служба. Тить Оксютычъ а Кузьма Кучуковичъ, воловъ чотыри, кони два, дымъ два, служба; а подъ каждою службою сѣножатей возъ по дванатцать и полъ. Въ томъ селѣ дымовъ чотыри, службы двѣ, грунту среднего, сѣножати возовъ дватцать пять. *Повинность того села:* въ каждый годъ о светомъ

Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ каждое службѣ по пятидесять грошей, жита бочку ровную, безъ верха, нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинить зъ службѣ двохъ копа одна, грошей сорокъ, жита бочки двѣ, овса бочки двѣ, зъ сѣножагей отъ воевъ дватцати пети, одъ каждого возу сѣна по чотыри пеназы, то чинить грошей десять; за дань медовую и за отвозъ, за чотыри пуды меду петерныхъ, за каждый пудъ по дватцати пети грошей, то чинить копа одна и грошей сорокъ, а зособна съ того села Кузьма Кучуковичъ даетъ дани до Орши на церковь святого Микола меду пуды чотыри, а копу одну, грошей сорокъ; за ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣра, и тежъ куничные, бѣлочные и инные всякие и пташіе копа одна; за ловы рыбные грошей сорокъ; за бобровые гоны копа одна, грошей тридцать; за езовщину съ каждое службѣ по шести грошей, то чинить грошей дванатцать; сумма всехъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копъ шесть, грошей двадцать два, жита бочковъ двѣ, овса бочковъ двѣ. Доходы на державцу: съ каждое службѣ жита полъ бочки, овса полъ бочки, тоежъ мѣры, которую на господара его милости маеть быть давано, а зособна за каждую копою всякого плагу по шести грошей, а надто съ каждое службѣ по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ иншихъ платовъ, ани подачовъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ни на вранниковъ земскихъ и надворныхъ давати неповинни. *Граница того села.* Отъ границы Северуковское, отъ рѣки Сожа, отъ Глею до Ночуйское лозы, одтоль въ рѣчку Черемомонку, Черемомонкою внизъ въ рѣчку Полозецъ, Полозцомъ вверхъ до болота Сож-

кова, тымъ болотомъ въ рѣчку Тереху, Терехою внизъ до Кожейковы луки, съ тое луки въ рѣку Сожъ у конецъ верхній, рѣкою вверхъ до озера Глуца, тымъ озеромъ засе въ рѣку Сожъ до тогожъ Глею, одкулъ ся граница почала. Широкость того грунту одъ рѣчки Терухи до Глею, до рѣки Сожа удожъ на двѣ мили, а впоперокъ отъ рѣки Сожа, отъ Криги до рѣчки Посожни на чотыри версты. Поданные господарскіе того села оповѣдили намъ, посланцомъ господарскимъ, ижъ мають уступъ въ деревѣ бортномъ у обрубѣ села Прибытковичъ. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, некоторыхъ вѣтъ; ловы рыбные и гоны бобровые въ рѣцѣ Сожу, отъ Кожейковы луки до Глею, однимъ берегомъ на двѣ мили; у другомъ мѣйсцы въ рѣцѣ Ути, отъ рѣки Сожа до Коровишина, обѣма берегами на шесть верстъ; у третьемъ мѣйсцы въ рѣцѣ Терусѣ, отъ болота Шувикова до луки Кожейковы однимъ берегомъ на чотыри версты; а къ тому у озеряхъ Лудѣ Кожейковѣ тони три, въ Глушцѣ тони три спольные зъ Бобовцы и зъ Дятловичи; тое озеро Глушецъ врадъ волочить.

Сельцо Дятловичи. Олешко Ходоровичъ волось два, кони два, дымъ одинъ, служба; а подъ тою службою сѣножатей возъ дватцать. Въ томъ сельцѣ дымъ одинъ, служба одна грунту среднего, сѣножатей воевъ дватцать. Повинность того села: въ каждый годъ осветомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ тое службѣ (по) грошей пятидесяти, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку ровную, безъ верха и нетоптаную, зъ сѣножатей отъ воевъ дватцати, отъ каждого воза сѣна по чотыри пеназы, то чинить грошей осимъ; за дань медовую и за отвозъ за два пуды меду петерныхъ, за каждый пудъ по дватцати пять грошей, то чинить грошей педесять; за ловы звѣринные, яко великого, такъ малого звѣру,

и тежъ куничные, бѣлочные и инные всякіе и пташіе грошей двадцать; за ловы рыбные грошей петнацать; за бобровые гоны грошей тридцать; за езовщину съ тое службы грошей шесть. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копъ двѣ, грошей петдесятъ девять, жита бочка одна, овса бочка одна. Доходы на державцу съ тое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которою на господара его милости маеть быти давано; а зособна за каждую копою всякого плату по шести грошей; а надто съ тое службы по два возцъ сѣна, або за кождый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. Окромъ того, што на уставѣ описано, некоторыхъ ившихъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на врадниковъ земскихъ и на дворныхъ давати не повинни. Въ томъ селѣ чловѣкъ попа Гомельского Спаского Ерофья, на имя Михаилъ Добриничъ, держитъ здавна къ той церкви земли пашное бочокъ пять, сѣножати возовъ десять; то по старому къ церкви оставлено. Той же попъ держитъ здавна островъ Миленскій къ той церкви; село и подданные господарской волости Гомельское сознавали, ижъ той островъ здавна ку той церкви держитъ, то по старому и теперъ ку церкви оставлено. При томъ же селѣ бояре: Федько Котовичъ держитъ здавна двѣ земли, на имя Гарловскую а Холецкую, на службѣ шляхецкой; за нимъ мѣшкаеть чловѣкъ Овдей. Земли пашное бочки двѣ, сѣножателей возовъ десять; дани зъ тыхъ земель прихоживало меду пуды два, а грошовое копа одна, грошей тридцать, то по старому при немъ оставлено. Павелъ Харьковичъ держитъ здавна землю Молцовскую на службѣ шляхецкой, земля пашное бочокъ пять, сѣножателей возовъ десять; дани хоживало меду пуды два, а грошовое копа одна, то по старому при

немъ оставлено. *Граница того селца*, — зъ бояры: отъ границы Марковское, отъ рѣки Сожа, нижей Жезейского озера у лѣсъ Охибища, отъ Охибы у въ Орлово гняздо, оттоль до Дудана Кремля; оттоль до озера Бѣлинь у возеро Глушець, съ того озера въ рѣку Сожъ, Сожомъ внизъ зася нижей Жезейского озера, откуль ся граница почала. Широкость того грунту: отъ озера Глушца до Жижинского жерела удолжъ на полторы мили, а впоперокъ отъ Козейковы луки до Сулеся на милю, индей ужей. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, некоторыхъ нѣтъ; ловы рыбные и гоны бобровые посполъ зъ бояры въ рѣцѣ Сожу, отъ жерела Жезейского до озера Глушца однимъ берегомъ на полторы мили, къ тому у озерѣ Глушцѣ третья часть.

Село Утье. Павелъ Копанъ а Пронко Тереховичъ, воловъ три, кони три, дмы два, служба; Мишко а Мартинъ Павловичи, воловъ два, конь одинъ, дмы два, служба; Овдей Максимовичъ а Марко Ивановичъ, волю два, конь одинъ, дмы два, служба; а подъ каждую службою сѣножателей возовъ по петнацать. Въ томъ селѣ дымовъ шесть, службы три грунту среднего, сѣножателей возовъ сорокъ пять. Повинность того села. Въ каждый годъ о светомъ Михалѣ, свата римского, мають давати до сварбу господарского съ каждое службы по пятьдесятъ грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинить зъ служобъ троухъ копъ двѣ, грошей тридцать, жита бочокъ три, овса бочокъ три; зъ сѣножателей отъ возовъ сорока пяти, одъ вождого воза сѣна по чотыри пенези, то чинить грошей осимнадцать; за данъ медовую и за отвозъ за одинъ пудъ меду петерный и за три безмѣны, за пудъ меду по двадцати пяти грошей, а за безмѣнъ по пяти грошей, то чинить грошей сорокъ; за ловы звѣрин-

ные, яко великого, такъ малого звѣру, и тежъ куничные, бѣлочныя и инныя всякія ипташіе копа одна; за ловы рыбныя ничего не платятъ, ижъ ихъ не мають; за бобровыя гоны копа одна; за езовщину съ каждое службы по шести грошей, то чинить грошей осямнадцатъ. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копъ пять, грошей сорокъ шесть, жита бочокъ три, овса бочокъ три. Доходы на державцу, съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которую на господара его милости маеть быти давано; а зособна за вождю копою всякого плату по шести грошей, а надто съ каждое службы два воза сѣна, або за кождый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ ившихъ платовъ и подачекъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на владниковъ земскихъ и на дворныхъ давати не повинни. Въ томъ селѣ попъ Гомельскій Микольскій Семень держитъ здавна къ той церкви землю Пехоцкую, на которой земли пашное и зъ зарослями бочки двѣ, сѣножатей возовъ три, то по старому къ той церкви оставлено. При томъ селѣ бояринъ Бѣлко Кожемячичъ держитъ за листомъ пана Онিকেевымъ земли пустовскіе три, на имя Восовскую, Орловскую, а Головичинскую, съ которыхъ дани хоживало копа одна, грошей сорокъ семь, земли пашноеу грунту среднего бочокъ пять, сѣножатей возовъ десять; зъ тыхъ земля до того часу ничего не платилъ, нижи съ теперешнего нового постановенья маеть въ кождый годъ до скарбу господарского съ вождю бочки земли за циншъ, за жито, за овесъ по два гроши и по два пенези, а отъ воза сѣна по чотыри пенези, за данъ копа одна, грошей сорокъ семь платити, то чинить за вси повинности копъ двѣ, грошей два. А окромъ того некоторыхъ ившихъ платовъ, ани

подачекъ жадныхъ, ни на господара его милости, ани на державцу своего давати, ани служобъ служити не повинень. *Граница того села*—съ попомъ а бояриномъ: отъ границы Антоновское, отъ рѣки Ути, рѣчкою Радвиною, уверхъ до Супорного лѣса, отъ того лѣса въ рѣчку Терухъ, Терухою уверхъ до болота Тетивского, съ того болота уверхъ рѣчки Ути, оттоль въ рѣчку Городишку, тою рѣчкою уверхъ до Залѣся, оттуль у болота Посинее, зъ болота рѣчкою Копыльцомъ у Тѣсный переростъ, оттоль въ рѣчку Воротну, Воротною внизъ у Ржавчикъ, оттоль черезъ рѣчку Утью, зася въ рѣчку Радвину, откуль ся граница почала. Широкость того грунту: отъ рѣчки Радвины до болота Осузовчова удалъ на двѣ мили, а впоперокъ отъ рѣчки Терухи до рѣчки Ути на милю. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, и рыбныхъ некоторыхъ нѣтъ; гоны бобровыя того села спольныя съ попомъ и бояриномъ въ рѣцѣ Ути, отъ рѣчки Радвины до селища, обѣма берегами на двѣ версты; у другомъ мѣйстцы въ рѣкѣ Теруси, отъ рѣчки Воленки до рѣчки Нетребли, однимъ берегомъ на чотыри версты.

Село Носовичи. Терехъ Якововичъ, воловъ два, кони два, дымъ одинъ, служба; Семень Тереховичъ, воловъ два, кони два, дымъ одинъ, служба; а подъ вождю службою сѣножати возъ по петнацатъ. Въ томъ селѣ дымъ два, службы двѣ грунту среднего, сѣножатей возъ тридцать. При томъ селѣ земля пустовская здавна залеглая Шишковщина, съ которое дани хоживало меду пудовъ осимъ; тую землю держатъ на вроцѣ подданне господарскіе того села на сороку грошахъ. Повинность того села: Въ кождый годъ о светомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ вождю службы жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную; то

чинить зъ служобъ двоухъ копа одна и грошей сорокъ, жита бочки двѣ, овса бочки двѣ, зъ сѣножателей отъ возовъ тритцати, отъ кожного воза сѣна по чотыри пенеzi, то чинить грошей дванадцать, за дань медовую и за отвозъ за чотыри пуды меду петерныхъ, за каждый пудъ по дватцати пети грошей, то чинить копа одна, грошей сорокъ, а въ року зъ земли Шишковское грошей сорокъ; за ловы звѣряныше, яко великого, такъ и малого звѣру, и тежъ куничные, бѣлочные и инныя всякіе пташіе копа одна; за ловы рыбныя ничего не платятъ, ижъ не мають; за бобровые гоны грошей тридцать; за езовщину съ каждое службы по шести грошей, то чинить грошей дванадцать. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копь пять, грошей сорокъ чотыри, жита бочки двѣ, овса бочки двѣ. Доходы на державцу: съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которою на господара его милости маеть быть давано, а зособна за каждою копою всякого плату по шести грошей, а надто съ каждое службы по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, никоторыхъ иншихъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ани на державцу своего, ани на враниковъ земскихъ и надворныхъ давати не повинни. При томъ селѣ бояре Янъ Тащъ держитъ земли двѣ, которые первой того держаль на службѣ боярской бояринъ Гомельскій Сидоръ Коноплицкій, на имя Сутызинскую а Заньковскую; дани зъ тыхъ земель первой хожовало меду пудовъ осемь петерныхъ, а грошей осмьдесятъ, на нихъ земли пашное грунту среднего бочоць петнацать, сѣножателей возъ двадцать; зъ тыхъ земель до того часу ничего не платилъ, нижили съ теперешнего нового постановенья маеть въ каждый годъ до скарбу

господарского давати съ каждое бочки зъ земли за циншъ, за жито, за овесъ по два гроши и по два пенеzi, а отъ воза сѣна по чотыри пенеzi; за дань медовую, за осимъ пудовъ меду петерныхъ, за каждый пудъ по дватцати пяти грошей, а грошовое дани копа одна, грошей осимъ. Сумма чинить зо всихъ повинностей копь пять, грошей семнадцать. Петръ, Кондрать а Ничипоръ Хацковичи держать за листомъ господарскимъ до воли и ласки господарское земли пустовскіе двѣ, на имя Гречувовскую а Лазуковскую; дани зъ нихъ хоживало меду пуды чотыри, грошей сорокъ зъ земли пашное на нихъ бочоць пять грунту среднего, сѣножати возъ петнацать. Повинность ихъ: съ теперешнего нового постановенья мають въ каждый годъ давати до скарбу господарского, съ каждое бочки зъ земли, за циншъ, за жито, овесъ, по два гроши и по два пенеzi, а отъ воза сѣна по чотыри пенеzi; за дань медовую, за чотыри пуды меду петерныхъ, за каждый пудъ по дватцати пяти грошей, а грошовое дани грошей сорокъ; сумма чинить за вси повинности копь двѣ, грошей тритцать семь. А окромъ того, што на той уставѣ описано, никоторыхъ иншихъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ани на державцу своего давати, ани службы служити не повинни. *Граница того села*,—зъ бояры: отъ границы Саниковское, отъ рѣчки Ути, рѣчкою Прудовою уверхъ въ рѣчку Песочну, Песочною внизъ до лѣса Ворокъ, зъ того лѣса черезъ рѣчку Терехъ въ рѣчку Добрую, Доброю уверхъ въ рѣчку Селенку, Селенкою внизъ до рѣчки Немильны, Немильною уверхъ до болота Бобова, съ того болота черезъ лѣсъ Шумковъ въ рѣчку Жерственецъ, Жерственцомъ внизъ въ рѣчку Терехъ, Терехою внизъ въ рѣчку Оленку, Оленкою уверхъ у Мохъ, отъ Мохъ рубежомъ черезъ лѣсъ Доройцкій въ рѣчку

Утью, вверхъ въ рѣчку Воротную, Воротною вверхъ въ лѣсъ Мивольскій, съ того лѣса у болота Кудрино, съ того болота въ рѣчку Пенейку, Пенейкою внизъ въ рѣчку Утью, Утьюю вверхъ зася до Ути рѣчки Прудовки, откуль ся граница почала. Широкость того грунту отъ болота Кудрина до Бобовы болота удолжъ на три мили, а впоперокъ отъ рѣчки Песочны въ рѣчку Оленку на полторы мили. Нижли подданные господарскіе того села по-вѣдали, ижъ въ тыхъ обрубехъ мають уступъ въ деревѣхъ бортномъ бояре Гомельскіе, Слободичкіе Тимохъ Тешко и подданные Гомельскіе Марковцы, Прибытковцы и Автоновцы; лововъ звѣринныхъ нѣтъ, окромъ переходомъ, и рыбныхъ нивоторныхъ нѣтъ; гоны бобровые того села зъ бояриномъ Петромъ въ рѣцѣхъ Ути, отъ рѣчки Прудовки и до Вороты, обѣма берегами на версту, у другомъ мѣстцы на рѣцѣхъ Тенесы, отъ Приборты до Сожи, обѣма берегами на двѣ версты. Въ томъ обрубѣ подданнымъ господарскимъ во всемъ половица отъ бояръ.

Село Юрковичи: Мишко Павловичъ, Микула Максимовичъ, Радко Максимовичъ, Иванъ Гость а Павелъ Копанъ, воловъ два, конь одинъ, дымъ одинъ, служба; а подъ каждою службою сѣножатей возъ петнацать, въ томъ сельцѣ дымъ одинъ, грунту среднего, сѣножатей возъ петнацать. Повинность того села: Въ каждый годъ о светомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ тое службы грошей петдесятъ, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптанную, то чинить зъ службы одное грошей петдесятъ, жита бочку одну, овса бочку одну, зъ сѣножатей отъ возовъ петнацати, отъ каждого воза сѣна по чотыри пенеzi, то чинить грошей шесть, дани грошмыи здавна платять копу одну, грошей сорокъ три; за ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣру,

и тежъ куничные, бѣлочные и инные всякіе и пташіе грошей петдесятъ; за ловы рыбные ничего не платять, ижъ ихъ не мають; за бобровые гоны грошей сорокъ; за езовщину съ тое службы грошей шесть. Сумма всихъ платовъ господарскихъ съ того сельца копъ чотыри, грошей петнацать, жита бочка одна, овса бочка одна. Доходы на державцу съ тое службы жита полъ бочки и овса полъ бочки тоежъ мѣры, которую на господара его милости маеть быти давано, а зособна за каждою копою всякого плату по шести грошей, а надто съ тое службы по два возы сѣна, або за кождый возъ по три грши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, нивоторыхъ иншихъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на вранниковъ земскихъ и надворныхъ давати неповинни. При томъ селѣ бояринъ Павелъ Антоновичъ держалъ за листомъ пана Хрщоновичымъ землю Тѣпиловскую, на которой земли пашное грунту среднего бочокъ чотыри, сѣножатей возъ сорокъ, дани залегло грошей тридцать; съ тое земли до того часу ничего не платилъ, нижли съ теперешнего нового поставовенья маеть давати до скарбу господарского съ каждое бочки земли за циншъ, за жито, за овесъ подва гроши и по два пенеzi; а отъ воза сѣна по чотыри пенеzi, за данъ грошей тридцать, то чинить грошей петдесятъ чотыри, пенеzi осимъ. *Граница того села* зъ бояриномъ: отъ границы Озаричцкое болотомъ Мшовымъ въ рѣчку Огу, Огою внизъ до рѣчки Жеведы, отъ Жеведы до Колыбелищъ, въ рѣчку Орьку, внизъ въ рѣчку Цату, до болота Мышова, откуль ся граница почала. Широкость того грунту: отъ рѣчки Орья до рѣчки Жеведы удолжъ на милю, а впоперокъ отъ рѣчки Цаты до Выйкова также на милю; лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ,

и рыбныхъ некоторыхъ нѣтъ; гоны бобровые того села въ рѣцѣ Цатѣ, отъ рѣчки Орки до рѣчки Ваги, однимъ берегомъ на версту, у другомъ мѣстцы въ рѣцѣ Вазѣ, отъ Сугокъ до Любчи, однимъ берегомъ на версту.

Сельцо Озарчици: Иевъ Степановичъ, воловъ два, кони два, дымъ одинъ, служба, а полъ тою службою сѣножатей возъ дватцать, въ томъ сельцѣ дымъ одинъ, служба одна грунту среднего, сѣножати возъ дватцать. Повинность того сельца: въ кождый годъ о светомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ тое службы грошей пятьдесятъ, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, зъ сѣножатей отъ возовъ дватцати, отъ кождого воза сѣна по чотыри пеневи, то чинить грошей осиме, дани грошовое здавна платитъ грошей тридцать; за ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣра, и тежъ кувичные, бѣлочные и инные всякіе и пташіе грошей тридцать; за ловы рыбные грошей двадцать; за бобровые гоны грошей сорокъ; за езовщину зъ службы грошей шесть. Сумма всяихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того сельца копъ три, грошей чотыри, жита бочка одна, овса бочка одна. Доходы на державцу съ тое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которою на господара его милости маеть быти давано, а зособна за каждою копою всякого плату по шести грошей, а надто съ тое службы по два возы сѣна, або за кождый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ ипшихъ платовъ, ани подачекъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на врандииковъ земскихъ и надворныхъ давати не повинни. Въ томъже сельцѣ бояринъ Левонъ Григорьевичъ Волкъ держитъ за листомъ господарскимъ до воли и ласки господарское

земль пустовскихъ три, Лавровскую, Хотѣвскую а Сабельниковскую, на которыхъ земли пашное бочокъ чотыри грунту среднего, сѣножатей возовъ тридцать; дани зъ тыхъ земляхъ первой того хоживало копа одна, грошей тридцать, тие земли при немъ оставлены водлугъ листу господарского. Тойже бояринъ маеть землю Палуевскую при мѣстѣ Гомельскомъ, тымъже листомъ господарскимъ потверженую, до воли и ласки господарское. *Граница того села* зъ бояриномъ: отъ границы Утейское рѣчкою Черемошонкою унизъ, у болото Чипинье, съ того болота рѣчкою Цатою внизъ болотомъ Мышовымъ въ рѣчку Орьку, Оркою уверхъ въ рѣчку Жорновку, Жорновкою уверхъ и болотомъ Березовымъ до Пожарищъ, оттолъ у болото Посивее, до верха рѣчки Черемошонки, откуль ся граница почала. Широкость того грунту отъ рѣчки Черемошонки до рѣчки Цаты, удолжъ на двѣ мили, а впоперокъ отъ Чипинья болота до ихъ селищъ на чотыри версты; лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, некоторыхъ нѣтъ; ловы рыбные и гоны бобровые того села, окромъ боярина, въ рѣцѣ Цатѣ, отъ верха тое рѣчки Цаты до Мошова болота, однимъ берегомъ на чотыри версты, а зъ другого берега на двѣ версты, у другомъ мѣстцѣ, въ рѣцѣ Орьцѣ, отъ рѣчки Жорновки до рѣчки Цаты, однимъ берегомъ на двѣ версты. А который бояринъ Левонъ Волкъ маеть за листомъ господарскимъ три земли пустовскіе въ обрубѣ того села, ино при тыхъ земляхъ оставилъ, нишли до лововъ звѣринныхъ, рыбныхъ и гоновъ бобровыхъ ничего мѣти не маеть, ижъ то на данинѣ господарской не доложено.

Село боярское Вага, неподалеку отъ границы Московское: Павелъ Харковичъ держитъ сельцо Уваже; тое сельцо первой держалъ на службѣ шляхецкой отецъ его, за потверженьемъ господарскимъ, Харко, одно на имя свое, а таеъ

отець его умеръ, тое сельцо съ теперешнего нового постановенья на господара его милости привернено и томужь Павлу Харьковичу на платъ господарскомъ дано. Въ которыхъ сельцы земли пашное грунту среднего бочокъ пятнадцать, сѣножатей возовъ петнадцать. Повинность того боярина: Въ каждый годъ маеть давати до скарбу господарского зъ бочки каждое земли за цыншь, за жито, за овесь по два гроши и по два пенези, а отъ воза сѣна по чотыри пенези. Сумма во всехъ повинности грошей тридцать семь; вижди подданные господарскіе Гомельскіе справу дають, ижь тая земля зъ вѣковъ бывала боярская. Левъ Шаринда держалъ за листомъ пана Онিকেевымъ земля пустовскихъ пять: Лесуновщина, Здановщина, а Сафановскую, Яковщину, а Рубайловщину, на которыхъ земли пашное грунту среднего бочокъ пятнадцать, сѣножатей возъ дватцать, дани меду первой хоживало пудовъ петерныхъ девять. Повинность того боярина: Въ каждый годъ маеть давати до скарбу господарского съ каждое бочки земли за цыншь, за жито, за овесь по два гроши и по два пенези, а отъ воза сѣна по чотыри пенези, за дань медовую за каждый пудъ по дватцать пять грошей. Сумма зѣ всехъ повинности копъ чотыри, грошей дватцать шесть. Тотъ же Левъ Шаринда держалъ при селѣ боярскомъ Севрукохъ, на граници Московской, за листомъ пана Хржчоновичовымъ на службѣ боярской землю Севруковскую, на которой земли пашное грунту среднего бочокъ пять, сѣножати возъ десять, дани за нее хоживало пудъ одинъ. Повинность его: въ каждый годъ маеть давати до скарбу господарского съ каждое бочки земли за цыншь, за жито, за овесь по два гроши и по два пенези, а отъ воза сѣна по чотыри пенези, за пудъ меду по двацати пяти грошей. Сумма за вси повинности грошей сорокъ. Данило

Ивановичъ держалъ за листомъ господарскимъ до воли и иного постановенья господарского земля пустовскихъ двѣ—Сидоровскую а Хотяновскую, на которыхъ земли пашное грунту среднего бочокъ осимъ, сѣножати возовъ шестнатцать, дани первой бывало меду пудовъ шесть. Повинность его: въ каждый годъ маеть давати до скарбу господарского съ каждое бочки земли за цыншь, за жито, за овесь по два гроши и по два пенези, а отъ воза сѣна по чотыри пенези; за дань медовую за каждый пудъ по дватцать пяти грошей. Сумма за вси повинности зъ боярина копъ двѣ, грошей петдесятъ чотыри. Якимъ Поповичъ держалъ за листомъ господарскимъ до воли и иного постановенья господарского землю Глазвинскую и пашную при мѣстѣ Гомельскомъ; тая земля Гразовская съ теперешнего нового постановенья на господара его милости привернена и томужь Якиму на платѣ дана, на которой земли пашное грунту среднего бочокъ пять, сѣножатей возъ десять, дани первой хоживало грошей осимьдесятъ. Повинность того боярина: въ каждый годъ маеть давати до скарбу господарского съ каждое бочки земли за цыншь, за жито, за овесь по два гроши и по два пенези, а отъ воза сѣна по чотыри пенези; за дань грошовую копа одна, грошей дватцать. Сумма за вси повинности копа одна, грошей тридцать пять. А окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ иныхъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ани на державцу своего давати, ани службы служити неповинни. Василій Леоновичъ держалъ за подтверженьемъ господарскимъ, до воли и ласки господарское, землю Хоевскую; тотъ Левонъ самъ уже умеръ, жона его при той землѣ водлугъ листу господарского оставлена.

Сельцо боярское Рыловичи. Тишко Семеновичъ держалъ за подтверженьемъ господарскимъ

землю Рыловскую; на которой земли пашное грунту среднего бочокъ осимь, сѣножатей возовъ пять, дани грошное хоживало грошей петдесять; а такъ тотъ Тишко самъ умеръ, сывъ его Игнатъ zostалъ, тая земля съ теперешнего нового постановенья на платѣ господарскомъ поставлена, съ которое земли сынъ того небожика Тишковъ Игнатъ маеть давати до скарбу господарского съ каждое бочки земли за чиншъ, за жито, за овесъ по два гроши и по два пенези, а отъ воза сѣна по чотыри пенези, дани грошей петдесять; сумма за вси повинности копа одна, грошей девять, пенези шесть.

Село боярское Слобода, на границѣ Московской. Гришко Zubовичъ, Петъко Хононовичъ, а Борисъ Павловичъ, держать тое селоцо Слободское за потверженьемъ короля его милости Жигимонта. Тое селоцо при нихъ вольдугъ листу господарского оставлено.

Село Бобовичи: Иванъ Кононовичъ, Василь Лобковичъ воловъ два, кони два, дымы два, служба. Иванъ Кобцовичъ, Иванъ Лобковичъ, волы чотыри, кони два, дымы два, служба; Федько Красичъ, Гаврило Болото воловъ чотыри, кони пять, дымы два, служба; а подѣ вождою службою сѣножати возъ по тридцать три и по трети одной; при томъ селѣ земля пустошная на имя Патрикеевщина, зъ которой дани залегло грошное шестнадцать грошей и пять пенезей, а дани медовое бѣзменовъ осимь. Въ томъ селѣ дымовъ шесть, службы три, грунту среднего, сѣножатей возовъ сто. Повинность того села: Въ каждый годъ о светомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ каждое службы по пятидесять грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинить зъ служобъ трехъ копъ двѣ, грошей тридцать, жита бочки три, овса бочки три, зъ сѣножатей

отъ возовъ ста, отъ кожного воза сѣна по чотыри пенези, то чинить грошей сорокъ; за дань медовую и за отвозъ, за осимъ пудовъ меду петерныхъ, то чинить копъ три, грошей дватцать; а зособна за дань грошми платять копу одну, грошей сорокъ два. За ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣра, и тежъ куничные, бѣлочные и инные всякие и пташие копа одна. Заловы рыбные грошей тридцать; за бобровые гоны копа одна; за езовщину зъ каждое службы по шести грошей; то чинить грошей осимнатцать. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копъ одинацать, жита бочки три, овса бочки три. Доходы на державцу: съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которую на господара его милости маеть быти давано; зособна за каждую копою всякого плату по шести грошей, а надто съ каждое службы по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ инныхъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на владниковъ земскихъ и надворныхъ давати не повинни. *Граница того села*: отъ границы Дятловское, село тоежъ волости Гомельское, отъ озера Глушца у Бѣлинъ болото, зъ Бѣлина болотомъ великимъ у Коршицу островъ, отъ Коршицы у Мостыще болото, съ того болота въ рѣку Ужу, Ужою внизъ въ рѣку Сожъ, Сожомъ внизъ зася до границы Дятловское и до озера Глушца, откуль ся граница почала. Широкость того грунту, всего отъ рѣчки Узы до озера Глушца, вдолжъ на двѣ мили, а впоперокъ отъ рѣчки Сожа до болота Бѣлинского на три версты; лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, некоторыхъ нѣтъ, ловы рыбные и гоны бобровые на рѣцѣ Сожи, отъ озера Глушца до Узы рѣчки, однимъ бере-

гомъ на двѣ мили; гоны бобровые на рѣцѣ Узѣ, отъ рѣчки Сосонца до рѣки Сожа, однимъ берегомъ на чотыри версты. Другіе гоны бобровые на той же рѣцѣ Узѣ отъ млына замкового до села Волковичи, посполь зъ попомъ Пречистенскимъ, на полторы мили; тогожь села островъ за рѣкою Сожомъ въ пустѣ залеглый, съ котораго хоживало на господара его милости дани медовое меду пудъ одинъ; широкость того острова вдолжъ на полъ версты, а впоперокъ также на полъ версты. Тыжежь подданные того села мають островъ на имя Осовцы, въ которомъ островѣ селу Волковичомъ половица во всимъ, а селу Вобовичомъ также во всимъ половица; при томъ островку ловы рыбныя и гоны бобровые на озерцу Осовцу по половицы зъ тымижь Волковичи; другіе ловы бобровые на рѣцѣ Сожѣ спольны зъ Волковичи, отъ Бука рѣчки до Холхлы рѣчки, однимъ берегомъ на версту. При томъ селѣ поплъ мѣста Гомельскаго Пречистенскій держитъ землю, на имя Халимовщину, здавна въ той церкви отъ колькодесять лѣтъ, якожь и подданные господарскіе о томъ справу дали, ижь тая земля здавна на тую церковь надана, а такъ мы оставили того попа при той земли по старому.

Село Волковичи. Кузьма Павловичъ, Иванъ Тереневичъ зъ братомъ волю три, кони три, дымы два, служба; Опанасъ Василевичъ зъ братомъ, Курило Федьковичъ воловъ шесть, коней пять, дымы два, служба; Хотянъ Мехѣдовичъ, Павелъ Митковичъ воловъ шесть, коней пять, дымы два, служба. Левъ Чорнаковичъ, Трохимъ Прокоповичъ, Данило Матфѣевичъ, Симонъ Андросовичъ воловъ три, кони два, дымы чотыри, служба; Лавринъ Ильинъ, Кузьма Грицковичъ зъ братомъ волю чотыри, кони два, дымы два, служба; а подъ каждою службою сѣножатей возъ по двадцать одномъ. При томъ селѣ пустовщизны

три, на имя Охремовщина, Житовщина, Василевщина, тые земли здавна запустѣли. При томъ селѣ поплъ Спаскій мѣста Гомельскаго Дорофій Ивановичъ держитъ землю, на имя Живелевщину, зъ давнаго наданья на тую церковь; якожь и подданные господарскіе передъ нами сознавали, ижь тая земля на тую церковь зъ давныхъ часовъ надана; мы при той церкви тую землю по старому оставили. При томъ же селѣ пустовщизны, на имя Михаловщина, Мехедовщина, которые держалъ поплъ Спаскій; тые двѣ пустовщизны въ тыжежь пять служобъ привернено. Въ томъ селѣ дымовъ дванадцать, служобъ пять грунту подлого, сѣножатей возъ сто пять. Повинность того села: въ вождый годъ о светомъ Михалѣ, свята римскаго, мають давати до скарбу господарскаго съ кождое службы по сороку грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинитъ съ служобъ пяти копъ три, грошей дватцать, жита бочоць пять, овса бочоць пять; съ сѣножатей отъ возовъ ста пети, одъ кождога воза сѣна по чотыри пенеши, то чинитъ грошей сорокъ два; за данъ медовую здавна грошми платятъ конъ семь, грошей пять; а зособна за одинъ пудъ меду грошей дватцать пять; за ловы звѣринныя, яко великаго, такъ и малаго звѣру и тежь кунчиныя и бѣлочныя и ивныя всякіе и пташіе копа одна; ижь для близкости замковое звѣръ вельми рѣдко бываетъ, для того малый платъ положено; за ловы рыбныя ничего давати неповинни, ижь озеръ не мають; за бобровые гоны грошей тридцать, ижь непожитечныя; за езовщину зъ кождое службы по шести грошей, то чинитъ грошей тридцать. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копъ тридцать, грошей тридцать два, жита бочоць пять, овса бочоць пять. Доходы на державцу: съ кождое службы

жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежь мѣры, которую на господара его милости маеть быти давано, а зособна за каждую копою всякого плату по шести грошей, а надто съ каждое службы по два возы сѣна, або за кождый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ иныхъ платовъ, ани подачекъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на владниковъ земскихъ и надворныхъ давать не повинни. *Граница того села:* Отъ рѣки Сожа и отъ озера Вобинина у Жидовину рѣчку, тою рѣчкою вверхъ въ Узу рѣчку, Узою вверхъ у Иржавецъ рѣчку, Иржавцомъ вверхъ у Ростово болото, зъ того болота боромъ Кормою зася въ Узу рѣку, Узою вверхъ у Вѣлицу рѣчку, Вѣлицою вверхъ у Кобылье болото, съ Кобылего у Красный боръ, съ Красного у Струицу рѣчку, тою рѣчкою внизъ до дороги Черчерское зимнее до мостка; отъ мостка черезъ дуброву въ рѣчку Дѣвку, Дѣвкою у Дѣдно озеро, отъ озера около грунту мѣсть и застѣнковъ мѣстскихъ въ рѣку Сожь, Сожомъ до Корощи озера и до Вобинина еза, откуль ся граница того села почала. Широкость того всего грунту отъ озера Вобинина до Ростова болота вдоль на чотыри мили, а впоперокъ отъ Узи рѣчки до Красного бору на двѣ версты. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, некоторыхъ нѣтъ; ловы рыбные на рѣцѣ Сожь и въ озерѣ Корончи тони двѣ, а въ озерѣ Любнѣ и въ озерѣ Озовцы тонъ нѣтъ; гоны бобровые на рѣцѣ Сожь, отъ замеу Гомельского до Жидовина рѣчки, однимъ берегомъ на шесть верствъ; у другомъ мѣйстцы гоны бобровые на рѣцѣ Ужь, отъ липы Гранное и отъ Гумень до Иржавца рѣчки на чотыри версты; у третьимъ мѣйстцы гоны бобровые на рѣцѣ Сожь отъ Бука рѣчки до Ходхла ручая посполъ зъ Бобовичи, однимъ

берегомъ на версту; у четвертомъ мѣйстцы гоны бобровые на рѣцѣ Ужь по половицы съ попомъ Спаскимъ отъ Иржавца рѣчки до озера Кривца на двѣ версты. Тыежь подданные мають островъ на имя Рожница, а другій островъ на имя Родный, спольный зъ Бобовцами и зъ Кошелевцами, третій островъ мають спольный съ попомъ Спаскимъ, на имя Долгий.

Село Телеши. Панко Нестеровичъ воловъ два, конь одинъ, дымъ одинъ, служба; Шунко Ходотовичъ, Тарасъ Михалевичъ, волю чотыри, кони два, дымъ два, служба. Карпъ Сапоновичъ, Зенко Ивановичъ, воловъ два, конь одинъ, дымъ два, служба. Иванъ Лукьяновичъ, Сава Степановичъ, Ничипоръ Нероновичъ, воловъ три, конь одинъ, дымъ три, служба; а подъ каждую службою сѣножатей возъ по осимнацать. Въ томъ селѣ дымовъ осимъ, службы чотыри грунту доброго, сѣножатей возъ семьдесятъ два; при томъ селѣ пустовщины, на имя Мамоновщина, Тихалковская, Тираущина а Значовщина, въ которыхъ запусъло грошей пятьдесятъ шесть. Повинность того села: въ кождый годъ о светомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ каждое службы по копѣ грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптанную, то чинить зъ служобъ чотырохъ копѣ чотыри, жита бочокъ чотыри, овса бочокъ чотыри; зъ сѣножати отъ возовъ семидесятъ двухъ, одъ каждого воза сѣна по чотыри пenezи, то чинить грошей дватцать осимъ, пenezей осимъ; за давъ здавна грошми платять кошъ пять, грошей дванатцать; за ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣру и тежь куничные, бѣлочные и иные всякіе и пташіе копа одна; за ловы рыбные ничего не платять, ижъ ихъ не мають; за бобровые гоны копа одна; за езовщину съ каждое службы по шести грошей, то чинить зъ слу-

жобъ чотырохъ грошей дватцать чотыри; сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копъ дванатцать, грошей чотыри, пеневи осимъ, жита бочокъ чотыри, овса бочокъ чотыри; доходы на державцу съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которою на господара его милости маеть быти давано, а зособна за каждую копою всякого плату по шести грошей, а надто съ каждое службы по два возы сѣна, або за кождый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, никоторыхъ иншихъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на врадниковъ земскихъ и надворныхъ давати не повинни. *Граница того села:* отъ границы Волковыцкое, отъ болота Росткова въ рѣку Узу, рѣкою вверхъ у рѣчку Деменку, Деменкою вверхъ у Круговъ лѣсъ, зъ лѣса Круга у Столпенку рѣчку, Столпенкою вверхъ у Хвощовскій лѣсъ, тымъ лѣсомъ у Осотъ болото, съ того болота у Житовль болото, зъ Житовля зася черезъ рѣчку Узу у Волковыцкую дорогу, тою дорогою зася до Росткова болота, откуль ся граница почала. Широкость того всего грунту отъ рѣчки Столпенки до болота Росткова вдолжъ на двѣ мили, а впоперокъ отъ рѣчки Деменки до дороги Волковыцкое на три версты. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, а рыбныхъ никоторыхъ нѣтъ; гоны бобровые на рѣцѣ Узѣ отъ сельца Селища до Иржавца ручая обѣма берегами на чотыри версты.

Село Тереничи. Гринь Малевичъ, Тить Корабичъ, водовъ два, конь одинъ, служба, дымы два; Стефанъ Кисель, бояринъ—служба, а подъ каждою службою сѣножатей возъ по петнацать; тотъ же Степанъ Кисель мѣлъ пашню свою на грунтѣ мѣстскомъ, которая у волоки помѣрена. При томъ селѣ пустовщины, на имя

Ледковская, Пириховская, въ тыхъ запустѣло грошей сорокъ; въ томъ селѣ дымовъ два, службы двѣ грунту среднего, сѣножатей возъ тридцать. Повинность того села: въ кождый годъ о светомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ вождое службы по пятьдесятъ грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинить зъ служобъ двухъ копа одна, грошей сорокъ, жита бочки двѣ, овса бочки двѣ; зъ сѣножатей отъ возовъ тридцати, одъ каждого воза сѣна по чотыри пеневи, то чинить грошей дванадцать; за дань здавна грошыми платять посполъ зъ бояриномъ копа одна, грошей двадцать; за ловы звѣрина, яко великого, такъ и малого звѣра, и тежъ куничные и бѣлочные, и инные всякіе и пташіе грошей дватцать; за ловы рыбные и гоны бобровые ничего платить не повинни, изъ ихъ не мають; за езовщину съ каждое службы по шести грошей, то чинить зъ служобъ двухъ грошей дванадцать. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ зъ того села копъ три, грошей сорокъ чотыри, жита бочокъ двѣ, овса бочокъ двѣ. Доходы на державцу съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которое на господара его милости маеть быти давано, а зособна за каждую копою всякого плату по шести грошей, а надто съ каждое службы по два возы сѣна, а по два возы дровъ, або за кождый возъ по три гроши. А окромъ того, што на той уставѣ описано, никоторыхъ иншихъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, на господара его милости, ни на державцу своего, ани на врадниковъ земскихъ и надворныхъ давати не повинни. *Граница того села* описана быти не могла, ианъ грунтъ рожный, а сумѣсный зъ селомъ пиза Халецкого съ Свольскевичи, съ Чоботовичи и зъ Чорными и тежъ зъ селами волости замку

господарского Гомельского съ Телешевичи и зъ Вадунами; лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, а рыбныхъ некоторыхъ нѣтъ.

Село Багуны. Савъ Есковичъ, Олисей Гапоновичъ, Микита Беречичъ—воловь три, кони три, дымы три, служба. Тыежъ Савъ, Олисей, Микита, другая служба; а подъ каждою службою сѣножатей возъ по шести; въ томъ селѣ дымы три, службы двѣ грунту доброго, сѣножатей возъ дванадцать. Повинность того села: въ кождый годъ о светомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ каждое службы по копѣ грошей, жита бочку ровную, безъ верха и петресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинить служобъ двѣ, копь двѣ, жита бочки двѣ, овса бочки двѣ, зъ сѣножатей отъ возовъ дванадцати, одъ каждого воза сѣна по чотыри пеньязи, то чинить грошей чотыри; за дань медовую здавна платять копу одну; за ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣра, и тежъ куничные, бѣлочные и инные всякіе и пташіе грошей дватцать; за ловы рыбніе и за гоны бобровые ничего давать не повинни, ижъ ихъ не мають; за езовщину съ каждое службы по шести грошей, то чинить грошей дванадцать. Сумма всѣхъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копь три, грошей тридцать шесть, пенезей осимъ, жита бочки двѣ, овса бочки двѣ. Доходы на державцу съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которою на господара его милости маеть быти давано, а зособна за каждою копою всякого плату по шести грошей; а надто съ каждое службы по два воза сѣна, або за кождый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ иншихъ платовъ, ани подачовъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на враниковъ земскихъ и надворныхъ давать не по-

винни. *Граница того села* описана быти не могла, ижъ грунты сумѣстный зъ селомъ тыежъ волости Гомельское съ Тереничи и тежъ зъ селми пана Халецкого зъ Чоботовичи, съ Козкевичи и зъ Чорными. Лововъ звѣринныхъ, овромъ переходомъ, а рыбныхъ и гововъ бобровыхъ некоторыхъ нѣтъ. При томъ же селѣ бояринъ Бѣлко Кожамячичъ, который маеть островъ спольный съ тымъ селомъ Багуны, на имя Ковпинъ, одно въ деревѣ боргомъ отчизну и дѣдизну свою и съ того господару королю его милости конемъ однимъ службу земскую служить; якожъ и подданные господарскіе о томъ справу давали, ижъ тотъ островъ Ковпинъ отчизна и дѣдизна его боярская.

Село Губичи. Михалъ Максимовичъ, Кузьма Остапковичъ, Оксюта Филиповичъ, Богданъ Остапковичъ, воли три, конь одинъ, дымы три, служба. Ониско Ермашевичъ, Павелъ Гапоновичъ, Гришко Ярошковичъ, Степанъ Тишковичъ—воли чотыри, кони два, дымы чотыри, служба. Устинъ Кондратовичъ, Иванъ Онискевичъ, Сергѣй Якововичъ, Овдей Ивановичъ, воли два, дымы чотыри, служба. Федько Дробышевичъ, Семень Кокоричъ, Гришко Холотовичъ, Данило Артемовичъ—воловь три, конь одинъ, дымовъ три, служба; а подъ каждою службою сѣножатей взовъ по дватцать пять; въ томъ селѣ дымовъ петнацать, служобъ чотыри грунту подлого, сѣножать возъ сто. При томъ селѣ пустовщизны—на имя Ивановская, Захиринская, въ тыхъ запусѣло грошей копа одна. Повинность того села: въ кождый годъ о светомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ каждое службы по сороку грошей, жита бочку ровную, безъ верха и петресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинить зъ служобъ чотырохъ копь двѣ, грошей сорокъ, жита бочокъ чотыри, овса бочокъ чо-

тыри, зъ сѣножатей отъ возовъ ста одъ кожного воза сѣна по чотыри пенеzi, то чинить грошей сорокъ; за дань медовую здавна грошми платять копь семь, пенеzi чотыри; а зособна платять зъ острова Еленицкого Грядко Ходотовичъ, Данило Артемовичъ копу одну, грошей тридцать; за ловы звѣринныя, яко великого, такъ и малого звѣру, и тежъ куничныя, бѣлочныя и инныя всякія и пташія, грошей сорокъ; за бобровыя гоны грошей дватцать; за ловы рыбныя копа одна; за езовщину съ каждое службы по шести грошей, то чинить зъ служобъ чотырохъ грошей дватцать чотыри. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копь чотырнатцать, грошей чотырнатцать, пенеzi чотыри, жита бочокъ чотыри, овса бочокъ чотыри. Доходы на державцу съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которою на господара его милости маеть быти давано, а зособна за каждую копою всякого плату по шести грошей, а надто съ каждое службы по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ иншихъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ на господара его милости, ни на державцу своего, ани на вранниковъ земскихъ, ани надворныхъ давати не повинны. *Граница того села:* Отъ границы Морозовское, а отъ ручая Черныatina у Вранковъ мохъ, отъ того моху въ рѣку Днѣпръ, Даѣпромъ уверхъ у Лосинець ручай, тымъ ручаемъ уверхъ у Черешовну рѣчку, тою рѣчкою уверхъ зася до границы Морозовское и до ручая Черныatina, откуль ся граница почала. Широкость того всего грунту отъ рѣки Днѣпра до Черныatina удоляжъ на двѣ мили, а впоперокъ отъ Лосенеца рѣчки до Еленского острова на три версты. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, некоторыхъ ивѣтъ; ловы рыбныя и гоны бобровыя на рѣцѣ

Днѣпрѣ, отъ рѣчки Лосенеца до рѣчки Глушца, однимъ берегомъ на двѣ версты.

Село Морозовичи. Иванъ Юрковичъ, Гаврило Яковичъ, воловъ три, кони два, дымъ два, служба. Яковъ Кочановичъ, Микита Степановичъ, Демидъ Смольняничъ, воловъ два, конь одинъ, дымъ два, служба, а подъ каждую службу сѣножатей возъ по десять; при томъ селѣ пустовщизны — Бѣлавица а Михалевщина, въ тыхъ запусѣло грошей сорокъ пять; въ томъ селѣ дымовъ чотыри, службы двѣ грунту доброго, сѣножатей возъ дватцать. *Повинность того села:* въ каждый годъ о светомъ Михаѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ каждое службы по копь грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресенную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинить зъ служобъ двоухъ копь двѣ, жита бочокъ двѣ, овса бочокъ двѣ; зъ сѣножатей отъ возъ дватцати, отъ кожного воза сѣна по чотыри пенеzi, то чинить грошей осемь; за дань медовую здавна грошми платять копу одну, грошей петнатцать; за ловы звѣринныя, яко великого, такъ и малого звѣра, и тежъ куничныя, бѣлочныя и инныя всякія и пташія грошей тридцать; за ловы рыбныя и гоны бобровыя ничего платить не повинны, ижъ ихъ не мають; за езовщину съ каждое службы по шести грошей, то чинить дванатцать. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села, копь чотыри, грошей пять, жита бочокъ двѣ, овса бочокъ двѣ. Доходы на державцу: съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тое мѣры, которою на господара его милости маеть быти давано; а зособна за каждую копою всякого плату по шести грошей, а надто съ каждое службы по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ иншихъ платовъ, ани

подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на владниковъ земскихъ и надворныхъ давати не повинни. *Граница того села* описана быти не могла, ижъ грунтъ сумѣстный зъ селомъ тоежъ волости Гомельское зъ Кошелевомъ; лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, а рыбныхъ и говновъ бобровыхъ некоторыхъ нѣтъ.

Село Пиревичи. Купрей Отрохимовичъ, Иванъ Ивановичъ, Иванъ Ходоровичъ—волы три, кони два. думы три, служба; Лукьянъ Жировичъ, Совостей Натичъ, Василь Годичъ, волы два, кони три, думы три, служба; а подъ каждою службою сѣножатей возъ по петнацать; въ томъ селѣ дымовъ шесть, службы двѣ грунту среднего, сѣножатей возъ тридцать; при томъ селѣ пустовщизна, на имя Мокавовщина, Добрынинщина, Юшковщина а Комининщина, въ тыхъ земляхъ залегло грошей сорокъ пять. Повинность того села: въ каждый годъ о светомъ Михаѣлѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ каждое службы по пятидесять грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресевую, овса бочку ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинить зъ служобъ двохъ копа одна, грошей сорокъ, жита бочки двѣ, овса бочки двѣ, зъ сѣножатей отъ возовъ тридцати, одъ каждого воза сѣна по чотыри пеневи, то чинить грошей дванацать; за дань медовую здавна платять грошми копу одну, грошей одинадцать; за ловы звѣринныя, яко великого, такъ и малого звѣру, и тежъ куничныя, бѣлочныя и инныя всякіе и пташіе грошей дватцать; за ловы рыбныя, гоны бобровыя ничего давати не повинни, ижъ ихъ не мають; за езовщину съ каждое службы по шести грошей, то чинить зъ служобъ двохъ грошей дванадцать. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копъ три, грошей тридцать пять, жита бочки двѣ, овса бочки двѣ. Доходы на

державцу съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которую на господара его милости маеть быти давано, а зособна за каждую копою всякого плату по шести грошей, а надъ то съ каждое службы по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши и по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ инныхъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на владниковъ земскихъ и надворныхъ давати не повинни. *Граница того села:* одъ границы Свепенское, отъ рѣвки Окры у рѣчку Узножь, тою рѣчкою уверхъ у болото Бѣлое, зъ болота Бѣлого у Добрушу рѣчку, Добрушою уверхъ у Волосенець, до рогу при границы Чедиловской, отъ дороги у Кормицу ниву, отъ тое нивы зася у Окру рѣчку, отеулъ ся граница почала. Широкость того всего грунту отъ болота Бѣлого до Кормицы нивы, долужъ на три версты, а вперокоъ отъ Окры рѣчки до Липинское дороги на двѣ версты; лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, а рыбныхъ и говновъ бобровыхъ некоторыхъ нѣтъ.

Село Кошелево. Опанась Старецъ а Осипъ Вулизичи воловъ чотыри, кони чотыри, думы два, служба, вольная на старценство; Хроль Хомичъ, Радко Колениковичъ, Освей Наумовичъ—воловъ чотыри, кони два, думы два, служба. Ничипоръ Ивановичъ, Мишко Козаквичъ, Гридко Даниловичъ, воловъ два, кони два, думы три, служба; Федько Голвиновичъ, Амелианъ Турчинъ, Мина Микитичъ, Янко Макаровичъ, воловъ шесть, коней пять, думы чотыри, служба; а подъ каждою службою сѣножатей возъ по петнацать. При томъ селѣ пустовщизны на имя Хлусовская, Пашковская, Гвоздовская, Дербиниская, въ тыхъ запустѣло. Въ томъ селѣ дымовъ дванацать, службы чотыри, и зъ старцовою службою грунту доброго, сѣножати возъ сорокъ пять, окромъ

старцовое сѣножати. Повинность того села: въ каждый годъ о светомъ Михалѣ, свята римскаго, мають давати съ каждое службы по копь грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку ровную, также безъ верха и нетоптаную, то чинить зъ служобъ трехъ копь три, жита бочки три, овса бочки три, окромъ старцовое службы вольное; зъ сѣножати отъ возовъ сорока пети, отъ каждого воза сѣна по чотыри пенеzi, то чинить грошей осимнатцать; за дань медовую здавна грошми платать копь чотыри, грошей двадцать семь; за ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣру, и тежъ куничные, бѣлочныи и инныи всякіе и пташіе грошей тридцать; за ловы рыбныи и за говы бобровые ничого давати не повинни, ижъ ихъ не мають; за езовщину съ каждое службы по шести грошей, то чинить зъ служобъ трехъ грошей осимнатцать. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села: копь осимъ, грошей тридцать три, жита бочокъ три, овса бочокъ три. Доходы на державцу: съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которою на господара его милости маеть быти давано, а зособна за каждую копою всякого плату по шести грошей, а надто съ каждое службы по два возы дровъ, а по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши. А окромъ того, што на той уставѣ описано, никоторыхъ иншихъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на враниковъ земскихъ и надворныхъ давати не повинни. *Граница того села:* Отъ границы Дуравицкое, отъ ручая Воянскаго у рѣчку Ульбачу, съ тое Ульбачи у Нелицкое болото при границы села Чечерскаго Дудицкаго, съ того болота у Волесцы лѣсъ, отъ того лѣса черезъ рѣчку Глину у Сожскій ручай; тымъ ручаемъ вверхъ у Ульбачу рѣчку, Ульбачою вверхъ

въ рѣчку Доброшу, отъ Добруши черезъ рѣчку Радогоскую, у Ноцъ болото, съ того болота боромъ у Березницу рѣчку, отъ Березницы зася до ручая Воянскаго, откуль ся тая граница почала. Широкость того всего грунту, отъ Нелицкаго болота до болота Ноци, вдоль на чотыри версты, а впоперокъ отъ Воянскаго ручая до Осець лѣса на двѣ версты; а зособна обрубъ суплетный зъ Морозовичи вдоль на полъ мили, а впоперокъ также на полъ мили. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, а рыбныхъ и гоновъ бобровыхъ никоторыхъ нѣтъ. Тыежъ подданные мають островъ на имя Усожской борокъ, спольный зъ селомъ Чечерскимъ, зъ Липивичи, другій островъ Счениковъ мають въ грунтѣ сель тоежъ волости Гомельское, въ Бобовицкомъ и Волковыцкомъ. При томъ селѣ церковь заложеня светого Михала; при той церкви пошъ Хилимонъ держитъ землю Петровщину здавна на тую церковь, и мы тую землю по старому при той церкви оставили, якожъ и подданные господарскіе сознавали, ижъ тая земля здавна на тую церковь надана.

Село Уваровичи. Сидоръ Петровичъ зъ братьею, Гришко Перятычъ—волы чотыри, кони чотыри, дымы два, служба; Данило а Дарошко Артемовичи, воловъ чотыри, копи чотыри, дымы два, служба; Гришко Гриковичъ, Гринъ Малеевичъ—воловъ три, кони два, дымы два, служба. Андрей Малишевчъ, Гаврило Скородко волъ одинъ, конь одинъ, дымы два, служба. Митко Василевичъ, Иванъ Карповичъ, Игнатъ Кривецъ, волъ одинъ, кони два, дымы три, служба, а подъ каждою службою сѣножатеи возъ по десять. Въ томъ селѣ дымовъ одинацать, служобъ пять, грунту добраго, сѣножати возъ петдесятъ. При томъ селѣ пустошцины, на имя Ходиковская, Севроковская, Сиротчина, Окулинская, Волужинщина; въ тыхъ залегло копь двѣ, грошей сорокъ семь. Повин-

ность того села: въ каждый годъ о светомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ каждое службы по копѣ грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинить съ службы пяти копѣ пять, жита бочокъ пять, овса бочокъ пять; зъ сѣножатей отъ возъ петицедьсять, отъ каждого воза сѣна по чотыри пенеци, то чинить грошей дватцать; за дань медовую здавна грошми платать копѣ семь, грошей тридцать чотыри; за ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣру и тежъ кунничные, бѣлочные и инные всякие и пташіе копа одна; за бобровые гоны грошей дватцать; за ловы рыбные ничего давати не повинни, ижъ ихъ не мають; за езовщину съ каждое службы по шести грошей, то чинить съ службъ пяти грошей тридцать. Сумма всякъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копѣ чотырнадцатъ, грошей тридцать чотыри, жита бочокъ пять, овса бочокъ пять. Доходы на державцу: съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которую на господара его милости маеть быти давано, а зособна за каждою копою всякого плату по шести грошей, а надто съ каждое службы по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ иншихъ платовъ, ани подачовъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на владниковъ земскихъ, ни надворныхъ давати не повинни. При томъ селѣ бояринъ Пронко Остаповичъ держалъ землю за листы владовыми, на имя Оздоровщину, Ровковщину, Марвовщину а Сомсовщину, въ которыхъ земли пашное грунту доброго п зъ зарослями бочокъ на петнацать, съ которыхъ земля до того часу некоторого плату до скарбу господарского не платилъ,

нижли съ теперешнего нового постановенья маеть въ каждый годъ до скарбу господарского давати съ каждое бочки земли за циншъ, за жито, за овесъ по два гроши, по пять пенецей и по одному трети пенеца, то чинить грошей тридцать осимъ. При томъ селѣ островъ на имя Гусевичей, который держитъ бояринъ Гомельскій Пронко Остаповичъ за листы владовыми, а теперь тотъ островъ приняли подданные господарские того села на имя Свириды а Сидоръ Ивановичи, и мають зъ нее плату въ каждый годъ до скарбу господарского давати грошей сорокъ. При томъ селѣ церковь заложенья светое Пречистое; при той церкви попу на имя Михайло ку той церкви некоторыхъ земель не маеть. *Граница того села:* Отъ рѣчки Бѣлицы болотомъ Кобылимъ въ рѣчку Хотемлю, отъ рѣчки Хотемли ручаемъ увержъ до рѣки Узы, черезъ рѣку Узу при границы Кошелевской, села тоежъ волости Гомельское, въ рѣчку Березницу, рѣчкою Березницею увержъ у болото Сушее, зъ болота логомъ у логъ Любеньяковецъ, отъ Лубини логомъ до Чистое лужи, отъ Чистое лужи до рѣчки Колинца; Колинцою внизъ до логу Ижинца, зъ Ижинца у курганъ Теробенивъ, отъ кургана дорогою у конецъ другое Чистое лужи, отъ Чистое лужи у Мезлики, отъ Мезликовъ у Волковино селище, отъ того селища до границы Вѣлицное и зася до болота Кобыльего, откуль ся граница почала. Широкость того всего грунту: одъ Кобыльего болота до лугу Узында удолжъ на осемъ версты, а впоперовъ отъ тогожъ болота Кобыльего до рѣчки Хотемли также на осемъ верстъ; лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, и рыбныхъ некоторыхъ нѣтъ; гоны бобровые на рѣцѣ Узѣ, отъ границы Вѣлицное до рѣчки Вѣлизланицы, однимъ берегомъ на двѣ версты. Тоежъ подданные мають островъ на имя Еленцы спольные зъ селомъ Губичомъ, другій островъ, на имя

Береставъ, межи грунтовъ волости замку господарского Рѣчицкаго села Засны и тежъ межи селомъ волости Гомельское Волковичъ и Теменевичъ. При томъ селѣ держитъ за листомъ его королевское милости островъ Дуровицкій пять пустовщизнъ бояринъ Гомельскій Янъ Фащъ; дано ему самому, жонѣ и дѣтемъ его мужицкого плоду.

Село Даниловичи. Максимъ Былизичъ воловъ два, конь одинъ, дымъ одинъ, служба. Василь Тимофѣевичъ, Максимъ Ивановичъ, Яковъ Ходоровичъ воловъ чотыри, конь одинъ, дымовъ три, служба. Федько Пешковичъ, Лукьянъ Игнатовичъ волю три, кони чотыри, дымы два, служба. Иванъ Карповичъ, Петруша Борысовичъ волю одинъ, дымы два, служба; а подь каждою службою сѣножатей возъ пегнацать. Въ томъ селѣ дымовъ осимъ, службъ чотыри грунту среднего, сѣножати возъ шесцьдесятъ. При томъ селѣ пустовщизны, на имя Ивановщина, Огеевщина, Денисовщина, Совостіановщина, Ермоловщина, Левововщина, Лаверковщина, Путятина а Волосовщина. Подданные того sprawy певное дати не могли, якъ много въ тыхъ пустовщинахъ залегло, бо зъ давныхъ часовъ у пустѣ лежать. Повинность того села: въ каждый годъ о светомъ Михаѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ каждое службы по пятидесятъ грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинитъ зъ службъ чотырохъ копъ три, грошей дватцать, жита бочокъ чотыри, овса бочокъ чотыри; зъ сѣножатей отъ возовъ шесцидесятъ, отъ каждого воза сѣна по чотыри пenezи, то чинитъ грошей дватцать чотыри; за данъ медовую и за отвозъ за три пуды и за три безмѣны, за каждый пудъ по двадцати пяти грошей, а за каждый безмѣнъ по пяти грошей, то чинитъ копу одну, грошей трид-

цать, а грошми здавна за данъ платятъ копу одну, грошей чотырнатцать; а зособна платитъ Петруша Борысовичъ за полтора пуда меду грошей тридцать семь, пenezей пять; тотъ же Петруша платитъ копу одну; за ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣру и тежъ куничные, бѣлочные и инные всякіе и пташіе грошей сорокъ; за ловы рыбные и за гоны бобровые грошей тридцать; за езовщину зъ каждое службы по шести грошей, то чинитъ зъ службъ чотырохъ грошей дватцать чотыри. Сумма всехъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копъ девять, грошей тридцать девять, пenezей пять, жита бочокъ чотыри, овса бочокъ чотыри. Доходы на державцу: съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которою на господара его милости маеть быти давано, а зособна за каждую копою всякого плату по шести грошей, а надто съ каждое службы по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, никоторыхъ иншихъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни па державцу своего, ани на вradниковъ земскихъ и надворныхъ давати не повинни. *Граница того села.* Отъ границы Хольчанское, села пановъ Халецкихъ, отъ Кобыльего болота у Ковбинъ болото, отъ болота у Романъ Столпъ, отъ того Столпа у Глубокій лѣсъ, отъ Глубокого лѣса у рѣчку Городечну, Городечною внизъ при границы бояръ Чечерскихъ Шарипичовъ зася у Кобылье болото, откуль ся граница почала. Широкость того всего грунту: Отъ Романова Столпа до Руденца логу влодъ на полторы мили, а виперекъ отъ Глубокого лѣсу ло Кобыльего болота на три версты. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, никоторыхъ нѣтъ; ловы рыбные на рѣдѣ Сожи и на озерахъ Хомиры а Смединѣ; гоны боб-

ровые на рѣцѣ Сожи отъ озера Смедина до рѣчки Немеути, спольные зъ Юрковичи, однимъ берегомъ на двѣ версты, а другіе гоны бобровые на той же рѣцѣ Сожи, отъ Селища до Кіѣвца озера, на три стрѣльбища зъ лука.

Село Юрковичи: Кудинъ а Ермола Созоновичи воловъ два, кони три, дымы два, служба. Ларко Милуличъ, Овтухъ Игнатовичъ воловъ чотыри, кони два, дымы два, служба; а подъ каждою службою сѣножатей возъ по двадцать пять. Въ томъ селѣ дымы чотыри, службы двѣ грунту среднего, сѣножати возъ петдесятъ; при томъ селѣ пустовщина, на имя Сидоровская, въ той запусѣло грошей дватцать. Повинность того села: въ каждый годъ о светомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до сварбу господарского съ каждое службы по пятидесять грошей, жита бочку ровную, безъ верха и непересеную, овса бочку ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинить зъ службъ двохъ копа одна, грошей сорокъ; жита бочки двѣ, овса бочки двѣ, зъ сѣножатей отъ возовъ пятидесять, одъ каждого воза сѣна по чотыри пенеzi, то чинить грошей дватцать; за дань медовую и за отвозъ за деветь пудовъ петерныхъ и за три безмѣны, за каждый пудъ по дватцати пяти грошей, а за каждый безмѣнъ по пяти грошей, то чинить копъ чотыри. Первей того дани было дванатцать пудовъ, нижли теперъ убыло пуды два и безмѣны два островомъ Дуровицкимъ, который за данною господарскою отышолъ боярину Гомельскому Яну Фацу, а зособна за дань грошми платятъ копу одну, грошей сорокъ осимъ; первой того было копъ двѣ, грошей петнацать, нижли теперъ одышло тымъ же островомъ Дуровицкимъ. За ловы звѣринные, яко великого, таеъ и малого звѣра, и тежъ куничные, бѣлочные и инные всякіе и пташіе грошей дватцать; за ловы рыбные грошей сорокъ; за бобровые гоны петнацать; за езовщину съ каждое

службы по шести грошей, то чинить грошей дванатцать. Сумма всехъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копъ девять, грошей петнацать, жита бочокъ двѣ, овса бочокъ двѣ. Доходы на державцу съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которою на господара его милости маеть быти давано, а зособна за каждую копою всякого плату по шести грошей, а надто съ каждое службы по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ иншихъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на враниковъ земскихъ и надворныхъ давати не повинни. *Граница того села* описана быти не могла, ижъ грунту сумѣстный зъ селомъ тоежъ волости Гомельское зъ Новоселками, Волковичами и зъ Романовичами и тежъ зъ селомъ поручника роты Гомельское зъ Дуровичами. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, некоторыхъ нѣтъ; ловы рыбные на рѣцѣ Сожи и въ озеряхъ Хомѣры тони двѣ, у Смединѣ тони двѣ; гоны бобровые на рѣцѣ Сожи, отъ Смедина озера до рѣчки Немеути, спольные зъ селомъ Даниловичи, однимъ берегомъ на двѣ версты; у другомъ мѣстцы гоны бобровые на той же рѣцѣ Сожи отъ пашни Притенское до озера Иловца, однимъ берегомъ на три стрѣльбища зъ луку; у третьемъ мѣстцы гоны бобровые на рѣцѣ Бесети, отъ Мачула озера до Чорныхъ береговъ, однимъ берегомъ на версту. Островъ Хомириискій суплетный зъ селомъ Даниловичи по половицы; другій островъ, на имя Повозборъ, суплетный зъ селомъ Новоселки и зъ Волковичами; третій островъ за рѣкою Бесетію, спольный зъ селомъ Волковичи по половицы; четвертый островъ Комаричовъ, суплетный зъ селомъ Романовичи; въ томъ Комаричовѣ селу

Юрковичамъ третья часть. При томъ селѣ бояринъ Янъ Фащъ держитъ островъ, на имя Дуровицкій, за даню и листомъ господарскимъ, до живота своего, а по его животѣ его жена и дѣти мають держати, а съ того господару его милости маеть ку службѣ земской кона ставити.

Село Новоселки. Охремъ Ивановичъ, Малофѣй Абакуновичъ воловъ два, кони два, дымы два, служба; Осипъ Андреевичъ, Совостіянъ Степановичъ, Пилипъ Климатичъ волю три, кони три, дымы три, служба; а подъ каждою службою сѣножатей возъ по тридцать. Въ томъ селѣ дымовъ пять, службы двѣ грунту среднего, сѣножатей возъ шестьдесятъ. При томъ селѣ пустошчина, на имя Маткановщина, запустѣло въ ней грошей сорокъ. Повинность того села: въ каждый годъ о светомъ Михаѣль, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ каждое службы по пятьдесятъ грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинить зъ службъ двохъ копа одна, грошей сорокъ, жита бочки двѣ, овса бочки двѣ; зъ сѣножатей отъ возовъ шестьдесятъ, отъ каждого воза сѣна по чотыри пenezи, то чинить грошей двадцать чотыри; за дань медовую, за отвозъ и за шесть пудовъ меду пегерныхъ, за каждый пудъ по дватцати пять грошей, то чинить вопъ двѣ, грошей тридцать; за ловы звѣриныя, яко великого, такъ и малого звѣру, и тежъ куничныя, бѣлочныя и инныя всякія и пташія грошей дватцать; за ловы рыбаыя грошей петнадцать; за бобровыя гоны грошей тридцать; за езовщину съ каждое службы по шести грошей, то чинить грошей дватцать. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копъ пять, грошей петдесать одинъ, жита бочокъ двѣ, овса бочокъ двѣ. Доходы на державцу: съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки, тоежъ

мѣры, которую на господара его милости маеть быти давано, а зособна за каждую копою всякого плату по шести грошей, а надто съ каждое службы по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ иншихъ платовъ, ни подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу, ни на вравдниковъ земскихъ и надворныхъ давати неповинны. При томъ селѣ Иванъ Поповичъ, который держитъ землю на имя Внуковщину на вроцѣ за листомъ державцы Гомельского пана Коленицкого и даеть зъ нее въ каждый годъ вроку по сорокъ грошей. Въ томъ же обрубѣ бояринъ Милько Охремовичъ держатъ землю за листы владовыми пустошкія, на имя Бульчаковскую а Гудковскую, на которыхъ земли пашное грунту среднего бочокъ осимъ, сѣножатей возъ пять; съ которыхъ земль до того часу некоторого плату до скарбу господарского не платилъ, нижли съ теперешнего новаго постановенья въ каждый годъ о светомъ Михаѣль, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ каждое бочки земли за циншъ, за жито, за овесъ по два гроши и по два пenezи, а сѣножатей отъ кожного возу сѣна по чотыри пenezи, то чинить грошей девятнацать, пenezей шесть. Въ томъ же селѣ чоловѣкъ попа Волотовского Микольского, на имя Ларко пашни бочокъ пять, сѣножатей возъ шесть здавна держитъ на тую церковь; якожъ и подданные господарскіе передъ нами сознали, ижъ тая земля зъ давныхъ часовъ на тую церковь надана; мы по старому того попа при той земли (оставили). *Граница того села:* Отъ рѣки Сожа при границы села пана Халецкого Хальча у въ Иржавецъ рѣку, тою рѣчкою уверкъ у болото Колбинъ, зъ болота у Романовъ Столбъ лѣсъ, съ того лѣса у Колодейскій лѣсъ, отъ Колодейского лѣса у Бденъ озеро, зъ озера

заяся до рѣки Сожи, откуль ся граница почала. Широкость того всего грунту, отъ рѣчки Иржавца до Романовского Столпа лѣсу, вдолжъ на три версты, а впоперокъ, отъ болота Ковпинского до лѣса Колодейского, на двѣ версты. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, некоторыхъ вѣтъ; ловы рыбные и гоны бобровые на рѣцѣ Сожи, отъ Камня великого до Халецкого рубежа, однимъ берегомъ на двѣ версты; ловы рыбные на озерѣ Зимнемъ, въ которомъ тони пять и у озерѣ Внуковѣ, въ которомъ тона одна, а на озерѣ Кловницы тона одна. Тыежъ подданные мають островъ, на имя Коледейскій, спольный зъ селомъ тоежъ волости Гомельское Юрковичи, въ которомъ островѣ селу Новоселкамъ въ деревѣ бортномъ третья часть, и тежъ сѣножати свои въ томъ островѣ мають; другій островъ, на имя Повозъ боръ, спольный зъ селомъ Юрковичи и Волковичи, людьми боярскими Хомировыми, въ которомъ островѣ селу Новоселкамъ въ деревѣ бортномъ третья часть; третій островъ, на имя Смедивскій, спольный зъ селомъ Юрковичи, въ томъ островѣ тому селу третья часть.

Село Старое. Мойсей Игнатовичъ, Яковъ Титовичъ воловъ три, кони чотыри, дымы два, служба; Степанъ Петровичъ, Матфей Борисовичъ, Петько Игнатовичъ, волъ одинъ, кони два, дымы три, служба. Гридко Прокоповичъ, Стома Якововичъ воловъ чотыри, кони два, дымы два, служба; Ходоть Савичъ, Созонъ Дашковичъ, Никонъ Прокоповичъ воловъ пять, кони три, дымы три, служба; а подъ каждою службою сѣножателей возъ по дватцать пять. Въ томъ селѣ дымовъ десять, службы чотыри грунту среднего, сѣножателей возъ сто. Повинность того села: въ каждый годъ о светомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ каждое службы по пятидесять грошей, жита бочку ровную, безъ

верха и нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинить зъ служобъ чотырохъ копь три, грошей дватцать; жита бочокъ чотыри, овса бочокъ чотыри; зъ сѣножателей отъ возовъ ста, отъ каждого воза сѣна по чотыри пезези, то чинить грошей сорокъ; за дань медовую и за отвозъ за деветь пудовъ детерныхъ, за каждый пудъ по дватцати пяти грошей, то чинить копь три, грошей сорокъ пять; а зособна за дань грошыми платять копь три, грошей сорокъ; за ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣря, и тежъ куничные, бѣлочные и ивные всякие и пташіе грошей тритцать; за ловы рыбные ничего не платять, ижъ ихъ не мають; за бобровые гоны грошей петдесять; за езовщану съ каждое службы по шести грошей, то чинить зъ служобъ чотырохъ грошей дватцать чотыри. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копь тринадцать, грошей деветь, жита бочокъ чотыри, овса бочокъ чотыри. Доходы на державцу: съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которую на господара его милости маеть быти давано, а зособна за каждую копою всякого плату по шести грошей, а надто съ каждое службы по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ иншихъ платовъ и подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на врадниковъ земскихъ и надворныхъ давати неповинни. При томъ селѣ пощъ замковый Микольскій Семень держитъ землю, на имя Колбасовщину; въ томъ земли пашное бочокъ петнацать, сѣножателей возъ дванадцать; тую землю здавна въ той церкви на дано отъ колькодесять лѣтъ; якожъ старецъ и подданные господарскіе волости замку Гомельского ставши передъ нами сознали, ижъ тая земля Ковбасовщина зъ давныхъ часовъ

на тую церковь надана; а такъ мы воле сознанья старцового и подданныхъ господарскихъ оставили есмы тую землю по старому при той церкви. Въ томъ же обрубѣ челоуѣкъ попа Волотовского Яковъ Тишковичъ пашни бочоуѣ пять, сѣножатей возъ десять, то держитъ здавна на тую церковь светого Николы; и подданные господарскіе о томъ справу дали, ижъ тая земля отъ колькадесять лѣтъ на тую церковь надана, а такъ оставили есмы при той церкви тую землю по старому. *Граница того села:* Отъ границы Романовское, отъ озера Бронного до Вышнего озера, отъ Вышнего у Холхлицу рѣчку, тою рѣчкою вверхъ у Гатицо болото, зъ Гатица догомъ до Селецкое криницы, отъ криницы черезъ рѣчку Соужь у рѣчку Грезливицу, Грезливицою вверхъ при границы Хольчанской въ рѣчку Перечовку, Перечовкою внизъ въ Незу у боръ, съ Незы до Сѣножатки врочища, отъ Сѣножатки лѣсомъ до Меленецкого мха, отъ мха до Токова болота, съ Токова болота у Грызливое озеро, зася черезъ рѣчку Соужь до границы Романовское и до озера Бронного, откулъ ся граница почала. Широкость того всего грунту, одъ болота Гатица до рѣчки Прочовки, вдолжь на милю, а впоперокъ отъ озера Бронного до рѣчки Грезливицы на три версты. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, и рыбныхъ некоторыхъ нѣтъ; гоны бобровые на рѣцѣ Сожи, отъ Ипутья рѣчки до Бронного озера, однимъ берегомъ на три версты; у другомъ мѣстцу гоны бобровые на рѣцѣ Сожи, отъ Перебоя врочища до Мертвицы рѣчки, однимъ берегомъ на три стрѣльбища зъ луку; у третьемъ мѣстцу на той же рѣцѣ Сожи гоны бобровые, отъ лугу Терени до криницы Селецкое, однимъ берегомъ на полторы версты; въ четвертомъ мѣстцу гоны бобровые на той же рѣцѣ Сожи, отъ озера Бронного до рѣчки Грезливой, однимъ берегомъ на три версты.

Въ обрубѣ Ляховскомъ село Волотово бояръ Ивана а Нечая Хомировъ челоуѣки три. Старець, и подданные господарскіе тое волости Гомельское справу дали, ижъ то есть отчина и дѣдизна тыхъ бояръ шляхецкая.

Село боярское Воложковичи Ивана, Нечая Хомировъ; маютъ челоуѣковъ осмь и пустошину одну и островъ суплетный, на имя Повозъ боръ съ подданными господарскими, зъ Новоселками и Юрковичи. Старець и подданные господарскіе тое волости Гомельское созвали, ижъ то есть отчина и дѣдизна тыхъ бояръ шляхецкая. При томъ же селѣ пустошина Метуновщина, пашни бочоуѣ осмь грунту среднего; тую пустошину держалъ за листомъ господарскимъ бояринъ Иванъ Хомировичъ до воли ишого постановенья господарского; тая пустошина съ теперешнего нового постановенья оставлена на платѣ господарскомъ; маеть тотъ Хомиръ давати зъ тое земли въ кожый годъ съ вождое бочки земли по два гроши и по два пеневи, то чинитъ грошей семнадцать, пеневи шесть. При томъ же селѣ тотъ же бояринъ Иванъ Хомировичъ держалъ за листомъ господарскимъ до воли ишого постановенья господарского земля, на имя Поколюбицкое, и зъ сѣножатки ку тымъ землямъ прислухаючими; тое теперь къ рукамъ господарскимъ привернувши на фольварокъ замковый оставлено.

Село Плесо попа Троецкого Федора Ивановича, наданье на придѣлъ светого Онуфрія. Въ томъ селѣ дымы чотыри, пашни бочоуѣ тридцать, сѣножати возъ петдесятъ. Тое село при той церкви водлугъ листу его королевское милости и тежъ сознанья старца и подданныхъ господарскихъ наданы ку монастыру Онофреевскому, оставлено при томъ придѣлу Онофреевскимъ церкви святое Троицы по первому. Съ того села тому попу приходитъ дани медовое пудовъ петерныхъ деветь, а

грошми копь двѣ. *Граница того села* поповского посполу зъ бояры: отъ замку господарского Гомельского дорогою гонною у Струпицу рѣчку, тою рѣчкою увєрхъ у Мхи-лѣсь, съ того лѣса у Кобылее болото, съ того болота при границы Даниловской черезъ дуброву Кониичову у Потокъ логъ, съ того логу у Холхлицу рѣчку, тою рѣчкою унизъ у Сожское озеро, озеромъ у рѣку Сожъ, Сожомъ внизъ зася до замку, откуль ся граница почала. Широкость того всего грунту, отъ рѣки Сожи и села Плеса до Кобылего болота, вдолжъ на двѣ мили, а впоперокъ, отъ селища Княжого до Кониичовы дубровы, на милю. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, викоторыхъ нѣтъ; ловы рыбные на рѣцѣ Сожи и на озерахъ: у озерѣ Комарычовѣ по половици съ Хомиромъ тони двѣ, у озерехъ Сожахъ, тежъ спольное съ Хомиромъ, тони двѣ, озеро села Волотова, въ которомъ вступу никому нѣтъ, одно тому попу; гоны бобровые на рѣцѣ Сожи, отъ Сожокъ озера до замку, однимъ берегомъ, спольные зъ бояриномъ Хомиромъ, на чотыри версты, одножъ инымъ бояромъ, которые въ томъ обрубѣ естъ, Федьку Котовичу, Павлу Харковичу а Петру Хацковичу жадного вступу до дерева бортного, такъ тежъ до лововъ рыбныхъ, звѣринныхъ и до гововъ бобровыхъ не мають. При томъ селѣ Волотовѣ церковь заложєня светого Николь; при той церкви попь Опанасъ Семеновичъ держитъ землю Токарево поле и Комсинъ зъ давного наданя на тую церковь; въ томъ полѣ пашни бочокъ десеть, сѣножати возъ десеть, то по старому при той церкви зоставлено.

Сумма тое все волости Гомельское дымовъ двѣстѣ два, служобъ осимдєсять осимъ и зъ старцовою вольною; сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ тое волости копь триста чотыри, грошей шєстьнадцать, пенезей деветь; сумма всихъ платовъ и доходовъ го-

сподарскихъ, такъ зъ мѣста, съ корчмы, яко и зъ волости того замку господарского Гомельского копь чѣтыреста чтердєсцятъ шєсть, грошей семь, пенезь одинъ и двѣ трети пенезя; жита бочокъ осмдєсять осимъ и зъ старцовою вольною, овса бочокъ осимдєсять осимъ, также и зъ старцовою вольною.

Люди волости Гомельское новоровданые ротмистру Гомельскому пану Криштофу Ленскому: село *Присно*—человѣковъ дватцать шєсть, пустовщицъ осимъ, озеръ большихъ два, а инные меньшиє; село *Шерстинъ* чловѣковъ два; широкость тыхъ обѣихъ сєль удожъ на чотыри мили, а впоперокъ также много,—на листѣ господарскомъ, до пана старости Гомельского писаномъ, за которымъ увящій тые села пану ротмистру подадь, одно село Присно, а Липиничи описано, а Шерстина не доложоно, нижли тыхъ сєль Присны а Шерстина земли пашное и бортные суплетные суть и обрубъ одинъ. Въ сєлѣ Липиничахъ чловѣковъ пять, пустовщина одна, того села грунту сумѣстный зъ людьми господарскими Рогачевскими и Чечерскими; листовъ данины господарское на то панъ ротмистръ не оказалъ, менуючи ихъ быти у захованью у брата своего ложничого господарского пана Лукаша Ленского. Пану Василю а пану Андрею Халецкимъ дано у въ одномъ обрубѣ сєль чотыри, то естъ: *Чоботовичи, Засове, Колькевичи а Чорные*, чловѣковъ петдєсять. Широкость того всего грунту удожъ на шєсть миль, а впоперокъ на чотыри мили, индеи ширєй, индеи ужєй; листовъ данины господарское на тые села не оказано, ижъ сами панове Халецкїє на тотъ часъ у Гомли не были за послугою господарскою и земскою военною. Капитулѣ костела головного светого Станислава у Вильни, до замку *Стрешиинского* дано село *Скєтнѣ*, чловѣковъ тридцать. Широкость того грунту вдолжъ на три мили, а впоперокъ также много.

Сумма тое все волости Гомельское: дымовъ двѣстѣ два, служобъ осимьдесятъ осимь и зъ старцовою вольною; сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ тое волости: копъ триста чотыри, грошей шеснадать, пенезей девять; сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ, тавь зъ мѣста, съ корчмы, яко зъ волости: копъ чотыриста сорокъ шесть, грошей семь, пенезь одинь и двѣ трети пенеза; жита бочокъ осимьдесятъ осимь и зъ старцовою вольною; овса бочовъ осимьдесятъ осимь.

У tego extractu konnotacyja jaśnie wielmożnego imię pana skarbnego wielkiego xięstwa Litewskiego podpis ręki imci po rusku podpisany, ad praesens z ruskiego ięzyka na polski ięzyk przetłumaczony, także correcta z ruskiego pisma na polski ięzyk przetłumaczona, his exprimuntur verbis: Do którego tego extractu przy pieczęci rękę moję podpisuję. Działo się w Wilnie roku, miesiąca y dnia wyż pomienionego: Ставиславъ Бейнартъ—скарбный великого князства Литовского, секретарь королевское его милости. Скорыговалъ Довгяло. На tym же инвентарзу testimonium jaśnie wielmożnego imci pana Bogusława Gąsiewskiego—biskupa Smoleńskiego z podpisem ręki imci y przy pieczęci imci in eum teno-

rem: Ja niżej na podpisie ręki mey wyrażony oznajmuję y do wiadomości, komu by o tym terazniejszego y przyszłego wieku ludziom wiedzieć należało, podaіę, iż co wyż pisany inwentarz starostwa Homelskiego znajdował się u mnie in archivo między mojemi papierami post fata jaśnie wielmożnego imię pana Słuszki—kasztelana Wileńskiego, hetmana polnego wielkiego xięstwa Litewskiego, szwagra mojego, zaległy, tedy tenże sam dokument, jako concernens starostwo Homelskie, tak jak się w sobie miał, oddałem ad manus wielmożnego imię pana Mikołaja Krasieńskiego—starosty Homelskiego y na to się fidele perhibendo testimonium przy pieczęci ręką moją podpisuję: Działo się w Wilnie roku tysiąc siedmset dwudziestego piątego, dnia czwartego miesiąca Septembra. Bogusław Korwin Gąsiewski—biskup Smoleński mp. Który to takowy extract inwentarza y ograniczenia miasta jego królewskiej mości Homla, za podaniem onego przy testimonium jaśnie wielmożnego imię pana Bogusława Korwina Gąsiewskiego—biskupa Smoleńskiego, przez wyż wyrażonego patrona do akt, jest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1690 г. Апрелья 23-го дня.

Изъ книги № 39, за 1696 г., л. 965.

101. Инвентарь имѣнія Любовицкаго.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ девятьдесятъ шостого, мѣсеца Юня дватцать третьего дня

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земль и повѣтовъ на рокъ тепе-

решивъ тысяча шестьсотъ девятьдесятъ шостый обрапами, постановившисе очевидно у суду пленipotentъ панъ Михаль Богдановичъ, оповѣдалъ, покладалъ и до актъ книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчныхъхъ уписати далъ инвентарь, при записѣ одъ его милости пана Франтышка на Ополю Копця—каштелянида Брестянского и пани малжонки его милости, ей милости пани Катерины Стеткевичовны—подкоморанки Оршанской Копціовой, каштелянидовой Брестянской, на рѣчь въ немъ нижей меневую его милости пану Станиславу Казимеру Бартомевичу—секретару его королевское милости, пани малжонцѣ его милости служацій и належачій, который подаючи до актъ, просилъ насъ суду, абы былъ принять и до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчныхъхъ уписанъ; якожь мы судъ принявши а уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Inwentarz wsi pewnych Łubawickich, нижей спецификованыхъ, заставнымъ правомъ od nas Franciszka Alexandra на Ополу Копця—kasztelanica Brześciańskiego у Katharzyny Stetkiewiczowny—podkomorzanki Orszańskiej Копциowej—kasztelanicowej Brześciańskiej, małżonków, заведzionыхъ имѣ пану Станиславу Казимierzowi Bartoszewiczowi, jego królewskiey mości sekretarzowi у samey ieymci, в pewney summie siedmiu tysięcy złotych, в правие naszymъ заставнымъ мianowaney, podany ichmościóm в року ninieyszymъ тисячъ шеśćset dziewiędziesiątym, dnia dwudziestego trzeciego Aprilis в dzień świętego Jerzego święта rzymskiego. *Sioło Słowienie* у *Szubki*: Alexiey Sidor ма gruntu groszy dziesięć. Nieścier Okulin groszy pięć. Nikon Okulin groszy dziesięć. Hryszko Okulin groszy два у pół. Siemion Okulin groszy pięć. Harasim Nikonow groszy pięć. Achrem Nikonów groszy pięć. Daniło Warsobin groszy dziesięć. Taras Warsobin,

groszy pięć. Chwiedor Szubkin groszy pięć. Alexiey Szubkin groszy pięć. Cimoch Szubkin groszy pięć. Dawid Szubkin groszy pięć. Dawid Monków Szubkin groszy pięć. Kościk Warsobin groszy pięć: gruntu osiadłego kopa jedna, groszy dwadzieścia два у pół. *Sioło Duryjski*: Fiedor Łokciów groszy dziesięć. Daniło Chwiesiow groszy pięć. Opanas Czeszniow groszy pięć. Sawka Achremow groszy dziesięć. Hryszko Trubka groszy pięć. Jaško Czeszniów groszy pięć. Borys Marcinow groszy pięć. Hryszko Szukienin groszy pięć. Arciem Naumow groszy pięć: gruntu osiadłego kopa bez groszy pięć. *Sioło Mohilno*: Onikiey Ozmiciel groszy piętnaście. Alexiey Naumow zieć groszy dziesięć. Jermoł Sukolen groszy dziesięć. Borys Łukianow groszy piętnaście. W tей wsi gruntu osiadłego groszy piędziesiąt. *Sioło Heliaszowo*: Isak Dawidow groszy dwanaście. Hryszko Dubina groszy dwanaście. Jermoł Sukolen groszy dwanaście. Onuprey Stuczok groszy шеść. Daniło Stuczonek groszy шеść. W tym siele gruntu groszy czterdzieście ósm. *Sioło Oniskowo*: Iwan Oniszczonek groszy dziesięć. Pawluk Oniszczonek groszy pięć. Chalmon Kowpniow groszy siedm у pół. Siemion Kowpniow groszy siedm у pół: gruntu osiadłego groszy trzydzieście. Z tego gruntu czyni wszystkiego czynszu kop litewskich numero сто trzydzieście у dwie у pół у groszy piętnaście. *Powinność tych poddanych*: з кождей kopy gruntu osiadłego повинни плаć до року по kop trzydziestu Litewskich, krom zapisnego; przytym dziakła з каждего думу: геś jedna, курów две, jaiec dwadzieścia, просіе jedno, маśла kwartę, oleiu kwartę, siana woz, sciehno od wieprza, żyta на засiew solankę, osobno з колѣдą у włoczebnymъ биваць повинни. Item кожда мłодзика łokieć płótna doma tkanego у nici talkę okrągłą даć маіą з chaty jednę у pryhonu каждего tygodnia по trzy dni, з czymъ казą, зашлужыć,

na poprzęduchę według potrzeby żonki chodzić y kroś na tkać kolejno, latem plewidło ogrodne y polne na swych dniach obchodzić będą. Straż kolejną po dwu na przemianę w tygodniu odprawować z koniem, miody ze dworem na pół podbierać, podwoły prywatne, jako to: do Orszy, Witebska, Smoleńska, ile każe potrzeba, za przyhcn odprawia, w dalszą zaś drogę za mil kilkadziesiąt ieno raz w rok y to który zmoże według uwagi y potrzeby odprawi, furę jednak jeneralną z Kadzina abo ze Mścislawia wszyscy na wywóz soli zasłużyć winni będą. Gwałty do orania tak na wiosnę pod iar, jako y poparu, także bronowania cztery dni, wiele u którego naydzie się koni; a do żniwa także po cztery dni, ile osób zgodnych do tego będzie, osobno za dzień do zebrania konopi zasłużyć mają. Sianożęci jwkami kosić y sprzątać będą y inne do tego

powinności y posługi, lubo które y tu nie są specyfikowane, według dawnych zwyczajów, stosując się do głównej majątności Łubowic, pełnić y zasługować mają y powinni będą. У того инвентару при печати подписъ рукъ тими словы: Franciszek Kopec — kasztelanic Brześciański. Katarzyna Stetkiewiczowna Kopciowa — kasztelanica Brzeska. Podług prawa pieczętarz, od osób wysz mianowanych Władysław Buywid — skarbnik Miński, do tego inwentarza. Jako ustnie proszony od osób wyżey pomienionych Wiktoryn Jan Bartoszewicz — woyski Wendeński. Podług prawa proszony pieczętarz od osób mianowanych Marcjan Stanisław Powbyn Otroszkiewicz.

Который же тотъ инвентарь, за подавнемъ оного до актъ черезъ пленипотента верху менего, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчныхъ привяты и уписанъ.

1755 г. Апрелья 7-го дня.

Изъ книги № 5146, за 1755 г., листы 423—452.

102. Опись движимаго имущества, оставшагося по смерти Виленскаго русскаго купца Гавриила Кательничнаго.

Feria secunda post dominicam Conductus die septima mensis Aprilis, anno Domini millesimo septingentesimo quinquagesimo quinto.

Ad instantiam famatae d-nae Apolloniae de Zubcewiczów Katelnicka — negociatricis et civis Vilmensis derelictae viduae, in assistentia curatoris eius nobilis domini Joannis Moroz et Petri Kossobudzki consularis, mecum notario ordinario infra expresso, in assistentia providorum Antonii Chodźko et Andreae Pozlewicz — ministerialium iuratorum pro inventandis et taxandis bonis post fata f. domini Gabrielis Katelnicki — negotiatoris f. civis Vilmensis, intestate demortui relictis, e medio officii consularis Vilmensis designati, descenderunt ad locum loci, nempe ad domum hospitem civilem, in qua defunctus f. dominus Katelnicki certo contractu, a civitate sibi dato, inhabitabat. Ibiq; adhibitis ex contuberniis opificibus necessariis, ad hunc actum competentibus, infra expressis, in praesentia tam praedictae f. d-nae Apolloniae de Zubcewiczów Katelnicka, derelictae viduae, quam etiam f. dominorum Michaelis Kielch — servitoris s. r. m. et Joannis Lenewicz — negotiatorum et civium Vilmensium, qua tutorum, ad pupillos utriusque thori et bona praedicti defuncti fam. domini Katelnicki derelictos et relicta per decretum additorum, tum in praesentia ingenui Joannis Katelnicki, filii defuncti f. domini Gabrielis Katelnicki, majoris natu, qui jam caepto ejusmodi actui adfuit, actum inventationis seu inventarii insimul cum taxatione expedire inceperunt, a revisione sigillorum, quae in toto ac integro post obsigillationem, officiose factam, sunt ubiq; inventa. Tandem post resigillationem scriniorum et fornificum, praevia sui monitione per officium designatum, superius expressum, de fideli porrectione ad inventarium bonorum omnium, in facie omnium adstantium facta, praedicta f. d. Apollonia de Zubcewiczów Katelnicka, derelicta vidua, salvo etiam super cujusmodi fidelitatem iuramento, (si et in quantum etc.) suo tempore explendo, porrigebat ad inventarium bona mobilia et suppellectilem domesticam, de tenore sequenti:

P i e n i ą d z e g o t o w e.

W sekrecie dwuma zamkami zamkniętym y pieczęcią urzędową obsygiłowanym znalezione pieniądze takie:

	Złote pol.	Grosze.	Szelon.
1. Berlinkami złotych pruskich 120 ¹ / ₂ y 1 berlinka — facit pol.	154	27	1 ¹ / ₂
2. Tynfami y szostakami staremi, tynfów 280 y szostaki 2, facit	355	15	1
3. Półtalarkami y ćwiartkami talarów bitych 16 ¹ / ₂ , facit	132	—	—

	Złote pol.	Grosze.	Szelon.
4. Całkowemi talarami, talarów bitych 20, facit	160	—	—
5. Tynfów 5 nowych saxońskich	6	10	—
6. Jeden podwójny czerwony złoty	34	16	—
7. Jeden dukat złoty z figurą biskupa pod rokiem 1628, ważył złot. 5, facit	86	10	—
8. Nowemi pruskimi szostakami tynfów 116 y szostak 1, facit	147	10	2
9. Nowemi pruskimi tynfami tynfów 32 y szostaki 2, facit	41	11	1
10. Tynfów 18 w różney monecie	22	24	—
11. Talarów bitych 104 y złotych 6, które mieniła pani wdowa, iż zaraz po śmierci nieboszczyka za wiadomością imé pana burmistrza Jachimowicza na expensa pogrzebowe y żałobę wzięła, facit	838	—	—
12. Item talarów bitych 10 szostakami, te na składankę do izby kupieckiej pod czas inwentarza wypłaciła	80	—	—
13. Takoz za zastaw okupiono wziętych pod czas czynienia inwentarza czerwonych złotych 57, facit	984	6	—
14. Item w sklepie w murku naleziono pod czas inwentarza talarów bitych czałkowych sztuk 46, facit	368	—	—
Tamże puszkę szelongów; te na ubogie dysponowano	—	—	—

K l e y n o t y,

które taxował sławetny pan Antoni Honorski—jubiler.

7 sznurów pereł gałaguckich, z których jeden rozerwany, ważyły łotów 5 y pół ćwierci, rachując łót każdy po talarów 12, efficit złotych	492	—	—
2 sznureczki perełek małych, ważyły trzy ćwierci łota, gałaguckich, ogulnie taxowano talarów bitych 6, facit	48	—	—
1 para kolczyków złotych z rubinkami y jedna sztuczka takoz rubinkowa do koleczyków, talarów bitych trzy, facit	24	—	—
2 łańcużki złote na ręce, ważące czerwonych złotych 46, rachując czerwony złoty po tynfów 12, facit	699	6	—
1 obrączka złota duża, ważyła czerwonych złotych 3, takoz rachując czerwony złoty po tynfów 12, facit	45	18	—
1 obrączka złota, ważąca czerwony złoty jeden y ćwierć, ogułem taxowano tynfów 14, facit	17	22	—
1 obrączka mniejsza złota, takoz ogułem tynfów 8, facit	10	4	—
1 sygnet srebrny pozłocisty, ogułem tynfów 3	3	24	—
1 sygnek z portretem króla Szwedzkiego, ogułem tynfów trzy	3	24	—
1 pierścień złoty z kamuszkami zielonymi y czerwonymi prostemi, ogułem tynfów 13, y szostaków 2, facit	17	8	—

	Złote pol.	Grosze.	Szelon.
1 pierścień rubinkowy, takóž ogułem 1	17	8	—
1 para kolczyków złotych po jednym we szrodku dyamenciku, ogułem taxowano talarów bitych 6, facit	48	—	—
1 spineczka białołowska złota, ogułem tyńfów 12, facit	15	6	—
1 para zausznic staroświeckich dyamentowych dużyeh, jedney sztuczki z jednym kamuszkim niemasz, ogulnie taxowano talarów bitych 40, facit	320	—	—
1 para zausznic szmaragdowych y różyczka na szyję, takóž dzieląca się na pięć sztuk, taxowano tyńfów 80, facit	101	10	—
1 trzonsawka z rubinkami, we szrodku perła Moskiewska, taxowano tyńfów 10	12	20	—
5 sznurków koralów, taxowano tyńfów 40, facit	50	20	—
1 korale zastawne żydowskie z sztuczkami śrebrnymi pozłocistemi w 8 talarach bitych, te wzięła pani wdowa do siebie, ponieważ żyd ma okupić, facit	64	—	—

S r e b r o.

Taxował Jan Zyzman—złotnik próby 13 łot po szost. 7^{1/2}.

2 łyżki ważyły łotów 9 ^{1/2} y pół ćwierci	30	14	1
1 czarka ze szrodka pozłocista, łotów 3 ^{3/4}	11	11	—
1 balsamka pozłocista, łotów 2, facit	6	10	—
18 guzików staroświeckich, łotów 4 ^{1/2} ważyły	14	7	1 ^{1/2}
7 guzików pozłocistych, łotów 2 ^{1/8} , facit	6	21	2 ^{1/2}
2 guziki pozłociste, ogułem	8	—	—

Próby 12 łot taxował po złotych trzy.

4 łyżki, ważyły grzywnią 1, łotów 3 y 3 ćwierci, facit	59	7	1 ^{1/2}
1 czara duża łotów 9 y 3 ćwierci	29	7	1 ^{1/2}

Próby 11 łót taxował po tyńfów dwa.

12 łyżek z apostołami, ważyły grzywień 5 y łotów 13, facit	235	18	—
4 łyżki różne ważyły grzyw. 1, łotów 4 ^{1/2}	51	28	—
2 czarki łotów 7 y trzy ćwierci	19	19	—

Próby 10 łót po szostaków pięć.

1 kubek łotów 9, facit	19	—	—
2 czareczki małe, pozłociste łotów 9	19	—	—

S z a b l e.

Te taxował Piotr Gruszczyński—złotnik od polskiej roboty.

1 karabella z jaszczurem srebrna pozłocista, srebra próby 9, ogu- łem ze wszystkim taxował bitych 16, facit	128	—	—
1 palasz z krzyżem powlekany na żelazie z sznurem jedwabnym, taxował ogułem	40	—	—
1 szabla takż z krzyżem powlekany y breycerami blachmatowemi, ogułem talarów bitych 4 ^{1/2}	36	—	—
1 karabella mosiężna	23	—	—

Śrebr o z a s t a w n e.

4 łyżki srebrne zastawne od pewnego zakonnika w talarach bitych pięciu	40	—	—
1 kałamarz mały srebrny czworograniasty w. i. p. Józefa Skorulskiego, zostawiony we stu złotych, jako karta sonat tegoż imci	100	—	—
3 korony małe od obrazu y łyżka srebrna, zastawione od pana Łun- kiewicza, jako karta owegoż sonat, we złotych ośmnastu	18	—	—
1 zegarek srebrny zastawiony w talarach bitych pięciu, złotych	40	—	—
1 rząd pozłocisty na mosiądzu z siądzeniem, zastawiony przez nie- boszczyka imć pana Ruszczyca, przy którym była karabella, ale już dawniey okupiona	—	—	—
2 łyżki srebrne, jedna kozacka, druga mniejsza staroświecka, te mie- niła byđ pani wdowa zastawione przez paną Horocha	—	—	—

C y n a a n g i e l s k a.

2 pułmieszki małe, ważyły funtów 3 y ćwierć	5	14	2
14 talerzy, ważyły funtów 16	27	—	2
1 flasza zażywana duża, ważyła funt 10 ^{1/2}	17	22	—

Funt tey cyny taxowano po szostaków 4.

C y n a k o r o n n a.

2 misy wielkie fun. 16 ,	24	—	—
1 flasza płaska wychylana funtów 8, facit	12	—	—
1 flasza ośmiograniasta, funt. 9 ^{1/2}	14	7	1 ^{1/2}
2 pułmieszki, funt 5 y pół	8	7	1 ^{1/2}

Tey cyny funt taxowano po pół talara.

Cyna prosta dobra.

2 misy wielkie fun. 16	20	8	—
10 pułmisków różnych, mniejszych y większych, ważyły funtów 35, facit	44	10	—
2 kubeczki cynowe y pół kwartowy półmisk stary; oraz			
21 talerzów, takoz różnych, mniejszych y większych, ważyły funt. 28.	48	4	—
1 misa głęboka, funt 4 y pół	5	21	—
1 flaszka duża ośmiogranista fun. 12 y pół	15	25	—
1 flaszka mniejsza, fun. 6 y trzy ćwierci	8	16	1 ¹ / ₂
1 flaszka stara, fun. 7 y ćwierć	9	5	1 ¹ / ₂
1 flaszka półgarcowa, funtów 3 y ćwierci trzy	4	22	1 ¹ / ₂

Funt takowey cyny po tyńfowi taxowano.

Item cyny angielskiej in crudo w pięciudziesiąt dwuch tabliczkach, mniejszych y większych, ważyło funtów 54, facit	91	6	—
--	----	---	---

Funt po szostaków 4.

Tę wszystkę cynę taxował konwisarz Gasper Schuchel.

M i e d ź.

1 kocioł do chust zażywany, potrąciwszy na fuz y żelazo, ważył tyńfów 15	25	10	—
1 alembik z czapką y dwuma trąbkami, po odtrąceniu na fuz, ważył funtów 24	40	16	—
1 czapka do bani z jedną trąbą nową, ważyła funtów 35 y pół, funt po 2 tyńfy, facit	89	28	—
1 wanienska ważyła fun. 7	11	24	2
1 sagan ważył fun. 9 y pół	16	1	1
1 sagan mniejszy ważył funtów 6 y pół	10	29	1
1 bańka do pieca fun. 5	8	13	1
1 panew duża z nogami y rączką żelazną, funtów 8	13	15	1
1 alembik stary z czapką, uszy żelazne, funtów 18;	30	12	—
1 kociołeczek mały, fun. 3	5	2	—
1 rądelek z rączką żelazną, funtów 3.	5	2	—
1 flaszka duża z cynową szrubą, fun. 10 y pół	17	22	—
1 flaszka mała takoz ze szrubą, fun. 5	8	13	1
1 kocioł w browarze, ważył funtów 277	584	23	1

Taxował funt po szostaków 5.

1 bania z czapką y 3 trąbami, ważyła funtów 155, takóž funt po 5 szostaków, facit	327	6	2
Tę miedz̄ wszystką, po potrąceniu na fuz y żelazo, ważył y taxował Jerzy Szczuka—kotlarz, funt po szostaków 4, excepto czapki z jedną trąbą nowey, oraz kotła y bani browarney.			

S p i ż .

1 mozdierzyk z tłuczkiem, ważył funt 9	15	6	—
1 mozdierzyk mniejszy z tłuczkiem funtów 5 y trzy ćwierci	9	21	1
Item jeden mozdierzyk z tłuczkiem, funtów 10	8	13	1
1 gwicht waży funtów 10	16	22	2

Ten spiż ten że sam kotlarz taxował, funt po szostaków 4.

S u k n i e m ę s k i e .

1 para sukien, to jest, kontusz sagetowy pieprzowy, a żupan karolinowy popielaty, w krople białe, podszyty barchanem, tey pary kontusz bitych siedm, a żupan bitych ósm taxowano	120	—	—
1 żupan atłasowy saladynowy bitych ósm	64	—	—
1 kontusz kaperowy stary	10	—	—
1 żupan atłasowy karmazynowy, kraszaną podszyty, bitych 6, fac.	48	—	—
1 żupan zażywany karmazynowy sukienny, bitych 4, facit	32	—	—
1 kontusz ciemny stalowy czerwonych złotych 2	34	16	—
1 kontusz czarny stary złot.	8	—	—
1 kontusz zielony podszyty kasztanami, bitych 10	80	—	—
1 kontusz stary zielony, popielicami staremi podszyty, bitych 4, fac.	32	—	—
1 kontusz goździkowy krolnikami podszyty, bitych 11, facit	88	—	—
1 kireja niedzwiadkami podszyta, sukna stalowego, bitych 12, fac.	96	—	—
1 kołdra stara bławatna	20	—	—
1 czapka z siwym barankiem wierzch piaszczysty bitych 3, fac.	24	—	—
1 kuczma czarna barankowa	8	—	—
7 łokci drogetu w kwiaty, łokieć po bitym	56	—	—
2 półpaski, jeden ponsowy, drugi dzikawy, poszowe, ogułem taxowano czerwonych złotych cztery	69	2	—
1 pas szałowy karmazynowy zażywany	24	—	—
1 pas szałowy w kwiaty karmazynowy, bitych 6, facit	48	—	—
1 pas czarny zbyt stary wyszywany w kwiatki złote	8	—	—
Półpaska perskiego zbyt starego	5	—	—
1 pasek siatkowy jedwabny, bardzo stary	5	—	—
1 kołdra podwójna kitayki ponsowey, pikowana, bitych 8, fac.	64	—	—

Te wszystkie suknie taxowali starsi krawcy, Jan Wysocki y Jakub Wołkowski, takóž Mikołaj Medycki—kusnierz.

Suknie białogłowskie.

Nieboszczki pierwszey żony.

- 1 para sukien partyrowych, koloru oliwkowego, to jest, andryan y spodnica.
- 1 spodnica turkosowa adamaszkowa, w kwiaty złote drobne.
- 1 spodnica rolowa w kwiaty koloru siarczystego, zażywana.
- 1 spodnica czarna toreynelowa.
- 1 jubka, alias kontusik białogłowski adamaszkowy karmazynowy bez futra.
- 1 kamizol kitaykowa w paski.
- 1 kamizol tabinkowa czarna stara.
- 1 kołdra adamaszkowa różowa, zażywana.
- 1 sztuczka kitau niebieskiego.

Bielizna tej nieboszczki.

- 3 koszule gładkie.
- 7 koszul z korunkami.
- 2 płotki z korunkami szerokimi do łóżka.
- 4 poszewki duże z korunkami, z tych samych pan Jan 2 wzioł.
- 1 obrus olenderski duży.
- 1 czapka w złote kwiaty, staroświecka.
- 1 czapka aksamitna czarna z kompaneczką małą srebrną.
- 1 kapturek czarny aksamitny.
- 3 chustki szwabskie do głowy.
- 7 szpreyduchów bawełnicznych.
- 1 szpreyduch szwabski.
- 4 poszewki wielkie.
- 5 poszewek małych.
- 5 fartuchów szwabskich.
- 1 fartuch bawełniczny.
- 1 kwef czarny kitayczany.
- 3 łokcie kitayki niebieskiej, we dwóch szmatach.
- 5 obrusów dobrych.
- 8 ręczników olenderskich.
- 1 wstążka biała łokci 3 z złotymi kwiatami.
- 1 wstążka, srebrny kwiat, niebieska, łokieć.
- 1 łokieć ponsowej wstążki, także srebrny kwiat.
- 2 łokcie wstążki niebieskiej, srebrny kwiat.
- Półtora łokcia wstążki z srebrnym kwiatem.
- 1 para rękawic czarnych.

11 y pół łokcia korunek różnych nowych.

Ciemney materyi w złotym kwiecie na czapkę kawał.

Galony z potrzebami do kirei.

1 pas staroświecki z srebrnymi blaszkami, kwiatami nabijany złotemi.

1 tasiemka.

Czapka axamitna, czarna z kompaną złotą.

Towary Norimberskie.

	Złote	Pol.	Grosze.	Szelon.
1 gulderwerek grzeblów powlekanych N ^o 4	6	22	2	
1 gulderwerek grzeblów N ^o 5	6	22	2	
1 gulderwerek grzeblów N ^o 6	6	22	2	
6 grzeblów N ^o 8	5	2	—	
2 tebli srzednie po tynfów 1 y szostaku 1	8	13	1	
6 pił ciesielskich po szostaków 11	27	26	—	
12 pił do tarcic, po tynfów 6, szostaków 2	101	10	—	
1 bunt łańcugów do koni po groszy 40 N ^o 6	8	13	1	
6 łańcugów do koni N ^o 8 po złot. 1	6	—	—	
1 gulderwerek zamków N ^o 4	8	—	2	
1 gulderwerek młotków N ^o 12	6	22	2	
5 grzeblów żelaznych małych po groszy 19	3	5	—	
5 grzeblów maleńskich po szostaku jednym	2	3	1	
1 kopa sierzpów Królewieckich po groszy 10	20	8	—	
1 gulderwerek napilników y rozszplów	6	22	2	
5 rydluwek małych, rydluwka po szostaków 4, facit	8	13	1	
2 rydluwki wielkie, po szostaków 4, groszy 6	3	24	—	
2 kosy do lady wielkie po tynf. 2	5	2	—	
4 krągi drotu cięższego y grubszego po szostaków 8, fac.	13	15	1	
1 żelazko mosiężne do chust	6	10	—	
30 tuzinów y grzebieni 9, tuzin po szostaków 4	50	20	—	
37 sztuk blachy żelazney dużey y małej, funtów 288 y pół, funt po groszy 9 dobrej monety	182	12	—	
2 baryłki stali lipskiej po bitych 7, facit	112	—	—	
1 miotełko oszyte	—	25	1	
3 toczydła duże po złot. 8, facit	24	—	—	
2 toczydła małe po złot. 4, facit	8	—	—	
1 kociołek mosiężny, który ważył funtów 8, funt po szostaków 5, facit	16	26	2	
25 tysięcy y kop 8 gątalów ordynaryinych po szostaków 11, facit	118	6	2	
11 tysięcy y kop 2 gontalów sowitych, po tynfów 4, facit	55	22	—	
1 szabla prosta z paskami rzemiennemi	—	—	—	

	Złote pol.	Grosze.	Szelon.
1 szabla bez skówki, bez krzyża, krzywa	—	—	—
3 skórki czerwone kozłowe	—	—	—
3 mieszki do dmuchania żaru duże	—	1	8
2 mieszki do dmuchania żaru małe po groszy 9	—	18	—
586 kos do koszenia siana, sto kos po 18 bitych, facit	843	25	—
8 klatek Królewieckich po tynf. 2, groszy 3	21	2	—
1 skrzypce zepsute	2	16	—
1 skrzypce całe	3	24	—
1 reza papieru pocztowego	20	8	—
2 rezy papieru pod karpiem po tynf. 5, szost. 1	13	15	1
36 y pół tuzinów grzebieni rogowych do głowy, poszost. 4, facit	61	19	1
1 puzderko półkwartowe N ^o 8, z szrubami flaszki	6	22	2
2 puzderka kwartowe N ^o 8 Królewieckie	16	1	1
2 funty y pół surnetu farby po złot. 8	20	—	—
75 tynfów bleywasu gołego, funt po groszy 10	25	—	—
65 funtów minii czerwony po groszy 10	21	20	—
57 funtów łazurku, funt po szost. 2	48	4	—
10 funtów poliwy gancarskiej	8	13	1
1 achtelik oliwy zieloney bitych 10	80	—	—
62 funty oliwy zieloney z hlakiem, funt po szostaków 2 na fuz ustą- piono, funtów 16	38	25	1
6 buncików korzenia do dekoktu, każdy buncik ważył po tyn- fów 4 bez ćwierci, funt po tynfów 5, facit	140	15	—
4 funty kilczyberu po tynf. 1, fac.	6	24	—
34 funty rogu łosiego, funt po groszy 6, facit	5	2	—
2 kamieni y funtów 8 wosku czystego, po bitych 8 y pół	149	18	—
34 y pół funtu cynomanu białego, funt po tynf. 1	43	21	—
298 funtów hanyżu, funt po gr. 8, facit	79	14	—
6 funtów y pół korzenia fiołkowego po szost. 5, facit	13	21	1

Taxowali te rzeczy Jan Daszkiewicz, Jan Żurawski, Symon Aukowicz.

S u k n o .

39 łokci norderu kafowego, po tynfów 3, groszy 21	175	15	—
14 łokci karazyi białey po tynf. 2	35	14	—
39 łokci sukna franciszkańskiego, po tynf. 3, groszy 21	175	15	—
120 łokci sukna różnemi kolorami po szost. 5, facit	253	10	—
1 sztuka saladynowego sukna łokci 22, po tynfów 3 y gr. 4, fac.	42	16	—
41 łokieć sukna samodziału granátowego	41	—	—
7 łokci sukna białego samodziału	4	13	—

Taxował Adam Banas.

Dalsze towary Łukiskei.

Soli opravionej y nie opravionej zostało beczek 607, rachując beczkę po złotych 18, facit	10,926	—	—
Siemienia lnianego łasztówek wielkich 184.			
Siemienia konopnego łasztówek 260.			
Pieńka, która z Rusi przybyła na strugu imć pana Semplińskiego, do Królewca poszła.			
Tu zaś w Łukiskach znalazło się pieńki ciuków sześć y ta jest do Królewca oddana na strugu imć pana Semplińskiego.			
Te towary sypne y pieńka wszystka transportowane są do Królewca. Za które wiele wzięto w Królewcu, pan Jan Katelnicki, jako będący tam praesens, ma rachunek.			
Z której summy, popłaciwszy tamże długi nieboszczykowskie w Królewcu kredytorom w remanencie zostało przy imć panu Szerzyzie—kupcu Królewieckim, złotych pruskich 2653, gr. 27, facit złotych polskich	5,602	20	—
Miodu przasnego znalazło się w kamienicy miar 41 y pół, rachując miarę po bitych 3	996	—	—
Miodu syconego w piwnicy kuf 9, rachując każdą kufę po złot. 70, facit	630	—	—
1 kufa wina frontyniaku nie pełna bez garcy sześciu	280	—	—
3 kufy pikardu, trzecia nie pełna garcami 10, odtrąciwszy te garcy 10, tynf. 40, facit	669	10	—
2 kufy wina francuzkiego, z których jedna wyszła przez pogrzeb na różne goście y nabożeństwo, czyni kuf dwie złotych	384	—	—
Wódki anyżkowej kuf 9, kożdą kufę rachując po garcy 56, a garniec po złotych dwa, in summa uczyni	1,008	—	—
1 osoka drewniana pod figurą pana Jezusa w zastawie w tynfach czterech	5	2	—
12 beczek żyta, rachując beczkę po talarów bitych trzy, facit	288	—	—
7 y pół beczki jęczmienia, rachując beczkę po złot. 12, facit	90	—	—
4 beczki pszenicy, rachując beczkę po talarów bitych 4	128	—	—
4 beczki grochu, rachując po złotych 20	80	—	—
Kolaska francuzka na osób cztery, taxowano talarów bitych dwadzieścia pięć, facit	200	—	—
1 pałub podrózny, taxowano talarów bitych piętnaście	120	—	—
1 para koni talarów bitych dwadzieścia pięć	200	—	—
1 kociołek rumowy do gotowania.			

	Złote pol.	Grosze.	Szelon.
1 koń talarów bitych	64	—	—
Te konie y kolaski taxował Korneli Walter.			
2 korowy talarów bitych siedm	56	—	—
2 wieprze takóž talarów bitych siedm	56	—	—
3 świnié taxowano bitych 4	32	—	—
1 skrzynka łokciowa okowana z szufladami dębową.			
1 skrzynka pół-łokciowa okowana z szufladami dębową.			
1 jaszcz okowany dębowy.			
1 biblia polska.			
1 xiążka żywoty święte, polska.			
1 trebnik xiążka ruska.			
1 akafist ruski.			
1 testament ruski.			
1 psalterz ruski.			
1 flasza miedziana cudza			
3 puzdra z flaszami różne zażywane.			
2 ponarady gospodarskie z kołami.			
1 ponarad z kołami kutemi.			
7 kamieni wosku, po bitych 8 y pół, ten na pogrzeb na świece kramnikom dano do bractwa	476	—	—
1 baryłka oliwy, talarów bitych dziesięć, ta poszła na pogrzebową apparencyą na lampy, facit złotych	80	—	—
Błachy białey cienkiy arkuszów 100—arkusz po gr. 20, facit	66	20	—
Hir żelaznych z wagami dwie.			
1 beczka pszenicy cudza, ta ex quo cudza niema iść w komput, ale ma być oddana.			
3 beczki okute do mierzenia zboża.			
Pół beczki okuty, takóž do mierzenia zboża, jeden.			
1 ośmina do mierzenia zboża.			
Fangultu złota xiążeczek trzy, srebrnych 2	38	—	—
5 beczek śledzi po bitych 4 y ćwiercce	180	—	—

Papiery y dokumenta różne pozostałe.

1. Pak papierów różnyh, idque registrów Królewieckich, listów, notacyi mniej potrzebnyh, dla wiadomocci successorom zostaią.
2. rewersał na gościnny dom od imć panów Katelnickich miastu Wilnowi, sub N° 1740 Januaryi 1 dnia dany y służący.
3. R. 1753 Xbra 31 dnia karta, od Potapowicza na sukna postawów 30 panu Katelnickiemu dana.

4. Kontrakt na wysługi Jakuba Jaroszkiewicza, roku 1749 22 Februarii imé panu Katelnickiemu dany.
5. Kontrakt od kollegium diaecesan., imé panu Katelnickiemu na szpichlerz Łukiski w roku 1751 dany.
6. Pozew na trybunał skarbowy wielkiego xięstwa Litewskiego od imé p. Krzystyny z Straszkieviczów, 1-mi voti Antoniney Dorofiewiczowej, postmodum Mińkiewiczowej imé panu Katelnickiemu y samey jeymości małżąkom w roku 1755 dnia 8 Februarii.
7. Kwitacya z opieki od pana Piotra Juchnowicza imé panom Katelnickim z ekstraktem przyznania w roku 1754 dnia 18 Obra dana.
8. Skrypt od żyda Josiela Kołnowicza chmielu zastawionego imé panu Katelnickiemu w roku 1751 dany.
9. Oblig, od imé pana Jana z Naramowicz Naramowskiego—podstolica Orszan. imé p. Gabryelowi Katelnickiemu w roku 1738 dany na złotych 120 — —
10. Oblig, od pana Stanisława Juchnowicza imé panu Gabryelowi Katelnickiemu w roku 1752 dany na złotych polskich 1,800 — —
11. Oblig, od żyda Dawida Niesonowicza w roku 1755 imé panu Gabryelowi Katelnickiemu dany na tyńfów tysiąc sześćdziesiąt, na złote facit złot. 1,342 20 —
 Ten oblig imé pan Katelnicki Jan wziął.
12. Vacat.
13. Oblig, od Hirszela Berkowicza y Dawida Hirszelewicza—obywatela Drybińskiego imé p. Gabryelowi Katelnickiemu w roku 1754 dany na summę funtów tysiąc siedmset, na złote facit 2,153 10 —
 Ten oblig pan Jan Katelnicki wziął.
14. Oblig imé p. Gabryelowi Katelnickiemu na summę dobrej monety złotych czterysta od żyda Samuela Rubinowicza y od syna onego Izaka Samuelowicza w roku 1754 Februarii 25 dnia, redukując na złote polskie, facit 844 13 1
 Ten oblig pan Jan Katelnicki wziął.
15. Oblig od żyda Samuela Rubinowicza w roku 1754 Apryla 23 dnia na tyńfów sześćdziesiąt, facit 76 — —
16. Oblig, od żyda Abrahama Moyzeszowicza—obywatela Wileńskiego, w roku 1754 panu Karpiejowi Alexieiewiczowi dany na złotych pruskich tysiąc, facit — — —
17. Oblig, od imé pana Marcellego Semplińskiego imé panom Katelnickim 1754 Marca 12 dnia dany, na summę czerwonych złotych sto pięć, facit 1,813 — —

	Złote pol.	Grosze.	Szelon.
18. Oblig, od żyda Marki Rubinowicza — obywatela Jurburskiego, imię p. Korolowi Strzałkowskiemu dany na sumę czerwonych złotych ośmdziesiąt jeden, facit	—	—	—
19. Karta, imię p. Gabryelowi Katelnickiemu od pana Michała Szpunkiewicza dana złot.	1,076	—	—
20. Karta od imię pana Piotra Michała Konopki imię panu Gabryelowi Katelnickiemu w roku 1752 Januaryi 22 dnia, na czerwonych złotych jeden, facit	17	8	—
21. Karta, sub anno 1755, 28 Februaryi od imię pana Michała Milewskiego — koniuszego Wileńskiego, imię panu Gabryelowi Katelnickiemu na tyńfów 14 y funt oliwy walorem złotego jednego dana, facit złot. pol.	18	22	—
22. Regestr, własną ręką nieboszczyka imię pana Gabryela Katelnickiego pisany, na różnych ludziach długów pieniędzy gotowych, temuż imię panu Katelnickiemu należących, okazujący.			
23. Kart dwie po rachunku Łukiana kupca Toropieckiego z imię panem Gabryelem Katelnickim, jedna sub anno 1751 po rusku, druga z konnotacją ruską 1753, a polską 1754 pisane.			
24. Kwitacya od imię pana Antoniego Zaleciły imię p. Gabryelowi Katelnickiemu z pistoletów, za dług imię pana Zaleciły, przez imię p. Katelnickiego różnym osobom wypłacony, przyjętych 1753, Julii 6 dnia dana.			
25. Assekuracya od imię pana Karola Tołczyka na tyńfów tysiąc, imię p. Gabryelowi Katelnickiemu — kupcowi Wileń. w roku 1754 Marca 7 dnia, z expressyą zastawionego obligu za tę sumę, to jest żyda Chaima Leybowicza, także na sumę tysiąc tyńfów imię p. Tołczykowi danego, służąca, facit	1,266	20	—
26. Karta ze dwuma assekuracyami, od Symona Janczewskiego y Macieja Kowalewskiego panu Karpiejowi Aleksiejewiczowi, jedną, wyrażającą talarów 14, drugą, talarów pięć, w roku 1754 Marca 13 dnia dana.			
27. Kartelusz, imię p. Gabryelowi Katelnickiemu od żyda, po hebrajsku w nim podpisanego, na sumę bitych trzynaście dany, facit złotych pol.	104	—	—
28. Konnotacye rachunkowe zbytych towarów w Królewcu in numero sztuk siedm.			
29. Regestr kramu żelaznego imię pana Piotra Juchnowicza, sub anno 1754 sprzedzony.			
30. Regestrów wypłaczanego podymnego, alias kwitów z gościnnego domu sztuk dwie.			

31. Kwitacye dwie z klasztoru Wileńskiego xx. greko-ruskich ś. Ducha z wypłacenia pogrzebowych pieniędzy zesłego imć pana Gabryela Katelnickiego, jedna 1755 Marca 28, a druga 27 ejusdem mensis et anni, imć pani Katelnickiey y successorom zesłego służące.
32. Kontrakt miodowy czopowego szelężnego, sub data roku ninieyszego 1755, imć panu Katelnickiemu służący.
33. Papiery w paku rachunkowe Królewieckie, listy różne mniej potrzebne, dla wiadomości successorom imć p. Katelnickiego zebrane zostaią.
34. Kalendarzów 16 z konnotacyami własną ręką nieboszczyka imć pana Gabryela Katelnickiego, idque 1732 y 3, tudzież 5, 6, 7, 8 1740, 1, 2, 3, 4, 5, 6 7 y 1754 y 5.
35. Regestra zszywane, a w nich listy y osobliwe registryki y listy dawne niepotrzebne, dla wiadomości successorom zebrane zostaią.
36. Registr reparacyi Gościnnego domu sub anno 1749.
37. Pak listów, registryków różnych, między którymi y kwity wypłacawanego podymnego, zgoła niepotrzebne nayduią się listy, registra, obligi, karty, w powieku krobeczki pana Osiewicza osobliwie złożone.
38. Registrów sztuk 5, jeden panny Anny z wyrażeniem pierścieni, sukien, pościeli etc. mniej potrzebne.
39. Oblig od żyda Szlomy Olchanowicza—obywatela Dołhinowskiego, p. Gabryelowi Katelnickiemu na summę talarów bitych 210 w roku 1741 dany, facit złot. 1,680 — —
40. Registr reparacyiny gościnnego domu sub anno 1739, Apryla 6 dnia.
41. Szpargałów, registryków, kartek, listów, notacyi różnych, między którymi y registr oprawny odbieranych od debitorów pieniędzy, pak nie mały niepotrzebny, dla wiadomości tylo successorom zebranych.
42. Item szpargałów takich że, jako się wyżej wyraziło, pak niepotrzebnych, successorom dla wiadomości tylo zostaię.
43. Registr oprawny dawnych notacyi różnych towarów y pieniędzy.
44. Karty, registra Królewieckie, między którymi y oblig blankietowy na złotych 557 y groszy 4 od żyda Josiela y karta od xiędza Józefa Tarasewicza—plebana Surwiliskiego, Gabryelowi Katelnickiemu na złotych dwadzieścia ośm y groszy siedm nayduie się, in unum znioszy, facit 585 11 —

45. Sztuk 28 papierów do kramy korzenney pod kamienią Stroczyńską, na ręce panu Tomaszowi Arciszewskiemu podaney, należących.			
46. Paczek papierów do procederu 1-mo imć p. Dorofiewiczowey, ad praesens Mińkiewiczowey, in viduali statu zostaiącey, o należące imć p. Katelnickiemu 100 czerwonych złotych, w. imć p. Łowczycowi za transfuzją do dochodzenia tylo służące w sztukach dziewięciu; ten ex quo dług iest pewny y niezawodny, kładnie się w masę pozostałej fortuny, facit	1,726	20	—
47. Karta od imć pana Ruszczyca — starosty Poroyckiego imć p. Gabryelowi Katelnickiemu, na złotych 252 y czerwonych złotych dwadzieścia z dwóma karteluszkami, do sprawy o tę summę intentowaney należącemi, facit	597	10	—
48. Regestra dwa skupionych skór z osobliwszą expressją przyprowadzoney soli z Królewca przez imć p. Bohdanowicza, dla dedukcyi potrzebują.			
49. Karta Stefana Surgiewicza imć p. Katelnickiey na tyńfów czterdzieści, w roku 1755 dana	50	20	—
50. Od Germana Innocentego Bałdyszewskiego — namiestnika klasztoru Surdeckiego, imć p. Gabryelowi Katelnickiemu na czerwonych złotych pięć, w roku 1746 Apryla 17 dnia dana y służąca	86	10	—
51. Karta od Tomasza Arciszewskiego na złotych polskich 100, imć p. Gabryelowi Katelnickiemu 1751 Junii 8 dnia dana	100	—	—
52. Regestra dwa towarów branych różnych, jeden p. Leniewiczowi, a drugi p. Fiałkowskiemu.			
53. Oblig p. Fiałkowskiego p. Katelnickiemu na summę 2,659, w roku 1750, Junii 10 dnia dany, facit	2,659	—	—
54. Kwitacya, od w. imć p. starosty Grzybiańskiego imć p. Gabryelowi Katelnickiemu respektem zastawy w niey wyrażoney dana.			
55. Karta oświadczaiąca odebraną zastaw od imć pana Jerzego Grosa y Jana Obolewicza imć p. Gabryelowi Katelnickiemu dana.			
56. Blankiet z podpisem hebrajskim.			
57. Pak mniej potrzebnych papierów.			
58. Karta od imć p. Konstancyi Kuncewiczowey — budowniczyney Oszmiańskiej, na złotych dziewiętnaście y ośminkę soli, imć p. Katelnickiemu 1750 Septembra 10 dana	19	—	—
59. Regestrzyków reparacyjnych sztuk trzy sub anno 1749.			
60. Regestra handlowne kupowanych towarów dwa, przy których y kalendarz z konnotacyami.			

61. Regestr dawney reparacyi Gościnnego domu.
62. Regestr dawney reparacyi gościnnego domu oprawny.
63. Regestr drugi z domowymi konnotacyami.
64. Rachunek, w Królewcu ręką imć pana Johana Jakuba Szerysa — kupca Królewieckiego pisany, w którym exprimuntur towary, a za one pieniądze wiele należało y ieszcze zostali w Królewcu przez imć p. Katelnickiego zostawionych pod datą 1755, Juli 7 dnia dla wiadomości imć pani Apolonii Katelnickiey, jako w Bogu zesłego Gabryela Katelnickiego żony, tu inse-ruie się.
65. Oblig na pięćset talarów bitych u w. imć p. Milewskiego — starosty Niewiżańskiego, tylko dla protekcyi zostający, imć p. Gabryelowi Katelnickiemu od żyda Wileńskiego dany . . . 4,000 — —
66. Oblig od żyda Leyby Moyżeszowicza — obywatela Michaliskiego, na summę złotych pruskich sześćset. facit złotych polskich . . . 1,266 20 —
Ten oblig imć pan Katelnicki wziął.
- Item po zregestrowaniu papierów nalazło się rzeczy tak wiele, idque:
- 61 kosa po groszy 20 40 20 —
- 3 dziesiątki szmusków kasztanów moskiewskich nie wyprawnych.
- Pszenicę 5 ćwierci z Łukiszek wzięta p. Katelnicka 38 15 2 $\frac{1}{2}$

P o ś c i e l.

- 5 piernatów dużych.
- 3 poduszki duże.
- 1 kołdra bławatna gredytorowa ceglasta.
- 1 kołdra kartunowa.

Summa tedy summarum tak w gotowych pieniądzech, jako też srebro, złocie, kleynotach, cynie, miedzi, w fantach, towarach etc., znajduiąca się we 14 latusach y po zregestrowaniu papierów w ostatnim latusie specyfikowana, złotych polskich trzydzieści cztery tysiące dziewięćset czterdzieści ośm, groszy dwadzieścia siedm, szelągów dwa y pół, dico złotych 34,948, gr. 27, szel. 2 $\frac{1}{2}$. Osobliwie zaś w papierach, obligach y kartach od różnych osób należąca, w ośmiu latusach będąca facit złotych polskich dwadzieścia trzy tysiące czterysta trzy, groszy cztery, szeląg jeden, dico złotych polskich 23,403, gr. 4, szel. 1, które to obiedwie summy całej massy inwentarzowey in unum zniozszy, in *summa summarum* wynosi złotych polskich pięćdziesiąt ośm tysięcy, trzysta pięćdziesiąt dwa, groszy dwa y pół szeląga jednego, dico złotych polskich 58,352, gr. 2, szelon. $\frac{1}{2}$.

<i>Expensa, z takowej massy przez panią Katelnicką spendowane.</i>		
Na expensa pogrzebowe y żałobę gotowym groszem bitych 104 y złotych 6, facit	838	— —
Puszkę szelągów na ubogie rozdysponowano.		
1 kufa wina francuzkiego przez pogrzeb na goście y nabożeństwo wyszła	192	— —
7 kamieni wosku, po talarów bitych ośm y pół na pogrzeb, na świece do bractwa дано	476	— —
1 baryłka oliwy, talarów bitych dziesięć, na pogrzebową apparencyą, na lampy дано	80	— —
Na składankę do izby kupieckiej szostakami talarów bitych dziesięć, facit	80	— —
Do skarbu czopowego za miód z groszowym y kontraktowym vigore kontraktu przez połowę zapłaciła	165	— —
Item co się wydało różnemi dniami y miesiącami za wolą szlacheznego imć pana Jachimowicza—burmistrza Wileńskiego, przez imć pana Moroza—radzcy Wileńskiego, in assistentia Andrzeja Pozlewicza—jenerała przysięgłego, po zinwentowaniu urzędowym pozostały fortuny z wiktualii y rzeczy niżey wyrażoney samey sławetney pani Katelnickiey pozostały wdowie na własne oney potrzeby w roku teraznieyszym 1755, miesiąca Marca 28 dnia.		
Żyta beczka na towar	24	— —
Beczka pszenicy cudzey, ta oddana, czyja jest.		
Wodki hanyżkowej kowienka 1	60	— —
Pszenicy beczkę 1 y ćwierć	40	— —
Żyta beczek pięć	120	— —
Blachy białey cieńkiey arkuszków 100	66	20 —
21 Marca wina frontyniaku kufa 1	280	— —
Wina pikardu kuf 3	669	10 —
Miodu pitego kuf 8 y pół	595	— —
Tegoż roku 12 Maja sukienki, które miała w zażywaniu p. Katelnicka, jako jey własne, oddane są urzędownie pomienionej pani Katelnickiey.		
Fangultu xiążeczek złotych 3, srebrnych 2	38	— —
26 Maja wydano kos 286	843	25 —
Takoż na dniu 11 Junii tegoż roku wydano 4 sosnowki z miodem przasnym do sycenia, w których naydowało się miar 41 y pół, facit	996	— —

1 korale zastawne żydowskie blacharza z sztuczkami srebrnymi pozłocistemi w 8 bitych, wzięła pani Katelnicka z racyi, że ma żyd okupić.	46	—	—
<i>Item</i> po zakończonym inwentarzu podała pani Katelnicka, pozostała wdowa, registr, wiele za przedaną sól y inne towary różnemi datami do rąk oney doszło de tenore sequenti:			
Za beczek 4 śledzi po bitych 4 y pół	144	—	—
Za 3 beczki soli po złotych 18	54	—	—
Za 2 beczki soli	36	—	—
Za 1 beczkę soli	17	15	—
Za 1 beczkę soli	18	—	—
26 Maja za szkło od pana Duchowicza bitych 7 y berlinki 2	57	—	—
30 Maja za 1 beczkę soli	18	—	—
Za miejsce należące od pana Duchnowicza odebrała bitych 2	16	—	—
31 Maja p. Saldzewicz oddał bitych 7, facit	56	—	—
1 Junii za 1 beczkę soli	18	—	—
9 Junii za 1 beczkę soli	18	—	—
16 Junii za 2 beczki soli po złotych 18, facit	36	—	—
18 Junii za 2 beczki soli po złotych 18, facit	36	—	—
19 Junii za 1 beczkę soli	18	—	—
20 Junii żyd blacharz oddał bitych 4	32	—	—
21 Junii za 1 beczkę soli	18	—	—
5 Juli za 1 beczkę śledzi bitych 4 y pół	36	—	—
6 Julii za 1 beczkę soli	18	19	2
9 Julii za 2 beczki soli	37	—	—
27 Julii za 1 beczkę soli	18	—	—
28 Julii za 3 beczki pszenicy, po zł. 30	90	—	—
29 Julii za 1 beczkę soli	18	15	—
30 Julii za 1 beczkę pszenicy	31	25	—
31 Julii oddał blacharz za blachę talarów bitych 4, facit	32	—	—
6 y 7 Augusta za 3 beczki soli	55	15	—
Od Moskalów różnemi czasy wybrała talarów bitych 40, facit	320	—	—
<i>Item</i> co się wydało takoz za wolą pomienionego imć pana burmistrza dla pana Jana Katelnickiego po inwentarzu anno Dom.			
1. Kireja granatowa, wilkami podszyta, nieboszczykowska, nie taxowana.			
2. Czapka z czarnym barankiem, która niebyła taxowana.			
3. Poduszek dwie.			

Złote pol. Grosze. Szelon.

4. Ręczników dwa nie taxowano.			
5. Poszewek białych 2.			
6. Prześcieradło 1.			
7. Kołdra kartunowa.			
8. Berlinkami tynfów 100, facit złotych	126	20	—
9. Nowemi szostakami talarów bitych 5, facit	40	—	—
10. Spodnie karmazynowe jedne nie taxowane.			
12. Sledzi beczka 1	36	—	—

Summa expensu na pogrzeb, żałoby w opłacenie podatków domowych, fac. złotych polskich tysiąc ośmset trzydzieści jeden, dico złotych polskich 1831.

Summa expensu na własne potrzeby p. Katelnickiey obrócona, fac. złotych polskich pięć tysięcy czterdzieści sześć y groszy dwadzieścia pięć, dico złotych polskich 5046, gr. 25.

Summa expensu, na własne potrzeby pana Jana Katelnickiego obrócona, fac. złotych polskich dwieście dwa, gr. dwadzieścia, dico zł. pol. 202, gr. 20. Te trzy summy expensu in unum zniosłszy, *summa summarum* expensu czyni złotych polskich siedm tysięcy ośmdziesiąt y groszy piętnaście, dico złotych pol. 7080 gr. 15. Restat summy inportacyney w massie, w kleynotach, w srebro, cynie, miedzi, towarach, na papierach, w gotowym groszu y na wszelkiej ruchomości, facit złotych polskich piędziesiąt jeden tysiąc dwieście siedmdziesiąt jeden, gr. siedmnaście, szeląga pół, dico złotych pol. 51,271, gr. 17, szel. $\frac{1}{2}$.

Quod inventarium, praemisso modo expeditum, est actis nobilis officii consularis Wilnensis insertum.

КОНЕЦЪ XIII ТОМА.

ОГЛАВЛЕНІЕ АКТОВЪ.

I.

Королевскія привилегіи, листы, сеймовыя инструкціи и постановленія.

	<i>Стран.</i>		<i>Стран.</i>
1395 г. Сентября 1 дня.		1508 г. Апрѣля 7 дня.	
1. Привилегія Мстиславскаго князя Лугвенія (Ольгердовича) дворному боярину Костюшкѣ Валюжиничу на грунтъ Валюжинскій подѣ г. Мстиславлемъ	3	4. Подтвердительная грамота короля Сигизмунда I-го городничему Минскаго воеводства Петру Оношкѣ на двѣ пустоши Слизно и Янушкевичи, двухъ человѣкъ и также пустоши Даниловщину, Якубовщину и Родовщину въ Минскомъ „уѣздѣ“	7
1503 г. Юля 17 дня.		1508 годъ.	
2. Уступочная запись Фѣдкы Ивашковича и брата его Богуша матери своей Аннѣ Мицовичъ на половину Сапѣжинскаго двора въ г. Вильнѣ, на Савичъ улицѣ, возлѣ церкви св. Кузьмы и Демьяна, которую она подарила сыну своему Петрухну Сапѣжину	4	5. Документы касающіеся фамилии князей Глинскихъ	9
1507 г. Августа 15 дня.		1528 г. Мая 1 дня.	
3. Подтвердительная привилегія короля Сигизмунда I-го королевскому боярину Петру Кундѣ на земли и часть Городенской пуци на р. Лососнѣ и Поганомъ озерѣ, на пространствѣ 4 верстѣ въ длину и 3 въ ширину	5	6. Списокъ дворянъ земли Волинской, съ показаніемъ сколько каждый изъ нихъ обязанъ былъ ставить во время войны вооруженныхъ конныхъ ратниковъ	18
		15 . . г., Юня 30 дня, инд. 2.	
		7. Подтвердительная грамота короля Сигизмунда I-го Яцнѣ Оношковицу на	

купленную имъ землю Городище и сѣножати въ Криницахъ, въ Клецкомъ повѣтѣ 22

1536 г. Мая 2 дня.

8. Привилегія короля Сигизмунда I-го стрѣльцу королевскаго Пунскаго двора Ивану Станилевичу на сѣножати Краковскую съ лѣсомъ, на р. Першайкѣ, въ Пунской волости 23

1547 г. Апрѣля 1 дня.

9. Универсалъ короля Сигизмунда Августа князю Огинскому о приготовленіи въ походъ и приказъ, чтобы солдаты не чинили никакихъ притѣсненій Ново-Троцкимъ мѣщанамъ — церковнымъ огородникамъ 25

1548 г. Мая 27 дня.

10. Подтвердительная грамота короля Сигизмунда Августа боярину Ѳедору Оношквичу на покупное имѣніе Ковччу, въ Оршанскомъ уѣздѣ 26

1555 г. Мая 3 дня.

11. Привилегія королевы Боны, данная Пинскому и Кобринскому старостѣ Станиславу Фальчевскому на имѣніе Сельцо, или Селець 28

1560 г. Іюня . . .

12. Листъ короля Сигизмунда Августа о нѣкоторыхъ боярахъ Кричевскаго повѣта и ихъ правахъ 30

1565 г. Декабря 1 дня.

13. Привилегія короля Сигизмунда Августа королевскимъ дворянамъ Ивану, Гри-

горію, Ѳедору и Василю Семеновичамъ Тереховичамъ на право ловли рыбы въ Евейскомъ (нынѣ Евьевскомъ) озерѣ и въ Брожальскомъ прудѣ 31

1568 г. Апрѣля 14 дня.

14. Привилегія короля Сигизмунда Августа Жмудскому старостѣ Ивану Геронимовичу Ходкевичу на право пользованія по закладной Ковенскимъ замкомъ и землями къ нему принадлежащими . 34

1569 г. Ноября 5 дня.

15. Привилегія короля Сигизмунда Августа Борисовичамъ, думнымъ землянамъ Слонимскаго повѣта, на право дворянства . 36

1580 г. Декабря 8 дня.

16. Привилегія короля Стефана Баторія мѣстечку Липску на Магдебургское право съ подтвержденіемъ оной послѣдующими королями 38

1568 г. Апреля 4 дня.

17. Привилегія короля Стефана Баторія землянину Сонгину на устройство моста на рѣкахъ Клевѣ и Трокупѣ и взиманіе мостовой пошлины 55

1589 г. Марта 9 дня.

18. Привилегія короля Сигизмунда III-го на основаніе города Биржъ съ наданіемъ ему Магдебургскаго права, подтвержденная королемъ Владиславомъ IV въ 1642 году 56

1590 г. Марта 23 дня.

19. Копія привилегіи короля Сигизмунда III, выданная нѣкоторымъ землянамъ Ош-

Стран.

Стран.

- мянскаго повѣта на причисленіе ихъ къ шляхтѣ Ошмянскаго повѣта . . . 60
- 1590 г. Апрѣля 9 дня.
20. Листъ королевы Анны ревизору Гралевскому о надѣлѣ земель дворянъ Станевичей 63
- 1593 г. Іюня 25 дня.
21. Подтвердительная привилегія короля Сигизмунда III-го на древнія права и вольности Полоцкой земли 64
- 1597 г. Мая 17 дня.
22. Привилегія короля Сигизмунда III-го мѣстечку Лоздеѣ на Магдебургское право и другія вольности, подтвержденная королями Михаиломъ въ 1669 и Августомъ II-мъ въ 1718 годахъ 70
- 1609 по 1679 г.
23. Рескрипты, декреты и привилегіи, данныя мѣщанамъ и боярамъ города Крива королями Сигизмундомъ III-мъ, Владиславомъ IV-мъ и Яномъ III-мъ 76
- 1623 г. Октября 10 дня.
24. Наказъ Виленскаго воеводы Льва Сапѣги Виленскому магистрату касательно отношеній юрисдикціи городской къ замковой 83
- 1635 г. Марта 12 дня.
25. Грамота короля Владислава IV, подтверждающая декретъ Сигизмунда первого по дѣлу между князьями Четвертинскими и землянами Оношковичами . 86
- 1636 г. Апрѣля 21 дня.
26. Привилегія короля Владислава IV, которою освобождается отъ постоевъ домъ Ивана Ключаты, предназначаемый для храненія метрики великаго княжества Литовскаго 89
- 1640 г. Мая 29 дня.
27. Ассесорскій декретъ короля Владислава IV-го, по поводу нарушенія привилегіи о свободѣ постоя въ домѣ Ивана Ключаты 90
- 1655 г. Сентября 20 дня.
28. Заявленіе Витебскихъ обывателей, находившихся въ плѣну въ Казани, о невзгодахъ, понесенныхъ ими во время занятія Витебска царемъ Алексѣемъ Михайловичемъ, и вмѣстѣ постановленіе ихъ не избирать въ должности тѣхъ, которые отказались съ ними участвовать и присягнули на вѣрность Царю 93
- 1662 г. Мая 19 дня.
29. Постановленіе дворянъ Лидскаго повѣта по случаю происходившихъ въ этомъ повѣтѣ безпорядковъ и безчинствъ . . 99
- 1662 г. Іюня 17 дня.
30. Упоминальный листъ короля Яна Казимира о буйствахъ и безпорядкахъ іезуитскихъ студентовъ въ Новогородкѣ 101
- 1667 г. Іюля 18 дня.
31. Привилегія короля Яна Казимира, данная дворянину Гружевскому на взиманіе мостоваго на рѣкѣ Датновкѣ . . 102
- 1670 г. Іюня 5 дня.
32. Привилегія короля Михаила, данная королевскому секретарю Мелеру на мостовое мыто въ рѣкѣ Вагѣ 103

1670 г. Ноября 8 дня.

- 33. Привилегія короля Михаила на еженедельные торги въ мѣстечкѣ Сейнахъ 105

1674 г. Октября 17 дня.

- 34. Заявленіе подскарбія Литовскаго Кирштейна о взятіи заимообразно удочери своей разныхъ драгоценностей и матерій 106

1677 г. Марта 24 дня.

- 35. Привилегія короля Яна III Татарамъ, живущимъ въ великомъ княжествѣ Литовскомъ, на право дворяства, съ подтвержденіемъ оной послѣдующими королями 108

1679 г. Марта 2 дня.

- 36. Привилегія короля Яна III, утверждающая за бывшими въ плѣну всѣ ихъ права и преимущества 112

1681 г. Апрѣля 12 дня.

- 37. Привилегія короля Яна III-го на мостовое мыто на рѣкѣ Васупѣ, данная Ковенскому мечнику Яну Забѣлѣ 114

1681 г. Апрѣля 23 дня.

- 38. Привилегія короля Яна III-го на вниманіе мостоваго мыта на рѣкѣ Рѣшѣ, данная Казимиру и Андрею Закревскимъ 115

1684 г. Февраля 21 дня.

- 39. Подтвердительная привилегія короля Яна III-го на возобновленіе правъ мѣстечка Каменца Литовскаго 116

1685 г. Мая 23 дня.

- 40. Универсалъ гетмана Великаго княжства Литовскаго Казимира Яна Сапѣги о сборѣ войска по поводу вторженія въ предѣлы государства Татарскаго хана 119

1687 г. Сентября 26 дня.

- 41. Упоминальный листъ короля Яна III-го, Ковенскому магистрату по дѣлу Королевскаго купца Іоанна Валеріана Гернига 120

1695 г. Мая 6 дня.

- 42. Универсалъ Полоцкаго воеводы Доминика Слушки къ Миленскимъ и Дѣвицкимъ боярамъ о томъ, чтобы они не сопротивлялись отдать третью часть своей земли Полоцкому іезуитскому коллегіуму 122.

1696 г. Іюля 26 дня.

- 43. Постановленіе дворянъ Виленскаго воеводства о выборѣ каптуровыхъ судей 123

1698 г. Мая 21 дня.

- 44. Универсалъ короля Августа II-го, которымъ онъ возобновляетъ силу прежнихъ постановленій касательно таможенъ 127

1698 г. Августа 9 дня.

- 45. Постановленіе дворянъ Виленскаго воеводства 129

1701 г. Февраля 10 дня.

- 46. Постановленія дворянъ Пинскаго повета на Срътенскомъ сеймикѣ 133

1701 г. Юня 20 дня.

- 47. Привилегія короля Августа II-го на освобожденіе города Витебска отъ Рижскихъ долговъ и податей 137

1702 г. Юля 13 дня.

- 48. Универсалъ польнаго гетмана великаго княжества Литовскаго князя Корибута Вишневецкаго объ исключеніи изъ войска и наказаніи смертною казнію Василя Юшкевича, какъ измѣнника отечества 139

1702 г. Августа 11 дня.

- 49. Постановленіе дворянъ Браславскаго повѣта, собранныхъ на посполитое рущенье 140

1715 г. Октября 10 дня.

- 50. Привилегія короля Августа II-го, которую городъ Черевъ освобождается отъ уплаты долговъ въ теченіи трехгодичнаго срока 142

1717 г. Мая 16 дня.

- 51. Универсалъ русскаго фельдмаршала Александра Меншикова, данныйъ Дубровинскимъ мѣщанамъ Пилатамъ на нѣкоторыя права 144

1718 г. Юня 18 дня.

- 52. Письмо Виленскаго епископа Константина, которымъ онъ убѣждаетъ Новогородскаго декана Залѣскаго не вымогать тяжелыхъ процентовъ съ Клецкаго кагала 145

1725 г. Декабря 17 дня.

- 53. Привилегія короля Яна Казимира, данная Шедюнскимъ и Шморлянскимъ

крестьянамъ, освобождающая ихъ отъ излишнихъ налоговъ 146

1732 г. Января 5 дня.

- 54. Грамота императрицы Анны Иоанновны подстолю графу Михаилу Потоцкому на владѣніе имѣніями Горы-Горки и другими 149

1733 г. Юля 18 дня.

- 55. Инструкція дворянъ Виленскаго воеводства, данная депутатамъ на избирательный сеймъ 151

1735 г. Января 7 дня.

- 56. Универсалъ подкоморія великаго княжества Литовскаго Игнатія Завиши къ дворянамъ великаго княжества Литовскаго 160

1735 г. Апрѣля 12 дня.

- 57. Универсалъ подкоморія великаго княжества Литовскаго Игнатія Завиши дворянству Жомойтскаго воеводства о томъ, что вступившія въ предѣлы его русскія войска не будутъ дѣлать жителямъ никакихъ притѣсеній . . . 162

1735 г. Мая 13 дня.

- 58. Инструкція главнаго Литовскаго трибунада, данная депутатамъ, отправленнымъ къ королю Августу III-му . . . 164

1735 г. Юня 15 дня.

- 59. Инструкція дворянъ Виленскаго воеводства, данная Интурскому старостѣ Тизенгаузу, избранному посломъ къ кан-

длеру кн. Михаилу Корибуту Вишневецкому 168

1735 г. Августа 16 дня.

60. Инструкція дворянства Смоленскаго воеводства, данная посламъ на Варшавскій сеймъ 172

1735 г. Августа 24 дня.

61. Инструкція дворянъ Виленскаго воеводства депутатамъ на главный сеймъ Варшавскій 176

1744 г. Ноября 12 дня.

62. Привилегія короля Августа III-го на двухнедѣльную ярмарку въ мѣстечкѣ Пѣтуховѣ 187

1752 г. Юня 12 дня.

63. Постановление жителей Витебскаго воеводства относительно защиты Витебскаго замка и избранія своимъ начальникомъ Ивана Гребницкаго 189

1752 г. Августа 21 дня.

64. Инструкція дворянъ Стародубовскаго уѣзда на ординарный сеймъ въ Городнѣ 191

1756 г. Сентября 9 дня.

65. Инструкція дворянъ Новгородскаго воеводства депутатамъ, отправленнымъ на сеймъ Варшавскій 198

1757 г. Сентября 27 дня.

66. Привилегія короля Августа III-го на четырехнедѣльную ярмарку въ мѣстечкѣ Молодечнѣ 205

1758 г. Марта 15 дня.

67. Привилегія короля Августа III-го Виленской иезуитской Свято-Янскои аптеки 206

1762 г. Юня 25 дня.

68. Списокъ актовыхъ книгъ, истребленныхъ пожаромъ въ городѣ Минскѣ въ 1762 году 208

1762 г. Октября 6 дня.

69. Привилегія короля Августа III-го мѣстечку Старому Мяделу на магдебургское право и на четыре ярмарки 210

1763 г. Ноября 12 дня.

70. Универсалъ примаса польскаго Владислава Лубенскаго, съ приглашеніемъ на избирательный сеймъ въ Варшаву 212

1764 г. Февраля 6 дня.

71. Постановление дворянъ Виленскаго воеводства на предконвокаціонномъ сеймикѣ объ избраніи членовъ калтуроваго суда 217

1764 г. Февраля 19 дня.

72. Инструкція дворянъ Виленскаго воеводства, данная депутатамъ, выбраннымъ на конвокаціонный сеймъ въ Варшаву 222

1766 Августа 16 дня.

73. Грамота Виленскаго епископа Игнатія Массальскаго, данная евреямъ, живущимъ на Виленскомъ предмѣстьѣ Антоколѣ, на постройку тамъ синагоги и кладбища 236

1766 г. Августа 19 дня.

- 74. Подтвердительная привилегія короля Станислава Августа въ пользу нѣ-которыхъ волостей Полоцкаго воевод-ства 238

1767 г. Августа 13 дня.

- 75. Постановленіе конфедераціи Литовской провинціи въ пользу маршаловъ и со-вѣтниковъ конфедераціи 241

1768 г. Августа 13 дня.

- 76. Привилегія короля Станислава Августа, данная Динабургскому подстаростѣ Ка-зиміру Кублицкому на три ежегодныя ярмарки въ мѣстечкѣ Мелегиахъ 244

1774 г. Января 3 дня.

- 77. Привилегія короля Станислава Августа на четыре ежегодныя ярмарки въ мѣ-стечкѣ Паколыгѣ 245

1777 г. Февраля 28 дня.

- 78. Привилегія короля Станислава Августа Виленскимъ доминиканамъ на право содержанія аптеки 247

1779 г. Мая 14 дня.

- 79. Универсалъ короля Станислава Августа касательно аккуратной высылки судеб-нымъ мѣстами рапортовъ въ постоян-ный королевскій совѣтъ 248

1779 г. Іюня 7 дня.

- 80. Привилегія короля Станислава Августа на основаніе мѣстечка Бигушекъ съ

торгомъ въ каждую среду и одною дву-недѣльною ярмаркою въ году 251

1786 г. Іюля 16 дня.

- 81. Привилегія короля Станислава Августа мѣстечку Сопоцкину на двѣ ярмарки и торги 253

1790 г. Сентября 9 дня.

- 82. Привилегія короля Станислава Августа Ивану Халецкому на еженедѣльные тор-ги и четыре годовые ярмарки въ его мѣстечкѣ Жлобинѣ 254

1792 г. Января 4 дня.

- 83. Протоколъ засѣданія Гродненскаго ма-гистрата, заключающій въ себѣ распо-ряженіе о свесеніи старыхъ полураз-валившихся домовъ и трубъ, угрожаю-щихъ пожаромъ 256

1792 г. Февраля 25 дня.

- 84. Подтвердительная привилегія короля Станислава Августа мѣстечку Липниш-камъ на городскія права и вольности 258

1792 г. Мая 22 дня.

- 85. Привилегія короля Станислава Августа городу Ошмянамъ 261

1792 г. Февраля 25 дня.

- 86. Привилегія короля Станислава Августа на обновленіе правъ мѣстечка Ушполя 265

1792 г. Февраля 23 дня.

- 87. Подтвердительная привилегія короля Станислава Августа мѣстечку Мойша-голамъ на городскія права и вольности 268

Стран.

Стран.

1792 г. Мая 25 дня.

88. Возобновленіе привилегіи короля Станислава Августа, данной мѣстечку Геранонамъ 271

1792 г. Декабря 7 дня.

89. Подтвердительная привилегія короля

- Сигизмунда Августа на дарованіе городу Диснѣ герба 274

1797 г. Марта 10 дня.

90. Свидѣтельство Якова Борисовича о дѣйствительной принадлежности Льва Борисовича къ дворянскому роду Борисовичей 275

II.

Инвентарныя и межевыя описи.

Стран.

Стран.

1560 г. Декабря 8 дня.

91. Запѣна земель мѣстечка Василишекъ на королевскія уволокы 279

1600 г. Февраля 28 дня.

92. Подкоморское опредѣленіе касательно границъ между имѣніями Лулинцемъ и Волькою 289

1604 г. Ноября 2 дня.

93. Инвентаръ имѣнія Дятелевичъ 296

1623 г. Мая 20 дня.

94. Описаніе границъ Усятскаго староства 298

1672 г. Февраля 6 дня.

95. Инвентаръ движимаго имущества Виленскаго купца Ивана Потта 303

1672 г. Мая 29 дня.

96. Мирюлюбивая сдѣлка между митрополитомъ Кіевскимъ Гаврииломъ Колендою и маршалкомъ Лидскимъ Раецкимъ о плацахъ въ г. Вильнѣ 323

1673 г. Февраля 8 дня.

97. Инвентаръ, составленный присяжными радцами по смерти Виленскаго купца Аванасія Ивановича 325

1688 г. Апрѣля 26 дня.

98. Инвентаръ имѣнія Лулинца 337

Стран.

Стран.

1685 г. Мая 21 дня.

1690 г. Апрелья 23 дня.

99. Разграниченіе имѣнія Жомойтскаго старосты Иеронима Ходкевича съ имѣніемъ Комаевскаго 341

101. Инвентарь имѣнія Любовицкаго . . . 377

164 . . г. Февраля 20 дня.

1755 г. Апрелья 7 дня.

100. Инвентарь Гомельскаго староства . . 343

102. Опись движимаго имущества, оставшагося по смерти Виленскаго русскаго купца Гавріила Кательницкаго 380

I.

УКАЗАТЕЛЬ

ЛИЧНЫХЪ ИМЕНЪ.

- Абрамовичъ** Андрей, зем. писарь Вилен. воеводства, 191, 192.
— Казиміръ, Гродненскій бургомистръ, 257, 258.
— Людвигъ, Вилен. деревничій, 218, 235.
— Петръ, 127.
— Юрій, Стародубовскій староста, 234.
— Янъ-Казиміръ, 132.
— стольникъ Вилен. воеводства, 152.
- Абрамовскій** Феликсъ-Францискъ, писарь апелляціон. суда Вилен. воеводства, 256.
- Августиновичъ** Іосифъ, 220, 235.
- Августинъ**, войтъ Виленскій, 25.
- Августіановичъ** Михаилъ, 127.
- Августъ II-й**, король Польскій, 39, 52, 75, 109, 111, 127—8, 137—8, 142—3, 158, 173, 178, 194.
- Августъ III-й**, король Польскій, 38, 40, 44, 45, 48, 49, 52, 54, 108, 109, 161, 164, 165, 170, 172, 178, 186, 187—8, 205—6, 207, 210, 212, 213, 217, 224.
- Авновичъ** Семень, Вилен. мѣщанинъ, 388.
- Агрипа** Венцлавъ, господар. писарь, 44, 45, 70.
- Адамовичъ** Михаилъ, 98.
- Адамовичъ** Войтехъ, Минскій мѣщанинъ, 49.
- Александровичъ** Казиміръ, 221.
— Антоній, секрет. Постояннаго совѣта, 251.
— Самуилъ, 320.
- Александръ**, король Польскій и великій князь Литовскій, 6, 9, 11, 13, 15, 16, 30, 66, 67, 68, 117, 197, 269.
- Алексеѣвичъ** Карлъ, 391, 392.
- Алексій Алексѣевичъ**, Московскій царевичъ (сынъ царя Алексѣя Михайловича), 96.

Алексій Михайловичъ, царь Московскій, 93.
Амбровичъ Андрей, „человѣкъ“ (подданный), 10.
— Ермола, „человѣкъ“ (подданный) 10.
Ананій Гарасимъ, „мужъ“ (крестьянинъ) 11.
— Лукианъ, „мужъ“ (крестьянинъ) 11.
— Яковъ, „мужъ“ (крестьянинъ) 11.
Андревичъ Юрій, Смоленскій намѣстникъ, 16.
Андреевичова Богдана, княжна, жена Ивана Андреевича—державцы Виленскаго, 86.
Андреевичъ Иванъ, господарскій дворянинъ, 10.
дворный король. подскарбный, 32, державца Веленскій, 86.
— Аврамъ, бояръ, 11.
Андрускій Яцко, 20.
Андружскій Савьо, 19.

Андружскій Феодоръ, 19.
Андрушкевичъ Михаилъ-Доминикъ, 132.
Анна, королева Польская, 63, 64.
— Россійская Императрица, 149, 150.
Антоновичъ-Войсигъ Николай, 127.
— Павелъ, 359.
— Самуилъ, 127.
— 320.
Антонъ, Пуцскій осочникъ, 24.
Анцута Юрій, антипатренскій епископъ, Вилен. суфраганъ, референдаръ вел. кн. Литовскаго, 157.
Апель, 319.
Артемовичъ Михаилъ, 142.
Артишевскій Оома, 394.

Б.

Бабинскій Семень, 20.
Бавскій Ледко, 20.
— Грицко, 20.
Балдышевскій Германъ-Ивнокентій, 394.
Балинскій Игнатій, ротмистръ Вилен. воеводства, 258.
Балковскій Василей, 20.
Банасъ Адамъ, Вилен. мѣщанинъ, 388.
Банилисъ Янъ, крестьянинъ с. Шадюнь, 148.
Барановичи, бояре, 45.
Барановичъ Юргій, 46.
— Казиміръ, польный стражникъ вел. князя Литовскаго, 169, 170, 181.
Барановскій Янушъ, мурза, полковникъ, 108, 111.
Барсотый, 321.
Бартошевичъ Казиміръ, король. секретарь, 378.
— Константинъ-Викторъ, 126.
— Францашекъ, Липскій бурмистръ, 38.
— Янъ, 221, 235, Викторинъ-Янъ, Венденскій войскій, 379.
Бееръ Адамъ, 318.
— Михаилъ, 318, 320.

Безъ Захарія, 319.
Бейнартъ Станиславъ, скарбникъ вел. кн. Литовскаго, ключникъ и подключій Вилен. воеводства, 343, 344, и королевскій секретарь, 377.
Бенеть Яковъ, Мозырскій столъникъ, 141.
Беняшъ Францискъ, 221, 235.
Береженскій Грицко, 19.
Березневичъ Богуславъ, 204.
— Бонифацій, 204.
Берестейскій Михайло, 20.
Берковичъ Гиршель, 391.
Бернардотъ, французскій комиссаръ, 161.
Бернатовичъ Казиміръ, Вилен. мѣщанинъ, 303, 325.
Биберштейнъ Николай, 98.
Бизингъ, Вилен. почтарь, 318.
Билунскій Игнатій, 221, 236.
— Михаилъ, 221.
Бирбаши Юхневичи, князья, 175, 186.
Биронъ, князь, 193.
Бисмаркъ. См. *Фонъ-Бисмаркъ*.

Бобеашъ Петръ, 190.
Бобицкій Богданъ, 21.
— Сарота, 21.
Боболя Андрей, іезуитъ, 157.
Бобровичъ Ивашко, 20.
Богдановичъ Жданокъ, 285.
Богдановичова, Василева, Витебская зем. пасарева, княжна Анна Дмитровна Глинская, 9.
Богдановичъ Василій, Витебскій земскій писарь, 9, 17, Кревскій мѣщанинъ 77—8.
— Иванъ, Дисненскій мѣщанинъ, 274.
— Михаилъ, 127, 378.
— Самуилъ, 127.
— Юрій, 221, 236.
— Яковъ, 221, 236.
Богдановъ Остапко, человекъ с. Овдѣвичъ, 14.
— Сергѣйко, человекъ с. Овдѣвичъ, 14.
Богданъ, панъ, 19.
Богдашевскій Адамъ, 136.
Богдевичъ Мальхеръ-Константинъ, 100.
— Михаилъ, 127.
Боговитиновичова Богушова, пани, 24.
Боговитиновичъ Богушъ, Волинскій земскій подскарбій, 19.
— Иванъ, 19.
Боговитинъ, панъ, 19, 21.
Богомолецъ Дмитрій-Александръ, 98.
— Янъ, 98.
Богуматчичъ Матыст, 285.
Богушевскій Оома, 221.
Богушъ Адамъ, 126, королев. секретарь, 132, 152.
— Иеронимъ, Ковенскій городничій, 126.
Бонинъ Павелъ, королев. секретарь, Вилен. войтъ, 336.
Бокумъ, полковникъ, 320.
Болдура Ивашко, человекъ с. Овдѣвичъ, 14.
Болевичъ Мартинъ, 335.
Бона, королева Польская, 28.
Бонинъ Пегръ Ивановичъ, землянинъ Новгородской земли, 340, 341.
Борейно Козичъ Криштофъ, 100.

Борейно Юрій-Владиславъ, Виленскій подчашій, 125, 126, 132.
Борейно-Змиевскій Антонъ, Виленскій земскій регентъ, 152.
Боренскій-Гульно Иеронимъ, 98.
Борисовичъ Василій, „думный“ бояринъ Слонимскаго повѣта, 36—7, 275.
— Гавриилъ, 36, 275.
— Казиміръ, 275.
— Леонъ, 36, 275—6.
— Матвѣй, 275.
— Стефанъ, 275.
— Яковъ, 36, 275—6, 335.
— Янъ, 275.
Борновскій Павелъ, землянинъ Опшмян. пов., 61.
Боровскій Стефанъ, 98.
— изъ Борова, Теофилъ, Лидскій подчашій, 132.
— Станиславъ, 282.
Бородичъ Капріанъ, 204.
— Иоаннъ, 204.
— Петрутъ, Василишскій мѣщанинъ, 285.
Бортневичъ Николай-Доминикъ, 127.
Боруховская, Яновая, 20.
Ботвиневичъ Иосифъ, Волчаскій бояринъ, 30.
— Романъ, Волчаскій бояринъ, 30.
Боуфаль Доброгостъ, Казиміръ, городскій писарь Гроднен. пов., 40.
Браничова Теодора, Селявина, 334.
Браничъ Гавриилъ, 334.
— Дамитрій, 334.
Браницій Янъ Клеменсъ, Краков. каштелянъ, коронный гетманъ, 216.
Бранскій-Бѣлецкій Криштофъ, Витебскій городскій писарь, 98.
Брацишевскій Казиміръ, 132.
Брезинскій, Іосифъ, 152.
— Янъ, Брестскій чашникъ, 125.
Бремсъ, маіоръ, 319.
Брендусъ, ксендзь, нѣмецъ, іезуитъ Виленскаго Яновскаго коллегіума, 319.

Брендіусъ Гавріиль, Ковен. канторъ, 321.
Брестскій Александръ, 134.
Бринингъ Францашекъ, 221.
Бриндза, 33.
Брозовскій Андрей, Вилен. мѣщ., купецъ, 336.
— **Игнатій**, 221, 236
— **Мартинъ**, 221, **Мартинъ-Николай**, 236.
— **Францискъ**, 221, 236.
Бронецъ, подчашій Вилен. воеводства, 152.
— **Адамъ**, бунчучвый б. Литов. войскъ, 218.
— **Игнатій**, Вилен. подчашій, 218.
Бронцы, паны, 234.
Бростовскій Е. П., референдаръ и писарь вел. княж. Литовскаго, 147.
— **Киприанъ-Павель**, референдаръ и писарь вел. кн. Литовскаго, 104, 106, 334.
Броховичъ Гаврило, 20.
— **Михайло**, 20.
Бруновъ Вильгельмъ-Карль, 142.
Брусиная, Кмитовая, 21.
Бубновскій Михайло, панъ, 20.
Буготый Юрій, 127.
Будный Войтехъ, 136.
Буйвидъ Владиславъ, Минскій скарбникъ, 379.
Буйницкій Криштофъ, 197.
Буйновскій Карль, 204.
Букраба Томашъ-Михаилъ, 28.
Букрабина Софія Косиловна, 28.
Булгановъ, Стрѣлецкій голова, 96.
Булганъ Явъ, ротмистръ Новгородскаго воеводства, 204.
Булгаринъ Казиміръ, Мозырскій хоружичъ, 204.
Буракъ Петръ, крестьянинъ с. Шадюнь, 148.
— **Янукъ**, крестьянинъ с. Шадюнь, 148.
Бурба Францискъ, Вилен. райца, 319, 325.
Буремная, Александровая, княгиня, 19.
Буремскій, князь, 19.
Буринскій, инстагаторъ великаго кн. Литовскаго, 175, 185.
— **Станиславъ Стефанъ**, Смоленскій каштеляничъ, 234.

Буринскій Явъ, 235.
Бутлеръ Криштофъ, Браславскій городскій судья, 141.
Бухнеръ Явъ, 322.
Буховецкій Фаддей, Новгород. крайній, 218, 234.
Буховичъ Ивашко, 21.
Быковскій Иванъ, бояринъ, Минскій войсковій, 27.
— **Іосифъ**, хоружичъ и депутатъ Слонимскаго повѣта, 167.
Быковскій Ивановичъ, господарскій дворянинъ, 10, 12, 13.
Былинскій Іосифъ, 221, 235.
Быстрейскій Богданъ, бояринъ, 11.
— **Яцко**, бояринъ, 11, **Яцко Богдановичъ**, 15.
Быстромъ Казиміръ, депутатъ Литовскаго трибунала, 167.
Быховецъ Іосифъ, депутатъ Трокскаго воеводства, 33.
Бышинскій Іосифъ, стражниковичъ Ошмян. повѣта, 221, **Іосафатъ**, 235.
— **Онуфрій**, Ошмянскій стражникъ, 221, 235.
Бѣганскій Криштофъ, с. О., 141.
— изъ **Бѣганова**, Явъ-Казиміръ, Стародубовскій староста, полковникъ Литовскихъ войскъ, 140—1.
Бѣликовичъ Андрей Сасновичъ, зем. подсудожъ Ошмянскаго повѣта, 61.
— **Васько**, панъ, 19.
— **Явъ**, 204.
Бѣлинскій Францискъ, коронный великій маршалокъ, 216.
Бѣло, кожемячачъ, бояринъ села Утья, 357, 366.
Бѣлыницкій-Бируля, Андрей, 98.
— **Гавріиль**, 98.
— **Григорій**, 98.
— **Левъ**, Ивановскій, 98.
— **Федоръ**, 98.
Бѣлзоръ Гавріиль, Упитскій подкоморій и депутатъ, староста Новомынскій, маршалокъ, 23.
— **Криштофъ**, Упитскій маршалокъ, 27.

- Бѣлориницкій Богданъ**, 19.
Бѣлостоцкій Ванько, панъ, 19.
— Романъ, панъ, 19.
— Семень; панъ, 19.
— Яцко, 19.
Бѣльскій Семень Володимеровичъ, князь, его дво-

рецъ въ Смоленскѣ, за Днѣпромъ, съ церковью „Светаго Ильи“, 16.

Бѣльскій Игнатій-Юсифъ, 221.

Бѣсецкій Владиславъ, Минскій чашникъ, 142.

Бялопотровичъ Викентій, ловчій Лидскаго повѣта, 255, 261, 264, 268, 271, 274.

В.

- Ваврециій Ярошъ-Александръ**, Браславскій земскій судья, 141.
— изъ Скрегушева, Оома П., Браславскій городскій писарь, 141.
Вагнеръ Мартинъ, 256,
— 319.
Валеріанъ, писарь, 26.
Валиновскій Николай 142.
Валицкій Юсифъ, Полоцкій стольникъ, 152.
Вальтеръ Корнелій, Вилен. мѣщанинъ, 390.
Валюнинецъ Константинъ, 3.
Валюниничъ Василій Михайловичъ, Красносельскій Спасскій священникъ, 3, 4.
— Константинъ, 3.
— Костюшко, бояринъ господарскій, 3.
Вансовскій Янъ, 152.
— Фаддей, Пин. чашникъ, 218.
Ванцевичъ Рафаилъ, 182.
Василева Рейна, Вилен. лавочница, 320.
Василевскій Андрей Яновичъ, Витебскій мечный, 9.
— Юсифъ Яновичъ, Смоленскій стражникъ, 9.
— Казимиръ Брониславовичъ, 9.
— Криштофъ Казимировичъ, 9.
— Михайлъ Яновичъ, подчащій Витебскій, 9.
— Стефанъ Казимировичъ, 9.
— Францискъ Яновичъ, Волков. стражн. 19.
Васильевичъ Дахно, 20.
Вацлавъ, князь (Четвертинскій или Соколинскій?), 87.
Вацуръ, Волчаскій бояринъ. См. *Костошковичъ-Вацуръ*.

Вашуга, Кревскій мѣщанинъ, 77.

Ведничъ Янъ Черниговскій стольникъ, 204.

Вейштодъ Яцекъ, 235.

Велецкій Василій, князь, 19.

Величко Самуилъ, Мстиславскій городскій писарь, 4.

Велямовичъ Самуель, панъ, 93, 101.

Венцовичъ Францискъ-Мирославъ, Ловдейскій войтъ, 70, Трок. подсудокъ, 74.
— Іванъ, 221, 235.

Вербицкій Павелъ-Юсифъ, секрет. Мин. пов., 209.

Вербовскій Константинъ, 220, 235.

Вердерманъ Егидій, 320.

Веремейко, прихожій человекъ села Овдѣвичъ, 14.

Версоцкій Василій-Автовъ, Брестскій-Куявскій скарбникъ, 127.

Верховскій Иванъ, 20.

Веселовскій Петръ, Перстунскій и Новодворскій лѣсничій, 45, 47, надворный маршалокъ вел. кн. Литовскаго, староста Ковенскій и Рамборскій, 48, 53, 287—8.

Веспасіанъ, 165.

Весель Федоръ, коронный вел. подскарбій, 216.

Видейко Стефанъ, 102.

Визгердъ, Вилен. грод. писарь, 152.

Вилгорскій Андрей, 20.

— Федоръ, 20.

Вильянецъ Михаилъ, 235.

— Юрій, 235.

Вильчевскій, королев. подкоморій, 233.

Вильчно Янъ, королевскій дворянинъ и структащій, 80, 81.

- Вино** Николай, 295.
- Виноградский**, Ковенский войтъ, 121.
- Висмонтъ** Рафаиль, 221, Висковтъ, 235.
- Витаковский** Вавринець-Михаиль, 132.
- Витовтъ**, великій князь Литовскій, 66.
- Витунскій** Янъ, Ошмян. судовой писарь, 264.
- Вишневецкій**. См. *Корбутъ-Вишневецкій*.
- Вишневецкій** Александръ, князь, 19.
- Ивавъ, князь, державца Эйшишскій.
- Оедоръ, державца Пропойскій, 19.
- Вишоватый** Казиміръ, 221, 235.
- Михаилъ, 221, 235.
- Вишомірскій** Андрей, 221.
- Антоній, 221, 235.
- Владиславъ, 221.
- Игнатій, 221, 235.
- Михаилъ, 221.
- Владиславъ IV**, король Польскій, 18, 22, 28, 29, 39, 50, 51, 52, 56, 59, 74, 81, 86, 89—92, 259.
- ксендзъ, капеланъ Вилен. епископа, 319.
- Владына** Сенько, 20.
- Креньскій, 20.
- Власовичъ** Евѳимій, намѣстникъ Виленск. Свято-Духовскаго монастыря, 31.
- Внучекъ** Станиславъ, Ошмян. земскій писарь, 63.
- Водицкій** Михаилъ, Перемышльскій староста, коронный подканцлеръ, 216.
- Войдагъ** Оадей, 235.
- Война** Гаврїанъ, королев. писарь вел. кн. Литовскаго, 59.
- Казиміръ, Пян. зем. судья, 136.
- Константинъ, Браславскій подкоморій, 132.
- Матей, королев. писарь, 49, 63, 240.
- Семень, господар. дворянинъ, 279.
- Янъ-Казиміръ, Мстиславскій крайчій, 172, 175.
- Война-Оранскій** Яковъ, подсудокъ Стародубовскаго пов., 197.
- Ячъ, 235.
- Война-Ясенецкій** Александръ, Витеб. грод. судья, 97.

- Война-Ясенецкій** Янъ, подсудокъ, 303.
- Войниловичъ** Антоній, 204.
- Вивторъ, войсковячъ и ротмистръ Новгородскаго воеводства, 199.
- Войничій** Олехно, паянъ, 20.
- Войновскій** Янъ, 236.
- Войсецная**, пани, 20.
- Войсимъ** Николай. См. *Антоновичъ-Войсимъ*.
- Войтеховскій** Леонъ, Мин. магистратск. писарь, 39.
- Войтневичъ** Матвѣй, 235.
- Юрій-Михаиль, Лядскій скарбникъ, 132.
- Войцеховичъ** Янъ-Лукашъ, 100.
- Войцеховскій** Рафаиль, заступающій мѣсто аппеціовнаго судьи Вилен. воеводства, 256.
- Войшнарвичова** Марїана, Филоновичовна, Янова, Вилен. бурмистрова, 334.
- Волновскій** Яковъ, Вилен. мѣщ., портной, 385.
- Волновый** Иванъ, 20.
- Волковъевичъ** Иванъ, 19.
- Костя, 19.
- Волькъ** Левонъ Григорьевичъ, бояринъ сельца Озарчичъ, 360.
- Яковъ, Вилен. гарнизонный ротмистръ, 186.
- Ковенскій бурмистръ, 121.
- Волминская** Гальшка, Завишавка, Кревская державчина, 81.
- Волминскій** Янъ, Кревскій староста, 76, 77, 78, 79,—державца, 80, 81, 82, Волменскій Янъ Яновичъ, Трок. судья, Василяшскій намѣстникъ Трокск. воеводы князя Николая Юрьевича Радивиля, 280, 282, 285, 286.
- Воловичъ** Антоній, Слуцкій епископъ, 216.
- Григорій, Слоним. староста, 37.
- Евстафій, референдаръ и писарь вел. кн. Литовскаго, 50.
- Марціанъ-Доминикъ, хоружій Мстиславскаго воеводства, 132.
- Янъ-Павель, Плотельскій староста, 4.
- Ярошъ, королев. писарь, 70.
- Володновичъ** Мартинъ-Станиславъ, ротмистръ Витебскаго воеводства, 98.

Володзько Матвій-Казиміръ, Урѣцкій староста, депутатъ Омшясакаго повѣта, 167.
Волчневичъ Янъ Юрьевичъ, Виленскій конюшій и подконюшій, Василишскій державца, 286.
Волочко Казиміръ, 204.
— **Оома**, 204.
Волчокъ, подданный, 284.
Вольгратъ Константинъ, 98.
Вольфъ Янъ, Витеб. коморвикъ, 242, 244.
Вольскій Янъ-Константинъ, Виленскій городскій писарь, 126.
— изъ Русинова, Янъ-Венедиктъ, хоружій Вилен. воеводства, 152, 168, 170, 171, 175, 177, 178.
Вонтіоръ Клавдій, французъ, 320.
Воржищовскій, панъ, 20.
Ворона Юрій Ивановичъ, панъ, 15, 20.
Воронецкій Станиславъ, 126.

Ворониціе, князья, 20.
Вороничъ Юхно, 10, 11.
Вороновичъ, ксендзь, духовный писарь, 319.
Воропаевичъ Степанъ, 20.
Воротынецъ Янъ, Витебскій ротмистръ, 98.
Вотто Петръ-Богуславъ-Францаскъ, 221.
Вохновичъ Якимъ, 21.
Воходовскій, 21.
Воютинскій. Сенько, 20.
Вохлоповскій, 20.
Вроблевскій Янъ, 30.
Выдра Янъ, Ковенскій хоружій, 34—5.
Выдровскій Адамъ, Жагмонтійскій шлебанъ, 63.
Высоцкій Янъ, Вилен. мѣщанинъ, портной, 385.
Вышинскій Андрей, 235, 236.
— Петръ, 221, 236.
Вышковскій Фодоръ, князь, 86.

П.

Габріаловичъ Доминикъ, 221.
Гаврилкевичъ Станиславъ, стражникъ и депутатъ Лядскаго повѣта, 167.
Гавриловичъ Сигизмундъ, Ковен. скарбникъ, 147, 148.
Гагенъ Готфридъ, Вилен. радца, 116.
Гадерманъ Михайль, 320.
Гаела Михайль, 132.
Гайдучекъ Петръ, крестьянинъ села Шадювъ, 148.
Гайно Янъ Николаевичъ, королев. писарь, Городенскій конюшій, державца Ошменскій. Утенскій и Красносельскій, 279, 280, 282, Вилен. ключникъ 285, 286, 287, 289.
Гайковая Ядвига Павловна, Николаева, 286.
Галецкій Юсифъ, стольникъ Смоленскаго воеводства, 136.
Галичнскій Григорій, князь, 19.
Ганевичъ Казиміръ, 221.

Ганевичъ Матвій-Михайль, обозный Виленскаго воеводства, 126, 235.
— Янъ, 127, 132.
Гано-Липскій Петръ, 98.
Гансовскій Оома, 122.
Галановичъ Григорій, 322.
Гарабурда Евстафій (Остафей), Мстиславскій городскій писарь, 4.
— Михайло, писарь, 275.
Гарасимовичъ Юшко, челоуѣкъ Гаенской волости, въ Минскомъ уѣздѣ, 8.
Гарновскій Вавринецъ, 221, 236.
Гатискій Гавріиль Дахновичъ, 152.
Гатовскій Доминикъ, 220, 235.
Гаштольдъ Альбрехтъ Мартиновичъ, Виленскій воевода, канцлеръ господарскій, Мозырскій староста, 8.
Геведенсъ Лавренсъ, изъ Королевца, 321.
Гедговдъ Станиславъ, 133.

- Гедройць (Гедройць) Александръ, 127.**
 — Андрей, 235.
 — Автовій, 235.
 — Криштофъ, стольникъ Вилен. воеводства, 218, 224.
 — Михаилъ, епископъ, 157.
 — Самуилъ, 127.
 — Станиславъ, князь, 284.
 — Янъ, Житомир. скарбникъ, 218.
 — Ѳаддей, 221.
 — подстоий Вилен. воеводства, 152.
- Гейде Фридрихъ, 259.**
- Гейдунъ Янушъ, Вилен. мѣщанинъ, 323—4.**
- Гелгудъ Автоиъ-Казимиръ, писарь вел. княжества Литовскаго, 51, Андрей-Казимиръ, 116.**
- Гельдъ Янъ, изъ Либена, 321.**
- Гелебингъ Янъ, 320.**
- Генераль Петръ, крестьянинъ села Шадюнъ, 148.**
- Геральдъ-Товянскій Автоиъ, 221, 235.**
 — Игватій, зем. судья Вилен. воеводства, 265.
 — Казимиръ, 220—1, 235.
 — Францискъ, 221, 235.
- Гергардъ Янъ, Вилен. цукерникъ, 319.**
- Герждовичъ Янъ, скарбникъ Минскаго воеводства, 208.**
- Герневичъ Андрей, Вилен. адвокатъ, 120, 303.**
- Гермолловичъ Микита, человекъ села Омбросовичъ, 14.**
 — Савка, человекъ с. Омбросовичъ, 14.
- Германъ Давидъ, 322.**
- Гермолинъ Автоиъ, человекъ с. Овдѣвичъ, 14.**
 — Осташко (Евстафій), человекъ с. Овдѣвичъ, 14,
- Гермаловичъ Алексѣйко, человекъ, 14.**
 — Маколай, человекъ, 14.
- Гернингъ Иоаннъ-Валерианъ, Королевцкій купецъ, 120—2.**
- Гертель Давидъ, 259.**
- Гертманъ Петръ, Гроднен. радца, 257, 258.**
- Гецевичъ Владиславъ, 132.**
 — Казимиръ, 152.
- Гецевичъ, Браславскій грод. судья, 152.**
- Гецевичъ Автоиъ, ротмистръ Виленскаго воеводства, 218.**
- Гечевскій Петръ, 236.**
- Гимбутъ Григорій-Автоиъ, подкоморій Стародубовскаго пов., директоръ антекомунциальнаго сеймика того же повѣта, 198.**
- Гиневичъ Юсифъ, 221.**
- Гинейко Ѳаддей, скарбникъ Ковен. повѣта, 256.**
- Гиравичъ Яцко, 20.**
- Гирспось, еврей, 321.**
- Гиршелевичъ Давидъ, Дрибинскій обыватель, 391.**
- Гиршфельдъ Эрнестъ, изъ Ковна, 321.**
- Глазо Троянъ, Полоц. зем. судья, 18, 88.**
- Глембоцнй, ксендзь-пріоръ, 318.**
- Глинецій Казимиръ-Юсифъ, Стародубовскій войскій, Вилен. подстароста, 125, 127.**
- Глинская Авна Дмитровна, княжна, жена Витебскаго земскаго писаря Василя Богдановича, 9.**
- Глинскій Богданъ Ѳедоровичъ, князь, 9, 13, 14, 17.**
 — Димитрій Ѳедоровичъ, князь, 13, 14.
 — Иванъ Семеновичъ, князь, 15, 16, 17.
 — Иванъ Ѳедоровичъ, князь, 13, 14, 15.
 — Михайло Ивановичъ, князь, господарскій дворянинъ, 13, 15, 16.
 — Михайло Семеновичъ, князь, 15.
 — Ѳедоръ Ивановичъ, князь, господарскій дворянинъ, 9, 10, 11, 13.
- Глинскій-Лиходѣвскій Криштофъ, 209.**
- Глинскій, В. староста, директоръ Пинскаго Срѣтенскаго сеймика, §136.**
- Гловерь, 319.**
- Глѣбциій Александръ Ѳедоровичъ, Витебскій намѣстникъ, 70.**
- Глѣбовичъ Юрій, Смоленскій намѣстникъ, 15.**
 — Янъ Юрьевичъ, Вилен. воевода, Литовскій канцлеръ, державца Бобруйскій и Борисовскій, 69.
- Гноинскій Янъ, Гродненскій депутатъ, 33.**
- Гнѣвковскій, 320.**

- Гнѣвошевичъ** Ѳеодоръ, 20.
Говоруха Михаилъ, бояринъ, 11.
Годобскій Станиславъ, хоружій Пин. пов., 136.
Годлевскій Ѳома, Нурскій столыянкъ, 218.
Головня Василій Якимовичъ, довичъ Витебскаго воеводства, 98.
— Гаврилъ-Матвѣй, королевскій секретарь, 122.
— Янъ, писарь, 295, писарь земскій, 298.
— 298.
Головня-Подвинскій Василій, 98.
Голубъ Петръ, депутатъ, 298.
Гонсовскій Станиславъ, Венденскій подкоморій, 165.
Гонсовскій-Шварновъ Станиславъ, Венденскій подкоморій, депутатъ Опшянскаго пов., маршалокъ духовнаго круга, 167.
Гонствскій Викентій, польный гетманъ и подскарбій великаго княжества Литов., 95.
Гонтарскій Францискъ, 221, 236.
Горанинъ, 19, Вилен. подвоевода, 152.
— Александръ, Вилен. подстолий, 220, 235.
— Александръ, Гиренов. епископъ, референдарій великаго княжества Литовскаго, Виленскій архидіаковъ, 220, 235.
— Каспаръ, войсковичъ Виленскаго воеводства, 220, 235.
— Михаилъ, Новомлынскій староста, 152, городничій Виленскаго воеводства, 220.
— Янъ, Виленскій подвоевода, Петигорскій поручикъ, 158, подкоморій Виленскаго воеводства, 218, 224, 233, 234.
— Ѳаддей, Вилен. подкоморій, 218.
Горбачевскій Янъ, 136.
Горбачъ Адамъ, войтъ г. Каменца-Литовскаго, 117, 118.
Горгиусъ Янъ, панъ, 318.
Гордонъ Рейнольдъ изъ Кейданъ, 320.
Гордѣвскій Александръ, 115, мечный Виленскаго воеводства, 126, 289, 296, 337.
— Иеронимъ, 126.

- Гордѣвскій** Михаилъ, Виленскій мечный, 125.
Горзенская, пани, 19.
Горнорскій Антоній, Виленскій мѣщанинъ, 381.
Горностаиъ, маршалокъ и писарь господарскій, 8, 27, Иванъ, подскарбій земскій, 69.
— Иванъ, земскій подскарбій, 25.
Городенскій Игнатій, капитанъ, Виленскій земскій судья, 218.
— Казиміръ, Витебскій подкоморій, 27.
— Михаилъ, зем. судья Виленскаго воеводства, 265.
— Стефанъ, Лоздейскій войтъ, 218, каптуровый судья Вилен. воеводства, 235.
— войскій Вилен. воеводства, 152.
Горохъ, панъ, 383.
Горскій Бернардъ, Подляскій воевода, 216.
— Николай, 221, 236.
— Ѳеодоръ, 220, 235.
Гослинскій Сильвестръ-Федоръ, обозный и депутатъ Минскаго воеводства, 167.
Госневскій Янъ, 235.
Готардъ-Духновскій Зенонъ, 276.
Готлибъ-Гертель Даниилъ, Вилен. радца, 268.
Готскій Богданъ, панъ, 19.
— Василій, панъ, 19.
Гочевичъ Петръ, 280, 281, 283.
— Ясъ, 280, 281, 283.
Грабовскій Михаилъ, коморникъ Минскаго воеводства, 117.
— Францискъ, 221, 236.
Гралевскій Янъ, королев. ревизоръ, 63.
Грановскій Казиміръ, Равскій воевода, 216.
Гребницкій Адрианъ, 98.
— Антоній, 189.
— Янъ, 190.
Грековичъ-Гроховскій Стефанъ, Смоленскій мечный, 149, 150.
Гречиха Ярошъ Григоревичъ, 340, 341.
Грибовичъ Александръ, 334.
Грибовскій Вареломей, 221, 235.
— Казиміръ-Лучко, 221.

Гравжовая, Варвара, Яновна, Ключковна, Малехерова, Скювская, Витебская каштелянова, 337.

Григелевичъ Андрухъ, крестьянинъ с. Шадювъ, 148.
— Сементъ, крестьянинъ с. Шадювъ, 148.

Григорьевичъ Иванъ, князь, 19.
— Софія (Зохвея), 29.

Гримайло Шчасный, 28—9.

Гриневичъ Сементъ, 132.
— Яковъ, 132.

Гриничинъ Сементъ Войновичъ, королевскій дворянинъ, 286.—Войновичъ, королевскій ревизоръ, 287, 289.

Гринновичъ Олехно, 20.

Гришневичъ Мартинъ, крестьянинъ села Шмерлянь, 148.

Гришно, діаконъ Гомельской Троицкой церкви, 352.

Гришпановскій Лео, 64.

Гродинскій Стефанъ, Оршанскій депутатъ, 133.
— 331.

Громадскій Якубъ, Липскій войтъ, 44.

Громына, писарь (господарскій?), 5.

Гросманъ Петръ, шамбелянь, 259.

Гроховскій. См. *Грековичъ-Гроховскій*.

Гроссъ Юрій, 394.

Груневскій Криштофъ, корол. дворянинъ, 102—3.

Грушевскій Оома-Юсифъ, Вилен. град. намѣстникъ и замковый писарь, 128.

Грущинскій Петръ, золотыхъ дѣлъ мастеръ, 383.

Губочинскій Петръ, писарь войтовскихъ судовъ г. Городна, 258.

Гуновскій Казимиръ, 132.

Гулевичъ Михайло, панъ, 19.
— Оедоръ, князь, 21.

Гуляницкій Ивашко, 20.
— Стецко, 20.
— Ярмошъ, 20.
— Яцко, боярянь, 20.

Гуриновичъ Казимиръ, 99.

Гурко Александръ, Витеб. кватермейстеръ, 190.
— Андрей, писарь, 190.
— Василій Григорьевичъ, Витебскій земскій подсудокъ, 9, 17.
— Николай, Витеб. земскій судья, 190.
— Стефанъ, 190.

Гурко-Хотимскій Казимиръ, 98.

Гурскій Михайлъ, 235.
— Стефанъ, 100.

Гутманъ Янъ, Вилен. мѣщ., купецъ, 303, 318.

Гуторъ Ивашко, 20.

Д

Данейно Антоній, Волковыскій староста, 204.
— Фелиціанъ, Лидскій ловчій, директоръ Новгородскаго воеводства, 204.

Данисковичъ Иванъ, панъ, 19.

Данкевичъ, ротмистръ Троцкаго воеводства, 249.

Дашкевичъ Михайлъ, Новгородскій градскій регентъ, 203.
— Яковъ, 221, 236.
— Янъ, Вилен. мѣщанинь, 388.

Дашковичъ Иванъ, 295.

Дворецкій Богданъ, 132.

Де-Вирхертъ, Прусскій княжичъ, 121.

Дегтевъ Мацко, 20.
— Олехно, 20.
— Стась, 20.

Дедерналь Занько, 20.
— Пашко, 20.
— Сидоръ, 20.

Данейно Антоній, депутатъ Лидскаго повѣта, подскарбій Литовскаго трибунала, 167.

Деражинскій Янъ, Витебскій депутатъ, 33.

Дербицкій Александръ, Брезинскій каштелянь, 216.

- Дерговскій-Шумскій** Мартинъ, Виленскій подсто-
лий, 218.
— Михаилъ, Карповецкій староста, 218.
- Держичъ** Геронимъ, мечный Лядскаго пов., 100.
- Десаусъ** Антоній, 320.
— Яковъ, 320.
— Янъ, 319.
- Десковичъ** Михайло, панъ, 19.
- Дештруннъ** Казиміръ, 197.
- Дидюля** Адамъ, 221.
— Матвѣй, 235.
- Димитрій**, хоружій, Кревскій мѣщанинъ, 77, 78.
- Дисневичъ** Петръ, 320.
- Дмитровичъ** Криштофъ, 190.
— Мартинъ-Казиміръ, 132.
— Степанъ, 292, Щепанъ 293.
- Добрзинскій**, 321.
- Доброгость**, 285.
- Довгирдь** Степанъ, панъ, 284.
— Шадиборъ, панъ, 284.
- Довгяло**, 377.
- Довгяло-Нарбутъ** Геронимъ, 298.
— Казиміръ, стражникъ и директоръ анте-
компицiальнаго сеймика Виленскаго вое-
водства, 187.
- Довмать-Сосициій** Оома, 190.
- Довнаровичъ** Іосифъ, чашникъ Опшянскаго по-
вѣта, Пятигорскій хоружій, королевскій
секретарь, 241.
— Францискъ, 152.
— Янъ, 132.
- Довойна** Станиславъ Станиславовичъ, Полоцкій
воевода, 69.
- Догиль** Янъ-Михаилъ, 132.
- Долмать**. См. *Исайковскій-Долмать*.
- Дольскій**, князь, 20.
— Николай, Пин. подсудокъ, 295.
- Домараціій** Юріій, панъ, 112.
- Домаславскій**, полковникъ, 159.
- Домброва** Адамъ-Янъ, 142.
- Домбровскій** Геронимъ, изъ Требавя, дворянинъ
Брестскаго воеводства, 147, Геронимъ-Ка-
зиміръ, 148.
— Іосифъ, 220, 235.
— Казиміръ-Станиславъ, Виленскій подкомо-
рій, 126, 187.
— Казиміръ-Федоръ, 132.
— Янъ-Казиміръ, Вилькомир. мечникъ, 331.
- Донатъ** Іосифъ, всендзъ, канцлеръ Смоленской
дieceзiи, 175, 186.
— Янъ, хоружій, 175.
- Донейко** Стефанъ, 37.
- Дорановскій** Яковъ, Виленскій радца, 116.
- Дорнякъ**, 60, Севастьянъ, земляннъ Опшянскаго
повѣта, 61, 62.
- Дорогостайскій** Николай, Монвидъ, Полоцкій вое-
вода, Пепельскій староста, Веленскій дер-
жавца, тивунъ Гондынской земли, 239.
- Дорожинскій** Антоній-Ковій, 221, 236.
- Дороневскій** Яковъ, Виленскій радца, 268.
- Дорошевичъ** Васько, 6.
- Дорозеевичова** Кристина, изъ Страшкевичей, Ан-
тонова, во 2-мъ бракѣ Минкевичова, 391.
- Древинскій** Василій, королевскій секретарь велп-
каго княжества Литовскаго, 37.
- Дробязгевичъ** Юріій, 221.
- Дроговичскій** Юріій, Полоцкій земскій писарь, 65.
- Дрозденскій**, 20.
- Друсины**, Богдановы дѣти, 20.
- Друцкій-Соколинскій** Михаилъ, писарь великаго
вняжества Литовскаго, 83, 113, 115, 119.
- Друцкій-Горскій** Янъ, трибунальный маршалокъ,
298.
- Дулемба** Іосифъ, королевскій секретарь великаго
княжества Литовскаго, 54, Брестскій го-
родничій, 245—6.
- Дунинъ-Раецкій**, изъ Раецъ, Теофиля, Лядскій
маршалокъ, 323—4.
- Дусяцкій-Рудомина** Мартинъ, 141.
— Михаилъ, Браславскій чашникъ, 141.
— Петръ, 299.
— Оома-Константинъ, Браслав. войскій, 141.

Духовичъ Павелъ, Вилен. радца, 85, 397.
Дчуса Иванъ, панъ, 19.
Дыбовскій Автоній, капитанъ, 197.
Дырвонишко Александръ, 127.

Дѣльницій Григорій, королевскій секретарь, 74.
Дятло Захарко, человекъ, 14.
— Мелешко, человекъ, 14.

Е.

Евлашевскій Фодортъ, подсудокъ, 295.
Евстафій, господарскій маршалокъ и писарь, 31, 289.
Ежевскій Семенъ, 126.
Езерскій Янъ, ротмистръ Ошмянскаго пов., 205.
Еленскіе, 208—9.
Еленскій Станиславъ, грод. писарь Мозырскаго повѣта, Нестановскій староста, 253—4.
Еловичъ (Еловича) Андрей Юхневичъ, 20.
— Дашко, 20.

Еловичъ Фодортъ, панъ, 19.
Ельцовая, пани, 19.
Ениная Марья, 20.
Ерофей („Ерофья“), священникъ (попъ) Гомельской Спасской церкви, 356.
Есеницкій, панъ, 19.
— Костка, 20.
Есманъ Николай, 341.
Естко Александръ, панъ, 24, пленipotентъ, 63, 106, 114.

Ж.

Жаба Александръ, Витебскій чашникъ и ротмистръ, 190.
— Илья, 98.
— Николай, Витеб. подстолюй, королев. дворянинъ и комисарь, 299, 302.
— Янъ Криштоъ, Мстиславскій подчашій, 125.
Жабонрицкій Ивашко, 19.
— Яцко, 21.
Жардецкій Александръ, Лятычев. подстолюй, 136.
Железновая Гальшка, 19.
Желинскій Иосифъ-Антоній, Гроднен. войтъ, 257.
Жизманъ, Вилен. мѣщанинъ, золотыхъ дѣлъ мастеръ, 382.

Жиховскій Михаилъ, 127.
Жицкій Николай, мечникъ Жомойтск. княжества, 189, 190, 191, 298, 343.
Жолчевичъ Янъ, 236.
Жомойтинъ Юхно, 281, 283.
Жоравницкая Барсановая, 20.
Жоховскій Киприанъ, коадьюторъ Кіевской митрополи, 323—4.
Жувеля Лаврентій, крестьянинъ Мерецкой державы, 146.
Жукъ, 19.
— Станиславъ-Рафалъ, 98, крайчій, 123.
Журавскій Янъ, Вилен. мѣщанинъ, 388.

З.

Заблоцкій Фаддей, 236.
Забѣла, Ковенскій мечникъ, 114—5.
Завилтовичъ Наргелъ, человекъ Пунскій, 24.
Завиша Александръ, 321.

Завиша Христофоръ, нотарій великаго княжества Литовскаго, 59.
— Янъ-Довгяло, референдаръ и писарь великаго княжества Литовскаго, 50.

- Завиша**, графъ на Бакштахъ, Бердичевъ и Завишинъ, изъ Рожиць, Игнатій, великій подкоморій великаго княжества Литовскаго, староста Минскій, Гродовый, Чечерскій, Хославскій, Сумидишскій и Ивтурскій, генералъ-маіоръ отъ кавалеріи и полковникъ Литовскихъ войскъ, посланникъ Рѣчи-посполитой при Россійскомъ дворѣ, 160, 162, 163, 164, 174, 184.
- Завишина** Апполонія, Киршенштейновна, Браславская старостина, 106.
- Загоранна** Николай (Миколай), землянинъ Ошмянскаго повѣта, 61, 62.
- Загоровскій**, панъ, 21.
- Загорскій** Іосифъ, 142.
— Станиславъ, 142.
— Янъ, 141—2.
— писарь, 319.
- Заенчновскій** Игнатій, коморникъ Виленскаго воеводства, 108.
- Закревскій** Андрей, Вилен. ловчій, 115—6.
— Казиміръ-Андрей, Ошмянскій земскій писарь, 115—6.
— Марціанъ, 127.
— Николай, землянинъ Ошмян. пов., 61, 62.
- Закурскій** Федоръ, панъ, 19.
- Заленскій**, 21, 88.
- Залецило** Антоній, 392.
- Залускій** Іосифъ, Кіевскій епископъ, 216.
- Залъскій** Арнольдъ, 319.
— Вавринець, 235.
— Мартинъ, Грибян. стар., 218, 221, 235.
— Михаилъ, ксендзъ, Новогородскій деканъ 145—6.
— Юрій, 152.
— Яковъ, 236.
— панъ, 186.
- Замойская** Іозефа-Антовина изъ Загоровскихъ, 232.
- Замойскій** Андрей, Иновроцлавскій воевода, 216.
— Мартинъ, 204.
- Заневскій** Янъ, 236.
- Занно**, владѣлецъ села въ Рошскомъ пов., 16.
- Занъмонскій** Станиславъ Нарковичъ, Дякольскій приставъ, 24.
- Заремба** Францишекъ, 98.
- Зарицкій** Янъ, секретарь большой королевской печати великаго княжества Литовскаго, 252, 254.
- Заръцкій** Андрей, 20.
- Заславская**, княгиня, 19.
- Заславскій** Иванъ Юрьевичъ, Витебскій намѣстникъ, 13.
— Юрій Ивановичъ, князь, 10.
— (Зеславскій) Федоръ Ивановичъ, князь, намѣстникъ Рошскій и Оболецкій, 16.
- Затурецкій** Михайло, 19.
- Захорскій** Іосифъ, 141.
- Захричова** Антонова, 320.
- Заштовъ** Адамъ, 142.
- Збаранскій** Андрей Семеновичъ, князь, 21.
— Юрій Корнбутовичъ, князь, Пинскій староста, 290.
- Збраникъ** Грицко, 19.
- Звонникъ** Юрій, Вилен. мѣщ., 323—4.
- Здитовичъ** Янъ, 190.
- Здовскій** Стецко, 20.
- Здринси** Василій Янковичъ, 21.
- Зебельтовскій**, 321.
- Зевело** Казиміръ, 132.
— Янъ, 133.
- Зеленацкій** Янъ, 152.
- Зелинскій** Яковъ, Раціонскій каштелявъ, 216.
- Зенковичъ** Матіасъ, 20.
— Михаилъ-Янъ, Виленскій епископъ, директоръ антеелекційнаго сеймика Виленскаго воеводства, 159.
— Стефанъ-Станиславъ, 33.
- Зеновичъ** Казиміръ, 132.
— 331.
- Зивичъ** Іосифъ, 236.
- Зигмунтовичъ**, 319.

Зигура, 19.
Зиневичъ Іосифъ, 236.
Зиневичъ Василій, судья, 295.
Злобикъ Антоній, Липскій лавникъ, 38.
Злобцій Іосифъ, 158.
Зміевскій Іосифъ, земскій регентъ Виленскаго воеводства, 185.
— **Калясантій**, писарь земскихъ судовъ Виленскаго воеводства, 265.
— **Самуилъ**, 204.

Зміевскій Фелиціантъ, ловчій Виленск. воеводства, 220, 234, 235.
Знищинскій Антовій, 235.
— **Валентій**, 221, 235.
Зноско Іосифъ, 221, 235, 236.
Зубовичъ Андрей, 19.
— **Гришко**, бояринъ села Слободы, 362.
— **Михно**, 20.
Зубъ Янъ, Лидскій градскій судья, 99, Янъ-Станиславъ, 100.

И

Иваничная, Богупшова, 21.
Ивановичова Варвара, Игнатовичовна, Аванасьева, Вилен. мѣщанка купчиха, 325, 334, 335.
— **Елена**, Яцкевичовна, Аванасова, 336.
Ивановичъ Аванасій, Вилен. мѣщанинъ, купецъ, 325, 327, 333—6.
— **Давило**, бояринъ села Ваги, 361.
— **Дорофей**, Гомельскій Спасскій священникъ, („попъ“), 363.
— **Ленець**, „думный“ землянинъ Слонимскаго повѣта, 36—7.
— **Федоръ**, священникъ („попъ“) Гомельской Троицкой церкви, 375.
Ивановскій Адамъ, 337, 340.
— **Доминикъ**, 221, 235.

Ивахимъ Семенко, человекъ с. Овдѣвичъ, 14.
— **Телешко**, человекъ с. Овдѣвичъ, 14.
Ивашенцовичъ Якубъ, господарскій дворянинъ, 5.
Ивашкевичъ Николаѳ, бояринъ, 11.
Ивашовичъ Богущъ, 5.
— **Федько**, 5.
Игнатовичъ, Вилен. радца, 320, Александръ—325, 326, 335.
Издебскій Владиславъ, 142.
Измайловъ Левъ, русскій военный генералъ, 167.
Ирнейно Петръ, 236.
Исайновскій - Долмать Фравцишекъ, королевскій секретарь, 21, 23, 88, 92.
Ишора Игнатій, с. т. в., 235.
— **Іосифъ**, с. Вилен. воевод., 221.

І

Іозефовичъ Николай, Витебскій эконокъ, 98.
Іонейно Петръ, 221.
Іонейскій Станиславъ, 221.
Іосифъ, епископъ Смоленскій, 17.

Іотейко Матвѳй, 221.
— **Станиславъ**, 221, 235.
Іочинскій Мартинъ-Казиміръ, ловчій Виленскаго воеводства, 132.

ІС

Казиміръ, король Польскій, 22, 30, 60, 66, 67, 68, 86.
Каледаховскій Денисъ, 20.

Калечицкій Владиславъ, Брестскій депутатъ, 33.
Калишова, 21.
Калусовскій Петръ, 21.

Калясенціушъ Іосифъ, патріархъ школъ, 233.
Каменецкій Михайлъ-Казиміръ, 132.
Каменскій Петръ Алексѣевичъ („Олексѣевичъ“),
возный Новгородскаго воеводства, 337, зем-
лянинъ, 340.
— Янъ, землянинъ Ошмянскаго пов., 61, 62,
Каминскій, королев. ревизоръ, 76, 80, 136.
Каминскій Андрей, 127.
— Мальхертъ, Вилен. чашникъ, 125—6.
— Романъ, 335.
Каноновичъ Яковъ, 221.
Нарась Стефанъ, Вилен. бурмистръ, 336.
Наренга Михайлъ, Кукавскій староста, 218.
Нарловскій, 54.
Нарпъ Димитрій, изъ Трокскаго воеводства, 298.
Нательницкая Аполлонія, изъ Зубцевичей, жена
Вилен. купца, 380, 395—8.
Нательницкій Гавріилъ, Виленскій обыватель, ку-
пецъ, 380, 391—6.
— Янъ, Вилен. мѣщ., 389, 391, 397—8.
Начановичъ Богуславъ, 142.
Начановскій Александръ, Пин. грод. писарь, 295.
— Петръ-Криштофъ, Браславскій подчашій,
141.
— Янъ, панъ, 31.
Начевскій Александръ, 190.
Наша Романъ, Волчакскій бояринъ, 30.
Нвинта, Войтеховичъ, землянинъ, 37.
— Войтехъ, землянинъ, 37.
Нвиринъ, 165.
Некебушъ, русскій полковникъ, 170, 174, Кеки-
бушъ—175, Кикибушъ, русскій подпол-
ковникъ—185.
Нелъчевскій. См. *Скарбеко-Келъчевскій*.
Нелъчевскій Михайлъ, Познан. стольникъ, 218.
Нелшъ Михайлъ, 127.
Нельхъ Михайлъ, Вилен. купецъ, 380.
Нердей Владиславъ, королев. секретарь, 59.
Нерсновскій Янъ, Новгород. зем. судья, 37.
Нимбаръ, 21.
— Андрей, Браславскій депутатъ, 33.

Кирдеевая, пани, 19.
Кирдеевичъ Михайло, панъ, 20.
— Петръ, панъ, 19.
Кисель, изъ Русилова, Адамъ, 98.
— изъ Брусилова, Николай, Дерптскій под-
коморій, Витебскій подсудокъ, 98, 190.
— Стефанъ, бояринъ села Теревичъ, 365.
— Тихно, 21.
Кишка, изъ Техавовца, Николай, подскарбій вели-
каго княжества Литовскаго, 27.
— Янъ, панъ Виленскій, 340.
— Витебскій воеводичъ, 297.
Клевецкая, 21.
Клепка Семень, крестьян. Мерецкой державы, 146.
Климашевскій Гавріилъ, 221.
— Іосифъ, 221, 236.
— Казиміръ, 221.
— Людовикъ, Брацлавскій чашникъ, 218.
— Оадей, 221, 235, 236.
Климентъ, Римскій папа, 175; XII-й, 186.
Климовичъ, Новотрокскій намѣстникъ, 25.
— Марко, „думный“ бояринъ Слонимскаго
повѣта, 36—7.
— изъ Климовта, Стефанъ, 132.
Кленовичъ Матвѣй, крестьянинъ с. Шадюнтъ, 148.
Клюсна Івашко, 21.
Ключата Янъ, Вилен. мѣщанинъ, 89—92.
Кляновскій Криштофъ, Вилен. купецъ, 318.
Княфусъ Мартинъ, 259.
Кнегининскій Иванъ, 20.
Книзскій Янушъ, 20.
Книнскій Падко, 19.
Княгининскій Олехно, 21.
Кобусевичова, 334.
Ковалевскій Матвѣй, 392.
— Янъ, 127.
Коваль Никита, Кревскій мѣщанинъ, 77, 78.
— Радивонъ, Кревскій мѣщанинъ, 77, 78.
Ковальковскій Игнатій, Преговій, 236.
Новельскій Василій, князь, 19.
Ковнацкій Овуфрій, ч. Жомойт. княжества, 167.

- Козановскій** Адамъ, Шинелишскій староста, 236.
Козинскій Иванъ, 20.
— Олехно, панъ, 19.
— Семень, 20.
— Тихно, панъ, 19.
— Яхно, панъ, 19.
Козловскій Андрей, депутатъ, 298.
— Юрій, Вилен. мѣщанинъ, 303.
Козѣна Андрей Михайловичъ, князь, 21.
— Иванъ, князь, 21.
Коледонисъ Николай, крестьянинъ села Шадюнтъ, 148.
Коленда Антовій, 187, 221, 235.
— Гавриилъ, архіепископъ, митрополитъ Кіевскій, Галицкій и всея Руси, 323—4.
— Михайль-Константинъ, Виленскій подсудокъ, 324.
— Янъ, Виленскій земскій писарь, 23, 33, 152.
Коленда-Стадницкій Адамъ-Іосифъ, Волковыскій стольникъ, 221, 235.
Коленицкій, Гомельскій державца, 373.
Колесинскій Константинъ Дмитровичъ, 100.
Колновичъ Іосель, еврей, 391.
Колонтай Александръ-Станиславъ, Лидскій градскій писарь, 99, 100.
Колупайло Францискъ, 209.
Кольбергъ Кристианъ, 321.
— Мартинъ, 321.
Коморовскій, комедантъ г. Острова, 97.
— Гавриилъ-Карль Саковичъ, Бреславскій подстолий, 126.
Кондаровъ Ждавъ, гетманъ, Полоцкій воевода, 95.
Кондратовичъ Игнатій, 204.
— Казиміръ, 204.
— Фравцешекъ-Антовій, 204.
Кондратскій Андрей, 235.
Кононовичъ І., 235, Коновичъ, Яковъ—236.
Конопаций-Елецъ Іосифъ, 152.
Конопна Петръ-Михаилъ, 392.
Коноплицкій Сидоръ, Гомельскій бояринъ, 358.
Константиновичъ, Вилен. радца, 319.
Контотъ Игнатій, Рѣчицкій ловчій, 221.
— Людовикъ, 221.
Концецкій, изъ Кончина, Іосифъ, 132.
Конча Игнатій, регентъ генеральной конфедерации великаго княжества Литовскаго, 243.
Кочевскій Александръ, Вилен. базиліан. митрополит. секретарь, 85.
Копецъ Михайль, 137, 140.
Константинъ, Вилен. епископъ, 145.
Копинскій, 321.
Копоть, на Ополѣ, Франтишевъ, Брестянскій каштеляничъ, 378—9.
Коптевая Екатерина Стеткевичовна—Оршанская подкоморянка, Брестянская каштеляничовая, 378—9.
Коптевичъ Ванько, 20.
Копытовскій, 21.
Корбутъ Леонтъ, Смолен. стражвикъ, 221, 236.
— Мартинъ-Флоріанъ, Стародубовскій стражвикъ, 136.
Корвинъ-Гонсъвскій Богуславъ, Смоленскій бискупъ, 343, 377.
— Янъ, королев. ревизоръ, 82.
Корвинъ-Милевскій Григорій, 221.
Корейва Рафаилъ, 132.
— Самуилъ („Самуель“), 4, войскій, 25, Корейво—119, 341.
— Станиславъ, Ошмянскій подсудокъ, королевскій ревизоръ, 76, 80.
Корневскій Викторъ, 235.
— Юрій, 235.
Корецкая, княгиня, 19.
Корецкій Брусь, князь, державца города Великаго, 26.
Корецкій-Массальскій Иванъ, князь, 19.
Корибутъ-Вишневецкій Михайль, генеральный полковникъ Литовскихъ войскъ, 136, Михайль-Серваций, князь на Вишневецъ и Збаражѣ,

- графъ на Дольскѣ, Комарвѣ и Домбровицѣ, польный гетманъ великаго княжества Литовскаго, Пивскій, Волковыскій и проч. староста, 139, 140, 168, 174, канцлеръ и региментарь войскъ великаго княжества Литовскаго, 182.
- Корибуть-Вишневецкій** Явупъ-Антонъ, надворный маршалокъ великаго княжества Литовскаго, Пивскій и Оседкій староста, 133.
- Корнель** Карлъ, 29.
- Коровай** Андрей, 20.
- Корсанъ** Адамъ-Игнатій, Ошмян. зем. судья, 264.
- Веедакть, 220, 235.
- Давидъ, Новгородскій депутатъ, 298.
- Иосифъ, Смоленскій хоружій, 218.
- Мартинъ, ротмистръ Новгородскаго воеводства, 203, 204.
- Овикій, подкоморій Полоцкой земли, 65.
- Янъ Глѣбовичъ, господарскій бояринъ, 11, королевскій секретарь, 63.
- Янъ, Новгород. зем. подсудокъ, 37, Ошмянскій земскій писарь, 82.
- Ѳаддей, Полоцкій подчашій, 247, 248, земскій судья Виленскаго воеводства, 265.
- Корфъ** Яковъ, 141.
- Корытенская** Павлова, 20.
- Косиловна** Софія Букрабина, 28.
- Косинскій** Иосифъ, 132.
- Криштофъ, 132.
- Юрій, 132.
- Косаревскій** Станиславъ, Новоселковскій староста, 177.
- Коссенцантъ-Ессе** Янъ, 235.
- Косова** Гальшка Николаевна, Криштофова, Подаревская, 296—8.
- Коссовъ** Юрій, 190.
- Кось** Криштофъ, 296—8.
- Константиновичъ** Стефанъ, Вилен. радца, 303.
- Копоть** Янъ-Карлъ, Трок. каштелянъ, 324.
- Коссобуцкій** Петръ, Вилен. радца, 380.
- Костецкій** Криштофъ, 235.
- Костровицкій**, Вилен. бурм., 318, Григорій—336.
- Костровский** Казиміръ, 142.
- Стефанъ, Дерптскій хоружій, 125, 131.
- Костюшко** Адамъ-Казиміръ, Курляндскій оберъ-бургграфъ, затѣмъ ландгофмистръ, 196.
- Николай, 196.
- Костюшковичъ** Богданъ, 20, 21.
- Костюшковичъ - Вацура** Жданъ, Волчаскій бояринъ, 30.
- Костюшковичъ-Вацура** Михаилъ Волчаскій бояр., 30.
- Петръ, 21.
- Костялковскій** Адамъ, Вильком. грод. писарь, 60.
- Котель** Михаилъ, Витебскій каштелянъ, 129, Михаилъ-Казиміръ, директоръ Вилен. съѣзда, 132, подскарбій вел. княж. Литов., 234.
- Литовскій подскарбій, 174:
- Коткевичъ** Яковъ, Ушпольскій радца, 265.
- Котковскій** Станиславъ, 221.
- Котовичъ** Андрей, писарь великаго княжества Литовскаго, 102—3, 118.
- Левъ, 21.
- Михайло, 21.
- Павелъ Юрьевичъ, господарскій дворянинъ, 279, 280, 282, мѣрчій господарскій Василишскій, 285, 286, 287, 289.
- Севько, 21.
- Ѳедько, бояринъ сельца Дятловичъ, 356.
- Котовскій** Янъ, Луцкій войтъ, 20.
- Коть**, 19.
- Кохма**, жидъ, 74.
- Кочановскій** Александръ, Пин. грод. писарь, 290.
- Коширскій** Андрей, князь, 19.
- Кошуба** Адамъ-Янъ, радца гор. Каменца-Литовскаго, 117, Кашуба, 118.
- Кошувскій**, 20.
- Кощина**, панъ, 19.
- Кошицова**, изъ дома Войновъ, Варвара, Зарицкая старостина, 210—12.
- Кошиць** Антовій, Зарицкій староста, 210—12.
- Михаилъ, Вилен. зем. и Литовскаго трибунала писарь, 126, 194, 197.

- Краевній** Іосифъ, 220.
Красинскій Николай, Гомельскій староста, 377.
Красноселецкій Івашко, 20.
Красовскій, 19.
 — Владиславъ, Рѣчицкій скарбникъ, 125.
 — Іеремія, Дисенскій обыватель, 274.
 — Ілья, Вилев, радца, 318.
 — Михайлъ, 142.
 — Петръ-Казиміръ, 98.
Креевская, Сеньковая, пави, 20.
Крепшулъ Григорій-Янъ, 127.
 — Фрэнцишекъ-Казиміръ, 127.
Кречовскій Флоріанъ, 132.
Кристіанъ Юрій, Ковенскій радца, 121.
Кричискій Мустафа, мурза, ротмистръ, 108, 111.
Кришиловскій Михайлъ, ковышій Новгородскаго воеводства, 204.
 — Францискъ, 204.
 — Оаддей, л. Н. воеводства, 204.
Кришпнъ, возный (генералъ), 319.
Кришпнъ-Киршенштейнъ Іеронимъ, великій подскарбій великаго княжества Литовскаго, 106—7, Трокоскій каштелянъ, 132.
Кришовскій Кердей, Берестенскій хоружій, 36.
Кругулецкій Вареломей, 336.
Кроковскій Іосафатъ, Кіевскій митрополитъ, 33.
Кроликовскій, Товдыгольскій тивунъ и ротмистръ Виленскаго воеводства, 152.
Кропотка Василій, князь, 19.
Круковскій Александръ, 133.
 — Семень, Венденскій ловчій, 236.
Крупничъ Владиславъ, 98.
Крупецкій Івашко, 19.
Крупскій Янъ-Антоній, 209.
Кублицкій Казиміръ, Динабургскій судовый подстароста Інофлянтскаго княжества, 244—5.
Кублицкій-Пѣтухъ Феликсъ, Минскій зем. наслѣдникъ, 208—9.
Кугровна Петръ, 19.
Кулеша Онуфрій, Смолен. зем. и главн. Литовскаго трибунала судья, 245—6.
Кулиновскій Станиславъ, Ошмянскій мѣщанинъ 264.
Култуничъ Богданъ, 20.
Кульвинскій І. 235.
Кульминскій Янъ, 142.
Кумаевскій Янъ Юрьевичъ, городскій маршалокъ, державца Ожскій и Переможскій, 341—3.
Кунда Петръ, господарскій бояринъ, 5, 6.
Куневичъ Венедиктъ, 204.
Куницкій Антоній, 236, 264.
 — Михайлъ, Малецкій староста, 160, 162, 164, 168.
Кунцевичова Богдана Фурсовна, хоружина и земляка Городен. пов., 290, 291, 295.
 — Констанція, 394.
Кунцевичъ Адамъ, Ошмянскій зем. судья, 264.
 — Венедиктъ, 204,
 — Казиміръ-Феофилъ, Лідскій земскій судья, 100.
 — Михайлъ, Лідскій земскій судья, 100.
 — Яковъ-Федоръ, Лідскій подкоморій, Конявскій и Дубицкій староста, директоръ сеймика на Мыгѣ, 100.
 — Якубъ, хоружій, землянинъ Городенскаго пов., 290, 291, 295, хоружій, 297.
 — Янъ, подкоморій и депутатъ Мовырскій, 33.
 — Янъ-Валеріанъ, 100, староста Упитскій и Дубицкій, 334.
Купревичъ Фома, 132.
Купріяновичъ Иванъ, „мужъ“—крестьянинъ, 11.
 — Семень, „мужъ“—крестьянинъ, 11.
Курминъ, Упитскій стражникъ, 152.
Курейша Андрей, 132.
Куренецкій Стефанъ, 136.
Куровичъ, подписокъ, 320.
Курцова, Ивановая, княгиня, 21.
Кучарскій Лука, Вилен. мѣщ., купецъ, 336.
Кучевскій Антоній, 221.
Курчъ Янъ, хоружій Лідскаго пов., 100.
Кучинскій Давидъ, 132.
Кушеличъ Стефанъ, 319.

Д.

- Ладоминский**, дворянинъ и стольникъ осударскій, (г. е. русскаго цара), 96.
- Лазаровичъ** Мойзешъ, еврей, 320.
- Ласна** Олехно, панъ, 19.
- Левоничъ** Василій, бояринъ села Ваги, 361.
- Легатовичъ** Юсифъ, Гроднен. радца, 257.
- Ледоготскій** Богданъ, 20.
- Лейбовичъ** Ханмъ, еврей, 392.
- Леневичъ** Иванъ, Вилен. купецъ, 380.
- Федоръ, апелляціонный судья Виленскаго воеводства, 256.
- 394.
- Ленкевичъ** Давидъ, Гроднен. радецкій пиаваръ, 258.
- Ленскій** Криштофъ, ротмистръ Гомельской волости, 376.
- Лукашъ, ложничій господарекій 376.
- Лепарскій** Людовикъ, Унитскій ловчій, депутатъ Лятовскаго трибунала, 167.
- Лершъ** Берентъ, Вилен. портной, 320.
- Летецкій** Василій, 98.
- Григорій, 98.
- Либекъ** Криштофъ, 320.
- Либорчай** Казиміръ, 3.
- Лимонтъ** Мартянъ, Лядскій земскій судья, Васишскій староста, 99, 100.
- Лицевскій** Василій, панъ, 20.
- Липскій** Оаддей, Левяцкій каштелянъ, 216.
- Лисовскій** Томко, 21.
- Литаворъ-Хребтовичъ**. См. *Хребтовичъ-Литаворъ*.
- Лиходѣвскій** Криштофъ, стражникъ Мшскаго воеводства, 38, 54.
- Лодя-Понинскій**, маршалокъ генеральной конфедераціи, 184.
- Лозуневичъ** Яковъ, крестьянинъ Меречской державы, 146, 148.
- Лойна** Антоній, войскій Ошмянскаго пов., 165.
- Лойна** Доминикъ, панъ, 174, 184.
- Павелъ, панъ, 174, 184.
- Фелиціанъ, Жуковицкій староста, 172.
- Лониновичъ** Криштофъ, Липскій бурмистръ, 49.
- Лоннецій** Станиславъ, королевскій ревизоръ и секретарь, 40.
- Локницій** Станиславъ, королев. ревизоръ, 53.
- Ломанъ** Янъ, 319.
- Лопотно**, 20.
- Лесовскій** Криштофъ, панъ, 23.
- Лосятинскій** Юзеко, 19.
- Михао, 19.
- Лубенскій** Влад.-Александръ, примасть. См. *Шомянъ*.
- Луковеній**, князь Мотиславскій, 3.
- Лукианъ**, Торонецкій купецъ, 392.
- Лукомскій** Самуиль-Евстафій, директоръ громивчанаго сеймика, 98.
- Лушняновичъ** Гришко (Григорій), діаконъ Гомельскій Троицкій, 344.
- Мигула (Николай), челоуѣкъ села Овдѣвичъ, 14.
- Степашко (Степанъ), челоуѣкъ села Овдѣвичъ, 14.
- Лункевичъ**, панъ, 383.
- Лупшевичъ** Янъ, Баржанскій обыватель, 60.
- Лусвишскій** Пашко, 19.
- Лышкевичъ**, 334.
- Лѣтковскій** Юсифъ, Болецкій староста, 83.
- Лѣтнскій**, 21.
- Лѣшницкій**, панъ, 20.
- Люберскій** Андрей, 136.
- Любецкій** Богданъ Романовичъ, князь, 19.
- Василій Романовичъ, князь, 19.
- Любевицъ** Ома, 127.
- Любомирскій**, Сендомирскій воевода, 183, 184.
- Антоній, Любедьскій воевода, 216.

Люцинь, Полоцкій войскій, 123.
Ляданскій Антовъ, стольникъ Жомойтскаго княжества и посолъ, 164.
Лядо Семень, 221, 235.
Лясонъ Яковъ, маіоръ, 134.
Лядаховець, изъ Ляда, Янъ, 98.
Лянге, Юрій, 322.

Лянеберкъ, 319.
Ляховскій Сенько, 21.
Ляховицкій-Чеховичъ Оома, Девенишскій староста, скарбникъ и судовой подстароста Опшнянскаго пов., 7, 26.
Ляховичъ Станиславъ, 127.

M

Магнушевскій Войтехъ, Кревскій войтъ, 76.
Мазановскій Станиславъ, 295.
Макаревичъ Антовій-Яковъ, 221, 236.
Макаровичи, земляне, 45—47.
Макаровичъ Филька, Полоц. путный бояринъ, 11.
Маковскій Іосифъ, 235.
Максимовичъ Василій, 335.
Макушицкій Адамъ, Новгородскій обозный, 144.
Малашкевичъ Янъ, Липскій радца, 38.
Малицкій Федоръ, 221, 236.
Маляшицкій Адамъ, 145.
Манчинскій Мартинъ, Кобыльскій староста, 218.
Маркевичъ Іосифъ, 132.
Марковскій Іосифъ, 226.
Марсонъ Карлъ, Кревскій державца, 83.
Мартонъ Яковъ, 320.
Марцинкевичъ Илья, подсудокъ Виленскаго воеводства, 158, 185.
— Павелъ, Упитскій зем. судья, 185.
— Рафалъ, 142.
— Юрій, 133.
— Вилен. подсудокъ, 152.
Массальскій-Короцкій Иванъ, князь, 19.
— Игнатій, князь, Вилен. епископъ, 220, 235, Игнатій-Яковъ, изъ великихъ русскихъ князей, 236—7.
— Михайлъ-Іосифъ, Мстиславскій воевода, староста Гродненскій, Радошковскій, Берзницкій и проч., 39.
— польный гетманъ вел. кн. Литов., 200.

Масло Юрій, 63.
Масловскій Войтехъ-Ф., 142.
Масловъ Григорій, землянинъ Опшнянскаго пов., 61, 62.
— Матей, землянинъ Опшнянскаго повѣта, 61, 62.
Матвеевичъ Ярославъ, князь, господарскій маршалокъ, 34.
Матусевичи, паны, 234.
Матусевичъ Іосифъ, 152.
— коморникъ Виленскаго воеводства, 218.
Медиховскій, скарбникъ Виленскаго воеводства, 152, Антовій, крайчикъ того же воеводства, 212, 217, 220, 224, 235.
Медницкій Фр.—Маринъ, 106.
Медуднецкій Гавриэль-Казимиръ, королев. секретарь, 125.
Медыцкій Николай, Виленскій мѣщанинъ, скорнякъ, 385.
Мееръ Іосифъ, ротмистръ Трокскаго воеводства, 258—9.
Мелеръ Павелъ, королевскій секретарь, 104.
Менжиновъ (Меньшиковъ) Александръ, свѣтлѣйшій римскій и Россійскаго государствъ князь, генералъ-фельдмаршалъ, полковникъ отъ лейбъ-гвардіи Преображенскаго полка, Оршанскій и Дисненскій староста, 144.
Менковскій Василій Богусевичъ, землянинъ Новгородскаго воеводства, 297.

- Меньшиковъ** Александръ, князь, русскій зельд-маршалъ, 149—50.
- Мерла** Николай (Миколай) Балтроевичъ, землянинъ Опшмянскаго пов., 61, 62.
- Мигура** Стефанъ, Вилен. райца, 335, 336.
- Миквичи**, земляне Опшян. пов. См. *Мисевичи*.
- Микитинъ** Иванецъ, „человѣкъ“—подданный, 10.
- Миллашевичъ** Юсифъ, метрикантъ вел. кн. Литовскаго, 45, 48, 49, 52, 111, 241.
- Миклашъ**, человѣкъ, 14.
- Микоша** Юрій, 221, 235.
— Янъ, 127.
- Микошъ** Илья, 126.
— Михаилъ, 126.
- Микшанскій** Мартинъ, Вилен. бурмистръ, 265.
- Миллашевичи**, обыватели Смолен. воеводства, 203.
- Миллашевичъ** Антоній, 221.
— Михаилъ, 221.
- Милевскій** Бонифацій, 129.
— Михаилъ, Вилен. ковьюшій, 392.
— Нежежанскій староста, 395.
- Миллеръ** Янъ, апелляціон. судья Виленскаго воеводства, 256.
- Миловскій** Хмарій, 20.
- Мильвидъ** Геровимъ, 132.
- Милькевичъ** Михаилъ, Гроденскій подчашій, 9.
- Минкевичова** Кристиана, изъ Страшкевичей, въ 1-мъ бракѣ Антонова Дороеевичова, 391, 394.
- Минкевичъ** Адамъ, крестьянинъ с. Шмерлянъ, 148.
— Вавринецъ, 336.
— Викентій изъ Загорова, Виленскій бурмистръ, 116, заступающій мѣсто апелляціон. судьи Виленскаго воеводства, 256.
— Криштофъ, крестьянинъ с. Шмерлянъ, 148.
— Николай, Вилен. мѣщанинъ, купецъ, 325, 335, 336.
— Петръ, крестьянинъ войтъ села Шадювъ, 148.
- Минковичъ** Евмахъ, 19.
— Левко, 19.
— Севько, 19.
- Мирскій** Владиславъ, 141.
— Юсафатъ-Антонъ, Браславскій хоружій, 141.
— Михаилъ-Янъ, 142.
- Мисаиль**, Смоленскій епископъ, 16, 17.
- Мисевичъ** Станиславъ, землянинъ Опшмянскаго повѣта, 61.
— Шимакъ, землянинъ Опшмянскаго пов., 61.
— Юрій, землянинъ Опшмянскаго пов., 61.
- Мицовичъ** Андрей, 5.
- Михайло**, писарь, 24.
— священникъ („поль“) Наровицкой Пречистенской церкви, 370.
- Михайлъ** Корибутъ Вишневецкій, король Польскій, 52, 74, 75, 104, 105—6, 117.
- Михалевицъ** Юрій, 221, 235.
- Михальевичъ** Францискъ, обыватель мѣстечка Герановъ, 271.
- Михаловскій** Игнатій, регентъ Опшмянскаго пов., писарь, комисарь Минскій, 209.
— Николай, 235.
- Михновичъ** Янъ, Пунскій вродникъ, 24.
- Мицкевичъ** Казиміръ, 221, 236.
— Петръ, 132.
- Мицута** Антоній, изъ Ваганова, подстолий и судовый подстароста Гроднен. пов., 39.
- Миша**, 20.
- Мишейко** Стефанъ, 221.
- Мишковичъ** Грагорій, 15.
- Могильницкій** Александръ, 204.
— Илья, суррогаторъ Новгородскаго воеводства, 204.
— Мартинъ, 204.
— органистъ, 319.
- Модеціи** Янъ, ротмистръ и депутатъ Новгородскаго воеводства, 167.
- Мозырка** Юсифъ, 136.
- Мойгисъ** Вавринецъ, 132.
— Петръ Шемковичъ, 136.
— Стефанъ, 132.
— Юрій, 132.

Можейко Григорій-Криштофъ, капитанъ, 98.
— Николай, землянинъ Опшмянскаго повѣта, 61, 62.
Мойжешовичъ Абрагамъ, Виленскій обыватель, еврей, 391.
— Дайба, Михалицскій еврей, 395.
Моклокъ Левъ, землянинъ Новгородскаго воеводства, 297.
Моносей Николай, 127.
Монсевичъ Вавринецъ, Венденскій подстолій, 125, Вавринецъ-Викентій, Инфлянтскій подстолій, 132.
Мольскій Францискъ, 236.
Монивичъ Казиміръ, 132.
— Криштофъ, 132.
— Михайлъ, 126.
— Самуилъ, Рѣчидскій подчашій, 125—6, 132.
— Юрій, 132,
— Янъ, 152.

Монивичъ, чашникъ Виленскаго воеводства, 175.
Монтовтовичъ Якубъ, 21.
Монтримовичъ, 29, 88, Моншимовичъ, 92.
Моношно Михайлъ, панъ, 9, 70.
Морозъ Григорій, 334.
— Иванъ, Вилен. мѣщанинъ, 380.
— Стефанъ, 334, 335.
— Виленскій радда, 396.
Моститичъ Идья, Витебскій бояринъ, 16.
Мостовскій Павелъ, Поморскій воевода, 216.
Моцаревскій Криштофъ, 141.
Мошникъ Сава, челоуѣкъ, 14.
Мощенскій Андрей, Ивовродлавскій каштелянъ, 216.
Мурза Григорій, 98.
Муслицкій Іеронимъ, 126.
Мышейко Стефанъ, 236.
Мышка Федоръ, панъ, 19.
Мѣховичъ Яковъ, 126.

III

Наборовскій Францискъ, 132.
Нагурскій Михайлъ, секретарь меньшей печати великаго княжества Литовскаго, 111.
Нарамовскій, изъ Нарамовичъ, Янъ, Оршанскій подстолничъ, 391.
Нарбутъ Адамъ, Лидскій градскій подстароста, 99, 100, 146—7.
— Михайлъ, крайчій Виленскаго воеводства, 218.
— Станиславъ, 152.
— Янъ, Лидскій земскій судья и депутатъ, 33, писарь—99.
— конюшій Виленскаго воеводства, 152.
— крайчій Виленскаго воеводства, 152.
— стражникъ Виленскаго воеводства, 152.
Нарвойшъ Людовикъ, Стародубовскій подчашій, 22, 86.
Наверасъ Григусъ, крестьянинъ с. Щадковъ, 148.

Найтковскій Андрей, 190.
Нарвойшъ, Стародубовскій подчашій, 245.
Нарушевичова Варвара Кунцевичовна, Николаевая, зем. подскарбина и писарева великаго княжества Литов., 290—1, 337, 340.
Нарушевичъ Криштофъ, подскарбій великаго княжества Литовскаго, 299.
— Николай (Миколай), писарь, господарскій секретарь, 33.
Национинъ Аевасій, Московскій полковникъ, 95, бояринъ Царскій, 97.
Неговичъ, 319.
Некровичъ Юрій, 132.
Нелюбовичи, земляне, 285.
Несвецкій Богушъ, 20.
Неселовскій Іосифъ, Царивскій староста, 199.
Несилевскій Казиміръ, Смолен. каштелянъ, 203.
Неслуховскій Павелъ, 136.

Неслуховскій Самуилъ-Францискъ, Запорожскій
скарбникъ, 136.
— Стефанъ, Латычев. городничій, 136.
— Францискъ, Врестскій скарбникъ, 136.
Несоновичъ Давидъ, еврей, 391.
Несъ Адамъ, 321.
Нешійка, Самуилъ, 98.

Низнеръ Юрій, Вилен. бѣлошкурникъ, 321.
Новакунскій Оома, 127.
Нума, 165.
Нѣмановичъ Казиміръ, Виленскаго город. обще-
ства секретарь, 85.
Нѣмцевичъ Лавринъ, землянинъ Ошмян. пов., 61.
Нѣмчиновскій Юрій, 136.

Оболевицъ Янъ, 394.
Обдѣевичъ Богданъ, подданный, 10.
— Лукіанъ, подданный, 10.
Овсяный Феликсъ, Волковыскій чашникъ, 188.
Огановскій Венедиктъ, обозный Виленскаго вое-
водства, 218.
— Францискъ, 220.
Огинская, Мстибовская старостина, 158.
Огинскій Игнатій, обозный великаго княжества
Литовскаго, 152.
— изъ Козельска, Николай-Францискъ, на-
дворный подскарбій великаго княжества
Литовскаго, 132.
— изъ Козельска, Фаддей, Трокскій каште-
лянь, 205—6.
— изъ Козельска, Федоръ, князь, маршалокъ
великаго княжества Литовскаго, Вилен-
скій каштелянь, Могилевскій державца,
Гайнскій староста, 25.
Огоновскій Венедиктъ, обозный Виленскаго вое-
водства, 235.
— Дизмаръ, дворянинъ Литов. скарба, 265.
Огурцевичъ Николай, Вилен. радца, 325, 335.
Одаховскій, скарбникъ великаго княжества Ли-
товскаго, поручикъ, 167.
Одьяницкій-Почобутъ, Андрей, Гродневскій подча-
шій, 126.
Оздовскій Пашчо, 20.
Озембловскій Янъ-Леонъ, Якуяскій староста 125,
126

Окорскій Сенько, 20.
Олехновичъ Петръ, 19.
Олизаровичъ, Гроднен. регентъ и судовой на-
мѣстникъ Гроднен. пов., 40.
Олизаровскій, 19.
Олихновскій Филиппъ, 221, 235.
Ольпинскій Геронимъ, 136.
Ольферовичъ Борисъ, дьякъ Городецскій, 15.
Олхановичъ Шлема, Долгиновскій еврей, 393.
Олшанскій Павелъ, князь, Вилен. бискупъ, 25.
Ольшевскій Юсифъ, обыватель мѣстечка Гера-
вонъ, 271.
— Матвѣй-Николай, Лидскій земскій подсу-
докъ, 99.
— Станиславъ, 100.
— Францисекъ, Липскій радца, 38.
— Янъ, Липскій лавникъ, 38.
Омельскій Гурко, 20.
Омета Янъ, 221, 235.
Оникей, панъ, 357, 361.
Оношки, паны, 18,—или Оношковичи, Оношке-
вичи—22.
Оношкова Ганна, 87.
Оношко Алексѣй, 7.
— Андрей, 7, 8, 26—7.
— Антоній, 7, 8, 26—7.
— Юсифъ, 7, 8, 26—7.
— Кузьма, 7.
— Матвѣй, 7.
— Петръ, городничій Минскаго воевод., 7.

Оношко Станиславъ, 7.
Оношковицъ Иванъ, 22.
— Яцыа Казиміръ, панъ, 21, 22.
— Федоръ, 21, 26, бояринъ Опмян. уѣзда, 27, Луцкій землянинъ, 86—7.
Опанасовицъ Филиппъ, 281.
Оранскій, 20.
— Андрей, 21.
— Мацько, 21.
Орда Людовицъ-Автонъ, 136.
— изъ Гурдовъ, Николай, человекъ Пинск. повѣта, 136.
— Станиславъ, ротмистръ, 136.
Орицкій, 21.
Орѣховскій Вавринецъ, Мозыр. будовничій, Вилен. магистратскій писарь, 259.
— Станиславъ, Мозырскій коморникъ, 105.
Орѣшко Михаилъ, подстолий и подстароста Пянского повѣта, 133, 136.
Осевичъ, 393.
Осинскій Янъ, 221, 236.

Осиповскій Александръ, ротмистръ, 190.
Осолинскій, изъ Тенчина, коронный великій подскарбій, 176.
— Іосифъ, Волынский воевода, 216.
Останкевицъ Іеронимъ, 98.
Остаповицъ Провько, Гомельскій бояринъ, 370.
Остафей. См. *Естафій*.
Осташкевицъ Бонифацій, 142.
Остикъ Григорій Григорьевичъ, панъ Виленскій, Упитскій державца, 69.
Островицкій-Головня Адамъ, 136.
— Илья, 136.
Островскій Антоній, Куявскій епископъ, 216.
— Іосифъ, 126.
— Казиміръ, 126.
— Тома, 126.
Оффанъ Михаилъ, 221, 236.
Офремовицъ Федоръ, панъ, 19.
Охремовицъ Милько, Гомельскій бояринъ, 373.
Ощовскій, панъ, 19.

III.

Павель, Вилен. епископъ, Гольшанскій князь, 69.
— Алевктъ, князь Виленскій, 24.
Павловицъ Богущъ, 20.
— Бористъ, бояринъ села Слободы, 362.
— Михаилъ, 335.
— Янъ, Вилен. лавникъ, 319.
Пальчевскій Григорій, староста Мстибовскій и Оранскій, 25.
Панхиленонъ Федоръ, 64.
Парчевскій Петръ, Смоленскій бискупъ, 27.
Парисовицъ Каспаръ, городничій Пянского пов., 135, 136.
— Янъ-Казиміръ, град. судья Пянского повѣта, 136.
Парлисъ Станиславъ, крестьянинъ села Шадюнъ, 148.

Парфіановицъ Ковдратъ, 334, 335, Вилен. мѣщанинъ, купецъ, 336.
Патрикеевицъ Яцко, 20.
Пацукевицъ Давидъ, 320.
Паць Степанъ, королев. писарь, 81.
— Христофоръ, 106.
Пашкевицъ Казиміръ, 259.
— Петръ, Вишкомирскій депутатъ, писарь Литовскаго трибунала, 167.
Пашнинъ Викентій, Опмянскій бургомистръ, 261, 264.
Пенскій Казиміръ, 127.
Перковскій Антоній, скарбникъ Забѣльскоя земли, 268.
— Павель, 221.
Перновтъ Павель, 235.

Перла Петръ, крестьянинъ с. Шадювъ, 148.

Песляк Михайлъ, 221, 235.

Петрикеевичъ Александръ, Венденскій хоружій 125.

— Василей, 20.

— Семень, 20.

Петкевичъ Мальхеръ, Оршанскій столыникъ, 125, изъ Сака, 132.

— изъ Сака, Станиславъ-Казиміръ, 132.

— Яковъ, Седомирскій подчашій, 125,

Петрашевичъ Янъ-Хризостомъ, 125,

Петриновскій Янъ, Новгородскій коморникъ, 276.

Петровичъ Иосифъ, панъ, 91.

— Станиславъ, господарскій маршалокъ, Смоленскій намѣстникъ, 15, 16.

— Янъ, 141.

Петрусевичъ Владиславъ, обозный Виленскаго воеводства, 152.

— Николай, чашникъ Виленскаго воеводства 152, 170, 175, Николай-Антоній—177, 178.

Петръ Алексѣевичъ, монархъ Россійскій, 178.

Пилать Федоръ, Домбровицкій обыватель, 144.

Пилаты, мѣщане Добровинскаго графства, въ Бѣлоруссіи, 144.

Пиропейскій Александръ, 20.

Писаровичъ, Вилен. Саскій ксендзъ (лютеранскій пасторъ), 318.

Писаревскій 319.

Пласковицкій Иосифъ, ловчій Пин. пов., 136.

Плоскій Васыко, 19.

Плотникъ Сенько, панъ, 19.

Плотницкій, 295.

Плятеръ, полковникъ, 319.

Повбинъ-Острошчевичъ Марціанъ-Станиславъ, 379.

Погоскій Яковъ Григорьевичъ, 98, 190.

Подаревскій Адамъ, 296, 297.

— Николай, 295, 296, 297, 340.

Подгурскій Войтехъ, 132.

Подвинскій Василій, ротмистръ Витебскаго воеводства, 190.

Подосній Войтехъ, королев. коморникъ, 79, 80.

Позлевичъ Андрей, Вилен. мѣщанинъ, 380, 396.

Полеевичъ Ямонгъ, 285.

Полещій Мартянъ, 194.

Полукнязевичъ, 20.

— Гвѣвошь, 20.

Полховскій Серафимъ, игумень Дятеловицкаго базилянскаго монастыря, 289, 296, 337.

Помарнацкій Фелиціанъ, зем. судья Виленскаго, воеводства, 265.

Помянь, изъ Лубна Лубенскій, Владиславъ-Александръ, примасъ Короны Польской и великаго княжества Литовскаго, 212, Гвѣзденскій архіепископъ, 212, 216, 217, 224.

Понинскій, инстигаторъ и генеральный маршалокъ коренной конфедераціи, 174.

Попель Матвѣй, Волчаскій бояринъ, 30.

— Семень, Волчаскій бояринъ, 30.

Поповичъ Иванъ, Гомельскій бояринъ, 373.

— Якимъ, бояринъ села Ваги, 361.

Порванецкій Немѣра, 20.

— Сенько, 19.

Порциха, владѣлецъ села въ Ропскомъ пов., 16.

Посяговецкая, Томковая, пани, 20.

Потаповичъ, 390.

Потвинскій Владиславъ - Станиславъ, Овруцкій столыникъ, 186.

Потей, гетманъ великаго княжества Литовскаго, 144, Людовикъ, Виленскій воевода, 158, стражникъ вел. кн. Литовскаго, 158.

Поттова Анна, Гайновна, Янова, Вилен. мѣщанка, купеческая жена, вдова, 303.

Поттозій Францискъ Константиновичъ, 221, 236.

Потоцкій Иосифъ, Кіевскій воевода, 183.

— Михайлъ - Антоній, Литовскій подстолій, Белзскій воевода, 149, 150.

— Францискъ Салесій, Кіевскій воевода, 216.

Поттъ Егидіусъ, Королевекскій мѣщанинъ, 303, изъ Королевца, 321, 322.

— Янъ, Вилен. мѣщанинъ, купецъ, 303, 318, 320, 322.

Почобуть Иосифъ, 236.

- Почобуть Стефанъ**, Гродненскій подчашій, 125.
Почобуть-Кундзичъ Николай, 98.
Превишъ-Квинта Мартинъ, Браславскій будовничій, 142.
Превскій-Поленскій Казиміръ, 132.
Прездеціиъ, графъ на Заславѣ, Чарномъ, Островѣ и Дюнковѣ, Антоній-Ѳаддей, подканцлеръ великаго княжества Литовскаго, судовой Пинскій, Дембскій и проч. староста, Пятигорскій полковникъ, 241.
Привередовскій Грицко, 20.
— Иванъ, 20.
Присецииъ Венедактъ, Полоцкій подстоиій, 334.
Промчейно Гришко, 20.
Промчейковая, Васьковая, пани, 19.
Промчейковичъ Ѳеодоръ, 20.
Пронскій Альбрехтъ Яновичъ, князь, Кіевскій воевода, 69.
Проствиловичъ Богущъ Машковичъ, землянинъ Словимскаго повѣта, 36.
— Николай (Миколай) Станкевичъ, землянинъ Словимскаго повѣта, 36.
Проствиль Ависко, 37.
— Иванъ, 37.
— Николай, 37.
— Станько, 37.
Проствиль, 36.
- Протасевичиъ** Григорій, 136.
Протасевичъ Іосифъ, 136.
Протасовичъ Юрій, Новгород. зем. писарь, 37.
Процевичъ Петръ, Вилен. радца, 303, 320, 321, 322.
Прошинскій Ѳаддей, подчашій Мяскаго воеводства, 251—2.
Прушнись Яцко, 20.
Пряжовскій Михайло, панъ, 19.
Пугачевичъ Василій, 20.
— Григорей, 20.
Пузовскій Васько, 21.
— Мартинъ, 21.
Пузына Михайль, князь изъ Ковельска, великій писарь великаго княжества Литов., 75.
Пушнта-Клявзгайловичъ Станиславъ, Волковыскій хоружій и депутатъ, 298.
Пурминъ Александръ, землянинъ Троцкій и Лидскаго повѣта, 32.
Путвинскій, 152, Владиславъ, Ивонянтскій стольникъ—158.
Путошинскій, панъ, 20.
Пучинскій Станиславъ-Петръ, 142.
Пѣтухъ-Кублицииъ Феликсъ, Мясскій земскій намѣстникъ, 208—9.
Пятковскій Антоній, 221.

Р.

- Радеевскій** Михайль, кардиналь, Гнезненскій архієпископъ, примасъ Короны Польской и великаго княжества Литовскаго, 124.
Радивиловичъ Стефанъ, 221, 236.
Радивиль Альбрехтъ-Станиславъ, князь на Олыкѣ и Несвижѣ, канцлеръ великаго княжества Литовскаго, староста Пинскій, Гнѣвскій, Ковельскій и Тухольскій, 21, 22, 29, 88, 89, 92.
— Доминикъ, подканцлеръ вел. кн. Лит., 122.
- Радивиль І.**, князь, 60.
— Карлъ-Станиславъ, князь на Олыкѣ, Несвижѣ, Биржѣ, Дубинкахъ, Слуцкѣ, Копыль и Клецкѣ, графъ въ Мирѣ, Шидловцѣ, Крожѣ и Бѣлой, Литовскій канцлеръ, Браславскій, Перемышльскій, Глуховскій, Каменецкій, Остревскій, Нижненскій и проч. староста, 143.
— Михайль, надворный маршалокъ великаго княжества Литовскаго, 174, 183.

- Радивиль Николай** („Миколай“) Юрьевичъ, воевода, наивысшій гетманъ великаго княжества Литовскаго, Мозырскій староста, державца Лидскій и Сумеляшскій, 32, Николай-Юрій, 36, 280, 282, 285, 289, державца Василичскій, Бѣлицкій и Семенижскій, 342.
- Николай („Миколай“) Яновичъ, земскій маршалокъ, Шавленскій державца, 69.
- Христофоръ, князь на Биржѣ и Дубинкахъ, Вилен. воевода, канцлеръ великаго княжества Литовскаго, староста Солецкій, Кокенаузенскій, Урловскій, Борисовскій и проч., 56, 57, 58.
- Янушъ, князь на Биржахъ и Дубинкахъ, архикамерарій великаго княжества Литовскаго, Могилевскій администраторъ, староста Казимірскій, Каменецкій, Сейвенскій и проч., 59, Вилен. воевода, великій гетманъ великаго княжества Литов., 94.
- конюшій великаго княжества Литов., 101.
- Новгородскій воевода, 174, 183.
- Радивилы**, князья, 111.
- Радиминскій-Фронцевичъ** Андрей-Казиміръ, Сурражскій староста, суррогаторъ Виленскаго воеводства, 166, 170.
- Радишевскій** Петръ, 221, 236.
- Радовицкая**, Петрова, 21.
- Радовицкій**, 21.
- Радошинскій** Матвѣй-Николай, Лидскій подстолий, 100.
- Николай, Лидскій подстолий, 99.
- Романъ, 20.
- Семень, 20.
- Радуфна**, крестьянинъ с. Шадюнь, 148.
- Раевскій** Евстафій (Остафей), 303.
- Раевъ** Овуфрій, 64.
- Раецкій**, Лидскій маршалокъ, 318.
- Багатазаръ, господар. дворянинъ, 34—5.
- Ракультъ** Юсифъ, 136.
- Рамша** Александръ, 98.
- Рамшъ** Яковъ, 321.
- Павелъ, 98.
- Ратомскій** Александръ, Пинскій грод. подстароста, 290, 295.
- Ратынскій** Антоній, чашникъ и депутатъ изъ Минскаго воеводства, 166, 167.
- Рафановичъ** Юсифъ, 221.
- Раštenбергъ** Антонъ, 142.
- Рдуловскій** Христомъ, 197.
- Ревускій** Вацлавъ, Краков. воевода, коронный польный гетманъ, 216.
- Ревуть** Ѳедоръ, Полоцкій депутатъ, 298.
- Рейнъ** Мартанъ, 320.
- Ремеръ** Юрій, Инфлянтскій войскій, 126.
- Трокскій хоружій, 141.
- Рендеевскій-Лойно** Антоній—I. I., войскій Ошмянскаго повѣта, 167.
- Ринншелевскій** Семень, 127.
- Рипинскій** Василій, Полоц. зем. писарь, 18, 21, 88, 197.
- Демьянъ, королев. ревизоръ, Полоц. зем. писарь, 123.
- Риппа** Ѳедоръ, 98.
- Рихтеръ**, Вилен. бурмистръ, 318.
- Ровба** Антоній, 221.
- Юсифъ, 221.
- Ровинскій** Игнатій, 203, ротмистръ Новгородскаго воеводства, 204.
- на Ровинахъ, Янъ, ротмистръ Новгородскаго воеводства, 204.
- Рогинскій** Юрій, 132.
- Роговицкій** Василій, князь, 21.
- Иванъ, князь, 21.
- Ѳедоръ, 21.
- Роговскій** Владиславъ-Казиміръ, 132.
- Казиміръ, 132.
- Мартинъ, 98.
- Михайлъ, 132.
- Янъ, 132.
- Рогоженскій**, 19.
- Рогожинскій** Владиславъ-Антоній, 127.

Родевичъ Гавріиль, 136.
— Іосифъ, Ошмянскій городничій, 251.
— Михайлъ, 221.
Рожиць Романъ, Вилен. протопопъ, 323.
Рокотанскій Викентій, 136.
Романовичъ Олексѣй, Дисненскій мѣщанинъ, 274.
— Вилен. бурмистръ, 319,
Романовскій Янъ, 4.
Ромейко Иванъ Богусевичъ, Витебскій земскій судья, 9, 17.
Ромеръ Матвѣй, Литов. артиллер. генералъ, 195.
Роновичъ, 319.
Ропъ, подполковникъ, 186.
Рохомокъ Григорій, сперва дворный господарскій хоруужій, а затѣмъ земскій войсковый судья, 36.
Рубель Щасный, крестьянинъ с. Шадувъ, 148.
Рубиновичъ Марка, Юрборскій обыв., еврей, 392.

Рубиновичъ Самуиль, еврей, 391.
Руднакъ Станиславъ, Вилен. радца, 303, 320.
Рудомина. См. *Дусяцкій-Рудомина*.
Рудомина, 321.
Рудскій Автопъ-Казиміръ, 126.
Руневскій Андрей-Казиміръ, 331.
Рупейко Адамъ, ловчій Жомойтскаго княжества, 34—5.
Русинъ, панъ, 20.
— Иванъ, Луцкій землянинъ, 86.
Руциць, Поройскаій староста, 394.
Рыбинскій Викентій, 132.
Рыжій Александръ, 141.
Рыло, землянинъ, 286.
Рыло-Климашевскій Людовикъ, Брянскій чашникъ, 220, Браславскій чашникъ, 235.
Рѣпницкій Михайлъ, 60.

С.

Саваневскій Доминикъ, Вилен. стольникъ, 152, изъ Шанкова, 158.
— Янъ-Фрацишекъ, 132.
Сазоновичъ Якимъ, крестьянинъ, 11.
Саковичъ Андрей, 221, 236.
— Вавринецъ, 236.
— Петръ Станиславовичъ, Дровилицкій писарь, 61.
— Станиславъ Станиславовичъ, земскій судья Ошмянскаго пов., 61.
Салиничъ Ивашко, челоуѣкъ, 14.
Сальдевичъ, 397.
Сальмоновичъ Александръ, 142.
Самуеловичъ Изаакъ, еврей, 391.
Сангушко Іосифъ, князь, Литовскій надворный маршалокъ, 216.
Сангушовичъ Андрей Александровичъ, князь, староста Володимерскій, 19.
Санникъ Амбросъ, челоуѣкъ, 10.

Санникъ Иванъ, Козинъ, челоуѣкъ, 10.
— Пашко, челоуѣкъ, 10.
— Халимонъ, челоуѣкъ, 10.
— Цуприкъ, челоуѣкъ, 10.
Сапѣга Александръ, Полоц. воевода, 237, графъ на Быховѣ, Дубровнѣ, Друѣ, Черевѣ, Шкундахъ, канцлеръ вел. кн. Литовскаго, 252, 254.
— Василь, господарскій дворянинъ, 15.
— Иванъ, дворный подканцлерій, господарскій секретарь Витебскій и Браславскій, 10, Иванъ-Фридрихъ, графъ на Ковнѣ, Чарнобыли, Дорогостаѣ и Сапѣжинѣ, староста Брестскій, Горждовскій и Пропойскій, 188.
— Ивашко Богдановичъ, 10, Сапѣга—6.
— Казиміръ-Янъ, графъ на Быховѣ, Заславѣ и Дубровнѣ, Вилен. воевода, гетманъ великаго княж. Литов., 119—20, 125, 126.

- Сапѣга** Левъ, подканцлеръ вел. кн. Литов., 56, 79, Вилен. воевода, Могилевскій староста, 84, 85.
- Михайль, польный писарь вел. кн. Литов., 143, на Быховѣ, Заславѣ, Дубровнѣ и Сапѣжанѣ, староста Тухоленскій, Валковискій, Кальваренскій, 206—7.
- Павелъ, подканцлеръ великаго княжества Литовскаго, 302, 303.
- Виленскій воевода, 144.
- Трокскій каштелянъ, 174, 183.
- Сапѣги**, 134, 141.
- Сапѣжинскій** Андрей, 25.
- Павелъ, 25.
- Сапѣжичъ** Петрухно, 5.
- Сарновскій** Самуилъ, 126.
- Сафановичовскіе**, 334.
- Сачковскій** Семень, 136.
- Сватковичъ** Богданъ, Волчаскій бояринъ, 30.
- Дешко, Волчаскій бояринъ, 30.
- Митько, Волчаскій бояринъ. 30.
- Свенторѣцкій** Вавринецъ, 152.
- Свидерскій** Адамъ, 136.
- Свинарскій** Игнатій, 190.
- Юрій-Станиславъ, 98.
- Свинко**, изъ Подкофа, Давидъ, Черниговскій стражникъ, 126.
- Свиридоновъ** Ивашко, Смоленскій бояринъ, 16.
- Свирскій** Станиславъ Александровичъ, князь, подсудокъ, 63.
- Явт-Казиміръ, подчашій и депутатъ Ковенскаго повѣта, 167.
- Свяносній** Михайло, панъ, 19.
- Свяцкій** Иванъ, 74.
- Себастыянъ, землянинъ Новгород. воеводства, 297, 298.
- Святковичъ** Михайло, панъ, 20.
- Святоша**, 21.
- Севастьяновичъ**, Липскій плебанъ, 39.
- Сегень** Антонъ, Браславскій подстолиъ, 141.
- Сековскій** Янъ, 136.
- Селецкій** Оздоръ, 19.
- Селивановъ** Андрей, человекъ, 14.
- Минята, человекъ, 14.
- Селява** Антоній Иосафатъ, Полоцкій зем. подсудокъ, 18, 88.
- Семашковичъ** Богданъ, 21.
- Василій, панъ, 19.
- Михайло, панъ, 21.
- Щасный, 21.
- Семеновичъ** Андрей, человекъ, 14.
- Опанастъ, священникъ Волотовской Николаевской церкви, 376.
- Тышко, бояринъ села Рыловичъ, 361.
- Юшко, бояринъ, 11.
- Семень**, священникъ Гомельской Николаевской церкви („попъ замковый Макольскій“), 374.
- Семетичъ**, князь, 16.
- Семрадскій** Францискъ, зем. намѣстникъ Новгородскаго воеводства, 276.
- Семплинскій**, панъ, 389, Маркелль, 391.
- Семуцкій** Леонъ, 136.
- Сендина** Станиславъ, 132.
- Сенкевичъ** Иосифъ, 221.
- Сенютичъ** Грвцко, 20.
- Сербиновичъ** Оедоръ, панъ, 19.
- Сесицкій** Янъ, товарищъ гусарской хоругви, 139.
- Сестренецъ** Матвѣй, господарскій дворянинъ, бояринъ, 16.
- Сигизмундъ** (Жигимонтъ), вел. князь Литов. 66.
- Сигизмундъ Августъ**, король Польскій и великій князь Литовскій, 25, 26, 27, 30, 31, 32, 33, 34, 36—7, 39, 52, 65, 66, 69, 157, 269, 279, 287, 289.
- Сигизмундъ I-й**, король Польскій и великій князь Литовскій, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 18, 22, 24, 86, 88, 117.
- Сигизмундъ III-й**, король Польскій и великій князь Литовскій 39, 48, 50, 52, 57, 61, 63, 64, 70, 71, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 117, 238, 239, 274—5, 298, 362.
- Сидоровичъ** Криштофъ, 127.

- Сидорович** Фравдиски-Ксаверій, актуальный и присяжный регентъ г. Вильны, 265, 271.
— Яковъ-Казиміръ, королевскій секретарь, писарь, 116, 257, Гродненскій войтовскій писарь, 258, 268.
- Сійловскій** Васько, 20.
- Симонович** Даниэль, Вилен. мѣщанинъ, 325.
— Казиміръ, 236.
— Стефанъ, 319.
— Янъ, Липскій радца, 39.
- Симонелевич** Казиміръ, 221.
- Сипа** Онуфрій, Вилен. радца, 268.
- Сипович** Константинъ-Янъ, Брагславскій городничій, 141.
- Снабинскій** Людовикъ, 100.
- Снарбекъ-Кельчевскій**, Фравдискъ, Познанскій стольникъ, 125,—6, на Кельчевичахъ, 132.
— на Кельчевичахъ Янъ, Познанскій стольниковичъ, 132.
- Снидеръ** Богуславъ-Казиміръ, 100,
— Василій, Пив. зем. писарь, 295.
- Скипоровъ**, 21.
- Скиргайло**, великій князь Литовскій, 66.
- Скирмонтъ** Криштофъ, Пив. град. судья, 290, 295.
- Скинерута** Колбась, 20.
- Скорульскій** Антонъ, крайчій, посолъ Ковенскаго повѣта, 164.
— Иосифъ, 383.
— Янъ, Ковенскій маршалковилъ, 125, 126, хоружій Вилен. воеводства, 131, 132.
- Скоцкій** Александръ, 132.
- Скудерничъ** Адамъ, Ковен. бурмистръ, 121.
- Слизень** Михайль, Кревскій староста, 172.
- Сломинскій** Янъ, секретарь Гайзненскаго архіеп. примаса, 216.
- Слотницкій** Василій, 136.
- Слушка** Александръ, воевода..., Гомельскій староста, 343.
— Доминикъ-Михайль, на Чашникахъ, Полоцкій воевода, староста Борисовскій, Антоновскій, Суражскій полковникъ, 122, 123.
- Слушка** Вилен. каштелянъ, польный гетманъ вел. княжества Латовскаго, 377.
- Смигельскій**, изъ Бявна, Николай-Казиміръ, Брагславскій конюшій, 142.
- Смильгевичъ** Семень, Биржанскій обыватель, 60.
- Смоленскій** Яцко, 20.
- Смыновскій** Кмита, 20.
— Михно, 19.
- Снѣжно** Александръ, 132.
- Собакинъ** Михайль, 288.
- Соболевскій** Антовій, 221.
- Сокальскій** Янъ, 79.
- Соколинскій** Василій, князь, 86—7.
— Солтанъ, князь, 86—7.
— Юрій, князь, 86—7.
— Янъ, королев. писарь, 79, 80.
- Соколовскій** Михайль, Словим. хоружій, 37.
— 319.
- Сонольскій** Андрей, князь, 19.
— Солтанъ, князь, 19.
— Юрій, князь, 19.
- Сологубъ**, Литовскій подскарбій, 181.
— Брестскій воевода, 230.
- Сонгинъ** Лавриашъ Мартиновичъ, землянинъ Ошмянскаго пов., 55.
- Сондецкій** Фравдискъ, 259.
- Сонко** Иосифъ, 221.
- Сопига** Ивашко, 6.
- Сорока** Григорій Федоровичъ, 61, 62.
- Сосонко** Матвѣй, 236.
- Сперскій** Михайль, 132.
- Ставецкій**, 21.
- Ставскій** Лука, хоружій, 190.
- Стадницкій**, 21.
- Сталевскій** Михайль, 235.
— Петръ-Богуславъ-Яковъ, 235.
- Станевичъ** Венедиктъ, 152.
— Касперъ Матвѣевичъ, 63.
— Михайль, 152.
— Щасный Матвѣевичъ, 63.
- Станель**, подданный господарскій, 24.

- Станилович Матей**, подданный господарский, 24.
— Янъ господарский подданный, стрѣлецъ Пунскаго двора, 24.
- Станиславъ Августъ**, король польскій, 34, 108, 238, 241, 244 251—2, 254—5, 259, 261, II-я 261, 263, 268.
- Станкевичъ Игнатій**, к. в., 235.
— Томко, 21, Оома, 236.
— Янъ, 142,
— Оома, 221.
- Стаховскій Григорій**, писарь, 303.
— Иванъ, 136.
— Николай, Виленскій подстароста, 60, 136.
— Янъ, 136.
- Стацевичъ**, 334.
- Шашневичъ Францискъ**, 221.
- Стейгвиль-Ляданскій Казиміръ Янъ**, 127.
- Стейнбергеръ Кристофъ**, 321.
- Стефановичова Анна**, Пастернакова, Исакова, 336.
- Стефановичъ Игнатій**, 236.
- Стефанъ Баторій**, король польскій, 39, 40, 44, 45, 48, 49, 50, 52, 53, 55, 56, 65, 70, 78, 117, 147, 148, 194.
- Стецевичъ Людовикъ**, 221.
— Станиславъ, королев. ревизоръ, 82.
- Столинскій Андрей**, Гродненскій президентъ, 257, Андрей-Францискъ, 258.
- Стопецъ Ѳедоръ**, челоѣкъ, 10, 14.
- Стравинскій Казиміръ**, Стародубовскій подкоморій, Витебскій подвоевода, 98, 190.
— Яршч-Максимиліанъ, Рогачевскій староста, 80.
- Стравинскіе**, 134.
- Стравинскій Мартинъ**, 194.
— Францисекъ, Стародуб. войскій, 134.
- Стралковскій Карлъ**, 392.
— Нпкодимъ, 235.
- Страшевичъ Оома**, судебный староста Стародубовскаго повѣта, 191, 192.
— судебный подстароста Упшт. пов., 195.
- Стрижевскій Автоній**, 221.
— Янъ, 221.
- Студеницкіе-Метковичи**, Полоцкіе путные бояре, 11.
- Стырнеръ Андрей**, Тильзитскій купецъ, 319.
- Судивой-Пронтицкій Янъ**, 132.
- Суморокъ**, 21.
- Супинскій Мартинъ**, ротм. Ошмян. пов., 7, 28, 26, стражникъ того же пов., 210, 212.
- Сургевичъ Стефанъ**, 394.
- Сурожъ Андрей**, 127, 132.
— Казиміръ, 132.
— Матвѣй, 132.
— Михайлъ, 221.
— Петръ, 132.
— Семенъ, 127,
— Янъ Казиміръ, Мстиславскій конюшій, 132.
- Суржъ Михайлъ**, 236.
- Суфчинскій Михайлъ**, Черскій каштелянъ, 216.
- Суходольскій Геліашъ—Жигмунтъ**, Мстиславскій чашникъ и подстароста, 3.
— Нпколай, 99.
- Сушинскій Павелъ**, Лапскій бурмистръ, 39.
- Сушицкій Николай Турчиновичъ**, скарбникъ Трокъ. воеводства, 187.
- Сыропятовичъ Ломанъ**, 20.
— Матіанъ, 20.
- Сѣкнеръ Ѳедоръ**, Ошмян. подстароста, 80.
- Сѣрницкій Устیانъ**, 20.
- Сяноженцкій Казиміръ**, ротмистръ Рѣчидкаго повѣта, 254.

Т.

- Таберъ Стефанъ**, 320.
- Талевичъ**, 8, 28.

- Талыть-Келпшъ Автоній**, 220, 235.
— Игнатій, 220, 235.

- Танаевскій** Александръ, намѣстникъ Мин. воеводства, 98.
- Тарасевичъ** Іосифъ, Сурвиличскій плебанъ, 393.
- Тарашевичъ** Казиміръ, 221, 235.
— Стефанъ, панъ, 124, 126, 132, 152.
- Таруса** Станиславъ, Перстунскій подлѣсничій, 48.
- Таць** Янъ, бояринъ села Носовицъ, 358.
- Тейзерскій** Юрій 235.
— Ѡаддей, 235.
- Тереховичъ** Василій Семеновичъ, господарскій дворянинъ, 31—33,
— Григорій Семеновичъ, господарскій дворянинъ, 31—33.
— Иванъ Семеновичъ, господарскій дворянинъ, 31—33.
— Ѡодоръ Семеновичъ, господарскій дворянинъ, 31—33.
- Тиминскій** Янъ-Карль, Велюнкскій подчашій, 125.
- Тимъ** Гендрихъ, 318.
- Тишковъ** Игнатъ, бояринъ села Рыловичъ, 362.
- Товейно** Юрій, 142.
- Товянскій**, мечникъ Вилен. воеводства, 152.
— Антошъ, 152.
— Игнатій, мечникъ Вилен. воеводства, 220, 235.
— Казиміръ, Вилен. мостовничій, 152, 158.
— Ѡаддей, Вилен. мечникъ, 218.
- Тойпинъ** Андрей, скартерникъ человекъ Пунскій, 24.
- Токаревскій** Янъ, 136.
- Толвинскій** Мартянъ, 235.
- Толоконскій-Пашкевичъ** Антошъ, 259.
- Толочко** Бартоломей, земенинъ Новгород. воеводства, 297, 298.
- Толпыка** Григорій, Кревскій мѣщанинъ, 77, 78.
— Ивашко, Кревскій мѣщанинъ, 77, 78.
- Толубей** Есько, человекъ с. Овдѣвичъ, 14.
— Ѡедько человекъ с. Овдѣвичъ, 14.
- Толоконскій** Вавринецъ-Петръ, Браславскій столъникъ, 141.
- Толчинъ** Карль, 392.
- Тольшевскій** Александръ, ротмистръ Новгород. воеводства, 204.
- Томачевичъ** Грицко, 20.
- Томашевичъ** Владиславъ-Казиміръ, 132.
— Войтехъ, крестьянинъ с. Шмерлянъ, 148.
— Криштофъ, крестьянинъ с. Шмерлинъ, 148.
— Петръ, крестьянинъ с. Шмерлинъ, 148.
— Шимукъ, крестьянинъ с. Шмерлинъ, 148.
— Ѡома Францискъ, Браславскій стражъ, 141.
- Тотвинскій** Матвѣй, 221.
- Траппъ** Антошъ, 259.
- Траталевичъ** Майзель, жидъ, 320.
- Третякъ** Казиміръ, генералъ-адъютантъ великой короной булавы, 259.
— Михаилъ, 235.
— Якубъ, 337, 340, 341.
- Тризна** Гедевонъ Михаилъ, королев. секретарь, 77.
— Мартинъ, референдаръ и писарь вел. кн. Литовскаго, 51, коадъюторъ Виленской епископіи, 59, 82, 90, 302, 303.
- Трохимовичъ** Андрей, Липскій лавникъ, 38.
- Трояновичъ** Іоакимъ, 319.
- Трусевичъ** Янъ, 221, 236.
- Трухновскій** Людовикъ Антошъ, Вилькомир. зем. регентъ, 220, 235.
- Тугановскій** Антошъ, ловчій Новгородскаго воеводства, 204.
— Игнатій, зем. писарь Новгород. воеводства, 276.
- Тулубей** Альхимъ, крестьянинъ, 11.
— Богданъ, крестьянинъ, 11.
— Демидъ, крестьянинъ, 10.
— Лукіанъ, крестьянинъ, 11.
- Тулъевичъ**, Вилен. радца, 321.
- Тумневичъ** Давидъ, Липскій радца, 39.
- Турчиновичъ** Езофъ Александровичъ, землянинъ Ошмян. пов., 61, 62.
— Насушь Александровичъ, землянинъ Ошмянскаго пов., 61, 62.
— Петръ, 20.
- Турчинскій** Іосифъ, 221, 236.

Тызенгаузъ Автоній, хоружій и посолъ г. Вильны 258.

— Венедиктъ, Шмельтынский староста, 157.

— Иеронимъ, Вилен. войскій, 185.

— Михаилъ, подкоморій Виленскаго воеводства, 152, Михаилъ-Янъ, 157, 171, 175, 184.

— Францискъ, Интурскій староста, 168, 171.

— Юрій, мечный вел. кн. Литов., 321.

— Интурскій староста, 152.

Тызенгаузы, 195.

Тылицій Венедиктъ Любичъ, 221.

Тышко Константинъ, коморникъ Браславскаго повѣта, 141.

Тышкевичъ Александръ, 99.

— Василевичъ, Гомельскій староста, 347.

— Евстафій (Остафей), Брестскій воевода, Каменецкій староста, 118.

— Павелъ, королев. дворянинъ, 76.

— державца Радунскій и Бѣлицкій, 25.

Тѣшко Тимохъ, бояринъ, 359

Укольскій, изъ Браславя, Матвѣй, 298.

Уловичъ Автоній, 236.

Уменскій Янъ, 98.

Умястовскій Михаилъ, подстолий и депутатъ Упитскій, 33.

— Оома, Ошмян. зем. судья, 264.

Урбановичъ Павелъ, Вилен. винникъ, 318.

Усановскій Николай, 132.

— Юрій, 132.

Усановскій-Долмать Франтишекъ, королевскій секретарь, 29.

Усовичъ Казиміръ, 221, 235.

Ушанъ-Куликовскій Михаилъ-Казиміръ, Черниговскій стольникъ, Пинскій городскій писарь, 135, 136.

— Юрій, 136.

Ушацкій Фѣдоръ, 136.

Фальчевская Варвара Фальковна, 29.

Фальчевскій Станиславъ, староста Пинскій, Кобринскій и Клецкій, 29.

Фарнь Мартянъ, винокуръ, 318.

Фашъ Янъ, Гомельскій бояринъ, 371, 372, 373.

Федель, Вилен. еврей, 319.

Фельнерзамбъ, полковникъ, 152, 158.

Фельтнерова, 319.

Фельтнеръ Янъ, 319, 322.

Филиповичъ Янъ-Иосифъ, крайчій Инфлянтскаго княжества и депутатъ Минскаго воеводства, 167.

Финевичъ Иосифъ, 221.

Фіалковскій, 394.

Фольгнадъ Эразмусъ, изъ Вроцлавя, 321.

Фонъ-Бисмаркъ, генераль-маіоръ, 164, 185.

Фронцевичъ Игнатій, Смоленскій земскій писарь, 185.

— Михаилъ, 56.

— Петръ, 221.

— Стефанъ, Упитскій крайчій, 5, 55, 89, 91, 139.

— Суражскій староста, 152.

— Смолен. зем. писарь, 175.

Фурсъ Гурия, Пин. зем. судья, 295.

Халецій Андрей, 376.

- **Василій**, 376.
- **Стефанъ**, Лвискій радца, 39.
- **Янъ**, королев. шамбелянъ, 254—5.
- **ьзъ Хальча**, Гедеонъ, Новосельскій староста, 324.
- 365, 366, 371, 373, 375.

Ханевичъ Стефанъ, Вилен. мѣщанинъ, красильщикъ, 336.

Харитоновичъ Иванъ, Новгородскій хоружій, 36.

Харновичъ Дорошко, Полоц. пут. бояринъ, 11.

- **Есько**, Полоц. путный бояринъ, 11.
- **Ивашко**, Полоц. путный бояринъ, 11.
- **Исай**, бояринъ села Кузьмичъ, 348.
- **Павель**, бояринъ сельца Дятловичъ, 356, 361.

Харлинская Гавна, княжна Козечанка, Симонова, ротмистрова, землянка Новгородскаго воеводства, 290, 291, 292, 294, 295, 340.

Харлинскій Симонъ Миколаевичъ, ротмистръ, землянинъ Новгородскаго воеводства, 290, 291—5.

Хацновичъ Кондратъ, бояринъ с. Носовичъ, 358.

- **Никифоръ** („Ничипоръ“), бояринъ села Носовичъ, 358.

Хвалеткевичъ Левъ, 20.

Хелховскій Александръ, 104, 279.

- **Викторъ-Юсефъ**, п. з. великаго кн. Литовскаго, 204.
- **Игнацій**, 204.
- **Криштофъ**, 341.

Хялимонъ, священникъ („попъ“) Кошелевской Мпхайловской церкви, 369.

Хлусовичъ, изъ Хлусова, Михаилъ, подкоморій Волковыскаго пов., 187—8.

Хиара Адамъ, подчашій Минскаго воеводства, 206, 207.

Хмаринскій Александръ, Вилен. бурмистръ, 268.

Хмильевскій Антовій, 221, 235.

- **Казиміръ**, Брестскій подчашій, 132.
- **Михаилъ - Казиміръ**, 126, Ивлянскій стражникъ, 132.
- **Юрій**, 235.
- **Янъ**, стаповничій Виленскаго воеводства, 152, 158.
- **Янъ**, будовничій Новгородскаго воеводства, 204.
- **Юрій**, 235.

Хмильницкій Николай, 142.

Ховинскій Янъ, князь бискупъ Плоцкій, канцлеръ Короны Польской, 8.

Ходевичъ Стецко, 280—3.

Ходеневичъ Михаилъ, 335.

Ходневичъ Иеронимъ („Еронимъ“) Александровичъ, панъ Троцкій, Жомойт. староста, державца Плотельскій и Тельшевскій, 69.

- **Людовикъ**, коморникъ великаго кн. Литовскаго, 206.

- **Янъ** Иеронимовичъ, Жомойтскій староста, земскій маршалокъ вел. кн. Литовскаго, администраторъ и гетманъ Лифляндской земли, державца Плотельскій и Тельшевскій, 34—5.

Ходновскій Криштофъ, 127.

Ходоровичъ Петръ, думный бояринъ Слонимскаго пов., 36—7.

Ходьно Антоній, Вилен. мѣщанинъ, 380.

Холевичъ Николай-Юсефъ, Оршанскій городскій намѣстникъ, 144.

Холоневскій Андрей, 20.

Холуневскій Гаврило, панъ, 19.

Хомиръ Иванъ, бояринъ, 375.

- **Нечай**, бояринъ, 375.

Хомяковичъ Иванъ, панъ, 19.

- Хононовичъ** Петько, бояринъ села Слободы, 362.
- Хотиевичъ** Иеронимъ („Геронимъ“) Александровичъ, панъ Троцкій, староста Жомойтскій, державца Плотельскій и Тельшевскій, 341—3.
- Хотольскій** см. *Шапка-Хотольскій*.
- Храновскій** Стефанъ-Стефановичъ, зем. подсудокъ Пин. повѣта, 136.
- изъ Хранова, Янъ-Михаилъ, чашникъ Лидскаго пов., 126, 132.
- Храповицкій** Антоній, Смолен. подкоморій, 196.
- Иосифъ, ротмистръ, 98, 190.
- Хребтовичовна** Настасья, дочь Ивана Хребтовича, жена Василя Чаплича, 87.
- Хребтовичъ** Адамъ, Новгород. подкоморій, 290.
- Богданъ, панъ, 21, 87.
- Иванъ, 86.
- Хребтовичъ-Литаворъ** Іоакимъ, графъ на Щорсахъ, Зембинѣ и Вишневѣ, подканцлеръ вел. кн. Литовскаго, староста Оршанскій, Жосленскій и проч. 35, 112, 248, 255.
- Мартинъ, господарскій ловчій и дворный конюшій, намѣстникъ Жмудскій, 6.
- Хрщановичъ** Францискъ, 221, 236.
- Юрій, 221.
- Хропачъ** Иванъ, Кревскій мѣщанинъ, 77, 78.
- Хрщановичъ**, панъ, 359, 361.
- Хупковъ**, 87.

III.

- Цатычъ** Романъ, 19.
- Семень, 19.
- Цехановецкій** Криштофъ, Метислав. зем. судья, 303.
- Цехановичъ** Геронимъ, Пинскій подкоморичъ, 135.
- Цибульскій** Янъ, 127.
- Цивинскій** Михаилъ, 221.
- Цидинъ** Антоній, 235.
- Цилевичъ** Яковъ, 142.
- Цинаній** Варооломей, королев. секретарь, Вилен. бурмистръ, 318.
- Цукернагель** Юрій, капитанъ, 321.
- Цюндевицкій** Казимиръ, 126—7.
- Константинъ, 127.
- Михаилъ, 127.

Ч.

- Чаплицова** Настасья, дочь Ивана Хребтовича, жена Василя Чаплича, 87.
- Чаплиць** Василий, панъ, 19, 87.
- Дадіанъ, панъ, 19.
- Петръ, панъ, 19.
- Самуилъ, 98.
- Францишекъ, панъ, 18, 88.
- Янъ, 98.
- Чариковскій** Заньбо, 20.
- Чарковскій** Микита, 20.
- Чарторыскіе**, князя, 192.
- Чар торыскій**, Александръ, князь, рус. воевода 216
- Мпхайлъ, князь на Клеванѣ и Жудковѣ староста Лудскій, Гомельскій, Юрбурекій Усвятскій, Подусвятскій и проч. 44, 45 48, 49, 52, 111, 245—6, 298, 343.
- Фридрихъ-Михаилъ, князь, великій Литовскій канцлеръ, 216.
- Червѣкъ** Федоръ, завѣдовца Полоцкой экономіи, 238, 241.
- Чернаскій** Игнатій, 221, 235.
- Черневскій** Александръ, Вилен. подстолий, 320.

Черневскій Яковъ, павъ, 133. †
— Янъ, 221, 236.
Черницкій Антоній, Брестскій скарбникъ, 624.
Четвертынская Оедка, княжна, 87.
Четвертынскій Андрей, князь, 19, 86—7.
— Василій Оедоровачъ, князь, 19, 86—7.
Чехановичъ Михаилъ, подкоморій Пин. пов., 136.
— Оедоръ, князь, 21, 86—7.
Чеховичъ. См. *Дяховицкій-Чеховичъ*.
Чеховичъ Андрей, землянинъ Опшмян. пов., 61, 62.
Чечоть Оаддей, зем. регентъ Новгородскаго воеводства, 38.
Чивель Стефанъ, 132.
Чинъ Богданъ, землянинъ Опшмян. пов., 61, 62.
— Владиславъ, 127, 136.

Чинъ Криштофъ, земскій судья изъ Виленскаго воеводства, 132, 152.
— изъ Воронной, Францискъ, крайчій Виленскаго воеводства, 217, директоръ антеконвокаційнаго Вилен. сеймика, 220.
— Францискъ, крайчій и директоръ антеконвокаційнаго Вилен. сеймика, 235.
— Янъ, 218.
— Ярошъ, 132.
— Вилен. грод. судья, 152.
Чиминскій Іосифъ, 152.
Чорторыскій Оедоръ Михайловичъ, князь, староста Луцкій, 19.
Чуватовъ, 21.

III

Шадурскій Самуилъ, Инфлянтскій стольникъ, 125—6,
Шалисъ Иванъ, „человѣкъ“—подданный, 10.
Шандурскій Александръ, 335.
Шантырь Грегорій Богдановичъ, 295.
— Давилъ, Инфлянтскій войскій, 123.
Шапка-Хотольскій Григорій, 98.
— Казиміръ, Витебскій войскій, 98.
— Михаилъ, 98.
— Станиславъ, Витеб. ротмистръ, 98.
Шалуневичъ Михаилъ, 392.
Шарида Левъ, бояринъ села Вага, въ Гомельскомъ староствѣ, 361.
Шаропичи, Чечерскіе бояре въ Гомельскомъ староствѣ, 371.
Швейковскій Касперъ-Янъ, 98.
Швогиръ-Летецкій Василій, 190.
Швыковскій Касперъ, 190.
— Стефанъ-Николай, Виленскій грод. судья, Овискій староста, 126.
Шевель Юрій, Вилен. мѣщанинъ, 318.
Шельбовскій Богущъ, 20.

Шельбовскій Иванко, 20.
Шембень Францискъ, Инфлянтскій воевода, 216,
Шеметь, Дерптскій подкоморій, 321.
Шенко Ивашко, человекъ, 14.
— Лукашъ, человекъ, 14.
— Степанъ, человекъ, 14.
Шептицкій Іеронимъ, Полоцкій епископъ, 216.
Шереметевъ Василій Петровичъ, бояринъ, Московскій воевода, 95, 96.
Шеризъ, королевецкій купецъ, 389, Іоганъ-Яковъ, 395.
Шиковскій Николай, 127.
Шиншинъ-Струнскій Казиміръ, 127.
Шиловичъ Максимъ, бояринъ, 288.
Шимановичъ Александръ, Ковен. бурмистръ, 121.
Шимковскій Николай, 132.
Ширма Петръ, коморникъ Пин. пов., 136.
— Францискъ, Пинскій подсудокъ, 134, 136.
Шитигъ-Залѣскій, Вилен. бурмистръ, 319.
Шишло Іосифъ, 221, 235.
Шиленскій Янъ Шамковичъ, Лидскій подстароста, 99.

Шлягеманъ Янъ, 322.
Шляновичъ Андрей, челоуѣкъ, 24.
Шмалинскій, 319.
Шмаль Семенъ, 321.
Шмаусъ Павелъ, изъ Юрборка, 321.
Шнунъ-Шотъ Валеріанъ, 321.
Шолуха Андрей Богдановичъ, Кричевскій державца, 30.
Шоповскій Ілья, 127.
Шостанъ Автоній, 235.
— Доминикъ Радивиловичъ, 221, 235.
— Іосифъ Радивиловичъ, 221.
— Михайлъ Радивиловичъ, 126.
— Петръ Радивиловичъ, 221, 235.
— Францъ Радивиловичъ, 221, 235,
— 284.
Шостовскій Романъ, Вилен. будовничій, 199.

Шпаковскій Стефанъ, 320.
Шперковичъ, королев. секретарь, Виленскій бур-
мистръ, 319.
Шпириа Автоній, крайчій Вилен. воеводства, 218.
Шпирковичъ Софронъ, 221.
Шредеръ Янъ, Вилен. почтовый писарь, 320.
Шрейдеръ Петръ, Вилен. позументщикъ, 319.
Штрункъ Янъ, 320.
Штокъ Янъ-Казиміръ, 142.
Шубертъ Феликсъ, Литов. метрикантъ, 35.
Шуйскій Александръ, Брестскій войскій, 91.
Шуманскій Андрей, Кременецкій земскій судьячъ,
132.
Шумскій Михайлъ-Рафаилъ, Виленскій подстоіх
и подстароста, 126.
Шухель Касперъ, конвисарь, 384.

III.

Шенсновичъ Захарія, 132.
Шигъ, чашникъ вел. кн. Литовскаго, 175.
Щуна Михайлъ, тивунъ, Трок. зем. писарь, 132.
— въ Щучинѣ и Радинѣ, Станиславъ-Ан-
тонъ, 138.

Щуна Юрій, Вилен. мѣщанинъ, котельникъ, 385
Щуновскій Казиміръ, 141.
Щурокъ Самуилъ, 321.
Щурковскій Игнатій, Мстиславскій скарбникъ,
221.

Э.

Эйвильдъ Янъ, 221, Эйвильдъ—235.
Эйдзятровичъ Янъ, Литовскій скарбовый писарь, 4.
Эйнаровичъ Мартинъ, крестьянинъ Мерецкой дер-
жавы, 146.

Эйсимонтъ Петръ-Казиміръ, 98.
Эпимахи, 197.
Этвиль Вареоломей, 133,

Ю.

Юдицкій Валеріанъ-Станиславъ, Вилен. архидіа-
конъ, писарь вел. кн. Литовскаго, 75.
Юрага Юрій, 285.
Юрайтыс Лука, крестьянинъ села Шадонъ,
148.
Юревичъ Матвѣй, 221,

Юревичъ Павелъ-Янъ, земскій маршалокъ, Горо-
денскій староста, 6.
— Семенъ, 221.
— Янушъ, Трокскій воевода, князь Гольшан-
скій, 69.
— Янъ, 280.

Юселевич Яковъ, крестьянинъ села Шмерлянъ,
148.

Юхновичъ Петръ, 391, 392.

— Станиславъ, 391.

Юшинскій Казиміръ, Оттоманскій мурза, пору-

чикъ передней стражи войскъ великаго
княжества Литовскаго, 108.

Юшкевичъ Василій, 139.

Юшновичъ Грыцко, 20.

Я

Яблоновскій Антоній, Познанскій воевода, 216.

— Янъ, Брацлавскій воевода, 216.

Ягвилевичъ Янъ, 127.

Ягеловичъ Францишекъ, Венденскій стольникъ,
125.

Яновицкій Иванъ, 21.

— Ивашко, 21.

— Игнатій, мостовничій и ротмистръ Ор-
шанскаго пов., 199.

Янубовичъ Михно, 20.

— Мойзешъ, Клейпедскій еврей, 303, 321, 322.

Якубовскій Юсифъ, 236.

Яловицкій Гнѣвошъ, 20.

Янневичъ Андрей, 28.

— Юрій, 132.

Янковскій Михаилъ, 100.

Яновичъ Войтехъ, землянинъ Опшян. пов., 61.

— Николай (Миколай), землянинъ Опшян-
скаго пов., 61, 62.

— Якимъ, человекъ Гаенской волости, въ
Минскомъ уѣздѣ, 8.

Янушкевичъ Антоній, 221, 235.

— Варломеѣй, 235.

— Юсифъ, Брест. подчашій, 218.

Янушкевичъ Мартинъ, 221, 235.

Янциковскій Станиславъ, 235.

Янчинскій Андриясъ, 20.

— Грыцко, 21.

Янушевскій Оома-Станиславъ, 126.

Янъ Казиміръ, король Польскій, 39, 50, 52, 93,
101—3, 146, 147, 195, 232.

Янъ III-й, король Польскій, 39, 50, 51, 52, 83,
109, 112—5, 117, 121, 124, 147.

Янчевскій Семень, 392.

Ярдецкій Василей, 20.

Яроховскій Михаилъ, 127.

Ярошевичъ, изъ Брест. воеводства, 298.

Ярошкевичъ Яковъ, 391.

Ясенецкій-Война Александръ, Витебскій гродскій
судья, 97.

Ясенецкій Лазаръ, 20.

Ясенскій Игнатій, Лид. подстоличъ, 218.

Ясперсъ Яковъ-Станиславъ, Вилен. мечникъ, 136.

Ятовтовичъ Щасный, землянинъ Опшянскаго по-
вѣта, 61, 62.

Яхимовичъ, Вилен. бурмистръ, 381, 396.

Яцины, паны, 18.

Яцновичи, земляне, 285.

Яцунскій Стефанъ, 221, 235.

Ю

Юедна, княжна (Четвертынская), 87.

Юедоровичъ Василій, 334.

Юедоровичъ Омелянъ, пуг. бояр. Полоц. воев., 70

— Янъ, 142.

II.

УКАЗАТЕЛЬ

ГЕОГРАФИЧЕСКИХЪ НАЗВАНІЙ.

А.

Августовъ, городъ, 46.	Амбросовскіе могильники, урочище, 12.
Азарина служба (уволока), 14.	Амбросовскіе курганы, урочище Витеб. повѣта, 12.
Альнинина нива, урочище, 301.	Антоколь, предмѣстье г. Вильны, 237.
Амбары, часть большой улицы въ г. Вильнѣ, между Андреевскою улицею и Николаевскимъ соборомъ, 333.	Антоновичи, село Гомельскаго староства, 351, Антоновская граница, 357.
Амбросовичи, село въ Витебскомъ повѣтѣ, 10, 11, 12, 13, надъ оз. Будовестомъ, 14, 15.	Апеище, урочище, 300.
	Астрахань, городъ, 97.

Б.

Бабавинъ мохъ, урочище, 301.	Балтыще, им., 197.
Бабина сосна, урочище, 300.	Бараво, им. въ Опшмян. повѣтѣ, надъ р. Дуд ою, 62.
Бабница, урочище, 302.	Бараницінъ мохъ, урочище, 301.
Бадянинъ, село на границѣ Усвятскаго староства, 299.	Баранъ дубъ, урочище, 299.
Баншты, им., 160, 163.	Барсуки, урочище, 300.

- Бастынь**, имѣніе, 296.
Басупа, рѣка, 114, 115.
Бацуны, село Гомельскаго староства, 366.
Бдень, озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 393.
Бебрь, рѣка. См. *Бобръ*.
Бердичевъ, им., 160, 163.
Березина, рѣка, 27.
Березиницъ, урочище, 297.
Березница, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 369, 370.
Березовое болото, урочище, 300, 360.
Березовый мохъ, урочище, 11, Амбросовскій—12
Березскій уголь, урочище им. Детелевичъ, 296.
Березцы, село въ Гомельскомъ староствѣ, 348.
Берестанъ, островъ - урочище села Уваровичъ, 371.
Берестейское воеводство, 28, 147, Брестское—298.
Бересцы, село въ Гомельскомъ староствѣ, 346.
Бернардинская улица въ г. Гроднѣ, 257.
Бесеть, рѣка въ Гомельскомъ староствѣ, 372.
Бигушки, мѣстечко въ Вилькомирскомъ повѣтѣ, 251—2.
Биклоша, сельцо въ Витеб. пов., 12.
Биклошное урочище, 12.
Биржи, городъ, 56, 57, 58, Биржа, 143.
Битая стѣна, урочище 300.
Бнинъ, им. 142.
Бобинино, озеро, 364.
Бобиницъ езь, урочище, 364.
Бобовичи, Московское село, пограничное съ Тростынемъ—селомъ Гомельскаго староства, 347, 355, 362, 364, 369.
Бобово Болото, урочище, 358—9.
Бобра, рѣка, портовая 40, 44, чр. Перстунскую пуцу, 45, 46—8, 53.
Бобровъ, ручей, 300.
Бовки, им. въ Оршан. пов., 175.
Богданова нива, урочище, 300.
Богушевичи, боярское село, 280, 282.
Богушевскій присудъ, округъ, 27.
Большій ручей, 301.
Боровъ, им., 132.
Борсуковый ручай, на границѣ Усвягскаго староства, 299.
Бортный лѣсъ, урочище, 354.
Борцово, им., 302.
Бостынь („Бостынцы“), село въ Новгородскомъ повѣтѣ, 293, 297, 340.
Боховъ ручей, 302.
Боянскій ручей, на границѣ села Кошелева, въ Гомельскомъ староствѣ, 369.
Браничовская каменца въ г. Вильнѣ, на Амбарахъ, 333—5.
Бразначій ручей, 300, Бразгучій ручей, 302.
Бранковъ мохъ, урочище, 367.
Браславская экономія, 158.
Браславскій повѣтъ, 140, 141, 195.
Браславъ, городъ, 140, 141, 298.
Братище камень, урочище, 12.
Брезгунъ, ручей, 12.
Брестское воеводство. См. *Берестейское*.
Бреховъ, имѣніе, 87.
Бродники, село въ Новгород. пов., 297.
Бронола, рѣка, выходитъ изъ Евьевскаго озера, 32—3.
Бронольскій господарскій дворъ, 32—3.
Бронольскій—заявокъ, прудъ, 32.
Бронное озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 344 375.
Брукутиши, урочище, 285.
Брусилловъ, им., 98, Брусіоловъ, 190.
Брынъ гора, урочище, 300.
Бубны, урочище, 300.
Бубровницкая граница, 342.
Будовестица, рѣчка, 12.
Будовесто, озеро въ Витебскомъ пов., 10, 12, 14.
Бунъ, рѣка въ Гомельскомъ староствѣ, 363—4.
Бульчановская пустошная земля села Новоселокъ, 373.
Бушмановская земля, въ селѣ Лагуновичахъ, Гомельскаго староства, принадлежащая къ Гомельской Троицкой церкви, 352.

Буякъ, урочище им. Дятелевичъ, 297.
Быговъ, им. въ Ошмян. пов., 62.
Бынова пристань, на границѣ Усвятскаго староства, 299.
Бынь, урочище въ Новгород. пов., 293.
Быстрейскій мохъ, великій, урочище, 11, великій, 13.
Быховъ, им., 206—7, 252, 254.
Быстреевичи, село въ Витеб. пов., 11, 13.
Бѣганово, им., 140—1.
Бѣла, городъ въ Смолен. воеводствѣ, 94, 143.
Бѣлавищина, пустошизна села Морозовичъ, 367.
Бѣлая Россія (Бѣлорусія), 149.
Бѣлая горна, урочище на границѣ им. Дятелевичъ, 297.
Бѣлизлиница, рѣчка въ Гомельск. староствѣ, 370.

Бѣлинъ, озерко въ Гомельск. староствѣ, 356, 362.
Бѣлинный боронъ, урочище, 351.
Бѣлица, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 364, 370.
Бѣлицная дорога, 342.
— граница, 370.
Бѣлое болото, урочище въ Новгород. пов., 290, 293.
Бѣликовичовскій домъ въ г. Вильнѣ, на митрополитан. коридикѣ, 323—4.
Бѣлый дубъ, урочище, 300.
Бѣлый мохъ, урочище въ Витеб. пов., 11, 13.
Бѣлый высокій мошонъ, урочище, 12, Бѣлый мошонъ, 301.
Бѣшенковичи, село въ Витеб. пов., 11.

В.

Вага, боярское село въ Гомельскомъ староствѣ, близъ Московской границы. 360.
— рѣчка, въ Гомельскомъ староствѣ, 360.
Вагановъ, им., 39.
Вайнацишны или Вана, им. въ Виден. воеводствѣ, 104.
Вана, имѣніе въ Виденскомъ воеводствѣ. См. *Вайнацишки*.
Валюжинскій грунтъ, 3.
Варшава, городъ, 21, 23, 29, 48, 49, 50, 54, 59, 62, 63, 70, 74, 76, 81, 88, 92, 102, 103, 104, 105, 109, 110, 111, 114, 116, 117, 120, 124, 138, 143, 157, 178, 193, 195, 199, 206, 207, 210, 212, 213, 215, 216, 217, 218, 241, 245, 246, 248, 251—2, 254, 255, 261, 264, 267, 271, 273, 302.
Варшавскій монастырь (конвентъ) кармелитовъ босыхъ, 175, 186.
Василевщина, пустошная земля села Волковичъ, 363.
Василишка, рѣка, 286.

Василишки, господарскій дворъ, 279, 280, и городъ, 282—9.
Василишская волость, 282.
Васочень мохъ, урочище, 300.
Ватажниковое заслице, урочище, 13.
Везовый пенъ, урочище, 342.
Велена, городъ въ Жомойтскомъ княжествѣ, 130, 131.
Велеса, рѣка, 300.
Велижское („Велиское“) староство, 299.
Великая улица въ г. Вильнѣ, 234.
Великіе мхи, урочище, 13.
Великій алясъ, урочище, 300.
Великій дубъ, урочище, 13, 299.
Великій камень, рубежный, урочище, 12, 299.
— **мохъ**, урочище, 299, 300, 302.
Великій пенъ, урочище, 342.
Великій ровъ, урочище, 14.
Велиное Княжество Литовское, попись въ немъ земли Волянской—18.
Величь, городъ, 302.

- Веляховъ**, болото на границѣ села Головинцовъ, 350.
- Веретея**, урочище, 11.
- Верки**, подвиленское имѣніе, надъ р. Вилією, вилен. епископовъ, 146.
- Верховье**, село на границѣ Усвятскаго староства, 299, 302.
- Вешній станъ**, урочище, въ Новгород. пов., 291, 293.
- Вигуновщина**, урочище, 280.
- Виленская академія** (іезуитская), 197, 232, 233.
- Свято-Янская іезуитская аптека, 207.
 - брама, 196, Острая 234, 321.
 - „великая дорога“, 282, 285.
 - Аяцкевичовская каменница, на Рудницкой улицѣ, 234.
 - Богдановская каменница, въ Рыбномъ концѣ, 234.
 - Сергѣевичовская каменница, 234.
 - Капитула, 231.
 - Каплица св. Казимира (при кафедральномъ костелѣ св. Станислава), 157.
 - церковь, «русская», Воскресенія Христова, 89.
 - Кузьмо-Демьянская церковь, 5.
 - Покровская церковь, 324.
- Виленскій** «великій гостинецъ», 284.
- гостинный домъ, 393.
 - замокъ, 124, 125.
 - Конскій заулочъ, 234.
 - Рыбный конецъ, 234.
 - іезуитскій коллегіумъ, при свято-Янскомъ костелѣ, 206—7.
 - костелъ Казиміровскій (іезуитскій), на Рынкѣ, 234.
 - костелъ св. Креста, 234.
 - костелъ піарскій, 233.
 - костелъ кафедральный св. Станислава, 186, „костелъ головный светого Станислава у Вильни“ 376.
 - костелъ св. Яна, 206—7.

- Виленскій жен. бенедиктинскій монастырь**, у Виленской брамы, при костелѣ св. Екатерины), 195.
- бернардинскій женскій свято-Михайловскій монастырь, 233.
 - Доминиканскій монастырь при костелѣ Святаго Духа, 247—8.
 - Георгіевскій кармелитскій монастырь, 184.
 - Свято-Духовскій (православный) монаст., 31—33, братство при немъ—334, 336, 393.
 - іезуитскій новиціатъ, 6.
 - сборъ Евангелическій, 233.
- Виленское воеводство**, 33, 104, 108, 109, 115, 123, 125, 126, 127, 128, 129, 131, 132, 133, 151, 152, 153, 157—9, 166, 168, 169, 170, 177, 178, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 191, 192, 195, 212, 213, 216, 217, 219, 220, 221, 224, 232, 235, 236, 244—5, 251, 253—4, 256, 258, 259, 261, 265, 268, 270—4, 298, 343.
- городничество, 234.
 - епископство, 230.
- Вилія**, рѣка, 234, 235, портовая—272.
- Вилькомирскій повѣтъ**, 139, 173, 186, 246, 251—2, 266, 268, 273.
- Вилькомиръ**, городъ, 115.
- Вильна, Вильня**, городъ, 4, 8, 15, 16, 23—8, 31—3, 57—8, 60, 65, 69—70, 79, 80, 82, 84, 85, 87, Рыбный конецъ его 88—92, 104, 108, 115—9, 123—6, 131, 152, 157, 164, 166—8, 170, 178, 184—6, 194, 197, 198, 201—2, 208—7, 219—20, 233—4, 237, „Вильня“ 240, 242, 247—8, 259—60, 263, 265, 267—8, 270—71, 273—4, 280, („до Вильни“) 285, („Вильня“) 289, 323—4, 376—7.
- Вильна**, село имѣнія Гейранъ, въ Жмудскомъ княжествѣ, 158.
- Вилюниши**, господарское село Брожольскаго двора, близь озера Евья, 32—3.

Витебскіе замки, 94, 95, вышній—96, 189—90.
Витебскій повѣтъ, 10—4.
Витебское воеводство, 9, 93—94, 98, 189—90, 244.
Витебскъ, городъ, 9, 17, 94—5, 97, 137—8, 189, 190, 302, 379.
Вичина, село въ Новгород. пов., 297, 340.
Вишневецъ, им., 133, 139.
Вишнево, им., 35, 248, 255.
Внуковъ, озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 374.
Внуовщина, земля села Новоселокъ, 373.
Вобовичи, село въ Гомельскомъ староствѣ, 363.
Вобча, рѣчка, 301.
Войнино, село въ Полоцк. пов., 13.
Волатовки, урочище на границѣ Усвятскаго староства, 299.
Волгая, рѣчка, 299.
Воленна, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 357.
Волесницы, гѣсть, 369.
Волнова пустошь въ г. Смоленскѣ, за р. Днѣпромъ, 16.
Волновино селище, урочище, 370.
Волновичи, село Гомельскаго староства, 363, Волковыцкое 369, 371, 372, 374.
Волковыскій повѣтъ, 187—8.
Волковицкая дорога, 365.
Волновщина, им. въ Ошмянскомъ пов., 62.
Волница, рѣчка, 302.
Володуво, имѣніе въ Ошмянскомъ повѣтѣ, 62.
Волозовичи, боярское село Гомельскаго староства, 375.
Волосиное купелище, урочище въ Витебскомъ повѣтѣ, 12.
Волосовщина, пустощина села Даниловичт, 371.
Волотово, село въ Гомельскомъ староствѣ, 375, 376.
Волотовская Николаевская („Микольская“) церковь, въ Гомельскомъ староствѣ, при селѣ Новоселкахъ; ей принадлежатъ пахатной земли на пять бочекъ и сѣножатей на шесть возовъ 373, въ селѣ Старомъ Селѣ, че-

ловкѣъ попа Волотовскаго Яковъ Тишковичъ, пашни бочокъ пять, сѣножатей возъ десять, то держитъ здавна на тую церковь Светаго Николы“, 375, ей принадлежатъ въ селѣ Волотовѣ земля Токарево и Комсианъ—376.
Волочинскій мохъ, урочище, 301.
Волужинщина, пустощизна села Уваровичъ, 369.
Вольнія, область, 86.
Волынка, рѣчка, 300.
Волынская земля, 18, 19, 21.
Волька, село въ Новгород. пов., 290—4.
Вормолець, ручей, 11, 13.
Воронная, им., 217.
Воровина града, урочище, 300.
Воронча, им., 203.
Воронъ, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 351.
Воротная, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 357, 359.
Восовская земля села Утья, 357.
Вроцлавъ, городъ, 321.
Въевье, господарское село. См. *Евье*.
Выгаръ, урочище, 299.
Выдрицкій лугъ, урочище на границѣ села Лагуновичъ, 352.
Выковъ, урочище, 359.
Вылевъ, село, 346.
Выкиднй ручей, 302.
Высокая града, урочище, 300.
Высокій борокъ, урочище, 300.
Высокій островъ, урочище на границѣ села Лагуновичъ, 352.
Высокое Литовское, им., 254.
Вышково, болото въ Гомельскомъ староствѣ, 346.
Вышнее озеро, въ Гомельскомъ староствѣ, 375.
Вышній островъ, урочище имѣнія Дятелевичъ, 296—7.
Вышновна, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 351.
Вяды, им., 302.
Вязинъ, им. Вилев. бенедиктинскъ, въ Минскомъ воеводствѣ, 195.

Вязичненская церковь (въ им. Вязичѣ, Смоленскаго воеводства), грамоты Смолен. епископовъ Мисаила и Юсифа объ ея сооруженіи и правахъ, 17.

Вязично, им. въ Смолен. воеодствѣ, 17.
Вязица, сельцо въ Витебскомъ пов., 12.
Вязникъ, ручей, 12.

П.

Гавья, имѣніе въ Опшмянскомъ повѣтѣ, надъ р. Гавьею, 62.

— рѣка, въ Опшян. пов., 62.

Гаенская волость, въ Минскомъ уѣздѣ, 8.

Гаенскій присудъ (округъ) въ Минск. уѣздѣ, 8.

Гайно, им. въ Минскомъ уѣздѣ, 8.

Гелашово, Любовицкое село, 378.

Галинь, им. Вилен. бенедиктинокъ, въ Виленскомъ воеодствѣ, 195.

Галицкая земля, 213.

Галья болота, урочище въ Новгородскомъ пов., 291, 292.

Галя, имѣніе въ Полоцкомъ воеодствѣ, 149—50.

Гара, болото-урочище, 302.

Гараваха, нива-урочище, 300.

Гарловская земля, въ сельцѣ Дятловичахъ, 356.

Гастовича, рѣчка, 301.

Гастуль, островъ-урочище, 301.

Гатиская потянь, урочище на границѣ имѣнія Дятелевичъ, 297.

Гатище, болото въ Гомельскомъ староствѣ, 375.

Гатище островъ, урочище им. Дятелевичъ, 297.

Гатольская стѣна, урочище, 300.

Гвоздовская пустошизна села Кошелева, 368.

Гданскъ, городъ, 233, 321.

Гедройтскій гостинець, въ Виленскомъ воеодствѣ, 115.

Гелешово, Любовицкое село, 378.

Геранойнскій господарскій замокъ, 61, Герановой, Гаштольдское имѣніе, 62.

Гераноны, мѣстечко въ вел. кн. Литовскомъ, надъ рѣкою Вилією, 271—4.

Гейраны, им. въ Жмудскомъ княжествѣ, 158.

Герновичовская каменница въ г. Вильвѣ, на Конскомъ заулкѣ, 185.

Гинцовшизна, урочище, 280.

Глазининская земля села Ваги, 361.

Глей, урочище, 355.

Глина, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 369.

Глиноватый ручей, 300—2.

Глодова, (рѣчка?), 345.

Глубокій лѣсъ, урочище, 371.

Глухая ель, урочище, 300.

Глушець, озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 355, 356, 362.

— рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 367.

Глушица, рѣка, 291—3, 355.

Глуще, озеро, 355.

Гнѣвекій лугъ, урочище въ Гомельскомъ староствѣ, 347.

Говеновичи, господар. село, 280—3.

Годомычи, имѣніе, 87.

Голено, им. въ Оршанскомъ пов., 175.

Голковшизна, им., 60.

Головинцы, село Гомельскаго староства, 349, Головинская граница, 353.

Головкинъ, графъ, 150.

Головчинская земля села Утья, 357.

Голое болото, 351—2.

Гомелишки, урочище, 287.

Гомель, Гомельское мѣсто, городъ, 343, 360—1, 363, 376.

Гомельская волость, 343—5, 362, 366, 368—72, 374—7.

— Николаевская церковь,—при селѣ Добрушѣ, въ Гомельскомъ староствѣ, „попѣ *Николь-*

ский Гомельский держитъ землю къ той же церкви Шашаптуровскую — на бочки двѣ, сѣножатеи возовъ петнадцать 345, въ селѣ Утьѣ „попъ Гомельскій Микольскій Семеновъ держитъ здавна къ той церкви землю Пехоцкую“ — на двѣ бочки, сѣножатеи возовъ три, 357, при селѣ Старомъ Селѣ ей принадлежатъ земля Колбасовщина 374.

Гомельская Пречистенская церковь („попъ Пречистенскій“), ей принадлежатъ земля Халимовщина въ селѣ Слободкѣ, Гомельскаго староства, 363.

— Спасская церковь, — въ селѣ Дятловичахъ „человѣкъ попа Гомельскаго *Спасскаго*, Ерофья, на имя Михаилъ Добрыничъ, держитъ здавна къ той церкви земли пашное бочокъ пять, сѣножатеи возовъ десять..., той же попъ держитъ здавна островъ Малиненскій къ той церкви“ — 156, ей принадлежатъ въ селѣ Волковичахъ земля Живелевщина 363, „попъ Спасскій“ имѣетъ бобровые гоны на р. Ужѣ и держитъ половану острова-урочища Долгаго 364.

— Троицкая церковь („діаконъ Гомельскій Троицкій“) 344, діаконъ ея Гришко держитъ въ селѣ Лагуновичахъ землю Бушмавовскую, на которой зарослей бочки двѣ, сѣножатеи возовъ пять 352, ея прадѣлу святаго Онуфрія или Онуфріевскому монастырю принадлежатъ въ Гомельскомъ староствѣ село Плесо, 375.

Гомельскій господарскій замокъ, 344, 352—3, 364, 366, 374, 376.

Гомельскій шляхъ, дорога, 348.

Гомельское староство, въ Рѣчицкомъ пов., 343—60, 377.

Гомонице, сельцо въ Витеб. пов., 12.

Гондынская земля, 239.

Гонюндзъ, по русски Ганязъ, городъ, 44.

Гордышни, королевское село, 280.

Городище, урочище на границѣ Усвятскаго староства, 299.

Горковичи, сельцо въ Витеб. пов., 11, Горковская грань—13.

Горноце, урочище на границѣ села Головинцовъ, 350, 352.

Городовля (или Городовля?), рѣчка на границѣ села Головинцовъ, въ Гомельскомъ староствѣ, 350.

Горный островъ, урочище, 301.

Городенка, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 348.

Городенская господарская пуца, 6.

— граница, 12, 14.

Городенское болото, урочище въ Гомельскомъ староствѣ, 348.

Городецій гостиница, 297.

— повѣтъ, 297,

Городецъ, им., 301, 340.

Городечна, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 371.

Городишна, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 357.

Городица, городъ, 82.

Городище, земля въ селѣ Криницахъ, въ Клецкомъ повѣтѣ, 22.

— урочище на границѣ Усвятскаго староства, 300, 302.

Городна (нынѣ Гродно), городъ, 15, 38, 47, 56.

Городокъ, городъ, 16.

Горскій лѣсъ, урочище въ Гомельскомъ староствѣ, 347.

Горы, им. въ Полоц. воеводствѣ, 197.

Горы-Горни, имѣніе—графство въ Бѣлой Россіи, въ Оршанскомъ повѣтѣ, 149—50.

Горѣлецъ, боръ-урочище на границѣ Усвятскаго староства, 299.

Гостинный домъ, каменница въ г. Вильнѣ, на Великой улицѣ, 234, 395.

Гошное староство, 113.

Гразовская земля села Ваги, 361.

Гранная липа, урочище, 364.

Грезливица, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 375.

Гречуновская земля села Носовичъ, 358.
Гринкиши, урочище, 280, 281, 282, 283.
Гродна (ср. съ *Городна*), городъ, 40, 44, 50, 51, 54, 75, 105, 113, 119, 147, 148, 188, 192, 196, 227, 248, 253, 254, 256, 257.
Гродненская экономія, 38, 49, 50, 51, 53, 54.
Гродненскій повѣтъ, 39, 47, 105, 253—4, гродненскій—290.
Грудъ, урочище въ Новгород. пов., 291, Большой и Меньшій, 293.
Грудяндзъ, городъ, 214.
Грызливое озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 375.

Губицкій островъ, урочище села Головинцовъ, 350.
Губичи, село Гомельскаго староства; 366, 370.
Губриковская каменница въ г. Вильвѣ, на Стекланной ул., 197.
Гудновская пустошская земля села Новоселокъ, 373.
Гульбины, им. въ Вилен. воеводствѣ, 115, 116.
Гурды, им., 136.
Гусевицкій островъ, урочище села Уваровичъ, 370.

Д

Дальшій островъ, урочище им. Дятелевичъ, 297.
Даниловичи, село Гомельскаго староства, 350.
Даниловская граница, 348, 349.
Даниловичи, село Гомельскаго староства, 371, 372.
Даниловская граница, 376.
Даниловщина, пустая земля въ Гаенской вол., Мин. уѣзда, 8.
Данюшевъ, им., 194.
Датновка, рѣка, 102—3.
Двина (Западная), рѣка, 9, 10, 11, 13, 58.
Дворскій мохъ, урочище, 12, 14.
Деборовское устье, урочище, 300.
Дельновская граница, 348.
Деменка, рѣка въ Гомельскомъ староствѣ, 348, 365.
Деменская волость въ Смолен. пов., 15.
Демьяновичи, село Гомельской волости, 315, 346, 348.
Денисовщина, пустошщина села Даниловичъ, 371.
Дербиниская пустошщина села Кошелева, 368.
Деревщина, урочище, 287.
Деречинъ, им., 254.
Держаница, рѣка, 299.

Деруженскій лугъ, урочище въ Новгород. пов., 291, 292.
Дешковщина, им. Вилен. бенедиктинокъ, въ Вилен. воеводствѣ, 195.
Дисна, им. Вилен. бенедиктинокъ, въ Браслав. пов., 195, королев. городъ, 271—5.
Днѣпрецъ, село, называемое Волькою, въ Новгород. пов., 293, 294, 340.
— рѣка въ Новгород. пов., 293.
Днѣпръ, рѣка, 16, 367.
Добрая, рѣка въ Гомельскомъ староствѣ, 354, 358.
— Ель, урочище, 300.
Добровинское графство, въ Бѣлоруссiи. См. *Дубровинское*.
Добруша, село Гомельскаго староства, 345, 346, Добрашская граница, 348, и Доброша, 369.
Добрый боръ, урочище на границѣ села Даниловичъ, 351.
Добрынинщина, пустошщина села Пиреевичъ, 368.
Добрынское болото, урочище на границѣ им. Дятелевичъ, 297.
Добужъ, им. въ Оршан. пов., 175.
Довбуки, болото въ Гомельскомъ староствѣ, 349.

Долгій, островъ-урочище, 364.
Долгія грады, урочище, 300.
Долгія мшары, урочище, 300.
Дольскъ, им., 139.
Домброва, им., 139, Домбровна—206, 207, 252.
Донатовская или Жолтая каменца въ Вильнѣ, на свято-Янскоу ул., 175, 186.
Дорогобужъ, городъ въ Смоленскомъ воеводствѣ, 94.
Дорогостай, графство, 188.
Дорогушинъ, лѣсъ-уроч. въ Перстун. пущѣ, 46, островъ—48.
Дороницкій лѣсъ, урочище на границѣ села Носовичъ, въ Гомельскомъ староствѣ, 358.
Доростывль, рѣчка, 350.
Драпа, болото, 301—2.
Дрезна, им., 212, 213, 317, 224.
Дриса, рѣка въ Полоц. воеводствѣ, 240.
Дрисвятская держава, 141.
Дрохова, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 345.
Друа, им.; 252, 254.
Дубенець, ручей, 12.
Дубенча, городъ, 130.
Дубинки, городъ, 56, 57, 58, 143.
Дубиса, рѣка, 25.
Дубовое болото, урочище въ Новгород. пов., 290, 293.
Дубовое поле, урочище въ Новгород. повѣтѣ, 291.

Дубовый островъ, урочище, 299.
— рогъ, урочище, 300.
Дубровинское графство, въ Бѣлоруссіи, 144.
Дуда, им. въ Опшян. пов., надъ р. Дудокъ, 62.
Дудинъ-Кремль, урочище, 356.
Дудичи, село Гомельскаго староства, 369.
Дуновець, ручей, 14.
Дуравицкая граница, 369.
Дуришки, Лубовицкое село, 378.
Дуровицкій островъ, урочище села Уваровичъ, 371—3.
Дуровичи, село гомельскаго староства, 372.
Духоровичи, им. въ Полоц. пов., 13, 14.
Духоровна, рѣка, 13.
Духоровскія озера, 13.
Дѣвиница, село Полоцкаго іезуитскаго коллегіума, 123.
Дѣвна, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 364.
Дѣдно, озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 364.
Дюнковъ, им., 241.
Дятелевицкій базилианскій монастырь, 289, 296, 337.
Дятелевичи, имѣніе въ Новгородскомъ повѣтѣ, 296—7, 340.
Дятловичи, сельцо Гомельскаго староства, 355.
Дятловская граница, 354, 362.
Дятловъ ручей, 12.
Дятлы, урочище, 300.

Е.

Евейскій („Въевейскій“,—нынѣ Евъевскій) монастырь, 31—3.
Евловъ островъ, урочище, 301.
Евье („Въевье“), Евейское—озеро въ Троц. пов., 32—3.
— („Въевье“), господар. село, дворъ, 32—3.
Европа, часть свѣта, 200, 213.
Езнеское графство, въ Бѣлоруссіи, 144.

Еленицкій островъ, урочище села Бацунъ, 367.
Еленцы, островъ-урочище села Уваровичъ, 370.
Еловицкое болото, въ Гомельскомъ староствѣ, 344.
Ельникъ, рѣка, 296.
Емановская земля села Демяновичъ, 346.
Ериловская граница, 354.
Ермоловщина, пустошцизна села Даниловичъ, 371.

- Жевода**, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 359.
Жезейное озеро, 356.
Жерстонецъ, рѣчка. въ Гомельскомъ староствѣ, 358.
Живелевщина, земля села Волковичъ, принадлежить Гомельской Спасской церкви, 363.
Живой Боръ, урочище, 300.
Жидовина, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 364.
Жижинское жерело, урочище, 356.
Житовль, болото на границѣ села Волковичъ, 365.
Житовщина, пустошная земля села Волковичъ, 363.
- Жлобинъ**, мѣстечко въ Рѣчицкомъ пов., 254—5.
Жолтая каменница, подъ Орломъ, Донатовская, въ г. Вильнѣ, на Свято-Янской улицѣ, 175, 186.
Жомойтская епархія (дiecezia), 230.
Жомойтское княжество, 34—5, 102, 130, 158, 163—64, 173, 189—91, 196, 298, 343.
Жорновна, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 360.
Жуновъ дубъ, урочище въ Новгород. пов., 293.
Жуновъ, им., 54, 48—9, 52, 111, 245—6, 343.
Жукотинъ, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 352.

- Заболотье**, имѣнiе, 279, 287, 289.
Забѣльская земля, 268.
Завань, большая (рѣчка?), 301.
Завихость, урочище въ Гомельскомъ староствѣ, на границѣ села Демьяновичъ, 346, Корша Завихость, 347.
Завишинъ, имѣнiе, 160, 163.
Завойцы, село въ Витеб. пов., 12.
Загоровъ, им., 116.
Заднiй Ржавецъ, урочище, 300.
Заенное болото, урочище, 349.
Заностельная улица, въ мѣстечкѣ Липскѣ, 54.
Закотынская занога, урочище, 301.
Залавскiя уволки города Камяца-Литовскаго, 117, называемыя Островъ, 118.
Залебедье, урочище въ Новгородскомъ повѣтѣ, 291—3.
Залушь, урочище на границѣ имѣнiя Дятелевичъ, 297.
Зальсье, урочище, 357.
- Замаросовье**, урочище на границѣ села Демьяновичъ, 346.
Замостье, господарское село, 286.
Заньковская земля села Носовичъ, 358.
Занѣманское предмѣстье г. Гродны, 257.
Запрудье, урочище - поселокъ с. Амбросовичъ, въ Витебскомъ пов., 14.
Заславъ, имѣнiе, 206—7, 241.
Засовье, село Гомельской волости, 376.
Заспа, село волости Рѣчицкаго господарскаго замка, 371.
Затеруше, островъ-урочище, 354.
Заторское княжество, 214.
Захарьева дубрава, урочище, 300.
Захириная пустошница села Бацунъ, 366.
Заянное болото на границѣ села Данилковичъ, 351.
Збаранъ, имѣнiе, 133, 139.
Зборовая улица въ г. Вильнѣ, 324.
Здановщина, пустошная земля села Ваги, 361.
Зеленый лугъ, урочище, 299.

Зеленный Островъ, урочище, 300.
Зельва, городъ, 140.
Зембинъ, имѣніе, 35, 248, 255.
Зимнее озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 374.
Земсково, сельцо, 11.

Значовщина, пустошщина села Волковичъ, 364.
Зовчево болото, 349.
Зъять болото, 297.
Зябицкое село въ Невѣдской волости, Полоцкаго воеводства, 239—40.

И

Ивановская пустошщина села Боцунъ, 366.
Ивановщина, пустошщина села Давиловичъ, 371.
Иверская земля, 149.
Ивь, городъ въ Опшмянскомъ пов., 55.
Ижинецъ, логъ-урочище, 370.
Избища, урочище въ Новгород. пов., 293.
Изгибля, рѣчка, въ Гомельскомъ староствѣ, 346.
Иловець, озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 372.
Инскій островъ, урочище въ Перстун. пущѣ, 48.
Интурское староство, 185.

Инфлянтская епархія (дieceзія), 230.
Инфлянтское княжество, 167, Инфлянты — 178, 195, 244—5.
Ипуть, рѣка въ Гомельскомъ староствѣ, 344—8, 350—3, 375.
Иржавецъ, рѣка въ Гомельскомъ староствѣ, 364, ручей 365, 373—4.
Ирсоновъ ставъ, имѣніе, 87.
Исаковичи, Любецкое село въ Гомельскомъ староствѣ, 354.

К

Кадзинъ, городъ, 378.
Кадзинныя узновы, урочище, 300.
Казань, городъ, 96—8.
Казара, (урочище или рѣчка?), 354.
Наковини малые, урочище, 302.
Кальцій ручей, 301.
Каменецъ, озеро въ Новгород. пов., 291, 293.
— урочище въ Новгород. пов., 293.
Каменна, им., 187.
— рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 347.
Каменная града, урочище на границѣ Усвятскаго староства, 299.
Каменный ручей, 301.
Камень великій, урочище, 374.
Каменецкій замокъ, 117.
Каменецъ Литовскій, городъ, 117—9.
Каменица, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 351.
Каменщица, им. Вилен. капитулы, 231.

Каменка, им. въ Перстун. пущѣ, 47, Каменская стѣна (граница)—48.
— рѣчка, въ Гомельскомъ староствѣ, 348.
Каменная лава, урочище, 301.
Каровичи, урочище, 302.
Карыто, озерко на границѣ Усвятскаго староства, 299.
Кателонъ, урочище, 354.
Кацинный рогъ, урочище, 301.
Кейданскій „гостинець“, 114.
Кельчевичи, им., 126, 132.
Келчевскій фольварокъ въ Трок. пов., 74.
Кіевецъ, озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 372.
Кіевская митрополія, 323—4.
Кіевъ, городъ, 33.
Кладовская, пустая земля села Тростыня, 347.
Класицкое село въ Невѣдской волости, Полоцкаго воеводства, 239.

Клева, рѣка въ Опмянскомъ пов., 55.
Клеванъ, им., 44, 48—9, 52, 111, 245—6, 343.
Клевица, городъ, 55.
Клейпеда, городъ, 321—22.
Клепая береза, урочище, 13.
Клецкій повѣтъ, 22.
Клецкъ, городъ, 143.
Клинуовщина, урочище, 280—1, 283.
Климонть, им., 132.
Кловница, озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 374.
Клясицкая волость въ Полоцкомъ воеводствѣ, 239,
Клясицкая, 240.
Кнышинъ, городъ, 35, 274—5.
Княжое селище, урочище въ Гомельскомъ староствѣ, 276.
Кобылье болото, 364, 370—1, 376.
Ковалевъ, (городъ?), 174, 184.
Ковбинъ, болото, 371.
Ковенскій гостинець, 114.
— господарскій замокъ, 34.
— повѣтъ, 114—5, 164, 167, 173, 196, 152.
Ковенское староство, 34—5.
Новно, городъ, 34, 121, 155, 180, 321.
Ковпинъ, островъ, урочище села Бадувъ, 366,
Ковпинское болото, 374.
Ковпча, село въ Богушевскомъ присудѣ, за р.
Березиною, 27.
Кодень, графство, 188.
Кожейкова луна, урочище, 355—6.
Козейново, озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 354.
Козельскъ, им., 25, 75, 132, 205,
Козневичи, село Гомельскаго староства, 366.
Козловичи, село на границѣ Увятскаго староства, 299.
Колбасовщина, земля въ селѣ Старомъ Селѣ, Гомельскаго староства, принадлежитъ Гомельской Николаевской церкви, 374.
Колбинъ, болото, 373.
Коледышна, урочище, 288.
Колесо, озеро села Лулинца, въ Новгородскомъ воеводствѣ, близъ р. Припяти, 340.

Колинца, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 370.
Колодѣйскій лѣсъ, 373—4.
Кольбелища, урочище, 359.
Кольсевичи, село Гомельской волости, 376,
Комаричовъ, островъ-урочище села Юрковичъ,
372, озеро—376.
Комарно, им., 139.
Коминищина, пустошизна села Пиреевичъ, 368.
Комля, рѣчка на границѣ Увятскаго староства,
299, 301.
Комсинъ, земля въ селѣ Волоотовѣ, принадлежитъ
Волоотовской Николаевской церкви, 376.
Коницова дуброва, урочище, 376.
Конскій заулочъ въ г. Вильнѣ, 185.
Константиновская каменница въ г. Вильнѣ, 324.
Константиновскій плацъ въ г. Вильнѣ, 324,
Кончино, имѣнне, 132.
Копаница, рѣчка, на границѣ Увятскаго староства, 300.
Копанице, коповище въ Витеб. пов., надъ рѣкою
Двиною, урочище—11, Копнице—12, Копище въ с. Амбросовичахъ—14.
Коповище, урочище на границѣ имѣній Дятелевичъ и Бастыня, въ Новгород. пов., 297.
Коповище-Липовское, урочище на границѣ имѣній Дятелевичъ и селъ Вичина и Лулинца, Новгород. пов., 297.
Коповище Старое, урочище на границѣ имѣнія Дятелевичъ и селъ Вичина и Бродниковъ, Новгород. пов., 297.
Копылецъ, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 349, 357.
Копыль, имѣнне, 87, 143.
Кореевичи, господарское село, 280—1, 283.
Коринъ, село на границѣ Увятскаго староства, 299.
Корма, село Гомельскаго староства, 345, 346,
Корма-Зававость, 347, 348, Корминская граница, 351, 352—3.
— рѣчка, 348.
— боръ-урочище, 364.

- Корна**, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 347,
Корма—348.
- Коробчье**, озеро села Дулинда, въ Новгородскомъ
воеводствѣ, близъ р. Припяти, 340.
- Коровишинъ**, урочище, 355.
- Королевецъ**, городъ, 101, 321, 389, 392, 394, 395.
- Корона Польская**, 37, королевство Польское—66,
94, 153, 155, 173, 178, 183, 197, 211, 213,
218, 225, 263, 267.
- Коронястый дубъ**, урочище, 302.
- Короща**, озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 364.
- Корсинъ**, имѣнiе, 87.
- Корчевичъ ровъ**, урочище въ Новгород. пов., 293.
- Корытыща**, урочище въ Гомельскомъ староствѣ,
346.
- Коршица**, островъ-урочище на границѣ села Бо-
бовичъ, въ Гомельскомъ староствѣ, 362.
- Костеневъ**, имѣнiе въ Ошмянскомъ пов., 62.
- Кострома**, городъ, 96.
- Котовщина или Попешупе**, имѣнiе въ Ковенскомъ
повѣтѣ, 196.
- Кошелево**, село Гомельскаго староства, 364, 368,
370.
- Кошелевская Михайловская церковь** (въ селѣ Ко-
шелевѣ, Гомельскаго староства), ей при-
надлежитъ въ Кошелевскомъ селѣ земля
Петровщина, 369.
- Краковская академiя**, 197, 233.
— сѣножать, въ Пунской волости, надъ рѣ-
кою Першайкою, 24.
- Крановъ**, городъ, 8, 75, 117, 186.
- Красное**, урочище въ Перстунской пущѣ, 48.
- Краснополе**, имѣнiе въ Мстиславскомъ воево-
дствѣ, 149—50.
- Красносельская Спасская церковь** („свещенникъ
Спасскiй Красносельскiй“), 3, 4.
- Красные луги**, урочище, 300.
- Красный берегъ**, урочище на границѣ Усвят-
скаго староства, 299.
- Красный боръ**, урочище, 364.
- Красный мохъ**, сосновый, урочище, 11, 299.
- Красный ручей**, урочище, 300.
- Крево**, королев. мѣстечко, 76, 79—82.
- Кревская держава**, 79.
- Кревскiй королев. замокъ**, 82.
- Кревское староство**, 76—7, 79, 82.
- Крешицкое село** въ Невѣдерской волости, По-
лоцкаго воеводства, 239.
- Кривая ель**, урочище, 342.
- Кривецъ**, озеро, 364.
- Кривина**, (рѣка?), близъ Запад. Двины, въ Витеб-
скомъ повѣтѣ, 10, Кривинъ—11.
- Кривна**, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 351.
- Кривое озеро**, на границѣ села Головинцовъ, въ
Гомельскомъ староствѣ, 350.
- Кривуша**, урочище, 13.
- Кривый**, урочище, 302.
- Крига**, урочище, 355.
- Криницы**, село въ Клецкомъ повѣтѣ, 22.
- Кричевская волость**, 30.
- Кричевскiй замокъ**, 30.
- Крожа**, имѣнiе, 143.
- Кромоватая ель**, урочище, 299.
- Кронковичи**, господар. село, 280—3.
- Крошицкое село** въ Полоцкомъ воеводствѣ, 240.
- Крошущая волость** въ Полоцкомъ воеводствѣ,
239.
- Кругъ или Круговъ лѣсъ**, урочище, 365.
- Крутой ровъ**, урочище, 11.
- Крутой ручей**, 300.
- Крушиновый мохъ**, урочище, 12, 14.
- Кудзинецъ**, рѣчка, 300.
- Кудринское болото** на границѣ села Лагуновичъ;
352—3, Кудрино—359.
- Кузьминскiй островъ**, урочище села Кузьмичъ,
349.
- Кузьмичи**, боярское село Гомельскаго староства,
348.
- Кулановская земля** села Даниловичъ, 350.
- Куликовскiй островъ**, урочище въ Гомельскомъ
староствѣ, 348.

Кунашовые стани, урочище, 46.
 Купиское староство, 195.
 Купиши, городъ, 58.
 Куплина, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 352,
 Куплеино, 353.

Курганъ, уроч. въ Витеб. пов., надъ р. Двиною, 11.
 Курелища, урочище, 11.
 Курляндія, 161, Курлянд. провинція, 179, 196.
 Курляндское княжество, 193, 196.
 Кутриново островъ, урочище им. Дятелевичъ, 297.

Л

Лабировца, рѣчка, 302.
 Лабуновъ, им. въ Ковен. пов., 114.
 Лаващица, рѣка, 299.
 Лаверковщина, пустошчина села Даниловичъ, 371,
 Лаваць, озеро, 299.
 Лавки, урочище, 280, 282.
 Лавровская пустая земля села Простыня, 347,
 и села Озарчичъ—360.
 Лавы, мостъ-урочище близь города Каменца-Литовскаго, 117—8.
 Лагуновичи, село въ Гомельскомъ староствѣ, 344,
 Лагуновская граница, 350, 352—3.
 Ладыза, господарское село, 282.
 Лазуковская земля села Носовичъ, 358.
 Лебеда, имѣніе, 279, 282, 285, 289, 341—3.
 Леоновщина, пустошчина села Даниловичъ, 371,
 Ледковская, пустошчина села Тереничь, 365.
 Лентвариши, им. Виленскихъ бенедиктинокъ, въ
 Трокскомъ воеводствѣ, 195.
 Лесицкая волость въ Полоцкомъ воеводствѣ, 239.
 Лешинское устье, урочище, 299.
 Либень, городъ, 321.
 Ливонія, 137.
 Лида, городъ, 99.
 Лидскій повѣтъ, 32, 99, 100, 126, 167, 255, 261,
 264, 271, 274.
 Линцовщина, урочище, 282.
 Липиничи, Чечерское село, въ Гомельскомъ ста-
 роствѣ, 369, 376.
 Липница, село Гомельскаго староства, 354.
 Липниши, мѣстечко въ Виленскомъ воеводствѣ,
 Омьянскаго повѣта, 259—61.

Липовый островъ, урочище, 301.
 Липскій костелъ, 39—40, 48.
 Липскъ, королевское мѣстечко въ Гродненской
 экономіи, Новодворскомъ лѣсничествѣ, 38,
 39, близь портовой, рѣки Бобры 40—43,
 Липско 44—53.
 Лиса, рѣка въ Полоцкой волости, 240.
 Литчинская пустая земля села Простыня, 347.
 Лосиное купелище, урочище на границѣ Усвя-
 скаго староства, 299, 302.
 Лисно, село въ Невѣдерской волости, Полоцкаго
 воеводства, 239.
 Литва, тоже вел. кн. Литовское, 63, 69, 94, 96,
 97, 155, 186, 225.
 Литовская провинція, 175.
 Литовскіе края, Литва, 25.
 Лифлянтская земля, 34.
 Лихія болота, урочище, 301.
 Ловаць, рѣка, 299.
 Лоздя, мѣстечко въ Трокскомъ пов., 70—5.
 — рѣка, 73.
 Лопатица, лѣсъ-урочище, 353.
 Лосенець и Лосинець ручей, 367.
 Лососна, (имѣніе, рѣка?) въ Гроднен. пушчѣ, 6.
 Лотокъ лѣсъ, урочище, 299.
 Лубиня, урочище, 370.
 Лубна, имѣніе, 212, 213, 217, 224.
 Лубовицы, им., 378—9.
 Лука, лѣсъ-урочище въ Перестун. пушчѣ, 46.
 Луки, городъ, 96.
 Луки или Селище, урочище им. Дятелевичъ, 297.

Лунишки, Вилен. предмѣстье, 234, 389, 395.
Лукія лавы, урочище, 300.
Луновъ, им., 45.
Лукъяновъ ручей, 302.
Лулинецкая церковь („ново-збудованая“, 1588 г.).
Лулинецъ Малый, им. въ Новгород. пов., 290,
Великій и Малый 291—5, 297, Лулинецъ,
337—41.
Лучиница, рѣчка на границѣ Усвятскаго старо-
ства, 301.
Лысая гора, урочище на границѣ Усвятскаго
староства, 300.
Лѣсуновщина, пустошская земля села Ваги, 361.
Лсна, рѣчка, 118.

Лѣсайна, урочище, 342.
Лѣснини, имѣнiе, 342.
Любеняковецъ, логъ-урочище, 370.
Любина, урочище им. Дятелевичъ, 297.
Люблинъ, городъ, 37.
Любно, озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 364.
Любоминскій мохъ, урочище, 302.
Любче, урочище, 360.
Лютотоша, имѣнiе, 86, его приселки—87.
Людобагузъ, им., 244.
Лядызъ, господарское село, 280.
Лядъ, имѣнiе, 98.
Ляховскій обрубъ, 375.

М.

Магилевецъ, островъ-урочище на границѣ Усвя-
тскаго староства, 301.
Мазовецкое воеводство, 214.
Малый островъ, урочище, 354.
Малянв дубъ, урочище, 300.
Малясь сульсь, урочище, 300.
Мамоновщина, пустошщина села Волковичъ, 364.
Мануиловъ мохъ, урочище на границѣ Усвя-
тскаго староства, 299.
Манясовыя мшары, урочище, 300.
Марковичи, село Гомельскаго староства, 347, 353.
Марковская граница, 356.
Марковщина, боярская земля села Уваровичъ, 370,
Матвеевщина, пустошщина села Антоновичъ, 351,
Маткановщина, пустошщина села Новоселекъ, 373.
Махалевская пустошская земля села Романовичъ,
въ Гомельскомъ староствѣ, 344.
Мачалище, урочище, 300, 302.
Мачуль, озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 372.
Медвѣжная подара, урочище на границѣ Усвя-
тскаго староства, 300.
Медвѣжій ручей, 11.
Мезлини, урочище села Уваровичъ, 370.

Мейшаголы, мѣстечко Вилькомир. пов. См. *Мой-
шагола*.
Мелеганы, мѣстечко въ Виленскомъ воеводствѣ,
Ошмянскаго пов., 244—5.
Меленецкiй мохъ, урочище, 375.
Мелинское городище, урочище на границѣ Усвя-
тскаго староства, 300.
Мерецкая волость,*147.
— держава, 146—8.
Меречь, городъ, 16, 147.
Мертвица, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 375.
Метуновщина, пустошщина боярскаго села Волв-
ковичъ, 375.
Мехедовщина, пустошщина села Волковичъ, 363.
Миколюскiй лѣсъ, 359,
Мишуличи, Московское село, 347,
Миллашевщина, им. въ Брестскомъ воеводствѣ,
Селецкаго тракта, 28.
Милиненскiй островъ, урочище въ селѣ Дятлови-
чахъ, Гомельскаго староства, принадле-
жить Гомельской *Спаской церкви*, 356.
Милонни, село Полоц. іез. коллегіума, 123.
Мильковичи, село въ Витеб. пов., 11, 13.

- Мильковскій монастырь** въ Витеб. пов., надъ рѣ-
кою Двиною, 11.
- Мильковское езище**, старое урочище, 11.
- Минская губернія**, 275.
- Минскій повѣтъ**, 209.
— уѣздт., 8.
- Минское воеводство**, 38, 54, 98, 117, 166, 167,
195, 205—9, 251—2, 275.
- Минскъ**, городт., 6, 202, 208.
- Миръ**, имѣнiе, 143.
- Мисевъ дубъ**, урочище на границѣ им. Дятеле-
впчт., 297.
- Митковичи**, сельцо въ Витеб. пов., 11, 12.
- Митковская граница**, 349.
- Михалево поле**, урочище въ Новгород. пов., 291.
- Михалевщина**, пустоштина села Морозовичъ, 367.
- Михаловщина**, пустоштина села Волковичъ, 363.
- Мишуриискій ручей**, 301.
— мохъ, урочище, 301.
- Могилевскія волости**, 30.
- Могилевское староство**, 175.
- Могилевъ**, городъ, 149.
- Могильная гора**, урочище въ Витеб. пов., 12.
- Могильно**, озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 347,
351.
— Лубовицкое село, 378.
- Мозырскій повѣтъ**, 231. 353.
- Мойшагола** (нынѣ Мейшаголы), мѣстечко въ Ви-
ленскомъ воеводствѣ, Вилькомирскаго по-
вѣта, 268—71.
- Мокавовщина**, пустоштина села Пиреевичъ, 368.
- Молодечно**, городъ въ Мин. воеводствѣ, 205—6.
- Молохва**, (имѣнiе?) въ Смолен. пов., Молоховской
волости, 15.
- Молоховская волость** въ Смолен. пов., 15.
- Молцовская земля** сельца Дятловичъ, 356.
- Монтевидовъ**, им. въ Жмудскомъ княжествѣ, 102.
- Морозовичи**, село Гомельск. староства, 367, 369.
- Морозовская каменца** въ г. Вальнѣ, 334.
- Моротышъ**, жерело-урочище въ Гомельскомъ ста-
роствѣ, 346.
— озеро на границѣ села Давилковичъ, 351.
- Москва**, въ смыслѣ Московскаго государства, 15,
16, 150, 323.
- Московская земля**, 93, 96.
— граница села Бобровичъ, 347—8, 360, 362.
- Мостище**, болото на границѣ села Бобовичъ, 362.
— старое, урочище, 299.
- Мотыли**, господарское село, 287—8.
- Мочульное озерко**, въ Витеб. пов., 12.
- Мошонъ**, урочище, 353.
- Мощное болото**, урочище, 353.
- Мстиславль**, городъ, 3, 4.
- Мстиславская волость**, 30,
— земля, 303.
- Мстиславское воеводство**, 3, 4, 132, 149—50, 303.
- Мстиславъ**, городъ, 378.
- Мхи-лѣсъ**, урочище, 376.
- Мыто**, мѣстечко (въ Лид. пов.), 99—100.
- Мышовое болото**, 359, Мышовое, 360.
- Мядель**, городъ, 8, 27—Старый, въ Опшмянскомъ
пов., 210—12.
- Мякишни**, господарское село („Мякишскіе уво-
локи“), 280, 283.

И.

- Навозъ**, имѣнiе, 87.
- Навули**, село въ Кревскомъ староствѣ, 77.
- Нарамовичи**, имѣнiе, 391.
- Натоля**, село на границѣ Усвятскаго староства,
299.
- Небелескій мохъ**, урочище, 301.
- Невботовъ**, островъ-урочище, 354.
- Невельскій гостинецъ**, 299.
- Невиша**, рѣка, 281.
- Невль**, имѣнiе, 299.

- Невѣдерская волость** въ Полоц. воеводствѣ, 239.
Невельскій замокъ въ Полоц. воеводствѣ, 94.
 — трактъ, 112—13.
Невля, городъ, 68.
Недеришова ель, урочище, 302.
Неза, (рѣчка)?, 375.
Нейщаны, село въ Невѣдерской волости, Полоцкаго воеводства, 239.
Некунецъ, рѣчка, 299.
Нелицкое болото, 369.
Неменутъ, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 372.
Немильна, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 358.
Непоротовская грань (граница), 12, 14.
Непрець, рѣка, 290.
Неростовица, урочище въ Новгород. пов., 291.
 Неростовище—293.
Несвижъ, городъ, 22, 23, 29, 88, 143.
Нетеча, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 345.
 Нетеша, рѣка 348, 351.
Нетребля, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 357.
Нещередная волость въ Полоцкомъ воеводствѣ, 239—40.
Нещедерское село въ Невѣдерской волости, Полоцкаго воеводства, 239.
Никипоровщина, служба (уволока) 14.
Никольскій боръ, урочище, 354.
Нилильна, рѣчка, въ Гомельскомъ староствѣ, 354.
- Нищинская волость** въ Полоц. воеводствѣ, 239.
Новгородская земля, 340.
Новгородскій іезуитскій коллегіумъ, 101.
 — жен. доминиканскій монастырь, 203.
 — Евангелическій сборъ, 101.
Новгородское воеводство, 167, 199, 204, 275—6, 290, Новгородское—290.
Новгородокъ (вынѣ по польскому произношенію—*Новохрудокъ*), 55, 101, 202—4, 276, 296—8.
Новгородскій повѣтъ, 290.
Новгородское воеводство, 36—8, 203, 295, 297, 298, 337.
Новгородъ (великій русскій) 98, 149, 199.
Новодворская пуща, 48.
Новодворское лѣсничество въ Гродненской экономіи, 38, 47.
Новоселки, село Гомельскаго староства, 372—5.
Новый дворъ, им. въ Пинскомъ пов., 203.
Носовицкая стига, урочище, 352.
Носовичи, село въ Гомельскомъ староствѣ, 352, 354, 357.
Носовщина, урочище, 284.
Ночуйская лоза, урочище, 355.
Ночь-болото, урочище, 369.
Нѣсцина, рѣчка, 302.
Нѣманъ, рѣка, 257.

О.

- Обрусонъ, рѣчка** въ Гомельскомъ староствѣ, 351.
Овдѣвичи, сельцо въ Полоцкомъ пов., 9—11, 13.
Овдѣвскій могильникъ, кладбище-урочище въ Витебскомъ пов., 11, 14.
Ога, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 359.
Огеевщина, пустошница села Даниловичъ, 371.
Одарицкій островъ, урочище, 352.
Одрыница, рѣчка на границѣ Усвятскаго староства, 300.
- Омаричъ улица** за Рудницкою брамою въ гор. Вильнѣ, 333.
Озарчицкая граница, 359.
Озарчици, сельцо въ Гомельскомъ староствѣ, 360.
Оздрозовщина, боярская земля села Уваровичъ, 370.
Озовцы, озеро, 364.
Окулинская пустошница села Уваровичъ, 369.
Оленна, рѣчка въ Гомельск. староствѣ, 358, 359.

Олизаровская земля села Демяяновичъ, 346.
 Олимпъ, 165.
 Олитная пуша, 64.
 Олыка, имѣніе, 22, 23, 29, 88, 89, 143.
 Ольвита, имѣніе, 196.
 Ольвицкое староство, 113.
 Олькинники, городъ, 134.
 Ольнукія горы, съ серебряною рудою, 230.
 Ольсовна, рѣчка, 11, Ольсоватка—12.
 Ольсы, мхи, урочище, 11.
 Ольхи, урочище въ Новгород. пов., 292.
 Ольховое верховье, урочище, 300.
 Ольховый ручей, 299—300.
 Омбросовичи, село въ Витебскомъ повѣтѣ. См. *Ам-бросовичи*.
 Оникшты, городъ, 58.
 Оникново, Любвицкое село, 378.
 Оноховъ дубъ, урочище въ Новгородскомъ по-
 вѣтѣ, 291—3.
 Онуфріевскій монастырь, составляющій придѣлъ
 Гомельской Троицкой церкви, ему при-
 надлежитъ село Плесо, 375.
 Опанасовская пустошница села Данилловичъ,
 350.
 Ополье, имѣніе, 378.
 Ордасно, Ордосно, озеро на границѣ Усвятскаго
 старства, 301.
 Ореговая роща, урочище на границѣ Усвят-
 скаго старства, 299.
 Орьна, рѣчка въ Гомельскомъ старствѣ, 359—60.
 Орлово гнѣздо, урочище на границѣ сельца Дят-
 ловичъ, въ Гомельскомъ старствѣ, 356.
 Орловская земля въ селѣ Утьѣ, 357.
 Орша, городъ, 352, 355, 379.
 Оршанская церковь „светого Николая“, на нее
 съ села Лагуновичъ, въ Гомельскомъ ста-
 рствѣ, идетъ дани пять пудовъ меду и 70
 грошей, 352, съ села Терешковичъ, „Кузьма
 Кучуковичъ даетъ дани до Орши, на цер-
 ковь светого Миколая, меду пуды чотыри,
 а копу одну, грошей 40“, 355.

Оршанскій повѣтъ, 142—3, дистриктъ—149, 175,
 197, 199.
 Освѣдимское княжество, 214.
 Осець, лѣсъ, 369.
 Осиновый копецъ, урочище, 300.
 — жостокъ, урочище, 302.
 Осиновый островъ, урочище, 299, 302.
 Осиновый рогъ, урочище, 301, 302.
 Осевая, деревня на границѣ Усвятскаго ста-
 рства, 299.
 Осово, островъ-урочище въ Гомельскомъ ста-
 рствѣ, 346.
 Осовцы, островъ-урочище села Слободы, 363.
 Осоть-болото урочище, 365.
 Островець, им., Вилен. бенедиктинск., въ Бра-
 славскомъ повѣтѣ, 195.
 Островно, городъ, 97.
 Островское селище, 13.
 Островъ, островъ-урочище въ Перстунской пу-
 щѣ, 48.
 — или Залавскія уволки города Каменца-
 Литовскаго, 117—8.
 Островье, имѣніе, 241.
 Остролисъ, имѣніе, 201.
 Острый камень, урочище, 12.
 Острынская („Вострынская“), рѣчка на границѣ
 имѣнія Дятелевичъ, 297.
 Острынь („Вострынь“), городъ, 288.
 Осуновець, болото, 357.
 Охабища, лѣсъ-урочище, 354, Охабища—356.
 Охиба, (рѣчка или урочище?), 356.
 Охремовщина, пустошная земля села Волковичъ,
 363.
 Очеса, рѣчка въ Гомельскомъ старствѣ, 346.
 Ошмяна, городъ, 55, 63, 171, 175, 184, 261—4.
 Ошмянскій повѣтъ, 7, 18, 26, 27, 55, 60—3, 165,
 167, 195, 205, 209—10, 212, 235, 241,
 244, 259—62, 264.
 — уѣздъ, 27.
 Ощердское село, въ Полоцкой волости, 240.

- Павизня, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 348, 350.
- Павлова мшара, урочище, 11.
- Павловская рѣка, 297.
- Пазевница, кривая сосна, 302.
- Панольне, городъ въ Вилькомир. пов., 245—6.
- Палуевская земля возлѣ г. Гомеля, 360.
- Патани, ручей, 299.
- Пателевская пустошная земля села Тростыня, 347.
- Патрикеевщина, пустошная земля села Бобовичъ, 362.
- Пашковская пустошница села Кошелева, 368.
- Пенейка, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 359.
- Пенцика, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 353.
- Пергодна, рѣчка, 300.
- Перебой, урочище, 375.
- Перебродъ, урочище на границѣ имѣнія Дятелевичъ, 297.
- Переверотье, урочище, 11.
- Перевязь, урочище, 300.
- Передѣль, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 346, урочище—347, логъ 351.
- Передѣльный ручей, 12.
- Перезвье, урочище, 301.
- Перекарля, урочище, 300.
- Переломное старство, 113.
- Переновскій островъ-урочище села Кузьмичъ, въ Гомельскомъ староствѣ, 349.
- Переростъ, болото въ Гомельскомъ староствѣ, 348.
- Переспа, урочище им. Дятелевичъ, 296—7.
- Переходная дорога, 46.
- Перечовна, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 375.
- Перстунская господарская пуца, 45—8.
- Перстунское лѣсничество, 46.
- Першайка, рѣка въ Пуаской волости, 24.
- Першиновскій мохъ, урочище, 302.
- Песочная, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 353, 358—9.
- Петриковъ (нынѣ Петрковъ), городъ, 10.
- Петрище, застѣнокъ-дворецъ въ Виленскомъ воеводствѣ, 158.
- Петрковъ, городъ, 203.
- Петровичи, имѣніе въ Оршанскомъ пов., 175.
- Петровщина, земля въ селѣ Кошелевѣ, Гомельскаго старства, принадлежитъ Кошелевской Михайловской церкви, 369.
- Петрошовщина, пустая земля въ им. Гайнѣ, Минскаго уѣзда, 8.
- Пехочная земля въ селѣ Утьѣ, принадлежитъ къ Гомельской Николаевской церкви, 357.
- Пиляны, село им. Монтвидова, 102.
- Пинская волость, 340.
— епископія, 135.
- Пинскій господарскій замокъ, 133, 136, 289—90, 341.
— повѣтъ, 133, 136, 203, 290, 295, 340.
- Пинскъ, городъ, 135—6, 295.
- Пиреевичи, село Гомельскаго старства, 368.
- Пириховская пустошница села Тереничъ, 365.
- Пласная грязь, урочище, 11.
- Платавая береза, урочище, 301.
- Платавая сосна, урочище, 301.
- Платнеровская земля, 288.
- Плесо, село Гомельской Троицкой церкви, ея прѣдѣла святаго Онуфія или Онуфіревскаго монастыря, 375—6.
- Плоскій камень, урочище, 12.
- Плоское болото, въ Гомельскомъ староствѣ, 346.
- Побѣдинскій мохъ, урочище, 11.
- Повозъ, островъ-урочище боярскаго села Волочковичъ, 375.
- Повозъ-боръ, островъ-урочище села Юрковичъ, 372, 374.

- Поганое озеро** въ Гродненской господарской пущѣ, на Лососнѣ, 6.
- Погирискій костель** въ Вилькомирскомъ повѣтѣ, 186.
- Поговье**, имѣніе въ Опшмянскомъ пов., надъ рѣкою Гавьєю, 62.
- Погорѣльскій мохъ**, урочище, 12.
- Подбѣлневичъ Козель**, урочище на границѣ им. Дятелевичъ, 297.
- Подгуратиши**, имѣніе въ Опшмянскомъ пов., 62.
- Подгурское болото**, на границѣ имѣнія Дятелевичъ, 297.
- Подерача**, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 352.
- Подкофъ**, имѣніе, 126.
- Подлѣсейскій стежаръ**, урочище на границѣ им. Дятелевичъ, 297.
- Подлѣси**, имѣніе, 87.
- Подлясье**, область, 63.
- Подсадье**, урочище-поселокъ, 14.
- Подъсвятъ**, село, 299.
- Пожарища**, урочище, 360.
- Позинецъ**, болото въ Гомельскомъ староствѣ, 349.
- Познанскій монастырь** (конвентъ) кармелитовъ босыхъ, 175, 186.
- Позное**, урочище въ Новгород. пов., 293.
- Поколюбицкая земля** боярскаго села Воловковичъ, 375.
- Польезерье**, имѣніе въ Полоцкомъ воеводствѣ, 149—50.
- Полозецъ**, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 355.
- Полонейна**, рѣчка, 302.
- Полоцкая волость**, 68, 238—9, 241.
- земля, 65, 66, 69.
 - замковая церковь Святой Софіи, 65, „домъ Божій Светой Софіи“—66.
 - Спасская церковь („домъ Божій Светого Спаа“), 66.
 - экономія, 122, 238.
- Полоцкій замокъ**, 17, 65, 239—40.
- повѣтъ, 9, 10, 11, 13.
 - Полоцкій іезуитскій коллегіумъ, 122—3.
- Полоцкое воеводство**, 18, 21, 64—5, 69, 70, 88, 94, 113, 149, 197, 248.
- Полоцкъ**, городъ, 9, 18, 65—6, 68—9, 94—5, 239—40.
- Полтескъ**, городъ, 67.
- Понинва**, рѣчка въ Гомельск. староствѣ, 352—3.
- Попелиши**, господар. село, 280, 282, 284.
- Попешупе**, имѣніе въ Ковен. пов., 196.
- Порудоминъ**, имѣніе Виленскихъ бенедиктинокъ, въ Виленскомъ воеводствѣ, 195.
- Посинее болото**, 357, 360.
- Посожецъ**, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 353, Посожья, 355.
- Потаповая луна**, урочище, 300.
- Потокъ логъ**, урочище, 376.
- Прабаравый боръ**, урочище, 299.
- Прибортъ**, (рѣчка ?), 359.
- Прибытковичи**, село Гомельскаго староства, 352, 353, 355.
- Прибѣжа**, (рѣчка или урочище ?), 354.
- Придъ**, урочище, 300.
- Прилучье**, урочище-поселокъ, 14.
- Примочье**, урочище-поселокъ, 14.
- Примысль**, урочище на границѣ села Головинцовъ, 350.
- Припеть**, рѣка, 291—3, 339—40.
- Присно**, село въ Гомельской волости, 376.
- Прокоповъ прудъ**, урочище, 13.
- Проскурино болото** на границѣ села Головинцовъ, 350, 352.
- Проценевичи**, фольварокъ въ Новгородскомъ воеводствѣ, 275.
- Прудиче**, урочище, 14.
- Прудовая рѣчка**, 301, Прудовка, 358—9.
- Прудовое верховье**, урочище, 301.
- Прудовые мхи Чарновскіе**, урочище, 300.
- Прусная граница**, 25.
- Прусскій мохъ**, урочище въ Витебскомъ воеводствѣ, 22.
- Прусскія воеводства**, 214.
- Пруссы**, государство Прусское, 25—6.

Псковъ, городъ, 96.
Псово озерище, на границѣ Увятскаго староства, 299.
Псовская дорога, 299.
Псярѣцъ, господарское село, 280, 282—3.
Пудаць, рѣчка, 302.
Пузынская земля села Деміановичъ, 346.

Пуне, имѣніе, 24.
Пунская волость, 24.
— господарская пуша, 64.
Пунскій господарскій дворъ, 24.
Путятина, пустощина села Давиловичъ, 371.
Пѣтуховъ, мѣстечко въ Воляковскомъ повѣтѣ, 187—8.

Р.

Радвина, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 351, 352.
Равданъ, городъ, 107.
Радвина, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 357.
Радивонишки, имѣніе, 342.
Радивоцкое имѣніе, 342.
Радинъ, имѣніе, 138.
Радневичовская каменница въ г. Вильнѣ, на Большой улицѣ, вострѣ Гостиннаго дома, 234.
Радогосная рѣчка въ Гомельск. староствѣ, 369.
Радчинская дорога, 301.
Райцы, имѣніе, 323.
Ракитничное верховье, урочище, 302.
Раковская земля села Лагуновичъ, 352.
Рандинъ, село на границѣ Увятскаго староства, 299.
Расячіе мхи, урочище, 14.
Ратчъ, застѣнокъ имѣнія Дятелевичъ, 297, Ратчизна, 301.
Ректа, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 351.
Ржавецъ, ручей, на границѣ Увятскаго староства, 299.
Ржавчинъ, (рѣчка?), 357.
Рига, городъ, 58, 68, 137—8, 164, 17—5.
Римъ, городъ, 186.
Ровины, имѣніе, 204.
Ровновщина, боярская земля села Уваровичъ, 370.
Рогачево, село Гомельскаго староства, 376.
Роговое озерко, урочище, 300.
Рогожинъ, село въ Гроднен. пов., 47.

Роготище, урочище, 351.
Родный, островъ-урочище, 364.
Родовищина, пустая земля въ Гаенской волости, Минскаго уѣзда, 8.
Рожана, имѣніе, 254.
Рожденець, озеро въ Гомельск. староствѣ, 354.
Рожицы, имѣніе, 160, 163.
Рожица, островъ-урочище села Волковичъ, 364.
Розбитый камень, урочище, 13.
Розсоховатый дубъ, урочище, 342.
Романовичи, село Гомельскаго староства, 344—5, 372.
Романовская граница, 375.
Романъ-Стольцъ, урочище на границѣ села Давиловичъ въ Гомельскомъ староствѣ, 371, и на границѣ села Новоселокъ, 373, Романовскій-Стольцъ мѣст., 374.
Россійская монархія, 160—1.
Россійское государство („панство“), 161.
Россія, Русское государство, 36, 150, 261, 275.
Ростово болото, 364, Ростово 365.
Роготыль урочище, 350.
Рошскій повѣтъ, 16.
Рубайловщина, пустошная земля села Ваги, 361.
Руда, имѣніе, 87.
Рудановская дорога, 300.
Руденець-логъ, урочище, 371.
Рудницкая брама въ г. Вильнѣ, 333.
— улица въ г. Вильнѣ, 234.
Рудовъ, урочище, 284—5.

Рушишки, господарскій дворъ, 34—5.
Русилово, имѣніе, 98.
Русиновъ, имѣніе, 168, 170—1, 177—8.
Русскіе повѣты, 161.
Русскія воеводства, 161.
Русь, 33, 323—4, 389.
Рыжковская пустошская земля села Тростыня, 347.
Рыловичи, боярское село въ Гомельск. стар., 361.

Рытовичи, село въ Гомельскомъ староствѣ, 348.
Рыча, рѣка въ Полоцкомъ воеводствѣ, 239.
Рѣпенецъ, урочище, 353.
Рѣчицкій господарскій замокъ, 371.
— повѣтъ, 254—5, 343.
Рѣша, имѣніе въ Валенскомъ воеводствѣ, 115.
— рѣка, 115—6.

С.

Сабельниковская пустошская земля села Озарчичъ, 360.
Савинская пустошская земля села Тростыня, 347.
Савинь, село на границѣ Усвятскаго староста, 299.
Савичъ улица въ г. Вильнѣ, 4.
Саймуловичи, село въ Витеб. пов., 13.
Санъ, им., 132.
Санники, село въ Витебскомъ повѣтѣ князей Глинскихъ, 10, 11, 12, 13, 15, Санниковская граница, 358.
Санниковская церковь, въ Витеб. пов., 12, завѣщаніе князьямъ Глинскимъ не отступать отъ нея—15.
Санктъ-Петербургъ, русская столица, 144, 162.
Санѣжинскій домъ въ г. Вальвѣ, на Савичъ улицѣ, 4.
Сапѣжинъ, графство, 188, 206, 207.
Сафановская пустошская земля села Ваги, 361.
Светица, ручей, 13.
Светое озеро въ Витебск. пов., надъ р. Двиною, 13, 14.
Светой ручей, въ Витебск. пов., надъ р. Двиною, 11, 13.
Светъ (святое?), озеро въ Полоцкой волости, 240.
Свиругутово, урочище въ Перстун. пушѣ, надъ р. Бобромъ, 45—7.
Святоанская улица въ г. Вильнѣ, 175.
Себѣжскій трактъ, 112, 113.

Севроновская пустошщина села Уваровичъ, 369.
Севруни, боярское село въ Гомельскомъ староствѣ, на Московской границѣ, 361.
Севруновская граница, 355.
— земля, 361.
Сейненскій доминиканскій монастырь, 105—6.
Сейны, мѣстечко въ Гроднен. пов., 105—6.
Семенна, рѣчка, въ Гомельскомъ староствѣ, 358.
Селецкая криница, урочище, 375.
Селецкій костель, 29.
— трактъ въ Берестейскомъ воеводствѣ, 28.
Селець, господарскій дворъ въ Брест. воевод., 28—9.
Селечна, рѣчка, въ Гомельскомъ староствѣ, 354.
Селища, урочище въ Новгород. пов., 291.
Селища старыя, урочище, 281, 283.
Селище, сельцо Гомельскаго староста, 365, 372.
Сельцо, озеро села Луцица, въ Новгород. воевод., близъ р. Припяти, 340.
Селюты, им., 97.
Семанскій, ручей, 301.
Семеновская пустошщина села Лагуновичъ, 352.
Семеновъ (кн. Семена Владимировича Бѣльскаго) дворець въ г. Смоленскѣ, за Двѣпромъ, съ Ильинскою церковію, пожалованный вел. кн. Александромъ князю Ивану Семеновичу Глинскому, 16.

- Семигалия**, воеводство, 196.
Семь деревъ, урочище, 300.
Сенна, 25, держава—26, 98.
Сербутово, урочище въ Перстун. пущѣ, 53.
Сергѣевъ-островъ, урочище, 300.
Сетно, село въ Полоц. воеводствѣ, 240.
Сибирь, 97.
Сидоровская пустошная земля села Ваги, 361.
 — пустошница села Юрковичъ, 372.
Синяный дубъ, урочище, 300.
Сиротчина, пустошница села Уваровичъ, 369.
Снепно, село въ Гомельскомъ староствѣ, 376.
Снеблевъ, село въ Перстунскомъ гбствичествѣ, 46.
Сколькевичи, село Гомельскаго староства, 365.
Скорбы, господарское село, 287.
Скорда, рѣка, 286.
Скорда, господар. село, 281, 282, 285, 286.
Скордыча, рѣчка, 286.
Скретушево, им., 141.
Скриплеватна, урочище, 12.
Слижино, озеро въ Новгород. пов., 291—3, озеро села Луинца, близъ р. Припяти, 340.
 — пустая земля въ Мясномъ уѣздѣ, Ганьскаго присуда, 8.
Слобода, боярское село въ Гомельскомъ староствѣ, на Московской границѣ, 362.
Словене, Лубовицкое село, 378.
Слонимскій повѣтъ, 36—7, 167.
Слущъ, городъ, 143.
Слѣдюни, имѣніе въ Оршанскомъ пов., 175.
Смединскій островъ, урочище с. Новоселокъ, 374.
Смединъ, озеро въ Гомельск. староствѣ, 371—2.
Смердиня, имѣніе, 87.
Смильговщина, урочище, 280, 281, 283.
Смоленская діецезія, (католич.), 175, 186, 230.
 — церковь „святого Ильи“, за р. Двѣпромъ, „князя Семена Володимировича Бѣльскаго“, 16.
Смоленскій повѣтъ, 15.
Смоленскія имѣнія князей Глинскихъ, 14.
Смоленское воеводство, 94, 112—3, 136, 150, 172, 176, 186, 194, 196, 203.
Смоленскъ, городъ, 15—17, 80, 94, 379.
Сморляны, село Мерецкой державы. См. *Шморляны*.
Снипиши, сѣверное предмѣстье г. Вильны, 194.
Сновь, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 347—8.
Снопотецъ, сельцо въ Смолен. пов., Деменской волости, 15.
Совдовъ, урочище, 342.
Совостіановщина, пустошница села Давилковичъ, 371.
Сожново болото, 355.
Сожскій ручей, 369.
Сожское озеро, 376.
Сожъ, рѣка, въ Гомельскомъ староствѣ, 344, 352—6, 359, 362—4, 371—6.
Созоновна, (рѣчка?), 345.
Соколинскій островъ, урочище, 302.
Сулъсь, урочище, 356.
Сокиричи, имѣніе, 87.
Соколичная гора, урочище, 300.
Солодная, рѣка, 341—2.
Сомсоновщина, боярская земля села Уваровичъ, 370.
Сопки, урочище на границѣ Усвятскаго староства, 300.
Сопочинъ, мѣстечко въ Гроднен. пов., 253—4.
Сорочь, озеро, 301.
Сорыца, („Сорицкая грань“), сельцо въ Витебскомъ повѣтѣ, 12.
Сосенскій ручей, 302.
Сосно, озеро въ Витеб. пов., 12.
Сосновый рогъ, урочище, 299.
Сосонецъ, рѣчка, въ Гомельскомъ староствѣ, 363.
Сотыня малая, урочище, 302.
Старица, сельцо въ Витеб. пов., 12.
Стародубовскій повѣтъ въ Смоленскомъ воеводствѣ, 112—3, 191—2, 197—8.
Старое селище, урочище им. Дятелевичъ, 297.
Старое село, село Гомельскаго староства, 374.
Старый шляхъ, урочище, 350.

Стаховские грунты, въ Новгород. пов., 291, 293.
Стекаяя улица въ г. Вильнѣ, 197.
Стоппенна, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 365.
Стоппенная рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 346, Стовецъ, 347—8.
Стоховъ, село въ Новгород. воевод., 340.
Страдыня, господа. пуща въ Полоцкой вол., 240.
Строчище, урочище, 287.
Стрижонный мостокъ, урочище, 300.
Струпица, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 364, 376.
Струсова долина, урочище, 351.
Стрѣлчий нижній замокъ въ г. Полоцкѣ, 69—70.
Стрѣлица-боръ, урочище на границѣ Усвягскаго староста, 299.
Стрѣшинскій замокъ въ Гомельск. староствѣ, 376.
Студенецъ, озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 345.
Студеница, рѣчка, 12.
Студеная струга, урочище на границѣ села Давидковичъ, 351.

Субачъ улица въ г. Вильнѣ, 333.
Сугои, урочище, 360.
Сузвальное копанице, урочище въ Витебскомъ повѣтѣ, 11.
Супорный лѣсъ, 357.
Сурвилишки, мѣстечко въ Ошмян. пов., 55.
Сурдани, городъ, 58.
Сутони, урочище, 11, 302.
Сутызинская земля села Носовичъ, 358.
Сучокъ, имѣнiе, 87.
Сушное болото на границѣ с. Лагуновичъ, 352.
Суше, урочище въ Гомельскомъ староствѣ, 348, Сушее болото, 380.
Счениковъ, островъ-урочище, 369.
Сченювка, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 350.
Счовское болото на границѣ села Демьяновичъ, 346.
Счоновское болото, 352.
Сѣнной ручей, 302.

Т.

Таврузъ, замокъ, 36.
Таманевская пустая земля села Тростыня, 347.
Твирбутовичи, село Лебедскаго двора, надъ рѣкою Солодкою, 341—2.
Текла, ручей, 12.
Телши, село въ Гомельск. староствѣ, 364, 366.
Теменевичи, село въ Гомельской волости, 371.
Тенетище, урочище въ Новгород. пов., 292.
Тенчинъ, имѣнiе, 176.
Теплая луна, урочище, 300.
Теребовъ, имѣнiе, 147—8.
Теребенивъ, курганъ-урочище на границѣ села Уваровичъ въ Гомельскомъ староствѣ, 370.
Терекъ, городъ, 97, Тенехъ—358.
Тореничи, село въ Гомельскомъ староствѣ, 365, 366.
Терень, лугъ-урочище, 375.

Терешковичи, село Гомельскаго староста, 354.
Теруха, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 354, 355, 357.
Тесна, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 349.
Тесноновское болото въ Гомельскомъ староствѣ, 346.
Тетивное болото, 357.
Техановецъ, им., 27.
Тильжа, городъ, 319.
Тираущина, пустошичина села Волковичъ, 364.
Тихалковская земля села Волковичъ, 364.
Тихановщина, урочище, 12.
Тонарово, земля въ селѣ Волоотовѣ, принадлежитъ Волоотовской Николаевской церкви, 376.
Тоново болото, урочище въ Гомельскомъ староствѣ, 375.
Толстый дубъ, урочище, 300.

Торени, (имѣніе?), 17.
Торопецъ, городъ, 96.
Торунь, городъ, 117.
Торчинъ, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 353.
Трасное болото, урочище, 301.
Трастянникъ мохъ, урочище, 300.
Трастянный рогъ, урочище, 302.
Трилупъ, им. въ Ошмян. пов., 62.
Трилѣсинъ, им. въ Оршан. пов., 175.
Триновская гора, 300.
Троки, городъ, 25, 26, 110, 320.
Трокская дорога, 32, 33.
Трокскій повѣтъ, 71, 72.

Тронское воеводство, 33, 70, 71, 109, 187, 195, 249, 259, 298.
Трокупя, рѣка, въ Ошмян. пов., 55.
Тростынь, село Гомельскаго староства, 346.
Троянскій шанецъ, 195.
Трувская земля въ Витеб. пов., 11.
Тумелевщина, нива дворная, 283.
Туровъ, городъ, 135.
Тучная лоза, урочище, 345, 346, 351.
Тѣнеса, рѣка въ Гомельскомъ староствѣ, 359.
Тѣсный логъ, урочище, 353.
Тѣсный переростъ, урочище, 357.
Тѣшиловичи, сельцо въ Витеб. пов., 11, 12, 13, 14, Тѣшиловская земля, 359.

У.

Уборъ, им. въ Мозыр. пов., 231.
Уваже, сельцо въ Гомельскомъ староствѣ, 360.
Уваровичи, село Гомельскаго староства, 369.
Уваровицкая церковь во имя *Святой Пречистой* (въ селѣ Гомельскаго староства Уваровичахъ), 370.
Ужа и Уза, рѣка въ Гомельскомъ староствѣ, 362, 363, 364, Уза, 365, 370.
Узносъ, болото на границѣ села Антоновичъ, въ Гомельск. староствѣ, 351.
Узынецъ лугъ, урочище, 370.
Уклеинская волость въ Полоц. воеводствѣ, 240.
Уклеинское село въ Невѣдерской волости, Полоц. воеводства, 239.
Украинскіе замки, 30.
Ула, им. въ Полоц. воеводствѣ, 145—150.
Уласовичи, сельцо въ Витеб. пов., 12, Уласовская граница—14.
Ульбача, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 369.
Упита, им. въ Ошмянск. повѣтъ, надъ рѣкою Упитою, 62.
Упита, рѣка, въ Ошмян. пов., 62.
Упитскій повѣтъ, 173, 195.

Усвятское староство, 298, 299, 302, 303.
Усвятское устье, урочище, 300.
Усвяты, имѣніе, 299, 302.
Усвача, рѣка, на границѣ Усвятскаго староства, 300, 302.
Ускидный мохъ, урочище, 302.
Усожскій Боронъ, островъ-урочище, 369.
Успончъ, рѣчка, въ Гомельскомъ староствѣ, 345.
Уставъ, урочище, 299.
Устье, урочище, 299.
Устье Высоцкое, урочище, 300.
Устье Прилуцкое, урочище, 300.
Утенская граница, 351.
Утренняя, рѣчка, 297.
Утренній островъ, урочище имѣнія Дятелевичъ, 296—7.
Уть, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 351, 352, 353, 355, 357, 358, 359.
Утье, село Гомельскаго староства, 356, 360.
Утянское староство, 113.
Ушполь, мѣстечко въ Вилен. воеводствѣ, Вилькомир. пов., 265—8.

французское государство („панство“), 161.

Халимовщина, земля села Слободы, принадлежить Гомельской Пречистенской церкви, 363.	Хоинский уголь, урочище им. Дятелевичъ, 296.
Халмовская стѣна, 302.	Холецкая земля въ селищѣ Дятловичахъ, 356.
Хальче, им., 324, 373.	Холуйна и Холуйца, рѣка, 302.
Хвощовскій, лѣсъ, на границѣ села Волковичъ, 365.	Холхла, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 363, ручей, 364.
Хлусово, им., 187—8.	Холхлица, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 375, 376.
Хлусовная пустошчина села Кошелеза, 368.	Холчанская граница, 371, 375.
Хиѣлонна, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 351.	Хоминскій ворота, урочище им. Дятелевичъ, 297.
Хиѣлинецъ, ручей, 300,	Хомиры, озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 371, Хомѣры, 372.
Хнора, озеро въ Новгород. пов., 293.	Хоропуть, рѣчка, въ Гомельскомъ староствѣ, 345, 346, 348, и Хопутья, 350, 351.
Ходиновская, пустошчина села Уваровичъ, 369.	Хотѣвская пустошкая земля села Оваричъ, 360.
Ходневичовскій плацъ, въ г. Вильнѣ, на Свято-янской улицѣ, возлѣ Жолтой—Донатовской каменницы, 175.	Хотяновская пустошкая земля села Ваги, 361.
Ходоровская пустошчина села Данилковичъ, 350.	Хочемля, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 370.
Хоевская земля села Ваги, 361.	Храново, им., 126.

Цала, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 351.	Цеперскій базилианскій монастырь въ им. Цепрѣ, Новгородскаго воеводства, 203.
Цата, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 359, 360.	Цепра, им. въ Новгород. воеводствѣ, 203.
Цѣттушина, имѣние въ Полоцкомъ воеводствѣ, 197.	Циновыи мохъ, урочище, 301.
Целешевъ бродъ, урочище, 300.	Цна, рѣка, 297.
	Цогово, урочище-пуща, 11, 13—4.

Чапля, озеро на границѣ Усвятскаго старостава, 299.	Чернобыль, графство, 188.
Чаритовичи, имѣние въ Полоцк. воеводствѣ, 197.	Черное, имѣние, 241.
	Чатовуха, рѣчка, 302.

Чашники, имѣніе, 122.
Черемошона, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 355, 360, Черемошна, 367.
Черя, городъ въ Оршанскомъ пов., 142—3, 252, 254.
Черилошонка, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 349, 353.
Черней, озеро, 302.
Чернейна, рѣчка, 302.
Черня, имѣніе въ Ошмянскомъ пов., вѣдь рѣкою Чернею, 62.
— рѣка, въ Ошмянскомъ пов., 62.
Чернятынь, ручей въ Гомельск. староствѣ, 367.
Черсвѣтъ, городъ, 68.
Четвертя, имѣніе, 86—7.
Четвертынкій монастырь (въ им. Четвертнѣ), 87.
Чечерская дорога, 364.
Чечерское имѣніе въ Гомельскомъ староствѣ, 369, 371, 376.
Чипинѣ болото, 360.
Чистая лужа, урочище, 370.

Чистинъ, мохъ-урочище, 14.
Чистинскій мохъ, урочище, 300.
Чистый мотокъ, урочище, 301.
Чищикъ мохъ, урочище, 301.
Чоботовичи, село Гомельскаго старства, 365—6, 376.
Чолница, имѣніе, 87.
Чоманадовское войтовство въ Оршан. пов., 197.
Черная грязь, урочище, 301—2.
Черное болото, урочище, 299.
Черное, озеро въ Новгородск. воеводствѣ, близъ рѣки Припяти, 340.
Черные, село Гомельскаго старства, 365—6, 376.
Черные берега, урочище, 372.
Черный лѣсъ, урочище въ Новгород. пов., 291.
Черный олѣсъ, урочище, 300.
Черный ручей, 300—2.
Чортова лапа, урочище на границѣ Усвятскаго старства, 299.
Чортовъ ручей, 300.

III.

Шадишки, урочище, 287.
Шарипинское болото, урочище, 12.
Шадыевская пустовская земля села Романовичъ, въ Гомельскомъ староствѣ, 344.
Шадюны, село Мерецкой державы, 146—7, Шавдюны—148.
Шанково, имѣніе, 158.
Шантыровская каменца въ г. Вильнѣ, 324.
Шепеловское село въ Смоленск. пов., подлежатъ записи на Вязичную церковь, 17.
Шерстинъ, село Гомельской волости, 376.
Шидловець, имѣніе, 143.
Шилковичи, село въ Смолен. пов., Молоховской волости, 15.

Шипаптуровская земля села Добруши, въ Гомельскомъ староствѣ, которую держать „попъ Никольскій Гомельскій“, 345.
Шишковцина, пустовская земля села Носовичъ 357—8.
Шнуды, городъ, 130, 252, 254.
Шнуровичи, мѣстечко, 120.
Шморяны, село Мерецкой державы, 146, 148.
Шостани, село въ Оршанскомъ пов., 197.
Шубин, Лубовидкое село, 378.
Шудомишка, нива, 283—4.
Шумковъ лѣсъ, 358.
Шуниково болото, 355.
Шуннова болонья, урочище, 354.

III.

Щеловатый камень, урочище, 12.

Щеновна, рѣчка, въ Гомельскомъ староствѣ, 344, 352.

Щипцы, урочище, 300.

Щорсы, имѣніе, 35, 248, 255.

Щучинъ, имѣніе, 138.

Ю.

Юнюнецъ мохъ, урочище, 301.

Юрборгъ, городъ, 130—1, Юрборкъ, 321.

Юрновичи, село въ Гомельскомъ староствѣ, 344, 359, 372—5.

Юхновъ лѣсокъ, урочище, 297.

Юшовщина, пустошница села Пиреевичъ, 368.

Я.

Яворово, городъ, 121.

Язю, село въ Невѣдерской волости, Полоцкаго воеводства, 239.

Яновщина, пустошная земля села Ваги, 361.

Якубовщина, пустая земля въ Гаенской волости, Минскаго уѣзда, 8.

Яловый островъ, урочище, 302.

Яловый рогъ, урочище, 301.

Ямина, рѣка въ Перстун. пущѣ, 46—7.

Яминскій лѣсъ, 46.

Янанце, королевское имѣніе въ Вилькомирскомъ повѣтѣ, 139.

Янушкевичи, пустая земля въ Минскомъ уѣздѣ, Гаенскаго присуда, 8.

Ярославъ, городъ, 96.

Ясеновый оступъ, въ Перстунской пущѣ, 48.

Ясени, копецъ-урочище въ Перстунской пущѣ, 48.

Ясеновое, урочище въ Перстунской пущѣ, 48.

Ястребля, село въ Новгород. воеводствѣ, 340.

Ягтовичи, имѣніе въ Ошмянскомъ пов., 62.

Э.

Важдѣва пастъка, урочище, 301.

III.

УКАЗАТЕЛЬ

предметовъ и нѣкоторыхъ старинныхъ словъ.

А.

Аптека: доминиканскаго монастыря св. Духа въ г. Вильнѣ, 247—8.

Б.

Базиліане Цеперскіе, 203.

Беззащитина, „а въ купченины намъ (королю Стефану) Полоцкіе не вступоватисе, также и въ *беззащитны* ихъ и въ вотумерщны не вступоватисе намъ, 67.

Бенедиктинки Виленскія, 195.

Биклага (баклага), граничный знакъ, вырѣзанный на деревѣ, 12.

Бирчій, счетчикъ, 239.

Бобровщина, дань бобровая, 239—40.

Боброгонъ, ловля бобровъ, 13, 14.

Бохонъ хлѣба, коровой хлѣба, 239.

Бочна, (2 четверти) „помѣрная, у которой бы были чотери корцы мѣры Краковское“, 42, „верховатая“ 339, жита—„ровная, безъ верха, нетресенная“, овса—„ровная, безъ верха, нетоптанная“, 346—8, 350, 352—7, 359, 360, 362—9, 371—4.

Братство Виленское Свято-Духовское, 31.

Булцата, хлѣбы, 240.

В.

Важница, вѣсы, 67.

Вара, дань съ варимаго меду, 69, 240.

Венгры, Венгерія, 156.

Верста, мѣра долготы, 6.

Владыка (епископъ) Полоцкій, 67—8.

Войско:

Московское, 94—6, 137, Россійск. 173, 187.

Запорожское казацкое 95, казацкое, 137.

Вотумерщина. См. *Отумерщина*.

Вступъ, право входа: въ Евейское озеро, 32—3.

Выводъ шляхетства, доказываніе дворянскаго происхождения рода, 36.

Вырокъ, рѣшеніе, „господарскій“, 30.

Высланникъ, господарскій посланный, ревизоръ, 11, 13.

Вѣтра Московская (православная), 96.

Вязни, плѣнные, 55.

Г.

Гроши широкіе, 239—40, узкіе, 240, литовскія и польская монета.

Гуменный, завѣдывающий гумномт, 240.

Д.

Дань медовая, куничная, 10.

Дворъ Россійскій, 160, 163.

Десятникъ епископскій, 17.

Доминиканки Новгородскія, 203.

Драбы, пѣхотные солдаты, 25.

Дѣлица, дѣлевая часть, доля, 14.

Дѣцкій, разсылной, 67, дѣцкованье, плата разсылному, 68.

Е.

Езовщина, дань за езъ, 344, езовщина, 345—8, 351—9, 360—74.

Езъ, гать, запруда въ рѣкѣ, озерѣ, 33, осетринъ, 339.

Ж.

Жалованье, пожалованіе, подарокъ, 15.

З.

Завозное, дань, 239.

Загудѣть, „загудятъ воскъ“, 68.

Закладники, крестьяне, отданные въ закладъ, заставники, 67.

Заносное, дань за косьбу, 239—40.

Заливонъ-прудокъ на рѣкѣ Брожоля, близъ господарскаго села Вильюнишекъ, 32—3.

Заметъ, заборъ, „дворецъ около замѣтомъ одылюваный“, 339.

Записное, дань за записываніе, 239.

Запняться, отказываться, 15.

Зарука, неустойка, 14.

Заспа, запруда, 14.

Звѣрь, великій, малый, и также куничный, бѣлочный и проч., 346—9, 350, 353, 354—5, 357—60, 368, 371—4.

Земля витавная, 239.

И.

Игумень (настоятель монастыря), Полоцкій, 67—8.

І.

Иезуиты Снопшские въ г. Вильнѣ, 197.

ІС.

Иагаль, Пивскій, 135, Клецкій, 145—6.

Иазани, 163, 170, 185, Запорожскіе, 94.

Иалмуи, калмыки, 163, 185.

Иапщизна, плата съ напитковъ, 43.

Кармелиты босые Литовской провинціи, 175.

Клинати, кричать, исполнять замковую сторожевую службу, 80.

Книги актовыя Минскія, истребленіе ихъ пожаромъ въ 1762 году съ 6-го на 7-е Іюня, 208—9.

Князь великій Московскій, 40.

Кони: перепись земли Волинской, съ показаніемъ, сколько кому слѣдуетъ ставить коней на земскую военную службу, 18, 19, 20.

Копанице, коповище въ Витебскомъ повѣтѣ, надъ рѣкою Двиною, „на которомъ копаницу становятся люди сугранные Овдеевцы, Быстрейцы, Горковцы и Тешилковцы, 11, копанице, 12, Копище, 11, Конище въ с. Амбросовичахъ 14.

Костецъ, жребій, 68.

Кубни, граничные знаки, вырубленные на деревьяхъ въ формѣ кубковъ, 299.

Кумпъ, стегно „по кумю одному, або за кумитъ по гроши два“, 339.

Кунца, куничная дань: съ Вязичной церкви митрополитамъ, 17, плата въ качествѣ штрафа, 68.

Л.

Литеры:

„русскіе и польскіе на камни“, какъ граничные знаки, 301.

Лукъ, граничный знакъ, высѣченный на деревѣ на подобіе лука, 299.

— орудіе стрѣльбы „на три стрѣльбища изъ лука“, 372, 375.

М.

Магистратъ Гродненскій, 256, 258.
Опшмянскій, 262.

Магистратъ Ушпольскій, 266.
Медосытець, медоваръ, 239.

- Медь**, обязанность уплачивать медовую дань, 239, 339, пуды меду петерные, 346—8, 350, 352, 354—6, 358, 361, 374.
- Метанье жеребеево**, бросаніе жеребья, 13—4.
- Метрика великаго княжества Литовскаго**, автo-выя книги, 18.
- Мирищина**, примирѣніе, 68.
- Митра бискупья**, граничный знакъ, высѣченный на деревѣ на подобіе епископской митры, 12.
- Монархія Россійская**, 161.
- Монета прусская**, 121.
- Москва**, въ смыслѣ Московскаго государства, 97.
- Мостовое**, мостовая пошлина, 102—3, 115—6.
- Мужи**, крестьяне-домохозяева, 11—сель Снопотца и Шилковичъ, 15.

И

- Надобье**, пользованіе на свои нужды лѣсомъ, озеромъ и т. п., неводное и рыбачное, 13—1.
- Неводничій**, завѣдующій неводами, 239—40.

О

- Оборъ**, рыболовный снарядъ, 32.
- Обѣздъ митрополичій**, 17.
- Огородники перковные**, Новотроцкіе, 25.
- Ордыщина**, денежная повинность, 67—8.
- Осударь**, царь, Московскій, 95—7.
- Осьманъ**, восемь грошей, 240.
- Опытъ**, опросъ, 37.
- Отвозное**, дань за отвозъ, 240.
- Отумерщина**, („вотумерщина“), выморочное имущество, „а въ купленыи намъ Полоцкіе не вступоватисе, также и въ беззадщины ихъ, въ вотумерщины не вступоватисе намъ“ (королю Стефану), 67.

П

- Племя**, родъ, родство, 67.
- Погребъ**, поздвѣ въ актахъ—склепъ, 5.
- Пенязь бѣлый**—55.
- Піары**, католич. монахи, 195.
- Подволокъ**, рыболовный снарядъ, 32.
- Подорожникъ** „подорожнику грошей 20 широкихъ, 239—40.
- Поклонъ**, привошеніе, благодарность, 24, 239.
- Полозь санный**, граничный знакъ, высѣченный на деревѣ, 12.
- Полочанинъ**, Полоцкій житель, 67—8.
- Полузное**, дань, 240.
- Помильное**, плата разсылному, 68.
- Попись**, опись, перепись, 18.
- Попы** (священники): Вязичной церкви, 17, Полоцкіе, 68.
- Посуль**, взятка, 69.
- Потужное**, денежная повинность, 240.
- Право магдебургское**, 40—1, 50, Саксонское или Нѣмецкое, 53, 57, 71, 117, 210—12, 270.
- Прекупень**, перекупщикъ, 42.
- Пригонъ**, работа, 68—9.

Приказчикъ, управляющій, староста, 15.
Присудъ (округъ): Гаенскій, въ Минскомъ уѣздѣ, 8,
Богушовскій, 27, Геранойнскаго господарскаго замка, 61—2.

Прутовое, поземельная плата съ домовыхъ плацовъ въ м. Липскѣ, 42.
Путники поселскіе, 67.

Р.

Раденье, служба, 3.

Рубль, серебрянная древняя Лит. монета, 14, 68.

С.

Свещенники: Санниковской церкви, 15.
Свѣсть, своячина, 21.
Свѣтлица, покой, горница, 240.
Сеймы:
(соймъ) Виленскій 1528 г. 1 Мая, 18.
Гродненскій, 113.
Серебщизна, дань, 25, 67—8, 339.
Скатерникъ, 24.
Скрыня на рыбы, садокъ, право содержанія ея въ Евейскомъ озерѣ, 32.
Служба:
Земская военная, 18, 24, 37, 61.
Стрѣлецкая, 24.
Соль, бѣлая Гонендзская (доставляемая р. Бобромъ въ г. Гонендзь (Гавязь), 43, 53.
Старець, деревенскій старшина: села Луцинда, 337,—села Старога Села 374,—Гомельской волости 375.

Стени, петли, „двери на стежяхъ“, 339.
Столецъ вдовій, вдовство, 67.
Сторона, замковая стража, 239, 240.
Сторошовщизна, дань за сторожбу, 239, 240.
Стрѣльбище, пространство, «на три стрѣльбища изъ лука», 372, 375.
Стрѣльцы: 96.
Порѣцкіе, 95.
Суды:
„Старыхъ судовъ намъ (господарю) не по-суживати, ани своихъ судовъ судивши не по-суживати“, 67.
Сѣвальня, лукошко, 240.
Сѣновщизна, дань за сѣно, 339.
Сѣти, „повинни тягнуть“, 339.
Сябры:
Боярскіе и мѣщанскіе люди—67.

Т.

Татаре Крымскіе: 130, 94.
Лукишскіе, 110.
Немѣровскіе, 110.
Рудоминоскіе, 110.
Тивунъ, должностное лице, соотвѣтствующее староствѣ, 68.

Товары—Норемберскіе и Голендерскіе, 303, 304.
Толѣна, помощь, 43.
Тригубица, трирожный рыболовный снарядъ, 32.
Тронъ польскій, 161.
Тросна, мѣра, уюновъ (вѣюновъ) тросу одну“, 339.

У.

Уставы:

Господарскіе, 42,

Ревизорскіе, въ Полоц. воеводства, 240,

устава Гомельскаго староства: 345—8,
351, 353—5, 357—60, 365—74.

Уѣздъ, Минскій—8,

Х.

Ханъ, татарскій, 120.

Хоромы, домъ, жилище, 14.

Хоругвь, хоругвь, отрядъ войска, «повѣту Ош-
менскаго», 61, 62.

Ц.

Царь московскій, 97.

Ч.

Чоловое, акцизный сборъ, 43.

Ш.

Шведы, 137—9.

О П Е Ч А Т Ь И.

<i>Страницы.</i>	<i>Строка.</i>	<i>Напечатано.</i>	<i>Слѣдуетъ читать.</i>
13	6 сл.	Стешиловляны	съ Тешиловляны
14	13 —	тоже	тоже
25	2 св.	Мецибовскимъ	Метибовскимъ
—	12 сл.	Новотроицкихъ	Новотроцкихъ,
101	17 —	Веллямовичъ	Веллямовичъ
222	въ заглавіи	воывокаційный	воывокаційный
240	2 св.	Усвѣтъ озеръ	у Свѣтъ озеръ
265	въ заглавіи	мѣстечки	мѣстечка
283	19 сл.	Корсевичъ,	Корсевичъ,
293	4 и 10 св.	Мѣрицкій,	мѣрицкій,
301	9 сл.	Вышовъ	вышовъ
337	въ заглавіи и текстѣ	Луцинецъ	Лулинецъ
345	6 сл.	Хропутья,	Хоропутья,
350	20 —	Городыля,	Городыля,

ИЗДАНИЯ

ВИЛЕНСКОЙ КОМИССИИ ДЛЯ РАЗБОРА ДРЕВНИХЪ АКТОВЪ:

а) А К Т Ы:

- ТОМЪ I. Акты Гродненскаго земскаго суда. Вильна 1865 г., стр. XXIV, 377. Цѣна 1 руб., пересылочныхъ за 2 фунта.
- ТОМЪ II. Акты Брестскаго земскаго суда. Вильна 1867 г., стр. X, 861. Цѣна 1 руб., пересылочныхъ за 2 фунта.
- ТОМЪ III. Акты Брестскаго градскаго суда. Вильна 1870 г., стр. XX, 416. Цѣна 1 р. 50 к., пересылочныхъ за 3 фунта.
- ТОМЪ IV. Акты Брестскаго градскаго суда. Вильна 1870 г., стр. LXIV, 615. Цѣна 2 руб., пересылочныхъ за 4 фунта.
- ТОМЪ V. Акты Брестскаго и Гродненскаго градскихъ судовъ, съ присовокупленіемъ правиллетій на землевладѣніе въ Брестской и Кобринской экономіяхъ. Вильна 1871 г., стр. XLI, 450. Цѣна 1 р. 50 к., пересылочныхъ за 3 фунта.
- ТОМЪ VI. Содержащій въ себѣ: 1) Акты Брестскаго градскаго суда (поточные); 2) Акты Брестскаго подкоморскаго суда; 3) Акты Брестской магдебургіи; 4) Акты Кобринской магдебургіи и 5) Акты Каменской магдебургіи. Вильна 1872 г., стр. XLIX, 593, 77. Цѣна 2 руб. 50 к., пересылочныхъ за 4 фунта.
- ТОМЪ VII. Акты Гродненскаго градскаго суда. Вильна, 1874 г., стр. XVI, 600. Ц. 2 р. 50 к., пересылочныхъ за 4 фунта.
- ТОМЪ VIII. Акты Виленскаго градскаго суда. Вильна, 1875 г., стр. XXV, 652 и 83. Цѣна 2 р. 50 к., пересылочныхъ за 3 фунта.
- ТОМЪ IX. Акты Виленскаго земскаго суда, Магистрата, Магдебургіи и Конфедераціи. Вильна 1878 г., стр. XXII, 591 и 57. Цѣна 2 р., пересылочныхъ за 3 фунта.
- ТОМЪ X. Акты Виленскаго Магистрата и Магдебургіи. Вильна, 1879 г., стр. XXXVIII, 592 и 48. Ц. 2 руб. пересылочныхъ за 3 фунта.
- ТОМЪ XI. Акты Главнаго Литовскаго Трибунала. Вильна, 1880 г., стр. XLI, 545 и 69. Цѣна 2 р. пересылочныхъ за 3 фунта.
- ТОМЪ XII. Акты Главнаго Литовскаго Трибунала. Вильна, 1883 г., стр. XL, 651 и 67. Цѣна 2 р., пересылочныхъ за 3 фунта.
- ТОМЪ XIII. Акты Главнаго Литовскаго Трибунала. Вильна, 1886 г., стр. XII, 480. Цѣна 1 руб. 50 коп., пересылочныхъ за 3 фунта.

б) Отдѣльныя изданія:

1. Ревизія пуць и переходовъ звѣринныхъ въ бышшемъ Великомъ Княжествѣ Литовскомъ, Григорія Воловича 1559 года. Вильна, 1867 г., стр. V, 381. Ц. 1 р., пересыл. за 2 ф.
2. Братія таблицы, необходимая для исторіи и хронологіи, г. Горбачевскаго. Вильна, 1867 г., стр. IV, 49 (обяснительнаго текста и 17 таблицъ). Ц. 50 коп., пересылка за 1 фунтъ.
3. Ординація королевскихъ пуць въ лѣсничествахъ бывшаго Великаго Княжества Литовскаго 1644 года. (Подлинникъ съ переводомъ на русскій языкъ и съ алфавитнымъ указателемъ). Вильна, 1871 г., стр. XVIII, 325. Ц. 1 р., пересыл. за 1 ф.
4. Алфавитный указатель къ II, III, IV и V томамъ актовъ Виленской Комиссіи для разбора древнихъ актовъ. Вильна, 1872 г., стр. 165. Ц. 60 коп., пересыл. за 1 ф.
5. Алфавитный указатель къ Ревизіи пуць и переходовъ звѣринныхъ въ б. Великомъ Княжествѣ Литовскомъ, Григорія Воловича, Вильна, 1873 г., стр. 125. Ц. 40 коп., пересыл. за 1 ф.
6. Писцовая книга Пинскаго староства Лаврина Войны. Часть I—II; стр. XVIII, 421, XVI, съ переводомъ на русскій языкъ и алфавитнымъ указателемъ 599, 140. Вильна, 1874 г., Ц. 5 р., пересылочныхъ за 5 фунтовъ.
7. Ревизія Кобринской экономіи 1563 года, съ прибавленіемъ къ ней актовъ Браславскаго земскаго суда, относящихся къ Кобринской Архимандріи. Вильна, 1876 г., стр. XII, 387 и 56. Ц. 1 руб. 50 к., пересыл. за 2 ф.
8. Писцовая книга Гродненской экономіи (XVI столѣтія) съ прибавленіемъ, въ двухъ частяхъ. Ч. I, Вильна 1881 г., стр. XXXII, 592. Ц. 2 руб., пересыл. за 3 ф.—Ч. II, Вильна 1882 г., стр. 606, Ц. 2 руб., пересыл. за 3 ф.
9. Сборникъ Палеографическихъ Снимковъ съ древнихъ грамотъ и актовъ, хранящихся въ Виленскомъ Центральномъ Архивѣ и Виленской Публичной Библіотекѣ. Вып. I, (1432—1548 г.). Вильна, 1884 г., in folio, стр. VII, 45, XXX литовъ снимковъ (59 номеровъ). Ц. въ папкѣ 4 р., пересыл. за 4 ф.
10. Писцовая книга Пинскаго и Клецкаго княжествъ, составленная Пинскимъ староостою Станиславомъ Хвальчевскимъ въ 1552—1555 г. Вильна 1884 г., стр. XXXII, 714. Ц. 2 р. 50 к., пересылочныхъ за 3 фунта.

Примѣчаніе. Всѣ изданія Виленской Комиссіи для разбора и изданія древнихъ актовъ состоятъ въ распоряженіи Управленія Виленскаго Учебнаго Округа; хранятся и продаются въ Канцеляріи Округа.